

הקדמה אמרו החוקרים האלקים שבעבור פח קדושת התורה הנתונה לנו מסיני מפי הגבורה ע"י מרע"ה, אנו מדקדקין בה בחסרות ויתרות בחלק הפעולים כמו בחלק הפעולות כי גם הפעולים הם פעולות בזאת הבחינה שמקנים אור וקדושה להמשתדל בהם עכ"ד.

ביאור דבריהם הוא, שהמעשים שיש להם תכלית נבדל שהוא נשאר קיים גם אחר שגמר הפועל את פעולתו וסילק ידו ממנה, דרך משל בנין בית ועשיית פרי שפעולתם נקרת גם אחר שסילק הפועל ידו, ר"ל גם אחר שנשלם הבית אשר בנה והכלי אשר עשה, נקראים פעולות מפני שעשו פועל בגוף אחר, והמעשים שאינם משלימים גוף אחר שאין פעולתם נקרת אלא בזמן הפעולה, ואחר הפעולה לא תשאר רושם אחריה נקראים "פעורים" למשל כגון המנגן איזה ניגון או שמספר המספר איזה סיפור מימים מקדם שרא יגיע ממנו שום תועלת בהנה או להבא לא להמספר ולא להשומע, זולת מה שהמספר והשומע נהנים בעת הסיפור והשמיעה, וככלות המשמיע להשמיע והשומע לשמוע כבר כלתה תועלתם, וזהו שאמרו החוקרים האלקים שתוה"ק אינה כן שאפ"י חלק הפעולים שבה, כמו סיפורי בריאת העולם ומעשי האבות ואשר עבר עליהם ומעשה המשפן וכל כריו וכל ספר תורת פהנים שאינו נוהג עתה בעונותינו וכינצא באלה, שאם פראות אנוש בעיני בשר נראה, אין להם עתה תכלית קיים נשאר זולת עונג ומצנת הקריאה והשמיעה בשעתם כיון שאינם נהגים עתה, הם מכל זאת "פעולות" להקנות אור קדושתה גם להבא ולעתידי להקורא בהם והשומע בהם, והתועלת הוא תועלת נצחית: ואפשר שדוד המע"ה היה נעלם ממנו זה הענין בשעה שאמר "ומירות היו לי חוקיך בבית מגורי" ואמרו חז"ל (סוטה דף ל"ה) שנענש ע"ז שדימה התורה לזמירות, והוא שבעת מגוריו וטלטוליו שנגרש מהסתפח בנחלת ה' והיה בדעתו לצאת לחז"ל וגם בכרחו מפני שאול הן התגורר כבר גם בחז"ל, כשהיה לומד תורה והגיע להדינים שהמה נהגים רק בא"י או רק בהבמה גדולה שפנוב וגבעון, חשב שאין לו עתה באשר הוא שם בחז"ל תכלית נשאר בלימודם זולת העונג והמצנה בעת הקריאה והלימוד, וא"כ אין צורך לדקדק בהם הרבה ולדרוש ולדקדק על חסרונותיהם ויתרונותיהם, ולכן היה מדמה אותם לזמירות ונגונים שהם פעולים ולא פעולות לעתיד לגבי דיניה, ונענש ע"ז שנתעלמה ממנו מעלת התוה"ק שבכל חלק וחלק ממנה במידה פנגד מידה, שנתעלם ממנו ענין שגם הוא לכאורה מחלק הפעולים, דכתיב ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בפתח ישאו ואיהו אייתה בעגלה שהוא לא דקדק בזה כ"כ בחשבו דמאי דהנה הנה וטעה בדין ודו"ק, ובאמת שהתורה גם בדברים שאינם נהגים בזה"ז נפקא מנהם דינים הרבה גם לעתיד וא"כ כולה נחשב לפעולות ולא לפעולים ויש לדקדק בהם הרבה ולהתבונן בהם הרבה מאוד וקצת צ"ע בסנהדרין (דף צ"ט ע"ב) ר"ע אומר זמר בכל יום זמר בכל יום עיי"ש ברש"י, והר"ש במס' פרה (פ"ד מ"א) הביא תוספתא בזה"ר רע"א וכו' זמר בתדירא זמר ע"ש דאיך קרא לדברי תורה זמר, ואפשר דר"ע שהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות ודקדק תמיד מאוד שאני ודוחק: ולא רק בתורה שבכתב הדברים אמורים שהחוב עלינו לדקדק הרבה בכל חלקיה, כי גם בתורה שבע"פ אשר גם היא מקנה לנפשנו רושם קיים מקדושתה, והמאור שבה מכשיר אותנו להיות קדושים וטהורים ולכן גם כל חלקי תורה שבע"פ ג"כ פעולות המה ולא פעולים.

ובעבור זה הננו מחוייבים לדקדק הרבה ולהתבונן היטב הדק גם בהחלקים שאינן נוהגים למעשה בזמה"ז שגם הם אינם פזמירות כמו שנתבאר לעיל, ולכן פאשר אמר רב יוסף (שבת ק"ו ע"ב) הלכה כר' יוסי הגלילי, ושאל אבני הלכה מכלל דפליגא פלומר דמה פה ואומר הלכה כריה"ג פינן שאין מי שחולק עליו, וא"ל רב יוסף מאי נפקא לך מינה פלומר דכינן דאין מי שחולק אליו ודאי שחולק פדבריו, השיב לו אבני בצדק "גמרא גמור זמורתא תהא" בתמיה, האם תוה"ק אפי' שבע"פ לזמירות ונגונים תדמה שאין בהם רק העונג או המצנה בשעת הלימוד והקריאה ואין לדקדק בה בדברים הרבה, הרי גם תושבע"פ מקנה לנפשנו קדושתה לעתיד ויש לדקדק בדבריה הרבה, וכן יש לדקדק בחלקים שאינם נוהגים בזמה"ז כמו סדר קדשים וטהרות לא פחות מכפי שאנו מדקדקים בסדר זרעים מועד נשים וזניקין, בשגם פמה הלכתא גבירתא נובעים לנו מסדרי קדשים וטהרות, גם לעניינים הנוהגים בזמה"ז ע"פ י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן ויתר הפללים ודימויא מילתא למילתא פידוע לכל העוסק בתורה ומשתדל בה לאסוקי שמערתא אליבא דהלכתא, ועיין בתוס' יומא (דף י"ג ע"א) ד"ה הלכה כר"י ומה שרשם שם הגרי"פ על הגליון וקצתו, ואם נתבונן באיזה מס' שתהי' אפי' מסדר קדשים נראה עד כמה הנם תלויים הדינים היותר רגילים ונחוצים בחיים הדתיים שר כל יום ויום, בהלכות קרבנות נגעים וטהרות וכיוצא בהן, מפני שקל פרט ופרט מפירטי התורה בנויעל יסודות משותפים הפוללים כל הששה סדרים, ודברי תורה עניינים במקום זה ועשירים במקום אחר פדכתיב היתה פאגיות סוחר ממרחק תביא לחמה, פדאייתא פירושלימי ר"ה פ"ג ה"ה פידוע, ובירושלמי ברכות רפ"ז אין תימר אין למדין איזוב מברכה ואנן חזינו רבנן קיימינו בסופה וילפין מטיט הנרוק עכ"ל: ומה שמצינו לחו"ל שאמרו לפעמים על הלכות קדשים שהלימוד פהן הוא משום דרוש וקבל שקר או שאמרו שהם "הלכתא למשיחא" הפנהה הפשוטה היא פנדאי לומר דגם אלו היו ההלכות ההם בודדים שאינם נוגעים פלל בעניינים הנוגעים בזמה"ז היינו ג"כ מחוייבים ללמוד ולעסוק בהם "לשמה" לבד, מטעם שהלימוד היא מצוה פכל מצות שבתורה גם אם לא יהיה הלימוד מטרה למעשה, ועוד גדולה משארי מצות פאמרם ותלמוד תורה פנגד פולם וזהו שאמרו "דרוש וקבל שקר".

ובילקוט דברים רמז תתס"א הובא מאמר מהספרי פארנפה וזהו קיצור לשונו ש ונהיה אם שמוע תשמעו אל מצותי למה נאמר, לפי שנאמר וילמדתם אותם ושמרתם לעשותם שומע אני שלא נתחייבו בלימוד עד שנתחייבו במעשה ת"ל ונהיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וכו' וילמדתם אותם ושמרתם לעשותם מלמד שהמעשה תלוי בתלמוד ואין תלמוד תלוי במעשה" עיי"ש פארנפה, והטעם השני שאנחנו מחוייבים להיות תמיד מוכנים ומזומנים לבא יום ה' הגדול, והיום ההוא לא ירחק חנוק, שבו נגאל ויבנה ביהמ"ק וארמון על משפטו ישוב, ונחוצות יהיו לנו אותן ההלכות למעשה על כל פסיעה ופסיעה דבר יום ביומו לכל איש ואיש מאיזה סוג ומדרגה שיהי', וכבר אה"ל בשבת (דף ל"ב) הלכות הקדש תרומה ומעשר הן הן גופי תורה ונמסרו לעמי הארץ עיי"ש, ובפרט החברים ומכ"ש הפהנים שלא נצטרף רק לכבוש פנינו בקרקע אם ישאל הנביא תורה בדין קדשים או טהרות ולא יאמר האומר "אשתפש פהני" וזהו פונתם ז"ל פאמרם "הלכתא למשיחא" שהדינים האלו יהיו נחוצים לנו איה"ש פמהרה פיימינו: ומה גואלו

וחטאו דור המתמשכרים, שלנו המביטים אחרי פלפוליהם ודקדוקיהם של חכמי התורה בהלכות קדושים וכיוצא בהם שאינם נהוגים למעשה בעת הזאת כעל בטלנים מבלי עולם בדברים שד מה בכך, ובאותה שעה שהמה חומדים לצון להם ומליצים ראש אחרי חכמינו העוסקים בתורת עם עכ"פ לכל הדעות באותה שעה נותנים הם כבוד והדר להפרופיסקארים היושבים בקתדראותיהם ודורשים לפני תלמידיהם הרבה דרשות על תורת "נגעים ואהלות" של עמים עתיקים וזרים להם ולכל העולם פולו פיום הזה מפני שפבר נטרדו מן העולם ואין להם זכר כלל, אשר אין להם שום מטרה בהנה לא משום "דרוש וקבל שפבר" ולא משום הלכתא למשיחא: ומ"מ ניוזונים המה בכבוד ומתפרנסים שלא בצער כלל מקנפת העם הדואגים עבורם שלא יהיה להם פיזור הנפש על המחנה ועל הפלפלה וגם על הגפון ועל פרי הגפון, ואין מעיז גם לחשוב עליהם שהם מבלי עורם ועוסקים בדברים שפבר עברו ובטלו מן העולם, ותוה"ק אשר יש בה משום דרוש וקבל שפבר ומקום הלכתא למשיחא והיא תורת עם חי וקיים כימי השמים על הארץ, והרי היא תורה שלנו בעבר ובהנה ולעתיד, לא תורת עם זר רק תורה שלנו, האם יאמר עליהם על העוסקים בה שהם מבליים עתם לבטלה ואינם ראויים לעזו"ר להם בכבוד, לא תהא פהנית פפונדקית, אוי לאותה בושה ולאותה פלפלה: אבל אין לנו עסק עם המתמשכלים האלה אשר טח עיניהם מראות ומהשפיל לבותם, תודה לה' כי לא אלמן ישאל מאנשים היודעים לחבב ולהוקיר את התורה בכל חלקיה ומבינים את אשר בארנו בזה: ובכלל אין להביט על הגלויים ההם ועל חלומותיהם, ואפלי' על מבקרים מסוגים אחרים גם עליהם אין להשים לב ולדקדק לצאת פנגדם ידי חובתינו עד שיאמרו הם די, כי דבר זה אין בכח האדם באשר הוא פשר נדם ובשכל גבולי ותכליתי, ומה נאמנו מאוד דברי ספר הישר המוסרי המיוחס לר"ת ז"ל בפסק ו' מדה ט' שזו"ל שם "אלו ישימו בני אדם לבם ללעג הלוועגים וחרפת המחרפים לא יהיה אדם עושה שום טובה או מצנה ולא חסד, כי לא ימלט אדם מלשון הפריצים כאשר אמר ששמו בשמים פיהם ולשונם תהלה בארץ וכמה לוועגים אשר לעגם מקנאה, וגידופים מפני שיפירו היתרון ולא ישיגוהו ובעבור זה יחרפוהו, וע"כ צריף אדם שיחזיק בעבודת הי"ת, ולידע כי לא יחרפוהו כי אם שני אנשים או פסיל או משפיל, ואם הוא פסיל אין ראוי לחוש לדבריו, ואם הוא משפיל המשפיר לא יחרף אדם על עסק נכון אלא אם תהיה קנאה מפני שאין בו המדה ההיא עכ"ל: ולענין מה שנוגע ביחוד לספרי זה שכולל חידושים למס' מעילה, פבר אמרתי בפתיחת ספרי "תקנת השבים" למסכת מעילה את אשר יספיק לדעתי גם פאן עיי"ש, וכאן הנני רק להודיע שהרבה יגיעות יגעתי למצוא איזה ספרים או ספר חידושים למס' זו ולא מצאתי, זולת ספר "קרן אורה" אשר יש בו מעם חידושים ערבים למס' הזאת, וספר "דרף בים" מחכם גאליציאני חריף עצום אבל רק על דרף פלפול החידודי והרחוק ממס' זו פרחוק צפון מדרום, וידוע שסתם דרף רחוקה בחזקת ספנה, ואי לזאת נערתי חצני ומבקש עזרתו יתברך להושיעני, כי ישלח לי עזרתו מקודש שלא אסוג מן הדרף הישרה ויעמידני על האמת לאמיתה של תורה: והנה איתא בכתובות (דף קי"א ע"ב) כי טל אורות טלה מי שיש בידו אור תורה אור תורה מחניהו, הרי דנמשלה התורה לטל לומר לה שפמו שהטל אינו נעצר לעולם פדאיתא בתענית (דף ג' ע"א) פן התורה אין בה חלק שיפבר המעיין לומר עליו שאינו נוהג כלל בזמן מן הזמנים ואינו נוגע במאומה

באיזה מקום מן המקומות לדינא, ולכן אין לדמות התורה לגשמים לפי שהגשמים נעצרים בזמן מן הזמנים ובמקום מן המקומות, והנה אמרינו בכריתות (דף ה' ע"ב) כטל חרמון שירד על הררי ציון מה של אין בו מעילה וכו', ולכאורה קשה דממנ"פ אמלא הוקדש הרי גם גשם אין בו מעילה ולמה תלי זה דוקא בטל ואם הקדישו הרי גם טל נדאי שיש בו מעילה לא יהא אלא דאקדוש אשפה לבדה"ב מי לית ביה מעילה, ויפה אשר ביאר בזה הרב ערוף לגר ע"פ מה דאיתא בירושלמי ברכות פ"ה, א"ר שמואל בשעה שישאל באין לידי עבירות ומעשים רעים הגשמים נעצרים, והם מביאים זקן אחד פגון ריוה"ג והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים, אבל סל אינו יורד בזכות בריה לעולם שנאמר כטל מאת ה' אשר לא יקנה לאיש ולא ייחל לבני אדם עכ"ל הירושלמי, ובבלי ברכות ר"פ פיצד מברכין איתא פל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו הנהנה מקדשי שמים ומעל עיי"ש, הרי דכל הגאות העולם צריך אדם לזפות בהן מהקדש שע"י המצות או הברכות נעשים חולין כפודה מן ההקדש, אבל טל שאינו יורד בזכות בריה ואינו נעצר לעולם שניתן פעין מתנה מאת ה' אין בו מעילה גם אם נהנה ממנו בלא זכות או ברכה, ושפיר קאמר הש"ס בכריתות מה טל אין מוצאין בו, וזהו ג"כ מה דאיתא בירושלמי שם אר"י דכפר חנן אמר הקב"ה בשעה שעשה אברהם זקנה רצוני נשבעתי רו שאיני מזיז טל מבניו לעולם מאי טעמא רב טל ילדותה וכתוב בתורה נשבע ה' ולא ינחם ואין ילדותה אלא עולם של הכל כד"א והילדות והשחרות הכל ואעפ"כ לך טל ילדותה עכ"ד, וביאור המאמר בכללו ע"ד הפשט הוא שהקב"ה הבטיח לאאע"ה בשבועה שאפ"י אם יתעסקו ישראל בהבלים ולא יהיה להם זכיות לא ימיש חסדו מהם כמו הטל שאינו נעצר לעולם אפ"י בלא זכות, וכן התוה"ק אינה פוסקת מאתנו לא כולה ולא מקצתה בכל עת ובכל זמן כטל שאינו פוסק לעולם כמו שנתבאר: וביותר עמוק יתבאר ע"פ מה שפתיב השל"ה הקדוש לפרש מה שאמרו חז"ל גמירי דטל לא מעצר, עפ"מ שפתיבו המקובלים דשם הו"ה"ה במקלוי אותיות עולה מ"ה ובגלות נפרד הא' האחרונה ונשאר ל"ט, וזהו מאמרם גמירי דט"ל לא מעצר כלומר אפ"י בגלות תמיד הוא יתברך קיים ושמו קיים [וזהו שאמר הכתוב פתחי לי אחותי רעיתי תפתי שראשי נמלא ט"ל וד"ל] אלא שרק נפרד ה"א האחרונה, כלומר שגם ה"א האחרונה נמצא גם בגלות אלא שהוא בבחינת הפירוד מיתר הג' אותיות ובבחינת נעצר למעלה והט"ל אינו נעצר, דה"א האחרונה הוא בבחינת מלכות ולעתידי לבא יקוים והיתה לה' המלוכה והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד פ"י שלם פידוע, וזהו לענ"ד ביאור הירושלמי ע"ד דאמת שהקב"ה נשבע לאאע"ה שאינו מזיז ט"ל מבניו לעולם אפ"י בגרות שהוא עולם של הכל, דגלו למצרים שכניה עמהם וכו' כמה שנאמר ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ול"ג לכלותם להפר בריתי אתם פי אני הוי"ה אלקיהם, והשיב לא נאמר אלא ושב ה"א את שבויה וריחמה ושב וקבצה מכ"ה אה"פ ה"א שמה בכי"א: והנה אמרינו בב"מ (דף קי"ד ע"א) "ויברכה יצא הקדש שאין צריך ברכה ולא והא כתיב ואכלת ושבעת וברכת מבואר דגם הקדש צריך ברכה כמו שנתבאר לעיל מהש"ס דברכות דגם כל הנאות אפ"י הגשמיים כל הנהנה מהן בלא ברכה כאילו הנהנה מקדשי שמים ומעל ומכ"ש הקדש גופא וכל הנאות הרוחניות שצריכין ברכות והנאות לשמו יתברך על אשר זיכנו לזה, לכן גם אני העני ממעש ומדעת הנני נותן

הודאה לד' על העבר, ומתפלל על להבא אגא רחום פפר על אשמותי ומעילותי שמעלתי נגדה, פי נגדה כל תאותי ואנחתי ממה לא נסתרה, העמידני בקרן אורה פי בה חסיה נפשי, הסר חובי וכאבי מרמ"ח אברי ושס"ה גידי הנפשיים והגשמיים, וזכני לראות בבוא שיקרור מפקיע מידי שיעבוד לעמנו, פי תביאנו אל הר קדשה ותשמחנו בבית תפלתה במהרה במינו: פעתייתי עזרא בלאאמו"ר מהור"ר יהודא ליב ז"ל ואמי מורתי מרת חנה פראדא ז"ל.

הארה פבר העירו רבים שהפירוש המיוחס לרש"י על מס' מעילה אינו מרש"י, וז"ל הברכת הזבח בריש חידושיו למעילה, אמר המחבר נראה דפי' מס' זאת אינה מרש"י ז"ל אלא מאחד מתלמידיו דוק ותשכח ואעפ"כ אכנהו בשם רש"י ז"ל עכ"ל, וכ"כ היד מלאכי ושאר אחרונים, אבל לא הביאו בפירוש ראיות לדבריהם לפי שהראיות בולטים למדי, חדא שלפני התוס' לא היה פירוש זה פלל שהרי מתחילת המס' עד סופה התוס' מפרשים פשט הסוגיא ע"פ רוב.

אבל במס' שהיה לפנייהם פירש"י באו רק לפלפל בהסוגיא ע"פ רוב ולא לפרש, והרבה פעמים מתאימים במס' זו פירש"י עם פירוש התוס' וזה לא שכיח בשארי מס' רק ע"ד המיעוט, ובדף ג' ע"א הביאו התוס' ד"ה הפניסה לפני פירש"י בנבחים ולא הביאו פירש"י כאן במעילה, ושם ע"ב בסוגיא דרב גידל פירשו התוס' בדף אחר רחוק מפירש"י מאוד, ולא הזכירו פירש"י לומר שלא נראה להם, וכן יש עוד פיוצא במקומות רבים וע"כ שלא ראו פי' זה פלל, שנית שהמאמרים במס' זו שהובאו גם בשאר מס' יש מהן הרבה דשם פירש"י באופן אחר מפ' המפרש כאן שלישית, הלשון ענין אחר אמר המורה (בדף ז' ע"א) ולשון ושמעתי דלהכי מהני תנאה (בדף י"ג ע"א) ולשון אמר לי רבי דהאי אילן הוא (שם) ולשון ולא מפי המורה (בדף ס"ז ע"א) ולשון וכן אמר רבי (בדף י"ז ע"א) פל אלה לא מצינו בפירש"י רק לעתים רחוקות מאוד, ומוכח מכל זה דבאמת אינו מרש"י ז"ל, ולכן שיער הרב ברה"ז שהוא מאחד מתלמידי רש"י כמש"כ לשונו לעיל, ואחרי שזכינו לאור הגנוז פי' רגמ"ה הנדפס בש"ס דוילנא ראיתי אני בעניי שפי' המפרש שלפנינו הוא ממש פי' הרגמ"ה גופא הוא ולא אחר בלי ספק, אלא שאיזה תלמיד גרע או הוסיף בו לפעמים איזה תיבות ולא יעלו השונוים בכל המס' לעשרה הראוים לתת אליהם לב, ויתרם היא העתקה אות באות מפ' רגמ"ה, וגם זה ברור שלא היה תלמיד הרגמ"ה שהרי בכל מקום שהביא דבר מפי המורה או שכתב בלשון א"ל רבי דא מצינו דבר זה בפ' רגמ"ה, וראה זה מצאתי שהפ' המיוחס לרש"י על מס' תענית אשר גם עליו פבר הוסכם בצדק שאינו מרש"י ז"ל רק מאחד מתלמידיו, גם אותו המפרש ראה פי' רגמ"ה למס' תענית והשתמש בו, ומראשית המס' עד דף ג' ע"א ד"ה בטל וברוחות הלה בעקבות הרגמ"ה ולא נטה ימין ושמאל, אלא שהאריף והרחיב הדברים מעט אבל יסוד הדברים נשאר כפי' הרגמ"ה, ולא עוד אלא דשם דף ג' ע"א ד"ה וס"ל כר' יהודא וכו' משפחת לה לר' יהודא דאמר וכו' עכ"ל, וחסר המילות בן בתירה והשלימום המדפיסים בין ב' חצאי מרובע, וגם בפ' רגמ"ה חסרים ב' תיבות אלה, אולם מד"ה בטל וברוחות ואילף עזב שם המפרש לשון רגמ"ה לגמרי וברר לו דרך לעצמו, משא"כ המפרש במקילתין מעילה שומר הוא פי' רגמ"ה מראש המס' עד סופה בלי שום שינוי, וראה זה מצאתי שגם הפ' המיוחס לרש"י במנחות מפרק ואלו

מנחות עד פֶּרֶק שְׁתֵּי הַלָּחֶם הוּא ג"כ פּי' רגמ"ה עִם אֵיזָה שִׁינוּיִם קִטְנִים בְּלִשׁוֹן כְּמוֹ
בְּמַעֲלָה כְּאֵן מִמֶּשׁ, וּמִפְּנֵי שְׂאִין אֲנִי מִבְּעָלֵי מְלֹאכֶת הַבִּקְוֶרֶת בְּעֵנִינִים אֵלוֹ הַרְיִנִי מְקַצֵּר
בְּזָה, וְאֲנִי שׁוֹבֵק בְּרוֹחַ לְמֵאן דְּקָשִׁישׁ מִמֶּנִּי בְּעֵנִי זֶה, וְאֶקְוֶה מ"מ כִּי פִתְחֹתִי בְּדַבְרֵי אֱלֹהִים
פִּתַח גְּדוֹל לְדָרוֹשׁ וְלְתוֹר בְּזָה בְּחֻמְהָ לְבַעֲלֵי הַחֻמְהָ הַזֹּאת: תְּקַנֵּת עֲזָרָא חִידוּשִׁים עַל
מִסְכַּת מַעֲלָה שׁוֹבֵי נַפְשֵׁי לְמִנוּחֵיכִי כִי ה' גָּמַל עָלַיכִי.

גמ' קְתָנִי קְדָשִׁי קְדָשִׁים שֶׁשְׁחָטָן בְּדָרוֹם מוֹעֲלִין בָּהֶם פְּשִׁיטָא, רְאִיתִי מִקְשִׁין כְּאֵן הָרִי
לְקַמֵּן ע"ב יֵשׁ מִחֻלְקֶת בְּזָה בֵּין רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּלַרְבָּה מוֹעֲלִין רַק מְדַרְבְּנֵן וְלַרְבִּי יוֹסֵף
מְדֹאֲרֵינִי וְא"כ אִיךָ שִׁינְיָךְ לְהַקְשׁוֹת בְּזָה פְּשִׁיטָא, מִמֶּנִּי פ' אִי קְסָבֵר תְּנָא דְמִתְנִיתִין
דְמוֹעֲלִין בָּהֶם מִה"ת א"כ הָא גּוּפָא טוֹבָא קמ"ל דְמוֹעֲלִין מִה"ת, וְאִי קְסָבֵר דְהַמְעִילָה הִיא
מְדַרְבְּנֵן וְדֹאִי דְטוֹבָא קמ"ל דְעכ"פ מְדַרְבְּנֵן אִיכָא מַעֲלָה שְׁחָטוּ לְגִזְרוּ בְּהוּ מַעֲלָה, וְלַענ"ד
דְקֻשְׁיַת הַש"ס הִיא לְרַב יוֹסֵף וְהָרִי הַשִּׁמ"ק כְּתָב דְגַם הַצָּרִיכוֹתוֹת הֵם רַק אֲלִיבָא דְרַב
יוֹסֵף לְחֻדְיָה כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאֵר, וְכִינֵן דְהַמְקָשָׁה לֹא יָדַע עֲדִינֵן מִסְכַּרְת רַבָּה דְכִמְאֵן דְחֻנְקִינְהוּ
דְמִי וְלֹא יָדַע כָּלֵל דְרַבָּה פְּלִיג עַל רַב יוֹסֵף בְּזָה מִשׁוּ"ה פְּרִיךְ שְׁפִיר פְּשִׁיטָא דְמַהִיכָא תִּיתִי
דְלֹא לְמַעוֹל בְּהוּ, וּמִשְׁנֵי סד"א כִּינֵן שֶׁשְׁחָטָן שְׁלֹא בְּמִקּוֹמֵן כְּמֵאן דְחֻנְקִינְהוּ דְמִי כְּדָסְבֵר
רַבָּה בְּאַמְתָּ וְאִין בָּהֶם מַעֲלָה קמ"ל, וּבְסוּף בְּאַמְתָּ נִשְׂאֵר רַבָּה בְּתִיבְתָא לְקַמֵּן בְּסוּגִיָּא
וְלַענ"ד דְבָרִים בְּרוּרִים הֵם: שָׁם אֲבָל דְרוֹם נְהִי דְאִינוּ רְאוּי לְקַדְק"ד אֲבָל רְאוּי הוּא
לְקַק"ל, תְּקִמָּה וְכִי מִשׁוּם כְּפֹי יִהְיוּ מוֹעֲלִין בָּהֶם מִה"ת וְכו' וְאֹמֵר מוֹרִי הַר"פ דְכִינֵן דְרְאוּי
לְקַק"ל א"כ יֵשׁ לוֹ הַכָּשֵׁר בְּמִקּוֹם אַחַר וְאִיקְרִי פְּסוּלוֹ בְּקוֹדֶשׁ, דְמִשְׁמַע וְכו' דְכָל דְפְּסוּלוֹ
בְּקוֹדֶשׁ אִם עָלָה לֹא יֵרַד א"כ קְדָשִׁי ה' קְרִינָא בְּהוּ וְאִית בְּהוּ מַעֲלָה עכ"ל הַשִּׁמ"ק כְּאֵן
בְּשֵׁם תּוֹס', וּמִכְּאֵן רְאִיָּה נְמִי לְמִש"כ לְעֵיל דְהַמְקָשׁוֹן וְהַתְּרַצָּן אֲלִיבָא דְרַב יוֹסֵף קִינְיָמִי
דְהָרִי מַעֲלָה דְרַבָּנֵן גַּם בְּקְדָשִׁים שְׁמַתוּ אִיכָא וּמֵאִי מִשְׁנֵי, וְע"כ לֹאִמֵר דְאֲלִיבָא דְרַב יוֹסֵף
קָאִי וְלַרְבָּה בְּאַמְתָּ מַעֲלָה לְק"מ דְהָא גּוּפָא טוֹבָא קמ"ל תְּנָא דְאִיכָא מַעֲלָה מְדַרְבְּנֵן,
וְעִינֵן בְּדַבְרֵינוּ לְקַמֵּן ע"ב וְדו"ק: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הָא דְאַמְרִינֵן דְבְּשִׁינוּי מְקוֹם אִיכָא מַעֲלָה
מִה"ת הוּא וְנֹקָא אֲלִיבָא דְר"ש לְקַמֵּן ע"ב דְאִם שְׁחָט בְּדָרוֹם וּבְלִילָה אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ
אֲבָל לְר"י דְס"ל אִם עָלוּ יֵרְדוּ לִיכָא מַעֲלָה מִה"ת, אֲבָל מִהַתּוֹס' נִדָּה (דָּף מ' ע"ב) גִּרְאָה
דְאַפִּי לְמ"ד אִם עָלוּ יֵרְדוּ נְמִי אִיכָא מַעֲלָה מִה"ת, דְהָרִי כְּתָבוּ שָׁם לר' יְהוֹשֻׁעַ דְאִיהוּ
ס"ל דְחֻטָּאת שְׁנִשְׁחָט חוּץ לְמִקּוֹמוֹ תֵּרַד עֵינֵי שׁוֹשׁ וְאַפִּיָּה אֲמַרִינֵן כְּאֵן אֲלִיבָה גּוּפָא דְמַעֲלָה
זוּ מִה"ת הִיא וְלֹא כְּמֵאן דְחֻנְקִינְהוּ דְמִי וְעִינֵן בְּמִנְחוֹת (דָּף ע"ט), וְצ"ל דְלֹא תִלְיָא זֶה בְּזָה
דְלַענֵן אִם עָלוּ יֵרְדוּ אִיכָא מִיַּעוּטָא דְקָרְאִי דְזֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה דְאִם עָלוּ יֵרְדוּ אֲבָל מ"מ
מוֹדָה ר' יְהוּדָא דְאִית בְּהוּ מַעֲלָה, אֲלֹא דְלִפִּי ז' קָשָׁה לְכַאוּרָה סְנִיגִית הַש"ס דְלְקַמֵּן ע"ב
בְּפִלְגֻמָּא דְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְס"ל לְרַבָּה בְּשְׁחָט בְּדָרוֹם אִם עָלְתָה תֵּרַד, וּפְרִיךְ הַש"ס לְרַבָּה
מִשְׁנֵינֵנוּ דְמוֹעֲלִין בְּהוּ וְאִם אִיתָא דְאִם עָלְתָה תֵּרַד אֲמַאי אִית בְּהוּ מַעֲלָה וְהוֹצֵר
לְשִׁנוּיָאֵי מַעַל מְדַרְבְּנֵן אֲלֵמָא דְהַסְוִיָּא ס"ל דְתִלְיָא זֶה בְּזָה, אֲבָל בְּאַמְתָּ אִין כְּאֵן קוֹשִׁיָּא
דְוִדָּי לְרַבָּה דְס"ל לְר"ש נְמִי אִף דְלִית לִיהּ מִיַּעוּטֵי דְזֹאת הִיא הָעוֹלָה וְס"ל לְר"ש דְאַפִּי
פְּסוּל שְׁלֹא הוּ"ל שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר נְמִי אִם עָלָה לֹא יֵרַד וְהוּ"ה לר' יְהוֹשֻׁעַ דְס"ל בְּפ' הַמְזַבֵּחַ
מְקַדֵּשׁ בְּרֵאשׁוֹ דְאִית לִיהּ רִיבּוּיָא דְכָל שְׁפְּסוּלוֹ בְּקוֹדֶשׁ אִם עָלָה לֹא יֵרַד, וְעכ"ל הָא
דְשְׁחִיטַת דְרוֹם אִם עָלָה יֵרַד הוּא מִשׁוּם דְכְּמֵאן דְחֻנְקִינְהוּ דְמִי וְהוּ"ל כְּנִבְלָה כְּדָאֵר הַש"ס
בְּהִדְיָא, וְדֹאִי לְדִידְיָה אִי אֲפִשֵׁר לְהִיּוֹת מוֹעֲלִין בּוּ מִה"ת, וְזֶהוּ עוֹמֵק כְּוִנַּת הַתּוֹס' לְקַמֵּן

ע"ב ד"ה אלא לרבה קשיא ע"ש ודו"ק, אבל לרב יוסף דלר"ש פיון שמרבה כל שפסולו בקודש שאם עלה לא ירד ה"ה שחיתת דרום נמי דלא כמאן דחנקינהו דמי, הרי לדידיה שפיר יש לומר דאף לר' יהודא ולר' יהושע לדעת התוס' בנדה שם דס"ל דאם עלה ירד בשחיתת דרום, מ"מ לעגן מעילה מועלין בהם מה"ת פיון דלעגן מעילה ליכא מיעוט כמו לעגן הורדה מאת המזבח, העולה מדברינו לרב יוסף בכל הני דס"ל דירדו מ"מ מועלין בהן מה"ת דלא תליא זב"ז, ובזה א"ש הא דאמרנו דלעגן מעילה קיבל בדרום הנה ריבנותא דמ"מ מועלין יותר משחט בדרום וקבל בצפון, ולעגן הורדה ממזבח הסברה היא איפכא דכל דתחילת עבודה היתה בהכשר עדיף טפי ולפמש"כ א"ש דלאו הא בהא תליא, ומ"מ לרבה הכא לעגן מעילה ג"כ הסברה הוא איפכא ובשחט בדרום הנה הריבנותא טפי דמועלין בו, אע"ג דכמאן דחנקינהו דמי, אבל בקיבל בדרום הרי לאו כחנקינהו דמי פיון דהשחיטה בהכשר נעשה, אלא דלפי"ז לרבה יהיה מתניתין זו ונאצל"ל זו דבשחט בדרום המעילה היא רק מדרבנן ובקיבל בדרום המעילה היא מה"ת אפי' לר' יהודא דאם עלו ירדו וכמו שנתבאר ועיין מש"כ בזה הרב קרן אורה: והא דצריך הש"ס לחלק ולומר קדשים שמתו לא חזו כלל אבל דרום ראוי לקדק"ל, ולא קאמר פשוט קמ"ל דקדשים שמתו הרי לא היה בהן שחיטה אבל שחטן בדרום לאו כמאן דחנקינהו דמי, פתב הצ"ח סוף פסחים דאתי לתרץ אפי' לרבא דס"ל כל מילתא דאמר רחמנא ל"ת אי עביד לא מהני ולדידיה נדאי כמאן דחנקינהו דמי, אלא דחנקינהו גופא פריף הש"ס לקמן (דף י"ב ע"א) וכי קנושה שבהן להיכן אזלה ועיקר הטעם הוא דלאו קדשי ה' נינהו עיי"ש, ובשחט בדרום פיון דחזו לקדק"ל קדשי ה' נינהו גם בקדשי קדשים ומשו"ה אף דכמאן דחנקינהו דמי מועלין בהם, ולפי מה שנתבאר לעיל ובשמ"ק דהסוגיא פאן אזלה לרב יוסף אליבא דר"ש דאם עלו לא ירדו, ושוב ממילא לא אמרינו אי עביד לא מהני לכו"ע, כדאיתא בפסחים (דף ע"ג ע"א) שחטו שלא לאוכליו מה תיקון תיקון שאם עלו לא ירדו, וביאר שם הצ"ח דכיון דרבי רחמנא דכל שפסולו בקודש הקודש מקבלו ואם עלה לא ירד, ממילא גלי רחמנא שהזביחה כשרה ומטהרה מידי גבלה ולא אמרינו אי עביד לא מהני דגלי קרא דלאו פחנקינהו דמי ודו"ק: שם אבל שחטן ביום נזרק דמן בליקה הואיל ולא זמן הקרבה הוא כמאן דחנקינהו דמי ולא אית בהו מעילה קמ"ל, עיין מה שהאריך בזה בשמ"ק פאן מש"כ בשם הר"פ ובשם גליון תוס' הר"פ, ומרש"י ד"ה נאיזו היא שלא היתה לה וכו' וה"ה לכל הני דתני ברישא שחטה בדרום וכו' נראה דמפרש פשיטת גליון תוס' הר"פ, ולא ראיתי להאריך בזה מפיון שהשמ"ק נדפס בגליון הש"ס דווילנא בעליל לכל עין מעיין, ובסוף המס' אחר מס' קנים נדפס דברי המהרד"פ באריכות, ועיין גם בהפי' למס' זו אשר לא נדע למי מקדושים הנדפס בסוף המס' בש"ס הנ"ל ולא ראיתי להאריך בזה, אולם לכאורה יש להקשות דכבא דרישא שחטן בדרום וקיבל דמן בצפון מיותרת לגמרי אליבא דר"ל דאמר במנחות (דף ט' ע"א) מנחה שבללה חוץ לחומת העזרה כשרה משום דכשרה בנזר ומדכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי, והקשו שם התוס' ד"ה ומדכהונה וכו' הרי שחיטה דכשרה בנזר ובעי פנים ותיקצו דשאני התם משום קבלה עיי"ש מה שהקשה ע"ז בשמ"ק ואכמ"ל בזה, וא"כ היכא דקבלה הנה בפנים לא איכפת לן אם השחיטה בחוץ היתה, ומכ"ש אם השחיטה היתה בדרום והקבלה בצפון דנדאי דנהי דדרום לגבי קדק"ד כחוצ

דמי כמש"כ התוס' (בזבחים ס"ח ע"ב ופ"ד ע"א ובגדה מ' ועיין בגמ' זבחים ק"ז ע"ב) מ"מ פשר א"כ לר"ל למ"ל למיתני שחטון בדרום וקבל דמן בצפון הא מ"מ דרום לא גרע מחוץ וכשר הקרבן לגמרי ופשיטא דמועלין בו, ושחיטה הרי פשרה מדינא בדרום גם בקדק"ד ונאפי' בקרבנות ציבור עיין בחומר בקודש להרב תפא"י בריש סדר קדשים פ"ק א' אות ב', ואין לתרץ קושיא זו ע"פ מש"כ השעה"מ פ"ו מביאת מקדש דבשבת אסור לזר לשחוט, זה לא ניתן להאמר כלל, תדא דכבר הכריעו האחרונים דשחיטה בדרום פשרה אפי' בשבת דלא כהשעה"מ והאריכו בזה הרבה, ועיין בגמ' יבמות (דף ל"ג) דמקשה זר ששימש במאי אי בשחיטה ושחיטה בדרום וברש"י שם ובחי' דיושי הרשב"א שם וברמב"ם פ"ט מה' ביאת מקדש הל"ו מבואר דגם בקרבנות ציבור שחיטה פשרה בדרום, ותו דנאפי' נימא דבשבת אסור לזר לשחוט מ"מ הרי האיסור הוא מצד אחר, אבל מצד קדושת הקרבן גם בקדק"ד שחיטה פשרה בדרום פגון בחול וממילא אפי' בשבת שחיטה מצד עצמה לולא הקבלה לא בעי פנים וה"ה דדרום לא בעי, וא"כ שחטון בדרום וקבל דמה בצפון הרי הקרבן פשר ופשיטא דמועלין בו ולמ"ל למיתני: ואולי יש לומר ע"פ מש"כ המקנה בקדושין (דף כ"ג) דהא דאמרין כל הזבחים שזנבחו שלא לשמן פשרים ולא אמרינן דיהיו פסולים משום דשינה מדעת הבעלים ושחיתת קדשים בעי שליחות (לדעת רש"י בפסחים דף ז' ע"ב ד"ה פסח וקדשים ועיין בספרי תקנת השבים למס' מעילה סי' קי"ג) דזה לא מיקרי שינוי בשליחות פניו דהשינוי הזה רק במחשבה ולא במעשה עיי"ש, וא"כ בקדק"ד שזנבחו בדרום לא ע"י הבעלים רק ע"י שליח ושינוי מקום הרי שינוי במעשה הוא וברור דשינוי מקום מבטל השליחות כמפורש בגיטין ודף ס"ה ע"א) האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול, ואומדנא דמוכח הוא דנדאי רצון הבעלים הזה שישחט בצפון כדינו בשגם השוחט בדרום ומקבל הדם בצפון אי אפשר לקבל הדם בשליחות שלא יאבד משהו, ולכתחילה צריך לקבל הדם כולו כבזבחים (דף כ"ה) עיי"ש דיליף לה מקרא, ואומדנא דמוכח הרבה כמפורש להדיא דמי, א"כ הרי נשחט הקרבן שלא בשליחות הבעלים דשליחו לשחוט בצפון ושחט בדרום, והרשב"א כתב בנדרים (דף ל"ו) דקרבן שזנבחו בלא שליחות הבעלים פסול לגמרי דהנה פקטלה משום דאיהו לא שרי לה ע"ש, וזה פסקת הר"ן בשם הרא"ה בחולין לענין אין אדם אוסר דשא"ש פידוע, וא"כ אפי' לר"ל שפיר אצטרף מתניתין לאשמענין דאפ"ה מועלין בו ודו"ק: ובעיקר דברי התוס' במנחות (דף ט' ע"א) שכתבו דשחיטה לא בעי פנים רק משום קבלה, הקשה על זה השמ"ק דא"כ תסגי בצואר בהמה לבד בפנים עיי"ש ובסוף ספר תורת גיטין להג' מליסאהקשה אבי המחבר ז"ל אעיקר קושית התוס' דלמ"ל שחיטה בפנים לר"ל דכיון דשחיטה פהונה לא בעי פנים נמי לא בעי, הרי ר"ל בעצמו ס"ל בזבחים (דף פ"ט ע"ב) דנאפי' בשר קדק"ל שיצא לפני זריקת דמים נפסל ביוצא וא"כ משו"ה צריך שחיטה בפנים כדי שלא יפסל הבשר ביוצא, ואי משום הא לא קשיא כל כף די"ל דמסתברא להו להתוס' דר"ל ס"ל ג"כ כר"ע לקמן (דף ו' ע"ב) דזריקה מועלת ליוצא דהרי הלכה כר"ע בזה והרמב"ם ס"ל דאף לאכילה מהני הזריקה מה"ת ורק מדרבנן הוא דקאמר דנפסלו ביוצא לדעת התו"ט במשנה דמעילה שם, אלא אי קשיא הא קשיא דהרי גם לר"ע לא מהני זריקה ליוצא רק פשיטא בשר אבל פשיטא דם שוב אין זריקה מועלת כמפורש לקמן (דף ז' ע"א) א"כ אם ישחוט בחוץ

הרי יפסל הדם ומאי הקשו התוס' והרב דרף ים הביא מריטב"א חולין ודרף ג') שכתב דקודם הקבלה לא נפסל דם ביוצא פלל דספין לא מקדש דם ליפסל ביוצא עד שמתקבל בכ"ש, דאף דאמרין בגמ' דסוטה (דרף י"ד ע"ב) דספין מקדש לדם מ"מ אינה נגמרת הקדושה עד קבלתו ולפיכך אין הספין חשוב כלי לפסול ביוצא עיי"ש.

ושפך תמה עליו הרב טהרת הקודש מזבחים (דרף כ"ו ע"ב) דמפורש שם דהיא בפנים ורגלה בחוץ שחט ואח"כ חתף פסולה עיי"ש ברש"י, הרי דהדם נפסל ביוצא גם קודם הקבלה ועיין על"ח פסחים (דרף ע"ט) אלא שקהרב בית יצחק ח"א מיו"ד סי' ו' כתב די"ל דהא דס"ל לר"א דדם נפסל ביוצא תכף לאחר שחיטה הוא רק לפי ההנהגה אמינא אבל למסקנא דמשני שם אלא אימא חתף ואח"כ קבל פשרה ע"כ הדר ביה וס"ל דאין הדם נפסל ביוצא קודם קבלה דאל"כ אמאי פשרה, וא"כ שוב י"ל פהריטב"א, [ועי' בזה בספר מקור ברוך להגאב"ד דקיבארטי סי' י"ט ואכמ"ל] אלא שאין דברי הבית יצחק מוכרחים פלל וכלל לפי מש"כ הלח"מ פ"א מפסהמו"ק הי"ד שכתב דלמסקנא מייירי שבשעת שחיטה היתה פולה בפנים ולאחר שחיטה הוציאה רגלה לחוץ וחתף תכף ע"ש ואין פאן מקום להאריך בזה] ועכ"פ קושית השמ"ק נדאי דקושית היא על התוס', אשר ע"כ לענ"ד הא דתיירצו התוס' שם דשחיטה בעי פנים משום קבלה אין פננתם משום עבודת הקבלה בלבד, אלא משום הדם שצריך לקבל בהכשר ג"כ ואם ישחוט בחוץ הרי יפסל הדם ולא יכשר עוד לקבלה ובה"ש הפל וקצתתי מיראת האריכות: ברש"י ד"ה שקבלו פסולין וזרקו את דמה בטמאין מייירי וכו' עכ"ל פמה דחקו פאן המגיהים שהרי דבריו המה פפולים וסותרין לדבריו עצמו בסוף המשנה שכתב דפסולין היינו בעלי מומין, וגם סותרין דבריו פאן לדבריו לקמן (דרף ה' ע"ב) דשם נמי מפרש פסולין דמשנתנו היינו בעלי מומין, והבה"ז נשאר בצ"ע וכן שארי המגיהים, והצ"ק מוחק דיבור זה מרש"י וכמוכן הוא דחק גדול למחוק דבור שלם מרש"י, גם מש"כ הצ"ק דלהכי כתב רש"י דבקרבות יחיד איירי דבקרבות ציבור פיון דטומאה הותרה בהו הטמא עושה שיריים ואפי' יקבל אח"כ הכשר אינו מועיל, תמה עליו בצדק הקרן אורה דמפורש לקמן (דרף ה' ע"ב) דגם בקרבן יחיד טמא עושה שיריים ועוד דבקרבת ציבור שהותרה טומאה אם זרק הטמא נדאי דיוצא מידי מעילה ע"י זריקתו לחוד.

אבל אחרי שהקדמתי בריש דברינו שהמפרש למס' זו הוא ממש העתקה מפ"א רגמ"ה ז"ל אלא דבמקומות מועטין שינה או הוסיף על דבריו, עתה נלך בעזה"ש יתברך לבטח דרכינו, דהרי לקמן (דרף ה' ע"ב) אמרין אלא לעולם דמעילה דוקא והא קמ"ל דפסול עושה שיריים, ומחולקים שם המפרש והתוס' דהמפרש מפרש שם דמשנתנו אשמעינן דהיתר זריקה שנינו ורק המשנה דחטאת פסולה מייירי בטמאין וקמ"ל דטמא עושה שיריים, אבל התוס' ד"ה אמר ר"א פירשו דמשנתנו בטמאין מייירי ובקרבות יחיד ואפ"ה עושה שיריים פיון דבציבור הותרה טומאה, והנה הרגמ"ה מפרש שם כפי התוס' דמשנתנו מייירי בטמאין, ובמשנתנו פאן הרואה יראה דע"ד דיבור רש"י זה דקבלו פסולין ועד בכלל הוא העתקה אות באות מפ"א רגמ"ה ולכן הביא גם פירוש דבטמאין מייירי אבל מדיבור זה ואילך הוא פי' אחר נוסף שאינו מרגמ"ה, והמפרש הולך להזכיר פאן הפ"ה במשנתנו לפי שיטתו בגמ' לקמן (דרף ה' ע"ב) לכן כתב דפסולין היינו בעלי מומין ודוק בזה שהוא אמת, וזכור פלל זה דהמפרש במעילה הוא פי' הרגמ"ה פמעט

מלה במלה ויהיה לה קילורין לעינים בכמה מקומות, ומ"מ אכנהו גם אנכי לפעמים בשם רש"י מפני ההרגל שהורגלו בשם כל הלומדים עד עתה: ד"ה אימא פמאן דחנקינהו וכו' והאי בעל הש"ס דייק למתניתין ולא ס"ל דזו ואצ"ל זו קתני עכ"ל, גם פאן נתקשו רבים הב"ח והצ"ק והרש"ש ועוד דהרי הוא סותר את עצמו דבמשנה פתב בעצמו בד"ה וכן אם שחט בלילה דזו ואצ"ל זו קתני, וגם זה גרם להם שלא היה לפניהם פ"א רגמ"ה שלא היה נדפס בימיהם, אבל פשזכינו לאורו אנו רואים שאין פאן פל קושיא והא לה לשון רגמ"ה ז"ל, אבל שחטן ביום וזרק דמן בלילה וכו' אימא פמאן דחנק' דמי קמ"ל דמועלין דלילה לאו מחוסר זמן הוא, ובדין הוא דלא אצטרף למיתני אלא שחט ביום וזרק בלילה ולא אצטרף למיתני הא דזרק ביום דהוא פשיטא וכו' אלא זו ואצ"ל זו קתני, ואיפא דמטפי האי נאי תנא שחט בלילה וזרק ביום וכו' משום דדייק מתניתין עכ"ל, הרי שהיה לרגמ"ה שני גירסאות אחת והיא עיקר דלא גריס בגמ' הצריכותא דשחט בלילה וזרק ביום וסגי ליה בזו ואצ"ל זו קתני משו"ה פתב רגמ"ה וכן המפרש המעתיקו במשנה בד"ה וכן אם שחט בלילה דזו ואצ"ל זו קתני, ועוד גירסא שניה דיש צריכותא בגמ' גם על פבא דשחט בלילה וזרק ביום, פדאייתא לפנינו בגמ', וע"כ האי דמטפי בגמ' האי צריכותא לא ניח"ל לומר דזו ואצ"ל זו קתני ודייק מתניתין פלומר שמהפך הגירסא במשנה וגריס מעיקרא פבא דשחט ביום וזרק בלילה ואח"כ פבא דשחט בלילה וזרק ביום, והן הן דברי המפרש שכתב גירסא השנייה בלשון הכי גרסינו אבל שחט בלילה וכו' נאי תנא שחט בלילה וכו' והאי בעל הש"ס פלומר גירסא זו דייק מתניתין ולא ניח"ל לומר זו ואצ"ל זו קתני, והכל הוא דיבור אחד מהכי גרסינו עד זו ואצ"ל זו קתני, ולשון דייק מתניתין הפונה דכיון דברישא דמתניתין גבי דרום קתני תנא בדרף לא זו אף זו אין סברא דבסיפא יתני בדרף זו ואצ"ל זו עיין בתוס' פאן, ועכ"פ דברי המפרש הן דברי רגמ"ה פלא שינוי וזה ברור: תוס' ד"ה ק"ק פגון חטאת ואשם וכו' אבל בקדק"ל אין בהם מעילה עד לאחר זריקה שאז הוברר חלק גבוה וכו' עכ"ל, לפום רהיטא קשה אמאי לא הוברר חלק גבוה קודם זריקה וגם מחיים הרי האמורין מבוררין הן תמיד, ורש"י בחולין ודף קי"ז ע"א) ד"ה מנא הני מילי פתב דקדק"ל אין בהן מעילה בחייהן משום דמזון בעלים הן עכ"ל, אבל התינח לריה"ג ** (אבל לרבנן) ** גם מחיים מזון גבוה הן וגם לאחר שחיטה קודם זריקה למה לא נמעול דאז גם לריה"ג מזון גבוה הן עיין בב"ק ודף י"ב ע"ב), ובתורת פהנים פרשה י"א פסוק כ"ו איתא מקדשי ה' קדשים המיוחדים לה' יצאו קדק"ל שאינם לה' והדבר טעמא בעי למה אינם לה', ואולי פונת התו"כ ורש"י בחולין שם דאף שיצאו מכלל נכסי הדיוט מ"מ לכלל נכסי גבוה לא פאו אף לרבנן דריה"ג, ועיין זבחים (דף פ"ג ע"ב) ברש"י ד"ה אמורי קדק"ל ובב"מ (דף נ"ד ע"ב) בגמ' ובדברינו לקמן (דף י"ט ע"א) ברש"י ד"ה עד שיצא וכו' ע"ש, ובכונת התוס' פאן אפשר לומר דכל זמן שהבהמה חיה קינקי אפריה מהדדי פדאייתא בסיף מס' ביצה ובזבחים ודף כ"ו ע"ב) ע"ש וגם תקף לאחר שחיטה עדיין ינקי אברים מהדדי משו"ה כל זמן שלא נזרק הרם עדיין לא הוברר חלק גבוה ודו"ק, ועיקר פונת התוס' פאן הוא ליישב הא דמייירי תנא במשנתנו רק בקדק"ל נהי דפסול דרום לא שנייה בקדק"ל מ"מ הרי פסול לילה ופסול דחויז לזמנו וחוץ למקומו שייכים גם בקדק"ל ולמה נקט תנא רק קדק"ל, ולזה פתבו דבקדק"ל ליפא מעילה קודם זריקה וכיון דהשחיטה או

הזריקה היתה בפסול ממילא אין הזריקה מביאה לידי מעילה כמש"כ התוס' בסמוך ד"ה פשיטא משום דשחטן וכו' דפשיטא דכשהזריקה היתה בפסול לא מהני ולא מידי ועיין בקידושי שם מש"כ בס"ד פן נ"ל נכון בכונת דבריהם ועיין בפירגמ"ה בב"ב ודף קכ"ג ע"ב) שלענ"ד אי אפשר ליישבם רק בדוחק, דהרי הא דבקדק"ל אין מעילה עד אחר זריקה כמש"כ גם הרשב"ם הוא ברור ומפורש בכמה משניות בכ"מ, ודע דאף דאין מעילה בקדק"ל קודם זריקה מ"מ איסור דאורייתא יש בהנאתן אף מחיים, שהרי כ"כ התוס' בנדרים ודף י' ע"א) וכ"כ התוס' בגזיר (דף כ"ד ע"ב) ד"ה שלאחר מיתה ובתמורה (דף ג' רע"א) ד"ה לא נהנין מדרבנן (ומה שגרשם שם מעילה דף ז' הוא טעות הדפוס וכונתם להא דנדרים ונדיר שהזכרנו) וכ"כ עוד בכריתות ודף כ"ג ע"ב) וכ"כ התוס' במכילתין לקמן דף י"ב ע"ב ד"ה חלב וע"ש בדברינו ועוד מבואר פן בכ"מ, וכבר נתקשה בזה חתנו של הנו"ב בסוף הספר במהדו"ק ונ"ל דמנ"ל להתוס' להמציא דין חדש דאיסור מה"ת איכא ומעילה ליכא ונשאר בקושיא והגאון הנו"ב לא ענהו ע"ז מאומה ע"ש, וכן חמה בזה הרב טעם המלך בהגהותיו להשעה"מ ה' לולב ונ"ל ובאמת שנסתמו ממני מעינות החכמה ולא ידעתי מה איסור דאורייתא יש בשלמים וחפשי ברכב"ם הל' מעילה ולא מצאתי מענה וה' יאר חשכי עכ"ל, אכן אחרי שזכינו לש"ס דפוס ונילנא החדש האיר ה' את עיני וראיתי בהשקטות השמ"ק בסוף מנחות (לדף ד' ע"ב) ד"ה לא נהנין מדרבנן ונ"ל וקשה דבמס' ר"ה משמע דאיכא איסורא מה"ת דקתני בשופר של עולה לא יתקע וכו' אבל בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט איסורא רביץ עליהו ומדקאמר לא יצא אלמא איסור דאורייתא איכא [וזהו ממש הוכחת התוס' בנדרים הנ"ל] ופי' הר"ם דאיכא איסור דאורייתא מידי דהנה אקונמות שהרי מתפס כפר בשלמים עובר בכל יחל וכמו כן בשלמים גופא איכא איסור כל יחל תוס' חדשים [ומכאן יש לפשוט ספקו של המנחת החינוך מצוה קכ"ז באמר כפר זה עלי שלמים בחייהו או כבשר שלמים לפני זריקה אם מועלין בקונם זה דאפשר דלא עדיף הכפר הנתפס מהשלמים שהתפס בו ודו"ק היטב], ונ"ל תוס' אחרים לא נהנין וכו' ולהרשב"ם נראה שהוא דאורייתא פדאשפחן בפ' כל שעה שאפר הקדש לעולם אסור ופריה הלא מעל המסיק ומשני בשלמים עסקינן דאין בהם מעילה וכו' איסורא הוא דרכיב עליה, ואמר מורי הרמ"ר דאיכא לאו דלא יחל דברו עכ"ל, שוב ראיתי שפבר ראה תוס' חיצוניות אלו השעה"מ והביאם בפ"ג מה' חמץ ומצה הל' י"א, אלא דמש"כ שם השעה"מ לחלק בין שלמים עצמן ובין דמי שלמים דאף דבשלמים עצמן איכא איסור מה"ת אף מחיים, מ"מ דמי שלמים גרע ואין בהן איסור רק מדרבנן והביא ראיה מרש"י מנחות (דף ד' ע"ב) ד"ה לא נהנין מדרבנן הנ"ל, נפלאתי שלא זכר שר דברי התוס' בגזיר (דף כ"ד) הנ"ל שכתבו מפורש דמעוות דקנימי לשלמים דין שלמים מחיים יש להם, ולענין איסור מה"ת אם יש בהם נראה קצת דנסתפקו בזה דאפשר דבדמי שלמים ליכא איסור מה"ת עיי"ש, והארכתי עוד בענין זה בספרי תקנת השבים למס' מעילה, באיזה סימנים עיי"ש ותרונה נחת וכאן די בזה: ד"ה ששחטן בדרום ודין לשחוט בצפון וכו' ונהדר תני לא זו אף זו ואין זו שיטת תנאים עכ"ל, ר"ל דשחטן בדרום וכו' שחטן בצפון וכו' הוא לא זו אף זו, וכלל דבריהם הוא דבתלתא בבא לא מסתבר לומר דרישא ומציעתא זו ואצ"ל זו ומציעתא וסיפא בלא זו אף זו או להקפך וכ"כ הבי"י באו"ח סי'

תקל"ו ע"ש מסברא דנפשיה, והרח"א בכ"ר דוד הקשה דזה סותר גמ' מפנרשת ריש הוריות דקאמר שם דרישא לא זו אף זו וסיפא זו ואצ"ל זו, ויש לחלק דדוקא פאן דחלוקה דמציעותא גופה לגבי דרישא זו ואצ"ל זו ולגבי דינדה מינה ובה לזא"ז הוא דאין דרף הש"ס לשנות פו, משא"כ בהוריות שם פיון דבסיפא עצמה לית בה רק זו ואצ"ל זו ונהו חלוקה בפ"ע אין בכך דוסק פכל דוכתא דשייך זו ואצ"ל זו וק"ל, ובעיסקר מה שצדדו התוס' לומר דאי בשחטון בדרום וקבל ג"כ בדרום וכו' קשה לכאורה דא"כ איך תתיישוב הצריכותא דגמ' דקאמר אי תנא שחטון בדרום וכו' הו"א הקא הוא משום דקבלה בצפון וכו' דאפתי תקשי גיליף מרישא דאפ"י אם השחיטה והקבלה בדרום מועלין וא"כ למ"ל להתוס' להוכיח מפח הפלל, אבל באמת לק"מ דכונת התוס' לומר דאי בשחטון וגם קבל דמן בדרום ולומר דזו ואצ"ל זו קתני זה אין דרף המשנה לשנות רישא זו ואצ"ל זו וסיפא לזא"ז, וא"כ ממילא מה דאיתא בגמ' הו"א הקא הוא דקבלה בצפון הנה, צריכותא דהגמ' אינה אלא לגבי ב' חלוקות דסיפא, דאע"ג דמרישא ש"מ דליכא למטעי בהך דר"א מה בכך דרישא אין פונתה אלא בדרף זו ואצ"ל זו קתני וזה ברור כ"כ הרב ר' יעקב פייסותי בספרו רנו ליעקב וזה נכון: באו"ד אבל שחטון בדרום וקבל בדרום בהא לא איירי מתניתין ונראה לפר' דבכה"ג לית בהו מעילה וכו' ויש טעם בדבר משום דשיינה בהו כ"כ מיהו נראה להר"פ שייח' דאין זו סברא וכו' מ"ל חד פסול מ"ל תרי פסולי עכ"ל, ועיין בדברי השמ"ק הנדפס אחר מס' קנים, ולכאורה יש להקשות מאי מספקא להו להתוס' אם בתרי פסולי איכא מעילה אם לאו הרי שנינו מפנרשת בזבחים (דף ס"ז ע"א) א"ל ר"א ונהרי קדק"ד ששחטון בדרום ושחטון לשם קדק"ל יוכיחו ששיינה את שם ומעשיהם לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהם עיי"ש ברש"י ובתוס' ד"ה ונהרי וכו', ומפנרש שם דגם בתרי פסולי איכא מעילה ואפ"י בתלת פסולי נמי מוכח שם בגמ' דאיכא מעילה, אבל יש לדחוק ולומר דשינוי מקום ושינוי השם לא שייכי אהדדי משו"ה יש בהו אפתי מעילה, אבל שינוי מקום בתרי עבודות פשחט בדרום וקבל בדרום דשיינה במקום כל כך לית בהו מעילה, נאמת שהו דחוק עיי"ש בזבחים (דף ס"ז ע"א) בתוס' ד"ה ועולת העוף בסוף הדיבור, ונהו הרב דרף ים פאן האריף הרבה בהאי פלגא דתרי פסולי בעלה אם ירד וירכב על פרום הפלפול מתרי פסולי דקדשים לתרי פסולי דחליצה עיין לח"מ פ"ד מה' יבום הי"ז שכתב דרקבחד פסולא מכשרינן בדיעבד אבל בתרי פסולי גם בדיעבד פסול, ומשם לנמלח כבד עם בני מיעינים דכיון דכבר שנמלח עם פשר פשר רק דיעבד ומיעינים שנמלחו עם פשר נמי רק בדיעבד פשר לכן בנמלח כבד עם בני מיעינים יש לצדד להקמיר כמש"כ הרדב"ז ח"ב סי' תרפ"ט, ומשם לענין הא דמטרפינון תרתי לריעותא בטריפות הריאה, ומשם להא דר"ש דלא ס"ל תרתי לריעותא בריש גדה, ויש להוסיף ע"פ דרף זה גם הא דשני סימנים אמצעים מצטרפין להיות סי' מובהק עיין באהע"ז סי' י"ז ובאחרונים, וגם הא דסנהדרין (דף י"א ע"ב) דעל האביב ועל הפירות ביחד מעברין ועל אחד מהן אין מעברין משום דבחד י"ל דטעו משא"כ בתרי ביחד עיי"ש בתוס' ד"ה או דילמא וכו' ועוד ענינים פיוצא באלה, אבל אינני יכול להאריך כ"כ ולכן אתנהלה לאטי להעיר בענין זה בקצרה, אחרי שהרב דרף ים הלך פאן דרף ארופה פאמור: א) עיין בזבחים (דף פ"ד ע"ב) בתוס' ד"ה הגה"ה יוצא שהרי יוצא פשר בכמה מש"כ לענין שתי לינות בדם ובגדה ודף מ' ע"ב) ד"ה פרט נסתפקו בזה בלן בדם שתי

לינות אם עלו ירדו או לא ירדו ע"ש: ב) התוס' בפסחים ודף פ"ט ע"א) ד"ה ה"מ דיעבד הקשו וז"ל ותימה וכי בשביל שמה נותר או משום סמיכה דלא מעכבא או לא יעשה מתנות פהלכתו יפגס לידי ספק פרת עכ"ל, ואי תרי פסולא דכל חד פסול לכתחילה בהצטרף שניהם פסול גם דיעבד, א"כ אין מקום לקושיתם דהרי אם יביא פסח על תנאי ויעשה במתן אחת ובשפיכה, ושקלים הרי בעו מתן ב' שהן ד' וזריקה והוי תרי פסולי דלכתחילה יחד ופסול גם בדיעבד אם לא דנימא דקושית התוס' שם היא לר"ש עכ"פ דלית ליה סברא דתרתיה לריעותא בריש גדה, ויתנישב בזה גם קושית הלח"מ פ"ד מה' קרבן פסח ה"א שגשאר בצ"ע, אבל אי נימא דקושית התוס' היא רק לר"ש י"ל דהש"ס ס"ל פאן דלא פר"ש ותרי פסולי לכתחילה פסול גם דיעבד וא"כ בלא"ה אי אפשר להביא בתנאי כמש"כ הדרף ים ודו"ק: ג) בכריתות (דף י"ד) פריף הש"ס וניתני חמש חטאות כגון דאכל פזית פגול, ומשני דבחזא בהמה לא משפחת לה משום דנותר לא שייף רק בראוי לאכילה ופגול לא חזי לא לאדם ולא למזבח ע"ש, והרי הא דחייבין מעילה אנוחר הוא משום דעלה לא ירד כפרש"י פרייתות (דף כ"ג) א"כ אפי' הנה משכ"ל פגול ונותר בחזא בהמה נמי לא הנה קשיא דליתני חמש חטאות שהרי יש פאן תרי פסולי ואם עלה ירד ולא יתחייב אשם מעילות, וע"כ דגם בתרי פסולי אם עלה לא ירד ואפשר דהטעם הוא משום דאיסור השני אינו חל מטעם אין איסור חל על איסור, ובזה יתנישב מה דקשה לכאורה בהא דמשני שם דפגול ונותר בחזא בהמה לא משכח"ל, הרי בזבחים (דף כ"ט) לר"ע באוכל נותר נעשה פגול למפרע ע"ש ובתוס' יומא (דף ז') נסתפקו אם חזר בו ר"ע וא"כ אם לא חזר בו תקשי דליחשב מתניתין ה' חטאות דכיון שאכלו פשהוא נותר נעשה גם פגול, ולהנ"ל ניחא דהרי אם נעשה נותר מקודם שוב לא חל עליו איסור פגול [ונהי דלקנברו בין רשעים גמורים איסור חל על איסור, הרי כתב הרשב"ם בב"ב ודף קל"ז) דבדבר האסור רק לכתחילה לא מקרי רשע, ועיין בתוס' סוטה (דף כ"א ע"ב) ד"ה אביי וכו' וה"נ ירויח הפהן פשיתפשר הקרבן וקצרת מאוד] פינו דאף בקדשים אינו חל לרבא אליבא דר"ע בחולין (דף ק"א) רק בכולל וקדשים אחלב הנה כולל כמש"כ הלב אריה שם, והא דבעי ר"ע לחייב בפגול פשאכל נותר י"ל דהיינו פשאכלו בעמוד השחר בשעה שחל הנותר ובאו שניהם כאחד, ובעלו שניהם כאחד י"ל דגם פשעלו ירדו וא"כ לא אפשר למיתני ה' חטאות דא"כ לא יתחייב קרבן מעילה, וקצרת מאוד מפני שהוא רק ע"ד החידוד: ד) גם מצד הסברא נראה דכיון דבקדשים בעינן שינה עליו הכתוב לעכב, א"כ פינו דיש קרא בהני פסולין דאם עלו לא ירדו ולר"ש ילפינן מדכתיב תורת העולה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו, אלא דמדכתיב זאת ממעטינן הפסולין שלא הנה בקודש כבזבחים (דף פ"ד) א"כ גם בתרי פסולין אם עלו לא ירדו דהרי עכ"פ לא שינה עליהן הכתוב לעכב, דמה לי חד פסול ומה לי תרי פסולי כדס"ל לר' ישמעאל בנזיר (דף מ"ח ע"ב) דלא צריף קרא בפ"ע לכה"ג ונזיר ביחד שמונתר לטמא למת מצנה פינו דיש קרא לכה"ג לחודיה ולנזיר לחודיה מה לי חד לאו מה לי תרי לאוי עיי"ש, וה"ה בנ"ד מה לי חד פסול מה לי תרי פסולי, אלא דאם נימא הכי דתליא זב"ז א"כ יתחדש לנו דלר"ע בנזיר שם דמצריף בכה"ג ונזיר קרא בפ"ע שיהנה מותר לטמא למ"מ ולית סברא דמה לי חד לאו ומ"ל תרי לאוני, א"כ יהי גם בנ"ד הדין דבתרי פסולי אם עלו ירדו פינו דלית לן אלא חד קרא דמזבח מקדש

פסולין שאם עלו לא ירדו, ואתי רק לחד פסול אבל תרי פסולי גם אם עלו ירדו אליבא דר"ע, ובזה נמי תתנישב הקושיא שהבאתי באות הקודם דלר"ע הרי יוכל להיות פגול ונותר בחד בהמה וא"כ תשאיר אליביה קושית הש"ס בכריתות (דף י"ד) דנתיני חמש חטאות עינן באות הקודם, ולדברינו א"ש דהרי אם יהיה בו תרי פסולי דפגול ונותר אם עלה ירד לשיטתיה דר"ע וא"כ הרי יפול מעליו קרבן האשם דמעילה משו"ה לא תשיב ה' חטאות, אף יש לדחות דכיון שקודם שאכלו לא היה עליו רק איסור נותר לבד והיה אז דינו דאם עלה לא ירד והנה בו מעילה, א"כ אפשר דימעול באכילה אע"פ דאז נעשה פגול ג"כ משום דמפסיד להקדש דאלו לא אכלו לא הוה ביה רק חד פסול דנותר והיה ביה הדין דאם עלה לא ירד ודו"ק היטב, פי הראיתי מקום לפלפל: ה) ואין להקשות על דברינו מפסחים (דף ע"ג) דפריה לדברי האומר מקלקל בחבורה פטור שחטו ונמצא בעל מום מה תיקון ומשני תיקון בדוקיון שבעין ואליבא דר"ע דאם עלו לא ירדו, והרי שם בשבת איירי והמל"מ פתב בפ"א מה' תמידין הל"ז דפסולין שאם עלו לא ירדו אסור להקטירם בשבת, וצריף ע"כ להשהותן להקטירם לאחר שבת ויהיו גם נותר ויהיה תרי פסולין פסול דבע"מ ופסול דנותר.

והרי אמרנו דלר"ע בתרי פסולין אם עלו ירדו וא"כ גם לאחר השבת אם עלו ירדו והדרא קושיא לדנפחה מאי תיקון, ולר"ע דלית ליה מתוה פדאימא בפסחים (דף ה') גם במוצאי שבת אי אפשר להקטירם שהרי אז הוא יו"ט, הא לא קשיא די"ל דר"ע ס"ל דאין לינה מועלת בראשו של מזבח וא"כ שפיר תיקון שאם עלו לא ירדו ויהיו שם בראשו של מזבח ולא יעשו נותר עד שיקטירם: ו) עוד יש להביא ראיה דגם בשני פסולין אם עלו לא ירדו מזבחים (דף פ"ז ע"א) דבעי רבא לינה מועלת בראשו של מזבח או לא וכו' היכי דמי אלימא דלא ירדו השתא לנו בעזרה אמרת דלא ירדו בראשו של מזבח מבעיא ע"ש, ואם ניחא דבשני פסולין ירדו הרי אתיא האיבעיא שפיר פגון שהעלה קדשים פסולין למזבח דאם נעשו נותר הרי יש פתון תרי פסולי וירדו דכבר כתב הנו"ב מהדו"ת חיו"ד סי' נ"ג דגם בקדשים פסולין איכא לאו דלא תותרו ע"ש, אבל אם אין לינה פוסלת בראשו של מזבח הרי ליכא רק חד פסול ואז אמרינן דלא ירדו, אלא דיש לדחות דשאני התם דהפסול השני שהוא נותר בא אחר שפיר עלה למזבח ומעיקרא לא הוה ביה רק חד פסול, אבל היכי ששני הפסולין קודם שעלה למזבח אפשר דירדו ודחוק: ז) וגם יש להביא ראיה מזבחים שם דאמרינן דבעי מיניה ר"ל מריו"ח פלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין וכו' לקרב קמבעיא ליה הא נמי תנינא שקבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וזרקו פסולין וכו' ע"ש היטב, ואי נימא דיש סברא לחלק בין חד פסול לתרי פסולין איך דניק ריו"ח דכ"ש מקדש פסולין מדתנן וזרקו פסולין ג"כ, הא י"ל דמשו"ה קתני וזרקו פסולין ג"כ לאשמעינן דבשני פסולין ג"כ לא ירדו, וע"כ דס"ל לריו"ח דמצד הסברא ידעינן דלא שני בין חד פסול לתרי פסולין כדאמרינן לר' ישמעאל מה לי תד לאו מה לי תרי לאוין ור"ל דדחי ליה שם דשקבלו פסולין או זרקו קתני ולא דחי באמת דמתניתין אתי לאשמעינן דאפי' תרי פסולי לא ירדו, אפשר דס"ל דבשני פסולין אם עלו ג"כ ירדו משו"ה מוכרח הוא לומר דאו קבלו או זרקו קתני, דר"ל ס"ל כר"ע דלא אמרינן מה לי חד לאו מ"ל תרי לאוין, ואם כנים דברינו בזה י"ל ע"ד הפלפול קושית התוס' במכות (דף ט"ו ע"ב) ד"ה מידי וכו' שהקשו לר"ל דס"ל לאו

הנחתם לעשה ולאו שקדמו עשה שוין למה אמרנו במתניתין הפא למקדש טמא לוקה
הרי הוא נחתם לעשה ואין לוקין עליו ע"ש היטב, ולהנ"ל א"ש דהרי באמת הקשו שם
התוס' ד"ה תנינא מאי ראיה מהפא למקדש טמא דלאו שקדמו עשה לוקין עליו, דילמא
שאני התם דאיכא תרי לאוין ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוין ע"ש, אף הרי י"ל
דהתם הרי לריו"ח קנימינן ואיהו הא ס"ל מה לי חד לאו מ"ל תרי לאוין פר' ישמעאל
כמו שנתבאר לעיל, א"כ י"ל דלשיטתיה גם תרי לאוין עקר חד עשה דמ"ל חד לאו מ"ל
תרי לאוין, ונהרי כתב הפנ"י בביצה (דף ח') דמ"ד מ"ל חד לאו מ"ל תרי לאוין ס"ל ג"כ
דעשה דוחה ב' לאוין והשושנת העמקים הראה דכן הוא מבואר בתוס' נזיר (דף מ"א
ע"ב) ד"ה ואי ע"ש, וא"כ אמאי לוקין על ביאת מקדש בטומאה ע"כ לומר דלאו שקדמו
עשה לוקין עליו, אבל לר"ל לשיטתיה דבשני פסולין אמרנו אם עלו ירדו ולא אמרנו
מ"ל חד לאו מ"ל תרי לאוין, א"כ לא אתי נמי חד עשה ועקר תרי לאוין ומינשב קושית
התוס' ודו"ק: וכעין סיוע לדברינו מנזיר (דף כ"ט) דס"ל שם לר"ל דאין שחיטה לעוף
מה"ת וחוילין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, ופריף עליו מהא דחטאת העוף הפא על
הספק קרב ואינו נאכל ולא דמי לאשם תלוי דנאכל דהנה רק איסור אחד חוב"ע תאמר
בחטה"ע דהנה ב' איסורין חוב"ע ונבלה ותקשה לר"ל, ומשני דלר"ל אין ה"נ ב' איסורין
דברבנן קאמר, הרי עכ"פ דלא אמרנו מ"ל חד איסור מ"ל תרי איסורין אליבא דר"ל,
אבל באמת אין זה ענין לדברינו פלל דא"כ תקשה באמת לר' ישמעאל ולריו"ח אמאי
חטאת העוף אינה נאכלת בבאה על הספק, אלא דלא שייף לומר מ"ל חד לאו מ"ל תרי
לאוין רק פהיה דנזיר וכה"ג דבכל חד לחודיה יש קרא דשרי לטמא למת מצוה משו"ה
אמרנו דגם כה"ג נזיר בחד גופא נמי שרי לטמא דמ"ל חד לאו מ"ל תרי, משא"כ ה"כא
דלא מצונו בשום מקום דשרי רחמנא איסור נבלה בספק לא שייף ודאי לומר פשיש עמו
איסור חוילין בעזרה מ"ל חד לאו מ"ל תרי, והדבר הזה ברור בסברא וגם מוכח מהא
דאמרנו ביבמות (דף ז' ע"ב) אלא סד"א תיתי בקו"ח מאשת אח מה אשת אח מתניבמת
אף אחות אשה תתניבם, מי דמי התם חד איסור ה"כא תרי איסורי, מהו דתימא הואיל
ואשתרי אשתרי עיי"ש, ואמאי לא קאמר הש"ס מ"ל חד איסור פרת מ"ל תרי איסורי
דכרת, וע"כ משום דאיסור אחות אשה לא הותר לחודיה בשום מקום בפ"ע רק איסור
אשת אח לבד הותר משו"ה לא קאמינן עלה מפח הואיל ואשתרי אשתרי, ובנידון דחוילין
בעזרה ונבלה לא שייף לומר הואיל ואשתרי אשתרי פנין דאיסור נבלה וחוב"ע באים
פאחד, וסברא דהואיל ואשתרי לא שייף אלא היכא שגורר היתר השני בא בראשונה
כמצורע שראה קרי ביום שמיני דכבר יצא בשעה שראויה להביא קרבן משא"כ בראה
קרי בליל שמיני לא אמרנו הואיל ואשתרי כמבואר בגמ' יבמות (דף ח' ע"א) עיי"ש
ודו"ק: ח) עוד ראיה מזבחים (דף פ"ז ע"ב) דפריף ל"ד אויר מזבח כמזבח דמי אלא
עולת העוף דפסלה מחשבה היכא משכח"ל הא קלטת מזבח, ופירש"י וז"ל היכא
משכח"ל דפסל בה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטת אויר המזבח דא"נ אמרנו לינה מועלת
בראש המזבח וקיים זה מחשבתו ונשהה עד למחר והקטירה בת הקטרה היא וכו' וכיון
דבת הקטרה מחר לכתחילה היא אמאי פסל בה מחשבת הקטרת מחר עכ"ל, ועיי"ש
בשמ"ק אות ד', ואם איתא דתרי פסולי אם עלו ירדו א"כ שפיר חל מחשבת חוץ לזמנו
אף שפלק באויר מזבח, דבשלקא בשעה שהקטרה עד למחר דהוי רק נותר לחוד שפיר

אם עלה לא ירד, אבל פיגל ג"כ שחשב להקטיר למחר וגם ישקה עד למחר ויהיה פגול ונותר ביחד הרי ב' פסולין גם אם עלו ירדו, ומאי פריה עולת העוף דפסלה מחשבה היכא משכח"ל הא שפיר משכח"ל, אלא ע"כ דגם בשני פסולין ג"כ אמרינן אם עלו לא ירדו דמ"ל חד אסור מ"ל תרי ודו"ק: ט) וע"פ דברינו בכל האותיות הקודמים, דענין זה תלוי במחלוקת תנאים ואמוראים אי אמרינן מ"ל חד לאו מ"ל תרי, נוכל לומר ג"כ דאין להביא ראיה מהא דתנן בזבחים (דף ס"ז ע"א) א"ל ר"א לר"י ונהרי קדק"ד ששחטן בדרום ושחטן לשם קדק"ל ומועלין בהם שהבאתי בריש דברינו לראיה שאין עליה תשובה כי אם בדרום ענין בריש דברינו בזה, ועתה נוכל לומר דאין ה"נ דר"א יספור דאמרינן מ"ל חד לאו מ"ל תרי כר' ישמעאל, וסמוכין לזה מהא דפסחים (דף מ"ו) כיצד מפרישין חלה בטומאה ר"א אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה, אר"י לא זהו חמץ שעוברין עליו בב"י וכו' ובגמ' שם (דף מ"ח) אמרינן מילתא דקשיא לן כמה שני כמה פליגי ר"א ור"י, וכתב רש"י שם ד"ה מילתא וז"ל דבטובת הנאה ממון ליפא למיקם פלוגתניהו לחוד, דנהי נמי דטובה"נ ממון לר"א אפ"ה השתא נמי עובר משום לא תעשה כל מלאכה ומוטב לעבור על כל יראה מאיליו ואינו עושה מעשה בידיים מלעבור על ל"ת כל מלאכה ועושה מעשה בידיים עכ"ל, וקשה פנין דבבל יראה יש עוד לאו דבל ימצא מהיכא פשיטא ליה לרש"י כל כף דמוטב לעבור שני לאוין בשוא"ת מחד לאו דקום ועשה, ודילמא תרי לאוי דשוא"ת חמירי מחד דקום ועשה, ולדברינו א"ש דהרי ר"א ס"ל בנדאי דאמרינן מ"ל חד לאו מ"ל תרי לאוין א"כ בנדאי שמוטב לעבור ב' לאוין דשב ואל תעשה מחד לאו דקום ועשה, וענין עוד הערה בזה לקמן ע"ב ד"ה אלא לרבה קשיא ע"ש ודו"ק: י) ולענין ג' פסולין אם עלו אם הדין דירדו נראה דתליא בב' פסולין דאם ב' פסולין אם עלו לא ירדו ה"ה ג' פסולין נמי אם עלו לא ירדו, אע"פ שלענין טריפות הריאה כתב התב"ש בשמ"ח סי' ל"ה ס"ק ל"ו דאם חסר מקצת מהנורדא ונמצאת החתיכה באונות ויש לה שם פיס בפ"ע דטרפה, וכתבו"ש שם ס"ק נ"ב כתב הטעם משום דהוי ג' ריעותות, א' חסר ונרדא.

ב' דהחתיכה הנמצאת הו"ל פיתר ונרדא, ג' דהו"ל יתר פיס עיי"ש, מ"מ אין זה לענ"ד ענין לנ"ד, דכיון דהתורה התירה שאם עלה לא ירד כל שפסולו בקודש ואמרינן מ"ל חד לאו מ"ל תרי ה"ה מ"ל חד מ"ל תלת כהר"פ הנדפס בשמ"ק אחר מס' קנים וקצרת: ד"ה ששחטן בדרום וקבל דמן בצפון וכו' אלא גרסינן איפכא עכ"ל, ענין בהגהות חק נתן וענין מש"כ לעיל ברש"י ד"ה אימא כמאן דחנקינהו דמי ותראה את האמת בגרסת המפרש, ומש"כ התוס' פאן בזה"ל ולהכי שביק קבלה גבי לילה ונקט זריקה וכו' עכ"ל לענ"ד לילה דברייהם י"ל בפשוטו דנקט זריקה לרבנותא דזריקה הרי היא עיקר עבודתה לכל הענינים והו"א דכשנעשית בפסול כמאן דחנקינהו דמי קמ"ל דלא משו"ה נקט גבי לילה זריקה טפי מקבלה, ורק לענין דרום וצפון דלא מצי למנקט זריקה דהזריקה הרי היא ע"ג המזבח ואין נפ"מ בין דרום לצפון משו"ה ע"כ נקט קבלה וק"ל, ומ"מ אין קושיא על התוס' פאן מתוספתא דזבחים פ"ו דקתני התם שחט בלילה וקבל ביום פסול הרי דיש לזה מציאות דנדאי תוספתא זו משונבשת היא בדפוס מכמה טעמים ואכמ"ל בזה: ד"ה פשיטא משום דשחטן בדרום וכו' י"ל דהא פשיטא הוא פנין שהזריקה בפסול וכו' עכ"ל, ענין שמ"ק אות ל"ח שכתב וז"ל ולא נראה דהא אינו פשוט כל כף דהא איפא

דפליגא לקמן עליה דרב גידל וסברי דנריקת פגול מפקע מידי מעילה, לענ"ד אין זו השגה דלא תליא זה בזה, דאף למ"ד זריקת פגול מוציאה מידי מעילה היינו פשפגל הקרבן במחשבה או בדיבור, אבל בשנפסל הנזבח במעשה השחיטה או הנריקה י"ל דלכו"ע אין הנריקה מוציאה מידי מעילה ולקמן נדבר עוד בזה ברצות ה', גם מש"כ פאן השמ"ק ונ"ל אלא י"ל דבהכי מייירי מתניתין דנרק הדם וכו' בעניי לא הבינותי פראוי ודו"ק: באו"ד ועוד י"ל דלפי מה שפי' מורי ניחא שפיר עכ"ל, ר"ל דלתירוץ קמא המקשן לא ידע סברא זו דזה פשיטא הוא רק התרצן ידע סברא זו דזה פשיטא הוא ולכך לא משני ליה דהא קמ"ל דנריקה לא מהני בהו לאפוקי ממעילה, ולפ"מ שפכת לקמן מורי הרב לקמן בתוס' ד"ה חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו גם המקשן בעצמו ידע סברא זו דזהו פשיטא כ"כ המפרשים בכדי שלא יהיה התירוץ הראשון והשני חדא מקילתא, ודחוק הוא בכונת דבריהם: תו' ד"ה חוץ לזמנו וחוץ למקומו וכו' לכן נ"ל דגרסינן חוץ למקומו למ"ל עכ"ל, לפי"ז אפתי קשה קבלו פסולין ונרקו את דמו פשיטא דהא בפסולין דחזו לעבודת ציבור לכו"ע לא ירדו ותירוץ דמשני הש"ס לא שייך בהו, וצ"ל דאתי לאשמעינן שאר פסולין דירדו אליבא דר' יהודא ובלשון התוס' עיין צ"ק ושמ"ק: ע"ב בגמ' ורבה אמר לך ע"כ לא קאמר ר"ש דלא ירדו אלא בניתנין למטה וכו' עכ"ל הגמ', הקשו התוס' ד"ה ורבה דלמ"ל לחלה בדבר שמודה בו ר"י דלא ירד וע"כ צריף לחלק בין ניתנין למעלה שנתנו למטה לבין שחיטת דרום ולילה וא"כ לרבה נמי נימא הכי: ותירוץ בסוף דבריהם דחוק קצת דמ"מ פינון דלרבה לא תקשה יותר מלר' יהודא עצמו למ"ל להש"ס לחלק אליבא דרבה טפי מאליבא דר"י ויותר נוחין תירוץם בזבחים ובגדה (דף מ') פ"ש, והרב קרו אורה פתב ליישב בפשיטות דלר' יהודא ניחא דמודה בניתנין למעלה שנתנו למטה משום דס"ל דקלטיה מזבח ונחשוב קצת זריקה פבזבחים (דף כ"ו) וע"ש בתוס'.

אבל ר"ש דס"ל לחד גונסחא דהתם דיאספנו דלא קלטיה המזבח ונהו פנשפף הדם ואפ"ה קאמר דלא ירד משו"ה אצטריף למימר ע"כ לא קאמר ר"ש וכו', ואי תקשה אמאי לא מחלק יותר בין נשפף דמו לשחיטת דרום אין זו קושיא כל כך דהיא היא ונהרי לדברי התוס' דהכא נמי ע"כ צריף לומר פן עכ"ד ודו"ק: שם בגמ' אלא לרבה קשיא מאי מועלין בהו מדרבנן עכ"ל הגמ' הרמב"ם פוסק בפ"ג מה' מעילה דכל הפסולין פהא דשחט בדרום מעילתו מדרבנן, ותמהו עליו הכ"מ והלח"מ בפ"ג מה' פסוהמו"ק דהרי למאן דס"ל אם עלו לא ירדו המעילה היא מה"ת והרמב"ם בעצמו פוסק שם דאם עלו לא ירדו א"כ הו"ל לפסוק דמעילתו מה"ת, ופלפל פאן הרב דרף ים דהרי לשיתת הירושלמי הובא בר"ש פ"ו מתרומות גבי מי שהאכיל חמריו ופועליו דבר איסור דמשלם להם דמי סעודתן משום דאדם, קץ באכילת איסור, א"כ במעילה דאינו חייב עד שיהנה איף משכח"ל דיתחייב על אכילת הקדש בשוגג הא אכילת איסור לא נהנה פלל ולא מעל, וע"כ לומר פינון דלא משפחת חייב מעילה בשוגג באופן אחר ע"כ דאהכי חייביה רחמנא וכבר הרגישו בזה בחידושי רע"א במערכה ה' לפסחים דף כ"ט ובישו"ע לאו"ח סי' תקפ"ו ע"ש.

וא"כ לדעת התוס' בב"ק (דף ע"ב ע"א) ד"ה דאי דהיכא דיש פסול אחר עמו לא אמרינן דאהכי חייביה רחמנא ע"ש וכן ברמב"ם פ"ז מה' מעילה ה"ב פתב דהיכא דמתערב עם

המעילה איסור אחר אמרינו גם במעילה אשלד"ע וקראב"ד שם הסכים לו להדיא, ובגנזר (דף כ"ט) איתא דחטאת העוף הבא על הספק אינה נאכלת דלא מצינו למילף מאשם תלוי דנאכל משום דהכא איפא עוד איסור ע"ש, והפרישה ביו"ד סי' פ"א הקשה בהא דבכורות (דף ו' ע"ב) דצריף לאסור חלב טמאה דסד"א הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא משום אבר מה"ח בטמאה נמי לשפרי, והקשה דאיף אפשר למילף הרי בטהורה יש רק חד איסורא דאמה"ח ובטמאה יש תרי איסורין טמאה ואמה"ח, ותירץ דאמה"ח ליפא בטמאה דאין איסור חל על איסור פידוע, ובחולין (דף ס"ס ע"א) בהמה בעלמא לאו מפח חלב ודם קאתו ושריא ה"נ ל"ש או דילמא תרי איסורא אמרינו תלתא לא אמרינו וכו' אלא כל מפח לא אמרינו ושרי והכי קמבעיא לן מהו לגמנע את חלבו חלב דעלמא לאו כאמה"ח דמי ושרי האי נמי ל"ש או דילמא התם אית ליה תפנתא לאיסוריא בשחיטה וכו' ע"ש, והסביר הר"ן דכאן לא שייך לומר התם חד איסורא הכא תרי איסורי אמה"ח וינצא, דאיסור ינצא גופא הוא נמי רק משום שהוא פאבר מה"ח וא"כ במה גרע חלב הבא מפח אבר אחד חי מחלב הבא מפח בהמה שפולה חיה עכת"ד והובא גם במעדני יו"ט ברא"ש במקומו, ולא נצרכה אלא משום דהרב דרף ים אשטמיטתיה דבר זה] וא"כ ה"נ אף דבכל אכילה דהקדש חייבה רחמנא אהנאה קרבן מעילה בשוגג אבל היכא דאיפא עוד איסור אחר מלבד איסור קודש כגון אם שחט בדרום וכדומה דלא שייך לומר דאחייביה רחמנא, שוב קשה נימא דנפשו של אדם קצה באכילת איסור מפח איסור האחר שבו ולא יתחשב להנאה ויפטור מקרבן מעילה, וצ"ל דש"ס דידן לא ס"ל סברת הירושלמי ונאפי' אכילת איסור בשוגג חשיב שפיר נהנה, ועיין בבכורות (דף ל"ז) ובמהרי"ט אלגזי שם מה שהאריף בזה ובסמ"ע לחו"מ סי' רל"ד דטעם דהמוכר דבר איסור לחבירו ונאכלו דחייב המוכר להשיב הדמים הוא רק משום קנס ע"ש, וכיון דהרמב"ם ז"ל פסק בהל' תרומות פ"י בהירושלמי דאכילת איסור לא חשיב נהנה, משו"ה שפיר פסק דקדק"ד ששחטן בדרום אין בהם מעילה מה"ת דלא חשיב נהנה מן הקודש כלל פינן שיש בהו עוד איסור זולת איסור הנאה דהקדש ועיין בקונטרסו של הגאון הנפלא ר' אליה דוד ראבינאוויץ אב"ד דק"ק ירושלים זצ"ל בריש ספר המדרש והמעשה אות ד' ועיין במחנה אפרים הלכות נזקי ממון סימן ט': אמנם אין תירוץ זה עולה על הרמב"ם לפי האמת מפמה הוכחות, חדא דהרי משנה שלמה שנינו בכריתות (דף י"ג ע"ב) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם מעילות טמא שאכל חלב והיה נותר מן המוקדשין וכו' ופסקה הרמב"ם הרי דאע"פ שיש בהחתיכה עוד איסורין חוץ מאיסור מעילה מ"מ חייב מעילה, ועוד איתא בכריתות (דף כ"ג) כל חלב לה' לרבנות אימורי קדק"ל למעילה הרי דגם על איסור חלב יש מעילה, ואין לומר דמייירי אם הזיד בחלב ושגג במעילה דאז הרי לא שייך סברא דקץ מפח אכילת חלב פינן שהיה מזיד אחלב, דא"כ גם מקרבן מעילה פטור לפי שאינו שוב מידיעתו דמזיד על החלב שהוא בכרת כמש"כ התוס' בשבת ודף צ"ג ע"ב) ד"ה ששגג, ועיין במהרש"א פסחים (דף כ"ט) מש"כ בתוס' ד"ה ר"נ על דברי רש"י שם דמוקי הא דאמר האוכל חמץ דהקדש במועד לא מעל בהזיד בחמץ ושגג בהקדש עיי"ש ובספרי תקנת השבים למס' מעילה סי' א' ובתוס' חולין (דף ק"א ע"ב) ד"ה הזיד ע"ש, וגם אין לומר דמייירי בהזיד בלאו דחלב ושגג בכרת דהוה שוב מידיעתו לענין קרבן, דא"כ שוב נשאר הסברא

דקדק באכילת איסור פרת פיון ששגג בכרת ושוב לא חשיב נהנה ולמה יתחייב מעילה, אלא ע"כ דלעגנו מעילה לא אמרינו לעולם סברא דקדק מהאי קרא גופא דכל חלב, שפרבינו חלב למעילה אע"ג דיש בו גם איסור אחר, ועוד דהרי לקמן (דף י"א ע"א) בעינו קרא שאין חייבין על דם קדשים קרבן מעילה ולמ"ל קרא הרי יש בו גם איסור דם ונהה קץ באכילה ולא נהנה, אלא ע"כ דאע"פ דיש עוד איסור חייבין קרבן מעילה משו"ה בעינו קרא למעט דם ממעילה, ואין לדחות דקרא דממעט דם ממעילה אתי לדם שבשלו דאין עובר עליו, חדא דקרא דלכפר ע"כ אדם חי קאי דמבושל אינו ראוי לכפר דהרי זהו גופא הטעם דאין עוברין עליו משום שאינו ראוי לכפר כידוע, ותו דהרי שיטת הרמב"ם וכן הוא שיטת רש"י דדם שבשלו עוברין עליו ודו"ק וקשה לדחות דאתי קרא לשאר הנאות חוץ מאכילה וטפי יש לדחות דקרא אתי לעגנו מזיד שלא ילקה על דם משום לאו דמעילה ובמזיד הרי לא שייך קץ ודו"ק: ולכאורה הנה אפשר לומר לפי המבואר לקמן ודף י"ח ע"ב) דיש ב' מיני מעילה חדא דהנאה וחדא דהוצאה מרשות גבוה לרשות הדיוט, ולקמן (דף י"ט ע"א) איתא אי מה חטא האמור בתרומה עד שיוציא מן הקודש לחול ופירש"י שפשאוכל את התרומה הרי מוציאה לחולין, דס"ל פהתוס' יומא (דף פ"א) ומנחות (דף ס"ט) דתרומה ע"י אכילה נעשית חולין, וכינון דילפינו מעילה חטא חטא מתרומה לכאורה נראה דגם הקדש יוצא לרשות חולין ע"י אכילה, וא"כ באכל הקדש בשוגג י"ל דנהי דבקודש לבד פשאכלו יש גם איסור הנאה וגם איסור הוצאה מרשות לרשות, מ"מ גם באכל חלב או איסור אחר דקודש אע"פ שאין מתחייב אהנאה משום דקדק באכילתו פאמור לעיל, מ"מ חייב הוא מעילה משום הוצאה מרשות הקדש לרשות הדיוט ונהי דמזיק הקדש פטור מ"מ באכלו פדרה אכילה אין זה מזיק רק שלא נהנה משום דקדק באכילת איסור אבל משום הוצאה לרשות הדיוט יתחייב מעילה, אבל לאחר העיון גם זה אינו דא"כ למה פסק הרמב"ם בפ"ז מה' מעילה ה"ב דאם הנה הפשר בשר עולה וכיוצא בו לא מעל אלא האוכל בלבד שהרי הוא חייב באיסור אחר יתר על המעילה ובכהת"כ אין שלים לדבר עבירה ע"ש, ועיין במל"מ שם מש"כ בזה, ואי נימא דבאכילה איכא מעילה משום הוצאה מרשות למה לא יתחייב המשלח על אכילת השליח בשר העולה, אלא ע"כ פיון דההוצאה לא הנה רק ע"י אכילה אם לא נהנה פדרה אכילה ונהנאתה גם הוצאה מרשות הקדש וחילול ליכא כמש"כ השמ"ק בכתובות (דף ל"ד) ע"ש, ולא שייך לחייב את השליח מטעם הוצאה מרשות לרשות אלא כשיש חיוב מטעם אכילה וכשיש איסור גם זולת איסור מעילה הדרין לכללא דאש"לד"ע ודו"ק, ומהראוי הנה להעיר פאן גם בדברי התוס' מעילה (י"ח ע"ב) שכתבו דגם במעילה זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינו, וגם הנה ראוי להעיר בשיטת הרמב"ם בפיהמ"ש במעילה פ"ה דס"ל דגם הוצאה מרשות הקדש החיוב הוא משום הנאה ע"ש, אלא שאינני רואה להאריך יותר מדי וגם המבין יבין מעצמו ע"פ דברינו עד עתה מה שיש לדבר עוד בזה ע"פ שיטת התוס' והרמב"ם שהעירותי זה עתה, ומ"מ אביא פאן להשלמת הדברים מה שהביא הרב דרה ים בשם אחד מהתריפים מוהר"ר בנימין הערמלע שליט"א להעיר, דבשואל על הקדשו למה לא יתחייב מעילה משום מוציא מרשות הקדש, ונהרי ביבמות (דף פ"ח) אמרינו הקדש שלו מהימן משום דבידו לאיתשולי עליה ואם ימעול כשישאל על ההקדש הרי אין זה בידו עיין בזבחים ודף ל"ד

ע"ב) בתוס' ד"ה פל, אף י"ל דע"י שא"ל הרי נעשה חולין למפרע דחכם עוקר את הנדר מעיקרו וממילא ליפא מעילה, אלא דלפי"ז לא יתנה רשאי לשאול על הקדישו רק ע"י חרטה דמעיקרא אבל ע"י חרטה דהשתא דהותר רק מפאן ולהבא לא יוכל להתיר משום דיבוא לידי מעילה ויש להאריך ולהרחיב בזה, אלא דבאמת לדינא נראה דנדאי השואל על הקדישו אין בו משום איסור מעילה דהוצאה מרשות הקדש אפי' ע"י חרטה דהשתא, ולא פתבתיו רק להעיר אה המעיין בפלפולים וסברות שכתב הרב דר"י דכל פטפטי דאורייתא טבין, ולענין הא דהרמב"ם פוסק דמעילה דקדק"ד ששחטן בדרום וכיוצא הוא מדברי סופרים, יתבאר איה"ש עוד בדברינו להלן ובחידושי על הרמב"ם הל' מעילה: רש"י ד"ה אליבא דר"י וכו' ג' מיעוטים עכ"ל ולא אמרינן אין מיעוט אמ"ע אלא לרבות פנין דכל מיעוט ב"א לענין אחר ובירושלמי הוריות יש דבג' מיעוטים לא אמרינן אין מא"מ אלא לרבות: שם בגמ' דאורייתא משלם חנומש דרבנן לא, אין להקשות מ"ש מאוכל תרומה דרבנן פגון תרומת פירות ותרומת מעשר של דמאי דמשלם חנומש כבתרומות פ"א מ"ב ובב"מ נ"ה ע"ב) וכן פסק הרמב"ם דשלישה תשובות בדבר, נדא דהרמב"ם גופא פתב בפ"י מה' תרומות ה"ד בזה"ל דמן הדיו הנה דאין חייב חנומש על תרמ"ע של דמאי אבל אמרו חכמים דאם לא יתנו חנומש יזלזלו בה עכ"ל, והכ"מ לא הראה מקומו אבל פן מפונרש בירושלמי פ"א ה"ב דמס' דמאי והובא בר"ש שם, והאי טעמא שייך גם בתרומה דרבנן אבל קדשים דלא שייך בהו טעמא דזלזול דבלא"ה בדילין מהן ונוהגין בהם פבוד משו"ה דרבנן אין חנומש, שנית פנין דבמעילה יש חנומש ואשם ולא אזיל חד בלי חרטה ובדרבנן הרי אין אשם משום איסור חולין בעזרה משו"ה גם חנומש ליפא, משא"כ בתרומה דרבנן וכיוצא פנין דגם בדאורייתא קרבן ליפא רק חנומש משו"ה משלם חנומש גם דרבנן דכל דתקון רבנן פנין דאורייתא תקנו, משא"כ במעילה דא"א לתקן פנין דאורייתא משום האשם משו"ה די שישלם הקרן לבד, וישלישית י"ל לפ"מ שהחליטו האחרונים דגם שוגג דרבנן צריך פפדה דלא פתגתיבות בח"מ סי' רל"ד סק"ג, ונתוס' בכתובות (דף ל"ד ע"ב) ד"ה זר פתבו דתשלומי קרן וחנומש דתרומה הוא משום פפדה אבל תשלומי קרן וחנומש דמעילה הוא משום גזל הקדש לא משום פפדה ע"ש, א"כ בתרומה פנין דגם החנומש ב"א לכפדה גם בתרומה דרבנן פנין פפדה ומשלם החנומש, אבל חנומש דמעילה שאינו ב"א לכפדה רק גזה"כ הוא לכן במעילה דרבנן ליפא חנומש: וא"ש בזה גם הא דהפודה מע"ש של דמאי דאינו מוסיף חנומש פדאיתא בדמאי פ"א, משום דרק באכילה דשייך פפדה צריך חנומש.

לכפדה אבל בפודה לא פני חנומש כמש"כ התוס' בב"מ (דף נ"ה ע"ב) ד"ה ויחזור ויפדה, ובגמ' שם (דף נ"ו) אע"פ שפקיל ר"מ בפדיונו מחמיר הוא באכילתו נמי הוא מה"ט, ואף שהנתיבות בח"מ סי' כ"ח סק"ב כתב דקדוה"ג גם במעילה החנומש הוא משום פפדה ולא משום גזל דהרי קדוה"ג לאו בר דמים הוא ע"ש וכאן בפסוגיא הרי בקדוה"ג איירינן מ"מ פבר ביארתי בתשובה בספרי תקוה"ש דיש ראשונים דס"ל דקדוה"ג נמי משום שיווי דמים הוא וגזל יש בו, והנה ברמב"ם פ"ט הי"ג מה' מעה"ק ז"ל הלחם המורם מן התודה ספק תרומה הוא לפיכך אין חייבין עליו מיתה וחנומש פתרומה ואינו מדמע פתרומה עכ"ל, והיא פנין דלא אפשיטא במנחות (דף ע"ז ע"ב) ותמה הכ"מ למה אינו מדמע פתרומה פנין דספק הוא הו"ל לפסוק לחומרא עכ"ל, והג"מ ר"י פיק ז"ל בחידושי

תִּירָץ דְּכִינּוּן דְּמַה"ת גַּם תְּרוּמָה בְּטֵלָה בְּרוּב וְרַק מְדַרְבָּנּוּ בְּעֵינּוּ ק"א הו"ל סֶפֶק דְּרַבְּנָן וּלְקוּלָּא, אֲלֵא שְׁהִקְשָׁה דְּלָמָּה פְּטָרוּ הֶרֶמְב"ם מִחֻמְשׁ מְסַפֵּק וְלֹא תִירָץ פְּלוּם, וְהַמְל"מ שָׁם פָּתַב דְּבִאֲמַת לְדַעַת הַתּוֹס' בְּכַתּוּבוֹת הַנ"ל דְּהַחֻמְשׁ הוּא מְשׁוּם כְּפָרָה בְּתְרוּמָה צָרִיף לְהַפְרִישׁ חֻמְשׁ מְסַפֵּק אֲלֵא ש"א צ לִיתָנוּ לִפְהֵן דְּהַפְּרָה תְּלוּיָה בְּהַפְרָשָׁה עַכְת"ד, אֲבָל לְפִי דְבָרֵי הֶרֶמְב"ם פ"י ה"ד מִתְּרוּמוֹת הַנ"ל דְּמֵן הַדִּין א"צ חֻמְשׁ אֲתְרוּמ"ע שֶׁל דְּמַאי וְהָא דְּמִשְׁלָם חֻמְשׁ הוּא רַק שְׁלֵא יִזְלִזְלוּ בָּהּ, וְלִהְרַמְב"ם דְּסֶפֶק דְּאוּרֵייתָא מַה"ת לְקוּלָּא רַק מְדַרְבָּנּוּ מִחְמָרֵינוּ הֵנָּה לְחַם תּוֹדָה דִּין תְּרוּמָה מְסַפֵּק הַאיִבְעֵיָא דְּלֹא אֲפִשִׁיטָא דְּהֵנָּה רַק מְדַרְבָּנּוּ, וְזִלְזוּל הֵכָּא לִיפָּא שְׁהָרֵי הִיא קְדָשִׁים מְשׁו"ה אֵין בּוֹ חֻמְשׁ, וּפְרַט זֶה הוּא רַק לְפּוּם רְהִיטָא בְּשָׁגְם יֵשׁ לְעֵינּוּ עוֹד אִם גַּם בְּמָקוֹם חַיּוּב מִיִּתָּה בִּידֵשׁ"מ ס"ל לְהֶרֶמְב"ם סֶפֶק דְּאוּרֵייתָא לְקוּלָּא, וּבְפֶרֶט דְּכָאן חַיּוּב מִיִּתָּה גּוּפָה הִיא בְּעֵיָא דְּלֹא אֲפִשִׁיטָא וְעֵינּוּ בְּתוּי"ט פ"ב דְּבִיכּוּרִים מ"י, וְעֵינּוּ עוֹד בְּמִשׁ"כ בְּעֵינּוּ זֶה לְקַמֵּן (דָּף ט"ו ע"ב) עַל הַמְשָׁנָה דְּהַתְּרוּמָה וְתְרוּמ"ע וְכו', וְכָאן אֵין לְהַאָרִיף יוֹתֵר: וְלְכַאוּרָה לְפַמְש"כ הַש"ף בִּינ"ד ס'י קי"ט ס"ק כ"ז דְּחַז"ל לֹא גָזְרוּ אִיסוּר לְהוֹצִיא מְמוֹן דְּלִמְמוֹן אוֹקְמָה אֲדִין תּוֹרָה ע"ש, א"כ כְּשֶׁגָזְרוּ אִיסוּר דְּמַאי עַל פִּירוֹת ע"ה לָמָּה גָזְרוּ תְּשַׁלוּם חֻמְשׁ, הָרֵי לְעֵנְנֵן הוֹצֵאתָ מְמוֹן אוֹקְמָה אֲדִין תּוֹרָה, אֲבָל בְּאֲמַת אֵין פָּאן קְשִׁיָּא דְּלְכַאוּרָה לְהַש"ף יְקָשָׁה אִיף מִשְׁכַּח"ל כְּלָל אִיסוּר דְּרַבְּנָן הָרֵי בְּזָה שְׁאֵנוּ אוֹסְרִין אֵינָה דְּבָר עַל הָאָדָם אָנוּ מְפָסִידִין אוֹתוֹ מְמוֹן, עֵינּוּ בְּפִנ"י גִּיטִין (דָּף נ"ד ע"ב) ד"ה אֲמַר אֲבִי כֹל שְׁבִידוֹ וּבְרַשְׁבִּי"א גִּיטִין (דָּף נ"ג ע"א) ד"ה מַאי טַעְמָא וּבַש"ף יו"ד ס'י כ"ז ס"ק ג] וְע"כ לומר דְּהַש"ף לֹא קָאָמַר לָהּ רַק לְעֵנְנֵן לְהוֹצִיא מְמוֹן מְמָקוֹם אַחַר בְּזָה אֲמָרֵינוּ דְּחַז"ל גָזְרוּ רַק לְעֵנְנֵן אִיסוּר אֲבָל לֹא לְעֵנְנֵן מְמוֹן, אֲבָל מַה דְּמִפְסִיד מְמוֹן תִּיקָף ע"י הָאִיסוּר וְדַאי ע"ז הִנֵּה עֵיקַר הַגְּזָרָה וְיֵשׁ לָהֶם פַּח ע"ז מְטַעַם הַפְּקָר בִּי"ד, וְכִינּוּן דְּחֻמְשׁ תְּרוּמָה וְתְרוּמ"ע הוּא מְשׁוּם כְּפָרָה הָרֵי הַחֻמְשׁ בְּמָקוֹם הָאִיסוּר גּוּפִיָּה קָאֵי שְׁאֵחַז"ל שְׁזָה יְהִיָּה אִיסוּר בְּאַכִּילָה וְשִׁיִּצְטָרֵף כְּפָרָה כְּתְרוּמָה דְּאוּרֵייתָא, דְּעֵנְנֵן הַפְּרָה וְהָאִיסוּר דָּא וְדָא אַחַת הִיא, וְהָא דְּמִשְׁלָם קָרוֹן בְּמַעֲלִילָה דְּרַבְּנָן אִף דְּמַעֲלִילָה לָאוּ מְשׁוּם כְּפָרָה הוּא מְשׁוּם דְּהַקְרָן הָא מְשַׁתְּרָשִׁי לִיה וְדו"ק בְּכ"ז הִיטָב: שָׁם בְּגַמ' מִתּוּ נְמִי תְּנִינָא וְכו' לְגִירְסַת רַש"י הַלְשׁוֹן אֵינוּ מְדוּקְדָק אֲבָל מ"מ אֲשַׁכְּחֵן בַּש"ס כה"ג וְז"ל סֶפֶר הַצָּבָא לְבַעַל הַמְּאוּר וְז"ל, מִיִּדָּה חֲמִישִׁית תְּנִינָא בְּרוּב מְקוּמוֹתֵיו הוּא ע"ד בִּירוּר וּפִישׁוּט פְּלוּמַר הָא תְּנִינָא וְלֹא אֲצִטְרִיף לָן לְמִיְהִדֵר בָּהּ חוּב, וְנִמְצָא בְּקַדוּשִׁין (דָּף כ"ג ע"א) בְּחִילוּף זֶה עַל מְשָׁנָת עֶבֶד כְּנַעֲנִי שְׁקוּנָה א"ע תְּנִינָא זְכִין לְאָדָם שְׁב"פ וְא"ח אֲלֵא בְּפִנְיוּ הוּא אֲמוּר דְּרָף קוּשְׁיָא לְסַתּוֹר מַה שְׁלִפְנֵיו עַל דְּר"מ וְעַל דְּרַבְּנָן, וּבְשִׁבְתָּ (דָּף קמ"א) אֲרַאב"א תְּנִינָא הַקֵּשׁ שַׁע"ג הַמְטָה וְכו' לְקוּשְׁיָא עַל ר"נ עכ"ל וְה"נ דְּכּוּוֹתָם אֲלֵא דְּלִשׁוֹן נְמִי קְשָׁה מְעַט אֲבָל מְצִינוּ גַּם פִּינְצָא בְּזָה בְּזָבְחִים (דָּף מ"ג ע"א) וְגַם שָׁם הַקּוּשְׁיָא עַל עוֹלָא וְק"ל: בְּרַש"י ד"ה וּמְשָׁנֵי הוֹאִיל וְכו' דְּכַתִּיב בֵּיה יִרְצָה לְכַפֵּר עכ"ל, בְּרַגְמ"ה הַלְשׁוֹן דְּכַתִּיב וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר וְזֶה נִכּוֹן עֵינּוּ בְּתוּי"ט זְבָחִים פ"ב מ"ג וּבְנִימוּק"י הַגְּרִי"ב שָׁם וְדו"ק: דָּף ג' וְהִתְנַן חֲטָאוֹת הַמֵּתוֹת וּמַעוֹת הַהוֹלְכוֹת לִים הַמְּלַח לֹא נִהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, לִשׁוֹן זֶה דְּלֹא נִהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין אִיפָּא בְּכַמָּה דְּנוֹכְתָא בְּכּוּנָה שְׁאִיסוּר בְּהִנְאָה רַק מְדַרְבָּנּוּ, וְעֵינּוּ פָּאן בְּרַש"י וּבְתוֹס' וּבְבַה"ז וּבְיִתֵּר הַמַּגִּיהִים, וְגַבִּי קְדָשִׁים שְׁמַתּוּ קַתְנֵי בְּלִשׁוֹן יִצְאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה ד"ת לִשׁוֹן דְּלֹא מְצִינוּ בְּשַׁאָר דְּוֹכְתֵי, וְנִרְאָה מְזָה דְּקְדָשִׁים שְׁמַתּוּ רַק מִיַּדִּי מְעִילָה יִצְאוּ דְּבַר תּוֹרָה אֲבָל אִיסוּרֵין בְּהִנְאָה מַה"ת גַּם כְּשִׁמְתּוּ, וְכֵן מוֹכַח

מהתוס' בב"ק (דף נ"ג ע"ב) שיהקשו שם ד"ה איפוף דלמ"ל קרא דרעהו למעט הקדש תיפוק ליה שאין המת שלו ואם קדשים שמתו מותרין בהנאה לא מקשו מידי, ומדברי התוס' האלה מוכח דלא לבד הנאה של פילוי אסור שהרי יש מצנה לקוברן כדתנו בתמורה (דף ל"ב ע"א) אלא אפי' הנאה שאינה של פילוי דיוכל לקוברן אח"כ נמי אסור דאל"כ אפתי אין מקום לקושיותם, וכן בדיו דכיון דכל הקדשים ואפי' קדשים קלים מחיים אסורין בהנאה כמו שנתבאר בדברינו לעיל (דף ב' ע"א) בתוס' ד"ה קדק"ד מקרא דבל יחל דברו ע"ש, וכל הקדשים אסורין באכילה קודם זריקה מקרא.

דודם זבחה ישפף ונהדר והבשר תאכל בפסחים (דף ע"ז ע"ב) ואיכא נמי בכולן לאו דלא תוכל לאכול בשעריה כבמכות (דף י"ז) ולישית הרמב"ם לאו זה גם על הנאה קאי עיין פ"א מה' מעילה, א"כ אף פשמתו במהיפקע איסורם כיון דזריקה ליכא וכן מפורש במכילתא פרשה משפטים סי' ק' הנה ר' ישמעאל אומר קו"ח מה חטאת שבשורה מותר בשחיטה עורה אסור במיתה וכו' עיי"ש, וה"ה קדשים ששחטן בחוץ נמי כמאן דחנקינהו דמי שהרי לעיל בריש מכילתין הו"א דגם קדק"ד ששחטן בדרום כמאן דחנקינהו דמי אלא משום דדרום ראוי לקדק"ל לאו כמתו דמי ע"ש, וא"כ בשחטן לכל הקדשים בחוץ דלא חזי לשום שחיטת קדשים ודאי דכמתו דמי ואסורין באכילה ונהנאה מה"ת, ומש"כ התוס' בקדושין (דף נ"ז ע"ב) ד"ה מה שלי בשלה אסור בשם הר"ם דקדשים ששחטו בחוץ מותרים גם באכילה באמת שיטתו קשה מאוד ועיין במהר"ם לובלין ובמקנה שם, ומשו"ה קאמר יצאו מידי מעילה ד"ת אבל איסור ד"ת יש בהן ועיין מש"כ בזה בספרי תקו"ש סי' ט"ז: מיהו נראה דכל זה הוא בבהמות דמחיים יש להם פדיון פשהומו עכ"פ משו"ה שם הקדש יש עליהם גם פשמתו, אבל עופות כיון שאין להם צד פדיון עיין לקמן (דף י"ב) ובתוס' שם.

פשמתו דלא חזיין תו להקרבה פקע קדושותו לגמרי ואין בהן איסור הנאה מה"ת רק מדרבנן, כדתנו לקמן (דף י"א ע"ב) דאפי' בני יונה שעבר זמנן לא נהניו ולא מועלין והסבירו שם התוס' ד"ה ר"ש דכיון דאין לעופות פדיון לא איקרו קדשי ה' ע"ש וה"ה פשמתו, ובזבחים (דף ס"ט ע"ב) בתוס' ד"ה ר"י אומר הקשו במלק עוף טרפה דלא ליחל איסור נבלה על איסור קדשים, הקשה עליהם בצדק הגאון הרש"ש בפסחים (דף ל"ה ע"ב) דהרי קדשים שמתו יצאו מידי מעילה ומאיסור הנאה לגמרי גבי עופות ושפיר חייב עליהם איסור נבלה, אולם בלא"ה הרבו האחרונים לזכר בדברי התוס' שהם עיין בצ"ק שם ובשעה"מ פי"ו מה' איסורי ביאה ועוד אחרונים ועיין גם בר"ש פ"א דטהרות משנה ג' ובספר חייבת הקודש בזבחים שם ואכמ"ל בזה יותר: ברש"י ד"ה פשהיא חיה לא מעל עד שיפגום וכו' אלא מאי מעל מדרבנן לישנא אחרתא בתטאת מתה הוא דמעל וכו' אבל בשאר קדשים כגון עולה וכו' פן היא גירסת הצ"ק ונדפסה כבר על הגליון, אבל אין זה מוכרח דהרי ברישא לענין מעילה בחייה ודאי דלאו דוקא חטאת קתני וה"ה עולה ואשם א"כ גם סיפא נימא דלאו דוקא חטאת קתני, והתוס' במנחות (דף נ"ב) נמי מצינו בגירסא הזאת ועיין בפירגמ"ה ובשמ"ק פאן ודע דמש"כ רש"י בלשוננו אבל בשאר קדשים כגון עולה ואשם ושלמי ציבור משום דלאו לכפרה אתו, הנה עולה ודאי דורן היא כבזבחים (דף ז') ובפירושין (דף כ"א) וכן איתא עוד בכ"מ, ומ"מ מבואר בכמה דוכתי דעולה מכפרת אעשה ועל לאו הנל"ע עיין ביומא (דף ל"ו) ובבכורות (דף כ"ו)

ועוד בכ"מ אלא שאינה מכפרת רק מקנפא עיין בב"ב (נ"ח מ"ח ע"א) תוס' ד"ה יקריב ורמב"ן ורשב"א בחידושיהם שם, אבל לעומת החטאת נקראת עולה דלא אתי לכפרה וא"ש, אבל מש"כ רש"י וכן הרגמ"ה פתב בלשון זה ממש דאשם נמי לא בא לכפר אתמה מאוד שיקרי אש ודאי לכפרה בא פמו חטאת ומשו"ה קי"ל דחגיבי חטאות ואשמות אין ממשפנין אותם כידוע, ואולי פננתו על אשם נזיר ומצורע ודוחק, אשר ע"כ אלמלי מסתפינא הו"א דמילת אשם ט"ס הוא וצ"ל עולה ושלמים בין ברש"י ובין ברגמ"ה וצ"ע, ועיין בדברי רש"י בדבור זה בגליון הרש"א בדפוס ווילנא: שם ברש"י ד"ה לא נהנין מהו מדרבנן דאיסורא איפא עכ"ל, פבר נתבאר לעיל בגמ' בדברינו בד"ה והתנן חטאות המתות וכו' דאע"פ דקדשים שמתו איסורא דאורייתא אית בהו בהנאתן אלא דמעילה ליכא בהו מה"ת, ומ"מ חטאות המתות אין בהם שום איסור פנין דגם מחיים לא יצנייר בהם שום רינח להקדש וה"ה מעות ההולכות לים המלח אין בהו שום איסור מה"ת פנין דגם מצנת קבורה אין בהו ורק איסור דרבנן יש בהו וק"ל, אף קשה דבכורות דף ט"ז איתא אי מהלכתא הנה אמינא איסורא איפא לאו ליכא וכו' ע"ש הרי שיש באכילתם איסור תורה, וה"ה בהנאה דמ"ש.

אף לפי הלשנא אחרנא שברגמ"ה שם דקאי באי אקרבה ע"ש א"ש, ובזבחים ר"פ התערו' מפורש דאיסור הנאה יש נמי בהם ואני בעניי איני יודע טעמא מאי ואכמ"ל: שם ברש"י ד"ה ולא מועלין אפ"י מדרבנן וכו' עכ"ל, פל האריכות שבלשון רש"י פאן ליטא ברגמ"ה, ובאמת הניח הבה"ז דברי רש"י אלה בצ"ע דמוכח בכ"ד דלא מועלין הוא מה"ת, ובשמ"ק פאן הוסיף בלשון רש"י הערה מלקמן ונ"ח י"א ע"ב) בתורים שלא הגיע זמנו, אבל בתוס' שם ד"ה תורים מפורש דגם בתורין ליכא מעילה אפ"י מדרבנן וסיימו שם ונ"ל וא"כ ש"מ דכל היכא דקתני במתניתין [פן הגיה השמ"ק שם אין מועלין ר"ל אפ"י מדרבנן עכ"ל וכיין דלא פתבו התוס' פלל זה רק במשנה וכן הוא באמת גם לקמן (נ"ח י"ב ע"ב) בתוס' ד"ה ונדמיו ע"ש אודי להו מעט מהערות הבה"ז ומ"מ אפתי נשארו מאיזו משניות שהביא שם וגם בגליון הש"ס נ"ח י"א ע"ב העיר מע"ז דף מ"ב וצ"ע: בגמ' איתביה רב יוסף לרבה חדא מגו חדא וכו' מפאן קשה על התוס' פרק חטה"ע (נ"ח ס"ח ע"א) שפתבו דהא דמולק בלילה אינו מטמא בבית הפליעה אתי גם כר' יהודא דס"ל נשחטה בלילה תרד, דהני תלתא מיעוטי בבמה נאמרו אבל לא בעוף, דלפי"ז מאי פריף רב יוסף לרבה מהא דעוף אם עלה לא ירד דילמא עוף שאני דאפ"י לר"י אם עלתה לא תרד, ועיין לעיל בתוס' ד"ה ורבה אמר, אולם לפמש"כ לעיל דטעמיה דרבה הוא משום דכמאן דחנקינהו דמי א"כ אין לחלק בין בהמה לעוף וא"ש ודו"ק: תיובתא דרבה תיובתא, הנה הרמב"ם פוסק בפ"ג מה' מעילה דבכל הפסולין מועלין רק מדרבנן והקשו עליו רבים דהרי לרב יוסף המעילה היא מדאורייתא לרהיטת הש"ס, ועיין מה שתיגרץ בזה הלח"מ פ"ג ה"ג מה' פסוהמו"ק ועוד אחרונים תירצו בזה פל אחד ע"פ דרכו, והקרון אורה פתב דלרבה הרי ודאי הא דקמשני מאי מועלין מדרבנן לאו בשחיטת דרום לחוד קאמר אלא בכל הפסולין, דהרי מלשון הצריכותא בריש מכילתין נראה דשחיטת דרום מסתבר יותר שימעול מאינה פסולין, ואם שחיטת דרום מעילתו רק מדרבנן כ"ש אידך, ופוסק כרבה לגבי רב יוסף אע"ג דרבה איתותיב בדין דאם עלו ירדו אבל בהא דס"ל דהמעילה בפסולין היא מדרבנן לא איתותיב, והא דתנו וכולן אין

מטמאין בבית הכליעה ומועלין בהן אין הכננה דהמעילה מה"ת ולומר דהמטמאין בבית הכליעה מעילתן רק מדרבנן ושאינו מטמאין בביה"ב מעילתן דאורייתא, אלא דזה גופא קמ"ל דאע"ג דאין מטמאין בביה"ב מ"מ אין מיצוי דמן מוציא אתן מידי מעילה דרבנן וכ"ש המטמאין בביה"ב דמועלין בהן מדרבנן, ולקמן (דף ז' ע"א) הוכיח הקרן אורה דלמסקנא גם רב יוסף מודה דמעילת פל הפסולין הם מדרבנן ועיין ברא"ש בב"מפ"ב אות י"ז והאריף בזה ועוד נדבר בזה איה"ש ודו"ק: בתוס' ד"ה חדא מגו חדא וכו' אלמא דשינוי עולת העוף שעשאה למטה שמלקה למטה עכ"ל, התוס' בזבחים ונדה לא פתבו פן ובאמת בזבחים איתא להדיא דבשינוי מיצוי איירי: באו"ד ומנתינת דם לא מצי למפרך כצ"ל כמו שהגיה הצ"ק, ואולי הכא בשיטה זו דרבה לא פליג רק אשחט בדרום ולא על קיבל בדרום כ"כ הקרן אורה וק"ל ומיהו מפני כן פאן בדבריהם דמליקה בשינוי מקום פסולה וכן פתבו לקמן בזה"ל הלכה אם מלקה למטה פסולה עכ"ל, ואעולה קאי דלמטה מליקתה פסולה וכן הוא עוד בדבור זה לקמן וכן הוא האמת דככה מבואר בזבחים (דף ס"ז ע"א) ובתוס' שם ד"ה ועולת העוף ועוד בכמה דוכתי ואין להאריף בזה, ולכן פליאה היא על הרב תפא"י במשניות קנים פ"א אות ה' שכתב וז"ל מיהו מליקה של עולה וחטאת פשר בכל מקום במזבח עכ"ל, ויותר פירש דבריו בהקדמתו הנקראת חומר בקודש פ"ה אות ו' וז"ל שם מיהו מליקה עצמה פשרה בכל מקום בעזרה זבחים דף ס"ג ע"ב עכ"ל, מבואר דס"ל דגם בעולה המליקה פשרה בכל מקום וזה אינו ואדרבה מזבחים (דף ס"ג ע"ב) שם ברש"י מבואר דדוקא בחטאת אין פסול שינוי מקום במליקה אבל בעולה דגם המליקה ילפינו שם בזבחים (דף ס"ה ע"א) דבעי למעלה נדאי דלמטה פסולה רק חטאת בכ"מ מליקתה פשרה: שם והא דפליגי בה רבה ורב יוסף פשיטא ליה לר"א וכו', סוגיא זו איתא בסוף זבחים בסוגיא אחר ועיי"ש בתוס' ובמפרשים, ובעיקר סוגיא זו קשה לי טובא דהרי להדיא אמרינו לעיל בריש הסוגיא דאליבא דר' יהודה לא פליגי רבה ורב יוסף דנדאי אם עלו ירדו פי פליגי אליבא דר"ש, וא"כ נימא דכי קמבעיא ליה לר"א אליבא דר' יהודה דהלכתא פנותיה ופלוגתא דרבה ור"י היא אליבא דר"ש, וכשהרציתי דברי אלה לפני הגאון הגדול מו"ה אפרים דוב לאפי"אב"ד דק"ק ונערשב עלאווע ז"ל השיב לי בזה"ל, נראה דבהא דקאמר דאליבא דר' יהודה לכו"ע אם עלו ירדו נדחקו התוס' בזבחים (דף ס"ח ע"ב ופ"ד ע"א) דהא דניתינו למעלה שנתנו לחטה וכו' גם לר' יהודה אם עלו לא ירדו דילפינו זה מזה ואמאי בשחיטת דרום ירדו דהרי פשרים בקדק"ל, וע"כ לומר דשינוי במקום שחיטה שאני דלא ילפינו מקרבנות אחרים.

אבל בעולת כמת יחיד שהכניסה לפניו שהיא עצמה היתה פשרה בתחילה בכל הצדדים ס"ל להש"ס דבאותה בהמה ילפינו מהכשרה בתחילה גם לר' יהודה דאם עלה לא ירד כמו לר"ש, ורק לרבה דס"ל דגם לר"ש ירדו דכמאן דחנקינהו דמי י"ל דה"ה בעולת כמת יחיד שהכניסה לפניו כמאן דחנקה דמי ופסולה לכו"ע, והכי פירושה מדקמבעיא ליה לר"א בעולת כמת יחיד מפלל דבשחיטת דרום פשיטא ליה אליבא דר"ש או פרבה או פרב יוסף, דאם מספקא ליה אליבא דר"ש הו"ל לשאול האיבעיא שלו אליבא דר"ש בשחיטת דרום, דהא ר"א לאו לענין דינא קמבעיא ליה בעייתו דהרי כבר נאסרו הבמות וקדושת ירושלים אין אחריה היתר כדקיי"ל דלא כר' יצחק במגילה (דף יו"ד ע"א)

וע"ש בתוס' ד"ה ומאי טעמא ע"ש, ומדל"א מבעיא ליה בשחיטת דרום אליבא דר"ש מפלל דפשיטא ליה איך הדין אליבא, ובאמת יש להבין פונת התוס' בזבחים שפכתבו דמשו"ה שחיטת דרום ירדו אליבא דר' יהודא דחשיב כשוחט בחוץ וכמאן דחנקינהו דמי הא לרב יוסף ע"כ לאו כמאן דחנקינהו דמי דאל"כ גם לר"ש למה לא תרד, מ"ש דלר"ה פשיטא דהנה כשחוט חוץ וכמאן דחנקינהו ומ"ש דלר"ש לא אמרינן פן עכ"ל אח"כ הדפיס זה בספרו בזבחים דף ס"ח ע"ב ולחוקר הנושא המה דברים הנתינים להאמר, ועיין בתוס' פסחים (דף כ"ו ע"א) ד"ה והא הכא דלא אפשר שכתבו שם וז"ל, הנה מצי אב"י לאוקמא כר"ש דאליבא דר' יהודא פליגי עכ"ל, מיהו ה"תם משני אב"י דעדיפי מינה וק"ל.

אמנם להרמב"ם דפוסק בה' פסוהמו"ק פ"ג ה"ז דקד"ק ששוחטו בדרום לא ירדו אע"ג דפוסק כר' יהודא וכתב שם הכ"מ דגיירסא אחרת הנה לו בגמ' ונדחקו בזה הבה"ז והצ"ק סוף זבחים, והרב יואל הורעוויץ בספרו יבא הלוי כותב דמשום קושית התוס' בזבחים (דף פ"ד) הנ"ל גורס הרמב"ם בשמעתין אליבא דר"י כו"ע לא פליגי דאם עלו לא ירדו א"כ קושית מעיקרא לקמ"ד וא"ש הפל ודו"ק: אלא דגיירסא זו אינה מוכנת כלל לדעת: ע"ב אמר רב גידל א"ר זריקת פגול אינה מוציאה מידי מעילה וכו', הנה שיטת המפרש שהיא שיטת רגמ"ה כאן אות באות [אלא שברגמ"ה יש טעות הדפוס בד"ה זריקת פגול וכו' ובזריקה עשה סתם וצ"ל ובזריקה פגל ג"כ עיין בזה שפן הוא האמת] חמוה בכל סוגיא זו, וגם דבר פשוט וברור הוא דאם פגל בשחיטה לחוד אע"פ ששאר עבודות עשה בשתיקה הוא פגול גמור לכל דבר וחיובין עליו פרת כמפרש בכמה משניות בזבחים דלא כהמפרש ורגמ"ה וצע"ג על דבריהם, אף שיטת התוס' ברורה דרב גידל מירי בשחט בפגול ושתק בזריקה כמש"כ בד"ה א"ר גידל, וכונתם לומר דאפי' בכה"ג אין הזריקה מועלת אח"כ לענין מעילה ומכ"ש אם פגל גם בזריקה, אלא משום הקושיא מתודה פירשו הכי דהרי הקושיא הכי היא דכמו דאמר רב גידל דבשחיטה לחוד הנה פגול ולא מהני שוב הזריקה לענין מעילה א"כ לא תהני נמי לקדש הלחם פיון דכבר נפגל בשחיטה, אבל ודאי דאין חילוק בין פגל בשחיטה לחוד ובין פגל נמי בזריקה, ומשני ר' אבא דבשחיטה לחוד באמת עדיין לא חשיב פגול גמור והפגול נקבע רק אחר זריקה כהרצאת פשר, משו"ה בתודה אף דהשחיטה היתה חוץ לזמנה מ"מ הלחם קדוש דהרי השחיטה מקדשה ללחם ובשעת שחיטה עדיין לא הנה פגול גמור, אבל לענין הבאה או הוצאה ממעילה פיון דזרק אח"כ הזריקה גמרה הפגול ואינה מועלת לענין מעילה עוד, ותו מקשה מדאמר עולא קנמן פגול וכו' פקע פגולו ממנו מדקאמר פקע מבואר דהנה פגול תיקף אחר קמיצה אמנם לא לענין פרת אבל שם פגול חל עליו קודם הקטרה וה"ה קודם זריקה בבמה ואפ"ה קידש הלחם וה"נ לענין מעילה וקושיא לר"ג, ומשני איסורא דמיתתי לידי פגול אבל פגול גמור לא הנה עד אחר זריקה משו"ה קידש הלחם, ופריך מהא דאם אחרים מביא לידי פגול וכו' ואם לא פקע פגולו ממנו איך מביא אחרים לידי פגול הא עפרא בעלמא הוא, ואם נימא דפגול לא חיייל קודם הקטרה אמאי הנה עפרא בעלמא, ומשני דאפ"ה פיון דכבר התחיל ביה איסור פגול עפרא בעלמא הוא אבל שם פגול ממש לא הנה עד לאחר זריקה והו תמצית שיטת התוס': ודע דהמפרש והרגמ"ה כתבו גם לעיל (דף ב' ע"ב) ד"ה ומשני הואיל ומרצה לפגולין וכו' דאין נקבע פסול פגול

לחייב פרת עד שיקרב כל מתיקרו לשם פגול עכ"ל, וכן הוא גם הכא בסוגיין וגם התם לעיל בפ"י קדמון הנדפס בסוף מס' מדות מכתב יד בדפוס ווילנא, אבל כבר נתבאר שהדברים האלה תמוהין, ויתר הדברים בפרטיות בדברי המפרש ובדברי התוס' בסוגיא זו עינין בהגהות חק נתן כי אין צורך לכפול דברי המחדשים והמגיהים הנדפסים עם הש"ס וכן בכל המס' לא אכפיל דבריהם רק אם יש להעיר עליהם: זריקת פגול אינו מוציא מידי מעילה ואינו מביא לידי מעילה, הרב דר"י ים הביא פאן קושניא מספר עמק יהושע סי' י"ז בהגהות הנקראים שפת העמק דלרב גידל מאי פריה הש"ס בכריתות (דף י"ד ע"א) ונתני ה' טטאות ונוקמה פגון דאכל פזית פגול, הא בשבועות ודף כ"ד ע"ב) פריה הש"ס ונתני שבועה ומשני מידי דאיתא בשאלה לא קתני ופריה ונהרי הקדש ומשני בבכור עיי"ש, וא"כ המשנה דכריתות ע"כ איירי בבכור שהוא קדק"ל ואם הנה פגול הרי אין בו שוב מעילה לרב גידל ויחסר אשם המעילה דקחשיב במשנה שם, ואין לומר דהמקשה בכריתות לא ידע עוד דהמשנה מייירי בבכור, דא"כ הו"ל להקשות וליתני ששה טטאות פגון שבועה ופגול ביחד, אלא ע"כ מדפריה ליתני חמש דידע דמייירי בבכור שהוא קדק"ל א"כ אליבא דר"ג אין קושיתו פלום פן הקשה הרב שפת העמק, ואין לי ספר זה לעינין בו אם כתב שם גם איזה תירוץ ולכאורה הקושניא גופה קלישתא היא יותר מדי שהרי אין אחריות קושית הש"ס על רב גידל ואם הש"ס פריה שם רק להחולקים על רב גידל מה בכך, ואולי שהקושניא יהיה על הרמב"ם דפסק כר"ג ונהרי סוגית הש"ס בכריתות בהקושניא ור' זירא ורב פפא דנחתו שם לתרץ קושניא זו ע"כ דלא ס"ל פרב גידלו וא"כ מה דתירץ על קושניא זו הרב דר"י ים דרב גידל ס"ל כמ"ד לקמן ודף ה') היתר שחיטה או היתר זריקה שנינו וא"כ גם קודם שזנרק כיון שזנשחט או נתקבל הדם בהיתר שוב אין מעילה בבשר קדק"ל וכן יש מעילה באימורי קדק"ל גם קודם זריקה כמש"כ התוס' לקמן (דף ז' ע"ב) ד"ה הא ממונא דבעלים הוא ע"ש, וא"כ י"ל דהא דאמר ר"ג זריקת פגול אינו מביא לידי מעילה בקדק"ל הוא דוקא בשפגל בשחיטה דלא נחית לה עדיין מעילה מעולם, אבל אם השחיטה והקבלה היתה בהכשר ופגל רק בזריקה שפבר חל עליה חיוב מעילה משעה שהיתה ראויה לזריקה, אפ"ל אם נתפגל אח"כ בזריקה שוב אינה יוצאה מידי מעילה גם לר"ג, וא"כ שפיר פריה הש"ס בכריתות בקדק"ל פלומר בבכור גם לר"ג פגון שפגל בזריקה דיש בו גם מעילה וגם איסור פגול עכ"ד, ונהרי על הרמב"ם אין זה תירוץ של פלום שהרי הרמב"ם פוסק בפ"ג מה' מעילה דהיתר אכילה שנינו ופוסק שם בפ"ג מה' מעילה פרב גידל, ושני אלה ביחד נסתרו מסוגיא דש"ס דכריתות שם, וגם מלבד זה תירוץ זה מגומגם הוא ואינני רואה צורך להאריך בו: והנראה לענ"ד לומר בזה דהנה כמה דמוקי לה למתניתין דכריתות דיש אוכל אכילה בשבועות שם בבכור, הקשה בשו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קכ"ג דהרי בכריתות שם קאמר דהא דחל איסור נותר אחלב הוא משום מיגו דאתוסף איסורא לגבוה אתוסף גם להדיוט, וא"כ בבכור שצאכל לב' ימים ולילה אחר הרי אין פאן מיגו פיון דלגבוה נפסל ונהנה נותר בעלות השחר הראשון ואז עדיין מותר להדיוט ולא מצי חל איסור נותר איסור חלב, וא"כ איך אפשר לאוקמה להמשנה בבכור דא"כ איך חייב חטאת אנותר והיא קושניא נאה, ואף לפמש"כ הדר"י ים בשם הרב החו"ב מו"ה אהרן קורץ נ"י דפליגי בזה ר' זירא ור"פ בכריתות שם (דף י"ד ע"א) דמסיק שם הש"ס דבזית

אָחַד מִיָּרִי בִּב' זִיתִּים לֹא מִיָּרִי, וּפְרִיָּה וְהִקְתַּנִּי יוֹהֵכ"פ דְּבִכְכּוֹתְכֶת וּמִשְׁנֵי ר' זִירָא דְּמִיָּרִי
שְׁאָכַל כּוֹלֵיא בְּחֻלְבָּה וְרַב פְּפָא מִשְׁנֵי דְּמִיָּרִי דְּמִלְיָא בְּתַמְרֵי ע"ש, וְצָרִיף בְּיָאוּר לְמָה נְאָד
ר"פ מְתִירוּץ ר"ז, וְאָמַר הָרַב הַגָּ"ל דְּבִזָּה פְּלִיגֵי דְּר"ז ס"ל דְּכִשְׁנַעְשָׂה נוֹתֵר לְגִבּוֹה נַעֲשָׂה
נוֹתֵר גַּם לְהִדְיוּט וּמְשׁו"ה א"ש דְּחַל נוֹתֵר אַחְלָב גַּם בְּקִדְק"ל כְּבָכוֹר, דְּמִיָּגוּ דְּאֶתוֹסָף
אִיסוּר לְגִבּוֹה אֶתוֹסָף גַּם לְהִדְיוּט וּא"כ הָרִי מְצִי לְאֹקְמֵי לְכֹלֵי אִיסוּרֵי זוּלַת יוֹהֵכ"פ בְּחֻלְב
עֲצָמוּ, וְאִיוֹהֵכ"פ חִיב פְּגוֹן שְׁאָכַל כּוֹלֵיא בְּחֻלְבָּה וְלֹא חִיב אֶכּוֹלֵיא רַק מְשׁוּם יוֹהֵכ"פ וְלֹא
מְשׁוּם נוֹתֵר דְּהוּה בְּשֵׁר הַנְּאָכַל לְשִׁנֵי יָמִים וְכִשְׁנַעְשָׂה הַחֻלְב נוֹתֵר עַדִּין הוּה זְמַן אֲכִילַת
בְּשֵׁר, וּר"פ ס"ל דְּבִשְׁעָה שְׁנַעֲשׂוּ הָאִיסוּרִים נוֹתֵר לְגִבּוֹה עַדִּין לֹא נַעֲשׂוּ נוֹתֵר לְהִדְיוּט
וּא"כ אֵי נִימָא דְּהַמְשָׁנָה מִיָּרִי בְּקִדְק"ל הִינּוּ בְּכָכוֹר א"כ תְּקִשָּׁה אִיף חַל אִיסוּר נוֹתֵר
אַחְלָב, וְע"כ צ"ל דְּהַמְשָׁנָה מִיָּרִי בְּקִדְק"ל דְּנַעֲשִׂים נוֹתֵר לְגִבּוֹה וְלְהִדְיוּט בְּבַת אַחַת וּא"כ
בְּאָכַל כּוֹלֵיא בְּחֻלְבָּה הָרִי יֵהָא גַּם הַכּוֹלֵיא נוֹתֵר וְהַש"ס בְּעֵי לְאֹקְמֵי לְכֹלֵי אִיסוּרֵי בְּחֻלְב
עֲצָמוּ מְשׁו"ה מוֹקִים לָהּ פְּגוֹן דְּמִלְיָא בְּתַמְרֵי ע"כ"ד, וְאִף דְּקִלְסִיָּה הָרַב דְּרָף יָם וְכַתְּבָה שְׁהוּא
נְכוּן מְאוּד, מ"מ נִרְאָה דְּלֹא פְּנוּתִיָּה אֲלָא דְּכוּ"ע ס"ל סְבַרְתָּה רַמ"ע וּר"ז וּר"פ פְּלִיגֵי
בְּעַנְוֵן אַחַר עֵינֵי מִש"כ בְּזָה הָרַב מַחְנָה לִוֵי בְּשִׁבּוּעוֹת (דְּרָף כ"ה) ע"ש, דַּל"כ הָרִי תִשְׁאָר
לְרַב פְּפָא קוֹשְׁיַת הַש"ס דְּשִׁבּוּעוֹת שְׁם דְּלִיחְשָׁב נְמִי שְׁבּוּעָה פִּינוּ דְּלִדְיָדִיָּה לֹא מְצִי אִיָּרִי
בְּכָכוֹר וְחוּץ מִזָּה פְּכָר הַשְּׁגָתִי עָלָיו בְּחִדְיוּשֵׁי לְהַרְמָב"ם הַלְכוֹת מְעִילָה בְּזָה, אוֹלָם הַנְּכוּן
בְּזָה הוּא דְּהִנֵּה הִבֵּה"ז הַקְּשָׁה בְּתוֹס' פְּרִיתוֹת שְׁם (דְּרָף י"ג ע"ב) ד"ה אַרְבַּע חֲטָאוֹת וְכו'
וּמוֹקְדָשִׁין דְּקִתְנֵי אַע"ג דְּאִיתָא בְּשַׁאֲלָה מ"מ הַשְּׁתָא דְּנִשְׁחַטוּ וְנִזְרְקוּ דְּמֵן לִיתָא בְּשַׁאֲלָה
ע"כ"ל וְתַמָּה הִבֵּה"ז וְהָרִי בְּשִׁבּוּעוֹת שְׁם פְּרִכִּינוּ וְהָרִי מוֹקְדָשִׁין וּמִשְׁנֵי בְּכָכוֹר, וְכַתְּבָה ע"ז
בְּשׁו"ת הַגְּרַע"א ס' ס"ה וְז"ל וְרִאִיתִי בְּכַמָּה סְפָרִים יָשׁוּב הִגּוֹן וְנְכוּן דְּסוֹגֵיא דְּשִׁבּוּעוֹת
אֲזַלִּי לְמ"ד אֲכַלָּה כּוֹלֵיא אִין נִשְׁאֲלִין עָלֶיהָ וּא"כ גַּם בְּשִׁבּוּעָה הַשְּׁתָא לִיתָא לְשַׁאֲלָה, וְע"כ
דְּלֹא חֲשִׁיב פִּינוּ דְּמַעֲיָקְרָא הִי אִיתָא בְּשַׁאֲלָה וְלִזָּה פְּרִכִּינוּ שְׁפִיר וְהָרִי מוֹקְדָשִׁים דְּג"כ
מַעֲיָקְרָא הִיָּה אִיתָא בְּשַׁאֲלָה (וְהוֹכְרַח לְתַרְץ בְּכָכוֹר) וְדַבְרֵי הַתוֹס' הַגָּ"ל הִיא לְפִי הַהֲלָכָה
דְּאֲכַלָּה כּוֹלֵיא ג"כ נִשְׁאֲלִין עָלֶיהָ, וְשְׁפִיר י"ל דְּלֹא חֲשִׁיב מֵאִי דַעְתָּה אִיתָא בְּשַׁאֲלָה דְּהִינּוּ
שְׁבּוּעָה אֲבָל קְדָשִׁים [אַפִּי קִדְק"ד] הַשְּׁתָא לְאַחַר זְרִיקָה לִיתָא בְּשַׁאֲלָה ע"כ"ל וְע"ש, וּא"כ
סוֹגֵיא דְּש"ס בְּכָרִיתוֹת שְׁם לֹא ס"ל כָּלֵל דְּאִיָּרִי בְּכָכוֹר שְׁהוּא קִדְק"ל אֲלָא בְּקִדְק"ד מִיָּרִי
וְכֵן לְר"ז וּר"פ שְׁם בְּקִדְק"ד מִיָּרִי, וְלִפִּי"ז הָרִי מְתוּרְצָת שְׁפִיר קוֹשְׁיַת בְּעַל שְׁפַת הָעַמֶּק
מְסוֹנְגֵיא דְּכָרִיתוֹת עַל רַב גִּידֵל פִּינוּ שְׁהַסוֹנְגֵיא בְּקִדְק"ד מִיָּרִי כְּמוֹבֵן מֵאִילִיו, וְדַע שְׁכַתְּבוּ
הַתוֹס' בְּחֻלְיִן (דְּרָף קי"ז ע"א) דְּלֵר' יֵנְאִי דַס"ל דְּאִין חִיבִין מְעִילָה בְּקִדְשֵׁי מְזִבְחַ שְׁיֵשׁ
בְּהֵן לְפָהֲגִים ע"כ דְּמוֹקֵי נְמִי מְתַנִּיתִין דְּכָרִיתוֹת דִּישׁ אוֹכַל וְכו' בְּעוֹלָה ע"ש הָרִי דְּגַם לְר'
יֵנְאִי בְּקִדְק"ד אִיָּרִי וּמִיָּנִשְׁב פְּסֵק הַרְמָב"ם דְּפִסְק כְּרַב גִּידֵל וְזָה נְכוּן בַּעֲזַה"ת: בְּרִש"י
ד"ה וְלַחְמָה חוּץ לַחֲמוּהָ וְכו' וּבְעֵינֵן עַל בְּסַמוּף ע"כ"ל, לְכַאוּרָה קִשָּׁה דְּהָרִי בְּפִסְחִים (דְּרָף
ס"ג ע"ב) פְּלִיגֵי בְּזָה רִיו"ח וּר"ל דְּרִיו"ח ס"ל דְּנוֹקָא חוּץ לַחֲמוּת יְרוּשָׁלַיִם אֲבָל חוּץ
לְעִזְרָה קִידָשׁ הַלְחָם וּר"ל סְבַר דְּחוּץ לְעִזְרָה נְמִי לֹא קִידָשׁ דְּבַעֲי עַל בְּסַמוּף וְהֲלָכָה כְּרִיו"ח
וְכַדְפִּסְק הַרְמָב"ם וְלָמָּה כָּתַב רִש"י כָּאֵן בְּסַתֵּם דְּבַעֲינֵן עַל בְּסַמוּף, וְגַם הָרִי הַגְּמָרָא לֹא
נִחְתָּה כָּאֵן אֵי חוּץ לַחֲמוּת עִזְרָה אוֹ חוּץ לַחֲמוּת בֵּית פֶּגִי וּא"כ לְאִיזָה צְוּרָה כָּתַב רִש"י
כָּאֵן דְּבַעֲינֵן עַל בְּסַמוּף, וּמִצָּאתִי בְּשׁו"ת מְהַר"י הַפְּהֵן שְׁעַמַד ע"ז וְתִירְץ דְּגַם רִיו"ח ס"ל
עַל בְּסַמוּף אֲלָא דְּפִלִּיגֵי אֵי בְּעֵינֵן בְּסַמוּף מִמְשַׁבְּעִזְרָה אוֹ דְּסִגֵי בְּתוֹף יְרוּשָׁלַיִם דְּגַם זָה

סמוך מיקורי, אבל חוץ לירושלים שאינו סמוך כלל הרי גם לריו"ח לא קידש, וא"כ שפיר פתב רש"י דבעינו על בסמוך בטעמא דחוץ לחומה לא קידש הלחם דבעינו על בסמוך למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה עכת"ד, אולם לפום רהיטא אין לנה מקום כלל דהרי שם איתא וקא אפלוגו בנה תדא זימנא גבי שוחט את הפסח על החמץ דלר"ל בעי שיהא עמו החמץ בעזרה וריו"ח אמר אע"פ שאין עמו בעזרה, ומשני צריכא דאי אתמר בהיה הוא"א בהיה קאמר ריו"ח דכל היכא דאיתא באיסורא קאי עיי"ש בלשון הגמ' בפסחים ובמנחות (דף ע"ח ע"ב) ואם נימא כדברי מהר"י הפהן דבלחמי תודה גם ריו"ח בעי על בסמוך אלא דס"ל דחוץ לעזרה סמוך הוא, וא"כ מאי מקשה וקא אפלוגי תדא זימנא הרי שפיר אצטריף לאשמעינו דגבי חמץ לא בעי ריו"ח סמוך כלל דהא אפי' אם שחט על חמץ שברשותו רחוק הרבה גם מירושלים נמי חייב לריו"ח כמו שפ"י ר"ח שם להדיא וכן פסק הרמב"ם, ורציתי לומר דלדעת רש"י פאן במעילה אה"נ דזהו גופא תירוץ הגמ' דאי אתמר בהיה בהיה קאמר ריו"ח דכל היכא דאיתא באיסורא קאי [פן היא הגירסא במנחות שם] והלשון מוקשה מעט, אלא דהכי פירוש דמשני דאין עגנו דין דחמץ לדין דלחמי תודה כלל, דהרי גבי חמץ כל היכא דאיתא באיסורא קאי כלומר דלריו"ח גבי חמץ לא בעינו בסמוך כלל ואפי' אם החמץ הוא חוץ לירושלים נמי קעבר על לא תשחט על חמץ דם זבחי, אבל גבי לחמי תודה דבעי עכ"פ על בסמוך הנה זימנא דמודה לר"ל דבעינו בסמוך ממש היינו בעזרה משו"ה אצטריף לפלוגי ולאשמעינו דמ"מ בסמוך ממש לא בעי ריו"ח אפי' בלחמי תודה, אלא דנה א"ש בלשון הש"ס דמנחות שם אבל קשה להעמיס פן בלשון הש"ס פסחים דשם הגירסא פן היא משום דאיסור הוא וכל היכא דאיתא איתא, וגם הא גופא שינוי הלשון מפסחים למנחות מצנה להבין, לכן נלענ"ד לומר דרף אחרת בנה, דהנה פבר הזפתי דר"ח ונהרמב"ם מפרשי בדעת ריו"ח דס"ל גבי חמץ דעובר בהלאו אפי' אם החמץ הוא רחוק גם מירושלים, אכן הר"ש וקרא"ש פ"א מ"ח דכלים כתבו דגם לריו"ח בעינו עכ"פ שיהיה החמץ בירושלים, וכדבריהם בדעת ריו"ח מפני בירושלמי פסחים (פ"ה ה"ד) ע"ש, וא"כ זימנא אנה בעזה"ת דבנה פליגי גם הסוגיות דפסחים ודמנחות, דהרי בפסחים מקשה הש"ס דלמה להו לריו"ח ור"ל לפלוגי בעל בסמוך גבי חמץ הא אפלוגו בה תדא זימנא גבי לחמי תודה, וא"כ ע"כ דס"ל להש"ס שם בפסחים דגם גבי חמץ ס"ל לריו"ח דבעינו עכ"פ שיהא בירושלים מיהו דאל"כ הרי אצטריף לאשמעינו דגבי חמץ לא בעי ריו"ח שיהא אפי' בירושלים, דהרי בתודה מודה ריו"ח דחוץ לירושלים לא קידש הלחם, וא"כ ע"כ ס"ל להש"ס בפסחים פהירושלמי דלריו"ח נמי בעינו שיהא החמץ עכ"פ בירושלים, משו"ה לא מצי לתרץ דאי אתמר גבי חמץ הוא"א בהא קאמר ריו"ח משום דכל היכא דאיתא באיסורא קאי וכפי שפירשתי לעיל, דהרי גם גבי חמץ לאו כל היכא דאיתא באיסורא קאי דהא חוץ לירושלים גם לריו"ח ליכא איסור דלא תשחט ע"ח דם זבחי, להכי משני משום דאיסור הוא וכל היכא דאיתא איתא כלומר פיון שיש בינו עבירה שעבר על מצ"ע דתשביתו בזמנו עד תצות משו"ה חייב אף שאינו בסמוך ממש היינו בעזרה, אבל במנחות שם קושית הש"ס היא בהקפוח דכיון דכבר אפלוגו בעל בסמוך גבי חמץ למה להו לפלוגי גם גבי לחמי תודה, א"כ י"ל דס"ל להש"ס דגבי חמץ לריו"ח אפי' חוץ לירושלים נמי מחייב ומ"מ פריף שפיר, דהרי גבי תודה אין לטעות ולומר דגם בחוץ

לירושלים יקדש הלחם לריו"ח שְהָרִי אִם יִקְדַּשׁ הַלֶּחֶם הָרִי יִפְסַל בִּינוֹצָא וְאֵינָן בְּכָשֶׁר
אֵינְרִינוּ, וְלִכְפֹּף מִשְׁנֵי שְׁפִיר דָּאִי אֲתָמַר בְּהֵיא הוּ"א שְׁאֵנִי הֵתָם דְּכָל הֵיכָא דְאִיתָא
בְּאִיסוּרָא קָאִי וְא"כ לָא בְּעֵינָן בְּחֻמְזָא בְּסֻמוּף כָּלִל, אֲבָל בְּלַחְמֵי תוֹרָה דְּגַם לִרְיו"ח בְּעֵינָן
בְּסֻמוּף הִי"א דְמוֹדָה דְּבַעֲי בְּעֵזְרָה דְּוָקָא בְּסֻמוּף מִמֶּשׁ קמ"ל, וְא"כ עכ"פ דְּבָרֵי רִש"י בְּכָאן
גָּבִי לַחְמֵי תוֹדָה עוֹלִין כְּהוֹנֵן לְכוּ"ע וְדו"ק שְׁבֻזָּה מִיֹּשֵׁב גַּם מֵה שְׁהֵנִיחַ בְּפִסְחִים הַגְּלִיזוּן
הַש"ס בְּצַע"ג עַל לְשׁוֹן הַש"ס שֶׁם בְּפִסְחִים רִיו"ח אָמַר אַע"פ שְׁאֵינָן עִמּוּ בְּעֵזְרָה ע"ש,
וְעֵינָן בְּתִיב"ט פ"ז דְּמִנְחוֹת וְאֲכַמ"ל בְּזָה: תוֹס' ד"ה אֲלֵמָא וְכוּ' וְפִי' רַבֵּינוּ הָאִי וְכוּ' כְּוִנְתּוּ
שְׁמוּעֵלִין בְּהוֹן מִשְׁעַת הַרְמָה עַד אַחַר זְרִיקָה וְנִדְעַת רִש"י וְרַגְמ"ה לְקַמְן דָּף ט"ו ע"ב
בְּמִשְׁנָה דְּלָא כְּרַבֵּינוּ הָאִי ע"ש: דָּף ד' בְּגַמ' וְהָאֵמַר אֵילְפָא וְכוּ', עֵינָן מִש"כ בְּסוּגֵיָא זֹו
בְּרִש"י וְתוֹס' הֵרַב חֵק נִתָּן וְאֵינן צוֹרֵף לְהַעֲתִיקֵם כֵּינָן שְׁנִדְפְּסוּ כְּבָר בִּש"ס דְּוִילְנָא וְכִבְר
אֲמַרְתִּי שְׁלָא אָבִיא הַדְּבָרִים הַנְּדַפְּסִים בִּש"ס אִם לָא כְּשִׁיְהֵיָה לִי מֵה לְהַעִיר בְּהֵם בְּעֵזְרָתוֹ
יִתְבָּרַף וְעֵינָן בְּזָבְחִים (דָּף כ"ט ע"ב) בְּרִש"י וְבְתוֹס' שֶׁם ד"ה מְחַלְקֵת בְּשִׁתִּי עֲבוֹדוֹת
וּבְפִסְחִים וְדָף נ"ט ע"ב) תוֹס' ד"ה רָאִי ר"מ וְשֶׁם (דָּף ס"ג ע"א) בְּרִש"י וְתוֹס' וְלֵהֲלוּ
נְדָבָר עוֹד בְּזָה אִיהִי ש' וְדַע דְּמִש"כ הַתוֹס' כָּאן ד"ה וְהָאֵמַר אֵילְפָא וְכוּ' וְפִלְגֵי ר"י וְרַבֵּנָן
בְּמִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר עכ"ל, צ"ע מְנָא לְהוּ זֶה דְּהָא טַעְמִיָּהוּ דְּרַבֵּנָן הוּא מִשׁוּם דְּעִירוּב
מִחְשָׁבוֹת הוּא כְּדַמוּכַח בְּזָבְחִים וְא"כ גַּם רַבֵּנָן יוֹכְלוּ לְסַפְּרָא דְּמִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר וְעֵינָן
בְּתוֹס' זָבְחִים (דָּף כ"ט) הַנָּ"ל וְדְבָרֵיהֶם כָּאן לְכַאוּרָה אֵינָם מְדוּקְדָּקִים: שֶׁם בְּגַמ' כְּגוֹן
דְּאֵמַר הַרִינֵי שׁוֹחֵט סִימָן רַאשׁוֹן חוּץ לְזִמְנֵוֹ וְס"ש חוּץ לְמִקְוָמוֹ, דְּלִר"י הֵנָּה פְּגוּל וְחֵיבִין
עָלֵיו כֶּרֶת דְּמִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר, יֵשׁ לְעֵינָן לִפ"מ דְּאֵמַרִינוּ בְּזָבְחִים וְדָף ק"י ע"א) בְּעֵי ר"י
נִפְחָא קוֹמֵץ מֵהוּ שְׁיִתִּיר כְּנִגְדוֹ שְׁיִרִים שְׁאֵם הַקְטִיר הַקּוֹמֵץ לְבַד ט"מ שְׁיִתִּיר חֻצֵי שִׁירִים
מֵהוּ לְאֹכְלוֹ, מִשְׁרֵי שְׁרֵי אוֹ אֶקְלוּשֵׁי מִקְלִישׁ, וְפָרִיף אֶלְיָבָא דְּמֵאן אִי אֶלְיָבָא דְּר"מ דְּאֵמַר
מִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר מִשְׁרֵי שְׁרֵי עֵי"ש, הָרִי מְבֹאָר שֶׁם דָּאָף לְמ"ד מִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר
מ"מ צָרִיף לְהִיֹּת מִחְשָׁבַת הַפְּגוּל עכ"פ בְּדָבָר שְׁאֵם לָא מִפְּגַל הֵיָה כְּכַח אוֹתוֹ דְּבָר לְהַתִּיר
עכ"פ מְקַצֵּת הַקְרָבָן בְּאֶכִּילָה, וְאָף לְשִׁיטַת הַתוֹס' שֶׁם ד"ה קוֹמֵץ דָּאָף לְר"מ דְּס"ל מִפְגְּלִין
בְּחֻצֵי מַתִּיר מ"מ אִם הַקְטִיר הַקּוֹמֵץ לְבַדוֹ ע"מ לְהַתִּיר חֻצֵי שִׁירִים אֵין מוֹתֵר עֲדִינָן
מֵהַשִּׁירִים כָּלִל הֵינְנוּ רַק מִשׁוּם שְׁאֵינָנוּ יְכוּל לְבָרַר חֲלָקוֹ שֶׁל קוֹמֵץ עֵי"ש, וְא"כ לְפִי
הַמְּבֹאָר בְּמִנְחוֹת (דָּף ט"ז ע"ב) דָּאָע"ג דְּעֵבֹדָה שְׁאֵינָה מִתְּרַת חֲשׁוּבָה לְפַגֵּל עָלֶיהָ בִּפ"ע
וְלָא תֵלִיא בְּפִלּוּגְתָא אִם מִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר, מ"מ שְׁחִיטָה כֵּינָן דְּמִקְדָּשָׁת אֵת הַדָּם הֵבֵא
לְקַדֵּשׁ כְּבָא לְהַתִּיר דְּמִי וְשִׁיִּיכָה בְּפִלּוּגְתָא דָּאֵם מִפְגְּלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר עֵי"ש, וְכֵינָן דְּבַעֲבוֹדַת
מַתִּיר בְּעֵינָן שְׁיֵהֵיָה מִחְשָׁבַת הַפְּגוּל בְּדָבָר שְׁאֵינָנוּ עֲשָׂאוּ בְּהַכָּשֶׁר הֵיָה כְּכַחוֹ לְהַתִּיר לְגַמְרֵי
לְאֶכִּילַת אָדָם אוֹ לְאֶכִּילַת מִזְבֵּחַ, ה"ה בְּעֵבֹדָה שְׁבָא לְקַדֵּשׁ כְּשִׁחִיטָה שְׁמִקְדָּשָׁת הַדָּם בְּעֵינָן
ג"כ הַמְּחֻשְׁבָּה בְּדָבָר שְׁלִוְלָא מִחְשָׁבַת הַפְּגוּל הֵיָה כְּכַח הַעֲבוֹדָה לְקַדֵּשׁ לְגַמְרֵי, וְא"כ יֵהֵיָה
מוּכַח מְכָאן דְּס"ל לר' יְהוּדָא דְּמִיד שְׁשַׁחַט סִימָן רַאשׁוֹן נִתְקַדֵּשׁ הַדָּם שְׁיֵהֵיָה מוֹתֵר לְקַבֵּל
וְלְזָרוֹק כְּמוֹ גָּבִי הַקְטִירַת קוֹמֵץ לְבַדוֹ דְּמַתִּיר חֻצֵי שִׁירִים לְאֶכִּילָה, דָּאל"כ אֵלָא דְּאִסוּר
לְזָרוֹק אֵת הַדָּם עַד דְּשַׁחִיט שְׁנֵי הַסִּימָנִים אֲמַאי יְכוּל לְפַגֵּל בְּשַׁחִיטַת סִי' רַאשׁוֹנָהָ בְּעֵינָן
הַמְּחֻשְׁבָּה בְּדָבָר שְׁיִכּוּל לְקַדֵּשׁ וּבְשַׁחִיטַת סִי' רַאשׁוֹן מֵאִי קִידוּשׁ אֵיכָא, וְא"כ נִפְשָׁטָה הַצ"ע
שְׁחָקְרוּ בְּזָה הַתוֹס' שֶׁם (דָּף ק"י ע"א) ד"ה וְאִי אֶלְיָבָא דְּר"מ וְכוּ' וְנ"ל צ"ע בְּשַׁחַט סִימָן
אַחַד וְקַבֵּל דְּמוֹ וְזָרְקוֹ וְגַמְרֵי אַח"כ שְׁחִיטַת סִימָן הַשְּׁנִי אִי מִשְׁרֵי שְׁרֵי ע"ש, וְלְדָבְרֵינוּ הָרִי

מוכח ודאי דמִשְׁרֵי שְׂרֵי וְכֹשֶׁר, וְלִדְבָרֵינוּ הָרִי מוֹכַח דְּמוֹתָר לְזֶרֶק אַחַר שְׁחִיטַת סִימָן ראשון ועינין בתוס' במכילתין ודף ה' ע"א) ע"ש ד"ה היתר שחיטה שכתבו דנכול לזרוק קודם גמר שחיטה וקרב קרו אורה בנבחים שם כתב ונ"ל ונתוס' ו"ל כתבו דצ"ע אם שחט סימן אחד וקבל זרק אי הנה חצי מתיר, ונראה דאין פאן ספק דאטו אם שחטו סימן אחד ליכא לאו דאבר מן החי עכ"ל, הרי דפשיטא ליה להיפך דסימן אחד אינו מתיר לזרוק וקרי הוכחנו בזה להיפך והוכחתו מאבר מה"ח פעת לא הבינותי מה ענין אבר מה"ח לכאן וכן אין לומר דזריקה קודם שחיטת סימן השני יהא פסול משום שינוי הסדר דבמנחות (דף ס"ח ע"ב) בעי רמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא פסדון עיי"ש שנסאר באיבעיא דלא אפשטא וצריך למיזל לחומרא דבעינו פסדון דוקא, גם זה אינו דקרי התם האיבעיא ע"כ לענין לכתחילה היא דבדיעבד מפרש שם במשנה דאם הביא קודם שתי הלחם פשר ג"כ, ולענין לכתחילה ודאי דבעינו זריקה אחר שחיטת שני הסימנים פולן ולא רובן לבד פמבואר ביומא (דף ל"ג ע"א) דמצנה למרק ולא סגי לכתחילה אפי' ברוב שנים משום שאז יקבל כל הדם עיי"ש ברש"י ותוס' ומכ"ש דלכתחילה לא סגי לזרוק אחר שחיטת סימן אחד, אבל אנו לענין דייעבד איירינן דבדיעבד אם זרק אחר שחיטת סימן אחד פשר פינו דלא מצינו ששינה עליו הפתוב לעכב ובספר שו"ת בית יצחק מהגאון אבד"ק לבוב זצ"ל חלק א' מיו"ד סי' ט"ז מביא ראיה דשינוי הסדר מעכב בכל הקרבנות ממנחות (דף ה' ע"א) הקדים חטאתו לאשמו לא יהא אחר ממרס בדמה אלא תעופר צורתה ותצא לביהש"ר אע"ג דשחיטה לאו עבודה היא ולא קאי עלה הנייה ע"ש, וע"כ דפסולה משום דשינה הסדר עכ"ד, אבל הרב דרף ים דחה ראיה זו בצדק די"ל דהתם לאו משום שינוי הסדר תצא לבית השרפה, אלא פינו דבעת ששחט החטאת ועדיין לא שחט האשם הנה נדחה אז הדם של החטאת מלזרוק קודם דם האשם אפי' דייעבד דעל הזריקה הרי ודאי קאי הנייה, ובשחוטין לכו"ע אמרינן פינו דנדחה ידחה וקצרותי, אבל שינוי הסדר היכא דלא שינה עליו קרא לעכב אינו מעכב, וא"כ רק בשחיטת קרבנות יוהכ"פ דכתיב חוקה לעכב באמת אם זרק קודם שחיטת סימן השני ודאי דפסול, ואולם עינין ביומא (דף מ' ע"א) בתוס' ישנים ד"ה נהי דבסיקרא לא מעכב וקצרותי, אלא דבלאו"ה בקרבנות יוהכ"פ אין הדבר במציאות פלל שהרי הזריקה היא לפנים ולפני דלפנים על הארון ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב ואין השחיטה וההזאות פשרה רק בכה"ג ובין פה וכה יהי שיעור שהייה בשחיטה ויתגבל הקרבן בודאי ודו"ק שנה ברור: והנה אפשר עוד להביא ראיה שיכול לזרוק אחר סימן ראשון למ"ד מפגלין בחצי מתיר פנ"ל, מפסחים (דף ס"ר ע"א) דס"ל לר"ש דשוחט הפסח על החמץ של אחד מבני חבורה חייב, ולכאורה קשה הרי ר"ש ס"ל בפסחים (דף פ"ט ע"א) מושכין את ידיהם עד שיזרוק את הדם, וא"כ בשעת שחיטה הנה עדיין התראת ספק שמא ישלף בעל החמץ מן הפסח קודם זריקה ולא הנה למפרע מבני החבורה פלל וא"כ איך יתחייב מלקות, אבל אם מותר הקרבן פשיטא דהם אחר שחיטת סימן ראשון א"ש דמירי פגון ששחט סימן ראשון וזרק ואח"כ שחט סימן השני על החמץ של אחד מהחבורה, ושפיר חייב שהרי עתה שזרק הדם פבר שוב אינו יכול למשוך ידו מפני ונהנה התראת ודאי, והרי המנחת חינוך מצנה פ"ט נסתפק בשחט סימן ראשון לבד על החמץ אי חייב וכתב דזה תליא בהמחלוקת דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף דא"כ חייב ואם אינה לשחיטה

אָלאַ בַּסּוּף פֿטוּר עַל סִימָן רֵאשׁוֹן, אָבֵל אַם שְׁחַט סִימָן הַשְּׁנִי עַל הַחֲמִיץ וְדַאי דְחִיב אָלֵא דְרֵאָזָה זֶה לֹא אֲלִימְתָא הִיא מְשׁוּם דְעִיקָר הַקְּוִשָׁיָא שְׁהַקְּשִׁינוּ דְהָא הַתְּרַאֲת סַפֵּק הִיא לר"ש לְשִׁיטְתִּיהָ דְמוֹשְׁכִין עַד אַחַר זְרִיקָה מִן הַפֶּסַח, וּא"כ אִיךָ מִשְׁפַּחַת לָהּ שְׁיִתְחַיֵּיב עַל לָאו דְשׁוֹחֵט עַל הַחֲמִיץ.

כְּבָר קִדְמָה בְּקוֹשְׁיָא זֶה בְּצַל"ח סוּף פֶּסְחִים חֲתוּן הַמְּחַבֵּר וְחִירָץ לָהּ דְמִיָּירִי בְּחַל עֶרֶב פֶּסַח בְּשַׁבַּת וּלר"ש הָרִי שׁוֹחֵטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיְחָד, וּא"כ אִי אֲפֹשֶׁר לְמַשְׁנֶה גַם קוֹדֵם זְרִיקָה דא"כ יִשְׁאַר הַפֶּסַח בְּלֹא בְעָלִים וְיִהְיֶה פְּסוּל וְחִלְלָה שַׁבַּת בְּשַׁחֲטָהּ לְמַפְרַע ע"ש, וְיִוְתָר הָאָרִיךְ בְּקוֹשְׁיָא זֶה וּבְתִירוּצָה בְּסִפְרָא בְּרַכְתָּא אַבְרָהָם בְּפֶסְחִים (דָּף ס"ג) עֵי"ש, וּא"כ אִין רֵאָזָה זֶה מְוַכְרַחַת כָּלֵל, וְגַם הָרֵב דְרָף יָם דְחִי לָהּ דְמִסְתַּבֵּר דִּלְר"ש כְּמוֹ דְמוֹשְׁכִין מִהַפֶּסַח קוֹדֵם זְרִיקָה מְשׁוּם דְדַרְיֵשׁ מִהֵיּוֹת מְשִׁיחָה קוֹדֵם גְּמַר עֲבוּדוֹתָיו וְעַד שְׁנַזְרַק הַדָּם לֹא נִגְמַר עֲבוּדוֹתָיו, ה"נ קוֹדֵם שְׁנִשְׁחַט סִימָן הַשְּׁנִי אַע"פ שְׁכַבְרָא גְּמַר נִזְרַק הַדָּם נְמִי יָכוֹל לְמַשְׁחָה מִמֶּנּוּ כִּינּוּן דְמַחְנוּסָר עֲדִינּוּ שְׁחִיטָת סִימָן הַשְּׁנִי דְהָרִי וְדַאי גַם שְׁחִיטָה עֲבוּדָה הִיא לְכָל דְבָר רַק דְכַשְׁרָה בְּזָר כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא וְדָף ל"א) ע"ש וּא"כ אֲזִידִי לָהּ הָרֵאָזָה לְגַמְרֵי מְעִיקָרָה וְדו"ק: וְאִם כְּנִים דְבְּרִינוּ דְלָמ"ד מְפָגְלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר כַּשְׁרָה הַזְּרִיקָה אַחַר סִימָן רֵאשׁוֹן אִם שְׁהַתּוֹס' נִשְׁאַרְוּ בְּזָה בְּצ"ע כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר, יֵשׁ לְחַקוֹר בְּזָרַק אַחַר סִימָן רֵאשׁוֹן אִם מְהֵי תוּ שְׁאַלְהָ אִם לֹא לְפַמֶּש"כ הַתּוֹס' בְּכַרִּיתוֹת וְדָף י"ג ע"ב) דְלֹאֲחַר שְׁנַזְרַק דָּם הַקְּרָבָן לִיתָא בְּשַׁאֲלָהּ, שְׁהָרִי לְפּוּם רַהֲיָא סְבַרְתָּ הַתּוֹס' הִיא מְשׁוּם דְכִינּוּן שְׁכַבְרָא גְּמַר הַדָּם כְּבָר נִעְשָׂה וְנִגְמַר הַקְּרָבָן כְּמַצְוֹתוֹ מִשׁו"ה לֹא מְהֵי עוֹד שְׁאַלְהָ גְּבִיָהּ, וּא"כ הִיכָא דְחִסָּר עוֹד שְׁחִיטָת סִימָן הַשְּׁנִי עֲדִינּוּ מְהֵי בִיָהּ שְׁאַלְהָ אַף לְאַחַר זְרִיקָה, וְכֵן לְפַמֶּש"כ הַח"ס חִי"ד ס' רמ"ג דְהַטְעַם שֶׁל הַתּוֹס' הוּא מְשׁוּם דְלֹאֲחַר זְרִיקָה הִנּוּהּ כְּאַכְלָה כְּוִלָּה דַּאִין נִשְׁאַלִין עֲלֶיהָ וְדַאי דְקוֹדֵם שְׁחִיטָת סִימָן הַשְּׁנִי גַם לְאַחַר זְרִיקָה לֹא הִנּוּהּ עֲדִינּוּ כְּאַכְלָה כְּוִלָּה, וְה"ה לְהַבְּאָר יִצְחָק חִי"ד ס' כ"ח עֲנָף ג' וּכ"כ גַם בְּסִפְרָא עֲמָק יְהוֹשֻׁעַ ס' י"ז בְּתַחֲלִילַת הַסִּימָן שָׁם, דְטַעַם הַתּוֹס' הוּא דְאַחַר שְׁחִיטָה וְזְרִיקָה אִי אֲפֹשֶׁר לְשַׁאוֹל שְׁלֵא יְהֵא חוֹלִין שְׁנִשְׁחַטוּ בְּעֲזָרָה נְמִי לְמ"ד יִשְׁנֶה לְשַׁחֲטָה מִתְחִילָה וְעַד סוּף הָרִי גַם עַל שְׁחִיטָת סִימָן הָרֵאשׁוֹן לְבַד נְמִי אִינוּ יָכוֹל לְשַׁאוֹל מַה"ט שְׁלֵא יְהֵא חוֹלִין שְׁנִשְׁחַטוּ בְּעֲזָרָה [וְיֵשׁ לִי לְהָאָרִיךְ בְּעוֹז"ה בְּאַלְהָ הַטְעָמִים הַרְבֵּה וּאֲכ"מ] וְאַפְּי' לְפ"מ שְׁפַתְבּוּ בְּכֹנֶת הַתּוֹס' הָרֵב מִהֵרִי"ט אֲלִגְזֵי בְּסוּף פ"ד דְבַכּוֹרוֹת בְּאַרְנוֹפָה מְשׁוּם דְעַד הַזְּרִיקָה עֲדִינּוּ לֹא נִסְתַּלַּק פֶּחַ הַבְּעָלִים מִהַקְּרָבָן שְׁהָרִי עַד אַחַר הַזְּרִיקָה חֲיִיבִין עֲדִינּוּ בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ מִשׁו"ה יָכוֹלִין לְשַׁאוֹל עֲלֵיו עֲדִינּוּ, אָבֵל לְאַחַר זְרִיקָה שְׁיַד הַבְּעָלִים מְסוּלָק מִהַקְּרָבָן לְגַמְרֵי מִשׁו"ה אִינוּ יָכוֹל שׁוֹב לְשַׁאוֹל עֲלֵיו עֵי"ש, וְעִינּוּ בְּסִפְרָא שְׁאַלְתָּ חֲיִים ס' כ"א שְׁהָאָרִיךְ בְּעֲנָנָן זֶה וְלֹא רֵאָזָה שְׁכַבְרָא הַקְּדִימוֹ מִהֵרִיט"א בְּהַרְבֵּה מְדַבְּרִיו שָׁם וְעִינּוּ בְּדַבְּרֵינוּ לְקַמּוּ (דָּף י"ט ע"א) ע"ש, נְמִי אִין לִזְמַר דַּאֲע"ג שְׁלֵא שְׁחַט עוֹד סִימָן הַשְּׁנִי מ"מ כִּינּוּן דְכַבְרָא זָרַק הַדָּם נִסְתַּלַּק פֶּחַ הַבְּעָלִים מִהַקְּרָבָן וְלֹא מְצִי תוּ לְשַׁאוֹל עֲלֵיו, שְׁהָרִי אִם לֹא יִשְׁחֹט הַסִּימָן הַב' הָרִי לֹא יִהְיֶה לְוַהֲזִיקָה מְאוּמָה וְיִתְחַיֵּיב בְּקְרָבָן אַחַר, וּא"כ מְצִאנוּ פְתָרִי שְׁגַם אַחַר זְרִיקָה כַּשְׁרָה יְהֵי מְהֵי עֲדִינּוּ שְׁאַלְהָ וְדו"ק: וְלְכַאוּרָה לר"ל בְּחוֹלִין (דָּף כ"ט ע"ב) דַּס"ל אִינָהּ לְשַׁחֲטָה אָלֵא לְבַסּוּף וְאִינוּ חֲיִיב לְדִידְיָה אֲשַׁחוּטֵי חוּץ רַק אֲשַׁחֲטֵת ס' הַשְּׁנִי, א"כ הִיכָא דְזָרַק הַדָּם קוֹדֵם שְׁשַׁחֲט ס' הַשְּׁנִי לֹא יְהֵי חֲיִיב אִם יִשְׁחֹט סִימָן הַב' בְּחוּץ.

שְׁהָרֵי הַתּוֹסֵ' בַּמְנַחוֹת (דָּף ט' ע"א) הִקְשׁוּ עַל ר"ל דס"ל שֵׁם דְּכָל דְּלֵא בְּעֵי פְּהוּנָה לֵא בְּעֵי פְּנִים מִשְׁחִיטָה דְּלֵא בְּעֵי פְּהוּנָה וּבְעֵי פְּנִים וְתִרְצוּ דְּשְׁחִיטָה בְּעֵי פְּנִים מִשׁוּם קַבְּלָה עֵי"ש, וְא"כ הֵיכָא שְׁפָבֵר קַבְּל וְנִרְק קוֹדֵם שְׁחִיטָה סִימָן הַשְּׁנִי שׁוֹב אִין קַפִּידָא וְיָכוֹל לְשַׁחוּט סִימָן הַב' בַּחוּץ ג"כ, אֲבָל בְּאַמַּת הָא בְּנִרְכָא שְׁהָרֵי כָּל דְּבָרֵינוּ לְהַכְשִׁיר זְרִיקָה קוֹדֵם שְׁחִיטָה הַסִּימָן הַשְּׁנִי הוּא רַק לְמ"ד מְפָגְלִין בַּחֲצֵי מַתִּיר אֲבָל לְמ"ד אִין מְפָגְלִין בַּחֲצֵי מַתִּיר וְדַאי דְּהַזְרִיקָה הִיא גַם בְּדִיעֵבַד דְּנִיקָא אַחַר שְׁחִיטָה שְׁנֵי הַסִּימָנִים, וְהָרֵי ר"ל בְּזִבְחִים (דָּף מ"א) נִרְאָה דס"ל דְּאִין מְפָגְלִין בַּחֲצֵי מַתִּיר, וּבְכָל הָעֲנָנִין הַזֶּה קוֹצְרֵתִי מְאוּד וְלֵא בְּאִתִּי רַק לְעוֹרֵר לֵב הַמְּעִינִין לְפַלְפֵּל: וְדַע דְּכָל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה הוּא בְּקַרְבֵּן בְּהֵמָה אֲבָל בְּעוֹלֹת הָעוֹף דְּבָעֵינוּ נְמִי הַבְּדִלְתָּ שְׁנֵי הַסִּימָנִים ע"י הַמְּלִיקָה, יֵשׁ כָּאֵן פְּנִים אַחֲרֵים לְגַמְרֵי, דְּלִרְכָא בְּזִבְחִים (דָּף ס"ה) מְלִיקַת סִימָן הַשְּׁנִי בְּעוֹלָה לֵא שְׁיִיכָה לְהַמְּלִיקָה אֵלֶּה מִשׁוּם מַצּוֹת הַבְּדִלָה בְּלִבָּד וְלֵאבֵי גַם הַסִּימָן הַשְּׁנִי שְׁיִיף אֵל הַמְּלִיקָה, וְעֵינִין בְּסִפְרָא לְמַטָּה יְהוּדָה בְּזִבְחִים שֵׁם בְּאַרְכָּה וּבְשִׂאָר מְפָרְשֵׁי הַש"ס שֵׁם וּבְסִפְרָא דְּבַר אַבְרָהָם ס' ב' לְהַגְאֵבֵד"ק סְמָאלֵעוּוִיטְשׁ שְׁלִיט"א וְאִנִּי הִנְנִי רַק מְעוֹרֵר בְּזֶה: שֵׁם בַּגְמ' אִי דְּלֵא זְרִק הַדָּם מֵאִי לְמִמְרָא, בְּהַגְהוֹת מְלֵא הָרוּעִים כָּאֵן כְּתֹב וְנ"ל תִּימָא דִּילְמָא ס"ל הֵיתֵר זְרִיקָה שְׁנֵינוּ וּקמ"ל דְּאִף דְּבַעְלָמָא אִין מוֹעֲלִין פִּינוּ שְׁנִירְאָה לְזְרִיקָה הֵכָא מוֹעֲלִין וְזֵהוּ שְׂאֵמֵר לְעוֹלָם, וְלִקְמָן (דָּף ה' ע"ב) דִּיִּיק לְהַדְיָא הֵכִי מַהֵף בְּרִייתָא דְּהַפְּגוּל לְעוֹלָם מוֹעֲלִין בּוּ דְּהֵיתֵר זְרִיקָה שְׁנֵינוּ עכ"ל, וּבְעֵנִי אִין אֲנִי רוֹאָה כָּאֵן שׁוּם תִּימָה דְּהָרֵי אִם לֵא נִימָא כְּרַב גִּידֵל וְזְרִיקַת פְּגוּל מוֹצִיא שְׁפִיר מִיַּדִּי מְעִילָה, א"כ לְמ"ד דְּהֵיתֵר זְרִיקָה שְׁנֵינוּ וְסָגִי בְּקַבְּלַת הַדָּם כָּאֵלוּ הֵיכָא אַחַר זְרִיקַת הַדָּם א"כ גַם קַבְּלַת הַדָּם מוֹצִיא מִיַּדִּי מְעִילָה גַם בְּפְּגוּל, כְּמוֹ שְׁבַקְדִּיק"ל מוֹעֲלִין לְדִידְיָה בְּאַיְמוּרֵי אַחַר הַקַּבְּלָה פִּינוּ שְׁנִירְאָה לְזְרִיקָה כַּמֶּש"כ הַתּוֹסֵ' לְקָמָן (דָּף ז' ע"ב) ד"ה הָא מְמוּנָא דְּבַעְלִים עֵי"ש, וְעֵינִין לְקָמָן דָּף ד' ע"ב בְּשִׁמ"ק אוֹת י"ח וְהָא דְּלִקְמָן דִּיִּיקִינוּ מַהֵף בְּרִייתָא דְּהֵיתֵר זְרִיקָה שְׁנֵינוּ הָרֵי כְּתֹבוּ שֵׁם הַתּוֹסֵ' ד"ה וּמֵאִי לְעוֹלָם דְּגַם בַּהס"ד כְּרַב גִּידֵל ס"ל, אֲבָל אֲנִין כָּאֵן אִי נִימָא דְּלֵא כַּר"ג וְדַאי דְּקָשָׁה אִי דְּלֵא זְרִיקָה שְׁשִׁיטָא וּק"ל: וְלֵעֲנִין הַלְכָה הַרְמַב"ם פּוֹסֵק כְּרַב גִּידֵל בְּשְׁנֵיהֶם דְּזְרִיקַת פְּגוּל אִינוּ מוֹצִיא מִיַּדִּי מְעִילָה בְּקִדְק"ד וּבַפ"ג מַה' מְעִילָה ה"א) דְּכָלְלָא כְּנִיֵל דְּכָל שְׁלֵא הֵיכָא לּוּ שְׁעַת הֵיתֵר לְפָהֲגִים מוֹעֲלִין בּוּ מְדַרְבְּנִין עכ"פ, וְכֵן פֶּסֶק שֵׁם (פ"ג ה"ג) שְׂאִינוּ מְבִיא לִידֵי מְעִילָה בְּקִדְק"ל אִפִּי מְדַרְבְּנִין, וּכְבָר הָעִירוּ רַבִּים מַהֶש"ס דְּמְנַחוֹת (דָּף מ"ז) דְּבַעֲי הַש"ס לּוֹמֵר דַּר"ע ס"ל כַּרַב"ש דְּזְרִיקָה מְקַדְּשׁ לְקַחֵם וְאִם זְרִיקָה בְּמַחְשָׁבַת פְּגוּל הַלְכָם קְדוּשׁ וּמְפִיגְל וּפְרִיף מְדַרְבֵּי גִידֵל דְּאֵמֵר דְּזְרִיקַת פְּגוּל אִינוּ מוֹצִיא מִיַּדִּי מְעִילָה וְקָאֵמֵר עֲלָה וְלֵא אֲתוּתִיב רַב גִּידֵל, פִּירוּשׁ בְּהָא דס"ל דְּאִינוּ מְבִיא לִידֵי מְעִילָה עֵי"ש הֵיטֵב.

וְא"כ לְמָה פֶּסֶק הַרְמַב"ם כְּנִוְתִיָה, וְהַכ"מ שֵׁם הֵבִיא דְּבָרֵי מַהֲרִיק"ו שְׁתִּירָץ דְּרַב גִּידֵל לֵא אֲתוּתִיב אֵלֶּה בְּהָא דְּאִינוּ מוֹצִיא מִיַּדִּי מְעִילָה אֲבָל בְּהָא דְּאִינוּ מְבִיא לִידֵי מְעִילָה לֵא אֲתוּתִיב, וְהַדְּבָר פְּלֵא בְּתִרְמֵי חֲדָא דְּהָרֵי הַרְמַב"ם פּוֹסֵק בְּשְׁנֵיהֶם כְּרַב גִּידֵל וְעוֹד דְּאֲדַרְבָּה בְּהָא דְּאִינוּ מְבִיא לִידֵי מְעִילָה אֲתוּתִיב יוֹתֵר, וּכְבָר דְּבִרְתֵי בְּעֵנִין זֶה בְּסִפְרֵי תַקְנֵת הַשְּׂבִיבִים לְמַס' מְעִילָה ס' כ"ו וְעוֹד נִדְבָר אִיה"ש בְּזֶה בַּחֲזִידוּשֵׁי לְהַרְמַב"ם שֵׁם שְׁהָרֵי בְּלֵאו"ה קָשָׁה לְשִׁיטָה הַרְמַב"ם דְּמְעִילָה דְּכָל הַפְּסוּלִין הִיא רַק מְדַרְבְּנִין א"כ מֵאִי פְּרִיף אִי דְּלֵא זְרִיקַת הַדָּם מֵאִי לְמִמְרָא פְּשִׁיטָא דְּצָרִיף לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁיֵשׁ בְּהֵם מְעִילָה מְדַרְבְּנִין, וְצ"ל דְּהַשְׁקוּשָׁא הִיא מֵאִי לְמִמְרָא בְּבְרִייתָא הִיא מְתַנִּיתִין הִיא בְּרִישׁ מְכִילְתִּין וְכֵן מְצִאתִי בְּשִׁמ"ק שְׁפִירָשׁ

כּן בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ, וְאוּלַי יִהְיֶה מִזֶּה בְּאֵמֶת רְאִיָּה דְגַם הָרֹא"שׁ ס"ל בְּזֶה פְּהַרְמָב"ם דְּמַעֲיֵלַת הַפְּסוּלִין הֵיא רַק מְדַבְּרֵנּוּ וְאִין פֶּאן מְקוּם לְהַאַרְיָה יוֹתֵר לְדִינָא: בְּרִש"י ד"ה אִי הָכִי וְכו' לָאו לְחִיבּוּיָהּ בְּמַעֲיֵלָה דְהַשְׁתָּא לֹא הָוָה פִּיגּוּל גָּמוּר עַד דְּפָגִיל בְּזַרְיָקָה כּוּן הִגִּיה בְּלִיקוּטִי רִי"ח: ע"ב בְּגַמ' הִלְנָה דְקַעֲבִיד בְּיַדִּים וְכו' וְאִין סִינְעֵתָא לְרַב גִּידֵל מְסִיפָא וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' דַּמ"מ לְסִינְעֵיָה מְרִישָׁא דְאִי בְּעוּלָה פְּשִׁיטָא אַע"כ בְּחֻטָּאת וְאִי דְלֹא זְרִיק פְּשִׁיטָא אַע"כ בְּדַזְרִיק וְסִינְעֵתָא לְרַב גִּידֵל וְתִירוּצָם סְתוּם, וּפְיִרְשׁ הַבַּה"ז דְלַתִּירוּצָם הַבְּרִייתָא מִיַּרְי בְּפָגֵל בְּזַרְיָקָה וְאִז מוֹעֵלִין בּוּ, אֲבָל רַב גִּידֵל מִיַּרְי בְּפָגֵל בְּשַׁחֲטָה כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' לְעִיל וּבְזֶה לִיפָא סִינְעֵתָא לַר"ג עַכ"ד, אֲבָל אִין זֶה נִכּוֹן בְּכּוֹנֵת דְבַרִי הַתּוֹס' דַּא"כ לַמ"ל לְהַתּוֹס' לּוֹמֵר דַּמ"ל לְאַפּוֹקִי מִמָּ"ד הִיתֵר שְׁחִיטָה שְׁנִינוּ הָרִי גַם בְּלֹאו"ה אֲשַׁמְעִינוּ דְזַרְיָקַת פִּגּוּל אִינְה מוֹצִיאָה מִיַּדִי מַעֲיֵלָה, וְתוּ דְבַאֲמַת אִין חִילּוּק פְּלָל בֵּין פָּגֵל בְּשַׁחֲטָה לְחוּד לְבִין פָּגֵל בְּזַרְיָקָה כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר לְעִיל, וְהַנְּכוֹן בְּכּוֹנֵתָם נִרְאָה כַּמֶּש"כ הַקְּרָן אוּרְה דְמִיַּרְי בְּלֹא זְרִיק וְלֹא תַקְשָׁה מֵאִי לְמִימְרָא דַּמ"ל דַּאע"ג דְלֹא פָּגֵל בְּשַׁחֲטָה אֲלֵא בְּקַבְלָה אַפ"ה מוֹעֵלִין בּוּ וְדִלֹא כַּמ"ד הִיתֵר שְׁחִיטָה שְׁנִינוּ אֲבָל זְרִיקַת פִּגּוּל לְעוּלָם מוֹצִיאָה מִיַּדִי מַעֲיֵלָה וְזֶה בְּרוּר: הִלְנָה דְקַעֲבִיד בְּיַדִּים לֹא מִהִנֵּי זְרִיקָה לְאַפּוֹקִי מִיַּדִי מַעֲיֵלָה מִחֻשְׁבָּה דְלֹא קַעֲבִיד בְּיַדִּים וְכו', הִנֵּה אַע"ג דְּבַהֲלָנָה וְדֵאִי דְלִיפָא מַעֲשָׂה פְּלָל וְאַפְי' מִחֻשְׁבָּה לִיפָא גְבַהּ וְהָוָה לְגַמְרִי שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, מ"מ כְּבָר בִּימָר רִש"י שְׁמָה שְׁהִיָּה לוֹ לְזוֹרְקוֹ בְּשַׁעְתּוֹ וְלֹא זְרִיק וְהִלִּינוּ חֲשִׁיב שְׁעֵשָׂה מַעֲשָׂה בְּיַדִּים.

מְבוּנָר דְכָל שְׁהִיָּה עָלָיו לְעֵשׂוֹת מַעֲשָׂה וְלֹא עֲשָׂה חֶסְרוֹן הַמַּעֲשָׂה חֲשִׁיב טָפִי מַעֲשָׂה מִמִּחֻשְׁבַּת פִּגּוּל, וְעַפ"ז אֲפֻשָׁר לִיִּשְׁב קוֹשִׁית הַתּוֹס' בְּב"מ וְדָף צ' ע"ב) דְלָמָּה חֶסְמָה בְּקוּל לַר"ל פְּטוּר דְקָלָא לֹא הָוָה מַעֲשָׂה וּבְמַכּוֹת (דָּף ט"ו ע"ב) בְּנִשְׁבַּע שִׂיאֲכַל כֶּכֶר זֶה הַיּוֹם וְעַבְר הַיּוֹם וְלֹא אֲכָלָה ס"ל לַר"ל דְמִשׁוּם לֹא שְׂאִין בּוּ מַעֲשָׂה הָיוּ לוֹקִין עָלָיו אֲלֵא שְׂאִין לוֹקִין עָלָיו מִשׁוּם הַתְּרַאֵת סָפֵק עֵי"ש, וְלְדַבְּרִי רִש"י פֶּאן הָרִי א"ש דְאַפְי' אִם נִימָא כְּהַשְׁטִיטָה דְפִגּוּל הוּא בְּדַבּוּר דְנוֹקָא וַא"כ הָא דְפִגּוּל בְּהַקְרָבָן בְּכָל סוּגְיָא דִידֵן הוּא בְּדַבְּבוּר, מ"מ אֲמַרִינוּ דְחֶסְרוֹן הַמַּעֲשָׂה שְׁהִיָּה עָלָיו לְעֵשׂוֹת הָוָה יוֹתֵר מַעֲשָׂה מְדַבְּבוּר הַפִּגּוּל, מִשׁו"ה מַה שְׁהִיָּה עָלָיו לְאַכּוֹל הַכֶּכֶר חֲשׁוּב מַעֲשָׂה טָפִי מִהָא דְחֶסְמָה בְּקוּל, וְאִין לְהַקְשׁוֹת דַּא"כ אֲמַאי חֲשִׁיב בְּב"מ שֶׁם לַר"ל גּוֹפָא נּוֹתֵר לֹא שְׂאִין בּוּ מַעֲשָׂה עֵי"ש הֵיטֵב אַע"ג דְהִנֵּה עָלָיו לְעֵשׂוֹת מַעֲשָׂה אֲכִילַת הַקְּדָשִׁים בְּזַמְנָם.

דִּי"ל עַפְמֶש"כ הַה"מ פִּי"ג מַה' שְׁכִירוֹת דְכָל שְׂאֲפֻשָׁר לְהִיֹּת בְּמַעֲשָׂה גָמוּר אָף הַדַּבְּבוּר חֲשִׁיב מַעֲשָׂה וְלוֹקָה עַל הַדַּבְּבוּר עֵי"ש"ה. וְלִפִּי"ז י"ל דְבַאֲמַת מְנִיעַת מַעֲשָׂה הַמְּחַוִּיבַת לֹא הָוָה מַעֲשָׂה גָמוּר לְחִיבּוּב עָלָיו בְּעֶצְמוֹתוֹ אֲלֵא דַע"כ"פ הוּא יוֹתֵר מַעֲשָׂה מְדַבְּבוּר, וַא"כ כְּמוֹ שֵׁישׁ מְלָקוֹת אַדְיָבוּרֵהִיכָא דִישׁ בְּאַפְשָׁרוֹת לְהַתְחַיִּיב ע"י מַעֲשָׂה גָמוּר לַה"מ, ה"נ ס"ל לַר"ל דִישׁ מְלָקוֹת אֲמִנִיעַת מַעֲשָׂה הַמְּחַוִּיבַת הִיכָא דְאַפְשָׁר ע"י מַעֲשָׂה גָמוּר, וּמִשׁו"ה בְּשַׁבּוּעָה שְׂאוּכַל כֶּכֶר זֶה הַיּוֹם דִּיכּוֹל לְעַבְדוֹר בְּמַעֲשָׂה גָמוּר ע"י זְרִיקָה לִים בְּאַמְצַע הַיּוֹם כְּדֵאִיתָא בִירוּשְׁלָמִי דְשַׁבּוּעוֹת פ"ג [דְלֹא כְּהַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת וְדָף ד' ע"א) ד"ה אֲבָל] שְׁפִיר לְקִי עַל מְנִיעַת הָאֲכִילָה, אֲבָל נּוֹתֵר דְלֹא מְצִינוּ שְׂאֵם זְרִקוֹ לִים לְפָנֵי עַמּוּד הַשַּׁחַר שְׁיִלְקָה, וְהַחִילּוּק פְּשׁוּט דְבְשַׁבּוּעָה לֹא יַחַל דְבָרוֹ כְּתִיב כְּשִׁזְרוּק לִים הָרִי מְחַלֵּל דְבָרוֹ שְׁנִשְׁבַּע לְאַכּוֹלוֹ מִשׁו"ה לוֹקָה, מִשְׂא"כ נּוֹתֵר דְרִיק לֹא תוֹתִירוּ כְּתִיב וְהַזְרִיקָה לִים לָאו פְּלוּם הוּא וְלֹא מִשְׁכַּח"ל גְּבִיָּה מַעֲשָׂה גָמוּר מִשׁו"ה גַּם מְנִיעַת הָאֲכִילָה לָאו

מעשה היא ללקות עליו ודו"ק כ"כ הרב צבי לופטיג הובא דבריו בהקדמת ספר לקח טוב להגאון ר' יוסף ענגיל ז"ל וְהַתּוֹסֵ' בב"מ שם נראה לי דאפשר דס"ל פהרא"ה בספר החינוך מצנה שד"מ ומצנה שצ"ג דרק אם אפשר לעבור הקאו בלא מעשה חשיב לאו שאין בו מעשה אפי' אם עבר ע"י מעשה ואכמ"ל יותר: רש"י ד"ה וא"ל ודאי דלא דמו וכו' חשיב ללינה מעשה בינים הלכה קנסינו ליה וכו' ובד"ה אבל מחשבת פגול וכו' אימא לה דלא קנסינו ליה וכו' עכ"ל וכן הוא ברגמ"ה אות באות, מלשון זה משמע דמעילת כל הפסולין הוא מדרבנן משום קנסא וזה נוטה לשיטת הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה, אבל מדברי התוס' לעיל (דף ג' ע"ב) ד"ה אמר רב גידל נראה להיפך דבכל הפסולין ודאי דמועלין בהן, אלא דבפגול הו"א דכמו דמהני הנריקה שיקרב המתיר פמצנתו ויתחייב פרת משום פגול ה"נ יועיל להוציא מידי מעילה קמ"ל, והא דלא מחלק פאן הגמ' בין הלנה לפגול בקד דפגול פיון דמהני לחייב משום פגול מהני נמי להוציא מידי מעילה, י"ל דהש"ס פאן ס"ל דכמו דלן ממש אינו מוציא מידי מעילה ה"נ מחשבת לינה, ומ"מ שיטת רש"י ורגמ"ה פשוטה יותר בסוגיא דידן, אלא דלא ידענא למה יקנסו רבנן את הנהנה שיתחייב מעילה משום ההלנה דקא עביד הפהו העובד בהאי קרבן ובכמה מקומות בש"ס אמרינן דלדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קנסו רבנן ומכ"ש לאחר וצ"ע ואולי דבקדשים שאני דקונסין משום האחד את הרבים כמו דאמרינן דמשום חשדי ועצלי פהנה גזרו טומאה אנותר ופגול לכו"ע ואפתי צ"ע לענ"ד: דף ד' חזקה אמר היתר שחיטה שנינו וריו"ח אמר היתר אכילה שנינו, ביבמות (דף ל"ג ע"א) בתוס' ד"ה אלא מליקה בב"א וכו' פתבו דבר קפרא ס"ל היתר זריקה שנינו, ונראה דכן הנה גירסתם בסוגיין פאן דעת בר קפרא לדעה שלישית דהיתר זריקה שנינו: חזקה אמר היתר שחיטה שנינו, דע דהשיטה מקובצת בזבחים ודף ס"ו ע"א) פתב שם על המשנה דתנן שם ע"ב וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן, וקאי אמשנה הקודמת בר"פ חטאת העוף ע"ש, וז"ל וא"ת ובחטאת העוף ששינה בה אמאי מועלין בה למ"ד במעילה היתר שחיטה שנינו והכא הא איכא היתר מליקה דהא בגמ' מוקמינן שנינו מקום דגבי חטאת בהזאה, וי"ל דדוקא היתר שחיטה מוציאה מידי מעילה משום דלאחר שחיטה הנושר לקבל דם לאלתר, אבל בעוף דליכא קבלה לא מהני היתר מליקה לאפוקי מידי מעילה עכ"ל, ולענ"ד אינני רואה כל הכרח משום קושיתו לחלק בין שחיטה למליקה דהא לר' ירמיה נוכל לאוקמי המשנה דהתם בשינה במליקה ודלא כר"א בר"ש עייש"ה, וגם הסברא שהסביר לחלק בין שחיטה למליקה חסרה תבלין לענ"ד, ואולם התוס' שם (דף ס"ו ע"ב) הקשו ג"כ קושיא זו סוף ד"ה ואלא במיצוי והוסיפו עוד להקשות מחטאת שעשאה למעלה כמעשי כולן ואפי' כמעשה חטאת לשם חטאת וקתני סיפא דמועלין בה ואמאי הרי הנה בה היתר מליקה עיי"ש ששנארו בקושיא, ומקושיא זו יש באמת הוכחה לחלוק בין שחיטה למליקה כהשמ"ק, והתוס' שם ששנארו בקושיא אזלי לשיטתם במכילתין לקמן (דף ח' ע"א) ד"ה הנה דמה שכתבו מפורש דלמ"ד היתר שחיטה שנינו ה"ה בעוף היתר מליקה מפקיע מידי מעילה, ובחידושינו לקמן על התוס' שם הבאתי בעז"ה דגם התוס' ביבמות (דף ל"ג ע"א) ד"ה אלא מליקה אזלי נמי בשיטת תוס' דידן ודנבחים דס"ל דמליקת עוף שנה לגמרי בזה לשחיטת בהמה ושהתוס' ישנים שם ס"ל כהשמ"ק בזבחים לחלק בין מליקה לשחיטה ע"ש בדברינו, ודע דהפסוק משנה ברמב"ם

פְּתַח דְּחֻקֶיהָ ס"ל הֵיטֵר זְרִיקָה וְכו' וְאֵע"ג דְּשִׁנְיָנָהּ חֻקֶיהָ שִׁנְיָנָהּ דְּחֻקֶיהָ אֵינֻן עַכ"ל, וְתַמָּה עָלָיו הִבֵּה"ז בְּמִרְמֵי חֻדָּא דְּחֻקֶיהָ הֵיטֵר שְׁחִיטָה ס"ל וְלֹא הֵיטֵר זְרִיקָה [רַק בַּד"ה הַקּוֹדֵם הִבְאִיתִי גִירְסַת הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דְּבַר קַפְרָא ס"ל דְּעַת שְׁלִישִׁית דְּהֵיטֵר זְרִיקָה שְׁנִינֻן] וְעוֹד דְּחֻקֶיהָ לֹא שְׁנִי מִיַּד דְּכָל הַפְּלוּלָא בְּסוּגִינָן הִיא אִם הֵיטֵר זְרִיקָה אוּ הֵיטֵר אֲכִילָה אֲבָל לֹא הֵיטֵר שְׁחִיטָה, וְכַתְּבַר עָלָיו הֵרַב חֻק נִתְּן דַּהֲכ"מ הֵיטֵר לְפָנָיו בְּגִירְסַתוֹ דְּחֻקֶיהָ אָמַר הֵיטֵר זְרִיקָה שְׁנִינֻן עַכ"ד, וּמ"מ גַּם לְפִי"ז ע"כ צ"ל דַּמְש"כ הַכ"מ דַּע"ג דְּשִׁנְיָנָהּ חֻקֶיהָ שִׁנְיָנָהּ דְּחֻקֶיהָ אֵינֻן פּוֹנְתוֹ עַל סוּף הַסּוּגִינָא דְּאִתּוֹב מִנּוֹתָר וּפְגוּל, דְּזוּלַת זֶה אֵין בְּכָל הַסּוּגִינָא תִּיּוֹבְתָא כְּלָל לְמ"ד הֵיטֵר זְרִיקָה שְׁנִינֻן וְעֵינֵן בְּדַבְרֵינוּ בְּתוֹס' ד"ה הֵיטֵר שְׁחִיטָה שְׁנִינֻן: דְּתַנּוּ הֵתָם חֲטָאת פְּסוּלָה וְכו' הִכִּי דְּמִי אֲלִימָא דְּקַבְלוּהוּ פְּסוּלִין וְזַרְקוּהוּ פְּסוּלִין וְכו', וְהָא קַמ"ל דְּפְסִיל עוֹשֶׂה שִׁירִים עַכ"ל הַגַּמ', מִכָּאֵן יֵשׁ לְתַמּוּנָה עַל רַש"י בְּזַבְחִים (דף צ"ב) שְׁכַתְּבַר דְּלֹא גִרְסִינוּ וְזַרְקוּ דְּהָא אִפִּי' כְּשֶׁרָה שְׁנִינֻן מְדַמָּה לְאַחַר זְרִיקָה עַל הַבְּגָד אֵינֻן טְעוֹן כִּיבּוּס כְּדַאֲמַרִּינוּ לְקַמְן פְּרִט לְזֶה שְׁכַתְּבַר הַנּוּזָה עַכ"ל, וְכָאֵן הַגְּמָרָא בְּעֶצְמָהּ מִקְשָׁה קוֹשְׁיָא זֹו וּמִשְׁנֵי לָהּ, וְכַבֵּר עֲמַד ע"ז הֵרַב חֻק נִתְּן וְנִשְׁאַר בַּצ"ע, וּבִיּוֹתֵר אֶתְפְּלֵא עַל הַשִּׁמ"ק שֶׁם שְׁהִבִּיא מְתוֹס' הַר"פ שְׁכַתְּבַר כְּכָל הַשְּׁקֵלָא וְטַרְיָא בְּסוּגִינָן בְּלִשׁוֹן וְנִרְאָה לִי עֵי"ש בְּדַבְרֵינוּ וְתַרְאָה שְׁהִיא תְּמִיָה עֲצוּמָה אִם לֹא דְּהֵיטֵר לָהֶם גִּירְסָא אֲחֵרַת כָּאֵן בַּגַּמ', וּבְעֵיקַר קוֹשְׁיַת הַגַּמ' הָא קַבְלוּהוּ וְזַרְקוּהוּ כְּשֶׁרִים דְּמָה טְעוֹן כִּיבּוּס קָרִי כָּאֵן אֲשֶׁר יֵזֶה מְדַמָּה וְלֹא שְׁכַתְּבַר הַנּוּזָה, קֹשֶׁה לִי דַּאֲמַאי לֹא נִימָא דְּמִיָּרִי כְּשֶׁזַּרְק הַפְּסוּל רַק מִתְּנָה אַחַת מְאַרְבַּע מִתְּנוֹת הַדָּם, וּבְאִנְפּוֹן זֶה הָרִי וְדַאי דְּזוֹקָא כְּשֶׁזַּרְק פְּסוּל דְּנִפְסַל הַדָּם הוּא דְּאֵין דְּמָה טְעוֹן כִּיבּוּס, אֲבָל אִם זַרְק כְּשֶׁר מִתְּנָה אַחַת עַל הַמְּזַבֵּחַ וְקוֹדֵם שְׁזַרְק שְׁאָר הַמִּתְּנוֹת הַתּוֹסַף עַל הַבְּגָד וְדַאי דְּטְעוֹן כִּיבּוּס, כְּדַאֲמַרְתָּא בַּגַּמ' דְּזַבְחִים (דף ל"ח ע"ב) אַר"פ יֵשׁ מִהֵן כְּתַחֲזִילָתוֹ וְיֵשׁ מִהֵן כְּסוּפּוֹ וְכו' עֵי"ש בַּגַּמ' וּבְרַש"י וְכ"פ הַרְמַב"ם בַּפ"ח מַה' מַעַה"ק, וְיֵשׁ לִינְשֵׁב עֵינֵן מַש"כ בְּסוּמוֹ: וּבְעֵיקַר פְּלוּל הַסּוּגִינָא דַּע שְׁיֵשׁ שְׁלִישִׁית מִשְׁנִינֻן בְּלִשׁוֹן זֶה שְׁקַבְלוּ וְזַרְקוּ אֶת דְּמָה, חֻדָּא הֵךְ דְּרִישׁ מְכִילְתִּין, וְשִׁנְיָהּ בְּזַבְחִים וְדף פ"ד ע"א) בְּמִשְׁנָה דָּאִם עָלוּ לֹא יִרְדוּ חֲשִׁיב גַּם זֶה דְּקַבְלוּ פְּסוּלִין וְזַרְקוּ אֶת דְּמוֹ שְׁאֵם עָלָה לֹא יִרְדוּ, וְהַשְּׁלִישִׁית דַּר"פ דָּם חֲטָאת בְּזַבְחִים וְדף צ"ב) הִיא שְׁהִש"ס מְבִיאָה כָּאֵן וּבְזַבְחִים (דף פ"ז סע"א) בְּעֵי מִינְיָה ר"ל מִרְיו"ח כְּלִי שְׁרַת מַהוּ שְׁיִקְדְּשׁוּ אֶת הַפְּסוּלִין וְכו' לִיקְרַב לְכַתְּחִילָה קַמְבַּעֲיָא לִי הָא נְמִי תְּנִינָא שְׁקַבְלוּ פְּסוּלִין וְזַרְקוּ אֶת דְּמוֹ מַאי לָאוּ שְׁקַבְלוּ פְּסוּלִין וְזַרְקוּ פְּסוּלִין לֹא שְׁקַבְלוּ פְּסוּלִין אֵי נְמִישְׁזַרְקוּ פְּסוּלִין ע"ש בְּתוֹס' ד"ה כ"ש מַהוּ שְׁיִקְדְּשׁוּ וְכו' וְהַמְתַּבָּאָר מִתּוֹד הַסּוּגִינָא דְּהֵתָם וְדַהֲכָא הוּא דְּכַבְבָּא גְּזוּזְרָקוּ אֶת דְּמוֹ יֵשׁ שְׁלִישִׁית פְּרִירוּשִׁים חֻדָּא י"ל דָּאוּ אוּ קַתְּנִי כְּדַמְשַׁמַּע דַּס"ל הֵתָם לַר"ל הִכִּי וּלְפִי"ז כְּלִי שְׁרַת אֵין מְקַדְּשִׁין פְּסוּלִין לִיקְרַב לְכַתְּחִילָה, וְלַעֲנֵן זְרִיקָה בַּקּוֹדֵם הִנֵּה הַזְרִיקָה מִפְּקִיעַ מִיַּד מְעִילָה, פְּרִירוּשׁ שְׁנֵי דְּתַרְנוּנֵיהוּ בְּפְסוּל קְאָמַר שְׁקַבְלוּ פְּסוּלִין וְגַם זַרְקוּ פְּסוּלִין וּלְפִי"ז כְּלִי שְׁרַת מְקַדְּשִׁין פְּסוּלִין לִיקְרַב לְכַתְּחִילָה, וְלַעֲנֵן מְעִילָה צ"ל דְּהֵיטֵר זְרִיקָה שְׁנִינֻן מְדַלָּא סְגִי בְּזַרְקוּ פְּסוּלִין לְחוּד, וּפְרִירוּשׁ שְׁלִישִׁי גְּזוּזְרָקוּ אֶת דְּמוֹ הֵינֻן אֲמָנָם גַּם זַרְקוּ אֶת דְּמוֹ אֲלֵא דְּהֵינֻן בֵּין כְּשֶׁרִים וּבֵין פְּסוּלִין, וּלְפִי"ז צ"ל ג"כ דְּכִלִּי שְׁרַת אֵינָם מְקַדְּשִׁין אֶת הַפְּסוּלִין לִיקְרַב לְכַתְּחִילָה וְרַק בְּדִיעֵבַד אִם זַרְק לֹא יִרְדוּ, וְלַעֲנֵן מְעִילָה ע"כ דְּהֵיטֵר זְרִיקָה שְׁנִינֻן דְּזוֹקָא דְּקַבְלוּ פְּסוּלִין שְׁלֹא הֵיטֵה לּוֹ שְׁעַת הַפּוֹשֵׁר גַּם לְזְרִיקָה מוֹעֲלִין בּוֹ אֲבָל אִם קַבְלוּהוּ כְּשֶׁרִין אַע"ג שְׁזַרְקוּהוּ פְּסוּלִין כְּבָר הוּ"ל שְׁעַת הַפּוֹשֵׁר וְשׁוּב אֵין מוֹעֲלִין

בו, ולפי"ז יש לנו בסוגיית דקדוק וגם קושיא, הדקדוק הוא דאמאי פריה ר"י פאן ממשנה דדם חטאת המאחרת ולא פריה מהמשנה דאם עלו לא ירדו המוקדמת שם, וקושיא יש פאן דהרי ריו"ח ס"ל פאן דהיתר אכילה שנינו וא"כ ע"כ מפרש משנתנו דמעילה כפי הראשון דאו או קתני וא"כ גם המשניות דנבחים הכי מתפרשין דמסתמא פוליהו בחדא אנפא משתעי, וא"כ איך ס"ל לריו"ח בעצמו דנבחים ודף פ"ז) שם בפירוש השני דתרנוניהו בפסול בעינו, ואם פו יקשה עוד גם במסקנא שכתבו התוס' פאן לקמן ע"ב ד"ה אמר רב אסי וכו' דכיון דליפא תרי משניות שהן כפולות בחנם אין להקפיד עכ"ל, ולדברינו הרי דנבחים גופא יש תרי משניות כפולות בחנם, אפשר מפל אלה ההכרח לומר לענ"ד דאע"פ ששאלשה המשניות הנ"ל פולן בחד לישנא נקטן תנא מ"מ אין הכרח שיהיה פירושן אחד, ובזה א"ש הכל דריו"ח מפרש למשנה דנבחים דאם עלו לא ירדו דדוקא קתני קבלו פסולין וגם זרקו פסולין הוא דלכתחילה לא יעלו אבל בחד פסול גם לכתחילה יעלו, ומשו"ה לא פריה רב יוסף מהתם דהתם באמת לריו"ח דוקא הוא, וממילא גם מריו"ח אריו"ח לא קשיא וגם דברי התוס' ד"ה אמר רב אסי א"ש ודו"ק שקצרת: ודע דבנבחים (דף צ"ב ע"א) בתוס' ד"ה וקבלו פסולין פי' בקונטרס או זרקו ואע"ג דאפי' כשרה וכו' עכ"ל, ושם ברש"י איתא באמת להיפך דלא גרסינו וזרקו וכתב הבה"ז דגירסא אחרת הנה שם להתוס' ברש"י והצ"ק מגיה שם דצ"ל פי' בקונטרס דלא גרסינו וזרקו, אף הרי בסוגיא מוכח דגרסינו וזרקו וע"כ שיש לגרוס ברש"י כהבה"ז, אלא שעל הרע"ב במשניות שם דכתב דל"ג וזרקו תימה שהרי פאן מוכח דגרסינו לה וקבר עמד ע"ז החק נתן פאן.

גם על גירסת התוס' שם או זרקו דמשמע או שהפסולין קבלו לבד או שזרקו לבד והקבלה בקבלת פהו פשר הנה יש להקשות דא"כ איך קרי לה שלא היתה לה שעת הפושר לזריקה עיי"ש ברש"י הא פיון שקבל הכשר הו"ל שעת הפושר לזריקה ואין להאריו פאן בכ"ז: ברש"י ד"ה שלן הדם או הפשר וכו' למר כדאית ליה היתר שחיטה או למר כדא"ל היתר אכילה עכ"ל, הרבה מן הקושי יש בדברי רש"י פאן חדא מה ענין פלוגתא זו לכאן דלכאורה לענין פיבוס דם חטאת לכו"ע בעינו דם שנתקבל כבר בכלי ולא סגי בהכשר שחיטה לבד וכן מפורש בנבחים שם במשנה השניה ע"ש וכלשון רש"י מפורש פאן גם ברגמ"ה וצ"ע, ועוד דבד"ה קרי פאן וכו' אלא ודאי וכו' דאפי' קבלו פשרים וזרקו פשרים וכו' ג"כ אינו מדוקדק, דהרי קבלו פשרים וזרקו פשרים מפורש במשנה שם (דף צ"ג ע"א) דמקרו ומתראוי ליסוד אינו טעון פיבוס והכי הו"ל דאפי' קבלו פסולין וזרקו פשרים או איפכא נמי טעון פיבוס, ובאמת בפי' רגמ"ה ליתא להאי אפי' קבלו פשרים וזרקו פשרים ועיין, גם מש"כ המפרש והרגמ"ה או הפשר כלומר והדם גזרק פתיקונו תמוה דא"כ קרי פאן אשר יזה ולא שפבר הנה, אלא ע"כ דלן פירושו דלן הדם כדפירש"י ותוס' בנבחים שם וקבר ראיתי שעמדו ע"ז הקרו אורה והרש"ש והח"נ, והחק נתן הוסיף להקשות על הרמב"ם פ"ח מה' מעה"ק ה"ג והנני מקצר פאן: בתוס' ד"ה היתר שחיטה שנינו וכו' דבין לר"ש ובין לרפנן קבצי וכו' עכ"ל, לכאורה דבריהם הנה נגד הש"ס דמנחות (דף ק"ב ע"א) דפריה שם על ר' נחמיה ורב אשי דאמרי לר"ש לענין טומאת אוכלין כל העומד לפדות פפדוי דמי אמרינו וכל העומד לזרוק כזרוק דמי לא אמרינו.

מָהָא דר"י דַּמְתַּנִּיתִין דְּאָמַר אִיזְהוּ שְׁהִיתָה לָּהּ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר שְׁלָנָה וְכוּ' אֲלֵמָא דְּלֹן דָּם אִין בּוּ מְעִילָה מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי זְרִיק וְכַל הָעוֹמֵד לְזֵרוּק כּוּז"מ, וּלְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פֶּאן מְאִי קוּשְׁיָא הָא י"ל דְּמְעִילָה שְׁאֵנִי דְּהָא אִפִּי' לְרַבְּנָן דְּבַעַלְמָא וְדָאִי דְּלֵא ס"ל פֶּל הָעוֹמֵד לְהַעֲשׂוֹת כְּעֵשׂוֹי דְּמִי מ"מ מוֹדִים גַּבִּי מְעִילָה דְּרֵאנֵן לְזְרִיקָה תּוּ לָאוּ קְדוּשֵׁי ה' גִּינְהוּ, וְיֵשׁ לִינְשֵׁב דְּהַש"ס רוּצָה שְׁם לִינְשֵׁב דְּלֵא תִקְשֵׁי לר"נ וְרַב אֲשֵׁי גַם אִם יִסְבְּרוּ פְהִלְכָה כְּרִיו"ח דְּהִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ, וְכַתְּבַת הַקְּרָן אוּרְהָ דְּלוּלָא דְּבַרֵי הַתּוֹס' הִיָּה אֲפֻשָׁר לְפָרֵשׁ דַּמ"ד הִיתָר זְרִיקָה שְׁנִינוּ הִינּוּ כַר"ש דְּנֻקָא וּלְרַבְּנָן הִיתָר אַכִּילָה דְּנֻקָא פְּדַמְשָׁמַע שְׁם, וְהָאִיבְעִיָא אֲזֵלָה לר"ש דְּנֻקָא אִי אֲמַרִּינוּ אֲלִיבֵיהָ גַם פֶּל הָעוֹמֵד לְזֵרוּק כּוּז"ד פְּדַמְצִינוּ בְּאַמְתָּ פְּלוּגְתָא דְּאֲמֹרָאִי בְּזָה אֲלִיבָא דַר"ש, וּמְשׁוּם דְּמַדְבְּרֵי ר' יְהוֹשֻׁעַ בְּמִשְׁנַתְנוּ מְשָׁמַע יוֹתֵר דְּלֹן דָּם מְדַקְתָּנִי שְׁהִיתָה לָּהּ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר עֵינֵן בְּמִנְחֹת שְׁם בְּפִירֵש"י לְהַכִּי מְבַעֲיָא לִיהָ אִי הִיתָר זְרִיקָה שְׁנִינוּ וְרִיו"ח ס"ל דְּאִפִּי' לר"ש לֵא אֲמַרִּינוּ פֶּל הָעוֹמֵד לְזֵרוּק כְּזֵרוּק דְּמִי, וְע"כ דַּר' יְהוֹשֻׁעַ הִיתָר אַכִּילָה שְׁנָה, וְהִינּוּ דְּבַעֲי הַש"ס לְפִשְׁנֻט מַר"ש גּוּפָא דְּהִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ, וְנַרְוִיחַ בְּזָה לִינְשֵׁב קוּשְׁיַת הַתּוֹס' לְמ"ד הִיתָר שְׁחִיטָה מְשַׁחַט בְּצַפּוֹן וְקַבֵּל בְּדָרוֹם דְּמוֹעֲלִין בְּהֵם וְאֲמַאי הָא אִיבָא הִיתָר שְׁחִיטָה, וְלַהֲנָ"ל גִּיחָא דְּעִיקָר פְּלוּגְתִּיהוּ הוּא לר' יְהוֹשֻׁעַ וְר"ש אַבְל לְרַבְּנָן וְדָאִי דַס"ל דְּבַעֲינֵן הִיתָר אַכִּילָה וְרִישָׁא דַּמְתַּנִּיתִין י"ל דְּרַבְּנָן הִיא וּלְדִידְהוּ לְכוּ"ע הִיתָר אַכִּילָה בְּעִינוּ, אַף א"כ דְּרִיו"ח אֲלִיבָא דַר"ש קְאָמַר דְּאִי בְּעֵי זְרִיק לֵא אֲמַרִּינוּ קוּשָׁה דְּהָא בַב"ק (דָּף ע"ז ע"א) אִיתָא אֲלִיבָא דְּרִיו"ח דַּר"ש ס"ל פֶּל הָעוֹמֵד לְזֵרוּק כְּזֵרוּק דְּמִי וְכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחֹת שְׁם, וְזֵהוּ שְׁמַכְרִיחַ לָנוּ פֶּאן לּוֹמַר דְּרִיו"ח אֲלִיבָא דְּרַבְּנָן קְאָמַר וְלֵא גִיחָא לִיהָ לְאוּקְמֵי ר' יְהוֹשֻׁעַ כַּר"ש, וְהֵתֵם בַּב"ק אֲלִיבָא דַר"ש קְאָמַר, אַף א"כ אִיף פִּשְׁיַט הַש"ס לְקַמֵּן מַר"ש עֲצָמוּ דַס"ל דְּהִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ וְע"כ דַּר"ש גְּמִי פְּלִיגָא וְע"כ דְּעוֹמֵד לְזֵרוּק כּוּז"ד לֵא בְּכַל דְּנֻקְתָא אֲמַרִּינוּ כֵּן, אַף מ"מ זָה גְּרָאָה בְּרִוּר דְּלְרַבְּנָן דַּר"ש וְדָאִי הִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ וּבְזָה גְּתַבָּאָר בְּפִשְׁוֹטוּ הָא דְּפֹסֶק הַרְמַב"ם כְּרִיו"ח אַף דְּחֻזְקִיהָ רַבִּיָּה הִנָּה וּכְבָר הַבְּאֲתִי לְעֵיל מַה שְׁתַּמְהוּ בְּזָה עַל הַכ"מ, אַבְל לְדַבְּרִינוּ הָרִי פֶּל הַסּוּגְיָא דְּמִנְחֹת שְׁם וְכָאן הִיא אֲלִיבָא דַר"ש וְהַרְמַב"ם פּוֹסֶק פְּרַבְּנָן דַּר"ש, וּמוּכָן מְאִילִיו שְׁבֻזָּה יְתוּרֵץ גַּם קוּשְׁיַת הַתּוֹס' בְּזַבְּחִים פֶּרֶק חֲטָאֵת הָעוֹף אֲמַאן דְּאָמַר הִיתָר שְׁחִיטָה שְׁנִינוּ מָהָא דַּתְּנֵן דְּמוֹעֲלִין בְּחֲטָאֵת הָעוֹף שְׁשִׁינָה בְּהִזָּאָה הַבְּאֲתִים לְעֵיל בַּגְּמ' וְכֵן מְשַׁנְתִּינוּ דְּלַקְמֵן רַפ"ב (דָּף ח' ע"א) הִנָּה דְּמָה אִין מוֹעֲלִין בָּהּ ע"ש בַּתּוֹס', וּלְדַבְּרִינוּ פִּשְׁוֹט דְּשֵׁם קָאִי לְרַבְּנָן דַּר"ש וְכֵן גְּרָאָה מְפִלוּגְתָא דַּר"ה וְרַב אֲדָא שְׁם עַכ"ד הַקְּרָן אוּרְהָ, וּבְכַלֵּל דְּבְרִיו מְאִירִים וּשְׁמַחִים וּכְבָר כְּתַבְתִּי בַּגְּמ' דְּשִׁיטַת הַשְּׁמ"ק בְּזַבְּחִים וְהַתּוֹס' יִשְׁנִים בִּיבְמוֹת הִיא דְּבַעוֹף לְכוּ"ע הִיתָר אַכִּילָה בְּעִינוּ, אַף מַש"כ עוֹד הַקְּרָן אוּרְהָ וְז"ל וּנ"ל פִּשְׁוֹט דְּדוּקָא לְעַנְנֵן הוֹצָאֵת מְעִילָה בַּקְּדֻקָּה הוּא דְּפִלְגִי חֻזְקִיהָ וְרִיו"ח אַבְל לְעַנְנֵן הַבָּאָה לִידֵי מְעִילָה בַּקְּדֻקָּה לְכוּ"ע מוֹדִים דְּלֵא הַנּוֹבְרָרוּ לְחַלְקָה גְּבוּהָ עַד אַחַר זְרִיקָה וְכֵן מְשָׁמַע בְּכַמָּה דְּוֻכְתִּי עַכ"ל, זָה וְדָאִי אִינוּ שְׁהֵרִי מְפִרֵשׁ בַּתּוֹס' לְקַמֵּן (דָּף ז' ע"ב) דְּהָא דְּפִרְיָה הַש"ס הֵתֵם אֲמַאי אִיבָא אִיסוּרָא הָא מְמוּנָא דְּבַעֲלִים הוּא דְּרַק לְמ"ד הִיתָר אַכִּילָה פְּרִיָּה, דְּלָמ"ד הִיתָר זְרִיקָה א"כ לְאַחַר זְרִיקָה ר"ל שְׁנִירָאָה לְזְרִיקָה א"כ וְדָאִי אִיסוּרָא אִיבָא עַכ"ד ע"ש, וְהֵתֵם אֲקַדְשִׁים קָלִים קָאִי הָרִי מְבֹאָר דְּלָמ"ד הִיתָר זְרִיקָה גַם בַּקְּדֻקָּה לְהִדִּין כֵּן, ע"ש הֵיטֵב וְתִרָאָה שְׁדַבְּרִינוּ כְּנִים בְּזָה דְּלֵא פְּהִקְרָן אוּרְהָ: נָשׁוּב לְדַבְּרִינוּ דְּפִשְׁט הַשְּׁמוּעָה לְהַרְבֵּ קָרָן אוּרְהָ הוּא דְּחֻזְקִיהָ וְרִיו"ח פְּלִיגִי אֲלִיבָא דַּר"ש דַּס"ל בְּעַלְמָא פֶּל

העומד להעשות פעשוי דמי, והנה באבהע"ז (סי' קכ"ד) פסק הרמ"א דאין פותבין גט על דבר הטעון שרפה דכשרוף דמי וכתותי מכתת שיעוריה, והקשה החלקת מחוקק הא דין זה פתב הר"ן רק לר"ש דס"ל כל העומד לשרוף כש"ד דאזיל לשיטתיה דכל העומד לזרוק כז"ד וצ"ל לא קיי"ל כר"ש פדפסק הרמב"ם פ"ד מה' פסוהמו"ק וכו' ועיין בפיהמ"ש להרמב"ם פ"ו דכריתות אף שאין במשמע פן מפירש"י עכ"ל, והב"ש השיג עליו דמאי ראיה מייתי מהרמב"ם דלא פסק הר"ש בפ"ד מה' פסוהמו"ק דפסק שם דאם נודע לו אחר שזנרק הדם של אשם תלוי הבשר יאכל ולמ"ד כל העומד לזרוק כז"ד אפי' דם בכוס נמי, הא בכריתות (דף כ"ד) איתא מפורש דאיתא אפי' כר"ש אימר דאמר ר"ש במידי דעומד לזרוק אבל באינו עומד לזרוק מודה ר"ש, ועיין בפ"ו מה' פסוהמו"ק בכ"מ שפתב דפסק כר' יוסי בכריתות שם דאם נודע לו שלא חטא פשהדם בכוס יזרוק משום דכ"ש מקדש הפסול ליקרב, ותימה דא"כ איהו פסק בפ"ד מפסוהמו"ק שם דזנרקא שנודע לו אחר שזנרק אז הבשר יאכל ולא פשהדם בכוס.

אלא נראה דבאשם תלוי לא ס"ל כר' יוסי מטעם דכיון שנודע לו שלא חטא הנה חולין למפרע וכו' ע"ש וכ"כ התוס', אף באמת חזקה על הב"ש דמשוי להח"מ לטועה בגמ' מפורשת במקום דעסיק בה, וגם לא דקדק הב"ש במש"כ הח"מ לעיין בפיהמ"ש להרמב"ם פ"ו מפריתות אף שאין במשמע פן מפירש"י עכ"ל ויש להבין פנונתו ונראה שפנונתו היא פה: דז"ל הרמב"ם בפיהמ"ש שם ואין הלכה לא כר"א ולא כר"י דר' יוסי אומר דכ"ש מקדשין את הפסול ליקרב וכל העומד לזרוק כז"ד עכ"ל, ודבריו תמוהין דהא הו' טעמא דכל העומד לזרוק כז"ד נדחה בגמ' דבאינו עומד לזרוק מודה ר"ש, וע"כ דהרמב"ם מפרש דטעמא דבני מערבא דכ"ש מקדשין הפסול ליקרב לחוד אינו מספיק דזהו זנרקא בקדשים פסולים אבל אם נודע שלא חטא הנה חולין וע"כ בעינן נמי לטעם דכל העומד לזרוק פזרוק דמי, אלא דהש"ס מקשה הא פיון שאינו עומד לזרוק לאו פזרוק דמי, ומשני דסבר ר' יוסי כ"ש מקדשין את הפסול ליקרב וע"כ מקדש הכא נמי אף שנודע שלא חטא והנה חולין למפרע מ"מ מקדש הכא נמי להיות פעומד לזרוק וא"כ הנה פנודע לאחר זריקה, והא ראיה שלא הביא הא דר' יוסי אהא דבב"ב ר"ל מריו"ח כ"ש מהו שיקדשו לכתחילה ויביא ראיה מזה שאפ"י אם נודע לו שלא חטא והנה חולין אעפ"כ מקדשין הפסול ליקרב כמה שהקשו התוס', ומה שפתבו התוס' שאין זה ראיה כל פה דמתחילה בא על נקיפת הלב ואינו חולין זהו דוחק, ולכן מסמיך הרמב"ם טעם שני דכל העומד לזרוק כז"ד ות"ק דפליג ע"ז מודה נמי דכ"ש מקדשין את הפסול מתחילה ליקרב.

אלא דלא סברי כר"ש דכל העומד לזרוק כז"ד וא"כ טעם זה דכלי שרת מקדשין את הפסול לחודיה אינו מספיק, דזהו זנרקא בפסוהמו"ק אבל לא פשנודע לו דהנה חולין, משו"ה פתב הרמב"ם דאין הלכה כר' יוסי פיון דפוסק דלא אמרינן כל העומד לזרוק פזרוק דמי, א"כ ממילא הלכה כת"ק ובעינן זנרקא דנודע לו לאחר שזנרק, אף מפירש"י במנחות (דף ק"ד) לא משמע פן דז"ל רש"י שם מידי הוא טעמא פלומר וכי טעמא דר"י משום דכזרוק דמי ה"ט דר' יוסי דקסבר כ"ש מקדשין את הפסולין שאינם פסולין לגמרי אלא כה"ג ליקרב עכ"ל, ומלבד דפשוטו של לשון רש"י מודה דטעם דכל העומד לזרוק כז"ד נדחה לגמרי גם סוף דבריו שדקדק לכתוב שאינו פסול לגמרי, בכדי ליישב קושית התוס' דא"כ כל הפסולין שנתקדשו בכלי יקרבו פדהקשו ממנחות (דף ז) והא בעי מיניה

ר"ל מריו"ח וכו', משמע דלא מפרש פהרמב"ם דלשיטתיה לא קשה מידי קושית התוס', דהרי הא דאמר מידי הוא טעמא הוא רק פדי לפרש טעם הראשון וכנ"ל, וא"כ יפה פתב החלקת מחוקק דמדלא פסק הרמב"ם כר' יוסי דאפי' הדם בפוס יזרוק ואיהו הא סובר בעצמו דכ"ש מקדשין הפסולין לזרוק, וע"כ דמשו"ה לא פסק כר' יוסי משום דהקא צריף גם לטעם דכל העומד לזרוק כז"ד והרמב"ם לא פסק כר"ש בזה משו"ה לא פסק נמי כר' יוסי, וא"כ מוכח דקיי"ל דלא אמר' כל העומד להעשות פעשוי דמי וממילא דלא אמרינן כל העומד לשרוף פשרוף דמי, זהו פונת הח"מ ולחנם תמה עליו הבית שמואל מפרישות (דף כ"ד) ועיין בתוס' סוטה (דף כ"ה ע"ב) ד"ה לאו פגבוי ודו"ק בזה היטב שהם דברי המרבה עצה: ונראה ברור שהתוס' במנחות (דף ק"ב ע"א) ד"ה דאי בעי זריק לא אמר מפרשי פלוגתא דחזקיה וריו"ח פאן רק אליבא דר"ש פקרו אורה, מדהקשו שם מריו"ח בב"ק (דף ע"ז) דס"ל כל העומד וכו' אריו"ח דהקא דס"ל דהיתר אכילה שנינו, ומאי קושיא הא שם בב"ק אליבא דר"ש קאי ואיהו בעצמו ס"ל פרבנו, ותו הא התוס' פאן פתבו דכאן גם ר"ש מודה לשיטת ריו"ח דהיתר אכילה שנינו וכבר הקשה פו בהגהות מלוא הרועים שם, אלא ודאי דהתוס' שם מפרשי פהקרו אורה ופיר הקשו והוצרכו לומר דהיקא דנזרק לבסוף שאני עיי"ש ודו"ק בכל זה היטב, ובשעה"מ ר"פ ד' מה' גרושין דיבר גם הוא על אודות הרמ"א באבהע"ז שזכרנו והביא שהפ"ח השיג עליו כמו שהשיג החלקת מחוקק אף לא הביא פיהמ"ש בכריתות וגם לא הביא דברי הב"ש שלא ראהו עדיין, והביא סגיא דידן בפלוגתא דחזקיה וריו"ח ובפסק הרמב"ם דהיתר אכילה שנינו האריף ואין פה המקום לפלפל בדבריו ובחידושי להרמב"ם ה' מעילה יתבאר איה"ש, ודע דהגאון מליסא בספרו תורת גיטין באבהע"ז סי' קכ"ד סק"א לא ראה דברי השעה"מ שזכרנו וכינן לרוב דברי השעה"מ פאן מסבא דנפשיה: ע"ב ברש"י ד"ה הא קמ"ל וכו' והא דתנו וכולן שקבלו אם יש דם הנפש יחזור הפשר ויקבל וכו' עכ"ל וכן הוא בפ"י רגמ"ה, לענ"ד צדק מאוד הרב ק"א שפתב דמעיקרא לא קשה מידי שהריהתם רק הקבלה היתה ע"י פסול ולא הזריקה וקבלת פסול ודאי אינה עושה שיריים והכי איתא בזבחים ע"ש ברש"י ובתוס', והרמב"ם פ"א מה' פסולי המוקדשין הכ"ח פתב בלשון המורה דבקבלה בלבד נמי נעשה שיריים והשיג עליו הראב"ד דבקבלה לבר אין השאר לא דחוי ולא שיריים עד שיזרוק.

וכתב הכ"מ שם וז"ל ואני אומר שגם רבינו סבור פן וכשפתב פאן פיצד קבל הטמא קבל וזרק קאמר וסמך על מש"כ בפ"ג מה' מעילה וכו' עכ"ל ע"ש, וכ"כ התו"ט בפסקין משנה א' ואולם מה שפייס שם התוס' יו"ט דבקבלו הפסולין ולא זרקו נראה לכאורה דאפי' להרמב"ם דכל הפסולין אין מעילתן רק מדרבנן מ"מ היקא דקבלו פסולין מועלין בהם מה"ת פיון דאיכא תקנתא שיחזיר הכשר ויקבל אלא שמלשון הרמב"ם פ"ג מה' מעילה לא נראה פן עכ"ד, הנה הדין דין אמת דמועלין בהן מה"ת פיון דהזבח פשר אבל מהרמב"ם ליכא משמעות אחרת דהא דכתב שם בהלכה א' דבשקבלו הפסולין את דמן אע"פ שזרקוהו פשרים מעילתן מדברי סופרים בלא נשתייר דם הנפש אחר קבלת הפסולין איירי ופשוט] מיהו הדין שפתב המפרש ורגמ"ה בתירוץ הוא דין אמת בטמא שקבל וזרק דעושה שאר הדם שיריים, דהנ"מ שקבל בהכשר אבל אם חשב בשעת קבלה מחשבת פסול או פגול אז גם הטמא אע"ג דמרצה בצייבור אינו עושה שאר הדם

שירינים אפי' בנריקתו, ונה ע"פ מש"כ בנבחים (נ"ח כ"ו סע"ב) ד"ה הכא במ"ע ובשמ"ק
שם אות ל"א, וכן נראה דעת הרמב"ם פי"ד ה"ב מה' פסוהמו"ק ע"ש וקצרתי, ואפ"ש
שעפי"ז יש ליישב דברי המפרש ורגמ"ה בהגהה מועטת ואין אני רואה צורך להאריך
בזה פאן עוד, ואין אני מבין פלל קושית התו"ח בשמ"ק מנחות נ"ח ו' ע"ב אות ד': נ"ח ו'
דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא הו"ל שהות למזריקה, לכאורה ק' דא"כ גם השחיטה
היתה ודאי סמוך לשקיעת החמה אחר תמיד של בין הערבים וא"כ אפי' הנה שהות
למזריקה נמי איך הנה נראה לזריקה הא קי"ל בפסחים (נ"ח נ"ח ע"ב) שאין לאחר שום
קרפן אחר התמיד של ביהער"ב משום דעליה השלם כל הקרבנות כולן, ואין לומר דדם
אין איסור לזרוק אחר התמיד כדאיתא בפסחים שם דהרי זה אינו רק לר"י בריב"ב
כמש"כ התוס' בהגיגה (נ"ח כ"א) ובטו"א פ"ד דר"ה, וי"ל דמייירי שנשחט דיעבד אחר
שחיטת התמיד וזריקת דמו קודם הקטרתו על המזבח דכה"ג אין איסור לזרוק הדם
כמש"כ התוס' במנחות (נ"ח ח"ט ע"ב) ובמל"מ פ"א מה' תמידין ע"ש, ולכאורה דהו
סתירה לדברי התוס' יומא (נ"ח כ"ט ע"ב) שפיתבו אליבא דר"ש דכשנשחט הזבח אחר
התמיד של ביהער"ב אסור לזרוק הדם דהרי אנו פאן אליבא דר"ש קיימינו, אלא די"ל
בדוחק דשם אזלי אליבא דמ"ד היתר אכילה שנינו דלדידיה אין אנו מוכרחין לומר
דקבליה סמוך לשקה"ח וק"ל ועיין בתוס' מנחות (נ"ח כ' ע"ב) סד"ה נפסל ובע"ז (נ"ח
ל"ד ע"א) בתוס': ברש"י ד"ה פיצד לן לאחר זריקה אין מועלין אם זרק הדם שלן יצא
מידי מעילה עכ"ל וכן הוא ברגמ"ה בפ"ה הא', והוא תמוה דפסול לינה ליפא למ"ד דמוציא
מידי מעילה ולהדיא תניא לעיל לן דמה אע"פ שחזר וזרקו מועלין בו, ועוד לדבריו מאי
פריף אח"כ מאי איירא דתני לפני זריקה ליתני קודם שקיעה ומאי קושיא דילמא אחי
לאשמעינו דזריקת לן מוציא מידי מעילה, והעיקר כפי' הב' שברגמ"ה וכן נראה דמפרשי
התוס' פאן דלאחר זריקה היינו דנותר הבשר אחר זריקה ואע"ג דמילתא דפשיטא היא
קתני וכבר עמדו ע"ז הקרן אורה והרש"ש ז"ל אלא שלא ראו הרגמ"ה בפ"ה הב': רש"י
ד"ה אי הכי וכו' קבלו לאחר שקיעת החמה שנשחט בליילה וכן הוא בפ"ה רגמ"ה, ואין
זה מדוקדק דמה ענין שחיטה בליילה לכאן הרי אפי' אם שחט ביום פיון דנתקבל הדם
אחר שקיעת החמה מועלין בו, ובפ"ה קדמון בש"ס דוילנא גריס ליתני קודם שינראה
לזריקה ולאחר שינראה לזריקה ונה נכון: רש"י ד"ה לאחר זריקה אין מועלין בו דס"ל
דזריקת פגול מוציאה מידי מעילה וכו' ופליג אדרב גידל וכו' עכ"ל וכן הוא בפ"ה רגמ"ה,
והתוס' הוסיפו בין בהקושיא מנותר ובין בהקושיא מפגול דלפי ההנה אמינא מייירי שפגל
בסוף קבלה עיין בתוס' ד"ה ת"ש ר"ש אומר, והוא דבר חדש דאע"ג דנתקבל כבר הדם
כדי זריקה יכול לפגל בקבלת שאר הדם, והקרן אורה העיר דדילמא ס"ל לר"ש הוכיח
סופו על תחילתו ותחילת הקבלה ג"כ הנה בפסול ונה לא קשה כל כך, אולם עוד הקשה
דאמאי לא מוקים לה כפשטה דפגל בשחיטה ולאחר זריקה אין בו מעילה משום דזריקה
אפקה מידי מעילה, וקושיא זו לא הבינתי פלל שהרי לפי הס"ד דהנה שהות למזריקה
דאי בעי זריק ונתוס' הרי ס"ל דאפי' לר"ש לא אמרינו דאי בעי זריק אלא פשראוי ממש
לזריקה דהיינו שהשחיטה והקבלה נעשה בהכשר שלא בפגול, עוד כתב הקרן אורה
דמספקא ליה למ"ד היתר זריקה שנינו אי בעינו דוקא שפבר הוליה ג"כ הולכה שאי
אפשר לבטלה אבל קודם זה עוד לא נראה לזריקה, או דילמא פיון דהדם מצד עצמו

כָּבֵד רְאוּי לְזִרְיָהּ חֲשִׁיב הִיָּתֵר זְרִיקָה גַם קוֹדֵם הַהוֹלָכָה עַכ"ל וְהוּא סֶפֶק הֶרְאוּי וְדַאי
לְהַסְתַּמֵּךְ בּוֹ, וּמִלְשׁוֹן רִש"י וּרְגַמ"ה לְעֵיל בְּרִישׁ הַסּוּגָיָא (דָּף ה' ע"א) מִשְׁמַע דְּהוֹלָכָה לֹא
מַעֲפֵב כָּלֵל לְמַ"ד הִיָּתֵר זְרִיקָה ע"ש, וְדַע דְּלִגְרַסַת רִש"י שֶׁם דְּבַהוֹלָכָה זּוּטְרָתָא כּו"ע לֹא
פְּלִיגֵי דְפְסוּלָה פְּלוּמֵר אִפִּי לְר"ש (עֵי"ש בְּזַבְחִים דָּף ט"ו ע"א בְּרִש"י וּבִשְׁמ"ק) א"כ
אִין צְוֹרָךְ פֶּאן לִיכְנֵס בְּפִרְצָה דְחוּקָה וְלוּמֵר דְּפִגְל בְּסוּף קַבְלָה אֶלָּא דְפִגְל בְּהוֹלָכָה זּוּטְרָתָא
וּכ"כ הַצ"ק וְעֵינן מִל"מ פ"א מֵה' פְּסוּהוּמוֹ"ק, אוֹלָם מִש"כ פֶּאן הֵבֵה"ז דְּלְרִש"י אִפִּי אִם
פִּגְל כָּבֵד בְּשִׁחִטָּה אוּ בְּקַבְלָה נְמִי אֲמַרִּינֵן כּ הָעוֹמֵד לְזִרוּק פְּזָרוּק דְּמִי דְבָעֵי לְמִזְרְקִיהּ
לְקוֹבְעוּ בְּפִגּוּל ע"ש, וּמִינִישְׁב בְּזָה קוֹשְׁתֵי תוֹס' אִימְתִי פִּגְל וּלְרִש"י י"ל שְׁפִיר דְּפִגְל
בְּשִׁחִטָּה אוּ בְּקַבְלָה, לֹא נִרְאָה כָּלֵל, דְּנִדְאִי פִּינּוּ דְלִיכָא מְצוּה לְזִרוּק וְאֲדַרְבָּה אִיסוּרָא
קַעֲבִיד בְּזִרְיָתוֹ, לֹא אֲמַרִּינֵן כָּל הָעוֹמֵד לְזִרוּק כּו"ד, וּבְכָרִיתוֹת (דָּף כ"ד ע"ב) מְפוֹרְשׁ
דְּאִימֵר אֲמֵר ר"ש בְּמִיָּדֵי דְעוֹמֵד לְזִרוּק אֶבְל בְּאִינוּ עוֹמֵד לְזִרוּק לֹא אֲמֵר וּכְבֵר כְּתַבְתִּי כּוֹ
לְעֵיל דָּף ד' ע"ב ע"ש: ע"ב בְּשֵׁר קִדְק"ד שְׁיִצְאָו לְפָנֵי ז"ד וּכּו' ר"ע אוֹמֵר אִין מוֹעֲלִין בּוֹ
וְסִיבִין עָלֵיו מִשׁוּם פִּגּוּל נוֹתֵר וְטָמֵא, בַּגְמ' לְקַמֵּן (דָּף ז' ע"ב) אֲמַרִּינֵן דְּכִי אֲמֵר ר"ט
זְרִיקָה מוֹעֲלֵת לִיּוֹצָא הַנ"מ לְעַנְיָן מְעִילָה אֶבְל בְּאֶכִּילָה אִסוּר אִפִּי לְר"ע, וּלְפִי"ז קָשָׁה
דְּאִיָּה יִתְחַיֵּיב מִשׁוּם נוֹתֵר הָרִי אִיסוּר נוֹתֵר לִיכָא רַק בְּבִשְׁר הֶרְאוּי לְאֶכִּילָה עֵינן רִש"י
בְּזַבְחִים (דָּף צ' ע"א) ד"ה וּמִשׁוּם נוֹתֵר שְׁז"ל דְּאִין נוֹתֵר אֶלָּא בְּבִשְׁר הֶרְאוּי לְאֶכִּילָה
בְּתוֹךְ זְמַנּוּ דְכִתִּיב בְּיוֹם זְבַחְכֶם יֹאכַל וּמִמְחֶרֶת וּכּו' עַכ"ל ע"ש שְׁכַתֵּב כּוֹ לְר"א וְהָרִי
לְר"ע ג"כ אִיסוּר בְּאֶכִּילָה וְלָמָּה חֲיִיב מִשׁוּם נוֹתֵר וְעֵינן בְּנו"ב מֵהַדוּ"ת חִיו"ד סִי' נ"ג
שְׁכַתֵּב דְּלֹא דְנוֹתֵר אִיכָא גַם בְּזַבַּח הָאִסוּר בְּאֶכִּילָה אֶלָּא דְכֵר וְחִטָּאת לִיכָא, אֶבְל מ"מ
דוֹחֵק הוּא לְזִמֵּר דְכִנְנַת מִשְׁנַתִּינוּדֵלֵר"ע לֹא דְנוֹתֵר לְחוּדִיָּה אִיכָא בְּיּוֹצָא, חֲדָא דְהִלְשׁוֹן
לֹא מִשְׁמַע כּוֹ וְתוֹ דְּלֹא גַם לְר"א יִתְחַיֵּיב בְּנוֹתֵר לְשִׁיטַת הַנּו"ב, וְהַחֲכַם צָבִי סִי' קִנ"ט
הוֹכִיחַ מִמִּשְׁנַתִּינוּ מֵהָא דְר"א דְבְּזַבַּח פְּסוּל לִיכָא חִיּוּבָא דְנוֹתֵר אֶבְל לֹא הָעִיר דֹּא"כ לְר"ע
אֲמַאי חֲיִיבִין מִשׁוּם נוֹתֵר הָא לְאֶכִּילָה מוֹדָה דְפְסוּל, וְאֲמַנֵם לְרִיו"ח לְקַמֵּן בְּגִמְרָא דְלֹא
אֲמָרָה ר"ע אֶלָּא בְּיּוֹצָא מְקַצְתוּ י"ל דְּהָא דְחֲיִיב לְר"ע אֲנוֹתֵר הִיָּינוּ עַל הַבְּשָׂר שְׁנִשְׂאָר
בְּפָנִים שְׁמוֹתָהּ גַם בְּאֶכִּילָה, וְגַם זֶה דוֹחֵק דְלִכְאוּרָה עַל הַבְּשָׂר הַנִּשְׂאָר בְּפָנִים גַם לְר"א
חֲיִיבִין מִשׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתֵר וּכּו', אֶבְל לְרַב אִסִּי דִּס"ל דְּאֶפִּי בְּיּוֹצָא כּוֹלוֹ דִּס"ל דְּזִרְיָהּ מֵהַנִּי
לִיּוֹצָא בְּלֹא מִיָּגוּ וְעֵינן תוֹס' מְנַחוֹת (דָּף י"ב ע"א) ד"ה הַנ"מ יּוֹצָא וְדַאי קָשָׁה, וְע"כ לְזִמֵּר
דְּמִזָּה יִהְיֶה בְּאֲמַת רִאִיָּה לְהַתוּי"ט פֶּאן שְׁכַתֵּב דְּהָא דְלֵר"ע נְמִי בְּאֶכִּילָה אִסוּר הִיא חוּמְרָא
בְּעִלְמָא מְדַרְבְּנָן מֵה שְׁלִדְעָתִי אִין הַדְּבָר כּוֹ וְאֲכַמ"ל בְּזָה וְצ"ע, וְעַכ"פ נְעֵלֵם כָּל זֶה מֵהַרְב
תַּפְאָרֶת יַעֲקֹב בְּהַגְהוֹתִיו לְרִישׁ מְכִילֵתִין הַנְּדַפְסִים בְּמִשְׁנֵיּוֹת הַגְּדוּלִים דְפּוֹס רְאֵת וְאוּלִי
דְנוֹתֵר פֶּאן הוּא רַק שְׁיִטְפָא דְלִישְׁנָא: וְהַתְּפִא"י בְּמִשְׁנֵיּוֹת פֶּאן הַקָּשָׁה וְז"ל קָשָׁה לִי בְּשִׁלְמָא
פִּגּוּל שְׁפִיר חֲנִיִּל אִיּוֹצָא מִשׁוּם דְּהִנָּה אִיסוּר כּוֹלֵל גַם עַל מֵה שְׁנִשְׂאָר מִבְּפָנִים.

וְגַם טָמֵא שְׁפִיר חֲנִיִּל כְּשִׁנְטָמָא הַגּוֹף דְהוּ"ל כּוֹלֵל שְׁנִשְׂאָר גַם בְּבִשְׁר קוֹדֵשׁ טְהוֹר שְׁלֹא
יָצָא, אֶבְל נוֹתֵר הִיכִי מְצִי חֲנִיִּל אִיּוֹצָא הָרִי אִין פֶּאן לֹא כּוֹלֵל וְלֹא מוֹסִיף וְלֹא בֵּת אַחַת
עַכ"ד וְהָאִרְיָה וְנִדְחֵק בְּזָה מְאוּד וְגַם לְאַחַר כָּל הַדְּחוּקִים שְׁכַתֵּב אֲכַתִּי יִשְׂאָר קוֹשְׁתוֹ לְרַב
אִסִּי דְמִיָּרִי בְּיּוֹצָא כּוֹלוֹ עֵי"ש, וְלֹא יִדְעָנָא לָמָּה נְכַנְס בְּדְחוּקִים כ"כ חֲדָא הָרִי לְפ"מ
שְׁכַתְבוּ הַתוֹס' בְּזַבְחִים וְדָף מ"ה ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה אֶבְל הָעֲצִים מִשְׁכַּח"ל בְּבֵת אַחַת כְּגוֹן
שְׁהִבִיא שְׁתִּי שְׁעָרוֹת אַח"כ, וְעוֹד הָרִי הַתוּי"ט כְּתַב דְּאִיסוּר הָאֶכִּילָה מִשׁוּם יּוֹצָא אִינוּ

אֵלָא מְדַרְבְּנָן לְדַעַת הַרְמַב"ם וְגַם הַרְאָב"ד מוֹדֵה לִיהָ בְּזוּהָ אִם עֶבֶר וְהַקְטִיר הָאֵימּוּרִין עֵינָן בְּתוּי"ט בְּמַכְלִיתִין פ"ב מ"ב ד"ה וּבְלִינָה, אוּלָם בְּמַקּוּם אַחַר הַשְּׁגָתִי עַל הַתּוּי"ט בְּזוּהָ, גַם הָרִי פָתַב הַמַּהֲרִי"ט הוּבָא בִשְׁעָה"מ פ"י"ז מֵה' אִיסוּרֵי בִיאָה דְהִיכָא דְעַל אִיסוּר הַקּוֹדֵם לֹא הָיָה חַיִּיב קַרְבָּן לֹא שְׁיָיְדָה לּוֹמַר לְעַנְנָן קַרְבָּן אִין אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר עֵינָן שׁ וְהָרִי אִינְצָא לִיכָא חַיִּיב קַרְבָּן וְאַנּוּתָר יֵשׁ חַיִּיב קַרְבָּן וְלֹא שְׁיָיְדָה אַחַע"א, גַם הַדְרָף יָם תִּירָץ לְפַמְש"כ בְּשִׁאֲגַת אַרְיָה הַלְכוּת יוֹהֵכ"פ דִּיוֹהֵכ"פ עַל נְבִלָה הָיָה אִיסוּר מוֹסִיף דְעַל יוֹהֵכ"פ חַיִּיב אִף שְׁלֹא כְדִרְף הַנְּאָתָן אֲבָל עַל נְבִלָה אִינוּ חַיִּיב רַק כְּדִרְף הַנְּאָתָן, וְא"כ הָרִי עַל נוֹתָר פָּתַב הַפְנ"י בְּקִדּוּשֵׁין (דָּף נ"ו ע"ב) דְחַיִּיבִין גַם שְׁלֹא כַדָּה"נ דְכַתִּיב גְּבִיָה בְּאִשׁ תִּשְׁלַפּוּ ע"ש וּבִינְצָא הָרִי פָתַיב רַק לֹא יֵאָכֵל כִּי קוֹדֵשׁ הִיא עֵינָן פְּסָחִים (דָּף כ"ד) וּבְעֵינָן כְּדִרְף.

הַנְּאָתָן וְא"כ הָיָה נוֹתָר אִיסוּר מוֹסִיף. וְאַמְנָם הָרַב דְרָף יָם הַקְשָׁה דְלִפִּי דְבָרֵי הַשְּׁאֲגָתָ אַרְיָה מֵאִי קַמְבַּעֲיָא לִיהָ הַש"ס בְּשִׁבּוּעוֹת וְדָף כ"א) אִי ר"ע בְּכָל הַתּוֹרָה כַר"ש ס"ל דכ"ש לְמַלְקוֹת, וְאַמֵּי לֹא פְשִׁיט לִיהָ מִמְשַׁנְתֵּינוּ דַע"כ ר"ע לֹא ס"ל כַר"ש דְאִי כַר"ש ס"ל וּבְכָל הַתּוֹרָה חַיִּיב מַלְקוֹת אכ"ש וְא"כ חַיִּיב נְמִי בְּכָל הַתּוֹרָה עַל שְׁלֹא כְדִרְף הַנְּאָתָן נְמִי לְדַעַת הַמְהַרְש"ל בְּשִׁבּוּעוֹת שָׁם (דָּף כ"ג) וְא"כ לְמָה יִתְחַיִּיב מִשּׁוּם נוֹתָר בְּשִׁישׁ בּוֹ אִיסוּר יִנְצָא הָא לִיכָא אִיסוּר מוֹסִיף וְע"כ דְלֹא ס"ל כַר"ש.

וְהוּא עֲצָמוּ תִירָץ דִּי"ל דַר"ע מ"מ כַר"ש ס"ל אֵלָא דְלַעֲנָן קַרְבָּן הָרִי גַם לַר"ש בְּעֵינָן כְּזִית וְא"כ י"ל דְלַעֲנָן קַרְבָּן הָיָה נוֹתָר אִיסוּר מוֹסִיף דְחַיִּיב גַם עַל שְׁלֹא כַדָּה"נ, אוּלָם אִם בְּאִינוּ לְזוּהָ לְקַרְבַּב הָרִי בְלֹאו"ה גִּיחָא דְבִינְצָא הָרִי לִיכָא קַרְבָּן כָּלֵל וְכַנ"ל מִמַּהֲרִי"ט, וְאַינְנִי רוֹאָה עוֹד לְהַאֲרִיף בְּזוּהָ כִּי עכ"פ דִּי בְּדְבָרֵינוּ לִינְשִׁיב קוֹשְׁיַת הַתַּפֵּא"י גַם זוּלַת תִּירוּץ הַדְרָף יָם הָאִמּוּר כְּנֹלַע"ד: שָׁם אָמַר רִיעַ וְהָרִי הַמְפָרִישׁ וְכו' אִם פֶּטֶר דְמָה אֵת בְּשַׁר חֲבֵרְתָהּ מִן הַמְעִילָה דִּין הוּא שְׁיִפְטוּר אֵת בְּשַׁר עֲצָמָה ע"כ, הָרַב טְהַרְתַּת הַקּוֹדֵשׁ בְּזִבְחִים דָּף קי"ב) הַקְשָׁה בְּצִדְקָה דְמָה זֶה עֲנִין לְכָאוּ, הָרִי פָתַב רַש"י בְּזִבְחִים (דָּף קי"א ע"ב) דַּמְשׁו"ה פּוֹטֵר דְמָה בְּשַׁר חֲבֵרְתָהּ מִהַמְעִילָה מִשּׁוּם דְמִשְׁזָרְק דֵּם הָאֲחַת נַעֲשִׂית שְׁנֵיָה חֲטָאֵת שְׁפִיפְרוּ בְּעִלְיָהּ בְּאַחַר וְהִיא מְחַמֵּשׁ חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת שְׁאִין בְּהֵן מְעִילָה, וְמֵאִי רֹאָה הִיא דְזִרְיָקָה מוֹעֵלַת לִינְצָא הָא גַם שָׁם אִין פֶּטוּר הַמְעִילָה מִשּׁוּם הַזִּרְיָקָה אֵלָא דְהָיָה מֵה' חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת אֲבָל לֹא שְׁזִרְיָקַת חֲבֵרְתָהּ מוֹעֵל לָהּ עכ"ד הוּבָאוּ דְבָרֵינוּ בְּקוֹשְׁיָנוּ בְּסַפֵּר דְרָף יָם וְאַינְנִי יוֹדַע אִם תִּירָץ שָׁם אִיזָה תִירָץ, אֲבָל הַקּוֹשְׁיָא לְדַעַתִּי הִיא עֲצוּמָה בְּעִיקָר פֶּשֶׁט מְשַׁנְתָּנוּ דְלַעֲנָ"ד לְפִי הַהֶסְבֵּר שְׁפָתַב רַש"י שָׁם אִין מְעִילָה גַם בְּאִיסוּרֵי חֲטָאֵת הַשְּׁנֵיָה כִּינּוּן דְהָיָה מְחַמֵּשׁ חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת וְא"כ ע"כ דְאִין הַזִּרְיָקָה לְגַבְהָ לֹא מְעִילָה וְלֹא מוֹרִיד שְׁהָרִי חֲטָאֵת שְׁזָרְק דְמָה מוֹעֵלִין עכ"פ עֲדִינּוּ בְּאִיסוּרֵיהָ, דְהַזִּרְיָקָה הָרִי אִינְהָ מוֹצִיא הָאֵימּוּרִין מִיָּדִי מְעִילָה בְּשׁוּם קַרְבָּן, אֵלָא דְכָבֵר דְחֹו שָׁם בְּזִבְחִים וְדָף קי"ב ע"א) הַתּוּס' ד"ה פְּשִׁם שְׁדָמָה וְכו' דְבָרֵי רַש"י אֵלָה מְטַעַם סוּגְיָא דִידָן ע"ש, אֲבָל מ"מ קָשָׁה לְמָה לֹא הַשִּׁיגוּ עֲלֵיוּ מְפִשֵׁט הַמְשַׁנָּה: וְהַדְרָף יָם רָצָה לְתִירָץ הַקּוֹשְׁיָא ע"ד הַחִידוּד דְרַש"י לֹא פָתַב שָׁם כִּן רַק לְרַבְנָן אֲבָל לַר"ע דס"ל דְמְבִיאִין אֲשָׁם תְּלוּי עַל סַפֵּק מְעִילָה כְּבִכְרִיתוֹת (דָּף כ"ב) ע"ש, א"כ אִין לְפָרֵשׁ דַּמְשׁו"ה כִּינּוּן שְׁזָרְק דֵּם אַחַת נְפִטְרָה הַשְּׁנֵיָה מִמְעִילָה מִשּׁוּם דְהָיָה כְּחֲטָאֵת שְׁפִיפְרוּ בְּעִלְיָהּ בְּאַחַרְתַּת דְהָיָה מֵה' חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת, שְׁהָרִי לַר"ע גַם חֲמַשׁ חֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת צְרִיף לְהַבִּיא עכ"פ אֲשָׁם תְּלוּי, לְפִי הַמְבֹאָר בְּתַמּוּרָה (דָּף ט"ז ע"ב)

דר"ל ס"ל ד' חטאות נתנו מסיני דמתות ואחר רועה ור"נ ס"ל רא' מתה וד' רועות ומספיקא פולן מתות ע"ש, א"כ לר"ע לא מבפניא לר' נתן דודאי צריף להביא אשם תלוי אלא אפי' לר"ל לא שפיר למיזל אחר רנבא לדעת הפרמ"ג בריש פתיחתו לה' תערוכות והחוו"ד בסי' ק"א סק"ה ע"ש וא"כ למה פטורה חביתה גם מאשם תלוי, אלא ע"כ דלר"ע הא דפטורה חביתה מהמעילה אין הטעם משום דהנה פחטאת דלמיתה אולה לדידיה, דהרי גם בחטאות המתות עכ"פ אשם תלוי בעי, וע"כ הטעם לר"ע משום דשתי החטאות פגור אחד דמיין לענין זה שזריקת הפשרה מועלת להוציא גם הפסולה ממעילה, ואם פטר דמה בשר חביתה ממעילה אינו דין שפטר בשר עצמה, ומש"כ רש"י שם הטעם דהנה פחטאות המתות הוא רק לרבנן דאין חייבין על ספק מעילות אשם תלוי, ובזה יתורץ גם קושית התוס' בזבחים שם ד"ה פשם שדמה הנ"ל מסוגיא דידן פיון דרש"י לא פתב לה אליבא דר"ע עכת"ד הדרף ים, אבל באמת אין תירוץ עולה יפה חדא דהרי יש אמוראים דסברי דלר"ע בעינין לענין אשם תלוי חתיכה אחת מב' חתיכות כמו שנתבאר פבר אצלי במקו"א ונקא הרי ב' חתיכות ליכא ולמה יביא אשם תלוי, ותו דכינן דרבנן העמידו עכ"פ על חמש וכולהו למיתה אלו ואינם שוויים להקדש פלום משום תקנתא דרבנן עכ"פ ממילא ליכא בהו אפי' ספק מעילה כמש"כ התוס' בפסחים (נדף כ"ט) ד"ה אין פודין וכ"כ הוא בעצמו ועוד מטעמים אחרים וקצרת: ויותר עוד פתב הדרף ים ליישב ע"פ הפלל דכל פסול דאם עלה לא ירד יש בו מעילה עדיין, והתוס' בזבחים (נדף ס"ח ע"ב) ד"ה אמר רבי פתבודכל שיש תרתי לטיבותא היינו שגפסל לאחר שחיטה ויש לו הכשר במקום אחר אז אם עלה לא ירד אף לר' יהודא ע"ש, וא"כ הקא דהפסול דחטאת שפירפו בעליה באחר נעשה לאחר שחיטה, ורש"י בגזיר (נדף כ"א ע"ב) פתב דחטאות המתות אינן נוהגות בעופות וכיון דבעופות ליכא רעיה ע"כ דיהיו קרבים אף בכיפרי הבעלים באחרת א"כ יש לו הכשר בחטאת גופא, וא"כ חטאות המתות שנעשה הפסול לאחר שחיטה למה לא יהא בהן מעילה, וע"כ לומר דהא דקריב בעוף לא מיקרי יש לו הכשר במקום אחר לענין בהמה וגם אם עלו ירדו, אבל ר"ע לשיטתיה דס"ל בזבחים (נדף פ"ה) דאף בעל מום אם עלה לא ירד הואיל וכשר בעוף הרי דס"ל הואיל מעוף לבהמה, וא"כ אם עלה לא ירד גם בחטאת בהמה שפירפו בעלים באחרת אם נעשה הפסול אחר שחיטה וצריף שיהא בה מעילה, וע"כ לר"ע לשיטתיה הא דאין מעילה בשניה הוא משום דזריקת חביתה אהני להשניה ומתורץ קושית הטה"ק וגם קושית התוס' פנ"ל: ואם אמנם שהוא חידוד נאה אבל גם זה אינו לפי האמת, דלכאורה ההנחה שהניח דבעוף חטאת שמתו בעליה קריבה לא נראה פן מב"ק (נדף ק"י) דפריף אלא מעתה חטאת שמתו בעליה תיפק לחולין דאדעתא דהכי לא אקדשה, ומשני חטאת שמתו בעליה הלכתא גמירא לה ע"ש, ובעוף פיון דליכא גביה הללמ"מ ממילא יוצאת לחולין ולא דקריבה, אבל באמת לא כן הדבר דבעוף שמתו בעליו באמת קריבה ואינה יוצאת לחולין, דכן מבואר בשמ"ק במנחות (נדף ד' ע"ב) דאינה יוצאת לחולין אלא קריבה ע"ש, ותו דמבואר ביומא (נדף ג') דס"ל לר"ש בחטאת השותפים דליכא גבה הלכתא שתמות לשיטתיה, דירעו עד שישתאבו ולא אמרינו אומדנא שתצא לחולין, וטעם הדבר דלא אמרינו בעופות ובחטאת השותפין אומדנא פהו דב"ק שם י"ל ע"פ מה שהביאו המפרשים להקשות שם, לשיטת הרדב"ז ח"ד סי' ר"ד דאומדנא לא מהני רק

להחזיק ולא להוציא א"כ מאי פריה הגמ' דנימא דתצא לחולין משום אןמנדנא הא הנה אןמנדנא להוציא מהקדש, אבל באמת לא קשה מידי דהרי גם אם לא תצא לא יהא להקדש הנאה של כלום ממנה שהרי למיתה אזלה ותקבר ונשפיר פריה הש"ס דתצא לחולין משום אןמנדנא, אבל במקום דאין הלכה בה שתמות רק דתרעה או בעופות דלא שנייה רעיה ותקרב ודאי דלא אמרינו אןמנדנא להוציא ודו"ק היטב, וא"כ אי משום הא לא אינא ונשפיר יש מקום להתירוץ הנ"ל, אלא דעיקר שיטה זו של רש"י בנזיר אע"ג שיש לו חבר בשמ"ק במנחות (נ"ד ד' סע"ב) הנ"ל דגם הר"ר יחיאל ב"ר יוסף ס"ל פן דבעופות אין הללמ"מ דחטאת שמתו בעליה וכו' שתמות, מ"מ היא שיטה תמוהית מאוד כמש"כ השמ"ק שם עיי"ש, ובשער המלך הלכות פסוהמו"ק פ"ד ה"א האריה בזה הרבה והביא גם השמ"ק דמנחות הנ"ל, ועכ"פ אנו הרי אליבא דרש"י איירינו ורש"י ודאי ס"ל דגם בעופות גמירי דין דחטאות המתות כדמוכח בגיטין (נ"ד כ"ח ע"ב) עיי"ש והמפרש בנזיר ידוע שאינו מרש"י, ועוד יש לדבר הרבה בזה וקצרת: שם במשנה אימורי קדק"ל שיצאו לפני זרד"מ רא"א אין מועלין בו וכו' רע"א מועלין וכו' ע"כ, בבבאור פלוגתתם איפא שלשה פנים, אוקימתא קמיינתא בזבחים (נ"ד צ' ע"א) דבהדר עיילינהו פליגי, דבלא עיילינהו קודם זריקה הו"ל פיצאו לאחר זריקה ופסולים לכו"ע וכינון דהכא לא הנה שעת הפושר לאחר זריקה הדין הוא כמו בנדאי נפסל ביןצא קודם זריקה ומודה ר"ע דאין זריקה מועלת ליוצא, דפלוגתניהו בסיפא היא לסברת ר"א דרישא דזריקה אינה מועלת ליוצא, ומיירי פלוגתתם בסיפא בעיילינהו קודם זריקה אם נפסל ביוצא אם לאן הפן השני אוקימתא דר"פ בזבחים שם דבהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי דאינו נפסלין ביוצא דעדיין לא קדשי ה' גינהו ובדאימנהו אבראי פליגי, דכינון דלא הנה שעת הפושר לאחר זריקה הנה נפסלו ביוצא קודם זריקה, ופליגי ר"א ור"ע בסיפא בלא עיילינהו קודם זריקה כמו דפליגי ברישא בקדק"ד בין בדעיילינהו ובין בדלא עיילינהו קודם זריקה דכינון דבקדק"ד כבר נפסל הפושר ביוצא מה לי עיילינהו מ"ל לא עיילינהו דר"א ס"ל דבפסול יוצא אין זריקה מועלת ור"ע ס"ל דפסול יוצא הנה פסול מחמת דבר אחר ומועלת ביה הזריקה, ובתוספתא דריש מכילתין איתא רע"א הורצה הציץ על היוצא ועיין פסחים נ"ד ע"ח ולשון זה צ"ע] ואופן שלישי יש לומר דאימורי קדק"ל לכו"ע נפסלים ביוצא קודם זריקה אף בהדר ועיילינהו קודם זריקה ופליגי בסיפא ג"כ בין בעיילינהו ובין בלא עיילינהו קודם זריקה כמו ברישא ואוקימתא זו ליתא בגמ' דזבחים שם.

ורש"י פתב אימורי קדק"ל שיצאו ונזרו ונרק דמן הרי דמפרש דלא פאוקימתא דר"פ שהיא המסקנא שם בזבחים וכבר עמדו ע"ז התוי"ט פאן והבה"ז, ובתוס' רע"א במשניות פאן ירד להציל דברי רש"י אבל בתפארת ירושלים השיג עליו בטענות עצומות עיי"ש היטב, ולענ"ד בעיקר הדבר לא ברירא לי דבשך קדק"ל שיצאו חוץ לחומה ונזרו שנפסלו, והא דבשבועות (נ"ד ט"ו סע"א) היינו לאכול בחוץ לירושלים דומיא דמעשר ובכורים עיין בהגהות מצפה איתן שם ודו"ק אמת דפשוטן של דברים משמע בכמה דוכתי דאפי' בשר קדק"ל שיצאו חוץ לחומת ירושלים לא מהני אם הדר עיילינהו וקצרת, אלא דהקרו אורה פתב דרב פפא לא קאמרה שם אלא לדחויא אבל למאי דמייתי התם דהאימורין נפסלין ביןצא אף קודם זריקה וכן תניא שם בבבאייתא בזבחים

(דף כ"ו) א"כ הנה דומיא דרישא ואין חילוק בין הדרו קודם זריקה או לא דבכל אופן פליגי וכ"כ הצ"ק וגם זה דחוק דהרי מלשון רש"י משמע דדוקא בדדהדר ועיילינהו פליגי, ובאמת בפ"י רגמ"ה ליתא לשון רש"י הנה פאן וכבר הודעתיה שפ"י המפרש במכילתין הוא מפ"י רגמ"ה ועיין תוס' מנחות דף מ"ו ד"ה נפרס לחמה: שם בגמ' והני תרתי למ"ל וכו' בפיהמ"ש להרמב"ם במשנתנו מפרש הצריכותא משום קולא וחומרא עיי"ש שיש בו איזה חסרון בלשון, וכן נראה מלשון רש"י בד"ה אבל לאתויי אבל קשה דהרי ברישא קולא נמי איפא דאין חייבין עליו משום פגול נו"ט ומה לי חיוב חטאת מה לי חיוב אשם מעילות, ויש עוד לפלפל הרבה בדעת הרמב"ם בפ"ג מה' מעילה בענין זה ואכ"מ: שם והני תרתי למ"ל צריכי דאי תני בקדק"ד וכו' משום דזריקה פתיקונה מפקע מידי מעילה שלא פתיקונה לא מפקע וכו' אבל לאתויי לידי מעילה וכו' עיין בתוס' שתמהו דהכא משמע דקיל יותר להביא לידי מעילה מלהפקיע ולעיל משמע איפכא ותירצו שפיר עיין בתוס' ד"ה שלא פתיקונה, אבל אולי יש ליתן טעם למה לא קאמר הצריכותא פאן להיפך דאי תני קדק"ד הו"א בהא קאמר ר"ע דאפי' שלא פתיקונה מוציא מידי מעילה, ואי תנא קדק"ל הו"א בהא קאמר ר"א דאין מועלין בהן דזריקה שלא פתיקונה אינה מביאה לידי מעילה וכהסוגיא דלעיל אם שאין זה קושיא עצומה אבל אולי יש לתת בזה טעם לוא יתא ע"ד הפלפול לבד: דיש לחקור הא דקיי"ל דמועלין באימורי קדק"ד קודם זריקה, אם קדושותו אז היא רק בקדושת הבשר קודם זריקה שמועלין נמי בהן, והזריקה מפקיע מהבשר דין מעילה מהקדושה שהקדושו הבעלים, וה"ה שגפקע קדושת הבעלים ע"י הזריקה גם מהאימורין אלא דבזריקה זו עצמה בא על האימורין קדושה חדשה קדושת הקרבה לגבוה ומועלין בהן משום זה, כמו אימורי קדק"ל דג"כ הזריקה מביאתו למעילה, או דילמא קדושת אימורי קדק"ד לא נפקע כלל ע"י הזריקה ומעילתו אזלה ואתיא מראשית הקדושות הבעלים, דהזריקה הפקיעה המעילה רק מהבשר אבל לא מהאימורין, ונפ"מ בזה לפ"מ דאמרין לעיל עמוד א' דזריקת פגול מוציאה מידי מעילה ואינה מביאה למעילה, דא"כ לפי הפנים הראשון שאמרנו גם באימורי קדק"ד לא ימעלו בכה"ג שהזריקה הפקיעה מהן המעילה ולא הביאתו למעילה, וכן למ"ד היתר שחיטה או זריקה שנינו א"כ משנשחט או נתקבל דם הקרבן עד אחר הזריקה לא יתנה מעילה גם באימורי קדק"ד, דלא כתוס' (דף ז' ע"ב) ד"ה הא ממזנא וכו' עיי"ש בהגהות הר"ש וכתבין ואמנם לדינא ודאי אין לזה מקום כלל דהרי קיי"ל היתר אכילה שנינו ויש מעילה גם בבשר קדשי קדשים עד זריקה וכ"ש באימוריהן, וגם קיי"ל זריקת פגול אינו מוציא מידי מעילה וא"כ אין נפ"מ בכ"ז, אולם דברינו הם למ"ד היתר שחיטה או זריקה שנינו, וכן אם אמרין דגם זריקת פגול מוציאה אלא שאינה מביאה לידי מעילה כאמור: ויש להעיר מנדרים (דף י"ב ע"א) דמוקי שם בנותר של עולה, ולאופן הראשון האמור הרי גם בזה אינו מצד נדרו דנדרו פכר פקע ע"י הזריקה גם לענין האימורין ורק ע"י קדושת ההקרבה שפא להן ע"י הזריקה נתקדשו ממילא, א"כ אין זה דבר הנדר רק דבר האסור וכמש"כ הר"ן שם לענין בשר שלמים ע"ש בר"ן ד"ה בעיקרו וד"ה בנותר של עולה, וכן יש להעיר מנדרים (דף פ"ג ע"ב) ברש"י אימורי קדק"ל וכו' משא"כ בקדק"ד שהן מתחילתו לגבוה ואימוריהן עומדין למנבח וכו' עכ"ל, וכן בגמ' שם (דף פ"ה ע"א) תרגמא אקדק"ד וכו' דמוכח שם דאימורי קדק"ד גם קודם זריקה הובררו לחלק גבוה.

וכן יש עוד להוכיח מפמה מקומות, אבל מ"מ אין זה סתירה לדברינו דנדאי לדינא אי אפשר לומר פהפנים הראשון, אבל פל דברינו הרי איירינו אם נימא דזריקה פסולה מוציאה מידי מעילה וכן למ"ד היתר שחיטה או זריקה שנינו כמו שפבר ביארנו לעיל ולפי"ז יקשה לכאורה ממשנתנו דקתני אימורי קדק"ל שיצאו לפני זריקת דמים ר"א אומר אין מועלין בהן וכו' דזריקה פסולה אינה מביאה לידי מעילה, ולהנ"ל למה נקט רק קדק"ל הא גם באימורי קדק"ד הדין פן פיון דהזריקה צריכה להביאן לידי מעילה, אף באמת הא לק"מ דר"א הא ס"ל ברישא דזריקה פסולה אינה מוציאה מידי מעילה, א"כ אימורי קדק"ד הרי יש בהן עכ"פ מעילה הראשונה של קודם זריקה ולהכי תני שפיר רק אימורי קדק"ל בסיפא: ומעתה יהיה מיושב דברי הש"ס פאן פמין חומר ולא קשה קושית התוס' שזכרנו.

דלא הנה מצי לומר הצריכותא להיפוף, אי תנא קדק"ד הו"א בהא קאמר ר"ע דמוציא וכו' נאי תנא קדק"ל הו"א בהא קאמר ר"א דאינו מביא לידי מעילה אבל גבי קדק"ד מודה דמוציא מידי מעילה, א"א לומר פן דהא מדקתני סיפא אימורי קדק"ל אין מועלין שפיר ידעינן דבקדק"ד כה"ג אינו מוציא מידי מעילה, דאי מוציא א"כ למה נקט רק אימורי קדק"ל הרי אף באימורי קדק"ד שייף האי דינא פיון דס"ל דזריקה פסולה אינו מביא לידי מעילה, ומדנקט רק אימורי קדק"ל ממילא ידעינן מזה דבקדשי קדשים אינו מוציא מידי מעילה ולהכי תני בסיפא רק אימורי קדק"ל, דאימורי קדק"ד נהי דהזריקה לא הביאתן לידי מעילה מ"מ מועלין בהן לפי דהזריקה לא הוציאתן מידי מעילה ומועלין בהן כמו בהבשר ולהכי מוכרח לומר הצריכותא להיפוף והוא כו"פ: ובפשוט י"ל דלהכי לא מצי עביד פאן הצריכותא לקולא דהנה אמיןא דזריקת פגול אינה מביאה לידי מעילה אבל מוציאה שפיר מידי מעילה פדברי הגמ' לעיל, משום דלא א"ש פאן לר"ע לשיטתו דס"ל במנחות (דף מ"ז ע"א) דשתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של פבשים חוץ לזמנו יש בלחם משום פגול, ומוקי לה שם ר"פ דס"ל כראב"ש דשחיטה לא מיקדשה ולא מפסיל ביוצא וזריקת פגול מיקדשה להו, ומבואר שם (ע"ב) דלפ"ז ס"ל ג"כ דזריקת פגול מביא לידי מעילה ודלא פרב גידל ע"ש היטב וע"ש בתוס' ד"ה ולא אתותיב.

א"כ לר"ע לשיטתו אי אפשר לומר דזריקת פגול אינה מביאה לידי מעילה, דהרי לשיטתיה במנחות שם ע"כ ס"ל דמביאה לידי מעילה, ולהכי עביד הש"ס הצריכותא לחומרא וא"ש ודו"ק בכ"ז, פן פתב הרב נר למאור סי' ד' ובמקו"א הארכתי עוד מעט בענין זה: תוס' ד"ה בשר קדק"ד וכו' ולמ"ד היתר שחיטה מייירי קודם שזראא לקבל הדם ולכך מועלין וכו' עכ"ל, דייקו לומר קודם שזראא לקבל ולא פתבו קודם קבלת הדם משום דהם פתבו לעיל (דף ד' ע"ב) ד"ה היתר שחיטה דלהך מדד גם קבלה אינו צריף רק שיהיה ראוי לקבל, אלא דדבריהם בכלל אינו אלא תימה דהרי ביצאה קודם הקבלה נאפי' קודם גמר שחיטה שעדיין אינו ראוי לקבלה הרי נפסל הקרבן לגמרי גם בקדק"ל עיין בזבחים (דף כ"ו סע"א) וגם דא"כ גם הדם יצא לחוץ ואז לכו"ע פסול פדאמר ר"פ לקמן בסוגיא, אם לא שנאמר דמייירי שיצא אבר לחוץ וחתף אחר שחיטה עד שמגיע לעצם עיי"ש בזבחים וזהו דוחק גדול, ולולא דבריהם נראא פשוט דהני תנאי סברי באמת דהיתר אכילה שנינו, והא דפריף לעיל מבריינתא דפגול בקדק"ד מועלין בו

למ"ד היתר זריקה שנינו ולא משני תנאי היא, הוא משום דבתוספתא משמע דבריינתא דהפגול נמי ר"ש היא כבריינתא דהנותר ודו"ק, וכן מוכח מדאמרין לקמן דביצא דם לכו"ע מועלין בו אע"פ שחזר וזרקו ונהרי הקבלה היתה בכשרות ונהנה פבר היתר זריקה, וע"כ דהנה תנאי היתר אכילה ס"ל וק"ל, ולפמש"כ לעיל דף ב' ע"א לנישב דברי הריטב"א ריש חולין א"ש הפל ע"ש: שם בגמ' אימא סיפא וכו' פיצד בשר קדק"ל וכו' הלשון פאן אינו מדוקדק וגם במשנה ליתא הכי: שם בגמ' אריו"ח פי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיעצא מקצתו, וכתב התוי"ט פאן דדוקא לאפוקי מידי מעילה בעינו מיגו אבל בקדק"ל דהזריקה מביאה לידי מעילה לא בעינו מיגו, ואפי' יצא פולו מהני הזריקה להביא לידי מעילה, ולמד פן מלשון הרמב"ם משום דלהחמיר לא בעינו מיגו ע"ש בתוס' יו"ט, ונה דחוק דהרי סברא דלהחמיר דחי לה הש"ס בהצריכותא דלעיל לפי פיהמ"ש להרמב"ם הנ"ל בדברינו ד"ה שם בגמ' והני תרתי, אכן הרב מתן בסתר דייק לה מדנקט הש"ס להא דריו"ח אחר הצריכותא דלעיל, משמע דריו"ח מעיקרא לקמ"ד הני תרתי למ"ל דרישא מיירי דוקא ביצא מקצתו וסיפא מיירי אפי' ביצא פולו, ולא עיילינהו פאוקימתא דרב פפא בזבחים (דף צ' ע"א) משא"כ ברישא דפליגי ר"א ור"ע גם בדהדר ועיילינהו כמש"כ לעיל, והטעם דבעינו ברישא שיעצא מקצתו ולא פולו הסביר פאן התוס' ד"ה פי אמר וכו', דכיון דיליף לה מהמפריש חטאתו ואבדה וכו' דאיפא התם מיגו דמהני לכשרה מהני נמי לפסולה א"כ צריף להיות הלמד פהמלמד, ודוקא בקדק"ל אבל בקדק"ל לענין לאתויי לידי מעילה הרי כתבו פאן התוס' ד"ה שלא פתקונה דלהביא לידי מעילה פינון שהזריקה נעשה בהכשר אלא שנעשית על דבר שאינו ראוי שפיר קרינו ביה קדשי ה' לענין מעילה, ועיין בתוספתא פ"ד דמנחות פלוגתא דר"א ור"ע ביצאו שירי מנחה חוץ לקלעים, ועיין במנחות (דף י"ב ע"א) בתוס' ד"ה ה"מ יוצא דאיתא בעינא וכו' הנה מצי למימר ה"מ יוצא מקצתו אבל פולו לא פדאמרין בפ"ק דמעילה ומיהו פלוגתא היא התם עכ"ל, ובאמת פאן אין פלוגתא פלל בזה לא מבציא לפי התוס' אלא אפי' לפירש"י פאן המסקנא סלקא כריו"ח, וע"כ לחלק פינון דבמה שנשתניר לא נולד שום פסול הנה פיצא מקצתו וכבר העיר בזה הקרן אורה, ועיין בזבחים (דף כ"ה ע"ב) ועיין בזבחים (דף מ"ו ע"א) ובתוס' שם ד"ה מששחטה ובשמ"ק וקצרתי ויש עוד לדבר הרבה בשיטת הרמב"ם בענינים האלה ויתבארו איה"ש בחידושי על הרמב"ם: אולם לפ"מ שכתבנו לקמן ד"ה אמר רב פפא דר"פ פליג אריו"ח הרי ניחא דברי התוס' מנחות שם פפשוטו דאיפא פלוגתא בזה, ובזה י"ל גם דברי התוס' פסחים (דף ל"ד ע"ב) ד"ה שאם זרק התמוהין ודו"ק: דף ז' בגמ' בעי מיניה ר"א מר' יוחנן חישב לנשפכין למחר מהו, פבר הקשו רבים על הרמב"ם דלמה השמיט בעיא זו ולא הביאה פלל, ועיין במל"מ פי"ג מה' פסומו"ק הל"א, ונראה דהנה בהא דחישב לנשפכין פירש"י שני פירושים ושניהם תמוהין פמו שהקשו התוס' והר"י בתוס' פירש דמיירי שנשפף הדם מהפלי על הרצפה ומבעיא ליה אם חישב לזרוק הדם שנשפף מן הפלי למחר מהו, מי אמרין פינון דחזי לזריקה דאם נרצה יאספנו ויזרקנו מהני ביה מחשבה, א"ד הואיל ואין מצוה לאספו הו"ל פהולף לאיבוד עיין בתוס' ובהגהות הצ"ק, ולכאורה יש להקשות דהרי בזבחים (דף ל"ד ע"ב) פריף הש"ס דאמאי אמרין נשפף על הרצפה מן הפלי

ואספו פֿשר לזרוק נימא דחוי ע"ש בתוס' ד"ה וליהוי ומשני משום דכל שפידו לא הנה דחוי, ובתוס' שם ד"ה כל כתבו דמשו"ה גבי פיסוי הדם הנה דחוי אע"ג דהנה נמי פידו.

דהתם אין מצנה לבטל הדיחוי אבל הכא דמצנה לאספו שפיר לא הנה דחוי מטעם דכידו לאספו ע"ש, וא"כ לפ"מ שפכתבו התוס' פאן דליכא מצנה לאספו הרי ישאר קונשית הש"ס דליהוי דחוי, אכן באמת זה לא קשה כלל דנדאי התם דמייירי שגשפה כל הדם מנה ודאי לאספו לקיים מצות זריקה, משא"כ הכא שגשאר דם בפלי לקיים מצות זריקה שוב ליכא מצנה לאספו, וכן מבואר מלשון התוס' נבחים (דף י"ג ע"ב) ד"ה על מנת, אבל אפתי קשה עכ"פ מאי קמבעיא ליה פאן אי מהני ביה מחשבה משום דאי בעי אוספו ונריק ליה, הרי הנה דחוי דלא מיקרי פידו פינו דליכא מצנה לאספו, וזה אין לומר דקמבעיא ליה למאן דלית ליה דחוי דהרי לריו"ח קמבעיא ליה ואיהו הא ס"ל דאפי' בע"ח נדחין פידוע, אכן י"ל על פי מה דלכאורה קשה לפ"מ שפכתב הריטב"א בסנה (דף ל"ג) וכ"כ גם הרשב"א שם והובא דברי הריטב"א בפמ"ג לאו"ח סי' תרמ"ו.

דדבר שפדיעבד פֿשר ורק לכתחילה פסול כשחוזר להכשירו לא אמרינו דנדחה, עיי"ש שפכתבו דמשו"ה לולב של ע"א של נכרי אחר שפטלו פֿשר ולא הנה דחוי, משום דגם קודם הבטול רק לכתחילה לא יטול ובדיעבד יצא, ועיין בצ"ח פסחים (דף צ"ז ע"ב) שפכתב דמשו"ה הקרבנות שאינן דוחים את השבת, ועבר עליהן שבת אחת לא הוי נדחין משום דגם בשבת אם עבר והקריב פֿשר ע"ש, וא"כ מאי פריה בזבחים שם בגשפה מהפלי על הרצפה דכֿשר אם אספו וליהוי דחוי, הרי דיעבד גם בזרק מן הרצפה ולא אספו לכ"ש נמי המזבח מקדשו שלא ירד לר"ג דס"ל בזבחים (דף פ"ג) דהמזבח מקדש גם דם פסול, וא"כ בדיעבד פֿשר גם פשהיה בפסולו ולא הנה דחוי כשחוזר להכשירו להריטב"א והרשב"א: אלא דינש לומר דהא דהמזבח מקדש פסולין לר"ג הרי הוא רק לענין דלא ירדו אבל ארצווי לא מרצה עיין בזבחים (דף פ"ב) במשנה וברש"י שם, וא"כ י"ל דפריה הש"ס דנהי דהדם ראוי אפתי ולא נדחה מ"מ למה קתני סתם גשפה מהפלי על הרצפה פֿשר דמשמע דכֿשר גם הקרבן, הרי לענין הכֿשר הקרבן הוי דחוי גם לענין דיעבד פשהיה על הרצפה, וא"כ מיושב גם קונשיתנו דמאי קמבעיא ליה פאן חישב לנשפכין למחר מהו הא הדם נפסל משום דחוי פינו שאין מצנה לאספו פֿשגשתייר בכלי ג"כ מהדם ואינו ראוי לזריקה ובנדאי לא מהני ביה מחשבה, אבל לפי האמור א"ש דהרי בהדם גופא לענין זריקה לא שייך דחוי כלל פינו דכֿשר בדיעבד, וכאן הקרבן הרי בלאו"ה פֿשר פינו שגשאר דם פֿשר בכלי לזרוק, ורק דאנו רוצים לפסול אותו מקצת הדם שגשפה מן הפלי משום דחוי וכינון דלא נדחה מעולם לענין דיעבד לא הנה דחוי משו"ה שפיר קמבעיא ליה.

אבל כל זה הוא רק לר"ג דס"ל דהמזבח מקדש דם פסול לענין דיעבד, אבל לר' יהושע דס"ל שם בזבחים דהמזבח אינו מקדש דם פסולין וא"כ בעת ששהיה הדם על הרצפה הנה פסול גם לענין דיעבד, ולדידה קונשית הש"ס בזבחים דליהוי הדם שגשפה דחוי כפשוטו דהדם גופא יהיה דחוי, ומשני רב אשי שפיר דכינון דגשפה כל הדם הרי מצנה לאספו ובידו לא הנה דחוי, אבל פֿשגשאר דם בפלי דליכא מצנה לאספו הנה באמת הדם שגשפה גופא דחוי לגמרי, ליכא למבעיא אם מהני ביה מחשבת פגול דנדאי לא מהני ביה מחשבה,

וְכָל הַאֲיִבְעִיָּא כְּאֵן הִיא רַק אֲלִיבָא דר"ג כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר, וְכִינּוֹן דְּהֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק בִּפ"ג מַה' פְּסוּהֵמוֹ"ק כְּר' יְהוֹשֻׁעַ דְּאִין הַמְזַבְּחַת מְקַדְּשׁ פְּסוּלִין שְׁל דָּם, שׁוּב אִינוּ צְרִיךְ לְהִבְיָא הַאֲיִבְעִיָּא דְסוּגְיִין דְלִדְיָדִיָּה פְּשִׁיטָא דְלֹא מְהַיְ מַחְשְׁבָה בְּנִשְׁפָּכִין וְנִכּוּן: וְדַע דְּמַה שְׁפִתְבְּנו דְהִכָּא מִיָּרִי שְׁנִשְׂאָר דָּם גַּם בְּכָלִי וּמְשׁו"ה לִיכָּא מְצָנָה לְאַסְפוֹ, יֵשׁ לְהַעִיר דְאַפְתֵי הָרִי מְצָנָה לְאַסְפוֹ מְשׁוּם שְׁפִיכַת שִׁירֵינִים לְיִסוּד דְהִנּוּה ג"כ מְצָנָה עֵינִין מִל"מ פִּי"ג מִפְּסוּהֵמוֹ"ק, אֲכַן י"ל דְכִינּוֹן דְהִכָּא הָרִי חִיָּשֵׁב כְּבָר בְּהוֹן מַחְשְׁבַת פְּגוּל א"כ גַּם אִם יֵאָסְפּוּ אִינוּ רִשְׁאֵי לְזַרְקוֹ דְאַסוּר לִיתָן דָּם פְּסוּל ע"ג הַמְזַבְּחַת וְלֹא יִרְוִיחַ כְּלוּם בְּמַה שְׁיֵאָסְפּוּ מְשׁו"ה שְׁפִיר כְּתָבוּ הַתּוֹס' דְלִיכָּא מְצָנָה, וּבְזֵה יִהְיֶה מִיְנִישׁב מַה שְׁהִקְשִׁינוּ דְכִינּוֹן שְׁדָם שְׁנִשְׂפָּה נְפִסֵל מְשׁוּם דִּיחֻוּי מֵאִי קַמְבְּעִיָּא לִיה אִם מְהַי בֵּיה מַחְשְׁבָה הָרִי וְדֹאֵי לֹא מְהַי מַחְשְׁבָה, וְלִדְבָרֵינוּ א"ש דְכִינּוֹן דְהָא דְכְּתָבוּ הַתּוֹס' דְלִיכָּא מְצָנָה לְאַסְפוֹ הוּא מְשׁוּם דְבִלְאוּ"ה אִינוּ רִאֵוִי לְזַרְיָקָה מְשׁוּם הַמַּחְשְׁבָה, וְאִי גִימָא דְהַמַּחְשְׁבָה לֹא מְהַי וְיִהְיֶה כְּשֶׁר לְזַרְיָקָה שׁוּב אִיכָּא מְצָנָה לְאַסְפוֹ וְשׁוּב יִהִי בְיָדוֹ וְלֹא מְיָקְרִי דְחֻוּי מְשׁוּם דְבִיָּדוֹ לְאַסְפוֹ, וְא"כ שׁוּב מִמִּילָא יִהְיֶה בֵּיה הַמַּחְשְׁבָה, א"כ י"ל דְזֵהוּ הַאֲיִבְעִיָּא מִי אֲמָרִינוּ כִּינּוֹן דָּאִם יִרְצָה יֵאָסְפּוּ מְהַי בֵּיה מַחְשְׁבָה אוֹ דִילְמָא כִּינּוֹן דְדֹאֵי גִימָא דְמְהַי בֵּיה מַחְשְׁבָה לֹא יִהְיֶה מְצָנָה לְאַסְפוֹ וְא"כ יִהְיֶה נְדַחָה הַדָּם דְלֹא הִנּוּה בְיָדוֹ מִמִּילָא לֹא מְהַי הַמַּחְשְׁבָה וְיִהְיֶה חוּזָר חֲלִילָה כְּמוֹ שְׁפִתְבְּנו הַתּוֹס' בְּפִסְחִים וְדָף כ"ו ע"ב) הִזְדוּעַ ע"כ דְבָרֵי הַדְּרָף יָם, וְדְבָרֵי אֵלֶּה הָאֲחֵרוֹנִים לְדַעֲתֵי מְגוּמָמִים וּמְשׁוּם הַשִּׁירֵינִים כִּינּוֹן שְׁנִשְׂפָּכוּ וְדֹאֵי לִיכָּא כְּלָל מְצָנָה לְאַסְפוֹ וְאִין אֲנִי רוּאָה צְרוּךְ לְהֶאָרִיף בְּזֵה וְכֵן בְּיָתֵר דְבָרֵי הַמְּפִלְפְּלִים ע"ד הַרְחוּק מְאוּד לֹא רִאֵוִי צְרוּךְ לְעִמּוּד בְּהוֹן: וְהָרַב לְמַטָּה יִהְוֵדָא בְּזַבְּחִים וְדָף צ"ב) כְּתָב דְכִינּוֹן דְכָאֵן מִיָּרִי שְׁנִשְׂאָר דָּם בְּכָלִי שְׂרַת וְלִיכָּא מְצָנָה לְאַסְפוֹ א"כ וְדֹאֵי הִנּוּה דְחֻוּי וְלֹא מְהַי בֵּיה מַחְשְׁבָה לְמָאֵן דֹּאֵית לִיה דִּיחֻוּיָּין, וְע"כ דְהַאֲיִבְעִיָּא דְהִכָּא קָאִי אוֹ אֲלִיבָא דְחֵנּוּן הַמְצָרִי דְלִית לִיה דִּיחֻוּיָּין, אוֹ אֲלִיבָא דְר"ל דְמַחְשְׁבִין אֲפִי' בְּדָבָר שְׁאִינוּ רִאֵוִי לְעַבּוּדָה וְעֵינִין בְּזַבְּחִים (דָּף כ"ז ע"א) בְּתוֹס' ד"ה וְרִישׁ לְקִישׁ, וְכִינּוֹן דְהֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק כְּרַב אֲשֵׁי דְכְּתָרָא הוּא וּפּוֹסֵק כְּרַבָּא דְאִין מַחְשְׁבָה מוֹעֵלַת אֵלָא בְּדָבָר הָרִאֵוִי לְעַבּוּדָה, עֵינִין בִּפ"ג י"ז ה"ב מַה' פְּסוּהֵמוֹ"ק א"כ לִיכָּא שׁוּב מְקוּם לְהַאֲיִבְעִיָּא אִם מַחְשְׁבִין לְנִשְׁפָּכִין דְוְדֹאֵי אִין מַחְשְׁבִין מְשׁו"ה הַשְּׁמִיטָה וְדִי בְּזֵה כְּאֵן: שְׁם בַּגְמ' אִימָא עַל הָעוֹמֵד לְאִיבּוּד וְעַל הָעוֹמֵד לְשָׂרוּף, הַהֶסְבֵּר כְּאֵן קֶשֶׁה לְהִבִּין דְרִש"י פִּירֵשׁ כַּהֲרַגְמ"ה שְׁחָשֵׁב בְּעַת הַזְרִיקָה, וְאֵז עֵדִינִין הִיָּה בְּפִנְיֵינוּ אֵלָא שְׁנִאֲבַד לְבִסּוּף, וְזֵהוּ תְמוּהָ דְמֵאִי מְהַי מַה שְׁנִאֲבַד אַח"כ כִּינּוֹן שְׁכָבָר חֲלָה עֲלֵיו פְּסוּל הַמַּחְשְׁבָה, וְע"כ דְכּוֹנְנָתָם ג"כ כְּמַש"כ הַתּוֹס' כְּגוֹן שְׁזַרְק חֲתִיכַת בְּשָׂר לְפִי כְּלָב וְעֵדִינִין לֹא אֲכָלוּ, וְגַם ע"ז הַעִיר הַקָּרָן אוֹרְהָ דְהָרִי מִיָּד שְׁזַרְקוֹ נְפִסֵל בְּהִיָּסַח הַדַּעַת וְהוּא כְּאִבּוּד, וְלִכְּן מְפָרֵשׁ הַקָּרָן אוֹרְהָ דְעוֹמֵד לְאִיבּוּד הִיָּינוּ בְּשָׂר שְׁנִפְסֵל בִּינְצָא אוֹ שְׁנִטְמָא מְקַצְתוֹ וּמְהַי מַחְשְׁבָה לְעַנְיִן אֲכִילָה מְבָשֵׂר זֶה כְּזִית, וְלֹא דְמִי לְבָשֵׂר פְּרִים הַנְּשָׂרְפִין דְמַחְשְׁבַת אֲכִילָתוֹ לֹא פְּסִלִי, דְהִתָּם מְעִיקְרָן עוֹמְדִים לְשָׂרְפָה וְהוּא כְּחִישְׁב לְאֲכֹל דְבָר שְׁאִין דְרַפּוֹ לְאֲכֹל, אֲבָל בְּשָׂר שְׁמַתְחִילָתוֹ עֵמֵד לְאֲכִילָה אֵלָא שְׁנִפְסֵל אַח"כ, שְׁפִיר הִנּוּה מַחְשְׁבָה אִף לְאַחַר שְׁנִפְסֵל, וּלְפִי"ז ע"כ צְרִיךְ לְפָרֵשׁ הָא דְאָמַר ר"א לְרִיו"ח כְּבָר לְמַדּוּנֵי שְׁמַחְשְׁבִין עַל הָאֲבּוּד, הוּא מִילְתָא בְּאִפִּי נְפִישָׁה כְּשִׁיטַת הַתּוֹס', דְכִינּוֹן דְלְמַסְקָנָא נְמִי מַחְשְׁבִין עַל פְּסוּל הָעוֹמֵד לְאִיבּוּד א"כ לִיכָּא לְפָרוּשֵׁי דְלְרִיו"ח פְּרִיף דָּא"כ לֹא מְשַׁנֵּי כְּלוּם, אַע"כ דְהָא דְרַב אֲסִי מִילְתָא בְּאִפִּי נְפִישֵׁי' הִיא וּבְאֲבּוּד מְמַשׁ ס"ד דְמַחְשְׁבִין וּלְהִכִּי פְּרִיף עֲלֵיהָ מְאָלֵל, וְעֵדִינִין קֶשֶׁה הִיכָּא

סלקא אדעתיה דמחשבין על השרוף ממש דבר שאינו בעולם כלל וצ"ע: שם אומר רב פפא לא אומר ר"ע זריקה מועלת ליוצא אלא שיצא בשר אבל יצא דם אין זריקה מועלת ליוצא, הא ודאי דבדם ביצא פולו מיירי דאי ביצא מקצתו הרי משנה מפורשת בזבחים (דף פ"ב ע"א) דזורק מקצת הדם הנשאר בפנים וכשר הקרבן לגמרי אפי' לאכילה, וא"כ ע"כ דבבשר ג"כ ביצא פולו מיירי דאל"כ מאי נפ"מ בין בשר לדם, ולפי"ז קשה דהרי לעיל אומר ריו"ח דגם בבשר אם יצא פולו לא מהני ביה זריקה וכבר עמדו ע"ז הכ"מ והבה"ז והחזק נתן ועוד רבים, ודוחק לומר דהפננה היא על מקצת הדם שיצא דלא מועיל זריקה שילה לחדוד ומחנורתא נ"ל כמש"כ הרב מתן בסתר דר"פ חולק באמת אריו"ח וה"ל דבבשר אפי' יצא פולו זריקה מועלת לר"ע, והראיה שהביא ר"ע מהמפריש חטאתו ואבדה וכו' לדבריו דר"א קאמר דס"ל דאפי' ביצא מקצת הבשר זריקה מועלת ליוצא, והרמב"ם פוסק כריו"ח אע"פ דרב פפא בתראי הוא, משום דריהטא דראיית ר"ע מהמפריש חטאתו וכו' משמע כריו"ח ועיין בדברינו לעיל ד"ה אריו"ח פי אומר ר"ע ועיין מש"כ בזה בחידושי על הרמב"ם ואין להאריך פאן יותר: שם בגמ' שחטן ונהרי דמן מונח בכוסות מועלין בשתייהן, הבה"ז הקשה מפאן ל"מ"ד היתר שחיטה או היתר זריקה שנינו דא"כ אמאי מועלין בהן והיא קושיא עצומה, דאם טעמן דמ"ד היתר שחיטה והיתר זריקה משום דכל העומד לזרוק פזרוק דמי הרי עומדין לזרוק, ואי טעמן כמש"כ התוס' לעיל דלאו משום דכל העומד לזרוק כו"ד, אלא מפנין דראוי לזריקה יצאו מפלל קדשי ה' ה"נ ל"ש, ואפי' לפמש"כ בפסגיא שם בשם הקרן אורה דלרבנו דר"ש ודאי היתר אכילה שנינו עיי"ש אפתי קשה דהרי הכא ר"ש גופא קבל מר"ע דכששניהם מונח עדיין דמן בכוסות מועלין, וע"כ לקבל תירוץ הצ"ק דלעולם אפשר דהיתר זריקה שנינו והכא שאני דכיון דשתייהן לזריקה עומדים ויכול לזרוק אינה שירצה, אין לומר על דמה של כל אחת דכזרוק דמי, דדילמא יזרוק דם האחרת ודם זה דם מותר חטאת הוא דפסול, ואע"ג דכל אחת הנה רק ספק מעילה ר"ע לטעמיה דס"ל דחייבין על ספק מעילה אשם תלוי עכ"ד, וכאן הרי אקבע איסורא ג"כ שהרי אחת מהן ודאי אינה עומדת לזריקה משו"ה מועלין קודם זריקה בשתייהן כלומר לענין אשם תלוי, ואע"ג שהוא רחוק מעט מפשוטן של דברים שבקיה לקרא דדחיק ומוקי אנפשיה: רש"י ד"ה אומר המורה וכו' הא מחשבה דנשפכין וכו' עכ"ל, קשה במאי מיירי אם בקרבנות חצוניות מאי פסיקא ליה דחישב במתנה ראשונה לזרוק שאר מתנות למחר דפגל פיון שאינו מעפבים כשפיכת שיריים, ובפנימיות הרי באמת חישב מזריקה לזריקה לא מהני דאין מפגלין בחצי מתיר עיין זבחים (דף ל"ד) ובשאר מקומות וצ"ע: רש"י ד"ה אלא ששחט שתייהן בבת אחת פגון ששחטום שני פהגים פאחת וכו' עכ"ל, דקדק לכתוב ששחטום שני פהגים ולא בפשוטו ששחט פהג אחד בספין ארוך את שתייהן משום דבחולין (דף כ"ט ע"ב) אמרינו דבקדשים אין שוחטין ב' זבחים פאחד לכתחילה וע"ש בתוס' ד"ה תרי, ואין להקשות הא אי אפשר לצמצם עיין רש"י זבחים (דף ע"ג ע"ב) ד"ה אומר רבא ובמצפה איתן שם ואין להאריך בזה פאן, אולם לכאורה יש להעיר דהרי קי"ל דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בב"א אינו, ועיין בתוס' גיטין (דף מ"ט ע"א) ד"ה פגון ובזבחים (דף ל' ע"א) ד"ה דבריו ובכורות (דף ט' ע"א) ד"ה אומר ע"ש, והגני רוצה להודיע פאן שיש בעיקר כלל זה מחלוקת דהתוס' בגיטין (דף מ"ב ע"א) ד"ה הא ס"ל דכל שישנו בזא"ז

אפי' רק מצד אחד שפיר מיקרי ישנו בזא"ז שְהרי פְתבו שם דְשחרר חָציו ומְכר חָציו הנה שפיר בזא"ז ע"י מְכר חָציו וְשחרר חָציו ע"ש, הרי דאע"ג דְלא משכח"ל בזא"ז מְשני הַצְדָדִים מיקרי מ"מ ישנו בְּזָה אחר זָה, ובְּזָה יש לְדון בְּדַבְרֵי הָרַב בְּרוּךְ טַעַם בְּשַׁעַר הַפּוֹלֵל שְׁפַתְב ע"פ דְבְרֵי הַתּוֹס' רי"ד בְּקִדּוּשֵׁין שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דְבְּאִסּוּר בַּת אַחַת אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר וְחָלוּ תַרְוַנְיָהּוּ נִימָא פִל שְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ וְתִירָץ דְהֵי מִינְיָהּוּ מִפְקַת, וְחִידֵשׁ ע"פ זָה הַבְּרוּךְ טַעַם דְאִם אִיסוּר אֶחָד חֲמוּר מְחַבְרִי וְרֵאוי לְחַל גַּם בּוּזָא"ז אַז רַק הַחֲמוּר חַל דְלֹא שְׁיָיָה לומר הֵי מִינְיָהּוּ מִפְקַת עֵי"ש, אַף לְשִׁטַּת הַתּוֹס' בְּגִיטִין שְׁהַבֵּאנוּ הֵרי לֹא הִנְצַרְךָ הַתּוֹס' רי"ד מְעִיקְרָא דְדִינָא לְסַבְרָא דְהֵי מִינְיָהּוּ מִפְקַת אֶלָּא בְּאִיסוּרִים שְׁוּיִים מִפְּנֵי הַקְּוִשְׁיָא דְכָלְשְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ אֶבֶל אִם אִיסוּר אֶחָד חֲמוּר מְחַבְרִי וְרֵאוי הַחֲמוּר לְחַל עַל הַחֲמוּר לֹא מְצִי חֲנִייל מ"מ בְּבַת אַחַת חֲנִייל דְזָה לֹא מִיקְרֵי אִינוּ בְּזָה אַחַר זָה פִינּוּ דַעַכ"פ יִשְׁנָם בּוּזָא"ז בְּחַד צַד שְׁפִיר יִשְׁנָם בְּבַת אַחַת וְדו"ק, אַף מְדַבְרֵי הַתּוֹס' ר"פ נוֹשְׁאִין גְּרָאָה דְלֹא ס"ל הֵכִי וְאַבְאָר דְבְרֵינוּ, דְהִנֵּה הַשְׁעָה"מ בְּקוּנְטָרַס חֲנוּפַת חֲתָנִים ס"ה הִבִּיא דְבְרֵי הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת ר"פ נוֹשְׁאִין ד"ה עֲרִיּוֹת וְכַתְּב שְׁדַבְרֵיהֶם בְּרוּר מִלְּלוּ דְדוּקָא בְּנוֹשְׂאָ הָאִם אִיסוּר מַה"ת לִישְׂא בְּתָה אֶבֶל אִם קִידֵשׁ אֶת הָאִם אַז מַה"ת מְוַתֵּר לִישְׂא בְּתָה, וְהַפְתְּחֵי תְּשׁוּבָה בַּאֲהַע"ז ס' ט"ו ס"ק ה' פְּתַב ע"ז וְנ"ל אַף לַעֲנ"ד אִי אֶפְשָׁר לומר כֵּן בְּדַעַת הַתּוֹס' וְכו' דְהָא בְּקִדּוּשֵׁין (דָּף נ') בְּמִשְׁנֵה הַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה וּבְתָה וְכו' וְשָׁם בְּגַמ' (דָּף נ"א) אֶתְמַר קִדּוּשֵׁין שְׁאִין מְסוּרִין לְבִיָּאָה וְכו' תַּנּוּ הַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה וּבְתָה וְכו' ע"ש כֵּל הַסְּוֵגִיא מְבֹאָר דְגַם בְּקִדּוּשֵׁין אִיכָּא אִיסוּר אִשָּׁה וּבְתָה מַה"ת, וְעוֹד מְבֹאָר כֵּן בְּנִזִּיר (דָּף י"ב) אַרְיו"ח אָמַר לְשִׁלּוּחוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה סְתָם אִיסוּר בְּכָל הַנְּשִׂיִם וְכו' אָמַר רַבָּא וּמוּדָה רִיו"ח בְּאִשָּׁה שְׁאִין לָהּ בַּת וְלֹא אִם וְכו' ע"ש, וְהִנֵּה עַל דְבַר קְוִשְׁיָתוֹ הַשְּׁנֵיָה נְדַבֵּר אִיֵּה"ש בְּמְקוֹם אַחַר אוּלָם קְוִשְׁיָתוֹ הִרְאִישׁוּנָה הִיא לְכַאוּרָה עֲצוּמָה וּכְבֵר הַקְּשָׁה כֵּן גַּם בְּסַפֵּר נְתִיבוֹת לְשַׁבַּת בַּאֲבַהַע"ז שָׁם, וְנִרְאָה מְזָה דְאֶמְרֵינוּ שָׁם בְּקִדּוּשֵׁין דְהַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה וּבְתָה פְּאֻחַת אִינָה מְקוּדֶשֶׁת מְשׁוּם דְכָל שְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ דְבְּקִדּוּשֵׁין לְחַוְדָּא גְּמִי אִינּוּ בְּזָה אַחַר זָה, וְלַחֲמוּר הַקְּוִשְׁיָא ע"כ לומר דְהַתּוֹס' ס"ל דְדוּקָא הַמְּקַדֵּשׁ הָאִם קוּדָם וְאַח"כ הַבַּת לִיכָּא בְּבַת אִיסוּר דְאוּרְיָתָא.

מְשׁוּם דְכְּתִיב בָּאִם שְׁאָר דְבְּעִינּוּ נְכַנְסָה לְחַנוּפָה אֶבֶל אִם קִידֵשׁ הַבַּת תַּחֲנִילָה מוּדוּ הַתּוֹס' שַׁע"י הַקְּדוּשֵׁין לְחוּד נְאָסַר מַה"ת בְּאַמָּה, וְהַתּוֹס' שָׁם בִּיבְמוֹת ס"ל דְכָל שְׁאִינוּ בְּזָה אַחַר זָה מְשִׁנֵּי הַצְּדָדִים הֵגַם דְמַצֵּד אֶחָד יִשְׁנוּ בְּזָה אַחַר זָה גַּם בְּאִנּוּן זָה אִפִּי בְּבַת אַחַת אִינוּ כְּעִין דְאֶמְרֵינוּ בְּחֻלִין (דָּף קכ"ד) בְּהָא דְאֶת שְׁפָא לְכָלֵל מְגַע בָּא לְכָלֵל מְשָׂא דְבְּעִינּוּ אֶתִי לְכָלֵל מְגַע מְפָל צַד וְנִתְבָּאָר בְּזָה מַה שְׁרַצִּינוּ לְבָאָר שְׁיִשׁ בְּזָה מְחַלְוֶקַת בֵּין בְּעֵלֵי הַתּוֹס' וְעֵינּוּ בְּיוֹמָא (דָּף ל"ח ע"א) בְּהַגְהוֹת הַרְשָׁ"ש שָׁם וְדו"ק וְלַעֲנִין הַהַעֲרָה שְׁזַכְרְתִי לְעִיל דְאִמָּי לֹא נִימָא גַּם כָּאִן בְּסוּגִיא פִל שְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ כְּשִׁנְדְקָדֵק הֵיטֵב לֹא יִקְשָׁה כָּלֵל דְכָאִן גּוּף אֶחָד הֵם וְאִין זָה שְׁנַיִם בְּבַת אַחַת וְדו"ק וּבְפִרְט לְכַמְש"כ הַרְשָׁב"א בְּחִדּוּשֵׁיו לְקִדּוּשֵׁין (דָּף נ"א) דְלֹא אֶמְרֵינוּ פִל שְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ רַק דוּקָא אִם בְּבַת אַחַת אִי אֶפְשָׁר לְחַל הַדְּבַר עַל שְׁתֵּיָהּוּן יַחַד רַק עַל אַחַת מֵהוּ, כְּהָא דְמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וּבְתָה אוּ שְׁתֵּי אַחֲיוֹת שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁשְׁתֵּיָהּוּן יְהִיו מְקוּדֶשׁוֹת רַק אַחַת מֵהוּ וְאִז גַּם אַחַת אִינָה מְקוּדֶשֶׁת דְכָל שְׁאִינוּ בּוּזָא"ז אִפִּי בְב"א אִינוּ, אֶבֶל הִיכָּא דְאֶפְשָׁר שְׁיַחֲוִל הַעֲנִין עַל שְׁתֵּיָהּוּן

כגון באמר ה"ז תמורת עולה ותמורת שלמים דקיי"ל דהנה תמורת שניהם, ולא אמרינו כל שאינו בזא"ז וכו' משום דאפשר שתהא תמורת שניהם דתרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמי תציה עולה וקציה שלמים, וה"נ נהי דבזא"ז ליתא אבל בבת אחת מהני שיצאו שתיקה מידי מעילה ולא אחת מהן וא"כ לא שייך פאן לומר דאפי' בב"א אינו נזה ברור ועיין בקדושין (דף נ"ב ע"א) ודו"ק: והנה רש"י ותוס' מחולקים פאן בפשט בת אחת דאמרינו פאן, דרש"י והרגמ"ה מפרשי הדברים בפשוטן דצריף דוקא לשחוט פאחת, ולהתוס' אפי' אם שחטן בזה אחר זה פינו דעכ"פ קודם זריקת אחת מהן שחט שתיקה שחט בבת אחת מיקרו, והנה בפסחים (דף צ"ח ע"ב) פמשנה בבבות הראשונות תנו ואם אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחט שניהם פאחת שניהם יוצאין לבית השרפה, ובבבא דאמר להם ואמרו לו קתני רק ואין ידוע איזה נשחט ראשון אבל שניהם פאחת לא קתני ויש להבין שינוי זה בבבא זו למה, ונראה דהרי בבא זו דומה להפריש שני פסחים לאחריות דבשחט שניהם פאחת זורק איזה דם שירצה וכשר הזבח שגזר דמו, משא"כ באין ידוע איזה נשחט קודם שפיר שניהם יוצאין לבית השרפה, ודע דבמשנה שפירושלמי ליתא בבבא זו גם הדין דאין ידוע איזה נשחט ראשון, אלא הכי קתני אמר להם ואמרו לו אוכלין פולן מן הראשון ותו לא מידי, [בפירושלמי דפוס פעטריקאווי הנדפס עם פירוש הרידב"ז נדפס נוסח המשנה כמו בבבלי אבל ידוע שבדפוס הזה רבו הטעויות, ובדפוס קראטשין שגדפס אחר דפוס קראקא הראשון כתוב כמו שהעתקתי בזה וגם בתוספתא פ"ט דפסחים איתא ג"כ פנוסח הירושלמי דפוס קראטשין] ויש להבין הטעם, אלא דלשיטת התוס' פאן דאם עדיין לא זרק אע"פ שגשחטו זה אחר זה זורק איזה דם שירצה וכשר, ובפסחים שם הרי קודם זריקה איירי עיי"ש וא"כ גם באין ידוע איזה מהן נשחט ראשון נמי אין שניהם יוצאין לבית השרפה אלא זורק דמו של אחד מהן וכשר, וא"כ זכינו לדין דמחלוקת רש"י ותוס' פאן תליא בגירסת המשנה שם דלגירסת הבבלי מוכח פריש"י ולגירסת הירושלמי מוכרח פתוס', ומשו"ה הרמב"ם דפוסק בפ"ג ה"ו מה' מעילה פדעת רש"י פאן דהעיקר תלוי בשחיטה ממש, העתיק פאמת בפ"ג ה"ו מה' קרבן פסח פנוסח המשנה הבבלי, אלא דיש לתמוה על הרמב"ם דפוסק שם שגם באמרו לו ואמר להם גם אם שחט שניהם פאחת שניהם יוצאין לבית השרפה ופטורין מלעשות פסח שני ועיין לח"מ שם בה"ד הטעם דפטורין מפסח שני, וזהו תמוה דבשחט שניהם פאחת למה שניהם יוצאין לבית השרפה יזרוק דמו של אחד ויהיה פשר לגמרי, ובפסחים (דף צ"ז ע"ב) בתוס' ד"ה הפריש ב' חטאות לאחריות ביארו דהא דהשני רועה הלכתא גמירי לה עיי"ש, ואם הפריש ב' אשמות לאחריות אפשר דאשם פא בנדבה עיין במג"א לאו"ח סי' א' ובארצות החיים שם, אבל פסח שאינו פא נדבה פדאיתא בחולין ודף מ"א ע"ב) וגם הלכתא גמירי נמי לא שמענו בפסח, א"כ אפשר לומר דבהפריש שנים לאחריות השני יוצא לגמרי לחולין, ובגשחט גם הוא בעזרה הנה חולין שגשחטו בעזרה דהוא מהנפקרין ולמה זה יוצא לבית השרפה וצ"ע: שבתי וראיתי בפירושלמי קדושין (פ"ב ה"ו) דהכי איתא התם א"ר לעזר באחריות שקידש שתיים פאחת] לא קידש ובחטאות פני, האיך עבידא שחט שתי חטאות לשם חטאת אחד המנזח בורר את הראוי לו שתיקה אסורות באכילה, שחט שני אשמות לשם אשם אחד המנזח בורר את הראוי לו שניהם אסורין באכילה וכו', ובפסחים לא פניר שאין

הפסח בא אלא לאכילת הבשר וכו' עכ"ל, וא"כ לדעת הירושלמי חייבין גם בפסח שני, ועיי"ש בש"ק שפירש ששחט ונרק דמן והעלה אימוריהן פאחת דאל"כ הרי אינו זורק דם השני כלל, וגם פתב דהא דתנו בפסחים פ' האשה דבשכח מה א"ל רבו שניהם יוצאין לביהש"ר ופטור מפסח שני אתיא כר' נתן דאכילה לא מעפבי, ולא הזכיר כלל דברי התוס' פסחים, (דף צ"ח ע"ב) וביאור שביאר הלח"מ דבריהם, ועכ"פ אפשר לפי"ז לומר דהרמב"ם דפסק בבבא דאמרו לו ואמר להם דשניהם יוצאין לביהש"ר גם בשחט שניהם פאחת היינו בשזרק ג"כ שניהם פאחת ולכן שניהם יוצאין לביהש"ר, ויהיה א"כ מקור דין זה לא ממשנה דפסחים דבה לא הוזכר כלל דין דשחט שניהם פאחת כמו שביארנו אלא מירושלמי דקדושין הנה, אלא דבהא דפסק הירושלמי דבפסחים לא פיפר וחיוב א"כ בפסח שני פנה דחה הרמב"ם דעת הירושלמי מפני הסתם משנה דפסחים דפסקה להדיא דאע"פ שיוצאין לביהש"ר פטורין מפסח שני ודו"ק: בתוס' ד"ה א"ל ר"ז כפר שנית לנו אלל וכו' ואלל הוא גידי הצנאר וכו' עכ"ל, כפר העירו רבים דבתוס' חולין שם ד"ה מטרקא דחו פירוש זה, אכן גם דבריהם שם מוקשין מאוד כמו שעמד עליהם הרש"ש בהגהותיו שם, גם דברי התוס' בזבחים (דף ל"ה ע"א) ד"ה מוראה שפכתו דבחנם פירש"י טעמא דמוראה משום דפירשא בעלמא הוא דהא אין בה שום אכילה ע"ש, ומוכח לכאורה דס"ל דגם מוראת חטאת העוף אינה נאכלת, דאל"כ הרי שפיר צריכין אנו לטעמו של רש"י דפירשא הוא בחטאת העוף, וא"כ סתרי לדבריהם בעצמם שם בסמוך ד"ה פגל באלל ע"ש שפכתו דבעולה מייירי ומוכח דבחטאת א"צ להסיר דנאכלת לפניהם.

ובלאו"ה דבריהם שם צ"ע שפכתו דאלל שאמר ר"א בגמ' שם הוא בשר שפלטתו ספין, וא"כ תמוה דמהו אלל דמתניתין שם דמפורש דאין חייבין עליו משום פגול ואין מפגלין בו. ואם נימא דמתניתין שם במטרקא איירי דגרע טפי אכתי קשה לר"י בחולין (דף קכ"א) דס"ל דמטרקא נמי איקרי אלל ומצטרף לטומאת אוכלין ואמאי לא חל עליו שם פגול, אוילם לפי התוס' פאן שהוא כפירש"י דהתם א"ש, דר"א באלל דעוף איירי דרכיך משו"ה חל עליו פגול, ומתניתין באלל דבהמה דאינו ראוי כלל כמפורש ברש"י שם וצ"ע: בגמ' מצאני זמן אחד וא"ל אומר הנה ר"ע זריקה מועלת ליוצא בנחותא אמרתי לו הן בתמיה פן הייתי מפרש לילא דרש"י ותוס' פירשו להיפוך: ע"ב בגמ' בבת אחת אין בזא"ז לא ע"כ, משמע דבזה אחר זה פגון שזרק דם הראשונה קודם שחיטת השנייה או קבלתה מועלין בשניה, וקשה לי הרי ר"ש אית ליה פל חטאות מתות אפי' הפריש לאחריות ורועה לית ליה פלל וא"כ אמאי מועלין בשניה הרי חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין, ואפי' לרבנן יש להקשות דהרי ס"ל דאם נתכפר בשאינה אבודה האבודה תמות.

והכא לא מחלקינן פלל אינה מהו זרק תחילה וגם ברמב"ם בפ"ג ה"ו מה' מעילה לא מחלק פלל, ובשלמא לפירש"י דדוקא בנשחטו בבת אחת אבל בנשחטו בזא"ז אע"ג דדם שניהם עומדים לזרוק אינה מוציאה את חברתה מידי מעילה, אפשר לומר דכיון דגם השנייה הייתה ראויה לזריקה קודם פפרת הראשונה לא הנה בכלל חטאות המתות, ומשו"ה שפיר מועלין בה, אבל לפי התוס' דבזא"ז היינו שזרק הראשונה קודם שחיטת השנייה או קודם קבלת השנייה קשה, שוב ראיתי בזבחים (דף קי"ב ע"א) שהתוס' השיגו

כּן על פירש"י שם וכתבו דכיון דנשחטה השנה קודם פפרת הראשונה לא הנה בכלל
חטאות המתות, עכ"ד הרב קרן אורה והארץ עוד מעט בזה ורמז לחידושי למס' תמורה
ואין בידי ספר קרן אורה על מס' תמורה ועיין בדברינו לעיל במשנה ד"ה אמר ר"ע
ובירושלמי קדושין (פ"ב ה"ו) ודו"ק: שם תשובה גנובה השיבו ר"ע לאותו תלמיד
מפירש"י ורגמ"ה ** (נראה) ** דלא גרסי לאותו תלמיד דהא אי אר"ש ואיך יאמר עליו
ר"ל לשון זה שם אלו הפריש שתי אשמות לאחריות ושחט שתייהן וקדם וכו', ופירש"י
וכן פי' גם התוס' דאח"כ נזרק דמו של האחר, וקצת קשה דלפי"ז למ"ל להש"ס להביא
מהא דאמר עולא אימורי קדק"ל שהעלו לפני זריקת דמים לא ירדו הרי הא דעולא ע"כ
דאמי לאשמעינו דלא ירדו קודם זריקה דלאחר זריקה פשיטא דלא ירדו, ואי הא דריו"ח
לאחר זריקה מייירי בלאו הא דעולא הנה מצי להוכיח דלאו גוף אחד הם מדירדו לאחר
זריקה, ועוד דלענין מאי אמר ריו"ח כ"ל וקדם והעלה האימורין קודם זריקה ולמה לא
הביא ראיתו מאם העלו אחר זריקה מזה דלא זרק שיירדו אלמא דלאו גוף אחר הם,
אלא ע"כ לאחר זריקה פשיטא דירדו כיון דכבר נדחה השני ועיקר הוכחתו היא מהא
דירדו קודם זריקה אע"ג דבשאר אימורין לא ירדו, וה"נ עדיין לא נודע מי אשר יכשר
ואפ"ה ירדו ש"מ דלאו גוף אחד הם, וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל שסתם וכתב דאם
העלה אימורין של אחד מהן קודם זריקה הרי אלו ירד משמע דמחויב להורידן מיד קודם
זריקה, ועיין בדברי הראב"ד ז"ל שם ולפמש"כ נראין דברי הרמב"ם נכונים עכ"ל הקרן
אורה: ברש"י ד"ה קצצתינו לרגלוהי דינוקא ר"ל קרי ליה ינוקי לפי שהיה בחור ממנו
עכ"ל, ולענ"ד קשה לומר כן דהרי ר"ל כבר היה גדול בשני דר' יהודא נשיאה והיה
גדול בתורה בימי ר' יהודא הנשיא הראשון עיין בסדר הדורות סדר תנאים ואמוראים
אות יו"ד ואות שי"ן, וריו"ח הרי נולד בימי רבי פדאימא ביומא (דף פ"ב) דרבי אמר
לחישו לאימיה פשהיתה מעופרת עמו יוכ"פ היום, וא"כ נראה דר"ל קשיש הנה מר'
יוחנן, ואין לומר דריו"ח דהכא הוא ריו"ח התנא פעין מש"כ התוס' בגזיר (דף מ"ה)
דהא ריו"ח מקשה ליה הכא מהא דאמר עולא ואיך יקשה ריו"ח התנא מעולא האמורא,
לכן נלע"ד דריו"ח על ר' אושעיה דמשמיה אמר ר"ל תשובה גנובה השיבו ר"ע קאמר
קצצתינהו לרגלוהי דינוקא, והוא ר' אושעיה השני לא ר' אושעיה הגדול רבו דר"ל,
ומ"מ אמר ר"ל משמיה כיון שהיו בדור אחד ומצינו פיוצא בזה הרבה, ובע"ז (דף מ"ד)
ע"ב) איתא אמר רחב"י אמר ר' אושעיה תשובה גנובה השיבו ר"ג לאותו הגמון נראה
דהוא גמי ר' אושעיה השני שהיה רגיל לומר בלשון הזה פידוע שלכל אחד מחז"ל היה
לשון שהיה דרכו להשתמש בנוסח ההוא ורחב"י היה.

ג"כ בדור ההוא, ובזה יש להכריע בע"ז שם בין נוסח הדפוס ובין הגהת הב"ח שם
ודו"ק: ולהשלמת הסוגיא אודיעה מה שראיתי פלא בשו"ת שואל ומשיב מהדורא ג' ח"א
סי' ש"ס שז"ל שם. קשיא לי טובא בהא דמעילה אמר ר"ע ונהרי המפריש חטאתו וכו'
לא פשם שדמה פוטר וכו' ע"ש ובגמ' מפלפל אי בבת אחת וכו' והוא תמוה, דלמאן קאמר
ר"ע דהא לרבי פל ששניהם לפנינו אחת תקרב והשניה תמות בין לר"ה ובין לר' אבא
ולרבנן תרעה, והאיך מועיל דמה לפטור חבירתה הא חבירתה תמות או תרעה ובפרט בזה
אחר זה, ורבינו פסק בפ"ד מפסוהמו"ק פרבנן ובפ"ג מה' מעילה כר"ט ושתייהן אין להם
ישוב פאחת, וכן צ"ע בהא דאמרינן במעילה (דף ז' ע"ב) דא"ל ריו"ח לר"ל ואתה אינו

אומר פן נהרי אלו הפריש ב' אשמות לאחריות ושחט את שתיהן וכו' אי אפה מודה שאם עלו ירדו ואשמת, וקשה טובא דהא בתמורה (דף כ"ד) א"ר אושעיה המפריש ב' חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן ונתברתה רועה, ואמרין נשם דאלבא דרבי הוא דאמר אבל לרבנן לא אמר עיי"ש, וכאן אמר ריו"ח לר"ל בפשיטות ותרמב"ם פסק פן בה' פסוהמו"ק פ"ג הי"ג וצע"ג עכ"ל, ודבריו תמוהין מראשון עד סופן דקושיותו הראשונה לא קשה מידי דהא דלרבי השניה תמות ולרבנן תרעה היינו פשעדיין השניה תיה אחר פפרת הראשונה אבל הכא הרי שחט גם השניה קודם זריקת הראשונה בזה שפיר אע"פ שפסולה השניה מ"מ זריקת חכרתה מוציאה מידי מעילה וכבר בארנו בסוגיא זו בעזה"ש מה שיש די לענ"ד, וקושיותו השניה קשה לי להבין ראשית פונת קושיותו ותליתי החסרון בעצמי שאינני מבין את דבריו, אולם אחר הימים הגיעני הספר שו"ת מהרי"א הלוי זצ"ל וראיתי שם בח"ב סי' מ' שפבר נשאל המחבר ע"ז ואעתיק דבריו בזה שז"ל, ולדעתי העני' נראה דהדין עם דודי הגאון זצ"ל ויפה הקשה, דהא עיקר טעמו של ר"ע במעילה דדמה פוטר בשר חכרתה הוא משום דרצה מזה זורק רצה מזה זורק, ומשו"ה בשחט בזא"ז בשעה ששחט את הראשונה נעשה שניה מותר חטאת ותו אין דמה פוטר בשר חכרתה, וע"ז שפיר הקשה דמהכא משמע דאין השניה נעשית מותר חטאת עד שחיטת הראשונה, וזה דלא כרבי ודלא כרבנן דלדידהו תיקף פשנמצאת השניה פיון דמזנה להקריב את הראשונה כמש"כ הרמב"ם פ"ה מה' עבודת יוהכ"פ הט"ו מיד הנה השניה מותר חטאת ואזלה לרעה או למיתה ועיין לח"מ פ"ד מה' ק"פ ה"ו וכביזמא (דף ס"ה ע"א) דהנה כמפריש לאיבוד, וא"כ מה מועיל מה ששחט שניהם בב"א פיון דכבר נעשית מותר מחיים וזה ברור מאוד בס"ד, וגם קושיותו השניה אפשר דדעתו היה לפרש דאמר במעילה הפריש ב' אשמות לאחריות היינו דמתחילה הפריש אשם אחד ואח"כ אמר דהשני יהיה לאחריות.

דדוקא בהא דר' הושעיא דהפריש ב' חטאות לאחריות כתבו התוס' במנחות (דף פ' ע"א) דכונתו שהפריש שתיהן ביחד שהרי קאמר מתכפר באחת מהן ואם הפריש מעיקרא רק חטאת אחת הרי הוא צריך להתכפר בראשונה דוקא, אבל במעילה גבי ב' האשמות לא נאמר כלל מתכפר באחת מהן וא"כ י"ל דהפונה שהפריש אחד מעיקרא ואח"כ השני לאחריות, וא"כ שפיר הקשה עליו להתכפר בראשון דוקא ונהו השני מותר אשם דאזיל לרעה א"כ לא שייך לומר רצה מזה זורק רצה מזה זורק ואיך אפשר לומר דכחז גופא הוא עכ"ד, הרי דגם הגאון הנ"ל נתקשה מאוד בדברי דודו הגאון בעל שואל ומשיב וישוב דבריו שכתב אינם מספיקים כלל להמעין, ועוד ראיתי בשואל ומשיב סי' הנ"ל שכתב בהא דקאמר פאן ריו"ח הפריש ב' אשמות לאחריות ולא נקט ב' חטאות אפשר דהוא משום קושית התוס' בפסחים (דף צ"ז ע"ב) דהא אינו יכול להקדיש שתי חטאות על חטא אחד, ואם אשם בא נדבה עיין מג"א באו"ח סי' א' וא"כ יכול להקדיש ב' אשמות מידי דהנה אם הקדיש לנדבה וצ"ע עכ"ל, וגם דבריו אלה לענ"ד תמוהין ובפרט שרש"י ותוס' כתבו פאן מפרש דה"ה חטאות אלא דחטאות כ"ש הוא מאשמות: ואין להקשות בסוגיא דידן לדעת ר"ת בפסחים (דף ע"ג) וביבמות (דף ד') ובגזיר (דף כ"ה) ובזבחים (דף ה') דמה"ת כל שפחטאת מטה באשם קרב עולה ורק חכמים תקנו רעה, א"כ קשה הפריש ב' אשמות לאחריות ושחט שניהם והעלה אימורין למזבח ואח"כ זרק מדם

השני ובאופן ששחטן זה אחר זה, הרי השני הוא עולה פשרה מה"ת ובנדאי שאין זריקת דם הראשון שהיא אשם מועלת להשני שהיא עולה מה"ת לשום דבר שבעולם, וא"כ מה זה ענין לב' חטאות דמותר חטאת מה"ת למיתה אולה, די"ל דר"ת סובר פהרמב"ם בפ"ד מה' פסוהמו"ק הט"ו דבעינן עקירה מפני עולה אבל אם שחט סתם אשם הוא ועיין לח"מ שם ועיין גם במרפכת המשנה שם ובאנרח מישור בנזיר שם ודו"ק: שם בגמ' מעילה הוא דליפא אבל איסורא איפא ואמאי הא ממונא דכהנים הוא וכו' הא ממונא דבעלים הוא עכ"ל הגמ', קשה לי הא מבואר להדיא בפסחים (דף נ"ט ע"ב) יכול יהיו פהנים רשאים בחזה ושוק קודם הקטרת אימורין תלמוד לומר והקטיר הפהן החלב המזבחה והדר והבשר תאכל, ומוכח שם מדפריד ארב פפא דמיירי בחטאת דגם בקדק"ד הדין פן ולא רק בשלמים לענין חזה ושוק, כמש"כ המל"מ פי"א ה"ד מה' מעשה"ק והוסיף שם עוד דגם לבעלים אסור הבשר של קדק"ל עד אחר הקטרת האימורין, וכ"כ להדיא התוס' בביצה (דף כ' ע"א) וע"ש בצל"ח מה שפלפל בזה בארובה, ועיין בתוס' נזיר דף כ"ח ע"ב וא"כ מאי פריד פאן הש"ס הרי באמת בשר קדק"ד ובשר קדק"ל לאחר זריקת הדם נהי דאין בהם שוב מעילה איסורא אפתי איפא בהו עד אחר הקטרת האימורין וא"כ אין התחלה כלל לקושית הש"ס פאן, והנה בנדרים (דף י"א ע"ב) בעי רמי בר חמא הרי זה כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים מהו ופריד הש"ס אי דקאמר בהדין לישנא בהתיירא קמתפיס, וכתב שם הרא"ש ז"ל בפירושו וז"ל ואע"ג דכל כמה דלא מקטרי אימורין לא משתרי בשר לאכילה לא פסיקא ליה לומר לאחר הקטרת אימורין דאמרינן בפסחים (דף נ"ט ע"ב) כי ליתנהו כגון שנטמאו או שאבדו לא מעכבי עכ"ל, וכיוצא בזה כתבו התוס' בזבחים (דף מ"ג ע"א) ד"ה והלבונה דלא חשיבי האימורין מתיר מה"ט דאם נטמא או שאבדו לא מעכבי, ובהגהות הגאון הר"ש ז"ל במכות (דף י"ח ע"ב) כתב ליישב לשון הש"ס שם ע"פ דרד"ז זה ע"ש (ומדברי הרא"ש בנדרים הנ"ל מבואר שגם הבעלים אסורים בבשר שלמים עד אחר הקטרת האימורין כדעת המל"מ והתוס' ביצה הנ"ל, וכן מבואר ברש"י סוכה (דף ט' ע"א) ד"ה על החגיגה ע"ש, וכן מבואר עוד ברש"י זבחים (דף י"ג ס"א) ע"ש דקחשיב הקטרת האימורין בין דברים המביאין לידי היתר אכילת הבשר אף לבעלים דלא כהצל"ח בביצה שם שמסתפק בזה, והגם שלפום רהיטא לשון הש"ס בפסחים שם משמע דרק חזה ושוק לפהנים אסור קודם הקטרת האימורין וכן משמע גם לשון הספרא פ' צו סי' קנ"א וביותר משמע פן מהספרי פ' קרח סי' ב' אבל בשר לבעלים מותר גם קודם הקטרה, מ"מ נדאי דאין לדחות כל הני ראיות המפורשות מפני המשמעות בלבד שע"כ הראשונים לא ס"ל משמעות זו] אבל לתרץ קושיתי פעיו זה דחוק מאוד דבשלמא בנדרים שם דהש"ס מתרץ תירוץ מירונח דמנחא בשר שלמים קמיה וכו' שפיר כתב הרא"ש דלא בעי לתרץ בדוחק ולמימר דאיירי דוקא קודם הקטרת האימורין, אבל פאן במעילה דפשוטת המשנה נדאי משמע דרק הדם נזרק והאימורין לא נקטרו עדיין, קשה למ"ל להש"ס לדחוק ולתרץ דמיירי בפיצא ור"ע היא דבר שלא הוזכר במשנה כלל דמיירי בפיצא, ויש ליישב בדוחק דמשום משנתנינו דלקמן רפ"ב דמיירי בחטאת העוף דליפא גבה הקטרה כלל דע"כ מוכרח הש"ס לקמן (דף ח' ע"ב) לומר דמיירי בפיצא ור"ע היא משו"ה משני הכי גם אמשנתנינו, אי נמי י"ל דבבשר ליהנות ממנו בלא אכילה נמי משמע דאיסורא איפא וזה

לא שְׁמַעְנוּ מִפְּסָחִים שֶׁם דָּרַק בְּאֶכִילָה יֵשׁ אִיסוּר קוֹדֵם הַקְטָרָה אֲבָל לֹא בַהֲנָאָה, מִיְהוּ אִם אֲפֹשֶׁר לֹמַר כֵּן הָרִי קוֹשֵׁי הָרָא"ש בְּנִדְרִים שֶׁם לֹא ק"מ"ד דְּהָרִי פֶּשְׁאָסָר עָלָיו כְּבִשָׁר זָבָחִי שְׁלָמִים גַּם בַּהֲנָאָה אִסָּר עָלָיו, אֲלֵא ע"כ דְּבִבְשָׁר לִיכָא אִיסוּר הֲנָאָה זוּלַת אֶכִילָה וְאִכְמ"ל: עוֹד נִלְע"ד לֹמַר בְּזֵה דְּהָרִי בְּקָרְבַּן פֶּסַח וְדָאִי גַם בְּטָרָם יִקְטִירוּן הַחֲלָבִים מִן־תֵּר הַבְּשָׁר לְאֶכֹּל אֶף לְכַתְחִילָה, וְנָהִי דְּבַעֲרַב פֶּסַח שְׁחַל בְּחוּל אִי אֲפֹשֶׁר הַדָּבָר שְׁהָרִי הַהַקְטָרָה הִיא ע"כ בְּיוֹם י"ד גִּיסוֹן וְלֹא בְּלִילָה דְּחֲלָבֵי חוּל אִין קָרְבִין בִּיו"ט פְּדַפְסָק הָרַמְבַּ"ם פ"א מֵה' ק"פ ה"ח, וְהַפֶּסַח הָרִי אִינוּ נֶאֱכָל אֲלֵא בְּלִילָה וְא"כ אִי אֲפֹשֶׁר דִּיאַכֵּל הַפֶּסַח קוֹדֵם הַקְטָרַת הָאִיסוּרִין דָּאִם לֹא הַקְטִיר עַד הַלִּילָה הו"ל כְּנִטְמָאוּ אוּ שְׁאֲבָדוּ, אֲבָל בַּעֲרַפ"ס שְׁחַל בְּשַׁבַּת דְּנִקְטְרִין הָאִיסוּרִין גַּם בְּלִילָה עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר פְּלִשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁם פ"א ה"ח מֵה' ק"פ, וְא"כ לֹא מְבַעֲיָא לְרַאבְע"ז דְּהַפֶּסַח מֵה"ת אִינוּ נֶאֱכָל אֲלֵא עַד חֲצוֹת וְדָאִי מוֹכַח דְּנֶאֱכָל קוֹדֵם הַהַקְטָרָה, וְכֵן לְשִׁיטַת רַש"י רִישׁ בְּרָכוֹת דְּבַהֲקָטֵר הָאִיסוּרִין לֹא עָשׂוּ חו"ל סִיגָא פְּלִל וְנִקְטְרִין בְּכָל הַקְרָבָנוֹת עַד שְׁיַעֲלָה עִמָּה"ש א"כ כִּינּוּן דְּהַפֶּסַח אִינוּ נֶאֱכָל לְכו"ע אֲלֵא עַד חֲצוֹת מְדַרְבְּנָן עַכ"פ, הָרִי מוֹכַח דְּהַפֶּסַח נֶאֱכָל לְכו"ע קוֹדֵם הַהַקְטָרָה, וְאֲפִי' לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּבַהֲקָטֵרַת אִיבְרִים בְּכָל הַקְרָבָנוֹת נִמְי יֵשׁ סִיגָא עַד חֲצוֹת וְתוּ לֹא עֵינָן בְּתִיו"ט רִישׁ בְּרָכוֹת, מ"מ חֲלָבֵי הַפֶּסַח הָרִי מוֹדָה דְּנִקְטְרִין עַד שְׁיַעֲלָה עִמָּה"ש כְּמִפְּנֵי בְּלִשׁוֹנוֹ בַּפ"א מֵה' ק"פ שֶׁם, וְהַטַּעַם נִלְע"ד דְּכִינּוּן דְּפֶסַח אִם נֶאֱבָדוּ אוּ נִטְמָאוּ אִיסוּרֵיהוּן וְהַבְּשָׁר קִיָּים זוּרַק אֶת הַדָּם כְּמִפְּנֵי בְּמִשְׁנֵה פְּסָחִים (דָּף ע"ח ע"ב) ע"ש, חוֹזִינָן מְזַהֵה דְּאִיסוּרֵי פֶּסַח הֵם טָפֵל לְהַבְּשָׁר לְכֵן לֹא עָשׂוּ חו"ל בְּהֵם סִיגָא, עַכ"פ מוֹכַח גַּם לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּהַפֶּסַח נֶאֱכָל קוֹדֵם הַהַקְטָרָה, וְהַדַּעַת גוֹתָן כֵּן שְׁהָרִי תָּנוּ חֲשֵׁכָה יֵצְאוּ וְצָלוּ פְּסָחֵיהוֹן וְלֹא שָׁבוּ עוֹד לְעֲזָרָה מִשְׁחֲשֵׁכָה וְלֹא יוֹכְלוּ בְּנֵי הַחֲבוּרָה לְדַעַת אִם כְּבָר הִקְטִירוּ אִיסוּרֵי פְּסָחִים אִם לֹא אֲלֵא וְדָאִי דְּמִן־תֵּר לְאֶכֹּל קוֹדֵם הַהַקְטָרָה, וְא"כ י"ל דְּהַש"ס פָּאן הָכִי פְּרִיף דְּהָרִי הַתָּנָא סְתָמָא קְתַנִּי קְדָשִׁים קָלִים וּפֶסַח נִמְי בְּכָלֵל, וּפְרִיף גַּם אֲפֶסַח מְעִילָה הוּא דְּלִיכָא הָא אִיסוּרָא אִיכָא הָא מְמוּנָא דְּבַעֲלִים הוּא, וְהַפֶּסַח הָא מִן־תֵּר לְאֶכֹּל קוֹדֵם הַהַקְטָרָה אַחַר הַזְרִיקָה, דְּנָהִי דְּבִיּוֹם אִסוּר לְאֶכֹּל בְּכַפְסָחִים (דָּף מ"א) מ"מ זְמַן מְמִילָא קְאָתִי וּבְלִילָה יְהִי מִן־תֵּר לְאֶכֹּל בְּלִי שׁוּם עֲבוּדָה בְּמִקְדָּשׁ וְדו"ק, וְאַחַר זְמַן רַב רְאִיתִי שְׁעַמַּד כְּבָר עַל עֵינָר קוֹשֵׁי תִי בְּסוּגִיָא זוּ הַגָּאוֹן הַנֶּפְלֵא ר' יוֹסֵף שְׁאוּל נ"ז בְּהַגְהוֹתֵיו לְהַנּו"ב מֵהַדו"ק בְּסוּפּוֹ וְתִירֵץ בּוּזָה"ל, שׁוּב נִתְיַשְׁבְּתִי לְפַמְש"כ הַמַּל"מ פ"א מְמַעֲלָה ה"ג דְּאִיסוּרִים חֲלוּקִים יֵשׁ דְּמַצָּד מְעִילָה אִינוּ תְּלוּי בְּכַזִּית כ"א בְּשׁוּנָה פְּרוּטָה וּמַצָּד אִיסוּר קְדָשִׁים הוּא בְּכַזִּית עֵי"ש, וְכָאן דְּקְתַנִּי אִין מוֹעֲלִין לֹא מִיָּרִי רַק מֵאִיסוּר מְעִילָה לְבַד וְלֹא מַצָּד אִיסוּר קוֹדֵם הַהַקְטָרַת אִיסוּרִים עַכ"ל, אֲבָל לַעֲנ"ד אִין תִּירִיצוּן נִכּוֹן פְּלִל דָּא"כ מֵאִי מְשַׁנֵּי הַש"ס בִּינְצָא וְהָרִי גַם אִיסוּר יִנְצָא אִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם מְעִילָה לְר"ע רַק מַצָּד אַחַר וּבְכַזִּית וְלֹא בְּשׁו"פ וְלַדַּעַת הַתוּ"ט בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם אִיסוּר אֶכִילָה כָּאן מְשׁוּם יוֹצָא הוּא מְדַרְבְּנָן בְּעֵלְמָא, וְעוֹד דָּא"כ מֵה זֶה שְׁכַתְּבוּ כָּאן הַתוֹס' ד"ה הָא מְמוּנָא וְכו' דְּלִמ"ד הַיֵּתֵר זְרִיקָה נִיחָא הָרִי אִיסוּר מְעִילָה עַכ"פ שׁוּב לִיכָא וְדו"ק: וְכִשְׁהַגִּיעוּ דְּבָרֵי אֵלָה לְפָנֵי הַגָּאוֹן ר' אֱלִיעֶזֶר יַעֲקֹב לְעוּוֹ זצ"ל מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד בִּירוּשָׁלַיִם תוֹב"ב, כְּתַב אֵלַי וְז"ל, לְפִי דַעַתִּי הַדְּבָרִים כְּפִשׁוּטָן דְּכֵן הוּא הַדְּיוּק גַּם בְּמַס' בַּב"ק (דָּף י"ב ע"ב) מְעִילָה הוּא דְּלִית בְּהוּ הָא מִקְדָּשׁ קְדָשִׁי, וְכֵן נִמְי מְדַיִק הַגַּמ' הֵכָא דְּכִינּוּן דְּחוּלִין הוּא אִין שְׁיִיף לֹמַר אִין בְּהֵם מְעִילָה וְאִף דְּאִיסוּר לְאֶכֹּל מְטַעַם קוֹדֵם הַהַקְטָרָה מַכ"ז אִין בְּהֵם שׁוּם אִיסוּר קוֹדֵם,

והראיה דמיקרי ניתר לטהורים ולכן חייב עליו משום טומאה, ועיין בתוס' זבחים (דף ל"ו ע"ב ושם ע"א) דרצו התוס' לומר דמתשבה להניח לר"י מיקחשב כמו שהניח ובהניח פוסל מטעם שיכול לבוא לידי נותר, אבל משום קודם הקטר אין בהם שום פסול והנפ"מ דכינן דאין בהם שום קדושה א"כ אינו אסור רק באכילה אבל לא בהנאה, ומה שתיגרז הגאון רי"ש נאטינגאון שהביא כת"ר נמי א"ש מה"ט, ומה שהקשה כתר"ה דא"כ מאי משני הגמ' בינצא לא הבינתי דהא הגמ' שפיר משני דזה ידוע דשלימים אף דאין בהם מעילה עכ"ז אסור מה"ת ליהנות בהם מטעם הקדש, א"כ לר"ע דיןצא לא מהני אלא לאפקועי ממעילה אבל כל דין קודש נשאר פשהיה, והנפ"מ של ר"ע אינו אלא היכא דשייך מעילה אבל בשלימים כיון דנצא קודם זריקה אף שאח"כ נרק נשאר כמקדמ וא"כ עומד הוא באיסורו דאסור ליהנות מטעם קודש א"כ הוא אסור בהנאה וגם בשו"פ הוא איסורו, ומה שמסתפק כתר"ה לענין אכילת פסח אם מותר לאכול קודם הקטר כמו בשבת, לדעתי הכי תלא רחמנא אכילת בעלים בהקטר חלבים, הרי אכילת הבעלים תלוי רק באכילת הפהנים ואכילת פהנים תלוי בהקטר חלבים עיין פסחים (דף נ"ט ע"ב) כיון דכהנים לא אכלי וכו', וא"כ בפסח דליכא אכילת פהנים ממילא פשיטא דהבעלים אוכלין אף קודם הקטרה עכ"ד, ולענ"ד יש לגמגם הרבה בדבריו וגם כנראה אשתמיטתיה מש"כ התוס' יו"ט דאיסור אכילה בינצא הוא רק מדרבנן לר"ע, והמענין הישר יבחר: שם בגמ' א"ר חנינא ליוצאין ור"ע היא, הא דלא מוקי לה בנטמא וכו"ע היא משום דזה פשיטא ואין צריך הסנא להשמיענו, אבל בינצא טובא אשמעינן דגם לר"ע אסור באכילה כ"כ הרב קרן אורה, ולענ"ד משום הא לא איריא, אלא משום דקתני במתניתין על זה ועל זה חייבין עליו משום פגול נותר וטמא היינו בטומאת הגוף, ועל טמא עיין בזבחים (דף ק"ז) דריה"ג ס"ל דאין חייבין משום טומאת הגוף וזה לענ"ד נכון, ואע"ג דחכמים פליגי עליה מ"מ פבר אין זה לכו"ע, ואפי' בנטמא הגוף ואח"כ נטמא הבע"ל דלכו"ע חייבין עליו משום טומאת הגוף, מ"מ דחיקא ליה מילתא לומר דמיקרי בבשר טמא ודוקא נטמא הגוף ואח"כ נטמא בשר, ועיין בדברינו לקמן רפ"ב, ובתוס' פאן ד"ה פי אמר ר"ע וכו' פי אין הכי נמי וכו' נראה דצ"ל פי הקונטרס אין ה"נ וקושית התוס' מפסח שיצא שנשרף מיד י"ל דשאני פסח דעיקרו לאכילה וכיון דאסור באכילה שפיר הוה פסולו בגופו ונשרף מיד משא"כ שאר קדשים וז"ב ועיין בשמ"ק מנחות דף מ"ו ע"א אות י"ח ודו"ק: סימתי בעזרתו יתברך פרק קמא היום יום ועש"ק יום א' דר"ח אדר שני שנת עת"ר רפ"ק פה ק"ק וואיינוטא יע"א.

פרק שני דף ח' ע"א טטאת העוף וכו' הוזה דמה וכו' ואין בה מעילה, התוס' בפסחים (דף ע"ז ע"ב) ד"ה שאין בשר ניתר באכילה עד שיזרוק הדם ו"ל תימה אימא דוקא שלימים שיש בה שתי אכילות אבל עולה מנלן דאימא פי היכא דלית בה מעילה אחר שיזרוק הדם פדתנן במעילה פרק טטאת העוף לית בה נמי מעילה קודם זריקה דהאי קרא [דדם זבחה ישפך ונהדר ונתבשר תאכל] בשלימים פתיב, וי"ל דר"א לא חשיב הך חומרא, והרשב"א מתרץ דר"א יליף עולה מקו"ח דר"יובשלימים טבח וכתב לה קרא עכ"ל, וכבר התפלאו רבים שהרי לקמן במשנה (דף ט' ע"א) מפורש במשנה להיפך דבעולה מועלין בה גם לאחר זריקה עד שתצא לביה"ד, ומשו"ה הגיהו בתוס' רוב בעלי ההגהות הרש"ש והמלוז הרועים והמצפה איתן ועוד דכונת התוס' להקשות על עור

העולה דאיתא באמת במשנתנו שם דלאחר זריקה אין מועלין בה, והג"מ מהר"י בכרך ב' בהגהותיו שם פתב דקונשית התוס' היא על העולה גופה מנלן דנקטרת אחר זריקת הדם נימא דגם אם נקטרה קודם זריקה ונצאה לביה"ד יצאה מידי מעילה עיי"ש, ונאני עני כמה תמוהין בעיני דבריהם שהרי להקדיא שנינו בזבחים (דף מ"ג ע"א) העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לפנהיגים, ופירש"י דמה מתיר בשרה למזבח דכתוב וזרקו והדר יערכו.

ועורה לפנהיגים עור העולה אשר הקריבו אין לו אלא לאחר זריקה עכ"ל, ועיין גם בזבחים, (דף ק"ג ע"א) וא"כ מה מקום יש לקונשית התוס' בין על בשר העולה להר"י בכרך ובין אעור העולה ליתר המגיהים הנ"ל ודברי הרש"ש בלאו"ה תמוהין מאוד להמעין שם, גם יש להבין למה נאיד הרש"ש א מתירויז התוס' דר"א לית ליה חומרא זו הרי מבואר בחגיגה (דף ו' ע"א) דב"ש לית להו חומרא זו ושם מפני דר"א כב"ש ס"ל בזה, וגם ר"ש במפוח (דף י"ז ע"ב) לית ליה חומרא זו, לכן נלע"ד ברור דטעות הדפוס בתוס' שם בפסחים ובמקום עולה צ"ל חטאת העוף וכונת התוס' להקשות אהא דתנו במשנתנו פאן דחטאת העוף מועלין בה עד לאחר הזיגה, דמנלן זה דילמא מפנין שנמלקה הותר בשרה לפנהיגים דמשלמים אין למילף דשאני שלמים שיש בה ב' אכילות אכילת אדם ומזבח אבל חטאת העוף אין בה רק אכילת אדם, ותיקצו התוס' דר"א לית ליה חומרא זו ושפיר יליף חטאת העוף משלמים, והרש"ש א לא ניח"ל תירוץ זה דעד פאן לא שמענו דיש דלא ס"ל חומרא זו אלא לגבי עולה דכולה כלייל ואכילתה האחת כולה לגבוה, אבל חטאת העוף דאכילתה האחת כולה לאדם כו"ע מודים דשתי אכילות דשלמים לאדם ולגבוה חומרא היא לכו פתב הרש"ש א תירוץ אחר ונכון בעזהשי"ת: ותיבין עליה משום פגול נותר וטמא, האי טמא פ"א אדם טמא שאכלה בטומאת הגוף וכן הוא פירוש טמא בכל המשניות שפגול הפך פדמוכח בגמ' בסוף פרקין וזה פשוט ולא הוצרכתי לכותבו רק מפני שמלשון המפרש שפתב וז"ל, ושוב נמי יש בו איסור נותר וטמא אם וטמא עכ"ל יש לטעות דקאי על טומאת בשר, ויש לי בזה מקום עיון בזבחים (דף ל"ד ע"א) איך יפרנסו למשנתנו לאב"י ור"ב שם ואכמ"ל בזה, ומ"מ לדינא ודאי דהלכה כר"ב דגם בטומאת בשר אין חייבין עליו עד אחר זריקה כדפסק הרמב"ם בפ"ח מה' פסוהמו"ק ה"ב.

והנה אגב אני מעיר שתמוה לי לשון מרן בכ"מ שם בסוף ד"ה אבל אדם טהור וכו' וצ"ל שמש"כ פאן רבינו שטהור שאכל פזית מקדשים שנטמאו לוקה באוכל אחר זריקה עכ"ל והרי הרמב"ם בעצמו פתב מפני פן בסוף הלכה זו, והכ"מ בעצמו שם ד"ה ואינו לוקה אלא אחר זריקת דמים פתב וז"ל פלוגתא דריו"ח ור"ל וכו' ופסק כריו"ח עכ"ל ולענ"ד גם בדיבור זה חסר עוד שפוסק כר"ב לגבי אב"י ואולי יש טעות הדפוס בדברי הכ"מ: והנה דעת הרמב"ם דטבו"י פוסל אף בקדושת דמים כדכתב בפ"א מה' אבות הטומאה הי"ג אבל חלות תודה וכו' ומנחות שלא נתקדשו בכלי אינן פקודש ולא כחולין אלא פתרומה עכ"ל, והרי טבו"י פוסל בתרומה נמי, ולכאורה קשה דהרי במשנתנו מפני דרק אחר שקדשו בכלי הוקשרו לפסול בטבו"י ובמחו"כ, אכן בשבועות (דף י"א) בתוס' ד"ה אלא מעתה כתבו דטבו"י אינו פוסל בקדושת דמים מה"ת אבל מדרבנן פוסל עכ"ל ע"ש וא"כ י"ל דגם להרמב"ם הכי הוא ומשנתנו לענין דאורייתא קאמרה דבעינן

קדושת פלי, וי"ל עוד דאדרבא ממשנתנו מוכח מעט דמדרבנן מטמא טבויי אפי' בקדושת דמים נמי, דהרי הש"ס פריף פאן לפסול אין לאטמוי לא משנתנו דלא פאפא שאול וכו' ופשוט דההוכחה היא מפל המשניות שבפרקין, ולכאורה קשה הא פסק הרמב"ם בפ"י מה' אבות הטומאה הל"ב דיש גם טבויי דרבנן עיי"ש בכ"מ ומל"מ, וא"כ מאי מדייק הש"ס ניא דאפא שאול מודה בטבויי דרבנן דרק פסול משנוי טמא לא משנוי ומשנתנו בכל טבויי איירי משו"ה נקט תנא לשון פוסל אף לא"ש, אלא ע"כ לומר דנה פשוט להש"ס דפסול דרבנן אף קודם קידוש פלי יש אע"ג דלא הנה עדיין רק קדושת דמים.

וע"כ דמשנתנו דלקמן המנחות והנסכים וכו' קדשו בכלי הוכשרו לפסול בטבויי לענין טבויי דאורייתא ובטומאה דאורייתא דצריף לזה קדושת פלי שתהא קדושת הגוף איירי וע"כ דלא פאפא שאול ודו"ק: ואין להקשות דא"כ יהיה מוכח ממשנתנו דחיבת הקודש מכשיר מה"ת דהרי אמרינו דמשנתנו לענין טומאה מה"ת נשנית.

דכבר הרגיש בזה הפיהמ"ש להרמב"ם פאן שפתב וז"ל, פבר ביארנו שענין הכשר הוא הכנה ולפיכך מה שאמר פאן הוכשרה ענינו שתהא מוכשרת ומזומנת להפסול מטבויי וכו' וכן הבן פי פל מה שכתוב בפרק הזה הכשר ר"ל הכנה לדברים שעתידים לזפור אותם לא לענין הכשר טומאה הנזכר בכל מקום ודע זה וכו' עכ"ל, ולכאורה הוא סותר א"ע תוף פדי דיבור, אף פונתו דהרי לכאורה משמע דהמליקה וקידוש הפלי גופייהו מכשירין לטומאה ופסול דאורייתא, וזה אינו דהרי חיבת הקודש מכשיר רק מדרבנן, וכאן בדאורייתא איירינן פמבואר בגמ' לפי המפרש ורגמ"ה להדיא, לכן פתב הרמב"ם דהכנה בכל המשניות שבפרקין באמרו הוכשר היינו רק שנעשה מוכן ומזומן לפסול מה"ת אם יוכשר הכשר דאורייתא לא ע"י חיבת הקודש גרידא, ואם תאמר איזה הכשר תמצא מה"ת לקדק"ד הרי בהכשר בעיני רצון בעלים ובקדק"ד הבעלים הם רק גבוה, זה אינו קושיא ויתבאר בגמ' בארנפה איה"ש: ברש"י ד"ה חטאת העוף מועלין בה משנהוקדשה בפה אפי' אם נהנה ממנה מחיים פגון שמכרה דהוציאה לחולין עכ"ל, ובפירוש קדמון הנדפס בסוף מס' מדות בדפוס ויילנא פתב בזה"ל, חטה"ע מועלין בה אפי' מחיים שנהנה ממנה פגון בנוצתה וכו' עכ"ל, וכבר ביארתי בספרי תקנת השבים למס' מעילה דהמפרש פאן עם הפירוש הקדמון ההוא פליגי בפלוגמת הרמב"ם והרשב"א דלהרמב"ם בפ"ו מה' מעילה ה"ה ס"ל דעל קדושת הגוף חייבין נמי על מעילה דשינוי רשות, והכי ס"ל נמי המפרש פאן משו"ה מפרש דיש מעילה בחטה"ע מחיים פגון שמכרה, והמפרש הקדמון ס"ל פהרשב"א שכתב בקדושין ובגדרים דבקדוה"ג ליפא מעילה דשינוי רשות רק מעילה דהנאה מגופה לכן פירש שנהנה מנוצתה ושם הארכתי מעט בזה, אבל מה שסיים המפרש פאן בלשונו שמכרה דהוציאה לחולין תמוה מאוד שהרי קיי"ל דאין קדוה"ג יוצא לחולין ע"י מעילה לכו"ע עיין לקמן (דף י"ט ע"ב) וברמב"ם, ואפשר לומר בדוחק ע"פ המבואר בירושלמי פ"ז הל"ג דשקלים בתקלין חזתין שם וכן הוא באמת מוכרח שם גם לפיהק"ע דהא דקדושת הגוף אינו יוצא לחולין היינו דוקא ע"י סתם מעילה אבל אם מכוין להוציא לחולין קדוה"ג נמי מתחלל עייש"ה, ולפ"מ שבארתי בספרי תקנת השבים דאמר מותר במעילה חייב נמי קרבן מעילה, ועיין בר"ש ספ"ו דתרומות דאם הזיד בלאו ושגג במיתה פתב דחייב ג"כ קרבן מעילה עייש"ה

א"כ משפחת לה שפיר שמכרה לחולין והיה מתפנין להוציאה לחולין שהיה אומר מותר לעשות פו ושפיר יצאה לחולין פנין שהיה מתפנין לכך ומפל מקום מעל פנין שאומר מותר היה, עוד אפשר לומר דס"ל להמפרש דהא דתנו לקמן ודף י"ט ע"ב) דאין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכ בלבד דוקא הוא אבל בעופות ונסכים אף דקדוה"ג הו יוצאין לחולין ואין בהם מועל אחר מועל כמו שיחסו כמה אחרונים שיטה זו להראב"ד ו"ל בפ"ו מה' מעילה ה"ה, אכן גם זה דוחק דבאמת שיטה זו יש לה פירוש גדולה כמש"כ בעזה"י בחידושינו שם, וגם בלשון הראב"ד אין מבואר פלל שחולק בזה על הרמב"ם וקרוב יותר דגם הראב"ד ס"ל בזה פהרמב"ם דגם עופות ונסכים יוצאין לחולין ע"י מעילה, ומחננתא דטעות הדפוס יש בדיבור רש"י זה וגם ברגמ"ה ליתנה גם מה שפייסם בכ"י הקדמון או שהטיל מום דמחננתא אבר וכן העתיקו בספר מלאכת שלמה על משניות ע"ש אני בעניי איני מבין פלל פונתו ודו"ק: תוס' ד"ה ובלינה וכו' לפי שמיד שנמלקה מתחלת לינה של יום ולינה ומשעת מליקה מונין עכ"ל, וכתב ע"ז הקרן אורה ונ"ל לא ידעתי מאי נפ"מ בזה שמתחלת הלינה משעת מליקה אם סוף הזמן הפל אחד הוא עכ"ל, אכן הרש"ש פתב דנפ"מ אם הנה דמה בצמצום עם שקה"ח דאם תאמר דמונין משעת הנאה הו"ל לתת יום המחרת תחת יום המליקה ותהא נאכלת לינה ניום וכה"ג אמרינן בבבבכות (דף ט') ע"ש עכ"ל, ולפי"ז יהיה מוכח מפאן דהתוס' ס"ל כמש"כ השאגת אריה סי' י"ז דהא דדמ נפסל בשקיעת החמה היינו בצאת הכוכבים ולא פדעת התוס' בזבחים (דף נ"ו ע"א) דנפסל הדם בתחילת השקיעה דהיינו שיעור ד' מילין קודם צאת הכוכבים.

דא"כ שוב אין נפ"מ דאפי' אם נחשוב הלינה משעת ההנאה דהיינו מתחילת השקיעה הרי עדיין היה שהות ביום לאוכלו שהרי לענין אכילה ודאי דלכו"ע עד צאת הכוכבים ימא הוא פמבואר בזבחים (דף נ"ו ע"ב) שם בשמ"ק אות נא"ו ובכמה דוכתי וא"כ הרי היה עוד שהות כדי הילוף ד' מילין לאכול ומהיכא תיתי לתת לו זמן לאכול יום המחרת, אלא ע"כ דס"ל פהשאגת אריה ושהנאה הנה בצמצום עם צאת הכוכבים ולא הו"ל עוד שהות לאכילה ביום פלל וקמ"ל שפיר מתניתין דמ"מ לענין נותר חשבנין מהמליקה ודו"ק: ד"ה הנה דמה וכו' ולמ"ד היתר זריקה ר"ל שנהא להזות [פלומר דאיכא שהות להזות היינו קודם שקיעת החמה פדלעיל ודף ו' ע"א) ע"ש] ולמ"ד היתר שחיטה וכו' בענין שיהא ראוי להזות עכ"ל פלומר שנמלקה בכשרות כמש"כ הבה"ז, ובצדק תמה הקרן אורה דא"כ אמאי לא עריב ותני לה בהדי הנה דרישא, ועוד דלפי"ז לא מצינו מעילה מה"ת בחטה"ע קודם הנאה רק מדרבנן באם נמלקה סמוך לשקה"ח דלא הנה שהות ביום להזות דאז פסולה היא (ונהו תימה גם בקרבנות הבהמות דתנו לעיל לפני זריקה מועלין בפשר ובאימורין וצריף לפרש שלא נראו לזריקה] ועוד דתני להו הכא יחד עם פגול נותר וטמא.

אכן פבר פתבתי לעיל דף ה' ע"א דנהי דגם התוס' בזבחים (דף ס"ו ע"ב) ס"ל פתוס' דידן שהקשו שם דאמאי מועלין בחטאת העוף ששינה בהנאתה או במקומה שעשה למעלה למ"ד היתר שחיטה שנינו פנין דהמליקה היתה בהכשר ונשארו בקושיא, מ"מ השמ"ק בזבחים שם (דף ס"ו ע"א) פתב דאפי' למ"ד היתר שחיטה שנינו היינו דוקא בבהמה אבל המליקה בעוף לכו"ע אינה מוציאה מידי מעילה עיי"ש, וראיתי עוד שגם

התוס' ביבמות (דף ל"ג ע"א) ד"ה אלא מליקה אולי בשיטת התוס' דידן ונדבחים הנ"ל דלמ"ד היתר שחיטה מוציאה מידי מעילה ה"ה דהיתר מליקה מוציאה מידי מעילה עיי"ש שהקשו לבר קפרא מדידה אדידה לפי גירסתם, ובתוס' ישנים שם הנדפס בש"ם דווקא על הגליון פתבו ונ"ל עוד אומר רבינו נתנאל דאף כי אמרינו היתר זריקה שנינו להוציא מידי מעילה היינו דוקא בבהמה דכנותה בחולין שריא משום השחיטה, אבל מליקת עוף דכנותה בחולין אסירא משום נבלה גם הכא לא נפקא מידי מעילה עד לאחר הזאה, וכן נמי אמרינו הנה דמה חייבין עליה משום נותר וטמא ואין בה משום מעילה, משמע דעד שעת הזאה יש בה משום מעילה עכ"ל, הרי דמצינו חב"ד להשמ"ק בזבחים שם אף כי לא מטעמיה וכדבריהם נראה לענ"ד עיקר: ד"ה ואין מועלין בה בדין הו"ל למתני עולת העוף [כ"ו הגיה הרש"ש ונכון] עם פרים הנשרפים וכו' ובעולת העוף מועלין אף בעורה ואף משתצא לבית הדשן מועלין בה עכ"ל, כפר העירו רבים וכן שלמים והקשו דהרי עולת בהמה נמי מועלין בה עד שתצא לביה"ד בעולת העוף ואין חילוק ביניהם בזה והשאירו בקושיא, והנלע"ד דמה דסיימו התוס' ואף משתצא לביה"ד מועלין בה באו לשמור שלא תקשה הרי פרים הנשרפים נמי מועלין בעורותיהן, משו"ה פתבו דלעומת פרים הנשרפים נמי יש לעולת העוף חומרא דהא מועלין בה עד שתצא לביה"ד אבל פרים הנשרפים הרי אין בהם מעילה רק עד שינתפך הבשר, ולנגד עולת בהמה די בחומרא שמועלין בעורה משו"ה הקדים עולת העוף לכולם ונכון בעזה"י, טוב מצאתי שכ"כ גם הרש"ש: ד"ה מיצה דמה הא דגבי חטאת העוף נקט הנה וכו' כצ"ל, ור"ל דלא ניחא להו לומר כמו שפירש"י לקמן ע"ב דלרב אדא בר אבהו משמיה דרב גרסינו במשנה דחטאת העוף מיצה דמה לא הנה עיין ברש"י שם ד"ה ותני רב מיצה דמה וכו', אלא דגם לראב"א במשנה עצמה גרסינו הנה דמה כמו שהוא לפנינו אלא דאיהו מפרש דגם המיצוי הוא בכלל הנה דמה ונקט לשון הנה דמה משום דעכ"פ רוב הדם יוצא בהזאה, אבל בעולה דליכא אלא מיצוי נקט התנא שפיר מיצה דמה.

ובזה א"ש בפשוטו הרמב"ם שתמה עליו הלח"מ בפ"ז מה' מעה"ק דכיון דהרמב"ם פוסק כראב"א דמיצוי חטאת העוף מעכב, אמאי פסק בפ"ב מה' מעילה ה"ו פלשון המשנה לפנינו דהנה דמה טוב אין בה מעילה ונהרי גם המיצוי מעכב.

וכל זמן שלא מיצה דמה אע"פ שפבר הנה עדיין מועלין בה ונשאר בקושיא, אכן לדברינו י"ל דהרמב"ם ס"ל ג"כ כהתוס' דלמ"ד דהמיצוי בחטה"ע מעכב נכלל במשנתנו בלשון הנה גם המיצוי, ומשו"ה עיקר הדין דמיצוי דחטה"ע מעכב השמיענו בפ"ז ממעה"ק שם ובה' מעילה העתיק המשנה פצורתה וכמו שפירש המשנה נפרש גם לשונו: ד"ה ומועלין בה עד שתצא לביה"ד וכו' אבל מפאן ואילף הרי נעמ"צ ואין מועלין בה עכ"ל, ביאור דבריהם פשוט דבאו לומר דהפקעת המעילה אינה רק אחר שנעשית אפר ויצאה לביה"ד, אבל אם יצאה לביה"ד קודם שנעשית אפר או שפבר נעשית אפר אבל עדיין לא יצאה לביה"ד מועלין עוד דגם שניהם העשיתה לאפר וההוצאה לביה"ד מעכבין הפקעת המעילה ועיין מש"כ ברש"י לקמן (דף ט' ע"א) ד"ה ומועלין בזה: ד"ה הוכשרו לפסול בטבול יום תימה למאי הלכתא וכו' דאי לאכילה הרי פרים הנשרפים אין בהן אכילה לפסול ואי לפסול להקריב אימוריהן קאמר מ"מ גבי פו"ש של יוהכ"פ ליכא למימר הכי שהרי משל ציבור הם ובאין בטומא' עכ"ל, ביאור דבריהם דבפרק פיצד

צולין (דף ע"ח ע"א) מסיק הש"ס אלא לא קשיא פאן ביחיד פאן בצביבור, ופירש"י ביחיד לכתחילה פסולה ואם זרק הציץ מרצה ושם במשנה דבציבור מייירי אף לכתחילה מותר להקריב דטומאה הותרה בצביבור, ולפי"ז אין הציץ מרצה על האכילות עיי"ש היטב, ואולם התוס' פתבו שם הטעם דבציבור אפי' לכתחילה מותר להקריב משום דהציץ מרצה גם על האכילות, ומה דקרבן יחיד לכתחילה לא יקריב מדרבנן הוא עיי"ש בתוס' ד"ה הא לא קשיא, ולפי"ז טומאה דחוייה היא בצביבור וצריה ציץ לרצות, ולהרמב"ם דעת שלישית בזה לפי הלח"מ פ"א הל"ד מפסוהמו"ק דטומאה דחוייה בצביבור והציץ אינו מרצה על האכילות אבל זהו דוקא ביחיד אבל בצביבור על אכילות נמי הציץ מרצה ע"ש, והא דהציץ מרצה על אכילות אין הפונה שהציץ יכשיר בשר טמא לאכול אלא דמהני שלא יהא נחשב פאילו אין בשר כלל דאז הרי ס"ל לר"י אם אין בשר אין דם ע"ש וביומא (דף ז'), ועוד יש נפ"מ במה דהציץ מרצה על אכילות לעגנן כמה דברים, אבל הא ודאי שאין הציץ מכשיר בשר טמא שיהא מותר באכילה, ועתה הקשו התוס' פאן לכו"ע בין למ"ד טומאה הותרה בצביבור ובין למ"ד דחוייה בצביבור מאי שייך בק"צ פסול דטבו"י, ובשלמא בקרבנות הנאכלין שייך שפיר לומר דנפסל באכילה דאפי' אם הציץ מרצה על האכילות מ"מ הרי באכילה אסור כמש"כ לעיל, אבל פרים הנשרפין דאין בהן אכילה לאדם ולהקריב האומורין ולשרוף הבשר מותר לכתחילה ג"כ בק"צ אי משום דטומאה הותרה בצביבור אי משום דהציץ גם לעגנן להקריב לכתחילה מרצה, וא"כ מאי מהני בהו פסול דטבו"י, ואין אני מבין מה שהגיה השמ"ק פאן בדברי התוס' דטומאה הותרה בצביבור דלדברינו אפי' אם דחוייה שפיר הקשו כמו שנתבאר, גם מש"כ פאן הרש"ש אינו נכון דשם בתמורה לעגנן טומאת גברי אתאמר ע"ש וק"ל, ועיקר הדבר הוא דטומאה בקדשי ציבור או שהותרה או שהציץ מרצי על כל הטומאות אף פשיצא עליו מגופיה, והא דאמרין דלא הותרה בצביבור אלא טומאת מת בלבד הוא רק לעגנן טומאת גברא לכן שפיר הקשו התוס' פאן.

אף תירוץ שכתבו דמ"מ שזרפין אותם בביה"ש לפסולין לא הבינותי טעמא מאי לא ישרפו במקום שרפת הפשרים כיון דהותרה טומאה בצביבור או הציץ מרצה וברמב"ם לא מצאתי שיאמר כן, ולולא דבריהם הוה אמינא דבאמת רק אגב אינה נקט הכא נמי פסול דטבו"י ומחוכ"פ אבל לקושטא דמילתא בקרבנות ציבור הנשרפין לא שייך זה ודו"ק ועיין מש"כ בזה במשנתנו בארנפה והא דמועלין בהן רק עד שיותף הבשר הוא רק בבשר אבל האומורין מועלין בהן עד שיצאו לביה"ד פדין כל אימורי קדשים ונה דלא פהרש"ש: ד"ה אין מועלין בעורות אבל מועלין בבשר דמאחר שזרק דמה זכה המזבח בבשר והו"ל קדשי ה' עכ"ל, לשון זה מורה דמעילה הקודמת מעת שהוקדשה העולה עד הזריקה מפקיעה הזריקה, אלא שבזריקה זו עצמה בא עליה קדושה חדשה להקריבה למזבח ומשו"ה מועלין בה מחדש מטעם זה כמו שמועלין אחר זריקה באומורי קדק"ל אחר הזריקה אע"פ שקודם הזריקה אין מעילה בהן.

אבל באמת לא כן הדבר אלא דבעולה נמשך בכולה קדושתה לעגנן מעילה מאז קדושת פיו מחיים של העולה וכן נראה מלשון התוס' זבחים (דף מ"ה ע"א) ד"ה רואה אני, וכן מעילת אימורי קדק"ד הנאכלין כגון טטאות ונאשמות אין הזריקה מחדשת בהן שום דבר לעגנן מעילה אלא דנשארה בהן המעילה דקודם הזריקה כדמשמע לשון משנתנו לעיל

(דף ז' ע"ב) וכן מבואר בתוס' מנחות (דף ע"ט ע"א) ד"ה וקדר ביה רבה עיי"ש, וכוננת התוס' פאן הוא רק משום סיפא דלהכי אין מועלין בעורות משום דזכו בהן הפהגים אחר הזריקה, אבל בהבשר נמשך המעילה דקודם הזריקה, ועיין מש"כ בזה לעיל דף ו' ע"ב, וכתב הקרן אורה דכאן בעורות לא פריה הש"ס מעילה הוא דליפא אבל איסורא איפא ואמאי הא ממונא דכהנים הוא, דאגב דקתני מועלין בבשר קתני אין מועלין בעורות וכן צ"ל לקמן גבי חטאת ואשם דקתני אין מועלין בבשרה עכ"ל, או די"ל דמייירי ביצא ור"ע היא ודו"ק, ועיין בסוף ספר דבר אברהם להג"מ מקאוונא שליט"א בקונטרס מסגרת זקב מה שהאריך שם בדין עורות קדשי מזבח ואכמ"ל: ד"ה קרמו פניה וכו' ויש ספרים שאין גורסין ובלינה וכו' אלמא אית ליה תנור מקדש להם וא"כ ע"כ לינה פסלה וא"כ אפייתו דלקחם דוחה שבת עכ"ל, אבל רש"י לא גריס ליה וי"ל דאזיל בשיטת הרמב"ם פ"ה מה' תמידין שפסק דתנור מקדש ומ"מ אינו דוחה שבת וביאר הלח"מ שם דאע"ג דהתנור מקדש אינו מקדש כל כף שיפסול בלינה ע"ש.

ונוגמא לזה הבאתי כבר לעיל ודף ב' מש"כ הריטב"א חולין (דף ג') דספין מקדש דם השחיטה אבל לא כ"כ שיפסול ביצא ע"ש, גם עוד כתב הרב דר"ד ז"ל ע"פ המבואר בירושלמי סופה סוף פרק לולב וערבה דפליגי שם אם מי סוטה נפסלין בלינה וס"ל לר' אחא בשם ר' אבונה דכל שאין ממנו למזבח אין הלינה פוסלת בו ע"ש, וא"כ י"ל דלהאי מ"ד גם שתי הלחם ולחם הפנים פנין דליפא מהם גופא למזבח אין הלינה פוסלת בהם, וא"כ י"ל דתנא דמשנתנו ס"ל בזה כהאי תנא ואף דס"ל דתנור מקדשו לא מפסיל בלינה עכ"ד ובאמת אפי' לר"י דלינה מועלת במי סוטה ולרבי דלינה מועלת במי פיור הוא מדרבנן ובשתי הלחם ולחה"פ שבאין בשבת ויו"ט לא גזרו ועיין גם בתפא"י למשניות ספ"י דמנחות בארובה ועיין תוס' שבועות דף י"א ע"א סוף ד"ה הונקשו ואני מקצר בזה מאוד ודו"ק: באו"ד וא"ת פנין דאית ליה לתנא דמתניתין תנור מקדש למ"ל קרמו פניה וכו' וי"ל משום טבו"י נקטה דס"ל חולין שנעשו עטה"ק לאו פקודש דמי והא דכ"ש מקדש היינו דוקא שנעשה כל הראוי להעשות בו והיינו שנעקרם אי נמי נקט נקדם משום סיפא לשחוט עליהם את הזבח פלומר פנין דקרמו פניה וכו' פן הוא במלאכת שלמה עכ"ל ומ"מ דבריהם מוקשין ועיין בהגהות הר"ש"ש ובהגהות חק נתן הגיה בהם הרבה עיי"ש, והרב קרן אורה עמד פאן בשיטת הרמב"ם שפסק בפ"א מה' אבה"ט דמנחות עד שלא קדשו בכלי לא הוו לא פחולין ולא פקודש אלא פתרומה ובתוספתא דטהרות מבואר פן באמת וא"כ קשה אמאי לא יפסול בטבו"י קודם שהוקדש בכלי הרי טבו"י פוסל בתרומה ואכמ"ל בזה ועיין תוס' חולין (דף ל"ה) ד"ה האוכל ודו"ק: ד"ה גזרק דמן חייבין עליהם וכו' פי' עליהם על הכבשים עכ"ל ט"ס הוא וצ"ל על הלחם ועיין בהגהות החק נתן ובהגהות הר"ש"ש, ובספר מלאכת שלמה פאן העתיק פנוסח הדפוס וצ"ע, ומש"כ וז"ל וא"ת מעילה הוא דליתא וכו' דהא אפי' לר"ע אינן מועלים לשתי הלחם פנין דאינן גוף הכבשים עכ"ל, גם פאן ט"ס יש דמאי אפי' הוא הא לר"א ודאי יש בהן מעילה, אלא צ"ל דאפי' לר"ע יש בהם מעילה וכו' עכ"ל הרב קרן אורה, ולענ"ד פונת התוס' על הזריקה דאפי' לר"ע אינה מועלת לשתה"ל ואין פונתם על המעילה ודו"ק: גמ' קתני הונקשו לפסול וכו' לפסול אין לאטמוי לא מתניתין מני רבנן היא וכו' אמר רבא לאבא שאול מעלה וכו' עכ"ל הגמ', בפסחים (דף כ"ג ע"א) אהא דמחט טמא

שנמצא בְּבֶשֶׁר קוֹדֵשׁ שְׁנוּטְמָא הַבֶּשֶׁר פְּרִיָּהּ הַשֵּׁ"ס הַאִי בְּשֶׁר דְּאִתְכַּשְׁר בְּמַאי אִי נִימָא דְּאִתְכַּשְׁר בְּדָם הָא דָּם קְדָשִׁים אִינוּ מְכַשֵּׁיר וּמְשַׁקָּה בֵּית מִטְבַּחְיָא נְמִי אִינְן מְכַשֵּׁירִין, וְאֵלָא דְּאִתְכַּשְׁר בְּחִיבַת הַקּוֹדֵשׁ אִימַר דְּמַהֲנִי לִיהַ חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ לְאִפְסוּלִי גּוֹפִיָּה לְמִימְנָא בְּיָה רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי נְמִי, תַּפְשׁוּט הָא דְּבַעֲי ר"ל צָרִיד שֶׁל מְנַחוֹת מוֹנִין בּוֹ רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי אוֹ לֵא, אַר"י אָמַר שְׁמוּאֵל כְּגוֹן שְׁהִיתָה פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְהַעֲבִירָהּ בְּנֶהֱרַ וְעַדִּין מְשַׁקָּה טוֹפֵחַ עָלֶיהָ, וּפִירֵשׁ"י וְז"ל לְהַכִּי נִקַּט פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים לְפִי שְׁהַעוֹר וְהַבֶּשֶׁר לְבַעֲלִים וּמִתְעַסֵּק לִינְפוֹת הָעוֹר וְהַבֶּשֶׁר וּמַעֲבִירָהּ בְּנֶהֱרַ סְמוּךְ לְשַׁחֲיטָה וּמְשַׁקֵּין אוֹתָהּ סְמוּךְ לְשַׁחֲיטָה כְּדִי שֶׁתְּהֵא נּוֹחָה לְהַפְּשִׁיט כְּדָאמְרִינְן בְּסִיּוּמָא דְּבִיּצָה עַכ"ל, וּלְפִי"ז פְּשׁוּט מְאוּד דְּכַמְשָׁנְתֵּינוּ דְּבַחְטָאֵת הָעוֹף אִינְרִינְן לֹא שְׁיָיָהּ הַכֶּשֶׁר זֶה דְּהַעֲבִירָהּ בְּנֶהֱרַ כִּינּוּ דְּהַבֶּשֶׁר לְפָהֲגִים, וְאַפִּי' בַּחְטָאֵת בְּהֵמָה לֹא שְׁיָיָהּ הַכֶּשֶׁר זֶה לְהַסְבֵּר שֶׁפְּתַב רַש"י כַּמֶּש"כ הַר"ר אַבְרָהָם הַלּוֹי בְּחִידוּשָׁיו לְסוּגְיָא דַּר"ח סְגֵן הַפְּהָגִים וּמַכ"ש לְפַמְש"כ הַקְּצוּה"ח לַח"מ סִי' ת"ו סַק"ב שֶׁפְּתַב לְהַבִּיא רְאִיָּה דְּהַלְכָּה כַּר' יוֹסִי הַגְּלִילִי דְּקַדְק"ל מְמוֹן בְּעָלִים הֵן מְהֵא דְּאִמְרִינְן בְּחוֹלִין (דָּף ל"ו) מְכַלְל דְּחִיבַת הַקּוֹדֵשׁ דְּאוֹרְיִיתָא מְנַלְן אֵילִימָא מְדַכְתִּיב וְהַבֶּשֶׁר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טְמֵא הַאִי בְּשֶׁר דְּאִתְכַּשְׁר בְּמַאי וְכו' אֵלָא לָאו דְּאִתְכַּשְׁר בְּחִיבַת הַקּוֹדֵשׁ, וְדִילְמָא כַּדַּר"י אָמַר שְׁמוּאֵל כְּגוֹן שְׁהִיתָה פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְהַעֲבִירָהּ בְּנֶהֱרַ וְכו' וְכִינּוּ דְּפַסְק הַרְמַב"ם בַּפ"ג מַה' טוֹמְאָת אוֹכְלִין וְז"ל כָּל דְּבָרֵי הַכֶּשֶׁר דְּבָרֵי קַבְלָה וְכו' אֶחָד הַמִּים וְאֶחָד שְׁאָר שְׁבַע מְשַׁקֵּין וְהוּא שְׁיָנְתָן בְּרִצּוֹן הַבְּעָלִים עַכ"ל, וְכַתְּבֵי הַכ"מ דְּהַרְשֵׁב"א חוֹלֵק וְלִינְשֵׁב דַּעַת רַבִּינוּ דְּמִשְׁמַע דְּפִשְׁיטָא דְּרִצּוֹן בְּעָלִים בְּעִינְן דְּאִין סְבָרָא דְּרִצּוֹן אֶחָרִים יִגְרוּם טוֹמְאָה לְדָבָר שְׁאִינוּ שְׁלָהֶם עַכ"ל, וְא"כ הֵיכָא מִשְׁכַּח"ל בְּקְדָשִׁים רִצּוֹן בְּעָלִים לְהַכֶּשֶׁר הָרִי אִין לָהֶם בְּעָלִים, מְזַה נְרָאָה מוֹכַח כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים כַּרִּי"ג דְּקַדְק"ל מְמוֹן בְּעָלִים הֵם וְא"כ בְּפָרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים דְּהִנֵּה קַדְק"ל שֶׁפִּיר מְהִי הַכֶּשֶׁר מִים דְּבַעֲלִים וְכו' וּבְזֶה נִיחָא לִינְשֵׁב הָא דְּנִקַּט פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְכו' דְּאִילוּ שְׁאָר קְדָשִׁים אִין לָהֶם בְּעָלִים וְלֹא מְשַׁפַּחַת בְּהוּ הַכֶּשֶׁר מִים כִּינּוּ דְּבַעֲינְן שְׁיָהִיָּה בְּרִצּוֹן הַבְּעָלִים עַכ"ל עֵי"ש שְׁהַאֲרִיָּה, וּבְדַבְרֵיו תַּתִּיבְשֵׁב קוֹנְשִׁית הַצַּל"ח בְּסוּגְיָא דַּר"ח סְגֵן הַפְּהָגִים אוֹת קַמ"ב שֶׁפְּתַב דְּמַלְשׁוֹן הַגַּמ' פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְכו' וּכְפִירֵשׁ"י שְׁהַעֲבִירוּהָ בְּנֶהֱרַ כְּדִי שֶׁתְּהֵא נּוֹחָה לְהַפְּשִׁיט, יִהְיֶה תִּיּוּבְתָא לְהַש"ף בִּיּוֹ"ד סִי' ל"ט ס"ק ל"ב שֶׁפְּתַב דְּהָא דְּסוּף בִּיּצָה מְשׁוּם סִירְכָא דְּמִשְׁכָּא הִינּוּ הַסִּירְכוֹת שֶׁפְּרִיָּאָה שְׁמִתְנַתְּקוֹת ע"י הַשְּׁקָאָה, דַּא"כ לְמַה פָּרָה שֶׁל זְבָחֵי שְׁלָמִים וְהָרִי אִפִּי' חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת אִם יִמְצָאוּ טְרַפָּה ע"י סִירְכָא וְדַאי שְׁיִצְטָרְךָ לְהַבִּיא קֶרְבֵּן אַחַר, אַע"כ דְּמִשׁוּם סִירְכָא דְּמִשְׁכָּא פִּירוּשׁוֹ כַּדְפִירֵשׁ"י הַפְּשֻׁטָה הָעוֹר עַכ"ל, וּבְאַמַּת הָרִי פִּירוּשׁ הַש"ף הוּא פִּי הָרִי"ף וּפִיָּה"ש לְהַרְמַב"ם ז"ל סוּף בִּיּצָה שָׁם, וְקוֹנְשִׁית הַצַּל"ח לֹא קָשָׁה מִיָּדִי לְדַבְרֵי הַקְּצוֹת הַחֲשׁוֹן דְּבִאָמַת הַשְּׁקָאָת הַבְּהֵמָה וְדַאי מוֹעִיל סְמוּךְ לְשַׁחֲיטָה גַם לְהַפְּשֻׁטָה הַסִּירְכוֹת וְגַם לְהַפְּשֻׁטָה הָעוֹר לְכו"ע, וְהָא רְאִיָּה שֶׁהַפִּיָּה"ש לְהַרְמַב"ם עֲצָמוֹ שֶׁבְּסוּף בִּיּצָה פִּי כְּהָרִי"ף וְכַהֲש"ף מ"מ בְּמַס' תְּמִיד (פ"ג מ"ד) דְּתַנּוּ הַתָּם הִשְׁקוּ אֶת הַתְּמִיד בְּכוֹס שֶׁל זֶהָב כְּתַב שָׁם בְּפִיָּה"ש דְּהַשְּׁקָאָה הִנֵּה כְּדִי לְמַהֵר הַהֶפְשֵׁט שֶׁל הָעוֹר כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר בְּבִיּצָה עַכ"ל וְכ"כ בַּפ"א מַה' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין ע"ש וְלֹא הַזְכִּיר תּוֹעֵלַת אֲשֶׁר לְהַסִּירְכוֹת, הָרִי מוֹכַח דְּבִאָמַת דְּתַרְנוּיָהּוּ אִיתְנָהּוּ וְהִשְׁקוּ בְּאַמַּת גַּם בְּהַמּוֹת שֶׁל קַדְק"ד כְּמַפְנֹרֵשׁ בְּמִשְׁנָה דְּתְמִיד.

אך מ"מ אין המים מכשירין בבהמת קדק"ד דבהכשר בעינן נחותא דבעלים ובקדק"ד ליפא רצון הבעלים (והא דשינה הרמב"ם פ"י בתמיד ממה שפירש בביצה הבית אפרים בשפת אמת סי' ל"ט רמז שפספר מקום שמואל עמד ע"ז ואינו בנדי ובעין יצחק ח"א חיו"ד סי' ט' תירץ לה שפיר בג' אופנים ע"ש) עכ"פ מבואר דלהקצה"ח אין בקדק"ד הכשר כלל, ולרבנן דריוה"ג גם בקדק"ל לא שינה הכשר והש"ס דפסחים כריוה"ג אתיא כמש"כ הקצה"ח, והמקנה בקדושין (דף נ"ב) פתב דאפי' לר' יוסי הגלילי דקדק"ל ממון בעלים הוא היינו דוקא הכשר אבל באימורין מודה דגם מחיים הוה ממון גבוה, ולכן לא מחייב גנב אטביחה ומכירה משום דבעינן וטבחו פולו ומכרו פולו והקא הרי האימורין גם מחיים ממון גבוה הוא, וכי תימא א"כ פשהקדיש גנב ואח"כ מכר לתחיב עכ"פ דמעיקרא הוה מכירה לאימורין ואח"כ לבשר, י"ל דלא מצטרף פהא דאיתא בב"ק (דף ע"ח) מכרו חוץ משלשים יום לא מתחיב עכ"ת"ד, ובספר נחלת יהושע ח"ב דרוש י"א הביא ראיות להמקנה, ובספר מלבושי יו"ט ח"ב פלפלו בזה הרבה הגאון המספר והגאון ר' אליעזר משה הורעוויץ מפינסק ז"ל בט' סימנים והעלו מעצמם פדעת המקנה דהאימורין גם לריוה"ג אף מחיים ממון גבוה הם ולא ראו את המקנה והנחיה"ה הנ"ל, ובזה מדויק לשון המשנה בעדיות שם על המחט שנמצאת בבשר שהספין והידיים טהורות והבשר טמא, ולכאורה האי בשר ליטמא ותירא הוא והכי הול"ל על מחט שנמצאת בפהמה בגופה שהספין והידיים טהורות והבהמה טמאה, ולדברינו מדויק לומר בשר למעט האימורין דכינן דמחיים ממון גבוה הוא לא הנוקשו לטומאה וטהורין, ואין להקשות לפי"ז מהא דמצינו פמה פעמים בש"ס דין טומאה בקדק"ד גמי, דאפשר דשם הפל הוא ע"י חזיבת הקודש דמכשיר מדרבנן עכ"פ לכו"ע, והא דאיתא בזבחים (דף ק"א ע"א) ר"י ור"ש אומרים מפני הטומאה נשרפה שער של ר"ח ע"ש ברש"י הרי דיש טומאה לקדק"ד מדאורייתא, יש לומר דהרי מבואר בפ"א מ"א דמכשירין דמשקין טמאין מטמאין לרצון ושללא לרצון ע"ש וכן פסק הרמב"ם בפ"ב מה' טו"א הי"ג, ובזה נדחה תירוץ הגאון מלבי"ם בארצה"ח סי' י"ח על הקושיא שהקשו על הרמב"ם דפוסק דטומאה דחוייה בציבור ופוסק דאין הציץ מרצה אלא בעודו על מצחו וא"כ תשאיר על הרמב"ם קושית ר"ש לר"י כה"ג ביוהכ"פ יוכיח, ור"י משני הנח ליוהכ"פ שטומאה הותרה בצבור ולא בעי ריצוי ציץ עיין יומא (דף ז') ולהרמב"ם הרי תשאיר קושית ר"ש שהרי פוסק דטומאה דחוייה בצבור והיא קושיא מפורסמת, ותירץ בארצה"ח שם דבאמת לא משכח"ל כלל טומאה ביוהכ"פ דקדק"ד אין להם בעלים ואין להם הכשר, ור"ש מקשה רק לר"י לשיטתיה בזבחים שם שפני הטומאה נשרפה וע"כ ס"ל דדם קדשים מקבל טומאה או דחזיבת הקודש מכשיר מה"ת, אבל הרמב"ם פוסק כר"י בן יועזר דמשקה בית מטבחיא דכן, וגם פוסק דחזיבת הקודש מכשיר רק מדרבנן ולא משפחת טומאה כלל לבשר ביוהכ"פ דהנה שם רק קדק"ד וליפא רצון בעלים עכ"ד הארצה"ח, ולדברינו הא ליתא דהרי אפשר שיטמא בשר ע"י משקין טמאין שמשקירין ומטמאין גם בלא רצון הבעלים ובזה יש עוד לפלפל גם בדברי הקצה"ח הנ"ל כמובן] ובמקו"א דחיתי גם תירוץ הגאון ארצה"ח בהגהותיו ליומא על קושיא המפורסת שעל הרמב"ם הנ"ל ואין כאן מקומו ועיין בדברינו לקמן: והא דפריה הש"ס בפסחים (דף כ') האי בשר דאתכשר במאי הוא משום דהתם הרי הבשר נטמא במחט לא ע"י משקין

טמאין משו"ה פריה שפיר, וגם הא דפריה הש"ס בחולין (דף ל"ו) והבשר אשר יגע בכל טמא האי בשר דאתכשר במאי ולא משני דאתכשר ונטמא במשקין טמאין, הוא משום דמפורש בקרא בכל טמא משמע ודאי דבכל עגון טומאה שיגע לא רק במשקין טמאין וכבר העיר בזה הרב שי למורא על בכורות, אבל משנתנינו דמייירי בחטאת העוף שהיא קדק"ד ואי אפשר בה הכשר ע"י מים שאין בה בעלים שהיא ההכשר לרצונם, ולומר דהוקשרה ע"י משקין טמאין שמכשירין ומטמאין פאחד גם בלא רצון בעלים אי אפשר שהרי הוקשרה לפסול בטבו"י ובמחו"כ תנו, וע"י חיבת הקודש נמי אי אפשר לומר שהרי להלכה קיי"ל דחיבת הקודש מדרבנן, ור"ב הרי משני פאן דמשנתנינו לעגון דאורייתא איירי והיא בנדאי קושיא הצריכה ישוב, ובשלמא לעגון קושית הש"ס לפסול אין לאטמוי לא מני מתניתין לא כר"מ ולא כא"ש, ולכאורה תקשה דנימא דמתניתין לעולם ככו"ע אתיא והא דכאן טבו"י פוסל ואינו מטמא הוא פינון דכל ההכשר הוא ע"י חיבת הקודש ואימר דמהני חיבת הקודש לפסול גופיה אבל לא למימנא ביה ראשון ושני, יש לומר דקושית הש"ס היא למ"ד אין אונקל מטמא אונקל וכתבו התוס' שם בפסחים (דף ט"ו ע"א) ד"ה וילד הטומאה דרבנן דלהאי מ"ד אין אונקל שלישי בקודש מה"ת דע"י משקה אי אפשר דמשקה לטמא אחרים דרבנן אלא רק ע"י עצים ולבונה ובהכרח ע"כ דס"ל להאי מ"ד דחיבת הקודש מהני גם למנות ראשון ושני ואע"ג דלר"ל מבעיא ליה להאי מ"ד פשיטא ליה עכ"ד התוס' שם ע"ש, ולר"ל למ"ד אין אונקל מטמא אונקל באמת לא משכח"ל שלישי ורביעי בקודש דאורייתא וע"כ דס"ל אונקל מטמא אונקל וע"ש בתוס' ד"ה וילד טומאה דאורייתא, ולפי"ז שפיר פריה הש"ס לפסול אין לאטמוי לא למ"ד אין אונקל מטמא אונקל דס"ל דחיבת הקודש מהני גם למימנא ביה ראשון ושני [ועיין בראש אפרים בשפת אמת סי' ל"ט ס"ק ל"ב ובח"ס ליו"ד ס"י ובדברינו נדחו כבר הרבה מדבריהם] אבל מסקנת רבא דמשנתנינו לעגון דאורייתא איירי עיין רש"י ורגמ"ה קשה, ובשלמא להרשב"ם בב"ב (דף צ"ז) דדוקא גבי מים בעינן רצון הבעלים ולא בשאר משקין א"ש דאפשר שהוקשרה בשאר משקין אבל אם נאמר דגם בשאר משקין בעינן ניהותא דבעלים עיין בשו"ת שפסוף ספר אבני מילואים לבעל קצוה"ח סי' כ' הדבר קשה מאוד: ולחומר הקושיא ע"כ לומר דהנה באמת יש אחרונים החולקים על הקצות וס"ל דאף בקדק"ד מהני ניהותא דבעלים מטעם דבעלים של הקרבן פינון דיש בידם לאיתשולי עליה קודם זריקה כמש"כ התוס' בכריתות (דף י"ג ע"ב) ועיין במנחת חינוך מצוה ק"ס בעלים ניהו גם אם לא שאלו על נדרם, וסברא זו סברא אלימתא היא שהרי מטעם זה עובר על כל יראה בתמץ של הקדש פדאיתא בפסחים (דף מ"ו ע"ב) ע"ש, וע"כ צ"ל דהקצות אינו מודה לסברא זו פאן משום דאם ישאל עליו הרי נמצא דעביד איסורא למפרע ששחט חולין בעזרה ומשו"ה לא נקרא זה בידו לאתשולי, אבל זה אינו שייך רק בבהמה אבל בחטה"ע דאם יתשיל לא יעבור על איסור חולין בעזרה דבמליקה ליכא איסור חולין בעזרה כמש"כ רש"י בכריתות ודף ז' ע"ב ודף כ"ו ע"ב) ועיין בשעה"מ פ"ב מה' שחיטה ע"ש, שפיר מודה הקצות דמהני ניהותא דבעל הקרבן משום דשלו הוא מטעם הואיל דאי בעי מתשיל עלה, וא"כ משכח"ל שפיר הכשר מים מה"ת ושפיר משני רבא דמתניתין בדאורייתא מייירי ודו"ק בכ"ז, אבל מ"מ הוא דחסק גדול דא"כ אפתי מה נעשה עם יתר המשניות דפרקין עולה וחסאת ואשם וכו' דאיירי בבהמה

במה יִנְכַשְׁרוּ הָרִי בָהֶם לִיכָא שְׂאֵלָה, וְצָרִיכִין אָנוּ לְדַחֲקֵי דְאִיִּדֵי דְמִשְׁנָה דְחֻטָּאת הָעוֹף וְעוֹלַת הָעוֹף דְמִיָּרִי לְעַנְנֵי הַכָּשֶׁר דְאִוְרֵיִתָּא וְשִׁפְרֵי קַתְנֵי הַנְּכַשְׁרוּ לְפִסּוּל וְלֹא לְאֻטְמוּיֵי אִפִּי' לְאֵבָא שְׂאוּל דְמִדְאִוְרֵיִתָּא טְבוּ"י רַק פּוֹסֵל הוּא גַם לֹאב"ש, מִשׁוּ"ה קַתְנֵי נְמִי גְבִי בְהַמּוֹת קֹדֶק"ד דְמִשְׁנֵתִינוּ לְשׁוֹן הַנְּכַשְׁרוּ לְפִסּוּל אֲף דְבִהוּ לִיכָא הַכָּשֶׁר רַק מְדַרְבְּנֵן, בְּשִׁגְמָם דְגַם בְּעוֹלָה וְאֲשָׁם וּפְרִים הַנְּשַׁרְפִין וְכו' מְלַכְד חֻטָּאת יֵשׁ לְאֲשַׁכּוּחֵי דְאִיתָּא בְּשְׂאֵלָה וְלֹא יַעֲבֹר עַל חוֹלִין שְׁנִשְׁחֲטוּ בַּעֲזָרָה, דְהָרִי תִנּוּ בְתַמּוּרָה (דָּף כ"ד ע"ב) פִּיצַד מְעָרִימִין עַל הַבְּכוֹר מְבַפְּרֵת שְׁהִיתָּה מְעוֹבְבֵרֵת אוֹמֵר מַה שְׂבַמְעִיָּה שֶׁל זֶה אִם זָכַר עוֹלָה יִלְדָּה זָכָר יִקְרִיב עוֹלָה וְהִ"ה אֲשָׁם וּפְרִים הַנְּשַׁרְפִין וְכו', וּבְעוֹלָה וְאֲשָׁם וְכו' פֶּהֲאֵי גִנוּנָא גַם לְהַקְצוֹת מִהֲנֵי לְדַבְרֵינוּ נִיחּוּתָא דְבַעֲלִים, דְהָרִי אֲפָשֶׁר לְשְׂאוּל עֲלֵהָ גַם לְאַחַר שְׁחִיטָה וְלֹא יִהְיֶה שְׁחִיטַת חוֹלִין בַּעֲזָרָה לְמַפְרַע שְׁהָרִי כְּשִׂישְׂאֵל יֵשׁוּב לְהִיּוֹת בְּכוֹר וְלֹא חוֹלִין רַק קֹדֶק"ל דְמָמוֹן בַּעֲלִים הֵן וְהַבְּכוֹר הָרִי נִשְׁחַט ג"כ בַּעֲזָרָה וְהָא דְמוֹקֵי לֵה הַש"ס בְּפִסְחִים בְּפָרָה שֶׁל זָבָחֵי שְׁלָמִים מִשׁוּם דְמִקְלָתָא פְּסִיקָא נֶקֶט וְדו"ק בְּכָל זֶה הֵיטֵב שְׁהֵמָּה פְּטוּטֵי דְאִוְרֵיִתָּא בַּעֲזָרָה אֲבָל מ"מ דְחוֹקִים הֵן בְּפִשְׁטִיּוֹת מִשְׁנֵתִינוּ וַיֵּשׁ ג"כ לְדַחֲקוּק וְלוֹמֵר דְתִנָּא דְמִשְׁנֵתִינוּ ס"ל חוֹלִין בַּעֲזָרָה לָאו דְאִוְרֵיִתָּא וּמַכ"ש דִּי"ל הֵכִי פִינֵן דְמִשְׁנֵתִינוּ ר"ע הִיא עֵינֵן חוֹלִין (דָּף י"ז ע"א) וּבְרַש"י שָׁם וְאִין רְצוֹנֵי לְהַאֲרִיף בְּזֶה עוֹד: שָׁם בַּגְמ' מִתְנִיתִין מְנִי רַבְּנָן הִיא וְכו' אֲמַר רַבָּא וְכו', קֶצֶת קִשְׁיָה לִי הָא ע"כ מִתְנִיתִין ר"ע הִיא כְּמַבְוֹאֵר לְקַמְּן ע"ב בַּגְמ' א"ר חֲנִינָא לִיּוֹצְאִין וּר' עֲקִיבָא הִיא, וְהַתּוּי"ט פְּתַב דְמִשׁוּ"ה קַתְנֵי הַנְּכַשְׁרָה לְפִסּוּל בְּטְבוּ"י וּבַמְחוּ"כ וּבְלִינָה וְלֹא קַתְנֵי נְמִי וּבִיּוֹצְאָא, מִשׁוּם דְמִתְנִיתִין ר"ע הִיא וְלִדְיִדְיָה הַזֵּינָה מִהֲנֵי לִיּוֹצְאָא וּמִדְלָא פְּסִיקָא לִיָּה לֹא קַתְנֵי לִיָּה, וְא"כ גַם אֵינְךָ מִשְׁנֵיּוֹת דְפָרְקִין ר"ע קַתְנֵי לְהוּ, וְהָרִי כְּבָר כְּתִבּוּ הַתּוֹס' בַּמַּס' פְּסָחִים (דָּף י"ד ע"ב) ד"ה וְאֵלוּ הֵכָא פְּסוּל וְטָמֵא וּבַחֲחוֹלִין (דָּף פ"ח ע"א) סוּף ד"ה מִשְׁקָה טְבוּ"י דְר"ע ס"ל כְּרַבְּנָן דְאֵבָא שְׂאוּל, וְא"כ לִמ"ל לְדַחֲקֵי נִפְשֵׁין לְאוֹקְמֵי מִתְנִיתִין כְּאֵבָא שְׂאוּל אוֹ כְר"מ פִינֵן דְמִתְנִיתִין ע"כ ר"ע הִיא וְר"ע פְּלִיג בְּלֹאוּ"ה אֲר"מ וְאֵב"ש וְס"ל כְּרַבְּנָן וְעֵינֵן בְּזָבָחִים דָּף כ' ע"ב בְּתוֹס' ד"ה יִצְיָאָה וּבִשְׂמ"ק שָׁם אוֹת י"ט, וְעֵינֵן מִש"כ בְּתוֹס' ד"ה לֹאב"ש וְק"ל: ע"ב תּוֹס' ד"ה וְחִכ"א וְכו' דְקִסְבָּרֵי דְטְבוּ"י אֵינּוּ רַק פּוֹסֵל בְּכָל דְבָר וְאֲפִי' בְּמִשְׁקָה קוֹדֶשׁ עַכ"ל, כְּפִינְתָם דְאֲף מִשְׁקָה שְׁעֵלוּל יוֹתֵר לְקַבֵּל טוֹמְאָה כְּדִקְי"ל דְכָל הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה מְטַמֵּא מְשַׁקֵּין לְהִיּוֹת תַּחֲזִילָה חוּץ מִטְבוּ"י, וְהָיָה אֲמִינָא דְכָל הַפְּחוֹת יְטַמֵּא מִשְׁקָה קוֹדֶשׁ, וּכְבָר כְּתַב הַצַּל"ח בְּפִסְחִים (דָּף י"ד ע"ב) בְּרַש"י ד"ה נֹקְמָה בְּנֵר שֶׁל חֶרֶס דְלִשְׁיטַת רַש"י אֵלִיבָא דְר"ע בְּאַמַּת הֵכִי הוּא דְטְבוּ"י פּוֹסֵל אוֹכְלֵי קוֹדֶשׁ וּמְטַמֵּא מִשְׁקָה קוֹדֶשׁ, מִשׁוּ"ה קַמ"ל הַתּוֹס' כָּאֵן דְלְרַבְּנָן דְר"מ וְאֵב"ש לֹא ס"ל הֵכִי כְּדִאִיתָּא לְהַדְיָא בְּדַבְרֵיהֶם וּפְשׁוּט: וְאֲנִי מְזַכִּיר כָּאֵן תְּמִיָּהָה עֲצוּמָה שְׁרָאִיתִי בְּצַל"ח שָׁם וְנ"ל, וְהַדְבָר אֲשֶׁר דְבַרְתִּי לְחַלֵּק בְּמַגַּע טְבוּ"י בֵּין אוֹכְלֵי קוֹדֶשׁ לְמִשְׁקָה קוֹדֶשׁ דְאֵנְכֵל פּוֹסֵל וּמִשְׁקָה מְטַמֵּא, לֹא דְבָר רִיב הוּא כִּי בְּזֶה מִיּוֹשֵׁב דְלֹא סְתָרֵי תָרִי סְתָמָא אֶהְדְּדֵי, דְמִשְׁנֵתִינוּ דְמַעֲלָה כָּאֵן סְתָמָה דְבְּחֻטָּאת הָעוֹף פּוֹסֵל טְבוּ"י וְדִיִּיק הַש"ס פּוֹסֵל אֵין מְטַמֵּא לֹא.

וּבַמַּס' נִדָּה (דָּף ע"א ע"ב) תִּנּוּ חֲזָרוּ לּוֹמֵר הַמְעָרָה מִיָּם לְפִסַּח הָרִי הִיא כְּמַגַּע טָמֵא מֵת לְקַדְשִׁים הָרִי לְפָנֶיךָ דְטְבוּלַת יוֹם מְטַמֵּאָה בְּקַדְשִׁים, אֲבָל לְפִי הַחֲזִילוּק שְׁפַתְבְּנוּ הוּא נְכוּן דְהֵכָא בְּמַעֲלָה חֻטָּאת הָעוֹף הוּא שְׁהוּא קַדְשִׁים שֶׁל אֵנְכֵל לְכַף סְתָם תִּנָּא דְרַק פּוֹסֵל אֲבָל הַחֵם מְעָרָה מִיָּם תִּנּוּ שְׁהִיא מִשְׁקָה לְכַף סְתָם הַתִּנָּא שְׁמִטְמֵאָה עַכְת"ד, וְדַבְרֵינוּ נְפִלְאִים

בעיני מאוד דהרי הש"ס בנדה שם קאמר להדיא דמתניתין דהתם אבא שאול היא והכא במעילה שקיל וטרי הש"ס אי מתניתין אתיא דלא פאבא שאול ומשני לה וא"כ אינה סתירה יש פאן, ואדרבה מכאן ראיה להיפך דאין חילוק בין אנוכל למשקה במגע טבו"י דאל"כ למ"ל להש"ס שם לדחוקי ולומר דמתניתין דנדה אבא שאול היא, אלא ע"כ דאין לחלק בזה, אלא דלכאורה אפתי פסקי הרמב"ם סתרי אהדדי דבפ"ה מה' משפב ומושב כתב פסתם מתניתין דנדה דטבולת יום מטמאה את הקודש, ובפ"י מה' אבות הטומאה פסק להדיא דטבו"י רק פוסל תרומה וקודש ולא מטמא וביאר עוד שאין חילוק בזה בין אוכל למשקה, וכל נושאי פליו לא העירו בזה זולת התוי"ט שהקשה פן פאן במעילה ושם בנדה ונשאר שם בצ"ע והצל"ח פנראה לא ראהו מדלא הזכירו.

אכן לענ"ד גם זה לא קשה מידי דפשוט בעיני דהרמב"ם לא גריס בנדה שם הא מני אבא שאול היא אלא הכי גריס תניא אב"ש אומר והיא ברייתא בפ"ע ונהרי משמע ודאי דגם רש"י לא גריס לה מדלא פירש על מאמר הגמ' הא מני אב"ש מאומה פדרכו, וכן מוכח מהתוס' (חולין דף פ"ח ע"א) דלא הנה לפניהם גירסא זו שהרי פתבו שם מדעת עצמן דמשנה דנדה אב"ש היא ולא הזכירו זאת משמה דגמרא, וסובר הרמב"ם דטבולת יום ארוף משונה דינה לענין קדשים משאר טבו"י ורק על טבולת יום ארוף חזרו לומר שהיא פמגע טמא מת וכן באמת מבואר בלשונו הטאהור לכל מעיין, וכן משמע נמי מפייה"ש להרמב"ם דלא גריס בגמ' הא מני אב"ש היא דהרי לא הזכיר זה בפירושו, ופלא בעיני על הגר"א ז"ל בפירושו לסדר טהרות דגריס לה ולא העיר שהרמב"ם וגם רש"י ומהתוס' בחולין לא גרסי לה בגמ' וצ"ע.

שוב ראיתי שהפנ"י בפסחים (דף י"ד ע"ב) כתב ג"כ דלהרמב"ם משונה דינה דטבולת יום ארוף משאר טבו"י ותמה על התיו"ט בקושיותו, וראה זה פלא שגם איהו לא הזכיר שלפנינו הגירסא בגמ' הא מני אב"ש היא וצ"ע, שהרי המהרש"א ומהרש"ל מבואר בדבריהם שהיה לפניהם הגירסא כמו שהיא לפנינו הא מני אב"ש היא ושקלו וטרו בה עיי"ש בדבריהם.

אף המעיין בר"ש (פ"ב דטבו"י מ"א) וכן בפ"ה הרא"ש שם יראה דאינהו נמי לא הנה גרסי בגמ' אימא סיפא וכו' הא מני אב"ש היא, וא"כ נראה דלדינא אפשר דלא ס"ל פהרמב"ם אלא דכל טבו"י מטמא את הקודש ולא דוקא טבו"י ארוף עיי"ש בדבריהם, אבל עכ"פ מסייעים הם לגירסת הרמב"ם ושפיר מחלה הרמב"ם לפי גירסתו בין סתם טבו"י דאינו רק פוסל אפי' במשקה קודש לבין טבולת יום ארוף דמטמאה ואפי' באנוכל של קודש ועיין מש"כ לקמן בד"ה ודע: אחר זמן רב בא לידי ספר שושנים לדוד על משניות ומצאתי שהביא שם בנדה בשם רבו מהר"י בליקיום בזה"ל תמיהה לי טובא על התוי"ט שהרי הרמב"ם לא כתב שפך טבו"י מטמא בקדשים ואדרבה נראה מדבריו שפך טבו"י אינו מטמא בקדשים, אלא שעושה חילוק בין יולדת לטבו"י וכו' נמצאת למד שהטבו"י נשאר פדינו בין לתרומה בין לקודש שאינו אלא פוסל, וביולדת הוא שיש חילוק שבתרומה פוסלת ובקודש מטמאה, ואי קשיא וכו' וא"כ מנ"ל לחלק ביניהו, אמנם י"ל דהרמב"ם לא ס"ל כמש"כ התוס' בחולין דמתניתין דנדה אב"ש היא, דקשיא ליה הלכתא אהלכתא דמשנה דנדה היא אליבא דב"ה ומשנה דרפ"ב דמעילה חקמים

היא וא"כ תַּכְמִים דְּלֵא כב"ה, הַלְפָה ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּוִוּקָא יוֹלְדַת יֵשׁ בָּהּ חִילּוּק מְאִיזָה טַעַם שְׂיִהְיֶה בֵּין קַדְשִׁים לְתַרוּמָה, וְעַכְשָׁיו תַּכְמִים ס"ל כב"ה דב"ה וּוּקָא בְּיוֹלְדַת מַחְלָקִי אָבֵל בַּטְבוּ"י דְּעֵלְמָא מוֹדִים לְתַכְמִים, וְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק פְּסָתָם מִתְנִיתִין דְּדִיוּקָא דְּמִתְנִיתִין כְּפֵה מְשַׁתְּמַע מְדַקְאָמַר וּמוֹדוֹ לְעַנְיָן תַּרוּמָה וְכוּ' וְכֵן פְּסָקָה הַרְמַב"ם כְּפִשְׁטָה וְכוּ' אֵלָּא וְדַאי צ"ל שְׂזָה הַכְרִיחַ לְהַרְמַב"ם דְּרַק בְּיוֹלְדַת הַחֲמִירוֹ לְעַנְיָן קַדְשִׁים מִפְּנֵי שְׂהִיא טְבוּ"י אַרוּף וְיֵשׁ לָהּ הִיסָח הַדַּעַת יוֹתֵר מִטְבוּ"י דְּעֵלְמָא וְכוּ' עכ"ל, וְדַבְרֵיו בְּכֻלָּל נְכוּנִים וְדַאי אַף שְׂיֵשׁ לְעַמּוּד עַל פְּרָטִים וּק"ל: ד"ה לְאַבָּא שְׂאוּל מַעְלָה וְכוּ' וְא"ת הֵכָּא מְשַׁמַּע דְּטְבוּ"י דְּרַבְּנָן וְכוּ' וי"ל דְּסוּגְיָא דְּסוּטָה לִית לִיהּ הָא דְּרַבָּא אֵלָּא אִית לִיהּ דְּטְבוּ"י מַה"ת וְכַדְבָּעָא הַש"ס הֵכָּא לוֹמַר דְּמִתְנִיתִין רַבְּנָן הִיא עכ"ל, אוּלַּם מְדַבְרֵי רַש"י בְּסוּטָה שָׁם נִרְאָה דְּמִפְּרָשׁ דְּלֵא פְּלִיג סוּגְיָא דְּהֵתָם עַל רַבָּא דְּהֵכָּא, דְּהָא דְּקֵאָמַר רַבָּא הֵכָּא מַעְלָה בְּעֵלְמָא עָשׂוּ בְּקַדְשִׁים אִינוּ אֵלָּא לְאַב"ש דְּס"ל דְּטְבוּ"י הוּא תְּחִילָה לְקוֹדֶשׁ וְזָה וְדַאי אִינוּ אֵלָּא מְדַרְבְּנָן וְכֵן נִרְאָה, דְּלִפִּי מַש"כ פֶּאן דְּהַסְּוּגְיָא דְּסוּטָה פְּלִיג אַרְבָּא וְס"ל דַּאב"ש נְמִי מַה"ת קֵאָמַר קִשָּׁה מַנ"ל לוֹמַר כֵּן דְּרַאשׁוֹן הוּא, בְּשֵׁלְמָא לַר"מ דְּשְׁנֵי הָנָה י"ל דְּהוּא מַה"ת מְקוּ"ח מְמַחְסָר כְּפִיפּוּרִים ע"ש אָבֵל לְהִיּוֹת תְּחִילָה מַה"ת אִין לְזָה טַעַם, אֵלָּא ע"כ מַעְלָה בְּעֵלְמָא הוּא וְזָהוּ דְּקֵאָמַר רַבָּא הֵכָּא וְלֵא פְּלִיג עָלֵיו הַסְּוּגְיָא דְּסוּטָה, וְלִפִּי"ז רַבָּא לֵא אֲתִי פֶּאן לְתַרוּצֵי מִתְנִיתִין כְּכוּ"ע אֵלָּא מִיִּלְתָּא בְּאַפִּי נְפִשְׁיָה לְפָרוּשֵׁי טַעְמָא דְּהַגֵּי תַנְאִי קֵאָמַר כ"כ הַקְּרוֹן אוּרָה.

וְזָהוּ דְּלֵא כְּרַגְמ"ה וְרַש"י וְתוֹס' פֶּאן: וְדַע דְּמַה שְּׁכַתְּבֵי בְּדִיבּוּר הַתּוֹס' הַקּוֹדֶם דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּבַטְבוּלַת יוֹם אַרוּף מוֹדוֹ רַבְּנָן לְאַב"ש דְּהִיא תְּחִילָה לְקוֹדֶשׁ מְדַרְבְּנָן עכ"פ בְּקוֹדֶשׁ, הַרְמַב"ם לֹא יִחִיד בְּשִׁיטָה זֹה דְּהַרִי הַתּוֹס' בְּשִׁבוּעוֹת (דָּף י"א ע"א) ד"ה הַנּוֹכְשָׁרוֹ לְפִסְלוֹ בַּטְבוּ"י, הַקְּשׁוֹ אֵהָא דְּתַנּוּ בְּפִרְקִין לְקַמּוֹן (דָּף ט' ע"א) הַמְּנַחֹת וְכוּ' קַדְשׁוֹ בְּכֻלֵּי הַנּוֹכְשָׁרוֹ לְפִסְלוֹ בַּטְבוּ"י, וְהַקְּשׁוֹ כִּי לֹא קַרְשׁוֹ בְּכֻלֵּי נְמִי לְפִסְלוֹ בַּטְבוּ"י מִיַּדִּי דְּהָנָה אַחֻלִּין שְׁנַעְשׂוּ עַל טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ דְּנַפְסָלִין בַּטְבוּ"י פְּדַמוּכַח בְּנִדְהָ (דָּף ע"א ע"ב) דְּתַנּוּ הַיּוֹשְׁבֵת עַל דָּם טוֹהַר מְעָרָה מִיָּם לְפִסַּח וְדִיִּקִּינָן מְעָרָה אִין נוֹגַעַת לֹא חֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עַטָּה"ק פְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ, וְתִרְצוּ דְּתַנָּא דְּהֵכָּא סְבַר דְּחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עַטָּה"ק לֹא פְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ פְּחִזְרוּ לוֹמַר דְּהֵתָם דְּהַרִי הוּא כְּמַגַּע טְמֵא מֵת לְקַדְשִׁים וְלֹא לְחֻלְיִין, א"נ הֵכָּא מִיַּרְי מְדַאוּרִיִּיתָא וְה"ה דְּמַקְוֶדֶם לְכֵן מְפַסְלֵי מְדַרְבְּנָן עכ"ל, וְקִשָּׁה לְכַאוּרָה דְּאִיף תִּירְצוּ בְּתִירוּצָם הַרַאשׁוֹן דְּתַנָּא דְּהֵכָּא ס"ל פְּחִזְרוּ לוֹמַר דְּהֵתָם דְּהַרִי הוּא כְּמַגַּע ט"מ לְקַדְשִׁים, הָא מְדַקְדַּתְנִי הֵכָּא קַדְשׁוֹבְכֻלֵּי הַנּוֹכְשָׁרוֹ לְפִסְלוֹ בַּטְבוּ"י לְפִסְלוֹ אִין לְאַטְמוּיִי לֹא ע"כ פְּלִיג תַנְא דִּינָן אַדַּאב"ש דְּסְבַר טְבוּ"י תְּחִילָה לְקוֹדֶשׁ וְהַחֲזָרוּ לוֹמַר שָׁם הָרִי ס"ל כַּאב"ש, וְדוּחַק לוֹמַר דְּרַק בְּהָא ס"ל תַנְא דִּינָן פְּחִזְרוּ לוֹמַר דְּהֵתָם דְּחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עַטָּה"ק לֹא פְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ אָבֵל בְּעֵינְקַר דִּין טְבוּ"י ס"ל כְּמַשְׁנָה רַאשׁוֹנָה דְּהֵתָם דְּכַגּוֹן זָה הוּ"ל לְפָרֶשׁ וְלֹא לְסִתּוּם, אֵלָּא וְדַאי דְּהַתּוֹס' שָׁם ס"ל כְּהַרְמַב"ם דְּחִזְרוּ לוֹמַר דְּהֵתָם נְמִי ס"ל דְּטְבוּ"י דְּעֵלְמָא פּוֹסֵל וְלֹא מְטַמָּא אִפִּי בְּקוֹדֶשׁ וְטְבוּלַת יוֹם אַרוּף שְׂאֲנִי, מִשּׁוּ"ה בְּקוֹשְׁתָּם שְׁפִיר הַקְּשׁוֹ שְׁהַרִי כִּינּוּ דְּבְמַשְׁנָה רַאשׁוֹנָה דְּיוֹלְדַת וְטְבוּ"י דְּעֵלְמָא שְׁוּיִין וְא"כ חֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עַטָּה"ק פְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ לְכָל דְּבַר וְלָמָּה בְּעֵינָן בְּמַנְחֹת קוֹדֶשׁ כְּלִי, וְתִירְצוּ בְּתִירוּץ הַרַאשׁוֹן דְּתַנָּא דְּהֵכָּא ס"ל לְגַמְרֵי פְּחִזְרוּ לוֹמַר דְּהֵתָם וְחֻלְיִין שְׁנַעְשׂוּ עַטָּה"ק לֹא פְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ וְטְבוּ"י דְּעֵלְמָא פּוֹסֵל וְאִינוּ מְטַמָּא רַק יוֹלְדַת מְטַמָּאָה וְכַדַּעַת הַרְמַב"ם, וְאַח"כ פְּתְבוּ אִי נְמִי הֵכָּא אִיִּרִי מְדַאוּרִיִּיתָא וְה"ה

דקוּדָם לְכֹן מִפְסְלֵי מִדְרָבָּנָן, פִּי דְלַעוּלָם דְתַנָּא דִּידָן ס"ל לְגַמְרֵי כְּמִשְׁנֵה רֵאשׁוּנָה דְהֵתָם דְחֻלְיִן שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק כְּקוּדָשׁ דְּמוּ אָבֵל זְהוּ רַק מִדְרָבָּנָן וּבְמִתְנִיתִין בְּדִאֲרֵיִיתָא אֲיִירֵי, וּנְלַעֲנָ"ד דְב' תִּירוּצֵי הַתּוֹס' הָאֵלֶּה הוֹלְכִים ע"פ סְגִיָּא דִּידָן דְלכ"מ דְאֲמַרִּינוּ דְמִשְׁנֵתִינוּ דְלָא כֵאב"ש אֵלָא כְּרָבָּנָן ע"כ דס"ל לְתַנָּא דְמִתְנִיתִין דְטָבו"י אִפִּי מִדְרָבָּנָן אִינוּ רַק פּוֹסֵל, וְא"כ ע"כ לֹמַר דְתַנָּא דְהֵכָא ס"ל דְטָבו"י אִינוּ פּוֹסֵל חֻלְיִן שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק אִפִּי מִדְרָבָּנָן דֹּאל"כ לִמ"ל קִידוּשׁ כְּלֵי לְמִנְחוֹת, אָבֵל לְתִירוּץ דְרָבָּא כָּאֵן דְמִשְׁנֵתִינוּ בְּדִאֲרֵיִיתָא אֲיִירֵי וְאֲתִיָּא גַם כֵּאב"ש, א"כ י"ל דְמִתְנִיתִין ס"ל כְּמִשְׁנֵה הֵרֵאשׁוּנָה דְחֻלְיִן שְׁנַעְשׂוּ עֵטָה"ק כְּקוּדָשׁ דְּמוּ מִדְרָבָּנָן וְאִנּוּ הֵכָא בְּדִאֲרֵיִיתָא אֲיִירִינוּ, וְגַם מֵהַתּוֹס' הִזְה דְשְׁבוּעוֹת מְבֹאָר דְלָא הָוֵה גְרָסִי שָׁם הָא מְנִי אֲב"ש הִיא, אָבֵל הַתּוֹס' בְּזַבְחִים (דָּף י"ז) ד"ה קְסָבֵר רַבָּה גְרָסִי לָהּ לְהִקְדָּא וְכֹן מִשְׁמַע נְמִי דְגְרָסִי לָהּ הַתּוֹס' בְּחִגְיָה (דָּף כ' רַע"א) ע"ש, וְעִיָּין בְּדְבָרֵינוּ לְעִיל בְּתוֹס' ד"ה וְחֵכ"א בְּאַרְבָּנָה, נִמְצָא שְׁיֵשׁ בְּסִגְיָא דְשָׁם שְׁלִשָּׁה נְוִסְחָאוֹת שְׁוֹנוֹת, גְּיָרְסַת רַש"י וְהַר"ש וְהַרְמַב"ם, וְגִירְסַת הַתּוֹס' בְּזַבְחִים וּבְחִגְיָה וְכֹן גְּרִיס הַגְּב' א ז"ל כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר לְעִיל, וְגִירְסַת הַמְהַרְש"א וְהַמְהַרְש"ל וְהַתְּבַוּוֹן בְּכָל זֶה הֵיטָב: בְּגַמ' אֲר"ת לְיוֹצְאֵין וְר"ע הִיא, ק"ק לִמ"ל לְאַשְׁמְעִינוּ תְּרַתִּי בְּפָסוּל יוֹצֵא דְאָסוּר בְּאֲכִילָה דְהָא כְּבָר אֲשַׁמְעִינוּ לָהּ לְעִיל סִפ"ק, וִי"ל דְקַמ"ל בְּקִדְשֵׁים קָלִים וּבְקִדְק"ד, וְכ"ש לִר"פ דְאָמַר דְבְקִדְק"ל פְּלִיגֵי דְוָקָא בְּאִיתְנָהוּ אֲבָרָא וּבְבִשְׁר כו"ע מוֹדוּ דְבְאִיתְנָהוּ אֲבָרָא פְּלִיגֵי, וְהֵכָא אֲשַׁמְעִינוּ בְקִדְק"ד דְאִפִּי עֵיילִינָהוּ לְגֹנָאֵי אָסוּרִין בְּאֲכִילָה, וְהַתּוֹס' זְבָחִים (דָּף כ"ו) בְּד"ה דִּילְמָא כְּתָבוּ לְפָרֵשׁ הָא דְאָמַר ר"פ דְבַעֲיִילִינָהוּ לְגֹנָאֵי כו"ע לָא פְּלִיגֵי הִיָּינוּ דִר"א נְמִי מוֹדָה דְזְרִיקָה מוֹעֵלַת לְיוֹצֵא כְּהָאֵי שְׁנַבְנָס לְפָנֵי זְרִיקָה, וְלְכָאוּרָה לְפִי"ז בְּקִדְק"ד נְמִי לָא פְּלִיגֵי בְעֵיילִינָהוּ לְגֹנָאֵי לְפָנֵי זְרִיקָה וְא"כ הָרִי אֵין צְוֹרָךְ לֹמַר כָּאֵן לְיוֹצְאֵין וְאֵלִיבָא דִר"ע דְכַר"א נְמִי מְצִי אֲתִיָּא וּבְעֵיילִינָהוּ קוּדָם זְרִיקָה עַכ"ל הַקְּרָן אוּרָה.

וְאֲפֹשֶׁר דְבַעֲיִילִינָהוּ קוּדָם זְרִיקָה יְהִיָּה זְרִיקָה מְתַרַת גַּם בְּאֲכִילָה וּמִשׁוּ"ה ע"כ לְאוּקְמָה בְּדִאִיתְנָהוּ אֲבָרָא וְכַר"ע וְק"ל, וְדַע דְרַש"י מְפָרֵשׁ הָךְ יוֹצְאֵין דְסִפ"ק נְמִי לְעַנְוִן קִדְק"ד וְזֶהוּ דְלָא כְּהֵק"א וְדו"ק: תּוֹס' ד"ה לְיוֹצְאֵין וְר"ע הִיא תִּימָה ה"ד אֵי דִיָּצָא לְצַד הָרֵאשׁ א"כ הו"ל לֹמַר מוֹדָה ר"ע, בְּיָאוּר דְבְרִיָּהֶם הוּא בְשִׁמ"ק כָּאֵן וּבְבַה"ז דְכִינוּ דִיָּצָא לְצַד הָרֵאשׁ הָרִי יָצָא הָדָם וְאֲמַרִּינוּ לְעִיל מוֹדָה ר"ע בְּדָם כְּשִׁיָּצָא דָּאֵין זְרִיקָה מוֹעֵלַת לוּ, דֹּאֵע"פ דְדָם אֵיבָרִים לָא נְפָסֵל בִּיָּצָא עִיָּין זְבָחִים (דָּף כ"ו) מ"מ כְּשִׁיָּצָא לְצַד הָרֵאשׁ וְהָדָם נִתְקַבֵּץ בְּצוּאָר לָא הָוֵה פְדָם אֵיבָרִים וּמְפָסֵל בִּיָּצָא, וְאֵי דִיָּצָא לְצַד רַגְלֵיו אֲפִתִּי הָרִי הַשְּׁמֹנוּנִית שְׁיָצָא מְעוֹרָב בְּדָם וּפְסוּל לְהַזָּאָה, וְתִירוּצוֹ בְּתִירוּץ הֵרֵאשׁוּן וְז"ל וִי"ל שְׁפָל הָדָם נְאָסֵף בְּצוּאָר וְאֵח"כ יָצָא הָרַגְל דְהִשְׁתָּא לִיכָא לְמִיחָשׁ לְשְׁמֹנוּנִית וְכו' עַכ"ל, וְזֶהוּ דוֹחֵק גְּדוּל דְמִי יוֹכֵל לְשַׁעַר זֹאת שְׁכ"כ נְאָסֵף כְּבָר הָדָם עַד שְׁלָא יָצָא עוֹד, אוּלָם תִּירוּץ הַשְּׁנִי נִרְאָה יוֹתֵר וְאֲבָאָרְהוּ בְקִצְרָה וְז"ל: אֵי נְמִי י"ל דְמִיָּירֵי שְׁיָצָא וְחַתְּמָה כָּל מַה שְׁיָצָא עַד הַעֲצָם שְׁאֵין זֶה פְסוּל בְּעוֹפוֹת אֵלָא מְחֻסָּר אֲבָר וְאֵח"כ מְלָקָה עַכ"ל לְפִי הַגְּהֵת הַצ"ק וְכַעֲיָן זֶה הִיא גַם גְּיָרְסַת הַשִּׁמ"ק, וּבְיָאוּר דְבְרִיָּהֶם הוּא דְהָרִי קִי"ל בְּכּוּרוֹת (דָּף ל"ז ע"א וְע"ב) דְמוּם עוֹבֵר פּוֹסֵל נְמִי בְּבִהְמָה כָּל זְמַן שְׁלָא עֹבֵר הַמוּם מֵהַקְּרָבָה, וְחַתְּמָה בְּעוֹר וּבְבִשְׁר אַע"פ דְמוּם קְבוּעַ לָא הָוֵה מ"מ מוּם עוֹבֵר הָוֵה וּבְבִהְמָה פְסוּל, אֵלָא דְבַעוּף דָּאֵין מוּם פּוֹסֵל בְּהַ מְלַבֵּד מְחֻסָּר אֲבָר מִשׁוּ"ה חַתְּמָה בְּעוֹר וּבְבִשְׁר מוֹתֵרַת לְהַקְּרָבָה אִפִּי לְכַתְּחִילָה, וְהֵכָא מִיָּירֵי שְׁיָצָאָה מְחִיָּים וְחַתְּמָה בְּבִשְׁר עַד הַעֲצָם אֵז מְחִיָּים וְה"ה שְׁחַתְּמָה קוּדָם שְׁנַבְנָסָה

לְעֹזְרָה כָּלֵל, וכשאח"כ מְלַקֵּה הוֹצִיא אַחַר הַמְּלִיקָה אַבְרָה זֶה לַחוּץ דְּשׁוּב אֵין שְׁמֹנִית הַיּוֹצֵא מְעוֹרָב בְּדָם כָּלֵל, וּבְבִהְמָה נִהְי נָמִי דָגָם מוּם עוֹבֵר פּוֹסֵל בְּהַ קוֹדֵם שְׁחִיטָה אֶבֶל לְאַחַר שְׁחִיטָה קוֹדֵם קִבְּלָה שׁוּב מוּם עוֹבֵר אֵינוּ פּוֹסֵל בְּהַ, וּבְזֶה כְּבָר מִתְבָּאָר יָפָה וּמְדוּקָדָק כָּל שִׁטַּת הַש"ס בְּזִבְחִים (דָּף כ"ו ע"א) כְּמוֹ שֶׁפֶתַח הַשַּׁמ"ק שָׁם בְּשֵׁם הַר"פ, וְכֵן דְּבָרֵי הַתּוֹס' פֶּאן מְדוּקָדָקִין וּמִיּוֹשְׁבִים מִכָּל אֲשֶׁר דִּקְדָּקוּ בְּהֵן הָרַב קָרַן אוֹרָה וְהַרְש"ש פֶּאן, וְכֵן אֲנֻדָּא לִיה מַש"כ הַרְש"ש פֶּאן בְּבִיאוֹר הַסְּוֹגֵיָא דְּזִבְחִים שָׁם, וְגַרְם לְהֵם כָּל זֶה בְּאֲשֶׁר עוֹד לֹא הָיָה נִדְפָס הַשַּׁמ"ק אַז, וְדַע דַּמַּש"כ הַשַּׁמ"ק דְּלֵאַחַר שְׁחִיטָה אֵין פּוֹסֵל עוֹד מוּם עוֹבֵר מִשְׁמַע כֵּן לְהֵדִיא גַם מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם פ"א מַה' פּוֹסְלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין הַכ"ט ע"ש שֶׁלֹּא כָּתַב דְּפוֹסְלִין אַחַר שְׁחִיטָה רַק מוּמִין קְבוּעִין, וּבְזֶה מִתְיַשֵּׁב אֶצְלֵי הָא דְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אִם חָלָה אַחַר זְרִיקַת דָּם חֲבִירוֹ כְּאִשְׁרֵי לְשִׁילּוּחַ פְּדֻאֵמֵינוּ בְּיוֹמָא (דָּף ס"ו ע"ב) וְהָרִי חוֹלָה דִּין בְּעַל מוּם עוֹבֵר עַכ"פ יֵישׁ לוֹ כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן פ"ב מַה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ ה"ו, אֲלֵא דְבִאֲמַת אַחַר שְׁחִיטַת הַקָּרָן שׁוּב אֵין מוּם עוֹבֵר פּוֹסֵל בּוֹ, וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אַחַר זְרִיקַת דָּם חֲבִירוֹ אֵין לוֹ עַכ"פ דִּין קָרָן קוֹדֵם שְׁחִיטָה, וְעַכ"פ דְּבָרֵי הַתּוֹס' פֶּאן שְׁרִירִין וְקִיָּמִין: שָׁם בַּגַּמ' אַר"ה א"ר מִיצוֹי חֲטָאת הָעוֹף אֵינוּ מְעַכֵּב דְּתַנִּי רַב הַנּוֹזֵה דְמָה וְכוּ', וּמ"מ לֹא הָנָה מְצִי לְשִׁנּוּי כְּדִפְרִיף לְעִיל מְעִילָה הוּא דְלִיכָא הָא אִיסוּרָא אִיכָא דְמִשׁוּם דְּעִדְדִין הוּא קוֹדֵם הַמִּיצוֹי לְהֵכִי אֵית בֵּיה אִיסוּרָא בְּאַכִילָה לְכַתְחִילָה, דְּאִם נִימָא דְהַמִּיצוֹי אֵינוּ מְעַכֵּב וְדֵינוּ כְּשִׁירִיִים שֶׁל בְּהֵמָה הָרִי לְכַאוֹרָה גַם לְכַתְחִילָה אֵינוּ מְעַכֵּב כָּלֵל אֲלֵא דְבִזְבְּחִים דָּף י"ג ס"א מִשְׁמַע דְּשִׁפִּיכַת שִׁירִיִים מְעַכֵּב הָאכִילָה כְּמוֹ הַקְּטֵרַת הָאִיסוּרִים וְעֵינֵן מַש"כ לְעִיל סוּף פֶּרֶק א', וּלפ"מ שֶׁכְּתָבוּ הַתּוֹס' לְעִיל ע"א בְּמִשְׁנֵה דְלָמ"ד הָיִתָּר זְרִיקָה שְׁנִינוּ הַנּוֹזֵה דְמָה הֵינּוּ שְׁנֵרָאָה לְהַנְזָאָה א"כ מַה דַּאר"ה דְּמִיצוֹי אֵינוּ מְעַכֵּב קֶשֶׁה לְבָאָר וּמכ"ש לְרַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה דְאַמַר דְּמִיצוֹי מְעַכֵּב וְתַנִּי רַב מִיצָה דְמָה וְדָאִי קֶשֶׁה לַמ"ל לְשִׁנּוּת מִיצָה דְמָה הָרִי אִם רָאוּי לְהַנְזָאָה רָאוּי הוּא לְמִיצוֹי נָמִי, וְאִטּוּ יֵישׁ אֶפְשָׁרוּת שְׁיִהְיָה נִרְאָה לְהַנְזָאָה וְלֹא יִהְיָה עִדְדִין נִרְאָה לְמִיצוֹי, וְא"כ מוּכַח מְזָה דַר"ה וְרַאב"א אֲלִיכָא דְרַב ס"ל דְּהָיִתָּר אֲכִילָה שְׁנִינוּ וְכ"כ הַקָּרָן אוֹרָה, אֲלֵא דְכְּבָר כְּתַבְתִּי בְּתוֹס' שָׁם שִׁטַּת הַרְאִשׁוֹנִים דְּבַעוֹף לְכוּ"ע הָיִתָּר אֲכִילָה שְׁנִינוּ וְכַנְרָאָה שִׁיטָה זוֹ בְּרוּרָה יוֹתֵר וְא"כ י"ל דַּר"ה וְרַאב"א נָמִי ס"ל הָיִתָּר זְרִיקָה שְׁנִינוּ וְעֵינֵן בְּזִבְחִים(דָּף ס"ד ע"א) וְשָׁם בְּתוֹס' ד"ה שָׁאִם הֵינָה מַש"כ בְּסוּגִיָּין, וְדַע דְּנִלְע"ד דְּרַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה פֶּאן אֲזִיל לְשִׁיטְתָּיה בְּזִבְחִים (דָּף נ"ב ע"א) דַּס"ל שָׁם דַּלְר"ע מִיצוֹי חֲטָאת הָעוֹף מְעַכֵּב כְּמוֹ דַּס"ל לַר' יִשְׁמַעְאֵל אֲלֵא דְפְּלִיגֵי אִי שִׁירִיִים מְעַכְבֵי בְּבִהְמָה, וְר"ה פֶּאן ס"ל כְּרַב פְּפָא דְהֵתָם דַּס"ל דַּלְר"ע מִיצוֹי חֲטָה"ע אֵינוּ מְעַכֵּב לְהֵכִי תַנִּי בְּמִשְׁנֵתֵינוּ הַנּוֹזֵה דְמָה דְהָרִי כְּבָר אוּקְמִינָה דְמִשְׁנֵתֵינוּ ר"ע הִיא, וּלְקַמֵּן דְּפִרְיָה הַש"ס מִדַּר' יִשְׁמַעְאֵל אַדַּר"י לַר"פ פֶּרִיף וּמכ"ש לְרַב אַבָּא"ה דְּלִדְיָה אִפִּי ר"ע מוֹדָה דְּמִיצוֹי חֲטָאת הָעוֹף מְעַכֵּב וְכ"ש לַר' יִשְׁמַעְאֵל וְדו"ק: בְּרַש"י ד"ה לְהֵכִי כְּתִיב וְהַנְּשָׂאָר וְכוּ' אֶבֶל אִם לֹא נִשְׂאָר לֹא מְעַכֵּב דְּמִיצוֹי אֵינוּ מְעַכֵּב עַכ"ל, מְלִשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דְּעַנְנֵן שִׁירִיִים הוּא רַק שְׁבָאִם נִשְׂאָר אֲז מִצְוָה לְשַׁפּוֹף עַל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ אֶבֶל אֵין חַיִּיב אִפִּי לְכַתְחִילָה לְהַדַּר שְׁיִשְׂאָר דָּם בְּמִזְרֵק אוֹ בְּעוֹף מִן הַזְּרִיקָה לְקַיִים מִצְוַת שְׁפִיכַת שִׁירִיִים, מִיהוּ בְּתוֹס' זְבָחִים (דָּף נ"ג ע"ב) ד"ה הָעוֹלָה קוֹדֵם וְכוּ' מְבֹאָר שְׁיֵישׁ מִחֻלּוֹקַת בְּזֵה עֵי"ש, וּבַרְגַּמ"ה פֶּאן לִיתָא בְּאֲמַת לְשׁוֹן הֵנָּה שֶׁל הַמְּפָרֵשׁ וַיֵּשׁ לְדַחּוֹק גַּם לְשׁוֹן הַמְּפָרֵשׁ דְּכּוֹנְתּוֹ בְּנִשְׁפָּף וְדו"ק: דָּף פ' בַּגַּמ' מִתִּיב אַפְּוֶה דְשִׁמוּאֵל וְר' אֲבִין לַר"ה, בְּכָל הַסְּפָרִים

לפנינו המילות ור' אבין מן קפוח בשני תצאי לבנה, וטעם הגה"ה זו היא דהגאון בעל סדר הדורות הקשה דהרי בכתובות (דף נ"ח ע"ב) איתביה רב לאבוה דשמואל נראה מזה דרב הנה תלמידה דאבנה דשמואל, ור"ה הרי הנה תלמידה דרב ואיך איתביה אבנה דשמואל לר"ה שהנה תלמיד תלמידו, וע"כ לומר דהאי ר"ה הוא ר"ה הקדמון ריש גלותא שהנה בימי רבי וא"כ אי אפשר שהיא ורבין איתבו לרב הונא דרבין לא הנה בימי רבי, דבשפת (דף ס"ג ע"ב) איתא יתיב רבין ור"ה קמיה דר' ירמיה ע"ש, אבל אי לא גרסינן פאן ור' אבין שפיר נוכל לומר דאבנה דשמואל איתביה לר"ה הקדמון זהו טעם הג"ה זו, וא"כ נראה הגהת השמ"ק יותר מובנת דגרסי מתיב אבנה דר' אבין לר"ה ולא גריס תיבת דשמואל שהרי בסוגיין ר"ה תלמידה דרב משמיה דרב אחר דמיצוי חט"ע אינו מעפב וק"ל: שם בגמ' קתני מיהת מיצה דמן, ופירש"י אלמא דמיצוי נמי מעפב בחטה"ע הואיל ומצי מפגל ביה כמו בהזאה עכ"ל, אין להקשות דמאי פירכא היא זו ניחא דאע"ג דמיצוי אינו מעפב מ"מ אם מיצה וחשב בה מחשבת פגול מפגל שפיר.

משום דמיצה במחשבה פסולה גרע מלא מיצה כלל, ונהרי מצינו כה"ג גבי שחיטה דמיעוט בתרא דסימנין אינם מעפבין כלל בשחיטה, ומ"מ אם שקה או דרס במיעוט בתרא פסולה השחיטה מספק איבעיא דלא אפשר נכתב התבו"ש סי' כ"ג סק"ט דלשיטת רש"י היא פסול דאורייתא, דאין זה קושיא דנדאי אם המיצוי אינו מעפב אין המחשבה פוסלת בו, כדתנו בזבחים (דף ל"ו ע"ב) לפיכך (פיון שאם נתן מתנה אחת פיפ"ר) אם נתן את הראשונה פתקונה ואת השנייה חוץ לזמנה פיפ"ר וכשר הקרבן, הרי מפורש דדבר שאינו מעפב בקרבן אין המחשבה פוסלת בו, וכן איתא בזבחים (דף ס"ג ע"ב) בפרייתא מיצה דמה בכ"מ במזבח פשרה שאם היזה ולא מיצה פשרה עכ"ל הגמ' שם, וכן התוס' בסוטה (דף ל"ג ע"א) כתבו שהיה סברא תמוה שאם לא קראה כלל אינו מעפב ואם קראה בלשון חול מעפב.

ובאור זרוע ח"א בשו"ת שבסופו ס"י תשמ"ה הוכיח דשמו ושמה הם תנרף הגט ומעפב דאל"כ למה בכתבם שלא לשמה פסול, ונהביא ראיה מזבחים (דף ה' ע"ב) אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורים והוא עצמו שלא הקטירו אימורין פשר לפיכך לא פסל בהו מחשבה, ומשקה במיעוט בתרא אין ראיה דהתם פיון דגילה דעתו שלא גמר עוד שחיטתו גם המיעוט בתרא היא מעשה שחיטה והיה פשרה באמצע השחיטה, שהרי אינו עושה שינוי בשחיטת המיעוט מבכל השחיטה רק ששהה ועיין בשם שמעתתא לבעל קצוה"ח שמעתתא א' פרק כ"ב, אבל הכא במתנות ובמיצוי שכל חדא מתנה מעשה אחרת היא וכן המיצוי מעשה אחרת היא אם לא מעפבת גם אם עשאה שלא פתקונה פשרה: ברש"י ד"ה אמרי התם פתיב והנותרת קרא יתירא דכתיב והנותרת תרי זימנא וכו' דשנה עליו הפתוב לעפב וכו' והא דכתיב תרי מיעוטא במנחה והנותרת ומסלתה חד למצוה וחד לעפב עכ"ל, הדברים האחרונים האלה לימא בפ"ה רגמ"ה והם תמוהין דא"כ תלתא קראי פתיבא חד מסלתה ותרי והנותרת הרי הוי חד עכ"פ מיותר דהרי די בתרתי קראי לומר דשנה עליו הפתוב לעפב, ולכאורה רציתי לומר דתרי פירושא הורפבו פאן בהמפרש כמש"כ בפ"ה קדמון מכתב יד הנדפס בש"ס דפוס ווילנא עיי"ש, אף באמת המעיין בסוגיא דמנחות (דף ט' ע"ב) נראה דחד קרא היינו קרא דמסלתה אתי למנחה שחברה קודם קמיצה הובא בתוס' פאן ד"ה מסלתה, וא"כ יותר נראה להגיה פאן ברש"י

וצ"ל וְהָא דְכָתִיב תְּרֵי מִיעוּטֵי בְּמִנְחָה וְהַנּוֹתֵרֶת וּמִסְלֵתָהּ חֹד לְמִנְחָה וְחֹד לְשִׁירָיִים כְּנֹלַע"ד וּק"ל וְהִיּוֹצֵא מִסּוּגֵינָן דְּלִמ"ד מִיְצוּי חַה"ע מְעַפֵּב מְפָגְלִין בֵּין בְּהִזְאָה לְחֹד וּבֵין בְּמִיְצוּי לְחֹד וּע"כ דְּהוּוּ שְׁתֵּי עֲבוּדוֹת, דְּלֹא כְּשִׁירָיִים הַפְּנִימִים דְּמְעַפְבֵּי וְאִין מְפָגְלִין עַד שִׁפְגָּל גַּם כְּשִׁירָיִים דְּנִחְשְׁבִין פְּעֻבּוּדָה אַחַת וּמִתִּיר אַחַד וְאִין מְפָגְלִין בְּחֻצֵי מִתִּיר כְּבִזְבָּחִים (דָּף מ"ב) ע"ש, וּא"כ אִם הִזָּה זָר דָּם חֲטָאת הָעוֹף פְּטוּר שֶׁהָרִי אֵינָה עֲבוּדָה תַּמָּה שֶׁיֵּשׁ אַחֲרֶיהָ הַמִּיְצוּי, וְהָא דְאִיתָא בְּיוֹמָא (דָּף כ"ה) דְּזָר חֲטָיָב אֶהְזָאת דָּם חֲטָה"ע הוּא לִמ"ד דְּמִיְצוּי אִינוּ מְעַפֵּב וּדְבָרֵי הַתּוֹס' יִשְׁנִים שְׁם צ"ע כ"כ הָרַב לִיקוּטֵי הַלְכוֹת: בְּמִשְׁנֵה פְּרִים הַנִּשְׁרָפִין וּשְׁעִירִים הַנִּשְׁרָפִין וְכו' הַנִּשְׁרָפִין לְפָסוּל בְּטוּב"י וּבְמַחֲוֹכ"פ, הַקָּשׁוּ הַתּוֹס' לְעֵיל (דָּף ח' ע"א) ד"ה הַנִּשְׁרָפִין הַשְּׁנֵי דְלִמְאֵי הַנִּשְׁרָפִין הָרִי אֲכִילָה אִין בְּהֵם וְלַעֲנִין הַקָּרְבָּה הָרִי שֶׁל צִיבּוּר הֵם וְנִקְרְבִים הֵם פֶּר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹה"כ פֶּ גַם בְּטוּמְאָה וְעֵינָן מִש"כ שְׁם בְּחִידוּשְׁנוּ בְּדַבְרֵיהֶם, וְתִירְצוּ דַנִּפ"מ לְשׁוֹרְפָם בְּבִיה"ד מְקוּם שֶׁשׁוֹרְפִין בּוֹ אֶת הַפָּסוּלִין, וּכְבָר כְּתִבְתִּי שְׁם שֶׁלֹּא הִבְיָנוּתִי הִטְעַם לָמָּה לֹא יִשְׁרָפוּ בְּמְקוּם שֶׁרַפְתָּ הַכְּשָׁרִים כִּינּוּ דְדוּחִין טוּמְאָה מֵאֵי פָּסוּל אֵיכָא הִכָּא.

וּבְזָבָחִים (דָּף ק"ד ע"ב) דְאִיתָא שְׁם לֹא פָּסוּל טוּמְאָה הַקָּשָׁה הָרַב טְהֵרַת הַקּוֹדֵשׁ הָרִי קָרְבֵּן צִיבּוּר דוּחָה טוּמְאָה, וְתִירְצֵ דְהָא דַק"צ דוּחָה טוּמְאָה הוּא רַק קוֹדֵם זְרִיקָה אֲבָל כְּשֶׁהַזְרִיקָה בְּטְהֵרָה הִיְתָה וּכְבָר עָלָה הַקָּרְבָּן לְשֵׁם חוּבָה אִם אֵינְרַע אַח"כ טוּמְאָה בְּאִימּוּרִין וְה"ה בְּכֶשֶׁר שְׁעִירִים הַנִּשְׁרָפִים נְמִי נִפְסְלִים מִטְעַם זֶה וְהִבִּיא מֵהַתּוֹס' יִשְׁנֵים בְּיוֹמָא (דָּף מ"ו) שֶׁכְּתוּבוֹ לְחֶלֶק בְּהִכֵּי ע"ש, אֲבָל זֶה אִינוּ מְעַלָּה אַרוּכָה פָּאן דְקוֹדֵם זְרִיקָה אֵינְרִי דְהָא אַח"כ קִתְּנֵי תַנָּא הַנּוֹזֵה דָּמֵן [וְעֵי"ש לְעֵיל בְּתוֹס' ד"ה וּבְלִינָה ע"ש] וּא"כ לָמָּה נִפְסְלוּ בְּטוּמְאָה, עֲתָה רְאִיתִי שֶׁהָרַב דְּרָף יָם עָמַד ע"ז וְהוֹסִיף לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דִירוּשְׁלִמֵי יוֹמָא (פ"ו ה"ו) דְמִבְּרָאָר שְׁם לְהַדְיָא דַעכ"פ הַקָּרְבָּנוֹת דְכָתִיב בְּהוּ בְּמוֹעֲדוֹ אִם אֵינְרַע בְּהוּ טוּמְאָה נִשְׁרָפִין כְּמִצְוַתוֹ ע"ש בַּפ"מ וּבְקָרְבֵן עֲדָה, וְלִגְנוֹדֵל הַתְּמִיּה רְצָה הָרַב דְּרָף יָם לומר דְזֶה תִּלְיָא אִם טוּמְאָה הַנּוֹתֵרָה בְּצִיבּוּר אוֹ דְחוּיָה, דְלִמ"ד הַנּוֹתֵרָה אִין זֶה פָּסוּל אֲבָל לִמ"ד דְחוּיָה נִחְשָׁב עַכ"פ כְּפָסוּל, כְּדָאֲמַרְיָנָן בְּפָסְחִים (דָּף פ"ד רַע"ב) דְלִמְאֵן דְדַרְיֵשׁ בּוֹ בְּכֶשֶׁר וְלֹא בְּפָסוּל אִין בְּפָסַח הִכָּא בְּטוּמְאָה מְשׁוּם שְׁבִירַת הָעֶצֶם לִמ"ד טוּמְאָה דְחוּיָה בְּצִיבּוּר, גַּם הַמְהַרְשֵׁ"ל בִּיבְמוֹת (דָּף ל"ג ע"א) כָּתַב בַּד"ה א"נ שֶׁחֲתוּף דְלִמ"ד טוּמְאָה הַנּוֹתֵרָה בְּצִיבּוּר יְכוּל לְחוּל עָלְיוֹ אִיסוּר אַחַר וְלִמ"ד דְחוּיָה לֹא חָל עָלְיוֹ אִיסוּר אַחַר, וּא"כ י"ל דְהִירוּשְׁלִמֵי אֲזִיל לִמ"ד טוּמְאָה הַנּוֹתֵרָה בְּצִיבּוּר, וְתִירוּץ הַתּוֹס' פָּאן הוּא לִמ"ד טוּמְאָה דְחוּיָה בְּצִיבּוּר, וְעֵינָן בְּרִידְב"ז בִירוּשְׁלִמֵי שְׁם: וְאוּלָם יֵתֵר דְבָרֵי הָרַב דְרָף יָם פָּאן שֶׁכְּתַב לִיִּשְׁבַּע עֵיקָר קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' אִין לָהֶם מְקוּם לַעֲנ"ד עַד שֶׁאִין אֲנִי רוֹאֶה צְנוּרָה לְהִבְיָאֵם אִפִּי כְּדִי לְהַשְׁיִב עֲלֵיהֶם וְלַעֲנִין הַכְּשָׁר לְפִי דַעַת הַקְּצוֹת בְּסִי' ת"ו דְבַעֲיָנָן נִיחּוּתָא דְבַעֲלִים וּקְדוּק"ד הָרִי מְמוֹן גְּבוּהָ הֵם וּא"כ בְּמָה יִכְשְׁרוּ לְקַבֵּל טוּמְאָה כְּבָר כְּתִבְתִּי לְעֵיל (דָּף ח' ע"א) בְּזָה ע"ש: שְׁם שְׁתֵּי הַלְחָם מוֹעֲלִין בְּהֵן מִשְׁהוֹקְדָשׁוֹ קָרְמוֹ בַּתּוֹר וְכו', הִנֵּה הַמְפָּרֵשׁ וּרְגַמ"ה לֹא גָרְסִי וּבְלִינָה דְהָא אֶפְיִיתָן לֹא דְחִי לֹא שְׁבַת וְלֹא יו"ט כְּדַתְנָן בְּמִנְחוֹת (דָּף ק') וְנֶאֱכָלִין לֹא פָּחוֹת מִשְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר עַל שְׁלֹשָׁה וְלֹא פָּסוּל בְּהוּ לִינָה עַכ"ל, וּבִבְאֻמַּת בְּמִנְחוֹת (דָּף צ"ה ע"ב) תַּנּוּ אַחַת שְׁתֵּי הַלְחָם וְאַחַת לַחַה"פ לִישְׁתָּן וְעִירִכְתָּן מִבְּחוּץ וְאַפְיִיתָן מִבְּפְנִים וְאִין דוּחִין אֶת הַשְּׁבַת ר' הוּדָא אוֹמֵר כָּל מַעֲשֵׂיהֶן מִבְּפְנִים, וּבִגְמ' שְׁם קָאֲמַר וְאַפְיִיתָן מִבְּפְנִים אֲלִמָּא תּוֹר מְקַדָּשׁ וְאִין דוּחִין אֶת הַשְּׁבַת אֶפְסְלוּ בְּלִינָה וְלֹא תִירְצֵ הַש"ס כְּלוּם ע"ז וְלַדַּעַת

התוס' שם תברא מי ששנה זו לא שנה זו, אמנם הרמב"ם ז"ל פסק לתרנוייהו דנאפות בפנים ואינן דוחות את השבת, וכל נושאי כליו הקליתו דדעת הרמב"ם הוא דתנור של מקדש של חול הנה ומשו"ה אע"ג שהיה בפנים אינו מקדש, ועכ"פ חזינו דיש בזה מחלוקת דתנאי אם נפסל שתי הלחם ולחה"פ בלינה או לא וא"כ יש להבין מה דחק להו להמפרש ורגמ"ה פאן שלא לגרוס ובלינה, הרי שפיר יש לגרוס ובלינה ואתנא כמ"ד דפסיל בהו לינה כמש"כ באמת התוס' לעיל (דף ח' ע"א) ד"ה קרמו פניה וכו' וע"ש מש"כ בדבריהם, והנלע"ד לומר בכונת המפרש ורגמ"ה דאמנם הוכרחו שלא לגרוס ובלינה, ועיין בפירגמ"ה ובמפרש המינוחס לרש"י במנחות דף ע"ו ע"א שכתבו דלחם הפנים אינו נפסל בלינה דמשבת לשבת היו לגין וזהו באמת ודאי לכו"ע אבל אנחנו נדבר לפי דבריהם פאן: דהנה זה לשון הגאון בעל מל"מ בפרשת דרכים דרף הרבים דרוש י"ג, וכבר הספיקו האחרונים ז"ל הרב בעל לח"מ וקרוב ברפת הזבח שהרמב"ם ס"ל דתנור של מקדש של חול הנה ולא הנה מקדש, ובפ"ט דזבחים (דף פ"ח ע"א) תנו דכלי שרת אין מקדשין אלא בקודש ופירש"י בעזרה, והנה אליבא דת"ק דס"ל דלישתן ועריכתן מבחוץ נמצא דלא נתקדשו בכלי פיון דכל מעשיהו בחוץ, ומשו"ה אינו דוחין את השבת משום דאין נפסלין בלינה דכיון דכל מעשיהו בחוץ לא נתקדשו, ואי משום האפייה שהיתה בפנים הא אמרינן דתנור של מקדש של חול הנה ולא הנה מקדש, ור"י אית ליה שדוחה את השבת דס"ל שכל מעשיהו בפנים וא"כ אף דנימא דתנור אינו מקדש מ"מ כבר נתקדשו בכלי מאחר דמעשיהו בפנים הלישה והעריכה וכיון שפן אי עבוד להו מאתמול אפסלו בלינה משו"ה דוחין את השבת, ובתו"כ פ' אמור גבי לחם הפנים איתא והיתה לאהרן ולבניו ואכלוהו במקום קדוש מלמד שאכילתה במקום קדוש מנין אפייתה במקום קדוש ת"ל והיתה, יכול אף לישתה ועריכתה במקום קדוש ת"ל הוא, רי"ה אומר כל מעשיהו מבפנים, נמצינו למדין דלת"ק דרשינן הוא וממעט לישה ועריכה שאינם בפנים אלא בחוץ, וכיון שהלישה והעריכה בחוץ היתה ע"כ לומר שמדידת העשרון נמי בחוץ היתה והעשרון אינו מקדש, שהרי כל מידות היבש נתקדשו ואם המדידה היתה בפנים איך הוציאוה אח"כ לחוץ וכו' אלא ודאי שגם המדידה הנה בחוץ ואין העשרון מקדשו שאין כלי שרת מקדש אלא בפנים וכן כל מעשיהו הנה בחוץ ומשו"ה אינו דוחין את השבת שאין נפסלין בלינה, ור' יהודא לא דריש הוא וס"ל דכל מעשיהו בפנים וא"כ גם המדידה בפנים היתה ונתקדש בכלי היינו העשרון או כלי הלישה והעריכה ולכך דוחה את השבת דאל"כ אפסלו בלינה, הכלל העולה מזה דמאן דס"ל מעשי לחה"פ אינו דוחה את השבת דריש הוא ומאן דס"ל שדוחה את השבת לא דריש הוא עכ"ד הפרד"ר בקיצור לשון קצת: וא"כ אשכחנא שפיר פתרי לדעת המפרש ורגמ"ה ז"ל פאן, דהרי כתב התוי"ט בפרקין במשנה א' וכן במשנה ב' דלהכי לא תני תנא דמתניתין בכל הפרק דין הכשר ליפסל ביוצא משום דמתניתין ר"ע היא פדאוקמה גמ' לעיל (דף ח' ע"ב) דס"ל דזריקה מהני ליוצא, והרי שמעינן ליה לר"ע בעלמא דדריש הוא ובגזיר (דף כ"ה) הובאה ברייתא דתו"כ רק קדשיה אשר יהיו לה ובגזירי בנולדי קדשים ובתמורתם הפתוב מדבר מה תקנתם תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה', יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון בשביל שימותו ת"ל ועשית עולותיה הבשר והדם לומר לה וכו' יכול אף נלד חטאת ותמורת אשם פן ת"ל רק דברי ר' ישמעאל, ר"ע

אומר אינו צריך הרי הוא אומר אשם הוא' בהננייתו יהא עכ"ל וע"ש ע"ב בתוס' שביאר
הברייתא באריכות יוצא מדבריהם עכ"פ דר"ע נדאי דריש "הוא" וא"כ ע"כ ס"ל לר"ע
לחה"פ לא דחי שבת וכינן דתנא דמתניתין ע"כ ר"ע הוא הרי מוכח שפיר דלא גרסינן
במתניתין גבי שתי הלחם ולחה"פ ובלינה וגירסת המפרש ורגמ"ה מוכרחין ועם דברינו
אתי שפיר מה דבשתי הלחם ולחה"פ קתני קרמו פניה הוכשרו ליפסל וכו' וגבי מנחות
קתני נתנם בכלי הוכשרו ליפסל וכו' וצריך ביאור למה בשתי הלחם ולחה"פ בעינן
קרימה בתנור ובמנחות הוכשר תיכף שנתנו בכלי, ולדברינו הוא מוכן בשתי הלחם
ולחה"פ דכל עשייתן היתה בחוץ אין הכלי מקדשתו דכ"ש אין מקדשין אלא בעזרה,
אבל המנחות שקל מעשיהן בפנים כמו שפסק הרמב"ם להכי פיון שנתנו בכלי נתקדשו
והוכשר ליפסל, ונדקא שתי הלחם ולחה"פ נתמעטו עשייתן מקרא שלא יהיו בפנים
דדרשינן הוא פאמור לעיל, והא דנתקדש משקמו בתנור אע"ג דהתנור של חול הנה
הוא משום דמ"מ לאחר הקרימה יש בו יותר קדושה דקודם שקרם הנה רק קדושת
בדה"ב קדושת דמים ולהכי אין הרביעי פוסל בהן כמש"כ הרמב"ם פי"א מה' אבות
הטומאה הלכה י"ג, אבל לאחר שקרמו והו בעזרה כמו שנתבאר פיון שפיר ראיון הו
להקרבן שוב נעשו עכ"פ פקדשי המקדש ורביעי פוסל בהן משו"ה הוכשרו נמי ליפסל
בטבויי ובמחוכ"פ, ועיין במש"כ הלח"מ פ"ה מה' תמידין בשיטת הר"ם וע"פ דבריו נמי
א"ש דברי רש"י ורגמ"ה וק"ל: ומ"מ פל זה הוא רק לדעת רש"י ורגמ"ה ז"ל דאזלי
בשיטת הרמב"ם דתנור של מקדש של חול הנה כמש"כ הכ"מ והבה"ז או כשיטת הלח"מ
הנ"ל, אבל התוס' במנחות (דף צ"ה) ד"ה אלא דרב אשי דלא ס"ל הכי לסברא לומר
דתנור העומד בפנים של חולהנה אלא דאם הנה בפנים הנה של קודש, ומשו"ה הו צרכו
לומר תברא מי ששנה זו לא שנה זו וכן כתבו עוד התוס' שם (דף נ"ה ע"א) ע"ש, דלמ"ד
שהתנור עמד בחוץ הנה של חול ולמ"ד דבפנים הנה בנדאי הנה של קודש, לשיטתם
הקשו פאן שפיר לעיל ד"ה קרמו פניה וכו' דמדקתני קרמו פניה הוכשרו ליפסל בטבויי
אלמא אית ליה דתנור מקדש ללחם וא"כ ע"כ עומד בפנים וא"כ לינה פוסלת בו ודוחה
את השבת, ודיוקא דידן דמתניתין ע"כ ר"ע היא ס"ל דאין זה אלא היכא שהדבר מוכרח
פמשנה דחטאת העוף ועולת העוף ואינדף אבל משנה בשתי הלחם דבלא"ה ע"כ הא
דקתני נזרק דמן של כבשים וכו' ואין בהן מעילה אגב אינן נקטה וכן גם גבי לחה"פ אנו
צריכין נמי לומר דרק אגב נקטה כמש"כ התוס' ד"ה נזרק דמן של כבשים וכו' ע"ש,
א"כ גם לענין יוצא יש לומר דאגב אינן לא נקט בהו פסול יוצא ואין לנו הכרח גמור
דגם בבא זו ר"ע היא, משו"ה גרסי שפיר ובלינה דמתניתין אתיא כמ"ד אפיייתן דוחה
שבת פיון דהאפיייה היא בפנים והתנור של קודש הנה כמו שנתבאר ואזלי התוס' פאן
לשיטתם במנחות שם, ודע דהרד"ק בשמואל א' (פרשה א' פסוק כ"ז) כתב דמשום שקל
העיר גוב היו פהנים ותרומה לזר במיתה לכן נתן אחימלך לדוד לחה"פ אחר הקטר
הבזיכין דאין בהם שוב מעילה, והקשה שוב הרי דוד בא בחול ומאין הנה בחול לחה"פ
הרי כבר נאכל בשבת שעבר, ותירץ שנשאר מהצנועים המושכין את ידיהם או מאחימלך
גופא שהיה כה"ג ונוטל חלק בראש עכ"ד, והרבה יש להעיר בדבריו וגם קשה דהרי
הלחה"פ הנה נותר דעד פאן לא חלקו רש"י ורגמ"ה עם התוס' אלא קודם שנסדר על
השולחן אבל אחר שבת השני הרי לכו"ע אם נתותרו הרי הו בכרת ככל נותר וא"כ

הו"ל לתת לך תרומה שהוא רק במיתה ביד"ש לך, וצ"ל בלוחך דוד בא במוצאי שבת קודם חצות או פדעת התוס' בפסחים (דף ק"כ) דבדיעבד מותר גם לאחר חצות ועיין מנחות (דף צ"ה ע"ב) וסנהדרין (דף ק"ד) ואכמ"ל יותר בזה ועיין בח"ס האו"ח סי' קכ"ה: שם המנחות מועלין בהם משנהקדשו קדשו בכלי וכו' קרב הקומץ חייבין עליו וכו', וביוצא אינן נפסלים קודם קמיצה אבל אחר קמיצה נפסלין ביוצא כמו לחמי תודה שנתקדשו בשחיטת הזבח כדאימתא במנחות (דף ט' ע"א), אלא דמגנייא מילתא להוציא לחוץ אפי' קודם קמיצה גמי אחר שנתקדשה בכלי, ועיי"ש בתוס' לענין פסול יוצא במנחת פהו וחביתי כה"ג שפולן כליל ואין בהם קמיצה, וקודם שקדשו בכלי דינם כתרומה ליפסל בטבו"י אבל לא במחוס"כ כן מפנרש בתוספתא פ"ק דטהרות דדינם אז לא פחולין ולא פקדשים אלא כתרומה, והובא בלשון הזה ברמב"ם פי"א מה' אבות הטומאה ע"ש בה' י"ג, וא"כ לשון משנתינו דקתני קדשו בכלי הנוכח ליפסל בטבו"י ובמחוס"כ קשה דהרי בטבו"י צריכה להפסל גם קודם שנתקדשו בכלי כיון שאז דינם כתרומה, ואין לומר דהא דמתניתינו מדאורייתא איירי והתוספתא וכן הרמב"ם דפסק דגם קודם שנתקדשו בכלי נפסלו בטבו"י מדרבנן הוא, דזה א"ש פאן אבל בשבועות (דף י"א ע"א) מוכח דגם מדרבנן אינם נפסלין בטבו"י קודם שנתנו בכלי מדפריה שם מהא דנתנה במכתשת נפסל בטבו"י אלמא דקדוש קדוה"ג עיי"ש, ואי קדושת דמים גמי מפסלי בטבו"י מדרבנן עכ"פ מאי פריה דילמא מדרבנן קאמר כמו שהקשו התוס' שם למ"ד חולין שנעשו על טה"ק פקודש דמו ותירוצם שם לא שייך לענינו וצ"ע בזה וראיתי במשנה אחרונה במס' טהרות ספ"ב שעמד על הסתירה ממשנתינו להתוספתא הנ"ל ותיגר דקודם שנתקדשה בכלי נשרפת ע"י מגע טבו"י בביתו ונהנה משרפתה כמו שמוחר ליהנות מתרומה טמאה להסיקה תחת תבשילו אבל במשנתינו אשמעינן דכשנתקדשה בכלי שרת נפסלה ונשרפת פקדשים פסולין על בית הדשן ככל פסולי המוקדשין, ואולי היה ניתן זה להאמר אבל הרי מהגמ' דשבועות הנ"ל נסתר תירוצו ועיין ברש"י סוטה דף י"ד ע"ב ד"ה אין מקדשין שלא לדעת שכתב שם כפשוטו בל משנתינו וכנראה דחה התוספתא מפני משנתינו והגמ' דשבועות הנ"ל וצע"ג בכל זה ולענין פסול יוצא נראה ברור דודאי נפסלין ביוצא אחר שהורם הקומץ, וכן לענין פסול יוצא בשתי הלחם ולחה"פ עיין תוס' מנחות דף ס' ע"א) ד"ה רשב"ל שכתבו דלא מהני לענין זה קדושת פלי עד שיזרוק דם הכבשים או עד שישחטו הכבשים עיין מנחות (דף מ"ז) פלוגתא דרבי וראב"ש והתנא לא איירי בפרקין בדין יוצא פלל: שם בגמ' וריו"ח אמר כיון דכתיב וכו' בקדושתיה קאי, ו"ל השמ"ק נאפן' לר"ל דאמר במס' יומא דסגי בב' בגדי פהונה מ"מ מצי סבר שפיר כריו"ח דהכא דאמר מועלין, נאפן' ר"א דמכשיר בעל מום בהוצאת הדשן יכול לספור פנותיה, משום דכיון דצריה בגדי פהונה מצנה היא וא"כ דבר שלא נעשית מצנתו היא ומועלין בו וכו' פל זה חסר מן התוס' שדפוס עכ"ל, מפאן למדתי סתירה גלויה לדעת רבינו המל"מ פ"ב מה' תמידין ומוספין הי"ג שכתב בד"ה יש לחקור וכו' ונ"ל והנראה אצלי בזה דדוקא תרוה"ד היא מצנה דגזרת הפתוב היא וכו' אף הוצאת הדשן אינה מצנה מצד עצמה אלא דמוכרחין אנו להוציא את הדשן כדי לפנות מקום המערכה, וקרא דכתיב והוציא את הדשן לאו למימרא שציונו הפתוב להוציא את הדשן וכו' אלא קרא הכי קאמר כשיוציא את הדשן ילבש בגדים אחרים

משום דרף ארץ, נמצא דהוצאה זו אינה מצוה מצד עצמה כי אם מכשירי עבודה דהיינו לפנות מקום המערכה עכ"ל, ועיי"ש שהארץ והחליט שפן הוא לכל הדעות, ודברי התוס' שבשמ"ק פאן הרי מבואר שמצוה היא פינון דמועלין בהן קודם הוצאת הדשן משום דעדיין לא נעשית מצותו אליבא דריו"ח דהלכתא פנותיה, ואפי' לרב דאמר דאין מועלין בו משום דנעשית מצותו הרי פתב השמ"ק וז"ל ואפי' ס"ל לרב בהא כריו"ח בפ"ב דיומא דבעי בהוצאת הדשן ד' בגדים ובעי פהן פשר לרבנן דהתם מ"מ פליג עליה גבי מעילה פינון דאין להוצאת הדשן זמן קבוע אינה עבודה שימעלו בה עכ"ל בשם התוס', וא"כ גם רב יוכל לספור דהוצאת הדשן מצוה היא אלא שאינה מצוה שכל זמן שעדיין לא נעשתה ימעלו בשבילה פינון דאין לה זמן קבוע, ולענ"ד הכי דייקא גם לשון הרמב"ם שכתב שם סוף הי"ב וז"ל ותימה זו שחיתה במחיתה ומורידה לרצפה אצל המזבח היא המצוה של כל יום עכ"ל, נראה דבא לומר דדוקא תרוה"ד היא מצוה שבכל יום אבל הוצאת הדשן אינה מצוה בכל יום אלא פעם אחד בזמן גדול פראות עיני הפהנים ולכן ס"ל לרב דאינה חשובה עבודה שתעפב פטור המעילה, ואין שום פלא בזה שהרי בזמן המל"מ עוד היה גנוז השמ"ק ולא ראה עוד אור הדפוס, ומ"מ פליאה מעט שלא הזכיר המל"מ סוגיא דידן בדבריו פלל, וגם הרב קרן אורה פאן פתב דברים שאילו היה נראה ביימיו השמ"ק לא היה פותבן אלא שגם ביימיו עוד לא היה נדפס, ועיין בצ"ק פאן וברש"ש יומא (דף נ"ט ע"ב) ודו"ק: ברש"י ד"ה ומועלין בה עד שתצא לביה"ד וכו' לעולם מועלין עד שתשרף פולה וינטל מעפרה תרוה"ד וכו' ושוב פינון שנעשית מצותו אין מועלין בו עכ"ל, פונתו באמרו ושוב פינון שנעשית מצותו היינו שנעשה הוצאת הדשן אחר תרוה"ד והוציא אל מחוץ למחנה שאז נגמרת כל מצותו כדס"ל לריו"ח בגמ' דרב וריו"ח הלכה כריו"ח וגם פשטיה דמתניתין כריו"ח משמע וגם הרמב"ם פסק כריו"ח, וכן מבואר להדיא בפ"י רגמ"ה וכבר הודעתי שהמפרש פאן במעילה הוא פ"י רגמ"ה גופיה, אלא שהמפרש פאן קיצר בלשונו מעט מלשון רגמ"ה וסמך עצמו על מש"כ להדיא לקמן במשנתנו ד"ה אבל מועלין באימורין עד שיתעפלו במזבח ויצא האפר לביה"ד דנעשית מצותו עכ"ל, וכ"כ התוס' לעיל (דף ח' ע"א) ד"ה ומועלין בה עד שתצא לביה"ד, ובחנם עמדו הרבה על דברי המפרש פאן שפונתו ברורה כמש"כ, אולם לשון הרע"ב במשניות מורה באמת דמפרש אליבא דרב פאן, וכן הבין גם התו"ט עיין בדבריו במשנה ב' ובמשנה ד', ועליהם תמה הרב תפ"י במשניות בצדק שהרי הלכה כריו"ח אבל מה שתמה גם על המפרש ונשאר גם עליו בצ"ע הנה נתבאר שרק קיצור לשון מדברי הרגמ"ה יש בו אבל פונתו לפרש כריו"ח כהרגמ"ה והתוס' וזה ברור: שם ברש"י ד"ה קרמו בתנור וכו' והכא ליכא בלינה משום דשתי הלחם אין נאכלין לא פחות משנים ולא יותר על שלשה, ובד"ה קרמו בתנור השני וכו' וה"נ ליכא בלינה דהכי קי"ל במנחות (דף ק') לחם הפנים נאכל לשמונה לתשעה לעשרה עכ"ל, במס' אבות (פ"ה מ"ה) איתא ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובחלחם הפנים דהנה זה מהעשרה נסים שנעשו לאבותינו בביהמ"ק, ופ"י הרע"ב שהעומר נקצר בלינה ולא היו מרבים לקצור ושתי הלחם היה נאפה מערב יו"ט ואין אפייתו דוחה יו"ט וכן לחה"פ נאפה מערב שבת עכ"ל פלומר ואם היו נפסלין אי אפשר להשיג אחרים, וכתב שם הרב ראשון לציון וז"ל נשאלתי למה לא הקדים לחה"פ שהוא תדיר בכל שבת ושכ"ח יותר הרבה מעומר

ושתה"ל, והשבתתי לו דאם הנה דבר הנמצא שפיר קאמרת דהו"ל לאקדומיה, אמנם במה דתנו ולא נמצא פסול הרי ברור לכל משפיל דמה דלא נמצא בדבר שאינו תדיר ושכיח, יותר שכיח ורגיל ממה דלא נמצא בשכיח ורגיל ולפיכך בדין אקדמיה לעומר ושתי הלחם עכ"ל, ואם פי שם דבריו נכונים אבל מה יענה במשנתנו דמעילה פאן דמקדים דין דשתי הלחם לדין לחה"פ וכן במשנה דמנחות (דף צ"ד ע"א) ובמשנה שם (דף צ"ה ע"ב) ובמשנה שם (דף ק' ע"ב) דמקדים תמיד שתי הלחם ללחה"פ הרי תשאר הקושיא, ואמנם דבתוס' פסחים (דף מ"ז ע"א) משמע דהיה בגירסתם במשנה דמנחות (דף ק' ע"ב) ה"ל דין דלחה"פ קודם דין דשתי הלחם, שכתבו שם בד"ה ואי אמרת וכו' ונ"ל אפי' לבו ביום אסורה פדקתני סיפא גבי שתי הלחם עכ"ל, אבל באמת בכל מקום הגירסא שתי הלחם קודם לחם הפנים, והא דפריה הש"ס בפסחים שם אדרב חסדא דס"ל צרכי שבת נעשים ביו"ט מקודם ממשנה דלחה"פ ואח"כ ממשנה של שתי הלחם פבר עמד ע"ז הצ"ח שם ותיירץ שפיר ע"ש ובספר יד יהודה בפסחים שם פלפל יפה בדבריו, ועכ"פ חזינו דבכל הש"ס מקדים שתי הלחם ללחה"פ, גם ראיתי בספר שושנים לדוד בריש פרק שתי הלחם שם שכתב ונ"ל שתי הלחם הקדימם ללחה"פ אע"ג דלחה"פ תדירי משום האפיקה דשתי הלחם נאפה אחד אחד והוא מספר קודם לשנים וגם דשה"ל ח איידי דזוטרן מיליה תנינהו ברישא דלחה"פ משמע כל הפרק עכ"ל, וגם דבריו אינם מועילין למשנתנו דכאן במעילה וכן בשאר מקומות, ולענ"ד בענין סידור דיני המשניות אין שייך כלל לומר תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

ואדרבה ע"פ רוב שונה המקודש קודם אע"פ שאינו תדיר ומ"מ בש"ס דזבחים על האיבעיא דתדיר ומקודש אינה מהו קודם לא קפשיט מסידור הדינים שבמשניות בפרק אינהו מקומן דמקודש קודם לתדיר וכן הנה יכול להביא מכמה משניות ולא הביא משום דסידור הדינים במשניות אין להם ענין להני פללי דיני קדימה במצות וברכות וקריאות, ואם שחלילה לומר דסידור המשניות הנה רק במקרה ולא בכונה מכוונת, דנדאי הנה הסידור בסדר מופלא ונעלה אבל אין זה ענין לדיני קדימה ה"ל: ע"ב בגמ' מיתבי וכולן שפקעו וכו' הא ע"ג מזבח יחזיר וכו' איפא דאמרי וכו' וקשיא לריו"ח אמר לך ריו"ח וכו' עכ"ל הגמ', התוס' ד"ה וכולן הקשו מאי מקשה ללישנא קמא לרב דילמא מיירי שם קודם תרוה"ד דמודה רב, ותירצו בשם השר מקוצי דלרב אין לומר פן שהרי מצות תרוה"ד יכול לקיים בשאר דשן אבל לריו"ח דגם בהוצאת הדשן איפא קפידא ניחא הא דצריך להחזיר הגחלת משום דצריך להוציא כל הדשן עכ"ל, ואולם לפמש"כ השמ"ק לעיל ע"א בשם התוס' דגם רב מודה דהוצאת הדשן מצוה היא ובעי ד' בגדים ורק דס"ל דכינן דאין לה זמן קבוע אינה מעכבת המעילה הרי ליתא לתירוץ השר מקוצי והדרא קושית התוס' לדוכתה, אולם ביומא (דף כ' ע"א) בתוס' ד"ה איברים שפקעו וזבחים (דף פ"ו ע"ב) ד"ה חציו להרמה וכו' תירצו הקושיא באופן אחר ונ"ל ביומא שם, וי"ל דדומיא דפסולין דקתני בהדה וכו' בכל ענין ואפי' קודם חצות ה"נ גחלת איירי בכל ענין ועוד דבסיפא גבי איברים הוא דמפליג אבל בגחלת לא הפליג דעיכול חשיבי ולא שייך ביה לא לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דכבר מתוקדא וקיימא, ומ"מ יחזיר דלאו ראוי להרמה היא דלא חשיבא דשן ולא נעשית אפתי מצותה, הלכך ע"ג מזבח יחזיר דאפתי לא נגמר מצותה וכי פקעה לא יחזיר דעל מוקדה על המזבח משמע דדבר דצריך יקידה

יהא על המזבח לעולם ואפי' פקע אבל דבר שאינו צריך יקידה לא, וא"ת פשםאספין האפר להעלותו לתפוח אין יכולין ליזהר שלא יהא גחלים באפר ואסור להוריד גחלת מהמערכה כדאמר במעילה דיתחזיר מכ"ש דאסור להוציא, ויש לומר דמן המעופלות הנה נוטל וכו' ואיכא למימר דהני לית בהו ממשא אבל גחלת חיה דאית בה ממשא בההיא אמרינן דיתחזיר, והא דקאמר במעילה דה"ה אפי' אפר לא בעי למימר דהנה פגחלת ממש אפי' לענין חזרה דגחלת מחזיר לעולם אפי' לאחר תרוה"ד דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח, אלא לענין מעילה קאמר דהנה פגחלת עכ"ל שם ובשיטה זו יכול למיזל גם התוס' שהביא השמ"ק לעיל וק"ל: והנה מה דמבואר מלשון התוס' שהבאתי דאפר אין מחזירין אחר תרוה"ד תמוה, חדא דא"כ מאי פריך הכא טעמא משום גחלת הא אפר וכו' הא נדאי צריך למיחזיר גחלת דוקא דהרי קתני מע"ג מזבח לא יחזיר ודייקינן הא ע"ג מזבח יחזיר והא אפר אפי' ע"ג מזבח לא יחזיר ומתניתין הא אחר תרוה"ד איירי ובפרט לריו"ח, ועוד מה טעם יש בזה דלאחר תרוה"ד לא יחזור באפר אפי' ע"ג מזבח הא אפתי צריך לקיים מצנת הוצאת הדשן לריו"ח, ונראה לומר דנדאי אפי' אפר מחזירין גם לאחר תרוה"ד דקודם שמתעלה על התפוח אם פקע מהמערכה למזבח מחזירין כדי לקיים המצוה להעלות לתפוח, אלא דגחלת חיה מחזירין אותה לעולם אפי' לאחר שהעלה האפר לתפוח דגחלת חיה אין מעלין אותה לתפוח כלל דאפתי לא נגמר מצותה עד שנעשית אפר, והא שכתבו דגחלת מחזירין אותה לעולם אפי' אחר תרוה"ד פונתם דגחלת אין שיעור לדבר אבל באפר אחר תרוה"ד יש שיעור בדבר דלאחר שהעלה לתפוח אם פקע שוב אינו בחזרה, אלא דלענין מעילה דומין ממש דכל זמן שהו על המזבח מועלין בהן אפי' באפר, ומשו"ה פריך גם בסוגיין שפיר טעמא משום גחלת דאית בה ממשא הא אפר וכו' דאין לומר דמשו"ה קתני גחלת משום דאיתיה בחזרה אפי' לאחר שהעלה לתפוח דהא בהאי רבותא לא איירי מתניתין כלל, אף פל זה הוה אתי שפיר אי הוה סברו התוס' שם כשיטת הש"ר מקוצי פאן דבעינן הוצאת כל הדשן, אבל באמת הרי התוס' שם לא ס"ל כהש"ר מקוצי דלדידיה אין צורך לכל זה ואין שום קושיא מהעלאת תפוח דלשיטתיה אחר הוצאת הדשן אין שום טעם לחזרת גחלת ג"כ וא"כ מאי קושיא פשמעלה לתפוח גם הגחלים פיון שבזה נגמר כל המצוה, והא דמשמע התיב דגחלת על התפוח מחזירין הוא עד הוצאת הדשן היינו העלאה לתפוח כדי להוציא את הדשן, אבל אחר העלאה לתפוח אין חזרה בגחלת כלל ושפיר מעלה גם גחלים לתפוח, ומדקשיא להו מהעלאת גחלים לתפוח ע"כ דלא ס"ל סברת הש"ר מקוצי בטעם חזרת גחלת אלא דגחלת מחזירין משום דעד שנעשה דשן לא מיקרי נעשית מצנתו עדיין, ואפי' לאחר העלאה לתפוח כל זמן שיש גחלים חיים על המזבח אפתי לא נגמר מצנתו, וא"כ אי אפשר לומר אליבייהו כמש"כ לעיל והדרא קושיא לזנפתה כמה שהקשינו לעיל ודו"ק: אף נבין תחילה ואח"כ נדבר דהרי צריך ביאור מה הנה ס"ד דמקשו בטעם חזרה דגחלת אחר תרוה"ד דמקשה לרב ולא לריו"ח, דאם גם סברת המקשה הנה כדי שמתעשה דשן ותגמר מצותה ומשו"ה פשיטא ליה דאין חילוק ומיירי גם לאחר דתרם הדשן וקשה לרב דס"ל גבי אפר דאין מעלין אחר תרוה"ד, ואע"ג דלענין חזרה אינו דומים אפר לגחלת מ"מ לענין מעילה ס"ל דשוין הם.

א"כ גם לריו"ח יקשה דס"ל דמועלין באפר גם אחר תרוה"ד אבל לאסר הוצאת הדשן
הרי מודה דאין עוד מעילה באפר דנעשית מצותה ובגטלת הרי גם לאסר הוצאת הדשן
מועלין בה עד שפעשה דשן דהרי אין מעלין אותה לתפוח פלל כמש"כ התוס' שם, מאי
אמרת דבאפר כפר נעשית מצותו לגמרי בהוצאת הדשן משו"ה שוב אין מועלין בו אבל
בגטלת לא נגמר עוד מצותו עד שיעשה דשן.

א"כ לרב נמי לא קשה מידי דס"ל דאפר לאסר תרוה"ד נגמר מצותו לגמרי ולא דמי
לגטלת: וע"כ לומר דמשו"ה לא פריף לריו"ח משום דלדידה במזבח תליא מילתא וכל
זמן שהן ע"ג מזבח מועלין גם באפר וכ"ש בגטלת, והא דאין מעילה באפר אסר הוצאת
הדשן היינו פשהוציאו חוץ למזבח, ובגטלת נמי הכי הוא דכל זמן שהוא על המזבח
מועלין בו וכשאינה על המזבח אין מועלין בה, דכיון שהיא למטה לא יחזיר להכי לא
קשיא לריו"ח, אלא לרב קשיא דס"ל דבאפר ליפא מעילה אפי' פשהוא עדיין על המזבח
כיון שנתרם הדשן ובזה ס"ד דמקשה שפיר לדמות אפר לגטלת שימעלו כל זמן שהוא
על המזבח, ומשני שאני גטלת וכו' דמה"ט אין לדמות אפר לגטלת גם לענין מעילה,
ועפ"ז יתפרשו דברי התוס' שם על דרוף שפתבנו לעיל דהוכיחו דע"כ טעם דחזרה דגטלת
למזבח הוא כדי לגמור מצותה שפעשה דשן ואין חילוק א"כ בין קודם תרוה"ד לאחרי.

דמה"ט אפי' אסר העלאה לתפוח נמי יחזיר כמש"כ אסר זה, וא"כ ע"כ מועלין בגטלת
כל זמן שהיא על המזבח וקשה לרב לס"ד דדמי אפר לגטלת וכמש"כ, ועפ"ז יתפרש
יפה כל הפשוט דבריהם ע"ש, דמתחילה הוכיחו דגטלת אינה ראוייה להרמה מדמתזירין
אותה אסר תרוה"ד כדמוכח בסוגיא דידן, וע"ז פתבו ומיהו וכו' פלומר דבסוגיא דידן
גופא יש לדקדק דמנ"ל דלאסר תרוה"ד איירי, ותימצו כיון דע"כ טעמא דחזרת גטלת
הוא שפעשה דשן וא"כ ממילא אין לחלק בין קודם תרוה"ד או אחרי וכמש"כ, וע"ז
פתבו וא"ת וכו' כיון דגטלת מחזירין אותה עד שפעשה דשן והיינו גמר מצותה א"כ איך
היו מעלין לתפוח, ותימצו דאין ה"נ דגטלת חיה לא היו מעלין והיו נוהרין בזה, וע"ז
דקדקו בסוגיא דידן דמזמה אפר לגטלת דנודאי לענין חזרה אינו שוים כיון דגטלת ע"כ
לעולם מחזירין כדי שפעשה דשן ולא היו מעלין אותה לתפוח פלל וצריף שתהא
במערכה עד גמר מצותה ומחזירה תמיד למערכה, אבל אפר אסר תרוה"ד למה יחזיר
כיון שמעלה לתפוח למה לי להחזיר למערכה יעלה לתפוח שהרי גם האפר שבמערכה
יעלה לתפוח וכ"ז לשיטת התוס' שם אבל לשיטת הש"ר מקוצי פאן נראה דאפי' גטלת
חיה היו מעלין לתפוח ואין חילוק בין אפר לגטלת פלל לריו"ח וכמש"כ לעיל, מיהו
לפמש"כ לשיטת התוס' שם נראה דבאפר לא שיניף חזרה פלל אסר תרוה"ד, אף א"כ
ק"מ מאי קשיא ליה ללישנא אחרינא על ריו"ח טעמא משום גטלת וכו' והיינו מדקתני
במשנה גטלת, הא המשנה לענין חזרה איירי ולענין חזרה נדאי דדוקא גטלת מחזיר
וכדדנייקינן לעיל, ואפשר לומר דהמקשן סבר דעיקר רבותא דתני גטלת לאשמענין
דמועלין בגטלת לעולם כ"ז שהיא על המזבח, ומשני ליה הש"ס דלענין חזרה נמי הנה
רבותא, ואה"נ דהנה מצי לשנויי דתני גטלת משום חזרה דעל המזבח, אלא דניחא לומר
רבותא במאי דתני בהדיא ולא אדיוקא ודו"ק בכ"ז היטב, תוספת קדושה: וע"פ כל
הדברים האלה איני מבין מש"כ פאן המפרש ד"ה וכן גטלת וכו' ולא מיירי בגטלת
דאימורים אלא בגטלת דעצים דאי מיירי בגטלת דאימורים הנה חייב להחזיר שהרי לא

נעשית מצותן עד הרמת הדשן עכ"ל וכ"כ פ"ה הרגמ"ה ופ"ה קדמון הנדפס בפ"ס דווילנא, ובעניי דברייהם תמוהין בין לפי שיטת הש"ר מקוצי פ"א ובין לשיטת התוס' דיומא דנדאי גם בגחלת דעצים לא נעשית מצותו קודם תרוה"ד לכו"ע, ותו דלשיטתם למה נדחק הש"ס בזבחים (דף פ"ו ע"א) לאוקמי הא דאיברים שפקעו בשירי ע"ש לוקמה כפשוטה שפבר נעשו גחלת ומ"מ באיברים יחזיר, אלא ע"כ דגם בגחלת דאיברים ואימורים פשיטא ליה להש"ס דבפקעו מעל המזבח לא יחזיר, וגחלת דקתני במתניתין בגחלת דאיברים ואימורין נמי מיירי וכן פתבו באמת התוס' דיומא ובזבחים שם וכן משמע בפיהמ"ש להרמב"ם שם וכן מבואר מדברי התוס' ד"ה שאני גחלת וכו' דשייכי בה הקטרה עכ"ל והקטרה הרי באימורים ואברים שייך, ועוד יותר מבואר הדבר ברע"ב במשניות בזבחים שם ד"ה איברים שפקעו וכו' ע"ש ודברי המפרש ורגמ"ה ופ"ה הקדמון פ"א צע"ג לענ"ד: בגמ' אתמר הנהגה מבשר קדק"ד לפני זריקת דמים ומאימורי קדק"ל לאחר זרד"מ רב אמר מש"נ יפלו לנדבה ולוי אמר יביא דבר שפולו למזבח וכו', הנה בסוגיא זו יש להעיר טובא ואני אתנהלה לאטי ואבאר בקצרה, ומראש אומר דקשה לי מש"כ התוס' במנחות (דף נ' ע"א) דהא דתני לוי דביא קטורת שפולו למזבח דצריך למוסרם לציבור דאל"כ קטורת יחיד הוא ועיין במל"מ פ"ד משקלים ופ"ב מקלי המקדש, ולא ידענא למה הרי הוא מדבר שאינו שייך לשום יחיד דבשר קדק"ד אפי' אחר זריקה פהגים משולחן גבוה קנכו ומכ"ש דקודם זריקה של גבוה הנה וקו"ח דאימורי קדק"ל לאחר זריקה דשל גבוה הו' וכשמשלם הנהגה קרו וחומש התשלומין לבי גזא דרחמנא הם שהוא לציבור, וא"כ הקטורת שהוא מביא בעד הדמים קטורת ציבור הנה, ואטו הא דאמרינו פ"א שהנהגה מקרבנות ציבור יפלו הקרו והחומש לנדבת ציבור נמי נימא שצריך למוסרן לציבור וזה לא שמענו וצ"ע, גם עיקר הדבר שצריך להביא דבר שפולו למזבח מאי ניהו קטורת פליאה בעיני למה דוקא קטורת אמאי לא יביא מנחת נסכים או לבונה דכלם למזבח, וביותר דהא אימורי קדק"ל ליתנהו בקרבן ציבור דאפי' שלמי ציבור קדק"ד הו' ע"כ דהא דקתני נהגה מאימורי קדק"ל של קדשי יחיד הו'.

וא"כ טפי הו"ל לומר דביא מנחת נסכים דבאה משל יחיד וכן לבונה איפא במנחת יחיד משא"כ קטורת דבאה משל ציבור דוקא וצ"ע, וכן יש להקשות גם אליבא דרב דס"ל דפלו לנדבה ופ"ה התוס' דהיינו לקיץ המזבח דקרבנות ציבור הו' ואמאי לא יביא עולת יחיד דעדיף טפי שהרי נהגה מקרבן של יחיד, ועיקר דברי התוס' שביארו דנדבה היא לקיץ המזבח והעורות לפהגים יש להבין אמאי יהיו העורות לפהגים קרי פ"א עולת איש ולא עולת הקדש פדאיטא בזבחים (דף ק"ג ע"א), ואף דר"י שם הדר ביה היינו בעולה הבאה מהמותרות דא"כ בטלת מדרשו של יהונדע הכהן, אבל עולה הבאה משום מעילה אמאי לא נמעט מהאי קרא, ואפשר דמשו"ה פליג לוי אדרב אבל טעמא דרב צ"ע לפ"ז, ועיין ברש"י תמורה דף כ"ג ע"ב ד"ה וששה שופרות היו לנדבת ציבור ודו"ק: ונה ברור דאפי' לרב צ"ל דהא דדרשינו ואת אשר חטא מה"ק ישלם לאותו הקדש, לאו דוקא לאותו הקדש ממש דלפעמים אי אפשר בהכי פגון אם נהגה מבשר חטאת ואשם קודם זריקה דאי אפשר לו להביא חטאת ואשם שלא נתחייב בהו', וגם בנהגה מאימורי קדק"ל לאחר זריקה א"א להביא שלמים שהרי הוא נהגה מדבר שפולו לגבוה סליק ושלמים אין בו לגבוה רק האימורים, וע"כ יביא דבר שפולו למזבח או יפלו לנדבה ומ"מ שפיר

קרינו ביה לאותו הקדש דמקרבנות המזבח בא ושב לקרבנות מזבח גם עתה, אבל הנהגה מלבונה ומנחת נסכים נראה דמודו פולקו דמביא לאותו הקדש ממש אם נהנה מלבונה יביא לבונה ואם נהנה ממנ"ס יביא מנחנ"ס דהכי עדיף טפי, והיינו דלא פליגי אלא בנהגה מבשר קדק"ד לפני זריקה ואימורי קדק"ל לאחר זריקה, ואמת דבתוספתא סוף מכילתין לא משמע פן דהתם איתא הפרייתא דתניא פנותיה דרב וקתני התם בהדיניהו גם קומץ ולבונה ומנחת פהו משיח ומנחת נסכים דכולן יפלו לנדבה ובתוספתא שלפנינו יש ט"ס ע"ש] וכן פוסק הרמב"ם פ"ג מה' מעילה ה"י ולא ידענא טעמא מאין והא דפסק הרמב"ם פ"ב פ"ב הכ"מ דטעמו הוא משום דתניא פנותיה, ואע"ג דתניא גם פנותיה דלוי לא עדיף פולי האי משום דהלמדין לפני חכמים היינו לוי גופא, וזהו דלא כמש"כ התוס' פ"א דהלמדין לפני חכמים דכאן אינו לוי וכן מסתבר דאיך יביא הש"ס ראיה מלוי ללוי גופא, והפללים שצאמרו בסנהדרין (דף י"ז ע"ב) אינם רק היכא דלא מוכח וע"ש בתוס' ד"ה אלא רב המנונא ע"ש, וטפי עדיף לומר דהרמב"ם ס"ל בכל מקום דהלכה פ"ב נגד לוי כמש"כ הריטב"א בכתובות (דף כ"ז ע"א) ע"ש, אלא דהכ"מ לשיטתיה בסוף הלכות תענית דרב ולוי הלכה פ"ב וכן הרב המגיד רפ"ט מה' מאכלות אסורות, אבל הרי בפלוגתא דרב ולוי ביומא (דף כ"ד ע"א) בד' עבודות שהזר חייב עליהן מיתה פוסק הרמב"ם פ"ב, ובפ"ד מה' פסולי המזבח ה"ח פסק ג"כ פ"ב נגד לוי וכן בפ"ב מה' מאכלות אסורות הי"ז פסק פ"ב דלקמן במכילתין (דף ט"ז) נגד לוי וכן האריכו בזה בעלי הפללים, אף מש"כ הכ"מ שם בשם הרא"ש דלשפה היינו לשירי הלשפה לבדה"ב חמוה לכאורה דהא תוף פ"ד דיבור קתני קדשי המזבח למזבח ומ"ש קרבנות המזבח דציבור דיפלו לבדה"ב, ובפשוטו נראה דיפלו ממש ללשפה לקנות מהן תמידין ומוספין דהוא ממש לאותו הקדש שמעל בו, וגם הרב קרן אורה עמד ע"ז וכתב דלשון לנדבת ציבור משמע להו הכי דלשירי לשפה קאמר דאל"כ הו"ל לומר ללשפת ציבור, אבל לא ידענא הכל טעמא מאי, ובאמת נראה דהתוס' מפרשי בפשוטו שז"ל בד"ה קרבנות ציבור וכו' פ"א אף אם מתו אותו הדור של קרבנות ציבור קיימא פי דור הולך ודור בא הרי דמפרשי דאזיל לקרבנות ציבור ממש מיהו לא גרסי באמת לנדבת ציבור רק לציבור, ועיקר דברי התוס' תמוה כמש"כ הצ"ק וז"ל דבריהם אינם מוכנים דהא קיי"ל בתמורה (דף ט"ו ע"ב) דאפי' חטאת ציבור שמתו בעליהן אינה מתה דאין ציבור מתים עכ"ל ועיין בדברינו לקמן ד"ה ואם נקבל מש"כ בזה: ברש"י ד"ה למדין לפני חכמים וכו' דהיינו קטורת ואעפ"כ מביא אשם מעילות עכ"ל, הלשון ואעפ"כ לא הבינתי מהו ומה ענינו לכאן ורציתי להגיה דהאי ואעפ"כ צ"ל לקמן סוף הדיבור השני המתחיל הנהגה מדמי וכו' והיתה הפונה אחת עם מש"כ התוס' סוף ד"ה לא קרבה ודו"ק, אף משכתי את ידי בראותי שגם בפ"ה הרגמ"ה פ"תוב פ"לשון המפרש פ"א אות ב"א וצ"ע: בגמ' בפרייתא הנהגה מדמי חטאת ומדמי אשם, דוקא מדמי קתני דאם נהנה מגוף הבהמה שהפריש לחטאת או לאשם הרי לא שייך לומר יוסיף ויביא חטאת או אשם דהרי אין לבהמה תמימה פדיון ואיך יצטרף דמי מעילתו לבהמה זו, ולפ"ז הא דקתני בסיפא פ"ב קרבה חטאתו ואשמו צ"ל דלאו דוקא קרבה דאפי' עדיין לא קרבה רק הפרישה לא חזי לאצטרופי תו עם דמי מעילתו ודמי המעילה יפלו לנדבה או ילכו לים המלח, דאין סברא דהמפורשת תרעה עד שתסתאב ותפדה פינן דאין עתה בגופה שום חסרון, וכן משמע

בְּרַמְב"ם פ"ד מה' מְעִילָה ה"ו שְׁפָתַב וז"ל הַפְּרִישׁ ב' סְלָעִים לְאִשָּׁם וְלִקְחָ בָהֶם שְׁנֵי אֵילִים אֶחָד לְאִשָּׁם וְאֶחָד לְחֹלִין אִם שָׁל אִשָּׁם יָפָה ב' סְלָעִים יָבִיאוּ לְאִשָּׁם הָרִאשׁוֹן וְכֵן אִם שָׁל חֹלִין יָפָה ב' סְלָעִים יָבִיאוּ לְאִשָּׁם מְעִילָה וַיִּשְׁלַם חֲמִשָּׁה דִּינָרִין וַיִּפְּלוּ לַגְּדָבָה עכ"ל, הָרִי דְכִינּוֹן דְּכָבֵר הַפְּרִישׁ אֲשָׁמוֹ יִפְּלוּ דְמֵי מְעִילָתוֹ לַגְּדָבָה וְלֹא אֲמָרִינוּ יִרְעָה אֵיל הָרִאשׁוֹן עַד שְׁיִסְתָּאב וַיִּפְּדָה וַיָּבִיֵא בְּדָמֵיּוֹ וּבְדָמֵי אִשָּׁם הָרִאשׁוֹן אִשָּׁם בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר דִּינָרִין, הָרִי דְכִינּוֹן דְּהַפְּרִישׁ אֲשָׁמוֹ דְּמֵי כְּמָאן דְּכָבֵר קָרַב אֲשָׁמוֹ, וְאִין לְהַתְּעַקֵּשׁ וְלוֹמַר דְּהֵתָם שְׂאֵנִי דְּמִיד שְׁלִקְחָ אֶחָד לְאִשָּׁם הֵיךְ הַסְּלָע הַנִּשְׁאָר בְּיָדוֹ מִן־תֵּר אִשָּׁם דְּלַגְּדָבָה אֲזִיל וְכִי לִקְחָ בְּעֵדוֹ הַשְּׁנֵי לְחֹלִין בְּמוֹתֵר אִשָּׁם מְעַל לְכַף יִפּוֹל לַגְּדָבָה, אֲבָל חָם לִקְחָ שָׁל חֹלִין תְּחִילָה דְּהִשְׁתָּא כִּי מְעַל בְּעֵינֵיקֵר דְּמֵי אִשָּׁם מְעַל אֶפְשָׁר דְּאַפְּי' אִם כְּבָר לִקְחָ גַם הַשְּׁנֵי לְאִשָּׁם לֹא יִפּוֹל לַגְּדָבָה אֲלֵא יִרְעָה הַשְּׁנֵי שֶׁהוּא הָאִשָּׁם עַד שְׁיִסְתָּאב וַיִּצְטָרְפוּ דְּמֵיּוֹ עִם דְּמֵי הַמְּעִילָה, דְּנִדְּאֵי לֹא מִשְׁמַע וְכָל כְּהֵאִי הו"ל לְהַרְמַב"ם לְפָרֵשׁ, וְכֵן מְבֹנָאֵר מִדְּבָרֵי הַמַּל"מ שֶׁם שְׁפָתַב שְׂאֵם עֵבֵר וְלִקְחָ מִדְּמֵים הַנִּשְׁאָרִים אִשָּׁם שְׁהֵיָה חֵיִיב וְלֹא כָּלֵל הַקְּרוֹנְהַחֲמוֹשׁ עִם דְּמֵים אֱלוֹ דִּינוֹ שְׁוֵה כְּדִין לִקְחָ שָׁל אִשָּׁם בְּתַחֲלִילָה עֵי"ש דְּמְבֹנָאֵר כְּדְּבָרֵינוּ, וְלִפִּי"ז הָא דְּבִתּוֹסְפָתָא לֹא קִתְּנֵי מִדְּמֵי חֲטָאֵת וּמִדְּמֵי אִשָּׁם אֲלֵא הַנְּהַגָּה מִחֲטָאֵת וְאִשָּׁם בְּנִדְּאֵי טְעוֹת הַדְּפוּס הוּא וצ"ל מִדְּמֵי חֲטָאֵת וּמִדְּמֵי אִשָּׁם כְּדֵאִיתָא בַּגְּמ' וְהֵכִי מְסַתְּבָרָא: תוּס' ד"ה לֹא קָרְבָה חֲטָאֵתוֹ אִין לְפָרֵשׁ וְכו' אֲלֵא ה"פ הֵכָא לֹא קָרְבָה חֲטָאֵת שְׂבָא לְשִׁלָּם קוֹדָם שְׁקָרְבָה חֲטָאֵתוֹ וְכו' כְּבָר קָרְבָה חֲטָאֵתוֹ פִּי שְׁנוּדַע לֹא קוֹדָם קָרִיבַת חֲטָאֵתוֹ וְכו' עכ"ל, וְהֵיךְ רַש"י ד"ה אִם כְּבָר קָרְבָה פִּי כְּפִשׁוּטוֹ וְקִשְׁיָה עָלָיו קוֹשְׁיַת הַתּוּס' דְּהָא רְבָא אָמַר לְקַמֵּן מְפָרֵשׁ דְּבַנּוּדַע לֹא לְאַחַר כְּפָרָה לְכוּ"ע יִפְּלוּ לַגְּדָבָה, וּפִירֵשׁ"י הוּא פִּי רַגְמ"ה כַּמְש"כ כְּבָר וְכֵן כְּאִן הוּא לְשׁוֹן שָׁל רַגְמ"ה מִמֶּנֶשׁ אוֹת בְּאוֹת וְהַדְּבָר תְּמוּהָ, אִף י"ל דְּהֵיךְ הַרְמַב"ם פִּסְק דְּאִם קָרְבָה חֲטָאֵת יִלְכוּ לִיָּם הַמְּלַח וְתִמְהוּ עָלָיו דְּהָא אַבְיֵי חֲנוּקֵי לֵה כְּר"ש אֲבָל לְרַבְּנָן בְּכָל גְּוֹנָא יִפְּלוּ לַגְּדָבָה, וְתִירְצֵי הַכ"מ בְּשֵׁם מַהֲרִיק"ו דְּסַמְךָ הַרְמַב"ם אֵהָא דְּרְבָא דְּאָמַר אִם נוֹדַע לֹא אַחַר שְׁקָרְבָה חֲטָאֵתוֹ יִפְּלוּ לַגְּדָבָה וְדוּסְק לֹמַר דְּרְבָא אֲלִיבָא דְּר"ש קָאֵמַר דְּהָא לֹא קִי"ל כְּר"ש, וַיֵּשׁ סַעַד לְדְּבָרֵיו דְּהָא בְּתַמּוּרָה (דָּרַף כ"ג) מִשְׁמַע דְּלִר"ש לֹא אֲשַׁכְּחֵן גְּדָבָה אֲלֵא בְּמַפְרִישׁ שְׁנֵי צִיבּוּרֵי מְעוֹת לְאַחֲרֵי, וְע"ש בְּדְבָרֵי מַהֲרִיק"ו שְׁהַסְּבִיר הַדְּבָר יוֹתֵר דְּתַלְיָא בְּפִלּוּגְתָא דְּר' אֲבָא וְר"ה ע"ש, וְא"כ י"ל דְּרַש"י וְרַגְמ"ה פִּירְשׁוּ אֲלִיבָא דְּאַבְיֵי דְּמוֹקֵי לֵה כְּר"ש וְלִדְיִדְיָה אִפִּי נוֹדַע לֹא אַחַר כְּפָרָה יִלְכוּ לִיָּם הַמְּלַח כ"כ הַקְּרוֹן אוֹרְהָ, וְחִקֵּר עוֹד בְּאֵם הַפְּרִישׁ מְעוֹת לְחֲטָאֵתוֹ וְלֹא הִבִּיא חֲטָאֵת אֲלֵא בְּמַקְצָתָן מוֹתֵר הַמְּעוֹת מֵה דִּינָן.

דְּבִתְמוּרָה אֲמָרִינוּ דְּבַחַד סִינְדְּרָא פְּשִׁיטָא דִּיפְּלוּ לַגְּדָבָה אִפִּי לְר"ש, וְא"כ מ"ש מְמַעִילָה זוֹ שְׂרָאוּיָה הֵיךְ לְהַתְּנוֹסֵף לְדְּמֵי חֲטָאֵת וְלֹא הִבִּיא אֲלֵא בְּמַקְצָתָן מ"ט יִלְכוּ לִיָּם הַמְּלַח, וְהַתּוּס' כְּאִן ד"ה רִישָׁא ר"ש חִילְקוּ רַב בֵּין שְׁנֵי צִיבּוּרֵי מְעוֹת לְהָא דְּהֵכָא דְּהֵתָם בְּשְׁנֵי צִיבּוּרִים לֹא הֵיךְ דְּעָתוֹ רַב לְהִבִּיא חֲטָאֵת אֶחָד מֵהֶם.

אֲבָל אִפְתִּי בַּחַד סִינְדְּרָא מֵאִי אִיבָא לְמִימַר דְּבַחַד סִינְדְּרָא נְמִי כָּל הַדְּמִים הֵיוּ עוֹמְדִים לְחֲטָאֵת וְהָא לֹא הִבִּיא רַב בְּמַקְצָתָן וּמ"מ פְּשִׁיטָא לִיָּה לְהַש"ס בְּהָא יוֹתֵר דִּיפְּלוּ לַגְּדָבָה מִבְּשְׁנֵי צִיבּוּרִים וַיֵּשׁ לְחִלְקָ עכ"ל, וְעֵינֵין בְּדְבָרֵינוּ לְקַמֵּן בְּתוּס' ד"ה רִישָׁא ר"ש: בְּאו"ד לֹא קָרְבָה חֲטָאֵת שְׂבָא לְשִׁלָּם קוֹדָם שְׁקָרְבָה חֲטָאֵתוֹ וְכו' וְכו' הַכְּבָר קָרְבָה חֲטָאֵתוֹ וְכו' אִף לֹא בָּא לְשִׁלָּם הַמְּעִילָה עַד שְׁיִקְרִיב חֲטָאֵתוֹ עכ"ל מִשְׁמַע מִדְּבָרֵיהֶם דְּהַעֲיָקֵר תַּלְיָא בְּהַפְּרִישָׁה אִם הַפְּרִישׁ קוֹדָם שְׁהַקְרִיב אוֹ הַפְּרִישׁ אַח"כ, אֲכֵן הַסְּבָרָא נוֹתְנַת דְּאַפְּי' אִם הַפְּרִישׁ קוֹדָם

כפָּרָה אֵלָא שְׁלֵא הוֹסִיפֵן עַל דְּמֵי חֲטָאתוֹ נְמִי יִלְכוּ לֵימָּה הַמְּלַח וּכ"כ הַרְמַב"ם מְפֹנְרֵשׁ, וְיוֹתֵר יֵשׁ לְדַקְדָּק אֶלְשׁוֹן רַבָּא גּוּפָא דְמַפְלִיג בֵּין אֲתִיבְדַע לִיה קוֹנְדָם כְּפָרָה לְאֲתִיבְדַע לִיה אַח"כּ, מִשְׁמַע דְּבִאֲתִיבְדַע לִיה קוֹנְדָם כְּפָרָה אַע"ג שְׁלֵא הִפְרִישׁ עֲדִינָן יִלְכוּ לִיה"מ וּכ"כ הַרמב"ם בַּפ"ד ה"ו לְהִדְיָא, וְקִשְׁיָא דְאַמַּאי לֹא נִימָא גַם בְּזֵה אִין מְפֹרִישִׁין מִתְחִילָה לְאַיְבוּד בֵּינָן דְּבִשְׁעַת הַפְּרִשָׁה כְּבָר קָרְבָה חֲטָאתוֹ, וְהוּ"ל לֹמַר דְּגַם בְּזֵה יִפְלוּ לְנִדְבָה וְרַק בְּאַפְרִישׁ קָמִי כְּפָרָה אֲזִי יִלְכוּ לִיה"מ, וּבְכָלֵל יֵשׁ לְהַבִּין מַה דְּאַמְרִינָן כְּבָר קָרַב חֲטָאתוֹ יִלְכוּ לִיה"מ כִּי קָרַב חֲטָאת זֹו שְׁמַעַל בְּהַ מַּאי הֵנָּה הָא חֲזִי דְּמֵי מְעִילְתוֹ לְאַצְטְרוּפִי לְחֲטָאת דְּעִלְמָא וַיִּחַפְּשׁ מִי שְׁחִיב חֲטָאת שְׂיֵשׁ לוֹ דְּמִים מְפֹנְרֵשִׁים אִו שְׂיִפְרִישׁ עֲתָה דְּמִים וַיִּוְסִיף הוּא עֲלֵיהֶן דְּמֵי מְעִילְתוֹ וַיִּתְּכַפֵּר בְּהֶן חֲבִירוֹ דְּלְכְאוּרָה מ"ש הוּא וּמ"ש חֲבִירוֹ, וְדוֹחֵק לֹמַר דְּכִינָן דְּכִתִּיב וְאַשֶׁר חֲטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְדִרְשִׁינָן לְאוֹתוֹ הַקֹּדֶשׁ הֵנָּה הַמְּעוֹת שְׁמִשְׁלַם כְּאִילוּ הֵן מְפֹנְרֵשִׁים לְחֲטָאת זֹו שֶׁל רְאוּבֵן שְׁנֵהֲנָה מִמֶּנָּה וְאִינוּ רִשְׁאֵי לְשִׁנוֹתָן רַק בְּאַתִּיבְדַע לִיה אַחַר כְּפָרָה שְׂאֲזִי יִפְלוּ לְנִדְבָה דְּאֲזִי כְּמוֹתֵר חֲטָאת דְּיִינְיָנָן לִיה וְצ"ע בַּכ"ז, וְדַע דַּהַכ"מ פ"ר מַה' מְעִילָה ה"ז הַעֲתִיק דְּבָרֵי ש"י כְּאִן בּוּזָה"ל הַנִּהְנָה מְדָמִי חֲטָאת וְכו' פִּירֵשׁ"י פְּגוֹן שְׁנֵהֲנָה מִמְקַצַּת הַדְּמִים שְׁהִפְרִישׁ לְחֲטָאתוֹ אִו לְאַשְׁמוֹ אִם נוֹדַע לוֹ שְׁמַעַל קוֹנְדָם שְׁקָרַב חֲטָאת וְהָאֲשֵׁם מִהִשְׁאָר מוֹסִיף הַקֶּרֶן וְהַחֲנוּמֵשׁ עַל הַמְּעוֹת שְׁנִשְׁאָרוּ וַיְבִיא בְּכוֹלֵן חֲטָאת אִו אֲשֵׁם, וְאִם לֹא נוֹדַע לוֹ עַד אַחַר שְׁהִקְרִיב חֲטָאתוֹ אִי נְמִי נוֹדַע לוֹ קוֹנְדָם אֵלָא שְׁלֵא בָּא לְשַׁלֵּם עַד שְׁקָרְבָה הוּ"ל חֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה וְכו' עכ"ל, הָרִי דְּהִיָּה גּוֹרֵס בְּרִש"י גּוּפָא כְּפִי הַתּוֹס' בְּדִרְוֹ הָאִי נְמִי, וּלְפַמֵּשׁ"כ לְעִיל בְּשֵׁם הַקֶּרֶן אִוְרָה וְנִמְתַּק הַדְּבָר דְּרִש"י בָּא לְפָרֵשׁ בֵּין לְאַבְיִי וּבֵין לְרַבָּא, אִף לְפָנֵינוּ לִיתָא הָא"נ בְּרִש"י וּבְרַגְמ"ה: וְאִם נִקְבַּל בְּעַל פְּרָחוֹן אֵת הַדּוֹחֵק שְׁפַתְבָּנוּ לְעִיל דְּכִינָן דְּבַעֲיָנוּ שְׂיִשְׁלַם דְּנוֹקָא לְאוֹתוֹ הַקֹּדֶשׁ הֵנָּה אִוְתָן הַמְּעוֹת שְׁמִשְׁלַם בְּעַד הַמְּעִילָה כְּאִילוּ הֵן מְפֹנְרֵשִׁין לְחֲטָאת זֹו שֶׁל רְאוּבֵן דְּנוֹקָא וְאִינוּ רִשְׁאֵי לְשִׁנוֹתָן, יֵשׁ לֹמַר כְּפִינָה נְכוֹנָה בְּתוֹס' ד"ה קָרְבָנוֹת צִיבוּר לְצִיבוּר פִּי אִף מִתּוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁל עוֹלַת צִיבוּר וְכו' שְׁדַבְרִיהֶם מְאוּד תְּמוּהִין וּבְכָלֵל מַה מְקוּם לְדַבְרֵיהֶם כְּאִן וּכְבָר הַבְּאֲתִי לְעִיל דְּבָרֵי הַצ"ק שְׁתַּמָּה עֲלֵיהֶם, וְלְדַבְרֵינוּ אִפְשָׁר לֹמַר הֵנָּה בְּתַמוּרָה דָּף ט"ו ע"ב) יְלִיף ר"פ מְשַׁעֲרֵי ר"ח וְרַגְלִים דְּאָמַר רַחֲמָנָא אֵייתִינָהוּ מִתְרַהֲל"ש וְדִילְמָא מִתּוּ מְרִיָּהוּ דְּהִנְהוּ זִוְזִי ש"מ דְּאִין חֲטָאת צִיבוּר מִתָּה, וְלְכְאוּרָה הַפְּנֵה הִיא דְּאִף שְׁמִתוֹ כֹּל אוֹתוֹ הַדּוֹר מ"מ אִין דִּין חֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה בְּצִיבוּר, אִף א"כ מַאי פְּרִיָּה הַש"ס שְׁם (וְדָף ט"ז רע"ב) וְכִי דְנִין אִפְשָׁר מְשַׁאי אִפְשָׁר הָא שְׁפִיר מְצִינָן לְמִילָף מִחֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה לְחֲטָאת שְׁכִפְרוּ בְּעִלְיָה אִו שְׁעַבְרָה שְׁנִתָּה, וְע"כ דְּחֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה אִי אִפְשָׁר כָּלֵל בְּמַצִּיאוֹת כֹּל זְמַן שְׁהַחֲטָאת קִיָּים וְלִהְיֵי פְּרִיָּה הַש"ס שְׁפִיר וְכִי דְנִין אִפְשָׁר מִשְׁא"א, אִף בְּתוֹס' שְׁם ד"ה וְהָא קָרְבָה בִּיָּאָרוּ דר"פ אִשְׁמְעִינָן דְּבְמִתּוּ מִיְעוּט הַבְּעֵלִים לְכו"ע אִינָה מִתָּה אֲבָל בְּמִתּוּ כֹּל הַבְּעֵלִים בְּחַיִּי חֲטָאת וְדָאִי דָאִי אִפְשָׁר כָּלֵל, וְאַתִּי עֲתָה שְׁפִיר דְּלֹא מְצִי לְמִילָף כִּיפְרוּ בְּעִלְיָה וְשְׁעַבְרָה שְׁנִתָּה מִמִּתּוּ מְקַצַּת בְּעֵלִים דְּהֵתָם בֵּינָן דְּשְׁאָר הַצִּיבוּר קִיָּים לֹא מְקָרִי זֵה מִתּוּ בְּעִלְיָה כָּלֵל וְאִף דְּמִלְשׁוֹן הַתּוֹס' מִשְׁמַע דְּמִתּוּ רֹב הַצִּיבוּר נְמִי מִשְׁפַּחַת לָהּ וְקָאָמַר ר"פ דַּמ"מ דְּקָרְבָה, מְסוּגִיָּא דְּהוֹרִיּוֹת (דָּף ו' ע"א) לֹא מִשְׁמַע כֹּן דְּהָרִי פְּרִיָּה שְׁם וְדִילְמָא מוֹעֲטִין הֵנָּה אֶלְמָא דר"פ בְּרַוְבֵן קִיָּיִמִין אִיִּרִי] וּלְפ"ז בְּמִתּוּ בְּאַמְתָּ כֹּל הַצִּיבוּר וְדָאִי דְּגַם חֲטָאת צִיבוּר מִתָּה אֵלָא שְׂאִין זֵה בְּמַצִּיאוֹת שְׁכַהֲמַת חֲטָאת תְּחִיָּה יוֹתֵר מְכָל הַצִּיבוּר שְׁהוֹקְדָשָׁה עֲבוּרָם, וְהָא נִיחָא בְּחֲטָאת שְׁהוֹפְרֵשׁ לְצִיבוּר אֲבָל כְּאִן בְּנֵהֲנָה

מדמי קרבן ציבור הרי נדאי אפֿשר שְׁבִטְרָם יִשְׁלַם מְעִילָתוֹ יְמוּתוֹ רֹב הַצִּיבּוֹר, וְכִינּוֹ דְאִמְרִינוּ שְׁדַמֵּי מְעִילָתוֹ דְּמִי כְּמִפְּרָשִׁין לְקַרְבָּן שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שְׁנֵהֲנָה מִמֶּנּוּ א"כ אִיךָ יִשְׁלַם מְעִילָתוֹ לְהַצִּיבּוֹר שְׁבִדּוֹר הַשְּׁנִי, מִשּׁוֹ"ה פְּתִיבוּ פָּאן הַתּוֹס' דַּמ"מ לַעֲנִנוּ זֶה מִקְרִי שְׁפִיר גַּם הַדּוֹר הַשְּׁנִי בְּעֵלִים שֶׁל הַקְּרָבָן שְׁנֵהֲנָה מִמֶּנּוּ בַּדּוֹר הַקּוֹדֵם, וְהִבִּיאוּ רְאִיָּה מִקְרָא דְדוֹר הַנְּלוֹךְ וְדוֹר בָּא וּבִמְדַרְשׁ רַבָּה שֶׁם בְּמִקּוֹמוֹ מְפָרֵשׁ לַעֲנִינוּ דְּבִיאוֹר הַכְּתוּב הוּא דְּהַדּוֹר שֶׁהֵלֵךְ הוּא גּוֹפִיָּה הַדּוֹר שְׁבָא, וְעֵיקַר כּוֹנֵנָתָם הִיא לֹאמֵר דְּבִצִּיבּוֹר כָּלֵל הַצִּיבּוֹר שֶׁם אֶחָד לָהֶם לַעֲנִנוּ זֶה דְאִפִּי' אִם נִהְנָה מִדּוֹר הַקּוֹדֵם וּמִשְׁלַם לְדוֹר הַשְּׁנִי נְמִי מִקְרִי שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לְאוֹתוֹ הַקִּדְשׁ שְׁנֵהֲנָה בּוֹ מִמֶּשׁ וְדו"ק: דָּף יו"ד תּוֹס' דִּיָּה רִישׁא ר"ש וְסִיפָא רַבֵּן וְכו' וְהֵךְ דְּהֵכָא דְנוֹדַע לּוֹ קוֹדֵם כְּפָרָה דְּוּמִיָּא לְהָא מִילְתָּא דְּפִלְיָגִי עַכ"ל, אֲזִלִּי לְשִׁיטְתָם דְּאָרְף לְאַבְיִי מִיְיָרִי בְּהַפְרִישׁ קוֹדֵם הַקְּרָבָה וְכִבֵּר קְרָבָה פִּי' שְׁלֵא הַקְּרִיבַעַד שֶׁהַפְּרִישׁ, וְהוּא דְּוּמִיָּא דְּהֵתָם דְּאֵלִיבָא דַּר"ש חֲטָאת שְׁנֵיָה תְּמוֹת וְה"נ יִלְכוּ הַמְּעוֹת לַיָּם הַמְּלַח, וּמ"מ מֵה שְׁדִּימוּ דִּין הַמְּעוֹת לְנִתְכַפֵּר בְּאַבוּדָה לְכַאוּרָה יוֹתֵר נִרְאָה דְּדִין דִּין דְּמִי טְפִי לְנִתְכַפֵּר בְּשִׂאֵינָה אַבוּדָה, וּמִש"כ דְּפִלּוּגְתָא דַּר"ש וְרַבֵּן בְּהִכִּי מִיְיָרִי לִיתָא הֵתָם בְּתַמּוּרָה כּוֹ, וְנִרְאָה שְׁדַחַק לְהַתּוֹס' דָּאִם גִּימָא דְּדִין הַמְּעוֹת דּוּמָה לְנִתְכַפֵּר בְּשִׂאֵינָה אַבוּדָה א"כ אִיךָ קְאָמֵר סִיפָא רַבֵּן הָא מְסַקִּינוּ בְּתַמּוּרָה דְּכַנְתַּכְפֵּר בְּשִׂאֵינָה אַבוּדָה מוּדוּ רַבֵּן דְּאַבוּדָה מְתָה בֵּין לַר' אַבָּא וּבֵין לַר"ה, גַּם מִש"כ דַּמְשׁו"ה לֹא קְאָמֵר הָא מְנִי רַבִּי הִיא מְשׁוּם דַּר"ש עֲדִיפָא ס"ל דְאִפִּי' נִמְצָא הָאַבוּדָה קוֹדֵם שֶׁהַפְּרִישׁ הַשְּׁנֵיָה הָאַבוּדָה תְּמוֹת לַפְּנִינוּ בְּתַמּוּרָה שֶׁם לִיתָא כּוֹ, וְכַתֵּב הַמְּתָן בְּסֵתֵר בְּשֵׁם הַחֵק נִתְּן דַּע"כ לֹאמֵר דְּהִיָּה גִּירְסָתָם שֶׁם בְּתַמּוּרָה כָּאן בְּאַבוּדָה בְּשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה כָּאן בְּאַבוּדָה שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה, אֲבָל רַש"י גִּרְסָא שֶׁם כָּאן בְּאַבוּדָה בְּשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה כָּאן בְּאַבוּדָה בְּשַׁעַת כְּפָרָה, וְא"כ אִין רְאִיָּה דַּלַּר"ש אִפִּי' בְּנִמְצָאת הָאַבוּדָה קוֹדֵם הַפְּרִשָּׁה תְּמוֹת.

וּלְגִירְסַת הַתּוֹס' קִשָּׁה אִיךָ אֲפִשֵּׁר לְאוֹקְמִי הַבְּרִיָּיתָא שֶׁם דְּפִלְיָגִי ר"י וְר"ש בְּאַבוּדָה שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה, הָא הַבְּרִיָּיתָא קְאִי אַהָא דְּתַנּוּ רַבֵּן מֵהוּ אוֹמֵר חֲטָאת יְבִיא מְנִין לְמִפְּרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאָבְדָה וְהַפְּרִישׁ אַחֲרָת וְנִמְצָאת הִרְאִישׁוֹנָה דְּמִשְׁמַע מְפֹרֵשׁ דְּבִאַבוּדָה בְּשַׁעַת הַפְּרִשָּׁה מִיְיָרִי, וְצָרִיךְ לְדַחּוֹק וְלֹאמֵר דְּמֵאִי דְּקִתְּנִי וְנִמְצָאת שְׁכִבְרָא נִמְצָאת קְאָמֵר עַכְתָּ"ד, וּמַעֲיִן זֶה כְּתִב גַּם הַקְּרָן אוּרָה, וְשֶׁם בְּתַמּוּרָה בְּשִׁמ"ק (דָּף ט"ו ע"א) אוֹת ט' ד"ה אֵלֵא לַעֲלוֹם וְכו' הִבִּיא בְּשֵׁם תּוֹסְפוֹת בּוּזָה"ל וְלֹאמֵר דְּהָא דְאִמְרִינוּ בְּחֻמְשׁ חֲטָאוֹת מִתּוֹת הִיָּינוּ לְאַחַר כְּפָרָה דְּהָא מְפֹרֵשׁ בְּמַעֲיִלָה דְאִפִּי' בְּמִפְּרִישׁ ב' אֲשֵׁמוֹת לְאַחֲרִיּוֹת אָמֵר ר"ש תְּמוֹת דְּחֻמְשׁ חֲטָאוֹת מִתּוֹת סְתֵמָא קִתְּנִי בֵּין כִּיפְרוּ בֵּין לֹא כִיפְרוּ וְאִפִּי' בְּאַחֲרִיּוֹת עַכ"ל הַשִּׁמ"ק שֶׁם, וְנִרְאָה מְזָה דְּהַתּוֹס' שֶׁהִבִּיא הַשִּׁמ"ק שֶׁם לֹא מְפֹרֵשׁ סְוִגְיָא דִּין כְּהַתּוֹס' כָּאן דְּהֵךְ דְּהֵכָא לֹא דְּמִי כָּלֵל לְנִתְכַפֵּר דְּהָא הֵכָא לֹא נִצְאָבֵד מְאוּמָה, אֵלֵא דְּדַמֵּי לְמִפְּרִישׁ ב' חֲטָאוֹת לְאַחֲרִיּוֹת דְּלַרְבִּי בְּאַמֶּת הַשְּׁנֵיָה תַרְעָה וְרַק לַר"ש תְּמוֹת, וּמִשּׁוֹ"ה אִמְרִינוּ כָּאן הָא מְנִי ר"ש וְלֹא הָא מְנִי רַבִּי דְּרַק ר"ש ס"ל סְתֵמָא קְאָמֵר ה' חֲטָאוֹת מִתּוֹת וּבְזָה א"ש הַכֵּל וְדו"ק: בְּאו"ד לְכֹן נִרְאָה לְהַר"ם דְּרִישׁא דְּוִקָא וְלֹא כְּרַבִּי דְּהָא דְאָמֵר רַבִּי תְּמוֹת הִיָּינוּ כְּשִׂאֵין רְאוּיּוֹת שְׁתִּיָּהוּן לְמִזְבֵּחַ אֲבָל הֵכָא וְכו' עַכ"ל, וְכַתֵּב ע"ז הַקְּרָן אוּרָה וְז"ל גַּם זֶה שְׁמַעְתִּי וְלֹא.

אֲבִין דְּבִהֲדִיא מְשַׁמַּע בְּתַמּוּרָה דְּגַם מְעוֹת שְׁנִמְצָאוּ אַחַר הַפְּרִשָּׁת אַחֲרִים דְּדִינוּ דְּמִבִּיא מְאָלוּ וּמְאָלוּ חֲטָאת וְאִם לֹא הִבִּיא אֵלֵא מֵאַחַת מֵהֶן הַשְּׁנֵיָים יִלְכוּ לַיָּם הַמְּלַח, אֲלֵמָא אִפִּי'

היכא דשניהם היו ראויין קודם הקרבה אם נתפפר באחד מהן השני ילך לים המלח עכ"ל וצ"ע: גמ' אמר רבא הפל מודים שאם נהנה מבשר קדק"ד שנטמא ומאימורי קדק"ל לאחר שהעלן דפטור פשיטא מאי קמפסיד וכו', פתב המפרש וז"ל פשיטא דפטור דמאי קמפסיד דכינן דנטמא בשר קדק"ד לא חזו לא לכהנים ולא לגבוה וביאמורי קדק"ל נמי הרי פבר העלן ונעשית מצותו, וא"ת הא אמרינן בפרקין דלעיל הפגול לעולם מועלין בו ולא פרכינן מאי קמפסיד, היינו טעמא דמועלין בו הואיל ומרצה לפגולין דחשיב פולי האי דצריף זרד"מ לקובעו בפגול חשיב נמי דמועלין בו אע"ג דלא קמפסיד עכ"ל, והנה בפי' רגמ"ה ליתא לא הקושיא ולא התירוץ ובאמת אין התירוץ מספיק בסברא על הקושיא דמאי קמפסיד, אלא דמ"מ דברי המפרש פאן בנויים על קושית ותירוץ הש"ס בעצמו לעיל (דף ב' ע"א) דפריף חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו ומשני הואיל ומרצה לפגולין, הרי מפרש בש"ס הקושיא והתירוץ להדיא דברי המפרש, אף התוס' ישנים בכריתות (דף י"ג ע"ב) פתבו דדוקא בקדושת דמים בעינן שיהיה שנה מידי לענין מעילה אבל בקדוה"ג מעל אע"ג דלא שנה פלום, ולכאורה דבריהם תמוהין מסוגיא דידן דפריף הש"ס מאי קמפסיד על קדשים דקדוה"ג הן דפשיטא דלא מעל וכן יקשה עליהם מראש מכילתין דפריף הש"ס אפגולין למאי חזו וצריף לשנויא הואיל ומרצין לפגולין, וגם רש"י בכריתות (דף כ"ג ע"א) ד"ה בגסה וכו' פתב וז"ל ואף על גב דאיסור הנאה הוא נותר וכו' האי נמי חזי לגבוה דאם עלו לא ירדו עכ"ל, וזהו באמת תירוץ מספיק לכל שהיה פסולו בקודש כפגול ונותר וכיוצא בהן דאם עלו לא ירדו דמועלין בהן, ואין להקשות מאי קמפסיד דכינן דאם עלו לא ירדו ודאי דקמפסיד טובא, ומ"מ פריף שפיר הש"ס פאן בשר קדק"ד שנטמא דלא חזו לא לגבוה ולא לאכילת פהנים דהא סתמא קתני ומיירי נמי בבשר חטאות ונאשמות וכן אימורי קדק"ל לאחר שהעלן מאי קמפסיד דהא תו לא חזו פלל, ולפ"ז גם לרש"י לא בעינן פלל בפגול הטעם דהואיל ומרצין לפגולין לענין מעילה, וא"כ גם על רש"י קשה מראש מכילתין דקאמר הש"ס מפרש הטעם דהואיל ומרצה לפגולין, אלא דעל התוס' ישנים קשה גם מראש מכילתין וגם מסוגיא דידן דבקדוה"ג פריף פשיטא מאי קמפסיד ועיין מש"כ בריש מכילתין בתוס' ד"ה חוץ לזמנו: והנה דברי התוס' ישנים בכריתות הנ"ל ודברי רש"י בכריתות הנ"ל אינם מתאימים לכאורה פמוכן, דהתו"י ס"ל דחייב מעילה אנוטר אע"ג דלא שנה מידי פיון שהוא קדוה"ג, ולרש"י בעינן שיהא שנה מידי אלא שדי לנו במה דשנה לענין דאם עלו לא ירדו, אף מצאתי להח"ס בהגהותיו לפריתות (דף י"ג ע"ב) שכתב וז"ל, דע שפל הקדש שאינו שנה לגזבר פרוטה אינו חייב עליה מעילה, ודוקא קדושת דמים פגון חמץ בפסח אבל קדוה"ג אע"ג דלא שו"פ לגזבר מ"מ הרי שו"פ להעלותו על המזבח רק שצריף שיהא בו פזית דאין הקטרה פחות מפזית, ונותר אע"ג דאינו ראוי להעלותו לכתחילה מ"מ פיון שאם עלה לא ירד הו"ל כשו"פ להקדש, אף לאחר שנסרח הרי אינו שו"פ להאנכל ולא נהנה בפרוטה אלא א"כ אבל אכילה גסה והן הן דברי רש"י (דף כ"ג ע"א) והן הן דברי התוס' ישנים (דף י"ג ע"ב) והפל עולה בקנה אחד עכ"ל, ובנה הוא מיישב קושית העולם בכריתות שם (דף כ"ג ע"ב) דמוכיח הש"ס דבקדשים איסור חל על איסור מהא דאמר רבי ומעלה מעל בהי לרבות אימורי קדק"ל למעילה הרי דחל מעילה אחלב, ומקשין העולם הרי מעילה היא בשו"פ וחלב הוא בכזית ולא דמו שיעורין

אֶהְדִּי, אָבֵל לַהֲנִי"ל דָּגַם לַעֲנִן מְעִילָה בְּעִינֵי כְּזִית מְאִימֹרִין דַּל"כ הָרִי אֵין הַקְטָרָה פְּחוֹת מְכֻזָּת וְלֹא קַמְפְסִיד כְּלוּם לְהַקְדֵּשׁ נִיחָא הַקְנֻשְׂיָא עֵי"ש, אָבֵל לַעֲנִי"ד מִש"כ דָּגַם לַעֲנִן מְעִילָה בְּעִינֵי כְּזִית מְשֻׁם דְּאֵין הַקְטָרָה פְּחוֹת מְכֻזָּת מְלַבֵּד זֶה עֵיקַר סְבָרְתוֹ אֵינָה מוֹכֵנַת ה"ג מְפָרֵשׁ דְּלֹא כְּזִיתָה עֵי"ש בְּמִל"מ שְׁהֶאֱרִיף בְּזֶה, מְלַבֵּד זֶה עֵיקַר סְבָרְתוֹ אֵינָה מוֹכֵנַת לַעֲנִי"ד דְּהָרִי כְּשֶׁהָיָה לְמִשְׁלַל מְנַח לְפָנֵינוּ כְּזִית חֵלֵב הָאִימֹרִין וְהוּא הֵלֵךְ וְאָכַל חֲצִיָּה וְהָיָה שְׁנֵה הַחֲצִי זִית פְּרוּטָה לְמָה לֹא יִתְחַיֵּב מְעִילָה, הָרִי נִהְיָה בְּפְרוּטָה וְהַפְסִיד לְהַקְדֵּשׁ בְּכֻזָּת שְׁלֵם דְּהָא חֲצִי זִית הִנְשָׂאָר לֹא חֲזִי תוּ לְהַקְטָרָה דְּאֵין הַקְטָרָה פְּחוֹת מְכֻזָּת וְא"כ קְנֻשְׂיָת הָעוֹלָם בְּמִקוּמָה עוֹמֶדֶת אֵלֶּא שְׁפָכְרָא נְאֻמְרוּ תִירוּצִים אַחֲרֵים וְאֵין פְּאֵן מְקוּם לְדַבְּרָא בְּזֶה וְגַם בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ הַח"ס בְּחֵלֶק או"ח סי' ק"פ שְׁדַבְּרֵינוּ שֶׁם לְכַאוּרָה תְּמוּהֵין דִּיבְרַתִּי בַעֲזַה"ש בְּסִפְרֵי תַקְנֵת הַשְּׂבִים ז' וְכַאֵן אֶכְתֹּב רַק עֲצָה קְטַנָּה בְּדַבְּרֵינוּ אֲשֶׁר פְּתַב בְּזֶה הָרַב דְּרָף י"ם.

דְּהֵנָּה הַח"ס שֶׁם פְּתַב לְפָרֵשׁ הָא דְּאֵיתָא שֶׁם בְּכְרִיתוֹת (דְּף כ"ג) דְּהָא דְּאֻמְרִינוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁם חֲתִיכַת חֵלֵב וְחֲתִיכַת חֵלֵב נוֹתֵר מְבִיא ג' חֲטָאוֹת אָבֵל לֹא אֲשֶׁם מְעִילָה מְשֻׁם דְּמִיָּרִי בְּדִקְהָ ע"ש, וְכַתֵּב הַח"ס בְּאו"ח סי' ק"פ דְּכֻזָּנַת הַש"ס בְּדִקְהָ הוּא דְּלִיכָא כְּזִית מְשֻׁה"ה לִיכָא אֲשֶׁם מְעִילָה, וְגִדּוּלָה הַפְּלִיאָה עָלֵינוּ דַּא"כ אֲמַאי חֲיִיב ג' חֲטָאוֹת הָא חֵלֵב וְנוֹתֵר בְּעוּ ג"כ כְּזִית וְכִבְרָא פְּלִפְלֵ בְּזֶה בְּשׁו"ת פְּתַב סוֹפֵר חַאו"ח סי' אוֹלָם הָרַב דְּרָף י"ם מִיָּשְׁבוּ ע"פ מַה שְׁחִיזֵדֵשׁ דְּנָהִי דְּהֵימֵר בְּאִסּוּר לֹא בְטִיל כְּגוֹן אִם עֵיבַר רַב זִית אִסּוּר עִם מִיעוּט כְּזִית הֵימֵר לֹא מִתְחַיֵּב עָלֵינוּ הָאוֹכְלוֹ מְשֻׁם כְּזִית אִסּוּר אַע"פ דְּהַמִּיעוּט בְּטִיל בְּרוּב, מְשֻׁם דְּהַמִּיעוּט הַבְּטִיל הוּא כְּמֵאן דְּלִיתָא בְּעוֹלָם לְשִׁיטַת רַש"י בְּמִנְחוֹת (כ"ג ע"ב) ע"ש וְא"כ לִיכָא כְּזִית לְחֲיִיב עָלֵינוּ, וְא"כ הֵיכָא דְּלִיכָא לְמִימֵר דְּהַמִּיעוּט כְּמֵאן דְּלִיתָא שׁוֹב י"ל דְּחֲיִיב עַל כְּזִית שְׁרוּבֵי אִסּוּר וּמִיעוּט הֵימֵר מְצַטְרַף לְהַשְׁלִים הַכְּזִית, וְא"כ י"ל בְּכֻזָּנַת הַח"ס דְּמִיָּרִי בְּאָכַל רַב כְּזִית חֵלֵב נוֹתֵר וּמִיעוּט חֵלֵב חוֹלִין מְשַׁלְּמוּ לְכְּזִית, וְא"כ כִּינּוּן דְּכַאֵן אֵי אֲפָשָׁר לוֹמֵר דְּהַמִּיעוּט כְּמֵאן דְּלִיתָא כְּלָל בְּעוֹלָם שְׁהָרִי לַעֲנִן חֲיִיב חֲטָאת אַחֲלָב וְדַאי דְּמְצַטְרַף, שׁוֹב מְצַטְרַף נְמִי לַעֲנִן חֲיִיב חֲטָאת אַנּוֹתֵר דְּהַמִּיעוּט בְּטִיל בְּרוּב וְנְמִי כְּאֵילוּ הוּא כְּלוֹל חֵלֵב נוֹתֵר שְׁהַמִּיעוּט הַבְּטִיל נִתְהַפֵּף לְהֵיזוּת כְּהָרוּב, אָבֵל מ"מ אֲשֶׁם מְעִילוֹת וְדַאי דְּאֵינוּ חֲיִיב אֶף דְּבְטִיל הַמִּיעוּט וְנְמִי כְּאֵילוּ הוּא כְּלוֹל קוּדֵשׁ, מ"מ לֹא עֲדִיף זֶה מְגִדּוּלֵי הַקְדֵּשׁ דִּישׁ תְּנָאִים דַּס"ל דְּאֵין בְּהֵם מְעִילָה עַכְתָּ"ד, אוּ דְּמְעִילָה לִיכָא רַק בְּהַקְדֵּשׁ הַבָּא ע"י אֲדָם הַמְּקַדֵּשׁ לֹא בְּהַקְדֵּשׁ שְׁהוֹקְדֵשׁ מְאִילֵינוּ ע"י בְּטוּל וְדו"ק: אָכֵן לְקוּשְׁטָא דְּמִילְתָא נִלְעַנְ"ד דְּלְשִׁיטַת הַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּכְרִיתוֹת הַנְּ"ל לֹא בְּעִינֵי בַקְדוּה"ג דִּין שְׁיֻוֵי מְמוֹן לַעֲנִן מְעִילָה כְּדִמְשַׁמַּע פְּשֻׁטוֹת לְשׁוֹנָם דְּלֹא כְּרַש"י בְּכְרִיתוֹת הַנְּ"ל, וְעֵיקַר מַחֲלֻקוֹתֵם תְּלִיא בְּהַבְנַת סוּגְיָא דִּינּוּ דְּפָרִיף הַש"ס פְּשִׁיטָא מְאִי קַמְפְסִיד, דְּלַרְש"י הַפְּיָרְכָא הִיא כְּפִשּׁוּטוֹ דְּהָא לֹא חֲזוּ לְמִידֵי וְלֹא שְׁנֵה כְּלוּם כְּמוֹ שְׁפִירְשׁוּ כְּאֵן הַמְּפָרֵשׁ וּרְגַמ"ה, וּמִשְׁנֵי הַש"ס דַּסְד"א דְּשִׁרְפַת בְּשֶׁר טְמֵא יַחַס אֶחָד לוֹ עִם הַקְטָר אִימֹרִין ע"ג הַמְּזַבֵּחַ וְכֵן הִיפּוּף אֵיבְרִין בְּצִינּוּרָא יַחַס אֶחָד לוֹ עִם תְּחִילַת הַהַקְטָרָה וְא"כ שְׁנֵה פְּרוּטָה מִיָּקְרִי אַפְתִּי לַעֲבֹדוֹת הָאֵלֵה, קַמ"ל דְּוָה לֹא מִיָּקְרִי הַעֲלָאָה וְהַקְטָרָה וּמִמִּילָא לֹא שְׁנֵה מִידֵי וּפְטוּר מְעִילָה דְּלֹא מְפָסִיד כְּלוּם, אָכֵן הַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּכְרִיתוֹת שֶׁם מְפָרֵשׁ קְנֻשְׂיָת הַש"ס כְּאֵן פְּשִׁיטָא מְאִי קַמְפְסִיד כְּפִי הַתּוֹס' כְּאֵן ד"ה הַפֵּל מוֹדִים וְכו' שְׁכַתְּבוּ וְנ"ל, מְאִי קַמְפְסִיד כְּלוּמַר מַה

מצוה יש פאן עוד לעשות ואפי' היו פשרין פי' דהרי קיי"ל דכל דבר שנעשית מצותו אין מועלין בו.

ומשני הש"ס בפשוטו דסד"א דאפתי לא נעשית מצותו וכמו שהסבירו התוס' עיין בדבריהם וא"כ אדרבה מוכח מפאן דבקדוה"ג לא בעינן שיווי ממון דאם איתא אפתי תשאר הקושיא פשיטא דליפא מעילה דהא לא שנה מידי ודו"ק, ונהיא דריש מכילתין דפריה הש"ס חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו ומשני הואיל ומרצה לפגולין, ע"כ דהתוס' ישנים לא מפרש פהמפרש ורגמ"ה שם דהקושיא היא מצד שיווי ממון דלשיטתם אין זה קושיא דלא בעינן בקדוה"ג שיווי ממון, אלא דהקושיא היא להיפך כמש"כ התוס' דהכי גרסינן חוץ לזמנו וחוץ למקומו פשיטא דמועלין בהו כיון דאם עלו לא ירדו, ומשני הואיל ומרצה לפגולין פלומר דקמ"ל דזריקה אין מוציאתן מידי מעילה עיי"ש פתוס', ודע דמדכתבו התוס' בלשונם דפשיטא דיש בהו מעילה כיון דאם עלו לא ירדו מבואר דס"ל פריש"י בכריתות דמשו"ה יש מעילה בפגול ונותר משום דאם עלו לא ירדו.

ובאמת דכן משמע שם מדפריה הש"ס קושיא זו רק לרבה דס"ל אם עלו ירדו ממשהנה הראשונה ומשמע דלרב יוסף ניחא כיון דס"ל אם עלו לא ירדו משו"ה מועלין בהם, ולרבה הוצרך לשנות מאי מועלין מדרבנו, ועכ"פ ניחא גם אליבא דהתוס' ישנים בכריתות קושית הש"ס דריש מכילתין דגרסי נמי פגרסת התוס' שם חוץ לזמנו וחוץ למקומו פשיטא ודו"ק: נמצא דיש מחלוקת הראשונים אי בעינן לענני מעילה שיווי דמים בקדוה"ג, דרש"י בכריתות ורגמ"ה ונהמפרש פאן ונהתוס' בריש מכילתין ס"ל דאין בהו מעילה רק בשונון פספ, ומחולקין רק בפגול ונותר דלהמפרש ורגמ"ה מועלין בהו רק משום דמצינן לפגולין, ולרש"י בכריתות ונהתוס' במכילתין לעיל מעילתן הוא משום דאם עלו לא ירדו, אף פבר פתבתי בריש מכילתין בתוס' ד"ה חוץ לזמנו דגם להמפרש ורגמ"ה פגול ונותר מועלין בהו מטעם דאם עלו לא ירדו ע"ש, ונהתוס' ישנים בכריתות ונהתוס' במעילה פאן (דף יו"ד) לא בעינן בקדוה"ג שום שיווי ממון דאף דלא שנה מידי מועלין בהו דהקדושה חלה בהו על הגוף לא על השיווי כמו שנתבאר, ודעת הרמב"ם לפום רהיטא נראה דס"ל כהתו"י בכריתות דבקדוה"ג לא בעינן שנה ממון לענין מעילה דהרי פסק בפ"ג מה' מעילה ה"א דכל הגדשים שנפסלו שוב אין בהו מעילה מה"ת ואפי' הני דאם עלו לא ירדו כמו שבאר הלח"מ דבריו בפ"ג מה' פסוהמו"ק ה"ז, ושם בפ"ג מה' מעילה ה"א מביא מימרא דרבא פאן בזה"ל, נהנה קודם זריקה מבשר קדק"ד שנטמא או שנהנה מאימורי קדק"ל אע"פ שהעלן לראש המזבח ה"ז פטור עכ"ל, ונהנה הלשון אע"פ שהעלן צריה ביאור דמאי אע"פ דנקט איזה רבותא יש פאן, ולכאורה פונתו על אימורי קדק"ל וקאמר אע"פ שהעלן פלומר אע"פ שרק העלן ועדיין לא נתעכלו מ"מ שוב אין בהו מעילה, אבל לא זהו האמת בכונתו שהרי איהו פסק דגם אימורי קדק"ל מועלין בהו עד שיצאו לביה"ד, וע"כ לומר פירוש אחר בדבריו דאיהו מפרש אימורי קדק"ל דקאמר רבא נמי בטמאין מיירי ואע"פ שהעלן רבותא היא דאע"פ דכבר העלן למזבח וקיי"ל דאימורין טמאים שעלו ע"ג מזבח לא ירדו דהציץ מרצה עליהן מ"מ אין בהו מעילה מה"ת וזה נכון לענ"ד, ופלא על הכ"מ שלא העיר בזה פלל פדרכו בקודש רק פתב שהיא מימרא דרבא, ועכ"פ הרי מוכחין דברי הרמב"ם לפי"ז דלא מהני הא דאם עלו לא ירדו לענין מעילה שימעול בהו מה"ת, ומ"מ חזינו דאיהו גופא פסק בפ"ו

מה' שגגות ה"ד דמביאין אשם מעילות על נותר דחלב פיון דהקרפון בעצמו פשר ולא נפסל יש בנותר שלו מעילה אף שאינו ראוי לכלום, ומוכרח לכאורה מזה דלדעת הרמב"ם לא בעינן בקדוה"ג לענן מעילה שיהא שנה מידי, אבל זהו רק לפום רהיטא, אבל לקוישטא דמילתא ע"כ לומר דגם להרמב"ם הא דמועלין בחלב נותר הוא משום דאם עלה לא ירד ונשה מידי, אלא דבקרפון שבעיקרו הוא פסול לא מהני הא דאם עלה לא ירד לחוד למעול בו מה"ת ובנותר שהקרפון פשר מהני האי טעמא גם לענן מעילה מה"ת, דהרי להרמב"ם אי אפשר לפרש קושית הש"ס פאן פשיטא מאי קמפסיד כפי' התוס' דנעשית מצותן דהרי בשר קדק"ד קודם זריקה ודאי דאפתי לא נעשית מצותן, דכינן דמחסר זריקת הדם גם לגבי בשר לא עשה עדיין מצותן איקרי [ולהתוס' א"ש דלשיטתן הרימיירי דנהנה מן הבשר אחר זריקה משו"ה פריד הש"ס שפיר הרי נעשה מצותן] והרמב"ם הרי מפורש קאמר שנהנה מהבשר קודם זריקה, וע"כ דלהרמב"ם פרכת הש"ס היא כפשוטה בהמפרש ורגמ"ה דהא לא שוו מידי ולא קמפסיד כלל, וכל הקדשים הפסולים דלא שוו מידי אין בהם מעילה מה"ת רק מדרבנן אף אלו דאם עלו לא ירדו לשיטת הרמב"ם זולת נותר שיש בו תרתי למעליותא דאם עלה לא ירד גם הנותר הזה גופא וגם הקרפון בעצמו כבר פשר, א"כ בשר קדק"ד שנטמא דלא חזי למידי לא לפהגים ולא לגבוה פשיטא דאין בו מעילה מה"ת, ומשני מהו דתימא וכו' כמו שביארנו לדעת המפרש ורגמ"ה ועכ"פ מוכח דלהרמב"ם בעינן גם בקדוה"ג שיהא שנה ממון, ועיין בפנ"י קדושין (דף נ"ו ע"ב) מש"כ שם בתוס' ד"ה המקדש בערלה ע"ש, ובהגהות מצפה איתן בכריתות (דף ד') ד"ה הבמ"ע, ועוד לי דברים בזה בעזה"ש: דהנה הרמב"ם פ"ז ה"ח מה' מעילה כתב וז"ל, הנהנה פחות משו"פ בין בזדון בין בשגגה משלם את הקרן ואינו חייב חומש ולא קרפון ויראה לי שאינו לוקה על פחות משו"פ אם היה מזיד עכ"ל, וכונתו פשוט דלא תימא דהואיל דהקדש שאני מפל עניני ממון דאהדרי קרא דנאת אשר חטא מן הקודש ישלם לרבות פחות משו"פ להשבון כדאיתא בב"מ (דף נ"ה) אהדריה קרא גמי לענן מלקות וכמש"כ התוס' בביצה (דף י"ב ע"א) ובגמ' מו"ק (דף ג' ע"ב) איתא דלוקה על התוספת דשביעית עיי"ש בתוס' ד"ה יכול ילקה וכו' קמ"ל הרמב"ם דמלקות ליכא אמזיד דפחות משו"פ, והנה התוס' גמי ס"ל בזה פהרמב"ם דאין לוקין על פחות משו"פ דהקדש, דכן מפורש בדבריהם במכות (דף כ"ב ע"א) אהא דאיתא שם בגמ' אלא ה"א במאי עסקינן שבישל בעצי הקדש ואזהרתיה מה"א וכו' והקשו התוס' דליקוי גמי משום הזיד במעילה באזהרה ותיירצו דלא חשיב אלא לאו דאיתנהו בפחות משו"פ פ"י אבל הקדש לא לקי אפחות משו"פ לא קחשיב ליה הרי מפורש בתוס' פהרמב"ם ע"ש, ואין להקשות אם פן על הרמב"ם למה כתב זה בלשון יראה לי הרי מוכרח פן מהש"ס דמכות מדלא קחשיב מלקות דהזיד במעילה, אין זה קושיא דהרי הריטב"א במכות שם הקשה ג"כ קושיא זו של התוס' ותיירץ בשם הרמ"ה וז"ל, ורבינו מאיר הלוי תירץ פיון דאיסור הנאה היא פ"י בשר בחלב ולא מצוי לאיתנהווי מיניה בהתירא לית ביה משום מעילה אע"ג דכל הקדש אסור בהנאה וכו' עכ"ל, וא"כ לדעת הרמ"ה דהנאה דאיסורא לא מקרי הנאה אין ראיה מהש"ס שם במכות דאין לוקין על פחות משו"פ דמעילה, והמענין בהמפרש שם במכות שהוא הריב"ן ז"ל יראה דאפשר שגם הוא מפרש כהרמ"ה.

ובאמת דסברת הרמ"ה יש לה פירכא מפמה מקומות בש"ס ויתבאר איה"ש במקום אחר וכבר דברנו מעט בזה לעיל (נ"ב ע"ב) עיי"ש"ה, אבל עכ"פ כבר אנדא לה ההכרח מהש"ס דמכות דאין לוקין על מעילת מזיד בפחות משו"פ, ומשו"ה אף דהרמב"ם ס"ל פתרוץ התוס' ולא כהרמ"ה מ"מ פיון דהכרח החלטי אין פאן בשגם די"ל דבישל בעצי הקדש הפונה שבישל בעצים של בית הפנסת דלאו דלא תעשון פן איכא ומעילה ליכא ודו"ק שפיר פתב בלשון ונראה לי: נתבאר איכא דחצי שיעור במעילה אסור מה"ת אלא דאין לוקין אפחות משו"פ, ותמה המל"מ על המהריק"ו בפ"ב הט"ז מה' מעילה הובא בכ"מ שם שפתב דאיכא למידק על מש"כ בפ"א שכל שקדם מום קבוע להקדישן אינו אסור בגיזה ועבודה אלא דר מדבריהם ואמאי הא אסור בהנאה מה"ת, ותירץ דמירי שאינו נהנה באותה גיזה ועבודה אי נמי שאין ביה שו"פ עכ"ל, ותמה המל"מ הא חצי פרוטה אסורה.

מה"ת וגם צירף את המעילה לזמ"ר, ונדע דגם התוס' חיצוניות במס' בכורות (נ"ב י"א ע"א) הובא בשמ"ק שם פתבו ממש פכל דברי הריק"ו כמעט אות באות אהא דאיתא שם דקדשי בדה"ב אסורין בגיזה ועבודה ונ"ל וא"ת פשיטא פיון דקדושין הן והיא פקנשית המל"מ על המהריק"ו שכתב ונ"ל ולא ידעתי למה לא הקשה נמי אקדשי בדה"ב דקיי"ל דאין אסורין בגיזה רק מדרבנן ואיכא בהו מעילה מה"ת] וי"ל שאפ"י קנה הגיזה והעבודה מן ההקדש ועוד שמעתי ממה"ש דמירי דלית ביה שו"פ ואין אסור הנאה בהקדש פחות משו"פ עכ"ל, והוא תימה דנדאי פחות משו"פ אסור מה"ת עכ"פ, ואע"ג דבגיטין (נ"ב י"ב ע"ב) גבי המקדיש מעשי ידי עבדו אותו העבד לזה ואוכל ועושה ופורע ופריה הש"ס קמא קמא קדיש ליה ומשני בפחות פחות משו"פ, ופירש"י דעל פחות משו"פ אין ההקדש חל והתוס' חולקים על רש"י שם בזה ועיין גם בחידושי הרשב"א שם וכבר דיברתי בזה בעזה"ת בקונטרסי, ולענ"ד מוכרח פדעת רש"י בשבועות (נ"ב כ"ד ע"ב) גבי הא אוכל אכילה אחת וחיוב עליה ד' חטאות וכו' ואם איתא משכח"ל חמש פגון דאמר שבועה שלא אוכל תמרים וחלב וכו' ר"א אמר פי קתני מידי דחיייל פשיעור שבועה דחיייל אפחות מפשיעור לא קתני הרי הקדש הא בעינן שו"פ עכ"ל הש"ס שם ועיי"ש ברש"י, הרי מבואר עכ"פ דאין הקדש חל אפחות משו"פ אפי' אם המקדיש מפרש שרוצה להקדיש פחות משו"פ, דהא שבועה נמי לא חיייל לרבנן דר"ע אפחות מפשיעור רק במפרש, ותמיה עצומה בעיני משם על התוס' ורשב"א בגיטין שם דפליגי בזה על רש"י ולא מצאתי עדיין מי שעמד בזה, ואולי דגרסת הרשב"א והתוס' בשבועות שם היתה פי קתני מידי דחיייל אפשיעור שבועה דחיייל אפחות מפשיעור לא קתני, וא"כ יהי' מוכרח דהרמב"ם ס"ל בזה פשיטת רש"י דהקדש אינו חל על פחות משו"פ, דאם יסבור כהתוס' והרשב"א דהקדש חל גם על פחות משו"פ וע"כ יגרס ג"כ בשבועות שם פגרסת הרשב"א והתוס' פני קתני מידי דחיייל אפשיעור שבועה דחיייל אפחות מפשיעור לא קתני והרי הקדש הא בעינן שו"פ, וא"כ הרי מפרש להדיא בש"ס דאין חיוב מלקות אפחות משו"פ ולמה זה פתב הרמב"ם הנ"ל דאין לוקין אפחות משו"פ בלשון ונראה לי, אלא ע"כ דס"ל ברש"י וגריס בשבועות שם פי קתני מידי דחיייל וכו' ודו"ק היטב בזה.

ועכ"פ כל זה הוא בהקדוש מתחילה פחות משו"פ אבל בהקדוש של שיעור שלם אם נהנה פחות משו"פ למה לא יהא זה אסור מה"ת וקשה מאוד תירץ הריק"ו ז"ל שהוא באמת גם תירוצ התוס' חיצוניות בבכורות כמו שנתבאר: וראיתי בספר נחלת יהושע סי' ט' שתירץ שיטת מהר"י קורקוס שהיא ג"כ שיטת התוס' חיצוניות כמו שכתבתי לעיל, ע"פ מה שביאר בספרו עמק יהושע סי' ה' לנישב דברי בעל המאור ממה שהקשה עליו הקצוה"ח סי' שפ"ו במה שפי' בפסחים (דף כ"ט) דבדבר הגורם לממון קמפילגי דמייירי באוכל חמץ של הקדוש שהקדישו בעלים באחריות משו"ה הו"ל גורם לממון, ותמה עליו הקצוה"ח דא"כ איך אמרינו דמעל כיון דההפסד הוא לבעלים שהרי הקדישו באחריות ולישנא דמעל משמע קרן וחומש ואשם, ותירץ הגאון הנ"ל דהא דמקשה הש"ס שם והא חמץ בפסח לאו בר דמים אין הטעם דלא גרם היזק להקדוש דאפי' לא גרם היזק להקדוש רק נהנה שו"פ נמי מעל, ואינו תלוי דוקא בחסרון ההקדוש רק בהנאתו כדמוכח בב"ק (דף כ'), אלא הטעם דכיון ראינו בר דמים פקע ההקדוש דהקדוש דמים אינו חל רק על השיווי וכיון שאינו בר דמים אין להקדוש על מה לחול, וזהו הספר דברי התו"י בכריתות (דף י"ג) שהקשו דבפסחים משמע דאם אינו בר דמים לא מעל ואמאי מעל באוכל פגול ונותר, ותירצו דשאני הכא בכריתות שהוא קדוה"ג אבל התם בפסחים מייירי בקדושת דמים, וביאור דבריהם הוא דבקדוה"ג חל הקדושה על הגוף ומשו"ה אפי' פגול ונותר שלא שנה פלום מעל, אבל בקדושת דמים הקדושה חל על השיווי משו"ה אם אינו בר דמים ופקע השיווי פקע הקדושה ולא מעל (וזהו דלא פהנתיבות בח"מ סי' כ"ח סק"ב שכתב דקדושת דמים הוא משום גזל וקדוה"ג הוא משום פפורה ולהכי גם אם אינו בר דמים מעל בקדוה"ג דמהיכא תיתי לחלק בהכי בין מעילה למעילה, אלא דעיקר החילוק הוא דבקדוה"ג חל הקדושה על הגוף משא"כ בקדושת דמים והארכתי בזה במקו"א] ומתורץ בזה הבעה"מ דהש"ס משני דפליגי בדבר הגורם לממון דהיינו שהבעלים הקדישו באחריות, וע"כ משום שיש בזה שיווי להקדוש שאם תאבד תחייב באחריות ודבר הגל"מ כממון דמי משו"ה הנה שפיר הקדוש דמים דהא יש בזה שיווי להקדוש משו"ה מעל, ובזה מוכן מאי דלא ניחא ליה לבעה"מ כפירש"י דכיון דקדושת הגמרא היא משום דלאו בר דמים הוא ופקע קדושתו א"כ לעולם לא יהיה קדוש אפי' אחר הפסח דכיון דפקעה הקדושה לא הדרא רבבה עליה אח"כ, כדאיתא במנחות (דף ק"ב) אלא אמר רב אשי מעילה אטומאה קרמית מעילה משום קדושה ולא קדושה הוא לבתר דפקעה לה קדושה במאי הדר רבבה עליה, וא"כ כיון דלאחר הפסח נמי לא היא הקדוש ולא יהיה גורם לממון כלל משו"ה מילאן הבעה"מ לפירש"י דהנה דבר הגל"מ מחמת שאחר הפסח יהא מותר, דהא גם לאחר הפסח לא יהא קדוש, לכן פירש הבעה"מ דגורם לממון הוא משום דהקדישו בעלים באחריות וא"כ בהיהא שעתא גופא גורם לממון הוא וע"כ ממילא לא פקעה הקדושה ויש לדחות, ויש להביא ראיה לזה מירושלמי (פ"ב דפסחים) ר' יוסי בעי הנהגה מן ההקדוש פחות משו"פ מהו שיהא חייב בתשלומין א"ל נשמעיניה מן הדא ואת אשר חטא מן הקדוש פרט לפחות משו"פ אית תנויא תני לרבות לתשלומין, מ"ד פרט לפחות משו"פ לקרבן מ"ד לרבות לתשלומין כמה דתימא תמן פחות משו"פ מזיד ואע"פ שאינו משלם חומש ואשם אוף הכא כן, אמרי חברי קומי ר' יוסי ולא מתניתא היא האוכל תרומת חמץ בפסח בשוגג משלם קרן

וְחֹמֶשׁ בְּמִזֵּיד פְּטוּר מִתְּשֻׁלוּמֵינָו וּמִדְּמֵי עֲצִים, א"ל תִּמְנָן אֵינּוּ רְאוּי לְהִשְׁלִים עָלָיו בְּרֵם הַכֶּא רְאוּי לְהִשְׁלִים עָלָיו, פ"י דְּהַקְשָׁה פִּינּוּ דְּפָחוֹת מִשׁו"פ הֵנּוּ מְמוֹן בְּהַקְדָּשׁ וְצָרִיף לְשִׁלְּמֵ אַע"פ דְּבַעֲלָמָא אֵינּוּ מְמוֹן וְה"ה בְּתַרוּמָה א"כ גַּם בְּאִסּוּרֵי הַנְּאָה נְמִי דְּשִׁנְיָהֶם אֵינּוּ מְמוֹן וְאַמְאֵי חֲנֵן דְּבְּמִזֵּיד פְּטוּר מִלְּשִׁלְּמֵ, וּמִשְׁנֵי דְּפָחוֹת מִשׁו"פ אַע"פ שְׁאֵינּוּ מְמוֹן מ"מ רְאוּי לְהִשְׁלִים עָלָיו מִשְׁא"כ בְּאִסּוּר הַנְּאָה שְׁאֵינּוּ רְאוּי לְהִשְׁלִים עָלָיו כְּלָל, וְלִכְּנָן תִּנּוּן בְּפִסְחִים דְּהָאוּכַל תְּרוּמַת חֲמִץ בְּפִסַּח בְּמִזֵּיד פְּטוּר מִתְּשֻׁלוּמֵינָו וְאֵינּוּ לֹו עָלָיו אֶלָּא דְּמִי עֲצִים בְּלַבַּד, וּכְמוֹ שְׁמַחֲלֵק בְּש"ס דִּילֵן גִּיטִין (דָּף כ') שְׁלַחוּ מִתָּם כְּתָבוּ לְגִט עַל אִיסָה"נ פֶּשֶׁר אַר"א אַף אֲנֵן נְמִי תְּנִינָא עַל עֵלָה שְׁל זֵית פֶּשֶׁר אַע"פ שְׁאֵינּוּ בּוּ שׁו"פ וּמִשְׁנֵי שְׁאֵינּוּ עֵלָה שְׁל זֵית דְּחִזֵּי לְאַצְטְרוּפִי, הָרִי דְּהִירוּשְׁלָמִי מְפַלְפֵל בְּזָה אִם פָּחוֹת מִשׁו"פ שְׁאֵינּוּ בּוּ שְׁוִוִי דְּמִים שְׁנָה לְאִיסָה"נ כְּאִנְכֵל חֲמִץ שְׁל הַקְדָּשׁ בְּפִסַּח דְּאֵינּוּ בּוּ מְעִילָה מִשׁוּם דְּפִקְעַה הַקְדָּוָשָׁה א"ר פָּחוֹת מִפְּשִׁיעוֹר נְמִי לֹא קָדִישׁ כְּלָל וְע"כ לִית בִּיָּה נְמִי מִשׁוּם חֲצִי שְׁיַעוֹר, וְעַכ"פ הָא דְּאַמְרִינּוּ שְׁם בְּגִיטִין דְּפָחוֹת מִשׁו"פ שְׁהַעֲבָד עוֹשָׂה אֵינּוּ קָדוֹשׁ הֵינּוּ מִשׁוּם דְּפָחוֹת מִשׁו"פ אֵינּוּ מְמוֹן וְדְּמִי לְאִיסָה"נ דְּאֵינּוּ לְקַדְּוֶשֶׁת דְּמִים עַל מַה לְחוּל וּמִשׁו"ה שְׁרִי, וְאַפְּשָׁר א"כ לֹוּמַר עוֹד דְּאַפְּי' אִם מְעִיקְרָא הֵיָה שׁו"פ רַק הוּא לְקַח מִהַקְדָּשׁ פָּחוֹת מִשׁו"פ כַּמִּשְׁכ"כ הַר"י קוֹרְקוֹס בְּקַדָּם מוּם קְבוּעַ לְהַקְדִּישׁוּ דְּשְׁרִי לְגִזּוֹן וְלַעֲבֹד בְּפָחוֹת מִשׁו"פ, דְּכִינּוּ דְּבַמְעִילָה חֲזִיב רַק עַל הַנְּאָה וּפָחוֹת מִשׁו"פ דְּאֵינּוּ בּוּ שְׁוִוִי פִּקְעַה הַקְדָּוָשָׁה כְּמוֹ לַעֲנִין חֲמִץ דְּאַמְרִינּוּ דְּכִינּוּ דְּלֹאוּ בְּר דְּמִים הוּא פִּקְעַה הַקְדָּוָשָׁה, ה"ה כָּל הַקְדָּשׁ נְמִי פִּינּוּ דְּמִזִּיק הַקְדָּשׁ פְּטוּר וְאֵינּוּ חֲזִיב עַל הַלְקִיחָה רַק עַל הַנְּאָה שְׁאִח"כ וְאַח"כ פִּקְעַה מִמֶּנּוּ הַקְדָּוָשָׁה, וְהָא דְּכַתְּבֵ הַרְמַב"ם דְּעַל פָּחוֹת מִשׁו"פ אֵינּוּ לֹוּקָה וּמִשְׁמַע דַּמ"מ אֲסוּר הוּא מַה"ת וְהוּא בְּקַדְּוֶשֶׁתִּיהָ אֲפָשָׁר דְּמִיָּרִי בְּקַדְּוֶשֶׁת מִזְבֵּחַ וּבַקְדוּהָ ג' לֹא חָל הַקְדָּוָשָׁה עַל הַשְׁוִוִי רַק עַל הַגּוֹף דְּהָרִי חֲזִיב מְעִילָה גַּם עַל פְּגוּל וְנוֹתֵר שְׁאֵינּוּ שְׁוִוִין דְּמִים מִשׁו"ה חָל הַקְדָּוָשָׁה גַּם עַל פָּחוֹת מִשׁו"פ וְאַסּוּר כְּכָל חֲצִי שְׁיַעוֹר שְׁאֲסוּר מַה"ת, וְאַף דְּגִזּוֹל הַדְּיוּט אֲסוּר אַף בְּפָחוֹת מִשׁו"פ הֵינּוּ דְּנֻקָא בְּמְמוֹן הַדְּיוּט דְּאַפְּי' פָּחוֹת מִשׁו"פ עַכ"פ דִּידִיָּה הוּא מִשְׁא"כ הַקְדָּשׁ דְּמִים דְּאֵינּוּ חָל רַק עַל הַשְׁוִוִי וְכִינּוּ דְּפִקְעַה הַשְׁוִוִי פִּקְעַה הַקְדָּוָשָׁה עַכ"ד הַגָּאוֹן בְּנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ: אַף לְפִי"ז יֵצֵא לְנוּ דִּין חֲדָשׁ דְּהָא דְּמַרְבִּינּוּ בַּב"מ (דָּף נ"ה) פָּחוֹת מִשׁו"פ בְּהַקְדָּשׁ לְהַשְׁבּוֹן הֵינּוּ דְּנֻקָא בַּקְדוּהָ ג' אֲבָל בְּקַדְּוֶשֶׁת דְּמִים בְּפָחוֹת מִשׁו"פ אֵינּוּ בּוּ קַדְּוָשָׁה וּפְטוּר מִהַשְׁבּוֹן, וּבְזָה הֵיָה מִיָּוֶשֶׁב קוֹשֵׁיַת הַרְשָׁ"ש בְּקַדְּוֶשֶׁתִּין (דָּף נ' ע"א) ד"ה שְׁלִיחַ מְעַל שְׁהַקְשָׁה בְּהָא דַּתְנָן בְּמְעִילָה (דָּף כ"א) נִתְּנָן לֹו פְּרוּטָה וְא"ל הֵבֵא לִי בְּחֻצְיָהּ וְכו' שְׁנִיָּהֶם לֹא מְעַלּוּ וְאַמְאֵי לֹא מְעַל הַשְׁלִיחַ הָא חֲצִי שְׁיַעוֹר אֲסוּר מַה"ת וְכִינּוּ דְּבַעַה"ב לֹא מְעַל תַּצְטַרְף זֹו הַחֲצִי שְׁעֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ עִם הַחֲצִי שְׁלֹא עֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ עִי"ש שְׁהַקְשָׁה דִּימְעוֹל הַשְׁלִיחַ, אוּלָּם לְדַבְּרֵי הַגָּאוֹן בְּעַל נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ שׁוּב אֵינּוּ כְּאִן קוֹשֵׁיַת דְּפְרוּטָה ע"כ רַק קַדְּוֶשֶׁת דְּמִים יֵשׁ בָּהּ, וּבְקַדְּוֶשֶׁת דְּמִים חֲצִי פְּרוּטָה אֵינּוּ בָּהּ קַדְּוָשָׁה דְּפִקְעָה קַדְּוֶשֶׁתִּיהָ וְאֵינּוּ בָּהּ מִשׁוּם חֲצִי שְׁיַעוֹר אֲסוּר מַה"ת, אֲבָל מ"מ עֵיקַר הִיָּסוּד קָשָׁה מְאוֹד לְהַאֲמֵר לַעֲנִ"ד דַּא"כ נִצְטַרְף לְחַלֵּק בֵּין הַרְיָבוּי דְּוֹאֵת אֲשֶׁר חֲטָא מַה"ק יִשְׁלַם לְרַבּוֹת פָּחוֹת מִשׁו"פ לְהַשְׁבּוֹן דְּלֹא קָאֵי רַק בַּקְדוּהָ ג', לְבִין הַרְיָבוּי דְּתַמְעוֹל מְעַל רִיבָה דְּמְעִילָה מְצַטְרַפֵּת אֲפִי' לְזַמַּן מְרֻבָּה דְּהוּא וְדַאֵי גַּם בְּקַדְּוֶשֶׁת דְּמִים וְקָשָׁה מְאוֹד טַעְמָא מְאִי פִּינּוּ דְּפִקְעָה הַקְדָּוָשָׁה מִפָּחוֹת מִשׁו"פ לְמַה תַּצְטַרְף אֲפִי' מְכָאן וְעַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים, דְּאֵינּוּ לֹוּמַר דְּהָא דְּצִיָּרָף אֵת הַמְעִילָה לְזַמ"ר הוּא נְמִי רַק בַּקְדוּהָ ג' דַּא"כ אֵיף נְפָרְנִס אֵת הַמְשָׁנָה דְּמַכִּילִתִּין (דָּף כ"א ע"א) הֵבֵא לִי בְּחֻצְיָהּ

גרות ממקום פלוגי ובחציה פתילות ממקום פלוגי והלך והביא לו וכו' השליח מעל, ואם עשה שליחותו המשלח מעל כמוכן, ואמאי מעל השליח או המשלח הא מזיק הקדש פטור והחייב הוא על הנאת הקנייה והקנייה הרי היתה בחצי חצי פרוטה ואינה מצטרפת בקדושת דמים, ועוד יש להביא חבילות ראיות דצירוף המעילה לזמ"ר הוא גם בקדושת דמים וכן פסק הרמב"ם להדיא בפ"ו סה"א ממעילה, ולענ"ד מש"כ אני בזה לעיל הוא נכון ועוד יתבאר במקו"א: נשוב לדברינו דלחמ"ם בשר קדק"ד שנטמא אפי' קודם זריקה אין בו מעילה, וכן דין השני אימורי קדק"ל לאחר שהעלן נמי בנטמאו מיירי ואע"פ שהעלן קאמר רבא והכי קאמר, לא מפעיא קודם שהעלן דודאי אין מועלין בהם שהרי לא חזו למידי אלא אפי' לאחר שהעלן דקלטתן מזבח דלא ירדו וסד"א דמועלין בהן קמ"ל דמ"מ אין בהן מעילה [ולפ"ז צ"ל דרק מה"תאין מועלין בהן אבל מדרבנן ודאי דמועלין בהן דכל שאם עלו לא ירדו מועלין בהן מדרבנן לשיטת הרמב"ם] והיגו דקאמר סד"א מצנה להפוכי בציונרא הרי דקלטתן מזבח יפה לגמרי ואפתי בקדושתיהו קיימא קמ"ל, ועיי"ש ברמב"ם היטב ותראה שזהו הנכון בכונתו והכ"מ קיצר פאן וסמך על המעיין שייבין מדעתו, ועדיין צ"ע בכל זה עיין בחידושי להרמב"ם מה שפכתתי בזה, אף התוס' יש להם שיטה אחרת בבירור הסוגיא שהקשו האי בשר קדק"ד דאיטמא אימת אי קודם זריקה אמאי אין בו מעילה, מ"ש מינצא דקודם זריקה דאפי' לר"ע מועלין בו, ומירצו דמיירי שנטמא אחר זריקה וכבר הקשה הבה"ז הא להדיא תנן לעיל אינה היא שהיתה לה שעת היתר שלנה או שנטמאת ומאי סד"א יש פאן פשיטא דאין מועלין בו דהא ממונא דכהן הוא לאחר זריקה, ולכן הגיה בתוס' דמיירי שנטמא קודם זריקה ונהנה לאחר זריקה ואפ"ה אין בו מעילה דהציץ מרצה וכדתניא בתוספתא, ויפה העיר ע"ז הקרן אורה דהרי זה תליא בפלוגתא דתנאי אם הציץ מרצה על האכילות וא"כ מאי פריף הש"ס פשיטא, גם מה שפכתבו התוס' וז"ל וא"ת אמאי לא נקט יצא [ועיין בשמ"ק פאן יפה תמה עליהם הקרן אורה דהרי לעיל (דף ו' ע"ב) מפורש דביצא פולו מודה ר"ע דמועלין בו כדאמר ריו"ח שם, ואפשר ליישב זה בדוחק פיון דר' אסי פליג על ריו"ח שם כמש"כ התוס' במנחות (דף י"ב ע"א) ד"ה הני מילי ע"ש וכיון דרבא מתרץ לעיל דברי רב אסי אימא על העומד לאיבוד וכו' מסתברא דס"ל פנותיה וא"כ הו"ל לאשמעינן פאן להדיא ביצא פולו דאין מועלין בו וע"ש לעיל שפכתתי דלדעת הרמב"ם לפמש"כ הכ"מ גם ר"פ דקאמר שם דבדם מודה ר"ע דאין זריקה מועלת ליוצא חולק על ריו"ח עיי"ש, גם מש"כ התוס' פאן דבאימורי קדק"ל אין מעילה מיד אחר שהעלן [רש"י פי' דבעינו עכ"פ שמשלה בהן האור קצת והו דברי רגמ"ה ודבריהם מוכרחים דאל"כ קשה מאוד מזבחים דף פ"ה ע"ב ע"ש] והקשו דמ"ש מאימורי חטאת ואשם דמועלין בהן עד שיצאו לביה"ד ומירצו דבאימורי קדק"ל לא בעינו הוצאת הדשן בבגדי פהונה ואפי' הרמת הדשן לא בעינו, הקשה הקרן אורה דזו מנין להם דפשוט משמע דבכל העולין למזבח יש מצוה זו, גם קושיתם מקטורת לאחר שעלה תמרתו פתב הקרן אורה דלקמ"ד דדוקא בעולין על המזבח בעינו הרמה והוצאה, אבל קטורת עיקר המצוה היא ההקטרה וכיון שעלה תמרתו נגמר מצותו וכל זה צ"ע, ועיין מש"כ פאן בזה בפ"י קדמון הנדפס בש"ס דוילנא אחר מס' מדות עיי"ש, ובספר מקור ברוך סי' כ"ב: גמ' איפא מצוה להפוכי בציונרא, דנהי דאין חייב בדבר כמש"כ תוס' פאן אבל מ"מ מצוה איפא כמפורש

בקרא שְׁמוֹת כ"ז ג' ומזלגותיו עיי"ש בְּרֵשׁ"י וְזֶה פְּשוּט: בְּמִשְׁנֵה הַקּוֹמֵץ וְהַלְבוּנָה וְכו', דַּע דְּמִשְׁנֵה זוֹ לְצַדְדֵי קַתְנֵי כַּמֶּשׁ"כ הַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף י"א ע"א) ד"ה אֵלָא מַעְתָּה דְּהָא דַתְנָן הֵכָא קִדְשׁוּ בְּכָלֵי הַוְּכָשְׁרוֹ לְפָסוּל בְּטַבּוּ"י וּבְמַחוּ"כ וּבְלִינָה לָא קָאֵי אַקְוֹמֵץ רַק אַאִינָה, דְּהָרִי פֻל מְנַחָה נְתִיקְדָּשָׁה כְּבָר בְּכ"ש קוֹדֵם קְמִינָה בְּמִשְׁנֵה דְלַעֲלִיל, וְא"כ גַּם קוֹדֵם קְמִינָה פִּינּוֹן שְׁהַנִּיחַ פְּוֹלָה בְּכ"ש הַוְּכָשֵׁר לְפָסוּל בְּטַבּוּ"י וְכו' וְאִין לֹא לֹא דְהָא דַתְנָן דְּכָל מְנַחָה מְתִיקְדָּשָׁת בְּכָלֵי שְׁרַת קוֹדֵם קְמִינָה הוּא רַק לַעֲנִין לְכַתְחִילָה אֲבָל בְּדִיעֵבַד אִם קְמִין קוֹדֵם שְׁקִדְשׁ פְּוֹלוֹ בְּכ"ש נְמִי כְּשֶׁרָה דְזֶה אִינוֹ, חֲדָא דְבִסוּטָה (דָּף י"א ע"ב) מְקַשָּׁה הַש"ס אֵהָא דְאִתָּא שָׁם דְּקוֹמֵץ וְנוֹתְנוֹ בְּכ"ש לְמ"ל הָא קִדְשָׁה חֲדָא זִמְנָא, וְאִם אִתָּא מֵאֵי פְרִיָּה הַש"ס דִּילְמָא אֵה"נ דְּאִם קִדְשָׁה פְּוֹלָה בְּכ"ש לָא בְּעֵי תוֹ לְהַנִּיחַ הַקּוֹמֵץ בְּכ"ש כַּר"ש דַּס"ל הֵכִי בְּאַמַּת בְּמְנַחֹת (דָּף כ"ו ע"א) וְהָא דְקָאֵמַר דְּנוֹתְנוֹ לְהַקּוֹמֵץ בְּכ"ש מִיִּירִי הֵיכָא דְלָא הִנִּיחַ פֻל הַמְנַחָה בְּכ"ש דְּכָשֵׁר בְּדִיעֵבַד צְרִיף לְהַנִּיחַ עַכ"פ הַקּוֹמֵץ בְּכ"ש, אֵלָא ע"כ דְּהַנְּחַת פֻל הַמְנַחָה בְּכ"ש מְעַכְבַּ גַּם בְּדִיעֵבַד, וְעוֹד דְּכֹן מְפֹרָשׁ בְּרֵשׁ"י וּבְרַע"ב בְּמִשְׁנֵה דְּמְנַחֹת (דָּף כ"ו ע"א) לַעֲנִין דִּיעֵבַד דְּהַמְנַחָה פְּוֹלָה בְּעֵי כ"ש וְזֶה פְּשוּט, וּבִיּוֹמָא (דָּף כ"ט ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה נְהַדְרִיָּה כְּתַב הַמְהַרְש"א בְּדַרְוֹ אֲפֹשֶׁר דַּס"ל לְרֵשׁ"י דְּקִידּוּשׁ פֻל הַמְנַחָה בְּכ"ש אִינוֹ מְעַכְבַּ בְּדִיעֵבַד וְזֶה אִינוֹ כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי וְהַמְהַרְש"א בְּעֵצְמוֹ שָׁם נִרְאָה דְּנַחֲיַת לְזֶה וּמִשׁוּ"ה כְּתַב רַק בְּדַרְוֹ קֶצֶת קֶשֶׁה עֵיש"ה, וְכַתְבִּיתִי זֶה מְפִנִי שְׁהַתְּפֵא"י בְּמִשְׁנֵה דְּכָאֵן כְּתַב דְּקִידּוּשׁ פֻל הַמְנַחָה בְּכ"ש אִינוֹ מְעַכְבַּ בְּדִיעֵבַד, וְלִכֵּן הוּא רוֹצֵה לֹאמַר דְּלָא כְּהַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת שְׁזַכְרִיתִי, וְאִין זֶה נְכוּן כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר וּמְוַכְרַחִין אִינוֹ לֹאמַר כְּהַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת דְּמִשְׁנֵהוֹ לְצַדְדֵי קַתְנֵי, וּרְאִיּוֹת הַתְּפֵא"י דְּאִין כ"ש מְעַכְבַּ בְּכָל הַמְנַחָה דִּיעֵבַד בְּקַל יֵשׁ לְדַחוֹת וְקַצְרִיתִי וְעוֹד נִזְכָּר בְּזֶה לְקַמּוֹ: שָׁם.

וְהַקְטוֹרֶת בְּיוֹמָא (דָּף מ"ח ע"א) אִתָּא בְּעֵי רַב פְּפֵא חִישָׁב בְּחַפְיַת קְטוֹרֶת מְהוּ מְפַגֵּל אוֹ לָא ת"ש הוֹסִיף ר"ע הַסּוֹלֶת וְהַקְטוֹרֶת וְכו' שְׁאִם נִגַּע טַבּוּ"י בְּמַקְצָתוֹן פֻסֵל א"כ קַס"ד מְדַפְסֵל בְּטַבּוּ"י פֻסֵל נְמִי לִינָה וּמְדִלִינָה פֻסֵלָה מְחַשְׁבָּה נְמִי פֻסֵלָה, וְהַקְשָׁה רֵשׁ"י ז"ל שָׁם דְּאִמָּי שְׁבִיב לְמַתְנִיתִין דַּתְנָן בְּהַ לְהַדְיָא דְּהַקְטוֹרֶת פֻסִיל בְּהוּ לִינָה וְנִשְׂאָר רֵשׁ"י בְּקוֹשְׁיָא ע"ש, וְהַתּוֹס' וְכֹן הַתּוֹ"י שָׁם תִּירְצוּ דְּמַתְנִיתִין אִיִּירִי בְּקַטְוֶרֶת דְּכָל הַשְּׁנָה דְּחַשְׁבִּיא קִידּוּשׁ פְּלִי דִינָה לְאַפְסוּלִי בְּטַבּוּ"י וּבְמַחוּ"כ וּבְלִינָה אֲבָל קְטוֹרֶת דִּיוֹהַכ"פ דְּמֵן הַדִּין מְצוֹנְתוֹ בְּחַפְיָו אִימָא דְּלָא תְּפָסוּל בְּלִינָה ע"י קִידּוּשׁ פְּלִי, וּר"י תִּירֵץ דְּבְּמִשְׁנֵהוֹ אֲפֹשֶׁר לֹאמַר דְּהָא דְּפֻסֵלָה לִינָה הוּא מְדַרְבְּנָן וְאֵע"ג דְּקַתְנֵי סִיפָא וְחַיִּיבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתֵר וְטָמֵא הִינְנוּ נְמִי מְדַרְבְּנָן ע"ש שְׁהַאֲרִיכוּ בְּזֶה, וְעוֹד כְּתַבוּ דְּאִין לְהוֹכִיחַ מְמִשְׁנֵהוֹ דִּי"ל דְּהָא דְּקַתְנֵי קִדְשׁוּ בְּכָלֵי הַוְּכָשְׁרוֹ לְפָסוּל וְכו' וּבְלִינָה לָא קָאֵי אַקְטוֹרֶת אֵלָא אֲשַׁאֲרָא וְלֵהָא מִקְלָתָא לְחַוְדָא קַתְנֵי קְטוֹרֶת דְּמוֹעֲלִין בְּהַ מְשַׁהוֹקְדָּשָׁה, תַּדַּע דְּלָא קָאֵי אַקְטוֹרֶת דְּהָא קַתְנֵי קִדְשׁוּ בְּכָלֵי הַוְּכָשְׁרוֹ לְפָסוּל בְּטַבּוּ"י וְקַטְוֶרֶת אִפִּי' נְתִנָּה רַק בְּמַכְתָּשַׁת הַוְּכָשְׁרָה לְפָסוּל בְּטוּ"י, מִיְהוּ י"ל דְּאִין זֶה הוֹכַחָה דְּאֲפֹשֶׁר דְּקִדְשׁוּ בְּכָלֵי הַוְּכָשְׁרוֹ קָאֵי נְמִי אַקְטוֹרֶת דְּבַקְדוּשַׁת מַכְתָּשַׁת הַוְּכָשְׁרוֹ רַק לְפָסוּל בְּטַבּוּ"י וּבְמַחוּ"כ וּבַקְדוּשַׁת פְּלִי דְּמַחְתָּה נְפָסֵל גַּם בְּלִינָה, וְהָא דְּפְרִיף בְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף י"א ע"א) אֵלָא מֵאֵי קְדוּהָ"ג הִיא תְּפָסֵל בְּלִינָה אֵלְמָה תְּנָן וְכו' קִדְשׁוּ בְּכָלֵי אִין לָא קִדְשׁוּ בְּכָלֵי לָא מִמְנ"פ דִּיִּיק שְׁפִיר, דְּאִי אַקְטוֹרֶת נְמִי קָאֵי א"כ מְשַׁמַּע דְּדוֹקָא קִדְשׁוּ בְּכָלֵי נְפָסֵל בְּלִינָה, וְאִי לָא קָאֵי אַקְטוֹרֶת וְאִפִּי' קִדְשׁוּ בְּכָלֵי נְמִי לָא מְפָסִיל בְּלִינָה בְּקַטְוֶרֶת כ"ש דְּקֶשֶׁה דְּאִמָּי לָא יְפָסֵל בְּלִינָה אַחַר שְׁקִדְשׁוּ בְּכָלֵי, וְלִמָּי דְּפִשִׁיט

שם דפסיל בלינה ממשנה דעדיות וכן פסק הרמב"ם שפיר י"ל דקדשו בכלי הוֹכָשֶׁר
לפסול בלינה קאי נמי אקטורת, מיהו לעגנו לפסול בטבו"י ודאי דלא בעינו בקטורת
קדשו בכלי דמשנתנה במכתשת מתחילת השנה נפסלת שפיר בטבו"י והא דנקט קדשו
בכלי הוא משום הנה אחרונה דנקט בהדה דלא מפסלא קודם קידוש פלי עכ"ד, ועיין
במהרש"א שם ובתוס' שבועות (ד' י"א) ד"ה אלא מעתה וד"ה הואל וצורתה ועכ"פ גם
כאן הוכיחו התוס' דמשנתנו לצדין קתני, ודע עוד דהא דמסיק המשנה כאן דפגול
בקטורת ליכא לשיטת הרמב"ם ורש"י גם בקטורת דיוהכ"פ ליכא פגול ולשיטת התוס'
ביומא (ד' ז') וזבחים (ד' כ"ג) ומנחות (ד' כ"ה) דהיכא דליכא פגול גם פסול ליכא,
הא דמסיק ביומא (ד' מ"ח) שם דאם חפון במחשבה פסלה ע"כ לומר דהוא גזה"כ מג"ש
דמלא מלא כמש"כ התוס' שם וד' מ"ח ע"ב) סוף ד"ה חישב, ומה שפיתבו התוס' ביומא
שם ד' מ"ח ע"א ד"ה מי יליף דבהליכה והקטרה פשיטא דיש פגול ע"כ דזהו רק לכו
עזאי דס"ל קרבן שאינו נאכל פוסל בו מחשבה דשלא לשמן ולכן פשםפגל פסול מיהו
הנה מקו"ח ודו"ק: שם.

ומנחת נסכים, דע דשני מיני נסכים מציינו האחד מה שצריך להביא עם הקרבנות מנחתם
ונסכיהם פמדובר ומביאין ביחד עם הקרבן, והשני נספי נדבה כדקיי"ל דמתנדב אדם
מנחת נסכים בלא קרבן, וכן אם הביא נספי הקרבן אחר הקרבן פמה ימים דקיי"ל מביא
אדם קרבנו היום ונסכיו לאחר עשרה ימים, והנה באופן השני דמביא עתה רק נסכים
בלא קרבן לכו"ע משוקדש בכלי הוֹכָשֶׁר לפסול בלינה, אבל באופן הראשון נסכים
הבאין ביחד עם הנזבח יש בזה מחלוקת רש"י ותוס' במנחות (ד' ט"ו ע"ב וד' ע"ט ע"א)
דלרש"י אף שנתנו בכלי שרת הנה חולין והתוס' ס"ל דגם בזה משנתנו בכלי נפסל
בלינה, והתוס' בסופה (ס"פ לולב וערבה) ס"ל בזה ברש"י, והמפרש כאן שהוא העתקת
פ' רגמ"ה כמו שהודעתה זה פמה ס"ל בזה פהתוס' במנחות שהרי כתב כאן ד"ה מנחת
נסכים היינו מנחה הבאה עם הנזבח עכ"ל וכן הוא בפ' רגמ"ה כאן.

ודעת הרמב"ם בזה צ"ע עיין בה' מעה"ק פ"ב הי"ב ובה' פסוהמו"ק פ"ב ה"ו ובתוי"ט
מנחות פ"ז מ"ד, ועיין זבחים (ד' מ"ג ע"א) במשנה שם וקצרת: שם. ופגול אין בה,
דע דכל הני דקחשיב תנא דמתניתין עד כאן לכאורה לא שייך בהו פגול פלל דהרי אי
אפשר לפגל רק בד' עבודות שחיטה וקבלה הגלוף וזריקה בקרבן או קמיצה ומתן פלי
הגלוף והקטרה במנחה, ובהני קמיצה ליכא ומתן פלי דידהו לא אשכחן דאקרי עבודה
שהרי במנחת ישראל נמי לאו עבודה היא דרק מתן פלי דקומץ עבודה היא והכא קומץ
ליכא, ובהקטרה הרי לא שייך מחשבת פגול רק לאכול שיריים למחר ובהני הרי ליכא
שיריים, ולולא מסתפינא הנה אמינא דלר"ש דס"ל במשנה דמנחות (ד' כ"ו ע"א) דמתן
פלי בקומץ אינה עבודה המעכבת ורק מתן פל המנחה בכלי מעכבת עיי"ש ברש"י
והרע"ב, א"כ לדידה במתן פל הכלי במנחת ישראל דוקא מפגליו ולא במתן קומץ בכלי
שרת, וא"כ לדידה גם בהני דקחשיב במשנתנו שייך פגול כגון שחשב בשעת הנחתו
בכלי ע"מ להקטירו למחר, אף אפתי צע"ג בזה וגם זה לא יספיק לפום רהיטא לדעת
פיהמ"ש להרמב"ם שם שכתב דלר"ש פל נתינת פלי אינו מעכב פלל אפי' נתינה
הראשונה וצ"ע: והנה שנה לנו כאן התנא תרי גוונא קדשים שאין בהן פגול, חדא דבר
המתיר לאחרים פקומץ ולבונה ודם דאע"ג דבשיריים ובשר ובאימורין יש פגול מ"מ

בהמתירין עצמן ליפא לאו וכרת דפגול, אבל מ"מ גם בהמתיר יש לאו דפסולי המוקדשין כמש"פ הרמב"ם פי"ח מה' פסוהמו"ק, והשני הגי' דליפא בהו מתיר פלל פקטורת ומנחת פהגים וכו' ובהגי' לא מפעיא דלית בהו לאו וכרת דפגול אלא אפי' פסול אין בהו ע"י מחשבה דחויז לזמנא וכשרים הם לגמרי כמש"כ התוס' בנבחים (דף כ"ג ע"ב) ד"ה הא אינו נושא וכו' ע"ש, והמל"מ בה' פסוהמו"ק פי"ח ה"ז שכתב דהרמב"ם מוקלק עם התוס' באכל מן המתיר עצמו דהרמב"ם לוקה אפי' במחשבת חויז למקומו ולהתוס' אפי' פסול ליפא ע"ש, דבריו קשים להולמן דודאי דאנכל המתיר עצמו לוקה לכו"ע משום פסוהמו"ק בין במחשבת חויז לזמנו ובין במחשבת חויז למקומו דכיון דהמנחה עצמה פגול נפסל גם הקומץ ולא בעינו לזה פלל הקו"ח משלא לשמו, אבל מנחת נסכים דאין לה מתירין פלל ודאי דגם להרמב"ם ליפא פסול כמש"כ התוס', וכ"כ הקרן אורה בנבחים (דף מ"ג) והתפלא עוד שם על המל"מ שכתב שם בריש דבריו שם דלרש"י ור"ת אין חייבין על הקומץ משום נותר וטומאה קודם הרצאה ע"ש ונהרי מפני ש במשנה דנבחים דדברים שאין חייבין עליהם משום פגול חייבין עליהם משום טומאה חויז מן הדם, וכן מפני ש גם במשנתנו דחייבין עליהן משום נותר וטומאה ופגול אין בהו ואין בזה מחלוקת בין הרמב"ם לבין רש"י ור"ת, ואם דממשנתנו לענ"ד יש לדחוק דלצדדין קתני אבל במשנה דנבחים ודאי הדבר מוכרח דנהרי קתני רק חויז מן הדם ואפתי הדבר מ"מ צ"ע: ולהבנת המשנה אזכיר דרש"י במנחות (דף י"ד) הקשה דלמ"ל בקומץ טעמא דאין בו פגול משום דאין לו מתירין תיפוק ליה משום דאם יאכל הקומץ הרי גם בשירייה לא יקנה עוד דין פגול שנהרי לא קרב המתיר כמצותו, ותיירץ דמייירי שהוצאת האור ברובו דחשוב כמאן דקרב ע"ש, והתוס' הקשו דא"כ פקע גם פגולו, ותיירץ ר"ת דבקומץ אה"נ דאין הטעם משום דאין לו מתיר רק משום דלא קרב המתיר כמצותו, ובנבחים ודף מ"ג) פתבו התוס' עוד תירוץ דלענין המתיר עצמו קידוש הפלי הנה ההרצאה עכ"ד ע"ש והנהגי מקצר בזה לפי שהבאתים להבנת משנתנו לבד בפשוטה: גם זאת צריך אני להודיע דמש"כ לעיל ד"ה הקומץ והלבונה בשם התוס' בשבועות (דף י"א) דקדשו בכלי הנוקשו לפסול בטבוי ובמחו"כ ובלינה לא קאי על הקומץ דהא פבר הוקדש פל המנחה בכלי קודם קמיצה לאו כו"ע הכי אית להו, דהתוס' ישנים ביומא (דף כ"ט ע"א) ד"ה ומנחה שנקמצה פתבו דלינה קאי גם אקומץ והקושא שהקשו ממשנתנו דלעיל דמפני ש דמנחות משקדשו בכלי הנוקשו גם ללינה לאפסולי גם קודם קמיצה לקמ"ד, דלא דמי לינה דהכא ללינה דהתם, דלינה דהתם פירושו שנפסלת בעלות השחר אבל לינה דמשנתנו פירושו בשקיעת החמה, וסברא טובה היא שהקומץ נפסל בשקה"ח ונהרי קומץ במנחה הוא דומיא דדם בקרבן ובכמה נוקתא בנבחים מפני ש דם נפסל בשקה"ח עכ"ד, ולענ"ד זהו מחנורתא רק שהלשון אינו ממותק כ"כ דהתנא יקרא לשקה"ח לינה וצ"ל דאגב אינה נקט לשון זה, אף שבתו וראיתי דכל הנה דחשיב תנא במשנתנו בולן נפסלין בשקה"ח כמש"פ הרמב"ם פ"ד ה"ד מה' מעשה הקרבנות להדיא וביאר יפה בזה המל"מ דבריו פ"א סוף ה"ג מה' תמידין ומוספין ע"ש, וצ"ל דמשום דאינו רשאי לשורפן עד שתעובר צורתן ע"י הלינה משו"ה קרי לה תנא לינה, אבל עכ"פ זה ברור להדיא דכל הנה דקחשיב תנא פאן נפסלין בשקה"ח ואין זה ענין ללינה דתנו במשנה הקודמת כמש"כ התוס' ישנים שהבאתי עד שאני תמה למה לא העירו בזה התוס' בשבועות

שְׁהִבְאֵתִי וְהַתּוֹסֵ' יו"ט פֶּאן וְכֵן הַתּוֹסֵ' בְּיוֹמָא (דָּף מ"ח ע"א) וצ"ע, וְהִנֵּה הַתּוֹסֵ' פֶּאן ד"ה קִדְשׁוֹ בְּכָלִי וְכו' הַנְּדָפְס לְעִיל (דָּף ח' ע"א) פְּתַבּוּ וְז"ל וְלֹא נִקְט קִדְשׁוֹ בְּכָלִי מִשּׁוּם קוֹמָץ דְּמַעֲיָקְרָא נָמִי וְכו' וְהַנְּכַשֵּׁר לְפִסְוֹל בְּטַבּוּ"י וְכו' עכ"ל, וּמִדְּלָא הִקְשׁוּ רַק מִטַּבּוּ"י וְכֵן מִמְחוּ"כ וְלֹא מְלִינָה גֵרָאָה דַּס"ל לְהַתּוֹסֵ' פֶּאן פְּהַתּוֹסֵ' יִשְׁנִים דְּיוֹמָא שְׁזַכְרְתִּי דְּלִינָה דְּהִכָּא הוּא עֲנִין אַחַר מְלִינָה דְּמִשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת דְּלִינָה דְּהִכָּא הִיא שְׁקָה"ח, וּלְפ"ז אֲפָשֵׁר לְגֵרוֹס בְּסוּף דְּבְרֵיהֶם אֲלֵא אַגַּב לִינָה דְּנִקְט קִדְשׁוֹ בְּכָלִי חָל לִיְהִינָאֵל תַּתְּמָה שְׁהָרִי בְּלֹאוּ"ה הִגִּיהוּ הַמְּגִיָּהִים בְּדִבּוּר זֶה הִרְבֵּה וְדו"ק וְלַעֲנִין אִם הִעֲלִין עַל הַמְּזַבֵּחַ קוֹדֶם שְׁקִיעָה אִם פּוֹסְלַת בּו שְׁקָה"ח עֵינִין זְבָחִים (דָּף נ"ו ע"א) וְכַרְש"י וְתוֹסֵ' שָׁם לַעֲנִין דָּם וְלַעֲנִין קוֹמָץ עֵינִין מְנַחֲוֹת (דָּף כ"ו ע"ב) דְּמַעֲלִין עִם מְבוֹא הַשְּׁמֶשׁ וְאִין הַשְּׁקִיעָה פּוֹסְלַת בְּהֵן בְּמַזְבֵּחַ ע"ש וְאִכְמ"ל בְּזֶה יוֹתֵר: וְהַרְוֹחְנוּ בְּדְבָרֵינוּ שְׁהָרָאנוּ דְּמִשְׁנַתְּנוּ זֹאת יֵשׁ דְּלַצְדִּידִים קַתְּנִי לָהּ, לְיִשָּׁב קוֹשְׁיַת הַתּוֹסֵ' בְּזְבָחִים (דָּף מ"ו ע"ב) אֵהָא דְּאִיתָא שָׁם בְּמִשְׁנָה (דָּף מ"ה ע"ב) דַּר"ש ס"ל דְּאִין חֲזִיבִין עַל עֲצִים וְלִבּוֹנָה וְקַטְוֹרַת מִשּׁוּם טְוִמְאָה פִּינִין דְּלֹא בְּנִי אֲכִילָהּ.

נִינְהוּ וְרַבְּנִין מְחִיבִי גַם עֲלִיָּהוּ מִשּׁוּם טְוִמְאָה, וְקָאָמַר שָׁם הַש"ס אֲתָמַר רִיו"ח וְר"ל ר"א וְרִיב"ח חֲזַד אָמַר מְחַלְוֹקַת בְּטוֹמְאָת בְּשָׁר [אִם אֲכָלִין לְעֲצִים וְלִבּוֹנָה טְמֵאִין לֹקְהָ מִשּׁוּם לָאו דְּוְהַבְּשָׁר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טְמֵא וְכו' דְּאָמַר מֵר וְהַבְּשָׁר לְרַבּוֹת עֲלִים וְלִבּוֹנָה, רַש"י] אֲבָל בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף ד"ה אִינוּ לֹקְהָ וְכו', וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסֵ' ד"ה אֲבָל בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף וְז"ל וְא"ת וְהָא אֲמַרִּין לְעִיל שְׁלַשׁ כְּרִיתוֹת בְּשַׁלְמִים חֲזַד לְדְבָרִים שְׁאִינֵם נְאֻכְלִים וְתַפְשׁוּט לְכָל הַפְּחוֹת דְּרִיו"ח הוּא דְּאָמַר כְּמַחְלְוֹקַת בְּזוּ כֶּף מְחַלְוֹקַת בְּזוּ, וְעוֹד דְּתַנֵּן בְּמַעֲלָה גַבִּי לִבּוֹנָה וְחֲזִיבִין עֲלֵיהֶּ מִשּׁוּם נוֹתֵר וְטְמֵא [כַּצ"ל] וְכו' ע"ש שְׁפַמְעַט שְׁנַשְׁאָרוּ בְּקוֹשְׁיָא, וְהִנֵּה קוֹשְׁיָתֶם הִרְאִישׁוֹנָה י"ל דְּבִאָמַת יְהִיָּה מִפְּאֵן רֵאָזָה לְגִירַסַת הַש"ס בְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף ז' ע"א) דַּר"א הוּא דְּקָאָמַר שְׁלַשׁ כְּרִיתוֹת בְּשַׁלְמִים חֲזַד לְדְבָרִים שְׁאִינֵן נְאֻכְלִים כְּפֵה שְׁהַעִיר הַגְּאֹוֹן הַנְּפִלָא רִי"פ ז"ל בְּמִקּוֹמוֹ עַל הַגְּלִיוֹן, אִף הַקּוֹשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה מִמִּשְׁנַתְּנוּ עֲצוּמָה מְאוֹד דְּהָרִי אִי אֲפָשֵׁר לֹמַר דְּלֹא אֲתִיָּא לֹא כַר"ש וְלֹא כְּרַבְּנִין וְאֲלֵא כְּמֵאן, אֲכֹן פִּינִין שְׁבִיָּאָרְנוּ דַּעַכ"פ לֹא פְּלִטִין בְּלֹאוּ"ה מְלוֹמַר דְּמִשְׁנַתְּנוּ לַצְדִּידִין קַתְּנִי א"כ י"ל דְּגַם טְמֵא לֹא קָאִי אַקְטוֹרַת וְלִבּוֹנָה רַק אֲאִינָהּ, וְלִבּוֹנָה וְקַטְוֹרַת דְּקַתְּנִי בְּמִשְׁנַתְּנוּ מִשּׁוּם לִינָה קַתְּנִי לְהוּ דְּנִפְסְלוּן בַּשְּׁקָה"ח וְדו"ק הֵיטֵב: וְהִנֵּה הַש"ס שָׁם פְּרִיָּה וְהֵאָמַר מֵר וְהַבְּשָׁר לְרַבּוֹת עֲצִים וְלִבּוֹנָה וּמִשְׁנֵי לְפִסְוֹלָא בְּעֻלְמָא, וּפִירַש"י דְּהַפְּסוּל הוּא מְדַרְבְּנִין וְקָרָא אֲסַמְכְּתָא בְּעֻלְמָא הוּא אֲבָל הַתּוֹסֵ' שָׁם (דָּף ל"ד ע"א) ס"ל דְּהַפְּסוּל הוּא מַה"ת, וְכֵן פְּלִיגִי בְּזֶה הַרְמַב"ם וְהָרַאב"ד סַפ"י מַה טְוִמְאָת אוֹכְלִין דְּהַרְמַב"ם ס"ל כְּרַש"י וְהָרַאב"ד כְּהַתּוֹסֵ' דְּהַרְמַב"ם וְרַש"י ס"ל דְּחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ דְּרַבְּנִין וְהָרַאב"ד וְהַתּוֹסֵ' ס"ל דְּחַה"ק דְּאוּרִיָּיתָא, וְרַבְּנִין דַּר"ש לְכַאוּרָה וְדַאִי ס"ל דְּחִיבַת הַקּוֹדֶשׁ מַה"ת עֵינִין נו"ב מַהדו"ק חִיו"ד ס' ד' אֲלֵא דְּהַרְמַב"ם פּוֹסֵק כַּר"ש בְּפִי"ח מַה פְּסוּהַמו"ק מִשׁוּ"ה פּוֹסֵק שְׁפִיר דְּחַה"ק דְּרַבְּנִין וְעֵינִין בְּנו"ב שָׁם, וְדַע דְּהַמְל"מ פִּי"ח ה"ז מַה פְּסוּהַמו"ק כְּתַב דְּלְהַרְמַב"ם עֲצִים וְלִבּוֹנָה לֹא נִתְמַעְטוּ אֲלֵא מְפָרַת אֲבָל מְלִקוֹת חֲזִיבִין וְעֵינִין גַּם בְּכ"מ סוּף פִּי"ח שָׁם, וְא"כ י"ל דְּמִשְׁנַתְּנוּ אֲתִיָּא גַם כַּר"ש דְּתַנָּא דְּמִשְׁנַתְּנוּ חֲזִיבִין סְתָם קָאָמַר וִי"ל דְּלְמַלְקוֹת פּוֹנְתוֹ, וּבְזֶה תִּירָץ שְׁפִיר בְּסַפֵּר חוֹבַת הַקּוֹדֶשׁ מַה שְׁהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים בְּסוּטָה (דָּף כ"ט ע"א) דְּמִקְשָׁה רַכ כְּתִיב וְהַבְּשָׁר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טְמֵא לֹא יֵאָכֵל וְדַאִי טְמֵא הוּא דְּלֹא יֵאָכֵל הָא סַפֵּק טְמֵא יֵאָכֵל וּבְסִיפָא כְּתִיב וְהַבְּשָׁר כָּל טְהוֹר יֵאָכֵל בְּשָׁר וְדַאִי טְהוֹר יֵאָכֵל לֹא סַפֵּק, וְהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים דְּלִמָּא טְוִמְאָת

בְּשֵׁר שֶׁהִיא בְּלֹאוֹ סִפְקוֹ מוֹתֵר אֲבָל טוֹמְאָת הגוף שֶׁהוּא בְּכֶרֶת חֲמוּר נְמִי סִפְקוֹ שֶׁהָרִי כֵּן
הִיא גַם שִׁיטַת הַרְמַב"ם דְּסִפְקֵי דְאוֹרְיִיתָא מֵה"ת לְקוֹלָא וְסִפְקֵי פֶרֶת מֵה"ת לְחוּמְרָא פִּידוּעַ
וְהִיא קוֹנְשִׂיא נְאָה, אִף הַמְרַכְבֵּת הַמְשֻׁנָּה תִּירֵץ דְרַב ס"ל כַּמ"ד בִּיבְמוֹת (דָּף קי"ט ע"א)
דְּמָה לִי אִיסוּר לָאו מֵה לִי אִיסוּר פֶּרֶת וְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק כַּר"נ שֶׁם דְּמַחְלֵק בֵּין לָאו לְכֶרֶת,
וְלְכֹאזְרָה הַתִּירוּץ נִכּוֹן אֲבָל בְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ס"ד) מְשַׁמֵּעַ דְרַב גּוֹפָא ס"ל לְחֵלֶק בֵּין לָאו
לְכֶרֶת כְּמוֹ שֶׁהָעִיר הַמַּל"מ בַּפ"א מֵה' יו"ט הִי"ז, וְלְדַבְרֵי הַמַּל"מ י"ל דְרַב ס"ל דְּבַעֲצִים
וְלִבְנוֹהָ לִיכָא אֲלָא מְלָקוֹת כַּדס"ל לְהַרְמַב"ם ו"ל לְהִלְכָה, וְא"כ קָרָא דְסִיפָא וְהַבְּשֵׁר כֹּל
טָהוּר יֵאָכֵל דְּמַרְבִּינָא מִיּוֹנִיָּה בְּחוּלִין (דָּף ל"ו) עֲצִים וְלִבְנוֹהָ הָרִי אִיהוּ רַק לְמַלְקוֹת וְלֹא
לְכֶרֶת מִיְיָרִי נְמִי וְשִׁפִּיר א"כ פְּרִיָּה רַב מְרִישָׁא לְסִיפָא וְזֶה נִכּוֹן ע"ד הַחִידוּד, אֲבָל לְדַעֲתִי
תִּירוּץ הַמְרַכְבֵּת הַמְשֻׁנָּה נִכּוֹן וּמְסִנְהֶדְרִין (דָּף ס"ד ע"ב) אֵין קוֹנְשִׂיא חֲדָא דְשֵׁם בְּאַחַר
שְׂאִינוּ בְּנוּ גַם מְלָקוֹת לִיכָא אֲלָא מְמוֹן דְּבַחְבְּלָה וְדָאִי אִי אֲפִשְׁרָא שְׂלֵא יָהָא בּוּ שׁו"פ וְדו"ק,
שְׁנִית דְּהַב"ח גְּרִיס שֶׁם ר"פ וְלֹא רַב, וְשְׁלִישִׁית דְּהַמַּל"מ הִבִּיא מִמְהֵרִי"ק דְּדוֹנְקָא בְּדַבְרֵי
הָאִיסוּר מִשּׁוּם סְפִיקָא שְׁיָיָה לּוֹמֵר מֵה לִי אִיסוּר לָאו מֵה לִי אִיסוּר פֶּרֶת, אֲבָל בְּדַבְרֵי שֶׁהוּא
מוֹתֵר מִן הַדִּין וּמִשּׁוּם גְּזֵרָה דְרַבְּנָן מְחַמְרִינָן אוֹ לְכו"ע אִיכָא לְמֵימַר דְּבִאִיסוּר פֶּרֶת
הַחֲמִירוּ וְלֹא בִאִיסוּר לָאו, וּבְאַמַּת הַדְּבָר מְבֹנָאָר בְּרִישׁ"י יְבָמוֹת (דָּף קי"ט ע"א) לְהַמְתִּיבָנָן
בְּדַבְרֵינוּ וְמָה שֶׁקָּשָׁה ע"ז מִיְבָמוֹת וְדָף פ"ב) כְּבָר עֲמָדוּ ע"ז הָאֲחֵרוֹנִים וְיִשְׁבּוּ שִׁפִּיר וְעֵינָן
שְׁמוֹן רַקֵּחַ ח"ב ס' ה' וּבְשַׁעֲרֵי חֲכָמָה שַׁעַר ח' אוֹת ז' פ"ש, וְהֵתֵם בְּסִנְהֶדְרִין רַק גְּזֵרָה
דְרַבְּנָן הִיא וְלְכו"ע מְחַלְקִינָן בֵּין לָאו לְכֶרֶת וְא"ש אִפִּי' אִם בְּעֵלְמָא יִסְבּוֹר רַב מֵה לִי
אִיסוּר לָאו מ"ל אִיסוּר פֶּרֶת, וְעוֹד יֵשׁ לִי דְבָרִים נְכוֹנִים בְּזֵה אֲבָל מִשּׁוּם שְׂאִין עֵיקְרוֹן כָּאֵן
קִצְרִיתִי בְּזֵה וְלַעֲנֵן חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ אִי הֵנָּה מֵה"ת אוֹ מְדַרְבְּנָן עֵינָן בְּדַבְרֵינוּ בְּרִישׁ פְּרָקִין
מִש"כ בְּזֵה: שֶׁם ע"ב.

בַּגַּמ' טוֹמְאָה שֶׁהִיא בְּשִׁתִּי וִידִיעוֹת, זֶהוּ פְרָבִי בְּשִׁבוּעוֹת (דָּף ד' ע"ב) וְכַר' יִשְׁמַעְאֵל וְלֹא
כַּר"ע שֶׁם דְּלֹא בְּעֵי שְׁתִּי יְדִיעוֹת, וּפְסִקִּינָן כַּר"י מִשּׁוּם דָּאִין הִלְכָה כַּר"ע רַק מְחַבְּירוּ וְלֹא
מְחַבְּרִיו וְהָכָא רַבִּי נְמִי כַּר"י ס"ל וּמִשּׁוּ"ה קָאָמַר הַש"ס כָּאֵן סְתָמָא דְבִטּוֹמְאָה בְּעֵינָן ב'
יְדִיעוֹת וְעֵינָן בְּתוֹס' יוֹמָא (דָּף ס' ע"א) וְדו"ק: וְלִשׁוֹן זֶה הַפְּלֵל כֹּל שְׂיֵשׁ לוֹ מִתִּירוּץ כְּתֵב
הַמִּתָּן בְּסִתֵּר דְלֹא מְרַבִּי כְּלוּם בְּזֵה הַפְּלֵל דְּמִשְׁנַתְנוּ כָּאֵן, וְאַמַּת שְׂיֵשׁ זֶה הַפְּלֵל שְׂאִינוּ מְרַבֵּה
כְּלוּם עֵינָן תּוֹס' יו"ט שְׁבִיעִית פ"ז מ"ד, אֲבָל כָּאֵן שִׁפִּיר י"ל דְּמְרַבֵּה בְּזֵה הַפְּלֵל כֹּל קַדְקֵ"ל
שְׂלֵא נִזְכָּרוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ מִשּׁוּם דָּאִין בְּהֵן מְעִילָה קוֹדֵם זְרִיקָה וְדו"ק הֵיטֵב: בְּרִישׁ"י ד"ה הָא
כִּיצַד וְכו' וְנוֹתֵר אֲתִיָּא חִילוּל חִילוּל מְטַמָּא עכ"ל, הַתּוֹס' בְּקַדוּשִׁין.

(דָּף ג') סוּף ד"ה וְאִשָּׁה הַקָּשׁוּ לַמ"ל תְּרִי קָרָא לְמַעַט דָּם חַד מִנוֹתֵר וְחַד מִטּוֹמְאָה וְהָרִי
יְלַפִּינָן נוֹתֵר מִטּוֹמְאָה בַּגְז"ש דְּחִילוּל חִילוּל, וְנִיחָא לְהֵם דְּלֹא נְאָמְרָה ג"ש דְּחִילוּל חִילוּל
אֲלָא לְהַחְמִיר וְלֹא לְהַקֵּל עכ"ד, וְהַדְּבָר תִּימָה דְהָרִי בְּזִבְחִים (דָּף מ"ה) יְלַפִּינָן מַג"ש זֹו
דָּאִין חֵיבִין מִשּׁוּם נוֹתֵר וְטוֹמְאָה בְּקִדְשֵׁי עֶכּו"ם הָרִי דְיִלְיָה ג"ש זֹו גַם לְהַקֵּל, וְכֵן כְּתִבוּ
בְּאַמַּת הַתּוֹס' בְּעֲצָמָם בְּחוּלִין (דָּף קי"ז ע"ב) לְהִכְפֹּד מְדַבְּרֵיהֶם בְּקַדוּשִׁין, וְהַתּוֹס' בְּשַׁבַּת
(דָּף קל"ו) ד"ה דְּתַנְיָא כְּתִבוּ שְׁזָהוּ חוּמְרָא שְׂצָרִיָּה קָרְבָן, וּבְדוֹסָק י"ל דְּזֵה תַלְיָא בְּדִין
חוּלִין שְׁנַשְׁחִטּוּ בְּעִזְרָה דְלָמ"ד חוּלִין שֶׁנִּב"ע דְּאוֹרְיִיתָא הֵנָּה הַקָּרְבָן קוֹלָא וּפְטוּרוֹ חוּמְרָא,
וְלָמ"ד חֲשַׁבְע"ז לָאו דְּאוֹרְיִיתָא הֵנָּה חֵיבֵי הַקָּרְבָן חוּמְרָא וּפְטוּרוֹ הִיא קוֹלָא וְהַסְבָּרָא
מוֹכְנֵת מְאִלְיָה, וְא"כ בְּזִבְחִים שֶׁם דַּר"ש הוּא דְּמַמְעֵט קִדְשֵׁי עֶכּו"ם מִנוֹתֵר וְטוֹמְאָה וַר"ש

הא ס"ל בקדושים (דף נ"ח) חשבע"ז דאורייתא א"כ הנה פטור הקרבן חומרא ושפיר ילפינן מג"ש זו, אבל הסוגיא דחולין דאצטריה תרי קראי לדם למעט מנותר וטומאה תרי נדאי בלאו"ה אתיא דלא פר"ש דאיהו הא ס"ל אין איסור חל על איסור וא"צ קרא לדם כמש"כ התוס' בנבחים (דף מ"ה ע"ב) וי"ל דאזלה הסוגיא למ"ד חולין שנבע"ז לאו דאורייתא וא"כ פטור הקרבנה קולא ולא ילפינן מג"ש זו ויש להאריך בכלל זה בדוכתי טובא ונביא רק איזה מקומות, א) הנה הזפרנו התוס' בשבת (דף קל"ו) שפתבו דחיוב קרבן הוא חומרא ובחולין (דף יו"ד ע"ב) ד"ה אלא פתבו להיפך וז"ל שם, ועוד אף לקולא מטמאינו ליה לשרוף קדשים ולהביא קרבן אם נכנס למקדש עכ"ל הרי דהקרבן הוא קולא, ולדברינו א"ש, דבשבת שם הא קאי לר"י ור"י הרי ס"ל בפסחים (דף כ"ב) חולין שנבע"ז לאו דאורייתא משו"ה הנה חומרא, ובחולין שם אגיל למ"ד חשבע"ז דאורייתא משו"ה הנה קולא, ב) בנדה (דף ע"ב) אמרינו אם הביאהו לידי טומאה להחמיר לא יביאהו לידי קרבן להקל ופירש"י להביא חולין לעזרה הרי דנחשב זה לקולא, ובשבת (דף ע"א) אמרינו מהו דתימא א"ר יהושע בין לקולא בין לחומרא קמ"ל דלקולא לא אמר הרי דקרבן חשבינן חומרא ע"ש, ולדברינו א"ש דהרי התוס' בנבחים (דף ס"ח) ד"ה אימר פתבו דר' יהושע ס"ל חולין שנבע"ז לאו דאורייתא משו"ה לשיטתיה חיוב קרבן נדאי חומרא הוא, ג) לכאורה קשה בהא דבכורות (דף כ') אמר ר' ישמעאל כי חייש לחומרא לקולא לא חייש וקשה איך יקריב הבכור ויביא חולין בעזרה, ולדברינו י"ל דס"ל חולין שנבע"ז לאו דאורייתא ונהנה רק חומרא וקצאתי מפני שהוא רק ע"ד הפלפול: ודע דעל דם האיברים חייבין משום פגול נותר וטמא וחיבין עליהן משום מעילה, דהרי בנבחים (דף כ"ו ע"א) אמרינו ש"מ דם המובלע באיברים דם הוא ודחי משום שמנונית, ופירש"י דנפ"מ שאם הוא דם חייבין עליו פרת [וכ"כ רש"י עוד בהריות (דף ז' ע"ב) לעגן פר הדש"צ דבדם איברים חייבין מבואר דס"ל גם שם דחיבין עליו פרת דאל"כ הרי אין עליו פר הדש"צ] והתוס' בנבחים שם הקשו דהרי בכריתות מפורש דדם איברים בלאו, ולכן פרשו התוס' דקאי לעגן יוצא דלעגן מעילה ופגול ע"ש, וא"כ למאי דחי משום שמנונית ממילא דם האיברים אין דינו פדום לעגן פגול ומעילה והרמב"ם פסק פדחי הש"ס משום שמנונית, והסברא נותנת פן דהרי למה אין פגול בדם משום דאין לו מתירין ומעילה אין בו משום דלכפרה גיפתן ולא למעילה, וא"כ דם האיברים שלא נתנו לכפרה ודם הנפש מתירו יש בו משום פגול ומועלין בו, וה"ה דדם העופר של קרבן למ"ד דדינו פדום האיברים עיין בר"ן בפרק בהמה המקשה יש בו מעילה, ואפשר לפ"ז לומר דדם הקנה של בהמת קדשים פיון דאמרינו בכריתות (דף כ"ב) שאין חייבין עליו פרת רק כל זמן שמקלח אבל ראשון ואחרון דשותת לא נאפי' לר"י דחיבין עליו פרת מ"מ ראוי לזריקה נדאי אינו משום שאינו דם הנפש ועיין פסחים (דף ס"ה) וא"כ יש מעילה בדם הקנה ראשון ואחרון, וא"כ יש ליטב בזה דברי התוס' בכריתות (דף ל"א ע"א) ד"ה המקיז דם שתמהו האחרונים על תירוץ ועיין בצל"ח שם, ולדברינו אפשר ליטב בפשוטם, ואולי גם בדם עופר של קדשים נמי יש מעילה אפי' למאן דס"ל שהוא בכרת פיון שאינו לכפרה עכ"פ וקצאתי: ודע דהא דאיתא בנבחים שם ודף כ"ו) דפסול משום שמנונית ולא אמרינו דלבטיל השמנונית ברוב הוא משום דנולד בתערובות פיבמה שרקקה דם פידוע וכ"כ המל"מ בהלכות שאר אבות

הטןמאה בפריוש, דנהי דהתורה התיקה תערוכות השמנונית בדם זריקה משום דאי אפשר בלאו הכי שע"כ יש בכל דם תערוכות שמנונית, היינו דוקא פשאין בהשמנונית שום פסול זולת מה שאינו דם, אבל פשיש בהשמנונית פסול יוצא פוסל שפיר גם לדם הפשר כיון דאין שניף בו דין ביטול מפני שנולד בתערוכות, ולהעלות השמנונית לשם עצים או מים אי אפשר כיון דלא שניף בהו ביטול עיין בתוס' זבחים (דף ע"ז ע"ב) ולענ"ד זה ברור וכתבתי זה מפני שראיתי להגאון הקסיד בעל ליקוטי הלכות בזבחים שם נשאר בזה בצע"ג: ובזה יש לי להעיר בחולין (דף ס"ח) באבר הינצא דאמר רב דהאבר אסור מקרא דבשר בשדה טרפה לא תאכלו, ושם (דף ס"ט) איבעיא להו לענין החלב מבהמה זו אם אסור מפני תערוכות של אבר הינצא ולא אפשטא וקיי"ל כיו"ד סי' י"ד דהחלב אסור ע"ש באחרונים ובפ"ת סק"ג, אבל עכ"פ כל הבהמה גופה מלבד האבר מותרת, הרי רב בעצמו ס"ל בביצה (דף ל"ח) דבהמת השותפין לענין תחומין הרי היא כרגלי שניהם משום דקיניקי תחומין מהדדי, וא"כ ה"נ למה כל הבהמה מותרת הא יינקי כל אבריה מאבר הינצא, ואע"ג דיניקה מהאבר הוא דבר מועט כמש"כ הצ"ח בביצה שם מ"מ הרי בדבר הנולד בתערוכות לא שניף בטול, ובשלקמא לפמ"ש הנו"ב הובא בפ"ת שם דדבר שנולד בתערוכות לא בטיל רק מטעם רנבא אבל בדבר הצריף ששים שפיר בטיל דששים לאו מטעם רנבא הוא א"ש, אבל הרבה אחרונים אינם מסכימים לדברי הנו"ב האלה ולדידהו קשיא, אולם האמת בזה נלענ"ד דהקא קרא גופא האוסר אבר הינצא היינו קרא דובשר בשדה טרפה לא תאכלו, קרא זה גופא מתיר ליתר אברי בהמה דרק בשר שבשדה נאסר אבל יתר הבהמה מותרת, ובלאו"ה ע"כ לומר פן דאל"כ קשה הא רב בעצמו ס"ל בע"ז (דף ע"ג) דמין במינו במשהו ואיך התיר יתר הבהמה הא יינקי אברים מהדדי, ונדעת רבים דלרב מין במינו במשהו מה"ת דלא פהריטב"א בע"ז שם שפתב דמדרבנן קאמר, ובפרט דשם האיבעיא אליבא דר"י קאי ור"י פשיטא דס"ל דמין במינו מה"ת לא בטיל מקרא דדם הפך ודם השעיר, וע"כ לומר כמש"כ דמקרא גופא חזינו דלא אסרה תורה רק אבר שניצא ולא שאר הבהמה, ואיבעית הש"ס הוא רק לענין החלב דלא מצינו בקרא לענין החלב היתר מפונש רק דיתר הבשר לא אסרה תורה, ואחר היםים ראיתי בספר דרכי תשובה ליו"ד סי' י"ד ס"ק כ"ט שהביא קושיא זו בשם שו"ת ריב"ם סי' קי"א וז"ל, דלפ"ז הנה גם הבשר של זה העובר אסור מטעם הילוף הדם שהולך ובא מאבר לאבר ונתערב בכל הגוף וכו', והשיב דזה ליתא חדא דממנ"פ אי לביטול הא נמלחה ויצא כל הדם וצלי משאב שאיב, ואין חשש רק לאכלו חי וזה לא שכיח ולא חש הגמ' ופוסקים להביאו, ועוד דלענין הדם ודאי מהני אם יש ששים בכל הבהמה נגד הדם של זה האבר עכ"ד, ואני תמה למה הקשה רק מדם ולא הקשה משמנונית המתערב בכל הגוף ועל שמנונית לא הועיל בתירוציו פלום ומפני שאין לי ספר שו"ת הריב"ם הנני מוכרח לקצור: פרוק שלישי במשנה ולד חטאת וכו' עיין בספרי תקנת השבים (סי' צ"ב) מה שכתבתי לענין קושית התוס' בזבחים (דף קי"ב ע"א) ד"ה בשעיר נשיא לר"ש דס"ל דחמש חטאות המתות בחד מקום גמיר להו ובציבור כיון שאין ולד חטאת בציבור שאין ח"צ נקבה גם אינף ד' ליתנהו בציבור, דא"כ אמאי שעיר נשיא שהוא זכרוג"כ ליתא ולד חטאת גביה פשנתכפרו בעלים באחר אזיל למיתה, וכתבתי לתרץ קושיתם ע"ד החידוד ע"ש: שם וחסאת שמתו בעליה, עיין בספרי תקנת

השבים (סי' צ"א) לענין חטאת שמת בעליה לאחר שחיתת הקרבן קודם זריקת דמו אם נפסל החטאת, ופלפלתי שם בזה מעט ואיני רואה צורך להפכיל הדברים פאן מפני שהחפץ יענין שם וימצא מבוקשו אולם לשון המפרש פאן ד"ה וילד חטאת וכו' והנה ג' מתות לעולם בין לפני פפירה בין לאחר פפירה עכ"ל והוא לשון הרגמ"ה ז"ל בפירושו, ודאי דלענין חטאת שמתו בעליה אין הלשון מדוקדק דמה ענין חטאת שמתו בעליה לאחר פפירה, דאם פבר נזרק דם החטאת ואח"כ מתו בעליה הרי פבר פפירה החטאת פתיקונה וזה פשוט, והואיל דע"כ לומר דאין הלשון מדוקדק גם במפרש גם בפ"י רגמ"ה ז"ל וגם ברע"ב פאן במשניות שפתב פלשון המפרש ורגמ"ה, טוב יותר למעט בדוחק ולומר דלאחר פפירה שכתבו פאן פונתם אחר שחיתה לא אחר זריקה פככל מקום, וכאו להשמיענו דאם מתו בעלים אחר שחיתת החטאת נמי פסולה פיון דעיקר פפירה בדם ובשעת זריקת הדם פבר ליפא בעלים ואין פפירה למתים, ונדעתי שגם זהו דחוק הרבה מ"מ פתבתיו פדי להעיר לב המעיין, ועיין פאן בגמ' בפירוש המפרש ורגמ"ה ואתה תחזה דשם לשון של המפרש מדוקדק מעט יותר מלשון פ"י רגמ"ה, ודי בזה להעיר: תוס' ד"ה וילד חטאת וכו', יסוד דבריהם הוא דרש"י ורגמ"ה פאן וכן רש"י בתמורה פירשו דמתניתין אתיא פרבן דרבי דנמצאת תמימה קודם פפירה תרעה ואפ"ה פאן פיון דנמצא בע"מ או שעברה שנתה תמות והתוס' פאן וכן בתמורה הקשו דאדרבה ריבוי הריעותות גורמות רעיה לא מיתה, והתוס' בתמורה הקשו עוד הרי לר"א דאמר דאפי' רבן מודו היכא דנתפפר בשאינה אבודה דאבודה תמות א"כ הכא לכו"ע תמות אפי' אם נמצאת תמימה פיון דנתפפר בשאינה אבודה, והתוי"ט ז"ל שם הקשה אדברי התוס' דמאי אריא לר' אפא אפי' לר"ה נמי והברכת הזבח השיג עליו ע"ש, לכן פ"י התוס' פאן ושם דלרבנותא נקט עברה שנתה או שנמצאת בע"מ בהדי אבודה דאע"ג דיש פה הרבה ריעותות מ"מ אפ"ה אזלה למיתה בנמצאת לאחר פפירה זהו תוכן דבריהם, ומה שיש להגיה בדבריהם עיין בחק נתן וביתר הפגיהים, ודעת הרמב"ם פדעת התוס' עיין תפא"י במשניות בתמורה שם וכבר הקדמו הלח"מ בפ"ד מה' פסוהמו"ק פרוב דבריו ואין להאריך פאן בזה: באו"ד וא"ת למאי דפרישית לא משפחנא ה' חטאות המתות וכו' לרבן דר"ש אכל לר"ש ניחא שפיר עכ"ל, ועפ"ז י"ל דהא דפשיטא לן לר"ש דחטאת שפפרו בעליה תמות אפי' בהפריש לאחריות ולא מצינו פן מפורש בשום מקום דקאמר ר"ש הכי ועיין בתוס' פרק מי שהיה טמא, ולפי דבריהם ז"ל דהכא ניחא דע"כ ר"ש דקאמר בתמורה דחמש חטאות הלכתא גמירי לה וקחשיב שם עברה שנתה וכפרו בעליה בתרתי א"כ ע"כ צ"ל דכיפרו בעלים אפי' בלא אבודה תמות דאי באבודה דנקא א"כ היינו עברה שנתה לר"ל, אלא דאפתי קשה עברה שנתה אמאי חשיב לה באפי נפשה פיון דבעינו עמה פפרו בעלים באחרת, וי"ל דהכי גמירי הלכתא דעברה שנתה אינו מגרע פח המיתה אבל דוחק הוא זה דא"כ אמאי לא חשיב נמי נמצאת בע"מ, ועוד פכל הסוגיא דתמורה (דף ט"ז) דפליגא ר"ל ור' נתן אי ארבע גמירי למיתה או חדא לחוד ופריה התם למ"ד חדא גמירי לה וליחזי בהי גמירי, והשתא אי נימא דר"ש מודה לר"ל בעברה שנתה א"כ פשיטא דבהנהו דליתנהו בצייבור גמירי לה, דאי בעברה שנתה וכפרו בעליה פיון דחדא גמירי למיתה ממילא אינדף נמי למיתה אזלה, פגון אם עברה שנתה גמירי למיתה והיינו ע"י אבודה ונתפפרו באחרת א"כ ש"מ דכיפרו בעלים לחוד נמי תמות, אלא העיקר

נראה דלר"ש עברה שנתה לחוד תמות ור"ל לא אמר אלא אליבא דרבנן וכ"כ התוס' בשם הרמב"ם ז"ל בסוף פ"ק מי שהיה טמא והשתא צ"ל דלרבנן לית להו מנינא דחטאות המתות, והא דאמרין ארבע גמירי לה או חדא גמירי לה זהו אליבא דר"ש אבל לרבנן שלש גמירי לרעיה ואחת למיתה, ואפשר דכל הנה ג' דלרעיה פולן נאמרו בהנה דליתנהו בצבור ולהכי לא ילפי מזה דאין חטאת ציבור ממה משום דאין דנין אפשר משאי אפשר, אלא דלפ"ז תקשה לדידן דס"ל פרבנן דר"ש דלית להו מנינא דה' חטאות א"כ אמאי פסק כר"ש בהא דאין חטאת ציבור ממה הא לדידן תקשה וכי דנין אפשר משאי אפשר וכבר הארכתי בזה בתמורה שם ובגזיר, עכ"ל הקרן אורה וביתר דברי התוס' פאן עיין בבה"ז ובשמ"ק ריש פ"ד דתמורה (דף כ"א ע"ב) מש"כ שם בתוס' ד"ה וילד חטאת: תוס' ד"ה מאי שנא וכו' התוס' לא הנה לפניהם הגירסא מ"ש רישא אלא מ"ש סיפא דמיפלגי והכונה כמו בתמורה דפריה מ"ט לא תני להו אהדדי וק"ל: דף יא במשנה המפריש מעות לגזירותו לא נהנין ולא מועלין, במנחות (דף ד' ע"ב) פירש"י לא נהנין מדרבנן וכבר הקשו עליו באריכות בשמ"ק שם הנדפס בסוף המסכת והעלו דאיסור ההנאה הוא מה"ת מלאו דבל יחל, והרב תפא"י במשניות פאן פתב דהרמב"ם בפ"א ובפ"ד ה"ג מהלכות מעילה פתב דאיסור ההנאה הוא מדרבנן וזהו פרש"י במנחות שם, אבל לא מצאתי ברמב"ם שום משמעות לדבריו ובשיטת רש"י יש לומר דמחלק בין בהמת שלמים דאית בה איסה"נ מה"ת לדמי שלמים דאיסה"נ הוא רק מדרבנן ועיין מש"כ בזה בריש מכילתין בתוס' הראשון בעזה"י: שם מעות סתומין פלו לגדבה, עיין מש"כ השמ"ק פאן בזה והועוד יש.

לומר שכתב השמ"ק אזיל רק לשיטת התוס' ולא להמפרש ורגמ"ה ודו"ק: שם ואין טעוניהן לחם, הטעם משום דכתיב ונתן על כפי הנזיר ונזיר הרי אין פאן, וכתב התפא"י פאן וז"ל וק"ל מדאמרין בגזיר ממורט דפטור מהעברת תער (יומא דף ס"א) וכ"כ נקטעה יד העדים פטור דבעינן קרא פדכתיב (פבסנהדרין דף מ"ה ע"ב) א"כ ה"נ נימא שלא יביא פלל לשלמים דמדאי אפשר לקיים הקרא פדכתיב תתבטל פל המצנה וי"ל דהקא שאני דכבר הוקדש המעות לשלמים עכ"ל, ובמחילת פבודו הגדול מאוד נראה דאשתמיטתיה שפבר הקשו פעין זה התוס' במנחות (דף פ"ט ע"ב) ד"ה שאם אתה אומר פסלתו וכו' שז"ל, תימה פכשי עצרת ששחטן שלא לשמן וכו' הא פינו דבעי לחם ולא קידש הלחם פסול וכו' וכן מפריש מעות לגזירותו ומת דאמרין דמי שלמים יביאו בהן שלמים ואינן טעוניהן לחם, ולרבא ניחא דמשני בשלמא הנה עולות נינהו אי לא חזי לעולת חובה חזי לעולת גדבה ה"נ שלמים נינהו אי לא חזי לשלמי חובה חזי לשלמי גדבה אלא לאפני קשיא, ואפי' לרבא נמי קשה וכו' וי"ל דלחם לא דמי לגסכים דגסכים חשיבי טפי גוף הקרבן משום דקרב למזבח אבל לחם לא חשיב גוף הקרבן משום דאין בו למזבח וכו' עכ"ל, וממילא שמתורץ קושית התפא"י נמי וק"ל, ובעיקר הפלל דקרא פדכתיב האריה בשו"ת שיבת ציון סי' צ"ח למחר"ש לגדא ז"ל ובספר ארצות החיים להגאון מלבי"ם ז"ל סי' כ"ז סק"א: ברש"י ד"ה מפני שהן ראויין להביא פולן שלמים פלומר פכל מנה וכו' ואי מיייתי עלניהו קרבן מעילה אשתכח דקמיייתי חולין לעזרה עכ"ל, וכתב ע"ז התפא"י במשניות פאן דלרש"י דוקא קרבן אינו חייב ואינו רשאי להביא משום חובע"ז אבל חומש מחויב הוא באמת לשלם דהא קי"ל בדאורייתא

אין בְּרִירָה וְשִׁמָּא זוּ שְׁנֵהֲנָה שֶׁל חֲטָאת הַיְתָה עכ"ד, אוּלַם סְתִימַת לְשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה מִשְׁמַע וְדַאי דְּפִטוֹר גַּם מְחֻמָּשׁ לַעֲנִיד וְכַבֵּר הַבְּאֵתִי לְעִיל (דָּף יו"ד ע"א) דְּבַרֵי הַתּוֹס' בְּכַרִּיתוֹת (דָּף י"ג ע"ב) ד"ה וְאֲשֶׁם אֶחָד וְהַנְּתִיבוֹת בַּח"מ ס"י כ"ח סק"ב כ"כ מַעְצָמוֹ דְּבַקְדוּה"ג הַמְּעִילָה אֵינָה מְדִין מְמוֹן גָּזֵל רַק לְכַפְּרָה, וְהָא דְּכַתְּבוֹ הַתּוֹס' בְּכַתְּבוֹת (דָּף ל' ע"ב) דְּתַשְׁלוּמֵי קָרוֹן וְחֻמָּשׁ דְּמַעֲלָה הוּא מְשׁוּם גָּזֵל הַקָּדֵשׁ וְלֹא מְשׁוּם כַּפְּרָה הֵינְנוּ דְּוָקֵא בְּקַדְוִשַׁת דְּמִים וּמָה שֵׁינֵשׁ לְהַעֲרִיר ע"ז מְרַש"י פְּרִיתוֹת (דָּף כ"ג ע"א) ד"ה בְּגִסָּה שֶׁכְּתַב דְּנוֹתָר חֲזִי נְמִי לְגְבוּהַ מְפָנִי שְׂאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וּמִשְׁמַע דְּלֹא פְּהַתּוֹס' יִשְׁנִים וְהַגָּאוֹן רַע"א בְּגִלּוֹן הַש"ס הַעֲרִיר כְּבָר ע"ז, דְּבַרְנוּ לְעִיל שֶׁם (דָּף יו"ד ע"א) מְזַה וְהַגָּאוֹן רִי"א זצ"ל בְּסַפְרוֹ עֵין יִצְחָק חֵלֵק א' בְּסוּף הַסֵּפֶר כְּתַב דִּישׁ לְדַחֲוֹק וְלוֹמַר דְּכֻנַּת רַש"י הִיא דְּכִינוּן שְׂאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ לֹא פְּקַעָה עֲדִינִין קְדוּה"ג מְהֵן וְע"כ מוֹעֲלִין בְּהֵן וּכְהַתּוֹס' יִשְׁנִים, וְעֵי"ש עוֹד בְּסִי' פ"א מָה שֶׁפְּלַפֵּל בְּזָה הַג"מ רַצ"ה בְּנוֹ זצ"ל, וְא"כ וְדַאי אֵלוּ הֵיוּ מְוַנְחִים כְּאֵן ג' חֲתִיכוֹת שֶׁל חֵלֵב אַחַת שֶׁל חֲטָאת וְאַחַת שֶׁל עוֹלָה וְאַחַת שֶׁל שְׁלָמִים וְכוּלָן לְפָנֵי זְרִיקַת דָּם הַקָּרְבָן וְהָרִי בְּשְׁלָמִים אֵין מְעִילָה לְפָנֵי זְרִיקָה וְנִהְיָה מְאַחַת מִהֲנָה וְאֵינּוּ יוֹדַע אֵינָה הִיא, אֶפְשָׁר דִּי"ל דַּע"ג דְּקָרְבָן אֵינּוּ מְבִיא מְסַפֵּק אִיסוֹר חוֹלִין לְעֲזָרָה אֲבָל קָרוֹן וְחֻמָּשׁ צָרִיף לְהַבִּיא מְשׁוּם כַּפְּרָה שִׁיתְכַּפֵּר עַל סְפָקוֹ.

אֲבָל הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת לְנִזְרֵיהֶן שֶׁאֵין בָּהֶם רַק קְדוּשַׁת דְּמִים וּבְקַדְוִשַׁת דְּמִים הָרִי הַקָּרוֹן וְהַחֻמָּשׁ הֵנּוּ רַק מְשׁוּם דִּין מְמוֹן וְלֹא מְשׁוּם כַּפְּרָה, וְא"כ נִהִי דְּקָרוֹן אֶפְשָׁר שִׁישְׁלַם אֲבָל הַחֻמָּשׁ הוּ"ל כְּכֹל אֵינִי יוֹדַע אִם נִתְּחַיְבֵתִי דְּפִטוֹר מְלִשְׁלַם וְדו"ק דְּכָאן גַּם לְצִאת יְדֵי שְׂמִים פְּטוֹר וְלֹא דְּמִי לְהָא דַּח"מ ס"י ע"ה סַע"י ט' דְּהַתָּם הָרִי הַתּוֹבֵעַ טְעִין בְּרִי מִשְׂא"כ הֵכָא דְּלִיכָא תּוֹבֵעַ שִׁישְׁטַעוֹן בְּרִי: וְהִנֵּה בְּדַעַת רַש"י אֶפְשָׁר לֹמַר דְּכִינוּן דְּכַתְּבֵי לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין בְּכֹל אוֹתָן הַמְּעוֹת מִשְׁמַע דְּאֶפְלִי אִם הוֹצִיא כְּוָלָן נְמִי לֹא מְעַל, וּמִש"כ כְּלוֹמַר דְּכָל מְנָה וּמְנָה מְצִינּוּ לְמִימַר זֶה הַפְּרִישׁ לְשְׁלָמִים לְאוּ לְמִימַרָא דְּאִם הוֹצִיא כְּוָלָן מְעַל אֶלֶּא שִׁיגְרָא דְּלִישְׁנָא הוּא, אֲבָל הַתּוֹי"ט כְּאֵן כְּתַב דְּלַרְש"י אִם הוֹצִיא כְּוָלָן מְעַל וְהַסְּפִים לוֹ הַמַּל"מ פ"ט ה"ג מָה נִזְרֵיהֶן מִפְּחַת קוֹשֵׁי הַמְּהָר"י אֶלְפִנְדֵרִי עַל רַש"י שֶׁכְּתַב דְּבִיֵּא חוֹלִין לְעֲזָרָה כִּינוּן שִׁישׁ בְּכֹלָן מְעוֹת שְׁלָמִים, דַּמ"ש מְהָא דְּאֶבְעֵיָא לָן פ"ק דְּתַמּוּרָה הִיא שְׁלָמִים וְיִוְלָדָה חוֹלִין מִי הֵנּוּ חוֹלִין בְּעֲזָרָה וּפְשִׁיט דְּכִינוּן שֶׁאֵינּוּ יְכוּלִי לְשַׁחוּט בְּהִמָּה זוּ רַק בְּעֲזָרָה לֹא אֵיכְפַת לָן לְוִלָּדָה, וְע"כ לֹמַר כַּהַתּוֹי"ט דְּכֻנַּת רַש"י הִיא רַק בְּנִהְיָה מִמְּנָה אַחַת דְּאֵיכָא לְמִימַר דְּאֵין כְּאֵן מְעִילָה כְּלָל, אֲבָל אִם הוֹצִיא כְּוָלָן דְּחֵיב מְעִילָה עַל מְנָה דְּחֲטָאת וְעוֹלָה אַף שְׁנֵהֲנָה בְּתַעְרוּבָתָן גַּם מְשְׁלָמִים וְדַאי דְּחֵיב לְהַבִּיא קָרְבָן מְעִילָה דְּדְּמִי לְהָא דְּתַמּוּרָה הַנְּ"ל וְעֲדִיף מִינָהּ, וְא"כ לְרַש"י מִיִּירִי מְשֻׁנְתָּנוּ בְּאֶמַר אֵלוּ לְקָרְבָנוֹת נִזְרֵיהֶן ג"כ וְאֶפְ"ה לֹא מְעַל אֲכַל חֲדָא, אֲבָל הַתּוֹס' ד"ה הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת כְּתַבוּ דְּאֶף אִם הוֹצִיא כְּוָלָן נְמִי לֹא מְעַל מְשׁוּם דִּיכּוֹל לְהַבִּיא כְּוָלָן שְׁלָמִים, דְּאֵינְהוּ מְפָרִישׁ דְּמִיִּירִי בְּאֶמַר אֵלוּ לְנִזְרֵיהֶן אֲבָל בְּאֶמַר אֵלוּ לְקָרְבָנוֹת נִזְרֵיהֶן גַּם לְהַתּוֹס' אִם הוֹצִיא כְּוָלָן מְעַל, וְהִנֵּה הַמַּל"מ בְּסוּף הַל' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ הַקֹּשֶׁה דְּמֵאֵי פְּרִיף ר"ל בַּגְּמ' וְלִיְתַנִּי נְמִי הוֹאִיל וְיְכוּלִי לְהַבִּיא תּוֹרִין שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה הָא אֵיכָא אִיסוּר לְהַקְדִּישׁ מְחֻסָּר זְמַן לְגְבוּהַ, וּבְתוֹס' כְּאֵן ד"ה מְפָנִי שְׂהֵם וְכו' כְּתַבוּ דְּבִנֵי יוֹנָה שֶׁעֵבֵר זְמַנָּם כְּדִי נִסְבָּה דְּלֵהָא וְדַאי לֹא חֵיִישִׁינוּ שֶׁיְבִיא דְּבָר שְׁלֹא יִצָּא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּזָה, אֲבָל לְתוֹרִים שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּם וְדַאי חֵיִישִׁינוּ כִּינוּן דְּכְשָׁרִים כְּשִׁיגְדּוּ מִשְׁמַע מְדַבְּרֵיהֶם נְמִי דְּמוֹתָר לְהַקְדִּישׁ מְחֻסָּר זְמַן לְגְבוּהַ, אוּלַם לְקַמָּן (דָּף י"ב ע"א) בְּיֶאֱרָנוּ

דיש לומר דאסור להקדיש מחוסר זמן הוא רק בבהמות אבל לא בעופות ע"ש מילתא בטעמא ודו"ק: שם ד"ה יצא לנחל קדרון מועלין בו מדרבנן אבל במקדש אין מועלין בו אפי' מדרבנן לפי שאין גזרין גזרות במקדש עכ"ל, משמע דהענין הוא משום דאין שבות במקדש ואפי' באיסורין דחול ועיין בתפא"י במשניות פאן, אבל המהרש"א בשבת (דף מ"ב) פתב דדוקא שבותין דשבת ליפא במקדש, וגוף דברי המפרש פאן צ"ע דבזבחים (דף ע"ט) אמר רב זביד בגזרין גזרות במקדש קמפלגי ור"פ אמר דכו"ע ס"ל דגזרין ומסיק שם הש"ס דר"ז קשיא ואפי' לר"ז לת"ק דקיי"ל פותיה גזרין, ולר"ת דגריס שם דכו"ע אין גזרין דחו התוס' וגם רש"י גריס שם פגרת הש"ס שלפנינו, ונהרי גם בריש מכילתין קאמר רבה דמועלין דקתני מדרבנן והתם הרי במקדש איירי לאחר שחיטת הקרבן ולא אמרינן אין גזרין גזרות במקדש, ולכן יפה עשה הרע"ב במשניות שלא הביא דברי המפרש האלה וגם בפירגמ"ה פאן לימא דברים האלה, וכן מוכח בתוס' שבת (דף כ"א) ד"ה שמתח וכו' ע"ש וכן מוכח נמי בתוס' יבמות (דף פ"א ע"א) ד"ה רישא איסור לאו וכו' שפתבו דחתיכת חטאת דלא בטלה הוא משום דהנה חתיכה הראויה להתפבד דמניעת הבטול גביה הוא רק מדרבנן ומ"מ איתא במקדש לגבי פהנים ודו"ק, ובהגהות מהר"ץ חיות ביומא (דף ע"ט ע"א) הביא ג"כ ראיות דזולת שבותי שבת יש שבותין במקדש ודי בזה פאן: באו"ד ונמכרין לגנבים לזבל עכ"ל, הקשו בזה העולם הא קיי"ל דאין עושין סחורה בדברים אסורין ויש דס"ל דאפי' שלא לאכילה נמי אסור למכור עיין ביו"ד סי' קי"ז וזה לא מיקרי גזמנו עכ"ל, ואין זה קושיא מכמה טעמים והעיקר הוא דהפרי תנאר מתיר כל דם לסחור משום דאתקיש למים ונהו גם לענין זה פמים דמוטר לסחור בו, והנו"ב מהדו"ת סי' ס"ב קילס דבריו דאם מועיל היקש זה לר' אבנה להתיר דם בהנאה כבפסחים (דף כ"ב) כ"ש דמועיל להתיר איסור סחורה וכ"כ גם הח"ס סי' ק"ו ע"ש, ועיין בפסחים שם בתוס' ד"ה מה מים מותרין ובפר"ח ליו"ד סי' י"ב ובתב"ש ובביה"י שם שהאריכו בזה אולם להפרי תנאר דבריהם מותרין, ודע דאף שהמפרש ורגמ"ה ונתוס' פאן פתבו דהא דיצא לנחל קדרון מועלין בו הוא מדרבנן, אין זה מוספם מ"מ לכו"ע דהתוס' ביומא (דף נ"ט ע"ב) ד"ה לפני פפריה הביאו דר"ח פהן ס"ל דמועלין מה"ת וכ"כ עוד במנחות (דף נ"ב ע"א) ד"ה גזרו ביה מעילה ע"ש, והא דא"כ קשה קושית התוס' פאן מלשון הש"ס ביומא דקאמר עד פאן לא פליגא אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין מועלין, תירץ המהרש"א ביומא שם דהא דקאמר לכו"ע מדאורייתא אין מועלין היינו מדין מעילת קרבן אבל אחר שהקדישו ביו"ד אותו קתני בפ' ולד חטאת דמועלין בו ביצא לנחל קדרון עכ"ל, ומסתימת לשון הרמב"ם בפ"ב מה' מעילה הי"א דכתב סתם יצא לנחל קדרון מועלין בו מפני שהיה נמכר וכו' משמעג"כ דמועלין מה"ת פשיטת ר"ח פהן ורק הראב"ד השיג שם וכתב דאינו רק מדרבנן פשיטת המפרש והרגמ"ה ונתוס' פאן, גם הרב המאירי הביאו הרב מתן בסתר תמה על גדולי המחברים שכתבו דהו מעילה מדרבנן היא דהרי סתמא קתני מועלין בו דמשמע מדאורייתא, ואמנם יש להעיר עוד מהא דתנו בחולין (דף קי"ז ע"א) חומר בחלב מבדם שהדם אין מועלין בו אבל בדברי המהרש"א ביומא הנ"ל שפיר יתיישב גם זה ועיין בתוס' חולין שם וקצרותי והדבר מוכן מאיליו דאם נימא דלאחר שיצא לנחל קדרון נמי אין מועלין בו רק מדרבנן, א"כ ע"כ הא דתנו הדם בתחילה אין מועלין בו היינו דאפי'

איסור דרבנן ליכא גביה עד שיצא לנחל קדרון דאל"כ מאי נפ"מ בין מעיקרא לאח"כ, ולהסוברים דאחר שיצא לנחל קדרון מועלין בו מה"ת א"כ י"ל דגם קודם שיצא לנח"ד עכ"פ איסור הנאה מדרבנן יש בו וזה פשוט: תוס' ד"ה אין לה דבר שנעשית מצנתו ומועלין וא"ת ונימא איפכא וכו' עכ"ל, לא הבינותי קושיתם דע"כ סמיה אהא דתרה"ד ועגלה ערופה הנה בכה"א ואין מלמדין ומיעוטא הנה דחויז משני אלו אין מועלין לאחר שנעשה מצנתו ושפיר מקשינו לפני פפרה פלאחר פפרה דאין מועלין, והיינו דחידוש התרצו וכי יש לה דבר שנעשית מצנתו ומועלין בו דע"כ גם המקשה ידע מסברא דלאחר שנעשה מצנתו אין מועלין בו מדיליף ריו"ח לפני פפרה מלאחר פפרה, אלא דפריף אימא דאתי הקישא איפכא לומר לאחר פפרה פקודם פפרה דמועלין גם אחר פפרה, פיון דמצד הסברא קודם פפרה מועלין ולאחר פפרה אין מועלין מאי חזית לעשות ההיקש לקולא נעשהו לחומרא ומשני וכי יש לה דבר וכו' דהא אמעיט מב' פתובין הבאכ"א דלאחר שנעשית מצנתו אין מועלין וא"כ ע"כ דלקולא מקשינו כ"כ הרב קרן אורה ואפתי צריף ישוב בדבריו, וקצרת: ש באו"ד וי"ל דעגלה ערופה תוכיח וכו' עכ"ל, התוס' ב"חולין (דף קי"ז ע"א) כתבו דגם בדשן אין בו מעילה עד שעת התרומה ועמד שם הרש"ש וז"ל תימה והא מפולה מתניתין דמעילה (דף ט') מוכח דיש מעילה בדשן עד שתצא לביה"ד ובמעילה (דף י"א) ד"ה אין לא כתבו רק דע"ע תוכיח, שוב מצאתי ביומא (דף נ"ט ע"ב) ד"ה אין שדחו בעצמן הא דדשן פדכתבינו עכ"ל, אף באמת לא קשה מידי דהתוס' ב"חולין ס"ל דכמו דעגלה ערופה יש גבול להתחלת איסורה משעה שנראית לעריפה היינו משירדה לנחל איתו, ה"נ בדשן אין בו מעילה קודם הרמה רק משעה שנראה להרמה היינו בלילה פדאיתא ביומא דתרה"ד היא מעבודות הלילה משו"ה קודם הלילה אין בו מעילה ודברי אלה הנם נכללים בדברי המהר"ם לופלין בתוס' ד"ה ולא ב"חולין שם ודו"ק: שם ד"ה תרי מיעוטי פתיבי תימה פחד מיעוטי הנה סגי וכו' לאפוקי פרה אדומה פדאמר פ"ק ד"חולין עכ"ל, הא דלא כתבו דאצטריף הערופה להא דילפינו בסוטה (דף מ"ו ע"ב) מהערופה דזקני העיר רוחצין את ידיהם על מקום עריפתה, הוא משום דכבר כתבו התוס' ב"חולין (דף י"א ע"א) ד"ה הערופה דמיתור ה"ה"א דהערופה דהנה.

מצי למכתב ערופה אנו לומדין דזאת בעריפה ואין אחרת בעריפה, ומדסמך העגלה להערופה אנו דורשין הערופה כשהיא שלמה, וא"כ עיקר תיבת ערופה לההיא דרשא דסוטה אתיא, וכאן הרי מה"ה"א יתירא דרשינו למיעוטא כדפירש"י, לכן דייקו התוס' וכתבו דלא מצי למשחק מהערופה פי' מה"ה"א יתירא דאצטריף למעט פרה אדומה שאינה בעריפה וח"ל ולולא תירוץ הר"ף ז"ל הנה נראה ליישב ע"פ מה דאיתא במנחות (דף נ"א ע"ב) פרה שאין מועלין באפרה דאורייתא היא דתניא חטאת היא מלמד שמועלין בה, היא בה מועלין באפרה אין מועלין עכ"ל הגמ', וכתבו שם התוס' ד"ה ואין מועלין באפרה וז"ל, תימה תיפוק ליה דאפר הקדש מותר פדאיתא בסוף תמורה וכו' וי"ל דשאני הכא דכל מצותה לשרפה עומד ועוד נראה דטעם דהתם משום דכל דבר שנעשית מצנתו אין מועלין בו אבל הכא אפתי לא אתעביד עכ"ל, חזינו מדבריהם דפרה אדומה אחר שנעשית אפר אם מקרי כבר נעשית מצנתה יש פנים לכאן ולכאן, דלתירוץ הא' של התוס' גם האפר נקרא נעשית מצנתו דאף שהאפר עומד עדיין להנאה על הטמאין מ"מ

מצות הפרה כבר נגמר ונצאה מקדושתה וענן ההנאה הוא מילתא אחריתא ולא שינוי להפרה עצמה, ולהכי הוכרחו לתרץ דשאני פרה דכל מצותה לשרפה קאי, והתירוץ הב' ס"ל דהאפר לא נקרא נעשה מצותו עד אחר ההנאה על הטמא וא"כ פרה אדומה לא נעשה מצותה עד אחר הנאה, ובפרה הרי קרא מפני דאין מועלין באפרה וא"כ מיושב קושית התוס' פאן שפיר, דאלו לא הנה פתיב רק חד מיעוט כגון אצל תרוה"ד הנה אמינא דאפר פרה מיקרי כבר נעשית מצותה פדעת תירוץ הראשון של התוס' שם וגלי א"כ קרא דדוקא בפרה אדומה לאחר שנעשית מצותה אין מועלין בה הא הקדש אחר גם לאחר שנעשית מצותו מועלין בו, דאל"כ למ"ל מיעוטא דהיא גבי פרה אדומה והסברא דכל מצותה לשרפה עומד לא הנה אמרינו פלל, וא"כ הנה לנו קרא דתרוה"ד מיעוטא לקולא וקרא דפרה אדומה מיעוטא לחומרא וכלל בידינו דלחומרא מקשינו, אבל השתא דתרי מיעוטי פתיבי להורות דלא נילוף לחומרא רק לקולא ע"כ לומר אחת משתי אלה, או דפרה אדומה לא מיקרי נעשית מצותה עד אחר ההנאה על הטמא או הסברא דכל מצותה לשרפה עומד ודו"ק: ועוד י"ל.

ע"פ הא דאמרינו בערכין ודף ה' ע"ב) אהא דאמר ר' יהודא דעכו"ם מעריף אמר רב חסדא אמר אבימי וערכו נגנז ופריף אלא מעתה לא ימעלו בה וכו' ע"ש, וא"כ פן דאליבא דר' יהודא קיימינו נמי הכא דאיהו הוא דס"ל בסנהדרין (דף ס"ו) דשני פתובין הבאכ"א מלמדין ואליביה הוא דמשנינו תרי מיעוטי פתיבי כמש"כ רש"י בפסחים (דף כ"ו ע"א) להדיא שפיר אצטריף תרי מיעוטי, דהא אי לא הנה פתיב רק חד מיעוט הנה אמינא דלא נמעט אלא דומיא דידיה דהנה דבר שנעשית מצותו וגם נגנז דגם בעלמא דבר הנגנז אין בו מעילה והנה תרתי לריעותא פלומר לפטורי, אבל דבר שנעשית מצותו לבד כגון דם אחר זריקה דאינו טעון גניזה או דבר הטעון גניזה מעיקרא ולא נעשית מצותו כמו קדשי עכו"ם הנה אמינא דמועלין בהו, ולא דמי לחמש חטאות המתות דנתמעטו ממעילה מקדשי ה' ואינהו לאו קדשי ה' נינהו דשאני התם דמאבדינו להו בידיה לגמרי, תדע דהרי הרמב"ם אע"ג דפסק בפ"א מה' ערכין דקדשי עכו"ם נגנזין מ"מ פסק בפ"ה מה' מעילה ה' ט"ו דמועלין בקדשי עכו"ם שהקדישו לבדה"ב ועיין בקצוה"ח סי' ר' מש"כ בזה, משו"ה אצטריף אידך קרא לומר דלא נילוף מניייהו פלל דנמעול בדכותייהו בעלמא, ואפשר דלזה פונו התוס' בתירוץ בפסחים שם אלא שקיצרו מאוד בלשונם, ודע דהא דתירצו התוס' פאן דהערופה אצטריף דזו בעריפה ולא אחרת בעריפה לאפוקי פרה אדומה אין זה אליבא דר' יהודא פדמוכח בתוס' חולין (דף כ"ד) ע"ש ודו"ק: ע"ב בגמ' והרי תרומת הדשן נעשית מצותו ומועלין בו, התוס' ביומא (דף נ"ט ע"ב) פתבו דהא דאמרינו דמועלין בתרוה"ד לאו דוקא הוא אלא איסורא בעלמא הוא דאיכא מקרא דנשמו, אבל מעילה ליכא גביה דכבר נעשית מצותו, ולפי"ז הא דפריף הכא והרי תרוה"ד ש"כ וכו' אין הפננה לאחזוקי קושיא קמייטא ואימא מה לפני כפרה וכו' דהא גם בתרוה"ד אין בו מעילה, אלא דפריף לענן איסור הנאה נימא דהקישא אתי לגלויי דלאחר כפרה נמי יש בו איסור הנאה מה"ת כמו תרוה"ד אף דפשט הסוגיא לא משמע הכי, והתוס' הביאו שם ראיה מעגלה ערופה דג"כ אין בה מעילה רק איסורא בעלמא עיי"ש בתוס' ובתוס' ישנים שם שהאריכו בזה וכן מבואר ברש"י קדושין (דף נ"ז ע"א) ד"ה ועגלה ערופה מאימתי נאסרת, וילשון התוס' בזבחים (דף מ"ו ע"א) ד"ה אין לה

ובחולין (דף קי"ז ע"א) דמשמע דיש מעילה בע"ע ודאי דלאו דוקא הוא אלא איסור הנאה לחוד יש בה, ואמת הדבר דיש פדיון לעגלה ערופה ואפי' בלא מום כמש"כ המל"מ פ"י מה' רוצח מהתוספתא פ"א דפרה אבל מ"מ אין זה מכריח שיהא בו מעילה, דהרי קדק"ל שהוממו יש להם פדיון ומ"מ אין בהן מעילה מחיים ומעשר שני אפי' למ"ד דהנה ממון גבוה אין בהם מעילה ופדיון אית בהו, וכן קרקע של הקדש ומחנבר לקרקע דאין בהן מעילה ומ"מ יש בהן פדיון, וה"ה עגלה ערופה אין בה מעילה ומ"מ פדיון יש לה לפי מה דס"ל התוספתא הנ"ל, אולם רש"י בקדושין (דף נ"ז ע"א) ובמקדש"ל ופנ"י שם מבואר דע"ע אין לה פדיון דאינה תופסת דמיה דלא פהתוספתא, ויש מקום לומר דזה תלוא מהיכן דילפינו איסורא דע"ע מחיים דאי משעיר המשלח גלפינו לה כדכתב רש"י בכריתות ודף כ"ה ע"א) הרי שעיר המשלח נמי יש לו פדיון כשנסתאב עכ"פ, ואי איסורה היא משום דכפרה פתיב בה פקדשים הרי יש קדשים שאין להם פדיון כלל ואכמ"ל בזה יומת: וראיתי לבאר כאן דם הקדשים שאין מועלין בו וענינו שצריך ביאור וכבר דברתי מזה גם בספרי תקנת השבים למס' מעילה, הנה הצ"ח בברכות (דף ל"א ע"א) כתב וז"ל, אמנם הנלענ"ד דהתוס' ס"ל דלא אמעוט דם אלא ממעילה אבל איסורא איכא גם לאחר שחיטה אפי' בקדק"ל, והרי הדם קודם זריקה כמו בסיי הבהמה שגם קדק"ל אף דלית בהו מעילה איכא איסורא דאורייתא כמפורש בתוס' גדרים (דף יו"ד) וברש"י פסחים (דף כ"ז ע"ב) גבי עצי שלמים וכו' וכן הדם וכו' איסורא דאורייתא איכא קודם זריקה, ואף דילפינו מיעוטי דדם ממעילה מדכתיב ואני נתתיו לכם וכו' כבר כתב רש"י בחולין בזה"ל שלכם יהא אלקא לאו קדשי גבוה הוא עיי"ש, ולמה לא פירש"י שלכם יהא שיהא מותר בהנאה אלא ודאי דהאי לכם אלכפר קאי שלעגן פרה יהא שלכם דלא אקרי קדשי ה' לעגן מעילה, ותדע דהרי בפסחים (דף כ"ב) מקשה הגמ' על ר' אבהו והרי דם, ואי ס"ד דבדם פתיב לכם להתיר בהנאה נסתר קושית הגמ' וכו', אלא ודאי וכו' דוקא לעגן מעילה דרשינו פו, וכף היא הפונה הוא בהנייתו יהא לעגן קדושתו מה לאחר פרה לא נקרא קדשי ה' פו לפני פרה לא נקרא קדשי ה', אבל לעגן איסור לא הוקש והרי הוא אסור בהנאה עד אחר זריקה וכו', ודע דעיקר דבר זה וכו' מצאתי לכאורה ספירה ע"ז מתמורה (דף ג' ע"א) תוס' ד"ה לא נהניו מדרבנן שם הקשו דלמה לן לומר שהיא מדרבנן ודילמא פיון דמרבין דעפ"ם נודרים נדונ"ד פישראל א"כ אף אמעוט ממעילה נימא שיהא כשלמים דלא נהניו מדאורייתא אף ע"ג שאין בהם מעילה, וצ"ל דכיון דאין בהן קדושה לעגן פגול נותר וטומאה אין בו קדושה לעגן הנאה מה"ת עכ"ל, ולפי"ז הרי גם דם נתמעט מפגול נותר וטמא וכדלעיל ספ"ב] וג"כ ראוי שלא יהא בו קדושה לעגן הנאה דאורייתא, ונראה דשאני קדשי עפ"ם דאמרינו שלא נחית קדושה לעגן זה כלל, אבל דם הרי בסיי הבהמה יש קדושה בדמה אפי' לעגן מעילה וכו"ח לעגן איסור דאורייתא וא"כ בשחיטה אף דמעטינו מדין מעילה ושאר איסור תורה עכ"ל הצ"ח, ודבריו נכונים מאוד ואינם צריכין הסכם וחיזוק: אכן א"כ לשיטת התוס' דס"ל דתרוה"ד אין בה מעילה רק איסור הנאה מה"ת כמש"כ לעיל בדבור הקודם, מאי פריך הש"ס כאן והרי תרוה"ד הרי דם נמי איכא בה איסור הנאה מה"ת ורק ממעילה נתמעטה גם קודם זריקה ונימא באמת דהכי נמי לאחר זריקה מפת ההיקש אבל איסור הנאה לעולם יש בו בין לפני זריקה ובין לאחר זריקה ובמשנתנו הרי

רק אין מוֹעֲלִין בְּדָם קָתְנֵי וּמִנֵּי דַאִין בּוּ אִיסוּר הִנָּאָה, וְאַדְרָבָּה גִּימָא דְהִקְשָׁא אֲתֵי בֵּין לְקוּלָּא וּבֵין לְחוּמְרָא דְלִפְנֵי פִּפְרָה מְקַשְׁיָנוּ לְלֹאחֵר פִּפְרָה לְקוּלָּא דַאִין מוֹעֲלִין בּוּ, וְלֹאחֵר פִּפְרָה מְקַשְׁיָנוּ לְלִפְנֵי פִּפְרָה לְחוּמְרָא דַאִיסוּר בְּהִנָּאָה מִה"ת, אֲלָא ע"כ דְּבִתְרוּה"ד אִיפָּא מְעִילָה גַּמִּי וְנִהִי דְעֵגְלָה עֲרוּפָה אִין בְּהָ מְעִילָה רַק אִיסוּר הִנָּאָה אִין זֶה קוּשְׁיָא כ"כ, דִּי"ל כִּמְש"כ הֶרֶב קָרַן אוּרָה דְהַש"ס ה"ק אִין לָהּ דְּבַר שְׁנַעְשִׂית מְצֻנְתוּ וַיִּשְׂאֵר בְּקוּדְוִשְׁתוּ הִרְאִישׁוּנָה שְׁהִיָּה בּוּ קוּדָם שְׁנַעְשִׂיה מְצֻנְתוּ פֶּל אֲחַד פְּפִי עֲנִינוּ.

דְּבַר שְׁהִיָּה בּוּ מְעִילָה קוּדָם שְׁנַעְשִׂיה מְצֻנְתוּ לֹאחֵר שְׁנַעְשִׂית מְצֻנְתוּ פִּקְעָה הִמְעִילָה מְמַנּוּ, וְדְבַר שְׁלֹא הִיָּה בּוּ רַק אִיסוּר הִנָּאָה בְּעֵלְמָא לֹאחֵר שְׁנַעְשִׂיה מְצֻנְתוּ פִּקְעָה אִיסוּר הִנָּאָתוּ מְמַנּוּ, וְשִׁפִּיר מְבִיא הַש"ס מְעֵגְלָה עֲרוּפָה דֹאע"פ שְׁנַעְשִׂית מְצֻנְתוּהָ נִשְׂאֵר בְּהָ אִיסוּר הִנָּאָתוּהָ שְׁהִיָּה בְּהָ תַחֲזִיקָה, וְא"כ דְּבַרֵּי הַתּוֹס' וְהַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא צ"ע: וְהַנְּלַעַנ"ד דְּעֵיקָר חִידוּשׁ הַצ"ח דְּדָם אַע"ג דְּאֲתַמְעֵט מְמַעִילָה מ"מ אִיסוּר דְּאוּרְיִיתָא יֵשׁ בּוּ תַלְיָא בְּאֲשְׁלֵי רַבְרָבִי, דְּהִנֵּה בְּכַרִּיתוּת (דָּף ד' ע"ב) תַּנְיָא פֶּל חֲלָב וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ מִה חֲלָב לֹוּקָה שְׁתִּים אַף דָּם לֹוּקָה שְׁתִּים דְּבַרֵּי ר' יְהוּדָא וְחַכ"א אִין בּוּ אֲלָא אֲזַנְהֵרָה אָחַת וְכו' אֲלָא אִימָא מִה חֲלָב לֹוּקָה שְׁלֹשׁ אַף דָּם לֹוּקָה שְׁלֹשׁ, וּמ"ש חֲלָב דְּלֹוּקָה שְׁלֹשׁ דְּכַתִּיב בְּיָה הֵלִין תַּרִּי לְאוּוִין וְלֹאוּ דְזָרוּת הָא תַּלְתָּא דָּם גַּמִּי, אֲצַטְרִיף סד"א הוּאִיל וְאֲתַמְעֵט דָּם מְטוּמְאָה לְתַמְעִיט גַּמִּי מְזָרוּת קמ"ל, וְהִנֵּה רַש"י ז"ל גְּרִיס שֵׁם סד"א הוּאִיל וְאֲתַמְעִיט דָּם מְמַעִילָה אֲתַמְעִיט גַּמִּי מְזָרוּת קמ"ל, וְז"ל רַש"י שֵׁם דָּם אֲמַעִיט מְמַעִילָה וְכו' וְאִימָא פִּי הִיכָא דְאֲמַעִיט מְזָרוּת קָרְבֵן מְעִילָה אֲמַעִיט גַּמִּי מְמַלְקוּת דְזָרוּת קמ"ל, וְהַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת (דָּף ע"ד) ד"ה לֹאוּ דְזָרוּת בִּיָּאֵרוּ שִׁיטַת רַש"י דְּהִקְשָׁא קמ"ל דְּאֵף דְּאֲתַמְעִיט דָּם מְמַעִילָה הִיָּינוּ רַק מְקָרְבֵן מְעִילָה אֲבָל מְלֹאוּ דְמְעִילָה דְאִיפָּא מְלָקוּת בְּמַזִּיד לֹא אֲתַמְעִיט, וְזֵהוּ דוּקָא לְר"י אֲבָל לְרַבְּנָן דְּלִית לְהוּ הִקְשָׁא זֶה פְּדֵאִיתָא בְּכַרִּיתוּת שֵׁם גַּם מְמַלְקוּת אֲתַמְעִיט וְא"כ מִהִיכִי תִּתִּי בְּיָה אִיסוּר הִנָּאָה מְצַד מְעִילָה, וּבְוֹדָאֵי דְלִפְנֵי"ז אִין בְּדָם גַּם אִיסוּר הִנָּאָה מִה"ת לְרַבְּנָן, אוּלָּם לְשִׁיטַת הַתּוֹס' דְּגָרְסִי שֵׁם סד"א הוּאִיל וְאֲתַמְעִיט דָּם מְטוּמְאָה וְלֹאוּ דְזָרוּת הוּא לֹאוּ דוּקָל זָר לֹא יֹאכֹל פִּי קוּדְוִשׁ הֵם, א"כ גַּם לְרַבְּנָן אִיפָּא לֹאוּ דְמְעִילָה גַּבִּי דָּם דְּבַהֲאֵי לֹאוּ לֹא פְּלִיגֵי ר"י וְרַבְּנָן, וְהָא דְלֹא חֲשִׁיב בְּכַרִּיתוּת שֵׁם גַּבִּי דָּם הָאֵי לֹאוּ דְמְעִילָה הוּא מְשׁוּם דְּשִׁינָּה גַּם בְּבִשְׂרָה גַּם בְּהִנָּאָה בְּלֹא אֲכִילָה מְשׁוּ"ה לֹא חֲשִׁיב לִיָּה כִּמְש"כ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת שֵׁם, וּמִיָּהוּ אַף לְשִׁיטַת רַש"י דְּלְרַבְּנָן לִיכָּא בְּדָם גַּם לֹאוּ דְמְעִילָה וּמִן־תַּר בְּהִנָּאָה מְצַד לֹאוּ דְמְעִילָה, מ"מ אִיסוּר הִנָּאָה דְאִיפָּא בְּשִׁלְמִים מְחִיִּים אַע"ג דְּוֹדָאֵי נְתַמְעִיט מְלֹאוּ דְמְעִילָה וּבִיָּאֵרְתִּי לְעִיל בְּרִישׁ מְכִילְתִּין בְּשֵׁם הִרְאִישׁוּנִים ז"ל דְּהִאִיסוּר הוּא מְשׁוּם בַּל יַחַל דְּבָרוּ, וְדָאֵי דְבְּדָם גַּמִּי אִיסוּר בַּל יַחַל דְּבָרוּ יֵשׁ פֶּל זְמַן שְׁלֹא נַעְשִׂית מְצֻנְתוּ, וְלֹאחֵר זְרִיקָה וְדָאֵי דְלֹא שְׁיִיף עוֹד אִיסוּר בַּל יַחַל פִּינּוּן שְׁפָכְרָה נַעְשִׂית פֶּל מְצֻנְתוּ וְדו"ק: וּלְפ"ז אֲמִינָא דְוֹדָאֵי לְשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת דְּלֹאוּ דְמְעִילָה אִיפָּא בְּדָם גַּם לְרַבְּנָן דְר"י, ע"כ לֹוּמֵר דְּבִתְרוּה"ד אִיפָּא מְעִילָה גַּמִּי דַּל"כ מֵאֵי פְּרִיף הַש"ס וְנִהִרֵי תְרוּה"ד הִרֵי גַּם בְּדָם אִיפָּא אִיסוּר הִנָּאָה מְצַד לֹאוּ דְמְעִילָה קוּדָם וְאֲפֹשֶׁר דֵּה"ה גַּמִּי לֹאחֵר זְרִיקָה (אִם לֹא דְנִימָא פְּהִקְרָן אוּרָה הַנֵּ"ל וְזֵה לֹא נִיח"ל לְהַתּוֹס' וְדו"ק), אֲבָל לְהַתּוֹס' בְּיוֹמָא אֲזִילֵי בְּשִׁיטַת רַש"י דְּלְרַבְּנָן דְּהִלְכְּתָא פְּנוּתִיָּהוּ לְגַבִּי ר"י ס"ל דַּאִין בְּדָם אִיסוּר פֶּלֶל מְצַד מְעִילָה דְלִגְמָרֵי אֲתַמְעִיט וְהִקְשָׁא דְדָם לְחֲלָב לֹא ס"ל, מְשׁוּ"ה פְּרִיף הַש"ס שְׁפִיר וְנִהִרֵי תְרוּה"ד דָּאִית בְּיָה אִיסוּר הִנָּאָה גַּם לֹאחֵר שְׁנַעְשִׂית מְצֻנְתוּ וְאִמָּאֵי לֹא גִימָא לֹאִידָהּ גִּיטָא מִה קוּדָם פִּפְרָה

אית ביה מעילה אף לאחר כפרה כן ולמה אמרינו דאתמעית גם מאיסור הנאה דמעילה דלפני כפרה כלאחר כפרה הרי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינו, ואי דבאמת יש בדם איסור הנאה קודם כפרה מצד לאו דבל נחל הרי לאו זה ודאי דלא שייך לאחר כפרה ואינו ענין להקיש כלל, וא"כ הקישא פי אתי ע"כ לענין לאו דמעילה אתי ונימא מה לפני כפרה איפא לאו דמעילה לענין איסור הנאה אף לאחר כפרה נמי כמו תרוה"ד ודו"ק ודאמרינו פאן משום דהווי תרוה"ד ואיברי שעיר המשפלת שני כתובין הבא"כ לדעת התוס' ביומא דתרוה"ד ליפא רק איסורא בעלמא א"ש, דגם באיברי שעיר המשפלת נראה דליפא רק איסור בעלמא אחר שנעשית מצנתו כדיליף מקרא אבל לא מעילה, אבל לשיטת התוס' במנחות וכמו שביארנו ע"כ לומר דאיפא איסור וחיוב מעילה באיברי שעיר המשפלת דאל"כ לא הווי ב' כתובין הבא"כ א [וה"ה עגלה ערופה דאמרינו לקמן בגמ' דהווי ב"כ הבא"כ עם תרוה"ד] ונהו דבר קשה להאמר פיון דכבר אינו קדשי ה' ורק מגזרה ילפינו דאסור בהנאה, ובאמת בכל שאר דוכתי המובא סוגיא זו ליתא הך דשעיר המשפלת בלתי פאן במעילה לבד, ומצד הסברא החיצונה לאחר הגרלה תיכף לא נקרא עוד שעיר המשפלת קדשי ה' ואין בו מעילה, ונהי דבהמפרש פאן איתא להדיא דמועלין ביה אבל ברגמ"ה איתא רק לשון דאין נהנין מהן אע"ג דבתרומת הדשן כתב בלשונו דמועלין בה ודו"ק בכ"ז היטב וכבר כתבתי בזה מעט בספרי תקנת השבים: שם בגמ' הניחא לרבנן דאמרי והניחם שם מלמד שטעונו גניזה, המל"מ פ"ה מה' מעילה הקשה אמאי דפסק שם הרמב"ם דכתנות פהונה שבלו מועלין בהן וז"ל תימיה הא קי"ל כל דבר שנעשית מצנתו אין מועלין בו, דדוקא בבגדי כה"ג כתיב והניחם שם וכו' דאם נימא דבגדי כה"ד ילפינו מבגדי כה"ג א"כ ליבעו גם גניזה כבגדי כה"ג, והא אמרינו בשבת (דף כ"ב) מבלי מכוסי פהנים היו מדליקין וא"כ מנ"ל דאית בהו מעילה לאחר שבלו ונעשית מצנתו, ואין לומר דדבר שנעשית מצנתו רק מדאורייתא אין מועלין בו אבל מדרבנן מועלין בו, זה אינו דהרי התוס' בשבת (דף כ"א) ד"ה בית השואבה פתבו וז"ל תימיה איך שרי להדליק בשמחת בית השואבה הא לאו צנרף קרבו הו ובגדי פהונה שבלו מועלין בהן עכ"ל, ואם נאמר דמעילתו היא רק מדרבנן הא י"ל דרק במדינה גזרו רבנן ולא במקדש פיון דיש בשימוש זה גם מצוה, והנה בפשוטו י"ל דהא דקי"ל דבר שנעשית מצנתו אין מועלין בו הוא רק בדבר שלא הנה בו מעולם רק קדוה"ג פגון קדשי מזבח וע"ע דכיון דנעשית מצנתו ואודי לה קדושת גופן אין בהן שום קדושה כלל, אבל דבר הקדוש קדושת דמים שפא ממעות הקדש לא שייך גביה לומר דנעשית מצנתו ושוב אין מועלין בו דהרי עכ"פ הרי נשאר הדבר ממעות הקדש לעולם וא"כ בגדי פהונה דממעות הלשפה הן באים כדאיתא ברמב"ם פ"ח מה' פלי המקדש ועבודתו מחנכתו לקדוה"ג, א"כ גם לאחר שנעשית מצנתו נהי דפקע מהן קדוה"ג מ"מ קדושת דמים שלתו במקומו עומד דלא יהא אלא עצים ואבנים דהקדש דמועלין בהן, והא דאמרינו פאן דבגדי כה"ג הוא אהד מב' הכתובין הפאין פאחד לאו משום המעילה נקטיה אלא דבגדי כה"ג גם קדושת גופן לא פקע אחר שנעשית מצנתו ובעו גניזה ונהו חידוש, וא"כ שפיר מקשו התוס' בשבת שם למה משתמשין בבגדי פהונה לשמחת ביהש"א בלא פדיון, ואין להקשות ע"ז מהא דזבחים (דף פ"ח ע"א) ספין מטרת הנה שם ונמנו עליה פהנים

וגנזוה משמע דנשאר בספין קדוה"ג דאי משום קדושת דמים הנה להם למוכרה והתם
הרי ג"כ דבר שנעשה מצותו.

דיש לומר דכיון שנשתמש בו לגבוה גנאי הוא למוכרו או לפדותו לחולין ומשו"ה גנזוהו,
משא"כ בגדי פהונה הא שמשו בהן בפנים לצורך שמחת בית השואבה וכעין זה פתבו
התוס' במנחות (דף ט') ובכמה דוכתי, ועוד י"ל דהתם מיד שנשחזו בפעם הראשון ראו
שברזל שלה רפה ותפגום ואין זה כלל נעשית מצותה, אמנם אפתי אין זה האמת בישוב
קושית המל"מ ויש סתירות לתירוץ זה מפמה מקומות, והישוב האמיתי בקושית המל"מ
נדבר איה"ש להלן בסמוך, ומ"מ לא נמנעתי מלכתוב גם תירוץ הנ"ל משום דהסברא
לא רחוקה מן הדעת וכל פטופטי דאורייתא טבין: שם משום דהנה עגלה ערופה ותרודה"ד
בכהבכ"א וכו' הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מא"ל, לכאורה קשה פיון
דעגלה ערופה איסור בעלמא הוא ולא מעילה ממש עיין מש"כ לעיל בזה, א"כ אמאי לא
משגי הש"ס דהנה תרודה"ד וע"ע ושור הנסקל שלשה פתובין הבא"כ דלכו"ע אין
מלמדין, וי"ל דלשיטה זו יהיה באמת ראיה מפאן לדעת ר"ת בב"ק (דף מ"ה) ובסנהדרין
(דף פ') דשור הנסקל אינו נאסר מחיים רק לאחר שנסקל או נשחט אחר שנגמר דינו,
משו"ה לא שייך לאחשביה בין הנה שגם לאחר שנעשית מצותו אסורין בהנאה נעשית
מצותו לא מפקיע מהו האיסור פיון דשור הנסקל אין נאסר בהנאה רק אחר שנעשית
מצותו, וסברא זו פתבו כבר התו"י ביומא ד"ה ועגלה ערופה קמא ואביאם לקמן והיא
סברא נכונה מאוד.

ובזה מתורץ מה דפסק הרמב"ם פ"י ה"ו מה' רוצח דעגלה ערופה ירידתה לנ"א אוסרתה
אע"פ שעדיין לא נערפה וזהו דלא פרבא בכריתות (דף כ"ד) ונהרי רבא הוא פתרא והו"ל
לפסוק פמותו ונדחק בזה הכ"מ שם.

ולדברינו הרי מוכח מסוגיא דידן שהיא סתמא דגמ' בג' מקומות בש"ס פאן וכיומא
ובחולין דע"ע מחיים נאסרת דאל"כ איך חשיב ע"ע בהדי הנה דנעשית מצותו ואסורין
שור הנסקל לא חשיב עמהו, אלא דאפתי קשה דהרי מאן האי תנא דס"ל שני פתובין
הבא"כ מלמדין הוא ר"י עיין ברש"י פסחים (דף כ"ו ע"א) ואיהו הא ס"ל דפטר חמור
אסור בהנאה אפ"ל קודם עריפה פדאיתא פ"ק דבכורות, א"כאפתי הו"ל לומר דתרודה"ד,
וע"ע ופטר חמור הו"ל ג' פתובין הבא"כ א ולד"ה אין מלמדין ובכריתות (דף ז' ע"א)
איתא מנין לכה"ג שנטל משמן המשחה שעל ראשו ונתן על בני מייעו שהוא חייב שפאמר
על בשר אדם לא ייסף והקשו התוס' שם דא"כ אמאי לא משגי פאן דאיכא שלשה פתובין
הבא"כ דלכו"ע אין מלמדין ותירצו דשמן המשחה לא נעשה מצותו אע"ג דאיתיה עליו
עיי"ש וכ"כ התוס' ישנים ביומא שם ד"ה וע"ע השני וכ"כ בכריתות הרב חק נתן ופלא
שלא הזכיר שכ"כ התוס' אבל עכ"פ הרי הקשו גם התוס' פעין קושיא דידן דנימא
תרודה"ד וע"ע ופטר חמור הו"ל ג' פתובין, ולמה שפכתו התוס' ישנים ביומא שם ודף
(ס') על קושיתם שהקשו שם אמאי לא חשיב ציפור השחטה מצופורי מצורע, ותירצו
שאין זה קדשים אלא מעשה חוץ אבל שעיר המשחח נקדש בפנים ועגלה ערופה פפרה
פתיב בה פקדשים עכ"ל עיי"ש וכ"כ התוס' בזבחים, א"כ ניחא נמי הא דלא קחשיב שור
הנסקל אפ"ל אם נאסר מחיים וכן הא דלא קחשיב פטר חמור וכ"ז פשוט, ולענין שמן

המשקה פתבו התוס' ישנים ביומא שם דקא לר"י קיימינן דס"ל בכהבכ"א מלמדיו, ואיהו קא ס"ל פ"ק דכריתות דהספד לפהגים ולמלכים פטור דלא הווי זרים מעיקרא, וא"כ אין זה ג' פתובין הבאכ"א דאיכא למיפרך דשמן המשקה הנה איסור שאינו שנה בכל, ואי הנה פתיב שמן המשקה הו"א שאני שמן המשקה דאית ביה פרת ועיין בהגהות הגה"ח ר' יצחק חיות זצ"ל הנדפסין במשניות הגדולים דפוס ראם מש"כ פאן וע"פ דבריו יש לפלפל: ואין להקשות לרבא דס"ל דאברי שעיר המשלח מותרין וגם ס"ל דעגלה ערופה לאחר עריפה נאסרת, א"כ למ"ד ב"כ הבאכ"א מלמדיו מנ"ל דבדם אין מועלין פנין דליכא תו תרי מיעוטי, דפשוט הוא כמש"כ פאן הרב קרן אורה דכינו דתנאי ג"כ פליגי בזה א"כ י"ל דמ"ד שני פתובין הבאין פאחד מלמדיו ס"ל דעגלה ערופה מחיים נאסרת, ועוד האריף פאן הרב קרן אורה בענינים שאינם נחוצים לביאור הסוגיא לדעתי לכן לא הבאתים: שם פתיב התם הערופה וכתוב החם ושמו עכ"ל הגמ', פרש"י ה"א קמייתי דהערופה יתירא וגם וא"ו בתראה דנשמו מותר למעוטי, וקשה א"כ מאי קעביד מאן דס"ל ב"כ הבאין פאחד אין מלמדיו עם ב' מיעוטי האלה דמותרין הו, ובקדושין (דף נ"ח ע"א) איכא שם פנין סוגיא דידן ממש והקשו שם המהרש"ל והמהרש"א ו"ל פקושיתנו ע"ש, וי"ל ע"ד החידוד דהנה פכר הבאתי לעיל קושית המל"מ פ"ה מה' מעילה דאמאי מועלין פבגדי פהונה שפלו הא נעשית פכר מצותן ואין לומר דילפינן להו מבגדי כה"ג א"כ ליבעו גניזה פבגדי כה"ג ולמה עשו מהן פתילות בשמחת בהשא"ב, וי"ל דגם בגדי כה"ג מותר לעשות פתילות וגניזה לאו דוקא וקרא דנהניחם שם אתי רק לאורויי דיש בהן מעילה גם אחר שנעשית מצותן, אבל על הרמב"ם קשה דאיהו פסק להדיא דמבגדי כה"ג אסור לעשות פתילות ש"מ דס"ל דגניזה ממש בעינו, ובגדי כה"ד פסק דעושיין מהן פתילות וע"כ דס"ל דלא ילפינן בגדי כה"ד מבגדי כה"ג, וא"כ קשה למה בגדי כה"ד פשלו מועלין בהן הרי נעשית מצותן, ואולם הרי התוס' פאן הקשו בד"ה תרי מיעוטי וכו' דלמ"ל תרי מיעוטי הרי פחד סגי ועיין במהרש"א בקדושין שם, ונתרץ הפל פחדא מחתא וקושיא חדא מתורצת בחברתה, דס"ל להרמב"ם דבאמת ילפינן בגדי כה"ד מבגדי כה"ג אבל הילפותא היא רק לענין מעילה אבל לא לענין דלבעו גניזה דמגניזה מיעטינהו קרא בהדיא, דלכאורה יש לדקדק להרמב"ם דס"ל דבגדי כה"ג גניזה ממש בעו א"כ פל מקום דכתיב גניזה הנה גניזה ממש ואסורין להשתמש בהן אפי' לצורך גבוה, א"כ למ"ד ב"כ הבאין פאחד מלמדיו מנ"ל דכל דבר שנעשית מצותו אין מועלין בו הרי המיעוטי דהערופה ושמו י"ל דלא ממעטי רק מגניזה דכל דבר שנעשית מצותו לא בעי גניזה אבל מ"מ מעילה אפשר דאית ביה, אף הדבר נכון מאוד דאי למעוטי מגניזה לחוד הרי סגי פחד מיעוטיא פקושית התוס' ולמ"ל מיעוט השני, אלא ע"כ דחד ממעט מגניזה וחד ממעט ממעילה נמי וא"כ דלגמרי ממעט קרא, ומיהו פל זה הוא למ"ד בכהבכ"א מלמדיו אבל למ"ד אין מלמדיו וסוגיא דעלמא פנותיה הרי הא דכל דבר שנעשית מצותו דלא בעו גניזה מב' פתובין הבאכ"א ידעינן, ואפתי מנלן דאין מעילה נמי אחר שנעשה מצותן וע"כ לומר דזה ידעינן ממיעוט אחד משני המיעוטים דהערופה וישמו, ואיתר מיעוט הב' למעט בגדי כה"ד מגניזה דלא נימא דאתקיש גם בזה לבגדי כה"ג, אבל לענין מעילה שאין ע"ז מיעוט מותר ילפינן באמת בגדי כה"ד מבגדי כה"ג דאחר שפלו מועלין בהן ודו"ק שהוא רק ע"ד החידוד ועוד נדבר בזה: נשוב ונשנה

הלקה זו דהש"ס פריד הניחא למ"ד בכהכ"א אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מא"ל, וכתב רש"י בסוגיא זו בפסחים (דף כ"ז ע"א) אלא למ"ד מלמדין ר' יהודא ס"ל פן בסנהדרין עכ"ל, ומדקדקין העולם דמאי פעי רש"י בזה והגאון מלבי"ם בהתורה והמצוה הקשה עוד יותר דאדרבה לר' יהודא לקמ"ד, דאיהו ס"ל בהדיא פרבנן דר' דוסא והוא עצמו הוא בר פלוגתיה עיין יומא (דף י"א) א"כ לדידיה איפא ג' פסוקים הפאין פאחד ותרוין היופי עינים פאן ובפסחים שם דכונת הש"ס היא לשמאי הזקן דס"ל ג"כ בכהכ"א מלמדין עיין בהגהותיו בש"ס דווילנא תמוה שהעלים עין מרש"י במקומו בפסחים שם שפיל להדיא דהפונה היא על ר' יהודא] וכבר פתובה קושיא זו בספר יעלת חן מהג"מ ר' שמשון זעליג זצ"ל וכתב שפן הקשה המהר"ם מטקטין בספר גבעת שאול, והגאון רש"י הג"ל תירץ דאדרבה רש"י פא לתרץ קושיא זו שהיא באמת קושית התוס' ביומא (דף נ"ט) ד"ה אלא למ"ד, ורש"י אזיל בזה לשיטתיה והתוס' לשיטתם, דהנה הגינת ונרדים פלל י"ז מספקא ליה בהא דג' פתובין הבאכ"א לכו"ע אין מלמדין אי פעינו תרי פתובין מיותרין או פחד סגי, וכתב דזה תלי בטעמא דאי הא דב' פתובין הבאכ"א מלמדין הוא משום דמלתא דאתא בקו"ח ומבנן אב טרח וכתב לה קרא פעינו ב' פתובין מיותרין, ולטעם התוס' ביומא דהנה פרשה שנאמרה ונשנית אין צריף רק פתוב אחד מיותר עיי"ש ועיין במלוא הרועים, וא"כ י"ל דרש"י ס"ל הטעם דטרח וכתב לה קרא ובפינו ב' פתובין מיותרין, וזה ברור דבשני פתובין הבאכ"א דתרוה"ד ובגדי כהונה רק קרא דתרוה"ד מיותר דקרא דבגדי כהונה הא צריף לגופיה לאשמעינו דבר חדש דכינון שעבר יוכ"פ ראשון אסור להשתמש בהן אפיל ביוכ"פ השני דנה הרי לא הנה מצינו למילף מתרוה"ד, אלא דקרא דתרוה"ד מיותר דכינון דגלי קרא בבגדי כה"ג דגם אחר שנעשית מצותן מועלין בהן ובעו גניזה ה"נ הנה ילפינו לתרוה"ד וזה פשוטו וגם בהא דקאמר הש"ס דהנה תרוה"ד ועגלה ערופה ב"כ הבאכ"א יש להוכיח ג"כ דקרא דעגע"ר אינו מיותר אליפא דר' יהודא רק תרוה"ד מיותר, דבבכורות (דף י"א) תנו רבנן פטר חמור אסור בהנאה דברי ר' יהודא ור"ש מתיר, וטעמיה דר' יהודא הוא דנה בכלל בהמה טהורה ור"ש ס"ל דמיעט קרא עיי"ש, ואמר שם ר"נ ורש"ב מחלוקת קודם עריפה אבל לאחר עריפה מודה ר"ש דילפינו עריפה מעגלה, ואמר ר"נ מנא אמיןא לה דתניא נאמר פאן וערפתו ונאמר להלן וערפתו מה להלן אסור וכו' למאן אי לרי"ה השתא מחיים אסור לאחר עריפה מבעיא אלא לר"ש, וקדחי הש"ס לעולם לרי"ה וסד"א עריפה במקום פדייה עומדת ומותר, וריו"ח ואיתימא ר"א אמרו עדיין היא מחלוקת, א"כ לריו"ח ור"א הברייתא היא לרי"ה ומ"מ אצטריף ג"ש דלא נימא עריפה מתרת פפדייה, וכן הוא בהדיא בירושלמי בקדושין, ולפ"ז לרי"ה הך דעגלה אינו מותר דאי לא הנה פתיב קרא בעגלה לא הנה ילפינו לה במה מצינו מתרוה"ד דטפי הנה ילפינו בג"ש מפטר חמור דג"ש עדיפא ממה מצינו, ובפטר חמור מצד הסברא העריפה מתרת פפדייה ומותר לאחר עריפה וממילא גם עגלה ערופה מותרת אחר העריפה, להכי אצטריף קרא לאסור בעגלה ערופה ושוב ילפינו בג"ש איפכא דפטר חמור ג"כ אסור לאחר עריפה, ובזה מתורץ קושית התוס' במה שדייק רש"י ז"ל בלשונו לומר דהוא ר' יהודה ולדידיה ליפא למימר דנה ג' פתובין הבאכ"א דהרי רק חד קרא דתרוה"ד מיותר דקרא דבג"כ וע"ע אצטריף וכ"ז לרי"ה אבל לא לר"ש ודו"ק: ועוד י"ל קושיא זו ע"פ מש"פ הרמב"ם

דבגדי פֿהונָה אין מוּעֲלִין בֿהֶן וְכַשְׁפֵּלוּ מוּעֲלִין בֿהֶן וְהַקְשָׁה עָלָיו הַמַּל"מ הַבְּאֲתִי דְבָרֵינוּ
לְעֵיל ד"ה הַנִּיחָא לְרַבֵּנוּ וּד"ה פְּתִיב הָתָם הָעֲרוּפָה וְתִרְצָתִי קוֹשְׁתִּי בְּשָׁנֵי אוֹפְנִים וְכֵאן
נֵאמַר בְּאוֹפֵן אַחַר, דְּהֵנָּה כְּבָר הַבְּאֲתִי שְׁהַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא פְּתִבוּ דְדָבָר שְׂאִין בּוּ מְעִילָה
בְּשַׁעַת מְצוֹתוֹ וְרַק לְאַחַר שְׁנַעְשֵׂה מְצוֹתוֹ יֵשׁ בּוּ אִיסוּר לֹא נִכְנָס בְּכֻלָּל ב' פְּתוּבִין וְגַם לֹא
נִתְמַעַט מִהִתְרִי מִיעוּטֵי וּכ"כ הַפְּנ"י בְּקִדּוּשֵׁין בְּסוּגְיָא דְצַפּוּרֵי מְצוּרָע) וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה
לְהַרְמַב"ם דְּבַגְדֵי פֿהוּנָה בְּשַׁעַת מְצוֹתוֹן אִין מוּעֲלִין בֿהֶן וְרַק כְּשִׁפְלוּ מוּעֲלִין בֿהֶן אִיךָ קֵאָמַר
הַש"ס דְּבַגְכ"ה וְתִרוּה"ד הו"ל בְּכַהֲבִכ"א הָרִי בְּגִדֵי פֿהוּנָה מְעִילְתָן הִיא רַק אַחַר שְׁפָלוּ
וְנַעֲשִׂית מְצוֹתוֹן, וְהַפְּנ"י שָׁם הִרְגִישׁ בְּזָה וְכָתַב דְּבַגְדֵי כַה"ג מוּעֲלִין בֿהֶן גַּם קוֹדֵם שְׁפָלוּ
וְדוֹקָא בְּבַגְדֵי כַה"ד אִין מְעִילָה, אָבֵל דְּבָרֵינוּ תְּמוּהִין דְּהָרִי הַהוּכְחָה וְהַטַּעַם דְּאִין מוּעֲלִין
בֿהֶן הוּא מְשׁוּם דְּלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמִלְאָה"ש וְעֵינֵין בְּיוֹמָא ר"פ בָּא לּוּ כַה"ג מְבוֹנָאָר דְּגַם
בְּגִדֵי כַה"ג נִיתְּנוּ לִיקְהוֹת בֿהֶן דְּאִטּוּ הַכַּה"ג מְלֵאךְ הוּא לְפִנּוּשְׁטוֹן מִיַּד פְּהָרְף עֵין וְגַם
מִהַמַּל"מ שָׁם מְבוֹנָאָר פֿון, אָמְנָם הַנִּלְעַנ"ד בְּיִשׁוּב קוֹשְׁיָא זֹו בְּהַקְדָּם סוּגְיָא דְקִדּוּשֵׁין (דָּף
נ"ד) דְּבַמְשָׁנָה שָׁם ס"ל לר"מ בְּמִזִּיד קִידָשׁ וּבְשׁוּגָג לֹא קִידָשׁ וְרִי"ה ס"ל בְּמִזִּיד לֹא קִידָשׁ
וּבְשׁוּגָג קִידָשׁ, וּמְפָרֵשׁ שָׁם רִיו"ח טַעְמָא דְר"מ דַּס"ל בְּמִזִּיד מִתְחַלֵּל וּבְשׁוּגָג אִין מִתְחַלֵּל
וְרַב אָמַר לֹא מְצִינוּ וְכו' וּמִתְנִיתִין בְּכַתְּנוֹת פֿהוּנָה שְׁלֹא בְּלוּ לְכָף אִין בֿהֶן מְעִילָה בְּשׁוּגָג
דְּלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמִלְאָה"ש, ת"ש מוּעֲלִין בְּכַתְּנֵין וְאִין מוּעֲלִין בְּעִתִּיקִין רַמ"א אָף מוּעֲלִין
בְּעִתִּיקִין שְׁהִיָּה ר"מ אוֹמַר מוּעֲלִין בְּשִׁירֵי הַלְשָׁפָה וְאִמָּא גִימָא הוּאִיל וְנִתְּנוּ לִיקְהוֹת מִהֶן
דְּהָא חוֹמַת הָעִיר מְשִׁירֵי הַלְשָׁפָה הֵן בְּאִין, וּמְשִׁנֵי אִימָא רִי"ה אוֹמַר מוּעֲלִין בְּשִׁירֵי
הַלְשָׁפָה, וְהַרְמַב"ם פּוֹסֵק דְּאִין מוּעֲלִין בְּכַתְּנוֹת פֿהוּנָה וְאִין מוּעֲלִין בְּשִׁירֵי הַלְשָׁפָה עֵינֵין
פ"ה הִי"ד וְסוּף פ"ו מֵה' מְעִילָה, וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה דְּהָא קִי"ל ר"מ וְרִי"ה הִלְכָה כְּרִי"ה
וְלָמָּה פֿוֹסֵק פֿאַן כַּר"מ, וְאוּלָּם הָאָמַת יוֹרָה דְּרַכּוּ דְּכָל זָה הוּא אֵלִיבָא דְרַב דְּמוּקֵי הַמְשָׁנָה
בְּכַתְּנוֹת פֿהוּנָה וְצָרִיךְ לְהַפְּנוּךְ הַבְּרִייתָא אָבֵל לְרִיו"ח א"ל לְהַפְּנוּךְ הַבְּרִייתָא וְרַב רִיו"ח
הִלְכָה כְּרִיו"ח וְכֵן מְשַׁמַּע מִהַכ"מ שָׁם, וּבְזָה מְבוֹנָאָר הַסּוּגְיָא הֵיטֵב דְּשַׁפִּיר מְשִׁנֵי הַש"ס
דְּהוּנָה בְּגִדֵי פֿהוּנָה וְתִרוּה"ד ב' פְּתוּבִין הַבַּאכ"א, וְאִין לְהַקְשׁוֹת פֿינּוּ דְּבַגְכ"ה בְּשַׁעַת מְצוֹתוֹן
אִין מוּעֲלִין בֿהֶם אִין לְחֻשְׁבָּם בְּב' פְּתוּבִין דְּהָרִי לְמָאן קִיִּימִינּוּ הַשְׁתָּא לָמ"ד ב"כ הַבַּאכ"א
אִין מְלַמְּדִין וְהוּא ר"מ בַּר פְּלוּגְתָּא דְרִי"ה, וְלִר"מ דְּמוּעֲלִין בְּשִׁירֵי הַלְשָׁפָה ה"ה בְּכַתְּנוֹת
פֿהוּנָה, וּפְרִיךְ דַּמ"מ אָף לר"מ הַנִּיחָא לְרַבֵּנוּ אֵלָא לר"ד מַא"ל וּמְשִׁנֵי דְּהוּנָה תִּרוּה"ד וְע"ע
ב"כ הַבַּאכ"א, וְהַשְׁתָּא פְּרִיךְ שַׁפִּיר לָמ"ד מְלַמְּדִין מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר וְאִין לּוֹמַר דַּס"ל
פְּרַבְּנָן דַּר' דּוֹסָא וְהו"ל ג' פְּתוּבִין הַבַּאכ"א פְּקוּשְׁתִּי הַתּוֹס' בְּיוֹמָא, דְּלַהֲכִי מְדִיִּיק רַש"י
דַּמ"ד מְלַמְּדִין הוּא רִי"ה וְרִי"ה הָא ס"ל דְּאִין מוּעֲלִין בְּכַתְּנוֹת פֿהוּנָה חֲדָשִׁים וְלֹא הוּוּ
לְדִידִיָּה בְּכֻלָּל ג' פְּתוּבִין הַבַּאכ"א, וּמְמִילָא שַׁפִּיר פֿוֹסֵק הַרְמַב"ם דְּמוּעֲלִין בְּכַתְּנוֹת פֿהוּנָה
אַחַר שְׁפָלוּ דְּהָא לֹא מְמַעְטִינּוּ מְשִׁנֵי פְּתוּבִין וְכֵן מַב' מִיעוּטִים רַק דְּבָר שְׁמוּעֲלִין בּוּ קוֹדֵם
שְׁנַעְשֵׂה מְצוֹתוֹ, וְקִרָא דְּוְהַנִּיחָם שָׁם מְלַמְּד רַק דְּבַגְדֵי כַה"ג טַעוֹן גְּנִיזָה וּבְגִדֵי כַה"ד בְּאַמַּת
לֹא פְּעוּ גְּנִיזָה דְּלֹא יִלְפִינּוּ בְּגִדֵי כַה"ד מְבַגְדֵי כַה"ג, וְהָא דְּמוּעֲלִין בֿהֶן אַחַר שְׁפָלוּ הוּא
מְשׁוּם דְּהוּוּ כְּשָׂאָר הַקְּדִישׁוֹת וְדו"ק הֵיטֵב שֶׁהוּא כְּפִתּוֹר וְפִרְחָ: וְאַפְתִּי פֿשׁ גַּבְּן לְבָאָר
דְּלִכְאוּרָה עֵיקַר פְּלָל זָה שְׁכַתְּבוּ הַתּו"י וְהַפְּנ"י דְּדָבָר שְׂאִין מוּעֲלִין בּוּ רַק לְאַחַר שְׁנַעְשִׂית
מְצוֹתוֹ אִינוּ נִכְנָס בְּכֻלָּל ב' פְּתוּבִין קִשָּׁה, דְּהָרִי הַסּוּגְיָא פֿאַן אֲזֵלָה לְרִיו"ח וּבְחֻלִין (דָּף
פ"ב) אִיתָא הַשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְנִמְצָא טְרַפָּה חֲטִיב וְר"ש פּוֹטֵר, וְקֵאָמַר שָׁם רִיו"ח

דע"ע אינה משנה דאינה נאסרת מחיים וא"כ איך מכניס פאן עגלה ערופה בכלל הב' פתובין, אכן גם זה י"ל בהקדם מה שהקשו התוס' בסנהדרין (דף מ"ד) אהא דאייתא שם האורג בגד למת אבני אמר אסור הזמנה מילתא היא ורבא אמר מותר הזמנה לאו מילתא היא וטעמא דאבני הוא משום דיליף שם שם מעגלה ערופה, ופריה ורבא מ"ט לא אמר פאבני וכו', והקשו התוס' פי נמי גמיר מע"ע הא רבא פוסק בכ"מ כריו"ח וריו"ח הרי ס"ל דאין ע"ע נאסרת מחיים וע"ש שפתיננו בדוחק ועיין שו"ת רע"א ז"ל סי' ג', ולענ"ד י"ל דריו"ח בעצמו ס"ל דע"ע אסורה מחיים דהא אליביה קאמר הש"ס פאן דע"ע ותרודה"ד הו"ב' כתובין הבאכ"א וכמו שנתבאר, ומה שאמר ריו"ח בתולין שם עגלה ערופה אינה משנה היינו משום דשם תנן דר"ש פוטר משום דאסורה באכילה ונהנה שחיטה שאינה ראוייה, ולר"ש נדאי דע"ע אינה נאסרת מחיים דהרי כבר כתבנו לעיל ד"ה נשוב ונשנה הלכה זו פלוגתא דרי"ה ור"ש בפטר חמור דלרי"ה אסור מחיים ולר"ש מותר, ור"נ ור"א ס"ל דמודה ר"ש לאחר עריפה דילפינן עריפה מע"ע וריו"ח ור"א ס"ל דעדיין היא מחלוקת דרי"ה יליף עריפה עריפה ור"ש לא יליף הך ג"ש, א"כ לרי"ה דיליף פטר חמור מע"ע דאסור לאחר עריפה ואין ג"ש למחצה וילפינן להקפך ע"מ מפטר חמור דאסור מחיים.

אבל אליבא דר"ש אף אם יגמור ג"ש הרי ס"ל דפ"ח אינו נאסר מחיים ממילא גם פ"ע בין אם גמיר ג"ש בין אם לא גמיר עגלה ערופה לא נאסרה מחיים, ושפיר קאמר ריו"ח אליבא דר"ש דעגלה ערופה אינו משנה אבל ריו"ח בעצמו ס"ל באמת דע"ע נאסרת מחיים, ומתורץ קושית התוס' בם בסנהדרין ושיטת התוס' ישנים והפני"ה הנ"ל ודו"ק: ודע עוד דבעיקר קושית המל"מ דלמה בגדי כהונה שפלו מועלין בהם הרי קיי"ל כ"ד שנעשית מצנתו אין מועלין בו, כ דהא שפלו אין זה נעשית מצנתו אלא שאינן ראויין עוד למצנתו, וזה לא מצינו דכל שאין ראוי עוד למצנתו שלא יהא עור בו מעילה ונהו דבר דמסתבר והשכל הישר מחייב כן, וכ"כ השעה"מ והרב תפא"י פ"ה דמעילה ועוד איזה אחרונים וזהו לענ"ד קושטא דמילתא: ובהבדל שבין סוגיא דידן לשארי מקומות דבפסחים וביומא ובחולין ליתא הא דתרוה"ד ואברי שעיר המשלח הו"ב"כ הבאכ"א והכא איתא, י"ל דלכאורה מה שייך פאן אברי שעיר המשלח לפ"מ שפיארנו לעיל ד"ה ועוד י"ל קושטא זו דהא דלהרמב"ם בגדי כה"ג מעוניין גניזה לא ילפינן זה לבגדי כה"ד ורק בהנאה אסורין, וגניזה דבגדי כה"ג ותרומת הדשן גניזה ממש הוא א"כ איך הו"ב תרוה"ד ואברי שעיר המשלח ב"כ הבאכ"א, הרי אברי שערה"מ אינם טעונין גניזה גם למ"ד דאסורין בהנאה, דאל"כ מאי קאמר שם הש"ס מסתברא כמ"ד מותרין בהנאה דלא אמרה תורה שלח לתקלה ואם היו צריכין גניזה מאי תקלה יש בהו, וכיון דלא בעו גניזה איזה ב"כ הבאכ"א יש פאן הרי תרנוייהו אצטריכי דאי הוה כתב רק תרוה"ד ונהנה ילפינן אברי שערה"מ מננייהו הו"א דגם אברי שערה"מ בעו גניזה.

ואי הנה פתיב רק בשעיר המשלח ונהנה ילפינן תרוה"ד מננייהו הו"א דגם תרוה"ד אסורין בהנאה אבל גניזה לא הוה ידעינן בתרוה"ד ואצטריכו תרנוייהו אבל לפמש"כ לעיל ד"ה פתיב התם הערופה הדבר נכון, דשם כתבנו דלכאורה קשה מנלן למעט מקראי דושמו והערופה דאין מעילה בדמים.

גימא דהוא לאחר פפריה פלפני פפריה והמיעוטים באו למעט רק מגניזה, אכן התוס' הרי הקשו דלמ"ל תרי מיעוטי הא פחד סגי וכנה מתיישוב הפל, די"ל דגם המקשן ידע מהמיעוט דושמו אלא דנהה קשה ליה לימא דממעט מגניזה לחוד אבל לא מאיסור הנאה ומעילה, ומשני הש"ס שפיר דהו"ל תרוה"ד ואברי שעהמ"ש ב"כ הבאכ"א היינו דלכתוב בתרוה"ד ולא בשמהמ"ש ואין לומר דנהה אמינא דגם אברי שעהמ"ש בעו גניזה, זה אינו דהרי לעגנן גניזה איפא מיעוט דושמו, ופריה הניחא למ"ד אין נהנין וכו' ומשני הנה תרוה"ד ובגדי כהונה ב"כ הבאכ"א, וכאן נמי לא קשה דילמא הב"כ אינו ממעטין רק מגניזה דלגניזה הרי פבר פתיב ושמו למעט, ופריה שוב אלא למ"ד מלמדן מאי איפא למימר ומשני תרי מיעוטי פתיבי חד ממעט מגניזה וע"כ השני ממעט גם ממעילה: ומעפה י"ל בהבדל הסוגיות ע"פ מה שהביאו פבר הגינות ורדים והמלוא הרועים מחלוקת רש"י ותוס' בקדושין בסוגיא דמ"ע שהזמן גרמא, דרש"י ס"ל דב"כ הבאכ"א אין מלמדן הפונה.

דלא מצינו למילף מנייהו ונשאר הדבר על הסברא החיצונה אבל התוס' ס"ל שם דב"כ הבאכ"א הנה מיעוטה דדוקא הנה אבל אחרניא לא עיי"ש, וא"כ י"ל דכנה פליגי גם הסוגיות דסוגיא דפסחים יומא וחוילין ס"ל פשיטת רש"י דב"כ הבאכ"א לא הוה מיעוטה, ונהרי התוס' ד"ה הוא לפני פפריה הקשו אדרבה גימא איפא לאחר פפריה פלפני פפריה דאין לה דבר שלא נעשית מצנתו ואין מועלין בו, ותיקצו דמצינו עגלה ערופה קודם רידתה לפחל דלא נעשית מצנתה ומותרת בהנאה, וא"כ י"ל דלא אפשר לומר דתרוה"ד ואברי שעהמ"ש הנה ב"כ הבאכ"א, דנהה דאין לומדין מנייהו עכ"פ גם מיעוט לא הנה ונלמוד מהוא דלאחר פפריה פלפני פפריה דאין לה דבר שלא נעשית מצנתו ואין מועלין בו, ואי משום דמצינו בע"ע הרי מצינו להקפך בתרוה"ד ואברי שעהמ"ש דנהה דלא ילפינו מנייהו אבל הרי גם מיעוט לא הוה ונלמוד לחומרא מהוא, אבל תרוה"ד ובג"כ שפיר הוה ב' כותבין ואין מלמדן גניזה מנייהו ואיפטר לן מיעוטה דושמו למעט ממעילה דלא גילף מהוא, משא"כ אברי שעהמ"ש דאין בהו גניזה וא"כ אצטריה ושמו למעט מגניזה לבד אבל איסור מעילה נהי דלא ילפינו מנייהו דהוה ב' כותבין אפתי איפא למילף מהוא, אולם סוגיא דידן ס"ל פשיטת התוס' דב"כ הבאכ"א מיעוטה הנה וא"כ שפיר י"ל גם דתרוה"ד ואברי שעיר המשלח הוה ב"כ הבאכ"א וממעטין שפיר דם ממעילה, ועיין נו"ב מהדו"ק חאהע"ז סי' ע"ח ודו"ק בכ"ז היטב, וזאת לדעת דהא דבגדי כה"ג טעונין גניזה היינו רק בד' בגדים שמשמש בהן ביוהכ"פ אבל הח' בגדים שמשמש בהן כל השנה וגם ביוהכ"פ לקרבנות התמידין דינו כבגדי פהו הדיוט לכל דבר ואין טעונין גניזה, ואף דלא משמע הכי מהמל"מ שהבאתי לעיל מ"מ פן הוא האמת וכ"כ הקרן אורה: והנה בפיהמ"ש להרמב"ם (דף קי"ז) ז"ל, ונאמר מיעוט שלישי והוא שנאמר פי הדם הוא בפנש וגו' ר"ל שעומד כמו שהוא ואין איסור אחר נוסף עליו אמרו חד למעוטי ממעילה וחד למעוטי מטומאה וחד למעוטי מנותר וכבר נתבאר שהאוכל דם קדשים באיזה עגנן שיהיה אינו חייב לעולם פרת אחר יותר על פרת של דם ודע זה עכ"ל, ולכאורה תמוה לפי ביאורו במיעוט דהוא מאי פריה הש"ס ואימא לאחר פפריה פלפני פפריה וימעלו בדם הא הוא משמע שאין להוסיף עליו איסור אחר והיא תמיה עצומה, אכן נראה דנדאי ריו"ח בעצמו ס"ל דרשה דהוא בהנייתו והא לעולם בלי השתנות דינו

אחר פפירה ולפני פפירה, משום דלענין איסור מעילה לא שייך לומר מדרישא דהוא דלא קל איסור מעילה על איסור דם דאיסור מעילה הרי הוא סוג אחר לגמרי, דאיסור דם הוא באכילה ובכרת ואיסור מעילה עיקר בהנאה ובלאו לחוד, וע"כ דריש הוא בהננייתו יאה קודם פפירה ולאחר פפירה שנה בדיניו, אבל דברי הרמב"ם הם לאחר שעשה הש"ס פבר את הצריכותא דתלתא קראי בדם למ"ל חד למעוטי מנותר וחד ממעילה וחד מטומאה ע"ש סוף פרק כל הפשר, ס"ל להרמב"ם דהדרשא דאתי למעילה לפי המסקנא הוא מקרא דלכם שלכם יאה דאין בו איסור הנאה, ומלכפר אמרינו דלכפרה נתתיו ולא לאיסור נותר, ומהוא ממעטינו איסור טומאה, או להיפך דמלכפר ממעטינו טומאה ומהוא נותר, דלגבי איסור נותר או טומאה שהם איסורי אכילה ובכרת בדם נדרש יפה קרא דהוא שיהיה עומד כמו שהוא ולא יחול עליו איסור אחר וזולת איסור דם ולענ"ד הוא נכון וענין בשמ"ק פרייתות דף ד' ע"ב אות נא"ו ואות ט' הנדפס בסוף המסכתא ויש להאריך בדבריו שם: רש"י ד"ה אלא לר' דוסא דאמר וכו' דלית בהו מעילה עכ"ל, וביומא (דף ס' ע"א) הוסיף רש"י וכתב שהרי בגדי פהונה מותר ליהנות בהן משום דלא נתנה תורה למלאה"ש עכ"ל, והוא לכאורה שפת יתר דאף אם נימא דבגדי פהונה יש בהן מעילה עכ"פ פיון דלר"ד לא נעשית עדיין מצותן דראוין עדיין לכה"ד ממילא ליפא ב"כ הבאכ"א לדבר שנעשית מצותו שמועלין בהו, ואפי' נימא דס"ל לרש"י והמפרש פאן דגם אם מותרין הן לכה"ד מ"מ נעשה מצותן איקרי משום דמעיקרא נעשו ליהכ"פ, ועתה הרי אסור להשתמש בהן ביוכ"פ אחר ונעשית כפר מצותן מיקרי, אפתי לשון רש"י מיותר דהרי הא דהווי ב"כ הבאכ"א הוא משום דבגדי כה"ג אית בהו מעילה גם לאחר שנעשית מצותן דילפינו מוהניחם שם דבעו גניזה, אבל לר' דוסא אפי' אם נימא דבגדי כה"ד אסורין בהנאה מ"מ לדידיה הרי קרא דוהניחם שם לא אתי לגניזה, ממילא י"ל דבגדי כה"ג נמי שנעשית מצותן אין בהן מעילה ורק שנעשה מהן בגדי כה"ד הוקדשו עתה מחדש ומועלין בהן פדיון כל בגדי פהונה ואין לנו שני פתובין הבאין פאחד דמועלין בדבר שנעשית מצותו וא"כ לכאורה גם דברי רש"י שם ודברי המפרש פאן מיותרין, ואולי יש לומר דהנה קשה ליה לרש"י אמאי לא קאמר הש"ס אלא למ"ד והניחם שם שלא ישתמש בהם ביוכ"פ אחר מא"ל, דהא לית לן ילפותא לענין מעילה פדכתבנו, והש"ס פריה רק מהא דמותר להשתמש בהן כה"ד שאין זה עיקר הקושיא לכאורה, אלא ע"כ דמזה ליפא עדיין לאכוחי פלל דאפי' למ"ד דקרא אתי שלא ישתמש בהן ביוכ"פ אחר נמי קרא דוהניחם שם אינו יוצא מידי פשוטו שישארו בקדושתן ושימעלו בהן גם אחר שנעשית מצותן, ולפ"ז גם במאי דאמרינו דמותרין הן לכה"ד נמי אפשר לומר דמ"מ אתי קרא דוהניחם שם לומר שיהיו בקדושתן לענין מעילה לעולם, להכי הוכרח רש"י לפרש דמ"מ מקשה דנדאי למ"ד מותרין הם לכה"ד אין מועלין בהם דהרי לא נתנה תורה למלאה"ש, ואפי' נימא דכאן הוא גזרת הפתוב שיהא בהן מעילה דמן הסתם לאו דרף הוא שילבשם כה"ד פדאיאתא ביומא שם, וא"כ פשטיה דקרא דוהניחם שם אתי שלא יוציאן לחולין לגמרי חוץ לעזרה נמי א"כ שוב לא הווי ב"כ הבאכ"א, דדוקא במידי דשייך מעילה בשעת מצותן קאמרינו דאין לה דבר שנעשית מצותו ומועלין בו כמש"כ כפר מהתוס' ישנים ביומא והפנ"י בקדושין, וגם דבר זה למדתי מהפנ"י בקדושין (דף נ"ד ע"א), ד"ה ת"ש פתנות פהונה עיי"ש ודו"ק היטב ודע

דְּקָא דְקָאָמֵר דִּתְרָה"ד וּבג"כ הוּוּ בִכְהֵב"כ הֵיִינוּ דַבְּבַג"כ מִלַּת שָׁם מְנוּתֵר אָבֵל מִלַּת וְהַנִּיחָם הָרִי אֲתִי לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְנַעֲשִׂית מְצֻנָּתוֹ, וְאִי לֹאוּ מִלַּת וְהַנִּיחָם הָוָה אֲמִינָא דַעֲדִינְיָן לֹא נַעֲשִׂיה מְצֻנָּתוֹ וְרֵאוּנְיָן לִיוֹכ"פ אַחַר אוֹ לִכְהֵן הַדְּיוּט קמ"ל וְהַנִּיחָם דְאַסוּרִין וְנַעֲשִׂית מְצֻנָּתוֹ וּא"כ מִלַּת וְהַנִּיחָם וְדַאי אֵינוֹ מְנוּתֵר אֲלֵא דְמִלַּת שָׁם מְנוּתֵר וְדו"ק: בְּגַמ' וְהָא קְרָא קָאָמֵר אֲסִמְכְתָּא בְּעֵלְמָא בְּיָאוּר הַדְּבָר דְהַנְּהָה שְׁרָפָה שְׂיִיךְ רַק בְּדְבָר הַנְּיָתוֹן לְאֲשִׁים וְכֻשְׁנָפְסֵל שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ כְּשֻׁרְפַת פְּסוּלִין.

אָבֵל דְבָר הַנְּיָתוֹן לְסִפְלִים כְּשֻׁנְפָסֵל הַסְּבָרָא הַחִיצוֹנָה נּוּתְנָת דְלָא בְּעֵי שְׁרָפָה בַּקּוּדְשׁ פִּינוּן דְּגַם בְּכֻשְׁרוּתוֹ אֵינוֹ נִשְׁאָר בְּמִזְבֵּחַ וּבַעֲזָרָה רַק יוֹרֵד לְשִׁיתוֹ, וּבְרִש"י פְּסָחִים (דָּף כ"ד וְדָף מ"ט) דְּפְסוּלֵי בְּשִׁר קִדְק"ל שְׁמַקּוּם אֲכִילְתוּן בְּכֻשְׁרוּתוֹ הוּא יְרוּשָׁלַּים שָׁם שְׁרַפְתוּן גַּם כְּשֻׁנְפָסֵלוֹ ע"ש וְה"נ דְּכְנוּתָם, אִיךְ הָרִי בְּרִייתָא מְפֻרְשָׁת בְּזַבְּחִים (דָּף צ"ב ע"א) דְּנִסְכִּים שְׁנִטְטָמְאוּ עוֹשִׂיה לְהֵם מַעֲרָכָה בַּפ"ע וְשׁוֹרְפֵן וְכֻתַב שָׁם רִש"י דְּמַקְרָא דְּבַקּוּדְשׁ בְּאֵשׁ תְּשַׁרְף מִרְבִּינוּן כָּל פְּסוּלֵי הַמּוֹקֵדֵשׁ שְׁמַחֲצִיתוֹ הַעֲזָרָה דְּשׁוֹרְפָתוֹ בַּעֲזָרָה, וְנִרְאָה דְּעִיקָר הַיְלָפוּתָא הִיא מַג"ש זֹו דְּבַקּוּדְשׁ הַסֵּף נִסְף שְׁכָר וְיִלִּיף מַג"ש דְּבַקּוּדְשׁ בְּאֵשׁ תְּשַׁרְף, וְא"כ עִיקָר ג"ש זֹו אֲתִי רַק לְנִסְכִּים שְׁנִטְטָמְאוּ פְּהֵאִי קְרָא דְּבַקּוּדְשׁ בְּאֵשׁ תְּשַׁרְף אוֹ קְרָא דְּנִשְׁרַפַּת אֶת הַנּוּתֵר בְּאֵשׁ דְּבַפְסוּלִין מְיִירִי, אָבֵל לֹא כְּשֻׁנְפָסִית מְצֻנָּתוֹ בַּקּוּדְשׁ פְּדִינָם, וְהָא דַּאֲחַת לַע' שְׁנָה וְכו' וְשׁוֹרְפִין אוֹתָהּ בַּקּוּדְשׁ מְדַרְבְּנָן הוּא, וְהַג"ש דְּמִיָּתִי אֲסִמְכְתָּא בְּעֵלְמָא הוּא דְּעִיקָרוֹ אֲפְסוּלִין קְאִי וְדו"ק שְׁנָה נְכוּן: בְּמַשְׁנַה הַמַּקְדִּישׁ דִּישׁוּן בְּתַחֲזִיקָה מוֹעֲלִין בּוֹ, הַרְבֵּה פִּירוּשִׁים נְאָמְרוּ בְּזֵה וְעֵינִן בַּתְּפָא"י בְּמַשְׁנֵיּוֹת כְּאֵן.

וּבְהַגְהוֹת הַגָּר"א ז"ל לְמַשְׁנֵיּוֹת רְאִיתִי שְׁהִסְפִים לַפִּי הַתּוֹס' דְּמִיָּירִי שְׁהַקְדִּישׁ אֲפֵר פִּיכְתוֹ, [וְהַלְשׁוֹן בְּתַחֲזִיקָה הוּא פְּהֵא דַאֲיָתָא בְּבְרִייתָא דְּמַנְחוּת דָּף. נ"ב ע"א פֵּר הַעֲד"ב שֶׁל צִיבּוֹר וְשְׁעִירֵי עֶפְרוֹם בְּתַחֲזִיקָה מַגְבִּין לְהֵם לְקַל וְקָאָמֵר דִּישׁוּן לּוֹמֵר דַּאֲפִי אֲפֵר פְּתִילָה גְּמִי דַסְד"א דְלָא חֲזִי לְמִידִי, וְהָא דְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' דַּא"כ מַאי קמ"ל י"ל דְּזֵה גּוּפָא קמ"ל דְלָא תִימָא הָא דְדִישׁוּן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּבֹרָה אֵין מוֹעֲלִין בְּהֵן הוּא מְשׁוּם דְלָא חֲזִי לְמִידִי, קמ"ל דְהַתָּם טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְנַעֲשִׂית מְצֻנָּתוֹ אָבֵל מִחֲזִי חֲזִי, וְלָכֵן אִם הַקְדִּישׁ אֲפֵר שְׁלוֹ מוֹעֲלִין בּוֹ ע"כ דְּבָרָיו בְּשִׁנוּי לְשׁוֹן מְעַט לְהַבְנֵת הָעַנְיָן, וְדַע שְׁהַפְּרִיּוּשׁ שְׁכַתְּבַר הַרַע"ב בְּמַשְׁנֵיּוֹת הוּא מִפִּי רַגְמ"ה כְּאֵן וּמְלַבֵּד מַה שְׁתַּמָּה עֲלֵיו הַתּוֹס' יו"ט בְּצָדֵק עֵי"ש לֹא הִבִּינוּתִי עִיקָר פִּירוּשָׁם דְּהָרִי הַמְזִיק הַקְדֵּשׁ פְּטוּר וְכֻתְבִיתִי מְזֵה לְקַמְן בְּגַמ' ד"ה בְּשֵׁלְמָא מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן ע"ש וְעֵינִן חֵק נָתַן וְהַדְּבָרִים יִגְעִים: תּוֹס' ד"ה מַה נּוּתֵר שְׁרַפְתוֹ בַּקּוּדְשׁ וְכו' דְקַלַּט מִן הָאֹוִיר וְלֹא יָרְדוּ מִמֶּשׁ עַל הַרְיָצָפָה וּבְכַה"ג אֵין מְצֻנָּתָהּ בְּשֻׁרְפָה עַכ"ל וְכֻתַב הַקְּרָן אוֹרָה וְז"ל וְלֹא יִדְעָנָא טַעְמָא מַאי, וּמַש"כ רִש"י ז"ל דְּקַרְקַע הַשִּׁית מְקַדֵּשׁ לִיה ג"כ לֹא הִבְנִיתִי מִנ"ל הָא פִּינוּן דְּמַקְרָא דְּבַקּוּדְשׁ יְלַפִּינוּן דְּמְצֻנָּתוֹ בְּשֻׁרְפָה א"כ בְּכָל גְּוּוּנֵי מְצֻנָּתוֹ בְּשֻׁרְפָה עַכ"ל, וְלִפִּי מַה שְׁכַתְּבַנוּ בְּגַמ' ד"ה וְהָא קְרָא קָאָמֵר הַדְּבָרִים יֵשׁ לְהֵם פְּנִים מְסִבִּירִים וְקֻצְרִיתִי וְעֵינִן זָהָר פ' וַיִּקְרָא: ד"ה דִּישׁוּן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וְכו' פְּדַמְפְּרִשׁ בְּמ' תַּמִּיד מְשׁוּם דְּכֻתִּיב וְהַשְׁלִיךְ וְאֵין הַשְׁלָכָה פְּחוּת מַעֲשָׂרִים אֲמָה עַכ"ל, הֵאִי לִישְׁנָא לִיתָא שָׁם בְּתַמִּיד ע"ש רַק שָׁם בְּהַמְפְּרִשׁ הִבִּיא בְּשָׁם רַבּוֹ שְׁאֵין הַשְׁלָכָה פְּחוּת מַעֲשָׂרִים אֲמָה, וְעַכ"כ לּוֹמֵר דַּמַּש"כ הַתּוֹס' כְּאֵן פְּדַמְפְּרִשׁ בְּסִמּוּף אֲשַׁלְּפֵנוּי קְאִי אַרְיָחוּק עֲשָׂר אֲמוֹת מִרְגְּלֵי הַכֶּבֶשׁ, וּבְאַמַּת כָּל זֵה דַאֵין הַשְׁלָכָה פְּחוּת מַעֲשָׂרִים אֲמָה קְשָׁה מְאוּד, דַּא"כ הָרִי גַם בְּעֵץ אֲרֵז וְאֵזוּב וְשָׁנִי תוֹלַעַת דְּפֵרָה אַדְוָמָה פְּתִיב גְּמִי וְהַשְׁלִיךְ וְלַבְעִי הַשְׁלָכָה מִרְחוּק עֲשָׂרִים

אמה וזה לא מצינו, ומ"מ פאן החשבון מדוקדק כמו שביאר מעט הצ"ק פאן ובארוכה ביאר הדבר הגאון מלבי"ם ז"ל בהתורה והמצנה פאן בדברים יקרים פדרכו עיי"ש.

אכן במדרש איכה בפתיחה דזכור את בוראך וכן מד"ר קהלת על פסוק זה איתא אמר ר"ח הגמרא דבר קל הוא והיה הפה זורקו על הפכש ל"ב אמה וזה צ"ע ועיין זבחים דף ס"ד ע"א עיי"ש היטב, והשמ"ק פאן הגיה פחות מעשר אמות ולא ידענא למה הגיה פו, ודע דהמלחמות פ"ב דיומא פתב דדישון מנזב הפנימי והמנורה אין לו עיקר מה"ת ונהיה רק מדבריהם וצע"ג מסוגיא דכאן ומיומא דף כ"ד, ע"ב דבעי שם לחייב עליהם זר אם דישן מיתה ע"ש והדבר פלא גדול: דף י"ב בגמ' בשלמא מנזב החיצון דכתיב ביה ושמו וכו', התוס' ביומא שם (דף נ"ט ע"ב) האריכו בשם הריצב"א בפירושא דשמעתין ותמצית דבריהם הוא דהא דתנן לא נהנין הוא מה"ת פדאיתא בירושלמי ובתרוה"ד ג"כ ליפא רק איסורא בעלמא, והכי פריף פאן בשלמא מנזב החיצון נאמר בו ושמו אלא דישון מנזב הפנימי והמנורה מנא ו ומשני מאל מקום הדשן דאמקשו לתרוה"ד דאית ביה איסור הנאה מה"ת, אבל לפ"ז יש לדקדק חדא פיון דהמקשו לא ידע עוד מקרא דאל מקום הדשן מנ"ל פלל דלא נהנין מה"ת קאמר דילמא רק מדרכנו לא נהנין.

דהא בירושלמי נמי דפשיט דאסור בהנאה מה"ת מקרא דאל מקום הדשן יליר, ותו דלפי שיטת הריצב"א פל הדשנים שוין לאיסורא א"כ הא דקיי"ל דקטורת לאחר שפעלה תמרתו אין בו מעילה מעילה הוא דליפא אבל איסורא איפא וכ"כ התוס' שם, ומאי פריף התם הרי תרוה"ד דנעשית מצותו ומועלין בו הא בדישון המנורה נמי איפא איסורא, ע"כ נראה דהילפותא בירושלמי לאיסור הנאה מאל מקום הדשן לאו מדאמקיש לתרוה"ד אלא מדקבע לו התורה מקום ממילא שמעינן דהוא מהנזקברין ואסור בהנאה, ופי' הסוגיא פאן נראה עיקר כפי' השני שבתוס' דעל קביעות המקום קבעי הש"ס כ"כ הקרן אורה ועיין בהגהות הר"ש"ש פאן ובחזק נתן פאן ובהגהות הר"ש"ש ביומא שם ועיין בשמ"ק בנזבחים דף ס"ד ובתוס' יבמות דף ק' ע"א ואינני רואה צורה להאריף בזה יותר ואולם בהא דהמקדיש דישון בתחילה דמועלין בו ופי' רגמ"ה ואחריו הרע"ב במשניות דמירי באמר דמי דשן זה עלי וכשחסריה אי אפשר לשער דמיו ולהכי מעל, פתבתי פבר במשנתנו דלא הבינותי אמאי מעל הרי אין זה רק מזיק הקדש דפטור ממעילה, ומצאתי שפבר עמד ע"ז בספר מלאכת שלמה על משניות פאן והאריף גם הוא בבבאוריים שונים, ויש לדחוק ולומר דמעילה לאו דוקא אלא שצריף לשלם להקדש ההפסד שגמר להקדש פכל מזיק הקדש דמחויב עכ"פ לשלם ההפסד מיהו מדרכנו פתוס' גיטין (דף מ"ט ע"א) ע"ש, ומצינו בפסחים (דף כ"ט) האוכל חמץ הקדש מעל דלבעל המאור שם מעל לאו דוקא אלא תשלומין בלבד כמש"כ הקצות סי' שפ"ו סק"ו.

ועדיין יש לבאר דלכאורה אפתי קשה פיון דהמחסר הדשן צריף לשלם פמה שהחסר נמצא דידעינן פמה דשן היה שם מעיקרא וא"כ צריף המצריף לשלם פל מה שהיה שם מעיקרא ושוב הרי המחסר לא הפסיד פלום להקדש, וצ"ל דמירי דאותו שהחסר אומר בבירור שפל פה היה וכל פה החסיר אלא דמ"מ אין זה שאמר דמי דשן זה עלי מחויב להאמינו.

דכל האומר דמיו עלי צריף שומא בתלתא ואינו מחויב להאמין לאחד, ומשו"ה נפסד
ההקדש והוא הנהנה בעצמו שמודה דכל פה הנה מעיקרא מחויב לשלם להקדש ההפסד
דלגבי עצמו נאמן, ואפתי קשה הרי אין זה רק דבר הגורם לממון שהרי הדשן בעצמו
אינו שנה להקדש פלום ולא פממון דמי שהרי ההיזק הוא רק ממקום אחר, והו"ל פשורף
חמצו של גזלן שעבר עליו הפסח דפטור, וזה יתיישב לפ"מ שכתב הש"ך בח"מ סי'
שפ"ו סק"א דהנה דינא דגרמי רק השורף חמץ של הגזלן דפטור הוא משום דלא שכית
וגם דאין לקנוס השורף משום דבשרפתו עשה טובה להנגזל ע"ש, ואפשר דהני טעמי
לא שייך בנידון דידו, משו"ה חייב לשלם מצד דינא דגרמי, גם י"ל דבאמת הרי הדשן
של הקדש הוא אלא דאין בו מעילה פיון שאין עוד להקדש שום הנאה ממנו והו"ל כנה
נהנה וזה לא חסר דפטור, אבל היכא שאמר אחד דמיו עלי וזה בא ונהסירו וגרם הפסד
להקדש חייב גם על גוף הדשן דנהנה ונה חסר הוא, משו"ה אע"פ שאין בו מעילה
משום דכבר נעשית מצנתו עכ"פ חייב בתשלומין, ומ"מ לא נתקרה דעתי בכל זה
וכתבתי במשנה שהדברים יגיעים בעיני, והקרן אורה רוצה לפרש דמייירי שבתחילת
הקדישו את הקרבן הקדיש גם הדשן ושוב אינו יוצא מידי מעילה גם לאחר שנעשית
מצנתו עכ"ל, ה' יודיע לנו תעלומות חכמה: תוס' ד"ה מנורה פלומר בג"ש דשן דשן
נפקא ליה ממזבח עכ"ל, עיין מה שפייס פאן השמ"ק ותראה דמה שעמד פאן בהגהות
הרש"ש מבואר פבר שם: במשנה ר"ש אומר תורין שלא הגיע זמנם מועלין בהם וכו'
אזיל לשיטתיה בזבחים פי"ד עכ"ל הגר"א ז"ל, ויש לחקור עיקר פסול דתורין שלא
הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן מהו, אם מיקרי מין אחר או דהנה פבעל מום, דמלשון
הרמב"ם פ"ג מה' אמז"ב שכתב תורין שלא הגיע זמנם ובנ"י שעבר זמנן הפל פבעל
מום וכו' משמע דפסולייהו משום מום הוא, אף קשה דהרי אין מום פוסל בעופות וע"כ
דמטעם דהו פמין אחר פסולין כמש"כ הכ"מ שם דטומטום וכן אנדרוגינוס דעוף פסולין
דהו פמין אחר, ואף דהלח"מ שם חולק וס"ל דהו"ל פבעל מום דטומטום ואנדרוגינוס
הו פמחוסר אבר.

הרי מחוסר אבר בעוף נמי פסולו הוא רק משום הקריבהו לפחתיה וזה לא שייך בתורים
שלא הגז"מ ובבנ"י שעבז"מ, ואפ"י בטומטום ואנדרוגינוס נמי לא משמע מלשון
הרמב"ם כהלח"מ אלא כהכ"מ דמטעם מין אחר פסולין, ויש לכונן זה בלשון הגמ' פאן
אבל עופות פיון דאין מום פוסל בעופות וכו' וע"כ דמטעם מין אחר הוא ולכן אין מועלין
בהן ודו"ק: בגמ' אלא לרבנן מ"ש ממחוסר זמן, משמע דפשיטא להש"ס דמחוסר זמן
מועלין בו, והמפרש ורגמ"ה פי' דמ"ש ממחוסר"מ דבהמה דקיי"ל שנקנס לדיר להתעשר
וכו' וכבר תמה ע"ז המל"מ פ"ב הט"ז מה' מעילה, דהא דמחוסר"מ נכנס לדיר להתעשר
ר"ש היא דיליף העברה העברה מפכור אבל רבנן פליגא התם בבכורות עליה ומאי פריף
מזה לרבנן ובאמת נדו התוס' מפ"י זה ופירשו פירוש אחר, וברש"י זבחים (דף י"ב ע"א)
כתב רש"י בד"ה ליל שמיני דקיי"ל דמחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר עכ"ל וכבר
ידוע לנו דכאן אין הפירוש מרש"י, אולם בפ"י קדמון מכ"י הנדפס בש"ס דווילנא הולך
פאן לפרש על דרף המפרש ורגמ"ה אבל להיפך, דהש"ס מקשה לרבנן דס"ל לא נהנין
ולא מועלין אמאי לא נהנין לכתחילה מ"ש ממחוסר"מ דלשיטתם לא חיילי עליה קדושה
פלל פדגרסינו בפ' אותו ואת בנו לילה לקדושה ויום להרצאה [כצ"ל] וגם אמרי דאינו

נכנס לדיר להתעשר קודם זמנו, וא"כ נימא הכא בעופות דנהנין, ומשני אמרי לא דמי דמחוסר זמן דבהמה ה"ט דלא קדיש מידי דהנה אבע"מ דבהמה וכו' בני פדייה הוו, אבל מחוז"מ דעופות פנין דאין מום פוסל בעופות לית ליה פדיון, וכינן דקדיש ואין לו פדיון להכי מחוז"מ דידהו אף דלא קדיש ואין מועלין אסור לכתחילה ליהנות בו מדרבנן עכ"ל, ולענ"ד גם פ"י זה תמוה דמחוז"מ דבהמה נמי אם הקדישו קדוש דלא גרע מבע"מ דלקי אם הקדישו ומ"מ מועלין בו כמפורש ברמב"ם פ"א ה"י מה' איסורי מנבח מש"ס דתמורה ודף ה') ומכ"ש מחוז"מ דדמי למקדיש בעל מום עובר ולא לקי כמבואר שם ברמב"ם פ"ג ה"י, וגם תירוץ הגמ' לפי פירוש זה אין לו מוכן פלל לענ"ד וצע"ג, ואולי י"ל דהנה בבכורות (דף כ"א ע"ב) פתב רש"י ד"ה ליליף מקדשים וכו' דהאיסור להקדיש מחוז"מ הוא מקרא דומים השמיני והלאה ירצה וכו' מנין אף להקדש ת"ל לקרבן כן הוא בתו"כ עכ"ל וכן הוא גם ביומא (דף ס"ג ע"ב), ובזבחים (דף י"ב ע"א) איתא ה' דר' אפטרקי רמי פתיב שבעת ימים יהיה תחת אמו הא לילה חזי וכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה וכו' הא כיצד לילה לקדושה יום להרצאה, והנפ"מ בין דרשה דתו"כ לדרשה דר' אפטרקי י"ל דליל שמיני איכא בינייהו, דלר' אפטרקי מותר ליל שמיני להקדיש לכתחילה ולהתו"כ פנין דמקרבן קדריש ונהרי ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן פתיב וי"ל דגם ליל שמיני אסור להקדיש, וא"כ לר' אפטרקי הא דפליגא רבנן ור"ש אי מחוז"מ נכנס לדיר להתעשר י"ל דרק אשבעה ימים הראשונים פליגא אבל ליל שמיני גם לרבנן פנין שמותר להקדישו נכנס לדיר להתעשר, אע"ג דעדיין מחוז"מ הוא לענין זה ילפינו העברה העברה מבכור, ורק שבעה ימים הראשונים שאסור להקדישו אינו נכנס לדיר להתעשר, ור"ש יליף העבהע"ב מבכור דאף שבעה ימים הראשונים נכנס להתעשר, אבל לתורין שלא הגיע זמנם חזי לנו קרא דאסור להקדישן דהרי פסולין לא שמעינן רק מקרא דוהקריב מן התורים או מן בני היונה, ובקרא זה נאמר רק הקרבה אבל שיהא אסור להקדישן גם לכתחילה מנין לנו וא"כ מותר להקדישן באמת, ותימה על המל"מ פ"ג מה' איסורי מנבח ד"ה ולא ידעתי למה לא ביארשאחר שהחליט בראיות ברורות שאסור להקדיש מחוז"מ הקשה ממכילתין (דף י"א) מתקיף לה ר"ל וליתני נמי המפריש מעות לקנים לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין להביא תורין שלא הגיע זמנן ואיך מדמה מה שיכול להביא כולן שלמים בהיתר להבאת תורין שלא הגיע זמנן אטו ברשעי עסקינן שהרי אסור להקדיש מחוז"מ, ולדברינו לא קשה מידי דתורין שלא הגיע זמנן ודאי דמותר להקדיש גם לכתחילה וכמו שנתבאר, נשוב לדברינו דלר' אפטרקי מודו רבנן בליל שמיני שמותר להתעשר אף שעדיין מחוסר זמן הוא לענין הקרבה עד הבקר דילפינו לענין זה העהע"ב מבכור, וא"כ יש לומר כפי המפרש ורגמ"ה דכוננתם היא דפריה הש"ס מ"ש ממחוסר זמן פלומר מחוז"מ דליל שמיני דגם לרבנן נכנס לדיר להתעשר דילפינו מבכור וכינן דמותר להקדישו ודאי דמועלין בו, ותורין שלא הגיע זמנם פנין דמותר להקדישן וכמחוסר זמן דליל שמיני דמו נמי למעול בהו, ויש עוד להאריך הרבה בזה.

עיינו בדברינו לקמן ע"ב ד"ה נכלול עתה אבל באתי רק לתת מקום לפי המפרש ורגמ"ה ודי בזה כאן: שם אמרי מחוסר זמן מידי דהנה אבעל מום וכו' אבל הגי עופות פנין דאין מום פוסל בעופות וכו' שטחייית התירוץ לענ"ד כן הוא דהתירצן חידוש דמחוז"מ דין בע"מ

עובר יש לו דשניהם אינן ראויין עתה וכשרים לאח"ז, פלשון הרמב"ם פ"ג ה"י מה' איסורי מזבח ע"ש, ולהכי פשקדיש בהמה מחוז"מ פ"א קונ"ם יום שמיני אמרינן דכמו המקדיש בע"מ עובר קדוש הוא ומועלין בו, שיקרי יש לכהמת בע"מ פדיון במום קבוע וכל שיש לו פדיון הנהגה מעל שחיסר להקדש, משו"ה גם במקוסר זמן מועלין בו, אבל עופות דאין בהו דין בעל מום עובר דהא אין פוסל בהו רק מקוסר אבר שהוא מום קבוע, ואין לעוף פדיון גם פשהו מקוסר אבר דגם מום קבוע בעוף לאו משום מום הוא דפסול אלא משום הקריבהו לפחתיה כמו שפתיבתי במשנתנו, א"כ מקוסר זמן דעוף לאו מטעם מום עובר אסור ואם נדמהו לבע"מ ע"כ לבע"מ קבוע דמקוסר אבר נדמהו ומקוסר אבר דעוף למיתה אזיל ואין לו פדיון, וכלל בידינו בריש מכילתין גבי חמש חטאות המתות דכל דלמיתה אזיל אין מועלין ולא נהנין בו דלא קרינו ביה מקדשי ה' ע"ש בתוס', ומשו"ה תורין שלא הגיע זמנן כל שלא עבר פסולן דין בעל מום קבוע דעוף יש להו דלא נהנין ולא מועלין, וזהו גם פונת הרמב"ם שפתיב דדמי לחטאות המתות לענ"ד, והתוס' ד"ה אבל גבי עופות כתבו בענין אחר והשמ"ק הביא סיום לדבריהם ולענ"ד כמש"כ ודו"ק, והקרו אורה פאן הביא ג"כ דברי הרמב"ם שפתיב דדמי לחטאות המתות וכתב ונ"ל לא הבנתי, דהדברים קו"ח ומה כל הרועות דלא חזיין לגופן רק פשיסאבוי קריבו מדמיהו ואפ"ה מועלין בהו תורין דהו עצמן חזו לאחר זמן כ"ש דמועלין בהו, וע"כ צ"ל דלרבנן צריף להיות בהו או קדושת הגוף או קדושת דמים מיד דוקא, משו"ה מחוז"מ דבהמה או כל הרועות חזו מיד לקדושת דמים אם יפול בהו מום משו"ה מועלין בהו, אבל תורין שלא הגיע זמנן פיון דע"י מום אין נפדין ולגבוה נמי לא חזו עתה משו"ה אין בהו מעילה, ואפשר דבזה פליגי ר"ש ורבנן דלר"ש מועלין גם בתורין שלא הגיע זמנן כמו מחוז"מ דבהמה משום דחזו לאחוז"מ כדאמרינן בזבחים לענין שחוטי חוץ, ורבנן לית להו האי סברא דראוין לאחר זמן והא דמועלין במחוז"מ דבהמה משום דחזו לאתרי לקדושת דמים אם יפול בו מום, ויש ליישב בזה מה שדקדקו התוס' דאמאי לא קאמר נמי לר"ש טעמא דדמי למקוסר זמן דבאמת היינו הך עכ"ל, והמענין יבחר ויקרב: ובקצרה ביאר הגאב"ד דק"ק פלוגיאן מוה"ר שמואל אביגדור פאיווילזאהו ו"ל פונת הש"ס פאן ה"כ, דבהמה פיון דבעל מום יש לה פדיון הרי חזינו מזה דמלבד קדוה"ג שיש בהקרבו יש בו גם קדושת דמים, וכל זמן שהוא תם מועלין בו מצד קדוה"ג וכשהומום דאזיל ליה קדוה"ג דידיה אפתי נשאר בו קדושת דמיו לפדיון ומשו"ה מועלין בו קונ"ם פדניה כמבאר בקדושין (דף י"ג ע"ב) ובבכורות (דף ט"ו ע"ב) ובמב"ם ספ"ב מה' מעילה, משו"ה גם מחוז"מ הגם דלא נחית ביה אפתי קדושה"ג מועלין בו מצד קדושת דמים דאף דמחוז"מ אין ראוי לפדיון עתה כמו שהוא היינו משום שיהא ראוי בעצמו לאחר זמן אבל קדושת דמים פכר נחית ביה משו"ה מועלין בו משא"כ עופות פיון דאין לעופות פדיון פשהקדישן קדוה"ג וענין בכריתות (דף כ"ח ע"א) ברש"י, הרי דכשהקדישן קדוה"ג אין בהו צד קדושת דמים כלל ורק פשהו ראוי למזבח יש בו קדוה"ג, משו"ה תורין שלא הגיע זמנן דעדיין לא נחית בהו קדוה"ג גם קדוד"מ אין בהו ואין בהו מעילה, ואפשר שזהו פונת רש"י ודו"ק, אבל בלשון הרמב"ם ספ"ב מה' מעילה נלע"ד יותר כמש"כ לעיל בזה ז וענין בדברינו לקמן ע"ב ד"ה נכלול עתה ע"ש: ובספר לקח טוב להג"מ ר' יוסף ענגיל מבענין כלל ו' אות א' מבאר דברי רש"י

כָּאן ע"פ הַמְדָּרֵשׁ רַבָּה וַיִּקְרָא פ' כ"ז שְׁו"ל, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אָמוּ וְלָמָּה שְׁבַעַת יָמִים אֲלֵא כְּדִי שִׁיבְדֹק שְׂאָם נִגְחָתוּ אָמוּ אוֹ שֶׁנִּמְצָא בּוֹ מוֹם הָרִי זֶה פְּסוּל וְלֹא יִהְיֶה כְּשֶׁר לְקַרְבָּן עַכ"ל, מְבֹאָר, מִזֶּה דְמֻחָסֵר זְמַן פְּסוּל רַק מִטַּעַם בְּעַל מוֹם שֵׁשׁ חֲשָׁשׁ קוֹדֵם שְׂמָא יֵשׁ בּוֹ מוֹם לִפ"ז מִמְנוֹתֵק הַמַּגּוֹ שְׁפָתַב רַש"י, דְּבַהֲמָה פִּינּוֹ דְקִדְשָׁה בְּמוֹם קִדְשָׁה נְמִי בְּמֻחָסֵר זְמַן מִשְׁא"כ עוֹף עַכְת"ד, אֲבָל אֵין זֶה נֶכּוֹן כִּלְל דְּוֹדַי ש"ס דִּילֵן לֹא ס"ל הָכִי כְּדִמּוּכַח בְּיוֹמָא (דָּף ס"ג סע"ב) דְקֶאָמֵר וְאַצְטְרִיף לְמַכְתַּב בַּע"מ וְאַצְטְרִיף לְמַכְתַּב מֻחָסֵר זְמַן דְּאֵי כְּתַב רַחֲמֵנָא מַחוּז"מ מִשּׁוּם דְּאַכְתִּי לֹא מְטִי זְמַנְיָה מִשּׁוּ"ה פְּסוּל אֲבָל בְּעַל מוֹם דְּמְטִי זְמַנְיָה אֵימָא לֹא וְכִשֶׁר הָרִי מְפֹרֵשׁ דְּלֹא כַהֲמַד"ר הַנ"ל וְכֵן מְבֹאָר עוֹד בַּכ"מ וְנִי בְּזֶה: תּוֹס' ד"ה וְכִי קִדְוֶשָׁה שְׁבָהּוֹ לְהִיכּוֹן הֶלְכָה כְּלוּמֵר וְכו' אָמֵר עוֹלָא וְתַקְשָׁה לָּהּ מִתְּנִיתִין תּוֹרִין וְכו' וּמִיָּרִי אֵף בְּהַקְדִּישׁוֹן קוֹדֵם שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ עַכ"ל, יָפָה הַעִיר הַקְּרָן אֲרֵיהּ דְּהֵאֵי אֵף לֹא דוֹקָא דְאַדְרַבָּה ע"כ לֹא מִיָּרִי אֲלֵא בְּהַקְדִּישׁוֹן קוֹדֵם שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ, דְּבַהֲקִדְוֶשׁוֹן לְאַחַר שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ חָל עֲלֵיהּוֹן רַק קִדְוֶשׁוֹת דְּמִים לַר"ש וְיֵשׁ לְהוֹ פְּדִיוֹן לְשִׁטַּת הַתּוֹס' וְא"כ אֲמַאי קֶאָמֵר דְּאֵין מוֹעֲלִין בְּהוֹ, אֲלֵא וְדַאי דְּמִיָּרִי בְּהַקְדִּישׁוֹן קוֹדֵם שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ מִשּׁוּ"ה פְּרִיף קִדְוֶשָׁה שְׁבָהּוֹ לְהִיכּוֹן הֶלְכָה וְפִי' זֶה הוּא ע"ד הַמְפָּרֵשׁ וְרַגְמ"ה, וְאָמֵר מוֹדִינָא לָּהּ וְכו' פִּי' הַתּוֹס' דְּרַב חֲסָדָא הָדַר בּוֹ וְאָמֵר מוֹדִינָא דְּאֵית בָּהּ מְעִילָה מְדַרְבְּנָן בְּלַבַּד כְּדִמּוּכַח מִבְּנִי שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ, וְיֵמָּה שְׂאֵין בְּבִנִי שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ שׁוּם מְעִילָה אִפִּי' מְדַרְבְּנָן הוּא מִשּׁוּם דְּדָמוּ לְחֻטְאוֹת הַמַּתּוֹת כְּבָרִישׁ מְכִילְתִּין, וְקֶאָמֵר ר"ח דְּקִשְׂיָא לִיָּה מִי אֵיכָּא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא וְכו' פִּי' אֲתוֹרִין שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ קִשְׂיָא לִיָּה דְּמִשְׁמַע דְּלֹאחַר שְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ יֵשׁ בְּהוֹ מְעִילָה, וְאֲמַאי פִּינּוֹ דְּמַעֲיָקְרָא לִית בְּהוֹ מְעִילָה לְבַסּוֹף נְמִי לֹא יִמְעֵלוּ בְּהוֹ, וְאַמַּת דְּקִשְׂיָה לְפִי פִּירוּשׁ זֶה מָה עֲנִין קוֹשְׂיָא זֹו לְהָא דְּעוֹלָא הָרִי בְּלֹא דְּעוֹלָא הִיָּה יְכוּל לְהַקְשׁוֹת כּוֹ, גַּם הַקְּוֶשְׂיָא בְּעֲצָמָה אֵינָה מוֹכַנְתָּ דְּוֹדַי לְאַחַר שְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ וְנִחִית לְהוֹ קְדוּהָ"ג רֵאֵוִי לְמַעוֹל בְּהוֹ פִּינּוֹ שְׂרֵאוּיָוִלְהַקְרָבָה, גַּם עֵיקֵר הַקְּוֶשְׂיָא מִי אֵיכָּא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא לִית בְּהּ מְעִילָה וְלְבַסּוֹף אֵית בְּהּ מְעִילָה תְּמוּהָ, דְּהָרִי שְׁלָמִים וְכָל קְדָשִׁים קִלִּי' מַעֲיָקְרָא אֵין בְּהּ, מְעִילָה וְלֹאחַר זָרִיקָה יֵשׁ מְעִילָה בְּאַיְמוּרִים, וְזֶה קִשְׂיָה לְכָל הַפִּירוּשִׁים וְכַבֵּר הַקְּשָׁה כֵּן בְּפִי' קְדָמוֹן מַכ"י הַנְּדַפֵּשׁ בַּש"ס דְּוִוִּילְנָא וְתִירוּצוֹ לֹא הַבְּנִיתִי וְיֵשׁ שְׁם טְעוּתִי הַדְּפוּס וְצ"ע: בַּאו"ד לְכָּהּ נִרְאָה דְּהָכִי פִּירוּשׁוֹ מוֹדִינָא לָּהּ וְכו', בְּיָאוּר דְּבַרְיָהּ דַּר"ח מְפָרֵשׁ קוֹשְׂיָתוֹ דְּפְרִיף עַל עוֹלָא דְקֶאָמֵר דְּמַעֲיָלָה דְּרַבְּנָן אֵיכָּא אִפִּי' בְּקְדָשִׁים קִלִּים שְׁמָתוֹ, וְכִי קִדְוֶשָׁה שְׁבָהּוֹ לְהִיכּוֹן הֶלְכָה וְכִינּוֹ דְּבַקְדוּשָׁה הָרֵאוּשׁוֹנָה לֹא הִיָּתָה בְּהוֹ מְעִילָה לְאַחַר שְׁמָתוֹ ג"כ לֹא יִהְיֶה בְּהוֹ מְעִילָה, אִוְלָם גַּם פִּי' זֶה דְּחוּק חֲדָא דְּמַהִּיכָא תִּיתָא דְּעוֹלָא בְּקְדָשִׁים קִלִּים נְמִי מִיָּרִי, אֲדַרְבָּה מִהֲלִשׁוֹן שְׂאָמֵר קְדָשִׁים שְׁמָתוֹ יִצְאוּ מִיָּדִי מְעִילָה מִשְׁמַע דְּמִיָּרִי בַּקְדָּ"ד שֵׁשׁ בְּהוֹ מְעִילָה מַחֲסִים, דְּבַקְדָּ"ל לֹא שֵׁיף לֹמֵר שְׁכַּשְׁמָתוֹ יִצְאוּ מִיָּדִי מְעִילָה הָרִי מַחֲסִים עֲדִינּוֹ לֹא הָנָה בְּהוֹ מְעִילָה, וְאַפְשָׁר דְּהַתּוֹס' אֲזִלִּי כָּאן בְּשִׁטְתָּם בַּכ"מ דְּאַיְסוּר הַנָּאָה מַה"ת יֵשׁ גַּם בְּקְדָשִׁים קִלִּים מַחֲסִים, וְלַעֲלִי (דָּף י"א) כְּתַבְתִּי דְּלִפ"מ שְׁבִיָּאֵר הַצֵּל"ח בְּבִרְכוֹת (דָּף ל"א ע"א) אֵת שִׁטְתָּם יֵשׁ בַּקְדָּ"ל מַחֲסִים גַּם לֹא דְּמַעֲיָלָה אֲלֵא שְׂאֵין בְּשׁוּגְג חַיִּיב קְרָן חוֹנֵם וְאַשְׁם אֲלִיכָּא דַר"י עֵי"ש, וְא"כ י"ל דְּהָא דְקֶאָמֵר עוֹלָא קְדָשִׁים שְׁמָתוֹ יִצְאוּ מִיָּדִי מְעִילָה ד"ת דַּאֲקְדָּ"ל נְמִי קֵאֵי שְׂיָצָאוּ מֵאַיְסוּר מְעִילָה שְׁבָהּוֹ מַה"ת וּמוֹעֲלִין עֲתָה בְּהוֹ רַק מְדַרְבְּנָן, וּמִשּׁוּ"ה פְּרִיף וְכִי קִדְוֶשָׁה שְׁבָהּוֹ לְהִיכּוֹן הֶלְכָה דְּכִינּוֹ דְּמַחֲסִים אֵין בְּהוֹ מְעִילָה לְעַנְיָן תְּשְׁלוּמִין דְּקְרָן נְמִי אֲמַאי יִשְׁלַם קְרָן אַחַר שְׁמָתוֹ מְדַרְבְּנָן, וְכַזֶּה יֵשׁ לִיִּשְׁב נְמִי מַה שְׁהַקְשָׁה

הפירוש הקדמון שהבאתי לעיל בסמוך, ומ"מ הלשון וכי קדושה שבהו להיכן הלכה משמע ודאי דלחומרא פריה ולא לקולא, וכן בשבועות (דף י"א) פריה נמי רב חסדא גופא לעולא גופא בלשון וכי קדושה שבהו להיכן הלכה ושם ודאי דלחומרא פריה ע"ש, ובתוספתא דמכילתין פ"ק איתא בזה"ל חטאת שמתה מעצמה וכן עולה שמתה מעצמה אין מועלין בה עכ"ל וצ"ל דרק מה"ת קאמר דאין מועלין אכל מדרבנן מועלין, ועכ"פ מפורש בה קדשי קדשים לבד אכל מלשון הרמב"ם רפ"ג מה' מעילה משמע מפורש דגם בקדשים קלים שמתו יש בהו מעילה מדרבנן שהרי פתב קדשי מזבח שמתו וכו' עכ"ל, ומדנחית לפרש דמירי בקדשי מזבח אם איתא דס"ל דרק בקדק"ד מועלין מדרבנן הו"ל לומר קדק"ד שמתו וממילא הנה ידעינן דבקדשי מזבח איירי דבקדשי בדה"ב הרי ליפא קדשי קדשים, אלא ע"כ דס"ל דגם קדשים קלים שמתו יש בהו מעילה מדרבנן ועדיין צ"ע בכל זה: ע"ב בגמ' דאמר רב המקיז דם לבהק"ד אסור בהנאה ומועלין בו, לכאורה כיון דמועלין פשיטא דאסור בהנאה וכבר עמד ע"ז הצ"ח בברכות וכתב דאסור בהנאה קאי אמקיז דם בבקהמת קדק"ל דלית בה מעילה מחיים רק איסור הנאה ומועלין בו קאי אקהמת קדק"ד, ולילא דבריו י"ל דהרי למאן דס"ל אין איסור חל על איסור לא שייך מעילה בדם רק בנהנה ולא באכל דלא אתי איסור מעילה וחייל אאיסור דם כדאיתא בכריתות (דף כ"ג ע"ב) וילקמן (דף ט"ז ע"א) ס"ל לרב גופא דאין איסור חל ע"א [אמנם בברכות הגירסא ר' זעירא ולא רב ומ"מ ודאי דר"ז נמי ס"ל כהלכה דאין אהע"א] להכי דייק ואמר אסור בהנאה פלומר דכיון דאסור בהנאה גם בלא אכילה משו"ה ומועלין בו וק"ל וביותר י"ל ע"ד החידוד לפ"מ שהארבתי לעיל (דף ב' ע"ב) דבמעילה לא אמרינן סברא דמשום האיסור קץ ולא נהנה ופלפלונו שם היכא דיש איסור אחר מלבד איסור מעילה אי אמרינן דאכילת האיסור לא מיקרי הנאה משום דקץ באכילת איסור, ואם נניח דבאמת פן הוא דבאכילת איסור אינו חייב מעילה משום דקץ ואינו נהנה ע"ש מש"כ, א"כ דם דאסור הוא באיסור פרת בלאו"ה אין מועלין בו באכילתו רק בהנאתו דלא שייך קץ בהנאה זולת אכילה, וקרא דממעט דם דלאחר שחיטה ממעילה נמי אשאר הנאות קאי ולא אכילה, דרק גבי חלב דאתי קרא לרבות ביה מעילה דחוק לומר דמרבך מעילה רק בהנאה ולא באכילה כמש"כ בשו"ת בא"פ ביו"ד סי' ל"ה ע"ש, אבל בדם דאתי קרא למעט ממעילה שפיר י"ל דאצטרף למעוטי עכ"פ כה"ג דנהנה ולא אכל, ואין להקשות דא"כ למ"ל קרא בפסחים (דף כ"ב) להתיר דם בהנאה אליבא דר' אבונה, תיפוק ליה מדאצטרף קרא למעט דם ממעילה ע"כ דדם חולין מותר בהנאה, דאל"כ למ"ל קרא למעט ממעילה הרי בלאו"ה הנה ידענא דאין בהנאתו מעילה כיון דלאו בר דמים הוא כדאמרינן בפסחים (דף כ"ט) דהאכל חמץ של הקדש במועד לא מעל משום דלאו בר דמים הוא, אין זה קושיא לפ"מ שכתבו התוס' בכריתות (דף י"ג) דהקדש קדוה"ג לא בעי בר דמים ורק קדושת דמים כחמץ בעינו שיהיה בר דמים וכבר הארכנו בזה לעיל, וא"כ י"ל בזה דקדוק הלשון המקיז דם בבה"ק אסור בהנאה ולפיכך כיון דאסור גם בהנאה ובהנאה הרי לא שייך קץ משו"ה מועלין בו ויש להאריך בזה אלא שהו רק ע"ד החידוד: נכלול עתה סוגיא זו דבראשונה פריה הש"ס מ"ש ממחוסר זמן ופי' המפרש הפונה אמחוסר זמן דמעשר בהמה, הא דלא פירש בפשוטו אמחוסר זמן דכל הקדשים נראה דאזיל בשיתת רש"י בבכורות (דף כ"א ע"ב)

ד"ה לילף דאין קדושה חלה כלל על מחוז"מ דשאָר קדשים ורק במעשר בהמה חל הקדושה אמחוסר זמן דילף מבכור, ולשיטת התוס' בנבחים (דף קי"ד ע"ב) ד"ה היתר דגם מחוז"מ דשאָר קדשים בדיעבד קדוש באמת קושית הש"ס היא ממחוז"מ דכל הקדשים, כמש"כ התוס' פאן ד"ה בשלמא ואין להקשות לשיטת המפרש ורש"י ז"ל מאי פריף אתורין שלא הגיע זמנו מ"ש ממחוז"מ דמעשר בהמה נימא דמחוז"מ דעוף ילפינו ממחוז"מ דשאָר קדשים דלא חל עליהם קדושה כלל, חדא דא"כ אמאי ס"ל לרבנו דלא נהניו מהו לכתחילה פינו דלא קדושי כלל, ותו דהרי בבכורות שם אמרינו דמשו"ה ילפינו מעשר בהמה רק מבכור ולא משאר קדשים דבכור ומעשר שוין דאין נפדין וקדושינו במומן ואין עושין תמורה לקרב ע"ש, ונהרי עופות דמו בכל אלה לבכור ומעשר וזה נכון, ומשני אמרי מחוסר זמן מ"ד אבעל מום דבר פדיון הוא אבל הני עופות וכו' אין לעופות פדיון, ואין להקשות הרי פתב רש"י בכריתות (דף כ"ח ע"א) ד"ה קדושת דמים דהא דאין לעוף פדיון היינו דוקא בנראה להקריב בשעת הפרשה אבל היכא דלא הנה ראוי מעולם להקריב מהני פדיון אף לעוף ועיין תוס' קדושינו (דף ז' ע"ב) והתוס' במנחות (דף ק' ע"ב) הביאו חילוק זה מהתוספתא, א"כ תורין שלא הגיע זמנו מעולם להקריב למה אין בהו פדיון הא לא קשה מידי דכיון דכשיגדלו יהיו ראויין להקריב וזמן ממילא קאתי שפיר לא מהני בהו פדיון, וגם י"ל כמה דמחלקי התוס' בתמורה (דף ל"ג ע"א) ד"ה אפ"י חיה בין היכא דהקדיש העוף לבדה"ב להיכא שהקדישו קדוה"ג למזבח כ"כ הרב דר"ף ים, מיהו בני יונה שעבר זמנם לכו"ע לא נהניו ולא מועלין וכתבו התוס' ד"ה וכי קדושה דמייברי אף שהקדישום קודם שעבר זמנם, דדמו לקדשים שמתו בזה דאין בהו מעילה, אבל מ"מלא דמו לגמרי לקדשים שמתו ואדרבה קלים הן מקדשים שמתו, דבנ"י שעבר זמנו איסור הנאתו מבואר פאן שהוא רק מדרבנו אבל מה"ת אין בהו איסור כלל, דכיון דאין להם פדיון פקעה קדושתו לגמרי כמו חמש חטאות המתות דאין להם פדיון ואין בהו שום הנאה להקדש, אבל קדשים שמתו פינו דהנה שייף בהו פדיון מחיים פשהומו שם הקדש עליהו גם אחר מיתה, וכיון דבעו קבורה כבתמורה (דף ל"ב) נהי דפקעה מהם המעילה משום דלא חזי תו לגבוה מ"מ אסורין בהנאה מה"ת דאל"כ למה בעו קבורה מה"ת, וכ"כ המהרי"ט אלגזי בבכורות פ"ה אות ל"ז בפשיטות וכ"כ המהר"ם לופלין בקדושינו (דף נ"ז ע"ב) בתוס' ד"ה מה שלי וכו' ע"ש וכ"כ הרב תורת מרדכי סי' ל"ח ועיין במהרי"ט אלגזי שם ודי בזה פאן ובהו נדחה התירוץ הראשון שכתב הפנ"י בסופה (דף ט' ע"א) בתוס' ד"ה מנין לעצמי סופה וכו' אבל משנפלה דבטל מצותה לא אסירא אלא מדרבנו עכ"ל, וכתב ע"ז הפנ"י וז"ל ואע"ג דמדמי לה לחגיגה אפ"ה קרבנות גופא קיי"ל קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת עכ"ל, ולהנ"ל הרי אסור בהנאה עכ"פ מה"ת גם אחר שמתו ואכמ"ל יותר ובהו דהמקוץ דם לבהק"ד אסור בהנאה ומועלין בו אין להקשות הרי דם ההקנה פינו דאינו ראוי עוד לזריקה הו"ל פקדשים שמתו ויצאו מידי מעילה ד"ת, דכיון דעיקר דין קדשים שמתו דיצאו מידי מעילה הוא נגד הסברא פדאקשינו מעילה שבהו להיכן הלכה, אלא דגזרת הכתוב הוא דכתיב מקדשי ה' אין לה בו אלא חידושו דוקא פשמתה בהמה לגמרי שאין פאן קדשי ה' כלל, אבל כל זמן שהקרבו חי ואין בו מום קבוע אם חתף ממנה חתיכת בשר ולא עשה בה מום קבוע, חתיכת בשר זו אע"פ שהיא אינה ראויה עוד לקדשי ה' מ"מ הנהנה

ממנה מעל מה"ת פיון שהבהמה שממנה לוקחה חתיכה זו עדיין קדשי ה' היא וראויה לקרבן מקדשי ה' קרינו ביה וחיוב על החתיכה קרבן מעילה פדאיתא להדיא לקמן דף י"ט ע"ב במתניתין תלש מן החטאת ופי' בשמ"ק שתלש מהחטאת חתיכה בשר, שהרי הפתוב אומר וחסאה בשגגה מקדשי ה' ולא בקדשי ה' פדכתיב שם להלן באותה פרשה בפקדון או בתשומת יד, דלא בעינון שהדבר שנהנה ממנו איהו גופא יהיה עתה קדשי ה' אלא שיהיה בא מדבר שהוא ראוי גם עתה לקדשי ה', ודם הקנה דין בשר יש לו כמה שהסביר המפרש פאן וכדאמרין בעלמא (מפות דף י"ט רע"ב ופסחים דף פ"ג ע"א) דם ובשר חדא מילתא היא משו"ה מועלין בו ונכון בעזה"ת: תוס' ד"ה המקיז דם וכו' וא"ת והא כתיב לכפר וכו' עכ"ל, התוס' בחולין (דף קי"ז) הקשו ג"כ קושיא זו מדרשה דהוא דקאמר ריו"ח ולא מלכפר דדרשי תנא דבי ר"י ותירצו בשם ר"ת כמו הכא, ונראה דקושיתם שם דייק טפי דקרא דואני נתתיו לכם על המזבח לכפר משמע ודאי דקאי על הדם שלאחר שחיטה הניתן על המזבח וביה אמרינו לכם שלכם יהא או לכפר לכפרה נתתיו ולא למעילה אבל לא משמע מזה דם הקנה דמחיים שאינו ראוי לכפרה, אבל מהוא דדרשינו לפני כפרה פלאחר כפרה משמע יותר למעט גם דם הקנה ממעילה, ותירצו דמ"מ גם דרשה דהוא נמי מייירי רק בכפרה דאייירי קרא אבל לא על מחיים, ואפשר דגם התוס' פאן קושיתם הוא לא מקרא דלכפר אלא מקרא דהוא, אלא דדרשא דלכפר דתנא דבי ר"י הנה בגירסתם הראשונה שהרי יש דין קדימה לתנא לעומת דרשה דאמוראי וכן נראה דהנה הגירסא לפני הרמב"ם בפיהמ"ש בחולין שם להכי נקטו דרשה הראשונה, ועיין מש"כ בזה לעיל (דף י"א) בבבאור לשון הרמב"ם בפיהמ"ש בחולין שם: בגמ' מתיב רה"מ חלב המוקדשין ובצי תורין לא נהגין ולא מועלין, ופי' התוס' דקס"ד מדאמרין דם נעפר ונעשה חלב [פן גריס השמ"ק] דדם הנה כמו חלב עכ"ל, ואין פגנתם דהקושיא היא רק לר"ח דס"ל דם נעפר ונעשית חלב ולרבנן דס"ל דאיברייה מתפרקין לא מתיב רה"מ מידי דא"כ מאי הקשה רה"מ שהרי קיי"ל בודאי פרבנן דר"מ כבכל דוכתא, אלא דהתוס' שיגרא דלישנא נקטו אבל באמת הרי כבר כתב התוס' חדשים במשניות נדה פ"ק דהחוש מעיד דהדם נהפף לחלב, אלא דמחלוקת ר"מ ורבנן היא דר"מ ס"ל דהדם נהפף לחלב לאחר שהיה כבר דם, ולרבנן אותן הליחיות והציר מהאברים שהיו ראויין להעשות דם המה מתהפכים לחלב קודם שהיו לדם, וכתב עליו הח"ס חיו"ד סי' ע' דזהו האמת הברור בהא מילתא ובה מתיישב קושית הכו"פ אהא דבעי בחולין (דף ס"ט ע"א) מהו לגמוע את חלביו חלב דעלמא וכו' או דילמא התם אית ליה תסקנתא לאיסוריה בשחיטה, והקשה הפלתי דהא באבר היצא מבעיא לן שם לענן הולד ואמרין בהמה דעלמא לאו מפח חלב ודם קאתי ושרי ה"נ ל"ש, וא"כ נימא נמי הכא חלב דעלמא לאו מפח חלב ודם קאתי ושרי ה"נ ל"ש וחלב ודם הרי לית להו תקנה בשחיטה, ואי דהתם תרי איסורא והכא תלתא הא בכו פקועה ליפא איסור חלב ע"ש, ואולם לפי דברי התוס' חדשים הנ"ל א"ש לפ"מ שכתבו האחרונים דארף דבשומן מחזיקין דם מ"מ בחלב ליפא שום דם דטבע החלב חלוק מהשומן כמש"כ הרמב"ן על התורה פ' ויקרא, וכיון דגם לרבנן דר"מ החלב מתהנה מהלחיות העתידין להיות דם וכיון דחלב אין בו דם ממילא דגם חלב לא בא פלל מחלב וא"כ אינו דומה לחלב דעלמא דבא רק מפח איסורי דאבמה"ח דאית ליה תסקנתא בשחיטה משא"כ וצא דלית ליה תקנה בשחיטה ודו"ק ועיין

בְּדַבְרֵינוּ לְעֵיל (דָּף ב' ע"ב) ד"ה אֵלָא לְרַבָּה קַשְׁיָא מִש"כ בְּזַה, וּא"כ אֲלִיבָא דְכו"ע פְּרִיָּדָה רַה"מ שְׁפִיר דְחָלַב רְאוּי לְהִיּוֹת לּוֹ דִּין דָּם לְעַנְנָן מְעִילָה וְכִינּוּן דְחָלַב שְׁל קַדְשֵׁי מִזְבֵּחַ תְּנּוּן לְהַקְדִּיא דְאִין מוֹעֲלִין בְּהוּ, דְנָהִי דְקַדְשֵׁי בְדַה"ב חָלַב הִינְצָא מִהוּן מוֹעֲלִין בְּהוּ מִשּׁוּם דְהִבְהַמָּה הִיא מְמוּן גְּבוּהָ כְּמוֹ גְּבִי הַקְדִּיּוֹט כַּה"ג דְּוַדְאֵי חָלַב שְׁל בְּהַמָּת רְאוּבּוּ שְׁיִיָּדָה וַדְאֵי לְרְאוּבּוּן וְאִם בָּא אַחַר וְגִזְלוּן חֲתִיב לְשַׁלֵּם וְגַם הַקְדָּשׁ עַכ"פ לֹא גָרַע מִהַקְדִּיּוֹט.

מ"מ בְּקַדְשֵׁי מִזְבֵּחַ דְאִין חֲתִיבּוּן מִשּׁוּם מְמוּן הַקְדָּשׁ דְּהָרִי לֹא בְּעֵינּוּן בְּהוּ שְׁיִוּי מְמוּן לְעַנְנָן מְעִילָה כְּמוֹ שְׁבִיִּאֲרֵנוּ כְּבָר כְּמָה פְּעָמִים, הַחָלַב הִינְצָא מִהוּן אִין בְּהוּן מְעִילָה וְהָא דְתַנְיָא בְּחֻלְיוֹ (דָּף ק"כ) הַטָּבֵל וְהַקְדָּשׁ וְהַקְדָּשׁ וְכו' מִשְׁקִין הִינְצָא מִהוּן כְּמוֹתֵן ס"ל לְהַרְמַב"ם פ"י מְהַלְכוֹת מַאכֵּא ס"ה כ"ב דְּהָוָה אִיסוּר בְּעֵלְמָא אוֹ אִסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא עֵינּוּן כ"מ שָׁם, וְחָלַב אַע"ג דְּלִשְׁיטַת הַתּוֹס' בְּחֻלְיוֹן (דָּף ס"ד) ד"ה שְׁאָם רַקְמָה דְלוֹקִים עַל בֵּיצַת עוֹף טָמֵא וְה"ה עַל חָלַב בְּהַמָּה טָמְאָה וְלִשְׁיטַת הַרְמַב"ם פ"ג מַה' מַאכֵּא ס"ה אִין לּוֹקִין אַחֲלַב וּבֵיצִים שְׁל הַטָּמְאִין מ"מ אִיסוּרָא דְאוּרְיִיָּתָא יֵשׁ בְּהוּן כַּמֶּש"כ שָׁם מְפֹרָשׁ, מ"מ חָלַב וּבֵיצִים שְׁל קַדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אִין מוֹעֲלִין בְּהוּן דְּלֹאוּ קַדְשֵׁי ה' גִּינְהוּ כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' פִּינּוּן שְׁאִינּוּן רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ, וּא"כ דָּם הַקְדָּשׁ דְּנָמִי אִינּוּן רְאוּי לְמִזְבֵּחַ לְמָה מוֹעֲלִין בּוּ.

וּמִשְׁנֵי כִּי קִאֲמַרְינּוּ לְגַבֵּי דָּם דְּלֹא מִתְקַיְיַמַת בְּלֹא דָּם וְהוּ"ל כְּגוֹפָה מִמֶּשׁ מִשֵּׁא"כ חָלַב דְּמִתְקַיְיַמַת בְּלֹא חָלַב לֹא הָוָה כְּגוֹפָה, וְעֵינּוּן בַּח"ס חִי"ד ס' קי"ד וּבְסַפְרָא יְדוֹת נְדָרִים ס"י ר"ט וְקַצְרְתִּי: שָׁם מִתִּיב רַב מְשַׁרְשֵׁיא הַזָּבֵל וְהַפְּרָשׁ שְׁבַחְצָר לֹא נִהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין אַמְאֵי ה"נ לֹא מְקַיְיַמַת בְּלֹא פְּרִשׁ, זָבֵל הוּא מַה שְׁמִזְבֵּלַת הַבְּהֵמָה בְּחֵיָהּ וּפְרִשׁ הוּא מַה שְׁמוּצִיאִין מִמְעֵיהָ לְאַחַר שְׁחִיטָהּ וְלֹא זוֹ אִף זוֹ קְתַנִּי לְעַנְנָן דְּלֹא מוֹעֲלִין, וְלִגְיַרְסַת הַתּוֹס' פְּרִשׁ וְאַח"כּ זָבֵל לְזוֹ"ז קְתַנִּי לְעַנְנָן דְּלֹא נִהְנִין, וּפְרִיָּדָה מִשּׁוּ"ה רַק מְפֹרָשׁ דְּדָמֵי לְדָם כַּמֶּש"כ הַרְש"ש, וְדַבְרֵי הַרְמַב"ם כָּאִן לֹא הִבְיַנּוּתִי כְּעַתָּה, וּבְנִזִּיר (דָּף נ"א ע"ב) לְעַנְנָן רַקֵּב הַמָּת אִיבְעֵי לְהוּ מַהוּ דִּין הַפְּרָשׁ אִי חֲשִׁיב כְּגוֹפָה וְלֹא נִפְשָׁטָה הָא בְּעֵיָא, וְחָלַב שְׁבַקִּיבַת עוֹלָה דִּין פְּרִשׁ יֵשׁ לָהּ כְּמִבּוֹאָר בְּמִשְׁנֵה דַע"ז פ"ב מְשַׁנָּה ה', וְלֹר' יִשְׁמַעְאֵל שָׁם נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּגַם פְּרִשׁ מוֹתֵר בְּהַנָּאָה לְכַתְחִילָהּ, וּבְר"ן תּוֹלִין פ' אֵלּוּ טְרַפּוֹת בְּעַנְנָן עוֹנְפֵר יָרֵךְ אִמּוֹ כְּתַב דְּבֵיצִים דִּין פְּרִשׁ יֵשׁ לָהֶם וְכָל אֵלָה צ"ע אִין עַת הָאִסְרָא פְּהָ וְעֵינּוּן בְּהַגְהוֹת הַרְש"ש תְּמוּרָה (דָּף ל"א ע"ב) וְקַצְרְתִּי, וְלְעַנְנָן פְּרִים הַנְּשָׂרְפִים וְשְׂעִירִים הַנְּשָׂרְפִים נִנְלַעַנ"ד דְּבִזְבָּלָן אִין מְעִילָה אֲבָל בְּפְרָשׁ יֵשׁ מְעִילָה פִּינּוּן דְּנִשְׂרָפִים עִם הַפְּרִשׁ יִחַדְדוּ וְלֹא רְאוּתִי מִי שְׁהַעִיר בְּזַה בְּמִשְׁנֵה חָלַב הַמְּוֹקְדָּשִׁין וּבֵיצֵי תוֹרִין לֹא נִהְנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, הָא רַלֵּא נִהְנִין בְּחָלַב הַמְּוֹקְדָּשִׁין שְׁל מִזְבֵּחַ אִם הוּא מַה"ת אוֹ מְדַרְבְּנּוּ עֵינּוּן לְעֵיל בְּסַמּוּדָה שְׁדִיבְרַנּוּ מְעַט מְזַה, וּבֵיצֵי תוֹרִין כְּתַב הַרְש"ב"א ר"פ שְׁיִלּוּת הַקְּוֹן דְּמְדַרְבְּנּוּ הוּא דְאַסוּרִין, וְיֵשׁ לְהַבִּין דְאַמְאֵי לֹא יְהִי אִסוּרִין מַה"ת מִשּׁוּם יוֹצֵא מִהַקְדָּשׁ כְּדַאֲמַרְינּוּ בְּחֻלְיוֹן (דָּף ק"כ ע"ב) עֵי"ש, אִף י"ל דְּהָרִי הַתּוֹס' בְּחֻלְיוֹן (דָּף ס"ד ע"א) ד"ה שְׁאָם רַקְמָה כְּתַבוּ דְמִשּׁוּ"ה מְצַרְיִכְנּוּן קְרָא דְבַת הַיַּעֲנָה לְאַסוּרָא בֵּיצֵי עוֹף טָמֵא וְלֹא אִסוּרִין לְהוּ מְסַבְרָא דְכָל הִינְצָא מַה"ט טָמֵא, דְאֵי לֹאוּ קְרָא הוּ"א פִּינּוּן דְּבֵיצֵי עוֹף טְהוֹר דְּשִׁרְיָנּוּ נְמִי חִידוּשׁ הוּא דְאָתוּ מְחִי וְשִׁרְיָא הָוָה אֲמִינָא דְּגַם בֵּיצֵי עוֹף טָמֵא שְׁרִי קַמ"ל קְרָא דְבַת הַיַּעֲנָה דְאַסוּרִין ע"ש, וּא"כ נִהִי דְבֵיצַת טְרַפָּה אִסוּרָא דְּגַמְרִין לָהּ מִטְמָאָה בְּבִנְיָן אֲב כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' שָׁם, הָרִי כְּתַב הַמַּהֲרִי"ט אֲלַגְזִי בְּכּוֹרוֹת פ"א אוֹת ד' דְּלֹא יִלְפִינּוּ מִבְּנִין אֲב זֶה רַק מֵאֵי דְשׁוּוּ אִיסוּרִיָּהוּ לְהַדְדִי כְּשִׁרְץ וְעוֹף דְּשׁוּוִין בְּאִיסוּר לֹאוּ מִשֵּׁא"כ חָלַב מְהַלְכֵי שְׁתִּים דְּבִשְׁרָא גּוֹפָא אִינּוּן אֵלָא

באִסוּר עֲשֵׂה ע"ש, וא"כ פִּינּוֹן דִּינִצָּא מִן הַהַקְדָּשׁ אֵין בּוֹ מַלְקוּת מִשּׁוּם דְּלֹא אָתִי רַק מִבִּינְיָהוּ וְאֵין עוֹנְשֵׁין מֵה"ד כַּמֶּש"כ הַח"ס חִיו"ד ס' קי"ד ע"ש, א"כ שְׁפִיר י"ל פִּינּוֹן דְּהִתֵּר בִּיצֵי עוֹף טְהוֹר חִידוּשׁ הוּא דְאָתִי מֵה"ח וְשָׂרֵי הַתֵּיבָה נָמִי מֵה"ת יוֹצֵא דְהַקְדָּשׁ דְּבִאִסוּרִין שְׂאִינָם שְׁוִוִין לֹא יִלְפִינּוּ לְאִסוּר מִבִּיצֵי טְמֵאָה בְּבִנְיָן אָב, כ"כ הֵרֵב דְרָדָה יָם, אָבֵל עוֹד יֵשׁ לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה וְהַדְּבָרִים עֵתִיקִים וְקָשָׁה עָלֵי הֶאֱרִיכוּת, אָכֵן לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם דָּגַם עַל בִּיצַת עוֹף טְמֵא לִיכָא מַלְקוּת דְּכָל הַיּוֹצֵא מֵאִסוּר אֵין בּוֹ רַק אִסוּר דְאִוְרֵינְתָא א"כ שְׁנֵה הַקְדָּשׁ לְעוֹף טְמֵא לְגַמְרֵי נִרְאָה דְאִסוּר בִּיצֵי תוֹרִין דְהַקְדָּשׁ הוּא בְּאֵמַת מֵה"ת דְאָתִי מִבִּנְיָן אָב מֵעוֹף טְמֵא, אִם לֹא דְנִימָא כַּה"כ מ"ב פ"י מִמַּא"ס דִּינִצָּא דְהַקְדָּשׁ אִסוּר רַק מִדְּרַבְּנָן וְאֵין לְאִרְיָה, רַק זֹאת אוֹמֵר דְמַצַּד הַסְּבָרָא נִרְאָה דְאֵין לְלַמּוֹד דְבִיצֵי תוֹרִין שְׁל קַדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מִתְּרִין מִדְּהִתִּירָה תוֹרָה בִּיצֵי עוֹף טְהוֹר הָגַם שְׂיֵשׁ בּוֹ אִסוּר אַע"ג שְׂיִוְצָא מֵאִבְרַה מֵה"ח, כְּמוֹ דְהִינּוּ לְמַדִּין בִּיצֵי עוֹף טְמֵא אֵי לֹא קִרָא דְבֵת הַיַּעֲנָה.

דְשִׂאנִי בִיצֵי עוֹף טְהוֹר שְׂיֵשׁ בְּהֵן רַק אִסוּר אֶחָד דְאֵמַה"ח וּבִיצֵי עוֹף טְמֵא אֵין בְּהֵן רַק אִסוּר אֶחָד דְטוֹמְאָה, מִשָּׂא"כ בִּיצֵי שְׁל תוֹרִין דְקַדְשִׁים שְׂיֵשׁ בְּהֵן שְׁנֵי אִסוּרִין אַבְמַה"ח וְהַקְדָּשׁ כַּמֶּש"כ הַפְּרִישָׁה בִּיו"ד ס' פ"א הַבְּאֵתִיו לְעֵיל (דָּרַב' ע"ב) ד"ה אֵלֵא לְרַבָּה קִשְׂיָא ע"ש, וּבְזֶה יֵשׁ לְתַרְזַן גַּם קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' בְּחֻלִּין שְׁם דְלָמָּה לֹא נִימָא דְבִיצַת טְרַפָּה מִתְּרַת דְבִיצַת טְרַפָּה נָמִי יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי אִסוּרִין בִּיחַד אִסוּר טְרַפָּה וַאֲבַמַּה"ח וְדו"ק: שְׁם בְּמִשְׁנֵה אָבֵל בְּקַדְשֵׁי בַדָּה"ב וְכו' חֲמוּרָה מוֹעֲלִין בָּהּ וּבַחֲלָבָה, יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הָא וְדָאֵי דְלָמ"ד קִדְבַד"ה בְּעוֹ הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְכו' קי"ל לְדִינָא, כְּמוֹ דְאֵין פְּדִיוֹן לְגִיזָּה שְׁל קַדְשֵׁי בַדָּה"ב כְּמִפְּרָשׁ בְּחֻלִּין (דָּרַב קל"ה) מִשּׁוּם דְאֵי אֶפְשָׁר עֲתָה בְּהַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה, ה"נ לֹא מְהִינֵי פְדִיוֹן לְחֵלֵב מִבְּהֵמַת קַדְשֵׁי בַדָּה"ב מֵהֵאֵי טְעָמָא דְאֵי אֶפְשָׁר בְּהַעֲמוּהָ ע"ר, וְא"כ קָשָׁה לָמָּה יֵשׁ מְעִילָה בְּחֵלֵב שְׁל בְּהֵמַת בַּדָּה"ב הָא פִּינּוֹן דְאֵין לְהַחֲלֵב פְּדִיוֹן לֹא הַפְּסִיד לְהַקְדָּשׁ פְּלוּם, אֵלֵא דְכָבֵר הַקְשׁוֹ קוֹשְׂיָא זֹו בִירוּשְׁלַמִי דַּמְע"ש (פ"ג ה"ו) דְאֶמְרִינּוּ הֵתָם דְבְּהֵמָה טְמֵאָה שְׁל בַדָּה"ב לְכוּ"ע לֹא בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר וְאָמַר ר"א מִתְּנִיתִין אֶמְרָה כֵּן, הַקְדִּישׁ חֲמוּרָה מוֹעֲלִין בָּהּ וּבַחֲלָבָה וְחֵלֵב לֹא כְּמַתָּה הֵיא [פִי' דְלֹא אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת בָּהּ הַעֲמוּהָ ע"ר] וְכָל שְׂיֵשׁ לוֹ פְּדִיוֹן מוֹעֲלִין בּוֹ וְכָל שְׂאֵין לוֹ פְּדִיוֹן אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ [כֵּן הִבִּיא הַרִידְב"ז שְׁם גִּירְסַת הַגָּר"א ז"ל] וְכו' הֵרֵי דְמְכָרִיחַ הִירוּשְׁלַמִי מִמִּשְׁנֵתָנוּ דְבְּהֵמָה טְמֵאָה גּוֹפָה שְׁל בַדָּה"ב לֹא בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר דְאֵל"כ קָשָׁה קוֹשְׂיַתָּנוּ דְאֶמְרֵי מוֹעֲלִין בְּחֵלָבָה, וּפְרִיךְ שְׁם הִירוּשְׁלַמִי דְמֵאֵי רֵאָיָה הֵיא דִילְמָא מִשְׁנֵתָנוּ ר"ש הֵיא דַּס"ל קַדְשֵׁי בַדָּה"ב לֹא בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר אִפִּי בְּבְהֵמָה טְהוֹרָה, וּמִשְׁנֵי א"כ לָמָּה נָקֻט תַּנָּא דְמִשְׁנֵתָנוּ חֲמוּרָה דְטְמֵאָה הֵיא וְלֹא נָקֻט סְתָם הַקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְבַדָּה"ב מוֹעֲלִין בָּהּ וּבַחֲלָבָה וּמְדַנְקֻט חֲמוּרָה ע"כ דַּס"ל דְקַדְשֵׁי בַדָּה"ב בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר אֵלֵא דְחֲמוּרָה דְנֻקָא אֵינָה צְרִיכָה הַעֲמוּהָ ע"ר וְא"כ יֵשׁ לְהַחֲלֵב פְּדִיוֹן וּלְכוּף מוֹעֲלִין בּוֹ.

וּבְאֵמַת דַּלפ"ז קָשָׁה טוֹבָא עַל הַרְמַב"ם דְפָסַק בְּפ"ה הֵי"ב מֵה' עֲרַכִּין דְבְּהֵמָה טְמֵאָה מְקַדְשֵׁי בַדָּה"ב בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר וּמ"מ פָּסַק בְּפ"ג הֵי"ג מֵה' מְעִילָה דְהַקְדִּישׁ חֲמוּרָה מוֹעֲלִין בְּחֵלָבָה כְּמִשְׁנֵתָנוּ וְזֵהוּ תְרִיתֵי דְסְתֵרֵי כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר וְיִתְבָּאָר אֵיה"ש בַּמְקוּ"א, דְכָאֵן הַבְּאֵתִי דְבְרִינּוּ אֵלָה רַק לְהַבְנֵת פֶּשֶׁט הַמִּשְׁנָה וְדִקְדוּקָה שְׂדִקְדָּקָה לְוֹמֵר חֲמוּרָה וְלֹא סְתָם בְּהֵמָה לְבַדָּה"ב, מֵיהוּ תְרַנְגְּוֹלֵת וּבִיצָתָה וְדָאֵי נִיחָא דְעוֹפּוֹת לֹא בְּעֵי הַעֲמוּהָ ע"ר כְּכַרְמְב"ם ה' עֲרַכִּין פ"ה ה"ט וּק"ל, עוֹד יֵשׁ לִי קוֹשְׂיָא עֲצוּמָה עַל לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ג הֵי"ג מֵה' מְעִילָה

שם שפכת בזה"ל הקדיש בן יונה לדמי שלמים מועלין גם בביצתה עכ"ל ודבריו אלה
המה ג"כ מסונגיא דידן בגמ', וקשה לי טובא אמאי ימעלו בביצתה הא קי"ל דאין מועלין
בשלמים מחיים ובדמי שלמים עיין פסחים (דף כ"ז ע"ב) הקדיש דמי עצים לשלמים
אין מועלין בהן, והו"ל לרבינו הרמב"ם לומר הקדיש דמי בן יונה לדמי אשם מועלין
בה ובביצתה דאשם קדק"ד הוא ונשפיר מועלין בדמיה וגם זה יתבאר איה"ש בחידושנו
על הרמב"ם: תוס' ד"ה חלב המוקדשין וכו' ויש מפרשין דכי אסר רחמנא החלב הנ"מ
לענין שאסור לחלב וכו' אבל החלב עצמו שרי עכ"ל, המהרי"ט אלגזי בבכורות (דף
כ"ה) הביא מתוס' חיצוניות דהמתחמם בגיזי עולה מעל וכתב הוא ו"ל ע"ז שלא מצא
בן בשום מקום, וכבר תפסו עליו רבים שהיא גמ' מפורשת במס' פסחים (דף ל"ג ע"ב)
אבל הרי מגמ' דפסחים שם תהוי תיובתא לשיטת היש מפרשין פאן שפכתו דליכא איסור
הנאה בגיזה, וע"כ לומר דזה תליא בפלוגתא דתנאי בבכורות (דף ט"ו ע"ב) דלמאן
דדריש תזבח ולא גיזה לא שמעינן איסור אלא אמעשה הגיזה אבל הגיזה עצמה שרי,
ומאן דדריש תזבח ואכלת אין לה בהן היתר אלא אכילה בלבד הגיזה ג"כ אסור בהנאה
אפי' בפסוהמו"ק וכ"ש בכשרין, ולפ"ז הסונגיא דפסחים שם אזלה למ"ד אין לה בהן
אלא היתר אכילה ודברי התוס', פאן הרי אזלי למ"ד תזבח ולא גיזה כמו שדקדקו
בדבריהם, אלא דא"כ מה זה שהקשו בעצמן על הי"מ מסונגיא דחולין ודבכורות דשם
מוכח דחלב אסור דילמא גם שם למ"ד אין לה בהואלא היתר אכילה אזלי, ועיין בדברינו
לקמן (דף י"ג ע"א) בתוס' ד"ה העברה: באו"ד ואין לתמוה וכו' אף כי נחלב אסור עכ"ל
פי' דאין לומר מטעם דהקדש היצא מהו פמותן דס"ל פאן פהרמב"ם פ"י מה' מאפ"א
דאין זה רק מדרבנן עי' כ"מ שם ובח"ס חיו"ד סי' קי"ד עשה"ט, ועיין בספר התבונה
אות מ"ט בתשובת הגאון ר"י העלער ו"ל וכן במרפכת המשנה ברמב"ם שם ודו"ק:
באו"ד וקשה לן אמאי אין מועלין עכ"ל, לקמן (דף י"ג ע"א) בענין חצר הקדש הבאתי
לתרץ קושיא זו ע"פ שיטת הרמב"ן דאין מועלין רק בהקדש שפא מפת אדם שהקדיש,
אבל דבר שלא הוקדש ע"י אדם רק מעצמו אין מועלין בו אע"פ שהוא הקדש גמור,
וזהו רק בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב אפי' אם לא הוקדש ע"י אדם המקדיש נמי
מועלין בו ע"ש מילתא בטעמא, והתוס' פאן שהקשו דאמאי אין מועלין בו ומיאנו
בתירוץ זה י"ל לענ"ד דמזה יהיה סייעתא למש"כ הר"ש"ש אקושית התיו"ט לקמן
במשנה דאילן ואח"כ נתמלא פירות וכו' דאין מועלין במה שבתוכו, והקשה התו"ט
דמ"ש מביצת תרנגולת ומחלב חמורה דמועלין בהן ונדחק לומר דמשנתנו ר' יוסי היא
דס"ל דמועלין בגידולין, והר"ש"ש כתב דמשנתנו איירי דבשעה שהקדיש התרנגולת הנה
בה פבר ביצתה והחלב הנה פבר בדדיה, וכ"כ הג"מ מלבני"ם בהתוה"מ ויקרא פ' ה' וכן
מצאתי שכתב גם הגר"א ו"ל בהגהותיו למשניות פאן וא"כ הרי הוקדשו החלב והביצים
ע"י אדם המקדיש, ורישא וסיפא הרי פחד גוונא איירי משו"ה הקשו התוס' שפיר אפי'
אם יסברו פשיטת הרמב"ן שם ודו"ק ואולם יש סברא לדעת דגם הבא אחר פה מפת
אדם ** (המקדיש) ** מועלין בו: באו"ד ונראה לפרש למורי שיחל' דנהי דאסור מ"מ
פינן שאינו ראוי לבוא למזבח אין מועלין דלא הנה קדשי ה' וגם אין חיות הבהמה תלוי
בו דליהוי חשוב פגוף הבהמה [זה ע"פ הגמ' לעיל בסמוך דבדם מועלין דלא מתקימת
בלא דם משא"כ חלב] וראיה מדאמר בר"ה וכו' עכ"ל, לדעתי יש להביא ראיה לדבריהם

ממשנה דנבחים (דף ל"ה ע"א) המולק את התורין לאכול את ביציהן בחוץ לא פגל חלב מוקדשין וביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא, והטעם קאמר התם משום דלאו גופא דנבחה אינון, ובנדאי דה"נ לעגנו מעילה דכמו דהתם אף דאין חייבין עליהן משום פיגול נ"ט מ"מ אסורין באכילה לכתחילה ה"נ לעגנו מעילה לא נהנין ולא מועלין, והראיה שהביאו מהא דר"ה לא הבינותי דהרי אדרבה בשופר של עולה גם מעילה יש בו והיינו משום דגופא דנבחה הוא אע"ג שאין החיות תלוי בו וגם אם פירש אינו ראוי לבוא למזבח, ורק מחוברין יעלו, ובשלמים הרי גם בגופא דנבחה ובדבר שהנשמה תלוי בו נמי אין מעילה מחיים בו ואפי' באימורייהו ליכא מעילה קודם זריקת הדם כדאיתא במשנה דמכילתין סוף פ"ק וצ"ע, וצ"ל שראייתם היא דיש דברים שאין בהן מעילה ומ"מ אסור מה"ת יש בהן וכן כתבו התוס' בנדריים דף יו"ד ע"א ותו לא, והקרו אורה הקשה פאן למה לא יאסרו הביצים וכן החלב מטעם היצא מאסור פציר ורוב וציר ורוב דהקדש מזבח ודאי דאסור בהנאה כמש"כ התוס' בןחולין [התוס' פתבו דאסורין משום דילפינו חטא חטא מתרומה וגז"ש זו היא רק בקדו"מ ומתורץ בזה באמת קושית התוס' וקצרת] אן לומר שאני חלב דחידוש הוא דהא כבר גלי רחמנא דחלב טמאה אסור וה"ה ביצים.

של תורין נמי אסורין מטעם זה, והתוס' פתבו לקמן דמשו"ה מועלין בחלב קל ורר"ר משום דהקדש גם החלב ולפי"ז אין מועלין רק בהחלב שהיה בשעה שהקדש בהמה אבל לא בהחלב הבא אח"כ, אבל לסברא דהיוצא מהן פמותן בין בקדשי מזבח בין בקדשי בדה"ב מועלין בחלב וביצים הבאים גם אח"כ דגם הם ראויין לבדה"ב, רק בקדשי מזבח אע"פ שאסורין בהנאה מ"מ אין בהן מפינה דכיון דמתקיימת בלעדדיהו לאו גופא דנבחה הוא עכ"ד, וכבר דיברנו לעיל בסמוך מזה ועוד יתבאר מזה איה"ש במקו"א בארובה: ועיין בשעה"מ פ"ט ה"ה מה' מאכלות אסורות לעגנו שלל של ביצים אם דינם כבשר העוף ע"ש: ד"ה במה דברים אמורים וכו' לא הנה דעתו להקדיש דבר שאין ראוי למזבח וכו'.

ולכך אין מועלין עכ"ל, חידשו התוס' פאן טעם חדש בנפ"מ דחלב וביצים דקדשי מזבח לבין חלב וביצים דקדושת דמים דבדעת המקדיש תליא מילתא, דבקדשי מזבח לא הנה בדעת המקדיש להקדיש דבר שאינו ראוי למזבח ופשוטה קדושה בכולה לא אמרינו כדאמרינו לעגנו גיזה בןחולין (דף קל"ה ע"א) דהחלב והביצים אינו גופא פל כף ככחש גיזה כצ"ל לדעת התוס' פאן, ולענ"ד ינהיג נפ"מ רבתי לדינא בין הטעמים בהקדש דבר הראוי בעצמו למזבח קדושת דמים דקיי"ל דאינו יוצא מידי מזבח לעולם וקדיש ממילא קדוה"ג, דלפי הטעם דלאו קדשי ה' ניהו אין בחלב וביצים שלהן מעילה, אבל לטעם דבדעתו הדבר תלוי פיון שהקדיש לדמיו הרי הנה בדעתו להקדיש גם החלב והביצים ומועלין בהו, והנה ברמב"ם סוף פ"ג מה' מעילה כתב דאם הקדיש בהמה לדמי נסכים או בן יונה לדמי שלמים מועלין בחלב וביצים ע"ש, נשמר ונזהר בלשונו הזהב לצירי בהמה לנסכים ועוף לשלמים ומבואר דס"ל דאלו הקדיש בהמה לדמי קרבו דחזי ליה בהמה גופא וכן בן יונה לדמי חטאת או עולה דמקריבין ע"כ בהמה ונהו גופייהו למזבח פל דין קדשי מזבח הנה להן ולא היו מועלין בחלב וביצים וע"כ דס"ל כטעם הראשון שפתוס' דלאו בדעתו תלוי הדבר גם לכאורה תליא סברא זו דלא הנה דעתו

להקדיש דָּבָר שאִינוֹ רְאוּי לְמִזְבֵּחַ בְּפִלּוּגָתָא דר"פ וּרְבִנְיָא בְּמִנְחוֹת דָּף ס"ו ע"ב אֶלָּא שְׂיֵישׁ לְחֵלֶק וּדו"ק: ד"ה פֶּל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ וְכו' אֲבָל אֵין רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ שְׁהָרִי הֶקְרַב וְהֶפְרָעִים לֹא הָיוּ רוֹחֲצִין אֶלָּא בְּאַמַּת הַמַּיִם עכ"ל וכ"כ הַרְשֵׁב"ם בב"ב, ולענ"ד מִשׁוּם רְחִיצַת הַקְּרָבָנוֹת לֹא מִיְחָשָׁב רְאוּי לְמִזְבֵּחַ דִּהְרִי תִיקוֹן אַמַּת הַמַּיִם שְׂפַעְזָרָה בָּא רַק מִשִּׁירֵי הַלְשָׁפָה [שְׁקָלִים פ"ד מ"ב] וְלֹא מִתְרוּמַת הַלְשָׁפָה גּוּפָה כְּשֶׁאֵר קְרָבָנוֹת, וְאֶפְשָׁר דִּהְתָּם שְׂאֵנִי דְרוּב הַמַּיִם שְׂפַאמַּת הַמַּיִם הָיוּ נֶצְרָכִין לְרַחוּץ הָעֶזְרָה [פְּסָחִים פ"ה מ"ח] מִשֵּׁא"כ הֵכָא בְּהֶקְדִּישׁ בּוֹר מְלֵא מַיִם אֵלוֹ הָיוּ רְאוּיִן לְרְחִיצַת הַקְּרַב וְהֶפְרָעִים כְּלוּן הָיוּ רְאוּיִן לְזָה וְהָיוּ מִשׁו"ה נִקְרָאִין רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ כִּכ"ד הֶרַב תַּפְא"י בְּמִשְׁנֵיּוֹת פָּאן, וְאַפְתִּי הֶסְבְּרָא דְחֻקָּה שְׁהָרִי פִירוֹת שְׂרָאוּיִן לְבִיכּוּרִים דְּאִית בָּהּ הִנְחָה וְהִגְשָׁה לְמִזְבֵּחַ וּמ"מ כָּתַב הַמְּפָרֵשׁ בְּשֵׁם רַבּוֹ דְּלָא מִיקְרוּ רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ מִפְּנֵי שְׂאֵינְוּ נִקְרְבִין מִמֶּשׁ אֲמִזְבֵּחַ, וְהָא דְבִפְיֻרֵשׁ רַגְמ"ה פָּאן כָּתַב דְּבִיכּוּרִים רְאוּי לְמִזְבֵּחַ אִיקְרִי וְדֵאֵי דְטַעוֹת סִפְרָה הוּא דִּהְרִי בְּפִירוּשׁוֹ לִב"ב (דָּף ע"ט ע"א) הָאָרִיף הַרְגַּמ"ה דְּבִיכּוּרִים אֵינְוּ רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ, וְכ"ש הַמַּיִם לְהִדְחַת הַקְּרַב וְהֶפְרָעִים שְׂאֵינְוּ רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ כָּלֵל, וְגַם הָא דְחִזּוֹ לְמִי כִּיּוֹר לְרַבְּנָן דְּר' יִשְׁמַעְאֵל בְּזִבְחִים (דָּף כ"ב ע"ב) דְּלָא בָּאוּ לְפִירוֹ מַיִם חַיִּים נְמִי רַק צֻנְרָף בְּדַה"ב אִיקְרוּ לֹא צֻנְרָף מִזְבֵּחַ דְּלָא עֲדִיפָא מִבְּגַדֵי כְּהֻנָּה שְׁהֵן וְדֵאֵי צֻנְרָף עֲבוּדָה וְנִקְנוּ מ"מ מְבַדָּה"ב כְּמַבְוֹאֵר בְּכ"מ, עוּד קִשָּׁה לִי בְּדַבְרֵיהֶם דְּאַמַּי מַיִם מְכֻוֹנְסִים אֵינְוּ רְאוּיִן לְהִדְחָה הָרִי תְּנִיָּא בְּזִבְחִים שָׁם וְהֶקְרַב וְהֶפְרָעִים יִרְחֵץ בְּמַיִם לְרַבּוֹת שְׂאֵר מִימוֹת פִּי דְמְכֻוֹנְסִים נְמִי כְּשִׁרִין, וְאוּלַי יֵשׁ לְתַרְץ זֶה דִּהָא דְמְכֻוֹנְסִין כְּשִׁרִים הֵינְוּ כְּשִׁלָּא הוּקְדָּשׁוּ אֲבָל כְּשִׁהוּקְדָּשׁוּ נִפְסְלוּ מִטַּעַם אַחַר לְהִדְחָה, דִּהָא תְּנִי שָׁם דְּבִי שְׂמוּאֵל דְּמַיִם שְׂיֵישׁ לְהֵן שָׁם לְנוּי פְּסוּלִין וְכְשִׁהוּקְדָּשׁוּ יֵשׁ לְהֵן שָׁם לְנוּי מַיִם קְדוּשִׁים עֵי"ש הֵיטֵב שׁוּב רְאִיתִי דְכָבֵר הָעִיר הַרְשֵׁ"ש שָׁם בְּזֶה וְנִשְׂאֵר בְּצ"ע וְה' יָאֵר עֵינְיֵנוּ בְּתוֹרָתוֹ: בְּאו"ד דְּבַעֲיֵנוּ בְּנִיסוּף הַמַּיִם שְׂיֵהָיו מַיִם חַיִּים עכ"ל, לְעַנ"ד בְּרוּר דְּמַיִם חַיִּים לָאו דִּנְקָא וְכֻוֹנְתָם רַק דְּבַעֲיֵנוּ מִי מַעֲיִין וְכָל מְקוּם שְׂפַתְבוּ הַתּוֹס' דְּבַעֲיֵנוּ לְנִיסוּף הַמַּיִם מַיִם חַיִּים הוּא רַק מְקָרָא דְּוִשְׂאָבְתָם מַיִם בְּשִׁשׁוֹן מִמַּעֲיֵנִי הִיְשׁוּעָה וְשָׁם רַק מִי מַעֲיִין כְּתִיב לֹא מַיִם חַיִּים הַפְּשָׁרִים לְטְבִילַת זָב וְלֹאֲכֹר פָּרָה וְהָאֲרַכְתִּי בְּזֶה בְּמְקוּם אַחַר וְכָאן לְקַצֵּר אֲנִי צָרִיף וּמִש"כ כָּאן הַתּוֹס' דְּבַשׁ הֵינְוּ כָּל מִינֵי מְתִיקָה עֵי' מִל"מ פ"א ה"א מֵאִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ: דָּף יג פֶּל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ וְלֹא לְבַדָּה"ב, פִּי' פֶּל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ כְּגוֹן תְּמִימִים שְׂאֵינְוּ רְאוּיִן לְבַדָּה"ב וְהֶקְדִּישׁוּן לְבַדָּה"ב, וְכֵן נְמִי דְבָרִים הָרְאוּיִן לְבַדָּה"ב כְּגוֹן אֲבָן אוֹ קוֹרָה שְׁהֶקְדִּישׁוּן לְמִזְבֵּחַ, אוֹ שְׁהֶקְדִּישׁוּן לְזָה וְלְזָה דְבָרִים שְׂאֵינְוּ רְאוּיִן לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה, אַע"פ שְׁהֶקְדִּישׁ דְּבָר שְׂאֵינְוּ רְאוּי מוֹעֲלִין בָּהֵן וּבְמָה שְׂפַתּוֹכֵן וְזֶה יוֹתֵר מְחַנּוֹר מִפִּי רִשְׁבִּ"ם ז"ל וּמְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל פ"ה מ'ה' מְעִילָה לְמִדְתּוֹ הַר"ן ז"ל עכ"ל הַשִּׁמ"ק בְּב"ב (דָּף ע"ט), וּבְסִידוּר הַדְּבָרִים דְּנִקְט הַתַּנָּא כָּאן בְּמִשְׁנֵינְוּ הָאָרִיף הַרְחִיב הֶרַב תַּפְאָרַת יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁנֵיּוֹת כָּאן עֵינְוּ עֲלָיו וּמִש"כ רִש"י דְּעֶצֶי גִּפְן דִּקִּין וְאֵינְוּ רְאוּיִן לְבַנְיָן לְכְאוּרָה בְּלֹאו"ה בְּנִין עֶץ אֲסוּר בְּעֶזְרָה מִשׁוּם לֹא תִטַּע וְיִהְיֶ' מִזֶּה רְאִיָּה דְרִש"י ס"ל כְּהָרָאֲב"ד פ"א ה"ט מ'ה' בִּיהַב"ח ע"ש אֲבָל מ"מ אֵין זֶה מְוַכְרַח וְאִכְמ"ל: פֶּל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ וְלֹא לְבַדָּה"ב, פִּי' כְּגוֹן שׁוֹבֵף מְלֵא יוֹנִים הָרְאוּי לְקָרְבַן עֲנִי שְׂפִינְוּ שְׁהֵן רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ חֲלָה עֲלֵיהֶן קְדוּהָ ג' וְאֵינְוּ רְאוּיִן שׁוּב לְבַדָּה"ב, לְבַדָּה"ב וְלֹא לְמִזְבֵּחַ כְּגוֹן אֵילָן מְלֵא פִירוֹת וְשׁוֹדָה מְלֵאָה עֲשׂוּבִים, וּבּוֹר מְלֵא מַיִם נְמִי אֵינְוּ רְאוּי לְמִזְבֵּחַ לְפִי שְׂנִיסוּף הַמַּיִם אֵינְוּ בָּא אֶלָּא מִפִּי הַשִּׁילוּחַ אֲבָל רְאוּיִן הֵן לְמוֹכְרָם וְלִהוֹצִיא דְמֵיהֶן לְבַדָּה"ב, לֹא לְמִזְבֵּחַ וְלֹא

לבדה"ב כגון אשפה מלאה זבל שאע"פ שאפשר למכרו לאותו זבל ולהוציא דמיו לבדה"ב אפ"ה פינון שיש בו פינון אפ"ה לבדה"ב אינו ראוי דהו"ל כמחיר פלב שיש בו פינון אין זה רק דוגמא בעלמא שהרי גם דמי פלב מותר לקנות בעבורו קרפון וק"ל]: מועלין בהו ובמה שבתוכו ואפ"ה אשפה מלאה זבל דלא חזיא לא למזבח ולא לבדה"ב מועלין בה ובמה שבתוכה לפי שראויה היא לבדה"ב וקדושה חלה עליה ורק משום דרף פינון אין מוציאין דמיה לבדה"ב, וכינון דמ"מ קדושה חלה עליה מועלין בה ובמה שבתוכה, ויש לפרש הראוי לבדה"ב דלאו אדמים קאי אלא על הגוף וכינון דגופו לא חזו לבדה"ב אינו ראוי לבדה"ב קרינו ביה, ואם נפרש פן ליפא הכא מה שראוי לבדה"ב רק בור מלא מים בלבד דחזי למילש בהו סיד לבנון לחזק בו בדה"ב, אבל אילן מלא פירות ושדה מלאה עשבים דלא חזו גופו לבדה"ב אינו ראוי לבדה"ב קרינו ביה, והא דלא קתני בקא רביעית כל הראוי למזבח ולבדה"ב משום דליפא מידי דראוי למזבח ויהי ראוי גם לבדה"ב, דכינון דראוי הוא למזבח חלה עליו קדוה"ג ולא חזי עוד לבדה"ב דהא למזבח הוא עומד, הרא"ם עכ"ל השמ"ק בב"ב שם, נמצא דגם השמ"ק מפרש אילן מלא פירות דאינו ראוי למזבח אע"ג דחזו לביפורים וביפורים קודש מיקראו דבמכות (דף י"ח ע"ב) איתא להדיא דבעינו בביפורים שינה עליו הכתוב לעכ"פ עיי"ש דדינו פקודש.

ושם (דף י"ט) אמרינו בביפורים מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם ע"ש, וברמב"ם פ"ב מה' ביפורים הט"ז אשרה שבטלה אין מביאין ממנה ביפורים שהביפורים מקדשי מקדש הן עכ"ל, ועיין ב"ר"ן בע"ז ר"פ ר' ישמעאל גבי פרפילי ענבים ע"ש ובתוס' פסחים (דף כ' ע"א) ד"ה אלא ובתוי"ט פאן וצ"ע עדיין בזה.

מ"מ קדשי מזבח לא איקרו פינון שאין גופו נקרב על המזבח, ועיין חלה פ"ק ד' משנה ט' ודו"ק: בור מלא מים פי' רש"ב"ם ז"ל [בב"ב שם] ראוי לבדה"ב לגבל בהו את הטיט אבל לא למזבח דמים מכונסין פסולין לגיסוף המים דמי מעיין בעינו, והביא שם התוס' בב"ב ראיה לזה מדתנן בפ' לולב וערבה הנה ממלא מן השילוח ואמרינו בגמ' מנא הנ"מ אמר קרא ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, אבל רש"י ז"ל שם פי' מנה"מ דעושיין שם שמחה בשעת שאיבה דכתיב ושאתם מים בששון וא"כ אין ראיה דבעינו מי מעיין הר"ן ז"ל ותוספי הרא"ש ז"ל וקשה לדעת רש"ב"ם ז"ל דהא אמרינו בפ' לולב וערבה נשפכה או נתגלתה הנה ממלא מן הכיור, ואלו מי כיור שאר מימות הן ולא מי מעיין דהא קיי"ל פתקמים דפליגי אר' ישמעאל בזבחים (דף כ"ב) וכן פסק הרמב"ם פ"ה מה' ביאת מקדש שכל המימות כשרין לקידוש וצ"ע גליון עכ"ל השמ"ק בב"ב שם, ובספרי תקנת השבים למס' מעילה תירצתי קושיא זו בטוב טעם בעזיה"ת: מועלין בהו ובמה שבתוכו, פי' רש"ב"ם מועלין בהו אם הניח חפציו בבור והצניעם שם ואינו מחנור דאין מעילה בקרקעות וכו' פכתוב בתוס' בב"ב שם, ע"כ פי' ר"ת ז"ל כגון שנתלש גוש מן הבור ונשתמש בו וכן הוא הנה פולחו דמחפורין, א"נ י"ל כגון שפנתלי הבור פנויים באבנים ותלה חפציו באבנים דתלוש ולבסוף חיברו תלוש מיקרי לענין זה דמעילה אף שבטלו [צ"ע דהרי בנאו ולבסוף הקדישו כמחנור הוא לענין מעילה כדלקמן דף כ' ע"א ודחוק לומר דמיקרי שהקדיש האבנים קודם שבנאם בבור דלא משמע הכי וכן גבי אילן נמי תלוש ולבסוף חיברו תלוש מיקרי לענין זה פדאיתא לקמן (דף כ') בשילהי הפרק הרשפ"א והר"ן עכ"ל השמ"ק שם בב"ב, ועיין מג"א באו"ח סי' תרל"ז ס"ק ז' ואין

להאריך פאן בזה: אבל הקדיש בור ואח"כ נתמלא מים וכו' ואין מועלין במה שבתוכו, הרשב"ם בב"ב והתוס' שם וכאן פי' לפי דאין חצר הקדש קונה דחצר משום יד אתרביאי ואין יד להקדש ואחרים פי' דאפי' את"ל דחצר הקדש קונה אין מעילה בקנינתה דבמאי דקדיש ממילא ליפא מעילה, דהא אפי' בגידולי הקדש דמגוף הקדש קאתי ס"ל לר"י דאין מועלין ועד פאן לא פליג עליה ר' יוסי אלא בגידולי הקדש דמגוף הקדש קאתו אבל במה שחצר הקדש זוכה אפי' ר' יוסי מודה דאין מעילה בקנינתה הר"ן עכ"ל השמ"ק בב"ב שם, והאריך עוד שם בהסגיא באריכות נפלאה פדרף השמ"ק בכ"מ ובסוף הסגיא סיים וז"ל, עלה בינדנו המקדיש בור ואח"כ נתמלא מים שובה ואח"כ נתמלא יונים דברי הכל מועלין בהו ואין מועלין במה שבתוכו שאין חצר קונה להקדש, הקדיש שדה ואח"כ נתמלאה עשבים אילו ואח"כ נתמלא פירות מחלוקת דר' יוסי ור' יהודא והלכה כר' יהודא דאין מעילה בגידולי הקדש דסתם תנא במעילה כנותיה דלא גרסינו במתניתין דברי ר' יהודא וכו', הקדיש בור ושובה מלאים אע"פ שהקדיש אותם סתם מועלין בהו ובמה שבתוכו שהמקדיש בעין יפה מקדיש, ואע"ג דתנו יוני שובה ויוני עליה יש בהו גזל משום דרכי שלום הא קיי"ל כר' יוסי דאמר גזל גמור מדברייהם.

הלפדיש בהקדישין מעילה פההיא דפ' הגזקין (דף נ"ה ע"ב) פרת שע"י דבריהם באה לו שפינון שהוא ממונם של הקדש מדבריהם להוציאו בדינאיים חל עליו הקדש גמור וכו' הר"י ז"ל בעליות עכ"ל, ובעניי קשה לי חדא דבאמת קיי"ל פרבנו דאין ביוני שובה ויוני עליה גזל רק מפני דרכי שלום כמש"פ כל הפוסקים, ותו דביוני שובה ויוני עליה לא מצינו פלל דפליג ר' יוסי למימר דהוה גזל גמור דבמשנה בהגזקין (דף נ"ט ע"ב) ליתא לפנינו פלל דין יוני שובה ויוני עליה, וברייטא היא בתוספתא דחולין פרק י"ד הובאה בב"מ (דף ק"ב ע"א) ובחולין (דף קמ"א ע"ב) וסתמא נישנית בלי מחלוקת דר' יוסי פלל וצע"ג, אולם התוס' בב"ב שם (דף ע"ט ע"ב) ד"ה ויונים הבאים וכו' הקשו ג"כ קושיא זו וז"ל הקשה הרשב"א דאיה יכול להקדיש הקדש גמור שימעלו בהו והלא אינו זוכה בהו זכיה גמורה דקיי"ל דאין בהו גזל אלא מפני דש"ל ואומר ר"י דבביצים ואפרוחין זוכין מה"ת עכ"ל, ויש לי להאריך גם בתירוץ זה ועיין בסנהדרין (דף כ"ה ע"א) ברש"י ד"ה מפני דרכי שלום ובשמ"ק בב"מ (דף ק"ב) ועת לקצר ועיין בטעם המלה פ"ו ה"א מה' גירושין: ועתה נשוב ונשנה מעט הלכה זו, ר' יוסי אומר המקדיש את השדה מועלין בהו ובגידוליהו מפני שהו גידולי הקדש, הנה דברי הת"ק לגירסא שלפנינו היא סתם משנה והחולק הוא יחידאה ר' יוסי ובמשנה שבמשניות גרסינו דברי ר' יהודא פדאיתא בפרייתא דב"ב שם והחולק הוא ר"ש במקום ר' יוסי, אכן גירסת פל הראשונים כמעט המפרש פאן והתוס' פאן ובב"ב שם ובפיהמ"ש להרמב"ם ז"ל לפי הנסח של א"ו שהביא התוי"ט הוא ר' יוסי, ובתוספתא דמכילתין פ"א איתא לפנינו גירסא חדשה דכן איתא התם הקדישין ריקנין ואח"כ נתמלאו מועלין בהו ואין מועלין במה שבתוכו דברי ר' מאיר ר' אליעזר בר"ש אומר אף מועלין במה שבתוכו אמר ר' יוסי רואה אני בכללן דברי ר' מאיר חוץ מן השדה ומן האילן מפני שדרך להתמלא עכ"ל, ונראה גירסא זו נכונה חדא דקיי"ל סתם משנה ר"מ ע"פ רוב, ועוד דבפסחים (נ"ו ע"א) איתא ת"ר ששה דברים עשו אנשי יריחו וכו' ואלו שלא ברצון חכמים וכו' ומתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה דברי ר' מאיר א"ל רי"ה וכו' אלא אלו

ואלו שלא ברצון חכמים על ג' מיחו בידם ועל ג' לא מיחו בידם וכו' ואלו שמיחו בידם מתירין גמזיות של הקדש וכו', חזינו מזה דלר"מ ודאי גידולי הקדש אין בהן רק אוסור דרבנן אבל אין מוחין ביד הנוהגין בהו היתר, ורי"ה אפ"ש דס"ל נמי שאסורין רק מדרבנן אלא דס"ל שמוחין ביד הנהגין וע"ש היטיב בגמ', ובמנחות (דף ע"א ע"ב) ב"ש"י ע"ש ודו"ק, ולפ"ז הנכון הוא דת"ק דמשנתנו הוא ר"מ פ"נ דמצינו דס"ל הכי להקדיא, והנה במס' פאה (פ"ז מ"ח) תנן המקדיש פרמו עד שלא נודעו בו העוללות אין העוללות לעניים משנודעו העוללות לעניים ר' יוסי אומר תנו שכר גידוליו להקדש עכ"ל המשנה, וברור דאזלי לשיטתם דת"ק דהתם לשיטתיה דהכא שאין מעילה בגידולי הקדש והוא ר"מ דס"ל שגם אין מוחין ביד הנהגין להכי ס"ל שאין העניים צריכין לשלם שכר גידולין להקדש, ור' יוסי לשיטתיה דהכא דמועלין בגידולי הקדש דאילן ושדה משו"ה צריכין העניים לשלם שכר גידולין להקדש, וברור שהנחני בדרך אמת שמצאתי שפן פתב הגר"א ז"ל בשנות אליהו בפאה שם וז"ל ר' יוסי אומר תנו שכר גידוליו להקדש דס"ל יש מעילה בגידולי הקדש עכ"ל, ובירושלמי פאה שם ובירושלמי פסחים (פ"ד ה"ט) תלי לה להקדיא הדין דהעוללות בהא דמתירין גמזיות של הקדש ע"ש, והנה בשני המקומות בירושלמי שם איתא להקדיא אמר ריו"ח מעשה הנה והורו כר' יוסי שהעניים צריכין לשלם שכר הגידולין להקדש, וא"כ יש לן הלכה למעשה כר' יוסי דמשנתנו דגידולי הקדש מועלין בהו, ומשו"ה פסק הרמב"ם בפ"ד מה' מתנות עניים הכ"ג דהעניים חייבין ליתן שכר הגידולין להקדש פ"נ דבירושלמי פסק פנותיה הלכה למעשה וכ"כ הכ"מ ובפ"י הרדב"ז להרמב"ם שם נדחק בזה בחינם במחכה"ג]. ומשו"ה נמי פסק הרמב"ם בפ"ה מה' מעילה ה"ו כר' יוסי דמועלין בגידולי הקדש וכתב שם הכ"מ פלוגתא דת"ק ור' יוסי במשנה פ"ג דמעילה ופסק כר' יוסי וצריך טעם למה [דהרי יחיד ורבים הלכה פרבים] והביא דברי הרי"ף ושהרמב"ם סמך אבריייתא דב"ב, ובהג"ה שם פתב טעם אחר להא דפסק הרמב"ם כר' יוסי ועיין גם במש"כ התוס' יו"ט פ"א, ולענ"ד נכון הדבר פ"כ היום דהרמב"ם פסק כר' יוסי מהירושלמי דפאה ודפסחים שזכרנו שהורו הלכה למעשה כר' יוסי דהעניים צריכין לשלם שכר הגידולין להקדש וממילא הדין ברור שמועלין בגידולי הקדש, ואני תמה על הר"י בעליות דפסק כר' יהודא דאין מעילה בגידולי הקדש משום דסתם מתניתין דידן כר' יהודא הביאו השמ"ק בב"ב (דף ע"ט) הבאתי לשונו לעיל ד"ה אבל הקדיש בור, והרי כבר נתבאר בזה כר' יוסי ע"פ הירושלמי דפסק פנותיה הלכה למעשה והדין עם הרמב"ם דפסק כר' יוסי וברור בעזה"ת: ולענ"ד אי גרסינן במשנתנו ר' יוסי כדאיתא במשנה שבגמ' או ר"ש כדאיתא במשנה שבמשניות עיין מש"כ התיו"ט בזה, וע"ד החידוד י"ל דזה תליא במחלוקת הראשונים במקום אחר, דבשילהי ב"מ תנן שתי גינות זו למעלה מזו והירק בינתיים ר"מ אומר של עליון רי"ה אומר של תחתון, ובגמ' שם אמר רבא בעיקרו דכו"ע ל"פ דעליון הנה פי פליגי בנופו ר"מ סבר שדי נופו בת"ע ורי"ה סבר לא אמרינן שדי נופו בת"ע וכן פליגי התם נמי לענ"ד ערלה ע"ש, וכתב הרמב"ם דהוא בשמ"ק שם וז"ל בעיקרו דכו"ע לא פליגי דעליון הנה שהרי בעפרו הן עומדין ואינם יוצאין לאוירי של זה, פי פליגי בנופו ר"מ סבר העיקר מגדלו וכו' ורי"ה סבר האויר מגדלו הלכא לא שדינן נופו בת"ע עכ"ל, והגאון ר' יונתן ביצרות דבש תמה ע"ד ר' יהודא דהנוף מאויר

גדיל ולא מהשָׁרְשִׁים שָׁזָה מְוֹכַחַשׁ מֵהַחַיִּשׁ דָּאִין דְּבָר הַגָּדֵל רַק מְאֹוִיר זֹלֶת פְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת
עֵינִין בְּבִרְכּוֹת (דָּף מ' ע"ב) וּבְנִדְרִים (דָּף נ"ה ע"ב), לְכֹן בְּיָאָר הוּא פּוֹנֵת הָרֶאָבֶ"ד דַּה"ק
דַּר"מ ס"ל רֹב יְנִיקַת הָעֲנָפִים מֵהַעֲיָקָר וּמִיַּעוּטוֹ מְאֹוִירָא וּרִי"ה ס"ל לְהִיפָּךְ דְּהָרֹב הוּא
מְאֹוִיר וּמִיַּעוּט מֵהַשָּׁרְשִׁים ע"ש שְׁהָאָרִיָּה, וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְשִׁיטַת הַמְרָדְכִי סוּף חֻלְיִין דְּדְבָר
הַנּוֹלֵד בְּתַעְרוּבוֹת לֹא שְׁיִיף גְּבִיָּה ק בְּטוּל וְהָאָרְכְּתִי בְּזָה בַּעֲזַה"ש בַּמְקוּ"א וְא"כ לְעֵנִין
עָרְלָה וְטַב בְּמֵאִי פְּלִיגִי עֵינִין גִּיטִין (דָּף כ"ב ע"א) וְאִיף יִתְבַּטֵּל הַמִּיַּעוּט בְּרֹב, אָף י"ל
ע"פ מַש"כ הַתּוֹס' בַּע"ז (דָּף מ"ט ע"א) ד"ה שְׁאֵם דְּלָמ"ד זו"ז גוּרָם מְוֹתָר אִפִּי הִיכָא
דְּמַטְעָם בְּטוּל לֹא הִיָּה בְּטִיל נְמִי מְוֹתָר מְטַעָם זו"ז גוּרָם ע"ש, וְהָר"ן שָׁם פֶּתַח בְּשֵׁם רַש"י
דְּזו"ז גוּרָם מְטַעָם בְּטוּל הוּא וְכָל הִיכָא דְלֹא בְּטִיל גַּם זו"ז גוּרָם אָסוּר ע"ש, וְהִנֵּה הָרֶאָבֶ"ד
מוֹכַח דַּס"ל פְּהַתּוֹס' דְּזו"ז גוּרָם לֹא מְטַעָם בְּטוּל הוּא דְּהָרִי הַשִּׁיג עַל הַרְמַב"ם שְׁפָסַק
סוּף פ"ה מַה' גְּדָרִים דְּכָל הִיכָא דְאָמְרִינֵן דְאָסוּר בְּגִידוּלִיהֶן הוּא אִפִּי בְּדְבָר שְׁזַרְעוּ פְּלָה,
וְהַשִּׁיג הָרֶאָבֶ"ד דְּהָרִי קִי"ל זו"ז גוּרָם מְוֹתָר וְאֵם נְטַע אָגוּז שֶׁל עָרְלָה מְוֹתָר בְּפִירוּתִיהָ
עַכ"ל, וְהַכ"מ וְהָרַדְבָ"ז תִּיַּרְצוּ שָׁם דְּכַשֵּׁם דְלַעֲנִין בְּטוּל לֹא בְּטִיל בְּנִדָּר מְטַעָם דְשִׁיל"מ
ה"נ זו"ז גוּרָם מְטַעָם בְּטוּל הוּא וְלֹא בְּטִיל בַּדְּשִׁיל"מ, הָרִי מוֹכַח מְפָאָן דְּהָרֶאָבֶ"ד דַּס"ל
דְּזו"ז גוּרָם לֹא מִדִּין בְּטוּל הוּא דְּמִשׁוּ"ה הַשִּׁיג שְׁפִיר עַל הַרְמַב"ם, וְא"כ לְהָרֶאָבֶ"ד
לְשִׁיטַתִּיהָ בְּטִיל שְׁפִיר יְנִיקַת הָאֹוִיר בִּיְנִיקַת הַשָּׁרְשִׁים לַר"מ אוּ דְבַטְיָל יְנִיקַת הַשָּׁרְשִׁים
בִּיְנִיקַת הָאֹוִיר לַרִי"ה וְקִצְרִתִּי, וְשָׁם בְּמַשְׁנֵה דַב"מ אֵיתָא ר"ש אוֹמֵר כָּל שְׁהַעֲלִיּוֹן יְכוּל
לְפָשׁוּט אֶת יָדוֹ וְלִיטְוֹל הָרִי הוּא שְׁלוֹ וְהַשָּׂאָר שֶׁל תַּחְתּוֹן וְכַתֵּב רַש"י דַּר"ש כַּר"מ ס"ל
ע"ש וְכ"כ הַתּוֹס' בַּב"מ (דָּף ק"ז ע"א) ד"ה אֵילָן הָעוֹמֵד וְכ"כ גַּם הָרֶאָבֶ"ד סוּף ב"מ שָׁם,
אָף הַרְמַב"ן הוֹבָא בַּשֵּׁם"ק שָׁם (דָּף קי"ט) ד"ה וְהָא דַּר"ש כַּרִי"ה ס"ל דְּעֲנָפִים מְאֹוִיר
יְנָקִי וּמִן הַדִּין הַכֹּל הוּא שֶׁל תַּחְתּוֹן, אֲלָא דְכָל שְׁהַעֲלִיּוֹן יְכוּל לְפָשׁוּט אֶת יָדוֹ וְלִיטְלוֹ
הַתַּחְתּוֹן מִפְּקִירוֹ ע"ש, וְהַגְּר"א ז"ל בְּהַגְהוּתִיו בַּש"ם הַקָּדָשׁ דְּוָיְלִנָּא פֶּתַח שְׁגַם הַרְמַב"ם
מְפָרֵשׁ כֹּף, וְא"כ הָא וְדַאי דַּרִי"ה דַּס"ל דָּאִין מְעִילָה בְּגִידוּלֵי הַקָּדָשׁ לֹא מְטַעָם בְּטוּל
יְנִיקַת הָעֲיָקָר בִּיְנִיקַת הָאֹוִיר הוּא, דְּזָה אוּלֵי הִיָּה אֶפְשָׁר לֹאמַר בְּהַקְדָּשׁ אֵילָן וְנִתְמַלָּא
פִּירוֹת אֲבָל שְׁזָה וְנִתְמַלָּא עֲשָׂבִים הָרִי גַם הָאֹוִיר שֶׁל הַקָּדָשׁ הוּא, וְע"כ לֹאמַר דַּס"ל
בְּדָרְךָ כָּל דָּאִין מְעִילָה רַק בְּדְבָר שְׁמַקְדִּישִׁין אוֹתוֹ וְלֹא בְּדְבָר הַקָּדוֹשׁ מֵאֵלָיו, אֲבָל מֵאֵן
דְּסָבַר יֵשׁ מְעִילָה בְּגִידוּלֵי הַקָּדָשׁ גַּם בְּהַקְדָּשׁ אֵילָן וְאַח"כ נִתְמַלָּא פִּירוֹת וְדַאי דַּע"כ לֹאמַר
דַּס"ל דְּעֲיָקָר יְנִיקַת הָעֲנָפִים הוּא מֵהַשָּׁרְשִׁים וְלֹא מְאֹוִירָא דַּל"כ לְמָה לֹא תִתְבַּטֵּל מִיַּעוּט
יְנִיקַת הַשָּׁרְשִׁים בְּרֹב יְנִיקַת הָאֹוִיר שֶׁהוּא שֶׁל חֻלְיִין, וְאָף דְּהַקָּדָשׁ הוּא דְבָר שִׁיל"מ ע"י
פְּדִיּוֹן הָא זו"ז גוּרָם שָׁרִי גַם הִיכָא דַּע"י בְּטוּל לֹא בְּטִיל לְדַעַת הָרֶאָבֶ"ד וְהַתּוֹס' כַּמַּש"כ
לְעִיל, וְלִפ"ז לְדַעַת רַש"י וְהַתּוֹס' וְהָרֶאָבֶ"ד בַּב"מ שָׁם דַּר"ש כַּר"מ ס"ל דְּעֲיָקָר יְנִיקַת
הָעֲנָפִים בָּא מֵהַשָּׁרְשִׁים שְׁפִיר נוֹכַח לְגָרוֹס בְּמַתְנִיתִין דַּר"ש ס"ל מוֹעֲלִין בְּגִידוּלֵי הַקָּדָשׁ
אִפִּי בְּאֵילָן, אֲבָל לְשִׁיטַת הַרְמַב"ן וְהַרְמַב"ם דַּר"ש כַּרִי"ה ס"ל דְּעֲיָקָר הִינִיקָה הוּא
מְאֹוִירָא ע"כ ס"ל לַר"ש דָּאִין מְעִילָה בְּגִידוּלֵי הַקָּדָשׁ וְגָרְסִינֵן בְּמַשְׁנַתְנוּ ר' יוֹסִי, וְעֵינִין
בְּיַעֲרוֹת דְּבִשׁ שָׁם וּבְנִתִיבוֹת סִי קַס"ז וְתַרְאָה שְׁיֵשׁ פָּאָן מְקוֹם לְפִלְפֵל בְּזָה הַרְבֵּה, וְאֵם
תֹּאמַר הָרִי ר"מ וְדַאי ס"ל בַּב"מ שָׁם דְּעֲיָקָר הִינִיקָה הוּא מֵהַעֲיָקָר וּמ"מ הָרִי ס"ל
בְּתוֹסְפָתָא פ"ק דְּמְעִילָה דָּאִין מוֹעֲלִין בְּגִידוּלֵי הַקָּדָשׁ כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵתִי לְעִיל, הָא לֹא תִבְרָא
דְּבַלְאוּ"ה גִּירְסַת הַתּוֹסְפָתָא בְּעָרְלָה פ"ק מְשׁוֹנָה מְגִירְסָא שְׁלַפְנִינֵנוּ בַּגְמ' סוּף ב"מ ע"ש

וא"כ אין ודאי להקשות מהתוספתא בענין זה פלל פיון דגירסת התוספתא משונה מגירסא שלפנינו גם בדין דמעילה גם בדין דערלה שבסוף ב"מ, וקצתתי בכל זה מאוד לפי שאין מטרתו בזה רק להראות מקום לפלפל בזה, אבל לקושטא דמילתא ראיתי בהגהות הגר"א ז"ל למשניות פאן שפתב וז"ל, ר' יוסי אומר המקדיש וכו' כצ"ל ולא ר"ש אומר כמש"כ במשנה שבמשניות וע"כ צ"ל פן שהרי בב"ב (דף ע"ט) אמרינן ור"א בר"ש ס"ל כר' יוסי ואם איתא הול"ל סבר פאבוה ואי אפשר לומר שגם בזה טעות נפל בספרים דבין אבוה לר' יוסי לא טעו הסופרים עכ"ל, והיא ראיה שאין עליה תשובה דהרי להלן שם בהא דהקדישן מלאין קאמר רבא דראב"ש ס"ל פאבוה דדנין דין גבוה מדין הדיוט ע"ש ודו"ק ואין להקשות דהרי ר' יוסי ור"ש ס"ל דזה נזה גורם מותר וא"כ היכא דמקדיש רק אילן אהד דנדאי לא קנה הקדש קרקע, וא"כ הקרקע היא חולין והאילן הקדש ולמה יהיה בהפירות מעילה הא הנה זו"ז גורם דמותר אליבא דר' יוסי או אליבא דר"ש, דגיש לומר אף דבאילן אהד אין להקדש קרקע מ"מ פיון דכל זמן שהאילן קנים גם היניקה היא של הקדש פיון דכל זמן שלא נתייבש האילן אין רשות לבעל הקרקע לקוצצו אפי' בהדיוט ומכ"ש בהקדש אין פאן גורם דהיתר פלל, רק לענין בפורים אינו נקרא אדמתה גיש להאריה גם בזה וקצתתי מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן, ולא זכה ההקדש במה שבתוכן מטעם קנין חצר דאין יד להקדש כ"כ התוס' פאן ובב"ב שם, והקשה התוי"ט פאן דלמה לא יקנה החצר מטעם שליחות דאיתא להקדש דהרי הני פהני שלוחי דרחמנא נינהו ודוחק לומר דהגזבר גופא רק שליח הוא ואין שליח עושה שליח עכ"ל, ולכאורה דבריו תמוהין דהרי קיי"ל בכל התורה דשליח עושה שליח, אכן דבריו מבוארין ע"פ מש"כ המל"מ רפ"ו מה' גירושין דגרסינן בירושלמי אמשנה דהאשה שאמרה התקבל, ר"א שאל חצרו של שליח מהו שתעשה פידו ונדחק המל"מ בפירושו, ולענ"ד דכיון דאמרינן בב"מ דלא ילפינן קטן מקטנה וחצרו של איש לא אתרבאי מידו רק מדין שליחות, א"כ כי היכי דכתבו הפוסקים הובאו בשו"ע אבה"ע ז"ס קמ"א דשליח לקבלה אינו יכול לעשות שליח אחר לקבלה דשליח דידה הנה רק מקילי ומקילי לא מימסרי לשליח, א"כ ה"נ בנותן הגט לחצרו של שליח לקבלה נמי י"ל דלא מהני מדין שליחות דשליח לקבלה אינו יכול לעשות שליח, ומספקא ליה לר"א בירושלמי אם בגברא נמי חצר משום יד אתרבאי כח"ס"ל לחד לישנא בב"מ שם דילפינן קטן מקטנה זהו ביאור הירושלמי, וא"כ ה"נ בהקדש אם הגזבר שם שליח עליו והחצר הנה שליח דגזבר אין החצר יכול לזכות להקדש, דהרי כל שליח לזכות כשליח לקבלה דלא נמסר לשליח הראשון שום דבר הוא ועולין דברי התוי"ט פהוגן, והצ"ק פתב על עיקר קושית התוי"ט דאשתמיטתיה מש"כ התוס' ביומא (דף י"ט) ובקדושין (דף כ"ג) דלא אפשטא האיבעיא אי הני פהני שלוחא דידן וגם שלוחי דרחמנא או שלוחי דרחמנא דנקא עיי"ש, וא"כ פיון דלא אפשטא י"ל דהני פהני שלוחי דידן נמי הוו וא"כ אע"פ שהגזבר עומד בצד כל הני לא מצי לאקדושי מה שבתוכו שלא מדעת בעלים עכ"ל, וכמה תמוהין הן חדא דאפ"י אם נניח דכהני שלוחי דידן נינהו מ"מ גזבר ודאי רק שליחא דרחמנא הוא וזה פשוט מאוד, והא שהזכיר התוי"ט מהני פהני דשלוחי שמים הוו אינו אלא להביא ראיה דגיש דין שליחות לשמים וכמ"ש הקצוה"ח סי' ר' סק"א, ועוד לדברי הצ"ק למה לא פשיט הש"ס ממתניתין מדלא קני החצר להקדש ש"מ הני פהני שלוחי דידן נמי הוו ולמה

נשאר בנדרים באיבעיא דלא אפשטא וע"כ דברי הצ"ק פאן מוקשים, ועלינו להחזיק
בתירוץ התוי"ט דהגזבר הוא שליח ואין שליח עושה שליח מטעם דמילי לא מימסרי
לשליח כמו שביארנו דבריו, אלא דאפתי יקשה למ"ד בירושלמי תרומות (פ"א ה"א)
דגזבר דין בעלים יש לו עיי"ש ועיין בתפארת ישראל במשניות פאן מש"כ בזה ועיין
בשו"ת ח"ס האו"ח סי' מ"ד ע"ש ד"ה ונדאמאן עלה: אמנם הנתיבות בח"מ בפתיחתו
לסי' ר' והגרע"א בחידושו לאו"ח סי' קנ"ד שניהם לדבר אחד נתפנונו לתרץ קושית
התוי"ט, ע"פ מש"כ הנימוק"י בשם הר"ן על המשנה דראה אותן רצין אחר המציאה
דבמציאה אינו יכול הקצור לזכות מטעם שליחות, משום דחב לאחרינא ומיגו דאי בעי
זכי לנפשיה לא שניף בקצור וא"כ אינו קונה במציאה רק מטעם יד וכיון דאין יד להקדש
אין קצור הקדש זוכה במציאה להקדש ועיי"ש בנתיבות שהאר"י בזה, והגאון רע"א ז"ל
שם תירץ בזה קושית התוס' בב"ב (נדף ע"ט ע"ב) ד"ה ור"א סבר כר"מ וכו' שהקשו
תימה דלא חשיב ראב"ש בפ' האומר בקדושין וכו' ע"ש, ולהנ"ל ניקח די"ל דאף דאב"י
הקשה שם לרבה ואי בשדה ואילן אמאי מחליף והוכיח דבבור ושוכה פליגי, מ"מ לא
ס"ל טעמא דראב"ש כר"מ דאדם והנה דשלב"מ נא דס"ל דמדין קצור הוא קונה,
ור"אור"י פליגא אי מילי ממסרי לשליח, ואף דהנה תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים
אפשר דאב"י ס"ל דחב לאחרינא נמי קונה, וטעמיהו דרבנן גבי מי שליקט את הפאה
משום גזה"כ הוא לא תלקט לעני בשביל העני כדס"ל לאמימר בגיטין (דף י"ג), אבל
רבה דאמר דטעמיה דראב"ש משום דס"ל כר"מ דאדם מקנה דשלב"מ ע"ל לנפשיה
דתופס לבע"ח לא קני בחב לאחרים משו"ה הוכרח לומר דפליגא אם אדם מקנה
דשלב"מ ע"י ובעובר דרף קצור, אבל זה רק לרבה אבל אביו לשיטתיה לא יכול לחשוב נמי
לראב"ש נזה נכון מאוד, אע"פ דמלשון הש"ס שם משמע דלאו רבה קאמר לה דבדבר
שלא בא לעולם פליגא רק סתמא דש"ס קאמר לה ודו"ק, ונראה דמוכרח לומר בתירוץ
הזה ולא בתירוץ התוי"ט מטעם דמילי לא ממסרי לשליח כדביארנו, דא"כ אמאי צריף
הש"ס שם לומר דראב"ש כר"מ ס"ל דאדם מקנה דשלב"מ ע"י, נימא דטעמא דראב"ש הוא
דהקצור קונה מטעם שליחות, ובהא פליגא דר' יוסי אגיל לשיטתיה בגיטין דמילי לא
ממסרי לשליח וראב"ש ס"ל כר"מ שם דמילי ממסרי לשליח וקונה הקצור להקדש עיין
בגיטין (דף ע"א ע"ב) אלא ע"כ לומר בתירוץ הגאונים ז"ל הנ"ל דהקצור לא זכי מטעם
תופס לבע"ח: ובהא אני מבין היטב מה שהרמב"ן בחידושו לב"ב שם מיאן בתירוץ
התוס' מטעם דאין יד להקדש, ותירץ דמשו"ה אין מועלין בהיננים בזה"ל וי"ל אי נמי
קני לה אין מעילה בזכייתה, ובשמ"ק ביאר הדבר דמה דקדיש ממילא אין מועלין בה
הבאתי כל דבריו בזה לעיל ד"ה אבל הקדיש בור ונהביאו בתוס' רע"א במשניות פאן,
ולמה ליה לחדש דבר זה ולא תירץ בתירוץ התוס' פאן ושם בב"ב וכ"כ גם הרשב"ם
בב"ב שם, דקצור לא קני להקדש כמו שנתבאר, אולם לפ"מ שנתבאר דהא דלא קני
הקצור מטעם שליחות הוא משום דהנה תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים: ותבאר
בעזה"ש יפה דהרמב"ן לא הנה יכול להסתפק בתירוץ התוס', דהשמ"ק בב"מ הביא
בשם הרמב"ן דאיהו לא מחלק בין תופס לבע"ח דלא קנה ובין מגביה מציאה לחבירו
דקנה כדמחלקי התוס' דבמגביה מציאה איפא מיגו דאי בעי זכי לנפשיה, וא"כ בקצור
דלא שניף מיגו דזכי לנפשיה לא יוכל באמת לזכות במציאה מטעם תופס לבע"ח,

והרמב"ן מחלק דלקי המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו משום דמציאה לא מיקרי חב לאתרינא דהנה רק מגיעת הריוח עכת"ד, ועיין בזה בשו"ת הגרע"א סי' קל"ג בפלפולו בזה בעומק פדרפו בקודש, וא"כ הרמב"ן לשיטתיה הרי תשאר הקושיא למה לא יקנה הקוצר להקדש מטעם שליחות פינו דאין פאן חב לאתרינא, משו"ה הוכרח הרמב"ן לתרץ דאע"ג דהקוצר קונה באמת להקדש מ"מ מעילה ליפא פינון שהוא קננו דממילא, אבל התוס' לשיטתם בב"מ שם דבמציאה נמי מיקרי חב לאתרינא שפיר פתבו דאין הקדש זוכה ע"י קוצר פלל דמטעם שליחות ודאי דלא קני מטעם דהנה תופס לבע"ח ומטעם יד נמי לא קני דאין יד להקדש והדברים מאירין בעוה"ת, והנתיבות בפתיחה לסי' ר' שם הנ"ל פתב במרוץ דבריי שגם הרמב"ן ס"ל פהתוס' דגם מציאה הו"ל חב לאתרינא עיי"ש, וזה אינו דהרמב"ן ס"ל דמגיעות הריוח לא מיקרי חב לאתרינא: והקצוה"ח שם בסי' ר' הביא דברי האגודה שהביא המג"א באו"ח סי' קנ"ד דמציא דבר בביהכ"נ זכה בו המוצאו משום דאין יד להקדש, ותמה עליו הקצוה"ח חזק דביהכ"נ דין קוצר השותפין יש לו וחצר השותפין ודאי דזוכה, ועוד דהרי הרמב"ן ס"ל דגם קוצר הקדש קונה כמש"כ לעיל, והגאון בעל עמק יהושע בספרו אבי הנחל פתב דמיקרי בביהכ"נ של פרפים ושל פרפים אין לו דין קוצר השותפין, והאגודה ס"ל באמת פשיטת התוס' והרשב"ם דקוצר הקדש אינו קונה דלא פהרמב"ן ולשיטת הרמב"ן זוכה באמת קוצר ביהכ"נ לביהכ"נ, וראיתי להגאון בעל עונג יו"ט שפתב שדינו של האגודה הוא אפ"ל להרמב"ן, דהרי קוצר ביהכ"נ יש גם לקטנים ולחרשים חלק בו כמש"כ הר"ן פרק בגי העיר דז' טובי העיר יכולין למפור ביהכ"נ אף שיש גם לקטנים וחרשים חלק בו משום דזו"ה נעשים פאפוטרפים להקטנים, וא"כ מציאה שנמצאה בביהכ"נ גם הגדולים לא קנו אף שהם פקחין, שהרי אמרינו בב"מ (נ"ח ע"א) דחרש ופקח שהגביהו מציאה מתוך שלא קנה חרש לא קנה פקח דמה שביד החרש נעשה פמי שמנחת ע"ג קרקע, וה"ה קוצר הקנוי לפקח וחרש והקוצר זוכה לשניהם בשוה וקוצר משום יד הוא דקוצר דקטנה ודאי משום יד אתרבאי, ולא עדיף מהגביהו שניהם בינדים ממש דמתוך שלא קנה חרש לא קנה פקח, וא"כ דינו של האגודה, א"ש גם להרמב"ן בקוצר של ביהכ"נ אבל שם בקוצר הקדש ס"ל להרמב"ן שפיר דהקוצר קונה להקדש והדברים נחמדים, ומ"מ נראה דאין זה קושטא דמילתא דהרי חרש ופקח שהגביהו מציאה מאי דתפיס הפקח ביזו ודאי דקונה אלא דהמותר שחויץ לידו נעשה פמונח ע"ג קרקע פמבואר בח"מ סי' רס"ט, ואם פן אם קוצר מטעם יד הוא למה לא יקנו הפקחים חלקם פינון שהמציאה מונחת בינדם היינו בקוצרם ומה שבינדם לא שייך לומר מתוך שלא קנה חרש לא קנה פקח וזה לענ"ד ברור וקנה יש לתמוה על הקצות והנתיבות סי' ר"ס סעי' ד' במש"כ שם על דבר הירושלמי יעוי"ש דלפ"מ שנתבאר בסי' רס"ט דמה שביזו קנה וקוצר הוא מטעם יד אין דבריהם שם נכונים במח"כ והמעין שם ידן מעצמו שכנים דברנו: וסברת הרמב"ן דאף דהקוצר קונה להקדש מ"מ אין בו מעילה בזכייתה הסבירו האחרונים וכן מבואר מדברי השמ"ק הנ"ל, דהסברא היא דמעילה ליפא רק בדבר שהוקדש ע"י איש ישראל המקדיש אבל מה שהקדש זכי ממילא אין בה מעילה, ומשו"ה פליגא תנאי בזבחים (נ"ח מ"ה ע"א) אם יש מעילה בקדשי עכו"ם דתנאי דס"ל דאין בהן מעילה ס"ל דבעינו לענון מעילה שהקדש זה יהיה ע"י ישראל המקדיש, והא דמועלין באימורי בכור אף אם לא הקדישו אדם בפה

הוא משום דהביאו לעזרה ושחטו לשם קרבן יש בזה פבר ישראל המקדיש דלא יהא אמירה בפה גדולה ממעשה רבה כזו וז"ב, אף זה יש להקשות דהרי ר' יוסי אית ליה שם דקדשי עכו"ם יש בהן מעילה ופליג על ר"ש שם עיי"ש הרי דס"ל לר' יוסי דלא בעינו לענין מעילה ע"י ישראל המקדיש יבוא ההקדש, ומ"מ הרי אמרינו בב"ב שם דמודה ר' יוסי בבור ושובך דאין מעילה בהמים והיונים שבאו אח"כ וקשה אמאי לא ימעלו בהן, ולגירסת המשנה שבמשניות פאן ר' שמעון במקום ר' יוסי הנה א"ש דר"ש לשיטתיה בזבחים שם דאין מעילה גם בקדשי עכו"ם, אבל פבר פתבנו וביררנו דעיקר הגירסא היא ר' יוסי וא"כ קשה מדידה אדידה, וצ"ל דלר' יוסי דוקא פשבא הדבר להקדש מאליו אין בו מעילה אבל אם הקדישו מי שיהיה אפ"כ עכו"ם מועלין בו ודוחק, ולענין הקושיות שהקשה הקצוה"ח על שיטת הרמב"ן ישבם פולם הנתיבות בפתיחה לסי' ר' שזכרנו לעיל עיי"ש, וגם אין להקשות על הרמב"ן מהא דפסחים (דף כ"ז ע"ב) גבי עצי הקדש דפריף שם ונלא מעל המסיק ומשני ר"פ הקא בעצי שלמים עסקינו ואלקא דרי"ה וכו' ע"ש, ולהרמב"ן למה לא משני פשוט דמייירי בעצי גידולי הקדש דקדשי מה"ת ומ"מ לא מעל המסיק, דזה הרי קשה גם לשיטת התוס' שהרי עכ"פ התם לרי"ה קניימין ור' יהודא הרי ס"ל בב"ב שם דאין מעילה בגידולין, וע"כ לומר דבאמת הנה מצי הש"ס בפסחים שם לתרץ פן אלא דבלאו"ה משני שפיר, והרי התוס' בפסחים שם ד"ה בעצי פתבו דהנה מצי לתרץ אלקא דר' יהודא דאייירי בהסיק במזיד דלא יצא לחולין לשיטת ר' יהודא בקדושין עיי"ש, ובזה הרי גם הלכה פמותו דדוקא במעל בשוגג יצא הדבר לחולין ולא במעל במזיד, אלא ע"כ דר"פ חזא משנינוי נקט וא"כ אין פאן קושיא דאמת נמי דהנה לשנויי דמייירי בעצי גידולי הקדש וכרי"ה אלא דבלאו"ה משני שפיר, ויותר נראה לי דכיון דעיקר האילן הקדיש אדם מישראל גם הגידולין קדושין פא ע"י ישראל כמו שיש מעילה בנולדות קרשים דנדאי מועלין בהן משום דבאו מפח אמן שהקדישן ישראל ובזה א"ש הפל, והרי פשהקדיש אבר בהמה באופן שפשטה קדושה בכולה הרי נדאי מועלין בכולה ג"כ דהא דפשטה קדושה בכולה היינו ע"י שהקדיש ישראל האבר נמצא דהפל פא ע"י ישראל המקדיש והכי נמי הגידולין והנולדות, ואולם הא נדאי דלשיטת הרמב"ן קשה הסוגיא דלקמן (דף י"ד ע"א) דקאמר מאי לאו דאתבר מגופה לא דאיתי עצים מעלמא אי הכי ולגירסת התוס' או ה"נ מסתברא לגירסת המפרש וכן איתא בע"ז (דף מ"ב ע"ב) דקתני גבי הקדש לא נהנין ולא מועלין אא"ב דאיתי עצים מעלמא היינו דקתני גבי הקדש לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן ולא מועלין מדאורייתא דהא לא קדישי פן איתא להדיא בע"ז שם, ולשיטת הרמב"ן אמאי לא קדישי מה"ת לגירסת התוס' נדאי דלא א"ש דלגירסא דידהו פריף הש"ס דאמאי לא נהנין לכתחילה פינון דמייירי באיתי עצים מעלמא, ולהרמב"ן מאי קושיא הא נדאי דלא נהנין משום דהאילן הרי לא גרע מפל חצר של הקדש דזכי להקדש ומ"מ מעילה לית בזכייתה, וצריף לומר דגירסת הרמב"ן היא פגירסת המפרש אלא שלא הנה פתוב פגירסתו בע"ז שם לא נהנין מדרבנן, או דנדחוק ונאמר דמייירי פאילן שאין בו דיני קנין חצר פגון שאינו משתמר, וכ"ז דוחק ודו"ק: אכן שיטת התוס' פשוטה טפי דס"ל דכי בעינו לענין מעילה דבוא ההקדש ע"י ישראל המקדיש היינו דוקא בקדשי מזבח אבל לא בקדשי בדה"ב, והרי בקדשי עכו"ם דאמרינו בזבחים שם דאין בהן מעילה

הינינו נמי דוקא בקדשי מזבח ולא בקדשי בדה"ב כמש"כ התוס' שם וכדפסק הרמב"ם פ"ה מה' מעילה ה' ט"ו, וא"כ משנתנו דבור ושוכה ואינה ובפרט אשפה דמזיירי בבדה"ב ע"כ לומר דלגמרי אין חצר הקדש קונה דאל"כ למה אין בהן מעילה, ובאור השמיעה לשיטתם הוא לכאורה הכי דלמ"ד אין מעילה בגידולין דמשו"ה אין מועלין באילן ונתמלא פירות ושדה ונתמלאה עשבים מכ"ש דבור ונתמלא מים שוכה ונתמלא יונים דנדאי אין מועלין בהן אפי' אם קנה אותן הקדש ע"י קננו חצר דנדאי אין סברא לומר דעדיפי מגדולי הקדש, אלא דלר' יוסי דס"ל דמועלין בגדולי הקדש למה לא ימעלו גם בבור ונתמלא מים שוכה ונתמלא יונים אשפה ונתמלאה זבל הרי בהקדש בדה"ב לא בעינו שיהא מפח אדם המקדיש, משו"ה הוכרחו לומר דאין הקדש קונה אותם כלל דאין קננו חצר להקדש, והגם דריקטא דלשון התוס' פאן ד"ה אבל אם הקדיש לא משמע דאזלי לר' יוסי מ"מ נראה דביאור דבריהם פן הוא כמו שפכתנו, ובקש"ב"ם בב"ב שם הדברים מנוקמים יותר דהוא פתב שם פן להדיא על ר' יוסי פן נראין פשטות הדברים וע"ד החידוד י"ל דגם גידולי הקדש לא בעי להקדש מפח אדם המקדיש מיקרי נה דהרי מאליהן באו, וא"כ גם בגידולי הקדש יש חילוק בין קדשי בדה"ב דמועלין בהן גם אם באו שלא מפח אדם המקדיש, לבין קדשי מזבח דאין מועלין בגידוליהן היכא דלא שנייה הסברא דפשטא קדושה בכלה משום דבאו מאליהן ולא מפח אדם המקדיש, ובזה יתבאר פשוט לשון הש"ס דתמורה (דף ל"א) חלב המוקדשין וביצי תורין ובנ"י לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדה"ב הקדיש תרנגולת מועלין בה ובביצתה וכו' ואפי' למ"ד מועלין בגידולי מזבח הנ"מ גידולין דחזו למזבח וכו' ועיי"ש ברש"י ותוס', וכן לעיל (דף י"ב ע"ב) במכילתין דתנו חלב המוקדשין וכו' בד"א בקדמ"ז אבל קדשי קדושת דמים וכו' עיי"ש ובגמ', והחילוק בכל זה פשוט דבקדשי מזבח בעינו למעילה דבאו מפח אדם המקדיש וגידולין ממילא באו משא"כ בקדשי בדה"ב, וראיה עוד לזה מר"פ פיצד מערימין (תמורה דף כ"ד ע"ב) דלמ"ד ולדות קדשים בהנייתן הם קדושים אין קדושה חל על טומטום ואנדורגיגוס עיי"ש, וקשה אמאי הרי נדאי גדולי הקדש נינהו וקיי"ל כר' יוסי דמועלין בגידולי הקדש, אכן לדברינו א"ש דקדושת מזבח שאני דבעינו שייבוא מפח אדם המקדיש ולא מאליו, ורק למ"ד ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים הרי הולד גופא דאם הוא ובא ע"י פח אדם המקדיש מיקרי, ולפ"ז גם לרש"ב"ג שם דטואנ"ד אינו קדוש מ"מ אסור מיהו מדאורייתא, ולפי שאני חושב שהוא רק לחידודא בעלמא דלפי האמת גם גידולין וולדות קדשים ע"י אדם המקדיש באו הריני מקצר בזה ככל האפשר ועיין בפסחים (דף נ"ו ע"ב) באנשי יריחו ודו"ק: ולד המעשרות לא ינוק מן המעשרות ואחרים מתנדבים פן, פתב המפרש שמתנין קודם לכן ע"מ פן אני מכניס נקבה זו לדיר להתעשר שאם תקדיש יהא חלבה חולין וכו' ושמעתי דלהכי מהני בהו תנאה הואיל ויכול לעכב שלא תפנס נקבה זו לדיר עד לא"ז הלכך מהני בהו תנאה ונהו פנדבה ולהכי קרי להו אחרים שאינן מחמירין עליהן פראוי עכ"ל, וכ"כ בפ"ה הרגמ"ה וראיתי בספר בית האוצר דף נ"ז ע"ב מדפי הדפוס שכתב בזה ע"ד צחות, דהרי הנהו שמתנין פן סברתם היא דכיון שאם רצו לא נכנסה נקבה זו עדיין לדיר אע"פ שאחר שהכנסוהו לדיר ועלתה בעשירי ע"כ של בעה"ב היא קדוש, מ"מ פינון דמתחילה אלו רצה בעה"ב לא נכנסה לדיר נדבה מיקרי ומהני בהחלב תנאי, ובזבחים (דף קי"ז ע"ב)

פְּלִיגָא שְׁם ר"מ וּרְבִנְנָן דר"מ ס"ל דְּקַרְבָּנוֹת נְזִיר חָשׁוּב נִדְרָר וְנִדְרָב וְקָרַב בְּבִמָּה פִּינּוּ דְּאֵלוּ
רְצָה לֹא הָיָה מְקַבֵּל עֲלָיו נְזִירוֹת כָּלָל ע"י נִדְרָר בְּאֵה עֲלָיו עֵי"ש בְּרַש"י וּרְבִנְנָן פְּלִיגָא עֲלָיו
פִּינּוּ דְּעַתָּה קְרַבְנוֹתָיו חוֹבָה עֲלָיו, וּא"כ אֵלֶּה הַמְתַּנְדְּבִין הֵכָא בְּתַנְאֵי שְׁהַחֲלַב לֹא יִהְיֶה
קְדוֹשׁ אֲזִילֵי בְּשִׁיטַת ר"מ, וּר"מ נִקְרָא אַחֲרֵים כְּמַבְנֹאָר בְּהוֹרִיּוֹת (דָּף י"ג ע"ב) מִשׁוּ"ה
קָרִי הַתַּנָּא פֶּאן לְהַמְתַּנְדְּבִים בְּתַנְאֵי שְׁוֹלֵד הַחֻלְיִין יְנוּק מִהָאֵם הַקְּדוֹשָׁה כְּבָר דְּאֲזִילֵי בְּשִׁיטַת
ר"מ אַחֲרֵים עַל שְׁם ר"מ הַנִּקְרָא כָּה, וְע"ד צַחוֹת הוּא דְּבָר נָכוֹן אִף הַתּוֹסֵ' פִּי אַחֲרֵים
בְּעֵלֵי בְּתִים נְדִיבֵי לֵב הָיוּ מְתַנְדְּבִין לְהַנִּיק אוֹתָן וְנִלְדוֹת מִבְּהֵמוֹת שְׁלֶהֶן שֶׁל חֻלְיִין, וּכ"כ
בְּפִיהֶם"ש לְהַרְמַב"ם וּבְרַמְבַּ"ם פ"ג מ'ה מְעִילָה הֵי"ב כְּתַב בְּזַה"ל וַיֵּשׁ לְאָדָם לְהַתְנַדֵּב
וְלוֹמַר חֲלַב בְּהֵמָה זֶה הַחֻלְיִין יִהְיֶה הַקְּדוֹשׁ לְנוֹלְדוֹת הַקְּדוֹשִׁים שְׁיִנְיָקוּהוּ כְּדִי שְׁלֹא יָמוּתוּ
עַכ"ל, וְכַתֵּב עֲלָיו הֶרְאָב"ד וְז"ל וְאִם יֹאמֵר יִהְיֶה הַקְּדוֹשׁ לְנוֹלְדוֹת מֵה יוֹעִיל אֵלָּא יִזְמִין
וְלֹא יִקְדִישׁ עַכ"ל וְעֵינָן בְּכ"מ שָׁם, וּבְחִידוּשֵׁי לְהַרְמַב"ם הַעִירוֹתֵי שְׁהַחֲלַב הָרִי הוּא דְּבָר
שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְאִין אָדָם מִקְדִישׁ דְּשַׁב"ל וְכֵאֵן אִין לְהַאֲרִיף וּלְעַנְגֵן הַנִּלְדָה הֵנָּה הַתּוֹסֵ' פֶּאן
וּבְפִי רַגְמ"ה וְכֵן בְּפִי קְדָמוֹן מְכ"י הַנִּדְפָס בְּש"ס דְּוִילְנָא מְפָרְשֵׁי לְהַדְיָא שְׁוֹלֵד קוֹדֵם
שְׁעֻשָׁה לְהָאֵם מְעַשֵׂר אוֹ הַקְּדוֹשׁ, מִשְׁמַע דָּאֵם נוֹלֵד אַחַר שְׁהַקְּדִישׁ הָאֵם דָּאֵז גַּם הַנִּלְדָה קְדוֹשׁ
מִןתַּר לִינֵק חֲלַב אָמוֹ, אוֹלָם הַתּוֹסֵ' לְקַמֵּן ע"ב פִּירְשׁוּ שְׁוֹלֵד אַחַר שְׁכַבְרַת הַקְּדִישׁ הָאֵם
וְשָׁם יִתְבָּאָר: בְּגַמ' דִּישׁוּ שְׁלֶה וְלֹא דִישׁוּ שְׁל הַקְּדוֹשׁ, הַמְפָרֵשׁ וּרַגְמ"ה מְפָרְשֵׁי דְקֵאֵי אֶפְרָה
לְבַד אֲבָל אֶפְוֵל יִדְעִינָן מִקְרָא דְרַעְיָה וְלֹא שְׁל הַקְּדוֹשׁ, וְהַתּוֹסֵ' ד"ה מֵאֵי טַעְמָא פִּירְשׁוּ
דְּאֶפְוֵעֵלִים נְמִי קֵאֵי דְאֶתְקִישׁ חוֹסֵם לְנַחֲסֵם, וּכְבָר תָּמָה עֲלֵיהֶם בְּהַגְהוֹת חֲשֵׁק שְׁלֵמָה
בְּכַוֻּנוֹת (דָּף ט' ע"ב) דְּהָא בְּפוֹעֵל כְּתִיב רַעְיָה בְּגוֹפִיָּה, וְהַתּוֹסֵ' בְּפִשׁוּטוֹ י"ל דַּס"ל דְּרַעְיָה
מְמַעַט רַק עַכּוּ"ם כְּדֵאִיתָא בְּכ"מ (דָּף פ"ז ס"ע"ב) לְפ"מ דְּקִי"ל גְּזַל עַכּוּ"ם אֶסוּר, אוֹלָם
הַמְפָרֵשׁ וּרַגְמ"ה ס"ל דְּמַרְעֵה מְמַעַטִּינָן תְּרַנְיָהוּ עֵינָן תּוֹס' פְּסָחִים (דָּף ה' ע"ב) ד"ה אֲבָל
וּמְנַחוֹת (דָּף ס"ז ע"א) ד"ה חַד וּבְרַמְבַּ"ם פִּי"ב מ'ה שְׁכִירוֹת ה"ה וּבְלַח"מ שָׁם, וּמִשְׁמַעוֹת
הַמְיָעוּט מְדִישׁוֹ הַסְּבִיר לָן יָפָה הַרְמַב"ם בְּפִיהֶם"ש דְּדִישׁוֹ מִשְׁמַע דִּישׁוֹ הֶרְאִי לּוֹ לְשׁוֹר
הוּא דְּלֹא תַחֲסוּם אֲבָל דִּישׁוֹ שְׁל הַקְּדוֹשׁ שְׁאֶסוּר לּוֹ חֲסוּם עַכ"ד וּכ"כ גַּם בְּרַמְבַּ"ם פ"ח
ה"א מ'ה מְעִילָה, וּכ"כ הַתּוֹסֵ' בְּכ"מ דָּף צ' ע"א ד"ה הַדְּשׁוֹת ע"ש וְכֵן כְּתַבוּ הַתּוֹסֵ'
בְּכַוֻּנוֹת דָּף ט' ע"ב ע"ש, וְכַתֵּב הַקְּרָן אוֹרָה וְז"ל קֶצֶת צ"ע דְּלַמ"ל קְרָא לְמַעַט מֵהִיכָא
תִּימֵי דְּפָרָה שְׁל חֻלְיִין תִּהְיֶה מִןתַּר לְאֲכֹל שְׁל קְדוֹשִׁים, וְגַבִּי פּוֹעֵל כְּתַבוּ הַתּוֹסֵ' דַּס"ד א
פִּינּוּ דְּהוֹתֵר גְּזַל לְאֲכֹל שְׁל חֲבִירוֹ הו"א דְּשְׁל הַקְּדוֹשׁ נְמִי הוֹתֵר אֲבָל גַּבִּי פָּרָה לַמ"ל קְרָא,
וּי"ל דְּהו"א דְּמִשׁוּם צַעַר בַּע"ח הוֹתֵר ג"כ בְּשְׁל הַקְּדוֹשׁ עַכ"ל וְלוֹלֵא דְּבִרְיָהּ הָיָה נִרְאָה
דְּכָמוֹ דְּגַבִּי רֵאשִׁית הַגִּז דְּפָרְכִינָן בְּחֻלְיִין (דָּף קל"ה ע"א) לַמ"ל קְרָא צִאנְהָ פָּרַט שְׁל הַקְּדוֹשׁ
מִשְׁנִינָן סד"א לְפָרוֹק וְלִיתְיָב לִיָּה דְּבָלָאוּ קְרָא הו"א שְׁמַחְוִיב לְפָדוֹת הַגִּיזָה בְּכַדִּי לְתַת
לְפָהֵן, ה"ה הֵכָא אִי לֹא קְרָא דְּדִישׁוֹ וְרַעְיָה סד"א שְׁמַחְוִיב לְפָדוֹת מְעַט בְּכַדִּי שְׁיִכַל הַפוֹעֵל
וְכֵן הִבְהֵמָה לְאֲכֹל קַמ"ל קְרָא דְּלֵא, שׁוּב רֵאשִׁיתֵי שְׁכ"כ בְּאַמַּת הַשֶּׁמֶךְ בְּכ"מ שָׁם בְּשֵׁם
רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ע"ש, אוֹ דְּהו"א כְּמַש"כ הֶרַב מְנַחַת בְּרוּף שְׁהַפוֹעֵל בְּעַצְמוֹ יִפְדָּה כָּל מֵאֲכָלוֹ
בְּפָרוּטָה דְּנָהִי דְּלַכְתַּחֲזִילָה אִין לְפָדוֹת הַקְּדוֹשׁ אֵלָּא בְּהַעֲרָפָה וּבְשׁוּנוּי, מ"מ הֵכָא פִּינּוּ
דְּהַתּוֹרָה זְכָתָה וְהַתִּירָה לּוֹ לְאֲכֹל וְלֹא שְׁיָיָה פֶּאן מִשׁוּם חָשׁשׁ אוֹנָאָה לְהַקְּדוֹשׁ, אֵלָּא דְּבַעֲי
לְאֶפְקוּעֵי אִיסוּרָא סְגִי גַם לְכַתַּחֲזִילָה בְּפָרוּטָה פִּינּוּ דְּלִיכָא אוֹנָאָה לְהַקְּדוֹשׁ, וּא"כ אֶפִּי
לְשִׁיטַת הַתּוֹסֵ' בְּתַמּוּרָה (דָּף כ"ז ע"ב) דְּרַק הַבְּעֻלִים יְכוֹלִים לְחַלֵּל הַקְּדוֹשׁ שְׁוָה מְנָה עַל

שו"פ ולא אחר וגם לא פשהוא פבר ביד הגזפר יתיה מאיזה טעם שיהיה כמו שהארכת
בזה בספרי תקנת השבים למס' מעילה, מ"מ הפועל יכול לחלל על פרוטה בכל אופן
מטעם הנ"ל קמ"ל קרא דלא וק"ל: הדש קלעילין בשדה הקדש מעל, נלענ"ד דצ"ל תניא
הדש וכו', ונקט קלעילין ולא נקט הדש תבואה כבכל מקום נראה דקמ"ל בזה דלא תימא
כיון דאין דרף קטניות בדישה פדאיתא בביצה (דף י"ג ע"ב) אמר אבני מחלוקת
בשיבולין אבל בקטניות וכו' מי שיהיו לו חבילי תלתן של טבל פותש דרנבא לא דשו
לקטניות עיי"ש ברש"י ובפיהמ"ש להרמב"ם ז"ל, דהנה אמינא דדישה בקלעילין אין
זה דרף הנאה, קמ"ל דמ"מ דרף הנאתו הוא כיון דמיעוט דיישי להו או דקמ"ל דבמעילה
לא בעינו דרף הנאתו פלל פידוע שיש מחלוקת בזה (בפסחים דף כ"ו ע"א) ברש"י
ובתוס' ואין פאן מקומו להארף בזה: ודע שבתוספתא פרק ז' דע"ז איתא דהאבע קלא
אילן הוא מין צומח וא"כ אולי יש לגרום פאן הדש קלא אילן בשדה הקדש מעל וכן
הראה לי הגאון בעל אור שמש שפבר הגיה פן בגליון הש"ס שלו אבל בערוף מביא
שניהם: והא בתלוש בעינו אר"ב ש"מ אבקה מעלי לה, מפאן מוכח דהא קיי"ל דאין
מועלין במחנבך היינו דנהנה בו בעודו מחנבך, אבל אחר שנתלש מועלין בו אף
שהקדישו פשהיה עדיין מחנבך שאין הולכין אלא אחר שעת הנאה, וכן נמי בגידולי אילן
למ"ד יש מעילה בגידולי אע"פ שהקדישו במחנבך מועלין בהו, ולפ"ז הא דאיתא בגיטין
(דף ל"ט) לענו הפלוגתא גבי עבד בשערו העומד לגזוז קמפלגי ע"כ לומר דמייירי
שנהנה בעודו מחנבך בראשו אבל לאחר שנתלש לכו"ע מועלין בו כ"כ הרשב"א
בגיטין שם והדברים נדאי אמיתים, ומה שיש לעמוד בזה ברש"י בב"ק (דף ו' סע"ב)
ד"ה שור רעהו שפתב וז"ל ולא מוקי לה באכילת בהמתו שדה הקדש וכו' ואי קודם
פדייה אין מעילה בקרקעות דכל המחנבך לקרקע פקרקע דמי ביארתי בספרי תקנת
השבים בעזה"ש, ופליאה בעיני על הרב תפארת יעקב בגיטין שם (דף ל"ט ע"א) שפתב
דכיון דהא דאין מעילה במחל"ק הוא משום דילפינו מעילה מתרומה, ובתרומה אם תרם
במחל"ק גם לאחר שתלש אין לו דין תרומה א"כ ה"ה בהקדיש במחנבך גם לאחר שתלש
אין בו מעילה, ודחה ראית הרשב"א מהא דאבקה דהאבק תמיד תלוש הוא רק מונח על
הקרקע והריח מזיזו ממקום למקום ע"ש, ובמח"כ דבריו נגד פמה משניות במכילתין
כמו המשנה דהמקדיש את החורשה מועלין בכולו ועוד פיוצא באלה, גם מש"כ שם
דלהכי במעילה תלוש ולבסוף חיברו מועלין בו משום דילפינו מתרומה ובתרומה קיי"ל
דגיטין תרומה הנה תרומה, לענ"ד דגם דבריו אלה תמוהין חדא דהא בגידולי תרומה
הנה תרומה אין זה רק מדרבנן שלא ישתהי תרומה טמאה גביה ואתי לידי תקלה, ועוד
דהרי הזורע פירות הקדש הגידולי חולין ופודה אותן פשעת זרעו וגם קודם פדייה אין
בהם שום איסור קודש פרמב"ם פ"ה הי"א מה' מעילה ואין זה ענו לתלוש ולבסוף
חיברו פלל, סוף דבר דלענ"ד פל דברי התפארת יעקב בדיבור שהוא לא ניתן להאמר
פלל וקצרותי והנני להעיר עוד דאפשר לומר דהא דאיתא בב"מ (דף ק"ג) דקטניות זרכו
בתלישה הוא משום דאבקה מעלי לה, ויוצא מזה דתבואה שדרכה בקצירה פדאיתא שם
ע"ש אין האבק מעלי לה ודו"ק: רש"י ד"ה אילן מלא פירות וכו' ובבבכורים לא מתוקמא
דהרי אינו נקרבין לגבי מזבח עכ"ל, ובאופן אחר נמי אי אפשר שהרי פתיב כל שאור
וכל דבש לא תקריבו ממנו עיין רש"י בשבועות (דף י"ב רע"ב) דכל מיני פירות האילן

בכלל זה, וברגמ"ה פאן פתב אילן מלא פירות ראוי למזבח לביכורים ולא לבדה"ב
עכ"ל, וכבר פתבתי לעיל שנה תימה דברגמ"ה בעצמו בב"ב שם איתא בזה"ל אילן מלא
פירות לא סגינן לתקען בבגנן ולא למזבח דביכורים לא היו קרבינן פלום ע"ג המזבח
וכו' וכהו הנה אכיל להו ע"כ לשונו שם, והמפרש פאן נאיד מפ"א רגמ"ה ומפרש פרבו
שהוא ממש פ"א רגמ"ה בב"ב שם וצ"ע: ד"ה ואחרים מתנדבים פן וכו' שמתנין, ע"מ פן
וכו' עכ"ל וכן הוא ברגמ"ה והתוס' הקשו ע"ז, ואנכי העירותי ע"ז דהרי בחולין (דף
קל"ה ע"א) איתא דבקמ"ז אפי' אם אמר חוץ מגינה וכחשה פשטה קדושה בכלה והכא
בקמ"ז איירינן, והתם משמע דמדאורייתא פשטה קדושה בכלה עיין במהרש"א שם
ואפי' אם נימא דהוא מדרבנן עכ"פ קשה מאי מהני התנאי, ומצאתי שעמד ע"ז התפא"י
במשניות פאן אלא שלשונו אינו מנדקדק שפתב בזה"ל, ואין להקשות דאר דמצינו
שיכולאדם להקדיש בהמה ע"מ שהגינה והכחשה שלו כחולין קי"א מ"א היינו בהקדש
שאינו מחויב בו אבל הכא וכו' עכ"ל, וזה אינו רק בקדשי בידק הבית אבל בקמ"ז אינו
יכול להתנות ע"מ שהגינה והכחשה שלו דפשטה קדושה בכלה וכ"כ הוא בעצמו
בתפא"י בחולין שם, והכא הרי בקדשי מזבח איירי וממילא גם תירוצו שהוא באמת
דברי המפרש בעצמו פאן אין לו מקום לענין קושיא זו, דנהי דיכול להתנות אבל מ"מ
למה לא פשטה קדושה בכלה ודו"ק וע"כ לומר דהחלב לא חשיב גוף בהמה טפי
מגיזותה ומשו"ה אף דבגיזותיה אמרינן פשטה קדושה בכלה בחלפה לא אמרינן פן
ואפתי צ"ע: תוס' ד"ה אתיא העברה וכו' תדע מדאצטריף לכתוב לא תגזו בבכור צאנף
לאסור גינה בקדשים עכ"ל, הקשה המל"מ פ"א מה' מעילה דהא אצטריף לא תגזו ללאו
שילקה עליו ותזבח ולא גינה הנה רק לאו הבא מכ"ע דאין לוקין עליו והיא קושיא
עצומה, אף יפה תירץ במהרי"ט אלגזי בה' בכורות בהקדש מה שיש לדקדק בלשון
התוס' שפתבו מדאצטריף קרא דלא תגזו וכו' ואסור גינה בקדשים שהשלים תיבות
ואסור גינה בקדשים מיותרין הו, ונראה פונתם ע"פ הספרי פ' ראה סי' קס"א בבבבב
וצאנף תקדיש לה' אלקיך מפלל שצאמר לא תעבוד בבכור שורך ולא תגזו בכור צאנף
מלמד שהבכור אסור בגינה ועבודה ואין לי אלא בכור שאר קדשים מנין, ודין הוא מה
בכור שאינו נוהג בכל הנולדות וכו' אסור בגו"ע שאר כל הקדשים וכו' אינו דין שיהיו
אסורין בגו"ע, לא אם אמרת בבכור שפן קדושתו מרחם וכו' תלמוד לומר בבבבב וצאנף
הזכר תקדיש לה"א לא תעבוד ולא תגזו עכ"ל הספרי, ופירושו דמילות תקדיש לה"א
מיותרין ובפרט למ"ר דבכור אין להבעלים צורך להקדישו, ע"כ דרשינן כל בקר וצאנף
תקדיש לה' לא תעבוד ולא תגזו ואתי קרא לאסור שאר קדשים בגו"ע, נמצא דאקדשים
איפא קרא מותר לאסור גו"ע וע"ז הקשו התוס' דלמה אצטריף ללמוד דין זה בקדשים
תיפוק ליה מדגלי קרא בפסולי הפוקדשין, מאי אמרת דמהתם לא ידעינן דלקי הא פיון
דבבכור פתיב לאו מפורש לא תעבוד ולא תגזו, ודאי דאתי קרא בפסומו"ק לאהדריה
לאיסורא קמא דכתיב בבכור ולוקין גם על מוקדשין וגם אפסומו"ק, אלא ע"כ דאי לאו
דגלי קרא בקדשים לא הנה ידעינן קרא דתזבח למאי אתא ולא ידענו איסור גינה לא
בפסומו"ק ולא במוקדשין, דמקו"ח מבכור אין ללמוד פדאיתא בספרי עכ"ד המהרי"ט
אלגזי והוא הנכון לדעתי, והחוק נתן תירץ דאיסור לא תגזו הרי הנה רק על המעשה אבל
הגינה שרי כבתוס' לעיל (דף י"ב ע"ב) ד"ה חלב א"כ הא דאסרה תורה לגזו אינו אלא

משום דדמי לעבודה, וא"כ מקשים התוס' שפיר אמאי אצטרף לא תגזו דאי לאשמעינן דהנה עבודה זה שמעינן פבר מקרא דתזבח ולא גיזה ונהה בכלל דלא תעבוד וחיבי שפיר גם מלקות משום לא תעבוד עכ"ד ודוחק וכתפארת ירושלים במשניות חולין פ"י אות נ"ב תירץ ג"כ קושית המל"מ שהקשה אותה גם הגרע"א בתוספותיו אבל דרכו רחוקה ממני, וע"ד הפלפול פתבתי תירוץ לקושיא זו במקו"א אבל פאן די בזה וקא דהנצרכו התוס' להוכיח דחלב אסור בהנאה מחולין (דף ל"ו) מפת משמעות ולא הביאו ראיה מבכורות (דף ו' ע"ב) בפוגיא דחלב בהמה טהורה מנ"ל דשרי דקאמר שם בהדיא ואימא דתולין אסור באכילה ומותר בהנאה דקדשים בהנאה נמי אסור הרי מפורש דחלב קדשים אסור בהנאה, דהתם י"ל דה"ק דאי חלב בהט"ה אסור באכילה יזיה מוכח דחלב קדשים אסור בהנאה נמי, אבל לפי האמת דחלב חולין מותר באכילה י"ל דקרא דבשר ולא חלב אתי לאסור רק באכילה אבל לא בהנאה, ולעיל (דף י"ב ע"ב) ד"ה חלב המוקדשין הביאו שפיר ראיה מבכורות שם לענין אכילה וזה ברור: באו"ד האיך יכול למילף מבכור שהוא אסור להניק הא אין דנין אפשר משאי אפשר עכ"ל, ולא ניחא להו להתוס' לומר דהקא אתיא כמ"ד דנין אפשר משאא"פ ששרי יש מחלוקת תנאים בזה, חדא דסיפא דמתניתין משמע דכר' יוסי נמי אתיא ור"י ס"ל ביבמות (דף מ"ו ע"ב) דאין דנין אפשר משאא"פ דפוסל שם גר בטבילה בלא מילה ולא יליף מאמהות דאין דנין אפשר משאא"פ, ותו דהא קרא דהאי שמעתתא הוא רב אחידבוי בר אמי ואיהו גופא ס"ל בנדה (דף ל"ז ע"ב) דאפי' בהיקוש נמי אין דנין אפשר משאא"פ פרב ששת שם לחד לישאנא ע"ש: באו"ד ומה נדבה היא זאת פינו דלית שום רינח להקדש עכ"ל ואי משום צער בע"ח דנולד ישחטנה ויאכלנה, לכך נראה למורי הרר"פ וכו' פלומר דמתניתין איירי בנולד קדשים שנולד אחר שהוקדשה אמו ואפ"ה אסור לינק מאמו, וע"ז בעי מנה"מ דפשוטות קרא דזיהה שבעת ימים תחת אמו ודאי משמע שגם יונק מאמו, ומשני דילפינן מבכור דתחת אמו לאו דוקא כמו בבכור דע"כ תחת אמו לאו דוקא דהקדש פטור מבכורה, אבל אי לאו קרא דתחת אמו לא הנה פריף הש"ס מנה"מ דמסבא הנה ידעינן דאסור לינק אף דהנולד נמי קדוש דהנקה דמיא לעבודה בקדשים כמש"כ הרמב"ם בפיהמ"ש פאן וביארנו פונתו יפה בעזה"ת במתניתין, ובזה נמי מיושב קושית הרמב"ם על הרמב"ם שכתב דאחרים מתנדבים ואומרים חלב בהמה זו החולין יזיה הקדש לנולדות קדשים שייניקוהו ותמה הרמב"ם ד"ל דאם אמר יזיה הקדש מה יועיל הבאתי לשונם לעיל ד"ה נולד המעשרות, ולדברי הרמב"ם בפיהמ"ש ודאי דלא קשה מידי דכיון דהבהמה היא חולין והנולד מעשר או קודש ועבודה בקדשים ליפא ודאי דמותר להנולד לינק מבהמת החולין אע"פ שהחלב הוא קודש, ובזה פבר אודי לה קושית התפא"י במשניות פאן דלמה אסור ולד קדשים לינק מבהמת קדשים הא מדליקין מנר לנר ע"ש, ואין זה קושיא דכאן האיסור הוא משום סרף עבודה בקדשים, ובאמת בתוספתא דמכילתין מבואר דהקדש מהקדש נמי אסור דשם איתא דאפי' הקדיש הפרה והפרשינין והעמיר אסורה הפרה לאכול הפרשינין אלא אחרים מתנדבין לה, וכתב הקרן אורה דלפ"ז נולד פסוהמו"ק נמי אסור לינק מאמו ולא מצאתי זה מבואר וגם עיקר דין חלב פסוהמו"ק לא מצאתי פעת ברמב"ם ז"ל, וגם מנ"ל באמת דחלב פסוהמו"ק אסור בהנאה הא ואכלת בשר ולא חלב פתיב דממעט רק אכילה, ואי משום דאיסור חלב פדקאי קאי

א"כ גינות פסוהמו"ק נמי תאסר הגיזה עצמה כמו בקדשים פשרים וצ"ע יותר בזה עכ"ל:
בסוף הדיבור וגם נחא דלא ילפי התם מהך ג"ש דאמו אמו וכו' עכ"ל, הקשה הבה"ז
איה ילפינו בנדה לענין יוצא דופן מג"ש דאמו ויש ליישב עכ"ל, ותירץ החק נתן דגם
התם אינו אלא גילויא מילתא בעלמא דעיקר הג"ש הוא דילפינו לידה לידה מבכור, אלא
משום דקשה גיליף לידה לידה מאדם ע"ש לכה קאמר אתיא אמו אמו ר"ל דאמו אמו
מגלה לן אג"ש דלידה לידה דמבכור אית לן למילף ולא מאדם עכ"ל, וכ"כ הרמב"ן
בחידושו שם אהא דקאמר מסתברא מבכור הו"ל למיליף שכן אמו מאמו וז"ל, לאו
דהיא ג"ש אלא מסתברא לידה לידה מבכור משום דרמי בדמי הוא דהכא פתיב אמו
והתם פתיב אמו, יהא דאמרינו לקמן מאמו אמו נפקא לאו דוקא אלא חדא מטעמי דר"ש
נקט עכ"ל הרב מתן בסתר, והדברים נכונים ע"ש בנדה (דף מ' ע"א) וק"ל: עכ"פ נתבאר
שיטת התוס' דאפי' אם הולד הקדש אסור לינק מבהמת הקדש ואמרנו דכדבריהם מבואר
בתוספתא דהקדש מהקדש ג"כ אסור ליהנות, ולכאורה יהיה מתוספתא זו תיובתא
לרגמ"ה והעומדים בשיטתו שכתבו דדוקא אם הולד נולד קודם שהקדיש האם אסור
להולד לינק מאמו מבואר דס"ל דאם הולד נמי הקדש דמותר לינק מאמו, ונלע"ד ליישב
דהנה פבר הקשיתי בספרי תקנת השבים סי' ל"ב דאמאי קיי"ל בתמורה, (דף ל"ב)
דקדשי בדה"ב שמתו יקברו משום דאין להם פדיון דבעו העמדה והערכה, לדעת התוס'
בפסחים (דף כ"ט) דפודין קדשי בדה"ב לשאר הנאות ורק להאכיל לכלבים אסור, א"כ
נהי דכשמתו אי אפשר לפדותן דבעו העמוה"ר אבל יהנה הקדש עצמן מהן העור לתיקי
הכלים והחלב למשוח בהן התיקים עיין פסחים (דף כ"ג ע"א) ובפ"י הראב"ד לתו"כ פ'
צו שם ולמה א"כ יקברו, והגאון האמיתי ר' אפרים לאפ אבד"ק ווערשזבעלאווא השיב
לי ע"פ מש"פ הרמב"ם פ"ד דתמורה הי"א דהמשנה את הקדשים מקדושה לקדושה
עובר בל"ת וכו' ע"ש, וא"כ פיון שדעת המקדיש את הבהמה לבדה"ב היתה למוכרה
לצרכי בדה"ב גופא אסור לעשותה מכשירי פלי שרת פעור לתיק וחלב למשוח התיק
ונהו מפלל הפתוב ואם בבהמה הטמאה ופדה בערפה וכו' ואם לא יגאל ונמכר שרק שני
אלה יעשה לה אבל לדברים אחרים גם להקדש גופא אסור עכת"ד הגאון הנ"ל שליט"א,
ולענ"ד הדברים ברורים ועפ"ז הנני מפרש פל דברי התוספתא דמכילתין שזכרתי
למעלה בקצרה וז"ל, פועלים שהן עושין בהקדש לא יאכלו מגרוגרות של הקדש וכן
פרה וכו' הקדיש את הפרה ואת הפרשינין ואת העמיר אין אומרים תאכל פרה זו את
הפרשינין ואת העמיר אבל אחרים מתנדבין לה פועל שעשה מלאכה בין במנה בין
במאתים לא יאמר תנו לי פרה זו במנה וטלית זו בנ' וזו שאין הקדש מתחלל על המלאכה
עכ"ל התוספתא עיי"ש, ולדעתי יסוד הדברים הוא דכל המקדיש חפץ איזה שיהי' של
שנה פסוף אסור ליהנות ממנו גם להקדש גופא רק ע"י מכירה או פדיון, פיון שהמקדיש
הקדיש סתם לבדה"ב פוונתו הנה שימכר או פדה החפץ ומהמעוה יעשה הגובר צרכי
הקדש (זולת אם החפץ בעצמו ראוי לבדה"ב ממש כאבנים ועצים הראוין לבגון דנדאי
דעת המקדיש הנה שהן בעצמן יפנסו למקן בדיק הבית הפתלים והחומה) וכדכתב ואם
בבהמה הטמאה [פי' בעלת מום פדיוע] ופדה וגו' ואם לא יגאל ונמכר, אבל ליהנות מהן
עצמן גם הקדש גופא אסור דאין לשנות מדעת המקדיש, ובזה ביארתי דברי רבינו
הרמב"ם פ"ח מה' מעילה ה"א וה"ג ע"ש ואכמ"ל בזה, ומשו"ה אם הקדיש פרה

וכרשינין אסור להקדש גופא להאכיל את הפרשינין להפרה מפני שהפרשינין הוקדשו לדמיהן, וכן אם הקדש אדם פרה או טלית אסור לתת אותם לפועל בשכרו אלא יפדו או ימכרו ובהמעות יוכל הגזבר לעשות כל מה דבעי לצורך הקדש ואפי' לתתם לפועלים, דהתורה אמרה דכאן לא אמרינן מה לי הן מה לי דמיהן, ולפי"ז אם הקדש בהמה לבדה"ב פגון פרה בעלת מום או חמורה נדאי דאסור לולדה אפי' הנולד אחר שהוקדשה האם לינק מאמה דהחלב הוא הקדש גמור שמועלין בו ולפדיון או למכירה קנימא, אבל פרה של קדוה"ג דהחלב אין בה קדושה כלל וטהנה.

מהחלב לא מעל אף מדרבנן וא"צ לשלם אפי' הקרן כמש"כ התוס' לעיל (דף י"ב ע"ב) ד"ה ודמיו גיעו ללשכה, ודאי י"ל דמותר להניק החלב לולד של הקדש ורק לולד של חולין אסור להניק לכתחילה פן נלע"ד שהיא דעת רגמ"ה והעומדים בשיטתו, ומה שהקשו עוד התוס' על שיטתם מהא דאין דנין אפשר משא"א בפשוטו אין זו קושיא כל כך פנין דמצינו פלוגתא דתנאי ואמוראי בזה עיין מנחות (דף פ"ב) ובתוס' שם ד"ה והשתא, וביבמות (דף ס"א) נראה דב"ה ס"ל דנין אפשר משא"א ע"ש, ור"ב בב"ק (דף ע"א) דילף טביחה ממכירה מה מכירה ע"י אחר אף טביחה ע"י אחר משמע דס"ל נמי דילפינן אפשר משא"א ומשמע שם דגם ריו"ח ור"ל ס"ל הכי ויש להאריך בזה עכ"פ אין כאן קושיא כ"כ גם בפשוטו: ע"ב במשנה מעיין היצא מתוך שדה הקדש לא נהנין ולא מועלין יצאו חוץ לשדה נהנין מהו, המפרש ורגמ"ה והרע"ב במשניות פירשו דעיקר המענין נובע הוא משדה של חולין אלא שיוצא ומושה בתוך שדה הקדש וכו' עכ"ל, ובת"ח במשניות כאן הקשה דאמאי לא פירשו פשוט שלא הקדש המענין ולא הנה פגידולי הקדש רק שנגררה פגידולין פנין שנובע מתוכו וכן פי' הרמב"ם פ"ה מה' מעילה עכ"ל, גם הגר"א בהגהותיו למשניות כתב דמתוך משמע שנובע משדה הקדש ממש, ומה דנראה מת"ח דאלו הנה יוצא המענין מתוך שדה הקדש והקדש בפירוש גם המענין היו מועלין במימיו נדאי דכן משמע מהמפרש ורגמ"ה והרע"ב, דאין לומר דגם ביוצא מעיקרו משדה הקדש והקדש המענין נמי אין מועלין בדיעבד במימיו והא דכתבו שהמענין יוצא מעיקרו מתוך חולין, אתו לומר דאלו הנה יוצא המענין משדה הקדש אז גם אם יצא חוץ לשדה ההקדש אין נהנין ממנו לכתחילה הא נדאי אינו, דנדאי אין הדעת סובל שכשיוצא מענין משדה הקדש והולך ונמשך כמה מאות פרסה ובסוף נופל הוא לים שיאסרו הים עד הים וגם מי הים בכלל מפני תערובות הקדש דלא בטיל, וביחזקאל (סי' מ"ז) מתנבא דבביהמ"ק שלעתיד יצא מענין מתחת מפתן הבית וגו' מנגב למזבח וישטוף לנחל גדול ומבואר שם בקרא וביותר מפורש בש"ס יומא דף ע"ח ומדרשים דיהנו ממנו כמה הנאות ולתרופות שונות, ואף דאיתא במס' בכורות (דף נ"ה ע"א) דהנזר ממערת פמייס אתסר בכולא ירדנא והנזר ממי פרת אסור בכל מימות שבעולם ועיין ברמב"ם ובראב"ד פ"ט הי"ח מנדרים ע"ש, יחיד הנזר על עצמו שאני דגם בנדרים ליתא לדין בטול מטעם דשיל"מ לא בטיל מדרבנן, אבל לאסור על כל העולם עד קצה תבל אין בכח שום אדם ולא נתנה תורה למלאכי השרת, אלא ע"כ דאתו לאפוקי דאם המענין נובע משדה הקדש אז אם שאב בתוך שדה ההקדש ממש מועלין בו בדיעבד נמי, ואף דאמרינן בתגיגה (דף כ"ב ע"א) דארעא פולה חלחולי מסלחלא ופירש"י דהמים הנובעים כאן באים מנהר גדול שבמקום אחר, מ"מ לענין דינא בהדיוט

שנובע מים בשדהו ודאי דלא יוכל לשאוב ממנו כל בני העולם אפי' אם השדה אינו חצר המשתמר שיזכה לו שדהו ולא יהא פח הדיוט חמור מפח הקדש, וכיון דבמשנתנו מפורש דגם בתוך שדה ההקדש אין נהנין אכל אין מועלין ע"כ דמייירי פשעיקר גביעתו משדה חולין, וגם אם המעיין נובע משדה הקדש נצטרף לדחוק ולומר דמייירי בהקדש את השדה ואח"כ יצא המעיין דאלו היה המעיין קודם שהקדש הרי ודאי דלא גרע מהקדש בור מלא מים שבמשנה הקודמת והנה ליה למעול עכ"פ במים הראשונים, לכן פירשו פירוש מירנוח דמייירי מתניתין דעיקר המעיין נובע משדה של חולין אע"פ דלשון מתוך לא משמע הכין ואולם הרמב"ם מפרש דגוף המעיין יוצא משדה הקדש כדמשמע פשטא דמתניתין, וס"ל דמייירי משנתנו באמת פשהקדש השדה ואח"כ יצא המעיין והוה כגדולי הקדש ולא גידולין ממש כיון דעכ"פ לא נקי מהשדה כלל ודמי להקדש בור ואח"כ נתמלא מים דאפי' לר' יוסי אין מועלין בו.

ולדיני ממונות של הדיוט לאדמי דהרי בגידולין של הדיוט ודאי דיש דין גזל מעליא לכו"ע, ואפי' באשפה שנתמלאה זבל ודאי שיש בה גזל לכו"ע, ומ"מ בהקדש כה"ג בגידולין איפא פלוגתא דתנאי ובבור ונתמלא מים שובך ונתמלא יונים אשפה ונתמלא מים לכו"ע אין מועלין בהו.

והטעם הוא לדעת הרמב"ם אפשר דס"ל כהרמב"ן דאף דחצר הקדש נמי קונה מ"מ אין מעילה רק בדבר שהוקדש ע"י פח אדם המקדש ולא בדבר שהוקדש ממילא, ומשו"ה אין מועלין גם במעיין היוצא מתוך שדה של הקדש ממש כיון שאין המים מוקדשין ע"י פח אדם המקדש וממילא לא דמי לדיני ממונות דהדיוט, והמפרש ורגמ"ה והרע"ב ס"ל כמש"כ בדעת התוס' והרשב"ם לעיל ע"א באריכות דקדשי בדה"ב לא בעו פח אדם המקדש וסתם מימות אפי' מי מעיין לבדה"ב הו עומדין, דהרי גם גיסוף המים רק דחג הספוחות הוא וגם אז מימי השילוח היו נשאבין, ובור ונתמלא מים שאני דאין חצר להקדש לקנות אכל מים היוצאין ממעיין של שדה הקדש לא בעו קנין כלל ודו"ק היטב: ובעיקר דין מעיין העירותי דלכאורה איך יזנה מעילה או אפי' רק איסור הנאה בהמים, והרי אחד מעשרה תנאים שהתנה יהושע בן נון הוא דמעיין היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין ממנו כדאיתא בב"ב (דף פ"א) ופירש"י שם דכ"ש מעיינות ישנים שהיו שם מקודם, והתקנות נהגות אפי' בחוץ לארץ כדפסק הרמב"ם והטור בח"מ סי' רע"ד, וא"כ איך יכול בעל השדה להקדש השדה לאסור המעיין היוצא מהשדה כיון שיש לכל בני העיר חלק בו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו גם ע"י הקדש, ובפרט לתוס' בב"ב (דף כ"ו ע"ב) ד"ה רבינא אמר שז"ל שם בסוף הדיבור, אלא על מנת פן הנחיל שיהא חשוב כמו מארצה ויכול לומר אשר נתת לי עכ"ל ובפשוטו פונתם היא דתקנות יהושע ב"ן לא היה שיהיה רק בתורת הפקר שלא יוכל הבעה"ב למחות במי שחפץ לקנות אלא שיהיו חשובין של הזוכה שלו ממש עייש"ה, וא"כ קשה איך יוכל אדם להקדש שדה עם המעיין אשר בו ובזבחים (דף ע"ה ע"ב) לענין התפיס בכור בע"מ לבדה"ב מהו שישקול בליטרא ופשיט ר' אמי בפשיטות פלום הקנה זה פי' לבדה"ב אלא מה שהקנו לו רבנן דאיסור לשקול בליטרא הוא מדרבנן כמבואר שם ברש"י ועיין תוס' שם, חזינו מזה דאפי' דבר שאינו ברשותו רק מדרבנן אינו יכול להקדש מכ"ש דבר שאינו שלו מתקנת יהושע ב"ן והוא כדמות ראיה טובה.

לענ"ד וא"כ הדבר קשה לכאורה מאוד, אולם אחר ההתבוננות ראיתי דאין פאן קונשיא דע"כ פל תקנות יב"ן לא היו רק בשדות של הדיוט פל זמן שהן של ההדיוט אבל אם הקדישן הדר הדבר לדין של תורה, תדע דהרי בעשרה תקנות של יהושע יש גם תקנה שיהיו מרעינו בחורשין ולא יוכלו הבעלים לעכב, ושיהיה מותר ללקט עצים מהמחנפר משנה חבירו, וללקט משדה חבירו עצבים שעלו מאליהן וקוטמין נטיעה בכל מקום ע"ש בגמ', ומ"מ שנינו לעיל דאם הקדיש שדה מלאה עצבים מועלין בהעשבים ולקמן במשנה דבסמוך איתא המקדיש את החורשה מועלין בכולה אפי' בעלין והענפים ואסור לקטום נטיעה מאילנות הקדש או ללקט עצים ממחנפר מחורש הזה, וע"כ לומר דאם הקדיש את שדהו נאסרו פל ההנאות המותרות בשל חבירו מטעם תקנות יהושע כ"ו, והסבר הדבר הוא דכיון דאלו רצה בעה"ב לקצוץ את האילן באופן דאין משום לאו דלא תשחית את עצה כגון אם שוין לו העצים יותר מלפירות וכיוצא, וכן אלו רצה לסתום המעיין ולבנות בגן במקום שהוא נדאי הרשות בידו ואין מי שיוכל לעכב בידו מפני תקנות יהב"ן, כמו כן הרשות בידו נמי להקדיש האילן והמעייין ולאסרו עליו ועל פל העולם, ויהב"ן לא תיקון אלא שפל אדם יהיו מותרין ליהנות הנאות ההם כמו שבעה"ב נהנים אבל אם הוא עושה דבר המעכב ההנאות גם לעצמו וגם לאחרים הרשות בידו פכל אדם העושה בשלו, ובירושלמי פרק מקום שנהגו איתא הנוטע פרום פטור מן הפרט וכו', ותיב בשביעית דכתיב ושבתה הארץ שבת לה' אפי' דבר שהוא לה' קדושת שביעית חלה, מבואר דאלו לאו האי קרא הנה אמינא דבשדה הקדש אינו נוהג שמטיטה פינן דשל הקדש הוא, ולא אמרינן דכיון דשנת השמיטה פל השדות הפקר הן לכל אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו וזהו נמי מטעם שפכתנו, דכיון דהיה יכול לבנות על מקום השדה שהוא עד שלא יהיו שם פירות שביעית ה"נ יכול להקדיש השדה גם לשנה השביעית ודו"ק, אלא דאני מסתפק בתקנה דמת מצוה קנה מקומו אם תקנה זו ג"כ ליתא בשדה הקדש או תקנה זו שאני דגדול כבוד הבריות, ומסוגיא דעירובין (דף י"ז) משמע דמ"מ קנה מקומו גם בשדה הקדש דאמר דהרוגי מלחמה במקום שנהרגו שם נקברין ופריה ותיפוק ליה דמ"מ קנה מקומו ומשני לא צריכי אלא אפי' דאית להו יורשין ע"ש שזהו לכאורה דוחק דכש"ש להו יורשין למה לא יוכל בעל השדה לעכב.

ולא משני לא צריכי אלא בשדה הקדש דאע"ג דמטעם תקנת יהב"ן דמת מצוה קנה מקומו לא היה נקבר שם מ"מ הרוגי מלחמה שאני, אלא ע"כ דבשדה הקדש נמי יש תקנת יהב"ן דמ"מ קנה מקומו ויש לי להאריך בזה וכאן הנני רק מעורר לב המעיין ובמקו"א יתבאר יותר איה"ש, ועיין במס' פלאים פ"ז מ"ה מעשה באחד שזרע פרמו בשביעית ואמר ר"ע אא"א דבר שאינו שלו ודו"ק: וע"פ דברינו אלה אני תמה על קושיות התוס' בב"ק (דף פ"א ע"א) ד"ה ומעיין היוצא בתחילה בנה"ע מסתפקין ממנו, וכן הקשה הרשב"א שם שתמהו על הש"ס דע"ז (דף מ"ז ע"א) המשתתנה למעיין מימיו מהו לנסכים ופשיט מהא דמים של רבים אינו נאסרין ומשני דנבעי מארעיה, הרי אפתי של רבים הן מתנאי יהב"ן וכן הקשו התוס' בע"ז שם ונדחקו בב"ק שם לחלק בין יצא מאיליו לטרח בו וחקרו, ובע"ז תירצו דיהושע התנה רק על אחר שיצאו המים משדהו והאיבעיא היא בעוד שהמים בשדהו, ותירוץ הזה קשה להולמו דלאחר שיצאו המים משדהו תנאי דיהושע למה אטו לולא תנאי דיהושע אם יוצא מעיין בשדהו והולך אנה

כמה מאות פרסה פהירדן הינצא ממערת פמיים כל הנהגים מהנהר הזה עד סופו מימיהם בכסף יקנו מבעל מערת פמיים, וע"כ לומר דתקנת יהב"ן היא שבגי העיר מותרין להסתפק גם בתוך שדה נביעתו [אף מ"מ הרמב"ם ס"ל מפנרש בפ"ה ה"ג מה' נזקי ממון פן דתנאי דיב"ן הזה רק שמותר לשאוב חוץ לשדהו אבל לכנוס תוך שדהו אסור ועיין שמ"ק בב"ק שם, ובעיני הדבר פלא לומר דלולא התקנה היו חייבין לשלם לו בעד המים וגם לאחר התקנה שבגי העיר מותרין להסתפק עכ"פ כל העולם שאינם בגי העיר אסורין לשאוב מים בלי רשותו, אם לא דנימא מסבא דאף שעיקר מוצא הנהר הוא משדה ומקום פלוני שהוא של יחיד.

מ"מ דרף הילוכו יש על כל פסיעה ופסיעה עוד מעיינות ובהמשך שטח גדול מתרבים מי מעיינות אחרים על מי המעיין הראשון, ואף דקיי"ל דממונא לא בטיל ברוך כדאיתא בשיל"הי מס' ביצה מ"מ פאן שפיר בטילי מפני שהמים הראשונים נעשים מקוץ קטן מאוד עד שבשאיבת כל אחד ליכא מים שו"פ מהמעין הראשון ופחות משו"פ שפיר בטיל כמו שהארבתי בזה במקו"א, ומ"מ הנודר מן המערה שממנה יוצא הירדן אסור בכל הירדן וכן הנודר מפרת אסור בכל המים כמש"כ לעיל משום דנדר הנה דשיל"מ ולא בטיל מדרבנן ודו"ק] ונהרי מעיקרא לא קשה מידי דכמו שיכול לאסור מעיינו ע"י שמקדישו דעל זה לא תיקו יהושע כמו שנתבאר לעיל ה"נ יכול לאסרו ע"י שעושה אותו עכו"ם, דלענין דנימא שאינו יכול לאסור מטעם א"א דבר שאינו שלו לא תיקו יהושע בדנבעי מארעיה רק מים של רבים ודאי אינם נאסרין דהנה דבר שאינו שלו, וכ"כ בפלפלא חריפתא על הרא"ש פ' ר' ישמעאל ובגקודות הכסף ביו"ד סי' קמ"ה ומסיק שפן עיקר, וכ"כ גם בשאלת יעב"ץ ח"א סי' כ"ב וכן מוכח מהתוס' עצמן ודו"ק וע"כ לומר פן דאל"כ הרי יהב"ן התנה שיהיו קוטמין גטיעות בכל מקום, ונהיתכן לומר דמאשרה נמי יהא מותר לקטום גטיעה דמי שעשאה האילן לאשרה לא היה יכול לאסור קיטום הגטיעה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, שהרי יהושע התנה כף ישמעע הדבר ולא יאמר, ונהרי לקמן (דף י"ד ע"א) פריף ר"ל לריו"ח ממשנה דלקמן ומשגי דאיתי מעלמא ופריף אי הכי אמאי של הקדש אין נהנין ע"ש בתוס', ואמאי לא משגי לעולם דאתבר מגופה ובהקדש אסור ליהנות דעל הקדש לא היה תנאי דיב"ן ובאשרה יתיו בקנה דבאשרה אין כח להעובד לה לאסור הענפים מתנאי דיהב"ן ועיין ברמב"ם ע"ח מה' עכו"ם ה"ג, אלא ודאי דגם לענין לאסור ע"י עבודה לשם עכו"ם נמי לא התנה יהב"ן מטעם שהסברתי לעיל לענין הקדש, ודברי התוס' בב"ק שם ובע"ז שם ושינת (דף נ"ט ע"א) שנתקשו בזה צע"ג לענ"ד ואריכות דברים שהיה לי בזה יתבאר במקו"א איה"ש: ונסתפקתי בהקדיש נהר או בריכה שפולה שלו אם מועלין בדגים, ובהגי דגים שהיו בנהר בשעה שהקדיש לא קמבעיא לי דלא גרע מהקדיש בור מלא מים דמועלין בהמים ג"כ כדתנן לעיל מועלין בהן ובמה שבתוכן וה"ה בהדגים, פי קמבעיא לי בהדגים שבשעת ההקדש לא היו עדיין פלל ולאח"כ נתהוו פידוע מטבעי הנהרות מה דינו, לאילן ונתמלא פירות דמו דהלכה כר' יוסי דמועלין בהן כדפסק הרמב"ם וביארתי לעיל גם טעמו ע"ש ובדאי דה"ה בהעופות הגדילין באילן בטרטומיהן המבואר ביו"ד סי' פ"ד סעי' ט"ו נמי גידולי הקדש הן ובדאי מועלין בהן וה"נ דגי הנהר או דילמא דגים שאני, ובזבחים (דף כ"ב ע"א) איתא תניא רשב"ג אומר כל שתחילת ברייתו מן המים מטבילין

בו ואמר ר"י בר אבדימי מטבילין בעין הדג אלמא דדגים פרייתן מן המים הם, וא"כ דמו לגידולי הקדש דלרבנן אין מועלין ולר' יוסי מועלין ואפתי צ"ע ועיין בסמ"ע בח"מ סי' די"ג שכתב במוכר אמת המים לפירותיו דקנה כל מה שיולד ושיוצר בה ע"ש ועיין ברש"י עירובין דף כ"ז ע"ב עשה"ט, וביצת הקדש שנעשית אפרוח ודאי דאם הביצה היתה מקדושת דמים דמועלין גם בהאפרוח, ואע"ג דלא נעשית אפרוח עד דמסרחי מקודם ונהו עפרא בעלמא הרי עפר הקדש אם הוא תלוש מועלין בו נמי, כדאמרין לעיל ע"א הדש קלעילין בשדה הקדש מעל משום דנהנה מהאבק דמעלי לה, ובירושילמי סע"ק דערלה יש מחלוקת בביצת הקדש שנעשית אפרוח איך פודין אותה דכהנא אמר אסורה ופודין אותה כמו ששנה עכשיו ור"י אמר כמו היתה שנה מעיקרא ועיי"ש בירושלמי בהמפרשים, ועיין מש"כ בזה לקמן (דף י"ד ע"א): שם ראב"צ אומר נוהגין היו הזקנים.

שנהגין ממנו בלולביהו, והסבירו התוס' הטעם דמצות לאו ליהנות נתנו, והטורי אבן בר"ה (דף כ"ח ע"א) הקשה מפאן להני אמוראי דס"ל שם דמצות ליהנות נתנו וכתב ונ"ל, ודחוק לומר דת"ק דאמר לא נהגין פליג בזה וס"ל דמצות ליהנות נתנו ומ"מ לא מועלין משום דלא קדשו כדפי' בתוס' דא"כ לא הנה רבא מתמה שם כל כף אאבני וכי מצות ליהנות נתנו אדרבה דאבני עדיפא דאמר ברבנן ורבא הוא דאמר פייחידאי, ודחוק לומר פיון דאפי' לת"ק לא מועלין ע"כ הא דלא נהגין היינו מדרבנן ובמקום מצוה לא גזרו רבנן דזה ליתא דכל דתקונו רבנן פועין דאורייתא תקונו כדאמרין בכל דוכתא, והרמב"ם פ"ה מה' מעילה כתב ערבה הגדילה וכו' לא נהגין ולא מועלין ולא פירש טעם מ"ש מפל האילנות דמועלין בהו, ובפיהמ"ש ביאר דבריו שכתב וכשצומחת ערבה בשדה הקדש הואיל ואינו נמכרות ואינו ראוי לישום דבר לא נהגין ולא מועלין עכ"ל, ואיני יודע מהו זה דהא אמרין בכמה דוכתא צריפא דאורבני שהיו מכסין גגותיהו בענפי ערבה, וגם מצונו סלים של נצרים של ערבה קלופה וגם ראוי להבעיר כדאיתא סוף פ"ק דשבת ואמת דקושיות אלה מהש"ס יש ליישב ע"פ מש"כ הערוך ערוך אחונוא דהא בספ"ק דשבת מאן בעי אחונוא אשתכח ערבתא אין זה ערבה של לולב אלא צפצפה דאשתני שמה לערבה כדאיתא שם ס"פ במה מדליקין, וכן הא דאיתא בר"פ במה מדליקין בפתילת האידן ומפרש בגמ' אחונוא היינו צפצפה ולהכי הוצרך רבין להראות לאבני ע"ש דאי ערבה של מצוה הרי הפל בקיאת בה והו"ל לומר ערבה של מצוה עיי"ש בערוך, אכל מ"מ ודאי יש להקשות דהרי עכ"פ חזו להקיסק] ועוד שראוי לומר לצורך ד' מינים של חג, ומ"מ גם לפי דבריו טעמא דראב"צ הוא משום דמצות לאו ליהנות נתנו ואפתי תקשי הא דאמרן והראב"ד ז"ל כתב בהשגות וז"ל זהו שיבויש שלא נאמרה במשנה אלא על ערבה של אותו מקום שהנה למטה מירושלים שיחדוהו לשם מצוה, ולפיכך נראה לי הא דלא נהגין אע"פ שאין פאן צד הקדש מ"מ הרחיקו כל אדם ממנה שאם היו נהגין היו מכלין את הפל ולא הנה מצוה לערבה של מקדש בחג, ומ"מ בלולביהו היו נהגין הזקנים לראב"צ דדבר מועט הוא ויש לו קצבה ופירוש זה יתכן עכ"ל הנהב של הטורי אבן, [ונפלאתי על הרב תפא"י במשניות פאן אות ס"ח שכתב דהרמב"ם ז"ל הא דאין מועלין הוא משום דערבה ממאי ואוירא קא רבי עיי"ש, ואשתמיטתיה דברי פיהמ"ש להרמב"ם פאן במקומו שביאר טעמו דלא חזי למידי וגם הסבירא דממאי

ואוירא קרבי תמוה] אף השעה"מ פ"ח מה' לולב כתב דאין מפאן תיובתא לאמוראי דס"ל מצות ליהנות נתנו, דאינהו יפרשו טעמא דראב"צ לא משום דמצות לאו ליהנות נתנו אלא דס"ל דאפי' לדבר הרשות נמי מותר ליהנות מהו, ובזה הוא מפרש דברי הפיהמ"ש להרמב"ם שפונדאי צריכין פאן הגה"ה כמש"כ התוי"ט פאן וע"כ מגיה השעה"מ אינו אומר במקום אינו מודה (ויותר נראה להגיה אינו מורה וק"ל), והכונה היא דלפי מאי דקיי"ל מצות לאו ליהנות נתנו נוכל לומר דראב"צ לא פליג על ת"ק וגם הוא ס"ל שלדבר הרשות אסור ליהנות אלא דלדבר מצוה שאני שעיקר בידינו מצות לאו ליהנות נתנו, ואפי' נימא שלראב"צ מותר ליהנות בו פלומר אפי' לדבר הרשות ופליג את"ק אין הלכה פמותו בזה עכ"ד השעה"מ, גם החק נתן הגיה פיהמ"ש ע"פ דרכו, והתפא"י פאן במשניות אות ס"ט פלפל גם הוא בענין זה ויתבאר בדברינו להלן, ועכ"פ קושית הטורי אכן עוד אינה מיושבת שפיר על הרמב"ם על כל פנים, ועיין בשעה"מ ובטעם המלה בה' לולב מש"כ בענין זה: גם הקשו הא בעינן בד' מינים לכם ואיך זה יצאו הזקנים בערבה של הקדש, ובשלמא להרמב"ן פ' לולב הגזול דרק ביום ראשון בעינן לכם י"ל דהכא מייירי בשאר ימי החג אבל להתוס' בסופה (דף כ"ט ע"ב) דבכל הז' ימים בעינן לכם קשה, ולשמה"מ בפ"ז מה' לולב שהעלה דקרא לא קפיד שיהיה ראוי ביו"ט עצמו רק אם יהיה זמן שיהיה ראוי אפי' לאחר יו"ט מיקרי לכם, י"ל ע"פ מש"כ התוס' פאן דלאחר שזקפן מותר בהנאה דנעשית מצותן וממילא מיקרי לכם אפי' קודם זקיפה והתוס' בסופה שם אפשר דבשיטתם פאן אזלי, ולהרמב"ם דבערבה של שדה הקדש מייירי הכא דלא שייך נעשית מצותן באמת יסבור פהרמב"ן דבשאר ימי החג לא בעינן לכם, אכן לפמ"ש"כ הח"ס חאו"ח סי' קפ"ד דמה שאין לו איסור הנאה רק מפני שהוקצה למצותו שפיר מיקרי לכם דהרי כל איסור הנאה שלו הוא מטעם בזיון ואבונה דכולהו דם ולצורך מצוה אין פאן בזיון ומיקרי לכם שהרי ראוי הוא למצוה וכ"כ גם בשו"ת שיבת ציון סי' ט"ז עיי"ש, א"כ גם משיטת התוס' אין פאן הוכחה להשעה"מ ועיין גם בתפא"י במשניות פאן אות הנ"ל: וע"ד החידוד י"ל הקושיא שהקשו מפאן לרב יהודא ואביי דסברי מצות ליהנות נתנו בחדא מחתא עם מה שהקשו עוד עליהם ממשנה דרפ"ג דסופה בלולב דאשרה דומיא דעיר הנדחת ומוכח דבאשרה דלאו דמשה יצא דמצות לאו להנ"ת כדאיתא שם בגמ' (דף ל"א ע"ב) וממשנה דנדריים (דף ל"ה) דהמנדר הנאה מלמדו מדרש וכו' וכתב הר"ן שם הטעם דמצות לאו להנ"ת, בהקדם מה דפליגי הראשונים במצוה שיש בה הנאת הגוף אי אמרינן בה ג"כ מצות לאו להנ"ת, דהר"ן בנדריים (דף ט"ו ע"ב) בהא דקונם הנאת תשמישו הקשה נהרי מצות לאו להנ"ת ותירץ דכינן דמלבד הנאת המצוה יש גם הנאת הגוף אסור, אף המאירי כתב דמותר לסכף סופה באיסורי הנאה אף שיש לו גם הנאת הצל שהיא הנאת הגוף משום דמצות לאו להנ"ת הרי דפליג על הר"ן בזה והאריף בזה השעה"מ שם, והוכיח דגם הרשב"א ס"ל בזה פהמאירי מדהקשה בנדריים (דף ט"ו) קושית הר"ן ולא תירץ פהר"ן, אף לכאורה פיון דיש גם הנאת הגוף איך נימא בזה מצות לאו להנ"ת וכבר תמה בזה בנו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' קל"ה קל"ו ע"ש, וכתב בספר בציר אליעזר ליישב ע"פ הסוגיא דשבת (דף קל"ג ע"א) בשר אע"פ שיש שם בהרת ימול הא למ"ל קרא דבר שאין מתכנין הוא, אמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודא דסבר דבר שאין מתכנין אסור ורבא אמר אפי'

תימא ר"ש מודה ר"ש בפסיק רישא וכו' ע"ש, מבואר מזה דהמתכונן למצנה אע"פ
שממילא עושה איסור בהדי המצנה הנה בגדר דשאין מתכונן ומותר לר"ש אם לא הנה
פסיק רישא, והר"ן בן חולין פגה"נ בסוגיא דריחא מילתא הקשה אהא דתנו פ"ט דכלאים
מוכרי פסות מוכרין פדרפן ובלבד שלא יתכוננו בחמה מפני החמה וכו' הא הנה פסיק
רישא ואסור אפי' באינו מתכונן, ותירץ דהנאה בכונה תליא וכיון דלא מתכונן להנאה
גם פסיק רישא מותר ע"ש, ולמ"ד דבר שאין מתכונן אסור גם הנאת הגוף אסור כדמוכח
בב"ק (דף קי"ג ע"א) עיי"ש, וזהו סברת המאירי והרשב"א הנ"ל דכיון שאינו מתכונן
רק למצנה אע"ג שיש גם הנאת הגוף מ"מ הרי הו"ל דבר שאינו מתכונן להנאת הגוף
ולענין הנאת המצנה אע"ג דמתכונן הרי מצות לאו להנ"ת ודו"ק בזה, והנה בנודר הנאה
משופר גריס הכל בו בשם גאון תוקע לו פ"א אדם אחר תקיעה של מצנה והוא עצמו
אסור, לפי שיש לו הנאת הגוף דרוב בני אדם מתגאים בתקיעתם עיין בב"י בטור או"ח
סי' תקפ"ו ובט"ז שם סק"ד ועיין בפר"ח שם שהביא ראיה לזה מר"ה (דף כ"ו) חוטא
בל יתנאה ע"ש בתוס', אבל הרמב"ם פ"א מה' שופר גריס תוקע בו המוּדָר עצמו ועיין
בעטרת זקנים שם שהביא עוד ראשונים דפליגי בגירסא זו ע"ש.

ויש להבין מה יענה הרמב"ם על ראית הפר"ח אף להאמור א"ש דהרמב"ם ס"ל
כהמאירי והרשב"א דאף דיש הנאת הגוף דנהנה בתקיעתו מ"מ כונתו הרי היא רק למצנה
והנאת גופו אתי ממילא ונהה דשא"מ ומותר מטעם דמצות לאו ליהנות נתנו ודו"ק, וא"כ
י"ל דרב יהודא נמי ס"ל מצות לאו להנ"ת ומ"מ ס"ל דבשופר של שלמים לא יצא דהרי
הוא מתגאה בתקיעתו ורב יהודא תלמידיה דרב ס"ל כרב (שבת דף כ"ב וכתובות דף ו')
דס"ל כר' יהודא דדשא"מ אסור, משו"ה לא יצא כיון דאיכא הנאת הגוף, וכן יספור נמי
אב"י דבשבת (דף צ"ה ע"א) איתא אמר שרי זילקא במחוזא והב"י בטור או"ח סי'
של"ז גריס אב"י שרי זילקא במחוזא, וגירסא זו עיקר דאמרימר לאו מחוזא אתריה רק
נהרדעי, חזינו מזה דאב"י ס"ל נמי דשא"מ אסור ע"ש בגמ', ורבא אזיל ג"כ לשיטתיה
בביצה (דף כ"ג ע"א) דדבר שאין מתכונן מותר משו"ה ס"ל דמותר אע"ג שיש גם הנאת
הגוף, וא"כ אין מכל הג' משניות קושא לרב יהודא ואב"י דגם אינהו מודו דהיכא דליכא
הנאת הגוף אמרינן מצות לאו להנ"ת, וכן משמע במכות (דף י"א ע"א) דאמר ר"י אמר
רב קללת חכם אפי' בחנם היא באה מנלן מאחיתנפל שבשעה שפרה דוד שיתין קפא
תהומא בעא למשטפי לעלמא אמר מהו למכתב שם אחספא ומשדי בתהומא, ופי' רש"י
פן ימקוהו המים ועובר משום לא תעשון פן לה' אלקיכם, ולכאורה מה זו שאלה הא
הנה דשא"מ וגם פסיק רישא לא הנה כדמוכח מלשון רש"י ז"ל פן ימקוהו המים דהנה
רק ספק אלא ע"כ דס"ל כר' יהודא דדשא"מ אסור ודו"ק בכ"ז היטב ועיין בדברינו
בתוס' ד"ה ערבה: תוס' ד"ה ערבה וכו' נהניו היו הזקנים מהו בלולביהו קסבר מצות
לאו ליהנות נתנו עכ"ל, הח"ס בחידושו ל"סנפה (דף ל"ה) כתב וז"ל אחר שהביא דברי
התוס' דידן, וקשה הא עכ"פ אסור בהנאה ולפמש"כ התוס' לעיל בסנפה שם לולב וערבה
שאין עומדין לאכילה לכו"ע בעינין דין ממון, וי"ל דלמ"ד דנפקא ליה מדכתיב ערבי
שמים אהד למקדש ואחד ללולב א"כ אותו של מקדש נמי בעי לכם אלא שזה אינו מפסיד
כיון שאסור הנאה הוא מפני שהוא של הקדש אינו יכול להפסיד למקדש גופא וכיון
דבחד תיבה מפיק מקדש ולולב מדכתיב ערבי, א"כ כמו שיוצא בערבה של הקדש ידי

עֲרֵבָה שֶׁל מְקַדֵּשׁ ה"נ יוֹצֵא בְּעֲרֵבָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ יְדֵי עֲרֵבָה שֶׁל לוּלָב, וְאֶפְשָׁר דַּת"ק דְּרַאב"צ לֹא ס"ל דְּנִפְקֵי לִיה מְעַרְבֵי א"כ נִשְׁאָר בְּלוּלָב שֶׁל עֲרֵבָה דְּבַעֲי לְכֶם דִּין הָאִסּוּר דְּהַקְדָּשׁ שְׁאִסּוּר בְּהִנָּאָה וְלֹא הָיָה לְכֶם כִּינּוּן דְּאִסּוּר בְּהִנָּאָה אִין לֵה דִין מְמוּן, וּמִשּׁוֹ"ה אִסּוּר לַת"ק עֲרֵבָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ אִפִּי לְמַצּוֹת לוּלָב דְּנִהֵי דְקִי"ל מְצוֹת לָאו לִיקְנוֹת נִתְּנוּ עַכ"פ הַיְתֵר הִנָּאָה בְּעֵינּוּ, וְעֵינּוּ שְׁעָה"מ דְּדַחִיק בְּמֵאֵי פְּלִיגֵי וְלִדְבָרֵינוּ א"ש עַכ"ד וְעֵינּוּ מִש"כ בַּגְמ': שֵׁם ר"א בְּשִׁטַּת ר"ע אֲמָרָה, בְּנִבְחִים (דָּף ק"י ע"ב) אֵיתָא ר"א בְּשִׁטַּת ר"ע רַבּוּ אֲמָרָה, וְא"כ הָאֵי ר"א לָאו ר"א הַגְּדוֹל הוּא דְהָרִי הוּא הֵיךְ רַבּוּ שֶׁל ר"ע, אֲלֵא ר"א בְּן יַעֲקֹב דְּהוּא תַלְמִידוֹ שֶׁל ר"ע עֵינּוּ בִּיבְמוֹת (דָּף צ"ג ע"א) וּבְרַש"י שֵׁם: בְּתוּס' ד"ה אֲבָל מוֹעֲלִין בַּג' לְגִינּוּ וְכוּ' וְאִם יֵשׁ יוֹתֵר מַג' לְגִינּוּ אִין מוֹעֲלִין וְכוּ' אֲבָל מַג' לְגִינּוּ יִהְיֶה מוֹעֵל וְיֵשׁ מְפָרְשִׁין שֶׁהֵיךְ בְּכָלִי הַרְבֵּה מִיָּם וְקִאָמַר דְּאֵי מוֹעֲלִין עַד שִׁישְׁתָּה ג' לְגִינּוּ דְּזִהוּ הַשְּׂעִיּוֹר עַכ"ל, ר דְּהַתוּס' ס"ל דְּכִינּוּן דְּשְׂעִיּוֹר נִסּוּף הוּא רַק ג' לְגִינּוּ אִם יֵשׁ בְּכָלִי יוֹתֵר.

לֹא נִתְקַדְּשׁוּ כָּלִל וְאִפִּי ג' לְגִינּוּ לֹא נִתְקַדְּשׁוּ. וְרַק כְּשֶׁנִּשְׁאָרוּ ג' לְגִינּוּ הָאֲחֵרוֹנִים אֲזֵי נִתְקַדְּשׁוּ מִמֵּילָא לְמ"ד כְּלֵי שְׁרַת מְקַדְּשִׁין גַּם שְׁלֵא לְדַעַת עַכ"פ, אוּ דְהַכֵּא ג"כ בְּלַדְעַת אֵינִירִי וְאֲזֵי מוֹעֲלִין בְּהוּ, וְהֵיךְ מְפָרְשִׁין ס"ל לְכֵאֲוָרָה דְּאָרְף שִׁישׁ בְּכָלִי יוֹתֵר מִהַשְּׂעִיּוֹר ג"כ הַג' לְגִינּוּ נִתְקַדְּשׁוּ וְכִשְׁנֵהָ מַג' לְגִינּוּ הָרֵאשׁוֹנִים מְעַל אִם שְׁתָּה ג' לְגִינּוּ שְׁלָמִים.

אֲבָל קִשְׁיָה מְאוּד לְהִבִּין דַּעַת הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁין חֲדָא דְהָרִי קִי"ל אִין בְּרִירָה וְא"כ יִהְיֶה דִין זֶה תְּלוּי בְּכָלִי וְגַבְנוּ וְר"ע בְּמִשְׁנֵה אֲחֵרוֹנָה דְּמְכִילְתִּין ע"ש, וְעוּד דְּבִשְׁבוּעוֹת (דָּף י"א) כְּתִבוּ שֵׁם הַתוּס' ד"ה הוֹאִיל וְצוּרְתָהּ וְז"ל דְּכִינּוּן דִּישׁ שְׂעִיּוֹר לְהַקְרַבַת קְטוֹרֶת פָּרֶס בְּשַׁחֲרִית אִין כ"ש מְקַדְּשֵׁת שְׁלֵא לְדַעַת כְּדַמְשָׁמַע ס"פ לוּלָב וְעֲרֵבָה עַכ"ל, וְכּוֹנְנָתָם דְּבִסּוּפָה שֵׁם אֵיתָא דְּכִינּוּן דְּאִין שְׂעִיּוֹר לְמִיָּם וְכ"ש מְקַדְּשִׁין שְׁלֵא לְדַעַת אֶפְסָלוּ בְּלִינָה מְבוֹאָר דְּאִם יֵשׁ שְׂעִיּוֹר לְמִיָּם יְכוּל לְהִבִּיא בְּמְקוֹדְשֵׁת וּמ"מ אֵינּוּ נִפְסָלִין בְּלִינָה דְּכִינּוּן.

דִּישׁ יוֹתֵר מְפָרְשִׁיּוֹר גַּם הַשְּׂעִיּוֹר הַצָּרִיף לֹא נִתְקַדְּשׁ, וְכֵן הִבִּיאוּ הַתוּס' רֵאזִיָּה זֹו בְּמִנְחוֹת (דָּף מ"ו ע"א) לְעֵנִין דְּאִין הַתַּנּוּר מְקַדְּשׁ כָּל הַלְחָם אִפִּי הַצָּרִיף כִּינּוּן שְׂאִינּוּ יְכוּל לְקַדְּשׁ כּוֹלָם ע"ש ד"ה וְאִיזוּ וְכ"כ עוּד שֵׁם (דָּף מ"ח ע"א) ד"ה לְעוֹלָם כְּרַבִּי, וְא"כ לְמָה יִמְעוֹל בַּג' לְגִינּוּ הָרֵאשׁוֹנִים, וְאִילֵי יֵשׁ לוֹמֵר דְּמִיִּירִי שְׁלֵא נִתְּנוּ בְּהַצְלוּחִית כְּבַת אַחַת יוֹתֵר מַג' לְגִינּוּ אֲלֵא מְעַט מְעַט וְא"כ כְּשֶׁהֵיךְ רַק ג' לְגִינּוּ נִתְקַדְּשׁוּ שְׁפִיר וְאִח"כ הוֹסִיף מִיָּם, וְא"ת לִיבְטָלוּ הַג' לְגִינּוּ שְׁנִתְקַדְּשׁוּ בְּרוּב הַמִּיָּם הַנּוֹסְפִים כְּמִשְׁה"ק הַתוּס' בְּסוּף מְכִילְתִּין גְּבִי פְּרוּטָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שְׁנִפְלָה לְתוּף פִּיסוּ וְשֵׁם תִּירְצוּ דְּפְרוּטָה הִיא דְּכָר חָשׁוּב וְלֹא בְּטִיל וְתִירּוּץ זֶה לֹא שְׂעִיּוֹר בְּמִיָּם, י"ל דְּמִיִּירִי דְּגַם עֵתָה לִיכָא בְּהַצְלוּחִית יוֹתֵר מִשְׁשָׁה לְגִינּוּ דְּלִיכָא רַבָּא דְּחוּלִין וְאִפְתִּי צ"ע, גַּם קִשְׁיָה לְמָה אֵינּוּ מוֹעֵל עַד שִׁישְׁתָּה ג' לְגִינּוּ הֵא מְעִילָה הוּא בְּפְרוּטָה וְאִם שְׁתָּה רַק רְבִיעִית מִיָּם וְנִהְיֶה בְּפְרוּטָה ג"כ יִמְעוֹל, מִיָּהוּ בִירוּשְׁלָמִי פ"ז דְּדַמֵּי מְחַלְפָּא שְׂיִטְתָּה דְּר"ל תַּמָּן הוּא אוֹמֵר מוֹעֲלִין בְּפְרוּטָה לְפִי חֲשָׁבוֹן ג' לְגִינּוּ, הָרִי דְּהִירוּשְׁלָמִי ס"ל דְּכָל מְקוּם דְּאִין בְּרִירָה נִתְּפַס הַקְּדוּשָׁה לְפִי חֲשָׁבוֹן, וְא"כ אֶפְשָׁר דְּגַם הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁין כּוֹנְנָתָם דְּבַעֲינּוּ שְׁשֵׁתָה מִיָּם מִהַג' לְגִינּוּ בְּפְרוּטָה לְפִי חֲשָׁבוֹן וְדו"ק וְעֵינּוּ בְּתוּס' זְבָחִים (דָּף ק"י ע"ב) ד"ה בִּישׁ שְׂעִיּוֹר לְמִיָּם קְמַפְלִי וּבְמִנְחוֹת (דָּף ז') תוּס' ד"ה אֲרִי"ח וְדו"ק שׁוּב רֵאזִיָּה שְׁהַצ"ק בְּזְבָחִים שֵׁם כְּתִב דְּהָא דְּאֵי הָיָה טְפִי מַג' לְגִינּוּ לֹא קַדְּשִׁינְהוּ כְּלֵי כָּלִל הוּא רַק לְעֵנִין חַיּוּב אִם נִסּוּף בַּחוּץ וְלִהְפָּסֵל בְּלִינָה אֲבָל מְעִילָה שְׁפִיר

מועילין בג' לוג מהן פדמוכח פאן: בגמ' לטעמא דמנחם יודפאה קאמר, עיין רש"י ורגמ"ה ותוס' ולשון לטעמא דמנחם יודפאה קשה מאוד לפירושים, דהרי לא מצינו פלל שאמר פן מנחם יודפאה ונהיה ליה למימר לטעמא דר"א קאמר, ועוד יש בסוגיא זו עקולי ופשוטי שפל מעיין יבינם בעצמו, לכן אביא פאן מש"כ הגאון משפנות יעקב בחיו"ד סי' ס"ד בסוגיא דנבחים דף קי"א, דתנו התם המנסה מי חג בחרג בחוץ חייב דברי ר' אליעזר, ואיתא שם בגמ' תנו רבנן המנסה ג' לוגין בחרג בחוץ חייב ר"א אומר אם מלאן לשם חג חייב.

ומוקי רנב"י פלוגתיהו אם יש שיעור למים דת"ק ס"ל אין שיעור למים וכו' לפירש"י דשם, ור"א אומר דוקא אם מלאן לשם חג וכו' ופירש"י דהיינו פדריה מילואן ג' לוגין דיש שיעור למים, ואם מלאן טפי לא קדשינהו פלי וכו' ע"ש ברש"י, ור"פ מוקי פלוגתיהו באם קרבו נסקים במדבר, ופירש"י דת"ק ס"ל קרבו נסקים במדבר וא"כ בבמה נמי קרבו, וא"כ לא בעי קידוש פלי להתחייב בחוץ דהא בבמה ליפא פלי, ואף בפנים אם עלו לא ירדו פיון דכשר בבמה עיי"ש ברש"י, ור"א ס"ל לא קרבו נסקים במדבר וכו', ורבינא אומר בלמדין גיסוף המים מניסוף היין קמפלגי, ופירש"י דכולהו ס"ל קרבו נסקים במדבר אבל רק נספי יין דקרבו ליחיד בבמה אבל גיסוף המים לא מצינו ליחיד, ופליגי אם למדין גיסוף המים מניסוף היין, ותו גרסינן שם ת"ר המנסה ג' לוגין יין בחוץ חייב ראב"ש אומר והוא שקידושם בכלי, ואמר רב אדא בר ר"י בירוצי מידות איפא בינייהו, ופירש"י דכו"ע בעו קידוש פלי רק פליגי אי בירוצין מתקדשין, ורבא בריה דרבה מוקי פלוגתיהו בקרבו נסקים בבמה ובפלוגתא דהני תנאי וכו' עיי"ש פל הסוגיא: ובאמת לפירש"י ותוס' יש שם הרבה קושיות הצריכים עיון גדול ליישבם, וכבר עמדו המפרשים עליהם עיין במהרי"ט ובעצמות יוסף בקדושין ואין אני רואה לנחוצה להביא פל דבריהם, ולכן מפרש הרב משפנות יעקב דהו ברייתא דג' לוגין מים לא איירי פלל מדין קידוש פלי, ויכול להיות דאיירי שקידשו בכלי, רק פלוגתא אחריתא היא, דהנה גיסוף המים היא מהלמ"ס או מקרא דונסקי, והנה לרנב"י דמוקי פלוגתיהו בינש שיעור למים הכי פירושו דת"ק סבר המנסה ג' לוגין בחוץ חייב ומשמע אף דכבר נסכו בפנים ג' לוגין פדיו, אפ"ה אם נסכו עוד ג' לוגין בחוץ חייב, וע"כ דס"ל שאם הנה מנספן בפנים היו מתקבלין דיכולין לנסף בפנים פמה פעמים ביום בכל פעם ג' לוגין פדיו נסקים דס"ל אין שיעור למים, ור"א סבר אם מלאן לשם חג חייב, פירוש שאינו חייב בחוץ רק על ג' לוגין הראשונות הפאות לשם חובת היום בפנים לשם חג, אבל פל שקיים פבר פעם אחת חובת היום שוב אינו מתקבל בפנים אף אם נתקדש בפלי, דס"ל יש שיעור למים פירוש שלא הותר לנסף בפנים לחובת הצביבור רק פעם אחת ג' לוגין, ור"פ אמר דכו"ע יש שיעור למים ובקרבו נסקים במדבר פליגי, פירוש דר"פ ס"ל דאף דלחובת הצביבור אין מתקבלין רק פעם אחד ביום.

מ"מ פל יחיד הותר לו להתנדב מים ולנסף בחרג פמו למ"ד קרבו נסקים במדבר, פירוש משקרבו לצביבור עם התמיד ה"ה דקרבו ליחיד, ומשו"ה ס"ל דלא אצטריוה קרא דממילא קרבו אף במדבר ומוקי ביאה לב"ק כדפירש"י ז"ל, הרי דס"ל להאי תנא דכל מידי דקרוב לק"צ ה"ה דקרוב לקרבו יחיד, וה"ה גיסוף המים דקרוב לצביבור קרוב נמי ליחיד ובלבד פשיעור הנה, ולהכי חייב לת"ק בג' לוגין אף שקרבו פבר לצביבור פיון דגם היחיד

יכול להתנדב, ור"א ס"ל לא קרבו נסכים במדבר רק משעת ביאה ואילך ולית ליה דכל שקרב לצבור ה"ה ליחיד, וא"כ גם נוסף המים לא ילפינו יחיד מצבור ונהו אין מתקבל בפנים, להכי אמר ר"א במשנה המנסף מי הַחַג בַּחַג וכו' פי' דוקא אותן ג' לוגין שְמֵלֶאן לצבור לשם חג.

ורבינא אמר דכו"ע לא קרבו נסכים במדבר ולא ילפינו יחיד מצבור, רק אם למדין נוסף המים מנוסף הינו פליגי, פי' דאמר רחמנא ליחיד להקריב זין מביאת הארץ ואילך וגם להתנדב זין לבד, אי אמרינו דה"ה שייכול להתנדב מים דת"ק סבר למדין וכו', ואפשר דת"ק דריש ונסכיה בשני נוסכין הכמ"ד אחד נוסף הינו ואחד נוסף המים, ולהכי מקיש להו לענין זה ג"כ שייכול להתנדב מים כמו זין, ור"א ס"ל דניה"מ הללממ"ס ואין לה בו רק לצבור אבל לא ליחיד, ואין להברייתא ענין פלל אם קרבו נסכים בבמה ולקדוש פלי, דמתלוקת בפ"ע היא ובזה פבר מתורצים כל הקושיות בסוגיא זו להמענין היטב: ובזה א"ש גם סוגיא דלעיל מינה שם דאריו"ח ר"א בשיטת ר"ע רבו אמרה דאחד נוסף הינו וכו', ואר"ל אי מה להלן ג' לוגין וכו' והא ר"א מי הַחַג קאמר ופירש"י דמי הַחַג משמע אפי' לוג, וזה קשה מאוד דמאי משמענתא מלבד מה שהקשו תוס' דר"א אדר"א לפירש"י ע"ש, אבל לפירוש הנ"ל א"ש הסוגיא כפשוטה, דהכי מקשה ר"ל פיון דר"א כר"ע ס"ל דדריש ונסכיה בשני נוסכין, א"כ יש לה להקיש נוסף המים לניוסף הינו דמה נוסף הינו פשרין כל ג' לוגין בפנים אפי' כמה פעמים ביום, אף נוסף המים פשרין פן והיינו כמ"ד אין שיעור למים או דמתנדבין מים דאתקיש לזין ור"א הא מי הַחַג קאמר, משמע דוקא אותן ג' לוגין שנתמלאו לשם חג לחובת היום, אלא ע"כ דר"א לאו כר"ע ס"ל ונוסף המים היא הללממ"ס ולא אתקיש לניוסף הינו, וא"ש כל הסוגיא דשם וממילא א"ש גם סוגיא דכאן במעילה, דר"ל אמר דאין מועלין אלא בג' לוגין וריו"ח אמר מועלין בכולן, ומקשי וס"ל לר"ל יש שיעור למים ולפירוש הנ"ל ה"ה פירוש דאדרבה ר"ל דאמר אי מה להלן ג' לוגין סבר אין שיעור למים, היינו שייכול לנסף כמה פעמים ג' לוגין ביום, ומדמקשה ר"ל ה"ה מפלל דאיהו ס"ל באמת ה"ה ג' לוגין רק בדר"א דאמר מי הַחַג לא ניחא ליה לפרש בשיטת ר"ע, אבל איהו גופא כר"ע ס"ל ואין שיעור למים, ומשני שפיר לטעמא דמנחם יודפאה קאמר דמוקי לה כר"ע ומקשי ליה שפיר דא"כ אין שיעור למים, אבל לדידה לא ס"ל באמת כר"ע, והוא ביאור נכון לפשט כל הקמטין שיש בסוגיות האלה ודו"ק: ורא' עצומה לפירוש זה מירושלמי דסופה פרק לולב וערבה על המשנה דניוסף המים פיצד, תמן תני בשם ר"א צריף שיהא מילואן לשם חג ואית תני בשם ר"א א"צ שיהא מילואן לשם חג, וקאי שם אהמשנה דר"א אומר אף המנסף מים בחג בחוץ חייב, אריו"ח כל שיטת ר"א פשיטת ר"ע רבו וכו', מה נפיק מביניהון א"ר זעירא והוא שניוסף ג' לוגין וג' לוגין בחוץ, אית תנא תני יש להם שיעור ואית ת"ת אין להם שיעור, מ"ד יש להם שיעור פטור ומ"ד אין להם שיעור חייב כצ"ל, פירוש דלעיל מיינתא דריב"ח דאמר צריף מילוי לשם חג, כדי לעשות פרסום לדבר שהיא מה"ת ואמר דאתיא כר"ע, ואח"כ אמר על הפלוגתא אם צריף מילוי לשם חג אליבא דר"א דאתיא בפלוגתא דר"ע ורבנן דלרבנן א"צ, וע"ז מקשה לית יכול דהא כל שיטת ר"א כר"ע דלרבנן ס"ל דפטור המנסף מים בחג, והוא ר' מנחם יודפאה הובא ג"כ בירושלמי שם ובספרים שלנו הגירסא מהופכת ומה נפיק מביניהון גריס קודם

אית תני וכו' ומבואר לענ"ד שהגירסא צ"ל כמו שפתיחתי] ואח"כ מוקי לה בפלוגתא ריש שיעור למים כגון שפכר ניסוף מקודם ג' לוגין מים בפנים ואח"כ ניסוף בחוץ, דאם צריף מילואן דג' לוגין הראשונים לשם חג למ"ד יש שיעור פטור ולמ"ד אין שיעור סייב, הרי להדיא דגם למ"ד אין שיעור למים אפ"ה שיעור הוא ג' לוגין אלא ד יכול לעשות פו כמה פעמים, וגם דלא מיירי מקידוש פלי רק אם דוקא באותו ג' לוגין המיוחדים או לא, ואתי פאוקימתא דרנב"י בבבלי פנ"ל, דוק ובין בדברים אף דרש"י ותוס' לא פירשו הכי, אבל בזה י"ל פסקי הרמב"ם אשר לכאורה הנה תמוהים עיין בחידושי להרמב"ם פ"ב מה' מעילה ה"ט ושם הבאתי גם הירושלמי הנ"ל, ולהפירוש הזה יש ליישב הפל ולא יהיה בפסקי הרמב"ם נפתל ועיקש ודו"ק היטב: במשנה המקדיש את החורש מועלין בכולו, פ"א רגמ"ה בעצים ובענפים ובבניה וכו"כ המפרש פאן פדרך ללכת בעקבות הרגמ"ה ז"ל פדביארנו פכר כמה פעמים.

והוא משום דרגמ"ה מפרש בבא זו ביחד עם משנה דלקמן הגזברים שלקחו עצים וכו' הנה בגירסת ספרו שני הבבות האלו קודם הסוגיא דעפ"ם שנשתברה מאליה עיין בפירגמ"ה ותראה שפן הוא, וא"כ פ"ה המשנה הכי הוא המקדיש את החורש מועלין בכולו אבל הגזברים שלקחו עצים מועלין בעצים לבד אבל לא בשפוי ונבניה, אבל לפני הרמב"ם הנה הגירסא פגירסת הספרים שלפנינו דסוגית הגמרא דעפ"ם שנשתברה מאליה קודם המשנה דהגזברים שלקחו עצים משו"ה מפרש בה' מעילה פ"ה ה"ח בזה"ל המקדיש את היער מועלין בכולו בין באילנות בין בכל קו שפראשי האילנות או שביניהם עכ"ל וכו"כ גם בפיהמ"ש, דלגירסתו נח טפי לומר דלאו אדלקמיה קאי אלא אבבא הקודמת דהקו שפראש האילן של הקדש לא נהנין ולא מועלין פדאיתא הטעם בסוגיא אבל המקדיש את החורש מועלין גם בהקנים וזה פשוט, אולם בתוספתא פ"ק דמכילתין מבואר להדיא כפי רגמ"ה והמפרש וצ"ע על הרמב"ם ועיין מש"כ לקמן במשנה דהגזברים: דף יד אתמר עפ"ם שנשתברה מאליה, יש פאן גירסאות מתחלפות והלח"מ וביותר המשל"מ פ"ז מה' עפ"ם האריף בסוגיא זו בתכלית האריכות ברוחב ובעומק עד שפמעט לא הניח מקום להתגדר בו לכן הנני רק מעורר לעיין בו ואז תבין הסוגיא לעומקה: ברש"י ד"ה לעולם אימא לך דאתבר מגופה וכו' וליפא למידק מהכא לעפ"ם שנשתברה מאליה ולא קשיא לריו"ח עכ"ל, כל עין רואה דסוף דברי המפרש אין להם קשר עם דבריו הקודמים והב"ח הגיה וקשיא לריו"ח והגהת השמ"ק קשה להבין, אולם המל"מ פתח דהלשון שפכאן שייף לסוף ד"ה ור' אבובא אמר ריו"ח וכו' אלא מאי יתיז בקנה באפרוחין קמיירי וליפא למידק מהכא לעפ"ם שנשתברה מאליה ולא קשיא לריו"ח כצ"ל וזה נכון לפי מה דאיתא במפרש, אבל ברגמ"ה שמפנו לקח המפרש דבריו כמו שהודעתי פכר ז"ל משום דבגידולין הבאין לאחר שהוקדש עסקינן וקסבר אין מעילה בגידולין אבל בגידולין דאשרה לעולם דאסירי ולא קשיא לריו"ח עכ"ל, ולשון זה תמוה עוד יותר לגירסת הרגמ"ה והמפרש והגהת המל"מ אינה ממותקת כ"כ בלשון רגמ"ה פמובן, ולכן נלענ"ד להגיה ע"ד המל"מ דהלשון ברגמ"ה אבל בגידולין דאשרה לעולם דאסירי ולא קשיא לריו"ח וכן לשון המפרש וליפא למידק מהכא לעפ"ם שנשתברה וכו' שייף לעיל סוף ד"ה לא דאייתי העוף עצים מעלמא ובלשון רגמ"ה ענפים מעלמא] אבל בגידולין דאשרה לעולם דאסירי ולא קשיא לריו"ח עכ"ל רגמ"ה

וכן צ"ל בהמפרש ג"כ לא דאייתי העורף עצים מעלמא ועשה קן וליכא למידק מהכא לעפונ"ם שנמ"א וְלֹא קָשִׁיָא לריו"ח כצ"ל, ולענ"ד נִיפְרִים בְּזָה דְבָרֵי אַמְת: שם פרש"י ד"ה ור' אבנה וכו' לִישָׁנָא אַחְרִינָא ה"נ מְסַתְבְּרָא לֹא שְׁמַעְנוּ מִשּׁוּם דְקַתְנֵי בָּהּ לְשַׁקְלֵיהּ מְשַׁקִּיל דְמִשְׁמַע שְׁיַעֲלָה וכו' עכ"ל, אַזְזִיל לְשִׁיטְתֵיהּ שְׁפִי' בְּמַתְנִיתִין דְהָא דְקַתְנֵי יַתִּיז בְּקִנְהָ לְדִינִיק רַק שְׁלֹא יַעֲלָה בְּאֵילָן אֲתָא אֲבָל לִיטְלוּ בְּיָדוֹ אִם יָכוֹל לְהַגִּיעַ בְּיָדוֹ אֶל הַקָּן בְּעַמְדוֹ עַל הָאָרֶץ שְׁפִיר דְמֵי בְּאַמְת, וּא"כ מֵאֵי מְקַשָּׁה לְשַׁקְלֵיהּ מְשַׁקִּיל הָא בְּאַמְת לֹא אָסֵר הַתַּנָּא רַק לְעֵלוֹת אֵאֵילָן אֲבָל לִיטְוֹל בְּיָדוֹ מִן הָאָרֶץ, וְע"כ דְמְקַשָּׁה לְשַׁקְלֵיהּ מְשַׁקִּיל הֵינְנוּ דִּיהָא מִן הָאָרֶץ לְעֵלוֹת בְּאֵילָן מִשּׁוּ"ה פְּתַב דְּזָה לֹא שְׁמַעְנוּ שְׁיַהָא מִן הָאָרֶץ לְעֵלוֹת דְהָא אֵי אֲפָשֵׁר שְׁלֹא יִהְיֶה מִהָאֵילָן.

אָבָל הַתּוֹס' דְמִפְרָשֵׁי דְגַם לִיטְלָם בְּיָדוֹ בְּלֹא עֲלִיָּה עַל הָאֵילָן קָאָסֵר תַּנָּא דְמַתְנִיתִין וַיַּתִּיז בְּקִנְהָ דְוָקָא נָקַט שְׁפִיר גְּרִסִּינֵן לְשַׁקְלֵיהּ מְשַׁקִּיל דְפְרִיָּה שְׁיַהָא מִן הָאָרֶץ לִיטְלוּ בְּיָדוֹ וְדו"ק: בְּתוֹס' ד"ה שְׁבַאֲשֶׁרָה יַתִּיז בְּקִנְהָ וכו' דִּילְמָא אֲתֵי לְמְשַׁקִּיל מִגּוּף הָאֲשֶׁרָה שְׁלֹא נִשְׁבֵּר וכו' עכ"ל, בְּע"ז שֶׁם פְּתַבּוּ הַתּוֹס' הַטַּעַם דְיַתִּיז בְּקִנְהָ וְלֹא יִטְוֹל בְּיָדוֹ דְגְזָרִינֵן שְׁלֹא יֵאמְרוּ הָעוֹלָם עֲכָשְׁיוֹ הוּא שׁוֹבְרֵן מִהָאֲשֶׁרָה עכ"ל, וַיֵּשׁ לְהַבִּין לְמָה שְׁיָנּוּ כָּאֵן הַתּוֹס' וְכַתְבוּהִיטַעַם לֹא מִשּׁוּם גְּזָרָה שְׁלֹא יֵאמְרוּ רַק מִשּׁוּם שְׁמָא יִטְוֹל בְּאַמְת מִהָאֲשֶׁרָה גּוּפָא, וְעֵי"ש בַּמִּל"מ שֶׁם שְׁהַסְבִּיר הַדְּבָר שְׁפִיר, וְע"ד הַחִידוּד מְעַט י"ל לִוְלֵא דְבָרֵיו.

דְלְכָאוּרָה קָשָׁה בְּטַעְמָא שְׁפַתְבוּ שֶׁם הַתּוֹס' שְׁלֹא יֵאמְרוּ הָעוֹלָם שְׁהוּא שׁוֹבֵר מִהָאֲשֶׁרָה עֲצָמָה, הָרֵי אִפִּי' אִם יִשְׁבֹּר מִהָאֲשֶׁרָה עֲצָמָה ג"כ אֵין כָּאֵן אִיסוּר דְאוּרִיָּתָא דְהָא אֲמַרִינֵן שֶׁם בְּגַמ' נָטַל מִמֶּנָּה מְקַל ה"ז בְּיַטְלָהּ, וְנָהִי דִישְׁרָאֵל אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל ע"ז שֶׁל נְכָרֵי הָא הַש"ס פְּרִיָּה מִזָּה בְּאַמְת לר"ל וְלִיקְהוּי פְּעוּ"ם שְׁנִישְׁתַּבְּרָה מֵאֲלֵיהּ וּמִשְׁנֵי אֲבֵי' שְׁפַחְסָה וְלֹא פִיחְתָּה אֲבָל פִּחְתָּה וְשִׁבֵּר מִמֶּנָּה בְּאַמְת בְּטָלָה, וְאִפִּי' לְרַבָּא דְאָמַר גְּזָרָה דִּילְמָא מְגַבַּה לַה נְהַדֵּר מְבַטְלָה הָא הָוּה רַק גְּזָרָה דְרַבְּנֵן וּבְדַרְבְּנֵן הַרְבֵּה ס"ל דְלֹא חִיִּישִׁינֵן לְמֵרְאִית עֵין כַּמִּש"כ הַתּוֹס' פְּתוּבוֹת (דָּף ס' ע"א) וְחוּלִין (דָּף מ"א ע"א) וְלָמָּה חִיִּישִׁינֵן כָּאֵן מִפְּנֵי הַרְוֹאִין, אֲכַן הַדְּבָר נִכּוֹן מְאוֹד דְהָרֵי לְהַגְרִסָא בְּע"ז שֶׁם אֵלִיבָא דְרִיו"ח קְיַיְמִינֵן הַתָּם וְאִיהוּ פִּינֵן דַּס"ל עִפּו"ם שְׁנִישְׁתַּבְּרָה מֵאֲלֵיהּ אִסוּרָה מַה"ת עֵינֵן מַל"מ בַּפ"ח מַה' עִפּו"ם הִיא וְלִדְיָדִיָּה מַכ"ש דִישְׁרָאֵל אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל ע"ז שֶׁל עִפּו"ם מַה"ת וְשִׁיָּה שְׁפִיר מֵרְאִית עֵין אֵלִיבָיָה, אֲבָל לְפִי גִרְסַת הַתּוֹס' בְּסוּגָיָא דִּינֵן דְאֵלִיבָא דְר"ל קְיַיְמִינֵן דְאִיהוּ הוּא דְקָאָמַר דַּה"נ מְסַתְבְּרָא דְבַאֲתַבֵּר מִגּוּפָה מִיָּרִי, דְאֵי בְּאַיִתִּי עֲצִים מְעַלְמָא לְשַׁקְלֵיהּ מְשַׁקִּיל בְּיָדוֹ אֲבָל בְּאַתְבֵּר מִגּוּפָה נִיחָא הָא דְאִסוּר לִיטְוֹל בְּיָדוֹ אִף דְר"ל הָא ס"ל דְעִפּו"ם שְׁנִישְׁתַּבְּרָה מֵאֲלֵיהּ מִן הָאָרֶץ, וְא"כ גַּם אִם יִטְוֹל מִגּוּפָה עִתָּה אֵין כָּאֵן אִיסוּר מַה"ת וְא"כ לְגִזְרֵן מִפְּנֵי הַרְוֹאִין לִיכָא לְמִימַר, מִשּׁוּ"ה הֵן הַתּוֹס' לֹא מֵרְוֵן דְגְזָרִינֵן שְׁמָא יִטְוֹל בְּאַמְת מִגּוּפָה עֲצָמָה וְדו"ק: בְּאו"ד וְלִכְּהוּ הָוּה פְּרִיָּה אֲמַאי חִיִּישִׁינֵן בְּשֶׁל הַקְּדֻשׁ יוֹתֵר מְשַׁל אֲשֶׁרָה עכ"ל, הַמְּגִיָּה בַּמִּל"מ שֶׁם הַקְּשָׁה הָא אֵיחָא בְּבִיצָה (דָּף ל"ט ע"א) שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל עִפּו"ם שְׁרִי וְשֶׁל הַקְּדֻשׁ אִסוּר וְיַהִיב טַעְמָא דְשֶׁל עִפּו"ם בְּדִילֵי אֵינְשֵׁי מִיָּנָה דְמֵאִיס וְלֹא גְזָרוּ בָּהּ רַבְּנֵן אֲבָל הַקְּדֻשׁ דְלֹא מֵאִיס וְלֹא בְּדִילֵי גְזָרוּ, וְכִינֵן דְחִילּוּק זֶה שְׁרִישׁוּ פְתוּחַ לְמִשְׁנָה מְפּוֹרֶשֶׁת מִנ"ל לְחִדּוּשׁ וְלֹא מִדְּבַאֲשֶׁרָה נְמִי אִסוּר מִשּׁוּם גְּזָרָה, וְאֵין לֹא מֵרְוֵן דְהָא דְגְזָרִינֵן גְּבִי הַקְּדֻשׁ הוּא דְחִיִּישִׁינֵן שְׁמָא יִתְחַלֵּף לוֹ בְּטַעוֹת בֵּין הַקָּן לְעֲצֵי הָאֵילָן דְכִינֵן דְאֵיִרֵי בְּאַיִתִּי עֲצִים מְעַלְמָא הָא לֹא אֲתֵי לְאַחֲלוּפֵי דְלֹא דְמֵי אֲהַדְרֵי כַּמִּש"כ הַתּוֹס' לְעִיל עכ"ל

המגיה במל"מ, ולענ"ד פשוט דמפח ממה נפשך פריה ומכריח דבאתבר מגופה איירי,
דאי בדאייתי עצים מעלמא א"כ אם נימא שיש לגזור שמה יתחלה הן בעצים דאשרה
גופא אמאי באשרה מותר להתיז בקנה, אע"כ לומר דלא תישינו להכי א"כ גם בהקדש
אמאי לא נהניו, מאי אמרת דגבי הקדש גזרינו שמה יקח מהמחנבר בלא התחלפות
בטעות ובאשרה דמאס לא גזרינו בזה, א"כ למה יתיז בקנה לשקליה בידו ולענ"ד זה
נכון, והא דלגירסת רש"י לא בעי ריו"ח לאוקמה בדאתבר מגופה באילן של הקדש
וסיפא דאשרה באייתי עצים מעלמא עיין משל"מ שביאר יפה, ולענ"ד י"ל עוד ע"פ מה
שהבאתי לעיל ודף י"ג ע"א) דבירושלמי פאה פ"ז ופסחים פ"ד פוסק ריו"ח להקדיא כר'
יוסי דגידולי הקדש מועלין בהן, וא"כ אי מיירי באתבר מגופה אמאי לא מועלין נמי ולא
בעי לאוקמי סתם מתניתין דלא כר' יוסי דהלכה פנותיה, משו"ה ניחא ליה טפי לאוקמי
בדאייתי עצים מעלמא ואפ"ה אסורין לכתחילה שמה מהמחנברין לאילן ינה נמי, וסיפא
מיירי באפרוחין דבהו אין לגזור ע"י התזה אבל ביד גזרינו שמה יעלה באילן: ד"ה
אפרוחים וכו' אע"ג דהנה דבר מאוס וכו' עכ"ל, עיין במל"מ פ"ז מה' עכו"ם ובמגיה שם
שהעירו דאדרבה פניו דעכו"ם מאיס קיל יותר ע"ש: במשנה הגזברין שלקחו עצים
מועלין בעצים ואין מועלין לא בשופוי ולא בנבייה, המפרש פי' הטעם משום דהגזברין
לא הקדישו אלא העצים ולא שופוי ונבייה וכ"כ גם התוס' פאן לפמש"כ השמ"ק וא"כ
אתיא מתניתין כר"ע במנחות דף ס"ו ע"ב דס"ל דלא נתנו מעות אלא לצורך להן ושם
פליגי רבנן עליה וא"כ אין הלכה כמשנתנו דהלכה כר"ע מחבירו ולא מחביריו, ומשו"ה
לעיל במקדיש את החורש מועלין בכולן פי' המפרש ורגמ"ה דהיינו אפי' בשופוי ונבייה,
דהמקדיש יער פוננתו להקדיש כל מה שיוכלו לעשות דמים ממנו וגם שופוי ונבייה ראוי
נחזי למידי ויוכל הגזבר למוכרו, אבל הרמב"ם פתב הטעם דשופוי או נבייה אין בהן
מעילה משום דלא יצלחו לכל מלאכה כמו ערבה הגדילה בשדה הקדש דלעיל לשיטתיה
ומשו"ה הוכרח לפרש דהמקדיש את החורש מועלין בכלו היינו בקנים שבראשי אילנות
ועיין מש"כ במשנה הקודמת בזה ומשו"ה פוסק להלכה כמשנתנו וז"ב, וכתב הקרו
אורה להקשות לשיטת הרמב"ם דלמאי דמוקי הש"ס לעיל משנה דלעיל בקו דאייתי
מגופה ובגידולין הבאין לאחר מכאן דקסבר אין מעילה בגידולין, א"כ אמאי מועלין
במקדיש את החורש גם בקנים דנעשו מגדולין הבאין לאחר מכאן, דהרי להרמב"ם בבא
דהמקדיש את החורש אשלפניו קאי דתנו דהקו שבראש האילן של הקדש לא מועלין
אבל המקדיש את החורש מועלין בכלו גם בהקנים וקשה אמאי ולא תירץ כלום, ולענ"ד
אין פאן קושיא דהרי הרמב"ם מפרש בפיהמ"ש משנה דלעיל באייתי עצים מעלמא ועיין
בלח"מ פ"ז מה' עכו"ם הי"ב, ומשו"ה שפיר תנו דהקו שבראש האילן לא נהניו ולא
מועלין לא נהניו דילמא אתי ליהנות מאילן גופא ולא מועלין דהרי המקדיש אילן אין
במשמעות נדרו רק על עצם האילן ולא על הקו שבראשו ובגדרים הלא אחר לשון בני
אדם, משא"כ המקדיש את היער ודאי דעתו על כל מה שיש בהיער על האילנות וביניהם
משו"ה מועלין בכל הקנים כמש"כ הרמב"ם אולם בתוספתא פ"ק דמכילתין איתא
בזה"ל הקדיש חורש וכו' ומועלין בשפוד ובנמוייה אבל הגזברין וכו' ואין מועלין לא
בשפוד וכו' וצע"ג, וצ"ל דהתוספתא אתיא כר"ע במנחות שם דגזבר נותן מעות אלא
למה שצריך להקדש וזה שייך רק בגזבר אבל לא ביחיד המקדיש וזה אתי שפיר

לפירש"י והתוס' אָבֵל לְהַרְמֵב"ם אַפְתִּי צ"ע וְעֵינַי מִשׁ"כ בְּעֵינַי זֶה בְּחִידוּשֵׁי לְהַרְמֵב"ם ה' מְעִילָה פ"ה: רש"י ד"ה מ"ט בּוֹנֵין בְּחוּל וכו', וְכִינּוּן דְּמַקְדִּישׁ לְהוּ שׁוֹב אֵינּוּ יָכוֹל לְקַנּוֹת בְּהֵן דְּבָר שֶׁל חוּלִין לְהִדְיָא לְפִי שְׁהַמוּכָר הֵיזָה מוֹעֵל בְּהֵן וכו' עכ"ל, הֵיזָה ה' תִּיבּוֹת "לְפִי שְׁהַמוּכָר הֵיזָה מוֹעֵל בְּהֵן" לִיתָא בְּפִי רַגְמ"ה וְהֵן בְּאַמַּת תְּמוּהֵין, דְּלָמָּה יִמְעַנֵּל הַמוּכָר וּמ"ש מְפַל קְדָשֵׁי בְדָה"ב שְׁמֹנְתָר לְמוֹכְרוֹ וְהַדְּמִים נְתַפְסִין לְבִדְה"ב, וְכֵן לְהִקְפָּה דְּרִשְׁאִין לִיתָן מְעוֹת הַקְּדֹשׁ לְמוּכָר וְהַקְּדוּשָׁה חָלָה עַל חַפְצֵי הַנִּקְנָה וְהַמְּעוֹת יוֹצְאִין לְחוּלִין, אוּלָּם כְּוֹנֵנַת רַגְמ"ה הוּא שְׁלֵא נָאָה וּמְהַדְרֵר הַדְּבָר לְקַנּוֹת בְּדָמֵי הַקְּדֹשׁ דְּבָר חוּלִין לְהִדְיָא פִּינוּ שְׂיֵשׁ עֲצָה לְבָנוֹת בְּחוּל וְאַח"כּ לְהַקְדִּישׁ, וּבְזָה א"ש מֵאֵי דְלָא פְּרִיָּה הַש"ס לְטַעַם זֶה מִמַּתְנִיתִין דְּקַתְּנֵי הַגְּזָבְרִין שְׁלִקְחוּ אֶת הָעֲצִים מוֹעֲלִין בְּהֵם וְאַמֵּי מוֹעֲלִין בְּהֵן ה"נ נְעַבִּיד בְּחוּל כְּדַפְרֵיהּ אֲטַעְמָא דְּרַב פְּפָא לְקַמֵּן בְּסוּגֵיָא וְשִׁינּוּיָא דְּמִשְׁנֵי הַש"ס אֲדַר"פ דְּמִיָּרֵי בְּעֲצִים דִּיּוֹמָא הָרִי לֹא שְׂיִיָּה פֶּאן כְּמוּבָן.

אָבֵל לְרַגְמ"ה נִיחָא שְׁפִיר פִּינוּ דָּאִין זֶה אֵלָא הִידוּר שְׂיִהִיו בּוֹנֵין בְּחוּל פְּשׁוּט דִּי"ל דְּמַתְנִיתִין מִיָּרֵי שְׁהַגְזָבְרִין לֹא הַקְּפִידוּ עַל הַהִידוּר וְעָשׂוּ רַק ע"פ דִּין וְכֵן ע"כ לֹא מְכַנְנַת פְּשׁוּט הַתּוֹס' דָּאִין זֶה רַק מְצַנָּה לְכַתְּחִילָה וְדו"ק: תּוֹס' ד"ה בּוֹנֵין בְּחוּל וְאַח"כּ מַקְדִּישִׁין וכו' כְּלוּמַר וְאֵי הֵזָה מַקְדִּישׁ לְהוּ לְאַבְנִים מְקַמֵּי בְּנֵין לֹא הֵזָה יָכוֹל לְפָרְעַע שְׂכָר הָאֲוֹמְנִים מְמַעוֹת שֶׁל הַקְּדֹשׁ שְׂאִין הַקְּדֹשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה עכ"ל, הַתּוֹס' נָדוּ מִפִּירַגְמ"ה מְשׁוּם דְּלִדְיָדִיהָ קָשָׁה לָמָּה הָיוּ מְמַתְיָנִין לְחַלֵּל הַמְּעוֹת עַד גָּמַר כָּל הַבְּנֵין הו"ל לְחַלֵּל תִּיכְרָף אַחַר שְׁקִנּוּ הָאֲבָנִים וְהָעֲצִים בְּהַקְפָּה אוּ בְּמַעוֹת שֶׁל חוּלִין וְיִפְרְעוּ לְהַמוּכָר אוּ לְמַלְנָה הַמְּעוֹת, לְכַף פִּירְשׁוּ דְּהַטַּעַם הוּא מְפָנֵי שְׂכָר הָאֲוֹמְנִים שְׂאִין הַקְּדֹשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה לְפִי שְׂאִין דְּבָר אַחַר גְּכֻסָּה חֲתִיּוֹ, מְשׁוּ"ה הָיוּ בּוֹנֵין בְּחוּל וְאַח"כּ מְחַלְלִין קְדוּשַׁת הַמְּטוֹת עַל כָּל הַבְּנֵין וְאִז הָיוּ פּוֹרְעִין גַּם שְׂכָר הָאֲוֹמְנִין מֵאוֹתָן מְעוֹת שְׂיִצְאוּ כְּבָר לְחוּלִין, וְלְכַאוּרָה יִהְיֶה מְפָאן סְתִירָה לְמִש"כ הַנְּתִיבוֹת בַּח"מ ס' ש"ו סק"ד דְּגַם בְּקַרְקַע אֲמָרִינוּ אֲוֹמֵן קוּנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי, וְהָרִי בַב"ק וְדָף צ"ט) אֲמָרִינוּ דְּאַפְשָׁר דְּשְׁמוּאֵל ס"ל כר"א דְּאֲוֹמֵן קוּנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי, וְא"כ הָרִי יָכוֹל לְחַלֵּל מְעוֹת הַהַקְּדֹשׁ עַל שִׁבְחָה הָאֲוֹמְנִין שֶׁהוּא חוּל וְלָמָּה לְהוּ לְבָנוֹת בְּחוּל וְדוּחַק לֹא מְרַב דְּכִינּוּן דְּעֵיקָר הַדְּבָר הוּא שֶׁל הַקְּדֹשׁ לֹא נִיחָ"ל לְהַפּוֹעֲלִים עֲצָמָן לְקַנּוֹת הַשִּׁבְחָה, וְקָשָׁה לֹא מְרַב דְּהִכָּא דְּוָקָא בְּאֲוֹמְנִים שְׂכִירֵי יוֹם אֲיִירֵי דְּאִינָם קוּנִים אֶת הַשִּׁבְחָה עֵינֵין בְּדַבְרֵינוּ לְקַמֵּן ע"ב בְּתוֹס' ד"ה מוֹתֵר הַקְּטוּרֶת, אָף הָרִי כְּתִב שָׁם הַנְּתִיבוֹת וכו"כ שָׁם גַּם הַקְּצוּה"ח בְּאַרְבָּעָה דְּהָא דְּאֲוֹמֵן קוּנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי אֵינּוּ קִנְיָן גָּמוּר אֵלָא קִנְיָן שְׂעִיבּוּד כְּמוֹ בְּמִשְׁפָּחָה שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוֹ כְּנָגַד דְּמֵי הַשְּׂכִירוֹת עֵי"ש, וְכִינּוּן דְּעֵיקָר הַשִּׁבְחָה הוּא שֶׁל הַקְּדֹשׁ רַק שְׂעִיבּוּד יֵשׁ לָהֶם עַל הַשִּׁבְחָה שׁוֹב לֹא שְׂיִיָּה לְחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה לְפִי שְׂאִין דְּבָר אַחַר גְּכֻסָּה חֲתִיּוֹ, שׁוֹב רְאִיתִי בְּעֵין יְצַחַק ח"א חֲאֲבַה ע"ז ס' ע"ו שְׁעַמַּד ע"ז וְכְּתִב וְז"ל, וַיֵּשׁ לְדַחוֹת זֶה דָּאִין מְעִילָה בְּגִידוּלִין מ"מ מְדַרְבְּנָן לְכוּ"ע אֲסוּר לְהִנְבוֹת מִהֵן א"כ אֲסוּר לְהִנְבוֹת מִן הַשִּׁבְחָה וְע"כ מְמִילָא לֹא קִנְיָן שְׂבִיחָה כְּנֵי"ל, אָף הָרִי עֵיקָר לְעַנ"ד דְּלֹא שְׂיִיָּה לֹא מְרַב אֲוֹמֵן קוּנָה בְּשִׁבְחָה כְּלִי רַק אִם בְּעַה"ב גוֹתֵן חֲפָצוֹ אוּ קַרְקַעוֹ לְהַפּוֹעֵל לְתַקְנּוֹ אִז אֲמָרִינוּ אֲוֹמְדָנָא דְּדַעַת בְּעַה"ב הוּא שְׂיִזְכָּה הָאֲוֹמֵן בְּשִׁבְחָה וְלֹא שְׂיִיָּה לֹא מְרַב בְּזָה אֵין אָדָם מְקַנָּה דְּשִׁב"ל מְשׁוּם דְּחַז"ל אֲמָדוּ דַּעַת בְּעַה"ב דְּרוּצָה שְׂיִקְנָה הָאֲוֹמֵן אֶת הַשִּׁבְחָה בְּשַׁעַת שְׂיִשְׁנּוּ כְּבָר הַשִּׁבְחָה בְּעוֹלָם, וְא"כ זֶה לֹא שְׂיִיָּה רַק הִיכָא דְּאִיכָא דַּעַת בְּעוֹלָם אָבֵל בְּלוֹקַח מַגְזָלִין אוּ גוֹזְלֵין גּוֹפָא שְׁהַשְּׁבִיחַ וְכֵן בְּפוֹעֵל בְּהַקְדֹשׁ דְּלִיכָא דַּעַת בְּעַה"ב כְּלָל דְּהָא בְּהַקְדֹשׁ

אָמרוּ דַעַת שְׁכִינָה מִי אֵיפָא לְהַקְנוֹת לְאַנְשֵׁי הַשְּׁבִיחַ לְכוּ אָמְרִינוּ דְּגוּף הַחֶפֶץ וְאַרְעָאֵי אֲשֻׁבַח עַכ"ד נֶשֶׁם, וְלַעֲנַ"ד לְעַנְנֵי הַקְדָּשׁ מִשׁ"כ דְּאָסוּר הַשְּׁבִיחַ מִטַּעַם גִּידוּלֵי הַקְדָּשׁ לֹא הִבְיָנוּתִי פֶלֶל דְּמָה עֲנִין זֶה לְזֶה, גִּידוּלֵי הַקְדָּשׁ נִדְּאֵי דְשִׁיכֵי ע"פ דִּין לְהַקְדָּשׁ דְּלֹא גָרַע הַקְדָּשׁ מִהַדְיוּט שְׁגִידוּלֵיו שֶׁל הָאֵילָן וְהַקְרָקַע הוּא נִדְּאֵי שְׁיִיכֵי לְבַעַל הַקְרָקַע וְהָאֵילָן וְלֹא יֵהָא פֶחַח הַדְיוּט חֲמור מִפֶּחַח הַקְדָּשׁ מִשׁא"כ שְׁבַחָא דְגַם בְּהַדְיוּט שְׁיִיךָ לְהַפּוּעַל, וּמִשׁ"כ דְּבִהַקְדָּשׁ לֵיפָא דַעַת בַּעַ"ב לְהַקְנוֹת הַשְּׁבִיחַ לְהַפּוּעַל יֵשׁ לְהַעֲרִיר דְּהַרִי דַעַת גִּזְבָּר הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוּעַל אֵיפָא דַאל"כ אֵיךָ יִכּוֹל הַקְדָּשׁ לְמִפְּנֵי שׁוּם דְּבָר מֵאֵן יִקְנֶה וְקִצְרֵתִי, וְהַעֲיָקֵר לַעֲנַ"ד הוּא כִּמְש"כ דְּכִינּוּן דְּאִין לְפּוּעַל בְּהַשְּׁבִיחַ רַק שְׁיַעֲבּוּד לֹא שְׁיִיךָ לְחַלֵּל הַמְּעוֹת עָלָיו וְאוּלַי י"ל גַּם בְּזֶה דְּהַקְדָּשׁ מִפְּקִיעַ מִיַּדִּי שְׁיַעֲבּוּד וְדו"ק: בַּאוּ"ד וַא"ת הָא אָמְרִינוּ בְּכַתְּוֹבוֹת מַגִּיהֵי סְפָרִים שְׁבִירוּשְׁלִים הָיוּ נוֹטְלִין שְׁכָרָן מִתְּרַה"ל וְכו' וי"ל דְּתַרְה"ל שְׁבַחָא בְּנִדְבַת צִיבּוֹר וְלִב ב"ד מִתְּנָה עָלֵיהּ אֲבָל בְּנִדְבַת יְחִיד לֹא שְׁיִיךָ לִזְמַר לִב ב"ד מִתְּנָה עָלֵיהּ אִם הַקְדִּישׁוּן לְמוֹסְרָן לְצִיבּוֹר עַכ"ל, וְכַתֵּב ע"ז הַחֶק נִתָּן וְז"ל וַאֲע"ג דְּגַם הַקְטָנוֹת הֵיטָה בְּאֵה מִתְּרַה"ל וְאַפ"ה לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אוֹתָהּ לְאַנְשֵׁי בְּשְׁכָרָן עַד שְׁיַחֲלִלוּ אוֹתָהּ, י"ל דְּלֹא אָמְרִינוּ לִב ב"ד מִתְּנָה אֲלָא בְּשִׁירֵי הַלְשָׁפָה אַחַר שְׁקוּנִין פֶּל צָרְכֵי מְזַבַּח, וּמִשׁ"כ דְּבִנְדְבַת יְחִיד לֹא שְׁיִיךָ לִזְמַר לִב ב"ד מִתְּנָה זֶהוּ אֲלֵיפָא דְבָן עֲזָאֵי אֲבָל לר"ע אֵית לֵיה דְּהַקְדָּשׁ מִתְּחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה בְּנִדְבַת יְחִיד וְעִינֵי בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת (דָּף יו"ד ע"ב) וְאַף לְבָן עֲזָאֵי דְלִית לֵיה לִב"ד מִתְּנָה בְּנִדְבַת יְחִיד הֵינּוּ דְּנוֹקָא לְעַנְנֵי הַקְדָּשׁ מִתְּחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה, אֲבָל אִם יֵשׁ דְּבָר אַחַר לְהַכְּסֵי תַחֲתָיו לְקַדְוָשָׁה מוֹדָה דְּאָמְרִינוּ לִב"ד מִתְּנָה פֶּהִיא דְּאָמְרִינוּ בְּכַתְּוֹבוֹת (דָּף ק"ו ע"ב) ע"ש עַכ"ל, וּבְלִי סְפֵק דְּאִשְׁתַּמִּיטְתִּיהָ הַמַּל"מ סוֹף הַל' שְׁקָלִים דְּשָׁם דְּיִבֵּר הַמַּל"מ בְּזֶה בְּאוֹרָהּ בְּהִיפָּךְ לְגַמְרֵי מְדַבְּרֵי הַחֶק נִתָּן ע"ש, וְהַקְרָן אוֹרָה פֶּתֵב פֶּאן וְז"ל הַתּוֹס' חִילְקוּ בֵּין נִדְבַת צִיבּוֹר לְנִדְבַת יְחִיד דְּנוֹקָא בְּנִדְבַת צִיבּוֹר שְׁיִיךָ לִב"ד מִתְּנָה, וְלַעֲנִין דְּבָר שְׁקָדוּשׁ קְדוּהָ גַּם מְצִינוּ אֵיפָא דְּבִמּוֹתֵר הַקְטָנוֹת שְׁל צִיבּוֹר מְחַלְלִין אוֹתָהּ דְּנוֹקָא עַל מְעוֹת הָאֲנֻשִׁים, וְיְחִיד שְׁהַתְּנִיב דְּבָר הָרְאוּי לְמְזַבַּח פְּגוֹן קְטָנוֹת אֵית לֵיה לר"ע דְּמִתְּחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה כִּמְש"כ הַתּוֹס' בְּשְׁבוּעוֹת, וּבְלֹאוּ"ה נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּהָא דְּפָלְגֵי אִם הַקְדָּשׁ מִתְּחַלֵּל עַל הַמְּלָאכָה הֵינּוּ דְּנוֹקָא קְדוּהָ גַּם אוֹ קְדוּשַׁת דְּמִים שְׁלֹא נִיטָן לְהוֹצֵאָה פְּגוֹן טְלִית שְׁל הַקְדָּשׁ פְּדָאִיתָא בְּתוֹסְפָתָא דְּמַכִּילְתִּין וּבְרַמְב"ם פ"ח מ"ה מְעִילָה, אֲבָל מְעוֹת לְמָה לֹא יִתָּן אוֹתָם בְּשִׁכְרַת הַמְּלָאכָה פִּינּוֹן שְׁעַל מְנַת פֶּן הַקְדִּישׁוּ, וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק עַל דְּבַרֵּיהֶם אֲמַאי לֹא הִקְשׁוּ מִפֶּל הֵינּוּ דְּנוֹתְנִין שְׁכָרָן מִתְּרַה"ל כְּמוֹ בֵּית אַבְטִינוּס, וְע"כ צ"ל דְּצוֹרָךְ קִרְבָּן פְּקָרְבָן דְּמִי כִּמְש"כ הַרַע"ב ז"ל בְּשְׁקָלִים, א"כ ה"נ אֲמַאי לֹא יִתָּנוּ מְעוֹת שְׁהַתְּנִיב לְבַדָּה"ב לְצוֹרָךְ בְּנֵן הַבֵּית, וְצ"ל דַּע"כ פ"ה הַכִּי שְׁפִיר טְפִי פִּינּוֹן דְּאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת תְּקִנָּה עַכ"ל, וְגַם הוּא לֹא הִבִּיא דְּבַרֵּי הַמַּל"מ וְגַם דְּבַרֵּי הַקְרָן אוֹרָה רְחוּקִים הֵמָּה מְאוֹד מְדַבְּרֵי הַחֶק נִתָּן, וְאַנְכֵי בִּינְיָרְתִי בְּעַנְנֵי זֶה הַרְבֵּה בְּסַפְרֵי תְּקִנַת הַשְּׁבִיחַ לְמַס' מְעִילָה ס' ס"ז וְכַאֵן לְקַצֵּר אֲנִי צָרִיךְ, וְדַע דְּהַתּוֹס' יְשִׁינִים בְּיוֹמָא (דָּף ס"ט ע"ב) פֶּתְבוּ דְּלֹא שְׁיִיךָ לְעַנְנֵי מְעִילָה לִזְמַר לִב ב"ד מִתְּנָה עָלֵיהּ מִשׁוּם דְּאִין הַקְדָּשׁ לְחַצְאִין ע"ש וְעִינֵי בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים לֹאֲהַע"ז ס' כ"ח ס"ק ט"ז, וְעִינֵי בְּרַמְב"ם פ"ב מִפְּסוּהַמו"ק ה"ו וּבְלַח"מ פ"ג מ"ה תְּרוּמוֹת וּבְשׁו"ע או"ח ס' ש"ס' ס' ע"י ט' וּבְרַמְב"ם א"ב חו"מ ס' כ"ד ס' ע"י ז' וּבְתוֹרַת בְּמִשְׁנֵיאוֹת פ"ה מְשֻׁנָּה ד' דְּמַעֲשָׂרוֹת וְדו"ק: ע"ב מוֹתֵר הַקְטָנוֹת מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ וְכו' בְּכַרִּיתוֹת וְדָף ו') פִּירֵש"י דְּבְאוֹמְנֵי בְּנֵן אֵינְרִי, וְהַבְּאָר שְׁבַע שָׁם תְּמָה עָלָיו וְכַתֵּב דְּלֹא אֵינְרִי רַק בְּאוֹמְנֵי בֵּית

אבטינוס, והנה רואה דהכא מבואר בגמ' דבאומני בגין איירי כמש"כ התוס' בשבועות וכן הוא לפני בירושלמי דשקלים (פ"ד ה"ג) ע"ש, וכתב הקרן אורה ונ"ל וא"ת ומנ"ל באמת להמקשה לומר דמיירי באומני בגין דתקשה ולחליה אבגין דילמא מיירי באומני בית אבטינוס, וי"ל דהתם בשקלים תנו המקדיש נכסיו והיו בהו דברים הראוין לקרבנות ציבור יתנו לאומנין בשכרן דברי ר"ע, ואומנין דהתם ע"כ אומני בגין קאמר באומני בית אבטינוס נותנין להו שכרן מתרה"ל ולא מנכסים אלו שהו לבדה"ב כמש"כ הרע"ב ז"ל שם, ומזה יש לדקדק על הרמב"ם ז"ל בפיהמ"ש שפכת שם דמתניתין דמותר הקטורת אתיא כן עזאי ולא כר"ע, ואי באומני בגין איירי פדמוכח הכא שגם התרצן מודה ליה בזה להמקשן אין ראיה דדלא כר"ע אתיא כמש"כ התוס' בשבועות שם, והרמב"ם בפ"ה המשניות בשקלים שם מפרש גם הנה אומנין דהמקדיש נכסיו באומני קטורת ולא זכיתי להבין דבריו ז"ל למה להם ליטול שכרן מהני נכסים שהו קדושת בדה"ב, אמת דבירושלמי משמע דבאומני קטורת מיירי דאיתא התם שחזרו לקדושתן מקיצין בהו את המזבח, ואימיירי בשכר אומני בגין יותירו לבדה"ב אלא דצ"ע התם בחילופי גירסאות ע"ש בירושלמי ובק"ע מש"כ בזה עכ"ל הרב קרן אורה, וראיתי שגם הגאון רבינו יהודא ב"ר בנימין הרופא פ"ה המשניות פהרמב"ם דבאומני בית אבטינוס איירי.

וע"כ צ"ל דמשנה דמותר הקטורת רק לפי הס"ד פירשו פו דנהיר ובהיר פאן בגמ' דבאומני בגין איירי וע"ש בתקלין סדתינ גם ברש"י שבועות ודף יו"ד) פ"ה דבאומני בית אבטינוס איירי וצ"ע בכל זה: והאמר שמואל הקדוש שנה מנה שחללו על שו"פ מחולל, צריף לבאר איזה שם ניתן להגזבר בהקדישות אם יש לו שם בעלים מאחר שגם לו יש חלק בהו והוא הקונה והמוכר אותן או כאחר דמי, ויש בזה באמת מחלוקת בירושלמי פ"א דתרומות ופ"ה דמעשרות ועוד באיזה מקומות אף יש לדעת איף הוא לפי תלמוד דידן ונראה דזה תליא במחלוקת הראשונים ז"ל דהרי דעת התוס' בתמורה (דף כ"ז ע"ב) ד"ה לא אמרו דהא דאמר שמואל הקדוש שנה מנה שחללו על שו"פ מחולל הוא דוקא בהבעלים עצמן דכיון דהוא עצמו הקדישה קיל לגביה שיוכל לחלל בפחות משונויו, או מטעם שכתב הטורי אבן באבני מילואים למגילה (דף כ"ג) לפי שהבעלים המקדישין יכולין לשאול על הקדישן ע"ש וכ"כ באמת השמ"ק בב"מ פ' הנהב, אבל אחר אינו יכול לחלל רק בשונויו, ודעת הרשב"א והריטב"א בב"מ פ' הנהב הובא בשמ"ק שם הוא להיפך דדוקא אחר הוא רק בדיעבד מחולל בפחות משונויו אבל הבעלים אפי' לכתחילה יכולין לחלל שנה מנה על שו"פ, ועיין במהרי"ט אלגזי בהלכות בכורות אות ח' שהביא דבריהם וכן מוכח מהתוס' חולין (דף קל"ה ע"א) ד"ה לפרוק שפכתו דגם הפהו יכול לחלל בפחות משונויו גם התוס' בר"ה (דף ל"א ע"ב) פתבו דגם עניים יכולין לפדות בפחות וזהו פהרשב"א והריטב"א ע"ש, וא"כ לדעת התוס' בתמורה שם ע"כ לומר דהגזבר שם בעלים עליו דאל"כ מאי פריף הש"ס פאן והאמר שמואל הקדוש שנה מנה שחלל עשו"פ מחולל הרי שמואל רק בבעלים אמר אבל אחר דלאו בעלים אפי' בדיעבד אם חילל בפחות משונויו אינו מחולל, אבל לשיטת הרשב"א והריטב"א מוכח להיפך דהגזבר אינו בעלים בהקדישות דאל"כ מאי משני הש"ס פאן הני מילי דיעבד לכתחילה מי אמר הרי הבעלים אפי' לכתחילה מחללין שנה מנה על שו"פ אלא ע"כ דהגזבר אין

לו דין בעלים, וגם יהיה מוכח מפאן דהא דס"ל להראשונים דרק בעלים יכולים לחלל בפחות משונו אין עיקר הטעם כמש"כ התוס' בתמורה משום דהו עצמן הקנו הדבר להקדש או פטעם הטורי אבן משום דהבעלים יכולים לשאול על הקדישן דהטעמים האלה הרי אינן שייכים בגזבר, וע"כ לומר דעיקר הטעם הוא כמש"כ התוס' במנחות (דף ע"א) דאין סברא שאחר יבוא ויפדה הקדש שנה מנה של חבירו בפרוטה ויקחנו לעצמו ע"ש, וזה לא שייך בהקדש לענין הגזבר שהרי הגזבר עושה הכל לטובת הקדש ולא לטובת עצמו משו"ה יכול לחלל דיעבד גם בפחות משונו, כל זה היה נראה ברור מצד הסברא החיצונה אבל דא עקא שהתוס' בעצמן בתמורה שם פתבו להדיא דגזבר המוכר של הקדש צריך שלשה או עשרה שמאין הרי ס"ל להתוס' דגזבר פאחר דמי וזה נסתר מסוגיא דידן כמו שנתבאר, והתוי"ט פי"ז מ"ט דכלים דאיתא שם שהאומנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה, הביא מה שכתבו התוס' במנחות (דף צ"ח ע"א) דלידי מעילה לא דוקא דהרי הקדש שנה מנה שחללו עשו"פ מחולל, וכתב הרש"ש שם ע"ו דלפ"מ שכתבו התוס' בתמורה דדין זה אינו אלא בבעלים הפודין הקדישן אבל גזבר וכו' א"כ א"ש לשון מעילה בפשטה עכ"ד, ולפי מה שביארנו פאן בעזהשי"ת באמת יהיה בנדאי מוכרח דלשיטת התוס' במנחות (דף צ"ח ע"א) גם אחר יוכל לחלל שנה מנה על שו"פ פשיטת הרשב"א והריטב"א משו"ה שפיר פתבו דמעילה לאו דוקא והארכתי בדבריהם ובלשון הרמב"ם פ"ח מה' מעילה ובלשון פיהמ"ש להרמב"ם בכלים שם במקו"א, ומה שהקשינו לשיטת התוס' בתמורה דגזבר פאחר דמי ואינו יכול לחלל בפחות משונו מסוגיא דידן, נראה ליישב בנדאי לאו בכדי נקטו התוס' בלשונם בתמורה שם אבל גזבר המוכר וכו' ולא פתבו סתמא אבל גזבר צריך שלשה וכו', אלא פונתם דכי אמרינן דגזבר צריך שלשה או עשרה הנ"מ היכא דמוכר לחולין או פודה לחולין אז אינו יכול לפדות בפחות משונו וצריך שלשה או עשרה שמאין שלא יפסיד הקדש פשיהיה אונאה, אבל בסוגיא דידן שהגזבר מחלל הקדש לטובת הקדש ופסידא להקדש לא יהיה איה שיפדה אפי' גזבר שחלל שנה מנה על שו"פ מחולל, ומ"מ טעם זה לא מהני רק לענין דיעבד אבל לא לענין לכתחילה כמש"כ התוס' פאן ד"ה והאמר שמואל דגזרינן אטו רוב מקומות שיש פסידא להקדש וכן מוכח בבכורות (דף כ"ה ע"א), וע"ד פלפול י"ל דהתוס' כהרא"ם ממיץ בפ"ה הרא"ש בנדריים (דף נ"ט ע"א) ס"ל דגם משבא ליד גזבר יכולים בעלים לפדות מכ"ש דלשאול על הקדישן וא"כ הגזבר יכול לחלל על שו"פ מצד שליחות הבעלים ודו"ק: ובלאו"ה סברא זו מוכרחת, דלכאורה קשה דהרי בערכין (דף כ"ט ע"א) איתא שהוא גברא דאחרים לנכסי וכו' א"ל שקול ארבעה זוזי ואחיל עליהו ושדינהו בנהרא ולשתרי לה וכו' פמאן פשמואל דאמר הקדש שנה מנה וכו' א"ה אפי' פרוטה נמי ומשני פרסומי מילתא, והרי"ף פ"ק דע"ו פסק דלא בעינו רק פרוטה לפדיון בזמה"ו וכן פסק הבה"ג בה' ערלה והשאילתות פ' קדושים, ותמה הר"ן בע"ז שם מהש"ס דערכין דבעינו ד' זוזי ויפה תירץ קושיתו התנאים סי' קי"ז ס"ק י"ג וכבר כתבתי במקו"א שפיהתומים מפונרש בפירגמ"ה בערכין שם, אולם הרמב"ם פסק בפ"ח מה' ערכין דבעינו ד' זוזי לפרסומי מילתא ולא סגי בפרוטה, ולכאורה לשיטת הרמב"ם מאי פריך הש"ס פאן מדשמואל אהא דמשני דליכא בנן שיעור מעות נימא דליכא בנן שיעור ד' זוזי.

ובשקלמא להרי"ף וסייעתו דבעינן רק פרוטה ממש וכינן דיש פאן בנין כ"ש דהא אפעות האומנים קתני ממילא יש עכ"פ שיעור פרוטה ויכול לחלל אבל להרמב"ם קשה, וע"כ לומר דגם להרמב"ם הא דבעינן ד' זוזי לפרסומי מילתא היינו דוקא בהקדושת המחלל הקדושו דבעי שיעור ד' זוזי לפרסומי מילתא שאינו מועל בקודש כי היכי דלא ליתו לזלוזולי בהקדושות, אבל הגזבר בעצמו המחלל הקדש ואינו מוציא שום דבר להשאיר חולין רק הוא עוסק לטובת הקדש אין פאן חשדא ולא אתו לזלוזולי בהקדושות ואפי' להרמב"ם לא בעינן פאן ד' זוזי פיון דמדינא הקדש שנה מנה שחללו על שו"פ מחולל משו"ה פריה הש"ס פאן שפיר וליעבד פדשמואל ודו"ק ודע דמהרי"ט אלגזי בפ"א דבכורות שם אות ח' הביא דעת כמה ראשונים דכל זמן דלא אתי ליד גזבר מותר גם לכתחילה לפדות שנה מנה בפרוטה ואכמ"ל בזה: ר"פ אמר ה"ט דבבב"ב בחול לא נתנה תורה למלאה"ש אמרי דילמא בעי למיזגי ונגי עליהו זוהי גירסת התוס', וגירסת המפרש ורגמ"ה היא בגירסת השמ"ק אמרי דילמא יתיב בטולא דבבב"ב פ"א ויהנה מהצל, וביאור הדבר לענ"ד הוא דחשש שמא אתי למיזגי עליהו לא שייך רק בעצים המסודרים על הארץ ובאבנים אף במונחים על הארץ לא שייך כ"כ חשש זה פדאיתא בשבת (דף כ"ה ע"ב) עיי"ש בתוס' ד"ה ואזדו לטעמיהו, דרך בסנאר של קורות וכן לבנים חזו למיזגי פדאיתא שם (דף כ"ד ע"ב) מ"מ אם למדום או שפפום גם באבנים הרי יש חשש דאתי למיזגי עליהו עיי"ש בשבת, אבל פותל בבב"ב שפכר נבנה מעט לא שייך חשש דאתי למיזגי רק יש חשש דאתי ליהנות מהצל, ואולם בעצים ובאבנים ולבנים המונחים על הארץ חשש דצל ליכא והדבר מוכן מאיליו רק חשש דאתי למיזגי עליהו איכא כמו שנתבאר, ומעתה להמפרש ורגמ"ה הכי הוא הצעת הסוגיא ר"פ אמר היינו טעמא דבבב"ב בחול ולא הקדושות עד גמר כל הבבב"ב, לא נתנה תורה למלאה"ש אמרי דילמא יתיב בטולא דבבב"ב ויהנו מהצל בשעת הבבב"ב, ואע"ג דבפסחים (דף כ"ו ע"א) איתא דריב"ז הנה יושב בצלו של היכל ודורש וכו', ומפרש אביי שם דלא אפשר וקמפונין מותר ורבא מפרש שאני היכל דלתוכו עשוי ע"ש, וגם בהפועלים פאן למה יהיו אסורין ליהנות מצל הבבב"ב בשעת הבבב"ב, מ"מ י"ל דכינן שיש פאן עצה לבנות בחול ולהקדוש אח"כ מיקרי אפשר וקמפונין ואסור מדרבב"ב עכ"פ לכו"ע ע"ש בפסחים, ובה מיושב נמי הא דיש לכאורה להעיר דהרי אמרינן בקדושין (דף נ"ד ע"א) בכתנות פהונה שלא בלו אין מועלין בהן דלא נתנה תורה למלאה"ש, ולמה אמרינן פאן דלא נתנה תורה למלאה"ש וכו' אי בני בקודשא אשתכח דקמעיל בקודשא, נימא גם פאן דכינן דלא נ"ת למלאה"ש מותר ליהנות מהצל או למיזגי עליהו אף לכתחילה, אבל באמת שאני הכא פיון דיש עצה לפנינו לבנות בחול וסמיה בידן לא שייך להתיר מטעם דלא נ"ת למלאה"ש ואולם אחר שנבנה כולו נדאי דאפשר ליזהר בדבר שלא ליהנות וזה פשוט, וחומות העיר ומגדלותיה דאי אפשר שלא ליהנות מצלן גם לאחר שנבנו באמת קאמר הש"ס בקדושין שם דמותר ליהנות מהן לכתחילה מטעם דלא נתנה תורה למלאה"ש, ופריה הש"ס תנן הגזברין שלקחו עצים וכו' ה"נ ליעבד בחול אמרי דילמא בעי למיזגי ונגי עליהו, פי' נהי דחשש הנאת הצל ליכא בעצים המונחים על הארץ ונוכל לומר דלא מיירי מתניתין בעצים לבבב"ב רק לעשות מהן פלים או שאר דברים מ"מ נחוש דילמא בעי למיזגי ונגי עליהו דחשש זה שייך בעצים ובאבנים המונחים על הארץ, ומשני ר"פ פי תנן מתניתין

בַּעֲצִים דְּיומִיָּה פִּי דְלַעוּלָם מִשְׁנַתְּנוּ אִינְרִי בַּעֲצִים לְבַנְיָן נָמִי וּמ"מ אִין בְּהֵן שׁוּם חֲשֵׁשׁ דְּמִינְרִי שְׂדַעְתּוֹ לְבַנוּתָן בּוּ בְּיוֹם.

וּבְאִוְנָן זֶה לֹא מְבַעֲרֵי דְחֲשֵׁשׁ הַנְּאֵת הַצֵּל בְּשַׁעַת הַבְּנִין לִיפֵא אֱלָא אִפִּי חֲשֵׁשׁ דְּוָגִי עַלְיָהּ וּנְמִי לִיפֵא דְבְּיוֹם אֶחָד אֶפְשָׁר לְהַפּוּעֵלִים וְלִשְׁאָר כָּל אָדָם לִינְהָר, וּמִזֶּה בִּין תְּבִין דְּמָה שְׂפַתְבּוֹ הַמְּפָרֵשׁ דְּדִילְמָא בְּעִי לְמִינְגִי עַלְיָהּ וּכּוּ' הוּא דִּיבּוּר הַמְּתַחִיל מְחַדֵּשׁ וְקֹאֵי עַל הַקְּוִשָׁיָא מִמִּשְׁנַתְּנוּ דְּדִילְמָא בְּעִי לְמִינְגִי וּכּוּ' דְלֹא כְּהַצֵּ"ק וְהַגְּהוּת הַגָּאוֹן יַעֲבִ"ץ שְׁהוֹסִיפוּ בְּהַמְּפָרֵשׁ מִילַת וְעוֹד דְּדִילְמָא דְסָבְרוּ שְׁהַמְּפָרֵשׁ הוֹסִיף מַעֲצָמוּ עוֹד חֲשֵׁשׁ אֶחָד בְּמִילְתָּהּ דַּר"פ אוֹ שְׁהִיָּה לְפָנֵי הַמְּפָרֵשׁ בַּגַּמ' גּוּפֵא בְּמִלְתָּהּ דַּר"פ שְׁנֵי הַחֲשָׁשׁוֹת חֲשֵׁשׁא דְצֵל וְחֲשֵׁשׁא דִישִׁיבָה עַלְיָהֶם, דְּזֵה לִיתָא וְהָאֵמַת הוּא כְּמוֹ שְׂבִיִּאֲרָנוּ בַּעֲזָה"ש וְהָאֵי דְדִילְמָא הוּא דַּ"ה חֲדָשׁ וְכֵן בְּפִי רַגְמ"ה, וְנ"ל הַרְמַב"ם פ"ח מַה' מְעִילָה ה"ד כְּשִׁבּוּנִין בְּמַקְדָּשׁ [פִּי אִינְהָ בְּנִין שְׁהִיָּה גְדוֹל אוֹ קָטָן כְּוָתֵל אוֹ מְחִיצָה] אִין לּוֹקְחִין עֲצִים וְאַבְנִים מִן הַהַקְדָּשׁ וּפִי' שְׁלֵא יְהִיּוּ הַקְדָּשׁ בְּשַׁעַת שְׁהוּ מְוַנְחִים עַל הָאֲרִץ] וְלֹא בּוּנִין אֶת הַבְּנִין עַל דַּעַת שְׁהִיא קוּדֵשׁ וּפִי' דְגַם בְּשַׁעַת הַבְּנִיָּה גּוּפֵא נְמִי עַדְיִין חוּל הוּוּ אֱלָא בּוּנִין הַכֵּל מִן הַחוּל, גְּזָרָה שְׂמָא יְהִנֵּה מִצֵּל הַבְּנִין וּפִי' זֶהוּ טַעַם אֲמַאי דְסָלִיק מִינְיָה דְמִשׁוּ"ה חוּלִין הֵן בְּשַׁעַת הַבְּנִיָּה] אוֹ יִשְׁעוּן עַל אֶבֶן אוֹ קוּרָה בְּשַׁעַת מְלָאכָה פִּי' זֶהוּ טַעַם בְּשַׁעַת שְׁלֵא שְׁנִיָּה הַנְּאֵת הַצֵּל דְּמ"מ כְּשִׁמְוָנְחִים עַל הָאֲרִץ יֵשׁ חֲשֵׁשׁ דְּדִילְמָא זָגִי עַלְיָהּ] וְאִם נִצְרָכוּ הַגְּזָבְרִין לַעֲצִים לְקוּדֵשׁ לְאוּתוֹ הַיּוֹם בְּלַבַּד לּוֹקְחִין אוּתָן מִמְּעוֹת הַקְדָּשׁ שְׁהִרִי אִינְוּן מְתַאֲחֲרִין יָמִים כְּדִי שְׁנַחוּשׁ לְהוּן שְׁיִשְׁעוּן אָדָם עַלְיָהּ וְיִמְעוּל [פִּי' וְחֲשֵׁשׁ דְצֵל הָרִי בְּלֹא"ה ע"כ לִיפֵא שׁוּם צֵל בְּשַׁעַת שְׁהוּ מְוַנְחִים עַל הָאֲרִץ] עַכ"ל לְשׁוֹן הַזֶּהָב שֶׁל הַרְמַב"ם וְהוּן הוּן דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְהוּן הוּן דְּבָרֵי הַמְּפָרֵשׁ וּרַגְמ"ה ז"ל וְדו"ק כַּכ"ז: וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּסוּפָה (דָּף מ"ט) אַחַר שְׁהַכְרִיחוּ דְאַבְנִים שְׁחוּתְכִין אוּתָן ע"י שְׂמִיר אִינְוּן שְׁלִימוֹת שְׁלֵא תַחְגֹּר בְּהֵן צְפוּרָן.

הַקְּשׁוּ דַּא"כ אִיָּה בְּנוּ אֶת הַמְּזַבֵּחַ דַּא"א לּוֹמַר שְׁהִיּוּ מְתַקְנִין מִבְּחוּץ וּמְכַנִּים דְּכַמְזַבֵּחַ אִפִּי כַּה"ג אֶסוּר וּכּוּ' וְהִינְנוּ יְכוּלִין לְחַלֵּק בִּין קוּדֵם שְׁהוּקְדָּשׁוּ הָאַבְנִים לְמַזְבֵּחַ שְׁעוּדָן חוּלִין לְאַחַר שְׁהוּקְדָּשׁוּ וּכּוּ' עַכ"ל, וְכ"כ הַבָּאָר שְׁבַע בְּסוּפָה פָּרָק עֲגִלָּה עֲרוּפָה כְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' מְמַשׁ, וּפְלֵא עַל הַמַּל"מ פ"א מַה' בִּיהַב"ח שְׁהִבִּיא לְשׁוֹן הַבָּאָר שְׁבַע וְכַתֵּב עַלְיוֹ הַמַּל"מ וְנ"ל נִרְאֵה דְרַצָּה הֵרֵב לּוֹמַר דְּאִסוּר דְלֹא תִנְיָף עַלְיָהֶם בְּרִזָּל אִינְוּן אֱלָא בְּאַבְנִים שְׂכַבְרַ הַקְּדָּשׁוּ לְמַזְבֵּחַ אֲבָל בְּאַבְנִים שְׁלֵא הַקְּדָּשׁוּ אִינְוּן שְׁהִנְיָף עַב"ר מוֹתְרִין לְמַזְבֵּחַ, וְזֶה אִינְוּן נִרְאֵה כְּלָל דְּהָאִסוּר אִינְוּן בְּשַׁעַת הַנְּפַת הַבְּרִזָּל כ"א בְּשַׁעַת הַבְּנִין כְּדַכְתִּיב לֹא תִבְנֶה אֶתְהוּן גְּזִית עַכ"ל וְלֹא זָכַר שֶׁר שְׁדַבְרֵי הַב"ש הֵמָּה רַק הַעֲתִיקָה מִהַתּוֹס' בְּסוּפָה, וְא"כ לְדַבְרֵי הַתּוֹס' וְהַב"ש בְּהִכָּל וְעֲזָרוֹת וְדַאי דְלֹא פְסָלִי פְּגִימָה קוּדֵם שְׁהוּקְדָּשׁוּ כ"ש מְמַזְבֵּחַ וְא"כ קִשָּׁה כִּינּוּן דְּאֲמִרִינוּ כְּאִן דְּבוּנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדִּישִׁין כְּדִשְׁמוּאֵל וְכַדְמְפָרֵשׁ ר"פ טַעְמָא מְמִילָא לֹא אִיכְפַת לָן בְּשְׁלִימוֹת עַד גָּמַר כָּל הַבְּנִין דְּאִזּוּ מְקַדִּישִׁין וְאִזּוּ פּוֹסֵל בְּהוּ פְּגִימָה, אֲמַאי אֲמִרִינוּ בְּסוּפָה (דָּף מ"ח ע"ב) דְלִר' יְהוּדָה בִּיהַמ"ק נִבְנָה ע"י שְׂמִיר דְכְּתִיב אֶבֶן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּר' נַחְמִיָּה ס"ל שֶׁם שְׁהִיּוּ מְתַקְנִין מִבְּחוּץ וּמְכַנִּיסִין מִבְּפָנִים, לְמָה לָן כָּל זֶה כִּינּוּן שְׁהִיּוּ בּוּנִין בַּחוּל וְאַח"כ מְקַדִּישִׁין, וְאַפְשָׁר לְדַחֵק דְכּוֹנֵת הַתּוֹס' וְהַב"ש הוּא דְבַעֲיִנוּ תְּרַמִּי לְמַעֲלִיּוֹתָא שְׁלֵא הַקְּדָּשׁוּ עַדְיִין וְגַם לֹא הוּכַסּוּ לְעֲזָרָה, אֲבָל כְּשִׁהוּבָאוּ לְעֲזָרָה אִינְוּן שְׁעַדְיִין לֹא הַקְּדָּשׁוּ נֶאֱסָרִין בְּפְגִימָה עֵינּוּ תְּמִיד (דָּף כ"ח) וְאַתְיָא הָא דְשְׁמוּאֵל כַּר' נַחְמִיָּה דְהַלְכְתָא כְּוָתִיָּה, דְלִר' יְהוּדָא וְדַאי ע"כ שְׁהִיּוּ בּוּנִין בְּקוּדֵשׁ דְלֹא כְּשְׁמוּאֵל וְהִיּוּ

מקדישין אותן תיכף ומשו"ה לא היו יכולין לתקן אפי' בחוץ רק ע"י שְׁמיר, ודקאמר ר"פ הטעם דבונין בחול משום גזרת הנאה ולא קאמר משום דבאופן זה לא יפסלו בפגימה לא קשה לפ"מ שפתבנו דכשקביאן לעזרה אף בעודן חול לא הותרו בפגימה, ותו דטעם פגימה הרי לא שייך רק באבנים אבל לא בעצים משו"ה הוכרח לומר טעמא דחשש הנאה ודו"ק מיהו זהו דוחק דא"כ מאי פריה ממשנתנו דהגזברין לשמואל ודחיק לאוקמה בעצים דיומא נימא דמתניתין אתיא כר"י ונאנא דאמרי כר' נחמיה, אף נקדים תחילה עגנו אחר ויתבאר איה"ש גם זה אל נכון: דהנה לקמן (דף כ' ע"א) איתא וכינון דבני לה מיהת מעל לימא מסייע ליה לרב דאמר המשפתנה לבית אסרו א"ר אבד"א הנאה הנראית לעינים אסרה תורה לימא מסייע ליה הדר בבית של הקדש פינון שנהנה בו מעל, אר"ל התם פשהקדישו ולבסוף בנאו אבל בנאו ולבסוף הקדישו לא מעל עיי"ש ברש"י ותוס' וכן הוא להלכה, וכינון דקיי"ל פשמואל דבונין בחול ואח"כ מקדישין וקיי"ל נמי דתלוש ולבסוף חיברו הנה כמחנפר אם לא הקדישו בעודו בתלוש דאז הנאה הנראית לעינים אסרה תורה כמש"פ הרמב"ם פ"ה מה' מעילה, א"כ הך תקנה דבונין בחול מהני גם אלאחר שפנאו והקדישו שלא יתא בו מעילה לעולם פינון דהקדישוהו רק במחנפר, וא"כ הו דאמרינו בקדושין (דף נ"ד) ואמאי נימא הואיל ונתנולקהנות בהן שלא נתנה תורה למלאה"ש ע"כ התם הוא משום דאליבא דרב קיימינן שם ורב הו א"ל במכילתין לקמן (דף כ' ע"א) דתלוש ולבסוף חיברו תלוש הנה והמשפתנה לבית אסרו, ולשיטתיה הו דבונין בחול ואח"כ מקדישין לא מהני פלל לעגנו שלא ימעלו אחר הבנון וההקדש וכל התקנה היא רק כדי שלא יבואו לידי מעילה בשעת הבנון אבל אחר שפנאו והקדישו נדאי דמועלין, ומשו"ה יש צורך בהא דלב ב"ד מתנה, אבל לדידן דקיי"ל דתלוש ולבסוף חיברו אם לא הקדישו בתלוש רק בשעה שהיה כבר מחנפר אין מועלין בו א"כ למה לן שיהא לב ב"ד מתנה עליהו פינון דבונין בחול ואח"כ מקדישין, ובזה אפשר להציל הרמב"ם מקושית הפנ"י דאמאי פסק דבחדשים אין מעילה בכתנות פהונה הואיל ונתנו ליהנות בהן עיין רמב"ם פ"ה הי"ד מה' מעילה, הו פליגי בה ר"מ ור"י בקדושין שם אי מועלין בשירי הלשכה ואפ"ל ל"ד אין מועלין בשיריים נראה דאין הטעם משום דלא נתנה תורה למלאה"ש עכ"ת ד ע"ש, ולדברינו י"ל דהרמב"ם פסק דבגכ"ה אין מועלין בהן לפי שנתנו ליהנות בהן ופלוגתא דגבי שיריים תלוי בטעמא אחרינא ולא מטעם לב"ד מתנה דלא היו צריכין פלל לתנאי ב"ד פינון דאקדישינהו במחנפר והגמ' דקדושין רק אליבא דרב קאי פו הנה אפשר לומר לכאורה אבל לקושטא דמילתא אין זה נכון ליישב דעת הרמב"ם ולומר דכינון דאין מעילה במחנפר א"צ לב ב"ד להתנות באשר אבאר בזה: דברור הדבר דאע"ג דאין מעילה במחול"ק מ"מ איסור דאורייתא יש בו, דנהי דגמרינו (לקמן דף י"ט) מעילה מתרומה דאין מטילה במחנפר מאיסור דאורייתא לא אתמעט, והו ראיה דהרי אי אקדישינהו במחנפר ואח"כ תלוש הרי מועלין בו כמבואר לעיל (דף י"ג ע"א) בתוס' ד"ה מועלין בהן וכו' לכן פ"ר ר"ת שעקר חוליא ונהנה ממנה דהנה תלוש עכ"ל, ושם בגמ' ש"מ אפקי מעלי לה משו"ה מועלין בהאבא אף דנהה האבא מחנפר מעיקרא פדכתב הרשב"א בגיטין והבאתי דבריו לעיל שם, ואי ס"ד דהמקדיש מחנפר לא חל עליו הקדש מה"ת אפי' לעגנו איסור הנאה מה"ת איך יחול עליו מעילה פשנעשה אח"כ תלוש, הו אמר רב אשי במנחות (דף ק"ב)

מעילה אטומאה קרמית מעילה משום קדושה ולא קדושה היא לבתר דפקעה קדושתיה במאי הקרא ורכבא עליה וכו', וא"כ אי באקדושה במקובר לא הותחלה עליו קדושה כלל במאי הקרא ורכבא עליה פשנעשה תלוש, אע"כ דגם אמחובר חל הקדושה ואסור ליהנות ממנו מה"ת משו"ה פשנתלש נתחזקה הקדושה להיות מועלין בו ג"כ: ועוד דאי נימא דבמחובר אפי' איסור הנאה מה"ת ליפא אמאי אמרינו בקדושין (דף נ"ד) אי ר' יהודא ירושלים מי מקדשה והתנו פאימרא פדירים וכו' פירושלים, וכי תימא משום דלא אמר פירושלים והתניא ר' יהודא אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב פירושלים וכו' ומשמע דהטעם הוא משום דבאין משירי הלשפה וע"כ אין מועלין בהו, ותיפוק ליה דחומות ירושלים כל זמן שהו מחוברים איסורא נמי ליפא בהו ואמאי הנה התפסה לפי"ז, דבשלמא אי איפא איסור דאורייתא שפיר הנה התפסה אף דאין בהו מעילה, כדמוכח בנדריים (דף י"א) בעי רב"ח הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאתר זריקת דמים וכו', ואי אמרינו בעיקרו קמתפיס היינו קודם זריקה שאין בשלמים מעילה רק איסור דאורייתא כמבואר בתוס' שם ועיין בדברינו לעיל ריש מכילתין וע"כ הנה התפסה, ולכן התם בקדושין נמי שפיר הנה התפסה גם במקובר, אבל אם אין שום איסור מה"ת במקובר ורק מדרבנן אסור א"כ לא הנה התפסה כלל רק אי נימא בעיקרו קמתפיס וא"כ אפי' ניחא דאין מועלין בשיריים יש לומר בעיקרו קמתפיס, ונצטרף לומר כמש"כ השעה"מ בפ"א מה' מעילה דהא דבונין בחול ואח"כ מקדישין היינו דוקא בחומת העזרה אבל לא בחומת ירושלים, ועוד דגם בחומת העזרה היו מקדישין ואח"כ בונין בעצים דיומיה [ותמיהני למה לא הביא הטעם דאיתא בגמ' הנאה הנראית לעינים אסרה תורה וכתבו התוס' דזה לא מהני אלא בהקדושו בתלוש] וזהו דוחק מבואר, אבל פיון דגם במקובר איפא איסור דאורייתא ניחא בפשוטו, וכן משמע בתוס' גיטין (דף ל"ט) ד"ה גופיה וכו' ונראה לפרש גופיה לא קדיש לאסור בהנאה כמו בהמה טמאה שמועלין בה וכן בקרקע אם עוקר ממנה חוליא ואפי' במקובר איסורא מיהו איפא וכו' עכ"ל הרי דאיסור דאורייתא עכ"פ יש במקובר ג"כ, והסברא ג"כ נותנת פה שהרי כל עיקר הא דאין מעילה במקובר הוא משום דילפינן מתרומה פנ"ל, ובתרומה עצמה אמר במנחות (דף ע') א"כ מציינו תרומה במחול"ק ומשני ההיא לחיובי מיתה וחומש עיי"ש, הרי מבואר דבתרומה עצמה נמי לא נתמעט מחובר רק ממיתה וחומש אבל מ"מ חנייל עלה שם לענין איסורא ודיו לבא מה"ד להיות פנדון, ועיין בספר מעיין החכמה על תרני"ג מצות דף ע"ז ע"ב, וכ"כ הרשב"א בתשובה הובא בב"י יו"ד סי' רכ"א דאיסור דאורייתא יש גם במקובר לקרקע, וכ"כ הגר"א ז"ל ביו"ד סי' רכ"ו סק"ז [ומה דאיתא בלשון הרשב"א וכן בלשון הגר"א ז"ל בלשון דאפטר דתלוש ולבסוף חיברו וביטלו לענין הקדש כתלוש דמי, לשון דאפטר דקאמרי בעניי לא הבינותי שהרי נדאי דכן הוא שכן מפורש לקמן (דף כ' ע"א) להדיא] וכ"כ הטורי אבן במגילה (דף כ"ג) ד"ה אדם מי קדוש אלא שכתב שם דכן מוכח בפ"ב דמעילה ולא הבינותי רמיתו הזאת, וכן ראיתי שהביא בסוף ספר מוצל מאש בהערות ר' זוסמאן סופר שהביא מפמה תשובות דאיסור הנאה מה"ת יש גם בהקדש המקובר לקרקע, ובזה מנושב קושית השעה"מ בה' מעילה שם אהא דפסחים (דף כ"ו) דמיימי ראיה מריב"ז שהיה יושב ודורש כל היום כולו בצלו של היכל והיכא שרי, דהרי לפ"מ שפכתבו התוס' בפסחים שם לענין קול ומראה וריח

דכינן דלא אסור אלא מדרבנן פשהוא לצורף סכרא הוא וכו' ובגין היכל נדאי מחנפר
הוא שְהרי אמר שמואל בונין בחול ואח"כ מקדישין וא"כ אין בו רק איסור דרבנן וכינן
שהוא לצורף לדרוש ברבים משו"ה מותר פן הקשה השעה"מ ע"ש, אבל לפ"מ שביארנו
גם במקור לקרקע איפא איסור דאורייתא רק שמעילה אין בו, ולפי"ז קושיתו לא קשה
מידי, ולענן קושית הפנ"י על הרמב"ם בענן בגדי פהונה עינן מש"כ לעיל (דף י"א
ע"ב) ובחידושי על הרמב"ם שם: וקשה לדברינו לעיל שְהרי הרמב"ם פסק בספ"ו מה'
מעילה ונ"ל שם ולעולם אין מועלין בשירי הלשפה עכ"ל (מה שדייק לומר ולעולם אין
מועלין נראה דבא לומר דאפי' בתוך שנתו אין מועלין בו ועינן בתוס' קדושין (דף נ"ד)
ובירושלמי פ"ד דשקלים ה"ב אר"ח פלום אמר ר"מ אלא בתוך שנתו והכא חוץ לשנתו
אנן קיימין עכ"ל הירושלמי והרמב"ם דפוסק כר' יהודא כמש"כ הכ"מ לכן פתב ולעולם
אין מועלין אפי' בתוך שנתו וזה נכון) וגם פסק בפ"ד מה' שקלים ה"ח דמזבח העולה
וההיכל והעזרות באין משירי הלשפה, וכינן דבשירי הלשפה אפי' איסור מה"ת אין בו
דקא מהאי טעמא אמרינן דלא מתפיסין בו ואלו הי' הבו איסור מה"ת הרי הי' מתפיסין
בו כמו שהוכחנו מנדרים (דף י"א) וא"כ אפי' נימא דאיסור דרבנן יש בשירי הלשפה
למ"ל לבנות בחול ולהקדיש אח"כ, הא מוכח בפסחים (דף כ"ו) גבי הא דמשלשלין את
האומנין בתיבות פדי שלא זוננו עיניהם מהיכל וכו' והאמר ריב"ל קול ומראה נריח אין
בהן מעילה, ופירש"י ונ"ל וכינן דמדאורייתא שרי פינן דלא אפשר אמאי אטרחינהו
רבנן וכעין זה פתבו גם התוס' שם, ועל שמואל גופא לא קשה דאפשר דס"ל כר"מ
דמועלין בשירי הלכה או דס"ל פתלמודא דידן בכחובות (דף ק"ו) דבאין מבדק הבית,
ועינן כ"מ פ"ד מה' שקלים ה"ח שתמה באמת למה שבק הרמב"ם תלמוד דידן ופסק
פהירושלמי, והגר"א ז"ל גריס גם בירושלמי בגירסת ש"ס ואכמ"ל בזה, אבל על
הרמב"ם עכ"פ קשה פינן דפסק דבאין משירי הלשפה ופסק דאין מועלין בשירי הלשפה
לעולם א"כ למה פסק בפ"ח מה' מעילה ה"ד פשמואל דבונין בחול ואח"כ מקדישין
משעמא דר"פ שמה יהנו האומנין מהצל או ישענו על העצים והאבנים, מה בכך אם יהנו
פינן דאין בשירי הלשפה איסור דאורייתא פלל כמו שנתבאר, ואולי י"ל דס"ל להרמב"ם
מ"מ דאם יחיד התנדב מעות לבדה"ב מותרין ג"כ לבנות המזבח ההיכל והעזרות מנדבתו
ורק פשלא היו נדבות מיחידים אז נבנו משירי הלשפה, משו"ה הביא דינו של שמואל
דבונין בחול ואח"כ מקדישין שיהדין הוא דין אמת לענן אם בונין מנדבות יחידים, או
שמחלק בין בגנן חדש ושלם לבין תיקון פותל ישן למשל שהתיקונים אפשר דמודה הוא
דמבדק הבית באו, ואפתי צ"ע בזה, אבל מה שהקשה בספר עצמות יוסף בקדושין (דף
נ"ד) דלפ"מ שפסק הרמב"ם דאין מעילה בשירים א"כ איך פסק בפ"א מה' נדרים הי"ד
דהרי הן עלי פהיכל פירושלים הרי הן אסורין, זה לא קשה פלל דכבר פתב הכ"מ שם
הי"א דכהיכל וכירושלים בדבר הקרב בהן קאמר וכבר תפס עליו בזה השעה"מ בה'
שקלים שם, ועוד י"ל דהרמב"ם אגזיל בזה לשיטתיה דבעיקרו קמתפיס כמש"כ שם
הרמב"ם בסמוך בהלכה ט"ו ונ"ל הנה לפניו בשור קודש אפי' הנה בשור ושלמים אחר
זריקת דמים שמותר לזרים ואמר הרי הן עלי פבשור זה הרי הן אסורין שלא התפיס אלא
בעיקרו שהנה אסור עכ"ל, ולכן פסק שפיר בהלכה הקודמת שהאומר פהיכל פירושלים
הרי אילו אסורין דאע"ג דבאו משירי הלשפה שאין בהן מעילה אפ"ה בעיקרו שהיו

אסורין קמתפיס, ואפשר דלהכי הסמיך הרמב"ם ב' הלכות האלו להדידי ובמשנה תורה לכו"ע דרשינו סמוכין ודו"ק בכל זה ועיין בשעה"מ פ"ב ה"א מה' שקלים במה שפליפל שם ובחידושינו לרמב"ם ה' מעילה ספ"ה: ומעתה נחזור לראשונות דלפ"מ שנתבאר ע"כ שמואל לא ס"ל כר' יהודא, דכיון דאמר דבונין בחול ואח"כ מקדישין מחשש שמא יהנה ואתי לידי מעילה ואם איתא דס"ל כר' יהודא דאין מעילה בשירי הלשפה ולהירושלמי דהיכל והעזרות משירי לשפה הו בואין הרי אין פאן חשש הנאה כמו שנתבאר, אע"כ דכר"מ ס"ל דמועלין בשירי הלשפה ומשו"ה היו בונין בחול ואח"כ מקדישין, אבל לר' יהודא באמת פינו דאין בהו מעילה היו מקדישין תיכף בשעת הקנייה או בשעת החציבה להאבנים ו החר, וכיון דכבר היו קודש משו"ה היו צריכין שמיר לבנון ביהמ"ק לשיטתיה דר' יהודא פדאיתא בסוטה (דף מ"ח ע"ב) אף לשיטת התוס' בסופה והב"ש ה"ל דבעוד שהאבנים חוליו מותר להחליקן בפרזל, וגם כדפריה הש"ס אהא דשמואל לטעמא דר"פ ממשנתנו דהגזברין לא רצה לתרץ דמשנתנו אתיא כר"י דכיון דבמשנה סתמא קתני וסתם עצים ודאי לבנון ההיכל והעזרות קיימא שהיו באין משירי הלשפה, ובשירי הלשפה הרי אין מעילה לר' יהודא ובמשנתנו הרי מפורש דמועלין בעצים וע"כ משנתנו דלא כר"י ומשו"ה נדחק הש"ס לתרץ דמתניתין מירי בעצים דיומיה שבהו אין חשש הנאות ודו"ק בכל זה הדק היטב: רש"י ד"ה ואי ס"ד כדאמר שמואל בונין בחול וכו' ליחליה לקטורת אבנון עצמו, עיין הגהות החק נתן פאן שכתב וז"ל בשלמא לפי התוס' ניחא דלא פריה אלא לשמואל דאמר בונין בחול דלחליה אבנון אבל אי הוה בונין בקודש ליכא למיפרה דלחליה אשבח דאין הקודש מתחלל על המלאכה, אבל לרש"י קשה מאי פריה לשמואל הרי אפי' אי בונין בקודש תקשי ליחליה ויש לומר דמירי דליכא שבתא פשיעור הקטורת אבל הבנון עצמו קס"ד דנדאי איכא פשיעורו עכ"ל, ודע דבכלל אין מסודר פאן היטב לא שיטת רש"י ולא שיטת התוס' ובשבעות (דף יו"ד ע"ב) מבואר היטב ע"ש: ברש"י ד"ה ואפתי אם איתא לדשמואל ליחליה אהווא פורתא וכו' דאמר שמואל הקודש שוה וכו' עכ"ל, גם פאן כתב החק נתן וז"ל בשלמא להתוס' ניחא דלא פריה אלא לשמואל דאמר בונין בחול כמש"כ לעיל אלא לרש"י אפי' אם נאמר דבונין בקודש תקשי ליחליה אשבח מאי אמרת דליכא שבתא פשיעור הקטורת הא אמר שמואל הקודש ש"מ שחיללו על שו"פ מחולל, וי"ל דלרש"י אין ה"נ דלכו"ע פריה הש"ס עכ"ל, ודע דבירושלמי סנהדרין פ"א ה"ג יש פלוגתא דריו"ח ור"ל אם בונין ואח"כ מקדישין או מקדישין ואח"כ בונין ועיי"ש במפרשי הירושלמי וקשה לי להאריה יותר: תוס' ד"ה מותר הקטורת וכו' ועוד אמר רש"י לפי שפנין שהתחילו במלאכה פמי שגמרו דמי שהרי אין יכולין לחזור בהם עכ"ל, לכאורה קשה הא קיי"ל דפועל יכול לחזור בו אפי' בתצי היום, ואפי' בדבר האבוד אינו אלא שוכר עליהן או מטען ודוקא משפאת חבלה לידו עיין בב"מ (דף ע"ח) ובח"מ סי' של"ג, ואפילו לדעת הריטב"א שהביא הש"ס שם ס"ק י"ד דבקנון אין פועל יכול לחזור בו א"כ בהקדש הרי תמיד דמי כמו עם קנון דאמירה לגבוה פמסירה להדיוט מ"מ הרי טעם הריטב"א הוא דכיון דלא הנה צריה קנון וקנו מנייה ע"כ לאטפויי אתי שלא לחזור בו וזה לא שיהו באמירה להקדש, וכ"כ בתוס' רע"א על משניות ערכין אות י"ג ע"ש, אבל באמת אפי' לדעת הש"ס שם דחולק אריטב"א וס"ל דאפי' בקנון יכול פועל לחזור בו

י"ל פינן דהא דפועל יכול לחזור בו הוא מטעם דלי בנן ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים, א"כ פשהוא פועל אצל הקדש הרי הוא עבד אצל גבוה ואפי' למאן דס"ל דגזבר דין בעלים יש לו מ"מ הרי הוא עושה הפל להקדש והעבדות של הפועל הוא לגבוה ממילא אינו יכול לחזור בו פינן דלא שייך טעם דעבדים לעבדים, ואפי' להקצוה"ח דפליג שם סי' של"ג על החוות יאיר בענין ש"ץ וכהקצות משמע בשו"ת פנסת יחזקאל סי' ז' פאן מודה ודו"ק שזה ברור וידידי הגאב"ד דאןפינא מו"ה נחום ברוך שליט"א אמר בזה בפשוטו דהקא באןמן קבלן איירינון ולא שכיר יום ודבריו צודקים ונאמנים ו מ"מ לדינא לענ"ד דברי נכונים גם בשכיר יום: נשובה עתה לתמצית הסוגיא דבהא דאמר שמואל בונין בחול ואח"כ מקדישין יש ב' טעמים, חדא דמאן דמתנדב מעות לאלתר מקדיש להו וכו' ושני טעמא דרב פפא מחשש הנאה, ויש נפ"מ גדולה לדינא בהני ב' טעמים בארבעה דברים, (א) היכא דמשלם להאןמנין מתרהל"ש דלטעמא קמא א"צ לבנות בחול דהא יכולין לשלם להם להקיא כמש"כ התוס' ד"ה בונין בחול דבתרהל"ש לב ב"ד מתנה, וגם משו"ה אפשר דלא פריה ממשנתנוו דהגזברין על טעמא קמא די"ל דמשנתנוו איירי בדליפא נדבות יחיד וקנו מתרוהל"ש ומשלמין לפועליםמתרוהל"ש, אבל לר"פ אפי' בכה"ג שמשלם מתרוהל"ש בונין נמי בחול משום חשש הנאה ומשו"ה לדידיה פריה שפיר ממשנתנוו, (ב) באם האןמנין עושין מלאכתן בחנם דלטעמא קמא א"צ לבנות בחול ולטעמא דר"פ צריה לבנות בחול, (ג) אןמנין העושין כלי שרת וכיוצא בהן מכסף וזהב ושאר דברים דכאן הנה להיקף דלרב פפא א"צ לעשותן בחול דלא שייך גבייהו טעמא דלא נתנה תורה למלאה"ש דילמא אתו למזגי עלייהו חדא דמצד הסברא לא חזינו כלל למזגי עלייהו או ליהנות מצלן, ואפי' יהיה שייך בהו הני חששות עכ"פ בהן אפשר ליהנה שלא יהנה מהן, אבל לטעם הראשון דאין הקדש מתחלל על המלאכה גם כלי כסף וזהב וכיוצא בהן צריה לעשותן בחול, ובהו מוכן מה דלא פריה הש"ס אהא דר"פ מהא דמותר הקטורת מה היו עושין בה די"ל דהא דקאמר ונותנין אותה לאןמנין בשכרן היינו לאןמנין העושין כלים שהרי גם הם אןמנין נקראין כדאמרין בעלמא אןמן קונה בשבח כלי, אבל לטעם הראשון אין נפ"מ בזה פנ"ל, (ד) מסקנת הש"ס בעצים דיומא לר"פ א"צ לבנות בחול ולטעם הראשון גם בעצים דיומא צריה לבנות בחול, וכל זה באמת פשוט מאוד ולא כתבתים רק להעיר שכל דברינו אלה מדויקים בדברי הרמב"ם פ"ח מה' מעילה העתקתי לשונו לעיל בגמ' ד"ה ר"פ אמר, ובהו סיימתי פרק ג' ואני עני וכואב ישועתך אלקים תשגבני: פרק רביעי דף טו ע"א קדשי מזבח מצטרפין זע"ז למעילה ולחייב עליהן משום פגול נותר וטמא, מתניתין ע"כ דאתא כר"ע דס"ל דתמחויין אינן מחלקין דלר' יהושע דס"ל דתמחויין וכן מינים מחלקין ודאי שאין מצטרפין אפי' פסולי קודש כמבואר בקרייתות (דף י"ב ע"ב) ע"ש, ואף דלענין מלקות מודה ר"י דאינן מחלקין כמש"כ התוס' בשפת (דף ע"ח ע"א) ד"ה משני מינים, מ"מ הרי משנתנוו לענין קרבן וקרת נמי איירי כמבואר בתוס' וכן מפורש ג"כ ברמב"ם וכן מוכח מרש"י ותוס' זבחים (דף ק"ט ע"א) ע"ש, וי"ל דמשו"ה פסק בזה הרמב"ם כר"ע משום דסתם משנתנוו כנותיה ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם אף לפי"ז קשה דלקמן (דף י"ז ע"א) במשנה פלל אמר ר"י ושם ע"ב המשנה דהפגול והנותר אין מצטרפין נמי ר"י היא פדאימא ביומא (דף פ"א ע"א) וא"כ למה אמר שם ריא"ש ל"ש אלא לענין טומאת ידים אבל

לענן אכילה מצטרפין, הרי לר"י נדאי אף לענן אכילה לא מצטרפי, אף אם רב יהודה לענן מלקות מיירי ולא לענן פרת ע"ש בדברינו מש"כ בזה א"ש דלענן מלקות מודה ר"י דתמחויין אין מחלקין, ועוד י"ל בעיקר הדבר דר"י לא ס"ל תמחויין מחלקין רק באכל זה אחר זה בתוך שיעור אכילת פרס, אבל צירוף ב' תצאי זתים מב' תמחויין ואכלן בבת אחת גם ר"י מודה דמצטרפין ומשנתנינו בצירפן יחד ואכלן בב"א מיירי ויש להאריך בזה בפלפול אבל די פאן בזה להעיר: ברש"י ד"ה קדשי מזבח וקדשי בדה"ב וכו' אבל לא לדבר אחר פדאמרן פאן הוא סוף הדיבור, ומתחיל הדיבור גמרא משו"ה קא פליג לה כמש"כ השמ"ק וכן הוא באמת בפ"י רגמ"ה וקאי על תירוץ הש"ס דמשני משו"ה קפליג ליה: תוס' ד"ה קדשי מזבח וכו' אם אכל בש"ע עולה זו חצי זית וכו', וכן למ"ד לקמן דמעילה בשו"פ וכו' עכ"ל, לא ידענא פעת איה מצינו מ"ד דמעילה היא בכזית ומשנה שלמה שנינו הנהנה בשו"פ וכו' (לקמן דף י"ח ע"א) ואם נימא דהתוס' פאן רק לענן אכילה מיירי ולחלק בין אכילה והנאה א"כ מאי קאמרי ולמ"ד לקמן דמעילה בשו"פ הא התם לענן הנאה מיירי, ועיין בפסחים (דף ל"ג ע"א) תוס' ד"ה ומינה מה תרומה בכזית וכו' ובד"ה אף מעילה בכזית ע"ש ובמפרשים שם ואין רצוני להאריך בזה דלדינא נדאי דבין אכילה ובין הנאה מועלין בשו"פ, ובד"ה ולחייב וכו' קדשי בדה"ב מצטרפין זה עם זה למעילה אם נהנה חצי שיעור מזה וח"ש מזה מעל עכ"ל לשון זה הוא פבר מדוקדק יותר דבנהנה נדאי דלא תלי בכזית, ובדיבור השלישי המתחיל אהד קדשי מזבח וכו' שאם נהנה פחצי זית בש"ע עכ"ל פבר הגיה הרש"ש ז"ל שצ"ל שאם אכל פחצי זית בש"ע וק"ל: תוס' ד"ה השתא י"ל וכו' יש לומר דפריה משום דרישא מפלל דסיפא היא וכו' וא"כ אין זה שיטה וכו' עכ"ל, וכ"כ עוד התוס' בב"מ (דף ע"ט ע"ב) והביאו ראיה מר"פ מפנין וכ"כ גם ביומא (דף כ"ג ע"א) ע"ש שהאריכו, ויש לדקדק על התוס' בע"ז (דף נ"ה ע"א) ד"ה לוקחין שהקשו אמאי אצטריך למתני אע"פ שנטל בידו ונתן לתפוח הא מסיפא שמעינן יותר וכו' ומירצו דלא זו א"ז קתני והוא נגד דבריהם דהכא ודב"מ שם, וע"פ דבריהם דהכא ודב"מ שם ראיתי בספר שערי חכמה להגאון ר"א רוקח לתרץ קושית התוס' ר"פ האיש מקדש בהא דפריה שם הש"ס השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא דנימא לא זו א"ז קתני, והתוס' שם תירצו דבשני תיבות לא שייך לומר לזא"ז קתני והוא תירוץ דחוק וגם יש לו סתירות בש"ס, אולם לדברי התוס' פאן א"ש מאוד דהרי קיי"ל דכל מידי דאיהו לא מציי עביד שלים נמי לא מציי משוני, וא"כ אי הנה תני האיש מקדש בשלוחו הנה ידעינן דע"כ איהו מציי מקדש עכ"פ והנה נדא מילתא ולא שייך לומר בזו לא זו אף זו קתני ואף דאין הסוגיות בנושא אחד מ"מ היינו הך ודפח"ח, אף להתוס' פאן אינו מדוקדק לשון הש"ס האי קדוה"ג והאי קדושת דמים וכו' הא עיקר הקושיא היא דהא מסיפא שמעינן לה נמי דקדמ"ז מצטרפין זע"ז, ובפרט להגירסא במשניות בסיפא קדשי מזבח וקדשי בדה"ב מצטרפין זע"ז ולא גרים אחד קדמ"ז וכו', וכנראה עיקר קושית הש"ס היא דתנא דמשנתנינו מאריך בלשונו ביותר וק"ל: תוס' ד"ה משום דקתני עלה וכו' וכינון דקתני קדשי מזבח לחודייהו בחד בבא תני נמי בכה"ג בקדשי בדה"ב עכ"ל, ובפ"י קדמון מכ"י הנדפס בש"ס דווילנא מוסיף עוד בזה"ל, ועוד אי לא הנה תני בהדיא הו"א דלא מצטרפי אלא משום קדשי מזבח דתמיר אבל קדשי בדה"ב לחודייהו לא לכך הדר תני להו עכ"ל, והא דלא קתני במשנתנינו

להדיא דקדשי מזבח מצטרפין זע"ז לענגן מעלה בחוץ כמש"כ רש"י במשנתנו, פתב הקרן אורה משום דהמשנה איירי בכל הזבחים לא רק בעולה וכל הזבחים אין בבשרן משום מעלה בחוץ דאינו ראוי בפנים ועיין מש"כ לקמן בתוס' ד"ה מחנורתא דבזה נבין קושית הש"ס לר' ינאי ממשנתנו לגירסת התוס' ע"ש ועיין בצ"ק מש"כ על רש"י במשנתנו וק"ל: בגמ' א"ר ינאי מחנורתא אין חייבין משום מעילה אלא על קדשי בדה"ב ועולה [וימה דהשמ"ק מוחק תיבת ועולה תמוה עיין בתמורה] בלבד וכו'.

ובנדאי דה"ה בקטורת דהרי היא פולה למזבח פדלעיל דף יו"ד ע"ב ועיין רש"י קדושין דף נ"ה ע"א ד"ה אימר וצע"ק, והנה בחולין (דף קי"ז ע"א) איתא א"ר ינאי וכו' מקיש שור זבח השלמים לפר פהו משיח מה פר פהו משיח ישבו מעילה אף שור זה"ש יש בו מעילה א"ל ר"ח פעורה זו ששנה רבי כל חלב לה' לרבות אימורי קדק"ל למעילה, אמר אב"י אצטריף דאי פתב רחמנא חלב הו"א חלב אין יותרת ושתי הפליות לא פתב רחמנא פאשר יורם ואי פתב רחמנא אפר יורם הו"א חלב אליה דליתא בשור לא פתב רחמנא כל חלב עכ"ל הגמ', והנה הא דמשמע ודאי דפרים הנשרפין אע"ג דנשרפין חוץ למחנה ואין בהן לגבוה פלום רק הדם והאימורים מ"מ פיון דגם לפהנים אין בהן פלום הווי בכלל קדשי ה', ולכפ פשיטא ליה לר' ינאי דבפר פהו משיח יש בו מעילה דכלו לה' קרינו ביה, אלא דקשה למה צריף אב"י שם צריכותא אחרת ולא אמר דלר' ינאי בעינן קרא דכל חלב לחטאת ואשם פדמסיק הש"ס בתמורה ודף ל"ב ע"ב) וכ"כ התוס' פאן, וצ"ל כמש"כ התוס' פאן ד"ה מהאי קרא וכו' דאע"ג דכל תלב בקדק"ל הוא דכתיב מ"מ פיון דאפקינו קרא דמקדשי ה' מהו דרשה דדוקא קדשים המיוחדים לה' ממילא מוקמינו ליה בכל הקדשים וא"כ שפיר נוכל למילף כל קדשי מזבח מקרא דכאשר יורם ג"כ, אכן לפי"ז צ"ל דהא דאמר בתמורה דר' ינאי מפיק חטאת ואשם מקרא דכל חלב פדריבי כמש"כ התוס' פאן ה"ה דהנה מצי למימר דנפקא ליה מדרשא דר' ינאי גופיה מקרא דכאשר יורם, ולא נקט דרשא דריבי רק מפני שהיא פשוטה טפי, אולם מש"כ פאן המפרש ורגמ"ה דכל קדשי מזבח דאית בהו מעילה ילפינו מקרא דאיש פי יאכל קודש וגו' הא ודאי תמוה, חדא דבתמורה שם איתא להדיא דיליף לה מקרא דכל חלב פרי ועוד דהאי קרא דאיש פי יאכל קודש לא מיירי פלל בקדשים רק בתרומה וכ"כ המפרש ורגמ"ה בעצמן לקמן (דף י"ח ע"ב) ד"ה אין לי אלא אוכל ונהנה, הן אמת דלהמפרש ורגמ"ה נצטרף יותר לצריכותא דאב"י בחולין שם בפשוטו אבל פירושו מצד עצמו תמוה פמו שנתבאר, והרד"ל בהגהותיו פתב דגירסת רש"י הנה פגירסת מורי ש"ח' בתוס' פאן ד"ה מהאי דלא גריס פלל הא דריבי פאן וכתב שזה גרם לו להביא קרא דאיש פי יאכל קודש בשגגה ולא ידע מקרא דריבי, ואלו ידע הרד"ל דהמפרש במעילה הוא ממש כפי רגמ"ה או שהוא פ"י רגמ"ה בעצמו לא הרשה לעצמו לכתוב פן על רגמ"ה, אבל מ"מ הפליאה עצומה דהרי האי קרא בתרומה הוא דכתיב ולא בקדשים, ואם נימא דהמפרש ורגמ"ה ס"ל פרינו חיים פהו בתוס' זבחים דף ל"ג ע"ב) ד"ה ההוא בתרומה פתיב שכתב דכיון דעניני מעילה ילפינו ח"ח מתרומה בכמה דוכתי ממילא מצינו למילף גם לענגן הא דכתיב גבי תרומה לענגן זרות ע"ש, וה"נ פיון דכתיב גבי תרומה ואיש פי יאכל קודש סתמא וכיון דילפינו קודש מתרומה הנה פאלו פתיב האי קרא גבי מעילה גופא נמי והנה מתנישב מעט קושיתנו בדוחק גדול, אבל א"כ תשאיר הקושיא למ"ל לר'

ינאי באמת הני תרי קראי דכאשר יורם ודכל חלב ואביי עביד צריכותא עליהו, הרי גם שניהם מיוסרין דמקרא דנאיש כי יאכל קודש ידעין הפל, ומתאי טעמא תמוה נמי מה שראיתי בפ' קדמון מכ"י הנדפס בש"ס דווילנא בזה"ל מהאי קרא דנחטאה בשנגה לא שמעין מינה אלא מקרא אחרין ואת אשר חטא מן הקודש ישלם דמשמע קודש בין קדשי מזבח בין קדשי בדה"ב עכ"ל והוא קרא דכתיב גבי מעילה גופא ועדיף לכאורה טפי אל הענין, אבל א"כ למ"ל קרא דכאשר יורם וקרא דכל חלב הרי מקרא דנאת אשר חטא מן הקודש ישלם ידעין הפל, ובתורת פהנים במקומו יליף מקרא דנאת א"ח מן הקודש ישלם לענין שיפלו הקרו והחומש לאותו הקרש שמעל בו ע"ש שתלוי בגירסאות ועכ"פ דברי המפרש ורגמ"ה ופי' הקדמון צע"ג: שם תנו קדמ"ז מצרפין זע"ז למעילה מדרבנן.

פירוש דבמעילה דרבנן פחות משו"פ אינו חייב לשלם כלל ודו"ק: שם והתניא רבי אומר כל חלב לה' לרבות אימורי קדק"ל למעילה, ובמסקנא נשארה דרשה זו לדרשא גמורה כמו שנתבאר לעיל, והנה כתבו התוס' בכתובות (דף ל') דהאוכל תרומה בשוגג והזיד במעילה לרבי דס"ל הזיד במעילה במיתה חייב אף אם יספור כר' נחוניא בן הקנה דגזרת הפתוח הוא עכ"ד, מבואר מדבריהם דרבי יוכל לספור כר' נחוניא בה"ק דחייבי פרייתות פטורין מתשלומין אלא דבמעילה גזה"כ הוא, וקשה לכאורה דא"כ איך קאמר פאן רבי כל חלב לה' לרבות אימורי קדק"ל למעילה, הא פיון דמחויב פרת מחמת איסור חלב שאכל איך יחייב מעילה הרי כל היכא דליכא קרו והחומש אשם נמי ליכא כמש"כ התוס' בפסחים (דף כ"ט ע"ב) והתוס' כתבו שם דבמעילה לא אמרינן פיון דגלי גלי והוכיחו פן מהא דפסחים שם לענין האוכל חמץ של הקדש במועד מעל ע"ש, ואין לומר דרבי פאן מרבה אימורין למעילה רק לענין הנאה אבל לא לענין אכילה דהרי בכריתות (דף כ"ג) למדו מהא דרבי דבקדשים איסור חל על איסור ובהנאה הרי לא שייך זה ופשוט ועיין בהגהות מצפה איתן בכריתות דף כ"ג ע"ב: ואולי י"ל ע"פ מש"כ הקצוה"ח בסי' כ"ח בהאי פללא דקים ליה בדרבה מינה וחיוב מ"מ לצאת ידי שמים, והביא בשם המהרש"ל שיש חילוק בין היכא שנעשה בו החומר בפועל דאז פטור גם מלצאת ידש"מ ובין היכא דלא נעשה בו החומר דאז חייב בתשלומין עכ"פ לצאת ידש"מ אף דאין פח ביז ב"ד לחייבו, ובניאר בזה הא דאהדרינהו רבא להני דיכרי דסנהדרין (דף ע"ב) דכיון דהבא במחמת דין רודף יש לו הו"ל כמו שנעשה בו החומר דהא רשות לכל אדם להציל הנדרף ופטור לצאת ידש"מ ג"כ, והנה עיקר חיוב מעילה י"ל דהוא ענין חיוב לצאת ידש"מ דגזול משמים ולגזא דרחמנא הוא משלם משו"ה היכא שמעל בשוגג חייב במעילה לצאת ידש"מ, משא"כ היכא שמעל במזיד דנעשה בו החומר בבי"ד של מעלה מיתה או פרת אז פטור מתשלומין, וע"פ דברי הקצות האלה אין צורך למה שדחקו התוס' בכתובות שם לחלק בין תרומה למעילה דתשלומי תרומה הן פפרה ובכפרה לא אמרינן קלב"מ, משא"כ במעילה אע"ג דגלי קרא אליבא דרבי דהזיד במעילה במיתה אפ"ה אם יש פרת אחר פאונקל חמץ של הקדש בפסח אמרינן דלר' נחוניא בה"ק פטור דלא אמרינן פיון דגלי גלי ע"ש, ולפמש"כ הקצות אין צורך בכל זה אלא דבתרומה נדאי אמרינן פיון דגלי קרא דאין המיתה פוטרת התשלומין ממילא ה"ה דכרת נמי אינו פוטר, משא"כ במעילה דהא דחייב בתשלומין בשוגג אפי' לרבי דס"ל הזיד במעילה במיתה אין זה

חידוש, דמעילה לצאת ידש"מ הוא וכל קלב"מ חייב נמי לצאת ידש"מ אם שגג, משו"ה האוכל חמץ של הקדש והיזד בחמץ פטור מלשלם ולא שייך לומר פיון דגלי גלי דזה אינו רק היכא דלא נעשה בו החומר אבל בהיזד בחמץ דנעשה בו החומר של פרת בידי שמים פטור נמי מלצאת ידש"מ משום דקלב"מ, אבל תרומה שהתשלומין לפהו ולא לשמים וגלי קרא דלא אמרינו גביה קילב"מ אף בהצטרף לזה פרת אחר נמי חייב דכיון דגלי גלי, ועיין נתיבות בח"מ סי' כ"ח שם, ולפי"ז מןושב נמי הא דאמר רבי כל קלב לה' לרבות אימורי קדק"ל למעילה, דאפשר לומר דמיורי דאכל הקלב בשגגת קודש ובשגגת קלב ג"כ וע"כ חייב ככל דין מעילה קרן וחומש ואשם, דכיון דשגג בכל דבר הרי לא נעשה בו החומר וחייב לצאת ידי שמים משא"כ בהיזד בחמץ שחומר הפרת נעשה בו לכן פטור אף לצאת ידש"מ דקלב"מ ודו"ק בכ"ז היטב ועוד נדבר בזה איה"ש במקו"א: ולכאורה מצאתי סתירה לזה מהצל"ח בפסחים שכתב על הקושא המפורסמת עיין קצוה"ח סי' כ"ח ובנתיבות שם אהא דאיתא בכריתות (דף י"ג) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד וכו' ר"מ אומר אף אם היתה שבת והוציאו בפיו ע"כ, והקשו פיון דבשבת הוא חייב סקילה ופטור מקרן וחומש משום קילב"מ ובפסחים (דף כ"ח) תניא האוכל חמץ של הקדש יש אומרים מעל ויש אומרים לא מעל מאן יש אומרים ר' נחוניא בן הקנה דפותר חייבי פרות מתשלומין, וכתבו שם התוס' ד"ה רנב"ה דכיון דפטור מקרן וחומש פטור נמי מקרן שאין אשם מעילה אלא פשיש קרן וחומש ע"ש, וא"כ אם היתה שבת והוציאה בפיו דפטור מקרן וחומש פטור נמי מאשם מעילות וא"כ מה הוסיף ר"מ הא מת ומשלם ר"מ נמי לית ליה, ותיירץ הצ"ח בפסחים שם וז"ל, והנלע"ד בזה דבר חדש שיש חילוק בין חייבי מיתות דפטורין מתשלומין לכו"ע ובין חייבי פרות דפטורין רק לרנב"ה, ומלבד גוף הפלוגתא שבין רנב"ה לשאר תנאי אם פרת פותר מתשלומין יש עוד פלוגתא ביניהם בחייבי מיתות בי"ד, ואומר אני דחייבי מיתות בי"ד דפטורין מתשלומין משום קילב"מ לא שייך במידי דהקדש בין בקדושת הגוף ובין בקדושת בדה"ב שהתשלומין הן לשמים, ואיך יהיו פטורין מטעם קילב"מ והרי כל קילב"מ חייב בדיני שמים כדאיתא בב"מ (דף צ"א) גבי אתנן אסרה תורה אפי' בא על אמו וא"כ אין לפטור תשלומין שהן לשמים, וא"כ ממילא משפחת לה קרבן מעילה בהדי חייב שבת, אף כל זה הוא לרבנן אבל לרנב"ה אפי' לשמים ליכא מיתה ותשלומין דהרי באמת הא דחייב לצאת ידי שמים אף היכא דקילב"מ למדתי טעם הדבר מדברי הגמ' בב"מ שם דקרא דכדי רשעתו לב"ד קמזהיר רחמנא שב"ד לא יחייבו שתי רשעות עיין מכות ודף י"ג ע"ב) דמטין דברי הש"ס הכי] אבל הוא מצד עצמו תשלומין יש עליו וחייב לשלם, ורבים מהראשונים ז"ל ס"ל דגם ב"ד מחייבין אותו לשלם אלא דלא נחתינו לנכסיה ולא פייפינו ליה עיין בשמ"ק בב"מ שם.

וכל זה לרבנן אבל לר' נבה"ק דכרת נמי פותר מתשלומין והרי פרת ב"ד דשמים מחייבו ליה וצ"ל לדידה דלא רק לבי"ד של מטה קמזהיר רחמנא על שתי רשעות אלא דגם להחוטא גופא פטרה רחמנא גם מלצאת ידש"מ, וא"כ בפסחים שם דהסוגיא אזלי אליבא דרנב"ה שפיר לא מעל דכיון דפטור מקרן וחומש אפי' לצאת ידש"מ ליכא אשם אבל שם בכריתות ר"מ שפיר קאמר אף אם היתה שבת והוציאה בפיו ואפ"ה חייב אשם

מעילות פנין דהחוב הוא לשלם לשמים לבי גזא דרחמנא אין בו פלל דין קילב"מ עכ"ל בקיצור מעט.

וא"כ לדברי התוס' בכתובות שהבאתי בראש דברינו דרבי סובר כרנב"ה ממילא גם לרבי אף לצאת ידש"מ לא תחייב היכא דקילב"מ, וא"כ הדרא קושיתנו לגופתה דאיך קאמר רבי ומעלה מעל בה' לרבות אימורי קדק"ל למעילה הא פנין דאחלב חייב פרת אאכילה א"כ פטור מקרן וחומש אפי' בשנג על החלב וכיון דליפא קרן וחומש ליפא גם קרפן מעילה וכבר הוכחנו לעיל דרבי ע"כ לא לבד לענגן הנאה מרבה מעילה דחלב האימורין אלא גם לענגן אכילה, ודע שבדברי הצ"ח האלה תירצו רבים הרמב"ם דפסק בפ"א מה' מעילה דכל המועל בזדון לוקה ומשלם ותמוה דהרי קיי"ל אין אדם לוקה ומשלם, ותירצו ע"פ דברי הצ"ח דבמעילה שהתשלומין הוא לצאת ידש"מ לא שייך קילב"מ ולוקה ומשלם לרפנן דרנב"ה דהלכה כמותם, וכ"כ הרב טעם המלה בפ"ב מה' גנבה והביא עוד ראיה לזה מירושלמי (פ"ז דתרומות ה"א ופ"ז דב"ק ה"ב) דאיתא שם בזה"ל, רבב"ח בשם רשב"י שני דברים מסורין לב"ד את תופס אחד מהו יצא דבר שהוא חסור לשמים עכ"ל וע"ש במראה הפנים שפי' פן להדיא, אבל לענ"ד אין זה מעלה ארוכה ליישב פסק הרמב"ם דבמעילה לוקה ומשלם, דהרי פשטות דברי הצ"ח דבמעילה לא שייך פלל קילב"מ משום דהתשלומין הו' לצאת ידש"מ אין זה אפיה מחייבו שתי רשעיות רק מיתת ב"ד סקילה דשבת לבד תמוהין לכאורה, דמה בכך שהתשלומין הו' לבי גזא דרחמנא לשמים הרי עכ"פ בי"ד של מטה הם מחייבין אותו לשלם הפמון וכופין אותו ע"ז והם המחייבין אותו המיתה ובנדאי מיקרי זה אפיה מחייבו שתי רשעיות, ומה דמיון הוא זה לכרת וממון דהפרת לאו בי"ד של מטה מחייבין אותו פלל, אלא ע"כ דלשון הצ"ח אינו מדוקדק בזה המקום כ"כ ואין פונתו פלל דבמעילה לא יהיה דין דקילב"מ פלל, אלא פונתו היא לחדש דאם חייב קרן וחומש אפי' רק לצאת ידש"מ נמי יש קרפן מעילה, והא שפכתו התוס' בפסחים (דף כ"ח ע"ב) שם הוא רק לרנב"ה דס"ל דכרת וממון נמי הוה שתי רשעיות א"כ לדידיה גם אם עונש אחד ע"י ב"ד של מעלה לבד נמי לא עבדינן ביה עונש הקל, וא"כ לדידיה ע"כ פל היכא דאמרין קילב"מ גם לצאת ידש"מ פטור מהממון, משו"ה אליבניה שפיר כתבו שם התוס' דכיון דפטור מקרן וחומש אפי' לצאת ידש"מ פטור נמי מקרפן מעילה, אבל לר"מ דס"ל פרבנן דחייבי פריעות חייבין בתשלומין א"כ עונש לשמים פלומר ע"י שמים ועונש ע"י ב"ד של מטה לאו ב' רשעיות הו', ממילא פל קילב"מ לצאת ידש"מ חייב לשלם וא"כ גם במעילה אם היה שבת והוציאו בפיו, נהי דבי"ד אין יכולין לכופו לשלם הקרן והחומש של מעילה מ"מ פנין דלצאת ידש"מ הוא חייב קרן וחומש שפיר חייב גם קרפן מעילה ומתורץ שפיר מאוד קושית העולם, אבל הרמב"ם דפסק דבי"ד של מטה מחייבין את ההזיד במעילה מלקות וממון נדאי דקשה אמאי ודו"ק היטב הדק] אלא דהרבה אחרונים לא ס"ל כהצ"ח בזה דהרי הקצות והנתיבות חתרו ליישב קושית העולם באופנים אחרים ועיין בספר עין יצחק ח"א חלק אבהע"ז סי' פ"א וסי' פ"ב ולענגן הקושיא על הרמב"ם שהבאתי בההגהה דלמה פסק דהמועל בזדון לוקה ומשלם לענ"ד נוח יותר תירוץ הרב דבר שמואל סי' שכ"ו וז"ל שם דהרי עיקרא דהא מילתא דא"א לוקה ומשלם הוא משום דכתיב פדי רשעתו, והתם מיירי בתשלומי ממון אבל במוציא שם רע דהתשלומין הו'

קנס קי"ל באמת דלוקה ומשלם, וא"כ במעילה שהתשלומין הן להקדש ואין לו בעלים של הדיוט תובעין כי אם מסירתו לגבוה משום פפרה ואפ"ל בקד"מ נמי התשלומין עכ"פ לגבוה] והנה קנסא ושפיר דיינינו ליה פמוציא ש"ר דלוקה ומשלם עכ"ל בקצרה, אבל במיתה גם כשהתשלומין הוא קנס נמי קי"ל דא"א מת ומשלם דרבה לבדו ס"ל בכתובות דף ל"ד ע"ב) דחידוש הוא שחדשה תורה בקנס דאע"ג דמקטל משלם אבל אינה אמוראי פליגי עליו בזה ודו"ק בכ"ז היטב: והא אריו"ח קש"מ יצאו ממ"ע דבר תורה, אין מפאן סתירה להר"ן שכתב בפרק הנהב דהא דאריו"ח דבר תורה פספ קונה לאו מקרא יליף אלא אסמכתא דחייב שאני משלילה ודו"ק: תוס' ד"ה מתננתא פלומר דבר ברור וכו' עד סוף הדיבור, מדבריהם מבואר שלא היה בגירסתם פאן בדברי ר' ינאי מילת ועולה רק בדה"ב לבד, משו"ההקשו מדר' ינאי דהכא אדר' ינאי בתמורה ותירצו דר' ינאי לא פא לאפוקי עולה אלא שאר קדק"ד פחטאות ואשמות, אבל עולה ובדה"ב שוין דכולן לה, וא"ת א"כ מאי פריה הש"ס אר' ינאי ממשנתנו דילמא מיירי מתניתין בעולה כמש"כ התוס' ד"ה קדשי מזבח מצטרפין וכו', י"ל מדלא קתני במתניתין העלאה בחוץ ש"מ דבחטאת ואשם נמי מיירי דליכא בהו חייב על העלאה בחוץ בבשרן כמש"כ לעיל, וא"ת אפתי מאי פריה הש"ס מהא דאמר ענלא אריו"ח קדשים שמתו יצאו מידי מעילה וכו' דילמא מיירי ענלא אמר ריו"ח בעולה דאיכא בה ג"כ מעילה מחיים ולעיל (דף ב' ע"ב) לל הגירסאות מוכח עכ"פ דריו"ח לאו בחטאת ואשם מיירי דהרי משני התם חטאת הואיל ולכפרה קאתי וכו' ע"ש וא"כ נדאי די"ל דמיירי בעולה לחוד, וי"ל דכיון דקאמר קדשים שמתו בלשון סתמי משמע נדאי דלא קאי עכ"פ על עולה לחוד וע"כ דעל קדשים קלים נמי קאי ולכך פריה הש"ס שפיר עכ"ל הרב קרן אורה וקטורת הנה רק אמזבח הפנימי ור' ינאי מיירי רק בקדשי מזבח החיצון: ד"ה ואפ"ל פי מתה וכו' והקשה ר"ח פהן מי דמי וכו' אבל האי לאו בר פדיון הוא דלאו בר העמוהע"ר הוא עכ"ל, הא דפשיטא ליה לר"ח פהן דכיון דאין לו פדיון אין בו מעילה ג"כ דלא שנה מידי להקדש, אע"ג דאם נימא דיש בו מעילה יוצא לחולין ע"י המעילה ושנה אח"כ דמים וא"כ לא דמי להאנכל חמץ של הקדש בפסח בפסחים (דף כ"ט) דלא מעל, דהתם גם אם מעול ויוצא לחולין גם אז לא יהיה שנה פלום דחמץ של חולין בפסח נמי הרי אסור בהנאה משא"כ הכא דנבלת חולין שנה פספ.

הוא משום דאזיל בשיטת התוס' לקמן (דף י"ט ע"ב) ד"ה מאי טעמא דזה דענין מסבא דכל דבר שאין לו פדיון אין מועלין בו וקרא דאיל האשם מבעיא ליה לכ"ש דיוצאין לחולין ע"י מעילה ולר' נחמיה מבעיא ליה לדרשא אחריתא ע"ש, אבל המפרש פי' שם כפשוטו דילפינו מאיל האשם דקרבות קדוה"ג אין יוצאין לחולין ע"י מעילה דאי לא קרא הוא שיוצאין לחולין ע"י מעילה אע"ג שאין להם פדיון, וא"כ י"ל דדוקא קרבות קדוה"ג דגלי בהו קרא אין יוצאין לחולין ע"י מעילה אבל קדשי בדה"ב דליכא קרא יוצאין ע"י מעילה לחולין אע"ג שאין להם פדיון כגון שמתו, מיהו בירושלמי דמע"ש (פ"ג ה"ו) הבאתיו לעיל (דף י"ב ע"ב) במשנה מבואר דחלב חמורה אם אין לה פדיון אין בה מעילה ג"כ ע"ש שהבאתי לשונו, אבל מ"מ י"ל דש"ס דיון חולק בזה על הירושלמי ואכמ"ל בזה יותר, ומש"כ התוס' פאן וז"ל וי"ל דש"ס דיון חולק בזה על היו בכלל העמוהע"ר כר"ש עכ"ל לכאורה תמוה וכי משום ש"מ ס"ל דלא פהלכה ניקום

ונקשה, אדרבה נימא דריו"ח ס"ל כהלכה דקבדה"ב בעי העמוהע"ר ולא תקשה, אף השמ"ק פתב ראיה מדנקט מתו ולא נקט נשחטו דהנה משמע שלא היה בהן העמוהע"ר משמע דהטעם אינו משום דלאו בר העמוהע"ר הוא אלא משום דכי מתו פקע קדושתיהו עכ"ד.

וראיה זו מדנקט מתו ולא נקט נשחטו חלושה מאוד עיין בכורות (דף ט"ו ע"א) אמרי א"כ ניתני אם נעשה טרפה יקברו ועיין עוד לקמן בסמוך עוד תירצו ונ"ל אי נמי מי לא עסקינו דהעמידו מחיים ולא הספיק לפדותו עד שמתו ואפ"ה קאמר עולא דיצאו מידי מעילה עכ"ל, וכבר העיר הגליון הש"ס דבתוס' חולין (דף קל"ה ע"א) מבואר דהעמדה והערכה בעינו שתהיה בשעת פדיה, והרמב"ם ס"ל כהתוס' בחולין כמש"כ המל"מ פ"ה הי"ב מה' ערכין, ואולי יש לחלק ולומר דהא דבעינו פדייה בשעת הערכה לדעת התוס' בחולין הוא מחשש דילמא יושבח משעת העמוהע"ר עד שעת פדיה ונמצא הקדש מפסיד, וזה שייך רק באין דעתו לפדותו מיד דומיא הא דחולין שם ע"ש, משא"כ פאן דרצה לפדות מיד אלא דלא הספיק לפדות עד שמתו כמו שדייקו התוס' מהני שפיר העמוהע"ר דמחיים לפדיון דלאחר מיתה, א"נ י"ל דהתם שאני דגיגה.

מצד עצמו לאו בר העמוהע"ר הוא רק מפני שהיה מחובר מעיקרא לבע"ח כמש"כ התוס' שם וכינון שהטלה שהיא הגורמת להעמוהע"ר עדיין חיה משו"ה בעינו שם העמוהע"ר בשעת פדיה קודם גזיזה, משא"כ פאן שמתה בהמה סגי בהעמוהע"ר דמחיים ודו"ק, ויש להקשות עוד אדברי התוס' פאן מערכין (דף ו' ע"ב) בשלמא גוסס וכו' דלאו בר העמוהע"ר הוא, דנימא נמי מי לא אסקינו שנערה ונעמד ונהערף ומיד אט"פ נעשה גוסס ונערה אחר שנעשה גוסס מאחר ודו"ק ואולי יש ליישב בדוסק: ועיין בהגהות הר"ש שמש"כ בדברי התוס' פאן ועיין בשעה"מ פ"י ה"ב מה' בפורים ע"ש ובהגהות מצפה איתן בזבחים דף ק"ג: באו"ד וא"ת תיפוק ליה דלא מעל משום דאין פודין אה"ק להאכילן לכלבים וכו' וי"ל וכו' אבל שאר הנאות פודין בקדשי בדה"ב וכו' ולהכי שייך הכא בקדשים שמתו מעילה עכ"ל, ובשמ"ק מסיים בזה"ל וא"ת והא אמרינן קדשים שמתו יקברו, וכן אמרינן בב"ק שור פסוהמו"ק שנפל לבור דנבלתו לא הנה לבעלים משום דאין פודין ולפ"מ שפי' אמאי והא אמרינן דשאר הנאות מותרות, וי"ל דשאני התם דאיכא קדוה"ג וא"כ איסור דאין פודין הוא מה"ת ומשו"ה דין הוא דלשאר הנאות נמי אסורות אבל הכא קדשי בדה"ב דליכא אלא קדוד"מ וא"כ איסור דאין פודין לא הנה אלא מדרבנן משום בזיון קדשים משו"ה דין הוא דפודין בשאר הנאות וכן פי' בפ"ק פל שעה עכ"ל, מבואר דהתוס' פאן לא ס"ל כהתוס' בב"ק (דף נ"ג ע"ב) ד"ה לענין פלים שהעלו שם מסוגיא דפסחים דלרב אשי מותר באמת לפדות להסיק תחת תבשילו ורק רב יוסף ורבא ס"ל דבכל ענין אסור וידעתם שם לרב אשי גם בקדשי מזבח שמתו מותר לפדותן להסיקן תחת תבשילו, אבל התוס' בפסחים שם (דף כ"ט ע"ש) ס"ל דבקדשי מזבח לכו"ע אסור לפדות להסיק אלא דבקדשי בדה"ב ס"ל לרב אשי דמותר לפדות להסיק ורב יוסף ורבא פליגי עליו גם בקדשי בדה"ב וס"ל דאסור לפדות להסיק והתוס' פאן ס"ל פשיטת התוס' בפסחים, אכן גם לפשיטת התוס' בב"ק דלרב אשי גם בקדמ"ז פודין להסקה היינו דוקא מדאורייתא אבל מדרבנן אף לרב אשי אסור דגזרינן אטו פדיה לאכילת פלבים ורק בדה"ב לא גזרו דהנה פליגי גזרה לגזרה, והמהרי"ט אלגזי אות ל"ז

הקשה על התוס' בב"ק ממשנה מפונרשת בתמורה (דף ל' ע"ב) כל הקדשים שנעשו טרפה אין פודין אותן הרי דאין להם פדיה כלל אף להסקה ונשאר בצ"ע ולדברינו ניחא דהתם מדרבנן קאמר ומדרבנן נדאי דקדמ"ז אין פודין להסקה, ובשעה"מ פ"א מה' איסורי מזבח הקשה על התוס' דב"ק מהא דאימא בב"ק (דף יו"ד ע"א) מתקיף לה רב אשי ליתני חנומך בשור מבבור וכו' שור פסוהמו"ק הרי מוכח דמדאורייתא אין פודין קדשי מזבח גם להסקה, ובח"ס חלק יו"ד סי' רי"ט האריף ליישב קושיתו ובספר שי למורא על בכורות תירץ דרב אשי בב"ק רוצה להוכיח שיטתו דמה"ת מותר להסקה דאל"כ למה לא תני חנומך בשור מבבור בשור פסולי המוקדשין וזהו פננת קושיתו ע"ש וקצאתי בכל זה, אבל הא קשיא לי כיון דלכל השיטות לרב יוסף ורבא גם בקדשי בדה"ב אסור לפדות להסקה, א"כ מאי מקשה הש"ס פאן אי לימא בקדשיבדה"ב אפי' כי מתו נמי וכו' דילמא ריו"ח ס"ל פרב יוסף ורבא דגם קדשי בדה"ב אסור לפדות אפי' להסקה מדרבנן עכ"פ ונשפיר מייירי ריו"ח אפי' בקדשי בדה"ב ומנ"ל דריו"ח פרב אשי ס"ל וצע"ג: ולדברינו מוכן קושית הכ"מ שהקשה על הרמב"ם ריש פ"ג מה' מעילה שפסק שם לדינא דריו"ח דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה רק אקדשי מזבח, והקשה הכ"מ דלמה לא יהיה פן גם בקדשי בדה"ב ונדחק ליישב, ותפס עליו הבה"ז הרי מפונרש בסוגיין דבקדשי בדה"ב שמתו יש מעילה דלא יהא אלא דאקדיש אשפה לבדה"ב, אבל לפי המבואר לעיל קושית הכ"מ ברורה, דכיון דהרמב"ם פוסק דקדשי בדה"ב איתנהו בכלל העמוהע"ר וגם פסק בפ"ה מה' ערכין הי"ב דהעמדה והערכה וגם הפדיה צריף להיות מחיים דוקא, וגם מבואר שם דס"ל דאין פודין את הקדשים אפי' של בדה"ב להאכילן לכלבים וגם להסקה אסור א"כ גם קדשי בדה"ב שמתו נדאי דאין בהן מעילה ולא דמי לאשפה כלל פקושית התוס' והו"ל להרמב"ם לפסוק דקדבדה"ב שמתו נמי אין בהן מעילה וליישב דברי הרמב"ם נראה דהנה כפי רגמ"ה פאן כתב וז"ל, לא יהא אלא דאקדיש אשפה פלומר כי היכא דאשפה קדיש לדמיה ה"נ אם מקדיש בהמה לאחר מיתתה לבדה"ב מי לא קדשה לדמיה ואית בה מעילה עכ"ל, הנה חידש לנו דמייירי דאקדיש בהמה לאחר מיתתה וכוה מתורצין כל קושיות התוס' דהרי אם הקדיש לאחר מיתה לכו"ע לא בעי העמדה והערכה ולא שייף לומר אין פודין קדשים להאכילן לכלבים, דנדאי הא דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים היינו דוקא בדבר שבשעת הקדישו היה ראוי למזבח או לאדם, אבל אם בשעת הקדישו היה ראוי רק לכלבים פודין אותו לכלבים פמפונרש בתוספתא ספ"ד דתמורה, וכן משמע במשנה דתמורה (דף ל' ע"ב) דתנו כל הקדשים שנעשו טרפה משמע דאם נטרפו קודם שהקדישן פודין גם לכלבים וזהו דקאמר ר' אושעיה בתמורה (דף י"ז ע"ב) המקדיש את הטרפה פודין אותה ואכמ"ל בזה יותר, אלא דעיקר פי' רגמ"ה לכאורה תמוה מאוד דהרי ריו"ח קדשים שמתו קאמר הרי דמייירי שהקדישן נאח"פ מתו, וזוהי הסיבה שהמפרש פאן אשר תמיד הולך הוא בדרך רגמ"ה נאיד פאן מפירושו ופירש כפשוטו אבל מצנה ליישב דברי רגמ"ה, ונראה לומר דהנה קדשי מזבח וקדשי בדה"ב אע"ג דאנן אמרינן פעת דבשניהם אם מתו אין מועליו בהן מ"מ אין ענינם וטעמם שונה, דבקדמ"ז הרי יש בהן מעילה לעולם ועיין מש"כ בזה לקמן בסמוך ד"ה וכתב, והא דאין מועליו בהן לאחר מיתה הוא משום דאינו עוד קדשי ה' דלא חזי לגבוה וא"כ מניעת המעילה המיתה גורמת בהן.

משא"כ קדשי בדה"ב אין בָּהֶן נפ"מ בין מחיים בין אחר מיתה שְׁהָרִי לֹא לְהִקְרַבְתָּ עִצְמוֹן
קִיָּמָא אֲלֵא דְבָהֶן יֵשׁ פֶּלֶל אַחַר דְּרַק אִם הֵם שְׁוֹוִין פְּרוּטָה מוֹעֲלִין בָּהֶן וְאִם אִינּוּ שְׁוֹוִין
פְּלוּם אִין בָּהֶן מְעִילָה, וּמְמִילָא קְדָשִׁי בדה"ב שְׁמָתוּ פִּינּוּ דְאִינּוּ שְׁוֹוִין פְּלוּם דְהָרִי אִין
פּוֹדִין אַה"ק לְהַאֲכִילָן לְכָלְבִּים וְאַפִּי' לְהַסְקָה אִין פּוֹדִין וְגַם דְבָעֵי הַעֲמוּהוּע"ר וְלֹאֲחַר מִיתָה
אִי אֲפֻשֵׁר מְמִילָא אִין בָּהֶן מְעִילָה, וְהִנֵּה רִיו"ח לֹא קָאָמַר בְּלִשׁוֹנוֹ קְדָשִׁים שְׁאִינּוּ שְׁוֹוִים
פְּלוּם אִין בָּהֶן מְעִילָה רַק קְדָשִׁים שְׁמָתוּ אִין בָּהֶן מְעִילָה הָרִי דְמִיָּרִי בְּקְדָשִׁים שְׁהַמִּיתָה
גּוֹרְמַת מְנִיעַת הַמְעִילָה וְע"כ דְמִיָּרִי בְּקִדְמוּתָא, דְקְדָשִׁי בדה"ב הָרִי חָל גַּם עַל דְבָר שְׁאִינּוּ
בְע"ח נְמִי וּמוֹעֲלִין בּוֹ וְאַף דְבְּאַמַּת אִם הַקְדִּישׁ בְּהֵמָה חִיָּה לְבדה"ב וּמִתָּה אִין בָּהּ שׁוֹב
מְעִילָה אֲבָל הָרִי אִין עֵיקַר הַטַּעַם מְשׁוּם דְמִתָּה רַק מְשׁוּם דְלֹא שְׁוִה פְּלוּם מְשׁוּם דְאִין לָהּ
פְּדִיוֹן וְזֵה אִין צִוְרָה לְרִיו"ח לְהַשְׁמִיעֵנוּ פָּאן, וְע"כ דְרִיו"ח בְּקְדָשִׁי מְזַבַּח אִיָּרִי דְבָהוּ
הַמִּיתָה גּוֹרֵם מְנִיעַת הַמְעִילָה, וְזֵהוּ פְּנֹנֶת הַש"ס דְקָאָמַר וּבְמֵאִי אִי בְּקְדָשִׁי בדה"ב לֹא יֵהָא
אֲלֵא דְקָדִישׁ אֲשֶׁפָּה לְבדה"ב לֹא אִית בָּהּ מְעִילָה בְּתַמִּיה וְא"כ ה"נ אִם הַקְדִּישׁ בְּהֵמָה
מְזַבַּח הָרִי וְדֵאִי דְמוֹעֲלִין בָּהּ נְמִי, וּמָה שְׁאִין מוֹעֲלִין בְּהַקְדִּישׁ מְחַיִּים וְאַח"כ מִתָּה הוּא רַק
מְשׁוּם דְאִינָה שְׁוִה פְּלוּם וְזֵה לֹא אֲתִי פָּאן רִיו"ח לְאֲשֶׁמְעִינוּ, אֲלֵא ע"כ דְבְּקְדָשִׁי מְזַבַּח
קִיָּמִי וְזֵהוּ פְּנֹנֶת פִּי' רַגְמ"ה וְאִין אֲנִי צְרִיכִין פֶּלֶל לְתִירוּצֵי הַתּוֹס' לְפִירוּשׁוֹ, וְגַם הָרַמְבַּ"ם
פֶּתַח שְׁפִיר קְדָשִׁי מְזַבַּח וְלֹא קְדָשִׁי בדה"ב דְגַם הוּא דִין יְצִיאָה מְמִעִילָה בְּגֵרָם הַמִּיתָה אֲתִי
לְאֲשֶׁמְעִינוּ וְלֹא דִין דְבָר שְׁאִין בּוֹ שְׁוִוִי מִמּוֹן אִם שְׁהָדִין דִּין אֲמַת דְכָל שְׁאִינּוּ שְׁוִה פְּלוּם
אִין בּוֹ מְעִילָה וְדו"ק הֵיטֵב: וְלְקוּשְׁטָא דְמִילְתָא נִרְאָה יוֹתֵר דְהָרַמְבַּ"ם ג"כ מְפָרֵשׁ סֻגְיַת
הַש"ס פָּאן כְּפִשׁוּטָה אֲלֵא דְס"ל דְקְדָשִׁי בדה"ב שְׁמָתוּ אַע"ג דְפְּדִיוֹן אִין בָּהֶן מ"מ מְעִילָה
יֵשׁ בָּהֶן וְיִוצְאִין לְחֻלְוִין ע"י מְעִילָה, דְהַש"ס דִּילֵן חוֹלֵק בְּזֵה עַל הִירוּשְׁלָמִי דַמְע"ש וּפ"ו
ה"ג) שְׁהַבְּאִתִּי לְעֵיל בְּרִישׁ דְבְּרִינוּ בְּתוֹס' פָּאן בְּעֵיקַר קְוָשִׁית ר"ח פֶּהֶן עֵי"ש, וְיֵשׁ בְּזֵה
רְאִיּוֹת נְאֻמָּנוֹת דְכֵן הוּא דַעַת הָרַמְבַּ"ם וְא"כ דְבְּרִי הַש"ס הֵם כְּפִשׁוּטָן וְדְבְּרִי הָרַמְבַּ"ם
הֵם ג"כ כְּפִשׁוּטָן בְּלִי שׁוּם דְחֻסָּק וְאֲכַמ"ל יוֹתֵר בְּזֵה: ד"ה מֵהָאִי קָרָא קְדָשִׁי בדה"ב וְכו',
מִסְקִנַּת דְבְּרִיהֶם הוּא דְמַרְיבּוּיָא דְכָל חֵלֶב שְׁמִיעִינוּ מְעִילָה בְּבִשְׂרַ קְדָשִׁי דְקוֹדֵם זְרִיקָה
וְאַיְמוּרֵי קְדָשִׁי לְאֲחַר זְרִיקָה וְאֲע"ג דְכָל חֵלֶב בְּאַיְמוּרֵין נְאָמַר, שְׁמִיעִינוּ מִיָּנָה נְמִי בְּשִׂר
קְדָשִׁי דְקוֹדֵם זְרִיקָה מְדַחְזִינוּ דְקְדָשִׁי ה' לֹא וְנִקָּא הוּא כְּבַתְמוּרָה (דָּף ל"ב ע"ב) מְמִילָא
גַּם בְּשִׂר קְדָשִׁי דְקוֹדֵם זְרִיקָה בְּכָלְל, וְאַחַר זְרִיקָה פְּהִגִּים מְשׁוּלְחוֹן גְּבוּהָ קִזְכוּ אֲבָל קוֹדֵם
זְרִיקָה קְדָשִׁי ה' אֲקָרוּ וּמוֹעֲלִין בָּהֶן, וְהָרִי אֲפִי' חֲרָמִי פְּהִגִּים נְמִי מוֹעֲלִין בָּהֶן כ"ז שְׁהֵן בְּיַד
בְּעָלִים דְאֲתָרְבוּ מִלֵּה' פְּדֵאִיתָא בְּתַמּוּרָה, וְקְדָשִׁי בדה"ב וְדֵאִי דִינְדְעִינוּ דְמוֹעֲלִין בָּהֶן מֵהָאִי
קָרָא כְּדָאָמַר ר' יֵנְאִי, וְרֵאִיתִי לְהֵרֵב מִתָּן בְּסַתֵּר שְׁהַקְשָׁה מְפָאן עַל הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה (דָּף ג'
ע"א) ד"ה מָה תְּרוּמָה קְדוּהָ ג' שְׁהַקְשׁוּ דְכִינּוּ דְמְעִילָה יִלְפִינוּ חֲטָא חֲטָא מְתַרוּמָה מְנ"ל
בְּקְדָשִׁי בדה"ב מְעִילָה הָרִי אִינּוּ רַק קְוָשִׁית דְמִים, וְהַקְשָׁה הָרֵב הַנְּ"ל הָא פָּאן קָאָמַר
דְמִקְרָא דְמִקְדָּשִׁי ה' קְדָשִׁי בדה"ב שְׁמִיעִינוּ קְרָשִׁי מְזַבַּח לֹא שְׁמִיעִינוּ הָרִי דְאִית לּוֹ יִלְפוּתָא
לְמְעִילָה בְּקְדָשִׁי בדה"ב לְהִדְיָא וְהִבִּיא שְׁהַפְנִים מְאִירוֹת בְּחִידוּשֵׁיו לְזַבְּחִים (דָּף ט"ו ע"ב)
הַקְשָׁה כֵּן וְהִנֵּחַ בַּצ"ע, וְאַנִּי בְּעֵנִי לֹא יִדְעָנָא מְאִי קוּשְׁיָא דְאִטוּ הָאִי קָרָא דְמִקְדָּשִׁי ה' רַק
קְדָשִׁי בדה"ב יִדְעִינוּ מִיָּנָה הָרִי עוֹלָה נְמִי יִדְעִינוּ מִיָּנָה וְא"כ שְׁפִיר הַקְשׁוּ הַתּוֹס' דְכָמוּ
דְמַמְעֻטִינוּ מְחוּבָּר לְקַרְקַע מַג"ש דַּח"ח מְתַרוּמָה אַף דְקְדָשִׁי ה' הוּא וְאַמְרִינוּ דְקָרָא אֲתִי
לְתַלּוּשׁ, כֵּן נִיָּמָא דִּילְפִינוּ מְתַרוּמָה דְרַק בְּקְדוּהָ ג' יֵשׁ מְעִילָה וְלֹא בְּקְוָשִׁית דְמִים וְקָרָא

דמקדשי ה' אעולה קאי לחוד, גם מה שהקשה הרב מתן בסתר על הרמב"ם פ"ה מה' מעילה ה"ב שפתב רק דקדשי בדה"ב עם קדשי מזבח מצטרפין ולא הביא תחילת המשנה כצורתה דקדשי מזבח מצטרפין זע"ז, לא ידענא מאי קשיא ליה דהרי הש"ס גופיה מקשה השתא י"ל קדשי מזבח עם קדשי בדה"ב מצטרפין קדשי מזבח עם קדמ"ז מפעיא ומשני משום דקתני פיגול ונותר וטמא דלא שייכי בקדשי בדה"ב משו"ה קפליג ליה, אבל הרמב"ם דלא מיירי שם רק בדיני מעילה ולא בדין פנו"ט משו"ה לא קתני קדמ"ז מצטרפין זע"ז דכ"ש הוא: וכתב הקרן אורה פאן וז"ל ואגב נבאר אזהרת מעילה מאין באתה רש"י ותוס' פתבו דילפינן ח"ח מתרומה בסנהדרין פקק ואלו הו הגשרפין ולכן הקשומנ"ל אזהרה בקדשי בדה"ב הרי תרומה היא קדוה"ג, והרמב"ם בפ"א מה' מעילה ובספר המצות פתב דילפינן מקרא דלא תוכל לאכול בשעריך, וקשה אמאי לא ליה ח"ח מתרומה, ובסוגיא דמפוח משמע דקרא ונדריה אחי לאוכל אחר זריקה ולעבור עליו בב' לאוין ע"ש בתוס' ובלח"מ פ"א מה' מעה"ק, ומש"כ המל"מ בריש ה' מעילה דע"כ קרא דונדריה אחי ללאו דמעילה דלאכילה לא צריה קרא דמפליל תקטר נפקא לא משמע פן במפוח שם עכ"ל הקרן אורה, ואם חפץ אתה לדעת הדבר לאשורו עיין במל"מ שם ותראה בריא דהאי דינא, ודע דקדשי מזבח נמי אינו חייב על מעילתו בפחות משו"פ אבל לא בעינן שיהא שנה להקדש מאומה דאפי' לא הפסיד להקדש כלל פינו שנהנה שו"פ מקדשי מזבח מעל, וכ"כ הרמב"ם מפרש בפ"ח ה"י מה' שגגות שגם על חתיכה של חלב נותר שאינו שנה להקדש פלום שהרי אינו נפדה ואינו נאכל בקדושתו וגם אינו ראוי לאכילת מזבח חייב משום מעילות.

דבקה"ג לא תליא כלל בהפסד הקדש וכ"כ התוס' ישנים בכריתות (דף י"ג ע"ב) ד"ה ואשם אחד עיי"ש, ואף דרש"י בכריתות (דף כ"ג ע"א) פתב דהא דמועלין בנותר הוא משום דאם עלו לא ירדו משמע דהיא דאם עלו ירדו אין בו מעילה פכר הפיר ע"ז בגליון הש"ס בכריתות (דף י"ג ע"ב) ובעין יצחק חלק אבהע"ז סי' פ"ב פתב דבאמת פליגי בזה רש"י ותוס' ישנים.

ועכ"פ תבין מזה דמה שכתבנו לעיל בסמוך בד"ה ולדברינו מוכן קושית הכ"מ בבבאור קושית הש"ס לא יהא אלא דאקדוש אשפה לבדה"ב אליבא דרגמ"ה והרמב"ם גימין להאמר ודאי לדעת התוס' ישנים בכריתות הנ"ל וגם לדעת רש"י בכריתות הנ"ל יש ליישב, ומה שהקשה עוד הרב קרן אורה על קושית התוס' לעיל דהא אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, וז"ל לפ"מ שכתבו התוס' בפסחים דהא דאין פודין קדושת דמים להאכילן לכלבים הוא מדרבנן א"כ שפיר פריה הש"ס אמאי לית בהו מעילה דבר תורה עכ"ל, בעיני הדבר פליאה דהרי התוס' בפסחים (דף כ"ח ע"א) ד"ה אין פודין פתבו ואין לתמוה אטו משום חששא דרבנן נפקיע מעילה דאורייתא, דכינו דאמרו רבנן אין פודין לא שנויא מידי עכ"ל, הרי דמשום האיסור דרבנן פקע המעילה דבר תורה, וכבר יש באחרונים אריכות גדולה בענין איסור דרבנן אי מקרי ראוי מה"ת ועיין בע"ז (דף ס"ג ע"א) בתוס' ד"ה והא מחסרא משיכה ואכמ"ל: ע"ב במשנה חמשה דברים בעולה מצטרפין זע"ז, חנינא אחי למעוטי דם דאין מעילה בדם ועוד דכינו דכתב המפרש דסיפא אצטריה לאשמעינן דבשר וחלב] וסולת והיין והשמן מצטרפין אע"ג דמינא אחרין נינהו להכי אשמעינן מנינא להשמיענו דבשרא ותרבא נמי תרי מינא אינון והכי

מוכח בכריתות (דף ט"ז ע"א) דקחשיב להא דמתניתין לתמשה תמחויין עיי"ש היטב דבשר וקלב ב' תמחויין הן ודו"ק, ודע דהתוס' בנבחים ודף ק"ט ע"א) כתבו דמשנתנו לאו לענן מעילה איירי פאן גם רש"י בכריתות שם מפרש דמשנתנו לענן העלאה בחוץ איירי, אלא דהתוס' בנבחים שם כתבו דגם לענן העלאה בחוץ לא מצטרפי ומסקי דמשנתנו לענן פגול נשנית לאפוקי מר' יהושע דתמחויין מחלקין אפי' לקולא, ועיין במל"מ פ"ד מה' שבועות ה"א דמפלפל בזה הרבה וקצרתי, והא דין מצטרף לאוכלין אע"ג דשיעורו ברביעית היינו משום דכשיקרוש יעמד על פזית או משום דכיון דאוכלין דרף אכילה גם יין שיעורו בכזית ודו"ק ומש"כ רש"י פאן והתוס' שם דמצטרפי לענן פגול לכאורה במנחת נסכים הרי ליכא פגול פדלעיל (דף יו"ד ע"א), אלא משום דר"מ ס"ל דנסכים הבאים עם הנבחה חייבין עליהם משום פגול וסתם משנה ר"מ להכי שפיר יש לומר דמשנתנו ס"ל דמצטרפי לענן פגול ג"כ ודו"ק: בגמ' מתני ליה ר"ה לרבא, בשבועות (דף י"ח) איתא ר"ה משמיה דרבא והגיה שם הגרי"פ משמיה דרב דהרי רב הונא מת קודם שנולד רבא כמש"כ הסדר הדורות, וכאן נראה עיקר הגהת השמ"ק דצ"ל מתני ליה ר"ה לרבה בריה דמעין סוגיא זו יש גם בב"ק (דף ק"ד ע"ב) א"ל רבה בריה ישתלמו קאמר מר או יש תלמוד קאמר מר א"ל יש תלמוד קאמינא ונראה דגם פאן צ"ל בעולם קאמר מר וק"ל: שם אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין זע"ז וכו' עיין מש"כ בתוס' ד"ה בשלמא ועיין בהגהות השמ"ק פאן: ברש"י ד"ה ששה דברים שבתודה וכו' והאי סולת דקתני היינו נמי מנחת נסכים וכו' עכ"ל והגיה השמ"ק בזה"ל ואית דאמרי הסולת זו מצה שבתודה והלקחם זו חמץ שבתודה הרא"ש ז"ל עכ"ל, ופלא בעיני שפלושון הזה ממש פתב גם רגמ"ה ז"ל, ובכלל לא הבינתי שהרי גם החמץ וגם המצה הרי באין מסולת דוקא ושניהם נקראין אחר האפיה לחם במקרא ובמשנה בכל מקום ומ"ש דהכא קרא תנא למצה סולת ולחמץ לחם וצ"ע: ד"ה אלא תני בעולה וכו' ענן אחר, א"ל רבי בעולם קאמרת דבכל דבר שבעולם מצטרפין אלו התמשה דברים [אפי' בחולין ולטמא טומאת אוכלין פן הגיה השמ"ק] והא קתני בתודה דמשמע דבנבחים מיירי ולא בחולין עכ"ל, ואינני מבין פי' זה דאטו ליכא טפי מתמשה דברים שיצטרפו לטומאת אוכלין או לענינים אחרים והרי לקמן (דף י"ז ע"ב) משנה שלמה שנינו כל האוכלין מצטרפין זע"ז וכו' עיי"ש וא"כ למ"ל להקשות והא קתני בתודה ששה דברים ולא פריה ליה דמ"ש ה' דברים ותו לא וברגמ"ה ליתא פי' זה דלאו רבו של המפרש היה עיין מש"כ בההארה שבראש מכילתין: בתוס' ד"ה בשלמא להעלותו בחוץ וכו' ולאפוקי מדר"א דאמר יש דם אע"פ שאין בשר וכו' עכ"ל, ר"ל דלר"א לא בעינן צירוף לענן לזרוק הדם דאפי' ליכא מאימורין ובשר פלל נמי זורק הדם, אבל פשיטא דאז לא שייך לומר וחיבין עליהן משום פגול נו"ט דהא בדם ליכא פגול נו"ט וא"כ לענן דינא דצירוף פגול נותר וטמא ליכא מחלוקת בין ר"א ור"י ודו"ק היטב: באו"ד והא דקתני לחייב עליהן משום פנו"ט היינו לזרוק עלין את הדם וכו' עכ"ל, הנה בנבחים (דף ק"ט ע"ב) כתבו דבריהם בותר ביאור וכוונתם הוא דאיך נפרנס לשנוייא דש"ס לישנא דברייתא דקתני מצטרפין לחייב עליהן משום פנו"ט פיון דמיירי לענן זריקה, ומירצו דכוונת הברייתא היא דכיון דמצטרפי אהדדי בשר ואימורין לענן זריקה א"כ היתה הזריקה כתיקונה והזריקה משווי לה פגול דכל דלא נזרק הרי אין חייבין משום פגול כדאיתא במכילתין בפ"ק

וכן הוא נמי בנותר וגם בטמא קי"ל במכות (נף י"ח ע"ב) דקונדס זריקה אין חייבין משום טומאה כיון דלא ניתר עדיין לטהורין ע"ש, והשמ"ק משנה הגירסא בתוס' אבל מ"מ הפל הולך אל מקום אחד כמעט, ועיין לעיל (נף ז' ע"א) לענין דין מחשבין על האבוד ועל השרוף וברמב"ם פי"ד מה' פסוהמו"ק, ודע דבתוספתא ספ"א דמכילתין שם איתא ברייתא זו בזה"ל, עולה ונסכיה מצטרפין זה"ז למעלה בחוץ ולחייב עליהן משום פנו"ט דתודה ולחמה מצטרפין זה"ז למעלה בחוץ ולחייב עליהן משום פנו"ט וכו' עיי"ש ותראה פליאות עצומות ע"פ דברי התוס' בנבחים (נף ק"ט ע"א) ד"ה עולה ואימוריה וצ"ע, גם מש"כ שם התוס' דלענין אכילה מייירי ואתיא כר"מ דנסכים הבאין עם הזבח חייבין עליהן משום פיגול, יש להעיר דאיהו אתיא ברייתא זו כר"מ הא בתוספתא קתני בהך ברייתא גם ענינים אחרים דמצטרפין כגון איסורי נזיר ונבלות וכחצי זית מבהמה טמאה בסו"ט ונחצי זית במיתתה ור"מ הא ס"ל בע"ז (נף ס"ו ע"א) דכל איסורי תורה מצטרפין זה"ז וצ"ע: עוד כתבו שם התוס' וז"ל והא דחלב ויין מצטרפין אע"ג דחלב בכזית ומשקין ברביעית הנ"מ בשתייה אבל דרף אכילה ששרה פתו ביין שיעורו בכזית עכ"ל, ובפשוטו פונתם כגון ששרה חלב ביין ונקטו פתו משום דהאי לישנא איתא בגמ' גבי נזיר כמש"כ שם בהגהות מלאכת יו"ט ע"ש, ולפי"ז יש לכאורה להקשות מאי קאמר ר"ע בנזיר אפי' שרה פתו ביין שיעורו בכזית, הרי בזה אפי' למשנה הראשונה שיעור בכזית בשלמא לשיטת רש"י דפי' שם דלמשנה ראשונה אפי' אכילה היא ברביעית א"ש, אבל להרמב"ם ולר"ת דס"ל דאכילה אף למשנה הראשונה היא בכזית ולא פליגי רק לענין שתייה א"כ מאי מיייתי ר"ע משרה פתו ביין דזהו דרף אכילה וגם למשנה ראשונה שיעורו בכזית, וע"כ לומר דתירוצ' התוס' בנבחים הוא רק לשיטת רש"י שהביאו התוס' [דמרש"י עצמו שלפנינו משמע דס"ל כר"ת שכתב דת"ק לא מדמי לה לשתייה ע"ש (נף ל"ח רע"ב) ת"ק לא מדמי ליה לאיסורי נזיר ולפי הנ"ל ע"כ דגריס מדמה ליה ודו"ק] אף א"כ הרי ישאר לנו קושית התוס' להרמב"ם ולר"ת דאיהו יצטרפו חלב ויין הא אין שיעורן שנה, ואין לדחוק דהפונה היא על יין קרוש דשיעורו בכזית גם גבי נזיר ומשו"ה מצטרף לחלב, זה אינו דהרי הא דחייבין על קרוש בכזית הוא משום דאם ימחה יתנה רביעית ולא משום דהנה אכילה פדמוכח בפירק המוציא יין דיין קרוש שיעור הוצאתו בכזית ואלו הנה אנוך הנה שיעורו בכזית, אלא ע"כ דגם יין קרוש משקה הוא ושיעורו בהוצאה בכזית משום דאם ימחה יעמוד על רביעית, אף י"ל בהיקף דמזה יתנה סייפתא להרמב"ם פי"ד מה' מא"ס דהמחה חלב או חמץ שיעורו ברביעית,, ואף דבחולין (נף ק"כ) אמרינן דאי כתב רחמנא בשרצים הו"א עד דאיכא כזית אלמא דהמחהו נמי בכזית, י"ל דנקט כזית משום דאז כשימחה יעמוד על רביעית כמש"כ היך איתן ברמב"ם פי"א מה' חמץ ה"א ונדפס ברמב"ם דפוס ווארשא, ולפי"ז שפיר מצטרף יין עם חלב או בשר שנמחו דשניהן שיעורן ברביעית, ומש"כ הרמב"ם בפ"א מה' מעה"ק ה"ב וחקלבה וכו' ויין של נסכים חמשתן מצטרפין לכזית נמי לכזית קונדס שנמחה קאמר ואחר שנמחה הוא רביעית, ומשום דבהלכה א' שם כתב דשיעורו בכזית כתב נמי בהלכה ב' דמצטרף לכזית היינו לדין כזית פלומר לשיעור חיוב, או דקמ"ל דאם שיערוהו קונדס שנמחה ונהנה כזית אין צריך עוד לשערו אחר שנמחה אם יש בו אז רביעית ונדאי יש בו רביעית אבל אם לא שיערוהו קונדס שנמחה ונדאי דאחר שנמחה

צָרִיף לְשַׁעְרוֹ אִם יֵשׁ בּוֹ רְבִיעִית כַּמֶּשֶׁ"כ הֵיךְ אֵיתָן שָׁם, אִי נָמִי י"ל דְּכִי אָמְרִינוּ מִשְׁקָה
הֵבָא לְאֹכֵל פְּאֹכֵל דְּמִי וְשִׁיעוּרוֹ בְּכַזִּית הֵינּוּ אִם בָּא לְאֹכֵל שָׁגַם הוּא אֶסוּר דָּאָז י"ל
דְּשִׁנְיָהֶם נַעֲשׂוּ אַחַד וְשִׁיעוּרָן בְּכַזִּית, אָבָל מִשְׁקָה שֶׁל אֶסוּר שְׁנֹבְלַע בְּאֹכֵל שֶׁל הֵיטֵר הָרִי
אֵין לוֹמֵר דְּהַמִּשְׁקָה נַעֲשֶׂה פְּהָאֹכֵל פִּינוּ דְּהָאֹכֵל מוֹתֵר לְגַמְרִי, וְע"כ עֲלִינוּ לְדוֹן עַל
הַמִּשְׁקָה פְּאֵלּוּ עוֹמְדָת בַּפ"ע מִמִּילָא גַם שִׁיעוּרָה הִנֵּה פְּעוֹמְדָת בַּפ"ט בְּרְבִיעִית, וּמִשׁו"ה
בְּנִזִּיר דְּפַת הֵיטֵר הוּא לְגַבְיָה וְלֹא נוֹכַל לְחַיְיבּוּ בְּכַזִּית מִטַּעַם הָאֹכֵל שֶׁהוּא הַפַּת, שְׁפִיר
פְּלִיג ר"ע אֲמַשְׁנָה רֵאשׁוֹנָה, מִשָּׂא"כ פֶּאֵן בְּמִשְׁנֵתֵינוּ לַעֲנִין פֶּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא דְכוֹלֵן אֶסוּרִין
שְׁפִיר אֲתִיָּא תִירוּץ הַתּוֹס' בְּזַבְחִים גַּם לְהֶרְמַב"ם וְלַר"ת וְדו"ק בַּכ"ז הֵיטֵב, וּמִזְּהָ מְבוֹנָאָר
שָׁגַם דַּעַת הַתּוֹס' פְּהֶרְמַב"ם דְּמִשְׁקָה שִׁיעוּרָן בְּרְבִיעִית לַעֲנִין אֶסוּרִין וְכ"כ בְּפִשְׁיטוֹת
הַנּו"ב בַּחֲאו"ח ס' ל"ו דְּמִשְׁקָה שִׁיעוּרוֹ בְּרְבִיעִית וְזֵהוּ דִּלְא פְּהַפְנִים מְאִירוֹת חֶלֶק ב' ס'י
קל"ו שְׁדַחָה דַּעַת הֶרְמַב"ם מְהַלְכָה וְהָרִי גַם הַתּוֹס' ס"ל כּוֹ וְקִצְרֵתִי: בְּמִשְׁנָה שְׁנָה הַתְּרוּמָה
וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְכו' מְצַטְרֵפִין וְכו', בְּפָרֶק הַזֶּהָב (דָּף ג"ה ע"ב) מוֹקְמִינוּ הָא דַּתְּנוּ הַתָּם
דְּמוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ עַל תְּרַמ"ע שֶׁל דְּמֵאֵי כַר"מ, דַּס"ל חֲכָמִים עָשׂוּ חִזּוּק לְדַבְרֵיהֶם פְּשָׁל
תּוֹרָה, וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' שֶׁם דְּרַק הָא דַּתּוֹסְפַת חוֹמֶשׁ דְּבוּדָאֵי הוּא ג"כ רַק מְדַרְבְּנָן
לְכַן בְּדֵמֵאֵי אֵין לְהַחְמִיר רַק אֲלִיבָא דַר"מ דְּחֲכָמִים עָשׂוּ חִזּוּק לְדַבְרֵיהֶם כַּש"ת, אָבָל הָא
דַּלְעֲנִין לְאַסוּר בְּמֵאָה וְאַחַד נָמִי מְצַטְרֵפִין זֶה אֵין צְוּרָה לְאוֹקְמָה כַר"מ דְּאַפִּי רַבְּנָן נָמִי
מוֹדוּ דְּתְרוּמָה דְּרַבְּנָן בְּעֵי נָמִי מֵאָה וְאַחַד לְבַטְלָהּ, וְכֵן הוּא בְּאַמַּת מִשְׁמַעוֹת הַסּוּגְיָא שָׁם,
אָבָל מְהֶרְמַב"ם מִשְׁמַע לְכַאוּרָה אֵיפְכָא דַבַּפ"י מַה' תְּרוּמוֹת פֶּסֶק דְּמוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ עַל
תְּרַמ"ע שֶׁל דְּמֵאֵי וּבַפְט"ו מַה' מֵאָה ס' לַעֲנִין תַּעֲרוּבוֹת הַשְּׁמִיטָה הָא דַּתְּרַמ"ע שֶׁל דְּמֵאֵי,
וּכְבָר הֶרְגִישׁ בְּזֵה הַתּוֹי"ט בְּפָרֶק הַזֶּהָב שֶׁם וְתִירוּץ דְּהֶרְמַב"ם סְמוּךְ בְּזֵה עַל הִירוּשְׁלָמִי
דָּשָׁם אֵיתָא שִׁיטָה זוֹ לְהִיפּוּף דְּמוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ מִשּׁוּם גְּזִירָה וְהָא דְּבַעֲיָנוּ ק"א לְבַטְלָה אֲתִי
כַר"מ, אָבָל מ"מ קִשָּׁה מְאוּד לְמָה אֲזִיל הֶרְמַב"ם אַחַר הִירוּשְׁלָמִי וּבַבְּבָלִי מְבוֹנָאָר לְהִיפּוּף,
וְגַם בְּעִיקָר הַדְּבָר תְּמוּהִין פֶּאֵן דְּבָרֵי הַתּוֹי"ט דְּבִסוּף הַלְכוֹת תְּרוּמוֹת מִשְׁמַע לְהִדְיָא דַּלְעֲנִין
בְּטוּל בַּק"א שְׁנָה תִי מ"ע שֶׁל דְּמֵאֵי לַתְּרַמ"ע שֶׁל וְדָאֵי וְאֵין חִילּוּק בֵּינֵיהֶם אֲלֵא לַעֲנִין
מַלְקוֹת דַּעַל דְּמֵאֵי אֵין לוֹקִין אָבָל לְכָל דְּבָרֵיהֶן שְׁנוּיִם הֵם וּכְבָר עָמַד בְּזֵה עַל הַתּוֹי"ט
הַשְּׁעָה"מ בַּה' תְּרוּמוֹת וְעֵינִין בַּמְהֵרִי"ט אֲלִגְזֵי פ"ד מַה' בְּכוֹרוֹת אוֹת מ"ו, לְכַן נִרְאָה
דְּהֶרְמַב"ם פֶּסֶק לַעֲנִין בְּטוּל בְּמֵאָה וְאַחַד דְּדֵמֵאֵי שְׁנָה לְנֵדָאֵי מִשּׁוּם דְּכֵן הוּא סְתָם מִשְׁנֵתֵינוּ
פֶּאֵן, וְגַם הָא דְּפֶסֶק דְּמוֹסִיף חוֹמֶשׁ עַל תְּרַמ"ע שֶׁל דְּמֵאֵי אַע"ג דְּמִשְׁמַעוֹת הַסּוּגְיָא דְּפָרֶק
הַזֶּהָב שֶׁם דְּלַרְבְּנָן אֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ, הוּא מִשּׁוּם דְּהַש"ס קָאָמַר שֶׁם דְּשְׁמוּאֵל לָאו שְׁפִיר
קָמְשֵׁנִי דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין מִיתַת ב"ד לְמִיתָה בִּיד"ש, וּלְפ"ז ע"כ טַעְמָא דְּמִתְנִיתִין הוּא מִשּׁוּם
שְׁלֵא יִזְלַזְלוּ בָּהּ וּכְשִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי, וְא"כ הַש"ס דִּילָן נָמִי ס"ל שִׁנּוּיָא דְּהִירוּשְׁלָמִי
וּמִשׁו"ה לֹא רִצָּה הֶרְמַב"ם לְדַחוֹת סְתָם מִשְׁנֵתֵינוּ מְהַלְכָה, וְאַף דְּרַבָּא שֶׁם מִשְׁמַע דַּס"ל
פְּשְׁמוּאֵל וְשְׁפִיר קָמְשֵׁנִי מ"מ פִּינוּ דְּאַבְיֵי פְּלִיג עָלֶיהָ וְס"ל כְּתִירוּץ הִירוּשְׁלָמִי פֶּסֶק
הֶרְמַב"ם פֶּן וְכַסְתָּם מִשְׁנֵתֵינוּ, וְיֵשׁ לְהַבִּיא קְצַת רֵאזִיָּה לְהֶרְמַב"ם דְּמִשְׁנֵתֵינוּ לָאו כַר"מ
אֲתִיָּא דַּלְר"מ מֵאֵי קַמ"ל דְּמִצְטְרֵפִין מִשּׁוּם דָּשָׁם אַחַד לְהֶם כְּדֵאָמְרִינוּ פֶּאֵן בַּגַּמ', הָא לַר"מ
בַּלֵּא"ה כָּל הָאֶסוּרִין שְׁבַתְּוֹרָה מְצַטְרֵפִין אֲהַדְדֵי כְּדֵאָמַר ר"י מִשְׁמָיָה בַע"ז (דָּף ס"ו ע"א)
אַע"כ דְּמִשְׁנֵתֵינוּ רַבְּנָן דַּר"מ הִיא, וְעֵינִין בְּבְכוֹרוֹת ר"פ עַד פְּמָה לַעֲנִין תְּרוּמַת חו"ל לְבַטְלָהּ
בְּרוּב וּבְרִש"י וְתוֹס' שָׁם וּבְמִנְחוֹת פָּרֶק הַתְּכַלֵּת גַּבִּי עוֹבְדָא דַר"ש עַכ"ל הַקְּרָן אוֹרָה וּכְבָר

האריכו בזה בעלי ההגהות במשניות דפוס ווילנא הקדשים בערלה פ"כ מ"א וע"כ אני מקצר בזה, גם מה שעמד פאן התפארת ישראל במשניות על לשון הרב במשנה זו בענין מינו ושאינו מינו לענין בטול פבר האריכו בעלי ההגהות במשניות פאן.

והעיקר נלע"ד כמש"כ בערלה בהגהות אור גדול מהגדול ממינסק זצ"ל ע"ש: רש"י במשנה ד"ה ומצטרפין לאוכל מפולן שנה פרוטה בשגגה וכו' עכ"ל, בפסחים (דף ל"ב ע"ב) איכא פלוגתא דתנאי דרבנן ס"ל דחייב קרן וחומש באוכל תרומה בשוגג הוא בכזית ואבא שאול סבר בשנה פרוטה והלכה פרבנן וא"כ קשה למה פ"ה המפרש משנתנו פאן דלא פהלכה, ובפ"י רגמ"ה פתב באמת דמצטרפין לאוכל מפולן כזית פרבנן וכ"כ הרע"ב במשניות פאן והמפרש הולך תמיד בעקבות הרגמ"ה וכאן שינה וצע"ג למה, והנה במנחות (דף ע"ז ע"ב) בעי רבא תרומת לחמי תודה חייבין עליהן מיתה וחומש פינו דאתקיש לתרומת מעשר או אין חייבין עליהן מיתה וחומש דבו נתמישיתו מיעט וסלק בתיקו ע"ש, וקשה דלמה לא פשיט ממשנתנו דקחשיב כל הנה דחייבין עליהן חומש ומצטרפין דאיכרו תרומה ותרומת לחמי תודה לא קחשיב, ובשלמא ממשנה דחמשה חומשין הו דב"מ (דף נ"ה ע"ב) לא פשיט דאפשר דכיון דקחשיב התם תרומת מעשר גם תרומת לחמי תודה בכלל פינו דמנה ילפינן לה אבל פאן לענין צירוף למה לא קחשיב גם תרומת לחמי תודה ובירושלמי יבמות ס"פ יש מותרות פסק רב דחוזרת אינה אוכלת בחזה ושוק ומוכח התם דתרומת לחמי תודה דינם פדין חזה ושוק ולרב גם בתרומת לחמי תודה אסורה החוזרת ע"ש והרמב"ם פ"ו מה' תרומות הביא הדין דחוזרת אינה אוכלת בחזה ושוק ולא הביא דאינה אוכלת בתרומת לחמי תודה ובעניי איני יודע למה השמיט הרמב"ם דין תרומת לחמי תודה] ודווקא גדול לומר דגם לענין צירוף פינו דתרומת לחמי תודה מתרמ"ע ילפינן לא הנה שיור, כמש"כ היד מלאכי העתיקו לי ידידי ר' שאול קאצינעלינבויגין הגאון אב"ד דק"ק שילעל יצ"ו בזה"ל, דלא שייך בב' דברים דאמי סד מחבריה ונהה פדבר אהד כ"כ הבית דוד פ"ק דב"ק וכ"כ הרמ"ז במשניות פ"ג דקדושין ויש ללמוד פן מתוס' זבחים (דף פ"ד רע"א) וז"ל אע"ג דתני אולי תני ושייר הך דחשיב בבבביתא שמה משום דמהני דהקא שמעין דכ"ש הנהו אלמא דלא מיקרי שיור היכא דאמי מהני דשנוין במתניתין וכו' עכ"ל היד מלאכי, גם בהאיבעיא רבעי רבא שם במנחות אי תרומת לחמי תודה מדמעט אם לאו ונשאר בתיקו בתוספתא דתרומות ספ"ח נראה דמדמעט אלא שאין הלשון מבואר שם יפה ואולי יש שם איזה חסרון בדפוס ולזה העירני ידידי הרב הגאון ד' דאופינא מו"ה נחום פרוך גינזבורג יצ"ו וכל זה אפתי צריך עיון, אחר כמה שנים הדפים ידידי זה ספרו מקור פרוך ובסי' ט"ו שם האריך בזה ולא הזכיר כלל דברינו אלה ולא אדע למה: במשנה פל השרצים מצטרפין זה עם זה, פ"ה בין לענין טומאה כמש"כ בפיהמ"ש להרמב"ם ז"ל בין לענין אכילה כמש"כ המפרש ורגמ"ה ז"ל והמתלוקת בגמ' הוא רק לענין גבלות, והטעם דבשרצים לכו"ע מצטרפין הוא משום דבמכות (דף י"ז ע"ב) איתא דלכל השרצים בין שרץ המים ובין שרץ הארץ ובין שרץ העוף יש בהן לאו אהד דלא תשקצו את נפשותיכם וגו' הכולל את כולן ועיין באלפס סוף פרק אלו טרפות ואכמ"ל, ולכן אם אכל משרצים הרבה פזית אף שלא משמונה שרצים או משמונה שרצים בעדשה לוקה, וכ"פ הרמב"ם פ"ב ה"ו מה' מאא"ס ועיין מש"כ בגמ' ולפ"ז אין אני מבין מש"כ רש"י לקמן (דף י"ז רע"א) ד"ה א"ל פ'י

אקשינהו וכו' אלא לבל תשקצו וכו' עכ"ל וע"ש גם הרגמ"ה פתב פן בפי הראשון דא"כ אמאי ס"ל לרב בגמ'.

פינן דלאכילה אין גבלות מצטרפין הא הו"ל להצטרף בלאו דבל תשקצו וע"כ לומר דרב לענן לאו דגבלה קאמר דאין מצטרפין אבל גם זה קשה דמהיכא תיתי יחול בל תשקצו טפי מלאו דגבלה ועוד נדבר איה"ש בזה בגמ': בתוס' ד"ה אומר רב ל"ש וכו' וכי פליגי רב ולוי בפלוגתא דתנאי בעלמא דפליגי באחע"א ועוד מדפריה בסמוך כצ"ל: דף פ"ז אומר רב ל"ש אלא לענן טומאה אבל לענן אכילה וכו' ולוי אומר אפי' לענן אכילה נמי מצטרפין, הראשונים פי' הסוגיא דפליגי בענן איסור חל על איסור והתוס' הקשו דהרי היא פלוגתא דתנאי ותירצו דכולהו אזלי למ"ד אאחע"א אלא דהכא שאני ועיין בדבריהם ומש"כ שם שיש בזה עקולי ופשוטי, גם קשה דלפ"ז למה להו לפליגי בחצאי שיעורין לפלגו בשיעור שלם מטמאה שנתגבלה אי חייב שמים או אחת, לכן לולא דברי התוס' ויתר הראשונים הנה נראה לומר דכו"ע ס"ל דאין איסור חע"א ופלוגתיהו הוא אם איסור דשיעור שלם חל על חצי שיעור מאיסור אחר, והתוס' בחולין (דף ק"ב) ד"ה שאין וכו' הקשו שם דאמאי לא חל איסור אבר מה"ח אטרפה פינן דמטרפה אין פאן רק חצי שיעור ע"ש, הרי דפשיטא להו דאין איסור חל על איסור מ"מ על חצי שיעור חז"ל, אלא די"ל דהתוס' שם לר"ל כתבו פן דס"ל ח"ש מותר מה"ת ויתבאר איה"ש לקמן, והכי היא פלוגתיהו דרב סבר דאף דמטמאה הנה רק חצי שיעור מ"מ לא אתי איסור גבלה וחייל עליה, ולוי סבר פינן דמטמאה ליתא רק חצי שיעור ואין עליו מלקות אתי איסור גבלה בשיעור שלם וחייל עליה, וכן ראיתי באמת לאיזה גדולי האחרונים פהגאון בעל נחלת יהושע סי' יו"ד והגאון בעל מלבושי יו"ט ח"ב סי' ז' מקונטרס קו"ח ועוד דמפרשי באמת הכי והוא נכון בסוגין מאוד, ועיין ברש"י חולין (דף ק"ו ע"א) סוף ד"ה חזא מהני מבואר דאזיל בשיטת הראשונים פאן, אבל מ"מ פירוש הנה שכתבנו בשם האחרונים בדרף לולא פי' הראשונים ניתן להאמר וכמו שנבאר בזה: דהעיקר הוא כף דאם בשעת התחלת חלות האיסור השני ליכא מאיסור הראשון רק חצי שיעור ודאי חל לכו"ע, וכן איתא בשבועות (דף כ"א) דשבועה שלא אוכל גבלות וטרפות חל על חצי שיעור אף לריו"ח ע"ש בתוס', וכיין דבשעת חלות השבועה ליכא רק ח"ש מאיסור גבלה ודאי דחל, וכן מוכח מהתוס' במפכות (דף ט"ז ע"ב) בריסק ט' נמלים והביא אהד חי והשלימו לכזית שהקשו דאיף יצטרף אותו השלם לכזית גבלה הרי אין איסור גבלה חל עליו פדאיתא במעילה דאין איסור גבלה חל על טמאה ע"ש, ולכאורה אמאי לא הקשו על הט' נמלים המרנסקין דלקי עליהן משום לאו דשרץ בכזית משום דאכילה פתיב בהו כמש"כ התוס' שם, אלא ודאי דפשיטא להו דכיין שבהט' נמלים ליכא כזית והו"ל רק חצי שיעור ע"כ בהשלימו לכזית חל לאו דגבלה על חצי שיעור ולא קשה להו רק על האהד החי שהוא שיעור שלם איף חל עליו לאו דגבלה, ומשו"ה הקשו נמי התוס' בחולין (דף ק"ב) הנ"ל דאיף לא יחול איסור אבר מה"ח על ח"ש דטרפה פינן דבשעה שתלש האבר לא הנה מטרפה רק ח"ש ודאי דחל אח"כ, אבל פלוגתיהו דרב ולוי פאן הוא פינן דאין איסור גבלה חל על איסור דטמאה א"כ פינן דבשעה שמתה הבהמה ונדאי הנה בה אז שיעור שלם לא חל איסור גבלה עליה, לכן ס"ל לרב דאף אם חתם אח"כ חצי שיעור מבהמה הטמאה אין סברא שייצטרף לה עתה חצי שיעור דגבלה להתחייב על

שתיקה משום פזיזת נבלה, דכיון דמעיקרא לא חל שוב אינו חוזר ונחל גם אח"כ ע"י שנטל חצי שיעור.

ואע"ג דאמרין ביבמות (דף ל"ב) לענן אחע"א דאיסור אחות אשה מתלי תלי וקאי דאי פקע איסור אשת אח חל איסור אחות אשה, שאני התם דפקע איסור אשת אח לגמרי אבל לא ע"י שעושה חצי שיעור, ולוי ס"ל דלא שני נאפי'אם בשעת חלות איסור השני הנה שיעור שלם פיון דהשתא ליפא רק חצי שיעור אתי שפיר איסור השני וחייל על איסור הראשון, לכן חייל שפיר איסור דנבלה על חצי שיעור דטמאה אף לענן אכילה ומש"כ הגבורות ארי בזה ביומא (דף ע"ג) דאם יאכל אח"כ עוד חצי שיעור מטמאה יצטרף לחצי שיעור טמאה הראשון ולא ילקה שוב על לאו דנבלה וא"כ גם קודם שאכל חצי שיעור מטמאה השני אינו לוקה אנבלה דהנה התראת ספק שפא יאכל עוד ח"ש מטמאה הוא דחוק מפמה טעמים ודו"ק: ואין להקשות לפ"ז אמאי לא משני הש"ס בחולין (דף קי"ג) דאיתא התם המבשל חלב בחלב חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה, ואמרין התם איפא דאמרי אבישול כו"ע לאו פליגי פי פליגי אאכילה וכו' ואי בעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, ואמאי לא משני דשניהם באכילה מייירי אלא דמ"ד לוקה מייירי שבישול מתחילה חצי זית חלב וכחצי זית חלב להכי חל איסור דבשר בחלב על איסור דחלב, ומ"ד דאינו לוקה מייירי דמתחילה בישול זתים שלמים ואח"כ חתף ונשתייר שני חצאי פזתים ומשו"ה אינו לוקה דכיון דבשעת חלות האיסור לא הנה חל שוב אינו חל גם אח"כ, זה לא קשה מידי דהא תינח אליבא דרב אבל לוי הא ס"ל דאפי' אם הנה מעיקרא שיעור שלם פיון דעתה הוא ח"ש גמי חל, וכי תימא דבאמת שניהם ס"ל פרב ולא פלוי ושניהם מייירי באכילה כמו שהקשינו, זה אינו דהרי בחולין (דף ק"ח) פליגי רב ולוי גבי חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשולן זע"ז דאמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו.

ומקשה שם הש"ס ממנ"פ אי מצטרפי אבישול גמי לילקי ואי לא מצטרפי אאכילה גמי לא לילקי ומשני לעולם דלא מצטרפי והכא במאי עסקינן בבא מיורה גדולה, ולוי אמר אף לוקה על בשולו וכן תני לוי במתניתיה, וא"כ לרב הרי אינו עובר על הבשול אלא א"כ בשל פזיזת שלם מחלב וכזיזת שלם מחלב דלא מצטרפי לבשול, וא"כ בנדאי דלא חל אח"כ אליבא דרב דס"ל פאן במעילה דבאופן זה לא מצטרפי דכיון דבשעת חלות לא חל גם אח"כ לא חייל, ויללוי דס"ל דעובר על בשול חצי פזיזת חלב וחצי פזיזת חלב הא איהו ס"ל פאן במעילה דחל אח"כ גמי דהא קאמר דנבלת טמאין עם נבלת טהורין מצטרפין לענן אכילה גמי, אלמא דאע"ג דבשעת חלות איסור נבלה הנה מהטמאה שיעור שלם ולא חל איסור נבלה עליו, מ"מ לאחר שנשאר רק חצי שיעור חל עליו איסור נבלה וה"נ לענן בשר בחלב וע"כ לא הנה יכול הש"ס לשנויי שם בין לרב בין ללוי ודו"ק היטב ועוד פלפלונו בזה בספרי תקנת השבים לסי' פ"ז) ע"ש: מפל זאת פיון דהתוס' והמפרש ורגמ"ה פאן לא פירשו פן סנגיא דידן, נראה דס"ל למנוח קנים דלמ"ד אין אחע"א אפי' על חצי שיעור לא חל וכן מופת מהתוס' במס' יבמות דף ל"ג ע"א ד"ה אלא מליקה וכ"כ הרשב"א הובא בש"ך יו"ד סי' רט"ז דלא פהתוס' בשבועות דף כ"ב וכ"ג ודו"ק, וכן פסק הרמב"ם פ"ד הי"ז מה' מאא"ס דלענן אכילה לא מצטרפי.

וע"כ לחלק בין כל איסור דאינו חל על איסור ובין שבועה דחלה על חצי שיעור לר"ל אליבא דכו"ע וכן להרמב"ם דס"ל דאף גם לדידן דקיי"ל כריו"ח דח"ש אסור מה"ת אפ"ה שבועה חלה עליו. דזה אינו רק במפרש שלא אוכל חצי שיעור דהשבועה הנה על חצי שיעור ובח"ש לבדו בלא שום צירוף מקנים השבועה לכן שפיר, חל על חצי שיעור, בין דהאיסור השני נחשב בהחצי שיעור בלי שום צירוף, וכמו הא דשבועות שמפרש שלא אוכל חצי שיעור דנבלות ודכונמיה, אבל היכא דבחצי שיעור לבד אינו מקנים השבועה רק ע"י צירוף.

לח"ש אחר וכן לענן איסורין היכא דגם באיסור השני לא הנה חצי שיעור חשוב באפי נפשיה ושיהא לוקה עליו, רק ע"י צירוף לחצי שיעור אחר שיכול לצרפו עתה ע"י פח איסור שני, גם בזה אמרין אאחע"א, וכ"כ הח"ס חיו"ד סי' צ"ב מסברא דנפשיה ולא הביא ראיה מסוגיא זו לפי מה שפרשה הראשונים ז"ל, ומהתוס' דחולין (דף ק"ב ע"ב) ד"ה שאין בו כזית ודאי דאין ראיה כמש"כ לעיל דהתם אליבא דר"ל אזלינן דאיהו ס"ל בהמה בחייה לאו לאיברים עומדת וכיון דאיהו ס"ל חצי שיעור מותר מה"ת ודאי דיש פח לאיסור השני לחול על חצי השיעור שאינו אסור רק מדרבנן להצטרף עכשיו לאיסור שני להיות לוקה, משא"כ לריו"ח דח"ש אסור מה"ת לכן בין דגם עכשיו ע"י איסור השני הבא עליו אין לו שיעור בפני עצמו רק ע"י צירוף ח"ש מאיסור הראשון לכן בכה"ג לא חזיל כלל להצטרף לשני להיות לוקה, ומ"מ אפשר לומר דגם לר"ל אינו חל על חצי שיעור בקום ועשה היכא שלא יקנים שבועתו רק ע"י דבר אחר ולא ע"י האיסור עצמו ואפי' על חצי שיעור דרבנן אלמוהו רבנן פשל תורה, אבל בשב ואל תעשה פהא דבחולין (דף ק"ב) ה"ל שם אין יכולת לחז"ל לעקור דבר מה"ת בלא צורך גדול לר"ל, משא"כ לעבור על דבריהם בקום ועשה אלמוהו חז"ל לתקנתם אף בכה"ג וגם לר"ל לא חל על חצי שיעור ודו"ק היטב ועיין בתשובות רע"א מהדו"ת סי' קי"ט: ועיין בשו"ת באר יצחק חאו"ח סי' יו"ד הביא קושית הגרע"א בתשובותיו סי' ע"ו שהקשה דלמה צריך ר"ל שם בשבועות (דף כ"ב) לאוקמה במפרש חצי שיעור, הא י"ל פשוט דנשבע שלא יאכל דברים אסורים ואכל כזית מנבלות ושרצים ע"י צירוף פמבואר שם במשנה דלענן איסור נבלות ושרצים אין מצטרפין דלגבי כל אחד הנה חצי שיעור פדאימא ברמב"ם פ"ד מה' מאא"ס, ולענן שבועה מצטרפין נבלות ושרצים דהנה משם אחד, וקושיתו חזקה דאף לפ"מ שביארנו הפלל בזה דכיון דהשבועה לא חל רק פ"י צירוף אין פח בהשבועה לחול אף על חצי שיעור מ"מ שפיר הקשה הגרע"א ז"ל, דהא לר"ל איירינן וכבר נתבאר דלר"ל היכא שלא יעבור עכשיו בידיים ס"ל דגם בכה"ג חזיל השבועה על חצי שיעור פדמוכח מתוס' חולין ה"ל וא"כ הקושיא עצומה, והגרע"א בעצמו דחיק לה ליישב דאפשר דמשמעות המשנה ואכל נבלות וטרפות נבלות או טרפות קאמר ולא פ"י צירוף, אף הבאר יצחק תירץ דשם במשנה אימא שבועה שלא אוכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים ולא נקט ושקצים בנא"ו החיבור מבואר דאכל השקצים בלא הנבלות, וכבר ביארתי לעיל במשנתנו דהא דקתני פל השקצים מצטרפין זע"ז ודאי דלענן אכילה נמי מיירי לכו"ע וא"כ ודאי דלא חלה עליו שבועה והוא פשוט ונכון: והרב קרן אורה פתב פאן וז"ל ויש לשאול אמאי לא יחול פאן איסור נבלה אטמאה למ"ד חצי שיעור מותר מה"ת ומי מעכב, וכן יש לדקדק בפ' כל הבשר במבשל חלב

בְּחֶלֶב דְּאֶמְרֵינוּ הֵתֵם דְּלִכּוּ"ע אֲאָכִילָה לָא לְקִי דְאִין אַחַע"א הָא בְּבִשְׁרָא בְּחֶלֶב חֲצִי זֵית מִזֵּה וְחֲצִי זֵית מִזֵּה נְמִי חֲתִיבִין וְלָמָּה לָא יַחֲוִל עֲלֵיהֶן אִיסוּר בְּשֵׁר בְּחֶלֶב כִּינּוּן דְּאִיסוּר חֶלֶב מִה"ת אִין פָּאן, וצ"ל כִּינּוּן דְּאִין אַחַע"א א"כ שְׁמַעֲינּוּ דְקָרָא דְלֹא תִבְשֵׁל גְּדִי בְּחֶלֶב אִמּוֹ לָא מִיִּירֵי בְּחֶלֶב וּמְמִילָא לִיפָא אִיסוּר בְּשֵׁר בְּחֶלֶב אִפִּי' עַל ח"ש דְּחֶלֶב כִּינּוּן דְקָרָא לָא אָסְרוּ, וְכֵן בְּלֹא דְנִבְלָה כִּינּוּן דְפִשְׁטִיָּה דְקָרָא דְלֹא תֹאכַל גְּבִלָה לָא מִיִּירֵי בְּטִמְאַה א"כ מְמִילָא אִין בְּנִידוֹן דְטִמְאַה אִיסוּר גְּבִלָה פְּלִל אִפִּי' בְּחֲצִי שְׂיַעוּר דְטִמְאַה, וּבְזֵה יֵשׁ לְדוֹן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּבְזֵה א"ש גַּם הָא דְפָרַק גִּיד הַנְּשֵׂה דְאִיסוּר אֲבָר מִה"ת לָא חֲתִיל אִיסוּר טִמְאַה אַע"ג דְאִיסוּר אֲבָר מִה"ח שְׂיַעוּרוֹ גַּם בְּפָחוֹת מְכַזִּית בְּשֵׁר אִם יֵשׁ פְּזִית בֵּין הַפִּל בְּשֵׁר וְגִידִין וְעֲצָמוֹת, וּלְפַמֵּשׁ"כ גִּיחָא דַמ"מ פִּשְׁטִיָּה דְקָרָא לָא אִיִּירֵי בְּטִמְאַה, וְכֵן מוֹרִין דְבָרֵי הַרְמַב"ם בְּרִישׁ פ"ב מִה' מֵאָא"ס דְמִשְׁמַע שְׁם דְמִקְרָא פִּשְׁטִיָּה לִיה דְאִין אִיסוּר גְּבִלָה נוֹהֵג בְּטִמְאַה, וְעֵינֵן בְּתוֹס' חֲוָלִין (דָּף ק"ב) ד"ה שְׁאִין מִש"כ שְׁם וְלַעֲנֵן דְכַמֵּשׁ"כ עַכ"ל הַק"א, וְאִין לִי עוֹד מִה לְהַעִיר עַל דְבָרֵינוּ יוֹתֵר מִמָּה שְׁנִתְבָּאַר בְּדְבָרֵינוּ עַד פָּאן וְדו"ק: שְׁם בְּגַמ' אָמַר לָהּ רַב אִסִּי הָאִי תִנָּא סְבַר אִיסוּר חֶל ע"א, פִּי' אֲבָל אֲנִן דַּס"ל אִין אַחַע"א מִשׁו"ה ס"ל דְלַעֲנֵן אֲכִילָה טְהוֹרִין בַּפ"ע וְטִמְאַין בַּפ"ע דְאִין אִיסוּר גְּבִלָה חֶל עַל אִיסוּר טִמְאַה, וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם בַּפ"ד מִה' מֵאֲכָלוֹת אִיסוּרוֹת ה"ב וְכַתֵּב הַמַּגִּיד מִשְׁנֵה שְׁם וְנ"ל וְכָבַר פִּי' רַבֵּינוּ שְׂדֵעְתוֹ שְׁאִין אַחַע"א אֲלָא בְּאִיסוּר בַּת אַחַת אוֹ פוֹלֵל אוֹ מוֹסִיף וְאִין פָּאן אַחַד מִג' דְרָכִים אֵלּוּ לְפִיכָּה אִין אִיסוּר גְּבִלָה חֶל עַל אִיסוּר טִמְאַה, הִנֵּה מְבֹאָר מִזֵּה דְנִבְלָה אֲטִמְאַה אִין פָּאן לָא אִיסוּר פוֹלֵל וְלֹא מוֹסִיף וּבִהִיּוֹת פֵּן יֵשׁ לְכַאוּרָה לְתַמּוּהָ עַל הַנו"ב מִהְדו"ק חֲאו"ח ס' ל"ה וְס' ל"ו שְׁנִסְתַּפֵּק אִי הִנֵּה גְבִלָה אִיסוּר מוֹסִיף עַל אִיסוּר יוֹה"כ"פ מִחֲמַת הַטִּמְאַה וּפְלִפְלֵל שְׁם וְאִין וְלֹא וּרְפִיא בִידִיָּה וְסִיִּים שְׂהַדְבָר צְרִיף אֲצֵלוֹ תְלַמּוּד, וְהִירֵי פָּאן מוֹכַח דְטִמְאַה לָא הִנֵּה אִיסוּר מוֹסִיף וְלָמָּה גִּסְתַּפֵּק בְּזֵה, אוֹלָם עֵינֵן בַּמִּש"כ לְקַמֵּן בְּתוֹס' ד"ה אָמַר רַב ל"ש דְשְׁם הוֹכַחְתִּי דַעַת הַתוֹס' פָּאן וּבְזַבְחִים (דָּף ע') דְטִמְאַה הוּא כְּמוֹ אִיסוּר מוֹסִיף וְאִפְתִּי צ"ע, וְאִם אִיסוּר גְּבִלָה חֶל עַל אִיסוּר טְרַפָּה לְכַאוּרָה גִּרְאָה דְלִכּוּ"ע חֲתִיל מִשׁוּם דְלִכּוּ"ע יִלְפִינּוּ טְרַפָּה מְחֻלָּב, אָף בְּרַמְב"ם פ"ד מִה' מֵאָא"ס פְּתַב הַטַּעַם מִפְּנֵי שְׂהַטְרָפָה תַחֲחִילַת גְּבִלָה הִיא וְזֵהוּ טַעַם חֲדָשׁ וּבִיאָרְתִּיו בְּמִקוּם אַחַר, וּבְתוֹס' פָּאן ד"ה אָמַר רַב לָא שְׁנֵנוּ הַבְּאִתִּי דְבִירוּשְׁלָמִי אִיתָא בְּזֵה פְּלֹגְתָא דְרִיו"ח וְר"ל וְדו"ק, וְדַע דְלַפְמִש"כ הַלַּח"מ דְלוֹקִין אַחֲלָב גְּבִלָה וְטְרַפָּה דְלֹא כַהֲפַמ"ג יו"ד ס' פ"א סַק"א וְאַחֲלָב טִמְאַה אִין לוֹקִין א"כ גְּבִלָה הִנֵּה אִיסוּר פוֹלֵל וּמִשׁו"ה גִּקַּט הַש"ס פָּרָה שְׁמַתָּה וְדו"ק הֵיטֵב: בְּרַש"י ד"ה וְלוֹי אָמַר אִפִּי' לְאֲכִילָה וְכו' וְחֲתִיב שְׁתִּים אַחַת מִשׁוּם גְּבִלָה וְאַחַת מִשׁוּם בְּהֵמָה טִמְאַה עַכ"ל, בִּיאָר דְבָרֵינוּ הוּא דְעַל כְּזִית שְׁלֵם שְׁל טִמְאַה שְׁנִתְנַבְּלָה חֲתִיב שְׁתִּים.

אֲבָל וְדַאי עַל צִירוּף חֲצִי זֵית מְנַבְּלַת בְּהֵמָה טִמְאַה וְחֲצִי זֵית מְנַבְּלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה פִּשׁוּט דְאִינוּ חֲתִיב אֲלָא אַחַת דְנִבְלָה לְבַד, דְעַל הַחֲצִי זֵית שְׁל גְּבִלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְדַאי שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַתְחַזֵּיב מִשׁוּם אִיסוּר בְּהֵמָה טִמְאַה וְלֹא תוֹכַל א"כ לְהַצְטַרֵּף לְהַחֲצִי זֵית שְׁל גְּבִלַת בְּהֵמָה הַטִּמְאַה, וְלֹא דְמִי לְהָא דְלַקְמָן (דָּף י"ז ע"ב) בְּרַש"י ד"ה אֲבָל לְעַנֵּן אֲכִילָה וְכו' דַאי הִנֵּה חֲצִי זֵית מִזֵּה וְחֲצִי זֵית מִזֵּה מְצַטְרָפִין זַע"ז לְחֲתִיב עֲלֵיו מִשׁוּם נוֹתֵר וּמִשׁוּם פִּיגּוּל עַכ"ל, דְהֵתֵם שְׁאִנִּי דְבִקְדָשִׁים הִיתֵר מְצַטְרָף לְאִיסוּר כִּידוּעַ וְעֵי"ש מִש"כ בְּחִידוּשְׁנוּ בְּזֵה וּבְסַפְרֵי תְקִנַת הַשְּׂבִיִּים דְבִרְתִּי בְּזֵה ע"ד הַפְּלֹפּוֹל אֲבָל הַפְּשׁוּט הוּא כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי פָּאן: שְׁם

ד"ה אָמַר לָךְ רַב אָסִי וְכוּ' וְהָא דְקַתְנֵי בְרִישָׁא מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי גַמְלֵי אִין מְצַטְרְפִין הֵינְנוּ נְבִלָה וְאַבְרָם מֵה"ח וְכוּ' וְהָא דְקַתְנֵי סִיפָא חֲצֵי זֵית מִפְּרָה בְּחַיִּיָּהּ וְכוּ' הָתֵם לִיפָא אִיסוּר נְבִלָה עַכ"ל וְכֹן הוּא בְּרַגְמ"ה, הֵנָּה דְבְרִיהֶם תְּמוּהִין וְהִנְכוּן לְהַגִּיָּה אֶת הַלְשׁוֹן פְּהֶרֶב חֹק נָתַן וְז"ל, וְהָא דְקַתְנֵי בְרִישָׁא מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי גַמְלֵי אִין מְצַטְרְפִין הֵינְנוּ נְבִלָה דְטְהוּרָה וְאַבְרָם מֵה"ח דְּבַהֲמָה טְמֵאָה דְלֹא אֶתִי אִיסוּר נְבִלָה וְחַיִּיל אִיסוּר אַבְרָם מֵה"ח וּמְצַטְרַף.

וְהָא דְקַתְנֵי סִיפָא חֲצֵי זֵית מִפְּרָה בְּחַיִּיָּהּ וְכוּ' הָתֵם נָמִי לֹא אֶתִי אִיסוּר נְבִלָה דְּבַהֲמָה טְמֵאָה וּמְצַטְרַף עִם אִיסוּר דְּאַבְרָם מֵה"ח דְּבַהֲמָה טְהוּרָה, וְכֹנֶנֶת הַמְפָּרֵשׁ וּרְגַמ"ה הִיא לְהַקְשׁוֹת פִּינּוּן דְּהָאֵי תַנָּא סְבַר אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר א"כ אֲמַאי קָאָמַר בְּרִישָׁא מִיתַת פְּרָה וְכוּ' אִין מְצַטְרְפִין וְכֹן בְּסִיפָא, וּמְתַרְץ דְּאִין מְצַטְרַף אִיסוּר נְבִלָה דְּבַהֲמָה טְהוּרָה עִם אִיסוּר אַבְרָם מֵה"ח דְּבַהֲמָה טְמֵאָה מְשׁוּם דְּהוּוּ שְׁתֵּי שְׁמוֹת אַבְלֵי אִין ה"נ דְּאֵם הָיוּ שְׁנֵיהֶן מֵתִים מְצַטְרְפִין דְּאִיסוּר נְבִלָה חָל עַל אִיסוּר טְמֵאָה עַכ"ל, וְכ"כ הַצ"ק, אַבְל הַבַּה"ז פְּתַב דְּדַבְרֵי רִש"י לֹא לְתַנָּא דְּבְרִייתָא קָאָמַר לָהּ דְּלֹא מְתַנִּישְׁב, אֲלֵא אֲלִיבָא דְּרַב אָסִי עֲצָמוּ דַס"ל דְּאָפִי מֵת גַּם הַגְּמֵל אִינוּ מְצַטְרַף עִם מִיתַת פְּרָה, דְּבַגְמֵל לִיפָא אִיסוּר נְבִלָה אֲלֵא טְמֵאָה וְאַבְרָם מֵה"ח וּבְחַיִּיוֹתָן מְצַטְרְפִין, וְכֹן בְּסִיפָא דְּמִיתַת גַּמְלֵי וְחַיִּי פְּרָה ס"ל דְּאִין מְצַטְרְפִין אִפִּי בְּמִיתַת פְּרָה מְטַעַם הַנ"ל עַכ"ל, וְעֵינֵין לְקַמָּן (דָּף י"ז ע"ב וי"ח ע"א) לְעַנְיָן עֲרָלָה וְכִלְאֵי הַפָּרִם וּלְעַנְיָן פִּיגוּל וְנוֹתֵר, אוּלַם הַתּוֹס' שְׁלִפְנֵינוּ סוּף פ"ק דְּמַכִּילְתִּין קִשָּׁה לְהוֹלְמָה דְּזו"ל הַתּוֹסְפְתָא פְּחֲצֵי זֵית מְבַהֲמָה טְהוּרָה בְּחַיִּיָּהּ וְכַחֲצֵי זֵית בְּמִיתַתָּה הָרִי אֵלוּ מְצַטְרְפִין, פְּחֲצֵי זֵית מְבַהֲמָה טְמֵאָה בְּחַיִּיָּהּ וְכַחֲצֵי זֵית בְּמִיתַתָּה אִין מְצַטְרְפִין, פְּחֲצֵי זֵית מְבַהֲמָה טְהוּרָה וְכַחֲצֵי זֵית מְבַהֲמָה טְמֵאָה בֵּין בְּחַיִּיָּהּ בֵּין בְּמִיתַתָּה אִין מְצַטְרְפִין עַכ"ל הַתּוֹסְפְתָא, וְתְמוּהָ דְּאִי ס"ל לְהָאֵי תַנָּא אִיסוּר תַּע"א מְשׁוּ"ה בְּרִישָׁא מְצַטְרְפִין א"כ אֲמַאי בְּסִיפָא אִין מְצַטְרְפִין, וְאַפִּי' תִּימָא דִּישׁ ט"ס בְּסִיפָא אֲפִתִי קִשָּׁה בְּמִצְעוּתָא אֲמַאי אִין מְצַטְרְפִין וְקִשָּׁה לְהַגִּיָּה הַרְבֵּה תּוֹסְפְתָא מְפֹרְשֵׁת וַצ"ע, וּמְצַאֲתִי בְּקֶרֶן אוּרָה שְׁפַתְבּוּ וְז"ל מְדַקְאָמַר מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי גַמְלֵי אִין מְצַטְרְפִין מְשַׁמַּע הָא מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי פְּרָה מְצַטְרְפִין אַף דְּשַׁנִּי לְאוּוִין הֵן אַבְמָה"ח וְנְבִלָה וְהֵן מְכָאן רֵאזִיה לְהַרְמְב"ם דְּנְבִלָה וְטֶרְפָּה מְצַטְרְפִין זַע"ז, וְה"נ לְרִיו"ח דְּבִשְׁר מֵה"ח אִיסוּר מְשׁוּם בְּשֵׁר בְּשֻׁדָּה טֶרְפָּה ל"ת מְשׁוּ"ה מְצַטְרַף עִם נְבִלָה, אֲלֵא דְלִפ"ז קִשָּׁה אֲמַאי לֹא יִצְטְרַף נָמִי מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי גַמְלֵי דְּבִשְׁר מֵה"ח דְּגַמְלֵי נָמִי אִיסוּר מְשׁוּם בְּשֵׁר מֵה"ח, וְאַפְשֵׁר לֹאמַר דְּכִינּוּן דְּעִיקָר דִּין טֶרְפָּה לִיתָא בְּטְמֵאָה כְּדַאיִתָּא בְּזַבְחִים פְּרָק חֲטָאֵת הָעוֹף יִצָּא עוֹף טְמֵא שְׂאִין בְּמִינוּ טֶרְפָּה וְע"כ דְּלֹא קָאִי קָרָא דְּבִשְׁר בְּשֻׁדָּה טֶרְפָּה אֲטְמֵאָה כָּלֵל, מְמִילָא גַּם בְּשֵׁר מֵה"ח דְּטְמֵאָה לֹא אֲסִירָא מִכַּח קָרָא דְּבִשְׁר בְּשֻׁדָּה טֶרְפָּה, רַק מְקָרָא דְּאִי בְּשֵׁר בְּנִפְשׁוֹ דְּמוּ ל"ת כְּמוֹ שְׁפַתּוֹב לְעַנְיָן בְּנֵי נַח, וּמְשׁוּ"ה אִין מְצַטְרְפִין נְבִלָה דְּטְהוּרָה עִם בְּשֵׁר מֵה"ח דְּטְמֵאָה, וּבְזֵה א"ש הַתּוֹסְפְתָא דְּמַכִּילְתִּין סִפ"א דְּאִיתָא שְׁם חֲצֵי זֵית פְּרָה בְּחַיִּיָּהּ וְח"ז בְּמִיתַתָּה מְצַטְרְפִין, חֲצֵי זֵית גַּמְלֵי בְּחַיִּיָּהּ וְח"ז בְּמִיתַתָּה אִין מְצַטְרְפִין, וְע"כ הָא דְּאִין מְצַטְרְפִין הֵינְנוּ לְחַיּוּבֵי מְשׁוּם בְּשֵׁר מֵה"ח אוּ מְשׁוּם נְבִלָה דְּמְשׁוּם אִיסוּר טְמֵאָה פְּשִׁיטָא דְּמְצַטְרְפִין וְאַמַּאי לֹא מְצַטְרְפִי לְעַנְיָן אִיסוּר נְבִלָה כְּמוֹ בְּפָרָה, אֲלֵא ע"כ דְּבִשְׁר מֵה"ח טְמֵאָה הוּא מְבִשְׁר בְּנִפְשׁוֹ לֹא מְבִשְׁר בְּשֻׁדָּה ע"כ לֹא מְצַטְרְפִי, אֲלֵא דְלִפ"ז קִשָּׁה אֲמַאי מְצַטְרְפִין פְּרָה וְגַמְלֵי בְּחַיִּיָּהּ, פִּינּוּן דְּב' לְאוּוִין הֵם בְּשֵׁר בְּנִפְשׁוֹ דְּמוּ וּבְשֵׁר בְּשֻׁדָּה טֶרְפָּה, לְכֹן נִרְאֵה דְּמִיתַת פְּרָה וְחַיִּי גַמְלֵי לֹא דוֹקָא דַּה"ה מִיתַת פְּרָה וְחַיִּי פְּרָה לֹא מְצַטְרְפִי, דְּנְבִלָה וְטֶרְפָּה לֹא מְצַטְרְפִי אַהֲדָדִי וּבַתּוֹסְפְתָא שְׁם יֵשׁ הַרְבֵּה

ט"ס בלא"ה, אָבֵל מָה אַעֲשֶׂה שְׁהַרְמַב"ם פֶּתַב מְפֹרָשׁ שְׁמֶצֶטְרָפִין נְבֵלָה וּטְרַפָּה וְכֵן נְבֵלָה וּבֶשֶׁר מֵה"ח עכ"ל הֶרֶב קָרָן אוֹרָה, וּכְבָר פֶּתַבְתִּי שְׁפִירוּשְׁלָמִי יֵשׁ פְּלוּגָתָא בֵּין רִיוִ"ח וּר"ל אִי חָל אִיסוּר נְבֵלָה אִטְרַפָּה וַיֵּשׁ שָׁם שְׁתֵּי גִירָסָאוֹת, וְכִנְרָאָה הַרְמַב"ם אִין מְקוּרוֹ מִירוּשְׁלָמִי זֶה שְׁהָרִי פֶתַב הַטַּעַם דְּטְרַפָּה תְּחִילַת נְבֵלָה הִיא וְצ"ע בְּכ"ז וְדו"ק: בְּתוֹס' ד"ה אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ וְכוּ' וְלוֹי א"ל אַע"ג דְּבַעְלָמָא אִין אַחַע"א הֵכָא מוֹדָה דְּאִיסוּר חַע"א דְּגַלִּי קָרָא בְּנְבֵלָה וְכוּ' הַתּוֹרָה אָמְרָה יִבְנוּ אִיסוּר נְבֵלָה וַיִּחֹל עַל אִיסוּר חֶלֶב וְה"ה דְּחִיגִיל נְמִי אִיסוּר נְבֵלָה אִטְמָא עכ"ל, דְּבָרֵיהֶם תְּמוּהִין דְּמָה עֲנִין נְבֵלָה אִטְמָאָה לְנְבֵלָה עַל חֶלֶב, נְבֵלָה אַחֲלָב ו"ל אִיסוּר כּוֹלֵל דְּמִיגוּ דְּחָל אִיסוּר נְבֵלָה אַבְשָׁר חָל נְמִי אַחֲלָב [אוּ גַם אִיסוּר מוֹסִיף עֵינִין תּוֹס' יְבָמוֹת (דָּף ל"ג ע"ב ד"ה אָמַר וּבִזְבָּחִים דָּף ע' ד"ה יְבוּא אִיסוּר נְבֵלָה)] אָבֵל עַל טְמָאָה הֵנָּה רַק אִיסוּר חֲמוּר עַל קַל דְּנְבֵלָה מְטַמְּאָה כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' בִּיבָמוֹת שָׁם א"כ דְּמִינֵן הַתּוֹס' אִינוּ עוֹלָה יָפָה לְכַאוּרָה, וְרֵאִיתִי שְׁפָכָר עֶמֶד ע"ז הַשְּׁעָה"מ פִּי"ז מֵה' אִיסוּרֵי בִיאָה ה"ח וְהַקְשָׁה עוֹד יוֹתֵר וְז"ל וְגַם מֶש"כ דְּלוֹי ס"ל דְּאִיסוּר נְבֵלָה חָל אֲאִיסוּר טְמָאָה צ"ע, דְּהָרִי בְּחֻלִּין (דָּף ק' ע"ב) ס"ל לר"י דְּאִין אִיסוּר נְבֵלָה חָל עַל טְמָאָה וּמוֹכַחִין מִינָּה דס"ל אִין אַחַע"א וְזֶהוּ הִיפּוֹף מִמֶּש"כ הַתּוֹס' פֶּאֶן,, וְא"כ אֲדַמּוֹתְבִינֵן הֵכָא בְּמַעֲיָלָה לְרַב וּלְרַב אָסָא מְבַרֵּינָתָא דְּאָכַל חֲצִי זֵית פָּרָה וְכוּ' אֲמַאי לֹא מוֹתְבִינֵן לְלוֹי מֵהָךְ בְּרִינְתָא וַיִּהְיֶה סִייעָתָא מִינָּה לְרַב, וּכְבָר רֵאִיתִי שְׁהַקְשָׁה פֶן הַמְהַרְשֵׁ"ל בִּיש"ש מֵהִיא דְּפָרְק אֱלוֹ הֵן הַלּוֹקִין וְתִירוּצוֹ דְּחוּק וְהֶרֶב חִידוּשֵׁי הַלְכוֹת פֶּתַב שְׁנַעְלָם מִמֶּנּוּ דְּבָרֵי הַתּוֹס' שָׁם פָּרְק אֱלוֹ הֵן הַלּוֹקִין (דָּף ט"ז) שְׁפָתָבוּ וְז"ל אָבֵל קָשָׁה אִיף יִצְטָרַף אוֹתוֹ שְׁלָם לְכַזִּית הָרִי אִין אִיסוּר נְבֵלָה חָל וְכוּ' וְתִירוּצוֹ דְּהֵכָא אֲתִיָּא כַּמֶּש"כ אַחַע"א ע"ש, וְלֹא יִדְעָתִי אִיף נִתְיַשְׁבָּה דְּעָתוֹ בְּזֶה שְׁהָרִי עָלֶיהָ אָנוּ דְּנִין לְמָאֵן דס"ל אִיסוּר נְבֵלָה חָל עַל אִיסוּר טְמָאָה תְּקַשָּׁה לוֹ מֵהָךְ בְּרִינְתָא, וְגַם הֶרֶב הַמַּגִּיד ז"ל פ"ד מֵה' מֵאָא"ס ה"ב הַקְשָׁה קוּשְׁיַת הַמְהַרְשֵׁ"ל ז"ל וְהִנֵּיחָה בַצ"ע, וְלִדְיִדִי יֵשׁ לִינִשְׁב דְּבָרֵי הַתּוֹס' ז"ל לְמ"ד בְּעַלְמָא אַחַע"א בְּכוֹלֵל וּמוֹסִיף וְדֹאִי דְלִית לֶן לְמִימַר דְּאִיסוּר נְבֵלָה חָל עַל אִיסוּר טְמָאָה מְדַגְלִי קָרָא דְּחִיגִיל אַחֲלָב, דְּאִיפָּא לְמִימַר נְבֵלָה אַחֲלָב שְׁאֵנִי דְּאִיפָּא אִיסוּר כּוֹלֵל אוּ מוֹסִיף אָבֵל עַל טְמָאָה דְּלִיפָּא לֹא כּוֹלֵל וְלֹא מוֹסִיף ה"נ דְּלֹא חִיגִיל, אֱלֹא מֵאִי דְּפִלִּיגִי רַב וְלוֹי הוּא רַק לְמָאֵן דְּלִית לֵיהָ אַחַע"א פְּלָל אִפִּי בְּכוֹלֵל וּמוֹסִיף דְּרַב ס"ל דְּדוֹקָא גַבִּי חֶלֶב גְּלִי קָרָא אָבֵל עַל טְמָאָה לֹא חִיגִיל דְּמֵאִי דְּגִלִּי גְּלִי, וְלוֹי ס"ל דְּכִי הִיכָא דְּגִלִּי קָרָא דְּנְבֵלָה חָל עַל חֶלֶב אַע"ג דְּבַעְלָמָא לֹא חִיגִיל ה"נ לְגַבִּי טְמָאָה, וּמִשׁוּ"ה מוֹתְבִינֵן מִינָּה לְרַב מֵהִיא בְּרִינְתָא דְּבַשְׁלָמָא לְלוֹי אִיפָּא לְמִימַר דְּהָךְ בְּרִינְתָא לִית לֵה אַחַע"א פְּלָל וּמִשׁוּ"ה חִיגִיל, וּמִשׁוּ"ה מֵהָךְ בְּרִינְתָא דְּר"י לֹא תְּקַשָּׁה לֶן לְלוֹי דְּאִיפָּא לְמִימַר דְּר"י ס"ל דְּאִיסוּר חַע"א בְּכוֹלֵל אוּ מוֹסִיף מִשׁוּ"ה לֹא יִלְפִינֵן מְדַגְלִי קָרָא גַבִּי חֶלֶב וְדו"ק פִּי נְכוּן הוּא, אִיף אַפְתִּי קָשָׁה מֵהִיא דְּפָרְק פֶּל הַבְּשָׂר שְׁהַבִּיא הֶרֶב הַמַּגִּיד ז"ל וְז"ל וּמִתְבָּאָר נְמִי מִמְשַׁנָּה דְּפָרְק כַּה"ב בְּמָה שְׁאָמַר רִיוִה"ג אֵת שְׁאָסוּר מִשׁוּם נְבֵלָה אָסוּר לְבַשָּׁל בְּחֶלֶב וְאִין בְּהֵמָה טְמָאָה וְחִיָּה בְּכֹלֵל זֶה, הָרִי דְּרִיוִה"ג ס"ל דְּאִין אִיסוּר נְבֵלָה חָל עַל טְמָאָה, אִיף דְּרִיוִה"ג לִית לֵיהָ אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר אִיף בְּכוֹלֵל אֱלֹא בְּאִיסוּר חֲמוּר עַל הַקַּל כְּדֵאִיִּתָּא בְּפָרְק גִּיד הַנְּשָׂה וְא"כ לֹא חָל נְבֵלָה אַחֲלָב רַק מְגִזָּה"כ, וְא"כ נִימָא דְּכִמוּ דְּהַתּוֹרָה אָמְרָה דְּיַחֲוֵל נְבֵלָה אַחֲלָב יַחֲוֵל נְמִי עַל טְמָאָה, אוּלָם לִפ"מ שְׁפָתָבְתִּי דְּאִיסוּר נְבֵלָה עַל חֶלֶב הֵנָּה אִיסוּר מוֹסִיף כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' בְּפָרְק גִּיד הַנְּשָׂה י"ל דְּאִיף דְּרִיוִה"ג אִיסוּר כּוֹלֵל לִית לֵיהָ מ"מ אִיסוּר מוֹסִיף אִית לֵיהָ, וְא"כ שׁוּב

לא ילפינו מקרא דגלי דנבלה חל על חלב דה"נ חל על טמאה, דשאני אהלב דאיסור מוסיף הוא גביה, ועוד דהמענין במשנה דפרק פל הבשר יראה דלא בא מבואר דריוה"ג ס"ל דאין איסור נבלה חל על איסור טמאה כמש"כ הרב המגיד ז"ל ודו"ק עכ"ל השעה"מ שם והעתקתי לשונו מפני שדבריו נכונים מאוד: ובנו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' קכ"א בהג"ה מן המחבר הקשה נמי על התוס' פאן ובמפות (דף ט"ז ע"ב) ד"ה ריסק מהא דחולין (דף ק' ע"ב) דאר"י דאין איסור נבלה חל על איסור דעוף טמא והזכיר גם המהרש"ל והמהרש"א שם ולא ראה שפבר הקדימו השעה"מ בכל זה, אף הוא תירץ באופן אחר דכיון דחידוש זה דנבלה חל על שאר איסור גלי לן קרא באיסור חלב דחל עליו נבלה, א"כ נהי דילפינו מינה דנבלה חל על שאר איסור אבל מ"מ הוא רק בבהמה דקרא גבה איירי דהא איסור חלב אינו נוהג אלא בבהמה, אבל בעוף דלא איירי ביה קרא דהא חלב אינו נוהג בעוף הדרינו לכללא דאין אחע"א, וראה לזה מובחים (דף ע' ע"ב) דדרשינו מהאי קרא דחלב נבלה של חיה מטמא מדכתיב ואכול לא תאכלהו מי שחלבו אסור ובשרו מותר יצא חיה שחלבה ובשרה מותר ע"ש בגמ' וברש"י (דף ע"א ע"א) ד"ה ועוד וה"ה דממעטינו מהאי קרא דאיסור נבלה אינו חל על שאר איסורין גבי עוף הואיל דחלבו מותר, ואין להקשות א"כ איך אמרינו במפות שם בריסק ט' נמלים דחייב משום נבלה ואיך חל נבלה אשרץ הא גם בשרץ ליכא איסור חלב כמו בעוף, י"ל דבשרץ חייב משום נבלה הואיל והתורה קראו נבלה דכתיב או בנבלת שרץ כמש"כ המהרש"ל שם עכ"ד, והרש"ש פאן תירץ דעוף שאני שהתורה לפהנים במליקה ענין יבמות (דף ל"ג ע"ב) בתוס' ד"ה אר"י עכ"ד, ונדבריהם אולי נכונים אבל עדין צריכין אנו לתרוץ השעה"מ מפני הקושיא דדילמא שאני נבלה אהלב דהנה פולל או מוסיף משו"ה שפיר חל, אבל על טמאה דליכא לא פולל ולא מוסיף י"ל דלא חל אבל לדברי השעה"מ ניקח הפל ודו"ק וענין בשמ"ק בכריתות דף י"ד ע"א אות א' הנדפס בסוף המס' מש"כ בענין זה: ובספר מלבושי יו"ט מהגאון ר' יו"ט ליפמאן וצ"ל חלק ב' בקונטרס קו"ח סי' ד' הביא הירושלמי דנזיר פ"ו ה"א, דאיתא שם בטרפה שנתנבלה אם חייב שמים או לא פליגי בזה ריו"ח ור"ל ויש שם מחלוקת בהגירסא בין הפ"מ והק"ע, הקרבן עדה גורס ריו"ח מחייב אחת דאזיל לשיטתיה דס"ל שם בירושלמי דילפינו טרפה מריבויה דכל נבלה א"כ ליכא עליהם אלא לאו אהד, ור"ל ס"ל דילפינו טרפה מבשר בשדה טרפה ל"ת לכך ס"ל דחייב שמים, ולפ"ז לש"ס דילן דגם ריו"ח יליף טרפה מבשר בשדה טרפה א"כ לכו"ע חייב שמים, והפ"מ גרים דריו"ח מחייב שמים אף דלהירושלמי לריו"ח ילפינו טרפה מפל נבלה מ"מ חייב שמים, ור"ל ס"ל דכיון דנעשית נבלה אח"כ יצאה מפלל טרפה פדאסיק אדעתיה דתוס' בחולין ועל הירושלמי תשאר הקושיא איך חל נבלה אטרפה, והש"ק שם נתקשה בזה ותירץ ע"פ דברי התוס' במעילה פאן דכיון דגלי קרא דנבלה חל אהלב ה"ה אשארי איסורין, אבל לדברי השעה"מ הנ"ל יש מקום לומר דריו"ח ור"ל יסברו דאין איסור חל על איסור גם באיסור פולל ומוסיף דוק ותשפח וע"ש ברידב"ז ודו"ק וענין בהגהות מצפה איתן בכריתות (דף י"ד) ע"ש: וכשאני לעצמי אפשר לומר דהתוס' פאן ובמפות ס"ל כמש"כ התוס' בזבחים (דף ע' ע"א) דטומאה דנבלה איסור מוסיף איקרי, ע"ש בד"ה חד למעוטי עוף טמא דהא דלא נפקא ליה לר"מ מהיכא דנפ"ל לר"י משום דר"מ לטעמיה דאית ליה אחע"א, ולכאורה

דבריהן תמוהין כמש"כ השעה"מ פ"ד מה' מאא"ס וז"ל, והדבר תמוה דאי ס"ל לר"מ אחע"א א"כ איך ממעטינן לר"מ מטורפה למעוטי שאין במינו טרפה, הא פנין דס"ל אחע"א ממילא חל איסור טרפה על איסור בהמה טמאה ויש במינו טרפה מיקרי, ויותר תמוה דבהדיא איתא בפרייתות ודף י"ד) דר"מ איסור חל על איסור לית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה ע"שנהטעם המלה שם הוסיף להביא מפרייתות (דף י"ח) דאמרין שם וקא לית ליה לר"מ אחע"א, וכתב רש"י וז"ל דהא לא בעינן לאוקמי לעיל אלא באיסור כולל ובאיסור מוסיף ג"כ, ולכאורה קשה באמת מנ"ל להש"ס דר"מ לית ליה אחע"א, אף מוכח הדבר מר"מ דנפקא ליה מטורפה לאפוקי עוף טמא שאין במינו טרפה וע"כ דלית ליה אחע"א, וא"כ תמוהין מאוד דברי התוס' בזבחים פאמור, וע"כ לומר דהתוס' שם ס"ל דאף דר"מ נמי ס"ל דאין אחע"א ומשו"ה אין איסור טרפה חל על עוף טמא אבל גבלה דמטמאה הו"ל לר"מ פאיסור מוסיף, דאע"ג דטומאה הוא ענין אחר אע"פ כן חל משום טומאה פנין דגם הטומאה בא משום שם גבלה עכ"פ, ובזה יהיה מדויק לשון התוס' שכתבו דר"מ לטעמיה דאית ליה אחע"א, ותמוה דאיה מצאו מפורש דס"ל לר"מ פן שכתבו דאזיל לטעמיה, אבל לדברינו דכונת התוס' על איסור מוסיף שפיר כתבו דאזיל לטעמיה בכריתות שם.

ובזה יתיישב נמי הא דכתבו התוס' בזבחים שם בד"ה יבוא איסור גבלה וכו' תימה למ"ד איסור מוסיף למ"ל קרא וכ"ת מהקא גליף בעלמא וכו', והקשה בשו"ת רע"א סי' ק"ע דמשמע דהנה איסור מוסיף מה שניתוסף איסור לגבוה, וא"כ קשה הא אצטריף לבעל מום דלא הנה איסור מוסיף דלא נתוסף איסור לגבוה, אבל לפ"מ שכתבנו דהתוס' שם ס"ל דטומאה הנה איסור מוסיף לר"מ א"כ א"ש גם בבעל מום.

וא"כ שפיר כתבו התוס' פאן ובמכות שם אליבא דלוי דאיהו ג"כ ס"ל פשיטת התוס' בזבחים אליבא דר"מ דטומאת גבלה הו"ל איסור מוסיף ומשו"ה וחל אטמאה, ורב לא ס"ל פן דס"ל דאף לר"מ טומאה לא הנה איסור מוסיף כמש"כ רבים טעמים אחרים פשיטת ר"מ שם ולהכי ס"ל דלא חל, ובזה יש ליישב גם הירושלמי דנזיר הנ"ל ודו"ק: באו"ד וא"ת ומ"ט וכו' וקא קתני במתניתין פל ששיעורו וטומאתו שנה מצטרפין וכו', וכל הגבלות טומאתו ושיעורו שנה, וי"ל דלא קאמר דמצטרפין אלא בשרצים שאין חלוקין לענין אכילה אבל טמאה וטהורה דחלוקין לענין אכילה בהא לא קאמר דמצטרפי עכ"ל, וצדיין חסר תבלין דלכאורה פנין דשוין לטומאה מה איכפת לן דאינם שוין לענין אכילה, ולולא דבריהם אפשר לומר דלענין טומאה נמי לא מצטרפי אלא טהורין או טמאין דמחזד קרא שמענין להו אבל טהורין וטמאין פנין דמתרי קראי ידעינן לטומאתן לא מצטרפי, אבל יש להקשות לדברי התוס' דר' יהושע לא מיירי אלא בהנהו דשוו לענין איסור אכילה א"כ למ"ל לומר דשרץ וגבלה אין מצטרפין משום דאין טומאתן ושיעורן שנה תיפוק ליה דלא שוו לענין אכילה, וכן אם נימא כמש"כ לעיל דכל דאפקינן מתרי קראי לא מצטרפי נמי קשה דהרי שרץ וגבלה מתרי קראי אפי' אי הנה טומאתן ושיעורן שנה לא מצטרפי דמתרי קראי נפקי, וע"כ אנו צריכין לדחוקי ולומר לפ"ז דר' יהושע לאו טעמא קאמר אלא סימנא בעלמא ודחוק גדול הוא, וענין ביומא (דף פ"א ע"א) מאן תנא אר"ח במחלוקת שנוייה ור' יהושע היא ודו"ק, וכתב עוד הרב קרן אורה

דמפאן יש להקשות על שיטת רש"י בַּחֲלוּלִין (דף קכ"ד) דשגוי תצאי זתים לא מצטרפי לענגו טומאה אלא במרודד היינו ע"י חוט של בשר המצרפן, א"כ קשה הא דתנו הכא.

כל הנבלות מצטרפות ומוקי לה לענגו טומאה, ואמאי מצטרפי פינו דא"א לחברן רק ע"י חיבורי אדם וחיבורי אדם לאו חיבור הוא לא למגע ולא למשא, אבל לשיטת הרמב"ם פ"א מה' אבות הטומאה דמרודד לאו ע"י חוט בשר הוא אלא ע"י אדם א"ש, ועיין בכ"מ שם ואין זה אלא הערה בעלמא עכ"ל הקרן אורה, והאמת פדבריו שהיא רק הערה נכונה אבל לקושטא דמילתא יש לתרץ זה בכמה גוונא, חדא דבעיקר דין דחיבורי אדם מחלוקת תנאים יש בזה ע"ש בחולין, ועוד דבנדבקהו יחד לגוש אחד ע"י בישול מעצמן הנה חיבור.

עיין ברמב"ם פ"ו מה' טומאת אוכלין הט"ו ועוד י"ל בכמה גוונא: ד"ה מיתבי מיתת פרה וכו' ומ"מ קשיא היכי קדחי הא חיי שניהם מצטרפין הא אמרינו וכו' דאף באבר שלם אם חלקו מבחוץ אינו עובר עליו וכו' וכ"ט פזית משני וכו' עכ"ל, והקשה על דבריהם הצ"ק דדילמא רב כר' אלעזר שם ס"ל דאפי' חלקו מבחוץ חייב ונשאר בצ"ע, ותיירץ הקרן אורה דעכ"פ שגוי תצאי זתים משני גופין גם לר"א לא מצטרפין, וכתב עוד דקשה על דבריהם דאמאי מדמי איסור לטומאה דריו"ח ור"ל לענגו איסור פליגי משום דחידוש הוא דחייב על בשר גידין ועצמות אבל לענגו טומאה דלאו חידוש הוא מנ"ל דפליגי בזה, אם לא דנימא דאבר מה"ח דבהמה שנה לאבר מן המת לענגו טומאה וכמו דבאבר מן המת אם נחלק לשנים טהור ה"נ באבר מן הבהמה כמו דבכמה דברים שוין אבר מן הנבלה לאבר מן המת, אבל עכ"פ אין זה שייך לפלוגתא דריו"ח ור"ל, עוד יש לדקדק דאי נימא דלטומאה איירינן א"כ מאי קאמר הא מני ר' יהודא היא דאמר אבר מה"ח נוהג בטמאה, הרי הכל מודים דאבר מה"ח מטמא אפי' בטמאה, אף באמת הא לא קשיא דלרבנו פינו דלא שווו שיעורו לענגו אכילה לענגו טומאה נמי לא מצטרפי ודו"ק בכל זה היטב: באו"ד וי"ל דאה"נ דפריה אפי' לרב עכ"ל, פי' דבאמת לענגו אכילה מייירי הברייתא ומ"מ ודאי הא דדייק הא חיי שניהם מצטרפין ע"כ מייירי בבשר מה"ח וכו' יהודא, ויש להבין לריו"ח דאמר בפירק גיד הנשה דבשר מה"ח ילפינו מבשר בשדה טרפה מנ"ל דר' יהודא ס"ל דבשר מה"ח נוהג בטמאה, פינו דטרפה אינו נוהג בטמאה כמש"כ לעיל ברש"י ד"ה אומר לה ע"ש, ואבר מה"ח בטמאה ילפינו מקרא דלא תאכל הנפש, אף י"ל דהא מסקינן שם דטעמא דר"י לאו מקרא הוא אלא מסברא דאיסור מה"ח הוא איסור חמור דנוהג בב"נ, ומשו"ה חיייל נמי אטמאה וכיון דבשר מה"ח נוהג נמי בב"נ ה"נ נוהג בטמאה, וכמש"כ הרמב"ם בה' מלכים וע"ש מה שהקשה עליו הכ"מ ומה שתיירץ שם הלחם משנה ולפי מש"כ מפאן נמי דברי הרמב"ם מוכרחין וכמש"כ הלח"מ דקרא בשר בנפשו משמע נמי בשר מה"ח, והקשה הקרן אורה דא"כ לא מצינו אזהרה לב"נ באבר מה"ח פינו דקרא בשר בנפשו בבשר מה"ח מייירי מנ"ל דהוזהרו ב"נ על אבר שיש בו גם גידין ועצמות, ואע"ג דב"נ אמשהו חייב דלא נתנו שיעורין לב"נ וא"כ ממילא חייבין גם על אבר מה"ח דגם באבר עכ"פ מששהו בשר איכא, עכ"פ אזהרה מיוחדת לאבר מה"ח ליכא בב"נ ובכמה דוכתי איתא דב"נ מוזהר על אבר מה"ח, וכן מוכח מדברי ר"י דב"נ מוזהר על אבר מה"ח בפני עצמו דהא קאמר דנוהג בטמאה הואיל ונוהג בב"נ.

ואם נִימָא דְאִינוּ נוֹהֵג בְּב"נ רַק מְשׁוּם בְּשֵׁר מֵה"ח שְׁיֵשׁ בּוֹ א"כ מִנ"ל דְּאִסּוּר אֲבָר מֵה"ח
תְּיִיל אֶטְמָאָה כִּינּוּ דְלָא מְצִינוּ אִסּוּרוֹ בְּבִן נַח, וְצָרִיכִין אָנוּ לְדַחֲקוּי דְאֲבָר. וּבְשֵׁר תְּרַנּוּיָהּ
לְפִינּוּ מִבְּשֵׁר בְּנִפְשׁוֹ וְאָכַל חַד לְחֻדִּיהָ קָאֵי קָרָא.

וכן למאן דִּילִיף מְאָכּוּל תֵּאֲכַל, וְאֵע"ג דְּלָא אֶצְטְרִיף אֲזַהְרָה לְב"נ בְּאֲבָר מֵה"ח בְּפ"ע כִּינּוּ
דְּכָבֵר הַזְּהָרוּ עַל בְּשֵׁר מֵה"ח וְכֵן הִקְשָׁה הַשְּׂאֵגָת אַרְיָה, י"ל דִּנְפ"מ אִם אָכַל הִב"נ הַבְּשֵׁר
בְּשׁוֹגֵג כְּמִבְּנָאָר בְּרַמְב"ם שָׁם אִם אָכַל אֶח"פ הַגִּידִין וְעֵצְמוֹת נְעֻנְשׁ עֲלֵיהֶן מְשׁוּם אֲבָר
מֵה"ח ע"כ"ל: בְּאִו"ד וְעוֹד אֹמֵר מוֹשִׁי"ח דְּלִפִּי הַלְשׁוֹן דְּלָא פְּלִיג אֲדָרְב, רַב וְרֵא"ס הִפְלִ
אֶחָד וְרֵא"ס מְשַׁמֵּיהָ דְּרַב קֶאֱמֵר שְׁהוּא הִיָּה תִלְמִידוֹ ע"כ"ל, לְכֹאֲרָה מְוַכְרַח תְּיִרוּצָם
הֵרֵאשׁוֹן בְּב"מ (דָּף צ"ז ע"ב וְדָף קט"ז) לִימָא תִיְהִי תִיּוֹבְתָא דְּרַב נַחְמָן וְהָרִי הַקְּשָׁא
הִיא גַם לְר"י ע"ש, וּמוּכַח כְּתִירוּץ הַתּוֹס' הֵרֵאשׁוֹן דְּכָאֵן, וְלִתְיִרוּץ הַשְּׁנִי בְּשֵׁם מוֹשִׁי"ח
ע"כ לֹאֵר דְּשָׁם בְּב"מ הִיָּה גִיְרָסָא לְפָנֵיהֶם בְּאַמְתָּ לִימָא תִיְהִי תִיּוֹבְתָא דְּרַב נַחְמָן וְרִי"ח
בְּהִדְיָא, וְכֵן מְשַׁמֵּעַ בְּתוֹס' כְּתוּבוֹת (דָּף מ"ב ע"ב) וּבְשִׁבּוּעוֹת (דָּף מ"ז ע"א) וְדו"ק: ד"ה
וְר"י הִיא וְכוּ' וְה"ה לְבְּשֵׁר מֵה"ח וְכוּ' ע"כ"ל, פִּי דְקֶשְׁהָ לְהֵם מֵאֵי קֶאֱמֵר וּמְנִי ר"י הִיא
וּמֵה בְּקָף הָא מ"מ אִינוּ חֲזִיב מְשׁוּם אֲבָר מֵה"ח דְּהָא אִפִּי נְחַלֵּק לְשָׁנִים אִינוּ חֲזִיב וּמְכ"ש
כְּזִית מִב' אֲבָרִים כְּמָה שְׁפָתְבוּ לְעִיל, וְע"ז כְּתוּבוּ פִי וְה"ה לְבְּשֵׁר מֵה"ח וּבְבְּשֵׁר מֵה"ח לֹא
שְׁיִיף נְחַלֵּק לְשָׁנִים, וְהֵרַב מִתָּן בְּסִתֵּר הַקְּשָׁה דְּדִילְמָא ר"י כְּסִבְרַת ר"א דְּהֵתָם ס"ל דְּאִם
נְחַלֵּק לְשָׁנִים אַף בְּאֲבָר חֲזִיב וּכְקוֹשְׁיַת הַצ"ק בְּתוֹס' הַקּוּדָם, וְתִירִץ דְּכִינּוּ דְּהִלְכָה כְּרִי"ח
כְּמִש"פ הֵרַמְב"ם מְסִתְמָא ס"ל לְאִינְדָּה נְמִי כְּרִי"ח וְעֵינּוּ מִש"כ לְעִיל מִהִקְרָן אֲזַרְה,
וְלִהְלֵכָה הֵרַמְב"ם בְּפ"ד מִמֵּא"ס הִי"ז פּוֹסֵק כְּרַב דְּנִבְלָה עִם טְמֵאָה אִין מְצִטְרְפִין
וְהֵרַאָב"ד פּוֹסֵק כְּלוּי וְעֵינּוּ בְּכ"מ וּבִלְח"מ שָׁם וּק"ל וּמִבְּנָאָר כָּאֵן דְּלִמ"ד דְּאִין אִמֵּה"ח
נוֹהֵג בְּטְמֵאָה גַם אִסּוּר בְּשֵׁר מִן חֲסִי אִינוּ נוֹהֵג בְּטְמֵאָה, וְזֵהוּ דְּלָא כְּהֵרַב רֵאשׁ יוֹסֵף
בְּחֻלּוּין (דָּף ק"ב) שְׁפָתְבַּ דְּכִמֵּה"ח נוֹהֵג אַף בְּטְמֵאָה ע"ש וְהָא מוּכַח דְּלִמ"ד דְּאִין אִמֵּה"ח
נוֹהֵג בְּטְמֵאִין ה"ה בְּמֵה"ח: ע"ב אֹמֵר רַב יְהוּדָא א"ר שְׁמוּנָה שְׂרָצִים לוֹקִין עֲלֵיהֶן כְּכִזִּית
מ"ט אֲכִילָה כְּתִיב בְּהוּ וְהָא תְּנִי רִיב"ח קִמִּיהָ דְּרִי"ח וְכוּ' מֵה טוֹמְאָה בְּכַעֲדָשָׁה אַף אֲכִילָה
בְּכַעֲדָשָׁה וְקִלְסִיהָ ר"י וְקִשְׁיָא לְדָרְב, לֹא קִשְׁיָא כָּאֵן בְּמִיתָתוֹן כָּאֵן בְּחֵיָהוּ [נ"ל דְּאוּלֵי צ"ל
אֹמֵר רַב יוֹסֵף לֹא קִשְׁיָא וּק"ל] א"ל אֲבִי וְהָא רַב אֲמַתְנִיתִין קָאֵי וּמַתְנִיתִין כָּל הַשְּׂרָצִים
קִתְנִי אִפִּי בְּמִיתָתוֹן א"ל רַב יוֹסֵף הֵהִיא דִּיּוֹקָא דִּילָף הוּא רַב שְׁמַעְתָּא בְּעִלְמָא קֶאֱמֵר
עַכְלָהֵג"מ, וְהַלְשׁוֹן דִּיּוֹקָא דִּילָף הוּא רֵאוּי לְהַמְתִּיקוּ, וּמְצִאֵתִי לְהַגָּאוֹן ר' יְהוֹשֻׁעַ אִיזִיזִיק
מְסִלְאָנִים זצ"ל שְׁפָתְבַּ בְּזָה ע"ד הַחֲזִידוּד וְאָבִיא דְּבָרִיו כָּאֵן עִם שְׁהֵמָה דְּרָף דְּרוֹשִׁי, דְּהֵנָּה
בְּמֵאֵי דְקֶאֱמֵר הַש"ס פְּתַח הַכְּתוּב בְּאֲכִילָה פִירִש"י דְּהָאֵי דְּכְתִיב וְלֹא תִשְׁקֻצוּ אֶת
נַפְשׁוֹתֵיכֶם הֵינּוּ בְּאֲכִילָה דְּכִי אֲכִיל לְהוּ מְשַׁקֵּץ נַפְשִׁיהָ וְכ"כ הַתּוֹס' דְּבְּאֲכִילָה מְטַמָּא אֶת
הַנֶּפֶשׁ, וְלִכֵּן כְּמוֹ דְּטוֹמְאָתוֹן בְּכַעֲדָשָׁה אַף אֲכִילָתוֹן בְּכַעֲדָשָׁה דְּגַם הַנֶּפֶשׁ מְטַמָּא בְּכַעֲדָשָׁה,
וְלְכֹאֲרָה קֶשְׁהָ אִיף מְטַמָּא אֶת הַנֶּפֶשׁ הָא הֵנָּה טוֹמְאָת בֵּית הַסֵּתְרִים שְׁאִינוּ מְטַמָּא, אַף י"ל
דְּהֵנָּה הָא דְּבִיה"ס הוּא כְּדֵאִיתָא בְּנֵדָה (דָּף מ"ג) מֵה יָדִיו מֵאֲבָרֵי אַף כָּל מֵאֲבָרֵי וְלִפְנֵי
הַתּוֹס' שָׁם הוּא מְשׁוּם דְּנִגְיַעָה מְשַׁמֵּעַ מֵאֲבָרֵי, וְא"כ זֵהוּ דוֹקָא בְּמֵה שְׁמַטְמָא בְּמַגַּע אֲבָל
הַנֶּפֶשׁ שְׁהוּא רִיחְנִי וְלֹא שְׁיִיף גְּבִיָּה נִגְיַעָה כָּלֵל א"כ מְטַמָּא בְּבִיה"ס נְמִי, וְעוֹד דְּלִשְׁיטַת
רש"י בְּחֻלּוּין (דָּף ע"א) אִם בִּלְע שְׁתִּי טְבַעוֹת לֹא שְׁיִיף בְּהוּ טוֹמְאָת בִּיה"ס דְּהָרִי הֵם
כְּמוֹנְחִים בְּתִיבָה, וְא"כ שְׁפִיר תוּכַל טוֹמְאָת שְׂרָצִים לְטַמָּא אֶת הַנֶּפֶשׁ, אֲבָל אִי הֵנָּה נִקְרָאת

טוּמְאָה בְּלוּעָה לֹא הָיָה מְטֻמָּאָה כָּלֵל גַּם אֶת הַנֶּפֶשׁ דִּהְרִי טוּמְאָה בְּלוּעָה טְהוּרָה אִפִּי מְלֻטְמָא בְּמִשְׁא פֶּגוֹן בְּנִבְלָה דְּכָאן דְּלִיתָא דְּמִי א"כ גַּם לְהַנְפִּישׁ אֵינָה מְטֻמָּאָה, וְזֶהוּ שְׁאָמַר רַב יוֹסֵף לְאַבְיִי הֵהוּא דִּיּוֹקָא דִּילָךְ הוּא דְּאִיתָא בְּנִדְוָה (דָּף מ"ב) אֵיבְעִיָּא לְהוּ מְקוּם נִבְלָת עוֹף טְהוּר בְּלוּעָה הוּא אוֹ בֵּית הַסֵּתְרִים הוּא, לְמֵאִי נִפ"מ פֶּגוֹן שְׁתַּחֲב לֹו חֲבִירוֹ כְּזוּת נִבְלָה לְתוֹף פִּיּו דְּאִי אֶמְרֵתּ בֵּיה"ס הוּא נְהִי דְּבִמְגָע לֹא מְטֻמָּא בְּמִשְׁא מְטֻמָּא, אֲבִי אָמַר בְּלוּעָה הָיָה רָבָא אָמַר בֵּיה"ס הָיָה, וְא"כ פִּיּוֹן דְּאַבְיִי ס"ל דְּמְקוּם נִבְלָת עוֹף טְהוּר בְּלוּעָה הָיָה ע"כ לְשִׁיטְתָּיָה מְדִיִּיק שְׁפִיר מִמְתְּנִיתִין דְּאַפִּי בְּמִיתָתוֹן נְמִי לֹוקִין עֲלֵיהֶן רַק בְּכּוּזִית וְלֹא כְּמוֹ דְּקִתְנִי רִיב"ח דְּכְטוּמְאָתוֹן כֹּף אֶכִּילְתוּן שְׁיֻטְמָא לְהַנְפִּישׁ בְּכַעֲדָשָׁה כְּדִין טוּמְאָתָה הַגּוֹף, דְּכִיּוֹן דְּטוּמְאָה בְּלוּעָה הִיא אֵינֹו מְטֻמָּא לְהַנְפִּישׁ ג"כ, אָבֵל רַב יוֹסֵף ס"ל כְּרָבָא דְּרַק בֵּיה"ס הָיָה וְא"כ אֵינֹו טְהוּר רַק מִמְגָע שְׁהוּא מְאַבְרָאִי אָבֵל מ"מ מְטֻמָּא אֶת הַנֶּפֶשׁ דְּלֹא שְׁיִיף גְּבִיָּה דִּין מְגָע כָּלֵל וְכִיּוֹן דְּשִׁיעוּר טוּמְאָתוֹן בְּמִיתָתוֹן בְּכַעֲדָשָׁה אִף אֶכִּילְתוּן לְטֻמָּא הַנֶּפֶשׁ בְּכַעֲדָשָׁה, וְזֶהוּ דְּקָאָמַר ר"י לְאַבְיִי הֵהוּא דִּיּוֹקָא דִּילָךְ הוּא כְּלוּמַר לְשִׁיטְתָּךְ אָבֵל לְשִׁיטְתִּי אֵין זֶה דִּיּוֹק: וְכֹזָה יִתְבָּאָר ג"כ הָא דְּלִקְמָן (דָּף י"ז ע"א) שְׁשָׂאֲלוּ בְּרוּמִי לְרִשְׁב"י מִנִּין לְדָם הַשְּׂרָץ שְׁהוּא טְמֵא א"ל דְּאָמַר קָרָא וְזֶה לְכֶם הַטְּמֵא, וַיֵּשׁ לְהַבִּין לְמָה שְׂאֲלוּ אוֹתוֹ אִז רַק שְׂאֲלָה הַזֹּאת, אָכֵן י"ל דְּהַעֲנִין הוּא דְּהִנֵּה מְבֹאָר שֶׁם דְּרִשְׁב"י הִנֵּה סוּבֵר דְּהַנֵּס בְּרוּמִי יָבֹוא ע"י מְלָאָךְ וְכַשְׁפָּא ע"י כֹּן תְּמַלְיוֹן בְּכָה ע"ש, וְכַתְּבֵנוּ שֶׁם דְּהָא דְּלֹא בְּכָה גַם ר"א בַר יוֹסִי שְׁהֵלָךְ עִמּוֹ מִשּׁוּם דְּאִיהוּ סוּבֵר דְּהַמְלָאָךְ אֵינֹו יָכוֹל לְהַתְּגַלוֹת בְּרוּמִי מִשּׁוּם טוּמְאָתָה אֶרְץ הָעַמִּים, וְע"כ לֹומַר דְּרִשְׁב"י ס"ל דְּלֹא שְׁיִיף בְּמְלָאָךְ שְׁהוּא דְּבַר רִוְחָנִי עֲנִין טוּמְאָה [וְע"ש שְׁכַתְּבַתִּי בְּשִׁיטַת רִשְׁב"י דָּרָךְ אַחַר] וְאוּלָם מְהָא דֹארִיו"ח וְרִיב"ח פֶּאן דְּשְׂרָצִים כְּשִׁיעוּר טוּמְאָתוֹן כֹּף שְׁיַעוּר אֶכִּילְתוּן בְּכַעֲדָשָׁה מִשּׁוּם שְׁמֻטְמָא לְהַנְפִּישׁ כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר מְבֹאָר מְזָה דְּדָבַר רִוְחָנִי נְמִי מְקַבֵּל טוּמְאָה, רַק שְׁהַגְּמ' מְקַשָּׁה ע"ז מְהָא דְּאָמַר רַב אֶכִּילַת שְׂרָצִים לֹוקִין עֲלֵיהֶן כְּכּוּזִית דְּאֶכִּילָה כְּתִיב בְּהוּ, וְהִנֵּה אֵי הָיָה אֶמְרִינֵן דָּם שְׂרָצִים אֵינֹו מְטֻמָּא כָּלֵל הָיָה נִיחָא הָא דְּכַתִּיב גְּבִי שְׂרָצִים אֶכִּילָה וּמִשְׁמַע אִפִּי בְּמִןּוֹדְלִין, דְּאַפְשָׁר דְּקָאֵי עַל דָּם הַשְּׂרָצִים דְּכִיּוֹן דְּהַדָּם אֵינֹו מְטֻמָּא מִשּׁוּ"ה שְׁיַעוּר אֶכִּילְתוּן בְּכּוּזִית, וְהִכִּי מִשְׁמַע בִּירוּשְׁלָמִי נְזִיר (פ"ו ה"א) ר"א בְּשֶׁם רִיב"ח טַעְמִיָּה דַר' יוֹסִי וְלֹא תִשְׁקֻצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּבִהְמָה וּבְעוֹף וְהִלֵּא אֵין לָךְ מְטֻמָּא אֶלָּא שְׁמוּנָה שְׂרָצִים בְּלִבְד אֶלָּא כְּשִׁיעוּר טוּמְאָתוֹן כֹּף שְׁיַעוּר אֶכִּילְתוּן בְּכּוּזִית בֵּין לְדָם בֵּין לְבֶשֶׂר, דָּם הַשְּׂרָץ כְּבִשְׂרוֹ הוּא וְכַתִּיב בְּהָ לֹא תֹאכְלוּם כִּי שִׁקֵּץ הֵם, וְהָא דְּקָאָמַר אֶכִּילְתוּן בְּכּוּזִית בֵּין לְדָם בֵּין לְבֶשֶׂר דְּאֵי לֹאוּ הִכִּי הָיָה אֶמְיָנָא הָא דְּכַתִּיב לֹא תֹאכְלוּ וְסַתֵּם אֶכִּילָה בְּכּוּזִית הוּא לְדָם הַשְּׂרָץ, וְכַדְאִיתָא בִירוּשְׁלָמִי יוֹמָא (פ"ח ה"ג) מִנִּין שְׁשִׁתָּיָה בְּכָלֵל אֶכִּילָה רִיו"ח שְׁמַע מְהֵדָא כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכְל דָּם מְהָ אֲנִי קִיָּמִינֵן בְּדָם כְּמוֹ שְׁהוּא וְהַתּוֹרָה קָרָא אוֹתָהּ אֶכִּילָה עַכ"ל, וְא"כ אֶפְשָׁר דְּהֵאֵי אֶכִּילָה הוּא לְעֲנִין דָּם הַשְּׂרָץ דְּלֹא מְטֻמָּא כָּלֵל וְע"כ שְׁיַעוּרָיָה בְּכּוּזִית אָבֵל בֶּשֶׂר הַשְּׂרָץ דְּמְטֻמָּא אֶפְשָׁר דְּשִׁיעוּרוֹ בְּכַעֲדָשָׁה, אָבֵל אִם דָּם הַשְּׂרָץ נְמִי טְמֵא בְּכַעֲדָשָׁה א"כ מוֹכַח מְלִשׁוֹן אֶכִּילָה דְּכַתֵּב קָרָא דְּאֶכִּילַת כְּכּוּזִית דְּוָקָא בְּעֵינֵן אִף בְּשְׂרָצִים.

, וְע"ז קָאָמַר בִּירוּשְׁלָמִי הִיְתִיב ר"ח הִרִי שְׁמוּנָה שְׂרָצִים מְטֻמָּאִין בְּכַעֲדָשָׁה וְאֶכִּילְתוּן בְּכּוּזִית בֵּין לְדָם בֵּין לְבֶשֶׂר וְדו"ק, וְע"כ שְׂאֵל ר' מְתִיָּא כֹּן חֲרַשׁ אֶת רִשְׁב"י מִנִּין לְדָם שְׂרָצִים שְׁהוּא טְמֵא דָּאִם דָּם שְׂרָצִים הִנֵּה טְהוּר הָיָה נִיחָא.

דְּהָא דְּכִתִּיב לְשׁוֹן אֲכִילָה בְּשִׁרְצִים הוּא מְשׁוּם דָּם וְלֹא קָאֵי עַל הַבָּשָׂר וּבָשָׂר הַשֶּׁרֶץ אֲכִילְתוּ בְּכַעֲדָשָׁה פְּטוּמָאָתוּ וְהִיזָה מְוַכְרַח שְׁהַנְּפֵשׁ אַע"ג שְׁהִיא רוּחָנִית נְמִי יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת טוּמְאָה, וְכִינּוּ דְשִׁמוּנָה שִׁרְצִים טוּמְאָתוֹן בְּמַגְעַ בְּכַעֲדָשָׁה ע"כ מְטַמְא הַנְּפֵשׁ ג"כ בְּכַעֲדָשָׁה, וְא"כ גַּם מְלֶאֲדָה רוּחָנִי אִינוּ יָכוֹל לְבֹא בְּאַרְצֵי הָעַמִּים שְׁהוּא טְמֵא, אָבֵל אִם הָדָם מְטַמְא א"כ הָא דְּכִתִּיב אֲכִילָה וּבְעֵינָן פְּזִיזִית הוּא בֵּין בְּדָם וּבֵין בְּבָשָׂר, דְּאִין שְׁיַעוּר אֲכִילָה פְּשִׁיעוּר טוּמְאָה וְאִין הוֹכְחָה שְׁהַנְּפֵשׁ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְא"כ אֲפֹשֶׁר שְׁגַם מְלֶאֲדָה רוּחָנִי אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְשִׁפִּיר בְּכַה רִשְׁבִּי, וְע"כ א"ל רִשְׁבִּי דְּכִתִּיב וְזֶה לְכֶם הַטְּמֵא וְע"ז א"ל תְּלַמְּדוּ חֻכִּים לִי כִּי פִּר יוֹחֵא, וְהוּא דר"ש אֵית לִי בְּשִׁבְעוֹת (דָּף כ"א וּבְמִכּוֹת פ"ג) דְּכָל שְׁהוּא לְמַלְקוֹת וְלֹא אָמְרוּ פְּזִיזִית אֲלֵא לְעֵינָן קָרְבָן וּלְדִידִיָּה סְתָם אֲכִילָה בְּכ"ש, עֵינָן שׁו"ת ר"ע אִיגָר ס' קנ"ד, וְא"כ מְמִילָא לֹא קָשָׁה מְהֵא דְּכִתִּיב אֲכִילָה וְע"כ פְּתִיב וְלֹא תִשְׁקֻצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּבִהְמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמָוֶשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לְכֶם לְטְמֵא.

דְּאִם יֵשׁ בּוֹ שְׁיַעוּר כְּעֲדָשָׁה מְטַמְא נְמִי אָבֵל עַל הִלְאוּ הוּא עוֹבֵר בְּכָל שְׁהוּא גַם בְּפָחוֹת מְכַעֲדָשָׁה, אָבֵל לְרַבְּנָן דר"ש דְּשְׁיַעוּר אֲכִילָה בְּכִזְזִית וְא"כ אִם שְׁיַעוּר אֲכִילְתוֹן פְּטוּמְאָתוֹן בְּכַעֲדָשָׁה אִמְאֵי פְתִיב אֲכִילָה, וְלִהְיֵי מְשִׁנֵּי הַשִּׁ"ס פָּאן בְּחִינָהוֹן פָּאן בְּמִיתָתוֹן דְּבְמִיתָתוֹן מְטַמְאִין בְּכַעֲדָשָׁה וּמְשׁו"ה שְׁיַעוּר אֲכִילְתוֹן אֲזַנְּמִי בְּכַעֲדָשָׁה, וְא"כ מוֹכַח שְׁיֵשׁ שְׁיִיכּוֹת טוּמְאָת הַנְּפֵשׁ אַע"ג שְׁהוּא רוּחָנִי וְכִן י"ל עֵינָן טוּמְאָה גַם גְּבִי מְלֶאֲדָה רוּחָנִי וְלִכֵּן א"א הִיזָה לְמַלְאָדָה לְבּוֹא לְרוּמֵי מְשׁוּם אַרְצֵי הָעַמִּים וְדו"ק: וְנִפְלָפֵל מְעַט בְּעִיקְרֵי הַסּוּגְיָא דְּהִנְהָ בְּזִבְחִים דָּף ק"ו ע"ב אָמַר אַבְיִי קו"ח וְמָה בְּמִקּוּם שְׁלֵא עֲנֵשׁ הַזֶּהִיר מְקוּם שְׁעֲנֵשׁ אִינוּ דִּין שְׁהַזְהִיר, א"ל רַבִּינָא לְאַבְיִי א"כ לֹא יֵאמָר לָאוּ בְּחֻלְבַּב וְתִיתִי קו"ח מְנַבְּלָה מַה נְבִלָה שְׁלֵא עֲנֵשׁ הַזֶּהִיר חֻלְבַּב שְׁעֲנֵשׁ אִינוּ דִּין שְׁהַזְהִיר, אֲתָא לְקַמְיָה דְּרַבָּא א"ל מְנַבְּלָה לֹא אֲתֵיָא דְּאִיפָא לְמַפְרָדָה מַה לְנַבְּלָה שְׁכֹן מְטַמְא מְשִׁרְצִים טְמֵאִין מַה לְשִׁרְצִים טְמֵאִין שְׁמְטַמְאִין מְשִׁרְצִים טְהוּרִין מַה לְשִׁרְצִים טְהוּרִין שְׁאִיסוּרָן בְּמִשְׁהוּ, וּפִירִשׁ"י לְאֲכִילָה בְּכַעֲדָשָׁה פְּדַתְנֵיָא בְּמַעֲלָה וְכו' פְּשִׁיעוּר טוּמְאָתוֹן שְׁלֵ שִׁרְצִים טְמֵאִין שְׁיַעוּר אֲכִילְתוֹן שְׁלֵ כָּל הַשִּׁרְצִים דְּהָא כּוּלְהוּ פְּיִיל לְהוּ בְּהֵאֵי קָרָא וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמָוֶשׁ הָאֲדָמָה וְכו' עכ"ל, וְתִמְהוּ הַתּוֹס' וְכִתְבוּ וְז"ל וְאֵגֵב חֲזוֹרְפִיָּה לֹא עֵינָן, וּבְהִדְיָא מְסִיק הַתָּם דְּוָקָא בְּשִׁרְצִים טְמֵאִין וְלֹא בְּטְהוּרִין דְּאִמְרִינָן בְּמִוֹבְדָלִין דְּיִבֵּר הַפְּתוּב וְכו' עכ"ל הַתּוֹס' שָׁם, וּבּוֹדָאֵי דְּלִפְיִרוּשׁ הַמְּפָרֵשׁ וּרְגַמ"ה פָּאן תְּמִיחַת הַתּוֹס' עֲצוּמָה עַל רִשׁ"י שָׁם, אָבֵל הָרִי יְדַעְנוּ כִּי הַמְּפָרֵשׁ בְּמַעֲלָה אִינוּ מְרִשׁ"י ז"ל אֲלֵא שְׁהוּא פִירְגַמ"ה, וּבְרוּר הַדְּבָר בְּלִי שׁוּם סִפְקָא פְּלָל דְּרִשׁ"י בְּזִבְחִים מְפָרֵשׁ סוּגְיָא דִּידוֹן בְּמִוֹבְדָלִין דְּיִבֵּר הַפְּתוּב פְּמוּ דְּמְפָרֵשׁ הַתּוֹס' פָּאן ד"ה אָמַר רַבָּא בְּמִוֹבְדָלִין דְּה"כ וְכו' שְׁז"ל בְּמִוֹבְדָלִין דְּה"כ פְּלוּמֵר לֹא הִקִּישׁ הַפְּתוּב אֲכִילָה לְטוּמְאָה אֲלֵא גְּבִי שִׁרְצִים דְּשִׁינָה בְּהוּ הַבְּדָלָה פְּגוֹן ח' שִׁרְצִים שְׁמִוֹבְדָלִין מִן הָאֲחֵרִים אָבֵל בְּהִמָּה לֹא הוֹקְשָׁה אֲכִילְתָה לְטוּמְאָתָה וְכו' עכ"ל, וְלִשׁוֹנָם לְקַמְן הוּא מְגוּמָגָם וּכְבָר הִגִּיהוּ בְּהֵם רַבּוּתֵינוּ הַמְּגִיחִים הַרְבֵּה, אָבֵל זֶה בְּרוּר דְּלִפְיִרוּשׁ הַתּוֹס' פָּאן בְּמִוֹבְדָלִין דְּה"כ הִינְנוּ דְּמְשׁו"ה כָּל הַשִּׁרְצִים אִפִּי לֹא מְשִׁמוּנָה שִׁרְצִים הַמְּטַמְאִין אִיסוּרָן בְּכַעֲדָשָׁה, וְהָרִי עַל פִּי הַמְּפָרֵשׁ וּרְגַמ"ה פָּאן הַקְּשׁוּ תוֹס' הַרְבֵּה וּבּוֹדָאֵי דְּרִשׁ"י בְּזִבְחִים שָׁם מְפָרֵשׁ הַשִּׁ"ס דְּכָאן כְּפִי הַתּוֹס' פָּאן וְא"כ דְּבָרֵי רִשׁ"י שָׁם נְכוּנִים וְז"ב: וְהִנְהָ יֵשׁ לְהַעִיר לְמָה פְּשִׁהֲקָשָׁה רַבִּינָא לְאַבְיִי בְּזִבְחִים שָׁם א"כ לֹא יֵאמָר לָאוּ בְּחֻלְבַּב וְתִיתִי קו"ח מְנַבְּלָה לֹא הַשִּׁיב לוֹ אַבְיִי פְּלוּם, וְכִי אֲתָא לְקַמְיָה דְּרַבָּא א"ל מְנַבְּלָה לֹא אֲתֵיָא וְכו' מַה לְשִׁרְצִים שְׁכֹן אִיסוּרָן בְּמִשְׁהוּ לְמָה

לא השיב לו אב"י כמו שהשיב רבא, ונדענא שהיא רק הערה חלושה, אבל עוד יש להבין אהא דפירש"י בסוף פרשה קדושים על הקרא דובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא בזה"ל, אשר הבדלתי לכם לטמא לאיסור עכ"ל, ולכאורה הוא פלא דהא בגמ' פאן אמרינן דלטמא הוא טומאת שרצים ממש ולהורות דמה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה, ולמה נדחק רש"י לפרש לאיסור, עוד ראיתי פלא גדול ברש"י במפות דף ט"ז ע"ב דאיתא שם אמר אב"י אכל פוטימא לוקה ארבעה וכו' צרעה לוקה שש.

וכתב רש"י שם ד"ה צרעה וכו' וז"ל אבל לא תשקצו את נפשונתכם בבהמה ובעוף וגו' הפתוב בפ' קדושים תהיו אינו מן המנין דלאו בשרץ פתיב ואע"ג דכתיב ביה אשר תרמש האדמה לשון בריות גדולות הוא ושרץ לשון קטנה ונמוכה וכו' עכ"ל.

וכן הוצתק דבריו אלה ברש"י שבאלפס חולין סוף פרק אלו טריפות ע"ש, והדברים מתמיהין שהם נגד הש"ס פאן במעילה דמפורש דהאי קרא בשרצים איירי ולא ראיתי גם אחר החיפוש מי שיתעורר בזה והוא פלא לכן נלע"ד דרש"י ס"ל דאב"י דהקשה פאן והא רב אמתניתין קאי ומתניתין פל שרצים קתני אפי' במיתתן לא קבל תירוץ רב יוסף דרב שמעתתא בעלמא קאמר, דהא ודאי משמע דרב קאי אמתניתין כמש"כ המפרש ורגמ"ה וא"כ באמת רב ס"ל בכל השרצים ואפי' בשמונה שרצים ובמיתתן שיעורן בכזית, דאע"ג דקלסיה ר' יוחנן לריב"ח דיקפה דרש אבל מ"מ לדינא אפשר דגם ריו"ח ס"ל פרב דהא מסתבר טעמא דרב דסתם אכילה בכזית כמש"כ התוס' פאן ד"ה וקלסיה ריו"ח וא"כ לאב"י אין פאן קושיא על ריו"ח מדידיה אדידיה דאמר אין לוקין עליהם אלא בכזית דנדאי דכן הוא דס"ל פרב להלכה, והש"ס פאן דמקשה מיתבי האברים אין להם שיעור וכו' ואמר ריו"ח אין לוקין עליהם אלא בכזית הקושיא היא רק אליבא דרב יוסף דס"ל דבין רב ובין ריו"ח ס"ל דבמיתתן השיעור הוא בכעדשה, וע"ז משגי רבא במובדלין דבר הפתוב.

וכבר כתבנו לעיל דרש"י ס"ל כפירוש התוס' פאן דבכל השרצים שיעור אכילתן במיתתן בכעדשה הואיל ויש בשרצים מובדלין, ורק בהמות שאין בהן מובדלין שיעורן בכזית, אבל לאב"י מעיקר לא קשה הך קושיא מידי, ולדידיה פל השרצים אפי' השמונה שרצים ובמיתתן שיעורן בכזית דאכילה פתיב בהו פרב: היצא מדברינו דלשיטת רש"י אב"י ס"ל דכל השרצים בין בחייהו ובין במיתתן שיעורן בכזית דכן ס"ל לרב וגם ריו"ח אפשר דס"ל פנותיה, ולא ס"ל דרשא דריב"ח פתח הפתוב באכילה וסיים בטומאה אשר הבדלתי לכם לטמא לומר לה מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה, דכונת הפתוב אשר הבדלתי לכם לטמא לא מיירי כלל לענין טומאה אלא לענין איסור ונהרי מצינו כמה פעמים בתורה איסור בלשון טומאה, ולהכי פירש"י באמת בסוף פרשה קדושים אשר הבדלתי לטמא לאיסור כמו שהביאותי לעיל, דקמפרש התם לקרא אליבא דאב"י דגם לדידיה א"ש קרא, אבל רב יוסף ורבא דס"ל נמי פרב יוסף שהרי הוצרך לתרץ במובדלין דבר הפתוב ס"ל דאדרבה פל השרצים אפי' שאינן משמונה שרצים שיעור אכילתן בכעדשה, דרש"י ס"ל כפי' התוס' בכונת התירוץ של רבא במובדלין דיבר הפתוב כמו שביארתי לעיל: ומעתה א"ש הסוגיא דזבחים דף ק"ו ע"ב פמין חומר דעל קושית רבינא לאב"י א"כ לא יאמר לאו בחלב ותימי קו"ח מנבלה, לא הנה לו לאב"י מה

להשיב דנהי דמנבלה אפשר לו לדחותו וכן מאינה אבל הרי ישאר הקושיא דגיליף קו"ח משרצים טהורין, ואי אפשר לו לתרץ שפן איסורן במשהו דהא איהו ס"ל דכל השרצים איסורן בכזית כרב וכנ"ל, אלא דכדאתי לקמיה דרבא ורבא לשיטתיה הרי ס"ל דאפי' שרצים טהורין איסורן במשהו שפיר השיב דשאני שרצים טהורין דאיסורן במשהו: וכיון דזכינו לנה א"ש גם דברי רש"י במפוח דף ט"ז ע"ב שפתב דלא תשקצו את נפשתיכם וגו' אשר הבלתי לכם לטמא לא בשרצים איירי, ותמהתי שהרי במעילה פאן מפורש דבשרצים איירי, אבל מעתה דברי רש"י נכונים מאוד דהרי התם הסוגיא הרי אביי אמרה לאביי באמת הפסוק הזה י"ל דלא מיירי פלל בשרצים הגמוכים, ואשר הבלתי לכם נטמא היינו לאיסור כדפי' רש"י בחומש פנ"ל, ויש עפ"ז להאריך בישוב אינה מקומות אחרים עוד בשיטת רש"י אבל הגני רק מעורר: ודע דבריטב"א במפוח שם עמד ג"כ על מש"כ רש"י שם דקרא דאשר תרמוש האדמה לא קאי על שרצים רק על חיות גדולות, והביא להקשות עליו מקרא דכל החיה הרומשת על הארץ ואמרין בפרק ד' מיתות דבנחש מיירי נהרי נחש שורץ על הארץ, ותירץ דהוא קרא קודם שנתקלל הנחש שהיה באמת גדול והולך על ארבע עדיין, ולענין מה דלא לקי על צרעה גם משום לאו דלח תשקצו וגו', ובכל אשר תרמוש האדמה, כתב בשם התוס' בשם הר"י מאורלייניש דהוא קרא במעילה [כצ"ל] מפרש ליה בהדיא בשמונה שרצים דוקא, מדכתיב אשר הבלתי לכם לטמא במובדלין דבר הפתוב עכ"ל, מבואר איפא דהר"י מאורלייניש מפרש הגמ' דכאן בפירוש המפרש ורגמ"ה ולא בפירוש התוס' פאן ורש"י בזבחים דף ק"ו ע"ב, ובדעת הרמב"ם ז"ל בענין זה גדולים חקרי לב ועיין בס"ה מצות ל"ת קע"ט ובהרב המגיד ולח"מ ובמרפכת המשנה, ואני פאן אין אני יוצא חוץ לגדרי הרבה ובמק"א יתבאר איה"ש: והנה בירושלמי פסחים פ"ב איתא דא"ר יצחק אין צריך דמה שרצים הקלים עושין מאכיל כאוכל חמץ דחמיר לא שפן ומאי פתיב לא יאכל לאסור בהנאה, הא לא תאכל לא משמע איסור הנאה הדא מסייע לריו"ח עכ"ל הירושלמי, וע"ש בפ"מ ובקרבן עדה והקשה שם במרה"פ דמאי קו"ח הוא זה הא איפא למפרך דמה לשרצים שפן חיובן במשהו ע"ש, אוכלם לפ"מ שפיארנו אין פאן קושיא דר' יצחק ס"ל כאביי דגם שרצים חיוב אכילתן בכזית וזהו מובן מאיליו: שם מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה, פלומר דמקשינו אכילה לטומאה, ויש להעיר על האי פללא דכטומאתן פך אכילתן דהרי לעיל עמוד א' אמר רב ל"ש דמצטרפין נבלות זול"ז אלא לענין טומאה אבל לענין אכילה לא מצטרפין דאין אחע"א הרי דלא אתקשו אכילה וטומאה להדדי לכל מילי ולמה אתקשו לענין זה שאכילה בכעדשה, אבל ע"ז אמרין בירושלמי נזיר (פ"ו) רחב"ב אמר לא כל הנבלה התורה השונתה כל אכילות פאחת, היינו דס"ל שמצטרפין נמי לענין אכילה באמת, ובזה אפשר לבאר הא דא"ל ר' אב"א לרבא אלא מעתה בהמה נמי לפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת א"ל כי קמקיש רחמנא לבל תשקצו אבל לשיעורא לא והמפרשים נדחקו בפירושו [ובאמת כפי' התוס' יש קושיא זו גם בירושלמי דנזיר (פ"ו ה"א) התיב ר"א הרי אברי בהמה מטמאין בכ"ש ואכילתן בכזית] מ"מ בסוגיין הוא דוחק דהרי כבר הקשה הש"ס תחילה וקלסיה ריו"ח וכו' מיתיבי וכו' ואריו"ח אין לוקין עליהן אלא בכזית, ועיין בתוי"ט (פ"א דטהרות מ"א) האוכל אבר מה"ח ממנה סופג אתי הארבעים וכתב הרע"ב אפי' הנה האבר פחות מכזית

ומביא ראיה ממשנה דטהרות האיברין אין להם שיעור, ותמיהני עליו שלא הביא הגמ' דכאן דקאמר ריו"ח שאין לוקין עליהן אלא בכזית, אבל עכ"פ צריך ביאור קושית הש"ס חלא מעתה בהמה נמי לפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת, אשר ע"כ נ"ל לומר דהמקשה הכי פריה פנין דרב מודה דבמיתתן מטמאין בכ"ש ואכילתן נמי בכ"ש פ"י בכעדשה פטומאתן פה אכילתו, א"כ אמאי קאמר רב לעיל ל"ש אלא לענין טומאה אבל לענין אכילה טהורין בפ"ע וטמאין בפ"ע וא"כ הרי יש חילוק בין טומאה לאכילה, א"כ ליפליג רחמנא בין מובדלת לשאינה מובדלת דבהמה טמאה שאינה מובדלת לא תטמא נמי דאם תטמא א"כ יהיה חילוק בין טומאה לאכילה דמטמא ואינו עובר על לאו דאכילה, ומשני כי אקשיה רחמנא לבל תשקצו אבל לשיעורין לא, פירוש דאכילה וטומאה שווין באמת בעצם והא דאטמאה לא חל איסור גבלה הוא משום דאחזע"א משו"ה לזה לא הוקשו אכילה וטומאה ודו"ק: שם האיברין אין להן שיעור וכו', ואמר ריו"ח אין לוקין עליהן אלא בכזית, פ"י אפי' אם אכל אבר שלם דלענין טומאה מטמא בכ"ש מ"מ לענין אכילה פטור בפחות מכזית, ובלא ריו"ח הנה אמינא דבאכל כל האבר חייב אף דליכא כזית, ואע"פ שאין אבר בלא עצם לר"ע ולרבי בחולין (דף קכ"ח) ועצם אין בו משום אכילה, ורק גיד הנשה אמר עולא בחולין (דף צ"ב) עץ הוא והתורה אסרתו, מ"מ הו"א שמתצטרף אכילת העצם להבשר כשם שמצטרף לענין טומאה לעשות אותו אבר אע"ג דעצם בפ"ע אינו מטמא כלל לא לענין גבלה ולא לענין שרץ וכמו שמצטרפין לענין אבר מה"ח ענין חולין (דף ק"ב ע"א) וק"ל ובעיקר קושית הש"ס וקלסיה ריו"ח מיתיבי וכו' ועיין בתוס' י"ל ע"ד החידוד דמקשה אריו"ח לריו"ח לשיטתיה, והוא ע"פ הירושלמי הנ"ל (פ"ו ה"א) דנזיר ר' אבנה בשם ר' יוסי בר"ח טעמיה דרבי לא תשקצו וכו', אלא פשיעור טומאתו פה שיעור אכילתו.

הייתיב ר"א הרי אברי בהמה טהורה מטמאין בכ"ש ואכילתו בכזית, כר' חייא בר בא דאמר לא כל גבלה התורה השונתה כל האכילות פאחת עיין בפ"מ שם מה שפירש, ולי נראה לבאר דאפשר דלא דמי דהא דאיברין אין להם שיעור הוא מצד שהיא אבר שלם, כדאימא בגדה (דף מ"ב) וא"כ פנין דאוכל אבר מה"ח א"כ קודם שיגיע לתוכו הרי נחלק בפיו לשנים וא"כ איך יתחייב בכ"ש משום שמטמא להנפיש הרי פבר אין לו שיעור לטמא הנפיש, אף זה תלוי בהא דחולין (דף ק"ג הובא בתוס' לעיל ע"א) כי אתא רב דימי אמר בעי מיניה ר"ל מריו"ח חלקו מבחוצי מהו א"ל פטור מבפנים מהו א"ל חייב, כי אתי רבין אמר חלקו מבחוצי פטור לכו"ע מבפנים ריו"ח אמר חייב ר"ל אמר פטור ריו"ח אמר חייב הרי נהנה גרונו בכזית ור"ל אמר פטור אכילה במיעויו בעיניו וליכא וכו', ור"א אמר אפי' חלקו מבחוצי נמי חייב וכו', וא"כ ר"א לשיטתיה שפיר מקשה בירושלמי שם דכינן דהאיברים אין להם שיעור למה אינו חייב א"כ נמי באכילתו במשנהו.

והא אכילתו שונה לדין טומאתו, אלא נדאי אע"ג דבמגע מטמא בכ"ש מ"מ באכילה כזית דוקא בעיניו, וע"ז אמר וקבלה פאינש דאמר על דיניה קבליה, פ"י מה שהקשה ר' אלעזר אינו קושיא רק לשיטתיה אבל לדין לא קשיא דהא דאיברים אין להם שיעור הוא מצד חשיבות השלימות וא"כ פשאכלו ליכא שלימות ורק בטומאה במגע כשהוא שלם אז חשוב, ומשו"ה פריה פנין פאן וקלסיה ריו"ח דא"כ אם אכלו לאבר מה"ח נמי יהא חייב ואע"ג דחלקו בפיו הא ריו"ח ס"ל דחלקו בפיו חייב משום דנדרה אכילה בכף וא"כ

פְּשָׁאוֹכֵל אֲבָר מִן הַנְּבֵלָה הָנִי שְׁלִימוֹת גַּם פְּשֻׁנְחֵלֶק, וְע"ז אָמַר וְקִלְסִיָּה רִיו"ח מִיִּתְיָבִי וְכו' וְאִרְיו"ח אֵין לֹקִין עֲלֵיהֶן אֲלָא בְּכֹזִית וְאִמְאִי הָרִי לְרִיו"ח אִפִּי' אֲכָלוּ הֵנָּה שְׁיַעוֹר שְׁלָם, דְּמָה שְׁנִחְלַק בְּפִיו לָאוּ חֵלְקָהּ הִיא דְּדָרְךָ אֲכִילָה בְּכָף וְאִמְאִי אִרְיו"ח שְׁאִין לֹקִין עֲלֵיהֶן אֲלָא בְּכֹזִית נִימָא דְשְׁיַעוֹר אֲכִילְתֹן פְּטוּמְאָתֹן, וּמִשְׁנֵי רְבָא בְּמוֹבְדָלִין דִּיבְרַת הַפְּתוּב פִּי דְלָא אָמַר אֲלָא בְּמוֹבְדָלִין דְשְׁיַעוֹר טוּמְאָתֹן בְּכַעֲדָשָׁה הִיא מְחַמַּת עֲצָמֹן וְלֹא מְחַמַּת חֲשִׁיבוֹת שְׁהוּא שְׁלָם.

אֲבָל אֲבָר מִן הַנְּבֵלָה וְאֲבָר מִן הַשְּׂרָץ לֹא מְחַיֵּיב אִם אֲכָלוּ פְּשִׁיעוֹר טוּמְאָתוֹ מִשּׁוּם דְּכִינּוֹן דְּאֲכָלוּ הָרִי נְחֵלֶק בְּפִיו, וְהָא דְאָמַר רִיו"ח בְּחֻלְיִין שְׁם דְּנִחְלַק בְּפִיו חֲיִיב הֵתָם הָרִי אֲכָל שְׁיַעוֹר שְׁלָם שְׁל כֹזִית, כְּדֹאִיתָא שְׁם א"ר אֲבָר מִה"ח צְרִיף כֹזִית אֲלָא דְבַעֲיָנָן שְׁיַיָּה גַּם שְׁלָם מִצַּד שְׁיַיֵּשׁ בּוֹ גִידִין וְעֲצָמוֹת שְׁאִינּוֹן בְּנֵי אֲכִילָה מִשּׁו"ה שְׁפִיר אִרְיו"ח שְׁאִפְלִי חֵלְקוֹ בְּפִיו חֲיִיב.

אֲבָל אִיבְרִים שְׁחִיבֹן בְּכ"ש שְׁהוּא מִצַּד חֲשִׁיבוֹת הַשְּׁלִימוֹת לְבַד לְהַכִּי אֵין שְׁיַעוֹר אֲכִילְתֹן פְּשִׁיעוֹר טוּמְאָתֹן דְּעַד שְׁיַכְנֹס לְגוּף לְטַמְא הַנְּפִשׁ כְּכָר נְחֵלֶק בְּפִיו וְאֲבַד הַחֲשִׁיבוֹת וְלָכוֹן אֵין שְׁיַעוֹר אֲכִילְתֹן פְּטוּמְאָתֹן וְדו"ק הֵיטְב: שְׁם וְהָא אָמַר רִיו"ח אֵין לֹקִין עֲלֵיהֶן אֲלָא בְּכֹזִית, הֵנָּה מְצִי לְשִׁנּוּי דְהָא דִּאִרְיו"ח דְבַעֲיָנָן כֹזִית בְּחִיָּהֶן קְאָמַר כְּדִמְשִׁי לְעִיל עַל רַב, דְהָא לְשִׁנּוּיָא דְרְבָא נְמִי לֹא קֵאִי רִיו"ח אֲבַרְיִיתָא וְרַק מִקְלָתָא בְּאִפִּי נְפִשְׁיָה קְאָמַר עֵינָן בְּרַש"י, אֲלָא דְקוֹשְׁטָא קְמִשְׁנֵי דְשְׂאָר שְׂרָצִים אִפִּי' בְּמִיתְתֹן שְׁיַעוֹרָן בְּכֹזִית כ"כ בְּפִי קְדָמוֹן בְּש"ס הַחֲדָשׁ דְּוִילְלָנָא וְעֵינָן בְּתוֹס': וְעֵינָן בְּכ"מ וּבְלָחֶם מְשֻׁנָּה בְּרַמְב"ם פ"ב מִה" מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת ה"ח מִש"כ בְּבִיאֹר סוּגְיָא דִּידָן לְשִׁטַּת הַרְמְב"ם: רַש"י ד"ה דְאִיפָא פּוֹרְתָא לֹא שְׁמַעְנֵן פִּירוּשׁוֹ וּבְרַגְמ"ה ג"כ לִיתָא, אִף הַצ"ק פְּתַב דְּמַקוּמוֹ לְקַמֵּן (דָּף י"ז ע"א) בֵּין מְשֻׁנֵי שְׁמוֹת מֵאִי לָאוּ דְאִיפָא פּוֹרְתָא וְכו' וְאִפִּי' מְצַטְרְפִין וְק"ל: תוֹס' ד"ה וְקִלְסִיָּה רִיו"ח וְכו' וְלֹא גְבַאג"ב פְּרִיף דְּמִסְתַּבְּר טַעְמִיָּה דְרִיב"ח כְּצ"ל כְּמוֹ שְׁהִיָּה הַשְּׁמ"ק, וְהַבְּה"ז נִרְאָה דְּמִפְרָשׁ לְהִפְרָף דְּהַקְוִשְׁיָא עַל רִיב"ח דְּמִסְתַּבְּר טַעְמִיָּה דְרַב דְּלִיפָא דְפְלִיג עֲלֵיהֶּ וְהִיָּה גַּם מִפִּיק מְקָרָא וְלֹא מְקָרָאִי פִי' דְּמִפִּיק מְקָרָא דְסִתָּם אֲכִילָה בְּכֹזִית, אוּ דְהִכִּי פִירוּשׁוֹ דְּהַתוֹס' קְאָמְרִי דְגִבְרָא אֲגַבְרָא לֹא מְצִי לְמִיפְרָף כִּינּוֹן דְּמִסְתַּבְּר טַעְמִיָּה דְרַב וְאֵין חוּלְק עֲלֵיו גַּם מִפִּיק מְקָרָא, וְע"כ מְוַכְרַחִין אֲנֹן לֹזְמֵר דְּמִבְרִיָּיתָא פְּרִיף וְלֹא מְרִיו"ח דְּס"ל כְּהַבְרִיָּיתָא, וּמִבְרִיָּיתָא מְצִי לְמִיפְרָף אַרְבַּע ע"ג דְּמִסְתַּבְּר טַעְמִיָּה: תוֹס' ד"ה אָמַר רְבָא בְּמוֹבְדָלִין דִּיבְרַת הַפְּתוּב כְּכָר הִגִּיהוּ הַמְּגִיָּהִים בְּדִיבּוֹר זֶה פְּרָאוּי, וְהִיּוּצָא מְשִׁיטַת הַתוֹס' דְהָא דְמַחְלַק בֵּין בְּחִיָּהֶן לְבִין בְּמִיתְתֹן הוּא מִשּׁוּם דְשְׂרָצִים בְּחִיָּהֶן לִית בְּהוּ טוּמְאָה, וּמִשְׁמַע מְדַבְרֵיהֶם דְאִפִּי' אֲבָר מִה"ח דְשְׂרָץ לִית בֵּיהֶּ טוּמְאָה וְהָא דְתַנּוּ הָאִיבְרִים אֵין לְהֶם שְׁיַעוֹר מִיָּרִי בְּמִיתְתֹן.

דְּהָרִי פְּתַבוּ בְּד"ה וְקִלְסִיָּה דְהֵנָּה מְצִי לְשִׁנּוּי דְרִיו"ח אִיָּרִי בְּחִיָּהֶן ע"ש, וּבְמִיתְתֹן אֲבָר שְׁלָם אִפִּי' פְּחוֹת מְכַעֲדָשָׁה מְטַמְא וְגַם לֹקָה עַל אֲכִילְתוֹ דְבִשְׂרָצִים אֲתַקִּישׁ אֲכִילָה לְטוּמְאָה לְכָל מִקְלִי, בֵּין לְשְׁיַעוֹר דְּכַעֲדָשָׁה וּבֵין לְאֲבָר כ"ש, וּפְרִיף הַש"ס דְּנִקִּישׁ נְמִי בְּהִמָּה לְשְׂרָצִים דְּכָמוֹ דְבִשְׂרָצִים שְׁוָה אֲכִילָה לְטוּמְאָה ה"נ בְּנְבֵלָה יְהִיָּה אֲכִילָה שְׁוָה לְטוּמְאָה וְיִלְקָה עַל אֲבָר שְׁלָם אִפִּי' אֲפְחוֹת מְכַזִּית כְּמוֹ לְעַנְיָן טוּמְאָה, וּמִשְׁנֵי דְלָא הוֹקִשׁוּ אֲלָא לְבַל תִּשְׁקָצוּ אֲבָל לֹא לְעַנְיָן שְׁיַעוֹרִים זֶהוּ שִׁטְתֹן, וְקִשָּׁה לְשִׁטְתֹן דְּהָרִי בְּהִדְיָא אִיתָא בְּפָרְק

העור וְהָרוּטְב דְאָבְר מַה"ח דְשִׁרְצִים נְמִי מְטַמָּא וּא"כ מ"ט דְרַב דְאָמַר דְכַחֲזִינָהוּ דְוָקֵא בְכַזִּית נְקִיש פְּאָבְר שְׁלַם אֲכִילָה לְטוֹמְאָה וּצ"ע, גַּם בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם פְּכָר עֲמָדוֹ הַה"מ וְהַלַּח"מ ע"ש בְּדַבְרֵיהֶם שְׁנַדְחָקוּ, גַּם פִּירֵשׁ"י וְרַגְמ"ה פֶּאן לְחַלֵּק בֵּין טְמָאָה לְטְהוּרָה צָרִיף בְּיָאוּר, וְעוֹד קָשָׁה לְכָל הַשִּׁיטוֹת דְמֵאֵי פְרִיף דְנְקִיש בְּהֶמָּה לְשִׁרְצִים הָא בְקָרָא מְפָסִיק עוֹף בֵּין בְּהֶמָּה לְשִׁרְצִים וְעוֹף וְדֵאֵי דְאִין לְהַקִּיש לְכָל מְיָלֵי דְאָבְר מַה"ח דְעוֹף לֹא מְטַמָּא, וְע"כ מְפָרֵשׁ הַקְרָן אוֹרָה דְהַכִּי פְרִיף פִּינּוֹ דְלְמַסְקָנָא קָרָא לֹא אֲיִירִי רַב בְּמִוְבָּדְלִין הִינּוּ בְשִׁמוּנָה שִׁרְצִים שְׁמִוְבָּדְלִין בְּזָה דְשִׁאָר שִׁרְצִים שִׁיעוּרָן בְּכַזִּית וְהִנֵּי שְׁמוּנָה שִׁיעוּרָן כְּעֵדְשָׁה, א"כ נִימָא נְמִי דִיש חִילוּק בֵּין טְמָאָה לְטְהוּרָה דְבְטְמָאָה נִחְמִיר בְּשִׁיעוּרָה בֵּין בְּאֲכִילָה בֵּין בְּטוֹמְאָה דְקָרָא דְאֲשֶׁר הִבְדִּילְתִּי לָכֶם עֲלֵיהוּ נְמִי קָאֵי, וְזָהוּ א"ש גַּם בְּעוֹף דְעוֹף טְמָא נְמִי קָרִי מְוָבָדֵל וְנִחְמִיר בְּשִׁיעוּרוֹ דְלֹא לִיבְעֵי פְזִיזַת בְּאֲכִילָתוֹ, דְע"כ הָאֵי לְטַמָּא דְכַתִּיב בְּקָרָא אִיסוּר אֲכִילָה נְמִי מְשַׁמַּע אֶלָּא מְדַשְׁנֵי קָרָא בְּלִישְׁנָא יְלַפִּינוּ נְמִי טוֹמְאָה, וְע"ז מְשַׁנֵּי הַש"ס דְלֹא אִתְקַשְׁוּ אֶלָּא לְעִנְיָן בַּל תִּשְׁקָצוּ, וְעִינְיָן בְּרַש"י יְבָמוֹת (דף קי"ד ע"ב) וּבְזִבְחִים (דף ק"ו ע"ב) שְׁנִירָאָה מְדַבְּרִי שְׁפָל הַשִּׁרְצִים שִׁיעוּרָן כְּעֵדְשָׁה וְהוּא נִגְד סוּגְיָא דִינָן וְכָבְר עֲמָדוֹ עָלָיו הַתּוֹס' שָׁם, וְרַש"י בְּעֲצָמוֹ בְּכַרִּיתוֹת (דף ד' ע"ב) פְּתַב דְלְטוֹמְאָה כְּעֵדְשָׁה וְלֹאֲכִילָה בְּכַזִּית וְעִינְיָן בְּסִפְר חִיבַת הַקּוֹדֶשׁ בְּזִבְחִים שָׁם מַש"כ בְּזָה, וּמְחַנְוֹרְתָא דְרַש"י בִּיבָמוֹת פּוֹנְתוֹ רַב עַל מְוָבָדְלִין כְּנַלְע"ד וְדו"ק: וְדַע דְבְלִשׁוֹן הַמְשָׁנָה דְהָאִיבָרִים אִין לְהֵן שִׁיעוּר אִיתָא בְּזָה"ל, הָאִיבָרִים אִין לְהֵן שִׁיעוּר אִפִּי' פְּחוֹת מְכַזִּית גְּבִלָה וּפְחוֹת מְכַזִּית מִן הַמַּת וּפְחוֹת מְכַזִּית מִן הַשֶּׁרֶץ, וְכֵן הוּבָאָה מְשָׁנָה זֹו בְּגֵדָה (דף מ"ג פ"ב) וְכָאן דִּילְג הַש"ס בְּבָא דְכַזִּית מִן הַמַּת, מְשׁוּם דְעֵיקַר הַסְּוִגְיָא פֶּאן הוּא לְעִנְיָן הָא דֵארִיו"ח עָלָה דְאִין לְוָקִין עַל אֲכִילָתוֹ אֶלָּא בְּכַזִּית, וּבְשֶׁר הַמַּת דְאָדָם אִין מְלָקוֹת בְּאֲכִילָתוֹ כִּי לֹא מְשׁוּם בְּשֶׁר טְמָא וְלֹא מְשׁוּם גְּבִלָה עִינְיָן בִּי"ד סִי' ע"ט סֵעִי' א', וּבְבִיאוּר הַגְּר"א שָׁם, מְשׁוּ"ה לֹא הֵבִיא הַש"ס בְּבָא דְמַת פֶּאן וְזָה בְּרִיר וּפְשׁוּט, אֶלָּא דְלְדַבְרֵי הַתּוֹס' הַרִי בְלֵא"ה רִיו"ח לֹא קָאֵי עַל כָּל הַשְּׁנוּיִן בְּמְשָׁנָה שָׁם גַּם זוּלַת בְּשֶׁר אָדָם בֵּין לַהֲס"ד בֵּין לְהַמְסָקָנָא וּמ"מ דִּילְג רַב עַל בְּבָא דְבְשֶׁר אָדָם וּצ"ע: בְּגַמ' א"ל רַב אֲדָא בְּר אֲהֶבָה לְרַבָּא עִינְיָן בְּקִדּוּשֵׁין (דף ע"ב ע"ב) וּבְתוֹס' שָׁם וּבְתַעֲנִית (דף כ' ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה א"ל, וְעִינְיָן בְּסִפְר סֵדֵר הַדּוֹרוֹת אוֹת רַב אֲדָא בְּר אֲהֶבָה: דָּף יז א"ל כִּי קָמְקִיש רַחֲמָנָא לְבַל תִּשְׁקָצוּ אֲבָל לְשִׁיעוּרִין לֹא עַכ"ל הַגַּמ', אַע"ג דְהֵיקֶשׁ בְּהֶמָּה לְשִׁרְצִים סְתָמָא נְאָמַר מ"מ שְׁפִיר קָאֵמַר הַש"ס דְלֹא לְכָל מְיָלֵי אִתְקִיש וְכֵן מְצִינוּ בְּתַעֲנִית (י"ז ע"ב) וּבב"ב (קט"ו ע"א) וּבְמִנְחוֹת (ע"ד ע"א) לְאֲכִילָה הַקְשָׁתִיו וְלֹא לְדַבְּר אַחַר עוֹד בְּכַמָּה דְוָכַתִּי: בְּמְשָׁנָה פְּלָל אַר"י כָּל שְׁטוֹמְאָתוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שְׁנוּיִן מְצַטְרָפִין וְכו', הַמְפָרֵשׁ פֶּאן וְרַש"י בִּיּוֹמָא (דף פ"א) פִּירְשׁוּ דְטוֹמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרֵיהֶּ הִינּוּ שְׁרֵץ וּגְבִלָה וְכֵן פִּי' הַרְע"ב פֶּאן בְּמְשָׁנִיּוֹת, דְהֵם מְפָרְשִׁים טוֹמְאָתוֹ פִּי' זְמַן הַטוֹמְאָה, דְבְזָה שְׁנִיָּהֶם שְׁנוּיִן, אַף דְבְדִינֵיהֶם אִינּוּ שְׁנוּיִם דְשֶׁרֶץ אִינוּ מְטַמָּא בְּמִשָּׂא וּגְבִלָה מְטַמָּאָה בְּמִשָּׂא, וְלִפְיֵכָף בְּסִיפָא לֹא טוֹמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ הַנְּכַרְחוּ לְפָרֵשׁ מַת וְשֶׁרֶץ, אֲבָל הַתּוֹס' פֶּאן ד"ה פֶּל וְהַרְמַב"ם פִּי"ד מַה' טוֹמְאָת אֲוָכְלִין ה"ה מְפָרְשִׁין טוֹמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ בְּשֶׁר מִן הַמַּת וְרַקֵּב דְשְׁנוּיִן צ וּבְאִיכוֹת הַטוֹמְאָה דְשְׁנֵיהֶם מְטַמְּאִין בְּמַגְע וּבְמִשָּׂא וּבְאִוָּהָל.

רַב שְׁאִין שִׁיעוּרָן שְׁוֶה וּכ"כ הָרַמְבַּ"ם גַּם בְּפִיהֶם"ש לְהַדְיָא וְהַתּוֹס' צִיּוּרוֹ פְּגוּן בְּשֶׁר מִן הַמַּת וְאָבְר מִן הַמַּת וְהִיא הִיא וְסִיפָא לֹא טוֹמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ פִּירְשׁוּ אֲשֶׁרֶץ וּגְבִלָה דְגַם

טוּמְאָתוֹ אֵינוֹ שָׁנָה לְעֵנֶן מִשָּׂא וּבְדַפּוּסִים הַחֲדָשִׁים הִגִּיהוּ בְּתוֹס' דצ"ל שָׁרֵץ וּמַת וְהִגִּיהוּ כֵּן ע"פ פִּירֶש"י וְהוּא טְעוּת דֵּהתוֹס' מִפְּרָשִׁים פְּהַרְמַב"ם וְעֵינֵן בְּתוֹס' רע"א בְּמִשְׁנֵיּוֹת פָּאן, וּיְדִידֵי הַגָּאוֹן ר' שָׂאוֹל קִאֲצִינְעֵלְבוּיִגִין אב"ד דק"ק שִׁילְעֵל שְׁלִיט"א הִקְשָׁה לִי עַל הַרְמַב"ם בְּפִיהֶם שֶׁפֶתַב דְּשִׁנִּיהֶם מְטַמְּאִין גַּם בְּמַגַּע, וְהָרִי רָקַב אֵינוֹ מְטַמְּא בְּמַגַּע כִּדְאִיתָא בְּחֻלְיִן (דף קכ"ו) וּכ"פ הַרְמַב"ם גּוֹפֵא בִּפ"י מֵה' נְזִירוֹת וּבִפ"ב מֵה' טוּמְאָת אֹחְלִין וְהִיא לְכֹאֲרָה קוֹשְׁיָא עֲצוּמָה, וְהִשְׁבַּתִּי לוֹ ע"פ מִש"כ הַרְמַב"ם בְּפִיהֶם שֶׁבְּאֵהֲלוֹת (פ"ב מ"ב) בְּזֵה"ל וְאָמְרוּ אֵינוֹ חִיבוּר לְטוּמְאָה עֵנֶינּוּ וְכו' כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּשַׁבַּת (דף י"ח) אֶפְרָ לָאוּ בַר גִּיבּוּל הוּא וְלִזָּה לֹא מִיְחָשֵׁב עִירוּבוֹ לִישָׁה, וּבְכֹאֵן יִתְבָּאָר לָהּ שֶׁמְלֵא תַרְנוּד רָקַב לֹא יִטְמָא בְּמַגַּע הָאָדָם לְעוֹלָם לְפִי שֶׁא"א לִיגַע בְּכֹלוֹ לְפִי שֶׁחֲלָקִיו מְוַפְרָדִים א"א חִיבוּרָם עכ"ל, וְא"כ הָא דְרָקַב אֵינוֹ מְטַמְּא בְּמַגַּע אֵינוֹ מִצַּד הַקּוֹלָא שְׁבוּ שְׁהָרִי אִם הִיָּה אֶפְשָׁר בּוֹ נְגִיעָה הִיָּה מְטַמְּא בְּמַגַּע, וְלִכֵּן שְׁפִיר פֶּתַב פָּאן הַרְמַב"ם דְּזָה מִיְקָרִי טוּמְאָתוֹ שָׁנָה דְּשִׁנִּיהֶם מְטַמְּאִין בְּמַגַּע לֹא יִצְוִיָּר הַדְּבָר, וְרֵאזָה נְכוּנָה לִזָּה מְנִזִּיר (פ"ז מ"ב) עַל אֵלוֹ הַטוּמְאָוֹת הַנִּזִּיר מְגַלַּח וְכו' וְעַל מְלֵא תַרְנוּד רָקַב וְכו' וְעַל מַגְעוֹ וְעַל מִשְׁאֵן וְעַל אֲהֲלוֹ וְלְכֹאֲרָה קוֹשָׁה הָרִי תַרְנוּד רָקַב אֵינוֹ מְטַמְּא בְּמַגַּע, אֲלֵא ע"כ דֵּהוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּיבְרַנּוּ דְתַרְנוּד רָקַב מְטַמְּא בְּמַגַּע מִיְקָרִי כִּיּוֹן דֵּהָא דְאֵינוֹ מְטַמְּא בְּמַגַּע הוּא רַק מִשּׁוּם דְּלֹא יִצְוִיָּר מַגַּע גְּבִיָּה, וּבְזָה יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר דְבָרֵי רַש"י בְּנִדָּה (דף נ"ו ע"א) ד"ה טוּמְאָת רָקַב שֶׁפֶתַב וְנ"ל, מְלֵא תַרְנוּד מְמַנּוּ מְטַמְּא בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא וְאִתְקַל עכ"ל, וְתַמּוּהַ לְכֹאֲרָה דֵּהָא קִי"ל דְתַרְנוּד רָקַב אֵינוֹ מְטַמְּא בְּמַגַּע.

אֲבָל לְדַבְרֵינוּ נִיחָא דֵּהֶתָם אֶבְשָׁר הַמַּת יָבֵשׁ קָאִי שֶׁטְמָא טוּמְאָת רָקַב שֶׁחֲלָקִיו אֵינָם מְוַפְרָדִים אֲלֵא מְחֻבְרִין בְּטַבַּע בְּרִיאָתָם לְהִכִּי שְׁפִיר מְטַמְּא בְּמַגַּע, וּמִיּוֹשֵׁב קוֹשְׁיַת הַגָּאוֹן רע"א בְּגִלְיוֹן הַש"ס בְּנִדָּה שָׁם וּבְתוֹס' רע"א (פ"ב דְּאֵהֲלוֹת מ"ב וּבְטְהָרוֹת פ"ד מ"ה) עֵי"ש, וְאִם נִימָא דר' יְהוֹשֻׁעַ ס"ל כר' יוֹסִי בְּנִדָּה שָׁם דְּבִשָׁר הַמַּת יָבֵשׁ אֵינוֹ מְטַמְּא בְּכַזִּית אֲלֵא בְּתַרְנוּד כְּרָקַב, אֲתִי שְׁפִיר טְפִי דְכֹאֵן יִהְיֶה הַכּוֹנֵה טוּמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ עַל בִּשָׁר הַמַּת יָבֵשׁ שְׁדִין רָקַב יֵשׁ לוֹ וּבִשָׁר הַמַּת לַח שִׁיעוּרוֹ בְּכַזִּית וְטוּמְאָתוֹ שָׁנָה לְטַמְּא בְּמִאֲמַת בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא וּבְאֵהֲלָ ע"כ תְּשׁוּבַתִּי, שׁוּב רֵאִיתִי שֶׁכְּבָר הָעִיר מְעַט מְזָה הַגָּאוֹן ר' שְׁלֵמָה הַכֹּהֵן בְּהַגְהוֹת חֲשֵׁק שְׁלֵמָה לְמַס' מְעִילָה שֶׁנִּדְפְּסוּ בְּמַס' נִדָּה, וְהוּא הִבִּיא רֵאזָה לְפִירֶש"י וְהָרַע"ב מִמִּתְנִיתִין דְּלִקְמוֹן ע"ב הַשָּׁרֵץ וְהַנְּבִלָה וְכֵן נִבְלָה וּבִשָׁר הַמַּת אֵין מְצַטְרְפִין זַע"ז, וְלְרַמְב"ם וְהַתוֹס' דְּשָׁרֵץ וְנִבְלָה הֵנָּה לֹא טוּמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ הו"ל לְמִתְנִיתִין לְמִתְנִי רְבוּתָא יוֹתֵר דְאַפִּי אֲבָר מִן הַמַּת וְכַזִּית מְמַנּוּ אוּ בִּשָׁר מִן הַמַּת וְתַרְנוּד רָקַב דְטוּמְאָתוֹ שָׁנָה נְמִי אֵין מְצַטְרְפִין, וְאִנָּא יִדְעָנָא דכ"ש שָׁרֵץ וְנִבְלָה דְאֵין מְצַטְרְפִין דִּהְוָה לֹא טוּמְאָתוֹ וְלֹא שִׁיעוּרוֹ וְנִשְׂאָר בַּצ"ע, וְלַעֲנִ"ד אֵין זֶה קוֹשְׁיָא דְלְהִכִּי קִתְנִי תִנָּא שָׁרֵץ וְנִבְלָה דְאֵין מְצַטְרְפִין אִפִּי פְקַל שֶׁבְּשִׁנִּיהֶם, לְאִשְׁמְעִינוּ דְאַפִּי לֹאֲמַר תְּרִי קוֹלִי בְּהַדְדִי בְּשִׁיעוּר וּבְטוּמְאָה נְמִי לֹא אֲמַרִּינוּ שִׁיִּצְטְרְפוּ, פְּגוֹן פְּחָצִי עֲדָשָׁה מִן הַשָּׁרֵץ וּפְחוֹת מְכַזִּית נִבְלָה לֹא אֲמַרִּינוּ שִׁיִּצְטְרְפוּ לְכַזִּית לְטַמְּא בְּמִשָּׂא עכ"פ וְלֹא בְּמַגַּע, קמ"ל דְגַם זֶה לֹא אֲמַרִּינוּ, אֲבָל אֵי הֵנָּה תְּנִי רַק כַּזִּית מִמַּת וְתַרְנוּד רָקַב אוּ אֲבָר מִמַּת אֵין מְצַטְרְפִין לְקַל שֶׁבְּשִׁנִּיהֶם הֵנָּה אֲמִינָא דְרַק לְקוֹלָא אַחַת לֹא מְצַטְרְפִין לְשִׁיעוּרָא לְבַד אוּ לְטוּמְאָה לְבַד, אֲבָל שָׁרֵץ וְנִבְלָה לְטַמְּא פְקַל שֶׁבְּשִׁנִּיהֶם לְכַזִּית וּבְמִשָּׂא הֵנָּה אֲמִינָא שֶׁמְצַטְרְפִין, וְעוֹד נִלְע"ד דְאַתִּי לְאִשְׁמְעִינוּ דְאַפִּי פְחוֹת מְכַזִּית נִבְלָה וְכַעֲדָשָׁה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁרֵץ נְמִי אֵין מְצַטְרְפִין לְטַמְּא בְּמִשָּׂא, וְזֵה לֹא

הנה ידעינו מאבר ובשר המת או מבשר ורקב המת ודו"ק שנה ברור, וביומא (דף פ"א) איתא דרבנן פליגי על ר' יהושע וס"ל דכיון דשם טומאה אחת הו מצטרפין ע"ש, וניחזי אנו לציור התוס' דטומאתו ולא שיעורו הוא בשר המת ואבר מן המת הא בזה נדאי דלא פליגי רבנן על ר' יהושע כיון דליכא אבר שלם חצי זית בשר נדאי דאין מצטרף.

ועוד דלא עדיף מאבר שנתלק לשנים שאין מטמא כדתנן באהליות (פ"ב משנה ז) ע"ש, גם לפירש"י והרע"ב דטומאתו ולא שיעורו היינו נבלה ושרץ וע"ז נימא דפליגי רבנן וס"ל דמצטרפין, א"כ יקשה להאיכא דאמרי לרב אסי דלעיל (דף ט"ז ע"א) דאפי' טמאה וטהורה לא מצטרפי לטומאה משום דלאווין חלוקין הו, והכא הרי לרבנן אפי' שרץ ונבלה מצטרפין נאפי' ר' יהושע לא פליג אלא רק משום דאין שיעורו שנה אבל הא דחלוקין בלאוונן לא איכפת לן לכו"ע, ומזה נראה דמחנורתא כציור הרמב"ם דטומאתו ולא שיעורו הוא תרנוד רקב ובשר המת, ובזה פליגי רבנן וס"ל דמצטרפי דהא רקב מצטרפי אפי' מב' מתים וזה נכון, אבל מודה אני על האמת דבעיקר הדבר לא זכיתי להבין מנ"ל להש"ס דיומא שם דרבנן פליגי כלל אר' יהושע ואיה ההכרח לזה וצ"ע לענ"ד: והנה הקרו אורה פתב דלרב נחמן שם דאמר דביוה"כ אפי' רבנן מודו משום דלא מייחבא דעתא, משמע דבשאר איסור דלא שייך יתובא דעתא מצטרפי שפיר לרבנן דר' יהושע אפי' אם אין שיעורו שנה, ולפ"ז המעלה בחוץ חצי זית בשר עולה ולג נחצי זין נסכים מצטרף וחיוב דלא כדפשיטא להו להתוס' בנבחים (דף ק"ט) דלא מצטרפי וזה חידוש הוא עכ"ל, עוד הביא שם מספר שמות בארץ למחר"ם בן חביב בתוס' יוהכ"פ שלו שחקר לרבנן דס"ל דמצטרפי אי מצטרפי לקל שבשניהם או לחמור וכן לענין יוהכ"פ אי בעינן מלא לוגמא או פכותבות, וכתב דמשום דלא קאי הכי לא נחית בזה לעומק הדברים, ולפמש"כ נפ"מ בזה טובא לענין שאר איסורין אליכא דרבנן, ולפ"מ שביארנו דמחנורתא דמחלוקת רבנן עם ר' יהושע בבשר המת עם רקב, והסברא נותנת דרקב אינו מצטרף לכוזית לבשר רק להיפך שהבשר מצטרף לתרנוד רקב דלא גרע בשאר מרקב וא"כ הצירוף פאן הוא לקל שבשניהם אבל העיקר נראה דהאי צירוף דהכא הוא להצטרף שני חצאי שיעור מתרנודיהו כגון חצי זית בשר נחצי תרנוד רקב המונחים בבית דלרבנן מצטרפי לטמא באהל ולר' יהושע לא מצטרפי, וכן באיסורין אם אכל חצי זית מבשר עולה נחצי רביעית מנסכים מצטרפין למלקי עלה משום לאו דכליל תהנה עכ"ל הק"א, ויש לדקדק הרבה בדבריו אבל הנני בורח מן האריכות, אכן בקצרה הנה הרמב"ם פסק בפ"ד מה' טו"א כר' יהושע ובאמת טעמא בעי כיון דמבואר בגמ' ביומא שם דרבנן פליגי עליה, ואפשר דסמך על הש"ס דסופה ודף י"ז ע"ב) דאיתא שם דכל דלא שוו שיעוריהו להדדי לא מצטרפי, או דמשנתניו דלקמן (דף י"ח ע"א) הבגד והשק וכו' כולן מצטרפין זע"ז אמר ר"ש מה טעם מפני שהן ראויין לטמא מושב אבל אי לאו האי טעמא לא הו מצטרפין, ור"ש לא פליג את"ק רק מפרש טעמא דת"ק ונהנה עם משנתניו פעין מחלוקת ואח"כ סתם בחזק מסכתא והלכה כסתם עיין בסופה שם, ויש עוד כמה פנים ליישב פסק הרמב"ם דפסק כר' יהושע אלא שכתבתי אלה הפנים שאינם צריכין אריכות, וא"כ ממילא שפיר כתבו התוס' בנבחים (דף ק"ט ע"א) בפשיטות דחלב וזין או בשאר זין לא מצטרפי, וגם שפיר כתב מהר"ם בן חביב ז"ל בענין החקירה אליכא דרבנן אי מצטרפי לקל או לחמור דכיון דלא קאי הכי פלומר כיון דגם לענין טומאה אין הלכה

כַּרְבָּנוּ רַק כַּר' יְהוֹשֻׁעַ, מִמִּילָא אֵין נַפ"מ לְדִידוֹן לַעֲנִין שׁוּם אִיסוּר בְּדַעַת רַבָּנוּ אִיף ס"ל
בְּעֲנִין צִירוּף פִּינוּ דְאַנּוּ פְּסִקִינוּ דְלֹא כַּרְבָּנוּ, גַּם בְּיַתֵּר דְבָרֵי הַק"א פֶּאן יֵשׁ לְהַעִיר וְהַנְּגִי
מְקַצֵּר וְאוּלַי נְדַבֵּר עוּד בְּזֶה בְּיַשְׁע ה' בְּמַקּוּם אַחֵר: שֵׁם אָמַר רַב יוֹסֵף לֹא קִשְׂיָא פֶּאן בְּכֹלוּ
פֶּאן בְּמַקְצָתוֹ, לְשִׁיטַת רַש"י וְרַגְמ"ה הַחִילּוּק הוּא דְאֵם הַדָּם בָּא מִכֹּל פְּלוּמֵר מְשַׁרְץ שְׁלָם
מְצַטְרֵף אִפִּי' עִם בְּשָׂר שֶׁל שְׂרָץ אַחֵר, וּכְשָׁבָא מִמַּקְצַת הַשְּׂרָץ אַז וְנֹקָא עִם בְּשָׂרוֹ מְצַטְרֵף
וְלֹא עִם בְּשָׂר שֶׁל שְׂרָץ אַחֵר, וְשִׁיטָה זוֹ קִשְׂיָה מְאֹד חֲדָא דְלָמָּה לֹא יְצַטְרְפוּ אִפִּי' עִם שְׂרָץ
אַחֵר פִּינוּ דְשִׁיעוּרָן שְׁנֵיהּ בְּכַעֲדָשָׁה, וְעוּד תְּמוּהָ מִש"כ רַש"י דְרַבִּיעִית דָּם הַבָּא מִמַּקְצַת
הַמֵּת אֵינוֹ מְטַמָּא וְזוֹ לֹא שְׁמַעְנוּ, וְהַתּוֹס' בִּפְלִי הָרֵאשׁוֹן הוֹסִיפוּ עַל פִּי' רַש"י רַק הַגִּירְסָא
דְגַרְסֵי וְהוּא דְעוֹדֵן בּוֹ פִי' בְּעוּד הַדָּם בְּלוּעַ בְּבֶשֶׂר הַשְּׂרָץ, וּבְיַתֵּר הַדְּבָרִים הֵמָּה הוֹלְכִין
בְּשִׁיטָה אַחַת עִם רַגְמ"ה וְהַמְפָּרֵשׁ הַהוֹלֵךְ בְּעַקְבוֹת הַרַגְמ"ה, וְהֵנָּה בְּבִרְכוֹת וְדָף ל"ז ע"ב)
קֹאֵמֵר רַב יוֹסֵף הֵכָא בְּמֵאֵי עֲסָקִינוּ בְּבָא מְלַחֵם גְּדוֹל, וּפִירַש"י וְנִשְׁאָר מִן הַלָּחֵם שְׁלֹא
נִפְרַס כְּלוּ אֲבָל אִם נִפְרַס כְּלוּ לֹא חֲשִׁיבֵי פְתִיתִין הַפְּחוּתִין מִפְּחוּתֵי וְלֹא מְבָרְכִין הַמוֹצֵיא
וְאֵין יוֹצֵאִין בְּהוֹן יְדֵי חוֹבֵת מִצָּה עַכ"ל, וּלְפִירַש"י וְהַתּוֹס' פֶּאן יִהְיֶה סְבֵרַת רַב יוֹסֵף פֶּאן
בְּמַעֲלֵה וְשֵׁם בְּבִרְכוֹת חֲדָא סְבָרָא וְלְשִׁיטָתָהּ אֲזִיל, וְכִינוּן דְהַתָּם פְּסִקִינוּ כְּרַב שְׁשַׁת דְּבָכְל
עֲנִין מְבָרְכִין עֲלֵיהוֹן הַמוֹצֵיא עֵינִין רַמְבַּ"ם פ"ג מֵה' בְּרִכּוֹת וּבְשׁו"ע או"ח ס' קס"ח מִמִּילָא
פֶּאן נְמִי אֵין הִלְכָה כְּרַב יוֹסֵף וּבְכֹל אֲנָפֹן מְצַטְרֵף וּמְטַמָּא וְה"ה לַעֲנִין אֲכִילָה דְנְמִי מְצַטְרְפִין
בְּכֹל עֲנִין לְכַעֲדָשָׁה (וְעֵינִין יוֹמָא דָּף פ"ד ע"ב) לֹא קִשְׂיָא הָא דְפָרִישׁ כְּלוּהוּ הָא דְפָרִישׁ
מְקַצְתֵּיהוּ ע"ש בְּרַש"י וְהָרִי"ף וְהָרָא"ש מְפָרְשֵׁי שֵׁם לְהִיפּוֹד לְפִי גִירְסַתְּם בַּגְמ' ע"ש,
וּבְבִרְכוֹת וְדָף נ' סע"א) אָמַר רַב חֲסֵדָא וְהוּא שְׁבָאוּ מַג' חֲבוּרוֹת שֶׁל ג' בְּנֵי אָדָם וְהִיא
מַעֲיֵן דְמִיוֹן סְבֵרַת רַב יוֹסֵף, וּבְחֻלִין דָּף ק"ז ע"א) מִי רַבִּיעִית נוֹטְלִין לְאַחַד וְאִפִּי לְשָׁנִים
מִשׁוּם דְקָאָתוּ מְשִׁירֵי טְהָרָה, וְעוּד בְּחֻלִין שֵׁם דָּף ק"ח ע"ב) חֲצִי זֵית בְּשָׂר וְחֲצִי זֵית
חֵלֶב שְׁבִשְׁלָן זַע"ז לֹקְהָ עַל אֲכִילָתוֹ וְאֵינוֹ לֹקְהָ עַל בְּיַשׁוּלוֹ, וּפְרִיף מֵה' נִפְשָׁה אֵי מְצַטְרְפִין
וְכו' לַעוֹלָם לֹא מְצַטְרְפִין וּבְבָא מִיּוֹרָה גְּדוֹלָה ע"ש בְּרַש"י וְעֵינִין בְּהַגְהוֹת הָרַש"ש סוּף
פ"ט דְחֻלִין וְדו"ק] אוּלָם א"כ הו"ל לְרַב יוֹסֵף גַּם פֶּאן לֹמֵר כְּלִישְׁנָא דְהַתָּם בְּבִרְכוֹת פֶּאן
בְּבָא מְשַׁרְץ שְׁלָם פֶּאן בְּבָא מְשַׁרְץ שְׁאֵינוֹ שְׁלָם וְלֹא בְלִשׁוֹן פֶּאן בְּכֹלוּ פֶּאן בְּמַקְצָתוֹ, אֲכֹן
רַבִּינוּ גִּיסִים גְּאוֹן בְּתוֹס' ד"ה וְהָא אַר"י פֶּאן פִּירַשׁ דְלִשׁוֹן פֶּאן בְּכֹלוּ פֶּאן בְּמַקְצָתוֹ אֲנַגִּיעָה
קֹאֵי וְלֹא אֲשַׁרְצִים אוֹ עַל דָּם הַמֵּת, וְלֹא אֵיירִינוּ פֶּאן בְּעֲנִין חֲשִׁיבַת דְבַר הַנִּפְרָד מְשִׁיעוּר
גְּדוֹל וְשְׁלָם אוֹ מְשִׁיעוּר קָטָן וְאֵינוֹ שְׁלָם וְדָם הַשְּׂרָץ וּבְשָׂרוֹ הוּא בְּפִשׁוּטוֹ כַּדְפִירַש"י וְלֹא
בְּעוֹדֵן בּוֹ, וּפְרִוּשׁ זֶה פִי' נְמִי הַר"ש ז"ל פ"ג דְאֵהָלוֹת וּמְסִיק שֵׁם דְהָא דְמְצַטְרְפִין בְּשַׁרְץ
לַעֲנִין מַגַּע גַּזְה"כ הוּא דִישׁ נוֹגַע וְחוֹזֵר וְנוֹגַע מְרִיבּוּי דְהַטְמָאִים, וְגַבִּי גְבֻלָה רַק לְמַשָּׂא
מְצַטְרְפִין וְלֹא לְמַגַּע דְבִנְבֻלָה אֵין נוֹגַע וְחוֹזֵר וְנוֹגַע, וְא"כ יֵשׁ בְּשַׁרְץ שְׁלִשָּׁה דִינִים חֲדָשִׁים,
חֲדָא דְמְצַטְרְפִין שְׂרָץ וְשַׁרְץ אֵף דְנוֹגַע וְחוֹזֵר וְנוֹגַע מְקַרָא דְהַטְמָאִים, שְׁנִית דְדָמוֹ מְטַמָּא
כְּבִשְׂרוֹ מְקַרָא דְזוֹנָה לְכֶם הַטְמָא כְּדִלְקָמֹן בְּסִמּוּף מִשָּׂא"כ בְּנְבֻלָה, וְשְׁלִישִׁית דְדָם הַשְּׂרָץ
עִם בְּשָׂר שֶׁל עֲצָמוֹ וְאוֹתוֹ שְׂרָץ מְטַמָּא אֵף בְּנִגְעָה רַק בְּמַקְצָתוֹ כְּאֵלוֹ נִגַּע בְּכֹלוֹ מִשׁוּם
דְכַמְחֻן בְּרִין גִּינְהוּ, וְא"ת מַנ"ל הָאֵי דִין הַשְּׁלִישִׁי דְהָא קְרָא דְזוֹנָה לְכֶם הַטְמָא אֲצַטְרִיף
לַעֲיָקֵר הַדִּין דְדָם הַשְּׂרָץ מְטַמָּא, וְכִי תִימָא דְדָם בְּכֹלֵל בְּשָׂר הוּא וְלֹא בְּעֵינִין קְרָא דְדָם
מְטַמָּא כְּדָבְעֵי הַתּוֹס' לְמִימֵר בְּרִישׁ סְנֵהֲדֵרִין וְע"כ אֲתִי קְרָא דְזוֹנָה לְצִירוּף, וְאִם בְּכֹלוּ הָא
יְדַעִינוּ מִהַטְמָאִים ע"כ אֲתִי קְרָא דְזוֹנָה לְכֶם הַטְמָא לְצִירוּף אֵף אִם נִגַּע בְּמַקְצָתוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ

במחנךרין, א"כ הרי תשאר קונשית התוס' שם דמנלן דדם מטמא בכעדשה ולא בעינן פדי שיקרנש ויעמוד על פעדשה אליבא דכו"ע בין למ"ד דם אינו בכלל בפשר ובין למ"ד דם בכלל בפשר, דליכא שום קרא מיותר ע"ז, וי"ל דממה דמצטרפין דם ובשר פינון שפן ממילא מוכח דלא בעינן בדם יותר מפעדשה, דאי לא תימא הכי אמאי מצטרפין הא לא שווו בפיעוריהו וזה נכון, והנה מסקנת התוס' בסנהדרין שם דדם אינו בכלל בפשר וצריך קרא לגופיה דדם השרץ מטמא, וע"כ לומר דצירוף ילפינן מה"א דהטמאין דמותר הוא כמש"כ פאן התוס' ד"ה דכתיב וא"כ יש פאן שלשה ריבויין ועיין במנחות (דף נ"א ע"ב) בתוס' ד"ה וי"ו לא דריש וק"ל ועיין בתוס' יומא (דף פ"א ע"א) ודו"ק: ופשוט דלכל השיטות אירינן פאן רק לענן טומאה אבל לענן אכילה פשיטא דבכל אופן מצטרפי בין משם אחד בין מב' שמות, דכינן דשוו בפיעורן למה לא יצטרפו, והיינו אחר דידענן דדם נמי מטמא בכעדשה ממילא אמרינן גבי דם נמי דכשיעור טומאתו כד שיעור אכילתו כדאמרינן גבי בשר השרץ, וממילא שיעורן שווין ומצטרפין לאכילה, אבל אי הנה אמרינן דדם השרץ אינו מטמא ממילא הנה לנו לומר דשיעור אכילתו בכזית, וא"כ היו דם ובשר מחולקין בפיעורן ולא היו מצטרפין, ועיין בתוס' סנהדרין שם (דף ד' ט"א) מפניש היטב ובמנחות שם ומה שיש לפלפל ע"פ זה בריש פרייתות ועיין בקרו אורה פאן וקצרת: ובשיטת הרמב"ם בסוגיא זו גדולים חקרי לב, דהנה בפ"ד מה' אבות הטומאה כתב דדם שרץ ובשרו מצטרף לכעדשה והוא שמחנך בפשר עכ"ל, הרי משמע דגריס פאן פגירסת התוס' בפ"י הראשון, אבל פלא הוא מה שפסק גם בפ"ד ה"ט מה' מא"ס דלענן אכילה נמי בעינן שיהא הדם מחנך בפשר ואם לאו לא מצטרפי, ונהו תימה דלענן אכילה למה לא יצטרפו בכל אופן כדביארנו לעיל, ועוד פלא שלא הביא הרמב"ם החילוק בין פולו למקצתו, וכבר עמד ע"ז הלח"מ בפ"ב הי"ד מה' מאכא"ס, ובספר מים טהורים מהגאון בעל אפי"ה רצה להעמיס בדעת הרמב"ם שיטת רבינו ניסים דבנגיעה תליא מילתא דבנגע בכלול מצטרף ובמקצתו אינו מצטרף, ובזה מיושב הא דהשמיט הרמב"ם החילוק בין פולו למקצתו דסמך על מה שביאר בה' טומאת מת, וגם התפא"י במשניות כ"כ אלא באופן מהופך ע"ש ולא ראה שפכר הקדימו בזה בעל מי נפתוח במים טהורים, אבל זה נסתר מדפסק הרמב"ם דגם לענן אכילה בעינן שיהא הדם עדיין בפשר ושם לא שייך נגיעה בכלול או במקצתו, והקרן אורה כתב דדעת הרמב"ם דהדם בפ"ע אינו מטמא וע"כ באכילה ג"כ אין שיעורו בכעדשה אלא בכזית אפי' בשמונה שרצים, והביא ראיה מלשון הה"מ בפ"ב ה"ט מה' מאכא"ס שכתב דדם שפירש מהו יתבאר בסמוך ששיעורו בכזית ואינו מצטרף הקל עם החמור, ולפ"ז א"ש מה דבעינן גם לאכילה שיהא הדם עוד בפשר, והולך שם ומקשה לשיטת הרמב"ם הזאת למ"ד דם נבלה מטמא ואמאי לא יטמא דם שרצים פלל בפ"ע, גם סוגיא דפ' העור והרוטב דאצטרף למכתב הטמאין גבי שרצים לצירו ורוטבן דמחלב הו"א דשיעורן בכזית וקמ"ל הטמאים דלענן אכילה שיעורן בכעדשה, וקשה אמאי הא צירו ורוטבן ודאי לא מטמא וכינן דלא מטמאין למה לא יהא פאמת שיעורן בכזית פדם, אכן נלע"ד אלמלא דברי הרב המגיד הו"א דמש"כ הרמב"ם דדם שרצים שפירשו וכנסו ואכלו לוקה עליו בכזית והוא שיתרו בו משום אוכל שרץ עכ"ל בפ"ב ה"י מה' מאכא"ס, ומקורו ממימרא דרב יהודא אמר רב בכריתות (דף כ"א ע"ב) מיירי בדם שיצא מהשרץ בחייו

אָבֵל בְּמִיתָתוֹ גַּם דָּם בַּפ"ע מְטַמֵּא וְלוֹקֵה בְּאֲכִילָתוֹ בְּכַעֲדוֹשָׁה, דְּהָרִי לְעִיל (דָּף ט"ז רע"ב) אָמַר ר"י אָמַר רַב אֲכִילַת שְׂרָצִים לוֹקֵה עָלָיו בְּכַזִּית מ"ט אֲכִילָה פְּתִיב בְּהוּ וּמוֹקְמִינֵן הֶתֶם דְּבַחֲיֵיהֶן קְאָמַר וּבְמִיתָתָן שְׁיַעוּרֵן בְּכַעֲדוֹשָׁה, וּא"כ הָא דְאָמַר ר"י אָמַר רַב גּוֹפְיָה בְּכַרִּיתוֹת שֵׁם דְּגַם בְּדָם לוֹקִין בְּכַזִּית נְמִי בְּיָצָא הַדָּם מְחִיִּים קְאָמַר, וְהֵרַמְב"ם הֶעֱתִיק רַק לְשׁוֹן הַש"ס אָבֵל דָּם שְׁיַצָּא לְאַחַר מִיתָה אֵה"נ דְּגַם בַּפ"ע מְטַמֵּא בְּכַעֲדוֹשָׁה וְלוֹקִין גַּם עַל אֲכִילָתוֹ בְּכַעֲדוֹשָׁה, וְכִינֵן דְּסִתָּם אֲכִילָה הִיא בְּכַזִּית רַק מְטַעַם דְּשְׁיַעוּר אֲכִילָתָן פְּטוּמָאָתָן לְהִכִּי גַם לְעַנְנֵן אֲכִילָה לֹא יוּכַל לְהַצְטַרֵּף דָּם וּבִשְׂרָר רַק בְּעוֹד הַדָּם בּוֹ, אָבֵל פְּשִׁירֵשׁ פִּינֵן דְּאִינוּ מְצַטְרֵף שׁוּב לְעַנְנֵן טוּמְאָה מְמִילָא גַם לְעַנְנֵן אֲכִילָה לֹא מְצַטְרֵפִי, וְאִם שַׁכ"ז לְעַנְנֵן דְּנִכּוֹן אָבֵל לְמָה לֹא הִבִּיא הֵרַמְב"ם הַחֲלִיּוֹק בֵּין פְּלוֹל לְמַקְצָתוֹ עֲדִינֵן לֹא מְצַאֲתִי דְּבָר נִכּוֹן אֲשֶׁר יֹאמַר עָלָיו פִּי הוּא זֶה וְהו' יֹאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ, וְעֵינֵינוּ בְּגִלְיוֹן הַש"ס לְהַגְרַע"א בְּשִׁבּוּעוֹת (דָּף כ"ג ע"א) בְּתוֹס' ד"ה גְּמַר וּבִיבְמוֹת (דָּף קי"ד) מְבֹאָר דְּשְׁיַעוּר דָּם בְּרַבִּיעִית וּבַחֲנוּלִין (דָּף פ"ז) וּבְכַרִּיתוֹת (דָּף כ"ג) מְבֹאָר שְׁשִׁיעוּרוֹ בְּכַזִּית וּאֲכַמ"ל בְּזֵה: שֵׁם בַּגְמ' שְׂאֵל ר' מִתְיָא בֶן חֲרָשׁ אֶת רִשְׁבִּי וְכוּ', הַגָּאוֹן חִיד"א זצ"ל בְּסִפְרוֹ פְּתַח עֵינַיִם עַל עֵין יַעֲקֹב כָּאֵן הִרְבֵּה לְתַמּוּהָ בְּצִדְקָתָא דְּמֵאֲחַר שְׁיַדַּע רַמְב"ח הֶעֱנִין שְׁעֵבֵר בֵּין רִשְׁבִּי וּבֵין רַאב"י בְּדֶרֶךְ כְּמוֹ שְׂאֵמֵר לְיַמּוּד עָרוּף הוּא בְּפִיו שֶׁל רַאב"י, א"כ לְמָה שְׂאֵל כָּלֵל לְרִשְׁבִּי מִנֵּן לְדָם שְׂרָצִים שְׁמֵטָמָא פִּינֵן דְּכָבֵר יַדַּע הַדְּרָשָׁה דְּזֵה לְכֶם הֵטְמָא, וְעוֹד פְּלֵא מַה שְׂאֵמֵרוֹ לוֹ תַלְמִידֵיו חֲכִים לִיהָ בַר יוֹחָאִי הָרִי זֶה הִיָּה אַחַר שְׂפָכֵר יָצָא מִהַמְעָרָה וְשָׁמְעוּ כְּבָר הַלֵּף בְּכָל הָאָרֶץ וְאִיף תְּמַהוּ עָלָיו עַל שְׁיַדַּע לְוַמַּר דְּרָשָׁה קֵלָה כְּזֹאת, גַּם הַלְשׁוֹן חֲכִים לִיהָ בַר יוֹחָאִי רִיחַ הַבְּטוּל נוֹדֵף מִמֶּנּוּ וְהָרִי הִיָּה תַלְמִיד ר"ע וְנִסְמַךְ כְּבָר שְׁהִיא פְּלִיאָה עֲצוּמָה, וְגַם הַלְשׁוֹן תַלְמוּד עָרוּף הוּא קִשָּׁה הוּל"ל רַאב"י אָמְרָה, וְאֶפְשָׁר לְוַמַּר דְּמַה שְׂשִׂאֵל רַמְב"ח אֶת רִשְׁבִּי הִיָּה רַק לְדַעַת אִם מְסֻפִּים הוּא לְדַעַת רַאב"י אוֹ אוֹלֵי יֵשׁ לוֹ לְיַמּוּד אַחַר ע"ז, וּכְשֶׁהֲשִׁיב לוֹ רִשְׁבִּי מוֹזָה לְכֶם הֵטְמָא רָאָה דְּדַרְשָׁה זֹו מְקוּנְפֵלַת הִיא לְרִשְׁבִּי מְרַבּוֹתֵיו וּמְשׁו"ה לֹא אָמְרָה מְשֻׁמֵּיהָ שֶׁל רַאב"י וּמַה שְׁעַנְשׁוּ בְּדֶרֶךְ הוּא מְשׁוּם שְׁמִיָּהָר לְעַנּוֹת בְּפִנֵּי רַבּוֹ עַכְת"ד הִיפ"ע וְעַל הַמְאָמַר חֲכִים לִיהָ בַר יוֹחָאִי נִדְחַק מְאוֹד עֵינֵן בְּדַכְרֵיו הַנְּדַפְסִים בְּעֵין יַעֲקֹב דְּפּוּס וְוִילְנָא, אִיף רָאָה זֶה מְצַאֲתִי בְּסִפְרֵי מְנַעוּלֵי הַתַּלְמוּד לְרַבֵּינוּ נִיִּסִּים גָּאוֹן הַנְּדַפֵּס בַּש"ס דְּוִוִילְנָא עַל הַגְּלִיּוֹן בְּשִׁבְתָּ (דָּף ס"ג ע"ב) מַעֲתִיק שֵׁם מְאָמַר הַש"ס כָּאֵן וְגָרִיס גְּזַר עָלָיו בַּר יוֹחָאִי א"ל תַּלְמוּד עָרוּף הוּא וְכוּ', וְלִגְרָסָא זֹו נִלְע"ד דְּהַתַּלְמִידִים שְׂאֵלוּ לְרַמְב"ח אִם דָּם שְׂרָצִים רַק מְדַרְבְּנֵן טְמָא שְׁגָזְרוּ עָלָיו טוּמְאָה וּקְרָא רַק אֲסַמְכְּתָא בְּעֵלְמָא אוֹ דְּמַה"ת הוּא טְמָא וּדְרָשָׁה גְּמוּרָה הִיא, וְזֵהוּ שְׁהֲשִׁיב לְהֶם תַּלְמוּד עָרוּף הוּא בְּפִיו שֶׁל רַאב"י כְּלוּמַר שְׂאֵל אָמְרָה רִשְׁבִּי לְאֲסַמְכְּתָא רַק מְקוּנְפֵלַת הִיא לְתַלְמוּד עָרוּף וּדְרָשָׁה גְּמוּרָה, וְאִין הַפְּנִיָּה שְׁהִיא הַלְכָה לְמִשְׁנֵי מְסִינֵי אֲלֵא שְׁדַרְשָׁה גְּמוּרָה הִיא עֵינֵן בִּיד מְלֹאכִי בְּעָרְףֵי תַלְמוּד עָרוּף, וּבָרוּךְ ה' שְׁהֵאִיר עֵינֵי בְּגִירָסָא זֹו שְׁהִיא קִילוּרִין לְעֵינַיִם לְכָל הַמוֹדָה עַל הָאֲמַת, וְעַפ"ז לוֹלֵא מְסַתְפִּינָא מְפִנֵי פִירוּשׁ הָרַאשׁוּנִים ז"ל כָּאֵן הִוָּה אָמִינָא דְּגַם לְפִי הַגְּיָרָסָא חֲכִים לִיהָ הַפְּנִיָּה הִיא בְּמִילַת חֲכִים כְּמוֹ בְּנִדְרִים (דָּף ב' ע"א) ר"ע הִיָּה חוֹכֵף בְּזֵה לְהַחְמִיר עֵינֵן בְּעָרוּף עָרְף חָף, כְּלוּמַר שְׂשִׂאֵלוּ אִם רִשְׁבִּי רַק חוֹכֵף בְּדָם שְׂרָצִים לְטְמָא מְדַרְבְּנֵן אוֹ דְּרָשָׁה גְּמוּרָה הִיא וּמְטַמֵּא מַה"ת, וְא"כ הַגְּיָרָסָא חֲכִים לִיהָ וְהַגְּיָרָסָא גְּזַר עָלָיו הַפְּנִיָּה אַחַת הִיא, וְרַמְב"ח הֲשִׁיבָם דְּתַלְמוּד עָרוּף הוּא בְּפִיו שֶׁל רַאב"י וּדְרָשָׁה גְּמוּרָה הִיא וְדו"ק: שֵׁם בְּעִיר רוּמִי, גַּם כָּאֵן וְגַם לְקַמֵּן ע"ב מִילַת רוּמִי

נדפס בין ב' תצאי מרובע פי מתחילה הנה פתוב רק בעיר לבד והמגיהים הוסיפו מילת רומי, וברש"י לקמן ד"ה אני ראיתיה בעיר נשאר כמו שהיה בעיר סתמא, דכנראה סתם עיר הנה ונדוע לחנו"ל דקאי על רומי כדמשמע בתענית ודף י"ח ע"ב) עד שבאו דיופלי מהעיר ופצעו את מוחו בגזירין והמגיה רשם שם בגליון מרומי והוא ללא צורך, וברש"י סנהדרין (דף צ"ח ע"א) ד"ה השער הזה של עיר שבעיר הנה אותו שער עכ"ל, ג"כ הפונה על רומי, ואב לכולן והאביד שריד מעיר ע"ש ברש"י: שם א"ל דאמר קרא וזה לכם הטמא במדרש רבה בראשית פ' חיי שרה אומר רב אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בני פנשה של אליעזר שנים ושלשה דפים הוא הוא אומרה ושונה ושרץ מגופי תורה ואין דמו מטמא כבשרו אלא מריבוי המקרא רשב"י אומר טמא הטמא ר"א ב"ר יוסי אומר זה וזה עכ"ל המדרש, ונראה דהמדרש מחולק עם ש"ס דילן בדרשה זו אליבא דרשב"י ורש"י שפכת פאן דהלקמוד הוא משום דכל הקרא וזה לכם הטמא מיותר דהא כתיב להלן אלה הטמאים לכם הוא ודאי נגד המדרש, ועיין ביפה תנאר במדרש שם, אף תימא שלא מצא רב אחא דבר מגופי תורה שפא מיתור אות אחת רק זו בלבד דדם השרץ, ועוד דטפי הו"ל להביא את ההלכות שאמרה המשנה פ"ק דתגיגה שהן מקרא מועט והלכות מרובות והן כהררים התלוין בשערה כמעילה ודומיה, ונלענ"ד שיש למאמר המדרש הנה קישור עם מאמרו של רשב"י דכאן בגמ' בסמוך בכה רשב"י ואמר מה שפכה של ב"א נזדמן לה מלאך שלשה פעמים ואני לא פעם אחת.

ורשב"י הרי הלא אז על עסק תורתן של בני לבטל הגזרות שאגורו על עיקרי הדת ויש להמליץ ע"ז ג"כ יפה שיחתן של שפחות אבות מתורתן של בני, ובאותה הדרך הרי נשאלה שאלה זה דדם השרץ מנ"ל דמטמא, ולכן פשד"ר ר' אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בני שהוא ממש על דרך בכיית רשב"י על ייפוי פחן של שפחת אבות מתורתן של בני, ובדאי הזכירו אז בביהמ"ד גם בכייתו של רשב"י משו"ה לא הרחיק ראיתו והזכיר לדוגמא אותו הדרש שדרש ראב"י ורשב"י באותה הדרך, ובזה מתבאר גם הא דבב"ב (דף קל"ד ע"א) איתא דקדוקי תורה ופ"י הרשב"ם שם כגון וי"ו דונה לכם הטמא דמריבין מיניה דם השרץ עכ"ל, ולכאורה קשה וכי לא מצא הרשב"ם דקדוקי תורה רק דם השרץ, אלא ברור הדבר דגם הרשב"ם סמוך על המדרש הנה וכל זה נכון לענ"ד בעזה"י, ונדע דמתנס' מנחות (דף נ"א ע"ב) נראה דגרסתם במדרש הנה דגם רשב"י דריש וידו דונה לכם לא ה"א דהטמא והוא כהמשמעות בש"ס דילן פאן וכבר העיר ע"ז הגרי"פ בהגהותיו למנחות שם ועיין בחולין ודף קכ"ב ע"ב) ודו"ק: שם בגמ' שלא ישמרו את השבת וכו' עיין מהרש"א בח"א, והצ"ק פתב דלהכי גזרו על ג' אלו דלפי דרכם תלויים שלשה אלו זה בזה, דאיתא בתנחומא פ' תזריע שאל טרנוסרופס הרשע את ר"ע אם הקב"ה חפץ במילה למה אינו יוצא מהול ממעי אמו, ורצה להוכיח מזה שטותו דב' רשויות יש ומי שצינה זה לא הוציא ענבר זה ממעי אמו, ובמד"ר בראשית איתא דשאל אותו רשע לר"ע אם הקב"ה מכבד השבת למה משיב בו רוחות ומוריד בו גשמים והשיב לו ר"ע כו"ע דיליה היא ונהה כד"א שלו.

אבל פונת טרנוסרופס הרשע הנה להוכיח ממצות חילה שאין כולא עלמא דיליה ח"ו, וא"כ אין לו רשות לצוות על המילה שבבא אחר וכן אין לו רשות לצוות על שמירת השבת, ואיתא בפסיקתא תן חלק לשבעה וגם לשמונה אם שמרת שבועה ימי גדה אני

נותן לה בן ואמה מלו לשמונה, ולשיטת אותו רשע דלא בעי מצות מילה ממילא גם מצות נדה מיותרת, אבל באמת ר"ע הקהה את שיניו גם בשאלה הראשונה גם בשאלה השנייה, והמצוות לא יתבטלו ממנו לעולם ועד: שם בגמ' הלה רבי ראובן בן אסטרובלי וספר קומי, בסוטה (דף מ"ט ע"ב) ובב"ק (דף פ"ג ע"א) משמע דהיה נקרא אבטולמוס בר ראובן וכ"כ להדיא התוס' בב"ק שם ד"ה התירו לספר קומי וכו' שז"ל פדאשפחן במעילה שקהל אבטולמוס בר ראובן וכו' עכ"ל, וכן גריס הכ"מ בפ"א ה"ג מה' עפ"ם שכתב אהא דפסק הרמב"ם דקרוב למלכות מותר ללבוש מלבושי עפ"ם וז"ל אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי וכו' ועוד דאשפחן דהאי אבטולמוס בר ראובן היה מתנפר שהוא יהודי פדאיתא במעילה וכו' ונדאי שלא היו מלבושיו פשל ישראל דא"כ היו מפירין אותו עכ"ל, אולם בפשוטו לענ"ד מהא דסוטה ודב"ק מןכרח מדהתירו לאבטולמוס בר ראובן לספר קומי מפני שהיה מקורב למלכות תמיד, ע"כ דזה שבכאן איש אחר הוא דאל"כ איך לא הפירוהו וגירסת הש"ס פאן נכונה דלא פהתוס' בב"ק והכ"מ, ויתכן שאותו אבטולמוס בר ראובן היה בנו של ראובן בן אסטרובלי דהכא, וראובן בן אסטרובלי דהכא הרי מוסמך היה מדקרי ליה רבי ולא היה קרוב למלכות כלל, ובנו נתקרב למלכות ולא עסק כ"כ בתורה מדלא קרי ליה להש"ס בתואר רבי גם במכילתא פ' משפטים איתא מאחר שבגד בה שוב אינו רשאי למנכרה דברי ר' יונתן בן אבטולמוס ובגדה (דף י"ט ע"א) ובחולין (דף כ"ד ע"ב) ובזבחים (דף מ"ט ע"ב) ובסנהדרין (דף פ"ז ע"ב) בכולן אבטולמוס הוא בלא תואר רבי, ומדהתקרב למלכות התירו לו לספר קומי, (ור' עזרא בר בריה דר' אבטולמוס דמנחות (דף נ"ג ע"א) נדאי דאין זה אבטולמוס דסוטה ודב"ק שם שהרי במנחות שם איתא שהיה דור עשירי לראבע"ז ואי אפשר הדבר שיהא אחד עם ההוא דסוטה ודב"ק ע"פ חשבון השנים צא וחשוב עיין בסה"ד סדר תנאים ואמוראים אות ע'] וראובן בן אסטרובלי נזכר בתואר רבי גם במו"ק (דף י"ח ע"ב) ובאבות דר"נ פט"ז ובירושלמי פרק בתרא דכלאים ועוד בכמה דוכתי, ומ"מ גם אבטולמוס מציינו בעירובין פ"ג מ"ד שאמר ר' יוסי משמו שהעיד משום חמשה זקנים על ספק עירוב דכשר, והסדר הדורות כתב שהיה רבו של ר' יוסי ואף שלא כתב מקור לזה מ"מ ברור דכונתו על הא דעירובין דף ל"ו) הא דידיה הא דרביה דיקא נמי דקתני א"ר יוסי אבטולמוס העיד וכו' וצ"ע איך קראו לרבו בשמו ועיין בהקדמת בעל סדר הדורות וצ"ע בכל זה: ואחר כתבי כל זה ראיתי במהרי"ק שורש פ"ח דגרים פאן פגרסתנו והנני מעתיק דבריו מפני שהמה מהיפך להיפך מן הקצה אל הקצה מדברי הכ"מ הנ"ל, וז"ל שם אחר שהאריך דמלבושי עפ"ם אינם אסורים אף להרמב"ם רק בדבר שנהגו לחוק בלי טעם או שהוא מלבוש של פריצות והוא ברמ"א יו"ד סי' קע"ח, כתב שיש להביא קצת ראיה לזה מההיא דמס' מעילה פרק קדמ"ז פעם אחת גזרו שמד על ישראל וכו' עד הלה ראובן בן אסטרובלי וספר קומי והלה וישב עמון וכו' משמע שלא הוצרך רק לספר קומי להתנפר אליהם ואם איתא דצריך הישראל להיות משתנה במלבושיו מן הגוי עכ"פ הו"ל להש"ס לספר שלבש לבוש נכרי ונתפסה בשמלה חדשה כמו שספר שספר קומי עכ"ל, וראיה זו הביא בבבאור הגר"א ביו"ד שם, הרי לפניך ראשונה דגם הוא גרים פאן ר' ראובן בן אסטרובלי ונשנית חזינן דפשיטא ליה שלא לבש מלבושים אחרים מהלבשתו תמיד בין היהודים, והכ"מ כתב להיפך ופלא

שלא הזכיר את המהרי"ק ובכמה מקומות מביאו, ועכ"פ פלא בעיני על בעלי ההגהות העוסקים בכאלה שלא העירו בכ"ז לא פאן ולא בב"ק ע"ד שינוי הגי'סאות וצ"ע: שם בגמ' אמרו לו יתמעט א"ל א"כ לא יבעלו נדות, אין להקשות מכאן על השלטי גבורים רפ"ב דשבועות שכתב דנדה אינה יכולה להתעבר וכן הנדה דאמרינן בעלמא אינו ר"ל שנתעברה בשעה ששופעת דם אלא כל ששמשו בלא טבילה ונתעברה קרוי בן הנדה עכ"ל, דגם פאן ודאי דרק על הטבילה נזרו ולא שישמשו בשעת הראיה וזה פשוט: ודע דכעין גזירה זו נמצא גם בר"ה (דף י"ט) ונתענית (דף י"ח) ויהודה בן שמוע ונחב"ריו בטלום, והחילוק מהגזירות הוא רק בזה דכאן הגזירה השלישית היא שיבעלו נדות ושם הגזירה השלישית היא שלא יעסקו בתורה, וכן נמצא במכילתא פ' יתרו ובמד"ר פ' ל"ב בויקרא ובילקוט תהלים פ' י"ב, דבאמת בימי חשכת הגלות ההם הגזרות נתחדשו בכל עת פעם בתמונה זאת ופעם בתמונה אחרת ולכולם היה מטרה אחת להעבירנו מדת ישראל ועיקרה וברוך ה' שכל פעם לא נתנו טרף לשיניהם, ואם נרצה לידע איזה גזירה קדמה בזמן ההיא דר"ה ונתענית או ההיא דהכא, נראה פשוט דהיא דהתם קדים דאז היתה הגזירה השלישית שלא יעסקו בתורה ובפסחים (דף קי"ב) איתא חמשה דברים צינה ר"ע את רשב"י כשהיה חבוש בבית האסורים א"ל רבי למדני תורה א"ל איני מלמדך [שאז גזרו שלא לעסוק בתורה ור"ע נתפס על ד"ת] א"ל אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוסי אבא ומוסרף למלכות, הרי מפורש דאז היה יוסי אביו של רשב"י קיים וכאן מפורש דא"ל רשב"י לר' יוסי אלו היה אבא יוסי קיים יכולים אתם לומר לו תן בנה להריגה, הרי שהגזירה הזאת אחר שפבר יוסי לא היה קיים דמעשה דכאן מאוחרת, ועוד דהרי בעובדא דשם היה רשב"י עוד צעיר לימים וכאן הנה עובדא אחר שיצא כבר מהמערה כנראה מהלשון ילף רשב"י שהוא מלמד בנסים כדפירש"י ורגמ"ה שנעשו לו נסים במערה עכ"ל, וע"כ לומר בן דאין לומר דתואר מלמד בנסים הוא על שהצליח לברוח מהאויבים בעת שסמכו ר"י בן בבא כמו שראיתי לאחד שכתב פו, דמלבד שתואר מלמד בנסים לא שייך על מקרה אחד הרי לא נראה בהבריחה שום נס כלל, ועוד דבסנהדרין (דף י"ד ע"א) איתא דר"י בן בבא סמך אז לחמשה זקנים וכלם ברחו רק ריב"ב עצמו מפני שהיה זקן לא ברח, ועוד אם זהו נס למה לא בחרו לשלוח לרומי רק את רשב"י הרי כל החמשה זקנים היו מלומדי נסים בזה כמוהו, אלא ע"כ דפירש"י ורגמ"ה הוא האמת דזה היה אחר שיצא כבר רשב"י מהמערה, ובשבת (דף ל"ג) איתא ענין המערה באריכות שגזרה המלכות על ר"י שיעלה יתעלה ר' יוסי ששתק יגלה לציפורי רשב"י שגינה יהרג, ואז ברח רשב"י ונטמן בהמערה י"ג שנה וא"כ עובדא דנתענית שגזרו על לימוד התורה היה לכל הפחות י"ג שנים קודם עובדא זו דכאן, ובזה אני מבין יפה מה כל החרדה דכאן שסברו ר"י ורשב"י מלכת לרומי הן לא הלכו לעשות דבר נגד המלכות, רק הלכו להשתדל להעביר הגזירה מעל ישראל ואיזה ספנה קרובה יש בזה, אולם לפי המתבאר א"ש דכיון שר' יוסי כבר היה חשוד בעיני המלכות וכבר נשא עונו בגלות לצפורי כפושע במלכות ורשב"י כבר נגזר עליו שיהרג.

א"כ לר' יוסי ורשב"י בעצמם אע"פ ששמו הוראשון כבר מת כמבואר בשבת שם היה הנסיעה לרומי ספנה גדולה, וכשאמר ר' יוסי שהוא ירא למסור את ר"א בנו להריגה סבר רשב"י שהוא ירא מספנת המלכות דכיון דאביו מוכתב למלכות כפושע גם בנו

חשוד הוא, לכן א"ל רש"י אלו הנה יוחאי אבא קנים וכו' פלומר א"כ מכ"ש איך אלה
אני ושמעה המלכות והרגני שפכר נגזרה עלי גזרה ומ"מ נכון לפי ובטוח בה', והשיבו
ר' יוסי דמפני יראת המלכות אינו ירא פלל דשלוחי מצוה אינם נזוקין וע"כ אמר אנא
אזלין, אלא שהוא מתירא לשלוח בנו דילמא עניש ליה ר"ש וזה נכון לענ"ד, ועיין
בהגהת השמ"ק פאן שכ"כ ובמו"ק (דף כ"ה ע"ב) בתוס' ד"ה שפכו מרנבי פתבו בשם
הירושלמי שר' יוסי יתיב נפשיה על גזרתם ופי' הפוס' שושפף דמו על יחוד ה',
ומתוספתא הביא שנתן נפשו על המילה, ולדברינו י"ל שפונת הירושלמי והתוספתא
להעובדא דהכא שאמר אנא אזלין והנה בזה מסנ"פ ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה
למפשה, והגזרה הנה פאן גם שלא ימולו את בניהם, אף במדרש תהלים פ' פ"ט איתא
שנהיה מעשרה הרוגי מלכות אבל במד"ר למגילת איכה בפסוק בלע ה' ולא חמל לא
נמנה ר' יוסי וצ"ע בזה: ברש"י ד"ה תלמוד ערוף הוא ולא אמרה מדעתו עכ"ל, ברש"י
שבעין יעקב מסיים עוד בזה"ל ששמע מר' אלעזר ב"ר יוסי שאמר פן משום אביו ומנלן
דלמדה וכו' עכ"ל, ולא ידענא מנלן דר' אלעזר בר' יוסי משום אביו אמרה ובגמ' אין
לזה שום משמעות וגם כפי רגמ"ה ליתא לכן נראה דט"ס הוא: בתוס' ד"ה והא אמר
ר"י וכו' פי' השר מקוצי משום דאי לאו ההיא דר"י המ"ל וכו', ולהכי מייתי הך דר"י
דמיירי אף ברביעית ומ"מ הא טהור עכ"ל, יש מקשים ע"ז דמשמע אף דאיכא רביעית
דשם שמא היל עליו טהור אם אינו מאהיל בכלו וזהו תימא שמא היל ארביעית דם לא
יטמא, ונראה להר"ם דהכי ר"ל השר מקוצי כו' עכ"ל השיטה מקונצת ע"ש ודבריו
צריכין פאן ביאור רחב אולם לפי שאין זה מתוס' שלנו ולא הורגלתי בלשונם קצרתי
ע"ב גמ' בכה ר"ש ואמר וכו', יש לדקדק למה בכה ר"ש ולא בכה ראב"י, וי"ל בפשוטו
משום דעיקר הגם הנה ע"י ר"ש דברתייה דקיסר נשתגעה ע"י בן תמליון וצעקה הביאו
לי את רש"י, אף ע"ד החידוד י"ל דראב"י לא בכה דס"ל שאין מלאך יכול לבוא לרומי
משום טומאת ארץ העמים וגם אור אה"ע טמא כמו שהיה גם במצרים שאמרו המלאכים
שא"א לעבור במצרים שהאור סמא מה לכהן בבה"ק, אבל רש"י לשיטתיה דס"ל
בב"מ (דף קי"ד) ואלהו פסק פנותיה שם דקברי עכו"ם אינן מטמאין באהל ובשבת ודף
ט"ו) פתבו התוס' דלמ"ד קברי עכו"ם אין מטמא באהל ס"ל דארץ העמים על גושה גזרו
ועל אורה לא גזרו וא"כ הרי יכול מלאך להתגלות באור לכהן בכה, אבל ראב"י ס"ל
פשיטת ר' יוסי אביו דס"ל בכלאים (פ"ח מ"ה) דאפי' אדני השדה שיש להם רק פני
אדם מטמאין באהל ובספרא פ' שמיני אקרא דנפש החיה איתא לרבות את הסרני וכתב
הערוף היא חית הים מחצינה ולמעלה דמות אשה (ועיין בכורות (דף ח' ע"א) הדולפנין
בני ימא) ואיתא שם עוד בספרא על דעתיה דר' יוסי בר חנינא מטמאות באהל כאדם,
וכתב ע"ז הגאון מלבי"ם ז"ל בהתורה והמצוה דר' יוסי לשיטתיה דאדני השדה נמי
מטמא באהל, ודבריו לכאורה תמוהין דהרי סתם ר' יוסי הוא ר' יוסי בן חלפתא ובספרא
שם הוא ר' יוסי ב"ר חנינא אף בירושלמי בכלאים מפרש ריב"ח טעמיה דר' יוסי סתמא
משום דכתיב ע"פ השדה לרבות אדם השדה משמע דכנותיה ס"ל וא"כ שפיר י"ל
דריב"ח אזיל לשיטתיה בזה] ומכ"ש דקברי עכו"ם מטמאין באהל משו"ה לא הנה יכול
הגם לבוא ברומי ע"י מלאך מפני שטומאה ארץ העמים באורה נמי איתא והא שנתגלו
המלאכים להגר ג"כ בארץ העמים הרי מבואר בקרא שהנה במדבר ועל הענין, ותנן

פְּאֵלֹת (פָּרָק י"ח) עֲשָׂרָה מְקוֹמוֹת אֵין בָּהֶם מְדוּרֵי עֶפְו"ם וְכו' אֶהְלִי עֶרְבִים וְכו' וּפִי הָרַע"ב לְפִי שְׁנוֹסְעִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם לֹא רָצוּ לְהַחְזִיק בָּהֶן טְוִמָּאָה וּמַכ"ש בְּמִדְבָּר שְׂאִין בָּהּ דִּיּוּרִין תְּמִידִים בְּמְקוֹם אַחַר דְּנִדְּאֵי אֵין בָּהֶן טְוִמָּאָת אַרְצֵי הָעַמִּים מִשָּׂא"כ רוּמֵי הַמְּיֻשְׁבֵּת וְהִיא מְטָרִיפּוֹלִין א"א לְמִלְאָהּ לְהַתְגַּלוֹת בָּהּ וּמִשׁו"ה לֹא בָּכָה ר' אֶלְעָזָר כ"ר יוֹסִי דְלִסִּיטְפִיָּה דס"ל פְּאָבִיו לֹא הָיָה מְלָאָהּ יָכוֹל לְבּוֹא שָׁם וְאֵין זֶה מְפִנֵי קוֹטָן מְדַרְגָּתָם כ"כ הַג"מ ר' יְהוֹשֻׁעַ אֵינְזִיק בְּעַל עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ זצ"ל לֹא יֵאָדָּה הָיָה מוֹפָר לָהֶם אֲזִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁד עֵינֵין בְּב"י יו"ד ס' קע"ט בְּשֵׁם הַרְמַב"ן בְּשׁו"ת: וְאֵנִי מוֹסִיף דְּבִזְזָה הַבְּנֵי בַעֲזָה"י הָא דְאֵימֶתַר בְּזוּהַר פ' יָרָא (דָּף ק"א דְּפוּס וְוִילְנָא) אָמַר ר' שְׁמַעוֹן וְדִאֵי פְחִיזוּ דְמִלְאָכִין חֲזִי לְהוֹן וְכו' פֹּא חֲזִי וְעֵבְרִתִּי בְּאַרְצֵי מְצָרִים אֲנִי ה' וְכִי פְמָה שְׁלוּחִין וּמִלְאָכִין אֵית לִיָּה לְהַקְב"ה, אֶלָּא בְּגִין דְּאֵינְהוּ לֹא יָדְעֵי בֵּין טִיפָּה דְּבּוֹכְרָא לְהַהוּא דְלֹא בּוֹכְרָא בַּר קוּב"ה לְחוּדְיָהּ וְכו' עכ"ל, וְלִהְלֵן שָׁם (פ' וְיָרָא דָּף קי"ז בְּדְפוּס הַג"ל אֵיתָא תְּנִיָּא אָמַר ר' יוֹסִי כָּל מַה שְׁעוֹשָׂה הַקְב"ה אֵינּוּ צָרִיף לְעֲשׂוֹת אֶלָּא בְּדִבְבוּר דְּכִינּוּן דְאָמַר מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ יְהִיא כְּףָּה מִיָּד נַעֲשֶׂה וְכו' דֹּא"ר יְהוּדָא מֵאֵי דְכִתִּיב וְעֵבְרִתִּי בְּאַרְצֵי מְצָרִים אֲנִי וְלֹא מְלָאָהּ וְכו' וְכִי לֹא הָיָה לְהַקְב"ה מְלָאָהּ אוֹ שְׁלִיחַ לְשַׁגְרָא לְעֲשׂוֹת נְקָמָה בְּמְצָרִים כְּמוֹ שְׁעֲשֶׂה בְּאִשׁוּר וְכו' אֶלָּא וְכו' אָמַר הַקְב"ה אֲנִי זֶה שֶׁל מְצָרִים מְזוּהָמַת וְחַטּוֹנְכַת הִיא וְאֵין רְאוּי לְשַׁגְרָא מְלָאָהּ וְכו' אֲבָל הַקְב"ה מִמְּקוֹם קְדוּשָׁתוֹ אוֹמֵר יְהִיא כְּףָּה וּמִיָּד נַעֲשֶׂה עכ"ל מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם שָׁם, הָרִי מְפּוֹרֵשׁ דְּפִלְגִי בְּעֵנֵין זֶה רִשְׁב"י וְר' יוֹסִי דְר"ש ס"ל דְּהַמְלָאָהּ יָכוֹל לְכַוֵּן לְאַרְצֵי הַפְּמִים וּבְמְצָרִים לֹא הָיָה הַנְּקָמָה ע"י מְלָאָהּ לְפִי שְׂאֵינּוּ יוֹדְע לְהַבְחִין בֵּין טִיפָּה שְׁל בְּכוּר לְאֵינְהָ שְׁל בְּכוּר.

אֲבָל בְּעֵנֵין מַעֲשֶׂה זֶה דְרוּמֵי הָרִי הָיָה יָכוֹל לְהִיּוֹת לְשִׁיטְתִּיָּה פ"י מְלָאָהּ מִשׁו"ה בָּכָה. אֲבָל ר' יוֹסִי וְר' יְהוּדָא דס"ל דְאֵין מְלָאָהּ יָכוֹל לְבּוֹא לְמְצָרִים מְפִנֵי הַטְוִמָּאָה הַטְוִינְכַת וְהַזְוִהָמָא וְדִאֵי דִה"ה דְאֵין מְלָאָהּ יָכוֹל לְהַתְגַּלוֹת בְּרוּמֵי, וְיָדְעוּ ר' יוֹסִי וְר"א בְּנוֹ מְרֵאשׁ שְׁהַגִּס לֹא יְהִיָּה ע"י מְלָאָהּ לְהַכִּי לֹא בָּכָה ר"א וְעֵינֵין בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת סְדֵר בָּא פ' י"ו בְּפִסּוּק וְעֵבֵר ה' לְעוֹף אֵת מְצָרִים דִּישׁ אוֹמְרִים פ"י מְלָאָהּ וִי"א הַקְב"ה בְּעֲצָמוֹ וְיֵשׁ לְפִלְפֵל בְּזָה וּבְרוּף חֲכָם הַרְזִים: שָׁם גְּנֻדְמֵן לָהּ מְלָאָהּ שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים.

בְּב"ר פ' מ"ה אֵיתָא כְּמָה מְלָאָכִים גְּנֻדְמֵנוּ לָהּ רִיב"ח אָמַר חֲמִשָּׁה כָּל מְקוֹם שְׁנַאָמַר אֲמִירָה מְלָאָהּ רַבְּנָן אָמְרֵי אַרְבָּפָּה כָּל מְקוֹם שְׁנַאָמַר מְלָאָהּ עכ"ל הַמְדַרְשׁ, וְרִשְׁכ"י דְאָמַר שְׁלִשָּׁה לֹא חֲשִׁיב רַק מְלָאָהּ הָרֵאשׁוֹן וְהַשְׁלִישִׁי וְהַרְבִּיעִי אֲבָל מְלָאָהּ הַשְּׁנִי הוּא עֲצָמוֹ מְלָאָהּ הָרֵאשׁוֹן שְׁשָׂאֵל אֵי מְזָה בְּאֵת וְהִיא עֲנָתָה מְפִנֵי שְׂרָה גְבֵרִתִּי אֲנִכִי בּוֹרַחַת וּפְנָה לָהּ הַמְלָאָהּ הַזֶּה עֲצָמוֹ שׁוּבֵי אֵל גְּבִירִתָּהּ וְכֵן מְשַׁמַּע בְּקָרָא וְלֹא הוּוּ רַק שְׁלִשָּׁה מְלָאָכִים וְהִיא דְלִהְגַּר גְּשִׁלְחוּ כְּמָה מְלָאָכִים לְכָל חַד כְּדֵאֵית לִיָּה וְלֹא מְצִינוּ כֵּן בְּאַבּוּתֵינוּ הַקְדוּשִׁים סָרַק מְלָאָהּ אַחַר גְּשִׁלְחָ לָהֶם וְהוּא אָמַר לָהֶם כָּל הַנְּדַרְשׁ כְּדְמְצִינוּ בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ ע"ה אַחַר הָעֲקִידָה, שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם ר"ש גָּעַר זצ"ל שְׁהַעֲנִין הוּא כְּףָּה, דְּחַנּוּנֵי הַפְּיּוֹת כְּשִׁצְרִיכִין לְהִבִּיא סְחוּרָה לְחַנּוּתָם מִמְּקוֹמוֹת הַגְּדוּלִים.

הַחַנּוּנֵי הַפְּשִׁיר שׁוֹכֵר מְגַלָּה מִיּוֹחַדָּת לְמַעֲנוּ וְעֲלִיָּהּ הוּא מְבִיא כָּל מַה דְּצָרִיף, וְהַפְּנֵי שְׂאֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁפּוֹר מְגַלָּה מִיּוֹחַדָּת לְפָצְמוֹ הוּא מְבַקֵּשׁ מִהַחַנּוּנִים הַגְּדוּלִים לְהִבִּיא עַל עֲגֻלָּה שְׁלָהֶם מַעַט סְחוּרָה עַל הָעֲגֻלָּה שְׁלָהֶם שְׁשִׁכְרוּ.

ומוכן מאיליו שאינו יכול לבקש שאחר יביא לו כל הסחורה הנדרש לחנותו שאין זה מגדר דרך ארץ. אלא הוא מבקש מחנני זה שביא לו דבר אחד וכן מהשני וכן מהשלישי כפי האפשר ובין כולם יובא לו כל הדרוש לו.

וכן הדבר גם בענינינו דאבותינו הקדושים העשירים במעשים טובים פשטה צורה להגיד להם איזה מנין מן השמים נשלח להם שליח מלאך מיוחד להם לבדם לכן אמר להם כל הדרוש להגיד למו, אבל הגר בהיותה עניה במעשים טובים ולא היתה ראויה לשלוח לה מלאך לצרכה רק פשטה מלאך בסליחות אחרת נמסר לו שיגיד אגב אורתא גם להגר דברים אחדים, וכבר כתב הבחי שילכות מלאך אחד עושה כמה שליחות, אבל הרי לא יוכל להתעכב לדבר עמה הרבה שצריך למהר ללכת בעיקר שליחותו שנשלח עליה, לכן נצרכה לכמה מלאכים שזה הגיד לה מעט דברים וזה מעט דברים עד שנשלם כל ענין הנצרך וההסבר יקר ונעלה: שם והינינו דאמר ראב"י אני ראיתי בעיר וכו', גם בשבת (דף ס"ג ע"ב) אמר ראב"י אני ראיתי בעיר רומי וכתוב קודש לה' בשיטה אחת, ובגדה (דף נ"ח) אמר ראב"י דבר זה הורומי בעיר רומי לאיסור, ובתוספתא דמקנאות פ"ד אמר ראב"י הלכה זו הורומי בעיר רומי לטהרה, וביומא (דף נ"ג ע"ב) שאל ר' מתאי בן חרש את רשב"י ברומי וכי מאחר שר' אליעזר מלמדנינו וכו' ושם ביומא (דף פ"ו ע"א) שאל ר' מתאי ב"ח את ר' אלעזר בן עזריה שמעתי ארבע חילוקי פפורה וכו' וקשה דהא ר' אלעזר בן עזריה תלמידיה הנה פדאיתא שם וביומא דף פ"ד ע"א) ברשב"י ד"ה ה"ג ה"נ מסתברא ואיך שאל רמב"ח ממנו כמו שהקשה הרשב"ש שם והביא גירסא אחרת מאבות דר"נ, ולי הנה נראה דגבי ד' חילוקי פפורה צ"ל שאל רמב"ח את ר' אלעזר ב"ר יוסי ששאל ממני אז בהיותו ברומי עם רשב"י ודו"ק שקצרת ונהנה שאלני חכם אחד שמא הנה טיפי הדם מהא דגידר טיטוס את הפרוכת ויצא דם פדאיתא פרק הניזקין, אבל לקמ"ד להמעניין ביומא במקומו שהיו הטיפין כמצליף וק"ל: ברשב"י ד"ה עיקם פיו וכו' והאיך נתרפא מפנורש התם עכ"ל ובפני רגמ"ה איתא דראב"י נפל בחולי אספורה והיה יושב בספינה וכשנזכר רשב"י על תנאו התפלל ודרס אחד הספנים על צנארו ויצא האספורה מגרונו ונתרפא עכ"ד, ובסדר הדורות בערך ראב"י כתב וז"ל ורשב"י כתב שענשו ונפל בחולי אספורה וכשנזכר מה שנזכר לאביו ביקש עליו רחמים ויצא האספורה מפיו לפיו של אותו ספן עכ"ל וברשב"י שלפנינו ליתא כל זה וגם בפרגמ"ה ליתא שונכנס האספורה לפיו של הספן ולמה באמת יעניש להספן שלא חטא לכאורה וצ"ע, ודע דכל המעשה דהספינה מבואר בפי קדמון הנדפס מכ"י בדפוס ווילנא הנה בנסעם לרומי ולא בחזירתם מרומי, ואין לנו מקור לכל זה שנאבד מאתנו עד היום הירושלמי מסדר קדשים פידוע, וה' מלא לנו את החסרון ויגלה לנו טמירין עמיה שרי נהורה, ובלשון עיקם פיו עיין צ"ק שכתב בזה דבר מחודד והא ששלחו לרשב"י לפי שמלמד בנסים אף שאין סומכין על הגס כבשבת דף ל"ב ובכ"מ, באין עצה שאני כבתענית דף כ"א דשלחו לנחום איש גם זו מה"ט שמלמד הנה בנסים בשגם פאן עמד כל הדת בסכנה: במשנה הפגול והנותר אין מצטרפין, לפ"מ דמפרש בגמ' דלענין טומאת ידים איירי שייכה משנה זו למשנה הקודמת דקאמר זה הפלל כל שטומאתו ושיעורו שנה מצטרפין, להכי סמיה ליה משנה זאת לומר דפגול נותר אף דטומאתו ושיעורו שוין אין מצטרפין לטומאת ידים דמדרבנן היא והקילו בה, ומאן דס"ל דמשנתנו לענין אכילה איירי כמו שנבאר בגמ'

איה"ש אין זה שנייה לדלעיל רק דיני צירוף אשמענו תנא, ולא קש התנא להפסיק בין דיני הטומאות עם דין האכילה שהרי לקמן מפסיק עם משנה דהערלה והפלאים נמי בין דיני טומאה דמשנה שלפניה היא האוכל שנטמא ושלחחריה היא הפגד והשק דשניהם לענין טומאה אלמא דאין קפידא בזה: בגמ' אר"י א"ש לא שנו אלא לטומאת ידים דמדרבנן אבל לאכילה מצטרפין, מלשון אלא לטומאת ידים משמע דלאכילה אף לכרת מצטרפין דקרא דלא יאכל גבי נותר פתיב שהוא בכרת ואמרינן אהדריה לאיסורא קמא, וה"נ משמע מהרמב"ם פי"ח ה"י מפסוהמו"ק שכתב האוכל פזית מפשר קדשים שנוותר במזיד חייב פרת בשוגג חייב חטאת וכו' שהרי נאמר שם לא יאכל פי קדש הם והפגול והנותר מצטרפין זע"ז לכזית עכ"ל, ועיין במשנה למלה שם, הרי כמעט מפורש דלחטאת וכרת נמי מצטרפין דלא כמש"כ התוס' בשבת (דף ע"א ע"א ודף פ"ט ע"ב) עיי"ש ובר"ש פ"ב משנה י"א דערלה שכתבו דרק למלקות מצטרפין ולא לכרת, וטעם לזה עיין בהגהות חשק שלמה בכריתות (דף י"א ע"ב) ע"ש ועיין במל"מ בה' שבועות פ"ד ה"א ודו"ק, ומ"מ אף אם נימא דלכרת לא מצטרפי יתנה מאיזה טעם שיהיה נמי א"ש דקאמר דמשנתנינו לטומאה איירי ולא קאמר לענין פרת דאכילה, דלענין אכילה לא הו"ל לתנא לומר סתם דאין מצטרפין פנין דלמלקות מצטרפין וק"ל: ולענ"ד לאו כו"ע הכי ס"ל דמשנתנינו לטומאת ידים תנו, דהנה בפסחים (דף פ"ה ע"א) איתא תנו התם הפגול והנותר מטמאין את הידים וכו' אבעיא להו יוצא גזרו רבנן טומאה או לא ונשאר בתיקו, והקשה שם הצ"ח דמאי קמבעיא ליה הרי אם איתא דגזר טומאה גם על הינצא אמאי לא חשיב גם יוצא במשנה שם והו"ל לתנא לומר הפגול והנותר והיוצא מטמא אהי"ד, ומירץ הצ"ח שם דרק בקדק"ל איבעיא ליה אי גזרו טומאה על הינצא אבל בקדק"ד פנין דרק פהגים עסקי בהו ודאי דלא גזרו בהו טומאה, וא"כ י"ל דגזרו טומאה גם אינצא דקדק"ל והא דלא קתני לה במשנה שם משום דדומיא דפגול ונותר קתני דשנייה גם בקדק"ד עכת"ד, ואין אני נכנס לדון אם מסתבר תירוץ זה אבל בעיני אפתי קשה למה לא פשיט האיבעיא שם ממשנתנינו דתני הפגול והנותר אין מצטרפין ומפרש רב יהודא א"ש דלענין טומאת ידים תנו, ואי ס"ד דגם אינצא גזרו רבנן טומאה הו"ל לתנא לומר הפגול והנותר והיוצא אין מצטרפין מפני שהן ג' שמות ומירץ הצ"ח אין לומר כן דהרי פל הפרק דקדמ"ז יצא מפלל המס' ללמדניו דיני צירוף, וכיון דאתי לאשמענו דין צירוף דפסולי המוקדשין לענין טומאת ידים לא הו"ל לשניר דין יוצא נמי דמאי נפ"מ אי שנייה בקדק"ד נמי או בקדק"ל לבד, וע"כ לומר דעל יוצא לא גזרו פלל טומאת ידים ולמה נשאר הש"ס שם בתיקו, ותו דלכאורה הא דהוציא רב יהודא מתניתין מפשטה ומוקי לה לענין טומאת ידים הוא דחוק פנין שאין לטוי"ד זכר במשנה, יקשה למה לא נימא דבאמת משנתנינו לענין אכילה תנו ופליג תנא דידן אדר"א דאמר פל שפקודש פסול וכו' ליתן ל"ת על אכילתו, ולומר דא"כ קמפסיק תנא עם דין אכילה בין דיני הטומאות הרי פכר הוכחתי במשנתנינו דאין זה קפידא פלל ע"ש, אלא ע"כ דדחיק ליה דאי ס"ד דתנא באכילה קאי ופליג על ר"א אמאי קחשיב רק פגול ונותר הו"ל למיחשב פל פסולי המוקדשין דאין מצטרפין זה עם זה כגון יוצא וטמא וכו', או דהו"ל לתנא לומר פל פסוהמו"ק אין מצטרפין זע"ז, אלא ע"כ דלא מיירי רק בטוי"ד דלא שנייה בכל פסוהמו"ק רק בפגול ונותר, וא"כ הרי מוכח עכ"פ ממשנתנינו דאינצא לא גזרו טוי"ד: אכן דברי

תורה עניים במקום זה ועשירים במקו"א, דהנה בירושלמי פסחים (פ"ז ה"ב) וכן גם בסוף פירוש ערבי פסחים איתא בזה"ל ר' סימון בשם ריב"ל בשם בר פדיה הפגול והנותר מצטרפין לטומאת הידים עד פדי עונשן בכזית, מהו שיפסלו בתרומה קו"ח אם מטמאין את הידים לפסול בתרומה הן עצמן לא כ"ש, הנה יוצא מה את עביד ליה מטמא אהי"ד או אינו מטמא את הידים וכו' עכ"ל הירושלמי, וע"ש דהאיבעיא דיוצא תלוי בהאיבעיא דתרומה נחדא מגו נחדא קמבעיא ליהע"ש, אבל כל על עין תשתומם על המראה שהקדים ר' סימון לבעייתו אם יוצא מטמא את הידים ההקדמה דפגול ונותר מצטרפין לטמא את הידים וכי מה ענין זל"ז, ואטו אם פגול ונותר לא הווי מצטרפין זע"ז לטמא אהי"ד לא הוה יכול למבעיא בעייתו אם יוצא מטמא אהי"ד, ותו יש להפליא על מפרשי הירושלמי שלא עמדו על הסתירה הגלויה מש"ס בבלי פאן במעילה דלדברי רב יהודא אמר שמואל מפניש במשנתנו דהפגול והנותר אין מצטרפין לטומאת ידים דלא כר' סימון, ואחר ימים רבים מצאתי שעמד באמת על התיקה זו בספר שאילת שמואל להגאון התוספאה ז"ל אבל תירוצו שם תמוה ע"ש, לכן נלע"ד דבאמת לפ"מ דמפרש ריא"ש למשנתנו אין עוד ספק דנדאי יוצא אינו מטמא את הידים מדלא קתני ליה תנא דמשנתנו כמו שביארתי לעיל, אבל ר' סימון בירושלמי שם וכן בעל האיבעיא בבבלי בפסחים שם ס"ל דבאמת משנתנו לענין אכילה איירי בפשוטה ופליג תנא דידן אר"א או דס"ל כר"א ומשנתנו לענין פרת וחסאת איירי, אבל לטומאת ידים לא מיירי תנא דידן ואה"נ דמצטרפי פגול ונותר פיון דטומאתו ושיעורו שוה, ולכן שפיר איבעיא להו אי גזרו טומאה אינצא או לא דמשנתנו דמעילה לא מיירי כלל מדין צירוף לטומאת ידים וליפא למפשט מנה לענין יוצא, וזהו שהקדים ר' סימון להאיבעיא אי גזרו רבנן טו"ד אינצא הקדמתו דס"ל דפגול ונותר מצטרפין לטמא הידים, וא"כ הרי משנתנו דמעילה לא לענין טו"ד נשנית א"כ שפיר איבעיא ליה אי גזרו טומאה ביוצא, אבל אי הנה אמינא דפגול ונותר אין מצטרפין לטומאת ידים א"כ הנה מוקמינן נדאי משנתנו דמעילה לענין טו"ד מדלא קאמר סתם כל פסוהמו"ק אינן מצטרפין כמו שביארתי לעיל, וא"כ לא הנה שוב מקום להסתפק ביוצא אי גזרו טו"ד דנדאי לא גזרו מדלא קחשיב יוצא במשנתנו, ובהה"ה מינשב הא דפסק הרמב"ם בפ"א הט"ו מפסוהמו"ק דיוצא אין בו טומאה והשיג עליו הראב"ד דהרי בגמ' היא בעיא דלא אפשטה והו"ל לפסוק דמטמא מספק ע"ש בכ"מ ובלח"מ ובצל"ח שם, ולדברינו פיון דפסק הרמב"ם בפ"ח מה' אבות הטומאה ה"ג דפגול ונותר אין מצטרפין לטמא אהי"ד כרב יהודא אמר שמואל פאן דמוקי למשנתנו בהכי והראב"ד מדשתק ליה שם הרי ס"ל שם פנותיה, ממילא מוכח ממשנתנו דביוצא לא גזרו טומאת ידים מדלא נשנה גם יוצא במשנתנו ואין בזה איבעיא כלל כמו שנתבאר ולענ"ד זה נכון כבעזה"ה"ת, ועיין בקהלת יעקב להגאון מהר"י מקארלין בשו"ת שבסוף הספר סי' ג' והעיר לי דידי הגאון אב"ד דאנפינא מו"ה נחום ברוך שליט"א דלפי דברי י"ל דהחינוך שכתב בסי' רט"ו דפגול ונותר אינן מצטרפין גם לענין אכילה שתמה עליו המל"מ בהגהותיו מש"ס דכאן, אזיל בשיטת הירושלמי וזה נכון מאוד: ודע דיש מקום לומר דהירושלמי והבבלי פאן מחולקים בזה, דמצד הסברא י"ל דלמ"ד דבין נותר ובין פגול שיעורן לטמא את הידים כפיצה וכדפסק הרמב"ם, והפיצה הרי היא ב' זתים ובאכילה ב' זתים מפגול ונותר חייב ב' מלקות שהרי יש שיעור לכל או"א משו"ה אינן

מצטרפין גם לטומאה ובהכי סליק ואזיל רב יהודא משמיה דשמואל בגמ' דילן פאן, אבל הירושלמי הרי אזיל מפורש למ"ד דשיעור טומאתן לידים הוא בכזית כמו שהבאתי לשונו לעיל, וא"כ באיפא רק חצי זית פגול וחצי זית נותר דלאכילה מצטרפין ללקות משום כל שבקודש פסול ליתן ל"ת על אכילתו כר"א ה"נ מצטרפין גם לטומאת ידים ודו"ק שקצרת בזה: ולשלימות הענין אעתיק בזה מה שענה לי ע"ד הסוגיא הזאת אשר פלפלתי בה הרבה הגאון האמיתי ר' אפרים דוב הפהן לאפ"ל, ולברוח מהארכיות לא אביא פה רק מה שענה לי הגאון הגדול הג"ל וממילא יובן גם מעט ממה שכתבתי אני אל הדר"ג ונ"ל הגאון הג"ל, מה שהקשה מדוע לא פשוט דיוצא אינו מטמא את הידים ממשנה דמעילה הפגול והנותר אין מצטרפין ולמה לא תני גם יוצא וע"ז בנה בנינו, לענ"ד קשה לבנות ד"ק ע"ז די"ל דכמו שמספקא להו לחכמי הגמרא אי יוצא מטמא אהי"ד ה"נ ספק לתנא דמשנה דמעילה משו"ה לא תני אלא פגול ונותר דנדאי מטמאין אהי"ד, ומה שבקשני להודיעו אם מצא חן בעיני פירושו בירושלמי סוף פסחים האמת אגיד לכת"ר שדבר פי חכם כמותו ירבה בישראל חן אבל לדעתי רחוק פירושו מהאמת ובקופא דמתטא דירושלמי אין להעלות פילא דכת"ר, ולענ"ד נראה שטעות סופר בירושלמי וכף צ"ל הפגול והנותר אין מצטרפין לטמא אהי"ד כדי עונשן בכזית וזהו פירושו, ר' סימון בשם ריב"ל אמר דהא דתנן במשנה דמעילה הפגול והנותר אין מצטרפין הוא לטומאת ידים ממש כהבבלי שם, כדי עונשן בכזית קאי על מתניתין דסוף פסחים דתנן הפסח אחר חצות מטמא אהי"ד הפוה"נ מטמאין אהי"ד הוא בכדי עונשן בכזית ולא בכביצה, ומ"ש מהו שיפסול וכו' הן יוצא וכו' אינו תלוי בענין שלפני זה, ובפרק ז' בפסחים הובא הירושלמי אגב גררא כדף הירושלמי בשאר מקומות: והנני לעורר לפני כת"ר פגול ונותר איך גזרו שיטמא את הידים הא אין טומאת ידים במקדש, וטעמא דגזרו שפגול יטמא אהי"ד פירש"י בפסחים (דף פ"ה) משום חשדי כהונה כדי שיהא זה צריך להטביל ידיו קודם שיגע בקודש ויטריחוהו, ומה טורח הוא זה אכסך המפגל אם ידיו טהורות במקדש, וגם בנותר אמרו משום עצלי כהונה וע"כ דעיקר גזרה אנוחר הוא משום נותר דקדק"ד, דקדק"ל נאכלין לבעלים ולפהן מגיע רק מעט חזה ושוק וגם הם נאכלין לנשיהם ולעבדיהם וע"כ דגזרו משום עצלי כהונה הוא משום נותר דקדק"ד וקשה הא אין טומאת ידים במקדש, ואין לומר שגזרו שפיצא הפוה"נ לחוץ והיינו דמשום יוצא לא גזרו בנדאי בקדק"ד כהמהרש"א, או אפ"י אם נאמר דלא כהמהרש"א זהו דוקא ביצא בשר כשר ולא יוצא דבשר פסול כדמוכח מברייתא דפסחים (דף י"ח ע"א) הדם והיין והשמן שנטמאו בפנים והוציאן לחוץ טהורין ואמאי לא פשוט משם דיוצא אינו מטמא את הידים, אלא ודאי פיון דהברייתא ס"ל דטומאת עצמן יש בהן כדמוכח שם ורק טהורין מלטמא אחרים שוב אינן מטמאין משום יוצא אפ"י אם יוצא מטמא ואפ"י בקדק"ד, זה אינו דאמאי יחושו הפהנים אם הפוה"נ יטמאו בחוץ אהי"ד וזהו נותר דקדק"ד שרפתו בעזרה ומהיכא תיתי יצאו לחוץ, פל זה מכריעני לומר דעל פגול ונותר גזרו טומאה בעזרה על הידים, ובזה ניחא דברי רש"י בבזבחים (דף כ' ע"ב) ד"ה ונטמאו הידים שכתב בדבר שאין טומאתו מן התורה וכו' אלא פגול ונותר דמ"ש פגול ונותר דנקט ועוד קשה הא טו"ד במקדש ליכא כמו שהעיר שם בהגהות מצפה איתן ולפי הג"ל ניחא, ובזה ניחא גם במקומות אחרים, אלא שמלשון הרמב"ם

בפ"ח מה' אבות הטומאה שכתב הפגול והנותר מטמאין את הידים ואח"כ פתב אין טומאת ידים במקדש מסידור לשונו משמע שגם בפו"נ אין טומאת ידים במקדש וצ"ע ובחידושי לזבחים שם הארכתי בזה ועת לקצר עכ"ל הגאון הגדול הנ"ל, ואחרי שהוספתי לכתוב לו בזה הענין דסוגיין ענה בלוחות שניות בזה"ל: הנה על מה שכתבתי דנ"ל שס"ל לרש"י ז"ל דפגול ונותר מטמאין אהי"ד גם במקדש שפזה מן שבים דכריו בזבחים (דף כ' ע"ב) ובחגיגה (דף י"ח ע"ב) ד"ה ולקודש שכתב לאכול שלמים או חטאת ואשם שתמה בעל מנחת חינוך היא חטאת ואשם נאכלין בפנים ואין טו"ד במקדש ועיין בהגהות הג"מ ר' יוסף נאטאנזאקו במשניות חגיגה פ"ב מ"ה, וכן מן שבים הירושלמי יומא (פ"ב) ופסחים (פ"ז ה"ו) יע"ש, וכתב כת"ר שפגול ונותר אין הוכחה שהרמב"ם בפ"ח מה' אבות הטומאה ה"ו פתב אין טומאת ידים במקדש וכו', אלא הנוגע באוכלין טמאין וכיצא בהן בין שנגע במקדש בין שנגע חוץ למקדש ונגע בקדשים במקדש לא טמאן ואם נגע חוץ למקדש ה"ז מטמא את הקודש וכו', והחליט כת"ר פננתו שאם נטמאו ידיו במקדש ויצא לחוץ שטמא הקדשים אף שבמקדש היו ידיו טהורות, החלטת כת"ר אינה ברורה לי פלל וספק גדול הוא לי אם פננת הרמב"ם הוא פן, והא נדאי שמש"כ הרמב"ם שאם נטמאו ידיו חוץ למקדש ונגע בקדשים במקדש שלא טמאן.

אף שהשירי קרפן בירושלמי יומא שם תמה עליו דמנ"ל הא, נאמר דמסתמא היה לו להרמב"ם אינה מקור שממנו למד דין זה ונאנחנו לא נדעהו, אבל לומר שאם נגעו ידיו בטומאה במקדש דאף שידי טהורות במקדש, כשיצא לחוץ ישובו ידיו להיות טמאות לדעתי קשה לומר פן, דהא בפסחים (י"ז ע"א) אמרו בבבביתא דמשקי במ"ט דנטמאו בחוץ והכניסו בפנים טמאין וכשנטמאו בפנים והוציאו לחוץ דטהורות, וא"כ אני דן קו"ח דידים ממשקה בית מטבחיא דאע"ג דאם נטמאו בחוץ ונכנסו לפנים דטמאין אם נטמאו בפנים ויצאו לחוץ טהורים.

ידים דכשנטמאו בחוץ ונכנסו לפנים טהורות לא כ"ש שאם נטמאו בפנים ויצאו לחוץ שטהורות, והרי רש"י ז"ל הסביר לנו שם הטעם שנטמאו בפנים ויצאו לחוץ שטהורין לפי שאין טומאה למפרע, ואע"ג דס"ל להברייתא דטומאת עצמן יש להן מ"מ לטמא אחרים טהורות לפי שלא ירדה עליהם תורת טומאה מתחילה לטמא אחרים, קו"ח לידים שבעת שנטמאו בפנים טהורות לגמרי ולא ירדה עליהן תורת טומאה פלל שטהורות גם כשיצאו לחוץ, ובחגיגה (דף כ"ו ע"א) ברש"י ד"ה לא יגמור וד"ה מעבירין יגע רש"י להבינו איך יהיה אחר הרגל טמא למפרע וטעמא דהתם לא שייך בידיים פמוכו, ונראה ללמוד פן מפשט המשנה על מחט שנמצא בבשר שהספין וידים טהורות הובאה בפסחים (דף י"ט) שממנה למדו שאין טומאת ידים במקדש קתני ידים דומיא דספין מה ספין טהור לעולם אפי' חוץ לעזרה (כמו שאמר רבא שם הנח לטומאת ספין דאפי' בחולין לא מטמא, ולר"י אמר רב דמוקי לה במחט טמא מת אמרו שם שהספין טהור לפי שספק טומאה ברה"ר טהור] ה"נ ידים טהורות לעולם אפי' יצאו לחוץ, לכן נ"ל דמש"כ הרמב"ם ואם נגע חוץ למקדש ה"ז מטמא את הקודש פננתו שאם נטמאו ידיו חוץ למקדש שטמא את הקודש שחוץ למקדש, והאי דינא דנטמאו בפנים וטעו בקדשים בחוץ לא הוצרך הרמב"ם להביא דכיון שבעת שנגעו בטומאה לא נטמאו פשיטא שאין טומאה עליהן למפרע כשיצאו, ומ"מ גם עתה אינני מחליט פן וצריף לי עיון והתבוננות:

ובמקום אחר פתבתי ע"ד הפלפול בישוב הירושלמי ודברי רש"י ז"ל, דהנה הרמב"ם בפ"י מה' טו"א הט"ז כתב משקה בית מטבחים שבעזרה וכו' טהורים לעולם וכו' ודבר זה הלכה מפי הקבלה ולא הביא הרמב"ם איך הדין בהוציאן לחוץ ונטמאו וחתרו לפנים, ומסתמת לשונו משמע שכל משקה בית מטבחים שבעזרה טהורין אפי' נטמאו בחוץ (ואולי משמע ג"כ מלשונו דדוקא בעזרה טהורין אבל אם נטמאו בפנים ויצאו לחוץ טמאין ואף שבמראה הפנים בירושלמי חגיגה (פ"ג ה"א) ד"ה פי אנו קיימין לא כתב פן פשט דברי הרמב"ם משמע כמש"כ, ולא קשה על הרמב"ם מברייתא דמשקי בית מטבחים (פסחים י"ז ע"א) די"ל דדוקא למ"ד דדכן לטמא אחרים וכו' למ"ד דאין טומאת משקין מה"ת משום דרבנן לא גזרו במקדש, שפיר יש לחלק בין נטמא בפנים לנטמא בחוץ וחתרו לפנים דכשנטמאו בחוץ לא פקע מהם טומאה, (וכן כשנטמאו בפנים ויצאו לחוץ דטהורים לפי שלא נטמאו) אבל הרמב"ם דפוסק כר"פ בפסחים שם ע"ב דמשקי בית מטבחים הלכתא גמירא לה דדכן ואין מבקשים טעמים בהלכה ואין דורשין אותה, ומפרשין אותה כלשונה ממש כדמוכח בגזיר (דף ל"ד) שהלכה דבו מגלח על גזירות אביו ואמרין בן ולא בת אף שהיא יורשת פגון שבנים אין לו, משו"ה משקה ב"מ טהורין אפי' נטמאו בחוץ, וה"נ י"ל דדוקא בבית מטבחים טהורין אבל אם יצאו לחוץ טמאין וכמ"ש, ולפ"ז נראה דטומאת ידים תלוי ג"כ בזה דרבנן נתנו על ידים דין דמשקי בית מטבחים.

ולהרמב"ם שפוסק כר"פ במשקי ב"מ ה"נ ידים טהורות במקדש אפי' נטמאו בחוץ ואולי טמאות בחוץ כשנטמאו בפנים. משא"כ למאן דלית ליה דר"פ ומשקי ב"מ טהורות דוקא אם נטמאו בפנים אבל נטמאו בחוץ ונכנסו לפנים טמאות ה"נ בידיהם. וכמו שבמשקה ב"מ כשנטמאו בפנים טהורות. גם בחוץ ה"נ בידיהם.

ומשו"ה רש"י דלא ס"ל כר"פ שפיר כתב בזבחים ובחגיגה שם טומאת ידים במקדש, דמש"ל דכשנטמאו בחוץ, וכן הירושלמי דלא ס"ל דהלמ"מ דמשקה ב"מ טהור דהא מסיק שם בירושלמי חגיגה שדוקא משקין שנטמאו באוכלין טהורין אבל משקי שנטמאו בשרץ טמאין וס"ל ג"כ לפירוש הפ"מ שם שאם נטמאו בחוץ וחתרו דטמאין הן ודוקא אם לא נטמאו פשיצאו וחתרו בקדושתן הן, ושפיר מש"ל אליביה טומאת ידים במקדש כמש"כ, והנה עתה ראיתי בצל"ח בסוגיא דר"ח לן הפהגים אות ק"ג שכתב כמש"כ בעזה"ש ופשיטא ליה דלכו"ע אם נגעו טומאה בפנים והוציאן לחוץ שטהורין הן שפיון שלא ירדה עליהן טומאה איך יטמאו למפרע וא"כ ה"ה בידיהם וכמש"כ בתחילה: על מה שדחיתי קושיתו דאמאי לא פשטו האיבעיא דיוצא ממשנה דמעילה דלהתנא גופא ספוקי מספקא ליה, כתב כתר"ר שאם נבוא לידי מדה זו יבטלו הרבה פשיטות בש"ס ועוד דהא התוס' בחולין (דף קל"א ע"ב) ובשבועות דף מ"ט ע"א ד"ה איסור כתבו מפרש דלא משמע ליה שיהא ספק לתנא, וסיים כתר"ר דלומר דמספקא ליה להתנא לא ניתן להאמר פלל, הנה בכתובות (דף ע"ג ע"ב) תירץ רבא האי תנא ספוקי מספקא ליה אף שלא נמצא שם תנא חולק, וכן בבב"ב (דף ל"ו) ב"ש ספוקי מספקי להו וכן בב"ב (דף פ"א ע"ב) וכאלה רבות בש"ס לאין מספר, ובנדאי דנוכל לומר דמשו"ה לא תני תנא אינה

דין משום דמספקי ליה, ומש"כ התוס' בחולין שם פונתם דכינו דתני אין מוציאין מידו בלשון נדאי אין לומר שספק הוא לתנא דא"כ הול"ל דמספק אין מוציאין מידו.

אך גם ע"ז יש לפקפק מגמ' דב"ב ה"ל דפריה ומי מספקא ליה הא קתני לפי שלא קנה קרקע, אבל אם לא היתה שונה לפי שלא קנה קרקע לא הנה קשה ליה והו"א שמביא מספק, ואולי י"ל דהלשון מביא ואינו קורא משמע דספק לו, אבל עכ"פ קשה עליהם מסופה (דף ל"ג ע"א) פיסהו הרוח חייב לכסות וכו' או דילמא ספוקי מס"ל ופירש"י ספוקי מס"ל לתנא ומספיקא לחומרא הוא דמחייב ליה בכיסויי אף דלשון התנא הוא בלשון נדאי, ואולי נאמר דבאיסורא גם התוס' מודים ששונה התנא לשון נדאי לחומרא אף דרק מספקא ליה משום דלא תצא ע"י לשונו תקלה, משא"כ בממון לא הו"ל לתנא למיתני לשון נדאי אין מוציאין מידו, והיינו דנספור תקפו כהן אין מוציאין מידו ומהני תפיסה ואם היתה מספק אין מוציאין היתה מהני תפיסה.

משא"כ עכשיו ששנה בלשון נדאי אין מוציאין מידו נטעה לומר שאין ספק להתנא ואם ת"כ מוציאין מידו ויש להאריך בזה וצ"ע, ונדע כת"ר שבשעה שפכתתי לו עמדו לפני עיני דברי התוס' במו"ק (דף ט"ו ע"ב) ד"ה לא אשארא שפכתבו דמשו"ה לא פשיט הש"ס מר"א דמנודה אסור בנעילת הסנדל, לפי שי"ל דספוקי מס"ל כי היכי דמספקא לו האם גם דבריהם לא ניתו להאמר, וברגע שקראתי השגתו עברו לפני במחשבה דברי הש"ס בעירובין (דף מ"ג ע"ב) בחד בשבא לישתרי לפשוט מינה דאין תחומין וכו' האי תנא ספוקי מס"ל וגם מזה תקשי להתוס' בחולין אם לא נדחוק לחלק כמו שחילקתי בין איסורא לממונא וכו' אפרים דוב הפהן החופ"ק נועזשבלאו ונהגיל עכ"ל הגאון הגדול איש האשכול ה"ל בתשובתו אלי שנתקבה מוצאי ש"ק וישלח תרס"ד לפ"ק, והיו בינינו עוד דברים בדין טומאת ידים דפגול ונותר במקדש, ואין אני מוצא נכון להעתיקם בזה מפני שבשנת תרס"ט נדפס ספר תורת מרדכי להגאב"ד דסאפאצקין ז"ל ושם בסי' ט"ו מדבר גם הוא בענין זה ע"ד שהארכתי אני בזה, ואח"כ בשנת תרפ"ב נדפס הספר זבחי אפרים ושם מבואר כל מה שפלפלו בזה אם שלא בשמי שם הזפרים, ולענין הדחייה ש' התנא גופא מספקא ליה אע"ג שגם בפ"ה הרא"ש לנדרים דף ע"ג ע"א כתב פן ומעין זה כתבו גם התוס' בנזיר דף נ"א ע"א ד"ה לא גזו תבעי לה, וכן בסופה ל"ג ע"א ע"ש וכן בב"ב דף פ"ה ע"ב בתוס' ד"ה פליו של לוקח מ"מ קשה בעיני הדבר מאוד מפמה מקומות ואכמ"ל יותר בזה: והנה הצ"ח בפסחים (דף פ"ג) רצה לדון דבמקום דלא שייך טעם דעצלי פהונה כגון דבלא"ה לא היתה אפשר לאכלו כשהיה פשר ומחויב להותרו לא מטמא את הידים ע"ש, ולפ"ז יהיה מיושב קושית התוס' בפסחים (דף ט"ו ע"א) ד"ה ולד טומאה דרבנן שהקשו על רש"י שכתב כגון פלי שנטמא במשקין דא"כ איך יליף ר"מ מדברי ר' חנינא דבשר קודש שנטמא מפלי שנטמא במשקין אינו נשרף אלא בעיבור צורה וכינון דנעשה נותר אפי' היתה טהור לגמרי שורפו עם הטמאה ע"ש, ולדברי הצ"ח פינון דהא דנותר וטמא נשרפין פאחת הוא משום דעל נותר נמי יש שם טומאה דרבנן כמש"כ רש"י שם רע"ב ע"ש, וא"כ בשר קודש שנטמא מפלי שנטמא במשקין שאינו נשרף אלא אחר עיבור צורה והא דעוברין לכתחילה אלאו דלא תותרו ונהרי בזבח פסול ג"כ איפא הלאו כמש"כ הנו"ב מהדו"ת חיו"ד סי' נ"ג וכן קשה בכל מקום דטעון עיבור צורה לשיטת רש"י דהיא לינה ממש, י"ל דכינון דחו"ל אסרו לשורפו

מיד אינו עובר בלאו דלא תותירו דאנוס הוא בתקנת חכמים כמש"כ התוס' בשפת דף
(ד' הידוע) ולא שייך הטעם דעצלי פהונה שוב אינו מטמא את הידים וממילא יהא אסור
לשונרפה עם הטמאה ושפיר יליף ר"מ מדבריו של ר' חנינא ומינשב קושית התוס', ומזה
נראה דהתוס' ס"ל דלא פסקת הצל"ח דס"ל דגם במקום, דלא שייך טעם דעצלי פהונה
נמי נותר מטמא ידים משום לא פלוג, וכן מוכח לענ"ד מתוס' זבחים (דף כ"א ע"א) ד"ה
מאי אין מעליהו וכו' א"נ פדי וכו' ויטמא אהי"ד ע"ש, ורש"י ס"ל פסקת הצל"ח ולא
אמרינן דלא פלוג רבנן ומשו"ה גם בזבחים שם פתב רש"י רק דמצנה לשומרן פשאר
קדשים ודו"ק היטב, ועיין מל"מ פי"ד מפסהמו"ק ה"ב מש"כ לענ"ן פגל בשחיטת קטן
דמטמאה את הידים ותדין משם לכאן, ויש לי לפלפל בזה הרבה אבל כבר הארכתי פאן
יותר מדי ואולי יתבאר איה"ש במקו"א, ועיין בתפא"י במשניות ספ"א דפסחים: בגמ'
אמר ר"י א"ש ל"ש וכו' אבל לאכילה מצטרפין, נראה דלרש"י ורגמ"ה ויהרמב"ם
שהבאתיו לעיל מצטרפין גם לכרת ולחטאת לא רק למלקות, והקשה הרב קרן אורה
דהרי הנה לאו שבבבלות ובפסחים (דף כ"ד) כתבו התוס' דהא דחשיב באלו הן הלוקין
פגול ונותר הוא משום דעיקר קרא בנותר פתיב ומניה ילפינן פגול בג"ש וא"כ אם
בשניהם רק פזית למה לא יהא פלאו שבבבלות, וצ"ל דכיון דעל כל חז לחודיה לקי
ממילא לקי על צירופן נמי, וא"כ דוקא פגול ונותר מצטרפין אבל פגול וינצא פיון
דמלקות דיןצא לחודיה לאו מהאי קרא ילפינן כמש"כ התוס' במכפות (דף י"ח) לא
מצטרפין, וא"כ האי קרא דלא יאכל פי קודש הם ע"כ רק לקלא פולל לפגול ונותר אתי
שיצטרפו דליוצא לחוד הא קרא אחרנינא פתיב כמש"כ, וכן אם נשפך הדם הא איתא
במכפות שם קרא אחר מפורש נאי לפגול לחודיה הא ילפינן עון עון מנותר ואפתי צ"ע
בכל זה ודו"ק היטב עכת"ד הקרן אורה, ואם שלדבריו יש לדון הרבה בכל מה שפתבתי
לעיל מ"מ הביאותיו בזה מפני שמלאכת שמים היא ואין ראוי לכחד דבריו ובאמת שהמה
צ"ע כמש"כ בעצמו ואכמ"ל עוד, והא דלא קאמר דפגול ונותר מצטרפין משום לאו
דל"ת פל תועבה הוא דלענ"ן חטאת לא מהני לאו דל"ת פל תועבה, ותו דזהו רק לר"מ
ורבנן פליגי עליה עיין בדברינו לקמן במשנה דהערלה וכלה"כ מצטרפין: ברש"י ד"ה
לא שנו וכו' פיון דגזרה דרבנן היא לא מצטרפי עכ"ל, משמע דאלו הנה מה"ת הוו
מצטרפי ולענ"ד בלאו"ה לא מצטרפי משום דהוו ב' שמות ונהרי אפי' נבלה מטמאה
וטהורה.

נמי נחלקו לעיל אי מצטרפין לטומאה ולרב אסי לחד לשנא לעיל (דף ט"ז ע"א) לא
מצטרפי כ"כ הקרן אורה, ולא הבינותי הדמיון להא דנבלה מטמאה וטהורה ועיין בתוס'
חדשים במשניות פאן דהוו שני שמות דזה משום חשדי וזה משום עצלי וגם זה למותר
והעיקר כהתוי"ט פאן ע"ש, מיהו לפי ר"ת בפסחים (דף פ"ה ע"ב) וכן בסוף פסחים
דפירוש משום חשדי פהונה שלא יגע בו הפהן לטלטלו ויחשדו אותו הפהנים שלאכלו
מטלטלו לפיכך גזרו בו טומאה שלא יגע בו פלל עכ"ל, ולפ"ז לענ"ד גם לענ"ן השיעור
לא פליגי רק מ"ד בכזית קאי אפגול דטעם טומאתו היא שלא יחשדוהו באכילת איסור
לכן השיעור הוא פאיסורו, ומ"ד פטומאתו פביצה קאי אנותר דטומאתו היא רק משום
עצלי פהונה דחשד ליפא דאם הנה רוצה לאכול לא הנה מניח להיות נותר ודינו ככל
טומאת אוכלין בכביצה, וא"כ גם לענ"ן שיעורן מר אמר חדא ומא"ח ולא פליגי והוא

פ'י נפלא לענ"ד להמעין שם א"כ אין מצטרפין גם משום דאין שיעורן שנה ודו"ק בזה היטב: ד"ה אבל לענן אכילה וכו' ואמר לי רבי דאי הנה חצי זית מזה וחצי זית מזה מצטרפין זע"ז לחייב עליהן משום נותר ומשום פגול עכ"ל.

פבר פתב התוי"ט דלא לחייבו שמים קאמר שא"כ אתה מחייבו אפחות מפשיעור, אלא לענן מלקות לחייבו בין אם התרו בו משום נותר ובין אם התרו בו משום פגול עכ"ל, ולשון המפרש ודאי דלא משמע פו והרב חק נתן בכריתות מקנים דברי רש"י בפשוטן דאין זה חצי שיעור דמצטרפי, זה לזה וזה לזה עד דחשוב כל אחד זית שלם, וזהו סייעתא לדברי הגליון שהביא רש"י ז"ל בכריתות (י"ד ע"א) שם, והנה אין סתירה לזה משבועות (דף כ"ג ע"ב) אהא דאר"י פרוטה מכלן מצטרפת ועין רש"י שם, ובהגהות הר"ץ חיות שם אהא דפריה הש"ס א"ה אמאי מצטרף זיל הכא ליפא שיעורא וזיל הכא ליפא שיעורא דקדשים שאני דגלי קרא דמצטרפין בפכסחים (דף מ"ה ע"א), אבל אי קשיא הא קשיא שם אמתניתין דיש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות וכו', דפריה הש"ס ונתיני ה' חטאות וכגון דאכל פזית פגול ומשני בתדא בהמה קמיירי, אלמה לא וכו' משפחת לה פגון שהעלה אבר פגול לגבי מזבח דפקע פגוליה מיניה ורק פלגא אנחיה ע"ג המזבח וא"כ פלגא דמזבח פקע פגוליה וה"ל נותר, ומשני אי רובא וכו' אלא בכזית אחר קמיירי בשני זתים לא קמיירי, משמע בפשוטו דכזית אי אפשר שיתחייב גם משום פגול וגם משום נותר ולדברי המפרש פאן בשם רבו הרי משכח"ל בכזית אחד שיתחייב חטאת גם אנוותר וגם אפיגול והיא לכאורה קושיא עצומה, אבל שבתי וראיתי דאדרבה מזה יהיה סייעתא להחזק נתן דכונת המפרש פו בפשוטו היא לחייב שמים ממש, דהרי רש"י שם בכריתות בשם גליון וכן בפ' רגמ"ה שם פתבו דכיון דכזית אחד מיירי ואי אנחיה לפלגא דזית אמזבח אין הקטרה בפחות מזכית פ'י ולא פקע פגוליה ממנו, ולכאורה אמאי לא פירשו פשוט דאכזית אחד אי אפשר שיתחייב שמים דהרי יהיה כל אחד חצי שיעור אלא ע"כ פדברי החק נתן דלא כהתוי"ט משו"ה הוצרכו לפרש מטעם אחר דבכזי זית אין הקטרה ולא פקע פגולו ממנו, אבל צירוף היתר לאיסור ודאי דבקדשים מצטרף בפכסחים (דף מ"ה ע"א) והפגול לגבי נותר לא גרע מהיתר וכן הנוותר לגבי פגול, והא דבעינו קרא דבכל שבקודש פסול ליתן ל"ת על אכילתו היינו באכל ב' חצאי הזתים זה אחר זה דאז אין לחייבו מטעם היתר מצטרף לאיסור והמפרש פאן בשם רבו פונתו באכלן בבת אחת, ודע דלפ"ז יהיה מוכח מכאן דשמואל ס"ל חצי שיעור אסור מה"ת, דהנה בזבחים (דף ע"ח ע"א) בתוס' ד"ה הפגול והנוותר הקשו על רש"י ז"ל, ועוד קשה היכא מתחייב פלל משום חד מנייהו וכו' דאפי' היתר לא מצטרף לאיסור כ"ש איסור לא מצטרף לאיסור עכ"ל, ולכאורה דבריהם תמוהין דהרי בקדשים קיי"ל דהיתר מצטרף לאיסור, וע"כ לומר כמש"כ שם הרב טהרת הקודש דהא דהיתר מצטרף לאיסור הוא דנקא לריו"ח דח"ש אסור מה"ת ושם איסור עליו מה"ת אבל לר"ל דח"ש מותר מה"ת לא שייך היתר מצטרף לאיסור אפי' בקדשים ושם אליבא דר"ל אזלי התוס', וא"כ לדברינו ע"כ דשמואל ס"ל חצי שיעור אסור מה"ת ודו"ק בזה שהראיתי לה מקום לפלפל וקצרתי מאוד: במשנה פל האוכלין מצטרפין זע"ז לפסול הגוייה בכחצי פרס, אע"ג דטומאת אוכלין וכן טומאת משקין לטמא אדם הוא רק מדרבנן מ"מ מצטרפין, ולא דמי למשנה הקודמת דפגול נותר אין מצטרפין לטומאת ידים משום דטו"ד היא

דַּרְבָּנוּ וְהוּא כְּגִזְרָה לְגִזְרָה כַּמֶּשֶׁכּ רַשִׁי לְעֵיל סֵד"ה אֶלָּא לְטוֹמְאָת יָדַיִם, דְּכִינּוּן דְּטוֹמְאָת אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין לְטַמְא אָדָם הוּא מְשׁוּם דְּשִׂמְא שְׂדֵי מִשְׁקִין דְּתַרוּמָה אוֹ אוֹכְלִין דְּתַרוּמָה לְתוֹף פִּיּו א"כ מַה לִּי חֶדְא מִין אֶכְל אוֹ מִשְׁקָה מַה לִּי כְּמָה מִינַיִם לְכֹן שְׁפִיר מְצַטְרְפִין וְאִין זֶה גִזְרָה לְגִזְרָה, וְעִנְיָן שְׁיַעוּרֵי אֶכְיֵלָה פְּרָס וְחֻצֵי פְּרָס וְשְׁיַעוּר כְּפִיצָה הָאָרִיכוּ בְּזֶה בְּסַפְרֵי הָאֲחֻרוּנִים בְּכֻלְלֵי הַשְּׁיַעוּרִים, וְעִנְיָן בְּשׁו"ת ח"ס חֶלֶק ו' ס' ט"ז וּבְהִגְהוּת הַרְשָׁ"ש בְּעִירוּבִין (דָּף כ"ט וְדָף פ"ב) וְאִין זֶה עִנְיָנוּ כַּאֲן לְהָאָרִיךְ בְּאֵלָה, וְעִנְיָן בְּשׁו"ת דְּבָרֵי מִלְפִּיאַל ח"א ס' ל"ג אֶרִיכוּת בְּעִנְיָנִים אֵלָה: רַשִׁי ד"ה בְּנֵי חֶדְא בִּיקְתָא אִינּוּן וְכו', כְּמָה טְעוּתֵי הַדְּפוּס נְפֻלוּ בְּדִיבּוּר זֶה וּבְכַפְלֵי רַגְמָ"ה הוּא בְּקַצְרָה, אוּלַם זֶה לְשׁוֹן הַעֲרוּף עָרְף בִּקְתַת יְבָמוֹת (דָּף פ"ד) אֶלָּא מְשׁוּם בְּקַתָּא פִּי מְשׁוּם זֹו הַסְּמוּכָה לָהּ הָהּ וְכו' וּבְכַתְּוָבוֹת (דָּף נ"ד) תְּנִי רַשִׁי בְּבִיתִי וְלֹא בִּיקְתִּי פִּי בְּרִינּוּחַ וְלֹא בְּעַקְתִּי בְּדוּחַק וְכו' וּבְמִנְחוֹת (דָּף כ"ד) מ"ט כְּוָלְהוּ נְמִי בְּנֵי בְּקַתָּא דְּהַדְדֵי נִינְהוּ וּבְשִׁבְתָּ (דָּף ע"ז) בְּקַתִּי בִּי עַקְתִּי פִּי בֵּית קֶטָן וְכו' וְשֵׁנִי עִנְיָנִים לְבְּקַתָּא יֵשׁ לְשׁוֹן שְׁכָנוֹת יֵשׁ לְשׁוֹן בֵּית עַכ"ל, וְעַפ"ז הָאֲרַכְתִּי מְעַט בְּכַתְבִּי וְכַאֲן הִנְנִי מְקַצֵּר שְׁלֹא כֹּל מַה שְּׁנִיתִן לְכַתּוּב נִיתִן לְהַדְפִּיס.

אֶבֶל בְּקַצְרָה דַּע דְּמִפְּנֵי בְּמִשְׁנָה דְּטַהֲרוּת (פ"א מ"ה) דְּשֵׁנִי וְשְׁלִישֵׁי ג"כ מְצַטְרְפִין לְעֶשְׂוֹת רְבִיעֵי וּר"ש גַּם אֶלִּיבָא דְּרַב אָשִׁי מַה טַּעַם קְאָמַר, וְאַפִּי רַאשׁוֹן וְשְׁלִישֵׁי נְמִי מְצַטְרְפִין, עִנְיָן בְּרַמְב"ם פ"ד ה"ב מַה טוֹמְאָת אוֹכְלִין דְּכַחֲצֵי אֶכְלֵי רַאשׁוֹן וְכַחֲצֵי בִּיצָה אֶכְלֵי רְבִיעֵי נְמִי מְצַטְרְפִין לְקַל שְׁבִישְׁנֵיהֶם וְהָא דְּקָאָמַר הַש"ס כַּאֲן וְמִי קַעְבִּיד שְׁנֵי רַאשׁוֹן הִינְנוּ שְׁלֹא ע"י מִשְׁקָה דַּע"י מִשְׁקָה וְדָאִי עַבִּיד שְׁנֵי רַאשׁוֹן מְדַרְבָּנוּ עַכ"פ כְּבַחְוִלִין (דָּף ל"ד ע"א) וּבַכ"מ וְע"י בְּפִירַגְמָ"ה כַּאֲן וְדו"ק וְעִנְיָן בְּזַבְחִים (דָּף ל"א ע"א) וּבְסַפֵּר זַבְחֵי אֲפָרִים שָׁם מַה שְּׁפֻלְפֵל עַל הַמַּל"מ פ"ד ה"א מַה טוֹמְאָת אוֹכְלִין וּבְמָקוֹם אַחַר הָאֲרַכְתִּי בְּעִנְיָנוּ: דָּף י"ח בְּמִשְׁנָה הָעֲרָלָה וְכוּלָהּ כַּמְצַטְרְפִין זַע"ז, וְהוֹסִיף הַמְּפָרֵשׁ כְּדָאָמַרִינוּ גְּבִי פִּגּוּל וְנוֹתֵר עַכ"ל, וְכַתְּבַת הַבַּה"ז וְז"ל ה"ה לְכָל אִיסוּרֵי אֶכְיֵלָה שְׁבַתוּרָה יִלְפִינוּ בַּע"ז וְדָף ס"ו) מְלֹא תֹאכֵל כֹּל תוֹעֵבָה דְּמְצַטְרְפִין לְעִנְיָן אֶכְיֵלָה, וְנִרְאָה דְּאָפִי נְבַלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה וְנְבַלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה לְרַב דְּאָמַר לְעֵיל (דָּף ט"ז) דְּלַעֲנֵן אֶכְיֵלָה לֹא מְצַטְרְפִי לְעִנְיָן לְלִקּוֹת מְשׁוּם אִיסוּרָא דְּלָאוּ דְּנִבְלָה אֶבֶל מ"מ מְצַטְרְפִין מְשׁוּם לֹא תֹאכֵל כֹּל תוֹעֵבָה וְצ"ע לְדִינָא עַכ"ל וְכ"כ בְּאֵמַת גַּם הַתוּ"ט דְּכֹן אֵיתָא מְפֻרְשׁ בִּירוּשְׁלַמִי דְּעָרְלָה שָׁם דְּמַתְּנִיתִין ר"מ הִיא דְּכָל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה מְצַטְרְפִין מְשׁוּם לֹא תֹאכֵל כֹּל תוֹעֵבָה, וְמַה שְּׁפֻלְפֵל הַצ"ק עַל הַבַּה"ז וְז"ל וְתַמְקֵה לִי דְּאִשְׁתְּמִיטְתִּיהָ מִש"כ הַתּוֹס' בַּע"ז שָׁם דְּלֹא יִלְפִינוּ מִל"ת כֹּל תוֹעֵבָה דְּמְצַטְרְפִין רַק אִיסוּרִין דְּמִפְּנֵי הָאִיסוּר בְּכָל אַחַד לְבַדּוּ אֶבֶל נְבַלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה וְטְהוֹרָה דְּלֹא מְפֻרְשׁ בְּכָל אַחַד אִיסוּר לְבַדּוּ רַק אִיסוּר אַחַד לְשְׁנֵיהֶם ל"ת כֹּל נְבַלָה לֹא יִלְפִינוּ מִל"ת כֹּל תוֹעֵבָה דְּמְצַטְרְפִין לְלִקּוֹת מְשׁוּם דְּהוּא לָאוּ שְׁבַתוּרָה וְכו' עַכ"ל, וְדְּבָרֵינוּ מְרַפְסִין אִיגְרָא דְּהָרִי צְדָק הַבַּה"ז מְאוּד שְׁהָרִי בְּאֵמַת יֵשׁ לְטַמְאָה לָאוּ דְּטוֹמְאָה לְחוּד וְלְנִבְלָה לָאוּ דְּנִבְלָה לְחוּד וְדָמִי מְמַשׁ לְדְּבָרֵי הַתּוֹס' בַּע"ז שָׁם דְּמְצַטְרְפִין שְׁפִיר מְשׁוּם לָאוּ דְּל"ת כֹּל תוֹעֵבָה וְלֹא הוּא לָאוּ שְׁבַתוּרָה וְדְּבָרֵי הַצ"ק כַּאֲן הִנּוּם פְּלִיאָה גְּדוּלָה, וּמִש"כ הַמְּפָרֵשׁ כְּדָאָמַרִינוּ גְּבִי פִּגּוּל וְנוֹתֵר הִינְנוּ דָאִם הָרוּב מְעָרְלָה חִיבֵי מְשׁוּם עָרְלָה וְאִם הָרוּב מַכָּה כִּי חִיבֵי מְשׁוּם כְּלֵאָה כִּי כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ גְּבִי פִּגּוּל וְנוֹתֵר כ"כ הַצ"ק וְהוּא נְכוּן.

וְדַע דְּמִירוּשְׁלַמִי דְּעָרְלָה הַנָּ"ל יֵשׁ סְתִירָה גְּלוּיָה לְמִש"כ הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ (דָּף פ"ט ע"ב) דְּאִין צָרִיךְ קְרָא רַק לְר"ש אֶבֶל לְרַבָּנוּ בְּלֹא"ה כֹּל הָאִיסוּרִין מְצַטְרְפִין לְמִלְקוֹת דְּלֹא פְּלִיגִי

אר"מ רק בב' מינים אָבֵל ב' אִיסוּרִין וּמִין אֶחָד לֹא וּבִירוּשָׁלַיִם הָרִי מְפֹרָשׁ דְּמִשְׁנֵיתוֹ
רק ר"מ היא, ועיי"ש עוד בַּתּוֹס' וְקִצְרֹתֵי, וְהָא דר"מ מְצַטְרָפִין כָּל הָאִיסוּרִין זל"ז ס"ל
מִשׁוּם לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה הֵינּוּ רַק לְמַלְקוֹת אָבֵל לְחֻטָּאת לֹא, דְּהָרִי בְּכַרִּיתוֹת פְּרָכִינוּ
מִשְׁנֵי מִינִים אֵין מְצַטְרָפִין פְּשִׁיטָא מִשְׁמַע דְּלִיכָא לְמ"ד דְּאִיסוּרִין חֲלוּקִין יִצְטְרָפוּ לְחֻטָּאת,
וּלְפִי מָה שְׁנִתְבְּאָר מִשְׁנֵיתוֹ דְּלֹא כְּהִלְכְתָא דְּרַבְּנָן הָרִי פְּלִיגֵי אר"מ וְיָנִישׁ לְהֶאָרִיף עוֹד הַרְבֵּה
אָבֵל דִּי בְּזָה לְהַעִיר: אָכֵן בְּקִצְרָה פִּינוּן שְׁאִין הִלְכָה כְּמִשְׁנֵיתוֹ לִפ"מ שְׁנִתְבְּאָר, א"כ הָרִי
פְּלֹא עַל הַרְע"ב בְּמִשְׁנֵיּוֹת רַפ"ב דְּעַרְלָה דְּפִסְקָא כְּמִשְׁנֵיתוֹ ע"ש, וע"כ לֹמַר דְּהָא דְּפִסְקָא
כְּמִשְׁנֵיתוֹ הוּא לְפִי פִי' הַב' שֶׁהוּא פִּיהֶם"ש לְהַרְמַב"ם לְ דְּמִשְׁנֵיתוֹ לְעֵנִין לְאַסְוֹר
הַתְּעֻרּוּבוֹת מִיָּרִי, וּבְהָא הִלְכָה כַּת"ק דְּמִצְטְרָפִין וּבְעֵינֵינוּ שְׁשִׁים נֶגְדַּהפְּל בְּזָה דּוֹמָה מְעַט
לְצִירוּף גְּבוּלוֹת לְעֵנִין טוֹמְאָה, אָבֵל לְפִי הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא שֶׁל ש"ס דִּילֵן דְּלַעֲנִין מְלָקוֹת אִיָּרִי
הִלְכָה פְּר"ש דְּאִין מְצַטְרָפִין וּכ"כ הָרַב מִתָּן בְּסֵתֵר בְּשֵׁם הַחֹק נִתָּן, וְקָמְסִיעֵי מְהַרְמַב"ם
דְּפִסְקָא בַּפְּט"ו מָה' מֵאָא"ס הִי"ד דְּמִצְטְרָפִין לְעֵנִין תְּעֻרּוּבוֹת וּלְעֵנִין מְלָקוֹת פִּסְקָא שֶׁם בַּפ"ד
הַט"ז וּבַפִּי"ד ה"ה דְּכָל הָאִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה אֵין מְצַטְרָפִין, וְעֵינֵין בַּתּוֹס' שְׁבִת (דָּף ע"א)
ד"ה מִשְׁנֵי מִינִים וְשֶׁם (דָּף פ"ט ע"ב) ד"ה אִיסוּרִין וּמְצַטְרָפִין הַנ"ל וּבְזַבְּחִים (דָּף ע"ח
פ"א) ד"ה הַפְּגוּל וּבַר"ש עַרְלָה פ"ב מְשֻׁנָּה י"א, וְהִנֵּה הַרְמַב"ם בַּפ"ד מָה' מֵאָא"ס פּוֹסֵק
דָּא ע"ג דְּאִין אִיסוּרִין מְצַטְרָפִין לְמַלְקוֹת מ"מ גְּבוּלָה וּטְרַפָּה מְצַטְרָפִין, וְנוֹשְׂאֵי כְּלָיו לֹא
הֵעֲרוּ מְקוּרוֹ וְהַמְּגִדּוֹל עוֹז כְּתַב וְז"ל וְכֵן בְּהִמָּה טְמֵאָה עַד תְּחִילַת גְּבוּלָה הִיא בְּמַס' מְעִילָה
פְּרָק קַדְמִי"ז דָּף ט"ז עכ"ל, וּלְפָנֵינוּ בְּגַמ' אֵין לְזָה זִכָּר שֶׁיְהִי גְבוּלָה וּטְרַפָּה מְצַטְרָפִין בְּכָל
הַפְּרָק הַזֶּה, וְנִרְאֶה דְּמְקוּרוֹ הוּא מְהַסְפְּרֵי פ' רָאָה סִי' ק' דְּשֶׁם אֵיתָא לֹא תֹאכְלוּ כָּל גְּבוּלָה
אֵין לִי אֵלָא גְבוּלָה טְרַפָּה מִזֵּין ת"ל כָּל גְּבוּלָה עַכ"ל הַסְפְּרֵי, וּר"ל דְּהִנֵּה מְצִי לְמִיכְתַּב גְּבוּלָה
וּכְתִיב כָּל גְּבוּלָה לְהוֹרוֹת דְּתַחֲלִילַת הַגְּבוּלָה שֶׁהִיא הַטְּרַפָּה נָמִי בְּכָל לָאו זֶה וּמִשׁו"ה
מְצַטְרָפִין דְּאֵתִי בְּלָאו אֶחָד, וְהַג"מ מְלַבֵּי"ם ז"ל בְּפִירוּשׁוֹ שֶׁם עֲזַב אֶת הַפְּשֻׁט הַפְּשׁוּט כָּאֵן
וְהִלֵּף בְּמַח"כ בְּדָרְךָ רְחוּקָה מְהַפְּשֻׁט, וּלְעֵנִין אִיסוּרִין מְבַטְלִין זֵא"ז עֵינֵין בְּאו"ה כָּל כ"ז
דִּין יו"ד וּבַתּוֹס' זַבְּחִים (דָּף ע"ח) ד"ה הַפְּגוּל וְהַנּוֹתֵר וּבְשׁו"ת שְׁבַסוּף סְפָר אַבְנֵי מִילּוּאִים
לְהַקְצוֹת סִי' ד' וְדו"ק: שֶׁם בְּגַמ' וּמִי צְרִיף ר"ש לְצָרוּפֵי וְכו' פְּשׁוּט דְּקוֹשְׁיַת הַגַּמ' כָּאֵן הִיא
רַק.

אֵלִיכָא דר' יְרֵמְיָה מְשַׁמְיָה דר"ל בְּמַפּוֹת (י"ז ע"א) דר"ש מְחַיֵּיב גַּם אֶקְמַח בְּכָל שֶׁהוּא,
אָבֵל לְרַב בְּיָבֵי שֶׁם מְשַׁמְיָה דר"ל דר"ש אֵינוּ מְחַיֵּיב בְּכ"ש רַק בְּחֻטָּה מְפִנֵי שֶׁהִיא
כְּבָרִייתָה אָבֵל קְמַח אוֹ פֶת וְיֵין וּדְכוּתָם דְּאֵינָם כְּבָרִייתָם גַּם לר"ש בְּעֵינֵינוּ שִׁיעוּר גַּם
לְמַלְקוֹת מִתְּנִיתִין אֶתִּיא כְּפִשְׁטָה, דְּכָל מַחְלוּקַת ר"ש אַרְבָּנָן הִיא רַק דַּס"ל דְּבָרִיף שְׁאֵינָה
נְשַׁמָּה נָמִי חֲשׁוּבָה בְּרִיָּה, וּבְזָה תִּירְצָתִי מְפָרַר קוֹשְׁיַת הַפְּלִיטִי תּוֹס' הַגָּאוֹן רַע"א בְּמִשְׁנֵיּוֹת
פ"ג דְּמַפּוֹת עַל הַתּוֹס' דְּחֻלִּין (דָּף צ"ו סע"א) שֶׁהִקְשׁוּ דְלַר"ש יֶאֱסְרוּ תְרוּמָה וְעַרְלָה
וְכַלָּאִים אֶת תְּעֻרּוּבָתָן בְּכ"ש ע"ש וְהִקְשׁוּ הַגָּאוֹנִים דִּילְמָא לַר"ש דַּס"ל כ"ש לְמַפּוֹת אֵין
חֲשִׁיבוֹת בְּרִיָּה בְּעוֹלָם כָּל ע"ש בְּדְבָרֵיהֶם, וְכַתְּבִיתִי לְתַרְזַן בְּפִשְׁטוֹ דְּקוֹשְׁיַת הַתּוֹס' בְּחֻלִּין
שֶׁם הִיא אֵלִיכָא דְרַב בְּיָבֵי דַס"ל דְּגַם לַר"ש בְּרִיָּה חֲשׁוּבָה הִיא, וְא"ת דַּלְפ"ז מַנ"ל לְהַתּוֹס'
כָּאֵן ד"ה תְּנִי אֵין צְרִיכִין לְצַרְף לְהַקְשׁוֹת מְהָא דַע"ז וְלַחֲדָשׁ דַע"י תְּעֻרּוּבוֹת מוֹדָה ר"ש
דְּבַעֲיָנוּ שִׁיעוּר נִימָא דְהַש"ס דַע"ז אֲזַלָּה אֵלִיכָא דְרַב בְּיָבֵי וְסוּגְיָא דִּינָן אֵלִיכָא דר' יְרֵמְיָה,
י"ל מִשׁוּם דְּשֶׁם בְּמַפּוֹת תְּנִיא כְּנוֹתִיָה דר' יְרֵמְיָה וְגַם סְתָמָא דַש"ס כְּשִׁבוּעוֹת (דָּף כ"א

ע"ב) כר' ירמיה אַזְלָה, משו"ה דן חק הוא לומר דסתמא דגמ' בע"ז שם אליבא דרב ביבי אַזְלָה ודו"ק בְּזָה הֵיטב: וְדַע דְּכָבֵר הַעֲלִיתִי בְּסִפְרֵי תַקְנֵת הַשְּׂבִים ס' נ"ח דגם לענין מעילה דקיי"ל הזיד במעילה לוקה גמי ס"ל לר"ש דלוקה בכ"ש ולא בענין שיעור פרוטה, רק לענין קרבן מעילה בשוגג בעינן שיעור פרוטה [אף דלכאורה פנין דטעמיה דר"ש הוא משום דאחשביה כמו שיתבאר לקמן בתוס' ד"ה תני ובמעילה דתליא בשו"פ לא שייך אחשביה כמש"כ הר"ן בקידושין דאינה יכולה לומר לדידי שנה לי פרוטה על פחות משו"פ ע"ש] ומשו"ה יש סבא בשבועות (דף כ"א ע"ב) שם דר"ע ס"ל כר"ש בכל התורה כולה אף דאיהו בעצמו קאמר בכריתות ודף ט"ו) דקיי"ל צירף את המעילה לזמן מרובה ור"ש עצמו קאמר שם פן משמיה דר"ע, ושם בספרי ביארתיה זה ככל הצורך וכאן הנני מקצר: בתוס' ד"ה תני אין צריכין לצרף וכו' והש"ס קוצר הלשון ולא הביא רק קצת חזן המשנה עכ"ל, בתוס' בכורות (דף כ"ז ע"ב) ד"ה וכי הזאה וכו' פתבו בזה במעט יותר אריכות וכתבו דרק פשמביא הש"ס משנה מסדרי זרעים וטהרות דרכו לקצר ולהאריך כפי הצורך.

אף במנחות (דף יו"ד ע"ב) ד"ה נהרי זריקה פתבו דנרף הש"ס בכל מקום לקצר המשניות ובבבבחים (דף כ"ד ע"ב) פתבו כבמנחות ועיין גם בשמ"ק לפתובות (דף מ"ח ע"ב) ד"ה איתיביה ר"ה: באו"ד וא"ת מאי צירוף בעי התם הא אית ליה כ"ש למלקות וי"ל דהיינו דוקא פשהאסור בעין ואכלו אבל התם מיירי פשהוא בתערובות וכו' עכ"ל, הנה פן פתבו התוס' גם בע"ז (דף ס"ח) ובגזיר (דף ל"ו ע"ב) ונ"ל התוס' בגזיר שם, ועוד תירץ נ"ע דשפיר אצטרף משרת לצירוף דהא דקאמר כ"ש היינו פשהוא בעינא אבל פשהוא מעורב לא ס"ד למיסר וכה"ג אמר אב"י במנחות (דף נ"ח) ברייתא אין לי וכו' דבית דמרבינן מקרא מקצתו דהיינו חצי זית מצריך קרא לעירובו עכ"ל, ומ"מ פריף פאן הש"ס שפיר ומי בעי ר"ש צירוף דדן חק לומר דמיירי בשכר מעורב הערלה וכלה"כ בהיתר דהרי כל פרקין מיירי בצירוף ב' איסורין גרידא בלא תערובות היתר, והנה ידוע בבתי מדרשות הקושא שהקשו רבים על דברי התוס' האלה מסוגיא דשבועות (דף כ"א ע"ב) דבעי התם למימר דר"ע בעלמא גמי כר"ש ס"ל דכל שיהו למלקות, ופריף ת"ש ר"ע אומר גזיר שפשה פתו בנין ויש בו פדי לצרף פזית חייב ואי ס"ד דכר"ש ס"ל למ"ל צירוף.

וילדברי התוס' פאן דבתערובות מודה גם ר"ש דבעינן פזית מאי פריף הש"ס הא גזיר שפשה פתו בנין תערובות הוא ומשו"ה בעינן צירוף,, וכבר נאמרו ונשנו בקושא זו תירוצים שונים עיין בנו"ב מהדו"ק בחיו"ד ס' צ"א ובאבני מילואים להקצוה"ח בשו"ת שפסוף הספר ס' י"ג ובח"ס בחידושי למס' ע"ז שם ובעוד אחרונים, ורבים התנבאו בסוגיא אחד לתרץ קושא זו ע"פ מש"כ הריטב"א במכות שם בשם הרמ"ה דטעמיה דר"ש דכ"ש למכות ולא אמרו פזית אלא לענין קרבן בלבד הוא, פנין דמלקות ליכא רק במזיד א"כ פנין דאכל כל שיהו במזיד אחשביה להפל שיהו וחיוב עליו אבל קרבן דאתי רק אשוגג ולא אמזיד לא שייך אחשביה פנין דהוא סבר שנה היתר משו"ה אינו חייב קרבן אלא בפזית עכ"ד (וזהו דלא פהתוס' שבועות (דף כ"א ע"ב) שפתבו דלר"ש קרבן תלוי בכרת וכרת לא הנה אלא בפזית ולסברת הרמ"ה פרת דבמזיד הוא גמי ותחייב בכל שיהו אף י"ל דגם להרמ"ה עיקר תלוי בהתראה שפשקיבל ההתראה אחשביה להמשהו

וְזֶה שֵׁינָהּ רַק לַעֲנִין מִלְקוֹת דְּבָעֵי הַתְּרָאָה אֲבָל פְּרַת הָרִי לֹא בָעֵי הַתְּרָאָה וְדו"ק] וְלִפִּי יְסוּד זֶה שִׁפִּיר פְּתָבוּ הַתּוֹס' דְּבַתְעָרוּבוֹת מוֹדָה ר"ש דְּבָעֵינוּ פְּזִית לְמִלְקוֹת דְּהָרִי אֵין לָנוּ רְאִיָּה דְאַחְשָׁבִיָּה בִּינוֹן דְעַם הַהִיתָר יֵשׁ הַרְבֵּה, אֲבָל כ"ז אִם עֵיקַר הַתְעָרוּבוֹת מֵהַ שְׁנִיתְעָרַב נַעֲשֶׂה בְשׁוּגָג אוֹ מְאֲלִיו, אֲבָל אִם עֵירַב בְּיָדִים מְשֻׁהוּ אִיסוּר בְּהִיתָר וְאֲכָלוּ הָרִי חֲזִינוּ דְאַחְשָׁבִיָּה אֵת הָאִיסוּר לְעָרְבוּ וְלֹאֲכָלוּ וְאִזּוּ בְּאַמַּת חֲזִיב לר"ש מִלְקוֹת אַכ"ש אִפִּי בַתְעָרוּבוֹת, וְא"כ הֵתָם נִזִּיר שְׁשָׂרָה פִתּוּ בִּינוּ וְלִשׁוֹן שְׁשָׂרָה מְשַׁמַּע בְּיָדִים בְּמִזִּיד וְא"כ וְדַאי חֲזִיב לר"ש בַּכ"ש וּפְרִיָּה הַש"ס בְּשִׁבּוּעוֹת שָׁם שִׁפִּיר דְלַמ"ל צִירוּף וְהַדְּבָרִים מִצַּד עֲצָמָם נְכוּנִים וְכ"כ בְּסוּף סֶפֶר חֲנַת דְּעַת לִיו"ד בְּסוּף סִימָן ק"י ע"ש: וְיֵשׁ לְחַקוֹר לְסִבְרַת הַרמ"ה לְרִיו"ח דַּס"ל בְּשִׁבְת (דָּף ס"ט) בְּשַׁגַּג בְּכַרְת אָף שֶׁהִזִּיד בְּלֹא חֲזִיב קָרְבָן, אִי חֲזִיב לר"ש בְּאִנְפוֹן זֶה קָרְבָן הוֹאִיל וְאַחְשָׁבִיָּה, שֶׁהָרִי הִזִּיד בְּלֹא אוֹ נִימָא דְכִינוּן דְאִילוּ הִנֵּה יָדַע שֵׁיִשׁ בּוֹ פְּרַת לְאִהוּהָ אֲכִיל לִיהָ לֹא מִיְקָרִי חֲשִׁיבוֹת לַעֲנִין פְּרַת וְקָרְבָן, אוּלָּם יֵשׁ לְפִשְׁטָן סֶפֶק זֶה מְסוּגִיָּא זֹו דְשִׁבּוּעוֹת גּוּפָה דְרָצָה הַש"ס שָׁם לּוֹמַר דַּר"ע כַּר"ש ס"ל דְּכָל שָׂהוּ לְמִלְקוֹת בְּכָל הַתּוֹרָה, וְכַתֵּב שָׁם רַש"י דָּאָף דַּר"ע שָׁם בְּשִׁבּוּעָה לְקָרְבָן שְׁבּוּעַת בִּיטוּי אִיירִי וְהָרִי מוֹדָה ר"ש דְלִקְרָבָן בָּעֵי פְּזִית, מ"מ בְּשִׁבּוּעָה דְתִלְיָא בְּאַמִּירְתּוֹ הוֹאִיל וְאֲכִילָהּ בַּכ"ש גַּם קָרְבָן מְחִיב בַּכ"ש, וְהַתּוֹס' שָׁם פְּתָבוּ בַּד"ה וְלֹא אָמְרוּ דְהוֹאִיל וּבְשִׁבּוּעָה לִיכָּא פְּרַת רַק לֹא הַפֵּל תְּלוּי בְּלֹא וְכִינוּן דִּישְׁנוּ בְּלֹא יִשְׁנוּ גַּם בְּקָרְבָן, וְלַהַרמ"ה דְּכָל טַעֲמִיָּה דַּר"ש: הוּא מְשׁוּם דְאַחְשָׁבִיָּה לַהַכ"ש בְּמִזִּיד וְלִקְרָבָן דְּבָא אֲשׁוּגָג לֹא אַחְשָׁבִיָּה, א"כ גַּם בְּשִׁבּוּעָה דְאִינוּ חֲזִיב קָרְבָן רַק אֲשׁוּגָג לִיבְעֵי פְּזִית גַּם לר"ש וְהִיא קוֹשְׁיָא עֲצוּמָה, אֲלֹא ע"כ דַּלְר"ש אִם שַׁגַּג בְּכַרְת וְהִזִּיד בְּלֹא הוֹאִיל וְאֲכָלוּ אַחְשָׁבִיָּה גַּם לַעֲנִין קָרְבָן, וְלַפ"ז גַּם לַעֲנִין שְׁבּוּעַת בִּיטוּי אֲשַׁכְחָנָא פְּתָרָא לְדִינוּ שֶׁל ר"ע דִּיתְחִיב קָרְבָן אַכ"ש בְּשַׁגַּג בְּלֹא וְהִזִּיד בְּאִיסוּר עֲשֶׂה כַּמַּש"כ הַתּוֹס' בְּשִׁבְת (דָּף ס"ט) ד"ה הָא מְנִי וְכֵן פְּתָבוּ בְּשִׁבּוּעוֹת (דָּף כ"ו ע"ב) ד"ה אִפִּי תִימָא, וְשִׁפִּיר מִתְחִיב קָרְבָן לר"ש וְר"ע אִי ס"ל כַּר"ש דְּהָרִי מ"מ אַחְשָׁבִיָּה שִׁידַע שְׁעֲשֶׂה יֵשׁ בְּזֶה עַכ"פ, אֲלֹא דָּאִם נִימָא כַּמַּש"כ לְעִיל דְאַחְשָׁבִיָּה לֹא שִׁינָהּ אֲלֹא כְּשֵׁיִשׁ הַתְּרָאָה וְקִיבֵל הַתְּרָאָה א"כ לֹא שִׁינָהּ אַחְשָׁבִיָּה בְּאִיסוּר עֲשֶׂה דְהַתְּרָאָה לִיכָּא וְקַצְרִתִּי: וּמ"מ אַע"פ שֶׁאֵין לָנוּ סְתִירָה מֵהַש"ס דְשִׁבּוּעוֹת לַמַּש"כ הַתּוֹס' כָּאֵן וְשָׁם דְּבַתְעָרוּבוֹת מוֹדָה ר"ש דְּבָעֵינוּ פְּזִית, יֵשׁ לָנוּ סְתִירָה מְפֹרָשֶׁת לְכַאוּרָה לְדַבְרֵיהֶם מִירוּשְׁלָמִי דְפֶסְחִים (פ"ג ה"א) דְתַנִּי עַל חֲמִץ בְּרוּר חֲזִיב פְּרַת וְעַל עֵירוּבוֹ סוּפָג אֵת הָאֲרָבָעִים, וְשִׁקִּיל וְטָרִי שָׁם וּמְסִיק תְּפַתֵּר שֵׁיִשׁ בּוֹ חֲמִץ וְאֵין בּוֹ פְּזִית כַּר"ש דַּר"ש אָמַר כָּל שָׂהוּ לְמִלְקוֹת עַכ"ל הִירוּשְׁלָמִי, וְכָאֵן לֹא שִׁינָהּ תִירוּץ הַנּו"ב וְלֹא תִירוּץ הָאֲבָנִי מִיְלִוּאִים, דְּהָרִי כָּאֵן מְבֹאָר דְּגַם בְּחֲמִץ ס"ל לר"ש דְּחֲזִיב בְּכָל שָׂהוּ גַּם בַּתְעָרוּבוֹת, וְגַם סִבְרַת הַרמ"ה גְּסִתְרַת מִירוּשְׁלָמִי זֶה דַּמְמַנ"פ בְּמֵאֵי אִירִי הִירוּשְׁלָמִי אִי בַתְעָרוּבוֹת דְּמִמִּילָא דְלֹא אַחְשָׁבִיָּה א"כ לְמָה יִתְחִיב בַּתְעָרוּבוֹת גַּם מִלְקוֹת הָרִי בַּתְעָרוּבוֹת מוֹדָה ר"ש דְּבָעֵי פְּזִית לְדַעַת הַתּוֹס' וְאִי בְּעֵירַב בְּמִזִּיד וְאַחְשָׁבִיָּה פְּרַת נְמִי יִתְחִיב.

אֲלֹא ע"כ מוֹכַח מֵהִירוּשְׁלָמִי דַּלְר"ש חֲזִיב מִלְקוֹת אַכ"ש אִפִּי בַתְעָרוּבוֹת וְאִפִּי לֹא אַחְשָׁבִיָּה, וְרַק מְפָרַת וְקָרְבָן פְּטוּר עַד שִׁיָּהָא פְּזִית, וּמֵהַ שֶׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' רְאִיָּה דַּר"ש מוֹדָה דְּבַתְעָרוּבוֹת בְּעֵינוּ פְּזִית, דַּל"כ לַמ"ל קָרָא לְהִיתָר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר עַכ"ל כָּאֵן, וְכִיּוֹתֵר בְּיִאוּר פְּתָבוּ בְּנִזִּיר (דָּף ל"ח) וְז"ל שָׁם בְּקַצְרָה דְּהָרִי לְטַעַם כְּעֵיקַר לֹא בָּעֵי מְשַׁרְת אֲלִיכָּא דַּר"ש דְּתִיפֵק לִיהָ מְגִיעוּלִי עַפּו"ם דְּאִיהוּ הָא ס"ל שֶׁאֵין זֶה חִידוּשׁ.

דְּהָא ר"ש ס"ל בע"ז (דף מ"ז) לא אָסְרָה תוֹרָה אֶלָּא קִדְרָה בַּת יוֹמָא, וע"כ לר"ש אָתִי קָרָא דְּמִשְׁרַת לְהִיָּתֵר מִצְטָרֵף לְאִסּוּר וְתַקְשָׁה לר"ש צִירוּף ל"מ"ל הָא ס"ל כ"ש לְמַלְקוֹת אֶלָּא ע"כ דְּבַתְעָרוּבוֹת מוֹדָה עַכְתָּ"ד וְהִיא בְּאַמַּת רְאִיָּה עֲצוּמָה: נִרְאָה דְּלִדְעַת הִירוּשְׁלָמִי אִין זֶה תִּיּוֹבְתָא.

דִּי"ל דְּלַעוֹלָם לר"ש אָתִי מִשְׁרַת לְטַעַם כְּעִיקָר וּמַגִּיעוּלִי עֲפוּ"ם לָא הָוֵה יְדַעִינן טַעַם כְּעִיקָר אֶלִּיבָא דר"ש. דְּהֵנָּה לָא מְבַעֲיָא לְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דס"ל דְּאִין לוֹקִין עַל טַעַם כְּעִיקָר וְהַתּוֹס' בְּחֻלִּין (דף צ"ט ע"א) וּבַע"ז (דף ס"ז ע"ב) הִבִּיאוּ שְׂיִטָּה זֹו בְּשֵׁם הַר"י מְאֻרְלֵאִינִישׁ, דְּקִשָּׁה לְשִׁיטָּה זֹו מֵאִי פְּרִיָּף הַש"ס בְּנִזִּיר עַל רַבְּנָן דל"מ"ל מִשְׁרַת לְטַעַם כְּעִיקָר תִּיפְק לִיָּה מַגִּיעוּלִי מְדִין, דְּהָא מַגִּיעוּלִי מְדִין לָא הָוֵה לְקִי דְּלָא הָוֵה רַק לָאו הִבָּא מְכַלל עֲשָׂה וּמִשׁוּ"ה בְּעִינָן קָרָא דְּמִשְׁרַת דְּהָוֵה לָאו גְּמוּר, וע"כ צ"ל דְּעִיקָר קְוִשִׁית הַש"ס אֶהָא דְּאֶמְרִי וּמִכָּאֵן אֶתָּה דֵּן לְכָל הַתּוֹרָה מִקּוּו"ח וּמִקּוּו"ח הָרִי גַם כֵּן אִין לוֹקִין אָף אִי יְלַפִּינן מְנִזִּיר דְּהָא אִין עוֹנְשִׁין מַה"ד, (וצ"ל דס"ל לְהִנָּף פּוֹסְקִים דְּגַם בְּאִיפָּא לָאו הִבָּא מְכַלל עֲשָׂה נְמִי אִין לוֹקִין מַה"ד דְּלָא כְּהָרֵב הַמְּגִיד בַּ"ב מַה' מַא"ס ה"א ע"ש] וּלפ"ז וַדַּאי דְּמִמִּילָא אִין קְוִשִׁיָּא לר"ש כְּלָל ל"מ"ל מִשְׁרַת, דְּהָא י"ל דְּאֶצְטָרִיף מִשְׁרַת לְנִזִּיר גּוּפָא לְעַנְנֵן מַלְקוֹת דְּמַגִּיעוּלִי מְדִין לָא הָוֵה יְדַעִינן דְּלָקִי אֶבֶל מִשְׁרַת הוּא לָאו גְּמוּר וְלָקִי, אֲנָא אִפִּי לְהַפּוֹסְקִים דְּקִיָּמוּ בְּשִׁיטַת ר"ת שֵׁם דְּלוֹקִין עַל כָּל טַעַם כְּעִיקָר דְּאֶמְרִינן אֶהְדַּרְיָה קָרָא לְאִסּוּרָא קָמָא כְּדַאיָתָא בְּתוֹס' חֻלִּין וע"ז שָׁם.

מ"מ מְקוּם יֵשׁ בְּרֵאשׁ לְהַנִּיחַ הַנְּחָה אַחַת וְעַמָּה תַּתִּיבְשָׁב קְוִשִׁית הַתּוֹס', דְּהֵנָּה הַתּוֹס' בַּפְּסָחִים (דף מ"ז ע"ב) הִבִּיאוּ דַהַר"ר יוֹסֵף הַקָּשָׁה דְּנִזִּיר דְּקִיל מְכַל שְׂאָר אִסּוּרִין מִנ"ל גְּבִיָּה דְּטַעַם כְּעִיקָר, וְתִיָּרֵץ דְּגַם בְּמִדְּוִן הָיוּ מַגְעִילִין הַפְּלִים הַבְּלוּעִין מִיַּין שְׂאִסּוּר לְנִזִּיר עֵיִישׁ"ה, וַיֵּשׁ מְקוּם לְזִמְרָה דְּהַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל דס"ל דְּלוֹקִין עַל טַעַם כְּעִיקָר לָא ס"ל תִּירוּצוֹ שְׁל הַר"ר יוֹסֵף דְּגַם נִזִּיר נוֹכַח לְמִילָף מַגִּיעוּלִי מְדִין שְׁהָיוּ מַגְעִילִין כְּלִיָּהֶם מִיַּין, דְּהָרִי לְפִי הַמְּבֻנָּאָר בְּתוֹס' נִדָּה וְדָף ל"ב ע"א) ד"ה ר"מ הִיא וְכו' דְּמִבְּנָאָר מְדַבְּרִיָּהֶם דס"ל דַּר"מ חֵיִישׁ לְמִיעוּטָא מְדַאֲוִרִיָּתָא, דְּלָא כְּשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּחֻלִּין (דף י"ב) דַּר"מ לָא חֵיִישׁ לְמִיעוּטָא רַק מְדַרְבְּנָן, וְהָרִי גַם הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו לְחֻלִּין שֵׁם ס"ל דַּר"מ חֵיִישִׁין לְמִיעוּטָא מִן הַתּוֹרָה וְלָכֵן נִדְּחַק שֵׁם אֶהָא דְּלָא פְּרַכִּינן לר"מ מְבָשֵׁר תַּאֲנָה דִּי"ל דְּלָא דְּכָרָה תוֹרָה אֶלָּא כְּנִגְדַּד יַצְה"ר עֵיִישׁ, וְהֵנָּה הַר"ן בַּע"ז (דף כ"ט) הַקָּשָׁה דל"מ"ל לְאִסּוּר סְתָם יֵינָם מִשׁוּם גְּזֵרַת בְּנוֹתִיָּהֶן תִּיפְק לִיָּה שְׂיֵשׁ לְאִסּוּר מִשׁוּם גְּזֵרַת יִין נִסְף גְּמוּר וְתִיָּרֵץ דֵּיִין שְׁנַתְּנִסְף לַע"ז מִיעוּטָא הוּא וְלָא חֵיִישִׁין לְמִיעוּטָא, וְהַרְמַב"ן הָיָה מוֹסִיף בָּהּ עוֹד דְּבָרִים דְּלִשְׁמָא נִתְּנִסְף לַעֲפוּ"ם לָא חֵיִישִׁין דַּא"כ לָא הָוֵה מְזַבִּין לִיָּה עֲפוּ"ם עַכ"ל הַר"ן, וַא"כ לְפִי הַמְּבֻנָּאָר בְּתוֹס' מְכוֹת (דף ז' ע"א) וּבְכוֹרוֹת (דף כ') דְּגַם ר"ע ס"ל כַּר"מ דְּחֵיִישִׁין לְמִיעוּטָא א"כ אֲזַדִּי לִיָּה תִירוּץ הַר"ר יוֹסֵף דִּי"ל דְּשֵׁם הַצְּרִיכוּ לְהַגְעִיל מְחַשָּׁשׁ יִין נִסְף גְּמוּר דְּהָתָם בְּגִיעוּלִי מְדִין הָרִי לִיכָּא סְבֵרַת הַרְמַב"ן דַּא"כ לָא הָוֵה הַעֲפוּ"ם מְזַבִּין לָהּ דְּהָרִי יִשְׂרָאֵל לְקַחוּ מִהֶם בַּע"כ בְּחֻזְקַת מְלַחְמָה, וְאִי מִשׁוּם דְּהָוֵה מִיעוּטָא כְּתִירוּץ הַר"ן הָא ר"ע חֵיִישׁ לְמִיעוּטָא וְנִשְׂאָרָה קְוִשִׁית הַר"ר יוֹסֵף ז"ל, וְהַר"ר יוֹסֵף בְּעֲצָמוֹ אֶפְשָׁר דס"ל כְּשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּחֻלִּין דְּמֵאֵן דְּחֵיִישׁ לְמִיעוּטָא מְדַרְבְּנָן הוּא דְּחֵיִישׁ וְלָא מַה"ת וע"כ דְּהָיָה הַגִּיעוּל מִשׁוּם יִין הִיָּתֵר מִשׁוּם נִזִּיר, אֶבֶל לְהַסּוּבְרִים דְּמֵאֵן דְּחֵיִישׁ לְמִיעוּטָא מְדַאֲוִרִיָּתָא הוּא דְּחֵיִישׁ קָשָׁה, אֲכֹן בְּאַמַּת כְּעִיקָר קְוִשִׁית הַר"ר יוֹסֵף י"ל דְּהֵנָּה לְכַאֲוִרָה

קִשָּׁה אַף לְפִי גִינְרֵסֶת רַשׁ"י וְתוֹס' דְּלֹא גֵרְסֵי בְּדַבְרֵי רִיו"ח וְכָל, וְלֹא מְחַלְקֵי בֵּין לִישָׁנָא דְּכָל לְבֵין לִישָׁנָא דְּכָל, הָא עַכ"פ ר"ע וְדַאי דְרִישׁ פֶּל וַא"כ מֵאֵי פְרִיָּה ור"ע טַעַם פְּעִיקָר מִנ"ל וְהָא שְׁפִיר י"ל דר"ע דְרִישׁ טַעַם פְּעִיקָר מְמַשְׁרֵת וְהִיתָר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר יְלִיף מְכָל, וְע"כ לֹמַר דְּבִאֲמַת אֵין הִקְנִישָׁא דִּמְנ"ל לר"ע בְּנִזִיר גּוֹפָא טַעַם פְּעִיקָר, אֲלֵא דְהִכִּי פְרִיָּה בֵּינוּ דְחֻזִּינוּ דר"ע ס"ל בְּכָל הָאִיסוּרִין אֵין הִיתָר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר וּבְנִזִיר הִיתָר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר, וְשָׂאָר אִיסוּרִים לֹא יִלְפִינוּ מְנִזִיר יִהְיֶה מְאִיזָה טַעַם שְׂיִהְיֶה, א"כ טַעַם פְּעִיקָר בְּשָׂאָר אִיסוּרִין מִנ"ל וְע"ש דְּזָהוּ וְדַאי מוֹכַח דר"ע אֵית לִיה טַעַם פְּעִיקָר בְּשָׂאָר אִיסוּרִין, וְע"ז שְׁפִיר מְשַׁנֵּי דְבִשְׂאָר אִיסוּרִין יְלִיף מִבְּשָׂר בְּחֻלָּב אוֹ מְגִיעוּלֵי מִדִּין, וְאַחֲרֵי שְׂזָכִינוּ לְזָה מְמִילָא לֹא קִשָּׁה קִנְשֵׁי הַר"ר יוֹסֵף דְּמַצִּינוּ לְמִימַר דְּבְנִזִיר גּוֹפָא שְׁפִיר יִדְעִינוּ טַעַם פְּעִיקָר מְכָל דְּדְרִשְׁנוּ לִיה וְדו"ק, וַא"כ גַּם לר"ש לֹא קִשָּׁה מִיְדֵי דִי"ל לר"ש אֲצַטְרִיף מְשָׂרָה לְטַעַם פְּעִיקָר בְּנִזִיר גּוֹפָא דְלֹא יִדְעִינוּ לִיה מְגִיעוּלֵי עַפּו"ם מְשׁוּם דְּנִזִיר קִיל הוּא מְשָׂאָר אִיסוּרִין, וְדו"ק בְּזָה הֵיטֵב שְׁקִצְרֵתִי כָּאֵן מְאוּד לְפִי שְׁכָל עֲנִין הִיתָר מְצַטְרֵף לְאִיסוּר אֵין כָּאֵן עִיקָר מְקוּמוֹ וּבָא כְּאוֹרֵק אַגַּב גְּרָרָא אֲלִיבָא דר"ש אֲבָל הִמְעִינִין יִרְאֶה שְׁהַדְּבָרִים נְכוּנִים, וְסוּף דְּבָרֵי הַתוֹס' כָּאֵן עֲנִין בְּהַגְהוֹת שִׁמ"ק שֶׁהוּא מְאִיר אֶת הָעֵינַיִם בְּהַגְהוֹתֵיו בְּמִשְׁנֵה הַבְּגָד וְהַשֶּׁק וְכו' אר"ש מַה טַעַם הוֹאִיל וְהָ רְאוּנִין לְטַמָּא מוֹשֵׁב, בְּשִׁבְתָּ סוּף פְּרָק כָּל גְּדוּל פְּרִיָּה הַש"ס עַל רִיב"ח מְמַשְׁנֵתֵנוּ דְּדוֹקָא מְשׁוּם דְּרְאוּנִין לְטַמָּא מוֹשֵׁב הָא לֹא הִכִּי לֹא מְצַטְרֵפִי בֵּינוּ דְלֹא שְׁוֵו בְּשִׁיעוּרֵיהֶן וְכִמוֹ שְׂאָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ לְעִיל (דָּף י"ז ע"א) הַפְּלֵל בְּזָה.

וְאַף דְּבִיִּאֲרָנוּ לְעִיל מַש"ס דִּיּוֹמָא דְּרַבְּנִין פְּלִיגֵי עַל ר' יְהוֹשֻׁעַ בְּהַאי פְּלִלָא דְּאֵין שְׁיַעוּרָן שְׁנֵה וַא"כ מֵאֵי פְרִיָּה שְׁם דִּילְמָא רִיב"ח כְּרַבְּנִין דר' יְהוֹשֻׁעַ ס"ל, אֲפֹשֶׁר לֹמַר דְּכִינוּ דִּמ"מ הַלְכָה כר' יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שְׁפַתְבּוּ שְׁם לֹא בְּעֵי הַש"ס לְאוּקְמֵי הָא דְרִיב"ח דְּלֹא פְהַלְכְתָּא, וְהִנֵּה הַתוּ"ט כָּאֵן הַקִּשָּׁה דְּמַה יוֹעִיל הָא דְשְׁוֵו לְעֲנִין מוֹשֵׁב הָא לְעִיל בְּכָלְלָא דר' יְהוֹשֻׁעַ אַע"ג דְשְׁוֵו בְּטוּמְאָתוֹן מ"מ אִם לֹא שְׁוֵו הֵן בְּשִׁיעוּרָן לֹא מְצַטְרֵפִי, אֲלֵמָּא דְלֹא מְהַנִּי הַשְׁוֵוִי לְחַד מִיְלְתָא לְחוּד שְׁוֵוֵיל לְצַרְף, אוּלָּם בְּלֹאוּ"ה קִשָּׁה לְהִיפּוּף לְפָה לֹא יִצְטְרֵף הַבְּגָד עִם הַשֶּׁק וְכִי בְּשִׁבִיל שְׁהַבְּגָד הוּא חָשׁוּב יוֹתֵר מִהַשֶּׁק דְּאִפִּי שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה מְמַנּוּ מְטַמָּא לֹא יִצְטְרֵף מְשׁו"ה לְשֶׁק הַגְּרוּעַ, וּבְשִׁלְמָא בְּכָלְלוּ דר' יְהוֹשֻׁעַ בְּאֵין שְׁיַעוּרָן שְׁנֵה כְּבִשְׂר הַמַּת וְהַשְׂרָץ אוֹ הַרְקָב בֵּינוּ דְהַאי שְׁיַעוּרֵיהָ לְחוּד וְהַאי שְׁיַעוּרֵיהָ לְחוּד שְׁפִיר לֹא מְצַטְרֵפִי, אֲבָל הִכָּא דְרַק מְשׁוּם חֲשִׁיבוּתָא הוּא מְפַנֵּי מַה לֹא יִשְׁלִים דְּבָר הַחֲשׁוּב לְדָבָר הַגְּרוּעַ מְמַנּוּ, וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדָּק נְמִי בְּסוּף פ' פְּלֵל גְּדוּל שְׁם בְּתָבֵן וְעַצָּה דְתָבֵן חֲזִי גַם לְפָרָה וְעַצָּה לֹא חֲזִי אֲלֵא לְגַמְל וְאַמְאִי לֹא יִצְטְרֵף תָּבֵן לְעַצָּה לְשִׁיעוּר דְּמִלָּא פִי גַמְל בֵּינוּ דְתָבֵן חֲזִי לְגַמְל ג' כֹּכ אֲלֵא מְשׁוּם דְחֲזִי נְמִי לְפָרָה הַחֲמִירוּ בְּשִׁיעוּרוֹ וְעֲנִין בְּתוֹס' שְׁם, וְצ"ל דְּבָגָד נְעוּר אֵין חֲיָבוּרָן חֲיָבוּר טוֹב בֵּינוּ דְאֵין תְּשַׁמִּישָׁן שְׁנֵה וְאֵינוּ מְתַאֲחִין יְפֵה הַלְכָּה אֵי לֹא דְשְׁוֵו לְדָבָר אֶחָד עַכ"פ לֹא הוּוּ מְצַטְרֵפִי אֲבָל בֵּינוּ דְשְׁוֵוִין עַכ"פ מְשׁו"ה מְצַטְרֵפִין וּמִן־שֵׁב גַּם קִנְשֵׁי הַתוּ"ט, וְכֵן צ"ל בְּתָבֵן וְעַצָּה דְתָבֵן אֵינוּ עוֹמֵד פְּלֵל לְגַמְל, וְעֲנִין רַש"י וְתוֹס' וּבְמִהְרָ"ם לְוִבְלִין שְׁם בְּהָא דְאִיתָא שְׁם הוֹאִיל וְרְאוּי לְטִלְאֵי ע"ג חֲמוּר וּבְרַש"י שְׁם גְּבִי עָמִיר וְעֲשָׂבִים וְדו"ק קָרָן אוֹרָה: בְּגַמ' תְּנָא קִיצַע מְפֹלָן ג' וְעֲשָׂה מְהֵן בְּגָד וּלְמוֹשֵׁב טַפַּח וְלֹאֲחִיזָה כָּל שְׁהוּא וְכו', פִּי מְפֹלָן אוֹ מְבָגָד אוֹ מִשְׁק אוֹ מְעוּר וְאוּלֵי גַם מְמַפֵּץ בְּכָלְל, וְדַעַת הַרְמְב"ם דְּהַאי כָּל שְׁהוּא הֵינּוּ מ"מ עַכ"פ לֹא פְחוּת מְשַׁלֵּשׁ עַל שְׁלֵשׁ וְהַרְאָב"ד

חולק עליו בזה, ויש להבין למה סגי פאן למושב טפח הרי בבעי למושב זב לכו"ע בעינו
חמשה טפחים ואם מיצטן משיעור זה טהור כדאיתא בתולין (דף קכ"ד ע"ב וקכ"ה ע"א)
ואולי דמיירי שהיה מתחילה מושב זב, אבל גירסת הערוף בתולין שם דבעי לה למושב
זג דהינו לתמן פסא של עור ע"ש, ועיין בתפא"י על משניות (פ"כ מ"ז) דכלים ובהגהות
מראה פהו בעירובין (דף יו"ד) שוב ראיתי בשמ"ק פאן מה שמביא בשם הרא"ש ובשם
הגליון ובשם פ"א לא נודע למי ורואה אני שפכלל דבריו דברי, ועיין רש"י ורגמ"ה פאן
וברש"י בשבת (דף כ"ח ע"א) ובמל"מ פ' כ"ג מה' פלים ה"ד ובחידושי אהבת איתן פאן
במשניות החדשים דוילנא ונהני מקצר בכל זה, גם בכל הפרק הזה הנה הרב קרן אורה
העמיק לברר בדיני צירוף להלכה והאריף והרחיב בפסקי הרמב"ם בענינים האלה
בדברים ישירים פדרפו בקודש, ואני עני לא באתי רק לפרש סוגית הש"ס פי"ד ה' הטובה
עלי ובעזרתו נשלם העתקת פרק ד', ותפלתי להבא הושיעני ה', תשמיעני ששון ושמחה
תגלנה עצמות דכית אמן, ונהני מעיר במה דפירש"י פאן דיבור המתחיל לאחיזה וכו'
ופירש טולה אריגה, דבסנהדרין (דף צ"ה ע"א) פירש"י נוולה טנה ואין להאריף בזה:
פרק חמישי בגמ' אמר רבא בלבוש מציעא ומלמלא, עיין פירש"י ותוס' אבל בפיהמ"ש
להרמב"ם ז"ל נראה דמפרש דלבוש מציעא ומלמלא אין בו פגם כלל, ומשו"ה מחייב
ר"ע אע"פ שלא פגם ורבנו ס"ל כיון דסתם בגדים אורחיהו לאפגומי אע"ג שלבש בדרף
שלא נפגם לא מעל עד שיפגום.

דבעינו דוקא דבר שאין דרכו לפגום כגון קטלא וטבעת וכוס של זהב בהנה הוא דמועלין
בלא פגם, ובזה מתורץ קושית התוס' ועיין מש"כ בתוס' ד"ה במאי קמפלגי: ברש"י
במשנה ד"ה או ששתתה בכוס של זהב וכו' כל הני אין בהם פגם שאין נפגמים בכף
עכ"ל, דקדק לומר אין נפגמים בכף וכ"ה בפ"ה רגמ"ה משום דלקמן בגמ' דנהבא נמי בר
אפגומי הוא פשרמיין אותם ואין שומרן פראוי או לזמן מרובה מאוד, אלא דלא פגים
בכף כלומר בלבישה פדרף העולם, והא דנקט לשון נקבה בשלמא בקטלא וטבעת הן
תכשיטי נשים וכשלוכשן גבר עובר משום לא ילבש גבר שמלת אשה אבל בכוס של
זהב הרי גם אנשים שותין בכוס של זהב, וכתב הרב שושנים לדוד משום דעיקר דין
מעילה דנהנה ולא פגם מסוטה ילפינן כדאיתא בגמ' בסמוך להכי תני בתכשיטי זהב
ובכוס של זהב לשון נקבה כדאיתא בגמ' דסוטה (דף ח' ע"ב ט' ע"א) היא השקתה את
הנואף בכוס של זהב וכו' היא קשטה עצמה וכו' לרמז על עיקר הילפותא: ועיין בכתובות
דף ס"ז ע"א ובתוס' שם: בתוס' ד"ה במאי קמפלגי וכו' יש פאן בדיבור זה טעותי הדפוס
רבים כמו שהעירו המגיהים ובשמ"ק הגיה כ"כ עד שפמעט פנים חדשות באו לכאן,
ילדינא מלשון המשנה פיצד לבש בתלוק פיסה בטלית משמע דהלכה כר"ע דלבוש
מציעא ומלמלא לאו בר אפגומי הוא וסתמא כר"ע, אבל מרישא נתנה קטלא בצוארה
וכו' משמע דדוקא הני אבל לבוש מציעא ומלמלא לא מעל עד שיפגום והנה סתירה
מרישא לסיפא וע"כ חדא לאו דוקא וליכא למשמע מינה, והדרינו להפלל דהלכה כר"ע
מתבירו ולא מתביריו.

וכן משמע מהרמב"ם דכתב וסתם דכל הבגדים דין דבר שיש לו פגם יש להם ולא מעל
עד שיפגום ודע דבגד הנאתו וביעורו שנה קו"ח מבהמה למלאכה עיין בתוס' בכורות
דף י"ב ע"ב סד"ה ודאי ודו"ק ועיין בתפא"י במשניות פאן: שם בגמ' ת"ר נפש וכו' אין

מעל אלא שינוי, רש"י בחומש העתיק אין מעילה בכל מקום אלא שינוי, והקשה הרא"ם ממעילה דאשם גזלות ועשק שכר שכיר דאינו מוציא מרשות לרשות ומוכח מזה דהנכון כגירסת הש"ס וה"פ אין מעילה דהכא אלא שינוי, והגור אריה תירץ דכינון דהכופר במלנה אין שביעית משמטתו נמצא דבכפירתו נשתנה, וזה א"ש להרמב"ם אבל להראב"ד בפ"ט ה"ב מה' שמיטה שפתב דזהו דוקא אם פטרוהו ב"ד ע"י שבועתו א"נ ע"י מעשה ב"ד א"כ אין ראיה דהכפירה בעצמה היא שינוי, ועיקר קושית הרא"ם היא מהלואה ועושק אבל מפקדון גזל ואבדה לא קשה דכינון דכל היכא דאיתנהו ברשות מרייהו קיימא לענן כמה דברים והוא מחזיקן לשלם ואינו משיב לו אין לה שינוי גדול מזה, אבל הלואה דמלנה להוצאה נתנה ומכ"ש שכתשכיר נדאי דאין פאן שינוי רשות, וא"כ אפשר ליישב גם זה ע"פ מה דאמרין בב"מ (דף מ"ח ע"א) פגון שייחד לו פלי להלואתו ולעשקו א"כ הו"ל דומיא דפקדון וגזל ואבדה, ואע"ג דהרשב"א והרמב"ן הובאו בשמ"ק שם ס"ל דלדינא לא בעינן ייחוד פלי וכן הרמב"ם לא הזכיר ייחוד פלי, אבל רש"י אגיל לשיטתיה וכ"כ התוס' שם דבעינן ייחוד פלי ונהו שינוי רשות וכאן השינוי יש במה שע"י מטילה יוצא הדבר לחולין ואין בו מועל אחר מועל וכ"כ להדיא ברש"י ערכין דף כ"א ע"א ד"ה נפיק ליה וכו' ע"ש ודו"ק: ע"ב ובמחנה לקרקע, היינו מדאקשיה לעפ"ם והמשתנה למחנה חייב אף שאינו נאסר, ולהש"ף בח"מ (ס"י צ"ה) דכל אדם אתקיש לקרקע ולאה דוקא עבד א"כ גם מסוטה הנה אמינא דיש מעילה במחנה ועיין תוס' ישנים ביבמות דף נ"ב ע"ב) ד"ה וקסבר שלם הו ודו"ק, [והסבר השמ"ק פאן תמוה] והמקדיש עבדו דנדאי פקרקע הוא לכו"ע ונהנה ממנו הו"א דמעל, ונהרי גם בשיער של עבד פליגי רשב"ג ורבנו דלרבנן אין מועלין בו משום דמחנה הוא ולרב"ג דמועלין בו הוא רק משום דס"ל דכגוז דמי וכתלוש הוא (גיטין דף ל"ט וסנהדרין דף ט"ו) ולהלכה קיי"ל דרק בתבואה וכיוצא בהן אמרינן פל העומד לקצור פקצור דמי, ואף דעיקר דין תלוש מתרומה גמרינן ובתרומה לא שייך פל העומד לקצור פקצור דהא אינו חייב עד המירוח, כבר תירצו זה התוס' בסנהדרין דלענן זה ג"כ אמרינן תמעול מעל ריבה, והרמב"ם ס"ל בכל דבר פל העומד לקצור דמי עיין בח"מ סי' צ"ה סעי' ב' ורק בשיער של עבד לאו כגוז דמי משום דכל מה דשביק להו אשבוחי משבח, ובזה סרה תלונת הלח"מ פ"ה מה' מעילה דלמ"ל להרמב"ם דמשבח ע"ש ולדברינו ניחא וזה ברור ועיין מש"כ בזה ברש"י ד"ה ובתלוש: ופגימתו ונהנתו פאחד, פ"י רש"י בפעוה אחד פדאמרינן הנאתו וביעורו שנה עכ"ל, נ"ל שאין פן דעת הרמב"ם שהרי פתב בפ"ו ה"א מה' מעילה הרי שהתיר מטלית וכו' והפסיד בבגד וכו' ולא הפסיד במטלית פלום ה"ז לא מעל מפני שנהנה בד"א ופגם בדבר אחר עכ"ל, מבאר דאילו פגם במטלית בפעוה שהתירה בשו"פ מעל אע"פ שהנהנה באה אח"כ, דאל"כ מאי איריא שהפגם שבבגד דבר אחר הוא תיפק ליה שהפגם בבגד קדם לשעת הנאה, ואין לומר דהנאה יש בשעת פגימה מה שיכול לתופרה וללובשה בכל עת שירצה דומיא דבלן שכתב הרמב"ם דבנתן לו פרוטה אע"פ שלא רחץ מעל דנהנה שיכול לרחוץ בכל עת שירצה, דא"כ באמת למה לא ימעול אפי' קודם שתפרה ולבשה משהתירה לבד, אלא ע"כ דזה לא דמי להא דבלן שהמרחץ מוכן ומזומן בכל עת שירצה ולא חסר שום מעשה אבל פאן הרי חסר התפירה והלבישה, וע"כ דשיטת הרמב"ם דלא בעינן הפגם והנהנה

בְּשִׁעָה אַחַת אֶלְא אִפִּי בָּאִים בּוּזָא"ז רַק שְׁיִהְיוּ גּוֹרְמִים זל"ז מִיִּקְרִי נְמִי פּוֹגֵם וְנִהְנֶה כְּאֶחָד, וּמְשׁוּ"ה אִי לֹא דִהֲפִגְד דְּבַר אַחַר הוּא יְהִי חֲזִיב מִשּׁוּם דִּהֲפִגְם שְׁפִגְם בְּפִגְד הֲרֵאשׁוֹן גְּרָם לְהִנְאָה שֶׁאֵח"כ, וּבִתּוֹסְפָתָא פ"ב דְּמִכִּילְתִּין קְתַנִּי תְרַנּוּיָהּ פְּגִימָתוֹ וְהִנְאָתוֹ כְּאֶחָד וְכוּ' וּבְשִׁעָה שְׁנֵינְהָ פִגְם מְשַׁמֵּט לְכַאוּרָה דְתַרְתִּי בְעֵינֵן שְׁיִהָא הַפְּגָם גּוֹרֵם לְהִנְאָה וְשְׁיִהָא שְׁנֵינְהָ בְשִׁעָה אַחַת וְזֵהוּ דְלֹא כְּרַמְב"ם וְדִלָּא כְּרַש"י לְכַאוּרָה, אָף הַכ"ח פ"ו ה"ב מֵה' מְעִילָה הִבִּיא שְׁמַגְדוּל עוּז מְפָרֵשׁ לְהַתּוֹסְפָתָא בְשִׁעָה שְׁנֵינְהָ פִגְם כְּלוּמַר בְּשִׁעָה שְׁנֵינְהָ יְהָא בּוּ פִגְם אִז בְּעֵינֵן פִּגְם מִשָּׂא"כ אִם בְּשִׁעָה שְׁנֵינְהָ הָוָה דְּבַר שְׂאִין בּוּ פִגְם אֶלְא שֶׁאֵח"כ יְהִיָּה דְבַר שְׁיִישׁ בּוּ פִגְם כְּגוֹן עוֹלָה תְּמִימָה דְעֵתָה דְבַר שְׂאִיָּה בּוּ פִגְם הוּא וְכִשְׁפִּינְל בְּהַ מוּם יְהִיָּה דְבַר שְׁיִישׁ בּוּ פִגְם מְעַל אִפִּי נִהְנֶה וְלֹא פִגְם כְּלוּם דְּבַתֵּר הַשְּׁתָּא אֲזִלִּינֵן כְּהַרְמַב"ם וְלֹא כְּהַרְאַב"ד ע"ש וְדוּחַק עַכ"ד הַרְבַּ ר' צְבִי הִירֵשׁ בְּתוֹסְפַת הָעוּזָה וְעֵינֵן בְּתוֹס' בְּכוּרוֹת דָּף י"ב ע"ב ד"ה וְדָאִי שְׁפַתְבוּ דְבַהֲמָה לְמִלְאַכָּה הָוָה הִנְאָתוֹ וּבִיעוּרוֹ שְׁנֵה וְעֵינֵן בְּזֵה בְּסַפְרֵי תַקְנַת הַשְּׁבִימִים: שְׁם בַּגְמ' אִי מָה חֲטָא הָאֲמוּר בְּתַרוּמָה פְּגִימָתוֹ וְהִנְאָתוֹ כְּאֶחָד כַּצ"ל לְעַנ"ד בְּבִי"ת לֹא בְּכ"ף הַפְּנִינָה בְּאֲדָם אֶחָד: שְׁם בַּגְמ' אֶכִּילְתוּ וְאֶכִּילְת חֲבִירוֹ וְכוּ' תַמְעוּל מְעַל מ"מ אִי מָה חֲטָא הָאֲמוּר בְּתַרוּמָה לֹא צִירְף וְכוּ' תַמְעוּל מְעַל מ"מ פְּגִימָתוֹ וְהִנְאָתוֹ כְּאֶחָד תַמְעוּל מְעַל מ"מ, וְעוּד יִשְׁנָם כְּמָה דְבָרִים דְּמַרְבִּינֵן מִתַּמְעוּל מְעַל, וְאַף דְדַרְף חז"ל לְרַבּוֹת מְרִיבּוּי אֶחָד רַק דְבַר אֶחָד כְּבַר הַשְּׁגִיחוּ חז"ל בְּעֶצְמָן ע"ז וְאָמְרוּ פ"ק דְחַגִּיגָה דְהִלְכוֹת מְעִילָה הֵם כְּהַרְרִים הַתְּלוּיִם בְּשִׁעָרָה שְׁהֵם מְקַרָּא מוּעֵט וְהִלְכוֹת מְרַבּוֹת ע"ש בְּרַש"י, וְעֵינֵן בְּתו"י יוֹמָא דָּף ע"ד ע"ב ד"ה מְרַבָּה אֶת הַפְּגוּלִין וְכוּ' בְּסוּף הַדִּיבּוּר, אֲכֹן בְּבָא דָאִי מָה חֲטָא הָאֲמוּר בְּתַרוּמָה פְּגִימָתוֹ וְהִנְאָתוֹ כְּאֶחָד אֶכִּילְתוּ וְאֶכִּילְת חֲבִירוֹ מִנֵּין מִיּוֹתֵר וְהַמְפָּרֵשׁ נִדְחַק אֲבָל בְּתו"כ לִיתָא בְּבָא זֹו וְנִרְאָה שְׁגִירְסַת הַסְּפָרָא נְכוּנָה, וְהַחֲק נִתֵן הַקְּשָׁה מָה רְאִית דְהַקְּשִׁישָׁא דְתַרוּמָה מְמַעַט פִּגְם וְלֹא נִהְנֶה אוֹ נִהְנֶה וְלֹא פִגְם וְרִיבּוּיָא דְתַמְעוּל מְעַל בָּא לּוּמַר דְאֶכִּילוֹת מְצַטְרְפוֹת, נִימָא אִיפְכָּא דְמַתְרוּמָה נִילִיף דָּאִין אֶכִּילוֹת מְצַטְרְפוֹת וְתַמְעוּל מְעַל מְרַבָּה פִּגְם וְלֹא נִהְנֶה אוֹ נִהְנֶה וְלֹא פִגְם דְחֲזִיב, וְתִירֵץ דָּא"כ לֹא לְכַתּוּב לֹא הַקְּשִׁישָׁא וְלֹא רִיבּוּיָא וְאֲנָא יְדַעְנָא דְפִגְם וְלֹא נִהְנֶה חֲזִיב מְעַכּוּ"ם וְנִהְנֶה וְלֹא פִגְם חֲזִיב מְסוּטָה כַּדִּס"ד דְבְּרִייתָא פִּינּוֹן שְׁלֹא יְהִיָּה לָן הַקְּשִׁישָׁא דְתַרוּמָה, וְאֶכִּילוֹת דְלֹא מְצַטְרְפִי נִד מְעַצְמָנוּ דַּמ"ש מְעִילָה מְפַל אִיסוּרֵי תוֹרָה דְלֹאֲחַר שְׁיַעוּר אֶכִּילְת פָּרְס לֹא מְצַטְרְפִי עַכ"ד וְנִכּוּנִים הֵם, וְנִדַּע דְהָא דְבְּתַרוּמָה לֹא צִירְף שְׁתֵּי אֶכִּילוֹת כְּאַחַת, הִנֵּה לְרַבְּנָן דְאַבָּא שְׂאוּל בְּפִסְחִים (דָּף ל"ב ע"ב) פְּשׁוּט הוּא דְכִי יֹאכַל כְּתִיב וְאֶכִּילָה בְּכָל מְקוּם בְּכַזִּית בְּכַדִּי אֶכִּילְת פָּרְס, אֲבָל לְאַבָּא שְׂאוּל דְשְׁיַעוּר תְּרוּמָה בְּשׁו"פ וְכִי יֹאכַל אֲתִי רַק לְמַעַט מִזִּיק דְפְטוּר, אֲפֻשֵׁר דְבְּתַרוּמָה נְמִי צִירְף אִפִּי לְזַמֵּן מְרַבָּה וְעֵינֵן מִש"כ לְקַמֵּן לְעַנֵּן גְּזֵל: שְׁם בַּגְמ' וְאַפִּי לְזַמֵּן מְרַבָּה מִנֵּין ת"ל תַּמ"ע רִיבָּה, הָאִי כְּלָלָא דְצִירְף אֶת הַמְּעִילָה לְזַמֵּן מְרַבָּה בְּכָל מְקוּם פִּירְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים לְחוּמְרָא כְּמוֹ דְמְפָרְשֵׁי הַרְגַּמ"ה וְהַמְּפָרֵשׁ כְּאוֹ, מ"מ לְעַנֵּן קוּלָא יֵשׁ בְּזֵה מִחְלֻקַת הֲרֵאשׁוּנִים ז"ל, דְרַש"י בְּשִׁבְעוֹת וְדָף כ"ב ע"א) ד"ה מִתּוֹךְ שְׁחִלּוּקִין כְּתִב בְּהִדְיָא דְצִירְף לְזַמֵּן מְרַבָּה הִיא גַּם לְקוּלָא שְׂאֵם נִהְנֶה שְׁיַעוּר פְּרוּטָה הַיּוֹם וְחִזּוּר וְנִהְנֶה שְׁיַעוּר פְּרוּטָה לְמַחַר בְּהַעֲלָם אֶחָד אִינוּ חֲזִיב אֶלְא אֲשֵׁם מְעִילָה אֶחָד, וְהַתּוֹס' שְׁם ד"ה מִתּוֹךְ הַקְּשׁוּ ע"ז וְכַתְּבוּ דְהָאִי כְּלָלָא נְאָמַר רַק לְחוּמְרָא אֲבָל לְקוּלָא מִנ"ל, וְלִכּוֹן כְּתִבוּ דְהָא דָּאִין חִלּוּקִי אֲשַׁמּוֹת לָאוּ מֵהָאִי כְּלָלָא הוּא אֶלְא מִשּׁוּם דְבַאֲשַׁמּוֹת לֹא כְּתִיב מֵאַחַת מֵאַלְהָ לְחֲזִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְהַרְשָׁב"א בְּחִידוּשֵׁי שְׁם כְּתִב וְז"ל וּמִסְתַּבְּרָא לָן

דהאי גושיא מעיקרא ליתא דממה דצירף את המעילה לזמן מרובה שמעינו פולח מילתא בין לקולא בין לחומרא, דכיון שאתה מצרף אותה לזמן מרובה אלמא דכולי אכילות פחדא דמיא, ולפיכך מצטרפין אותן להחמיר וכו' ומינה איפא למשמע קולא דהיכא דאכל מהאי פשיעור וחסור ואכל לאחר זמן פשיעור בהעלם אחד, אפי' אכל מב' תמחויין או מב' זבחים בהעלם אחד אין מחלקין לאשמות דכחדא אכילה דמיין וכו' ע"ש שהאריף בסתירת פלל זה ובישובו ותרונה נחת, ועיין מל"מ פ"ד מה' שבועות ה"א שהאריף בזה בשם הרמב"ן והר"ן בחידושיהם ונראה שאת הרשב"א לא ראה בזה מדלא הזכירו, ודע דהא דמצטרף אפי' לזמן מרובה הוא דוקא בהעלם אחד אבל בשתי העלמות אפי' לחומרא אינו מצטרפות, וכתב הרב צבי הירש ראפאפורט בתוספת העזרה שלו על תו"כ דאפשר דאפי' לרבן גמליאל בכריתות (דף ט"ז ע"ב) דמחייב בכותב ב' אותיות בשפת בב' העלמות משום דס"ל אין ידיעה לחצי שיעור הכא מודה דידיעת ח"ש מחלקת, דשאני התם דידיעה לא הועילה פלום.

משא"כ במעילה דאגני הידיעה לחייבו בתשלומין מיהא דהא במעילה אתרביאי פחות משו"פ להשבון וצ"ע בזה: והנה ענין זה דצירוף לזמן מרובה ואף לאחר שלש שנים דכבר היה יוכ"פ ביניהם, דאין יוכ"פ מכפר אממונא או על חצי שיעור פדאיתא בכריתות (דף י"ח ע"ב) הוא רק במעילה אבל בשאר איסורין לא משפחת לה, ואף בגזל דממונא הוא אם גזל היום חצי פרוטה ומחר חצי פרוטה פטור מהשבה משום דכבר מחל לו הגזל חצי פרוטה הראשונה וצערה, דחצי פרוטה אין לה דין ממון ורק צערא בשעתיה אית ליה לגזל ואח"כ מחל לו, ורק בהקדש גלי קרא דחייב בהשבה גם על חצי פרוטה פדאיתא בב"מ (דף נ"ה רע"ב) ואת אשח"ט מן הקודש ישלם לרבות פחות משו"פ להשבון, ומשו"ה יש סברא לרבות שיצטרפו גם לזמן מרובה שני חצאי פרוטה, אבל גזל הדיוט פחות משו"פ אין לה דין ממון פלל וכבר ביארו האחרונים דהא דאסור לגזול פחות משו"פ פדאיתא ברמב"ם ובשו"ע סי' שנ"ט בח"מ, אין הטעם משום דחזי לאצטרופי פחצי שיעור דכל איסורי תורה דאסור מהאי טעמא דבגזל לא שייך שיעור צירוף פלל דהגזל מחל מיד עיין עמק יהושע סי' ה' ובהרבה מקומות מספרי הגאון הזה, וכ"כ בספר יד המלך הלכות גזלה ועיין מחנה אפרים סי' א' מה' גזלה, אלא דהאיסור הוא משום דצערא בשעתיה אית ליה להגזל, וכ"כ מפונש הרשב"א בחידושו לבב"ק (דף ק"ה ע"א) ד"ה אע"פ שגזלה אין פאן מצות השבה אין פאן וכו' שפכת ונ"ל ומשמעתין שמעינו וכו' ודוקא להשבה הוא דלא ניתן בפחות משו"פ אבל מ"מ אסור הוא דאע"ג דממונא ליכא צערא מיהא איפא פדאיתא בסנהדרין פ' ד' מיתות ודוקא במידי שיעור דקפדא ביה אינשי אבל ליטול קיסם קטן וכו' עכ"ל, הרי מפונש פדברינו דפחות משו"פ בגזל אינו אסור מטעם ממון רק מטעם מצער לחבירו ולכן בנדאי לא שייך בגזל דין צירוף פלל דעל צערו מחיל ליה תיכף ומיד, וכן מפונש בתוס' קדושין (דף מ' ע"ב) ד"ה ויש אומרים דלאו דלא תגזול ליכא בפחות משו"פ, וראיה עצומה לזה דפחות משו"פ לא מיקרי ממון פלל הבאתי מהא דקדושין (דף י"א ע"ב) לענין קדושי פסך דס"ל לב"ש בדינר ובשנה דינר וקאמר מאי טעמייהו דב"ש פדחזקיה דאמר חזקיה והפדה מלמד שמגרעת פדיונה ויוצאה, אי אמרת בשלמא בדינר היינו דמגרעה ואזלה עד פרוטה אלא אי אמרת דיהיב לה פרוטה מפרוטה מאי מגרעה וכו' וכן איתא שם (דף י"ט ע"א)

והפדה צריף שיהא שיהות ביום פדי פדיה ע"ש, הרי מפני דפחות משו"פ אינו בגדר
ממון כלל ותמיהני מ"מ על התוס' בחולין (דף ל"ג ע"א) ד"ה אחד נכרי וכו' דמוכח שם
דס"ל דפחות משו"פ מותר לגזול מה"ת אפי' לכתחילה וזה אינו דמ"מ אסור משום צערא
דאית ליה לנגזל, ורק מעילה שאני דגלי ביה קרא דפחות משו"פ נמי חייב בהשבה והוא
בהקדש גזה"כ, וכבר הארכתי בזה לגדול אחד בקונטרס מיוחד וביארתי הדבר בארובה
וכאן די בזה: ובהא דמעילה מצטרפת אפי' לאחר ג' שנים ולא אמרינן דכיפר יוהכ"פ
איתא בכריתות (דף י"ח ע"ב) הטעם דכל מכפר יוהכ"פ על איסורא אבל אממונא לא
מכפר, ואי בעית אימא כי קמכפר יוהכ"פ אפולא שיעורא על פלגא דשיעורא לא מכפר.

והנה האיבעית אימא בנדאי צריף טעם והסבר דלכאורה אדרבה אם יוהכ"פ מכפר
אפולא שיעורא מכ"ש וכו"ח דיכול לכפר על חצי שיעור, ואין לומר דזה תלוי בפלוגתא
דריו"ח ור"ל בחצי שיעור אי אסור מה"ת דלר"ל דח"ש מותר מה"ת לא שייך לומר
דיכפר יוהכ"פ על ח"ש כיון דלא עביד איסורא כלל מה"ת, ולריו"ח דגם בחצי שיעור
איסור דאורייתא עבר וא"כ יוהכ"פ מכפר אחצי שיעור נמי, ונימא דבזה מחולקים שני
תירוצי הש"ס בכריתות דהתירוץ הראשון הוא לריו"ח משו"ח הנכרח לומר דאממונא
לא מכפר יוהכ"פ והתירוץ השני הוא אליבא דר"ל, ובהיות פו הנה נדחה מעיקרא ראית
המל"מ פ"ג מה' שגגות ה"ט שהביא מהש"ס דכריתות לדינו ע"ש, דהרי אנו קי"ל
כריו"ח דח"ש אסור מה"ת וא"כ יוהכ"פ מכפר גם על חצי שיעור וכ"כ באמת בספר
הגהה חקמה סי' נ"ו ע"ש, אבל באמת זה לא ניתן להאמר כלל דאפי' לר"ל דחצי
שיעור מותר מה"ת מ"מ עכ"פ מדרבנן אסור ואיפא לאו דלא תסור וא"כ צריף הוא
כפרה ולמה לא יכפר לו יוהכ"פ, ותו דגבי מעילה ר"ל מודה דח"ש אסור מה"ת דהרי
מרבין מאת אשר חטא ל הקודש ישלם לרבות פחות משו"פ להשבון פדהבאתי לעיל
מבב"מ (דף נ"ה ע"ב) ולא מצינו מאן דפליג בזה הרי דהתורה קראה להנהיג חצי פרוטה
חטא מן הקודש, וכן מבואר ג"כ בירושלמי פסחים (פ"ב ה"ג) באריכות ע"ש בפ"מ
ונראה גם משם דאין חולק ע"ז, ויש לי בירושלמי שם איזה דברים שאין פאן מקומם,
וא"כ עכ"פ הדרא קושיא לדונקתא למה אין יוהכ"פ מכפר על פלגא דשיעורא במעילה
מיהו אפי' לר"ל כיון דבמעילה אפי' לר"ל ח"ש אסור מה"ת כדאמרו, ובלאו"ה הרי דעת
הירושלמי (במ' תרומות פ"ו ה"א) דבאיסורי הנאה מודה ר"ל דח"ש אסור מה"ת ונהרי
הקדש איסור הנאה הוא וצריף יוהכ"פ לכפר עליו מכ"ש דשיעור שלם, אכן הרב המנוח
מו"ה אברהם דוב האמבורג מקראו ז"ל אמר לי בשם הגאון הנפלא ר' ישראל
סאלאנטער זצ"ל דטעם האיבעית אימא הוא, דיוהכ"פ אין לו שום פח להקל על להבא
שום איסור דכל פחו של יוהכ"פ הוא רק לכפר על עבירות שפכר עבר עליהן בזמן
העבר אבל לא להקל על להבא, ומשו"ח אם נימא דיוהכ"פ מכפר על חצי שיעור הרי
ממילא יוצא מזה קולא להבא שאם יאכל או יתנה אחר יוהכ"פ ח"ש שני לא יתחייב
עליו וזה אין בכח יוהכ"פ להקל אלהבא בין לריו"ח בין לר"ל, ונהדברים ישירים ונכונים
מאוד וראוים לגאון שקמותו, ולפ"ז ראית המל"מ בפ"ג מה' שגגות שזכרתי נכונה:
ברש"י ד"ה או בדבר שמחנך לקרע פגון באילן של קודש ובשליח שעשה שליחותו
וכו', הגהת הב"ח ובשליח שלא עשה שליחותו היא למותר דהרבותא היא שלא נימא אין
שליח לד"ע כבכל התורה ודו"ק: ברש"י ד"ה וחסאה ונאמר חטא בתרומה ולא תשא

עָלְיו חֲטָא, פְּסוּק זֶה הוּא בְּבִמְדָּבָר סוּף פ' קִרְח וְכוּ הִבְיָאוּ בְּפִי רַגְמ"ה פֶּאן וְהוּא נְכוּן, וּבִפְסוּחִים (דָּף ל"ג) וְכוּ בְּקִדּוּשֵׁין (דָּף מ"ב) וּבְסִנְהֶדְרִין וְדָף פ"ד) וּבְזִבְחָחִים (דָּף מ"ה) פִּירֵשׁ"י דְּכֹתִיב וְלֹא יִשָּׂאוּ עָלְיו חֲטָא וְהוּא בְּנִיִּקְרָא כ"ב וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה לֹא הִבְיָא רִשׁ"י קָרָא דְּבִמְדָּבָר הַנּוֹל, וְגַם מָה דְּפִירֵשׁ"י בְּקִדּוּשֵׁין שֶׁם דְּכֹתִיב בְּתֵרוּמָה בְּאוּכַל בְּשׁוּגַג וְלֹא יִשָּׂאוּ עָלְיו חֲטָא הוּא חֲמוּהָ דְּהָא קָרָא לֹא בְּאוּכַל תְּרוּמָה בְּשׁוּגַג דְּזֵרוּת מִיָּרִי אֱלָא בְּכֹהֵן הָאוּכַל תְּרוּמָה בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף בְּמִזִּיד אֵיָּרִי, וּמָהָא יִלְפִינּוּ בְּסִנְהֶדְרִין (דָּף פ"ג), דְּכֹהֵן שְׂאֵכַל תְּרוּמָה בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף שֶׁהוּא בְּמִיתָה דְּכֹתִיב וּמָתוּ בּוּ כִּי יִחַלְלוּהוּ, וְכוּ הַקְּשָׁה הַטּוֹרִי אֲבָן בְּחִיגָה דָּף יו"ד וְאַמַּת דַּמ"מ הַג"ש נוֹכַל לְלַמֵּד לְמַעֲיָלָה גַם מָהָא קָרָא אַע"ג דְּלֹא מִיָּרִי בְּאַכִּילַת שׁוּגַג דְּבִהֵיא עֲנִינָא לְמַטָּה שֶׁם נֶאֱמַר וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קוֹדֶשׁ בְּשִׂגְגָה וְאַתְרוּמָה קָאִי וְעֵינֵן בְּרִשׁ"י לְעֵיל דָּף ט"ו כּוּף ע"א וְצ"ע וְדו"ק: ד"ה אֵין לִי אֱלָא אוּכַל וְנִהְיָה פְּדֹאֲמֵרוֹן וְכוּ, מִשְׁמַע דְּלֹא אָרִיס בַּגְּמ' הַמְּיָלוֹת בְּדָבָר שְׂאֵין בּוּ פָּגַם דְּזֵה הָרִי מְסוּטָה יִלְפִינּוּ, וְעֵינֵן בְּשִׁמ"ק בְּשֵׁם הָרֵא"ש ע"ש: בְּתוֹס' ד"ה וְאוֹמַר וְיִמְעָלוּ וְכוּ מְדַבְּרֵיהֶם נִרְאָה דָּאִם קָנָה חֲפִץ בְּדַמִּי הַקָּרֵשׁ לֹא יִתְחַיֵּיב מִטַּעַם נִהְיָה מְהַקְּדֵשׁ רַק מִטַּעַם שְׂיָנוּי רְשׁוּת וְיִלְפִינּוּ לָהּ מְעַכּוּ"ם שְׂיָנוּי רְשׁוּת גַּם בְּלֹא שׁוּם הִנָּאָה מְעַל, פְּדֹאֲמֵרָא בְּסִנְהֶדְרִין דָּף ס"ג ע"ב) דְּלִיכָא בְּעַכּוּ"ם הִנָּאָה כָּלֵל רַק בְּתֵר דְּאַבְיָקוּ בְּהַ סָּבְרוּ בְּטַעוֹת שְׂיָשׁ בְּהַ אֵיזָה הִנָּאָה, וְכוּ הַמְּשָׂאֵל קִרְדוֹם שֶׁל הַקָּדֵשׁ לְחִבְיָרוֹ לר"ה אִם בְּקַע בּוּ וְלר"א אִפִּי קוֹדֶם שְׂבַקַע בּוּ קָנָה הַשְּׂאוֹל וּמְעַל הַמְּשָׂאֵל מִשׁוּם שְׂיָנוּי רְשׁוּת, וּמִשׁוּ"ה הַקָּשׁוּ לְקַמֵּן בְּסוּגְיָא דְּאַמְרִינוּ דְּפִטּוֹרָא יִלְפִינּוּ מְעַכּוּ"ם הָא חִיּוּבָא נִמִּי יִלְפִינּוּ מְעַכּוּ"ם לְחַיֵּיב עַל שְׂיָנוּי רְשׁוּת בְּלֹא הִנָּאָה, וְהַקְּשָׁה עֲלֵיהֶם הִרְבַּ קָרוּ אוֹרָה הָא בְּכָל הַנִּי הִנָּאָה נִמִּי אִיכָא דְּבִקוּנָה חֲפִץ הָרִי נִהְיָה בְּקִנְיַת הַחֲפִץ וְנִמְצָא שֶׁהוּא פּוֹגֵם וְנִהְיָה, וְכוּ הַמְּשָׂאֵל קִרְדוֹם נִהְיָה בְּטוֹבַת הִנָּאָה הַשְּׂאֵלָה וְכוּ אִיתָא לְהִדְיָא בְּב"מ פ' הַשְּׂאוֹל דְּנִהְיָה לְפִי טוֹבַת הִנָּאָה שְׂבָה עֵי"ש, וְלֹא יִלְפִינּוּ בְּאַמַּת מְעַכּוּ"ם אֱלָא קוֹלָא דְּבְדָבָר שְׂיָשׁ בּוּ פָּגַם לֹא מְעַל עַד שְׂיָפְגוּם עַכְת"ד, וְלִקְמֵן נֶאֱרִיף בְּזֵה אִיהַ"ש: ד"ה יְכוֹל נִהְיָה וְלֹא פָּגַם אוּ פָּגַם לֹא נִהְיָה וְכוּ, בְּיָאוּר דְּבִרְיָהֶם פְּשׁוּט וְאֵין צְנוּרָה לְהֶאֱרִיף בּוּ אִף מָה שְׂפִירְשׁוּ דְּסוּטָה הוּא נִהְיָה וְלֹא פָּגַם לְפִי שְׂבַבְעִילְתָּהּ אֵינָה פּוֹגְמַת אֶת בְּעָלָהּ, הִנָּה רִשׁ"י ז"ל לֹא פִי כֵּן אֱלָא מִשׁוּם דְּלֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ סוּטָה רַק בְּבַעוּלָהּ דְּבַעֲיָנּוּ שְׂקֻדָּמָה שְׂכִיבַת בַּעַל לְבוֹעַל וְתוּ לֹא מִפְּגָמָה הָאֲשָׁה, וְזֵה לַעֲנ"ד יוֹתֵר נְכוּן דְּהָרִי הָאֲשָׁה הִיא הַחֲפִץ שְׂמִתְקַדְּשֵׁת וְנַעֲשִׂית אִיסוּר אַכוּ"ע פְּהַקְּדֵשׁ פְּדֹאֲמֵרָא בְּרִישׁ מַס' קִדּוּשֵׁין, וְדוּמְיָא דְּנִהְיָה מִן הַהַקְּדֵשׁ שְׂמַעַל בְּקִדְשֵׁי ה' ה"נ הָאֲשָׁה בְּהִנָּאָה בְּעִילְתָּהּ חוּץ מִבְּעָלָהּ מְעָלָה בְּהַקְּדֵשׁ הַבַּעַל, אֲבָל מָה עֲנִין פְּגִימָה בְּבַעַל לְכָאן שְׂפַתְבוּ הַתוֹס', וְאוּלַי דְּהַתוֹס' לֹא נִיחָא לָהּ בְּפִירֵשׁ"י מִשׁוּם דְּבְסִנְהֶדְרִין (דָּף ע"ג ע"ב) אֲמַרִינוּ שְׂאָר עֲרִיוֹת לֹא נִפִּישׁ פְּגָמֵיהּ אֲלֵמָא דְּפָגְמָא מִיָּהּ אִיכָא אִף בְּבַעוּלָהּ ע"ש וְכוּ"ש זֹו שְׂזַנְתָּהּ בְּרַצוֹן דְּנִפִּישׁ פְּגָמָה טְפִי, אֲבָל מ"מ אִי מִשׁוּם הָא אֲפַתִּי לֹא תִבְרָא פִירֵשׁ"י דְּפָגַם דְּאִיסוּר וּפָגַם דְּמַגְנִיָּא לְגַבִּי בְּעָלָהּ י"ל דְּלֹא חֲשִׁיב פָּגַם לְגַבִּי עֲצָמָה, וְאֵין לְהֶאֱרִיף בְּזֵה וְעַכ"פ הַנְּכוּן לַעֲנ"ד כְּפִירֵשׁ"י וְדו"ק: ד"ה אֲכִילְתוּ וְאַכִּילַת חִבְיָרוֹ וְכוּ דְּלִיכָא לְפָרֵשׁ אֲכִילַת חִבְיָרוֹ ע"י שְׂלִיחוֹת וְכוּ לֹא מְצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה כּוֹלָה זֶה נִהְיָה וְזֵה מִתְחַיֵּיב וְכוּ אִי נִמִּי שְׂמָא יֵשׁ לִיִּשְׁב גַּם ע"י שְׂלִיחוֹת פְּגוֹן שְׂצִינָה לְחִבְיָרוֹ לְיִטוּל וְלֶאֱכוֹל וּמְדַאֲגַבְיָה קִנְיָה וּמְעַל קוֹדֶם אֲכִילָה עַכ"ל, הַהַכְּרַח נוֹתֵן לְהֶאֱרִיף בְּדִיבּוּר זֶה וְלִבְאָר דְּבִרְיָהֶם הַקְּדוּשִׁים כְּרָאוּי, הִנָּה מִש"כ תְּחִילָה דָּאִם צִינָה לְחִבְיָרוֹ לְאֶכּוֹל לֹא מְעַל הַמְּצָוָה אַע"ג דְּוִדָּאִי מְדַאֲגַבְיָה קִנְיָה כְּמִש"כ אַח"כ י"ל לְכַאוּרָה

דמיירי שמהצנה והמשלח והשליח סברו שהמאכל הוא של המשלח והמשלח הנה
גזבר דבהגבהה דילה ע"י עצמו לא מעל עדין דליכא הוצאה מרשות לרשות.

אך זה אפתי אינו מספיק שהרי ע"י שינוי גם גזבר מעל פדאיתא לקמן ודף כ' ע"א) ע"ש
ואין שינוי גדול מזה שפא להמאכל ע"י לעיסת שניו ועיפול מייעו, לכן נראה דכונת
התוס' היא כגון בחתיכת בשר עולה או שארי קדשי קדשים קודם זריקה דקדשי קדוה"ג
ולא קנינהו בהגבהה והתוס' ס"ל דבקדוה"ג אין מעילה ע"י שינוי מרשות לרשות דכל
היכא דאיתנהו פנין דאינם יוצאין לחולין ברשות הקדש הן, ומשו"ה הרי אי אפשר לחייב
המשלח רק על אכילת השליח ושפיר פתבו התוס' ע"ז דזה אי אפשר דזה נהנה וזה
מתחייב לא אמרינו, ומה שכתבו דשפא יש ליישב שצינה לחבירו לטול ולאכול
דמדאגביה קנייה ע"כ מיירי שלא הנה בהמאכל רק קדושת דמים כגון פירות של הקדש
ושפיר מדאגביה קנייה ומעל המשלח על ההגבהה, אך קשה דלפי פירוש השני למה קרי
לה הש"ס אכילת חבירו הרי בשעת האכילה הנה המאכל חולין כבר דמדאגביה קנייה
ויצא לחולין והמעילה באה על ההוצאה מרשות לרשות, ועוד דא"כ מאי איכא בין אכילת
חבירו להנאת חבירו דקחשיב להו בתרתי הא בשניהם החיוב בא על ההוצאה מרשות
הקדש, לכן נראה יותר פירושה הראשון דמיירי שנתן לתוך פיו של חבירו, ולכאורה
מלשון שנתן לתוך פיו של חבירו משמע דמעל הנותן משום שינוי רשות דכשנתן לתוך
פיו של חבירו קנה חבירו כמש"כ התוס' בכתובות (דף ל"א ע"א) ד"ה דאי בעי גזין וכו'
ע"ש, דהרי שינוי ליכא באונקלין בנתינה לחוד לתוך פיו אלא במשקין פדאיתא בכתובות
(דף למ"ד ע"ב) וא"כ לא פגם הנותן, אלא ע"כ דהמעילה באה ע"י שהוציא לרשות
חבירו וכמש"כ בסוף דבריהם.,.

אלא דלפירוש השני מעל משום שליחות שהוא המשלח ולפירוש הראשון הוא בעצמו
עשה שינוי הרשות, וא"כ נוכל לומר דגם לפירוש זה מיירי דהנה החתיכה קדושת דמים
וע"כ לומר כן דעל קדוה"ג אינו חייב לשיטת התוס' משום שינוי רשות, אך א"כ גם על
פירוש הראשון יש להקשות כמו שהקשינו על פירוש השני דאמאי קרי לה אכילת חבירו
ועוד תמוה דא"כ למ"ל שנתן לתוך פיו הרי בנתן לתוך ידו נמי הכי הוא דמ"ל לתוך פיו
ומ"ל לתוך ידו לכן נראה עיקר כמש"כ לעיל דלפירוש הראשון החיוב לא מטעם שינוי
רשות הוא רק מטעם הנאת האכילה דמיירי בחתיכה מקדושת הגוף, ומש"כ התוס'
דמיירי שנתנו לתוך פיו לא דוקא אלא שכתב לחבירו חתיכה מעולה ודכונתה בבית
הבליעה למקום שאינו יכול להחזירה, דנהי דמשום שינוי רשות אינו חייב משום דנהה
קדוה"ג ואינו יוצא מרשות הקדש לעולם מ"מ מעל על הנאת האכילה כאלו אכל הוא
בעצמו דבמעילה עשה המנהה כנהנה, ואע"ג דנהה ונהה מתחייב לא אמרינו גם
במעילה לשיטת התוס' היינו דוקא היכא דאיהו גופא לא עביד אלא דחבירו נהנה
בשליחותו, אבל היכא שהוא בעצמו הנהה את חבירו בידיים אע"ג דבשאר איסורין נדאי
דאינו חייב הנותן חתיכת חלב או פיוצא בזה לתוך בית בליעת חבירו גבי מעילה חייב
המהנה, דנה גופא הנה מעילה דידה ששינה את הקודש לעשות ממנו הנאה להדיוט דמה
לי שעשה הנאה לעצמו ומ"ל שעשה ההנאה לחבירו, והיינו דקתני תרתי בבי אכילתו
ואכילת חבירו אכילתו והנאת חבירו חדא ביש בדבר פגם כגון באכילה כאמור וחדא
בדבר שאין בו פגם רק הנאה, כגון שהוא אכל פחצי פרוטה מהקדש ונתן על אצבע

חֲבִירוֹ טַבַּעַת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וְנִהְיָה חֲבִירוֹ פְּחָצִי פְּרוּטָה וְכַגּוֹן שֶׁחֲבִירוֹ הוּא גִזְרֵי וְהַטַּבַּעַת
תָּמִיד בְּרִשּׁוֹתָיו הֵיא וְלֹא הוֹצִיאָה מְרִשּׁוֹת לְרִשּׁוֹת, אִי נָמִי שֶׁהִשְׁקָהוּ בְּכָלִי זֶהָב מְפָלִי שְׂרַת
שֶׁהוּא ג"כ קְדוּשַׁת הַגּוֹף וְאֵינּוּ יוֹצֵא לְחֻלִּין וְרַק עַל הַהֲנָאָה מִתְחַיֵּיב דְּמָה שֶׁנִּהְיָה חֲבִירוֹ
חֲשָׁבִינּוּ כְּאֵלוֹ נִהְיָה הוּא וּמִשׁוֹ"ה מְעַל, וְלֹא שִׁינּוּ פֶּאֶן לֹמַר זֶה נִהְיָה וְזֶה מִתְחַיֵּיב לֹא
אֶמְרִינּוּ דִּהְרִי לֹא מִטַּעַם מְשַׁלַּח מְחִיבִינּוּ לִיָּה אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁהוּא עֲצָמוֹ עֲשֵׂה הַכֹּל, שֶׁעֲשֵׂה
הֲנָאָה לְהַדְיוּט מִדְּבַר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ לֹא שִׁנָּא שֶׁנִּהְיָה בְּעֲצָמוֹ וְלֹא שִׁנָּא שֶׁנִּהְיָה חֲבִירוֹ עַל יְדוֹ
חַיֵּיב הוּא קָרְבַּן מְעִילָה דְתַמְעוּלִּמְעַל רִיבָה לְחַיֵּיב גַּם בְּאֶנְפֵּן זֶה וְדו"ק בְּכ"ז הֵיטֵב
שֶׁהַדְּבָרִים בְּרוּרִים: וּבְדְבָרִים אֲלֵה הַסְּפִיר יָפָה הֵרֵב תּוֹסֶפֶת הַעֲזָרָה הֵא דִּתְנִן בְּכַרִּיתוֹת
(דָּף ט"ו ע"ב) לֹא אִם אֲמַרְתָּ בְּמַעֲלָה שְׁכֹן עֲשֵׂה בָּהּ אֵת הַמַּאֲכִיל כְּאֹכֵל וְאֵת הַמִּהְנֶה
כְּנִהְיָה תֹאמַר בְּנוֹתָר וְכו', וּפִירַשׁ"י הַמַּאֲכִיל כְּאֹכֵל שְׂאֵם נִתֵּן אֲנֹכֶל הַקֹּדֶשׁ לְחֲבִירוֹ וְכו'
דְּקִי"ל הַמוֹצֵא הַקֹּדֶשׁ לְחֻלִּין הוּא מְעַל וְלֹא מִי שֶׁנִּתְּנָה לוֹ, וְהַמִּהְנֶה כְּנִהְיָה בְּמִידֵי דְלֹא
בַר אֲכִילָה עַכ"ל, וְתַמּוּה דְכִינּוּן דִּהַחִיּוּב הוּא עַל הוֹצָאָה מְרִשּׁוֹת הַקֹּדֶשׁ מֵאִי מַאֲכִיל וּמִהֲנֵי
דְנִקְט, וְעוֹד דִּהְרִי ר' יְהוֹשֻׁעַ מֵאֲנֹכֶל מִזְבַּח אֲיִירֵי דִהוּוּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף וּמֵאִי הוֹצָאָה מִקְּוֹדֶשׁ
לְחוּל אִיפֵא עֵינִן בְּדְבָרֵינוּ לְעִיל רַפ"ב בְּרַשׁ"י ע"ש, וְלִהְנָ"ל א"ש טוֹבָא דִּהֵינּוּ חֲנוּמָרָא
דְּמַעֲלָה שֶׁחַיֵּיב זֶה עַל אֲכִילַת חֲבִירוֹ אוֹ הֲנָאָת חֲבִירוֹ אִפִּי בְּמִידֵי דְלֹא שִׁינּוּ בֵּיה חַיּוּב
מְעִילָה דִּהוֹצָאָה מְרִשּׁוֹת לְרִשּׁוֹת כְּבִשָׁר עוֹלָה וְכִיּוֹצֵא וְכַמוֹ כְּלֵי שְׂרַת וְכִיּוֹצֵא, מ"מ אִם
הַאֲכִיל לְחֲבִירוֹ כְּגוֹן שֶׁתַּחֲב לֹא בְּבֵית הַבְּלִיעָה דִּהוּא עֲשֵׂה רַק הַפְּגָם וְהַהֲנָאָה נִהְיָה חֲבִירוֹ
חַיֵּיב קָרְבַּן מְעִילָה, וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִפִּי בְּמִידֵי דֵאִין בּוֹ פְּגָם וְאִפִּי פְּגָם לֹא עֲשֵׂה הוּא אֲלֵא
דַּע"י נִהְיָה חֲבִירוֹ נָמִי אִיְהוּ חַיֵּיב בְּמַעֲלָה דְעֲשֵׂה הַמַּאֲכִיל כְּאֹכֵל וְהַמִּהְנֶה כְּנִהְיָה כְּמוֹ
שֶׁנִּתְּבָאָר בְּדְבָרֵינוּ לְעִיל, מִשָּׂא"כ בְּנוֹתָר שְׂאֵם תַּחֲב כְּזֵית נוֹתָר לְתוֹף בְּלִיעָתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ
הוּא פְּטוּר מִכֶּרֶת וּמִקָּרְבָּן, דְּכֶרֶת וְחַטָּאת דְּנוֹתָר בָּא עַל הַאֲכִילָה וְכִינּוּן דִּהוּא לֹא אֲכַל פְּטוּר:
וּבְזֶה יִתְבָּאָר הֵא דְבַכְּסוּחִים (דָּף ל"ג ע"א) פְּרִיָּה הֵא תִנָּא מַעֲיָקְרָא אֲלִימָא לִיָּה כֶּרֶת
וּלְבַסוּף אֲלִימָא לִיָּה מִיָּתָה, וּמִשְׁנֵי רַנְב"י ה"ק לֹא אִם אֲמַרְתָּ בְּשָׂאָר מְצוֹת שְׂאֵם נִתְּבָנִין
לְחַתוּף אֵת הַתְּלוּשׁ וְחַתוּף אֵת הַמְּחַנּוֹבֵר שֶׁפְּטוּר וְכו', וְהַקְּוֹשִׁיא גְלוּיָה דְאַכְתִּי גִילְיָף מְחַלְבִּים
וְעֲרִיּוֹת שֶׁחַיֵּיב בִּהֶן מִתְּעַסֵּק, וְכֵן הַקְּוֶשָׁה הַפְּנִי שֵׁם אֲבָל מַה שֶׁתִּירֵץ דְשִׂאֲנֵי חַלְבִּים שְׁכֹן
נִהְיָה שְׂטוּעַם טַעַם הָאִיסוּר.

מִשָּׂא"כ בְּמַעֲלָה שֶׁלֹּא נִהְיָה מְשַׁלַּח הַקֹּדֶשׁ טְפֵי מֵאֵלוֹ הִיָּה דְבַר שֶׁל חֻלִּין, לֹא הִבִּינּוּתִי
דְּבַחְלָבִים נָמִי לֹא נִהְיָה טְפֵי מֵאֵלוֹ הִיָּתָה שְׁוֹמֵן וּמַעֲרֻנָּה אֵינּוּ נִהְיָה טְפֵי מֵאֵלוֹ לֹא הִיָּתָה
עֲרֻנָּה, וְתוֹ דִּהְרִי גַם בְּפַגּוּל וְנוֹתָר וְדֹאִי דְמִתְּעַסֵּק חַיֵּיב אַע"פ דְּאֵינּוּ נִהְיָה יוֹתֵר מֵאֵלוֹ לֹא
הִיָּה שֶׁל פַּגּוּל וְנוֹתָר אוֹ שֶׁהִיָּה לְגַמְרֵי חֻלִּין, וּלְפַמִּשׁ"כ לֹא קִשָּׂה מִיָּדֵי דִּהֵא דְחַיֵּיב מִתְּעַסֵּק
בְּחַלְבִּים וְעֲרִיּוֹת וְכֵן בְּפַגּוּל וְנוֹתָר הֵינּוּ טַעַמָא שְׁכֹן נִהְיָה וְהַחִיּוּב בְּעִיקְרוֹ בָּא אֶהְנָאָת הַגּוֹף
מִשׁוֹ"ה חַיֵּיב מִתְּעַסֵּק מִשָּׂא"כ מְעִילָה עִיקַר הַחִיּוּב לֹא דְנִקָּא אֶהְנָאָת הַגּוֹף קִאֲתִי מִדְּעֲשֵׂה
מַאֲכִיל כְּאֹכֵל וּמִהְנֶה כְּנִהְיָה וּבְכָל הַתּוֹרָה הֵן לֹא מְצִינּוּ זֶה נִהְיָה וְזֶה מִתְחַיֵּיב, אֲלֵא ע"כ
ה"ט דַּע"ג דֵּאִיְהוּ לֹא נִהְיָה מ"מ מְעַל עַל מַה שְׁגָרַם וְשִׁנָּה אֵת הַהַקֹּדֶשׁ לִיְהִנּוֹת בּוֹ הֲנָאָה
שֶׁל חוּל זֶהוּ מְעִילָתוֹ, וְא"כ לֹא שִׁינּוּ בְּמַעֲלָה הַטַּעַם שְׁכֹן נִהְיָה וּמ"מ מִתְּעַסֵּק חַיֵּיב.

וּמִשׁוֹ"ה פְּרִיָּה שֶׁפִּיר מַה לְמַעֲלָה דְּנוֹדֵאִי מְעִילָה תְּמוּרָה בְּזֶה מִשְׂאָר מְצוֹת וְדו"ק הֵיטֵב,
תּוֹסֶפֶת הַעֲזָרָה, וְלֹא אֶכְחַד כְּאֵן מַה דְּקִשָּׂה לִי מְאוֹד בְּלִשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ו ה"א מַה מְעִילָה
שֶׁכָּתַב וְז"ל יֵשׁ דְּבָרִים שְׂאֵדָם נִהְיָה בִּהֶן וְכו' וְיִתְּבָנִין לִיְהִנּוֹת וְכו' עַכ"ל, הֵרִי דְפָסֵק דֵּאִין

מעילה אלא רק בנתפזין ליקנות, והרי הגמ' בפסחים (דף ל"ג ע"א) אומרת מפורש דהמתעסק במעילה נמי מעל ולא די שרבינו לא הביא גמ' זו להלכה אלא שפסק להיפך וצריך עיון גדול: נחזור לדברי התוס' דידן דמ"מ בפירושי הב' פירושו דמירי פגון שציונה לתבירו ליטול ולאכול ונתחייב על ההגבהה, והנה בקדושין ודף מ"ג ע"א) כתבו שם התוס' ג"כ תירוץ זה, אלא דשם משמע מדבריהם דאפי' אם לא א"ל טול אלא סתם אכול נמי מדאגביה קנייה ומעל וכאן משמע מדבריהם דדוקא אם א"ל טול ואכול קני משעת הגבהה אבל אכול סתמא לא קני עד האכילה, עוד הוסיפו שם התוס' דמירי דהשליח לא ידע ועיין במהרש"א ופנ"י שם והקטרן אורה פאן חולק על הפנ"י ולא ראיתי להאריף בזה, אכן עוד כתבו שם התוס' דנסתפק הר"י ו"ל באומר לשליח הושיט ידך לכד מלא שמן ותיקני מן הסיכה או שב על עורות של הקדש או התחמם בגיזי עולה אם מעל המשלח או השליח דהרי נהנה ולא הנה הגבהה קודם עיי"ש, ולכאורה ספיקו בנתחמם בגיזי עולה קשה לענ"ד דהרי בבכורות (דף כ"ה) משמע דבגיזי עולה ליפא מעילה כלל, כמש"כ התוס' שם בד"ה שער בכור בע"מ שפנ"ש דאפי' בעולה תמימה לא אסור הגיזי אלא מדרבנן, וכ"כ עוד התוס' בחולין (דף ל"ו ע"א) ולעיל במכילתין ודף י"ב ע"ב) ד"ה חלב המוקדשין, והרמב"ם בפ"א מה' מעילה ה"י פסק דבגיזת עולה איפא רק ספק מעילה ע"ש בכ"מ וגם הר"ש במס' ערלה (פ"ג מ"ג) כתב ג"כ פהתוס' דליפא מעילה בגיזי עולה ורק מדרבנן אסור וא"כ מאי מספקא ליה להר"י בזה, והמל"מ פ"ז מה' מעילה הביא ספיקו של הר"י ולא העיר עליו פלוג' ופלא שבעצמו הביא התוס' דחולין ודבכורות בפ"א מה' מעילה לדינא, ובאמת אדרבה יש ראיה גדולה לכאורה דבגיזי הקדש יש מעילה דהרי בפסחים (דף ל"ג ע"א) הנ"ל קאמר מר בריה דרבנא ה"ק וכו' תאמר במעילה שאם נתפזין לחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה שמעל ע"ש ברש"י, הרי מפורש דיש מעילה בגיזי עולה והיא לכאורה תיובתא עצומה על התוס' והר"ש וגם על הרמב"ם וכבר עמדו על זה הרב מתן בסתר והמצפה איתן בפסחים שם ונשארו בצ"ע, והנלע"ד ליישב בדוחק לחומר הקושיא דכוננת הש"ס בפסחים שם הוא על גיזי עולה שהתפיס לבדה"ב דעורה קדוש כמש"כ הרמב"ם פ"ה מה' מעה"ק הכ"א מקרא דעולת איש פרט לעולת הקדש, והוא מדאורייתא אליבא דכו"ע עיין זבחים (דף ק"ג) וכיון דעור קדוש בקדושת בדה"ב מה"ת ממילא גם גיזותיה קדוש לבדה"ב ומועלין בו, וכיון שפנ"י"ל דספיקו של הר"י נמי בתוס' קדושין שם נמי בהכי מירי בגיזי עולה שהתפיסה לבדה"ב ושוב אין מחלוקת בזה לענ"ד דינא בין הר"י לשאר פוסקים: שוב מצאתי במצפה איתן בבכורות (דף כ"ה) שעמד שנית בזה על התוס' שם מסוגיא דפסחים, ותיירץ וז"ל וי"ל דלא כתבו פן אלא בתלוש מתם ונעשה אחר כך בעל מום בשעת מעילה וכה"ג הוא מדרבנן ולא כשעדיין היא תמימה (ותירוץ זה לא נהירא לענ"ד שהרי התוס' מיייתי ראיה מהא דתולש צמר מעולה תמימה ודו"ק, וכן הר"ש כתב פ"ג דערלה בזה"ל ושפא חז בתם וחד בבעל מום ומרנוייהו דרבנן עכ"ל] עוד י"ל ברינות יותר דהך מילתא תליא בפלוגתא דלעיל (דף ט"ו) בדרש דקרא דתזבח ואכלת, דאיפא דדריש תזבח ולא גיזי ואיפא דדריש תזבח ואכלת איך לה בהן היתר אלא אכילה, דלמ"ד תזבח ולא גיזי אין איסור אלא במעשה הגיזי אבל איסור הנאה של הגיזי לא שמעינו, אבל למ"ד אין לה בהן היתר אלא משעת זביחה באכילה איפא למשמע שפיר גם איסור

הנאה של הגינה אפי' בפסולי המוקדשין מכ"ש בתמימין, ולפ"ז י"ל דסוגיא דפסחים
אזלה למ"ד אין לה בהן היתר אלא אכילה והתוס' והר"ש אזלי אליבא דהלכתא דקיי"ל
כמ"ד תנבח ולא גינה עכ"ל, ואם שדבריו נכונים ע"ד הפלפול מ"מ עיקר הסברא בעניי
לא ידענא דכיון דקיי"ל דעור העולה לכהן שייכה ואין בה שום קדושה לאחר זריקה
ומחיים הרי העור היא של בעלים, כמבואר בזבחים (דף ק"ג) דאמרין שם אלא אפי'
למ"ד לא תפשי הנ"מ בשר אבל עור תפיש ופירש"י דעורדלאו ממון מזבח הוא וכהנים
אפתי לא נכו בהו עכ"ל ע"ש, וא"כ למה יהיה מעילה בגינה פיון דגם העור מדינא היא
חולין [ואיה"ש במקו"א אבאר דין עורות קדשי בכלל ואין פאן מקומן] ע"כ נ"ל יותר
נכון דבפסחים שם מייגרי שהתפיס עולה לבדה"ב כמש"כ לעיל: ואחר הימים ראיתי
במהרי"ט אלגזי בבכורות אות מ"ב שפתיב וז"ל, ראיתי להתוס' חיצוניות שהביא הרב
כו' על התוס' דידן שפתיבו וז"ל משמע הכא דהגינה מותרת וכו' והקשה ר"י דאמרין
נתפנון לחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה מעל, וי"ל דשאני עולה שמקדיש פולה
היא וגיזותיה אבל בכור שהקדושה באה מאיליה גינה רחמנא שריא עכ"ל, הרי לפנינו
דהר"י הקשה קושיותנו מפסחים ותיגרץ בעצמו דבגיזי עולה באמת מועלין, וא"כ פשוט
דהר"י בקדושין שם אזיל לשיטתיה ולכך מסתפק שפיר ספיקו, אבל כבר לא פיתחתי
שאנינו מבין למה יהיה מעילה בהגינה אפי' בעולה פיון דהעור לאו דהקדש היא וצ"ע
בזה, וגם מה שהביא שם המהרי"ט אלגזי בעצמו ראיה דהגינה אסורה מר"פ ראשית
הגז ע"ש יש לדחות בכמה אנפי ואין להאריך בזה פיון שהוא בעצמו כתב שיש לדחות,
והעיקר בזה הוא דנדאי מעשה הגינה בעצמה מכחשת בשר הבהמה לא גידול הצמר רק
ענין הגינה, וכן משמע מהראשונים ז"ל, ונדאי עבר אדאורייתא לא קתני על דרבנן קתני
וע"ש במהרש"ל ובמהרש"א מש"כ על רש"י, וכן מוכח בש"ס שם ובזה ניחא הפל
וקצרת, וגם מש"כ מהרי"ט אלגזי שם שלא מצא הש"ס דנתחמם בגיזי עולה שהביא
הר"י כבר תפסו עליו האחרונים שהרי היא גמ' מפונרשת בפסחים פנ"ל, ועיין בדברי
השעה"מ ברמב"ם פ"ה הלכה י"ז מה' ערכין ויש לפלפל בדבריו הרבה ע"פ דברינו
לעיל אבל פאן אין מקום עוד להאריך בזה: ובעיקר הספק של הר"י בתוס' קדושין הנ"ל
יש לענ"ד מקום לפשוט מהש"ס דפסחים (דף ל"ג ע"א) דמר בריה דרבנא אמר ה"ק
וכו' רב נחמן ב"י אמר ה"ק וכו', וכתב הפנ"י שם וז"ל ולכאורה יש לתמוה וכו' מ"מ
אפתי איכא למילף מעילה בקו"ח משאר מצות פגון חלבים ועריות דאמרין בהדיא
בכריתות דאמר שמואל המתעסק בחלבים ועריות חייב שפן נהנה, ונ"ל ליישב דהתם
טעמו בצדו שפן נהנה שטעם טעם איסור ממש בחלבים ועריות, משא"כ במעילה
שנתפנון לחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה שלא נהנה כלל מאיסור של עולה טפי
מאילו היה של חולין גרידא שאין בהן אלא שינוי השם בלבד וכו', מיהו רנב"י בסמוך
נראה דלא ניחא ליה בהך אוקימתא מהאי טעמא דפרישית דבכה"ג בשאר מצות נמי
חייב היכא דנהנה ומשו"ה מוקי לה בכה"ג שלא נתפנון ליהנות עכ"ל הפנ"י, וא"כ יש
לומר דספיקו של הר"י תלך בשני האוקימתות דפסחים הנ"ל, אלא דלעיל השגתי על
עיקר דברי הפנ"י ע"ש, ועיין בשו"ת הגאון ר"ע איגר ז"ל סי' ח' שפתיב דכיון דכלאים
איסורו הוא הנאת חמום הנה כמו חלבים ועריות דגם מפעסק חייב ודו"ק שקצרתי בזה
מאוד: ועתה נחזור לענינינו, דהיוצא לנו משיטת התוס' לעיל ד"ה ואמר נימעלו וכן

לקמן ד"ה אקש"ה רחמנא לתרומה דמעפוי"ם ילפינן הוצאה מרשות לרשות בלא הנאה כלל דמעל, ומסוטה ילפינן דבהנאה מעל אף בלא הוצאה מרשות לרשות כגון גזבר אבל אם הוציא מרשות הקדש אף בלא שום הנאה חייב, אולם הרמב"ם חולק בזה על התוס' וס"ל דאפי' המוציא מרשות הקדש לרשות הדיוט חייב דוקא אם נהנה ובלא הנאה לא מעל, שיקרי בפ"ו ה"ט מה' מעילה פתב וז"ל נטל פרוטה של הקדש ונתנה לבלן מעל שיקרי נהנה בהיותו רוחץ בכל עת שירצה עכ"ל, ויותר מפורש פתב בפייהמ"ש לקמן (דף כ' ע"א) וז"ל הנוטל שום דבר מן ההקדש ונתן לחבירו שניהם מעלו לפי שכל אחד משניהם נהנה ופגם זה נהנה בנתינת המתנה בטובת הנאה שבאה לו וכו' ובלן הוא בעל המרחץ וההנאה שהגיעתו והוא שיכנס למרחץ כל זמן שירצה ולא ימנענו עכ"ל, הרי מפורש שיטתו דאף במוציא מרשות לרשות בעינן הנאה דלא כשיטת התוס', ולשיטה זו אתי שפיר טפי לשון הברייתא שלפנינו יכול פגם ולא נהנה יהא חייב, דלשיטת התוס' קאי רק בלא שינוי רשות וכגון דא הו"ל לתנא לפרש דבריו, גם נצטרף לדחוק דנהה ילפינן מעפוי"ם פגם בלא שינוי רשות ואע"ג דבעפוי"ם איכא שינוי רשות הו"א אפגמא קפיד רחמנא וכל זה דחוק מבואר, אבל להרמב"ם אתיא פמין חומר דה"ק יכול פגם ולא נהנה בהוציא מרשות הקדש יהא חייב דהא ילפינן מעפוי"ם דהוציא מרשות לרשות בלא הנאה, גם יתורץ לשיטת הרמב"ם קושית התוס' לקמן ד"ה אקש"ה רחמנא לתרומה שהקשו ה' מעפוי"ם חומרא נמי ילפינן דעל הוצאה מרשות לרשות חייב גם בלא הנאה ולהרמב"ם אין קושיא זו, אף קשה לשיטת הרמב"ם מהא דנזכר בעה"ב ולא נזכר שליח דשליח חייב ואמאי הרי השליח לא נהנה כלל, ובחגיגה (דף יו"ד ע"ב) קאמר הש"ס דזהו נגד השכל דשליח יתחייב דשליח עניא מאי קעביד, ופריף רב אשי מאי קושיא מידי דנהה אמוציא מעות הקדש לחולין ומסיק דהכא שאני דלא הו"ל למידע ע"ש, ולשיטת הרמב"ם מאי דמיון הוא השליח למוציא מעות הקדש לחולין האי נהנה והאי לא נהנה, וע"כ לכאורה מפאן ראיה מברעת לשיטת התוס' דבמוציא הקדש גם בלא הנאה מעל: ונהה פתב הרמב"ם בפ"ו ה"ה מה' מעילה וז"ל בהמת קדשי מזבח אינה פן אלא יש בה מועל אחר מועל וכו' וכן אם נתנה לחבירו וחבירו כולן מעלו ויראה לי שדין המנחות והעופות והנסכים וכלי שרת פדיו הבהמה שכולן קדוה"ג הן עכ"ל, וכתב השעה"מ שם ע"ז וז"ל הנה מסתימת דברי רבינו משמע דבקדשי מזבח וכלי שרת אפי' נתנה לחבירו בלתי שנהנה ממנו מעל משום הוצאה מרשות לרשות, והתוס' בקדושין (דף נ"ד ע"ב) ד"ה קרפן נראה שחולקין ע"ז שכתבו וז"ל, קרפן במה מחייב דלא היה מחייב בהוצאה אלא באכילה או בהנאת הגוף, וכונתם מבוארת דקשה להו מהא דאמרינן אין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכ"ש אלמא בבהמה וכ"ש מעלו ואע"ג דלא נפקו לחולין, ואהא תירצו דלא היה חייב בהוצאה וכו' פלומר דהתם שאני שנהנו ששנתו בכוס או רכבו על גבי הבהמה אבל בדרך הוצאה פינו דלא נפיק לחולין ולא אהנו מעשיו מאי קעביד דנחייבו קרפן, אף קשה מהתוספתא הובא בתוס' בב"מ (דף פ"ט ע"א) ד"ה וחבירו וז"ל ובעולה נתנה לחבירו וחבירו כולן מעלו, הרי דאע"ג דליכא הנאת הגוף אלא הוצאה גרידא אפ"ה כולן מעלו ודחוק לומר דבשנתנו כל אחד ואחד מיירי, ולדעת רבינו לא ידעתי מה יענה להא דקדושין הנ"ל וצ"ע עכ"ל השעה"מ שם, ולדברינו הקודמים הדברים יש להם פנים באופן זה דהנה פבר פתב הגאון הגדול

ממינסק ז"ל בהנהגותיו למשניות המכונים אור גדול במשניות הגדולים דוויילנא פ"ה מ"ד דמכילתין וז"ל, ונראה לקיים פל דברי חז"ל דבאמת איכא הנאה גם בנותן לחבירו ולא נהנה בעצמו שהרי חבירו מחזיק לו טובה ואיכא טובת הנאה פדאיתא בב"מ (דף צ"ט ע"א) וכמש"כ הקרן אורה, אלא דלפי טובת הנאה היינו אם הטובת הנאה שנה פרוטה, אבל משום שינוי רשות חייב אפ"י אין ההנאה שנה פרוטה, ובזה יתיישב הכל דבקדוה"ג בעינו דטובת הנאה יתנה שנה פרוטה ואו הנה פאנכל ונהנה מגופה מה שאין פן בקדושת דמים ובזה מתיישב הכל על נכון עכ"ל האור גדול, ובאור דבריו הוא דחפץ שטובת הנאת נתינתו לחבירו שנה פרוטה ע"כ החפץ עצמו שנה הרבה יותר מפרוטה, דאם הוא עצמו אינו שנה רק פרוטה טובת הנאה שלו א"א שיהא שו"פ פדאיתא בירושלמי קדושי (פ"ב ה"א) ר"י בעי ניחא אדם נותן שנה פרוטה על דינר שמא נותן שנה פרוטה על פרוטה ע"ש בק"ע, דאם כל המלנה היא פרוטה ומקדשה בהנאת מחילת המלנה אינה מקדשת דההנאה אינה שנה פרוטה דאין נותנין פרוטה שיהיה לו פרוטה וכעין זה איתא בפ"ת לאבהע"ז סי' כ"ז ס"ק כ"ג בשם הטיב קדושין ע"ש, ולפ"ז בקדושת הגוף אין פאן מחלוקת בין הרמב"ם ובין התוס' בנתנו לחבירו דנדאי לכו"ע קדוה"ג אינו יוצא לחולין ע"י מעילה, אלא דאם טובת הנאת הנתינה שו"פ הרי נהנה הנותן הנאת הגוף שו"פ ומעל לכו"ע ובזה מייירי התוספתא, ואם טובת ההנאה אינה שו"פ לכו"ע לא מעל הנותן שהרי הדבר בעצמו אינו יוצא לחולין בקדוה"ג, וכל הפלוגתא בין הרמב"ם להתוס' היא בקדושת דמים, דלהרמב"ם אין חילוק בין קדוה"ג לקדושת דמים דאפ"י בקדושת דמים אע"ג שהחפץ יוצא ע"י המעילה מרשות הקדש לא מעל עד שיהא בטובת הנאתה שו"פ, ולהתוס' פיון דבקדושת דמים יוצא החפץ לחולין אע"ג דטובת ההנאה אינה שו"פ פיון דהחפץ בעצמו שו"פ מעל דבהוצאה מרשות לרשות מעל לשיטתם בלא הנאה פלל, ועיין מש"כ לעיל ברש"י במכילתין רפ"ב ועוד יש לדבר בזה וכאן די בזה: ולפי דברינו יש מקום ליישב הא דהקשינו לעיל על הרמב"ם דס"ל דבהוצאה מרשות הקדש פגון בקדושת דמים נמי בעינו הנאה, מהש"ס דחגיגה דהשליח מעל ונהרי איהו לא נהנה פלל וא"כ מאי פריה רב אשי מאי קושיא מידי דהנה אמוציא מעות הקדש לחולין, ונהקשינו מאי דמיון הוא האי נהנה ונאי לא נהנה, אף לפי המבואר עתה אפשר דרב אשי פריה דנימא דבאמת השליח לא מעל עד שיהא טובת הנאה שייחזיק לו המשלח מה שעשה שליחותו שנה פרוטה וא"כ נהנה השליח בפרוטה עיין ברשב"א נדרים (דף ל"ד) מבואר שם דיש הנאת שליחות ששו"פ ודו"ק ומ"מ הוא דוחק מעט לענ"ד וכתבתיו לחומר הקושיא: דף י"ט בגמ' פיון שהוציא מעל דברי ר"ש ר"י אומר עד שייזרק הדם, פירש"י ורגמ"ה דלר"ש הוא חייב באחריותו עד שייבאנו לעזרה וכיון שהביאו גפטר מאחריותו, ור"י ס"ל לעולם הוא חייב באחריותו עד שייזרק הדם זהו תוכן פירושו, ודע דבתו"כ פ' ויקרא ובתוספתא דשקלים פ"ג הגירסא היא פיון שהוציא מעל פבגמ' פאן לא פיון שהביאו לעזרה, והנה פבר הקשו רבים עליהם על גירסתם ופירושו זה יתבאר איה"ש לקמן לפנינו, אבל מצאתי בעזרשי"ת דגירסת הרגמ"ה ונהמפרש אינה דברי גביאות רק פן איתא בספרי דברים סדר ראה פרשה י"ב פסוק כ"ו דז"ל הספרי שם, תשא ובאת שחייב בטיפול הבאתו עד שייבאם לבית הבחירה ר' יהודא אומר עד שייבאם עד באר הגולה חייב באחריותם מבאר הגולה ואילך אינו חייב באחריותם עכ"ל הספרי,

הרי לפנינו דת"ק דר"י ס"ל ראינו חייב באחריות רק עד שיביא לעזרה שהיא בית הבחירה, ות"ק דר"י נדאי דר"ש הוא ואולי הנה לרגמ"ה והמפרש הגירסא בספרי להדיא דברי ר"ש וגם סתם ספרי הוא ר"ש, ור"י ס"ל עד שיזרק הדם משו"ה אמר עד שיביאם לבאר הגולה שמבואר במסכת מידות פ"ה שבאר הגולה ולשפתה הנה אצל מקום השחיטה וקבלת הדם ועיין בציוור של התוי"ט סוף מידות וכ"כ גם הגאון בעל התורה והמלכה שם, ודלא כמש"כ אהרן ממחברי זמנינו להגיה בספרי דאיירי רק בטפול וגריס בדברי ר"י חייב בטפול ואינו חייב בטפולו במקום חייב באחריותו ואינו חייב באחריותו דקשה לשבש הספרים כ"כ וגם נעלם ממנו סוגיא דידן וגם לפרש דהספרי קאי לענין אחריות הקרבן אם הזיק לאחרים מי חייב לשלם אינו נראה כלל ודבר הלמד מענינו לענין ביפורים בתוספתא דביכורים פ"א ע"ש וא"כ דברי הרגמ"ה והמפרש במקום קדוש יהלכו ומצוה ליישבם מהתמיהות שתמהו עליהם האחרונים, והראשון שדחה דבריהם וגירסתם הוא הטורי אבן במגילה (דף ח' ע"א) ד"ה ר"ש אומר וז"ל, ר"ש אומר את שעליו חייב באחריותו פי' רש"י הכי דריש ליה לקרא ונרצה לו נדרו לכשיתכפר בקן אבל מקמי פפירה לא נרצה ובאזנה קרבן אמרתי לה באותו שעליו והינו עליו דקרא, וקשה לי הא תניא במעילה (דף י"ט) אי.

מה חטא האמור בתרומה עד שיוציא מהקודש לחול וכו' פנין שהביא לעזרה מעל דברי ר"ש ר"י אומר עד שיזרוק הדם, ופירש"י דקסבר ר"ש מאן דמחייב חטאת או אשם לעולם הוא חייב באחריותו עד שיביאנו לעזרה וכיון שהביאו נפטר מאחריותו אף האי גמי דמוציא מקודש לקודש יצא ידי חובת אחריותו ומעל וכו', ואיך אפשר לומר פן הא ר"ש אפי' בנדר ס"ל דחייב באחריותו עד לאחר הקרבה דהכי אמר קרא ונרצה לו לכפר עליו את שעליו חייב באחריותו, וכי גרע חובתו מנדרים שחייב באחריותו עד לאחר פפירה, ובלא"ה פירש"י תמוה מאוד דאיך אפשר לומר דחטאת ואשם שהן חובה יצא ידי חובתו לר"ש בהביאו לעזרה לחוד ושוב נפטר מאחריותו, דא"כ במה יתכפר לו החטא וכו' הא אין מתכפר לו עד לאחר זריקה, וה"נ חייבי קינין איך יצאו ידי חובתן בהבאה לעזרה לחוד והא אסורין בקדשים עד שיזרוק הדם וכו', אבל גירסת ספרים דידן במעילה הכי הוא פנין שהוציא מעל דברי ר"ש וזוהי גירסא נכונה ודכו"ע חייב באחריותו עד לאחר זריקת דמים, אלא דבהא פליגי ר"ש ור"י דר"ש ס"ל דמקודש לקודש דמי למקודש לחול מה להלן פנין שהוציא מעל אף מקודש לקודש פנין שהוציא מעל מיד.

ור"י סבר דלא דמי מקודש לקודש למקודש לחול דהתם מעל משום שהוציא מרשות הקדש לרשות חול אבל מהקדש להקדש דאפתי ברשות הקדש קיימי לא מעל עד לאחר זריקה, וס"ל פהא דתנן בפ"ב דשקלים מ"ב השוקל שקלו ממעות הקדש אם נתרמה התרומה וקרבה הבהמה מעל, וקתני שם רישא הנותן שקלו לחבירו לשקול על ידו ושקל ע"י עצמו אם נתרמה התרומה מעל, והאי אם נתרמה התרומה דרישא גמי בקרבה הבהמה מיירי והאי וקרבה הבהמה דסיפא ארישא גמי קאי, והטעם דלא מעל קודם הוא משום דאין מעילה אלא במוציא מקודש לחול אבל במוציא מקודש לקודש לא מעל אלא לאחר שנעשה מעשה בהקדש שני ובקרבה הבהמה דוקא עכ"ל הטורי אבן וכ"כ הרע"ב בפיהמ"ש דשקלים שם.

והרב קרן אורה העיר על פירושו זה דלר"י דלא מעל עד שיזרוק הדם א"כ בשעת שחיטה
עדיין קרבן פסול הוא דהא בעינו ממשקה ישראל שיהי עדיין לא יצאו לחולין ואיך
יחזור וינכשר בזריקתו וכן איתא בתוספתא פ"ב דמנחות אין מביאין מנחות ונסכים
מהקדש שלא נפדה ואם הביא לא קידש ואיתא בזבחים ס"פ המזבח מקדש לא קידש
לקרב אבל קידש לפסול, ובשולחן אר"ש דמעל מיד שהוציא א"כ יצאו המעות לחולין
והקרבן פשוט, אבל לר"י הרי לא מעל עד שיזרוק הדם וא"כ הקרבן בשעת שחיטה פסול,
וצ"ל דלאחר זריקה אגלאי מילתא למפרע דהקרבן פשוט, ומהתוספתא הנ"ל לא קשה
דבמנחות אין מעילה כדאיתא בתוספתא פ"א דמעילה וכן פסק הרמב"ם בפ"ו מה' מעילה
דאם הביא מנחות ונסכים ולחמי תודה מהקדש לא מעל משום דאין בהן זריקת דמים,
וכיון דלא מעל לא נפיק לחולין משו"ה פסולין, אבל מה אעשה שלא זכיתי להבין מאי
שנא חטאת ממנחה בחטאת יש זריקת דמים ובמנחה יש הקטרת קומץ, ועוד וכי זה
שאוכל לחמי תודה אין זה הנאה אמתמה ואמאי לא ימעול עכ"ל ד הרב קרן אורה, ועכ"פ
גירסת המפרש והרגמ"ה תמוה מאוד וכבר אמרנו שפגרוסתם מבואר בספרי ומצוה רבה
ליישבה ואתנהלה לאטי לרגל הענין אשר לפנינו: דהנה במעילה ידוע דבעינו הנאה (ורק
במוציא לרשות חולין יש מחלוקת כמו שנתבאר היטב בדרף הקודם) ואם לא נהנה אם
רק פגם להקדש פטור דכי יאכל פתיב פרט למזיק, ועוד קיי"ל בר"ה (דרף כ"ח ע"א)
דמצות לאו ליהנות נתנו וא"כ קיום מצות הבאת הקרבן לא מיקרי הנאה, אבל מ"מ
הנאת הפרה מה שנתפטר לו ע"י חטאת ואשם חשיבא נדאי הנאה גמורה, ואפ"ל עולה
דמכפרת אעשה נמי אפשר דמיקרי הנאה ופרט זה אמנם צריך ביאור, ובהנאת הפרה
נדאי דלא שייך לומר מצות לאו ליהנות נתנו, והרי הר"ן בנדרים (דרף ל"ה ע"ב) גבי
הנודר הנאה מחבירו מותר לקדו מדרש הלוא"ג פתב הטעם דמצות לאו ליהנות נתנו,
ובהיא דתנו שם מקודם (דרף ל"ג ע"א) הנודר הנאה מחבירו שוקל לו את שקלו פתב
הר"ן שם הטעם דלא מהני ליה מידי דבלא"ה יש לו חלק בקרבנות ציבור כדתנו תורמין
על האבוד ועל הגבוי וכו' מאי אמרת הא מהני ליה דפרע חובו אפרוחי ארי הוא ושרי
עכ"ל, ולכאורה אמאי לא פתב נמי גבי שוקל שקלו הטעם משום דמצות לאו ליהנות
נתנו אלא דהוא הדבר אשר דיברנו דבכפרה לא שייך הסברא דמצות לאו ליהנות נתנו,
וכל מיני דמים לכפרה הם באין כמבואר בפסחים (דרף ע"ז ע"א) ע"ש, ולהכי שפיר
אמרנו בתוספתא דמנחות שהזכיר הקרן אורה (וכן הוא באמת גם בתוספתא דמעילה
ביתר אריכות וצריכה ביאור ואין בשעיה זו העת לבארה) שאם הביא מנחות ונסכים
ולחמי תודה מהקדש אע"ג דעבר עבירה לא מעל, וכן פסק הרמב"ם בפ"ו הי"א מה'
מעילה, לפי שאין בכל אלה ענין זריקת דם לכפר עליו וכיון דליכא פפרת דם אין כאן
הנאה דמצות לאו ליהנות נתנו ואכילת לחמי תודה הרי אם לא אכלם ג"כ פשוט הקרבן
דאכילתו לא מעפכת הכשר הקרבן ודו"ק, והנה בשקלים (פ"ד מ"ח) שנינו המקבל עליו
לספק צרכי קרבנות מזבח אינו מקבל מעותיו עד שיהא המזבח מרצה, ובירושלמי שם
תני בשם ר"ש מיד היו מקבלין את מעותיהן והפגנים זריזין הן, פי' דת"ק חגיג דילמא
יארע פסול בהקרבן ור"ש ס"ל דלא חיישינו לתקלה דכהנים זריזין הם משו"ה ס"ל
דמיד מקבל המספק את מעותיו.

וא"כ גם פאן ר"ש לשיטתיה בשקלים שם הרי פיון דהביא קרבנו לעזרה בטוח הוא בכפרתו ונפטור בלבנו מאחריותו, דהרי רחוק הוא להיות נזק ופסול בהקרבן דכהנים זריזין הן משו"ה מעל לדידיה מיד.

ור' יהודא ס"ל כחכמים דהתם וע"כ ס"ל דלא מעל מד שיזרק הדם כמו דהתם אין המספק מקבל מעותיו עד שיזרק הדם, דהרי אינו בטוח בכפרתו שהיא היא ההנאה עד הזריקה: ולבאר יותר אומר דהנה יש שני מיני יציאה מאחריות יציאה בהחלט ושללא בהחלט, למשל אם ראובן חייב לשמעון ושלח ראובן לשמעון חובו ע"י שליח בשכר דאז אם יאבד או יגנב מיד השליח חייב השליח לשלם, הנה כבר יצא החוב מאחריות ראובן אבל שלא בהחלט שהרי אם יאבד הדמים ע"י אונס דיפטור אז השליח או אפי' אם יפגע השליח בשמירה ויתחייב ע"פ דין לשלם אבל לא יהיה לו במה לשלם פי עני הוא הרי יתחייב ראובן הלנה לשלם שנית, אבל אם שילם הלנה חובו ליד המלנה בעצמו אז יצא החוב מאחריות הלנה בהחלט, וא"כ ניוחזי אנו הנה פסק הרמב"ם בפ"ב ה"ג מה שפירוש דהקדש אע"ג דנתמעט מדין שומרין וה"ה עבדים ושטרות וקרקעות מ"מ על פשיעה חייבין וכתב שם ה"ה דכן נראה דעת רש"י ז"ל ג"כ, וא"כ אם מסר המחויב חטאת את חטאתו לגזבר או לכהן בעזרה ואח"כ יאבד או יפסד בפשיעה הרי הגזבר או הכהן מחויב לקנות לו אחר, ואם הכהן פגל את הקרבן במזיד תנו בגיטין (דף נ"ד) וכן פסק הרמב"ם דהכהן שפגל במקדש חייב לשלם, והמל"מ פ"ז ה"ד מה חובל ומזיק העיר למה נקט תנא רק פגול הרי על כל פסולי קרבן חייב הכהן פגון בחישוב חוץ למקומו או שלא לשמן, ופלפל שם דמשום נדר ונדבה דכשרים שלא לשמן נקט פגול עיי"ש שהאריה, והשעה"מ שם פלפל עוד הרבה.

והעלה דמשום פטור דבשוגג נקט פגול לומר דאפי' פגל בשוגג נמי פטור ע"פ מש"כ הרמב"ם בדיני דגרמי שלו וז"ל, ואי קשיא לך טבח אומן שקלקל אמאי חייב בשלמא הגרמה ועיקור היזק ניכר הוא אלא שהיה ודרסה ונחלזה הא לא ידיעא, לא קשיא דכיון דלא שחט פראוי השחיטה עצמה היא ההיזק והרי ניכר בין חיה לשחוטה, ואי קשיא לך א"כ מפגל נמי לחייב דעיקר השחיטה הנה היזק הנזכר איכא למימר דהתם שחיטתו פראוי אלא שדבר אחר גרם לה עיי"ש, וא"כ אי הוה תני ששחטן שלא לשמן הוה אמינא דוקא שחטן שלא לשמן דהזבח פשר דוקא בשוגג פטור אבל בכהנים שפגלו דהזבח פסול הוה אמינא דקנסו גם בשוגג שיתחייב הכהן דהרי הוה כמו היזק הנזכר פיון ששחיטה פסולה קמ"ל עכ"ל, עכ"פ חזינו דבכל אופן שיפסל הכהן להקרבן במזיד חייב לשלם, וא"כ הרי כבר יצא באמת הקרבן מאחריות הבעלים יציאה שלא בהחלט מ"מ שהרי אם יפסד באיזה אופן שיהיה בשוגג או שלא יהיה לכהן במה לשלם מחויבים הבעלים עכ"פ להביא אחר דהרי חובתו לא יצא מ"מ עד שיזרק הדם, וא"כ בזה פליגי ר"ש ור"י דר"ש ס"ל פיון שמיז שהביא חטאתו ואשמו לעזרה יצא הרבה מאחריותו הרי נהנה ומעל מיד, ור' יהודא ס"ל פיון דכל זמן שלא נזרק הדם עדיין לא יצא מאחריותו בהחלט ואיננו בטוח לגמרי בכפרתו אין זה הנאה עד שיזרק הדם שפבר נתפטר לו: אחר הימים ראיתי שמעין דברינו פתב כבר העמודי אור סי' ק"ו, אלא דאיהו פתב דבין ר"ש ובין ר' יהודא שניהם ס"ל דיציאה מאחריות אף שלא בהחלט מיקרי

הנאה להתחייב מעילה, אלא דבגיטין (דף נ"ד ע"ב) איתא פלוגתא דר"מ ור"י דר"מ ס"ל המטמא והמדמע והמנסה אפי' שוגג חייב, ור"י סבר שוגג פטור ומזיד חייב.

וחזקיה מפרש התם דפליגי בהיזק שאינו ניכר דר"מ סבר שמיה היזק ור"י סבר לאו שמיה היזק, ורב נחמן בר יצחק מפרש דכו"ע היזק שאני"כ לאו שמיה היזק ובקנסו שוגג אטו מזיד קמפליגי עיי"ש בפסוגיא, ופלוגתתם היא נמי בכהן שפגל במקדש דלר"מ גם בשוגג חייב ולר' יהודא בשוגג פטור הפהן, והנה הדבר פשוט שפגל הפהן להקרין במזיד הדבר לא שכית פלל ורק בשוגג עלול אדם לטעות וגם זה רק על דרך המיעוט מאוד, וא"כ י"ל דר"ש כר"מ ס"ל דגם בשוגג חייב הפהן לשלם להישראל קרבן אחר בכל פסול שגנרם כמו שהבאתי לעיל מהמל"מ והשעה"מ ונשפיר בטוח הוא בכפרתו ויצא מאחריותו פשהביאו לעזרה משו"ה ס"ל דכשהביאו לעזרה כבר יצא מאחריותו ונהנה משו"ה חייב כבר קרבן מעילה, אבל ר"י לשיטתיה דרק אם פסל הפהן במזיד חייב לשלם אבל אם פגל או פסל בשוגג פטור מלשלם הפהן מכיסו משו"ה לא יצא עדיין מאחריות הישראל פלל אפי' שלא בהחלט דעדיין אינו בטוח פלל בכפרתו משו"ה ס"ל דאינו חייב עד שיזרק הדם דאז נגמרה הפפרה ונהנה ודאי עכת"ד העמודי אור וגם זה נכון ודע דבין לפ"מ שפכתתי אני בעניי ובין לדברי העמודי אור ז"ל אין אנו צריכין לכנוס פאן בין השיטות, דאפי' לשיטת התוס' דבהוצאה מרשות לרשות לא בעינו הנאה היינו דוקא בהוצאה מרשות הקדש לחולין אבל בהוצאה מרשות הקדש לרשות הקדש אף לשיטת התוס' בעינו הנאה כדמוכח ממשנה דשקלים פ"ב מ"ב, וא"ת אפתי מ"ט דר' יהודא בקני זבין וזבות ויולדות שיהיו באין משל ציבור ר' יוסי אומר המספק את הקניין כ"ד הוא על הקניין הפסולות ואת האובדות ע"ש, ומדלא פליג שם ר' יהודא כמו דפליג ברישא ש"מ דכאן מודה הוא לר"ש ור' יוסי וא"כ יצא הקן מאחריותו בהחלט גמור פינו ששהביאו לעזרה וא"כ למה אינו מועל מיד גם לר' יהודא.

י"ל דהתם בנתן מעות איירי עיין בפיהמ"ש להרמב"ם שם אבל פאן לקח קתני שלקח בעצמו קנין מהשוק לכו ודאי דאם אחר שהביאו לעזרה ונפסלו הוא יודע מהפסול הוא בעצמו חייב להביא קן אחר ואינו בא לא משל ציבור ולא משל המספק ודו"ק דכל זה נכון: אולם בכל אלה אפתי לא ניחא דברי התוס' בחולין (דף כ"ב ע"ב) בהא דבעי שם ר' זירא האומר הרי עלי עולה מן התנורים או מבני היונה והביא תחילת הציהוב שבה ושבזה מהו ספיקא הנה ונפיק או דילמא בריה הנה ולא נפיק, והקשו התוס' וא"ת פינו דממנ"פ האחד פסול איך יכול להקריבם, ויש לומר דמבעיא ליה פגון אם עבר הפהן והקריב.

אי נמי פינו שהביא ליד הפהן יצא ידי נדרו מאחר דמ"מ האחד מהן ראוי להקריב עכ"ל, והקשה המל"מ בפ"ד מה' מעשה הקרבנות ה"ה דתירוצ' זה האחרון הוא תמוה דמאחר שאין הפהן יכול להקריב משום ספק איך יצא ידי נדרו.

והלא אף פשהקריבו אלא ששחטו הפהן שלא לשמו נמי לא יצא ידי נדרו וכדתנן בריש זבחים פל הזבחים שנשחטו שלא לשמן פשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, ודין זה הוא אפי' במי שגדר קרבן ולא דוקא בקרבן חובה כדאמרין התם בגמ' מוצא שפתיך

תשמור ועשית פאשר נדרת וכו' וא"כ כ"ש היכא דאין הפהו יכול להקריבו דפשיטא דלא יצא ידי נדרו עכ"ל, והובא קושיתו בגליון הש"ס שם בחולין ועוד הביא בגליון הש"ס שם לענין לקמן (דף קל"ט) ברש"י ד"ה דמיתוסר הקרבה שפירש דכי אמר הרי עלי עולה הכי קאמר עלי להביאו לעזרה עכ"ל, וא"כ גם על רש"י דהתם קשה איך יצא בהביאו לעזרה הא צריך הקרבה על המזבח דוקא.

ובדברינו אשר דיברנו לעיל עוד לא ניחא דברי התוס' בחולין שם ודברי רש"י בחולין דנהי דיצא מאחריותו אבל ידי נדרו עדיין לא יצא: ואחר כמה שנים נדפס ספר שאלות חיים להגאב"ד דק"ק שאקי שליט"א ושם בסימן כ"ב עמד על ענין זה ואביא תמצית דבריו פאן ואח"כ נדפס זבחי אפרים על מס' זבחים וגם הוא כתב פן וזהו תמציתם דנהי דזה ברור שאם ימות הקרבן או יפסל בהקרבתו מחויב להביא אפ"י בשחטו שלא לשמו כדתנן בריש זבחים, וגם ר"ש הכי ס"ל פדאימתא בזבחים (דף ט' ע"ב) ובמנחות (דף ב' ע"ב) דדוקא מנחות שגזבחו שלא לשמן ס"ל דכשרות אבל בזבחים מודה דלא עלו לבפלים לשם חובה, וכן מבואר דר"ש מידה בזבחים בגמ' בב"ק (דף ע"ו ע"א) ע"ש ברש"י אבל מ"מ יש לחלק.

דדוקא במתו או נפסלו בהקרבה יהיה מאיזה פסול שיהיה דליתנהו עוד בעולם ודאי דחייב להביא קרבן אחר כמש"כ רש"י בריש זבחים ד"ה אלא שלא עלו וכו' וכן פסק הרמב"ם, אבל אם נגנבו או נאבדו אחר שהביאם לעזרה פיון דאימנהו בעולם רק שא"א להקריבם, אע"ג דעדיין הו"ל הפעלים מחוסרי כפרה מ"מ נפטרו מאחריותם לענין שאין עליו עוד מצות עשה דהבאה ולאו דבל תאחר כשאר חייבי קרבנות פדאימתא בר"ה ודף וא"ו ע"א) דכיון דהביאו פעם אחד לעזרה וקיימם מ"ע דהבאה ועדיין ישנו בעולם אינו חייב בהבאה, ולאו דבל תאחר פעם שנית, ויסוד החילוק בין איתנהו בעולם או ליתנהו מבואר בחולין (דף קל"ט ע"א) בקדשי בדה"ב דאף דבנגנבו או נאבדו ס"ל לר"ל דפטור מ"מ במת השור ונפל הבית מודה דחייב באחריותו עיי"ש היטב, וא"כ לא רחוק לומר דגם בקדשי מזבח נהי דאם מת או נפסל הקרבן מחויב להביא אחר תיכף שלא לעבור אבל תאחר ואמצות עשה דהבאה פיון דאותו שהביא ליתא עוד בעולם אבל אם הביאו לעזרה ונגנב או נאבד שפיר קאמר רש"י ז"ל בחולין שם דאין על הפעלים שוב מ"ע דהבאה ולאו דבל תאחר אלא דמ"מ ודאי דכפרתו עדיין לא נגמרה ואם הוא מחוסר כפיורים פזב וכינצא אסור לאכול בקדשים עד שיביא קרבן אחר אבל מצות הבאה ולאו דב"ת אינו חוזר וניעור עוד אחר שנאבד דכל היכא דאימיה בי גזא דרחמנא איתא ודמי פעומד עדיין בעזרה מוכן ומזומן להקרבה דהרי עדיין מצפה הוא שימצאנו פדאמרין בתמורה (דף כ"ב ע"א) אבודין דעמיה עליהו, וא"כ שפיר כתב רש"י בחולין (דף קל"ט שם) שלאחר שהביאו לעזרה יצא ידי חובתו, וגם שפיר כתבו התוס' בחולין שם (דף כ"ב ע"ב) בהביא תחילת הציהוב שפזה ושפזה דכיון שהביא ליד פהו יצא ידי נדרו אם ספק הוא לענין זה עכ"פ שקיימם מצות הבאה ולא יעבור עוד אבל תאחר וראיה אלימתא מתמורה (דף כ"ב ע"א) דתנו ה"מ גבי חמשה חטאות המתות ושעברה שנתה ואבדה, או שאבדה ונמצאת בעל מום דאיכא תרתי לרעותא אם משפירו הפעלים תמות, ופירש"י אפ"י אם נמצאת קודם שפירו הפעלים ואח"כ פירו הפעלים באחרת תמות, ואם עד שלא פירו הפעלים תרעה עד שתסתאב ופירש"י פלומר פל זמן שלא פירו

הבעלים שלא רצה להתפטר באחרת עכ"ל, וכבר תמה שם בצדק התפארת ישראל במשניות דאף אנו רשאין להניחו שלא יתפטר באחרת עד שתסתאב ויביא בדימה, הא חייב להביא מיד קרפן אחר משום מצ"ע דהבאה ולא דבל תאחר, והרי אפשר שלא תסתאב עד לאחר שיעברו ב' רגלים או שלא תסתאב לעולם ונדחק בזה עיי"ש, וכן יש להקשות על התוס' שם (דף כ"ג ע"א) ד"ה וטעמא שפתבו דאיפא למימר מתניתין ה"ק וכו' אב נמצאת קודם פרה ירעו שניהם עד שיתסתאבו ויביא מאלו ומאלו מפאת עכ"ל, ואף אפשר להמתין עם הסטאת הרי יעבור אבל תאחר אלא ע"כ דרש"י ותוס' פאן ס"ל דבכה"ג אינו עובר אבל תאחר פינון שהביא פעם אחת קרפנו לעזרה ועדיין ישנו בעולם וישנו בתקנה שיתסתאב ויביא בדימו חטאת לא אזדי לה הבאתו לגמרי ואינו עובר שוב על כל תאחר, אלא אם פן שפבר הומם יחוללו על אחר אז עובר שת על כל תאחר פינון דחזי להקרבה ואינו מקריב עיין היטב בר"ה (דף ה' ע"ב ודף נ"א ע"ב) ע"ש, וא"כ כ"ש בנגב או נאבד הקרפן אחר שהביאו לעזרה דאפשר שימצא עוד ויתפטר באותו הקרפן עצמו ולא בדימו דנדאי לרש"י ולתוס' שם אינו עובר אבל תאחר עוד אלא דהנה מ"מ מחוסר כפורים לון והא דאיתא במגילה (דף ח') דבנדריים אם נגבבו או נאבדו חייבין באחריותן היינו רק דעדיין מחוסר הוא הרצאה וכפרה כדילפינו ליה שם מונרצה לו לכפר עליו וע"ש ברש"י ובה אמן שנה נגבבו ואבדו למתו אבל לענין חיוב כל תאחר רק מתו בטלה הבאה ראשונה אבל לא נגבבו או אבדו כמו שנתבאר: ובה מדוקדק היטב לשון רש"י במעילה פאן דדברי ר"ש פתב דס"ל לר"ש דמאן דמחייב חטאת או אשם לעולם הוא חייב באחריות עד שיביאנו לעזרה וכיון שהביאו לעזרה נפטר מאחריותו אף האי דמי דמוציא מקודש לקודש יצא ידי חובתו ידי אחריותו עכ"ל, שהוא כפל לשון וגם אינו מדוקדק והשמ"ק הגיה וידי אחריותו ע"ש, ובדברי ר' יהודא קוצר וכתב פינון שזנרק הדם ויצא ידי אחריות חובתו מעל עכ"ל, ולהנ"ל הוא מדוקדק מאוד דהמפרש הוצרך בדברי ר"ש לפרש דבריו דמה שאמר יצא ידי חובתו אינו לגמרי שהרי עדיין חסר פפרת הדם, אבל בדברי ר' יהודה פתב סתם יצא ידי אחריות חובתו שפיון שזנרק הדם יצא ידי חובתו לגמרי, דנהי דר"י גם פן מודה דאין עוד חיוב כל תאחר משהביאו לעזרה מ"מ ס"ל דכל זמן שלא זנרק הדם עדיין לא נקרא נהנה פינון דעדיין מחוסר פפרה הוא עכ"ל ד והאריף בזה אבל הבאתי פאן רק תמצית דבריו שניתנים להאמר, ועיין בהגהות הלבוש בזבחים ודף קט"ו) בהגהת הגאונים בעלי מפרשי הים שם שפאו שם לתרץ קושית המל"מ בתוס' חולין שם ע"ש שדבריהם מוקשין לענ"ד: ועוד יש ליישב פל זה ע"ד אחר, דהנה מסבא ודאי דמי שאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה עיין מס' ר"ה ודף ו' ע"א), אינו פטור רק מאחריות דעלמא אבל לא מאחריות דנפשיה, פדאיתא בכתובות (דף צ"א ע"ב ודף צ"ז ע"א) לענין מכר שלא באחריות נהי דאחריות דעלמא לא קבילית עלך אחריות דנפשיך מי לא קבילית ע"ש ובשו"ע ח"מ סי' רכ"ו, והא דאיתא במנחות (דף ק"ט ע"א) במשנה הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא, ופריף בגמ' יצא הא מקטל קטלה, א"ר המנוא נעשה פאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה, הרי מבואר דפטור אפי' מאחריות דנפשיה, התם שאני דהתנה בפירוש שלא יתחייב אפי' אחריות דנפשיה, כמש"כ שם רש"י דהנה פאילו אמר ע"מ שאהרגנה ולא אתחייב באחריותה ע"ש, ועיין

בשו"ע ח"מ סי' ע"ב סעי' ז' וסי' ר"ג בקצוה"ח ובגת"יבות שם מש"כ בדברי הש"ס דמנחות האלה, ועיין בשו"ת שואל ומשיב מהדו"ק ח"ב סי' ע"ז ובשו"ת בית יצחק חאו"ח סי' י"ט והרב דר"י ג' מש"כ בזה, וא"כ י"ל דמש"כ תוס' בקולין (דף כ"ב ע"ב) ד"ה ונהביאו דכיון שמסר הקרבן ליד פהו פטור ויצא ידי גדרו, היינו רק דמאז נפטר מאחריות דעלמא אבל אחריות דנפשיה אפתי הוא חייב.

דכמו ב"אם לא קבל עליו אחריות מעולם מ"מ מונח עליו אחריות דנפשיה, שאם עשו הפעלים בעצמם איזה פסול בהקרבן לא יצאו ידי גדרם, כ"כ היכא שהיה עליו פל האחריות רק שנפטר מהאחריות ע"י מה שמסר את הקרבן ליד פהו או שהביאו לעזרה, אם עשו הפעלים עצמן איזה פסול בהקרבן לא יצאו ידי גדרם משום דבאחריות דנפשיה לעולם חייבין, וא"כ מיושב שפיר קושית המל"מ הנ"ל על התוס' דקולין הנ"ל מהמשינה דריש זבחים, דתנן שם דאם שחטו שלא לשמן פשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, ואמאי חייבין הבעלים להביא אחר הרי כבר נפטרו בהביאם לעזרה, ולפי האמור א"ש דהרי שחיטת קדשים הוא או ע"י הבעלים בעצמן או ע"י שלוחם דשחיטת קדשים בעו שליחת הבעלים כמש"כ המקנה בקידושין (דף כ"ג) ע"ש, וכיון דהבעלים בעצמן או שלוחם עשו פסול הנה משו"ה לא נפטרו מאחריות דמאחריות דנפשיה לא נפטר בהבאתו לעזרה, ויתיישב בזה שפיר גם קושית התוס' ריש זבחים שהקשו למה נקט תנא דוקא פל הזבחים שנזבחו שלא לשמן ולא נקט שאר עבודות, ולדברינו מיושב שפיר דהרי שאר עבודות לא הנה הפהו שליח הבעלים רק שלוחי דרחמנא, ואם נעשו שלא לשמן אין הבעלים חייבין להביא קרבן אחר פינו דהנה אחריות דעלמא, ומאחריות דעלמא כבר נפטרו בהבאתם לעזרה וזה נכון מאוד וא"ת דא"כ בזבחים (דף ד') דבעי למילף שארי עבודות מזבחה, נימא מה לזבחה שפן לא עלה לבעלים לשם חובה בזבח שלא לשמו תאמר בשאר עבודות, אין זה קושיא פינו דזה לא הנה מחמת חוקר הזבחה רק משום דזבחה בעי שליחות הבעלים, ועוד דהרי פל הנ"ל הוא רק אליבא דר"ש אבל לר' יהודא הרי האחריות עליו עד אחר זריקה כמו שנתבאר, וא"כ י"ל דהסוגיא דזבחים שם אזלי אליבא דר"י ודו"ק ואחרי שזכינו לכל זה מוכן מאליהו שפיר אין סתירה ממה שפירש המפרש הסוגיא דידן, למש"כ רש"י במגילה (דף ח') דר"ש דריש לקרא דונרצה לו גדרו לכשיתפטר בהו נרצה אבל מקמי פפיה לא נרצה עכ"ל, וכאן אמרינו דכיון שהביא הקרבן לעזרה נפטר מאחריות ומשו"ה מעל אליבא דר"ש פנ"ל, ולפי האמור שניהם אמת דמשבא לעזרה נפטר אליבא דר"ש שפיר מאחריות דעלמא ומשו"ה מעל לר"ש תיקף משהביאו לעזרה, אבל במגילה שם דבא הש"ס לחלק בין גדר לגדבה שפיר מפרש רש"י דבגדר חייב באחריות עד לאחר פפיה, כלומר דהרי בגדר חייב באחריות דנפשיה עכ"פ עד לאחר פפיה, אבל בגדבה הרי פטור מאחריות דנפשיה ג"כ ודו"ק, ויש להאריך עוד בזה אולם כבר ארכו פאן הדברים, והמדקדק היטב יראה שהפל הולך אל מקום אחד לכן יהיה די בזה להמבין, ומפל מה שפכתנו עד הנה מבואר דמש"כ הרב טעם המלה בפרק ה' מהלכות אישות ה"א הג"ה ב' דלפ"מ שפכת רש"י פאן דלר"ש אם פא הקרבן ליד גזבר נפטר מאחריות, א"כ ממילא נמי דאינו יכול שוב למתשיל עליה עכ"ד, ולדברינו נדאי שאין זה נכון ואין להאריך יותר בזה: ודע דבספרי פ' ראה איתא אקרא דרק קדשיה אשר יהיו לה ונדריה תשא ובאת בזה"ל, תשא ובאת שחייב לטפל

בהבאתו וכו' לבית הבחירה, ר' יהודה אומר עד שיביאם לבאר הגולה חייב באחריותו מבה"ג ואילך אינו חייב באחריותו, ות"ק דהוא סתם ספרי הרי הוא ר"ש, ולכאורה יקשה מדר' יהודה דבגמ' פאן אדר"י דהתם, וראיתי בספר נבחי אפרים שמשאי את פנות הספרי לענגן אחר לגמרי היינו לאם הזיק הקרבן עד מתי חייבין בעלים באחריות הזיקו, ובקדק"ל דס"ל לריה"ג דממון בעלים הן וסויב בנגזקו, ור"ש הא ודאי ס"ל דקדושים שחייב באחריותו אפי' קדק"ד הן ממון בעלים, וגם ר' יהודה הא ס"ל בקדושים דף נ"ב ע"ב דהמקדש בקלקו מקודשת אפי' אחר שחיטה וזריקה מקודשת וכ"ש דמודה לריה"ג דקדק"ל מחיים ממון בעלים הן, ואפי' אם הדר בו ר"י שם מהא לא הדר, ולהכי פליגי ר"ש ור"י מאימתי פטור בעל הקרבן מאחריות נזקיו שהזיק הקרבן.

דלר"ש פיון שהביאו לעזרה נפטר משמירתו ונכנס לרשות הפהנים לשמרו, ור"י ס"ל דהבעלים חייבין בנגזקו עד שהגיע לבאר הגולה, דשם הרי כבר הוא אצל המזבח וזר אינו רשאי לילך שם משו"ה מאז נפטרו בעלים משמירתו עכת"ד, ואם אמנם שביאורו הוא רחוק לכאורה מפשוטן של הדברים, ובפרט שבתוספתא דמס' ביכורים איתא נמי דעד מתי חייב באחריות הביכורים ר' יהודה אומר עדבאר הגולה ומבאר הגולה אינו חייב באחריותו ע"ש, ונהרי התם ע"כ הענגן בפשוטו אחריות דגובה או אבדה וכיוצא בזה, מ"מ ביאור הגאון מלבי"ם בהספרי הנ"ל קשה יותר ע"ש דגריס גם הוא בדר' יהודה עד באר הגולה ומכרש דאזיל לשיטתיה פאן דחייב באחריות עד אחר זריקה, וטפי הנה נראה לומר דבספרי צ"ל באמת אליבא דר"י עד שיזרוק הדם, ועד שיביאם לבאר הגולה בא בטעות מההיא דבכורים וצ"ע: ויש אמנם בידי עוד הרהורי דברים בזה בגמ' דע"ז (דף ס"ג ע"א) אלא דאמר לה ליהוי גביה עד שעת ביאה ואי מצטרף ליה קנה מעכשיו.

בעי ר"ה קדמה והקדישתו מהו פיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט כמאן דאקריבתייה דמי או דילמא השתא מיהא קאי ואיתיה בעיניה, ותפשוט מדר"א דאר"א ששקדמה והקריבתו וזקא הקריבתו אבל הקדישתו לא, דר"א גופיה קמבעיא ליה וכו' ע"ש ובתוס' ד"ה אלא דאמר לה ובמהרש"א שם, דלכאורה נראה לדברי המהרש"א דפ"י קדמה והקריבתו הוא שרק הביאתו לעזרה ותו לא אבל קשה להאריף יותר ועיין עוד בקצוה"ח סי' ע"ב סעיף ז' וסי' ר"ג מש"כ בענגן אחריות דקדושים ובנתיבות המשפט סי' ר"ג סק"ו ואין להאריף יותר ועיין בתוס' בנדרים (דף ט' ע"ב) ד"ה פהלל הזקן וכו' ע"ש: שם בגמ' אמר מר נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשווח במשמע שיכול מאי פשיטא נפש כתיב, הלשון כפול וכתב הרב תוספת העזרה דכשפריף שיכול הנה אפשר לטעות דאקרא פריף למ"ל למכתב נפש וזה אינו דהא צריף למכתב נפש למעט ציבור, משו"ה מפרש דהכי קשיא ליה פשיטא נפש כתיב וכולהו במשמע ולמ"ל לתנא להשמיענו זה, ואי הנה פריף רק פשיטא נפש כתיב ודאי דאין זה קושיא דמי לא אצטריף תנא לאשמעינו מילתא דאשמעינו קרא להכי מקדים שיכול מאי וכיון דלא הנה ס"ד למ"ל לתנא לידרוש קרא לחיובא עכ"ד, ובלא"ה כבר כתבו התוס' (לעיל דף ט"ז ע"א) דלשון מס' מעילה משונה: שם מהו דתימא א"ר ואשר? תן ממנו על זר והאי לאו זר הוא דהא אמשח בגנה, היינו פיון דמעילה ילפינו חטא חטא מתרומה כי היכא דבתרומה אינו חייב קרו וחומש אלא מי שהוא זר לגבי תרומה מתחילתו כגון לוי וישאל אבל לא פהו.

ה"נ לא מיתייבי משום מעילה אלא מי שהיה זר לגבי קודש מעולם משא"כ נשיא ומשוח
פינו דאמשחו בשמן המשחה שהוא קודש בהיתר הו"א דלא תשיבי תו זרים לגבי שום
קודש קמ"ל, או דהפונה דהנה אמינא דעכ"פ לגבי שמן המשחה לחוד לא הוו זרים
לעולם קמ"ל דלא, והוה שינויא א"ש לגבי ר' יהודה בכריתות (נ"ד ו' ע"ב) דס"ל שם
דהסוף משמן המשחה למלכים ולכהנים פטור באמת מפרת דאשר יתן ממנו על זר וכו'
דהאי לאו זר הוא דבעינו זר מתחילתו ועד סופו והאי לאו זר מעיקרא הוא, וכן ס"ל
התם גבי בת פהו שנישאת לאחר הפסולין ואכלה בתרומה אינה משלמת חומש ומיתתה
בשרפה אם זינתה, ומשו"ה אצטרף תנא להשמיענו דבמעילה איפא קרא דנפש לרבות
לחיובא, אבל לר"מ דפליג עליה התם ומחייב פרת לסוף למלכים ולכהנים משום דהשתא
זרים נינהו וכן ס"ל התם לגבי בת פהו שנתחלה דבתרומה חייבת חומש ומיתתה אם
זינתה בחנק משום דעתה זרה היא.

א"כ מהיכא תיתא לפטור נשיא ומשוח ממעילה ולמ"ל ריבויא דקרא ע"ז, אבל באמת
פל הוה ברייתא היא סתם ספרא וסתם ספרא היא ר' יהודה ושפיר משני הש"ס לר' יהודה
לשיטתיה, ומ"מ שפיר פטר ר"י בכריתות שם מלכים וכהנים מפרת דהסוף בשמהמ"ש
דנפש מרבה נשיא ומשוח ללאו דמעילה אבל לא לכרת דסוף, ורק אם סוף הנשיא או
המשוח א"ע חייב בקרבן מעילה שיהי פגם ונהנה וכ"ז פשוט, וד דכל קושית הגמ'
ותירוצה היא רק על נשיא אבל אמשוח לא קשה מידי, ואפ"ל לר"מ אצטרף תנא
לאשמעינו דחייב במעילה משום דהנה אמינא דמשוח אתקיש לציבור דהרי פתיב
לאשמת העם ובי"ד שהורו דמותר ליהנות הרי פטורין לגמרי והו"א דגם כה"ג פטור,
ובפרט דאין פאן רק שגגת מעשה דאפ"ל במצות שזדונן פרת ושגגתן חטאת נמי פטור
אם לא בשגגת הוראה ושגגת מעשה יחזיו מכש"כ מעילה שזדונו בלאו לחודא דפטור
קמ"ל קרא נפש דלעגנו אשם מעילות הרי הוא פהדיוט לא שניא בשגגת הוראה ול"ש
בשגגת מעשה, וכן מבואר ברש"י הוריות (נ"ד ח' ע"א) וז"ל וכן המשוח אינו מביא פר
וכו' אבל במקום אשם ודאי וכו' שהוא בכלל נפש ולהכי הושנוה לציבור דאינו מביא פר
במקום אשם אבל אשם יביא כדתנו לקמן וכו' עכ"ל, הרי דהדברים פנים ואמיתים
בעזה"י, ולכן מש"כ פאן השמ"ק דנשיא דנקט אגב משיח נקטיה עכ"ל לא זכיתי להבין
ע"ש: שם עד דבקע בקרדום ויפגום ופגם, הלשון משונה ועיין בשמ"ק פאן ומש"כ בשם
תוס' מהר"פ: שם ועוד נהי דלא פגם לאלתר לעולם מי לא איפא פגימה, לכאורה קשה
מפאן מאוד להרמב"ם בפיהמ"ש פאן שכתב שהזהב המזוקק לא יחסר ממנו דבר מורגש
אפ"ל במאות השנים וכן דקדק לכתוב גם בספר היד זהב טהור וכבר נדחקו בזה רבים,
ואפשר לומר דהרמב"ם אינו מפרש דרמיינן פלתה פהמפרש ורגמ"ה ותוס' שמשליכות
שזה הוא לכאורה כעין אבק לשון הרע שפלותיו אינן שומרות תכשיטיהן פראוי, אלא
מפרש דרמיינן שלובשות כמו בשבת נ"ד יו"ד ע"א) רמי פוןמקי ומצלי, ובגדרים (נ"ד נ')
אי הווא לי הנה רמינא לה? וישלים דדהבא ע"ש, וכן הוא (במנחות נ"ד מ"ג) רמי תכלתא
לאינשי ביתיה, והפונה דרב זביד מחלק בין זהב טהור ומזוקק דאינו בר אפגומי לזהב
פשוט דפוגם, וזהו שאמר לר"כ דילמא דהבא דכלתיה דנון זהב פשוט הנה כמו הזהב
שלובשות פלותיה ומשו"ה נפגמו ברבות הימים ונראה שזה נכון מאוד בפשט הגמ' ועיין
בתוס' פתובות (נ"ד ס"ז ע"א) ד"ה זהב ויש להתיישב בדבר שם: תוס' ד"ה אקשיה

רַחֲמָנָא לְתַרוּמָה וְכו' פִּירוּשׁ פֶּגֶם וְלֹא נִהְיָה וְכו' וְאִין לְהַקְשׁוֹת וְכו' עכ"ל, ר"ל דְּהַקְשׁוֹ
למ"ל ב' הַקְיָשִׁים אֲמַאי לֹא סָגִי בְּהִיקָשׁ דְּסוּטָה לְחוּדָא וְנִימָא דְכִמּוּ דְסוּטָה נִהְיָה וְלֹא פֶּגֶם
חַיִּיב ה"נ בְּמַעֲלֵהָ, וְכִמּוּ דְבְּסוּטָה דְּנִקָּא נִהְיָה חַיִּיב ה"נ בְּמַעֲלֵהָ, וְלֹא אֲצַטְרִיף תּוּ הַקְיָשׁ
דְּתַרוּמָה לְפִטוֹר פֶּגֶם וְלֹא נִהְיָה, וְכֵן לְהִיפּוּף סָגִי בְּהִיקָשׁא דְּתַרוּמָה לְחוּדָא דְּכַשֵּׁם
שְׁבַתְרוּמָה פֶּגֶם וְלֹא נִהְיָה פִּטוֹר ה"נ בְּמַעֲלֵהָ, וְנִיזְדוּק ג"כ דְּדוּקָא בְּכַה"ג פִּטוֹר דְּלֹא נִהְיָה
אַבְל נִהְיָה חַיִּיב אַף בְּלֹא פֶּגֶם וּלְמ"ל הַקְיָשׁא לְסוּטָה לְנִהְיָה וְלֹא פֶּגֶם, וְתִירְצוּ דַּע"כ
תְּרַוּוּיָהּ אֲצַטְרִיף דְּמַתְרוּמָה לֹא הֵוָה יִדְעִינוּ נִהְיָה וְלֹא פֶּגֶם בְּדָבָר שְׂאִין בּוּ פֶּגֶם דְּחַיִּיב
וְלִזְנָה מִהֵנִי הַקְיָשׁא דְּסוּטָה דְּהִיכָא דְּלֹא שְׁיִיף פֶּגֶם חַיִּיב, וּמִסוּטָה לְחוּדָא לֹא הֵוָה יִדְעִינוּ
דְּפֶגֶם וְלֹא נִהְיָה דְּפִטוֹר דְּהָא בְּעַכּוּ"ם פּוֹגֵם בְּלֹא הִנָּאָה הוּא כַּמֶּשׁ"כ הַתּוֹס' לְעֵיל ד"ה
וְאוּמַר וְיִמְעָלוּ וְחַיִּיב, קמ"ל הַקְשׁוֹ דְּתַרוּמָה דְּבַכַּה"ג פִּטוֹר, וְשׁוּב הַקְשׁוֹ פִּינּוּ דְּעִיקָר
הַקְשׁוֹ לְתַרוּמָה הוּא לְפִגְם וְלֹא נִהְיָה דְּפִטוֹר וְכֵן בְּנִהְיָה וְלֹא פֶּגֶם דְּפִטוֹר בְּדָבָר דְּשְׁיִיף
בּוּ פֶּגֶם, אֲמַאי לֹא הִזְכִּיר הַש"ס בְּהִיקָשׁא דְּתַרוּמָה נִהְיָה וְלֹא פֶּגֶם בְּדָבָר שְׁשִׁיף בּוּ פֶּגֶם
דְּפִטוֹר כְּמוֹ שְׁהַזְכִּיר מִזִּיק, וְתִירְצוּ דְּזֵה לֹא פְּסִיקָא לִיהָ דְּהָא בְּדָבָר שְׂאִין בּוּ פֶּגֶם נִהְיָה
לְחוּד חַיִּיב וּק"ל: ד"ה אֲשֶׁרִיָּה רַחֲמָנָא לְתַרוּמָה וְכו' דְּכִי אֲכִיל דְּרַף הִיזְק פְּגוֹן אֲכִילָה גְּסָה
פִּטוֹר וְיֵשׁ לְהוֹסִיף פְּגוֹן שְׂמֵן שְׁלַ תְּרוּמָה עכ"ל, נִרְאֶה בְּרוּר כְּהִגָּתָה הַשֶּׁמ"ק וְשׁוּתָה שְׂמֵן
תְּרוּמָה וְעִינּוּ בְּיוֹמָא (דְּרַף פ' ע"ב) וּק"ל, וּבְעִיקָר קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' וְכֵן הִעִיר גַּם הַמְּפָרֵשׁ
אֶלְשׁוֹן כָּל מִיּוֹדֵי דְּבַר אֲכִילָה הָרִי אֲפִי מִיּוֹדֵי דְּלֹא בַר אֲכִילָה נְמִי מִזִּיק פִּטוֹר יֵשׁ לְיִישֵׁב
לְעַנ"ד דְּהִנֵּה הָא דְּמִזִּיק הַקְדָּשׁ פִּטוֹר נִרְאֶה דְּלֹאוּ כו"ע ס"ל הָכִי, וְאִיכָּא תַּנְאִי דַּס"ל דְּמִזִּיק
הַקְדָּשׁ חַיִּיב מִדְּאוּרִיִּיתָא, דְּהָרִי בַב"ק (דְּרַף נְא"ו ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה שׁוֹר וְכו' הַקְשׁוֹ דְּלְמ"ל
רַעְהוּ לְמַעַט לְשִׁיר שְׁלַ הַקְדָּשׁ שְׁהַזִּיק שׁוֹר דְּהִדְיוּט דְּפִטוֹר פִּינּוּ שְׁיֵשׁ לְנוּ קָרָא דְּכִי יֵאכַל
פֶּרֶט לְמִזִּיק דְּאֲפִי אֲדָם הַמִּזִּיק הַקְדָּשׁ פִּטוֹר מְכ"ש שׁוֹרוֹ שְׁהַזִּיק לְהַקְדָּשׁ דְּפִטוֹר, וְתִירְצוּ
דְּאִי לֹאוּ רַעְהוּ דְּכַתִּיב גְּבִי שׁוֹר הִיָּה אֲמִינָא דְּחַיִּיב אֲנֻזְקֵי הַקְדָּשׁ בֵּין עַל מַעֲשֵׂי עֲצָמוּ וּבֵין
אֲמַעֲשֵׂי שׁוֹרוֹ, יִקְרָא דְּכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק הֵוָה מוֹקְמִינּוּ לְמַעַט רַק מִחֻמְשׁ וְאֲשֶׁם דְּפִטוֹר
מִזִּיק אַבְל קָרָן חַיִּיב מַה"ת דְּהָא בְּהָאֵי קָרָא דְּכִי יֵאכַל כְּתִיב וְחַמִּישִׁיתוּ יוֹסֵף עָלָיו וּמִמַּעַט
מִחֻמְשׁ, אַבְל הַקָּרָן הוּא דְּחַיִּיב שְׁלֹא יֵהָא פַת הַדְּיוּט חֲמִיר מִפַּת הַקְדָּשׁ וְהָרִי מִזִּיק נְמִי
חַיִּיב רַק בְּקָרָן וְלֹא בְּחֻמְשׁ וְאֲשֶׁם לְכַף כְּתִיב רַעְהוּ גְּבִי שׁוֹרוֹ שְׁהַזִּיק לּוֹמַר דְּמִזִּיק הַקְדָּשׁ
פִּטוֹר אַף מִקָּרָן אַף דְּבִהַדְּיוּט חַיִּיב שְׁהָרִי בְּשִׁיר שְׁהַזִּיק לֹא שְׁיִיף חֻמְשׁ.

וּמִמִּילָא גַם קָרָא דְּכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק מְמַעַט נְמִי אֲדָם דְּאִזִּיק הַקְדָּשׁ גַּם מִקָּרָן עֵי"ש
בְּתוֹס', וְא"כ לר"ש בְּן מְנַסִּיא דְּדַרְרִישׁ שׁוֹר רַעְהוּ לְחוּמְרָא דְּבְּמִזִּיק לְהַקְדָּשׁ בֵּין תָּם בֵּין
מוּעַד גְּזַק שְׁלֵם מְשֻׁלָּם, לְדִידִיָּה ע"כ קָרָא דְּכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק מְמַעַט בְּאַמַּת רַק מִחֻמְשׁ
וְאֲשֶׁם אַבְל קָרָן חַיִּיב מִדְּאוּרִיִּיתָא, וְכֵן ר"ע דְּאֲמַרִּינּוּ שְׁם בַּגְמ' דְּמִשׁוּ"ה קֶאֱמַר וּקו"ח
לְהַקְדָּשׁ מְשִׁים דְּכַר"ש בְּן מְנַסִּיא ס"ל גַּם לְדִידִיָּה ה' ע"כ מִזִּיק הַקְדָּשׁ חַיִּיב בְּקָרָן מַה"ת
וְלֹא מְמַעֲטִינּוּ מְכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק רַק מִחֻיּוּב חֻמְשׁ לְבַד, וְכֵן מְשַׁמַּע בְּתוֹס' בַּב"ק וְדָף
ז' ע"א ד"ה ור"ע דְּלַר"ע מִזִּיק הַקְדָּשׁ חַיִּיב בְּקָרָן מַה"ח וְכ"כ בְּסִפְרָא דְּבַרִּי מִשְׁהָ לְהַגְאֹן
ר' מִשְׁהָ לְוִי זְאֲקָס ז' ל' ס' ט"ז, וְא"כ מְקוּם יֵשׁ בְּרֵאשׁ לְהַנִּיחַ דְּלַר"ש בְּן מְנַסִּיא וְר"ע לֹא
מְמַעַט קָרָא דְּכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק רַק מִיּוֹדֵי דְּבַר אֲכִילָה אַבְל מִיּוֹדֵי דְּלֹאוּ בַר אֲכִילָה חֻמְשׁ
וְאֲשֶׁם נְמִי חַיִּיב הַמִּזִּיק, דְּבִשְׁלָמָא לְרַבְּנָן דְּשׁוֹר שְׁהַזִּיק נְמִי מְמַעֲטִינּוּ מִרַעְהוּ וְלֹא שְׁלַ
הַקְדָּשׁ מְמִילָא אִין לּוֹמַר דְּקָרָא דְּכִי יֵאכַל פֶּרֶט לְמִזִּיק מְמַעַט רַק מִיּוֹדֵי דְּבַר אֲכִילָה מְשׁוּם

דכי יאכל פתיב גבי תרומה ותרומה מידי דבר אכילה ונקא הוא, דהרי ממעטינו גם מקרון דלא פתיב בהאי קרא ג"כ ומ"מ אתמעט פמבואר בתוס' שם ה"נ מידי דלאו בר אכילה נמי ממעטינו אף דג"כ לא פתיב בקרא דתרומה פיון דבלא"ה המיעוט מתפשט ומתרחב גם על ענין דלא נזכר בהאי קרא, אבל לר"ש בן מנסיא ור"ע דהמיעוט הוא רק מחומש דכתיב בהאי קרא ולא ממעטינו קרון דלא תיב בהאי קרא אע"ג דכתיב קרא אחריןא דבתרומה איפא קרון, א"כ כ"ש דמסתבר לומר דאינו ממעט פלל מידי דלאו בר אכילה אפי' מחומש פיון דתרומה לא שינוי פלל במידי דלאו בר אכילה, ואף דלר"ע לא משמע פן במתניתין דהרי איהו פליג על רבנן בלבוש מציעא ומלמלא משמע דבפגם ולא נהנה מודה דפטור מ"מ הרי אין זה מוכרח, וא"כ י"ל דלהכי קאמר הש"ס פאן גבי הקדש נמי פל מידי דבר אכילה פי מזיק ליה פטור.

בכדי שהברייתא תהא מצי אתיא גם אליבא דר"ש בן מנסיא ור"ע ולדידהו דוקא פל מידי דבר אכילה ממעטינו ודו"ק והא דנדחקו התוס' פאן בזה הוא משום דאזלי לשיטתם בגיטין (דף מ"ט ע"א) ד"ה ור"ע ס"ל וכו' שפכתבו שם ונ"ל וא"ת איפא למיפרך וכו' בנזקי אדם ובה .

ש עכ"ל, וכתב ע"ז הפנ"י ונ"ל בפ"ק דב"ק פתבו דלר"ש בן מנסיא באדם נמי חייב בהקדש לשלם הקרון וכו' אבל פאן משמע להו דלר"ש בן מנסיא נמי פטור באדם אפי' מתשלומי קרון מקרא דכי יאכל והיינו מדמצינו פטורא דהקדש בבור, וכדבריהם פאן נ"ל מהסוגיא דפרק שור שנגח ודף ל"ח) דקאמר דלרשב"מ דיליף מדלא פתיב רעהו במועד, ומאי קושיא דילמא לעולם רעהו לפטורא אתי בתם ובמועד חייב אלא ע"כ דאי ס"ד דרעהו לפטורא כ"ש במועד דפטור מקו"ח דאדם כמש"כ שם אלמא דאדם פטור, אלא דהתוס' שם לין ל"ח) פתבו בענין אחר והיינו דאזלי ל שיטתם בפ"ק דב"ק עכ"ל, ומשו"ה נדחקו התוס' פאן דכל דבר אכילה לאו דוקא דבכל מיזיק מזיק הקדש פטור, אבל לשיטת התוס' בב"ק (דף נא"ו ע"ב ודף ז' ע"א) שפיר אתיא דברי הש"ס פאן בדיוק גמור, ובפני' רגמ"ה פאן כתב ונ"ל אף בהקדש פל מידי דבר אכילה פי מזיק ליה ששפכו ולא נהנה ממנו פטור, אבל דבר שאינו בר אכילה פי מזיק ליה ולא נהנה ממנו פגון קרע מלבוש של הקדש חייב וכו' עכ"ל הרי דגם רגמ"ה ס"ל דלשון הש"ס בדיוק נאמר מידי דבר פילה וע"כ דס"ל פהתוס' בב"ק (דף נא"ו) פמו שנתבאר, ואף דהמפרש כתב כמש"כ התוס' והמפרש הולך תמיד בעקבות הרגמ"ה הרי פבר פתבתי בההארה בריש מכילתין דכל היכא דהמפרש מביא דבר בשם רבו הוא דלא כהרגמ"ה, ועוד הביא רגמ"ה פי' דכי מזיק ליה היינו דהאכילה הזיקה לאדם האוכל ע"ש, וזהו שיטת הרמב"ם בה' תרומות פ"י ה"ח ע"ש, ובשמ"ק פאן הביא בשם תוס' עוד בביאור אחר ונ"ל ועוד נראה למהר"פ דמידי דבר אכילה נפקא לן דמזיק פטור מתרומה ומידי דלאו בר אכילה נפקא לן דמזיק פטור מעכו"ם דבעינו שנינו רשות הא פגם והזיק בלא שינוי רשות פטור, שהרי אי אפשר לשינוי רשות בפגם והזיק גבי הקדש, וא"ת הא מדקאמר וכו' ע"ש שהדברים ראונו לבעלי התוס' ובדוחק י"ל דגם פונת רגמ"ה פן הוא, ועדים שהוזמו פטורין לשלם להקדש דמזיק הקדש פטור וגם פתיב פאשר נמם לעשות לאחיו ולא להקדש אבל מ"מ עדים מהני להקדש דלא בעינו בהקדש עדות שאתה יכול להזיקה, וא"כ מיושב קושית הבשמים ראש למ"ל קרא לפסול סומא מעדות הא הנה עדות שאאילה"ז וכן קושית

רע"א למ"ל קרא בב"ב דף קנ"ה למעט קטן מעדות הא הנה עדות שאאילה"ז דבעינו
מיעוט לענן הקדש ודו"ק: ד"ה דהבא דכלתיה דנון וכו' בשמ"ק מגיה בדפיבור זה ויש
בדברי שמ"ק פאן חסרון הנפר: ע"ב במשנה נהנה בכחצי פרוטה וכו' עד שיהנה בשו"פ
ויפגום בשו"פ בדבר אחד עכ"ל המשנה, מבואר דגם הפגם צריך להיות בפרוטה וכן
פסק הרמב"ם, ויש להסתפק אם היתה ההנאה יותר על הפגם פגון שנהנה הנאה שההנאה
שנה סלע והפגם היה רק בשקל אי אזלינן אחר הפגם או אחר ההנאה, וכן להיפך אם
הפגם היה בסלע וההנאה בשקל איך הדין לענן הקרן והחומש, ואולי אזלינן תמיד אחר
המרוכה וכעת צ"ע, ולענן אי בעינו כוונת באכילה לענן מעילה מבואר הדבר בפסחים
(דף ל"ג ע"א) דיש מחלוקת דמנאי בזה ונראה דלמ"ד כוונת בעינו בין בשוגג בין במזיד
בעי כוונת ועיין מל"מ פ"א מה' מעילה: שם במשנה אין מועל אחר מועל אלא בבהמה
וכו', דוקא בבהמת קדשי מזבח יש מועל אחר מועל אבל בבהמת קדשי בדה"ב פיון
שמועל בה פעם אחד יצאה לחוליו, פיון דבני פדייה ניהו, זולת תרה אדומה דאע"ג
דמבדה"ב קאמי יש בה מועל אחר מועל ככתוס' מנחות (דף נ"א ע"ב) דיבור המתחיל
חטאת וכן הביא השמ"ק שם ע"ש, ויש לי בזה דברים ארוכים אבל מקומם ברמב"ם פ"ב
מה' מעילה ה"ה וכן אני מקצר בזה: שם במשנה אלא בהמה וכ"ש בלבד, בע"ז (דף
נ"ג) אמרינן צפונית מנרחית בה גנזו בית חשמונאי אבני מזבח ששקצום וכו' אר"פ התם
קרא אשפחו ודרשו דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה, וכתב שם הבעה"מ נאי קשיא לך
מ"ש אבני מזבח דנפקא לחולין ע"י פריצים וכלים דאחז דלא נפקא לחולין ע"י ישראל
דבני מעילה ניהו, כ"ש שאני כההיא דתנו אין מועל אח"מ אלא בבהמה וכ"ש בלבד
אבל שאר הקדישות פגון אבני מזבח וכספה וזבה של ירושלים היו יכולים לצאת
לחולין ע"י ישראל דבני מעילה ניהו וכו' וכיון דמעל נפקי לחולין אבל ע"י עכו"ם דלאו
בני מעילה ניהו לא, ומשו"ה הוצרך ר"פ לשנויא התם קרא אשפחו ודריש שע"י פריצי
ישראל יצאו לחולין דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה עכ"ל, והרמב"ן במלקחיות שם
השיג עליו דמזבח פלי שרת הוא והביא ראיה מדפריד ואמאי לתברינהו ולשקלו
לנפשייהו, ואמאי לא פריד אפי' אמרינן דקנסום אמאי לא נפקא לחולין ע"י פדיון דכיון
דאבני מזבח לאו כ"ש אינון נפקי לחולין ע"י פדיון, אלא ודאי דמעיקרא לא קשיא ליה
לאפקעינהו לחולין ע"י פדיון פיון דהו כ"ש דמזבח נמי פלי שרת הוא, ועוד שהרי
מקדש עצמו יצא לחולין ע"י וכו' דהא בבית דכתיב בה ובאו בה פריצים וחללוה והתם
אין בו מעילה, אלא ודאי דיצא לחולין ע"י עכו"ם אע"ג דלאו בני מעילה ניהו דכתיב
ונתתיו בידי הזרים לבז ולרשעי ארץ לשלל וחללוה וכלים דאחז לא יצאו לחולין דלא
בישראל כתיב קרא עכ"ל, והמתבאר מדבריהם דדעת בעה"מ דהא דבאו בה פריצים
וחללוה מתורת מעילה נגעו בה, ולכן דוקא אבני מזבח שאינם פלי שרת לשיטתיה יוצאין
לחולין ע"י מעילה ודוקא ע"י ישראל הפריצים דבני מעילה ניהו.

אבל כ"ש או אפי' דלאו כ"ש אף ע"י פריצי עכו"ם דלאו בני מעילה ניהו לא נפקי
לחולין, והרמב"ן ס"ל דמזבח נמי כ"ש הוא ומ"מ יצאו אבניו לחולין ע"י עכו"ם מגזה"כ
אבל ע"י ישראל דלא גלי קרא נשאר הפלל דאין כ"ש יוצאין לחולין ולכן כלים דאחז
נשארו בקדושתן ולא נתחללו, ויש להביא ראיה להרמב"ן מהא דגדרים (דף ס"ב) אמר
רבב"ח כל המשמש בכרתה של תורה מעל וכו' ומה בלשצר שנשפתמש בכלים שנעשו

פלי חול וכו' ע"ש אלמא דאפי' כ"ש נעשו חולין ע"י פריצים, וגם דעת הרמב"ם נראה פהרמב"ן שקהרי בסוף פרק ו' מה' מעילה פסק דאין מועלין בשיירי הלשפה וגם פסק בפ"ד ה"ח מה' שקלים דמזבח העולה וההיכל והעזרות באין משיירי הלשפה, וא"כ אף דמגמ' דנבחים (דף כ"ג) משמע להדיא דמזבח החיצון אינו פלי שרת דאמרין התם דאין מזבח החיצון מקדש פסולין אלא הראוי לו והפנימי בין הראוי לו ובין שאין ראוי לו, מ"ט האי ריפפה והאי פלי שרת ע"ש, אלמא דמזבח החיצון אינו פלי שרת מ"מ פיון דבא משיירי הלשפה ואין בו דין מעילה ולא נפיק לחולין ע"י מעילה פיון שאין מועלין בו, אלא ע"כ לומר דגם הרמב"ם ס"ל פהרמב"ן דבאו בה פריצים וחללוה גזה"כ דיצאו לחולין ע"י עפוי"ם הוא, והיינו מהאי קרא דונתתיו ביד זרים לבז ולרשעי ארץ לשלל וחללוה וכבר האריך בזה הפרוץ טעם בסוגיא דא"א אוסר דבר ש"ש ע"ש: ולענן שאר קדשי מזבח מלבד בהמה דעת הרמב"ם דכבהמה דמי דכן מפורש בפ"ו מה' מעילה ה"ה ונ"ל, ויראה לי שדין המנחות והעופות והנסכים וכ"ש פדין הבהמה שפולן קדוה"ג עכ"ל ומהראב"ד שם אין הכרח דפליג ע"ז, ולכאורה מפשטות לשון המשנה משמע ודוקא בהמה וכ"ש אבל אינה לא מדלא קתני אין מועל אח"מ אלא בקדשי מזבח בלבד וקתני אלא בהמה וכ"ש בלבד משמע דשארי קדשי מזבח אין בהן מועל אח"מ, אבל יפה כתב התפא"י במשניות פאן דבגמ' מוכרח פהרמב"ם דהרי מסקנת הגמ' פאן דאיכא בין ת"ק לרבי דאמר פל שאין לו פדיון יש בו מועל אח"מ בנהגה מעצים או מבהמה שהוממה עיין בגמ', ולמה דחיק פולי האי לימא דאיכא בינייהו מנחות ועופות ונסכים.

אלא ע"כ דבאלו גם ת"ק מודה דיש מועל אח"מ ובהמה וכ"ש דנקט הוא משום דכבהמה פתיב איל האשם ובכ"ש אית קו"ח פדאמרין בגמ', אבל ממילא ה"ה פל הנקרבין ע"ג מזבח דדמו לבהמה ועוד גזבר בזה בסד"ש: שם פיצד רכב ע"ג בהמה ובא חבירו ורכב וכו', התוס' בסנהדרין (דף פ' ע"א) ד"ה בשור שלא נגמר דינו וכו' פתבו ונ"ל אבל מתניתין דנבחים חיישינו טפי לתקלה דאיכא פמה ספק איסורין לפי שהו מוקדשין פגון רכב ע"ג שור וכו', וביאר המהרש"א ו"ל דברייהם דרכיבה על שור הוא שלא פדרף הנאתו ע"ש, ותמה עליו בספר מראה פהו דהרי במעילה נמי בעינו פדרף הנאתו פדאיאתא בתוס' פסחים (דף כ"ו ע"א) ואף שפתיב המהרש"א שם דהיינו רק לרבא מ"מ מוכח עכ"פ ממשנתנו לרבא מיהא דרכב ע"ג בהמה דחייב קרבן מעילה ומשנתנו בקדשי מזבח איירי דליכא לאוקמי אלא בשור דהרכיבה היא דרף הנאתו בשור, ובנדאי אין לומר דבזה גופא ג"כ יפלוגו אפיי ורבא אי רכיבה בשור הנה פדרף הנאתו דזהו פלוגתא בפציאות והקושיא עצומה, אף מ"מ יש מקום לומר דכינן דכתבו התוס' בכ"מ דמשנתנו לאו במעילה מטעם הנאה איירי אלא מטעם הוצאה רשות לרשות.

עיין בדברינו בתוס' ד"ה אין מועל אחר מועל, א"כ שפיר י"ל דרכיבה הנה בשיר שלא כדה"נ ומ"מ רכיבה אפשר דהנה קנין אף בשור ומעל משום הוצאה מרשות הקדש וק"ל: שם תלש מן חטאת וכו' פולן מעלו, יש לתמוה דהרי מבואר בתוס' בכורות (דף כ"ה ע"ב) ובר"ש פ"ג דערלה דאין בצמר של עולה אפי' תמימה מעילה וה"ה בצמר חטאת פדאיאתא שם ודף כ"ו ע"א) דחטאת ואשם דלכפרה אתו לא משהי להו הרי דאפי' מדרבנן אין מעילה בצמר של חטאת ואיך נפרנס משנתנו, ובשמ"ק פאן הקשה זה ותיירץ דתלש דהכא מייירי בתלש מבשר חטאת חסר מתוס' עכ"ל השמ"ק אבל הרי המפרש ורגמ"ה

כתבו מפורש דתלש מהחטאת אצמר קאי ועליהם נשארה התמיהה, ועיין מש"כ לעיל ודף י"ח ע"ב) בתוס' ד"ה אכילתו ואכילת חבירו שע"פ דברינו שם יש ליישב גם פאן ע"ש היטב, ומ"מ הדבר צ"ע, ובמשנה הקודמת בריש פרקין הנהגה מן החטאת פשהיא חיה לא מעל עד שיפגום והגירסא במשנה שבמשניות וכן ברמב"ם התולש מן החטאת פשהיא חיה, ופלפל שם התפארת ישראל למה נקט תלש ולא נקט גזז ובנו הג"מ ברוך יצחק ז"ל הקשה אהא דאיתא בגמ' ודף י"ט ע"א) מפדי אי בבהמה תמימה היינו פוס של זהב דהרי בגיזת תמימה לא נהנין ולא מועלין דמ"ש מחלב המוקדשין, ותירץ לו אביו בתפא"י דגיזה שאני דמחמת לגוף הבהמה וגם מכחישה בגיזתה להכי מיקרי שפיר קדשי ה' עכת"ד, ותמיה שלא זכר פלל דברי התוס' בבכורות והר"ש בערלה שהבאני, ומחונרתא דגם שם אי גרסינן תלש יהיה הפונה דתלש מבשר החטאת כמש"כ השמ"ק בשם התוס' פאן.

אבל מה נעשה עם הרמב"ם פ"ו ה"ב ממעילה שפתב מפורש ק"ק התמימים שתלש מצמרן וכו' מעל עכ"ל הרי דמפרש להדיא על הצמר וצ"ע"ג: שם דתנו רבנן האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין רבי אומר עצים קרפן הוועונוין וכו', בתוספתא דשקלים פ"ג תניא האומר הרי עלי עצים מביא דמי שני גזירי עצים ונותנן לשופר ולוקחין פהגים בהן עצים ומקריבין אותן ע"ג המזבח וניאותין בהן ואין מועלין בהן ואם הקריבן בחוץ פטור, ואם אמר הרי עלי שני גזירין אלו למזבח פהן מקבלן ממנו ומקריבן ע"ג מזבח ואין ניאותין בהן אבל מועלין בהן ואם הקריבן בחוץ חייב דברי רבי, וחכמים אומרים אם הקריבן בחוץ פטור ואלו נופלין בלשכת דיר העצים עכ"ל התוספתא, מבואר מזה דבלא אומר אלו לא פליג רבי ורק באמר אלו פליג רבי וס"ל דאקדישינהו קדוה"ג וקרפן גמור הם, והא דקתני בתוספתא אלו ואלו נופלין בלשכת דיר העצים אזלי אליבא דרבנן, אבל לרבי באמר אלו טעונוין תנופה הגשה וקמיצה ומלח ועצים אחרים להקטיר קומצו דכל דין מנחה עלליהו ומשו"ה אם הקריבן בחוץ חייב אליבא דרבי, וכתבו התוס' במנחות (דף כ' ע"ב) דלרבי עצים טעונוין ימין וקדוש פלי, ועוד איפא לאשכוחי דלרבי הולכת העצים למזבח בעי פהונה פכל מנחה ולרבנן דינן פעצי המערכה דלא בעו פהונה כביומא (דף כ"ז ע"א) ע"ש, והא דקתני בתוספתא דבלא אומר אלו ניאותין בהן ואין מועלין בהן לכאורה השתא דנאותין בהן לכתחילה אין מועלין בהן מבעיא, ועוד קשה דאמאי באמת לא ימעלו בהן וכי גריעי מקדושת דמים דנמי מועלין בהן ומכ"ש עצים דחזו גם למזבח, ונראה דהאי ניאותין בהן אפנהים דלעיל קאי דקתני ולוקחין בהן פהגים עצים וכו' ועלליהו קתני וניאותין בהן פלומר הפהגים לצורך קרבנותיהם דתנאי בי"ד הוא פדתנן בשקלים (פ"ז מ"ז) דלצורך בישול קרבנות מותרין ליהנות ולשרפת הפסח שנטמא פולו או רובו או לציקנין אפי' בנטמא מיעוטו פכפסחים (דף פ"א) (ומה שיש להעיר בזה דכיון דכל ההיתר הוא משום דלב בי"ד מתנה ונהרי פהקדש יחיד אין אומרים לב בי"ד מתנה כמש"כ התוס' במכילתין לעיל ודף י"ד סע"א) נתבאר אצלנו בעז"ה במקו"א] והא דקתני ואין מועלין ע"כ הפונה דאין בהן מועל אחר מועל ועיין פינוצא בזה בתוס' מנחות (דף נ"א סע"ב) לענין פרה אדנומה, דכיון דהווי רק קדושת דמים פינון דמעל בהן נפקו לחולין (ודע דכל זה הוא קודם דשפינהו בקרדום פלי שרת אבל אחר דשפינהו ודאי דיש בהן קדושה"ג עיין נבחים (דף ל"ד ע"א) ובתוס' שם

ד"ה שקידוש ובמנחות (נדף ק"א ע"ב) בתוס' ד"ה אע"ג] ולפ"ז הא דקתני בסיפא דתוספתא דבאמר אלו מועלין בהן היינו נמי דיש בהן מועל אחר מועל, והיינו דוקא לרבי דדין מנחה יש להן אבל לרבנן אפי' באמר אלו אין בהן מועל אה"מ דהווי רק קדושת דמים, ומה טוב ומה נעים עתה פאן אוקימתא דרבא בסוגיין דאמר דאיפא בינייהו בין רבי לרבנן עצים, דהרי פן מפנרש בתוספתא דלרבי יש בעצים מועל אחר מועל, ועיין בתוס' מנחות (נדף כ' ע"ב) ד"ה לדברי רבי שהקשו דמנ"ל לרבי להקיש עצים למנחה שנקמצת הא איפא טובי שאינן נקמצות ותירצו ע"ש ועוד הקשו הא בעצים לא שייך קומץ דכולן נשרפין ותירצו דאשפחן כה"ג ע"ש, ונוראות נפלאתי על הפי' קדמון מכתב יד שנדפס פאן בדפוס ווילנא בסוף הפרק שפתב וז"ל, וא"ר לדברי רבי עצים צריכין קמיצה פ"י קמיצה שצריף להביא עליהו מנחת סולת ושמן פמו שמביאין על קרבן מנחת נסכים וצריף לקמוץ אותה מנחה והשאר נאכל לפהגים עכ"ל, ותמיהני דא"כ מנ"ל לרבי הא נהרי מנחת נסכים אין בה קמיצה כלל כמבואר במנחות נדף ע"ד ע"ב) במשנה ואין בה הגשה כמבואר שם נדף ס' ע"ב) ע"ש, וגם לפ"ז הרי אינה באה בגלל עצמה וממילא אין טעון הגשה כבמנחות שם (נדף ס"א ע"א) ומלבד זה הוא זר מאוד, וכך הראשונים פ"י כפשוטו דמרסק העצים עצמן וקומצן ומקטירן ע"ג המזבח והשירים מהעצים שורפן נמי על המזבח כמש"כ התוס' במנחות (נדף כ' ע"ב) הנ"ל ובפ"י רגמ"ה בזבחים ק"ו ע"ב פתב שהשירים לפהגים ודו"ק: ובעיקר טעם מחלוקת דרבי ורבנן י"ל לפ"מ דאמרינן במנחות (נדף ס"ב ע"ב) ובפסחים (נדף ל"ג ע"א) דאמר שם ר"פ אליפא דרבי דס"ל דון מינה ומינה, [עיין בגליון הש"ס לרע"א במנחות (נדף ק"ז סע"א) מש"כ על התוס'] ורבנן סברי דון מינה ואוקי באתרה, והרמב"ם פסק כרבנן דדון מינה ואוקי באתרה כביבמות (נדף ע"ח ע"ב) לענין ממזרת עד עשרה דורות ובזבחים (נדף צ"א ע"ב) ובמנחות (נדף ק"ז ע"א) ובחולין (נדף ק"כ ע"ב), וא"כ י"ל דגם פאן בהכי פליגי דרבנן ס"ל דנהי דילפינן עצים ממנחה דמה מנחה מתנדבין אף עצים מתנדבין, אבל אח"כ אמרינן אוקי באתרה דעצי המערכה מה עצי המערכה אין צריכין קמיצה ותנופה והגשה וכו' אף המתנדב עצים ליפא כל הני, ורבי לשיטתיה דאמרינן דון מינה ומינה דמה מנחה צריכה כל הני אף מתנדב עצים פן ועיין בספר דורש לציון דרוש ז' בהגהות פן המספר ובספר מלוא הרועים ערך דון מינה ומינה, ולענין מה דקשה איך יכול היחיד להתנדב עצים למערכה הא העצים צריכין להיות משל ציבור פכר הקשה פן בירושלמי תענית (פ"ד ה"ד) ומשני דבעינן באמת שימסרם לציבור, ויש לי בזה אריכות דברים למה לא נזחוש שפא לא ימסרם לציבור יפה והבאתי מה שכתבו בכעין זה המל"מ והשעה"מ בה' שקלים אבל פאן אין להאריף בזה ובקונטרסי יתבאר איה"ש: אמר רבא לדברי רבי עצים טעונין עצים, מכאן מוכח לענ"ד דבלא עצים לא הוה הקטרה כמש"כ הגאון מלבי"ם פ' שמיני סי' ט"ז דלא פהרשפ"ם שהביא שם ודו"ק היטב: שם ר"פ אמר קדשי מזבח תמימין ונעשו בע"מ ועבר ושחטן איפא בינייהו דלרבנן הוה פקדושת דמים ואין בהן מועל אה"מ, ולרבי פינן דכבר נשחט ואי אפשר עוד בהעמוה"ע ושוב לא שייך ביה פדיון אלים קדושתיה ויש ביה מועל אחר מועל, וזהו דקאמר רבי כל דבר שאין לו פדיון פלומר בין שאין לו פדיון מפני שהוא תמים ובין שהוא בעל מום אלא שאין לו פדיון מדנשחט ואי אפשר בהעמדה והערכה, בכללן יש בהו מועל אה"מ, מיהו זה ברור דכל

המעילה פאן אף לרבי הוא רק מדברבנו דמדלא חזי למידי הו"ל פקדשים שמתו שיצאו מידי מעילה דבר תורה, דכינו דנקברין לא הנה תו מקדשי ה' פדאימתא בריש מכילתין, ועיין ברמב"ם פ"א מה' פסולי מזבח הי"א בכ"מ ובלח"מ דהכ"מ פתב דטעמייהו דרבנו הוא משום דמפרפסת ראוייה להעמדה והערכה והדין עמו עיין בתוס' חדשים במשניות פאן, והמפרש והתוס' פאן דלא מפרשי הכי הוא משום דאזלי בשיטת התוס' חולין (דף פ"ד ע"א) ובשאר מקומות עיין מל"מ פ"ה מה' ערכין הי"ג ועיין בדברינו לקמן בתוס' ד"ה קדשי מזבח, ודע דמש"כ רש"י במנחות (דף ק"א ע"א) דאפי' בהמת בע"מ שגאמר בה פדיון לאחר שקדשה בכ"ש כגון שגשגטה לא אשכחן בה פדיון היינו רק בנעשה המום אחר שחיטה בעודה מפרפסת כמש"כ הרש"ש שם אבל לא בנעשה המום מחיים וקצרותי, אח"כ ראיתי בשמ"ק פאן אות כ"ב שעמד בזה והביא בשם מהר"ם דבנהנה מחיים איירי קודם העמוהע"ר לשיטת התוס' פאן וכבר כתב פאן בתוס' רע"א למשניות דהתוס' לא גרסי ועבר ושחטן וכ"כ גם הבה"ז ודו"ק: ברש"י ד"ה ופגם בשו"פ בדבר אחר כגון ששפד משקה ולא נהנה מהן וכו' עכ"ל וכ"ה ברגמ"ה, אבל קשה דבאופן זה בלאו"ה פטור דהוא רק מזיק הקדש, ודברי הרמב"ם בפיהמ"ש פאן ובספרו היד יותר מדוקדקין עיי"ש ודו"ק, והלשון וקסבר וביותר ברגמ"ה שכתב האי תנא סבר נמי אינו מוכן דמי לית ליה דבעינן דומיא דתרומה: ד"ה ר' נחמיה וכו' פלומר פיון דכלי שרת חמירי כל כד שמיבאין אחרים לקדושה ויש בהן מעילה וכו' עכ"ל, ברגמ"ה ליתא להני שלשה תיבות ויש בהן מעילה וכן נכון כמש"כ בפ"ה רגמ"ה, דהרי מעילה יש בקדשים משקדשו קדושת פה גם קודם קידוש פלי פדאימתא במכילתין לעיל פרק ב' ובדוחק י"ל דכונתו היא דכלי שרת מקדשן קדוה"ג שיהא בהן מועל אחר מועל, ולא יהא בהן שוב פדיון ונהו עיקר פוננת הקו"ח דאם אחרים מביא לידי קדושה שיהא בהן מועל אחר מועל הוא עצמו לא כ"ש שיהא בו מוא"מ, והנה נסתפקתי שמן המשחה שעשה מרע"ה אם הנה בו מועל אחר מועל עיין פרייתות (דף ה' ע"ב) משה רבינו הנה דואג שמא מעלתי בשמן המשחה וכו' ועדיין הנה אהרן דואג שמא משה לא מעל ואני מעלתי ע"ש, ונראה לי לכאורה דלר' נחמיה יש בו בנדאי מועל אחר מועל מהאי קו"ח דאם אחרים מביא לידי קדושה הוא עצמו לא כ"ש שהרי כל הפלים שעשה משה משיחתו מקדשן משא"כ לרבנו דלית להו קו"ח זה ויתבאר יותר איה"ש במקום אחר: ד"ה רבי אומר עצים קרבן הן וכו', המפרש וגם הרגמ"ה לא ביארו פאן מה יעשה בהקומץ ובשירים, וכבר הבאתי בגמ' דברי התוס' במנחות (דף כ' ע"ב) שביארו יפה דהקומץ קרב לעצמו והשירים לעצמן וכן משמע ברש"י שם, ועיין בשמ"ק במנחות (דף ע"ד ע"א) אבל הרגמ"ה במנחות שם (דף ק"ז ע"א) כתב דהשירים לפהגים מבואר דלא פתוס' אבל איני יודע מה יעשו הפהגים עם העצים ולהוציאן מעזרה לכאורה ודאי דאסור, וקשה לי לרבי אמאי לא נזכר דבעי נמי לבונה כלכל מנחת יחיד ורואה אני שלא ירדתי עדיין לעומק הלכה זו: בתוס' ד"ה אין מועל אחר מועל וכו' ור"י מפרש דהתם בגזברין עסקינן וכו' עכ"ל, המל"מ פ"ו ה"ד מה' מעילה הביא תוספתא זו ואת אשר פרושו בה הראשונים ז"ל, ועיקר הדבר הוא לשיטתם דהא דאין מועל אחר מועל בקדושת דמים הוא בהוציא הראשון מרשות לרשות דוקא, אבל אם נהנה בעצמו לא יצא לחולין אלא א"כ סבר שהוא של אחר אבל אם סבר שהוא שלו ונהנה לא יצא לחולין ומעל גם השני, ויש לתקור מנ"ל

סָבְרָא זו דְהַעֲיָקָר תְּלוּי בְהוֹצָאָה מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת, אִךְ י"ל דְכֵינּוּ דְעֵיקָר דִּין דִּי צִיּוּאָה לְחֻלְיִין ע"י מְעִילָה יִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְתַמְעוּל מְעַל אִין מְעִילָה אֱלָא שְׁיֻנּוּי וּע"כ דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין דַּא"ל כִּי אַמְאִי מְעַל בְּהוֹצִיאָה מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת בְּלֹא הִנָּאָה פִּינּוּ דְעֵדְיִין בְּרֻשּׁוֹת הַקְדָּשׁ הוּא נְמִי, וּלְשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּהוֹצָאָה מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת לֹא בְּעֵינּוּ דִּין הִנָּאָה פְּלִל, אֲבָל הֵיכָא דְהַמְעִילָה הִיא מְשׁוּם הִנָּאָה בְּאַמְתָּ לֹא יִדְעֵינּוּ דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין וּמְמִילָא יֵשׁ בּוּ בְּאַמְתָּ מוּעַל אַחַר מוּעַל, אֱלָא דַלְפ"ז הֵיכָא דְסָבֵר דְהוּא שְׁל אַחֲרִים וְנִהְיָה בּוּ דַג"כ נִפְיָק לְחֻלְיִין מִנ"ל הָא דִּילְמָא חֲזִיב עַל הַהִנָּאָה לְחֻד וְהָרִי פֹאן מְבֹנְאָר דְגַם בְּאַנְפֹן זֶה אִין מוּעַל אַחַר מוּעַל, וְכֵן מְבֹנְאָר בְּפִסְחִים וְדָף כ"ז ע"ב) וְבַר"ה וְדָף כ"ח) לְעֵינּוּ שׁוּפָר שְׁל עוֹלָה וּבְעֵרְכִין (דָּף כ"א ע"א) גְּבִי הִדָּר בְּבֵית שְׁל הַקְדָּשׁ, וְאַף דְהַתּוֹס' בַּב"מ וּבְמִנְחֹת דִּימּוּ הָא דְהִדָּר בּוּ מְעַל לְמִשְׁאֵיל קַרְדּוּם דְלֹא יֵצֵא פִּילּוּ לְחֻלְיִין הָא לֹא אִירְיָא דִּישׁ לְחַלְקָ בֵּין מִשְׁאֵיל קַרְדּוּם שְׁפָכֵר הוּא שְׁל הַקְדָּשׁ לְהֵיכָא שְׁדָר בּוּ הַשׁוֹכֵר וְאַח"כ הַקְדִּישׁוּ הַמְשַׁכֵּיר דְאַפְשָׁר דְמְעַל לְפִי פֹלוּ דְהָנָה שׁוֹאֵל שְׁלֹא מְדַטְעַת דְהָנָה גִזְלוֹן אֲפֹלוּ וְאַכְמ"ל בְּזֵה, עַכ"פ מְבֹנְאָר דְגַם אִם נִהְיָה יוּצָא לְחֻלְיִין וְקִשָּׁה דִּמְנ"ל הָא, וְעוֹד אִי נִימָא דְעֵיקָר הָא דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין מְהֵכָא יִלְפִינּוּ לֵה מְדַחֲזִיב אַמְוִצִיא מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת בְּלֹא הִנָּאָה, א"כ לר"מ דְאָמַר בְּמִזִּיד מְתַחַלְל וּבְמִזִּיד הָא לֵיפָא מְעִילָה וְא"כ מִנ"ל דְמְתַחַלְל וְיוּצָא לְחֻלְיִין, וְאַמְתָּ דְהַתּוֹס' בְּקַדוּשִׁין (דָּף נ"ג ע"ב) פְּתִבוּ דְמְקַרָּא דְתַמְעוּל מְעַל מְשַׁמַּע דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין אֲבָל כְּבָר תְּמָה עֲלֵיהֶם הַפְּנ"י שְׁם דְהָא תַמְעוּל מְעַל בְּשׁוֹגֵג פְּתִיב לֹא בְּמִזִּיד, וְהַפְּנ"י בְּעֵצְמוֹ כְּתִב שְׁם דְמְסָבְרָא יִדְעֵינּוּ זֶה דְכֵינּוּ דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין ע"י פְּדִיוֹן דְרָף מְקַח וּמְמָכֵר ה"ה דִּיּוּצָא לְחֻלְיִין ע"י מְעִילָה דְהוֹצָאָה מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת, אֲכֵן הוּא בְּעֵצְמוֹ הַקְשָׁה עַל סְבָרְתוֹ מְהָא דְקְדוּהָ גְּמַתְחַלְל בְּמִזִּיד לר"מ וְדַחֲזִיק לֵה בְדוּחַק, בְּאַנְפֹן שְׁעֵדִינּוּ לֹא נִתְבָּרְרָה לְנוּ שִׁיטַת הַתּוֹסְפָתָא בְּזֵה וּבַש"ס דִּילָן לֹא מְצִינוּ חִילּוּקִים אֵלוּ.

וְלִכֵּן לְשִׁיטַת הַרְאָב"ד הַש"ס דִּילָן חוֹלֵק בְּאַמְתָּ אַתּוֹסְפָתָא בְּזֵה וְלִהְרַמְב"ם יֵשׁ שִׁיטָה אַחֲרָת וּלְשִׁיטַתוֹ י"ל דְש"ס דִּילָן לֹא פְּלִיג עַל הַתּוֹסְפָתָא, וְהַאֲרִיכוּ בְּזֵה נוֹשְׂאֵי פְּלִי הַרְמְב"ם וּלְשִׁיטַתוֹ בְּדָרְף שְׁיֻמוּשׁ לְעוֹלָם אִין הַחֲפֵץ יוּצָא לְחֻלְיִין אִפִּי בְּקַדוּשׁ דְמִים וּמִשְׁנָה דְרַכֵּב ע"ג בְּהֵמָה בְּקַדוּשַׁת דְמִים מִיָּרִי, וְהָא דֹאִין מוּעַל אַח"כ מְעַל בְּבִהֵמָה וְכ"ש הֵינּוּ בְּהִקְנָהוּ לְאַחַר בְּמִתְנָה אוֹ מְכַר, וְגַם שִׁיטָה זֹה קִשָּׁה מְאוּד וְהָרִי מְבֹנְאָר בַּר"ה שְׁם דְבִשְׁוּפָר אִם תִּקַּע בּוּ יֵצֵא לְחֻלְיִין, גַּם הָא דְתַנּוּ תַלְשׁ מִן הַחֲטָאת וּבָא חֲבִירוֹ וְתַלְשׁ וְכו' פֹּלוֹן מְעַל לְשִׁיטָה זֹה מ"ש חֲטָאת דְנִקְטָ אִפִּי בְּקַדוּשַׁת דְמִים נְמִי הֵכִי הוּא, גַּם מִש"כ הַמַּל"מ דְלִרְבִּנּוּ דַר' נְחֻמָּה פְּלִי שְׁרַת אִין בְּהֵן מוּעַל אַחַר מוּעַל אִפִּי ע"י תַשְׁמִישׁ וְרִאֲיִיתוּ הִיא מְדַאֲמְרִינּוּ בַגַּמ' דְמִתְנִיתִין ר' נְחֻמָּה הִיא וְלֹא רַבִּנּוּ וְהָרִי מִתְנִיתִין ע"י תַשְׁמִישׁ אִיָּרִי, תְּמוּהָ מְאוּד דְאִטּוּ כ"ש יִגְרַעוּ לְרַבִּנּוּ מְקַדוּשַׁת דְמִים דְלִכוּ ע"י תַשְׁמִישׁ יֵשׁ בְּהֵן מוּעַל אַחַר מוּעַל, וּבְכָלֵל הַדְּבָרִים נִפְלְאוּ מְמַנִּי וְלֹא אִדַּע עַכְת"ד הַקְרָן אוֹרָה פֹאן וְעֵינּוּ בַתְּפֹא"י בְּמִשְׁנֵיּוֹת פֹאן וְעוֹד יִתְבָּאֵר אִיה"ש, מִיָּהָ הָא פְּשִׁיטָא לִי דְמִזִּיק הַקְדָּשׁ לֹא מְבַעֲיָא לְהַסּוֹבְרִים מִה"ת אִף מְקַרְן פְּטוּר אֱלָא אִפִּי לְמ"ד דְקַרְן חֲזִיב מִה"ת וְכֵן הִיא דַעַת רַוְבָּא דְרַבְּנוֹתָא, מ"מ אִין הַחֲפֵץ יוּצָא לְגַמְרִי לְחֻלְיִין וְהַנְשָׂאֵר מִהַקְדָּשׁ הָרִי הוּא הַקְדָּשׁ פְּשִׁיטָה אִף לְאַחַר שְׁשִׁילָם הַמִּזִּיק מִהַשְׁפָּסִיד, דְהָרִי יוֹתֵר מִמָּה שְׁהַזִּיק אִינוּ צָרִיף לְשַׁלֵּם וְהַשְׁבָּרִים נִשְׁאָרִין לְהַקְדָּשׁ וּקְדוּשָׁתוֹ עֲלֵיהֶן וְהַאֲרַכְתִּי בְּזֵה בַמְקוּ"א לְפִי שְׂרִיאִיתִי לְאַחַד הַגְּאוּנִים הָאֲחֵרוֹנִים שְׁכַתְּבֵ דְגַם מִזִּיק הַקְדָּשׁ יוּצָא הַקְדָּשׁ לְחֻלְיִין וְלַעַנ"ד אִין הַדְּבָר פֹּן:

נשוב בעזה שיש"ת ונשנה ענין דף זה והקב"ה חדי בפלפולי דאורייתא, הנה הגאון ר' יצחק שמעלקעש ז"ל בב"ק דף ע"ו בקא דגונב הקדש מבית בעלים דס"ל לר"ש בקדשים דחייב באחריות חייב בדו"ה, ומקשה שחייטא שא"ר היא, ומשני ר"ל בשוחט בע"מ בחוץ, ומקשה שחייטא מתרת ונהלא פדיה מתרת, וכתבו התוס' ד"ה ונהלא פדיה דמסתמא לא נודע להגנב שהיא דהקדש עד שגאכלה דחו לא מיפרקא, הקשה דא"כ הגנב מעל בשעה שגנב משום שינוי רשות, וכיון דבע"מ מהני פדיון הרי יצאה לחולין ע"י מעילה וא"צ פדיה כלל ומאי מקשה ונהלא פדיה מתרת, ובשלמא לר"ת דמפרש דמייירי בתם ונעשה בעל מום ויכול לפדות בשעת פרקוס ע"ש, י"ל דמייירי דבשעת גנבה הנה תם ובתם הרי יש מועל אחר מועל, ואפי' אם הנה בע"מ בשעת גנבה י"ל דר"ש ע"כ פרבי ס"ל במעילה (דף י"ט) בתם ונעשה בע"מ יש מועל אחר מועל, וכתבו התוס' הטעם דהואיל דבעי העמוהע"ר ואינו נפדה בקל, ורבו דרבי שם ס"ל דלא בעי העמוהע"ר ומשו"ה אין בו מועל אחר מועל, וכיון דלר"ש קדשי מזבח בעו העמוהע"ר יש בו מועל אחר מועל, מיהו ברש"י במעילה שם משמע דדוקא לאחר שחייטא שאין יכולין לפדות יש מועל אחר מועל, א"כ בשעת גנבה שהיו יכולין לפדות אין מועל אחר"מ אף לרבי וצ"ל דבשעת גנבה הנה תם, אבל לרש"י בב"ק שם דמייירי בע"מ מעיקרו ובזה לכו"ע אין מועל אחר"מ הדבר תמוה מאוד והיא קושיא עצומה, וצ"ל לפמש"כ התוס' שם ד"ה ור"ל דר"ל קאי לפי דבריו דמוקי מתנייתין בהקדושו בעלים בבית גנב מוקי בשוחט קדשים בחוץ, ולפ"ז בשעת גנבה לא הנה עדיין הקדש ולא מעל בהגנבה ומשו"ה שפיר מקשה, [הנה מש"כ רש"י במעילה דף י"ט ע"ב דיש בה מועל אחר"מ בנהגה ממנה אחר שחייטא צ"ע לכאורה, דכיון דס"ל יקברו הו"ל קדשים שמתו דיצאו מידי מעילה כמפורש לעיל דף ט"ז, וצ"ל דרש"י ס"ל דאחר שחייטא בר העמוהע"ר הוא נחזי לפדיון וכ"ש מחיים יש מועל אחר"מ וכפירוש התוס', ומה דס"ל לרבי יקברו ולא דיפדו היינו אם לא פדה בשעת פרקוס, ומש"כ רש"י הנהגה ממנה אחר שחייטא הפונה בעודה מפרקסת דיוכל עדיין לעשות העמוהע"ר ולפדות, ודאמר רב פפא תמימין ונעשו בע"מ איכא בינייהו היינו מחיים או לאחר שחייטא בעודה מפרקסת, ואית הרי רש"י בעצמו ס"ל בב"ק שם דמייירי בע"מ מעיקרו ולא כפי ר"ת וא"כ ע"כ ס"ל דלא מהני העמוהע"ר בשעת פרקוס וסותר פירושו במעילה, אין זה קושיא דהמפרש במעילה אין זה רש"י כמש"כ פבר ודו"ק]: אבל אפתי קשה נהי דלר"ל מייירי בהקדושו בעלים בבית גנב.

מ"מ הרי בשעת שחייטא שעשה הגנב שינוי אז מעל בהקדש פיון שלא ידע שהיא הקדש, כדמפורש לקמן במעילה דף כ' ע"א ובב"ק דף כ' דבעשה שינוי מעל, ועיין בנתיבות סי' ל"ד דבעשה שינוי הנה גנבה חדשה ע"ש שהאריה, וא"כ אם הקדושו בעלים בבית גנב והגנב לא ידע פשעשה שינוי ששחט הרי מעל ויצא לחולין והדקל"ד מאי מקשה ונהלא פדיה מתרת, הא פבר יצא לחולין, ואפי' להתוס' שכתבו בב"ק דף ע"א ד"ה א"ה דשחייטא לא הנה שינוי לקנות, היינו דוקא בתחילת שחייטא אבל גמר שחייטא ודאי הנה שינוי לקנות גמי עיין ב"ק דף ס"ח דמה טביחה דאנהו מעשיו ובתוס' שם, ואין לומר דשחייטא הנה שינוי לקלקל ונהו מזיק הקדש דאין בו מעילה, זה אינו דכיון דמהני פדיון שיהא פשר בע"מ מעיקרו לא הנה מזיק הקדש בהשחייטא דאין זה קלקול פיון דכשר לאכילה, ודוחק לומר דמ"מ הנה מקלקל פיון דבע"מ מעיקרו שרי לעבוד בו אחר פדיונו

והולדות ג"כ מותרין שנה יותר מחיים מלאחר שחיטה ובשינוי דמקלקל הנה מזיק הקדש
דלא מעל ואינו יוצא לחולין ועוד קשה מהא דקאמר הש"ס בב"ק שם ריו"ח מ"ט לא
אמר כר"ל הרי לריו"ח לא מצי מקדיש בבית גנב דהא לא ס"ל פצנועין, וע"כ מייירי
בגנב בהמת הקדש פדמוקי לה בגמ', וא"כ לא מצי לאוקמי בבע"מ מעיקרו דא"כ מעל
בשעת גנבה ויצא לחולין ואינו חייב בדו"ה דשלו הוא טובח, ואף דריו"ח ס"ל שם דף
ס"ת דאף אחר יאוש חייב אטביחה ומכירה דו"ה היינו משום דס"ל יאוש פדי לא קני,
אבל אם קונה קודם טביחה ודאי דפטור מדו"ה, וא"כ אם גנב קדשים ולא ידע שהוא
הקדש כפירוש התוס' דמסתמא לא ידע, יצא לחולין ונהו שלו ואינו חייב בדו"ה ומאי
פריף ריו"ח מ"ט לא אמר כר"ל, ואין לומר דגם אחר שמעל ויצא לחולין לא הנה שלו
דאטו הנה הפקר הרי ודאי הנה שלו וכ"כ המקו"ח סי' תנ"ג ע"ש ונה ברור: ואמנם
קושיא הראשונה יש ליישב דלמ"ד במעילה דף ד' דהיתר זריקה שנינו דכשפכר ראוי
לזריקה אע"ג דעדיין לא נזרק אין מועלין בו, דהעומד לזריקה פזרוק דמי, ה"ה בהקדש
דבר שאינו ראוי לא למזבח ולא לבדה"ב שעומד ע"כ לפדות פדוי דמי, ואין בו מעילה
לר"ש, ומשו"ה ניחא דלא יצא לחולין בטביחה ונהי דאיסור מעילה יש כמש"כ התוס'
ביבמות דף ל"ג ע"א למ"ד דהיתר זריקה, מ"מ פיון דחייב מעילה ליכא אינו יוצא לחולין,
אף א"כ תקשה המשנה דמעילה דף י"ב דתנו דכל שאינו ראוי למזבח ולא לבדה"ב
מועלין בו, ואין לומר דהמשנה שם אתיא דלא פר"ש דהרי כתבו התוס' במעילה דף ד'
ע"א דהפלוגתא אי היתר זריקה או היתר שחיטה או היתר אכילה היא בין לר"ש ובין
לרבנן, וקושיא השנייה דלעיל יקשה יותר דהרי ריו"ח ס"ל דהיתר אכילה שנינו, וכתבו
שם התוס' דגם לר"ש מועלין אף בעומד לזרוק, וא"כ ה"ה בעומד לפדות, וא"כ מאי
קושיא ריו"ח מ"ט לא אמר כר"ל הרי לדידה מועלין גם בעומד לפדות ויצא לחולין ע"י
מעילה של הגנבה, לדברי התוס' דע"כ מייירי בלא ידע שהוא הקדש דאי ביזע שהוא
הקדש מאי מקשה ונהלא פדיה מתרת ע"ש בתוס': ויש לומר בישוב הדבר דאף דנה ברור
דגם לר"ש דס"ל דקדשים שחייב באחריותן פדידה הם, מ"מ מועלין בהם כמפורש
במשנה במעילה פ"ב בחטאת ואשם דמועלין בהו משנהוקדשו ובנדאי רחוק לומר דאתיא
דלא פר"ש.

ובגמ' בב"ק דף י"ב ע"ב פריף הש"ס נכסים שאין בהו מעילה הא מקדש קדשי וחייב
בהזקן כמאן, והקשה הפנ"י דלוקמי כר"ש ותפס עליו הקצוה"ח סי' שפ"ו סק"ז דלר"ש
למה חגי נכסים שאין בהו מעילה הרי אפי' אקדשי קדשים חייב הרי דפשיטא ליה דלר"ש
חייב מעילה בקדק"ד, מ"מ י"ל דזהו דוקא במעילת הנאה דהקדש אבל מעילה דשינוי
רשות כגון דסבר שהוא של חבירו ולקחו לעצמו והוא דבר שהבעלים חייבין באחריות,
פיון דלר"ש רשות הדיוט עליו דמה"ט לא מקרי שינוי רשות ע"י מה שהקדישו לר"ש
בב"ק דף ע"ו ע"ש, אינו חייב קרבן מעילה ע"י שלקחו לעצמו וסבר שהוא של חבירו
וא"כ אינו יוצא לחולין, וא"כ לא קשה שוב שתי הקושיות שהקשינו לעיל ועיינן בכל זה
היטב: והנה ברירש דף ס"ל לר"ש בלקח קני זבין וכו' והביא חטאתו ואשמו מהקדש
דכינו שהוציא מעל ור"י ס"ל עד שיזרק הדם, וכתב רש"י דר"ש ס"ל דכינו שהביא
לעזרה נפטר מאחריות ולר"י לא נפטר עד הזריקה, והקשה הגאון ר' יצחק שמעלקעש
ז"ל אב"ד דק"ק לבוב דהא בב"ק דף ע"ו מוקי ר"י בר אבין שגשפה הדם ומשו"ה חייב

בדו"ה לר"ש, ולרש"י קשה דהרי הבבליים נפטרין מאחריות משעוה שהביא הגבב לעזרה ושוב לא הוה קדשים שחייב באחריותו ופטור מדו"ה, ובזה יש לדחוק דדוקא פשהביא בעצמו לעזרה דהבבליים עשו לחצר דהקדש שליח לקנות הקרבן להקדש אז נפטר מאחריות, אבל פשהגבב הביא לעזרה לא נפטרין הבבליים עדיין מאחריותו, אלא אי קשיא על רש"י הא קשה מהא דתנן הפהנים שפגלו במקדש דמזידים חייבין לשלם לבבליים כדפירש"י בגיטין, וקשה לשיטת רש"י פאן במעילה הא לר"ש פבר נפטרין הבבליים, וכתב הגאון הנ"ל ליישב דאפי' לר"ש לא נפטר בהבאה רק מאחריות גבבה, וכונת רש"י למאי דס"ל לר"י בחולין דף קל"ט דקדשי בדה"ב בפשגבב פטור מאחריות דכל היכא דאיתא ב"ג דרחמנא הוא ובקדמ"ז מודה דלא נפטר, ופירש"י דכי קאמר עלי להביא לעזרה קאמר, א"כ פשהביא לעזרה נפטר מאחריות גבבה והגזבר חייב לשלם להבבליים, ומשו"ה מעל לר"ש פשהביא לעזרה, אבל בנשפף הדם או מת מודה ר"ש דחייבים הבבליים להביא אחר, משו"ה הפהנים שפגלו חייבין לשלם להבבליים ובגבבה הגזבר חייב לשלם להבבליים לר"ש והבבליים מביאין הפפרה, דר"ש לשיטתיה דדבר הגורם לממון פממון דמי, ורק פשגבב חייב הגזבר לשלם עבור הבבליים להכי ס"ל לר"ש דמשעהביא לעזרה מעל: וכ"ז אנו צריכין בלקח חטאת ואשם מדמי הקדש אבל בלקח קני זבין וכו' א"ש אליבא דר"ש בפשיטות דכשהביא לעזרה מעל דנפטר פבר מאחריות לגמרי, דהא בשקלים פ"ז מ"ז דתנאי ב"ד הוא שהקנים הפסולים יביאו משל ציבור לר"ש ור"י ס"ל דהמספק הקנים מביאן ע"ש, וא"כ בהבאת הבבליים לעזרה נפטרין הבבליים מאחריות לגמרי, ולהכי אם הביא קני זבים וזבות מהקדש פיון שהביא לעזרה מעל לר"ש, ור' יהודא ס"ל כר' יוסי בשקלים דהמספק את הקנים מביא וא"כ אם הביא בעצמו הוא עצמו חייב פשגבב להביא אחר, להכי ס"ל דלא מעל עד שגזבר הדם בהקשר וזה נכון מאוד, ורק בהביא חטאות ואשמות מדמי הקדש דס"ל ג"כ לר"ש דמיד שהביא לעזרה מעל באלו אנו צריכין ליישב כמש"כ לעיל, ומדברינו אלה מוכן שיש לדון על דברי הקצוה"ח סי' קכ"ח במה שתמה על התנאים ממשיגה דשקלים הנ"ל, והעיר במשובב נתיבות דהרי במשנה דנדרים שם איתא גם חטאות ואשמות דבהם לא הנה תנאי בי"ד ואיך מוקי לה הירושלמי בבא ליד פהן, ונדחק במשובב נתיבות שם לומר, דלא גרסינן במשנה שם חטאות ואשמות ע"ש שקצרת, ולהנ"ל י"ל דמשנה דנדרים והירושלמי אתיא כר"ש ודו"ק ויש עוד להאריך הרבה בזה אף פבר הארכנו לעיל ליישב דברי רש"י אליבא דר"ש באופנים שונים ע"ש, וכאן לא נצרכה אלא להעדרה להביא דברי הגאון ר' יצחק שמעלקעש מה שפלפל ברוב חכמה לסתור ולבנות ברוב גדלו, לכן אקצר מעט והנני סומך על המעיין הישר: עוד ראיתי להזכיר פאן מה שהקשה הפנ"י בב"ק שם ד"ה וכי שחיטה מתרת והלא פדיה מתרת, דדילמא פשפדאה קודם שחיטה איירי ות"ק פוטר פיון דבשעת גבבה הנה הקדש, ואין זה קושיא דלר"ל מייירי מתניתין בהקדשין בבית גבב, ובעיקר הדיון אם בפדה קדשים שקודם הקדשין למומם אם הגבב חייב ארבעה וחמשה אטביחה ומכירה אחר הפדיון צ"ע, דהרי דו"ה אינו חייב רק על שור נשה בלבד, ופסולי הפוקדשין פצבי וכאיל עשאן הפתוב והרי בפכורות דף ט"ו ע"א פעי קרא לאסור חלבן מהאי טעמא דלא נימא דחלבן מותר פחלב צבי ואיל ועל דו"ה הרי ליכא קרא לחייב.

אף לפמש"כ התוס' שם דבעינן לכל אַחַד קרא מְנוּחָד אֲפֹשֶׁר דדו"ה חַיִּיב. וְאִם נֹאמֵר דְּפִטוּר יֵהִי מִיּוֹשֵׁב קְנוֹשֵׁת הַפְּנִי שֶׁמִּשְׁהַקְשָׁה לר"ת דְּמִיּוֹרֵי בְּקֻדָּם הַקְדִּישׁוּ אֶת מוּמוֹ דלמ"ל שְׁפָדָה קְנוֹדָם הַקְדֵּשׁ ע"ש, וְלִהְיוֹת ל"א שֶׁדָּאם פְּדָה אַח"כ הָרִי פְּטוּר בְּלֹא"ה מדו"ה, וְגַם בְּעֵינֵינוּ זֶה הָאֲרָכְתִּי בְּכָר בְּקֻנְטְרוּסֵי וְכָאן יֵשׁ לְקַצֵּר: ד"ה מֵאֵי טַעְמֵיהּ דת"ק וכו' ור' נְחֻמֵּיהּ אָמַר לָהּ וכו' אֲבָל מוֹדָה דֵּינִשׁ לֹא פְדִיוֹן אֲלֵא דְגַבֵּי מְעִילָה שְׁאֵנִי מְשׁוּם קו"ח וכו' עכ"ל, אֵין לְהַקְשׁוֹת א"כ פִּי פְרִיָּה הַש"ס רַבֵּי הֵינּוּ ת"ק אֲמַאי לֹא מְשַׁנֵּי אֵיפָא בִּינְיָהוּ פְלִי שְׁרֵת, דת"ק דֵּהֵינּוּ ר' נְחֻמֵּיהּ סוֹבֵר דְּכָלִי שְׁרֵת אַע"פ שֵׁינִשׁ לָהֶם פְּדִיוֹן מ"מ יֵשׁ בְּהֵן מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, וְרַבֵּי סָבֵר דְּרַק דְּבָר שְׁאֵין לֹא פְדִיוֹן יֵשׁ בּוֹ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל אֲבָל פְּלִי שְׁרֵת פִּינֹן שֵׁינִשׁ לָהֶן פְּדִיוֹן אֵין בְּהֵן מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, דא"כ הָכִי הוּ"ל לְרַבֵּי לְמִימַר פֶּל דְּבָר שֵׁינִשׁ לֹא פְדִיוֹן אֵין בּוֹ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, וּמְדַקְתְּנִי פֶל דְּבָר שְׁאֵין לֹא פְדִיוֹן יֵשׁ בּוֹ מוֹעֵל אַח"מ מְשַׁמַּע דְּלִטְפוּי אֲתִי כ"כ הָרַב חֵק נִתֵּן וּפְשׁוּט וְנִכּוֹן הוּא, וְהִקְרַן אוֹרָה הַקְשָׁה עַל שֵׁיטָה זֹו דא"כ ע"כ צ"ל דְּבַכְלִי שְׁרֵת לִיפָא רַק קְנוֹשֵׁת דְּמִים א"כ ל"מ לְקָרָא דְּבִאֵיל הָאֲשָׁם לְמַעַט דְּאֵין בְּהֵן מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, דְּכִינֹן דְּאֵין בְּהֵן קְדוּהָ גִּמְהִיכָא הֵנּוּ אֲמִינָא דֵּינִשׁ בְּהֵן מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, וְאֵי מְשׁוּם דְּלֹא גִילִיף מְקוּ"ח הָא גּוּפָא קְשִׁיָּא אֵיף גִּילִיף מְקוּ"ח אִם אַחֲרִים מְבִיא לִידֵי קְנוֹשָׁה הוּא עֲצָמוֹ לֹא כ"ש, הָא חֲזִינוּ דֵּיפָה פֶּחַ הָאֲחֲרִים הַבָּאִין מְקַנְוֹשְׁתָּה מִפְּחָה דְּאֲחֲרִים הַבָּאִין מְקַנְוֹשְׁתָּה קְדוּהָ גִּי יֵשׁ בְּהֵן וְהִיא עֲצָמָה קְנוֹשְׁתָּה קְנוֹשֵׁת דְּמִים וְיֵשׁ לָהּ פְדִיוֹן, וְאֲמַנְם הַקְנוֹשָׁא וְדֹאֵי נְכוּנָה אוּלָם הַשִּׁמ"ק פָּאן הַבִּיא סִיּוּם לְדַבְרֵי הַתּוֹס' וְשֶׁם מְבַנְיָר הַפֶּל עַד שְׁאֵין עוֹד מְקוּם לְקַפִּידָא לְנוּס, אַע"פ דְּבּוֹדֵאֵי לְהַמְעִינֵן בַּשִּׁמ"ק יֵשׁ שֶׁם אֵינָה דְּבָרִים עַל צַד הַדּוּחַק אֲבָל בְּעַלֵי הַתּוֹס' נֶאֱמָנִים עֲלֵינוּ בְּסִבְרוּתֵיהֶם הַנְּרֹאוֹת לְנוּ לְדוּחַק יוֹתֵר מְסִבְרוּתֵינוּ אֲנַחְנוּ שְׁנֵינָרְאוֹת לְנוּ יִשְׁרוֹת מְאוֹד.

עוֹד פֶּלְפֶּל פָּאן הַקְרַן אוֹרָה הַרְבֵּה בְּדִין כ"ש אִם יֵשׁ לָהֶן פְדִיוֹן מְדַרְבְּנֵן וְעוֹד פְּמָה עֵנִינִים שְׁאֵינָם נוֹגְעִין לְבִיאוֹר סוּגִיָּא דִּידוֹן לְכֹן קַצְרֵתִי פָּאן בְּהֵן וְיִתְבַּאֲרוּ אֵיהִ"ש בְּסִפְרֵי תַקְנֵת הַשְּׁבִיִּים לְמַס' מְעִילָה, וְדַע דְּלָפוּם רְהִיטָא גַם דַּעַת רַש"י בַּע"ז (דָּף ג"ד רַע"ב) ד"ה אֵימְסֵרוּ לְהוּ וכו' וְלֹא אֲמַרִּינוּ לִיפְרָקוּ וְלִיפְקוּ לְחֻלִּין עכ"ל, גִּרְאָה דְּנָמִי ס"ל דְּכָלִי שְׁרֵת יֵשׁ לֹא פְדִיוֹן כְּדַעַת הַתּוֹס' דִּידוֹן פָּאן וְעֵינֵין בְּבַעַל הַמְּאוֹר שֶׁם וּבְרַמְב"ן בְּמִלְחָמוֹת הַבֵּאתִי מְעַט מְדַבְרֵיהֶם לְעֵיל ד"ה אֲלֵא בְּהֵמָה וכו"ש בְּלַבָּד, וּבְרַמְב"ם פ"א מַה' בֵּית הַבְּחִירָה הַט"ו וּבְמִשְׁנֵה לְמִלְחָה שֶׁם וּבְרַמְב"ם פ"ו ה"ד מַה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ וּבְמִנְחוֹת (דָּף ק"א ע"א) וְעֵינֵין בַּשְּׁעָה"מ פ"ו מַה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ וְדו"ק: אֲבָל רַש"י פָּאן פִּי כְּפִשׁוּטוֹ דְּמַקְרָא דְּאֵיל הָאֲשָׁם דְּמִיּוֹתֵר הוּא יִלְפִינוּ הָא מִיְלֵתָא דְּקַרְבָּן אֵינּוּ יוֹצֵא לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה, וְאֵי לֹא קָרָא הוּ"א דַּאֲע"ג שְׁאֵין לֹא פְדִיוֹן יוֹצֵא מ"מ לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה, דְּלֹא כְּתוּס' שְׁפָתָבוּ דְּמַסְבְּרָא גְרִידָא דְּעֵינֵינוּ דְּכָל שְׁאֵינּוּ יוֹצֵא לְחֻלִּין ע"י פְדִיוֹן אֵינּוּ יוֹצֵא גַם ע"י מְעִילָה, וְלִרְבֵּנוּ דְּנוֹקָא קַרְבָּנוֹת אֵינָם יוֹצֵאִין לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה דְּאֵיפָא בְּהוּ קָרָא אֲבָל כ"ש אַע"ג דְּאֵין לָהֶם פְדִיוֹן מַה"ת דְּקְדוּהָ גִּי הֵם מ"מ יוֹצֵאִין לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה, וְר' נְחֻמֵּיהּ יִלִּיף כ"ש מְקוּ"ח דְּקַרְבָּנוֹת דְּגַם כ"ש אֵינָם יוֹצֵאִין לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה, נִמְצָא דְּלַרְש"י בֵּין לְרַבֵּנוּ וּבֵין לְר"נ כ"ש אֵין לָהֶן פְדִיוֹן וּמ"מ פְּלִיגֵי רַבֵּנוּ וְר"נ אֵי יוֹצֵאִין לְחֻלִּין ע"י מְעִילָה, וְהַסְבְּרָא ג"כ נוֹתַנְתָּ דְּכִינֹן דְּאֲמַשְׁחוּ כ"ש בְּשִׁמּוֹן הַמְּשַׁחָה וְנִתְהוּוּ קְנוֹשֵׁת הַגּוּף אֵין לָהֶם פְדִיוֹן וְעֵינֵין בַּשְּׁעָה"מ פ"ו מַה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ וּבְסִפְרֵי תַקְה"ש הָאֲרָכְתִּי בַּכ"ז וְכָאן אֲקַצֵּר אֲכֹן עֵינֵין תּוֹס' מְנַחוֹת וְדָף ק' ע"ב) שֶׁם כְּתָבוּ דְּלַר"נ פְּלִי שְׁרֵת אֵין לָהֶם פְדִיוֹן מַה"ת וְאֲפִי' לְרַבֵּנוּ דְּר"נ מְדַרְבְּנֵן אֵין

להם פדיון ע"ש שהיא שיטה שלישית דלא פ"ש"י ודלא פתוס' דכאן: ד"ה קדשי מזבח
תמימין ונעשו בע"מ, פ"ב העירו המגיהים דהתוס' לא גרסי בגמ' בדר"פ ועבר ושחטן
דבלא שחיטה נמי פליגי דלרבי בעו העמוהע"ר ומשו"ה יש בהן מועל א"מ ולרבנן דלא
בעו העמוהע"ר דקילי קדושתן ואין בהן מועל א"מ, ולרבי הווי דבר שאין בו פגם,
ולפ"ז ע"כ הגירסא במשנתנו רבי אומר כל דבר שאין בו פגם וכו' לא שאין לו פדיון,
וברמב"ם פ"ו ה"י מה' מעילה משמע נמי פגירת התוס' מדלא הזכיר שחיטה, וכ"כ
הכ"מ שם אלא דתמה שהרמב"ם סותר את עצמו דכאן פסק דלא פ"ש"י ובפ"ה מה' ערכין
ה"ב פסק דבעו העמוהע"ר וכן הקשה התו"ט וגם המל"מ רמז לסתירה זו ונשארו בלא
יישוב.

ומחונקתא דהרמב"ם גרים פגירת רש"י ומחיים כו"ע ס"ל דאין בהן מועל אחר מועל
אף דבעו העמוהע"ר פ"נ דיש להן פדיון עכ"פ, וזהו שדייק הרמב"ם בפ"ו ממעילה שם
בצחות לשונו שכתב הואיל והיא עומדת לפדיון, ר"ל לאפוקי לאחר שחיטה שאינה
עומדת לפדיון אז יש בו מועל אחר מועל ודו"ק ובאמת פי' התוס' צע"ג דהרי קדשי
בדה"ב ודאי דהווי בכלל העמוהע"ר ומ"מ אין בהן מועל א"מ, ולרבנן דר"ש בתמורה
למ"ד דס"ל לרבנן דקדשי מזבח לא היו בכלל העמוהע"ר.

אטו הוא משום דקילי קדושתו, לכו העיקרנראה פ"ש"י וכן דעת הרמב"ם לפי ה"ל וכן
מורה דעתו בפיהמ"ש ועיין מש"כ בגמ' ד"ה ר"פ אמר ודו"ק: ד"ה נטל אבן או קורה
וכו' לפי שאינו מוציא מרשות הקדש בנטילתו שכל זמן שהיא ברשות הגזבר הנה ברשות
הקדש עכ"ל, ביאור דברייהם דהתוס' פ"א הם חולקים על התוס' בקדושים (דף נ"ה)
ובכ"מ נדף צ"ו) ד"ה א"ר מאן נמעול וכו' דס"ל התם דהטעם דגזבר לא מעל עד שיהנה
הוא משום דמעילה ליכא עד שיתפנין להוציא מרשות לרשות כגון דסבר שהדבר חולין
של חבירו ורצה להחזיקו לעצמו ולהוציא מרשות חבירו לרשותו או להשתמש בו דהנה
שליחות יד, וכן אם סבר שהוא שלו ונתנה לחבירו שרצה עכ"פ להוציא מרשותו
לרשות אחר, אבל אם אינו רוצה להוציא מרשות לרשות אינו מועל בנטילתו עד שיהנה,
ואם ראובן סבר שהחפץ הוא של שמעון ונתנו לשמעון לא מעל דלא פ"נן להוציא
מרשות לרשות, ומשו"ה גזבר דסבר שהמעות הם שלו ונטלם לעצמו פ"נן שאין דעתו
להוציא מרשות לרשות לא מעל עד שיהנה, וא"כ ה"ה אם היה הקדש מונח ביד אחר
שאינו גזבר וסבר שהוא שלו ונטלו לעצמו נמי לא מעל עד שיהנה פ"נן דאין דעתו
להוציא מרשות לרשות ומאי דאמר פ"א ה"ה באבנים המסורות לגזבר עסקינן גזבר לאו
דוקא דה"ה אחר אלא דאורחא דמילתא קתני דחפצי הקדש ביד גזבר מונחים כ"ז היא
שיטת התוס' שם, והתוס' פ"א ס"ל דדוקא גזבר שבידו מונח הקדשות וכל היכא דמונח
ברשות הגזבר ברשות הקדש הוא, משו"ה לא יצא מרשות הקדש ולא מעל עד שיהנה,
אבל אם מונח ברשות אחר שאינו גזבר וסבר שהוא שלו ונטלו לעצמו גם בלא הנאה
מעל כמו שהוציא המל"מ בפ"ו מה' מעילה מדברי התוס' דפרק השואל ע"ש, ובשיטה
זו אזלי גם התוס' לקמן במכילתין (דף כ"א ע"א) ד"ה הבא לי מן החלון ע"ש, והנה
הק"ו אורה פ"א הרבה להקשות על שיטת התוס' שכתבו דאיכא מעילה בלא הנאה אם
נתפנין לגזולה, ודא ממשיכה הקדושת דאין מועל אחר מועל דמ"רי בנתפנין לגזולה
לדעת התוס' בקדושים ואפ"ה תני פיצד רכב ע"ג בהמה אלמא דאפי' נתפנין לגזולה בעיני

הנאה ג"כ, ועוד הקשה מהא דשופר של עולה בר"ה (דף כ"ח ע"א) דיצא לחולין ע"י תקיעתו ורבא פריה עליה הא כי תקע באיסורא קתקע ולשיטת התוס' הא בנתפונן לגזילה מיד מעל ויצא לחולין ולשיטת התוס' בקדושין ע"כ גם שם מיירי בנתפונן לגזילה ולכן נטה משיטתם לדרך אחר וקשה עלי האריכות, אבל לענ"ד שיטת התוס' בקדושין שהיא שיטת התוס' דבב"מ (דף צ"ו) אחרת היא משיטת התוס' פאן ובב"מ (דף צ"ט) וממילא לא קשה מיד: דף כ' במשנה נטל פרוטה של הקדש, עיין מפרשי המשניות פאן צריכותות לאבן וקורה ופרוטה: בגמ' מיש הוא ומ"ש חבירו אמר שמואל בגזבר המסורות לו עסקינו, וכתבו התוס' בחגיגה (דף י"א) דאפי' למ"ד שליחות יד אינה צריכה חסרון הכא שאני דכל היכא דאיתא בי גזא דרחמנא איתא עכ"ל, אף דבכורות (דף י"ג ע"ב) בתוס' ד"ה דבר תורה כתבו דמשיכה אין קונה בהקדש דאפי' אם מוציא לרשות אחר כ"ה דאיתא ב"ג דרחמנא איתא מ"מ לא קשה דנימא ואף אם נתנה לאחר לא למעול דכל היכא דאיתא אפתי ב"ג דרחמנא הוא, דהרי בפירוש ריבתי תורה מוציא לרשות אחר למעילה פדלעיל (דף י"ט ע"א) אין מעילה אלא שינוי ע"ש בתוס' ד"ה אין מעילה, רק בגזבר דאין בביתו קרן וזית מיוחד לחפצי הקדש אמרינו שפיר דכל היכא דאיתא ב"ג דרחמנא איתא דאין פאן שינוי כלל, ואף שנה פשוט מאוד ראיתי לכתבו משום שראיתי גאון אחד שנשאר בזה בצ"ע, ועיין בגמ' חולין (דף קל"ט ע"א) וק"ל, וכבר בארנו לעיל בסמוך בתוס' ד"ה נטל אבן שיטת רש"י ותוס' בזה, ולהרמב"ם בפ"ו ה"ז מה' מעילה יש פאן שיטה אחרת כמש"כ שם הכ"מ דהרמב"ם מפרש קושית הש"ס מ"ש הוא ומ"ש חבירו הפונה דלמעול גם חבירו, ומיירי בנתן לחבירו במזיד דלא נפק לחולין בנתינתו לחבירו, ומשני דמיירי בגזבר המסורות לו אבני בנין היינו דהראשון חזר ונתן ליד הגזבר שהיו מסורות לו בתחילה להכי לא חשיב הנאה מה שנתנה לו אבל אם נתן לאחר גם השני מעל שנתנה בקבלת המתנה זהו תוכן הדבר, ונהי דחומש וקרבו מעילה ליכא במזיד אבל קרן חייב לשלם לשיטת הרמב"ם בפ"א מה' מעילה גם במזיד ובדרך זה פירש גמי להא דרב דבסמוך דאמר דמיירי פגון שהניחה ע"פ ארובה משום דאלו חיברה לביתו הרי נהנה שהוסיף על בנינו ומיד מעל, והמענין בזה יראה דנהי דדינו של הרמב"ם נכון מצד הסברא אבל פשטות הסוגיא לא משמע כפירושו כמו שהעירו כבר נושאי פליו גם סוגיא דחגיגה סוף פ"ק לא משמע פן דהתם איתא בזה הלשון מפדי משקל שקלה מה לי הוא מ"ל חבירו ודי בזה פאן: שם בגמ' למ"ל עד שידור תחיתה פינו דשניא מעל, אין להקשות אפי' בלא שינוי ימעול דהרי אפי' על קנין דרבנן מועלין ורבנן תקנו דיקנה הקורה מתקנת מריש משום תקנת השבים וקשה לומר דהנה ס"ד דאיתא כב"ש דלית ליה תקנת מריש, דאין זה קושיא פל עיקר דתקנת מריש הוא רק בגזלן שגזל במזיד אבל בשוגג שטעה וסבר שהמריש שלו לא שינה תקנה זו ומעילה הרי בשוגג היא ועיין בפ"ת ח"מ סי' ש"ס, אולם לשיטת הרמב"ם שהבאתי בדבור הקודם צריכין אנו לדחוקי בזה לכאורה פינו דלדידה במזיד מיירי הכא אבל באמת גם להרמב"ם א"ש דהנה התוס' בב"ק ודף כ' ע"ב) תמהו על פירש"י דהתם וכן פי' המפרש פאן וז"ל ותימה פי קבעה גמי לא קני דהנה שינוי החוזר לברייתו וכו' ע"ש שנשאר בתורה, וכתב הגאון ר' דוד טבל מד"א דק"מ מינסק ז"ל בספרו בית דוד דאין פאן אפי' ריח קושיא דמה ענין מעילה לדין קנין, ונהי במעילה חייב על שינוי רשות גם בלא יאוש דמאן מיאש אף

דלעגן קנן שינוי רשות בלא יאוש לא קנה וכן הפוגם בשו"פ בדבר שישי בו פגם מעל ולעגן קנן ודאי דאין זה פלוג וכן הרבה פירצא באלה עכ"ד, ובכלל דבריו נכונים אלא דמה שהביא מפוגם בשו"פ בדבר שישי בו פגם לא הבינותי דמה עגן מעילה שמצד הנאה למעילה שמצד הוצאה מרשות לרשות, ועכ"פ נמצאנו למדין דלרש"י פיון דשנא היינו שקבעה בבגן וזה השינוי בלא שינוי אחר וא"כ נוכל לומר דגם הרמב"ם מפרש פן וא"כ הרי בלא קביעות בבגן הרי ליפא תקנת מריש ודו"ק ועיין בחידושינו בסוף פירקין מש"כ בעגן תקנת מריש וינעם לה בעזהשי"ת: בתוס' ד"ה נתנה לבלן וכו' בפ' הזהב מייאמא מינה סיוע לר"ל דמשיכה מפורשת מה"ת וכו' מ"מ לריו"ח וכו' לא מוטיב מנה דהתם ודאי בשאר אומניות לא מעל עד דמשיך וכו' עכ"ל, ביאור דבריהם דיודע מחלוקת דריו"ח ור"ל אי דבר תורה מעות קונות או משיכה, והביא שם ראיה לר"ל ממשנתנו דקתני נתנה לבלן דוקא בלן דלא מחסרי משיכה דמצי א"ל הרי המרחץ פתוח לפניה הפנס ורחוץ אבל בעגן אחר בלא משיכה לא מעל, ולכאורה למה קאמר דהנה רק סיוע לר"ל ולא מוטיב תיובתא מינה לריו"ח, ומתרצי התוס' דריו"ח אוקי מתניתין בבלן נכרי דבנכרי אין מעות קונות מה"ת לריו"ח משו"ה קתני דוקא בלן אבל בישראל באמת גם כל אומנות פיון שנתן לו מעות הקדש מעל דקיי"ל בבכורות מה עמיתה בחזא אף נכרי בחזא, ואף דהתם אליבא דר"ל קיימינן כמו שהרגיש התו"ט מ"מ גם לריו"ח ע"כ לומר פן.

דאל"כ תקשי לריו"ח נמי אימא עמיתה בכסף ומנכרי עד דאיפא תרתי בדפריה לר"ל, והנה לפי הפלל דריו"ח ור"ל הלכה כריו"ח בדפסק הרמב"ם ריש פ"ג מה' מכירה דמה"ת כסף קונה, א"כ ע"כ לעגן מעילה בישראל לאו דוקא בלן אלא דה"ה בכל בעלי אומניות מעל תיכף שנתן המעות ודוקא בנכרי יש חילוק בין בלן לאחר, וא"כ תמוה לכאורה פסק הרמב"ם שפסק בפ"ו, ה"ח מה' מעילה דבקנה חפץ מישראל לא מעל עד שימשוהו ובעכו"ם פיון שנתן כסף לחוד מעל וכבר עמד ע"ז הכ"מ ונשאר בקושא.

וביותר קשה שפותר את עצמו פאן גופא דמתחילה כתב וכן אם נתנה לבעלי אומנות מעל אע"פ שלא נעשית מלאכתו עכ"ל, משמע מנה דפסק באמת כריו"ח דאין חילוק בישראל בין בלן לשאר אומנות דמעל בכסף לחוד וא"כ ע"כ משנתנו בנכרי איירי כמש"כ התוס' פאן, ואח"כ כתב קנה בה חפץ ולא משהו אם מן הגוי מעל ואם מישראל לא מעל משמע דפסק כר"ל דמשיכה מפורש מה"ת בישראל ומשו"ה לא מעל עד שימשוהו וא"כ דבריו סותרים א"ע מיניה וביה, וכבר תלו ע"ז האחרונים בהרבה מספריהם פלפולים שונים כל אחד ע"פ דרכו, וגם אנכי יש לי דברים בזה בחידושי על הרמב"ם ונאן אתפוש דרוך קצרה: דהנה הברכת הגזב והנתיבות בח"מ של"ג סק"א והחק נתן ועוד איזה אחרונים כמעט שנתפנו פולם לדרוך אחד, דהרמב"ם פסק ודאי כריו"ח ואפ"ה לעגן מעילה לא מעל עד שימשוהו משום דכיון דרבנן הפקיעו קנן כסף והעמידו על חשיכה, לא מעל קודם משיכה פיון דלא נתקיים עדיין המקח דהא הדרא זבינא נאפתי לא נהנה, וכה"ג פסק הרמב"ם בפ"א מה' איסורי מזבח הי"ג גבי אתנן זונה עיי"ש, והוא כעין הפקר בי"ד שישי פח ביד חז"ל בכעין זה להפקיע קנן דאורייתא, וא"ת א"כ דפסק כריו"ח א"כ גבי עכו"ם משיכה לחוד קונה מה"ת כמש"כ לעיל בדברי התוס', ואמאי פסק גבי עכו"ם דבקנה ממנו חפץ מעל אע"פ שלא משהו, י"ל דהרמב"ם

לא ס"ל בזה פהתוס' דידן אלא פהתוס' בב"מ (דף מ"ח) ד"ה נתנה לסיטון בשם ר"ח דלריו"ח בעפוי"ם תרנוניהו קונה או משיכה או פסוף, אבל בישראל עקרו חז"ל קנין פסוף לגמרי והא דגבי אומנים פסק דגם גבי ישראל מעל מיד אף שלא משו, טעמא אחרניא יש בזה דהרי שכירות פועל נקנה בכסף לחוד אף בישראל גם מדרבנן, דשכירות פועל הוא כשכירות קרקע דנקנה בכסף לחוד, ועיי"ש בנתיבות שהאריה בזה והסבא מבחויז טובה מאוד ואנחנו נדבר בזה עוד מעט ע"ד הפלפול: דיש לומר בזה פרפרת אחת דהנה בח"מ שם סי' של"ג איתא דאם הפועל קבל מקודם דמי השכירות מ"מ יכול לחזור בו והמעות עליו חוב וכתב הקצות דלהפוסקים דס"ל דטעם דפועל יכול לחזור בו הוא משום דלא גרע מעבד עברי דיןצא בגרעון פסוף, א"כ בעינן פסוף דוקא עיי"ש.

וכתב ע"ז הנתיבות שם סק"ו שזהו מחלוקת בירושלמי דז"ל הירושלמי על המשנה דכל החוזר בו ידו על התחונה. רב אמר פי לי בני ישראל וכו' אין ישראל קונים זה את זה ריו"ח אמר עבד עברי הוא, על דעתיה דרב בין פועל בין בעה"ב יכול לחזור בו על דעתיה דריו"ח פועל יכול לחזור בעה"ב אינו יכול לחזור, וכתב הנתיבות דהכי פירוש דרב סבר דליפא מה"ת קנין בפועל רק בעבד עברי בזמן שהיובל נוהג וממילא דגם בעה"ב יכול לחזור בו ורק מדיני דגרמי צריה לשלם מה שגרם לו הדין, וא"כ לדידיה פשחור הפועל ואין ביזו לשלם השכר שקבל במקודם מקל מקום חוזר בו והמעות חוב עליו, וריו"ח ס"ל דיש לפועל קנין כמו שיש לעבד עברי ואף דאין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג היינו לשאר דיני עבד עברי אבל מ"מ ילפינן פועל מעבד עברי דיש בו קנין, והא דיכול לחזור בו הוא משום דלא גרע מעבד עברי דיןצא בגרעון פסוף, וא"כ לדידיה צריה להחזיר הפסוף דוקא וכשאין לו לשלם הפסוף אינו יכול לחזור בו עיי"ש בנתיבות, והנה י"ל דרב וריו"ח אזלי לשיטתם בזה דריו"ח לשיטתיה דדבר תורה פסוף קונה במטלטלין אף דקנין פסוף מפורש רק בקרקע ועבד עברי ילפינן מטלטלין מנייהו, משו"ה לדידיה ילפינן נמי פועל מעבד עברי דנקנה בכסף, אבל לר"ל דס"ל משיכה מפורשת מה"ת ולא ילפינן מטלטלין מקרקע ועבד עברי וכן ס"ל ג"כ לרב כר"ל משו"ה לדידיה גם פועל לא ילפינן מעבד עברי ולהכי ס"ל שם בירושלמי דפועל אין לו קנין דלא ילפינן ליה מעבד עברי, ובזה יש ליישב מה דקשה לי לפום רהיטא בב"מ (דף מ"ח) שם והאמר רב דוקא בלן דלא מחסרא משיכה אבל ספר לרב לא מעל משום דבעי לקמשוה תספורת, וקשה לכאורה דהרי בבלן יש שני קנינים שכירות קרקע דנקנה בכסף ושכירות מטלטלין פלי הפרחץ הנסרים והספלים והבלאות עיין בב"ב (דף ס"ז ע"ב) וברשב"ם שם והמטלטלין לדידיה אינו נקנה בכסף ומ"מ מעל מחמת שכירות קרקע, וא"כ גם בספר למה לא מעל הרי גם בספר יש שני קנינים קנין שכירות התספורת שהוא דבר המטלטל ושכירות הספר גופיה שהוא פועל, וא"כ למה לא מעל מחמת שכירות הפועל כמו גבי בלן שמעל מחמת שכירות קרקע, אולם לדברינו לעיל ניחא דרב אזיל לשיטתיה בירושלמי דאין לפועל קנין פלל מה"ת וזה נכון, ובזה יש ליישב קושיות הראשונים ז"ל ובתוס' ע"ז (דף ס"ג) דלריו"ח למה מעל בספר הא רבנן תקנו דמשיכה קונה והפקיעו קנין פסוף ומ"ש מאתנן דאחר שתקנו חז"ל משיכה אם חסרה המשיכה לא הנה אתנן ותירוצם שם אינו ברור לכאורה, ובשלמא להפוסקים דשכירות מטלטלין נקנה בכסף דבשכירות לא שייך גזרה דנשפרו חיטייה כיון דהגוף הוא של המשפיר ניחא,

אָבֵל לְהַפְּסִיקִים דַּס"ל דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנָן וּגַם בְּשִׁכְרוּת מְטַלְטְלִין אֵין פְּסָף קוּנָה א"כ קָשָׁה לָמָּה לֹא מַעַל אָבֵל לְדַבְּרֵינוּ נִיחָא, דְּרִיו"ח אֲזִיל לְשִׁיטְתִּיהָ בִּירוּשְׁלָמִי דִּישׁ קִנְיָן פְּסָף בְּפוּעַל פֶּל כַּמָּה שְׁלֹא חֲזַר בּוּ דְּכֻמוּ דִּילְפִינָן מְטַלְטְלִין מְקַרְקַע ה"נ יִלְפִינָן פּוּעַל מַעְבַּד עֲבָרִי, וּבְפוּעַל הָרִי נִשְׁאָר קִנְיָן פְּסָף גַּם מְדַרְבָּנָן לְכוּ"ע דְּלֹא שְׁיִינָה גְּבִיָּה כָּלֵל גְּזֵרָה דְּנִשְׁרְפוּ חִיטִּיף מִשׁוּ"ה מַעַל בְּסִפְרָא לְרִיו"ח הֵגַם דְּבִכְלִי הַתְּסַפְּוֹרַת מִיחְסָר עֲדִינָן מְשִׁיכָה אַחַר תְּקַנְתָּא דְּרַבָּנָן דְּצָרִיף מְשִׁיכָה, מ"מ מַעַל מִשׁוּם שְׁכִירוּת הַפוּעַל דְּנִקְנָה לְדִידִיהָ בְּכֶסֶף מְדַאֲרִינָתָא גַּם לְאַחַר שְׁנִתְקַנְהָ מְשִׁיכָה וְכֻמוּ בְּלָן כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר, וּבִש"ס דַּבְּ"מ שֵׁם הָכִי פִירוּשׁוֹ הָא תַּנְיָא נִתְנָה לְסִפְרָא מַעַל וְסִפְרָא הָא בְּעִי לִימְשֹׁנָה תְּסַפְּוֹרַת פִּי לְרַב דַּס"ל כַּר"ל דְּמְשִׁיכָה מְפֻנְרֶשֶׁת מַה"ת פְּדֻמוּכַח מִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל, וְא"כ לָמָּה מַעַל בְּסִפְרָא כָּל זְמַן שְׁלֹא מְשִׁיכָה הַתְּסַפְּוֹרַת, אָבֵל לְרִיו"ח לְשִׁיטְתִּיהָ נִיחָא וְדו"ק: וְהַגָּאוֹן ר' שְׁמוּאֵל סַאֲלָאֲנַט מִירוּשְׁלָיִם זַצ"ל בְּאָר בְּזָה עוֹד דְּגַם רַבָּא וּר"נ בַּב"מ (דָּף יו"ד) בְּעֵנָן מְגַבִּיָּה מְצִיאָה לְחַבְּירוֹ נְמִי בְּהִכִּי פְּלִיגִי וְאֲזִיל לְשִׁיטְתִּיהּ, דְּהָרִי ר"נ ס"ל בַּב"מ (דָּף מ"ח) שֵׁם כְּרִיו"ח דַּד"ת מְעוֹת קוּנוֹת וְא"כ ס"ל ג"כ דִּישׁ קִנְיָן בְּפוּעַל בְּכֶסֶף, וְרַבָּא דְּאָמַר קָרָא וּמִתְנִיתָא מְסִייעַ לַר"ל הָרִי דַּס"ל כַּר"ל וְא"כ גַּם בְּפוּעַל ס"ל כְּרַב דְּאֵין לוֹ קִנְיָן מַה"ת, וְלֵהֲכִי מְקַשָּׁה רַבָּאלֵר"נ מְמַצִּיאַת פּוּעַל דְּהָהָה כְּמוֹ מְגַבִּיָּה מְצִיאָה לְחַבְּירוֹ לְשִׁיטְתִּי רַבָּא.

וּר"נ לְשִׁיטְתִּיהָ מְשַׁנֵּי לִיהָ שְׁפִיר דְּשִׁאֲנִי פּוּעַל דִּידּוֹ כִּיֵּד בַּעַה"ב דְּלְדִידִיהָ יֵשׁ קִנְיָן בְּגוּף הַפוּעַל, וּמְקַשָּׁה לִיהָ רַבָּא וְהָאֵמַר רַב פּוּעַל יְכוּל בּוּ אִפִּי בְּחֶצִי הַיּוֹם הָרִי דְּאֵין בּוּ קִנְיָן בְּגוּף הַפוּעַל דְּרַב וְדָאִי הָכִי ס"ל וְהַקְּנָן הוּא דַּק בְּהַפְּעוּלָה וְהָנָה מְגַבִּיָּה מְצִיאָה לְחַבְּירוֹ וּמ"מ קָנָה, וּמְשַׁנֵּי לִיהָ ר"נ לְשִׁטְתִּיהָ דְּכָל כַּמָּה דְּלֹא הָדַר יָדוּ כִּיֵּד בַּעַה"ב דְּמִי דִּישׁ קִנְיָן לְפוּעַל וְכִי הָדַר טַעְמָא אַחֲרִינָא הוּא לֹא כְּטַעְמִיהָ דְּרַב רַק דְּכִתִּיב פִּי לִי בְּנִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְכו' וְלֵהֲכִי מְצִי לְחֲזוֹר בּוּ.

אָבֵל כָּל זְמַן שְׁלֹא חֲזַר יֵשׁ בּוּ קִנְיָן בְּגוּף הַפוּעַל, וּבְזָה יְהִיָּה מִינְשָׁב גַּם הָרַמְבַּ"ם פ"ו מַה' עֲרִכִין הַמְּקַדִּישׁ מְעַשֵּׂי יְדֵי אִשְׁתּוֹ וְכו' אָמַר יְקַדְּשׁוּ יְדֵיהּ וְכו' וְהַקְּשׁוּ הָרַאשׁוּנִים עָלָיו הָא בַּגְמ' אֲמַרְיָן וּפְלִיגָא אַדְר"ל, וְא"כ לְדִידָן דְּקִי"ל כְּרַב הוּנָא אָמַר רַב דִּיכּוּלָּה אִשָּׁה לוֹמַר אֵינִי נִיזְוֹנָת וְאֵינִי עוֹשָׂה אִפִּי כִי אָמַר הָכִי לֹא מְהַנִּי וְהַנִּיחוּ בַצ"ע ע"ש הַלְּכָה כ"ח וּבַכ"מ וַע"פ הָאֵמוֹר יִתְנַרֵץ.

וְנִקְדִים דְּבָרֵי הַשֵּׁם"ק שֵׁם שְׁהַקְּשָׁה מִנ"ל דַּר"ה פְּלִיג עַל ר"ל דִּילְמָא ר"ל נְמִי ס"ל דִּיכּוּלָּה לוֹמַר אֵינִי נִיזְוֹנִית אָבֵל כָּל כַּמָּה דְּלֹא אָמַרָה יֵשׁ לוֹ קִנְיָן בִּידִיהָ וּמִמִּילָא יְכוּל לְהַקְּדִישָׁם, וְתִנְרֵץ דְּזָה אֵינּוּ סְבָרָא דְּכִינּוּן דְּמַצִּי אָמַרָה אֵינִי נִיזְוֹנָת הָרִי יְדִיהָ אֵינָם בְּרִשׁוּתִיהָ כִּינּוּן דְּמַצִּית לְהַפְּקִיעַ וְאִיף יְכוּל לְהַקְּדִישָׁם, וְלֵהַנְּ"ל לְרַב וּר"ל דַּס"ל דְּאֵין קִנְיָן לְהַשׁוֹכֵר בְּגוּף הַפוּעַל רַק בְּפְעוּלָתוֹ א"כ מְהִיכָא תִיתִי שְׁיָהָא לְהַבְּעַל קִנְיָן בְּגוּף יְדֵי אִשְׁתּוֹ, דְּלָמָּה לְהוּ לְחַזוֹ"ל לְתַמְנָן קִנְיָן לְבַעַל בִּידֵי אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מְפוּעַל, וְרַק לַר"ל מִשׁוּם שְׁיְכוּל לְכוּפָּה וְלֹא מְצִי לוֹמַר אֵינִי נִיזְוֹנָת וְגָרַע פְּחָה מְפוּעַל דְּפוּעַל הָרִי יְכוּל לְחֲזוֹר בּוּ וְאִשָּׁה אֵינָה יְכוּלָּה לְהַפְּקִיעַ עֲצָמָה וְיְדִיהָ מִבְּעָלָה, לְהִכִּי תַקְּנוּ קִנְיָן לְבַעַל בְּגוּף יְדִיהָ שְׁלֹא תוּכַל לְחֲזוֹר [עֵינָן תּוּס' פְּתוּבוֹת (דָּף מ"ז) סַד"ה זִימְנִין] אָבֵל לַר"ה אָמַר רַב דִּיכּוּלָּה לוֹמַר אֵינִי נִיזְוֹנִית וְכו' לָמָּה לְהֵם לְחַזוֹ"ל לְתַמְנָן קִנְיָן לְבַעַל בְּגוּף יְדֵי אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מְפוּעַל דְּאֵין לְמַשְׁפִּיר קִנְיָן בְּגוּף יְדִיו רַק בְּפְעוּלָתוֹ, וְכ"ז לְרַב וּלְר"ל דַּס"ל דְּגַם בְּפוּעַל אֵין לְהַמְשִׁפִּיר קִנְיָן אָבֵל לְדִידָן

דקיי"ל כריו"ח ורב נחמן דד"ת מעות קונות דילפינון מקרקע ועבד עברי א"כ גם הנה פסקינו פנומייהו דיש קנן לפועל בגוף ידיו כל כמה דלא הדר, א"כ ה"ה נמי דיש לבצעל קנן בגוף ידי אשתו כל כמה דלא הדרה ואמרה איני ניוזנית ממש כמו בפועל, לכו פסק הרמב"ם דאם אמר יקדשו ידיך מהני דהרי קיי"ל כריו"ח ור"נ ודו"ק כ"ז מהג"ם ר"ש סאלאנט זצ"ל: הינצא מדברינו דיקפה פסק הרמב"ם דבמשיכה מעל ובכסף לחוד לא מעל דקננו פסק אפקיעו רבנו לגמרי, והסברא נותנת פה דכיון דהמוכר מצי הדר ביה בקננו פסק לחוד רק שמקבל עליו מי שפרע ואין הלוקח בטוח במקחו דשמה יחזור בו המוכר, א"כ מה בכך דמדאורייתא פסק קונה הרי כבר ביארנו כמה פעמים דלשיטת הרמב"ם בלא הנאה ליכא מעילה בעולם כלל, ובלא משיכה אין פאן הנאה עדיין וגם שינוי רשות ליכא עדיין שהרי הלוקח אינו בטוח עוד במקחו ומשו"ה לא מעל, אלא דקשה ע"ז דמפורש בגמ' דב"מ שם (דף מ"ח) אמר רבא קרא ומתניתא מסייע לר"ל דלריו"ח בקננו פסק לחוד מעל הרי דלא כדברינו שהבאנו בשם הבה"ז והנתיבות והחק נתן.

ואמנם ע"פ מה שהבאתי מהג"ם ר"ש סאלאנט זצ"ל גם זה א"ש דרבא רק לשיטתיה ולשיטת ר"ל אזיל אבל לריו"ח באמת ניחא ודו"ק בזה, מ"מ אני מביא פאן גם מש"כ הגאון רי"ח העלער זצ"ל בספרו עמודי אור בזה לבאר: בהקדמ הש"ס דפסחים (דף צ"א ע"א) וכן מי שהבטיחוהו להוציא מביית האסורין שוחטין עליהן את הפסח ואין שוחטין עליהן בפני עצמן דספק הוא שמה לא תתקיים ההבטחה, ובגמ' שם אמר ריו"ח דבבית האסורין דישאל שוחטין עליהן בפני עצמן דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ובנדאי קיימו הבטחתן, והרמב"ם פסק שם פהירושלמי דאפי' בבית אסורין דישאל אין שוחטין עליהן בפ"ע, והמל"מ שם תמה למה שבק ש"ס דילן ופסק פהירושלמי וגם הצ"ח שם נדחק בפסק הרמב"ם מאוד, אכן עיקר הדבר הוא דבהאי פללא דשארית ישראל לא יעשו עולה מחלוקת תנאים הוא בב"מ (דף ק"ו ע"ב) דתנו ה"תם המקבל שדה מחבירו לזרעה חטים יזרעה שעורים ורשב"ג אוסר, וטעמא דרשב"ג מפרש שם בגמ' דכתיב שארית ישראל וגו' ואפיי מפרש שם בטעמא אחרניא, והנה.

לרבב"ח אליבא דריו"ח קיי"ל כ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו וכיון דלר"ח ס"ל לרשב"ג דהא דשארית ישראל וגו' כלל גמור הוא גם לענין דינא, להכי קאמר ריו"ח בש"ס דילן בפסחים שם דגם לענין פסח בבית האסורין דישאל שוחטין עליהן בפ"ע מה"ט גופא דשארית ישראל וגו' דנדאי יוציאווהו דהרי ריו"ח ס"ל נמי דהלכה פסחם משנה ואי אמרת דהמשנה מייירי גם בבית האסורין דישאל תקשה הלכתא אהלכתא וכן ר"ח בפסחים שם אזיל לשיטתיה בב"מ שם, אבל הרי ר' אבא בר יעקב משמיה דריו"ח לית ליה האי פללא דכ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו, כדאמר בב"מ (דף ל"ח ע"ב) אמוראי ניהו אליבא דריו"ח ע"ש.

א"כ הירושלמי בפסחים שם משמיה דריו"ח ס"ל כהאמורא דריו"ח לא ס"ל דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו משו"ה מפרש המשנה כפשוטה דמסתמא בבית האסורין דישאל איירי.

ואתיא משנה דפסחים כת"ק דרשב"ג במשנה דב"מ שם. דלדינא הא דשארית ישראל וגומ' אינו יסוד גמור, והנה הרמב"ם והרי"ף לפ"מ שהעלו האחרונים בדעתם לית להו הפלל דכ"מ משנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו עיין ברמב"ם פ"ד מה' חובל ובפ"ז שם ובלח"מ, וכיין דלא קיי"ל לפרשב"ג אף לאוקימתא דרב חסדא בב"מ שם ולאוקימתא דאב"י שם לכו"ע הא דשארית ישראל וגומ' אינו יסוד לדינא.

משו"ה פסק הרמב"ם בהירושלמי בפסחים דבבית האסורין דישאל מייירי מתניתין, ועיין בח"מ סי' קי"ב סעי' א' ובתנאים ובבתיבות שם ובנחל סי' ע"ח שהאריך מאוד בזה, ועכ"פ לש"ס בבלי ס"ל לריו"ח האי פלל דשארית ישראל פלל גמור ויסוד לדינא..

ולכן שפיר קאמר הש"ס בב"מ (דף מ"ח) דלריו"ח דס"ל ד"ת מעות קונות לדידיה מעל בקסוף לחוד בקנה חפץ בקסוף הקדש אף דלא משו. דהנאתו של לוקח בטוחה פכר שלא יחזור בו החוכר, כיין דאסור לחזור ומקבל עליו מי שפרע כשחוזר ונדאי דלא יחזור דשארית ישראל לא יעשו עולה וכנדאי הוא לכל חילי משו"ה מעל.

ומ"מ כ"ו הוא רק לריו"ח אבל לר"ל דמעות אינן קונות ד"ת אע"ג דגם לר"ל מקבל עליו מי שפרע הוא משום דברים ע"ש בסוגיא היטב, א"כ למה ימעול על המעות אף אם גם ר"ל יספור כריו"ח בזה דשארית ישראל לי"ע עולה ולא ידברו כזב הוא יסוד לדינא מ"מ הא לא בשביל המעות בטוח הוא במקחו רק בשביל הדברים לכן לא מעל לר"ל עד שיעשה משיכה ג"כ, אבל לריו"ח המי שפרע בא בשביל המעות שקונין ד"ת ועל ידם בטוח הוא במקחו להכי מעל מיד.

וכ"ז לריו"ח בעצמו לשיטת ש"ס דילן אבל הרמב"ם אף דפסק כר' יוחנן דמעות קונות מ"מ כיין דרבנן הפקיעו קנין זה כמש"כ לעיל בשם האחרונים והעמידוהו רק על מי שפרע, וכבר כתבנו דהרמב"ם פוסק דלא סמכינן על היסוד דשארית ישראל לי"ע עולה לענין דינא לכן פסק שפיר ולא מעל עד שימשוה דרק אז הנאתו בטוחה ולא קודם ודו"ק בכ"ז שקצתתי מאוד מפני שכבר יצאתי מגדרי: באו"ד דהתם בישאל איירי מדקתני חבירו עכ"ל, בב"מ שם ד"ה בלן דייקו התוס' דבישראל איירי הרישא מדקתני בחבירו לא מעל ובעפ"ם הרי לא שייך מעילה וכל דיניה פלל, אולם פאן לא נתתו התוס' לזה וכתבו רק דלשון חבירו ישראל משמע דעפ"ם לגבי ישראל לאו חבירו הוא.

וכבר הקשה הר"ש"ש פאן והגאון ר' ברוך יצחק במשניות פאן בתפארת ישראל דבשבת (דף ק"ג ע"א) לא יאמר אדם לחבירו לשפור לו פועלים בעי שם ר"פ לאוקמה בחבירו עפ"ם, וכ"כ התוס' בעצמן בסופה (ל"ט פ"א) ד"ה הלוקח ע"ש, ונראה דהא מילתא אם חבירו שייך אעפ"ם אם לאו תליא באחת בפלוגתא דריו"ח ור"ל אי מעות קונות ד"ת אם לאו, דלר"ל דמתניתין אתיא כפשטה בישאל נשאר הדבר בכל מקום על סכרא החיצונה דחבירו לא שייך אעפ"ם, ולריו"ח לשיטת התוס' דע"כ משנתנו בעפ"ם מייירי ממילא גם בכל הש"ס חבירו שייך לומר גם אעפ"ם, וא"כ בזה פליגי ר"פ ורב אשרי בשבת שם דר"פ פ"ל כריו"ח דקיי"ל פנותיה דד"ת מעות קונות ממילא חבירו י"ל אעפ"ם, ורב אשרי לשיטתיה דס"ל משיכה מפורשת מה"ת כמש"כ התוס' בע"ז (דף ע"א ע"א) ד"ה רב אשרי משו"ה מוכרח לומר דחבירו היינו ישראל, ולא משום אתקפתיה דאמירה לעפ"ם שבות לחוד שזה אינה קושיא פל פה למעיין שם, ובחולין ודף מ' ע"א)

היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עכו"ם אמר רב הונא פנין ששחט בה סימן אחד אסרה וכתבו שם התוס' סד"ה לפני עכו"ם דרב הונא במומר איירי אע"ג דר"ה אמר בלשונו היתה בהמת חבירו, הוא משום דר"ה הרי ס"ל נמי בהדיא בב"מ (דף מ"ז ע"א) כריו"ח דד"ת מעות קונות וא"כ מוכח ממתניתין דמעילה דחבירו שייך אעפ"ם ומכ"ש אישראל מומר, והנה ידוע דרש"י פסק כר"ל דמשיכה מפונקשת מה"ת ור"ת וסייעתו פסקו כריו"ח דר"ת מעות קונות עיין בתוס' בע"ז (דף ע"א ע"א) וביו"ד סי' ש"ף.

משו"ה רש"י לשיטתיה פתב בסוכה ודף ל"ט) דגרסינן הלוקח לולב מעם הארץ לא מחבירו דחבירו גם ע"ה לא שייך כמו דלא שייך חבירו עכו"ם, והא דבעירובין (דף ל"ב ע"א) האומר לחבירו צא ולקוט לי ומוקי לה בחבירו עם הארץ היינו משום דגייסי ואוהבין זא"ז דהא אומר לו ללקוט תאנים מתאנתו עיין תוס' יו"ט פ"ד מ"ב דדמאי בשם הר"ש משו"ה שייך לומר חבירו גם על עם הארץ.

אבל הלוקח לולב הא דנותן לו אתרוג במתנה אין זה משום אהבה אלא דדדך התגרים הוא להעדיף על המקח. כדכתיב סדין עשיתה לה ותמפור וחגור נתנה לפנעני דכשמוכרת סדין נותנת חגור במתנה להעדיפה, ובגמ' שם איתא באמת לא רצה ליתן לו במתנה מאי ע"ש, ולכן פתב שם רש"י דלא גרסינן הלוקח מחבירו, אבל התוס' אזלו בשיטת ר"ת דמעות קונות ד"ת כריו"ח ומוכח ממשנתנו דמעילה דחבירו שייך גם אעפ"ם ומכ"ש אישראל פ"ה לכן פתבו דגרסינן שם במשנה הלוקח לולב מחבירו, אכן לשיטת הא"נ י"ל בתוס' ע"ז שם ד"ה שקולי דבנכרי קונה גם כסף וגם משיכה כל חד לחודיה וכן דעת הרמב"ם בפ"א מה' זכיה ובפ"ד מה' בכורות והב"י ביו"ד סי' קל"ב פתב דהרשב"א וכן הרמב"ן מסכימין בזה להרמב"ם דבישראל כסף לחוד קונה מה"ת ובכפ"ם קונה בין כסף בין משיכה, ולשיטתם לא מצינו שוב לאוקמי מתניתין לכאורה לא בבלן ישראל ולא בבלן עכו"ם, וע"כ לומר אליבניהו כמש"כ לעיל בארנפה דלעולם מתניתין בבלן ישראל מיירי אלא דכיון דאפקיעו רבנן קנין כסף לגמרי אפקיעו ודו"ק, ועיין נו"ב מהדו"ת חאה"ע ז"ס ל"ח שפתב דבלשון הש"ס לא ישא אדם מינקת חבירו ומעופרת חבירו היינו דוקא חבירו ישראל דמעופרת ומניקה מעכו"ם מותרת לינשא והגרע"א בשו"ת סי' צ"ה פתב ששמע פן מחכם אחד ודחי לה בשתי ידים ולדברינו תלוי זה באשלי רב רבי ואין להאריך בזה יותר פאן: בגמ' וכיון דבני לה מיהת מעל לימא מסייע ליה לרב דאמר המשפתחה וכו' ומשני הנאה הנראית לעינים אסרה תורה, התוס' פי' גם פאן לשיטתו דאי הנה בני לה ממש ע"י שינוי הנה מועל מיד משום קנין והוצאה חרשות הקדש משו"ה בעינן שידור תחתיה בשו"פ ולפ"ז שפיר קאמר הש"ס לימא מסייע ליה לרב דתלוש ולבסוף חיברו הנה כתלוש, אבל לפירש"י בב"ק דהניחה ע"פ ארנפה מיירי שלא חיברה כלל א"כ מאי מייתי הש"ס מינה ראיה לרב הא אין פאן מחובר גם לבסוף, והתוס' שם הקשו על רש"י דאפי' חיברה נמי הנה שינוי החוזר לברייתו, והשמ"ק שם תירץ דבמחובר גם שינוי החוזר לברייתו הנה שינוי, וקשה דהרי מריש דהנה מחובר מ"מ קרי ליה הש"ס שינוי החוזר לברייתו דלא קני, ועכ"פ קושיא זו הבאתי לתרץ לעיל ד"ה בגמ' למ"ל עד שידור תחתיה ע"ש, אבל הא ודאי קשה לפירש"י דאינה סייעתא והנה מזה לרב וע"כ כפי' התוס', ובשינויא דרב אהא פי' התוס' דהנאה הנראית לעינים לא מהני אלא לענין הקדישו ולבסוף בנאו אכל בנאו ואח"כ הקדישו אין בו מעילה כלל.

והטעם הוא דהפל תלוי בשעת ההקדש דאם בשעה שהקדישו היה מחנובר דינו כמחנבר מתחילתו, אבל אם הקדיש בשעה שהיה עדיין תלוש נשאר דינו כתלוש ולבסוף חיברו, אלא דאם נימא דלא כרב ותלוש ולבסוף חיברו הנה כמחנבר א"כ אפי' הקדישו תחילה מאי מהני הא דהנה הנאה הנראית לעינים, הרי כמחנבר מעיקרא ודאי דלא מהני הנאה הנראית לעינים דהא ילפינו מתרומה א"כ ממילא ה"ה תלוש ולבסוף חיברו, ועיין בב"ק (דף כ') ברש"י ד"ה פיון דשינה ובתורת חיים ובפנ"י שם וברש"י סנהדרין (דף מ"ז ע"ב) ד"ה בקבר בגו ועיין בקצוה"ח סי' ש"ס סק"ג ודו"ק בכל אלה לפי שאני מקצר כאן מאוד: והרמב"ם פ"ה ה"ה מה' מעילה פסק דבנאו ולבסוף הקדישו לא מעל, והקשה הכ"מ דהא הש"ס לא מחלק בקבא אלא דלא תסייעה לרב וכיון דהרמב"ם פוסק דהמשפתחה לבית אסרו א"כ במעילה אף בנאו ולבסוף הקדישו מעל, ובעל מלא הרועים תירץ דכיון דחזינו בחולין (דף ט"ז) דאמר רבא פשיטא לי תלוש ולבסוף חיברו לענון ע"ז הנה תלוש וכו' ולא קאמר דלענון מעילה הנה תלוש דהדר בבית הקדש מעל, ע"כ דרבא נמי ס"ל כר"ל דבנאו ולבסוף הקדישו לא מעל ולא הנה לענון מעילה לגמרי כתלוש ומשו"ה לא חשיב ליה רבא ורבא בתראה הוא להכי פסק הרמב"ם פנותיה עכת"ד, והכ"מ תירץ דבע"ז מחמירנו משום חומרא דע"ז ומסתברא פדבריו דהא בעיר הגניזחת הבתים נשארפין אע"ג דמחנבר לא נאסר שם פדאיתא בסוף מס' סנהדרין ונהרי איסור הנאה מע"ז ילפינו מקרא דולא ידבק בידך מאומה מה"ח דכתיב בעיר הגניזחת הרי דילפינו ע"ז מעהנ"ד, אבל בחולין שם לא משמע פן דשם איתא דגם לענון שחיטה והכשר זרעים הדין פן דכתלוש הנה, אלא דמעילה הרי מתרומה גמרינו ותרומה הרי היא כתלוש לגמרי ע"כ לא נוכל להחמיר במעילה כבע"ז, דהרי לריה"ג בע"ז המשפתחה לאילן אסרו משום דיש בו תפיסת יד אדם ולא הנה דומיא דהרים, ובמעילה היושב בצל אילן בודאי דלא מעל לכו"ע דלא דמי לתרומה, ומזה סייעתא דהא דר"ל מחלק בין בנאו ולבסוף הקדישלהקדישו ולבסוף בנאו קושטא קאמר ולא רק לדחות סייעתא לרב.

דהא ר"ל מפרש בפ' פל הצלמים מחלוקת דרבנן וריה"ג גבי הר היינו בציופי הר משמע דבדידיה המשפתחה לאילן לכו"ע נאסר פדדייק הש"ס התם לריה"ג ע"ש היטב וא"כ לדידיה פשיטא דהמשפתחה לבית אסרו כרב, וא"כ הא דמחלק כאן לענון מעילה בין הקדישו ולבסוף בנאו לבין בנאו ולבסוף הקדישו הוא אליבא דהלכתא ואלבא דרב ג"כ, אלא דבאילן ודאי גם כשהקדישו ולבסוף נטעו אין מועלין בו משום דהנה מחנבר יותר ע"י קליטה, וכל זה נכון מאוד רק דלפ"ז דחוק טעמא דרב אחא הנאה הנראית לעינים אסרה תורה ואיהו הא ודאי לדחות הא דרב אתא ובא לומר דתלוש ולבסוף חיברו הנה כמחנבר ומ"מ מועלין משום דהנה הנאה הנראית לעינים.

וקשה מה בכך דהנה הנאה הנל"ע הא הנה מחנבר ולא בתרומה, ומ"מ הא דאמרינו דהפל תלוי מהא דילפינו מיניה אמת וברור הוא בסברא, וכ"כ בחידושי הר"ן בחולין (דף ט"ז) גבי בעיא דרבא בספין של שחיטה אי פשר תלוש ולבסוף חיברו וכתב שם הר"ן, דגבי ע"ז מיעטה התורה הרים שאינו נאסרין ואמרינו דוקא הרים מותרין אבל תלוש ולבס"ח אסור דהנה כתלוש, אבל גבי הכשר זרעים דכתיב וכי יתן מים על זרע בעינו דומיא דזרע שהוא תלוש אז דוקא מקבל הכשר אבל תלוש ולבס"ח חשוב כמחנבר, ולענון שחיטה תבעיא אי ילפינו מקרא דויקח את המאכלת ובעינו דוקא תלוש גמור דומיא

דמאכלת ופסול תלוש ולבס"ח או גמרא גמירא לה עכת"ד הר"ן, וממילא מוכן דמעילה דילפינן לה מתרומה תלוש ולבס"ח כמחנך דמי, ודע דהנו"ב מהדו"ת חיו"ד סי' קמ"ב הקשה קבעו ולבסוף תקקו אמאי פשר למקנה הא קיי"ל דתלוש ולבס"ח הנה תלוש ע"ש.

אבל פבר הקשה פן הירושלמי במס' שבת, (פ"ט ה"א) ומשני דסתותן של אבנים הנה גמר מלאכתן ונהה תמיד כחקקו ואח"כ קבעו ע"ש שנהו דלא פדברינו שנתבאר, אלא דברור שש"ס דילן לא ס"ל בזה פהירושלמי, מדלא אשפח חילוק רק בין בית למערה ולא מחלק בבית גופא בין סתת האבנים לבין בנה באבנים שאינם מסותתין וכן בש"ס דילן במס' ע"ז לא מחלק בבית גופא, וע"כ דש"ס דילן ס"ל דלענן מעילה ועפ"ם בכל אופן הנה בית תלוש ומקנה שאני ממעילה וע"ז וקצרת: נשוב לסוגיין דתירוץ הש"ס הנאה הנראית לעינים את"ו קשה להבין דמה בכך פיון דהוא מחנך למה יתחייב מעילה הא לא דמי לתרומה, והדש קלעילין בשדה הקדש אי לא דאבקה מעלה לה לא הנה מעל אע"ג דאין לה הנאה הנראית לעינים גדולה מזה, ותו קשה מה דקאמר הש"ס אח"כ לימא מסייע ליה הדר בבית של הקדש וכו' הא גם פאן איפא לשנויי הנאה הנל"ע אסתו"ר כמו שהקשו התוס' ועיין בדברי המגיהים מש"כ בתוס' פאן, לכן לילא דברי התוס' הנה נראה לומר דהרי על הוצאה מרשות הקדש חייב גם בלא הנאה אחרת, אלא דמשנתנו דבגמרא איירי הרי אין לחייבו על שנינו רשות כמבואר לעיל דהרי אינה נראית ההוצאה מרשות הקדש כלל, אבל אחר שבנאה בתוך ביתו ודר תחתיה בשו"פ אז הרי נראית ההוצאה מרשות הקדש, וממילא אגלאי מלתא למפרע דכשנטל הקורה פנון להוציא לרשות הדיוט ואז הרי עדיין תלוש הנה ומשו"ה הוא חייב מעילה למפרע, ונהו דמשני הנאה הנראית לעינים אסתו"ר ומשו"ה אף דמעיקרא לא הנה חייב על ההוצאה מרשות הקדש משום דלא הנה ניכר ההוצאה אבל אח"כ פשדר תחתיה הרי ניכר ההוצאה לעין משו"ה הוא חייב על ההוצאה מרשות הקדש שעשה פשה עדיין בתלוש, וע"כ קאמר הש"ס אח"כ לימא מסייע ליה הדר בבית של הקדש וכו' דשם הרי הנה מחנך קודם שהתחיל לדור בו ולא הנה שום הוצאה מרשות הקדש בתלוש ומ"מ מעל, פן שמעתי מפי הגאון ר' שמואל אביגדור ז"ל אב"ד דק"ק פלנגיאן בהיותו עוד בק"ק שוועקסנא וזה נכון מאוד, ולפ"ז מלשון הש"ס הנאה הנראית לעינים אסתו"ר הנה ראיה לשיטת הרמב"ם דגם חיוב מעילה דהוצאה מרשות הקדש ג"כ מטעם הנאה הוא ודו"ק ונהה גדולי האחרונים האריכו בענן תלוש ולבס"ח בכמה ענינים המסתעפים עיין בשעה"מ פ"ג מה' אישות ובקרו אורה פאן ובשו"ת שואל ומשיב ובעמודי אור ועוד נאני רק מעורר לע"ש בדבריהם: ברש"י ד"ה לימא מדאמרין הקא דמעל וכו', דבבור זה משונבש הוא וצ"ל כמש"כ בפי' רגמ"ה וז"ל לימא מסייע ליה לרב דאמר דאע"פ דבנאה בתלוש דמי ולא מעל עד שידור.

מהא דתניא הדר בבית של הקדש פיון שנהנה מעל וכו', וכבר הודעתיה שהמפרש פאן שומר תמיד פיו ולשונו של רגמ"ה ז"ל וזה ברור: והנני מודיע פאן שלפי שבפרק זה שסימנוהו עתה בעז"ה פללי מעילה רובם פלילים בו.

לכן הארכתי בעניניו בספרי תקנת השבים למס' זו בתכלית האריכות וכן גם בעניני פֶּרֶק
 הבא, ובספרי זה הארכתי רק לבאר הסוגיא פראוי לענ"ד, ואני תפלה לה' אָנָּא אל
 תשליכני מלפניך ורות קדשך אל תקח ממני, השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני
 אמן: פֶּרֶק שְׁשֵׁי הַשְּׁלִיחַ שְׁעֵשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ בַּעַ"ב מְעַל, זֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בַּפִּיהַ"שׁ פֶּאן
 סְמַךְ זֶה לְמָה שְׁנֵאמַר וְאַשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הֵיא רֹמְזוֹ אֶל מִי שְׁשַׁגְגַּ תְּחִילָה וְדִמְיָה שְׁזָה חוֹלִין
 וְצִינָה לְהַטְפִּיל בּוֹ עַכ"ל וְהַעֲתִיקוּ הַרַע"ב בְּמִשְׁנֵיּוֹת פֶּאן, וְהַתּוֹי"ט פֶּתַב ע"ז וְז"ל וְהֵיא
 הוּא דְדִיִּיק וְתַמִּינֵי דַבֵּ"ב דְקָדוּשִׁין אֲמַרִינּוּ דְיִלְפִינוּ חֲטָא חֲטָא מִתְרוּמָה מִה תְרוּמָה מְשׁוּי
 שְׁלִיחַ לְתָרוּם אֶף מְעִילָה מְשׁוּי שְׁלִיחַ, וְהַתּוֹס' בְּקָדוּשִׁין שָׁם (דָּף מ"ב ע"ב) תְּמַהוּ דְלָמָה
 לָן פֶּלֶל קָרָא לְמְעִילָה שְׁהֵיא בְּשׁוּגָג וְלֹא שְׁיִיךְ לֹמַר בִּיזָה דְבָרֵי הָרַב וְדְבָרֵי הַתְּלָמִיד דְבָרֵי
 מִי שׁוּמְעִין, וְתִרְצֻוּ דְמִיָּרֵי אִפִּי' נִזְכָּר הַשְּׁלִיחַ וּמ"מ מְעַל הַבַּעַה"ב וְכַדְמוּכַח מְמַשְׁנַתְנוּ
 דְלַקְמָן שְׁיִלַח בְּיַד פֶּקֶח וְנִזְכָּר וְכו' עַכ"ל הַתּוֹי"ט, וְנ"ל לֹמַר בְּיָשׁוּב קִוְשֵׁי תְרוּמָה הַתּוֹי"ט דַּס"ל
 לְהַרְמַב"ם דְּהָא דְיִלְפִינוּ שְׁלִיחוֹת בְּמְעִילָה מִתְרוּמָה הוּא לְעַנְיָן זֶה שְׁיִתְחַיֵּיב הַמְשַׁלַּח אִפִּי
 אִם הַשְּׁלִיחַ הוּא מְזִיד, דְלֹא גִימָא דְפִטוֹר מְטַעַם דְבָרֵי הָרַב וְדְבָרֵי הַתְּלָמִיד דַּמ"שׁ כְּמוֹ
 דְפִטוֹר הַמְשַׁלַּח מְטַעַם זֶה בַּכָּה"ת כְּנֹלָה, וְע"ז אֲתִי ג"שׁ דְתְרוּמָה כַּמֶּשׁ"כ הַתּוֹס' שָׁם, אֲבָל
 עַדִּין י"ל דְּהֵיכָא שְׁשֵׁנִיהֶם שׁוּגְגִין שְׁיִתְחַיֵּיב מְעִילָה גַם הַשְּׁלִיחַ עַכ"פ, שְׁהֵרֵי אֵילוּ נִזְכָּר
 שְׁלִיחַ וְהוֹצִיא הַהַקְדָּשׁ בְּמִזִּיד הַמְשַׁלַּח חֲיִיב מְעִילָה וְהַשְּׁלִיחַ הֵיךְ חֲיִיב כְּדִין מְזִיד לְרַבִּי
 בְּמִיתָה וְלְרַבָּן בְּמַלְקוֹת, וְעַתָּה שְׁגַם הַשְּׁלִיחַ שׁוּגְג יִתְחַיֵּיב גַּם הוּא קָרְבַּן מְעִילָה, וְלֹא שְׁיִיךְ
 בְּזָה לֹמַר אֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל דְּהַתָּם הַטַּעַם הוּא דְמִשְׁמַעַל הָרֵאשׁוֹן יִצָּא לְחֻלִּין מִשֶּׁא"כ
 שְׁהַשְּׁלִיחַ הוּא הַמוֹצִיא תְּחִילָה, לְהַכִּי מִיָּתִי הַרְמַב"ם סְמַךְ מִקְרָא דְנֹאשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הֵיא
 מִיעוּטָא הוּא כַּמֶּשׁ"כ הַתּוֹי"ט שְׁאִין מְבִיא קָרְבַּן מְעִילָה אֲלָא אַחַד, וְהֵינּוּ הַבַּעַה"ב שְׁהוּא
 שְׁגַג תְּחִילָה שְׁצִינָה לְהַטְפִּיל בְּאֵילוּ הַמַּעֲוֹת בְּסוּבְרוֹ שְׁהֵם חוֹלִין, וּבְזָה יֵשׁ לִינִישְׁב
 קִוְשֵׁי תְרוּמָה הַתּוֹס' בְּכַתּוּבוֹת (דָּף צ"ט) ד"ה אֵי הַכִּי שְׁלִיחַ אֲמַאי מְעַל אֲטַלִּית, [וְהֵיא סוּגְיָא
 דְכָאן בְּפֶרֶקֶין דָּף כ"א ע"ב וְעִי"ש] וְהַקְשׁוּ הָא מִתְּחִילָה נְמִי מְעִילַת הַשְּׁלִיחַ לֹא שְׁיִיךְ אֲלָא
 אֲטַלִּית וּמַאי קָאֻמַר אֵי הַכִּי, וְלְדְבָרֵינוּ י"ל דַּה"ק בְּשִׁלְמָא אֵי מִיָּרֵי דְאֵיִתִּי שְׁנָה שְׁלֵשׁ
 בְּשִׁלְשׁ גִּיחָא דַּבַּעַה"ב מְעַל עַל שְׁלֵשׁ שָׁל חֲלוּק וְשְׁלִיחַ מְעַל שְׁלֵשׁ הָאֲחֵרִים שְׁהוֹצִיא שְׁלֵשׁ
 בְּרִשׁוֹת בַּעַה"ב, אֲבָל אֵי מִיָּרֵי דְאֵיִתִּי שְׁנָה שְׁלֵשׁ בְּשִׁלְשׁ א"כ חֲיִיב בַּעַה"ב מְעִילָה עַל
 שְׁשֵׁה סְלַעִים כְּפִי הַנֶּאֱתָו וְא"כ שְׁלִיחַ אֲמַאי מְעַל הָא אֵין מְבִיאִין ב' מְעִילוֹת.

על הקדש אחד, פדאמרן ממיעוטא דנאשמה הנפש היא. ומשני אטלית פ' דמעילת
 השליח אינה על השש סלעים אלא על הטלית דכיון דקיי"ל בסוגיא דבב"ק ודף ק"ב)
 ועיין בח"מ סי' קפ"ג סעי' ו' ובסמ"ע שם ס"ק י"ט דבהוסיפו הפל שייך לבעל המעות,
 וכאן שההקדש הוא בעל הקנות א"כ ההקדש זוכה בטלית, והשליח כשמוסרו לבעה"ב
 איהו מוציא מהקדש לחול ושייך שפיר לשון התרצן אטלית, דמעיקרא הנה סבור
 דמעילת השליח הוא על ג' סלעים השניים, אבל בתר דקאמר דאיתי שנה ששה בשלשה
 שוב אין לומר שגם השליח יתחייב פ"ז שאין מביאין ב' מעילות על הקדש אחד ומשני
 אטלית וכאמור ודו"ק והרב קרן אורה פתב דהרמב"ם לשיטתיה דאם הוסיף השליח על
 בעה"ב מעל בעה"ב בכולו עיין בדברינו לקמן בדבור והנה הרמב"ם וזה אי אפשר
 ללמוד מתרומה דבתרומה אם הוסיף לאו כלום הוא, ובזה א"ש הו דאמרין בקדושין
 דמעילה וטביחה הנה שני כתובין הבא"כ, ואם גימא דהא דבמעילה יש שלד"ע הוא רק

דילפינו מתרומה איה הווי ב' פתובין הרי ג"ש דחטא חטא לאו מיותרת היא דהרי בעינו לה לשארי ענינים למילף מעילה מתרומה, וגם קרא דטביחה אינו מיותר דטביחה ממעילה ליפא למילף דחולין מקדשים לא ילפינו.

אבל לדברי הרמב"ם הרי במעילה יש קרא מותר ואשמה הנפש היא לעשותם ב' פתובין הבא"כ ועוד האריף מעט בזה וק"ל, ונדע דנהי דפסוק ואשמה הנפש היא לא פתיב גבי מעילה אלא גבי גזל הגר בפרשה נשא, מ"מ פיון דגזל הגר קורא הפתוב מעילה שיהי זה לשון הפתוב שם איש או אשה כי יעשו מפל חטאות האדם למעל מעל בה' ואשמה הנפש היא, ובספרי שם איתא בזה"ל מנין לגזול ונשבע לו והלה להביא את הפסוק ואת האשם ולא הספיק להביא עד שחת שהיורשים פטורים ת"ל ואשמה הנפש היא עכ"ל הספרי שלפנינו ונראה שהרמב"ם ז"ל הנה לו גירסא בספרי דאמי היא למעט השליח בנהגה מן ההקדש שגם הוא נקרא מעילה כדכתיב נפש פי תמעול מעל דרך הנפש היא ששגג תחילה חייב קרבן מעילה, ועיין גם בהגהות אמרי ברוך להטורי אבן מש"כ בזה: אמר לו תן בשר לאורחים וכו'.

כתב הרמב"ם פ"ז מה' מעילה ה"ב וז"ל בד"א שהיו החתיכות מקדשי בדה"ב אבל אם היו בשר עולה וכיוצא בו לא מעל אלא האוכל בלבד שהרי הוא חייב באיסור אחר יתר על המעילה ובכה"ת פולה אשלה"ע אלא במעילה לבה"ש שלא יתערב עמה איסור אחר עכ"ל והספרי לו גם הראב"ד להדיא ע"ש, ומזה למד המל"מ בפ"ג ה"ו מה' גובה דמש"כ שם הרמב"ם עשה שליח לשחוט לו ושחט השליח בשבת הגנב חייב בתשלומי דו"ה דגם בטביחה ישלד"ע, היינו דוקא פשעשאו שליח לשחוט לו סתם אבל אם עשאו בפירוש שליח לשחוט בשבת שיש בזה איסור אחר מלבד שחיטת בהמה גנובה פטור המשלח דומיא דמעילה עכת"ד, ועיין בקצוה"ח סי' קפ"ב סק"א, ויש להעיר דא"כ שלא עשאו שליח לשחוט בשבת ולריו"ח הסנדלר מעשי שבת אסורין באכילה עיין בב"ק (דף ע"א) א"כ לימא ליה לתקוני שדרתיף ולא לעוותי ואינו שלוחו פלל ויפטר הגנב מדו"ה, ואולם הרמב"ם לא פסק כריו"ח הסנדלר אבל מ"מ לאותו יום אסור לכו"ע אלא דלאותו יום הרי לא עיוות לו שהרי הנה יכול לשחוט אחר השבת ולא הנה ג"כ יכול לאכול בשבת וזה פשוט, מיהו בטור ח"מ סי' שנו"ב פתב בשם הרמב"ם בלשון עשה שליח לשחוט בשבת וכו' והקשה המל"מ דמ"ש ממעילה, אף י"ל דס"ל להעור דטביחה שאני פיון דיש שם תרי ריבויא או תחת לרבות השליח לא דמי למעילה וחיוב המשלח אפי' אם יצטרף עמו איסור אחר, וס"ל דבזה פליגי ברייתא דבי ר' ישמעאל וברייתא דחזקיה דברייתא דר"י דדריש או ס"ל גם דרשא דתחת וכיון דיש תרי ריבויא מרבינו אפי' עשאו שליח להדיא לשחוט בשבת, וברייתא דחזקיה ס"ל דאו אתי לחלק כמש"כ התוס' וליפא אלא חד ריבוי ובעינו באמת שלא? הא מעורב איסור אחר בדבר כמו במעילה, וא"כ תליא זה בפלוגתא דר"י ור' יונתן בעלמא אי בעינו או לחלק ואנו קיי"ל דלא בעינו או לחלק דרבא ס"ל בב"מ ודף צ"ו) כר' יונתן ושפיר אפי' אם עשאו שליח לשחוט בשבת חייב: אמנם הסברא מעיקרה קשה לי דהרי פיון דחזינו דמעילה אפי' שלח ביד חשו"ק נמי חייב המשלח דלקמן בפרקין, דנעשה כמי שעשה המשלח בעצמו ע"י קוף דחייב.

וא"כ אפי' אם הנה הפשר מעולה אמאי לא יתחייב המשלם קרבן מעילה, הרי לוא יהא דאין פאן שליחות אבל מ"מ הרי אתעבידא שליחותו ויתחייב המשלם כמו ע"י קוף ואולי אפשר לחלק בין הנושאים, וכשאני לעצמי רציתי לומר בזה סברא אחרת דהרי באמת לענן אכילה יש לעולם לחייב את השליח דזה נהנה וזה מתחייב לא אמרינו, וקא דבפשר של בדה"ב חייב המשלם הוא מטעם דבעידנא דאגביה השליח קנייה ויצא לחולין ועל ההיא שעמא מתחייב המשלם, אבל פשהפשר הוא מקדשי מזבח דלא נוכל עוד לומר מדאגביה נפיק לחולין משו"ה שפיר מעל השליח על אכילתו של עצמו דזה נהנה וזה מתחייב לא אמרינו, ובלשון הראב"ד שכתב אבל האוכל חייב שהוא נהנה עכ"ל הנה אפשר להעמיס דברינו אבל הרי הוא בעצמו הסביר הענן דלהכי המשלם פטור משום דהנה פאנוס דעולה נעשית אברים ואלו שראו חתיכות הנה להם לטעות דשל חטאת הם וכאנוסים דמי עכ"ל, והסבר זה לא זכיתי להבין תדא דאם המשלם והשליח לא היו כהנים גם בשר חטאת אסור להם וכיון דאינם אנוסין לגבי חטאת גם לענן מעילה אין זה אנוס, כדמצינו גבי משמש עם הטוהרה סמוך לונספה ואמרה נטמאתי דחייב חטאת כדאיתא פ"ב דשבועות, דכיון דלא הנה אנוס לענן איסור דנהורתם את ב"י מטומאתם חייב חטאת על ביאת נדה אף דלגבה אנוס הוא, ועוד אפי' נימא לחלק בין נידון דידן להתם ונניח דהא אנוס גמור הוא אפתי קשה לי דא"כ השליח האוכל נמי יפטר דאנוס רחמנא פטריה, ולהיפך השליח הראשון למה יפטור הרי שליח דמעילה תמיד אנוס הוא כדאמרינו בתגיגה לענן נזפר בעה"ב ולא נזפר שליח שליח עניא מאי קעביד ומ"מ חייב, אולם לסברתי שכתבתי אני בעזה"ש כמדומה לי שהפל ניחא דכולם פטורין ורק האוכל חייב דזה נהנה וזה מתחייב לא אמרינו, ולהראב"ד דחוק ליה לשון התוספתא דמ"ש עולה דנקט ואזיל בזה לשיטתיה שם לעיל פ"ו ה"ה דג"כ הקשה זו על תוספתא אחרת למה נקט עולה ע"ש להכי דחוק דעולה דוקא קתני.

אבל הרי הרמב"ם ס"ל דעולה לאו דוקא וה"ה פל קדשי מזבח ודו"ק: אמר לו תן בשר לאורחים וכו', המקנה בקדושין (דף מ"ב ע"ב) בתוס' ד"ה אמאי מעל העיר כיון דעיקר אתי משנתנו לאשמענו דין דאם עשה שליחותו הבעה"ב מעל ואם לא עשה שליחותו השליח מעל, למה לו לאשמענו בכה"ג דהאורחים הוו שליח שני, הו"ל לומר שאמר בעה"ב לאורחים טלו בשר ואם נטלו בשר בעה"ב חייב ואם נטלו כפר האורחים חייבין, ואזיל ומיישב לה ע"ד פלפול פדרפו בקודש עיי"ש, מיהו בפשוטו משום דבסיפא ע"כ לצייר בשני שלוחין משו"ה נקט רישא נמי בכה"ג וזה פשוט: ע"ב בגמ' מאן תנא וכו' אר"ח דלא כר"ע וכו', סוגיא זו ביתר ביאור היא בגדרים, ודף נ"ד) אהא דתנן שם הנודר מן הירק מותר בדלועין ור"ע אוסר, וקאמר אפיי דמודה ר"ע לענן מלקות שאינו לוקה דלר"ע מספקא ליה בכל מידי דמקמליה עלה שליח אם מיניה הוא, ואח"כ מביא הש"ס שם משנתנו וקאמר ר"ח דאתיא דלא כר"פ דאי כר"ע למעול בעה"ב ולא למעול שליח עכ"ל הגמ' שם.

והקשו שם התוס' והר"ן דמאי קאמר למעול בעה"ב הא ר"ע מספקא ליה וא"כ איך יביא מעילה מספק עכת"ד, ולענ"ד ביאור קושיתם היא דאין לומר דר"ח פריף לר"ע לשיטתיה דמחייב אספק מעילות אשם תלוי פדתנן בכריתות (דף כ"ב) דר"ע דמחייב

אָשֶׁם תְּלוּי אֶסְפֵּק מְעִילָה ס"ל לר"ח שֵׁם ע"כ דְּהוּא רַק אֶסְפֵּק בְּמַעֲשֵׂה וְלֹא אֶסְפֵּק בְּדִין דַּל"כ אַמְאֵי קְאָמַר דְּלֹא יִתְחַיֵּיב שְׁלִיחַ.

הָא הו"ל לר"ח לְמַפְרִיף דִּיתְחַיֵּיבוּ שְׁנֵיהֶם מְסַפֵּק, אֲלֵא ע"כ דְּבִסְפֵּק בְּדִין ס"ל לר"ח דְּלֹא מְחַיֵּיב ר"ע אָשֶׁם תְּלוּי א"כ גַּם בַּעַה"ב פְּטוּר, וּבִיאָרְתִּי כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹס' שֵׁם בְּאַרְנוּפָה בְּמִקּוּ"א וְכָאן הִנְנִי רַק מְעוֹרָר לֵב הַמְעֵינִין: שֵׁם מִי לֹא מוֹדָה ר"ע דְּצָרִיף לְאִימְלוּכֵי בִּינָה וְכו' דְּנָהִי נְמִי שְׁיֵשׁ בְּמִשְׁמַעוֹת בְּשֹׁר כְּבֵד אוֹ בְּכֻלָּל כְּבֵד בְּשֹׁר לְהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם יְכוּל בַּעַה"ב לֹמַר לֹא הָיָה בְּדַעַתִּי לֹמַר לָהּ אֲלֵא מִבְּשֹׁר מִמֶּשׁ אוֹ מִכְּבֵד מִמֶּשׁ וְאִם לֹא מִצָּאָת הַדְּבָר עֲצָמוּ שְׁהֵייתִי אוֹמֵר לָהּ הָיָה לָהּ לִימְלָהּ בִּי עַכ"ל הַשֵּׁם"ק בְּנִדְרִים שֵׁם בְּשֵׁם הַרִי"ץ ז"ל, וְהֵינָה מִש"כ דְּכָמוּ דְּבְכֻלָּל בְּשֹׁר יֵשׁ כְּבֵד בְּמִשְׁמַעוֹת ה"נ דְּבְכֻלָּל כְּבֵד יֵשׁ בְּמִשְׁמַע גַּם בְּשֹׁר תְּמוּהָ בְּעֵינֵי וְלֹא יִדְעָנָא מִנ"ל הָא דְּבְכֻשׁוּט בְּכֻלָּל כְּבֵד וְדָאִי אֵין בְּשֹׁר בְּכֻלָּל וְלַעֲנֵ"ד דְּבָרֵינוּ אֲלֵה צ"ע: שֵׁם מֵאן תְּנָא דְּפְלִיג עֲלֵיהּ דַּר"ע, פִּי' בְּנִדְרִים וְאִינוּ מִחְמִיר לְאַסְוֹר עֲלֵינוּ, אֲבָל לַעֲנִין מְעִילָה כּוּלְהוּ מוֹדוּ דְּשְׁלִיחַ מְבִיא אָשֶׁם וְלֹא בַּעַה"ב דְּמִדְּאוּרִינְיָתָא לָאו מִינָהּ הוּא כְּדַאֲמָרוּ.

אֲבָל הַרִי"ץ ז"ל פְּתַב מֵאן תְּנָא דְּפְלִיג עֲלֵיהּ דַּר"ע וְאָמַר דְּדְלוּעֵין אִינוּ בְּכֻלָּל יָרֵק רִשְׁבָּ"ג הִיא וְאֲתֵיָא מִתְּנִיתִין דְּמְעִילָה נְמִי אֲלִיבָא דְּרִשְׁבָּ"ג, דְּמֵאַחַר דְּאִשְׁפָּחוּ לִיהּ דְּקָאֻמַר דְּכְבֵד וּבְשֹׁר תְּרִי מִינֵי אִינוּן מְפָנִי שְׁצָרִיף הַשְּׁלִיחַ לִימְלָהּ בּוּ ה"ה נְמִי יָרֵק וְדְלוּעֵין מִטַּעַם זֶה עַכ"ל הַשֵּׁם"ק שֵׁם וְכַתְּבַת הַר"ן בְּנִדְרִים שֵׁם דְּלַעֲנִין הִלְכָה קִי"ל כַּר"ע דְּכָל מִינֵי דְּמִימְלָהּ עֲלֵיהּ שְׁלִיחַ מִינָהּ הוּא דְּהָא סְתָם לָן תְּנָא בְּחֻלִּין (דַּר"ק"ד) כְּנוּתִיָהּ וְכו' וְכֵן פְּסִק הָאֲלַפְס בְּחֻלִּין שֵׁם] וְלֹא כְּהַרְמַב"ם דְּפִסֵּק בַּה' נְדָרִים דְּדָגִים לֹא מִיִּתְסָרֵי אֲלֵא בְּאַתְרָא דְּמִימְלִיף שְׁלִיחָא עֲלֵיהּ וְעוֹפּוֹת בְּכָל דְּנוֹכְתָא אֲסִירָא וְהוּא תְּמוּהָ דְּהָרִי בַּגַּמ' מְשׁוּנְיָנִין לְהוּ עַכ"ל בְּקִצְרָה, וּכְבָר עֲמָלוּ הָאֲחֵרוּנִים לְתַרְץ הַרְמַב"ם בְּכַמְהָ אַנְפִּי, וְאִנִּי אֶעֱתִיק דְּבָרֵי הַמַּהֲרִי"ק בְּשׁוֹרֵשׁ צ"ט בְּתַכְלִית הַקִּיצוֹר הַנְּחֻץ לְסוּגִיָא דִּידוּן וְז"ל שֵׁם, וְאִשְׁר דְּקִדְקַת לְשׁוֹן הַסּוּגִיָא דְּפָרֵק בְּתָרָא דְּמְעִילָה דְּמִשְׁמַע דְּשְׁכִיחַ טְפִי הַמְּלַכְתַּת הַשְּׁלִיחַ בְּעוֹפּוֹת מְבָדָגִים לַעֲנֵ"ד גְּרָאָה שְׁהוּא דְּקִדּוּק נְכוּן וְיִשְׁר, אֲמַנְם מִתּוֹף זֶה לֹא יִתְיַשֵּׁב עַדִּינִין] כַּרְף מָה רָאָה הַרְמַב"ם לְהַפְלִיג עוֹפּוֹת מְדָגִים כּוּלֵי הָאֵי עַד שְׁנֵאֻמַר דְּעוֹפּוֹת אֲסוּרִין בְּכָל מְקוּם.

נִימָא דַּע"ג דְּשְׁכִיחַ טוּבָא שְׁהַשְּׁלִיחַ נְמָלָהּ בְּעוֹפּוֹת יוֹתֵר מְדָגִים. מ"מ אִפִּי עוֹפּוֹת לֹא יִאָסְרוּ אֲנוּדָר מִבְּשֹׁר אֲלֵא דוֹקָא בְּרוּב הַמְּקוּמוֹת שְׁהַשְּׁלִיחַ נְמָלָהּ עֲלֵיהֶם.

אֲבָל בְּמִיעוּט הַמְּקוּמוֹת שְׁאִין הַשְּׁלִיחַ נְמָלָהּ לְעוֹלָם אִימָא לָהּ דְּשָׁרוּ, דְּהָא פְּשִׁטָא דְּכָל כְּפָה דְּנִקְרִיב דִּין עוֹפּוֹת לְדִין דְּגִים טְפִי נִיחָא הָא דְּפָרִיף מ"ש עוֹפּוֹת וְכו' דְּגִים נְמִי וְכו' וּבַהֲתַרְחַקֵּם זַמ"ז לֹא אֲתִי הָךְ קִשְׁיָא שְׁפִיר כּוּלֵי הָאֵי, וְעוֹד דְּכִי מְעֵינְתָּ בַּהּ שְׁפִיר בְּסוּגִיָא דַּפ"ב דְּמְעִילָה תְּמַצָּא דְּלְכַאוּרָה הָתָם לֹא לַעֲנִין הַמְּלַכְתַּת שְׁלִיחַ קְאָמְרִינִין מֵאֵי שְׁנָא עוֹפּוֹת וְכו' דְּגִים נְמִי וְכו' דְּקָאֻמַר מ"ש עוֹפּוֹת דְּרָגִיל וְכו' מִיִּיתִי דְּצַפּוּרָא וְכו' וְלֹא קְאָמַר דְּרָגִיל שְׁלִיחַ לְמִימְלִיף וְכו' כְּדַאֻמַר בְּנִדְרִים לְחַד גְּנוּסְתָא, אוֹ כִּי לֹא אֲשַׁכַּח בְּשָׂרָא לֹאִידָף גְּנוּסְתָא דְּהָתָם תְּרַנְוִיָהּ מִשְׁתַּמְעֵי דְּאֵהֲמַלְכַת שְׁלִיחַ קָאֵי, אֲבָל הָכָא קְאָמַר לֹא דַאֻמַר.

לֹא אֲשַׁכַּחַא בְּשָׂרָא וְכו' וּמִיִּיתִי בְּשָׂרָא וְכו' וּמִיִּיתִי צַפּוּרָא וְכו' וּמִיִּיתִי דְּגִים וְכו' דַּא"כ הָיָה גְּרָאָה דְּהָתָם קָאֵי אֲאִינְשׁ דְּעֻלְמָא שְׁאֻמַר כְּרָף הוּאִיל וְלֹא מְצָאֵתִי בְּשֹׁר אַחַר אֶקַח עוֹפּוֹת וְכו' אוֹ דְּגִים וְכו', וּמִתּוֹף לְשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דְּהַעוֹפּוֹת וְהַדְּגִים הֵם בְּכֻלָּל בְּשֹׁר בְּמִקְצָת,

מדקאמר לא מצא אחר דמשמע אלא שאינו סתם בשר אבל נקרא בשר במקצת, אבל אין הלשון מתיישב כלל בענין המלכת שליח, ע"כ לבי אומר לי דסוגיא דהתם דמעילה] איירי בכל אדם שאומר כן בשראין מוצא בשר בהמה אומר כיון שלא מצאתי בשר אחר אקח עופות או דגים.

ומשמע מזה דעופות ודגים הם בכלל בשר במקצת דאל"כ לא יתכן לומר כיון שלא מצאתי בשר אחר וכו' דפשיטא שלא שייך לומר כיון שלא מצאתי בשר אחר אביא גבינה או קטניות, ומ"מ דמי האי לפלוגתא דרבנן ור"ע בהמלכת שליח, דכמו דהתם לרבנן לנודר בעינו שיהיה ממש מאותו המין שנודר ולא מהני מה דמקמליה עליו שליח, ולר"ע די שיהא במקצת תחת המין עד שימלה עליו שליח, הכי נמי לא שניא, וגם אפשר לומר דכל שיהא אדם עליו לא מצאתי אחר ואביא מזה שגם השליח ימלה עליו לפעמים וכו' עכ"ד מהרי"ק שם, ושוב חזר וישב על מדוכה זו בשורש קע"ד ולא הבאתי מדבריו רק מה דדייק בסוגיא דידן, ובשורש קע"ד מתיישב ע"פ דרכו פסק הרמב"ם ולא ראיתי נחויץ להביא פאן דבריו בישוב הרמב"ם בשגם אין בידי עתה המהרי"ק לעינין בו, אכן מש"כ הכ"מ לתישב הרמב"ם דיש חילוק בין המלכה דדגים להמלכה דעופות והביא ראיה מדפירש בנדרים המלכה דדגים ולא פירש המלכה דעופות הוא פלא דהרי בסוגיא דידן במעילה דפירש הש"ס המלכה דשניהם בלשון אחד, וגם הלח"מ הקשה עליו ותירוץ הלח"מ ג"כ דחוק, והרבה אחרונים השתדלו לתישב הרמב"ם ע"פ סוגיא דידן בלשונה וכנראה נעלם מהם דברי המהרי"ק בשורש צ"ט וקע"ד דלדבריו אין מקום לדבריהם, אף בבבאור הגר"א ליו"ד סי' רי"ז ס"ק י"א פתב דבימי הגמ' היו נמלכים בכ"מ משא"כ עכשיו דאין נמלכין בכ"מ וכ"כ הטור משא"כ עופות דעדיין נמלכים בכ"מ דלא פהר"ן שתמה על הרמב"ם עכ"ל וזה נכון יותר ע"ד הפשוט והישר וקצתתי מאוד בזה: תוס' ד"ה קרבים לאו בשר ונפ"מ שאם לא היה ראוי לאכילה כי אם לכלבים אין בכך מקח טעות וכו' עכ"ל, פשוט דזהו רק לרשב"ג אבל לרבנן דהלכה פחותם נדאי דאם אינו ראוי לאכילה רק לכלבים דנהה מקח טעות, ועיין שבת דף קמ"ב ע"ב ברש"י ותוס' שם ובתוס' שבת דף כ"ט ובתוס' ביצה דף ל"ג ד"ה ושידי וברשב"ם פסחים דף ק"ז ע"ב וברשב"א וריטב"א בשבת שם דף קמ"ב ע"ב עיין שם היטב ולכן לא הבינתי מה שמביא הקצוה"ח בסי' רל"ב סק"א דברי התוס' האלה לדינא אלא דסיים דעתה נשתנה הדבר וענינים אלה תלוי בזמן ומקום והדבר תימה בעיני, ועיין בפרמ"ג יו"ד סי' ע"ב סק"כ ובט"ז ושי"ף יו"ד סי' ע"ה סק"א ובשי"ף יו"ד סי' קי"ג סק"כ ובפמ"ג בפתיחה לה' תערוכות חלק ג' פרק ד' ובשי"ף קרבן בירושלמי פ"ז דנדרים וקצתתי: ד"ה ביומא וכו' ויש מפרשים אוכלא סעודה וכו' עכ"ל, ר"ל שאם אינם רק בתחילתה יפין הן אבל אם כל הסעודה היא מדגים קשין הם ופשוט, מיהו בביצה (דף כ"ב ע"א) משמע כפירוש הראשון כמה שהעיר כבר הצ"ק וכן משמע עוד בע"ז (דף כ"ח ע"ב) וע"כ העיקר נראה כפי הראשון: שם בגמ' ש"מ מוסיף על שליחותו הנה שליח, פ"י ותפשוט בענין דבעי הש"ס בכתובות (דף צ"ח) בא"ל זבין לתפא ואזיל זבין כורא דקנה ליתפא, אין להקשות נהי דמוסיף על דבריו הנה מ"מ הא בקני את ותמור פליגי ר"נ ור"ה בב"ב (דף קמ"ג) דר"ה ס"ל דלא קנה כלל דקנין שבטל מקצתו בטל כולו ואיך יקנה הל"ה אף אם לא העביר אדעתא דבעה"ב דהא הלשון מהאיבעיא אף כשהיה כל הפור בקנין אחד משמע,

י"ל דבאמת האיבעיא אולה למ"ד דקנה מתצה ויש לפלפל בזה ואין פאן עיקר מקומו
ע"כ קצתתי בזה, ועיין בר"ש תרומות פ"ד מ"ד מה שהביא מהירושלמי ודו"ק, והנה
בזבחים ודף ל"ד ע"א) איתא אילו נאמר קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה
וכו' ת"ל בקר נצאן וכו' יכול לא יביא ואם הביא פשר הא למה זה דומה לתלמיד שא"ל
רבו הבא לי חטין והביא לו חטין ושעורין שאינו כמעביר על דבריו אלא כמוסיף על
דבריו עכלהג"מ שם, וכתבו שם התוס' וז"ל אלא כמעביר על דבריו צ"ע במעילה
ובכתובות גבי זבין לי ליתפא ואזיל זבין ליה כורא עכ"ל, ודבריהם תמוהין דמה ענין
זל"ז דהאיבעיא בכתובות וכן פאן במעילה הוא רק על הלתף שהרשה לו למפור אם
המקח קנים אבל הלתף שלא הרשה לו למפור ודאי המקח בטל, ואדרבה להיפך יש
להקשות איה ס"ד שם מעיקרא דמוסיף ע"ד הנה וגם חיה פשרה הא בכתובות שם
מפורש דגם להצד דמוסיף ע"ד הנה לא קני רק לתף שציוה המשלם אבל לתף השני
נדאי דלא קני, ועיין בח"מ סי' ר"ג ובסמ"ע שם ס"ק י"ט ובביאור הגר"א ז"ל שם ס"ק
מ"ב עיי"ש, ועיין בהגהות חק נתן שם בזבחים מש"כ בזה, אבל נראה יפה מש"כ בזה
המענין התקמה על התרי"ג מצות ליישב ע"פ הפסיקתא אקרא דלי כל חיתו יער א"ר
יודן עשרה בהמות טהורות מסרתי לה' שלשה ברשותה ושבעה אינן ברשותה שפא
הטרחתי עליה לחזור בהרים ולהתנגע בגבעות להביא קרבן מאיל צבי ונחמור שאינו
ברשותה וכו', וא"כ התם בזבחים הפי' כפשוטו דס"ד שהקיל הקב"ה להביא מן המצויים
ואם יביא מאינם מצויים ויטריח הרי הוא מוסיף אדבריו, משו"ה ממעט דנדקא מהמצויים
ואם מביא מחיות הנה מעביר על דבריו, ועפ"ז יש אפשרות לדמות הא דהתם להא דא"ל
לשליח זבין לי כורא ואזיל וזבין ליתפא אי מוסיף על דבריו הנה דטבא ליה עבדא או
מעביר על דבריו הנה, וה"נ התם אף שהקב"ה לא הטריחנו ביגיעה יתירא מ"מ אם יביא
חיה הרי דטבא עבד לכן אפשר דהנה כמוסיף על דבריו וכשר, דהרי הצד השני דלא
ניחא ליה דליפשו עליה שטררא לא שייף פאן להכי צריף קרא לאסור חיה עכ"ד ודפח"ח
בישוב הגמ': ש"מ מוסיף על שליחותיה הנה שליח, דאל"כ אמאי מעל בעה"ב וה"ה
דשליח נמי לא הו"ל למעול דהא האורחין עברו על דעתיה, אר"ש דאמר שליח טלו אחת
מדעתיה ואחת מדעתי דכיון דפירש דעתיה דבעה"ב הרי קיימו מתחילה דעתיה דבעה"ב
ואח"כ עבדו דעת השליח ודעת עצמן, מיהו אפתי קשה שליח אמאי מעל האורח עבר
על דעתו, וי"ל דהאורחין נמי אמרו שלוחין אחת מדעת עצמן בפירוש [וכ"כ התוס'
פאן סד"ה ש"מ], והרא"ה ז"ל תירץ דבשלמא מעילה דבעה"ב תליא בדיבורא דשליח
דאי אמרת מעביר ע"ד הנה מיז פשאמר טלו שמים עבר ע"ד דבעה"ב אבל מעילה
דשליח באכילת פועלים תליא וכיון שאכלו שמים הרי קיימו דבריו ומיז מעל השליח,
ולכי אכלי השלישית מילתא אחריתא היא דעבדו באפי נפשייהו ולכף הם מועלין עליה,
ומעיקרא פי קשיא ליה מבעה"ב לחודיה קשיא ליה ולא משליח כלל, דבשליח ניחא גם
להמסקנא גם להס"ד [וכ"כ התוס' בכתובות שם] עכ"ל השמ"ק בכתובות: והנה
הרמב"ם בפ"ז ממעילה ה"א פוסק דבאמר סתם טלו שמים שמים בעה"ב מעל והשליח
פטור וע"ש בכ"מ טעמו למה לא מעל השליח, והקרן אורה כתב בטעם הרמב"ם דהשליח
פטור באופן זה, דהנה הא דבעה"ב מעל אין זה רבותא אפי' אי גבי מקר מעביר על דעתו
הנה בחד שטררא ע"ש בכתובות דהרי ענין מעילה דמי לשני שטרות, ועיקר הרבותא היא

הא דשליח מעל וזהו דקאמר הש"ס ש"מ דמוסיף הנה דאי מעביר הנה א"כ גם הא פשיטא דשליח מעל וא"כ מאי קמ"ל, ומשני ר"ש דאמר טלו שתיים מדעתי וקמ"ל רבותא דאפ"ה בעה"ב מעל, וא"כ למסקנא זו שפיר י"ל דאי מוסיף הנה לא מעל השליח כלל משום דאנמדן דעת בעה"ב אטעיתיה ונהפל עשה ע"ד בעה"ב, והביא ראיה לזה מירושלמי דתרומות הובא בתוי"ט פאן במשנה עכת"ד, אבל לפ"ז הסוגיא דכתובות אינה עולה כמש"כ הק"א בעצמו ונשאר בצ"ע, וגם פאן דבריו עולין רק לפ"מ שהניח דלהרמב"ם פאן הכי גרסינן בשנינויא דר"ש כגון דאמר להם טלו שתיים מדעתי וקשה לשבש את הספרים וטוב יותר לומר כמש"כ הכ"מ דסמך על אוקימתא שניה דכתובות עיי"ש היטב, ועיין מה שהאריף פאן בדעת הרמב"ם התפארת ישראל במשנה דכאן: ובספר בית יעקב מהגאון מליסא בכתובות שם תירץ דלהכי פוסק הרמב"ם דלא מעל השליח, דהנה בלא עשה השליח שליחותו דהשליח מעל היינו דוקא בלא הודיע שהוא שליח אבל אם הודיע שהוא שליח ועבר על דברי המשלח שהמקח בטל כמבואר בח"מ ס' קפ"ב א"כ לא יצא הדבר שהוא לחולין.

ודוקא שפכר נעשה המעשה שנאכל ההקדש שיניף לומר כשלא עשה שליחותיה שהשליח מעל, וא"כ א"ש, דהכא בתן בשר לאורחין מסתמא מנירי בהודיעם שהוא שליח דהרי כל מתנה כשהשליח נותן ואינו מודיע שהוא שליח ודאי דהוא מעביר ע"ד המשלח שהרי מתנה כמכר דאי לאו דעביד ליה נייח נפשיה לא היה נותן לו מתנה, והתוס' בקדושין (דף מ"ג ע"א) הקשו אמאי מועל בהנאת חבירו הא זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן ותיקצו דמדאגביה קניה למעילה, ומסופק שם הר"י ו"ל אם מועל המשלח בנהנה שליח בלא הגבחה כגון שא"ל שב על פר של הקדש, ולפ"ז שפיר פסק הרמב"ם דהשליח לא מעל, דכיון שהודיעו שהוא שליח א"כ לא קנה האורח החתיכה השניה בהגבחה בלא ציווי המשלח עד שעה שאכלו וכשאכלו הרי זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן והשליח פטור, והא דאמר בגמ' אי אמת מוסיף ע"ד הנה משו"ה בעה"ב מעל ומשמע דעל השליח לא קשה כלל למה מעל, י"ל דאז היינו באמת מוכרחים לומר דבמעילה ישלד"ע אפי' בזה נהנה וזה מתחייב וכמו שמתפקים התוס', אבל כשמסיק דמנירי באמר טלו אחת מדעתי שוב אין אנו מוכרחין לכוף ומוקמינן מתניתין כפשוטה ובאמת השליח ג"כ לא מעל כשלא אמר טלו אחת מדעתי דזה נהנה וזה מתחייב ליפא אפי' במעילה כמש"כ התוס' במכילתין לעיל (דף י"ח ע"ב בסופו) עכ"ד הבית יעקב ויש לי להאריף בזה ובחידושינו על הרמב"ם יתבאר יותר איהשי"ת: דף כ"א במשנה אמר לו הביא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ שאמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה בעה"ב מעל, ובגמ' מאי קמ"ל וכתב הפתן בסתר בשם הרב אדרת אליהו פירוש דהגמ' מקשה מאי קמ"ל משנתנו בלשון זה שאמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה הו"ל לתנא לקצר, ולומר אע"פ שאומר בעה"ב איני חפץ מזה, ומשני הש"ס קמ"ל דדברים שבלב אינן דברים ואילו הנה אמר בעה"ב רק איני חפץ מזה הנה משמע דעתה הוא חוזר בו אבל מעיקרא היה דעתו כמ"ש השליח ומשו"ה מעל, אבל אם אמר דמעיקרא לא היה דעתו במה שעשה השליח הו"א דלא מעל בעה"ב, קמ"ל תנא דאפ"ה מעל בעה"ב דדברים שבלב אינן דברים עכ"ל, ועיקר הרבותא היא דאע"ג דעיקר ענין מעילה הוא חטא שפין אדם למקום וקמי שמיא גליא דברים שבלב כמו דברים שפופעל,

וסד"א דאף על גב דבכל התורה שבין אדם לחבירו דברים שבלב אינם דברים במעילה הנה דברים קמ"ל דגם במעילה דבשב"ל אינן דברים: והקשה התפא"י במשניות פאן דאמאי הדברים שבלב פאן אינן דברים, הרי כתבו הראשונים דכי אמרינן דברים שבלב אינן דברים היינו דוקא היכא דבדברים שבלבו סותרין לדברים שפפיו, אבל היכא דרק מפרשי דברים שפפיו ולא סתרי להו דברים שבלב הנה דברים וכ"כ הרשב"א בחידושיו לקדושין (דף נ' ע"ש).

וא"כ במשנתנו פשאמר בעה"ב לא הנה בלבי מזה אלא מזה אמאי לא הנה דברים שבלבו דברים הא לא סתרי דברים שפפיו אלא מפרש אותם. ובשלמא לפיהמ"ש להרמב"ם פאן ובפסקיו פ"ז דמעילה נדאי דדברים שבלבו סותרין דברים שפפיו, וכן לפירש"י בקדושין (דף נ' ע"א) דלא הנה פאן רק חלון אחד וכיסין הרבה ובעה"ב אומר שלא הנה בלבו מפני זה אלא מאחר, י"ל דכיון פשאמר הבה לי מן החלון משמעות פיו הוא דמאיזה פיס שפחלון שביאי ניחא ליה וכשאמר לא הנה בלבי מזה סותר דברים שפפיו, אבל לפי רש"י ותוס' פאן שהיו פאן חלונות הרבה דוחק לומר דבלשון חלון סתם משמע דוקא מכל חלון שירצה השליח וא"כ קשיא למה לא יוכל לפרש דבריו שלא פינון לחלון זה, והרי גם התוס' בב"מ (דף מ"ב ע"ב) מפרשי פהמפרש והתוס' פאן דהיו פאן חלונות רבים אלא שכתבו דמירי שהיו בשני בתים או בשני מקומות כדי ליישב מאי דהוקשה להם ממשנתנו להדיא דהתם ע"ש וא"כ גם להם קשיא קושית התפא"י, ותירץ לו פנו הגאון ר' ברוך יצחק ז"ל דדוקא בנדריים אמרינן דאם אין דברים שבלבו סותרין לדברים שפפיו הנה דברים שבלב דברים פינון דרק לעצמו ועל עצמו נדר, אבל במעילה פינון פשאמר להשליח בסתם שביאי מחלון הרי אין השליח נביא לדעת לאיזה חלון פינון אלא נדאי פינון לכל חלון שירצה השליח, דאל"כ הו"ל להשליח לאמלוכי ביה מאיזה חלון יקח ולא הנה המשלח מועל פלל פדאמרי' לעיל לענין בפשר וכבד עכ"ד, ואביו המחבר זצ"ל הודה לו וקלסיה והביא ראיות לדבריו עיי"ש, וכן ראיתי להגאון מיוחס בעל פרי האדמה בספרו מנחת בכורים בשבועות ודף כ"ג סע"א) בתוס' שם שהקשו לו קושיא זו ותירץ פעין תירוץ התפא"י וז"ל, ולענ"ד נ"ל דלעולם הנה דברים פשהוא בעצמו פשמפרש דבריו אבל לבטל שליחות השליח כדי לחייב השליח פל פהאי אפי' פשאינו סותר לא הנה דברים ולכך ג"כ פצי למילף פשהוא דזבין וכו' דהנה חב לאחר וכו' ודו"ק עכ"ל המנחת בכורים: ותמיהני על דבריהם דהרי הרשב"א בקדושין שם גפי' שהוא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לא"י ומסקינן דהנה דברים.

שבלב ואינן דברים, פתב בחידושיו וז"ל והא דתנן בפ"ק דנזיר האומר אהא ה"ז נזיר ומוקמינן פשהנה נזיר עובר לפניו ואע"ג דלא פירש דאלמא דדברים שבלב הנה דברים וכו' אלא דכל פהאי לא דייקי פלל לדברים שבלב.

דכי אמרינן דברים שבלב אינם דברים היינו שאינן דברים לבטל מה פשאמר בפיו פשהוא דזבין וכו' ובאומר סבור הייתי שהיא פהנת. אבל פל שהדברים שבלבו אין מבטלין מעשיו אלא מקיימין פנזיר פשאמר בלבי הנה להיות פנה שהנה עובר וכו' או מחשב בתרומה שאין דברי לבו מבטלין שום דבר הנה דברים וכו' עכ"ל, הרי מפרש דאינו מחלק בין נדרים שהם מעצמו על עצמו לענינים אחרים.

דְּהָרֵי גַבִּי הֵהוּא דְּזַבִּין נְכֻסֵיהּ אֲדַעְתָּא לְמִיסְקָא לֹא וְכוּ' וְגַבִּי סְבוּר הֵייתִי שְׁהִיא פְּהֵנָה לְהֶרֶב תַּפְּא"י וְלְהֶרֶב מְנַחַת בְּפוּרִים אֲפִי אִם דְּכָרְיוּ שְׁבַלְבוּ לֹא הֵוָה סְתָרִי לְדְכָרְיוּ שְׁבַפְּיוּ נְמִי אֵינָם דְּכָרִים פִּינּוּ דִּהְוָה נֹגַע לְאַחֲרִים וְחָב לְאַחֲרִים, אֶלָּא וְדַאי שְׁאִין בְּדְכָרֵיהֶם כְּדִי לְהַפִּיס דַּעְתָּנוּ וְאִין חִילּוּק בְּאַמַּת בֵּין נְדָרִים לְשְׁאָרֵי דְּכָרִים.

וְהֶרְאִיּוֹת שְׁפַתְבּ הַתַּפְּא"י לְפָלֵל שְׁלוֹ בְּקַל יֵשׁ לְדַחּוֹת וְאִין לְהַאַרְיָה בְּזָה, וְא"כ הֶדְרָא קוּשְׁיָא לְדַחְכְּתָה לְמָה בְּמִשְׁנַתְנוּ דִּהוּא רַק מְפָרֵשׁ דְּכָרִים שְׁבַפְּיוּ דְּכָרִים שְׁבַלְבּ אֵינּוּ דְּכָרִים. וְלוּמַר דְּמִלְשׁוֹן מִן הַחֲלוֹן סְתָם שְׁאָמַר בְּפִיו מִשְׁמַע מְכַל חֲלוֹן שְׁיִרְצָה הַשְּׁלִיחַ הָרִי כְּבָר כָּתַב הַתַּפְּא"י שְׁהוּא דֹחֵק, וְאַנִּי מוֹסִיף דְּגַם הַט"ז בְּאֲבַהֲע"ז סִי' כ"ו נְמִי ס"ל שְׁהוּא דֹחֵק לוּמַר כֵּן.

דְּשֵׁם סַעִי' ג' הִבִּיא הֶרְמ"א ו'ל תְּשׁוּבַת מוֹהֲר"ם בְּמֶרְדְּכִי דְאַפִּי' נָתַן לְאַשְׁה כְּסָף בְּשִׁתִּיקָה וְלֹא דִיבֵר כְּלוּם וְהוּא וְהִיא אוֹמְרִים שְׁכִינּוּנוּ לְשֵׁם קְדוּשֵׁין הֵוָה קְדוּשֵׁין, וְאֵע"פ דְאַמְרִינּוּ בַּפ' הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וּבְכַוֵּן אֵע"פ שְׁאָמְרָה בְּלַבִּי הִנֵּה לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ אֵינָה מְקַדֵּשׁ דְּדְכָרִים שְׁבַלְבּ אֵינָם דְּכָרִים, שְׁאֵנִי הֵתָם דְּכִינּוּ דְאַתְנִי לְאוּ פִל כְּמִינָה לְעַקוּר תְּנֻאָה עַכ"ד ע"ש, וְהַקְשָׁה שֵׁם הַט"ז סק"ו מְמַשְׁנַתְנוּ דְּהָרִי בְּאָמַר לְשְׁלוּחוֹ הֵבֵא לִי מִן הַחֲלוֹן אֵע"פ שְׁאָמַר בַּע"ב לֹא הִנֵּה בְּלַבִּי אֶלָּא חֲזָה וְהִבִּיא מְזָה בַּע"ב מְעַל דְּדְכָרִים שְׁבַלְבּ אֵינָם דְּכָרִים.

וְהָרִי שֵׁם לֹא הֵוָה תְּנַאי דֹּאֵע"פ שְׁאָמַר לוֹ הֵבֵא מִן הַחֲלוֹן לֹא נִתְמַעַט בְּזָה שְׁלֹא יִבִּיא מִחֲלוֹן אַחַר כְּדְאַמְרִינּוּ בְּהַמְּפָקִיד (דָּף מ"ב) הָא לֹא א"ל מְהֵאי תְרַמִּי וּמְהֵאי לֹא תְרַמִּי, וְא"כ רְאִינוּ שְׁדְכָרִי רְבָא שְׁאָמַר דְּכָרִים שְׁבַלְבּ אֵינּוּ דְּכָרִים הֵיִינוּ אֲפִי' בְּמִקּוּם שְׁאִינוּ עוֹקְר תְּנַאי וְלֹא שְׁיִיף לִילָף בְּתַר אֲנֻמְדוּ דַּעְתּוֹ שֶׁל לֹקְטָם כְּדָדְחִי שֵׁם בְּתְשׁוּבַת מְהָר"ם עַכ"ל הַט"ז, הָרִי לְפָנֵינוּ דְּגַם הַט"ז מִיָּאֵן לוּמַר דְּכְשָׁאֲמַר הֵבֵא לִי מִן הַחֲלוֹן סְתָם הִנֵּה מִשְׁתַּמֵּשׁ כְּוִנְתּוֹ דְּמֵאִיזָה חֲלוֹן שְׁיִרְצָה הַשְּׁלִיחַ יִבִּיא, וְאַמַּת דַּעֲיָקַר קוּשְׁיַת הַט"ז יֵשׁ לַעֲנַ"ד לְיִישָׁב בְּקַל דְּמְהָר"ם בְּמֶרְדְּכִי מְפָרֵשׁ מִשְׁנַתְנוּ כְּהֶרְמַב"ם דְּמִיָּרִי שְׁהַבַּע"ב אוֹמַר עֲתָה שְׁבַלְבוּ הִנֵּה שְׁיִבִּיא מְדְלוּסְקָמָא וְטַעָה בְּזָה בְּמָה שְׁאָמַר מִן הַחֲלוֹן, וּבְאִנְפֵּן זֶה וְדַאי דְּכָרִים שְׁבַלְבוּ סוּתְרִין לְגַמְרֵי דְּכָרִים שְׁבַפְּיוּ גַם יוֹתֵר מִתְּנַאי מְפֹרֵשׁ, וְאִין לִי עֲתָה עֵת לְהַתְּבַוְּנָה בְּאַחְרוּנִים אִם לֹא עֲמָדוּ כְּבָר עַל הַט"ז בְּזָה, אֶבֶל עַכ"פ לְהַמְּפָרֵשׁ וּרְגַמ"ה וְהַתּוֹס' כָּאֵן וּבְב"מ נְשְׂאָרָה הַקּוּשְׁיָא וְעֵינֵין בְּתוֹס' בְּב"מ שֵׁם וּבְדְכָרִי הָר"ן שְׁבַאֲלַפְס פָּרַק וְא"ו דְּגִיטִין דָּף תַּק"כ לַעֲנִין מְרָאָה מְקוּם הוּא לוֹ ע"ש, וְעֵינֵין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר רִישׁ נְזִיר ד"ה כָּתַב בְּתוּי"ט בְּאַרְנֹפֶה: וְהַנְּלַע"ד בְּזָה דִּהְנֵה כְּבָר הַקְשָׁה הַשְּׁעַר הַמְּשֻׁפֵּט סִי' צ"ח סק"א בְּלֹאו"ה עַל הַרְשָׁב"א דְּלְדְכָרְיוּ.

אֲמַאי בְּעֵינֵין בְּאָמַר אֵהָא שְׁיָהָא נְזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו כְּדַאיִתָּא בְּרִישׁ נְזִיר הָא בְּלֹאו"ה פִּינּוּ שְׁאוּמַר שְׁבַלְבוּ הִנֵּה לְנִזְרֵי מְמִילָא יְהִיָּה נְזִיר פִּינּוּ שְׁאִין מְבַטֵּל דְּכָרִים שְׁבַפְּיוּ, וְכֵן לְמָה אֲמַרִּין בְּשְׁבוּעוֹת וְדָף כ"ו) גְּמַר בְּלָבוּ צְרִיף לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו וְעוֹד הָאֲרִיף וְהַעֲלָה מִשׁו"ה דְּלֹא כְּהַרְשָׁב"א אֶלְאִפְהָר"ן בְּקְדוּשֵׁין שֵׁם דְּחִלּוּק עַל הַרְשָׁב"א, וּבְנַחַל יִצְחָק סִי' צ"ח הָאֲרִיף בְּזָה הַרְבֵּה וְלִישָׁב קוּשְׁיוֹת הַשְּׁעַר הַמְּשֻׁפֵּט הַעֲלָה דַּעַד כָּאֵן לֹא קָאֲמַר הַרְשָׁב"א דָּאִם אִין דְּכָרִים שְׁבַלְבוּ סוּתְרִין דְּכָרִים שְׁבַפְּיוּ דְּכָרִים שְׁבַלְבּ הֵוָה דְּכָרִים, אֶלָּא הִיכָא שְׁיֵשׁ אִיזָה אֲמִירָה אוֹ אִיזָה מַעֲשָׂה הַמוֹכַחַת קִצַּת עַל דְּכָרִים שְׁבַלְבוּ, וְהֵתָם גַּבִּי הֵהוּא דְּזַבִּין נְכֻסֵיהּ אֲדַעְתָּא לְמִיסְקָא לֹא וְכוּ' כָּתַב שֵׁם הַרְשָׁב"א בְּתַחֲזִילַת הַסְּוֹגָא כְּמִיָּרִי שְׁאָמַר

קונדם שעת המכירה שהוא מחזר למפור לפי שרוצה הוא לעלות לא"י, ואפ"ה פינון שלא אמר בשעת המכירה הנה דברים שבלב דדילמא בשעת המכירה חזר בו ורצה למפור בכל אופן, וע"ז הקשה הרשב"א שפיר דמ"ש מנדרים ונזירות דידות ג"כ מהני אף שאין זה אלא ספק אנומדינא, וע"ז תירץ דשאני נדרים ונזירות ותרומה דדברים שבלבו אין סותרין לדברים שפיו אלא מקימין משא"כ בההוא דזבין אדעתא למיסק וכו', אבל היכא שאין לפנינו דררא דספיקא כלל מקונדם דיהיה איזה משמעות על דברים שבלבו גם הרשב"א ס"ל דדברים שבלב אינן דברים גם אם אינן סותרין לדברים שפיו ולכן באמר אהא ולא היה נזיר עובר לפניו אף שלבו היה לנזירות אינו נזיר וכן גמר בלבו בשבועה ולא הוציא בשפתיו אינו כלום.

ודוקא פשהיה נזיר עובר לפניו מהני דברים שבלבו משום שנולד לנו דררא דספק וכן כל פיוצא בזה, ועיי"ש שהאר"י הרבה בכלל הזה, ועכ"פ פאן במשנתנו באמר לשלוחו הבא לי מן החלון והביא לו אע"ג דבלבו היה שביא לו מחלון אחר מ"מ פינון שאין לפנינו שום דיבור או מעשה שיורה על דברים שבלבו לא הנה דברים אף שאינן סותרין לדברים שפיו וקצרת: שם בגמ' והא לאו בני שליחותא גינהו אר"א עשאום כמעטן של זתים ריו"ח אמר פאותה ששנינו נתנו ע"ג הקוף וכו', הא דמר לא אמר כמר כתב הרב מתן בסתר דר"א לא ניה"ל כריו"ח משום קושית רבינו אפרים בתוס' ד"ה נתנו ונתרוצם לא ניה"ל, וריו"ח לא אמר כר"א משום קושית התוס' ד"ה אמר ר"א דאמאי מדמה ליה טפי למעטן של זתים לדמה ליה לכל משקה דניח"ל דמכשיר כדגמרין מפי יתן עכ"ל דוסוף דבריו לא הבינותי כלל, ולענ"ד הנכון הוא בהקדם מה שיש להבין שינוי הלשון דר"א אמר עשאום כמעטן של זתים וכו' וריו"ח אמר בלשוננו אלמא אתעביד שליחותיה ה"נ אתעביד שליחותיה ונאריכות זה לימא בדברי ר"א, ונראה דר"א וריו"ח פאן אזלי לשיטתם דהנה התוס' בעירובין (דף ל"ד ע"ב) ד"ה פאן כתבו וז"ל ולא הימנוהו רבנן עכ"ל עיי"ש משמע דאילו לא היינו צריכין לנאמנותו כגון בעומד וראהו מהני העירוב וקשה אמאי מהני הרי עירובי תחומין משום קנן הוא ואין קנן ע"י קטן וכ"ש ע"י פיל, וע"כ לומר כהנתיבות סי' קפ"ב סק"ב שכתב דישאל ששלח ע"י עכו"ם פספס קני דגם קנן ע"י חשו"ק או ע"י עכו"ם מהני ודו"ק שהגני מקצר בזה ובמקו"א הארכת עיי"ן בספרי תקנת השבים למס' מעילה פי' ק"א, ובירושלמי מס' מע"ש (פ"ד ה"ג) איתא תמן תנין השואל את הפרה ושלחה ביד בנו ביד עבד ביד שלוחו לית הדא אמרה שהעבד זוכה לרבו מאחר, איר אלעזר תפתר בעבד עברי אמר ר' יוחנן אפי' תימא בעבד כנעני תפתור באומר לו פתחה והיא באה מאליה וכו' ע"ש.

מבואר מזה דר"א וריו"ח פליגי אי מהני משיכה ע"י עבד כנעני דלריו"ח מהני כמו דמהני משיכה דקורא לה והיא באה, ור"א פליג עליה וס"ל דגם קנן הוא וגם קנן לא מהני עיי"ש בירושלמי משו"ה מוכרח לאוקמה בעבד עברי, וא"כ ר"א וריו"ח פאן אוילי לשיטתם דר"א ס"ל דבניחותא דבעלים סגי כמו כמעטן של זתים דמכשיר אף דלא נעשה מעשה הכשר ע"י אדם כמעילה פינון דני"ל מעל, אבל גרם מעשה שיהא חשוב כמעשה עצמו לא ס"ל לר"א לשיטתה, וריו"ח ס"ל דמעילה ליכא למילף מהכשר דשאני התם דגלי קרא דכי יתן וקרינו יתן מאיליו ובעינו רק דומיא דיתן דניחא ליה, או דריו"ח אזיל בזה לשיטתה בירושלמי דמאי (פ"ו ה"ד) דכשם שאמרו קטן חומרינו

כך אמרו מעטן של זתים חומרין פ"י דמעטן של זתים דמכשיר הוא רק חומרין מדרבנן
לריו"ח ע"ש בפני משה, ואין להביא מזה ראיה לענין מעילה להביא קרבן אשם מעילות
משו"ה אמר דמהני פאותה ששנינו נתנו ע"ג הקיף וכו' ואמאי מהני העירוב הא עירוב
בעי קנין וקוף ופיל לאו בני קנין אינהו, אלא ע"כ דכיון דאתעביד שליחותיה מהני דגם
קנין חשיב כמעשה ה"נ אתעביד שליחותיה וגם המעשה חשיב כמעשה עצמו כיון שע"י
אמירתו נעשה הדבר וזה נכון מאוד: ודע דבמשנה דטהרות שם אין הלכה כב"ש ולא
כב"ה אלא כרבנן דשם דמשתגמר מלאכתו הוכשרו וגמר המלאכה הרי היא ע"י אדם
וא"כ קשה קצת סברת ר"א ויש ליישב: תוס' ד"ה הבא לי מן החלון והביא מן הדלוסקמא
וכו' שלים מעל פ"י לכשיוציא בעה"ב שהוא מסתמא הגזבר שהרי עדיין לא יצאו מרשות
הקדש עד שיוציאם עכ"ל, ר"ל מדקאמר בעה"ב ולח קאמר המשלח משמע דהמשלח
ובעה"ב חזא דהחלון הוא בבית המשלח וכן הדלוסקמא, וממילא מסתמא הוא הגזבר או
המקדיש דדינו כגזבר לענין זה דאל"כ מאי קעביד ההקדש ביז זה, אף קשיא דמאי תליא
דין זה כגזבר הא ממנ"פ אם השלים חשב שהמעות הם חולין של בעה"ב הנה אף אם
אין הבעה"ב גזבר לא מעל השלים דהא לא רצה להוציא מרשות לרשות רק נתת לזה
את שלו, ואם ידע שהמעות אינם של בעה"ב אלא שחשב שהם חולין א"כ אף שבעה"ב
הוא הגזבר הא מ"מ חשב השלים להוציא מרשות לרשות, והו"ל להתוס' להעמיד
דבריהם על הרישא בעשה שליחותו דבעה"ב מעל ולהעיר דאם בעה"ב הוא גזבר לא
מעל בעה"ב עד שיוציא, וגם בזה עדיין אין להבין מה לי שהוא גזבר אם לא כיון
שהמעות שפחלון היו בביתו והנה סבור שהוא שלו למה ימעול ולא תלוי כלל כגזבר,
והא דאמרין לעיל (דף כ' ע"א) באבנים המסורות לגזבר עסקינן היינו דמתמת שהוא
גזבר מונחות הן אצלו ולהכי סבר שהן שלו, לאפוקי אם היו מונחים ביז אחר ורצה
לנוטלם לעצמו אבל לא תלוי כלל במה שהוא גזבר כמש"כ המל"מ בפ"ו מה' מעילה,
א"כ לא הנה להו להתוס' לדייק ולומר שהוא מסתמא הגזבר, וע"כ לומר כמש"כ לעיל
ודף י"ט סע"ב) בתוס' ד"ה נטל אבן דהתוס' פאן חולקים על התוס' בקדושין ובב"מ
וס"ל פאן דדוקא גזבר בנטילתו לעצמו וסבר שהוא שלו אינו מוציא משל הקדש דרשותו
היא רשות הקדש וכל היכא דמנחא ברשות הקדש מנת, אבל אחר שאינו גזבר מועל מיז
כשנטלו לעצמו אע"פ שסבור שהוא שלו ומשו"ה דייקו התוס' לומר שהוא מסתמא
הגזבר, אבל אפתי תמוהין דבריהם והעיקר יש לתמוה דאף ימעול השלים כשיוציא
בעה"ב שהוא הגזבר כיון שלא יצאו כלל לחולין פשטם לו השלים, ותו תמוה דא"כ
אף נפרנס הסוגיא דקדושין (דף נ') דמביא ראיה דדברים שפלב אינו דברים משנתנו
דקתני אע"פ שאמר בעה"ב לא הנה בלבי אלא מזה בעה"ב מעל אלמא דדברים שפלב
אינו דברים, ופריה דילמא ש"ה דלמפטר נפשיה מקרבן קאתי ומשו"ה אינו נאמן ומשני
הו"ל לומר מזיד הייתי, ופריה תו דאין זה מיגו דהו"ל לומר מזיד הייתי דלא עביד אינש
דמשני נפשיה רשיעא ע"ש דמשני הו"ל לומר נזכרתי, ולדברי התוס' פאן דהבעה"ב
הוציא אותן א"כ המיגו הוא ע"כ כשנזכר קודם שהוציא הוא בעצמו אותם וחזר הדין דאין
אדם משני נפשיה רשע וא"כ אין פאן מיגו, ובתוספתא פאן משמע דהפ"ל הוא שאמר
לשלים ליקח פרוטה מהחלון ולקנות בעדה איזה דבר מן השוק ולכן אם לא שינה השלים
בעה"ב חייב ואם שינה השלים מעל בהוצאת הפרוטה בקנייתו ופ"י זה נכון וישיר מאוד

וא"ש הפל, אבל פיל התוס' תמוה מאוד וראיתי שפבר עמד על דברי התוס' האלה המקנה בקדושים שם ונשאר בצע"ג: ולחומר הנושא נראה לענ"ד דס"ל להתוס' דכיון דשינה השליח מדעת בעה"ב שא"ל להביא מחלון והביא מדלוסקמא או להקפד, ממילא אין פאן שליחות בעה"ב כלל דהשליח על דעתיה דנפשיה עביד, ולשון הבא לי מהחלון משמע להו להתוס' לא שילף השליח בעצמו לקנות דבר מן השוק בהמעות אלא שביאם לבעה"ב וכן באמת מורה ודאי פשוטה של משנתנו, וע"כ לומר דבעה"ב אמר מעיקרא להשליח הביא לי המעות מחלון שאני חפץ לקנות בעדם אינה דבר מן מהשוק, דאל"כ אלא שא"ל להביא המעות לכאן וישארו ביד בעה"ב פאן א"כ למה אם עשה שליחותו בעה"ב מעל איה ימעול בעה"ב שהוא גזבר הרי מעיקרא היו ברשותו וגם עכשיו הם ברשותו, ואם הוציאם בעה"ב אח"כ פשיטא דבעה"ב חייב ומה ענין שליחות לכאן, אלא ודאי דמייירי פמו שכתבנו דמייירי שא"ל להביא המעות וילף בעה"ב ויוציאם בשוק והשליח הביא לו המעות וא"ל לף והוציאם בשוק פאשר אמרת, וסד"א דאם אמר בעה"ב לא הנה בלבי מזה אלא מאחר שיתחייב השליח ששינה בשליחותו ונעשה משלח פמו שיתבאר לקמן קמ"ל דדברים שבלב אינו דברים והבעה"ב חייב דהשליח לא שינה כלל, אבל פאמר לו להביא מן החלון והביא מן הדלוסקמא ושינה השליחות א"כ אין הבעה"ב שייף לכאן כלל והשליח על דעת עצמו עשה מה שעשה, וכשפא השליח וא"ל לבעה"ב לף וקנה בעדם אינה דבר מן השוק נהפך השליח להיות משלח שהוא משלח לבעה"ב להוציא פסוף זה לחולין לכן פשהוציא בעה"ב חייב השליח דבמעילה ישלד"ע ודו"ק שנה נכון וכשתענין היטב בהפלאה לפתובות ודף צ"ח ע"א) בדבריו שם בתוס' ר"ה אי הכי שליח אמאי מעל תראה שכנים דברינו דכתבנו שהשליח נעשה עתה המשלח ע"ש, ולענין מה שתמהנו על פירוש התוס' פאן מש"ס דקדושים דקאמר הו"ל לומר גזברתי, אפשר לומר דכיון דמשנתנו סתמא קתני דבעה"ב מעל פשיוציא משמע אפי' יוציא ע"י שליח ששליח יקנה לו חפץ מן השוק נמי בעה"ב חייב.

ובקנה ע"י שליח הרי ודאי דיש לו מיגו דגזברתי קודם שהוציא השליח ואמאי אינו נאמן לומר שהשליח הראשון שהביא לו המעות מן החלון הוא שינה בשליחותו שלא הנה בלבבו מזה, במיגו דגזברתי קודם שהוציא השליח השני לאחר שהלף מאתו לקנות דלא משוי נפשיה רשע דלא ידע אנה פנה או שיאמר שגם חפשי אחריו ולא מצאו ומאי הו"ל למיעבד אלא ע"כ דאין החסרון פאן משום נאמנות דבאחת נאמן שבלבו הנה לחלון אחר אלא דדברים שבלב אינם דברים ודו"ק בכ"ז היטב: תוס' ד"ה לא עשו שליחותן החנוני מעל לפי שחשו"ק אינו בני מעילה הלכך הקדש לא יצא לחולין עכ"ל, משמע מדבריהם דאין פח לחשו"ק להוציא לחולין אפי' ע"י הנאה פינו דלאו בני מעילה גינהו, ולכאורה אינו מוכן דע"י הנאה אמאי לא יצא לחולין אפי' ע"י חשו"ק ודוקא ע"י הוצאה מרשות לרשות פינו שאין מעשה חשו"ק פלום מה"ת ואם קנה חפץ בפשוטה של הקדש אין קנינו קנין משו"ה מעל החנוני, ומ"מ נראין דברי התוס' דכל שאינו בדין מעילה אינו מוציא לחולין אפי' ע"י הנאה קרן אורה, ועי' בספרי תקנה"ש מזה: תוס' ד"ה נתנו ע"ג קוף והולכנו וכו' הקשה רבינו אפרים וכו' ותירץ וכו' אבל הכא מייירי שאמר לאדם ליתלו מע"ג הקוף וכו' וקשה דא"כ לא מיייתי הכא מידי פינו דבר דעת הניחו, לכה נראה דהכא מייירי בעומד וראהו וכו' עכ"ל, לבאר מחלוקת רבינו אפרים עם התוס' בקצרה אעתיק

לשון ה'רא"ש פ"ב דג'טין סי' כ"ז ו"ל שם, פתוב בהלכות גדולות פ'עו רב'נן קמי רב חנינא ג'און ב'כלה רב'תא וכו' מהו למיכ'רביה לגיטא ב'חד מ'נא ומימר לעפוי"ם לאמ'טויי האי מ'נא לישראל פ'לוני ולית'ביה לאינת'תיה, ואמר להו לא ונתן ב'ינדה או ב'יד שלוחה ישראל א'בל עפוי"ם לא דכי נ'פיק ג'טא מ'ינדא ד'בעל פ'עינא ד'ימ'טא לינדא ד'אינת'תא או לינדא ד'שליח ישראל וכו', וד'בריו ת'ימה הן ד'נדאי אם ע'שה ה'בעל את העפוי"ם ש'ליח ואמר ש'ימ'נה הוא ישראל ב'מקומו ה'נה פ'סול ד'אין ש'ליחות לעפוי"ם וכו', א'בל ה'כא פ'ינן ד'לא ע'שה העפוי"ם א'לא מ'עשה ק'ורף ב'עלמ'א ומ'ינה ה'בעל את ישראל ב'כתבו לש'ליח ל'מה י'פסל הג'ט עכ"ל ה'רא"ש ו"ל, נ'מצא ש'אם ה'וליה מ'י ש'אינו בר ש'ליחות את החפ'ץ ל'נד הש'ליח ה'ראוי לש'ליחות ע"פ ד'ין יש ב'זה מ'חלוקת ד'לדעת ר"ח ג'און ו"ל ב'ט'לה הש'ליחות ולדעת ה'רא"ש ו'סייעתו המ'ובא ב'רא"ש ש'ם לא ב'ט'לה הש'ליחות, וא"כ נ'ראה ב'רוור ד'רבינו א'פרים ב'תוס' פ'אן ס"ל כר"ח ג'און ומ"מ א'נו ר'ואין ג'בי ע'ירוב ש'אם ה'וליה ק'ורף את ה'ע'ירוב ו'ישראל לק'ח מ'פ'נו ו'הניחו מ'הני ו'נהה ה'ע'ירוב פ'שר אע"ג ד'ב'כל הת'ורה הי'כא ד'בעינו ש'ליחות לא מ'הני כה"ג, ה"נ מ'עילה ד'מי לע'ירוב ב'זה פ'ינן דעכ"פ ה'וציא מ'רשות הק'דש כמש"כ התוס' לק'מן, ו'התוס' פ'אן ס"ל פ'הרא"ש ו'סייעתו ד'כ'ינן ד'בר ש'ליחות לק'ח א'ת"כ מ'ידו מ'הני ב'כל הת'ורה פ'נ'לה ו'אפ'י ג'בי ג'ט, וא"כ פ'ינן ד'ה'ע'ירוב ה'ניח ישראל א'ף ד'לה'ישראל ה'ביא ק'ורף מ"מ נ'דאי ש'הוא פ'שר מכ"ש ד'ג'ט, וא"כ מ'אי מ'ייתי הש"ס ר'א'יה מ'ע'ירוב לע'נן מ'עילה הי'כא ד'החשו"ק ב'עצמו ה'וליה ה'מעות לה'חנ'וני ו'הא ה'חנ'וני אינו ש'ליח רק מ'קבל ה'פ'עולה כ'מו ה'א'שה את הג'ט משו"ה מ'יאנו התוס' ב'פ'רוש רבינו א'פרים, ו'פ'רשו ד'בע'ירוב אפ'י רק ב'עומד ו'ראהו נ'מי ס'גי ומ'הני ו'זה ה'א נ'דאי ד'ב'כל מ'קום ד'בעינו ש'ליחות לא מ'הני ב'א'פ'ן ז'ה ומ"מ ב'ע'ירוב מ'הני ה"נ ב'מ'עילה מ'שום ד'גרם ק'נ'נן מ'ילת'א ה'וא ודו"ק ש'זה נ'כון מ'אוד בעז'הי"ת: באו"ד וא"ת א'ד'רבה נ'ילף ש'ליחות ד'מ'עילה מ'ש'ליחות ד'ת'רומה וג'בי ת'רומה ב'ע'ינו ש'ליח בר ד'עת וכו' וי"ל וכו' עכ"ל, ו'אפ'תי ק'שה נ'ימ'א ד'יו לבמה"ד לה'יות פ'נדון פ'ינן ד'בלאו ת'רומה לא ה'יה פ'לל ע'נ'נן ש'ליחות ב'מ'עילה, וצ"ל ד'כל ע'יקר י'לפ'ות'א מ'עילה מ'ת'רומה לא ב'ע'ינו רק ב'בר ד'עת ד'נהה א'מינ'א ד'אין ש'ליח לד"ע, א'בל בחשו"ק לא א'צ'טרי'ף ל'ן ל'מיל'ף מ'ת'רומה פ'ינן ד'לא ש'י'ף ב'הו הס'בר'א ד'אין ש'ליח לד"ע ד'ד'ברי ה'רב ו'ד'ברי התלמיד דמ"ש, ומ'מיל'א מ'חייב ה'משל'ח, ו'ק'נ'שית הש"ס ד'הא לאו ב'ני ש'ליחות'א נ'ינהו ה'יא ד'הרי ק'י"ל השול'ח את ה'בערה ב'יד חש"ק פ'טור ול'מה ב'מ'עילה י'תחייב ב'ש'ליחות'ן, ומ'שני ר"א ע'שאום פ'מע'טן של ז'תים ד'ב'מ'עילה לא ב'ע'ינו ש'ליחות ג'מור ו'כל ש'נע'שה ר'צונו ח'י'ב, ו'אפ'י ל'מ"ד ב"פ"ק דב"מ ד'גם בחשו"ק ש'י'ף ל'ומר אין ש'ליח לד"ע נ'מי נ'ח'א פ'ינן ד'לא י'לפ'ינו מ'ת'רומה ע'יקר ד'ין ש'ליחות ב'מ'עילה ו'זה נ'כון, א'בל ה'וא ג'ופ'א ק'ש'יא וצ"ע דמ"ל ה'א ד'ב'מ'עילה לא ב'ע'ינו ש'ליחות ג'מורה ב'ב'כל מ'קום.

גם ק'שה דא"כ א'י'ף א'מרינן ב'קדוש'ין ד'מ'עילה ו'ט'ביחה הו"ל ש'ני כ'תובין הבא"כ ו'אין מ'למ'דין פ'ינן ד'אין ד'ינ'יהם ש'ו'ינן ד'ט'בח ע"י חשו"ק ה'א נ'דאי ד'פ'טור, ו'אפ'י אם ע'מד א'חר ע"ג ו'ש'ח'יט'תו פ'שרה נ'מי הג'נב פ'טור מ'חייב דו"ה מ'שום ד'אין ש'ליחות לחשו"ק, ו'הד'ברים ע'מ'וקים וצ"ע י'ותר עכ"ל ה'ק'רן א'ורה, ומ'די'וק ה'ק'נ'שיות ה'חמורות ה'אל'ה ועוד מה ש'יש לה'עיר ב'זה ר'ציתי ל'ומר ד'מ'עילה ש'ע"י חשו"ק ש'ב'מ'שנ'תנו מ'ד'רב'נן ק'אמר, ול'ישנ'א ד'ע'שאום פ'מע'טן של ז'תים ה'כי ד'י'ק'א ד'רב'נן ע'שאום פ'מע'טן של ז'תים ד'ב'ד'א'ר'י'ת'א לא ש'י'ף ל'ומר ע'שאום ו'כן ל'ריו"ח ה'רי פ'ל ע'נ'נן ע'ירוב ה'וא מ'ד'רב'נן, א'בל ה'רי התוס' פ'תבו

דמדאורייתא היא וכן משמע ודאי מסתימת לשון הרמב"ם פ"ז ה"א מה' מעילה, ועיין במלוא הרועים בערך אין שלים לד"ע אות י"ג ואות כ"ה ועוד ותבאר איה"ש בזה במק"א: בגמ' נזכר בעה"ב ולא נזכר שלים השלים מעל, זהו נגד הסברא פדאיתא בתגיגה דשלים עניא מאי קעביד דבשלמא שאר מוציא מעות הקדש לחול י"ל דהו"ל לעיונא וגם נפש בלא דעת לא טוב, אבל השלים מאי הו"ל למיעבד ומשו"ה אמרינן שם בתגיגה ודף יו"ד) דהנה פהררים התלויים בשערה, ומכאן יש להעיר על המל"מ פ"ז ה"ב מה' מעילה שפנה על יסוד דברי התוס' בקדושין (דף מ"ג) דכשעשה שלים שליחותו דמעל בעה"ב בהגבהת השלים אף קודם שאכל או הוציא, וכ"כ התוס' לעיל במכילתין (דף י"ח סע"ב) בתירוץ השני, דה"ה בהנה הבעה"ב מזיד דהשלם מעל נמי בא חיובו על הגבהתו ואפי' לא נהנה עדיין.

ולא דמי לנזכר בעה"ב ולא נזכר שלים וקנה שלים איזה דבר במעות של הקדש עיי"ש, דפקפק על הרמב"ם שפתב בלשונו ולא מעל אלא האוכל בלבד ואילו הנה חייב על ההגבהה הרי אין נפ"מ בין אוכל בשר קדבה"ב ובין אוכל בשר עולה בכולם המשלם חייב ע"ש, ולדברינו יש לומר דלא דמי חיובא דשלם לחיובא דבעה"ב דחיובא דבעה"ב הוא מסברא אחר דילפינן חטא חטא מתרומה דבמעילה ישלד"ע וחיוב המשלם דהו"ל למידק, משא"כ חיובו דשלם דהנה חידוש וכהרים התלויים בשערה י"ל דאין לה בו אלא חידוש דיתחייב רק כשנהנה ולא משעת הגבהה והמל"מ בעצמו מסיק פן לדינא מטעם אחר, ועיין מש"כ בענין זה לעיל (דף כ' ע"א) ד"ה אמנם הסברא מעיקרה ועוד ותבאר בזה איה"ש בחידושי על הרמב"ם הל' מעילה ובכל ענין זה הארכתי הרבה וכאן אתנהלה לאטי: והנה כתב הרמ"א בח"מ סי' קפ"ב וז"ל בכל דבר שלוחו ש"א פמותו חוץ מלדבר עבירה אין שלים לד"ע ודוקא שהשלם בר חיובא, והש"ך שם סק"א העלה דהפל תלוי באי בעי עביד פרב סמא בב"מ ודף יו"ד ע"ב) דבחקר חייב הנזמן משום דבעל פרחו מותיב בה, ולכן סתם הרי"ף פ' האיש מקדש וכתב דאין שלים לד"ע ולא חילק בין אם השלים בר חיובא או לאו בר חיובא פריבנא בב"מ שם משום דפסק פרב סמא, ולא הוצרך להביא דין חצר משום דאין נ"מ רק לענין פפל ובלאו"ה אין פפל נוהג בזמה"ז, וכבר הקשו עליו האחרונים דהרי איכא נמי נ"מ לענין הקרן בגובה אי המשלם חייב באונסין דבחקר המשלם חייב, והנתיבות שם ס"ק א' פתב דס"ל להש"ך דבקרן אין נ"מ דבשלם לגנוב אף שאין המשלם חייב פפל משום דאשלד"ע מ"מ באונסין חייב המשלם להסוברים דאף דאשלד"ע מ"מ המעשה קיים ודמי כאלו המשלם עשה מעשה הגניבה, רק פפל אינו חייב המשלם דכפל הוא מטעם עונש והתורה לא ענשה את המשלם, אבל קרן כיון דהמעשה קיימת אי נאנסה חייב המשלם יין בב"מ שם בתוס' ד"ה ואמר עכד"ב הנתיבות, ואני תמה איך אפשר לומר פן הא מבואר בקדושין (דף מ"ב ע"ב) דמקשה שם אהא דשלם את הבערה כיך פקס הפקס חייב ואמאי נימא שלוחו ש"א פמותו ומשני אין שלים לד"ע, ופירש"י ד"ה אין שלים חשוב שלים לדבר עבירה שיתחייב שולחו אלא הרי הוא פעשה מאיליו עיי"ש, הרי מוכח משם אחת משתי אלה או שהמעשה בטל ולא הנה פמי שעשה המשלם כמש"כ רש"י בלשונו והנה פמי שעשה מאיליו, או דאף שהמעשה אינה בטילה והנה פמו שעשה המשלם מ"מ לחיובו ממון ע"י זה אפי' הקרן אי אפשר דגם הקרן הוא בגדר עונש ועונש לא חל על המשלם דלא פהנתיבות וצ"ע לענ"ד

ודו"ק: ולדברי רש"י הנ"ל דלהכי בשולח את הבצרה חייב השלים דאין שלד"ע ונהנה פעושה מאיליו בלא ציווי המשלח, מוכח דמטעם אין שלד"ע גם המעשה בטל, ולפענ"ד נראה דהא דכתב רש"י בקדושין (דף נ' ע"א) בהא דנזכר בעה"ב ולא נזכר שלים השלים מעל ופירש"י ד"ה השלים מעל וכו' ונ"ל והבעה"ב פטור וכו' ושלים חייב דכיון דנזכר בעה"ב רמזא מעילה אשלים ככל התורה כולה דאין שלד"ע והעושה מתחייב ועיין בפ"ד ח"מ סי' שמ"ח סק"ו] עכ"ל ודבריו לכאורה סותרין למש"כ בעצמו בחגיגה (דף יו"ד) ד"ה שלים דשם כתב טעם אחר דלהכי בנזכר בעה"ב השלים מעל דכיון דנזכר בעה"ב אנו סהדי דלא ניחא ליה בהשליחות ונהנה כבטל השליחות ומשונה השלים מעל, וכבר עמד ע"ז הקצוה"ח סי' שמ"ח וכתב דבאמת חולקים פאן דברי רש"י אלו על אלו, וגם הוכיח שם מרש"י בקדושין הנ"ל דרש"י ס"ל דגם אם לא ידע השליח שהיא עבירה נמי אמרינן אין שלים לד"ע דאל"כ כיון דלא נזכר השלים אמאי מעל השלים עיישה"ט, ולדברינו לעיל נראה לי לומר דאין פאן סתירה וצריכין אנו לשני הטעמים יחדיו, דשם בחגיגה שכתב הטעם משום בטול השליחות כפונתו בהצטרפות הטעם דאשלד"ע, ושם בקדושין שכתב הטעם דאשלד"ע כפונתו בהצטרפות בטול השליחות דהא בלא הא לא סגי, דבטעם שכתב בקדושין לבד דאשלד"ע לא סגי דהא רש"י ס"ל דהא דאמרינן אשלד"ע ואין חייב עונש על המשלח הוא מטעם דהמעשה שעשה השלים הנה פעושה מאיליו בלא ציווי המשלח כשיטת התוס' בב"מ (דף יו"ד) ד"ה דאמר דהיכא דאין שלד"ע גם המעשה בטל, דתלוי זה בזה דאם המעשה אינו בטל ונהנה פעושה המשלח אין ראוי לחייב את השלים את העונש, דאין סברא לחייב את השלים רק מטעם דנהנה פעושה מאיליו ועיין נו"ב מהדו"ק חאבה"ע מש"כ בזה באנרף פידוע], וא"כ בנזכר בעה"ב ולא נזכר שלים הרי אי אפשר לחייב השלים מטעם דאשלד"ע דהא במעילה הנה פעושה המשלח דהא מהאי טעמא בלא נזכר המשלח חייב המשלח, משום דנהנה פאילו עשה הבעה"ב המשלח בעצמו, וא"כ אף בנזכר המשלח אמאי יתחייב השלים הא בשעה שנעשה הוא לשלים הנה עדיין המשלח שוגג ולמה תתבטל אח"כ השליחות, לא מבעיא לדעת הפוסקים דבעל שעשה שלים להולכה ואח"כ נשתטה דאין השליחות בטל מדאורייתא ויכול השלים למסור עדיין הגט להאשה ודאי דגם הכא אין השליחות בטלה, אלא להסוברים דבגט השליחות בטלה מה"ת בנשתטה הבעל נמי שאני התם דשוטה לאו בר גירושין הוא עיין אבהע"ז סי' קכ"א סעי' ד' ובטור וב"י שם ובבית מאיר שם סעי' ב' ובמחנה אפרים הלכות זכיה סי' מ"ו] אבל הכא ודאי אין השליחות בטל מאיליו ועיין ברמב"ם פ"ז מה' מעילה ה"י בזה] משונה הוסיף רש"י טעם דאנו סהדי שכתב המשלח את השליחות כנזכר, וממילא לא הנה פאילו עשה המשלח רק דמי פאילו עשה השלים בשוגג על דעת עצמו ולקח מעל, ועיין ברש"י בקדושין דף נ' ע"א ובדברינו תבאר איה"ש: ובטעם זה לחוד דבטל השליחות נמי לא סגי דהרי אף דאנו סהדי דבטל השליחות מ"מ השלים הרי מסר המעות להחננוני.

והמסירה היתה בשליחותבעה"ב לזכות בהמקח לבעה"ב ולא כיון השלים לזכות לעצמו, וא"כ אע"ג דבעה"ב לא זכה שהרי בטל השליחות מ"מ הרי השלים ודאי לא זכה כיון שלא רצה ולא נתפנין לזכות לעצמי ועיין בב"ק (דף ק"ב) ד"ה מי הודיעו נמצא דזכה החננוני בהמעות ע"י בעה"ב, ונהי דלא זכה בעה"ב בהמקח מ"מ הרי אין החננוני מחוייב

להחזיר המעות פינון שלא הודיעו השליחים שהוא שליח והשליח הא לא פשע דהרי לא ידע שבטלו [ענין ח"מ סי' קפ"ב סעי' ב' ובגנתיות שם ס"ק ב'] ואף דבח"מ סי' קכ"ב סעי' א' איתא לקצת פוסקים דמלנה ששלח שליח לקבל חובו מהמלוה והלנה מסר החוב להשליח אם המלוה בטל השליחות ונאבד המעות מיד השליח, חייב הלנה לשלם שנית דהו"ל להלנה לאסוקי אדעתא שמא יבטל המלוה את השליחות עיי"ש בפ"ד סק"ד, שאני התם שהלנה יודע שהוא רק שליח אבל הכא שלא ידע החונני כלל שהוא שליח ודאי שאיני מחוייב להחזיר המעות, וא"כ הרי בעה"ב צריך לקבל המקח ע"כ אע"פ שלא קנה אותו מפני שבטל השליחות דהא גם השליח אינו חייב להחזיר לו הדמים דהא לא פשע כלל ולא הו"ל לאסוקי אדעתיה שמא יבטל המשלח להשליחות, וכיון שכן ממילא בעה"ב שהוא גרם שיזכה חונני בהמעות הוא זוכה בהמקח דהו"ל פאילו באו המעות מהמשלח להחונני ע"י קוף או חשו"ק ולא ע"י השליח, וא"כ אף שבעה"ב פטור מקרבן מעילה דמזיד הנה אבל מ"מ למה יתחייב השליח קרבן מעילה, להכי הוסיף רש"י הטעם דבמעילה כשבעה"ב מזיד אשד"ע כפכך התירה, וכונתו היא דהא בקדושין שם הקשה הש"ס בפעשה שליח שליחותיה אמאי מעל בעה"ב הא קי"ל אשד"ע ומשני דמעילה שאני דיש בה שלד"ע, והקשו המפרשים דמעיקרא מאי קושיא הא אפ"י ע"י קוף או חשו"ק נמי מעל בעה"ב אף דודאי לאו בני שליחות גינהו וא"כ אף דאשד"ע נמי חייב המשלח במעילה, ותיקצו דבשלמא קוף וחשו"ק דאי אפשיך לחייבם מעילה משו"ה חייב המשלח אבל אם השליח בר דעת דאדעתא דנפשיה עביד ואפשיך לחייבו אם אשד"ע המשלח פטור והשליח חייב ענין מש"כ בתוס' נתנו ע"ג קוף בסוף הדיבור בקדושינו לעיל ובפנ"י קדושין שם ובנו"ב מהדו"ק שם, ומשו"ה מוכרח הש"ס לתרץ דבמעילה ישלד"ע, ולכן שפיר כתב רש"י בנזכר בעה"ב דכיון שבטל השליחות ממילא הדר דין מעילה לדין כה"ת דאשד"ע ונהה פאילו לא שלחו בעה"ב כלל ועשה השליח מאיליו וחיוב השליח, דאין לומר יהיה פאילו בא המעות לחונני ע"י קוף או חשו"ק דהני א"א לחייבם אבל פשהשליח בר דעת ובר חיובא איהו חייב במעילה, ונהי דבאמת מחוייב המשלח לקבל הקנייה משום דאין החונני מחוייב להחזיר את המעות, אבל במעילה מחוייב השליח כמו לה"ס דקדושין שם דגם במעילה אשד"ע וחיוב השליח אף דהמקח קנוי לבעה"ב ה"נ אליבא דאמת בנזכר בעה"ב ואין סתירה בדברי רש"י ודו"ק: ולפ"ז אינו מוכח דרש"י בקדושין ס"ל דבשוגג נמי אין שליח לד"ע די"ל דרש"י ס"ל דבשוגג ישלד"ע כדמשמע מדבריו בב"ק ודף ע"ט) בנתנו לבכורות בנו דפי' בפ"י האחרון שהוא העיקר דמייירי בגנב שאמר לפהו וכשמתה חייב הגנב הרי דישלד"ע בשוגג וכמו שהוכיחו התוס', רק דבקדושין שם פינון דנזכר בעה"ב אגן סהדי שבטל השליחות ושוב אמרינן אשד"ע ונהה פעשה מאיליו לא על פי שליחות המשלח כלל משו"ה חייב השליח שהוא בר דעת קרבן מעילה, דדוקא פשלא נזכר בעה"ב חייב בעה"ב מגזה"כ דבמעילה ישלד"ע ונהה פעשה בעה"ב, אבל פשנזכר ואגן סהדי שבטל השליחות ונהה פעשה השליח מאיליו נשאר הכלל דאשד"ע וחיוב השליח שהוא בר דעת קרבן מעילה ודו"ק בכ"ז, והרש"ש בקדושין (דף נ' ע"א) ברש"י שם ד"ה שליח מעל וכו' הקשה לפי ההבנה דרש"י ס"ל דבשוגג נמי אשד"ע ורק מטעם דכיון דמשלח אינו חייב ממילא אשד"ע וחיוב השליח והקשה ממשנה דבסמוך נתן לו פרוטה וא"ל הבא לי בתצנייה

גרות ובחצוניה פתילות וכו' שניהם לא מעלו, ואמאי לא ימעול שלים ע"ש וכן הקשה
ממשנה דלקמן ע"ב המפקיד מעות וכו' אם מותרין וכו' לא מעל אמאי לא מעל השולחני
ע"ש שנשאר בצ"ע, אבל לדברינו נחא הפל דמטעם דלא מעל בעה"ב לחוד אין לחייב
עוד את השלים רק בצירוף טעם דנזכר בעה"ב ובנדאי ביטל השליחות כמו שנתבאר
יפה וכו' מן שם קושיות האחרונים בענין זה ועיין בטו"א לחגיגה (דף יו"ד ע"ב)
ודו"ק היטב: וכתב הקרן אורה וז"ל בפיהמ"ש להרמב"ם פאן משמע קצת דאין המשלח
חייב אלא נוקא אם השלים הוא ג"כ שוגג, וכן משמע פאן לשון הש"ס דקאמר ואע"ג
דלא אדכר שלים משמע דבעינן שגם השלים יהיה שוגג, אבל דעת התוס' בקדושין דאפי'
אם השלים מזיד מתחילתו נמי חייב המשלח עכ"ל, ובמקו"א הארכנו בזה: במשנה נמן
לו דינר זהב וכו' והביא לו בשלשה חלוק ובשלשה טלית שניהם מעלו, ע"פ החשבון
חסר עוד דינר פסוף אחד ועיין תוס' פתובות (דף צ"ח ע"א) שהאריכו בזה: ע"ב בגמ'
פגון דאיינתא ליה שנה שש בשלש, נראה מזה דכל השקלא וטרקא הוא מנתן לו דינר וכו'
וכן הוא גם בכתובות שם, ולכאורה קשה אמאי לא פריף מרישא נמן לו שתי פרוטות
להביא לו אתרוג וכו' ש"מ האי מאן דא"ל זבין לי פורא וכו', ונראה לי דברי שא גם
המקשה סלק אדעתיה דמירי בהביא לו אתרוג שנה ב' פרוטות בפרוטה, והא דר"י ס"ל
בעה"ב לא מעל משום דמצי א"ל אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע הוא,
משום דבאתרוג של מצנה איירי ולא שייף פאן ענין מצות לאו ליהנות נתנו ואכמ"ל
בזה] וקיי"ל בשו"ע או"ח סי' תרנ"ו שצריך להוסיף עד שליש בדמיו לקנות מהנד, ו
ואם פבר קנה אתרוג פשוט א"צ עוד לקנות מהנד יותר לכו"ע ע"ש, וא"כ כשבעה"ב
רצה לקנות מהנד בעד שתי פרוטות והוא פבר יחד עם הוספת השליש במצנה נהרי
יותר אינו מחוייב.

ועתה שהביא לו בפרוטה אחת נהי שהוא יפה פהשנה ב' פרוטות מ"מ דין הוספת שליש
להידור לא יצא שהרי בעד ב' פרוטות היה קונה מהנד בפליים, משו"ה ס"ל לר"י דיכול
לומר לו אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע לפי ההידור, ולר"ח דהלקחא
פנותיה בגיטין ודף כ' ע"א) ע"כ דר"י נמי ס"ל דבעינן מצנה מן המובחר והא דאמרי שם
רבנן אין זה מן המובחר לטעמא דר"י קאמרי וכן מפירש בירושלמי שבת פרק הבונה
עכ"פ ר"י נדאי דס"ל דבעינן מצנה מן המובחר, והשאגת אריה סי' נ' נסתפק בהידור
מצנה אם הוא דאורייתא או מדרבנן ובתוס' מנחות ודף מ"א ע"ב) מפירש דהוא מדרבנן
ע"ש וכן ס"ל להרא"ש פ"ק דב"ק דפוסק דשליש הוא מלגו משום דספק האיבעיא מלגו
או מלבר היא לקולא וביאר הפלפלא חריפתא דס"ל שהוא ענין דרבנן, והפוסקים בשו"ע
או"ח בסי' תרנ"ו דס"ל דשליש מלבר ועיין בביתאור הגר"א ז"ל שם ע"כ ס"ל דהידור
מצנה הוא מה"ת וכ"כ בספר קהלת יעקב בסנפך ודף כ"ט ע"ב) דשיטת רש"י היא
דהידור מצנה היא דאורייתא ומעכב גם בדיעבד ועיין בח"ס בחידושי לנספך וא"כ
אפשר דבזה פליגי ת"ק ור' יהודא פאן ודו"ק, אבלמסיפא פריף שפיר דהא גבי חלוק לא
שייף ענין מצנה וא"כ אם מירי בהביא שנה שש בשלש אמאי השלים לבדו מעל כדפריף
באמת אח"כ, והתירצן משני ליה מ"מ דמירי דהביא שש בשלש דא"ל אילו וכמו
שיתבאר לקמן והא דכתבו התוס' בסנפך (דף ל"ט ע"א) דהכא לא מירי באתרוג של
מצנה ע"ש בד"ה יותר ממזון ג' סעודות לפי המסקנא דהכא פתבו פן וק"ל] וכו' מדוניק

לשון המפרש לפי הגהת הצ"ק האמיתית דכן הוא גם לשון פי' רגמ"ה אלא שיש בפי' רגמ"ה טעות הדפוס שבמקום וכו' צ"ל וכו'.

שבד"ה שהוא אומר אתרוג גדול וכו' סינים והבאת לי קטן ורע שלא הייתי מבקש פן עכ"ל, וגבי חלוק ד"ה קטן ורע וכו' סינים בלשון ולא עשית שליחותי כלל עכ"ל וכן הוא ממש בפי' רגמ"ה ולמה שינו הלשון, אכן לדברינו מדוקדקים דברייהם מאוד דהמפרש ורגמ"ה פי' במשנתנו לפי הס"ד פדרה רש"י בכל מקום, משו"ה גבי אתרוג אינו יכול לומר לא עשית שליחותי כלל שהרי הביא לו אתרוג הפשר למצוה וכלום חסר לו רק הידור מצוה שהיה מבקש מהודר, אלא דמ"מ השליח לבד מעל פשהביא לו אתרוג פשוט שהבעה"ב לא היה מבקש פן שהיה רוצה לקיים גם הידור מצוה (וכבר ידוע מחלוקת מהר"ם מיניץ עם החכם צבי בדין גנב אתרוג מהודר אם יכול להשיב אתרוג שאינו מהודר), אבל בדין חלוק שאינו ענין למצוה ודאי השליח פשטינה מדעת בעה"ב לא עשה שליחותו כלל ונכון בעזה"ש, ואפשר דהתוס' פאן לעיל ע"א ד"ה והלך וכו' שהשוו מידות האתרוג והחלוק נמי לפי המסקנא פתבו פן ולא לפי הס"ד ודו"ק: שם בגמ' אי הכי אימא סיפא הכי גרסינן פאן, ובכתובות הגירסא אי הכי שליח אמאי מעל ומשגי שם השליח מעל בטלית, ונדחקו שם הראשונים בדעת המקשה מעיקרא מאי סבר ע"ש, ואולם לפי הגירסא דכאן נחא שפיר ודו"ק, ועיין מש"כ בסוגיא זו בנתיבות המשפט בח"מ סי' קפ"ב ס"ק ט' וי"ד ומפני שעיקר דבריו הם בכתובות שם קצרת: שם בגמ' ה"נ מסתברא דקתני מודה ר"י בקטניות, פי' מסתברא דפלוגמא דרבנן ור"י הוא באייתי שש בשלש מדקתני מודה ר"י בקטניות שאם א"ל להביא קטניות בדינר והביא לו בשלשה קטניות ובשלשה חיטים דשניהם מעלו, שהקטניות בסלע הוא קטניות בפרוטה לפי החשבון ולא מצי המשלח לומר אילו לקחת בדינר היו מעלין לה יותר פדמסיק דמיירי באתרא דמזבגי פנא פנא בפרוטה ואי בעי בעה"ב עוד קטניות יכול ליקח, ומדנקט הטעם שהקטניות בסלע הוא קטניות בפרוטה ואין הפסד לבעה"ב ש"מ דברי שא באייתי ליה שנה שש בשלש איירי ומשו"ה פליג ר"י דא"ל אילו יהבית דינר פולו וכו' משו"ה בעה"ב לא מעל, דאי ס"ד דמשנתנו באייתי שנה שלש בשלש איירי ור' יהודא רע ממש קאמר אמאי מודה ר"י בקטניות הרי טעמו דר"י הוא משום דהנה מעביר על דעתו של בעה"ב והרי גם גבי קטניות הביא רק מה ששנה בעד חצי דינר ובחצי השני הביא חיטין ונהי דקטניות בסלע קטניות בפרוטה מ"מ אמאי מעל בעה"ב אליבא דר"י פן הוא דעת רש"י ז"ל, והריטב"א ז"ל פתב וז"ל פירש"י וכו' והקשו עליו דאפי' אם הביא קטניות בחצי דינר מה ששנה חצי דינר ובחצי השני הביא חיטין אמאי מקפיד בעה"ב לימא ליה השליח מכור לה החיטין וקנה לה פהן עוד בחצי דינר קטניות שחסר לה דהא קטניות בסלע קטניות בפרוטה, ולא קושיא היא דאין בעה"ב רוצה לעשות עצמו תגר למכור חיטין ולקנות קטניות ויש מפרשים אחרים ואינם נכונים בעיני כפירש"י עכ"ל, אבל הרא"ה רבו ז"ל פתב ז"ל דיקא נמי פירש"י וכו' ולא נהיר דאפי' נימא דאייתי ליה שנה שלש בשלש א"ש נמי הא דמודה ר"י בקטניות, דחלוק פנין פלקח לו קטן ורע דלא חזי ליה לא מצי עוד לתקונה דאפי' יקח עוד חלוק בחצי דינר השני נמי לא אהני ליה מידי דהא תרנויהו לא חזו ליה, אבל קטניות פשלקח לו חצי מה שצריה הרי הוא יכול ליקח עוד פדי צרכו ויהיה ראוי לו פאילו לקח מתחילה בבת אחת, אבל הפי' הנכון דהיינו

דייקא דר"י מדלא אשכח מידי אחריןא דקמודה אלא רק בקטניות, ותו מדקתני שהקטניות בסלע וכו' משמע דבחלוק דפליג משום ריעותא דדמים קאמר ובקטניות ליפא פסידא דדמים באתרא דמזבני פנא פנא בפרוטה עכ"ל השמ"ק בכתובות שם ועיין עוד בכתובות שם בתוס' ומפרשים, ודע דלשון ומודה ר"י בקטניות הגם דליתא במשנתנו איתא בתוספתא וילשון הש"ס פאן מדקתני סיפא מודה ר"י דמשמע דאמשנתנו קאי אינו מדקדק והגירסא בכתובות בזה עדיפא טפי, ועיין עוד בשמ"ק פאן הנדפס בש"ם דווילנא: ברש"י ד"ה שמעת מינה וכו' ותפשוט מהכא דקנה לוקח ואע"פ שקנה לו בפחות עכ"ל, וכן הוא בפ"י רגמ"ה ומשמע מדברייהם דבעשאו שליח לקנות מיירי, אכן בכתובות שם דאיתא מי אמרינן דטבי ליה עביד ליה וכו' או דילמא מצי א"ל לא ניח"ל דלפשו עלי שטרות מבנאר דבעשאו שליח למכור איירי, וצ"ל דבין פה ובין פה שינוי טעמים הגזפרים.

והרי האמת ברור דמשנתנו בעשאו שליח לקנות איירי, וכבר רמזתי לה להנתיבות סי' קפ"ב סק"י ויש לי להאריך בדבריו וכאן קצרתי: והנני להעיר דמשנתנו דתנו נתן לו פרוטה וכו' הבא לי בחצייה גרות ממקום פלוני ובחצייה פתילות ממפ"ל והלה והביא לו גרות ממקום פתילות ופתילות ממקום גרות השליח מעל, נראה לכאורה מבנאר דבכפץ ששנה פחות מפרוטה וכן בכסף גופא פחות מפרוטה, נהי דאינו ממון גבי ישראל מ"מ יכול לתנו לאחר במתנה או במכירה ולהקנותו במשיכה או בכסף לענין מה דכסף קונה, דאל"כ הרי לא קני השליח לא בהגרות ולא בהפתילות ושני המוכרים לא קנו שני חצאי פרוטה שנתן להם וא"כ למה מעל השליח כיון שאין פאן קנין גמור עיין רמב"ם פ"ו מה מעילה ה"י, וכן יש להוכיח מקדושין (דף י"ג) דכותב לו על השטר שדי מכורה לה אע"פ שאין בו שו"פ והרי בשטר קנין לכו"ע בעינו שיזפה הלוקח בגוף השטר פדכתיב ואקח את ספר המקנה, ומהאי טעמא שטר מקח שכתבו על איסורי הנאה פסול כמו שביאר האבני מילואים באבהע"ז ס"י קל"ט ואיך זוכה הלוקח פחות משו"פ, אלא ע"כ דגם בפחות משו"פ יש קנין גמור ומשו"ה גם במשנתנו אילו עשה השליח כמו שא"ל בעה"ב ה"ה הבעה"ב מועל עכשיו ששינה מדעת בעה"ב השליח מעל, וזהו דלא פיד אפרים ב"ד סי' ס"א שכתב דבפחות משו"פ לא שינוי זכיה כלל וכן כתב הפנ"י בגיטין (דף י"ב) ד"ה בפחות פחות משו"פ וכו' דפחות משו"פ לאו ממונא הוא ולא שינוי ביה מכירה עכ"ל ע"ש, והרי לכאורה הוכחנו בצדק דגם על פחות משו"פ חל קנין ומכירה וזכיה והיה לי בזה אריכות דברים עם הג"מ בעה"מ ספר תורת מרדכי ז"ל וכאן הנני רק מעורר: במשנה המפקיד מעות אצל שולחני וכו', איכא דקשיא ליה הכא מהא דב"מ (דף צ"ט) אר"ה השואל קרדום לחבירו בקע בו קנאו ולא מצי הדר ביה המשאל, לא בקע בו לא קנאו ומצי משאל למיהדר ביה, ופליגא דר"א דאמר ר"א המשאל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בולכתחילה, ואי לא קנאו אמאי מעל וחבירו אמאי מותר לבקע בו לכתחילה, הרי משמע מהתם דכל כמה דלא אשתמש בדבר של הקדש ויכול חבירו לחזור בו אין בו מעילה, וא"כ הכא אמאי מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל השולחני והגזבר המפקיד מעל לא לתר ואע"פ שלא נשתמש בהן פדאיתא בב"מ (דף מ"ג ע"א) והרי אילו בעי מפקיד ליטול מעותיו יכול לחזור בו, ותירצו דהכא כיון שנתנם לשולחני מותרין ודאי דהלנאה הם אצלו ואילו רצה

שולחני ליטלם לעצמו ולתת להגזבר מעות אחרים תחתיהן כשפא המפקיד לטול מעותיו הרשות בידו, וכינן דקניניהו לענגו זה נדאי איכא מעילה קודש ששמשמש, משא"כ בהא דהמשאיל קרדום דלרב הונא אם לא נשתמש בו עדיון פי הדר ביה המשאיל הדרא פולא בעינא, וא"ת ולדידן דס"ל משיכה קונה בשואל היכא מעל הא משיכה זו אינה אלא מדרבנן שתקנו משיכה בשומרין, וי"ל דאפ"ה איכא מעילה דהפקר ב"ד הפקר וקנו דרבנן פקנו דאורייתא חשוב לענגו זה כ"כ הריטב"א בב"מ (דף צ"ט ע"א) ע"ש בארנפה: והנה אף דגם רש"י ורגמ"ה מפרשים הכי דהגזבר מעל מ"מ מפשטא דלישנא דמתניתין לא משמע הכי דא"כ אמאי לא אשמעינן תנא עיקרא דמילתא דהגזבר מעל, אלא נדאי משמע דשניהם לא מעלו הגזבר לא מעל לפי שלא הרשהו בפירוש להוציא והשולחני לא מעל לפי שהוציא ברשות, וכן פסק באמת הרמב"ם ז"ל ואף דבסוף פ' המפקיד מפרש דבעה"ב מעל כתב הכ"מ בשם הר"י קורקוס דהרמב"ם דחה להיא סוגיא מפני המשנה דנתנה לבלן מעל דדוקא בלן דלא מחסר משיכה אבל דבר הצריך משיכה לא מעל עד שימשוך אע"ג דיש למוכר היתר תשמיש בהמעות אלמא דלא מחייבין מעילה משום היתר תשמיש, והקרו אורה פתב דאין זה מוכרח די"ל דמכירה שאני דעיקר נתינת המעות הנה בשביל המקח לא בשביל התשמיש אבל מפקיד שנתן מעות מותרין הו"ל כאילו א"ל בפירוש להוציאן.

ותדע דאי נימא דלהברייתא דס"פ המפקיד אף בנתן לכל בעלי אומנות הצריכין משיכה נמי מעל מיז אף בטורם שמשוך, א"כ אמאי לא משני הש"ס שם בפ' הזהב הך דנתנה לספר דס"ל להך ברייתא כברייתא דס"פ המפקיד ולמ"ל לאוקמה כר"ש, ועוד דילמא הא דתנו בלן דוקא היינו שמעל מיז פשנתנה לו אבל ספר לא מעל עד שיוציא, אבל מסתברא מ"מ פהרמב"ם ממשמעות משנתנו פנ"ל, עוד העיר הקרו אורה אהא דפרכין בפ' האיך מקדש לריו"ח אליבא דר"ח דהקדש בשוגג אינו מתחלל ממשנתנו דקאמר ר"מ חנוני כבעה"ב ומעל פשיזיא, ומשני דר"מ לדבריו דר"י קאמר אבל לר"מ ליכא מעילה במוציא מעות הקדש דכל היכא דאיתא פי גזא דרחמנא איתא, וא"כ קשה לר"מ לענגו מאי ילפינן שליחות במעילה הא בהנאה לא שייך שליחות דזה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן כמש"כ התוס' לעיל (דף י"ח סע"ב) ובהוצאה הא ליכא מעילה כלל לר"מ, ולומר, דלר"מ באמת ליכא שליחות במעילה א"כ תקשי לדידיה הא ליכא ב' פתובין הבא"כ ליש שליח לד"ע, וצ"ל דיליף מהוא דכתיב בשחוטין חוץ כדאיתא שם בקדושין, עד כאן דברי הקרו אורה ועיין במקנה בסוגיא דקדושין שם אריכות בפלפול וסברא, וע"ד הרמב"ם עוד נדבר כאן בעזהשי"ת: שם החנוני כבעה"ב, אע"פ שצריכין לו מעות הרבה לקנות לו פירות ויין ושמן להעמיד בחנותו שלא נחסר לו שום דבר, אעפ"כ דינו כדיון בעה"ב שאפי' נגיסם מותרין לא ישתמש בהן, ור"י פליג ואמר דדיון חנוני כדיון שולחני שדרכו שלא לשבוע במה שיש לו בידו ואינו מספיק בשלו אלא א"כ לנה ג"כ מאחרים הר"ר יונתן בשמ"ק בב"מ שם: נשובה להרמב"ם ז"ל פ"ז מה' מעילה דפסק דמפקיד מעות מותרין שניהם לא מעלו, וביאר שם הטעם כמו שנתבאר לעיל והקשו עליו דהא בברייתא דס"פ המפקיד מפרש דהגזבר מעל ומה שקתב הכ"מ בשם הריק"ו כפר פתבתי לעיל דהקרו אורה דחה תירוצו בצדק עיין לעיל בסמוך ד"ה והנה, ומלבד

זה קשה מאוד לדחות ברייתא מפני איזה קושיא אשר שערי התירוץ לא ננעלו אמנם י"ל בזה יישוב נכון.

דהנה רש"י בב"מ שם ד"ה מותרין פ"י דלקה מעל הגזבר דהו"ל פאלו נתן לו רשות והו"ל פשלוחו, ויש להבין למה ליה לרש"י לדחוק דהמעילה היא מטעם שליחות שנה דחוק שהרי לא צינה לו בפירוש להוציאן כמש"כ באמת הרמב"ם, ואמאי לא פירש כדאיתא בב"מ ודף צ"ט) דהמשאיל קרדום דהקדש לחבירו מעל לפי טובת הנאה שבה, וה"נ נימא דהמפקיד מעל מטעם נהנה טובת הנאה מהנפקד, אלא דרש"י ס"ל דכאן לא שינה טובת הנאה דבשלמא התם שהשואל ביקש לו שישאילו הקרדום וגלי דעתיה דניח"ל בטובתו ודאי שיש שם טובת הנאה למשאיל, אבל פאן תחילה פשנתנו לו מותרין לא גילה הנפקד דעתו דניחא לו בתשמישם, והמפקיד אדרבה נתן לו מותרין לטובת עצמו כדי שיתחייב הנפקד באחריותו כמו שהתירו חז"ל במוציא אבדה להשתמש במעות שפצא א"כ אין פאן טוה"נ והתזקת טובה מהנפקד למפקיד, ומי יאמר דניחא ליה פלל להנפקד להשתמש בהן אח"כ ולהתחייב באחריותו משום זה תיקף ומיד שהגיעו לידו, לקה דחק רש"י לפרש דחייב הגזבר הוא לא מטעם טובת הנאה אלא מטעם שליחות: אבל הרמב"ם לא ניחא ליה טעמא דשליחות כמש"כ להדיא דהא לא צינהו.

משו"ה מפרש באמת טעם דמעל הגזבר מפני טובת הנאה, אלא דקשה ע"ז כמש"כ לעיל דהא ליכא פלל טובת הנאה דהרי לטובת עצמו נתן לו שפטרור הוא מאחריות ויהנה המעות באחריות הנפקד, אבל זהו רק בהדיוט אבל הקדש הא נתמעט מדין שומרים ומפורש במשנה דשומר חנם אינו נשבע ושומר שכר אינו משלם, וא"כ במה דרשאי הנפקד להשתמש בהן אין פאן טובת המפקיד פלל רק טובת הנפקד וא"כ פשיטא דיש טובת הנאה מהנפקד להמפקיד ולקה המפקיד מעל, ואע"ג דכשמעל יוצאין המעות לחולין אין חוזרין עליהן דיני שומרין דבשומרים תחילת נתינה בחיוב בעינן כמש"כ הרמב"ם ובח"מ סי' ש"א במסרו כשהוא גוי ונתגגיר, וגם בלאו"ה הרי הא פאן הא דמעילה בהא דדין שומרין תליא ואם יהיה עליו דין שומרין לא מעל ולא יצא המעות לחולין ודו"ק ולקה מעל הגזבר, אבל בתר דתקנו חז"ל גם גבי הקדש דיני שומרין כדי שלא יזלזלו בהקדשות כבב"מ (דף נ"ח) וב"מ פ"ה' שקלים משמע דגם בשומר שכר היתה התקנה שישלם כמו בהדיוט ע"כ עתה חזר הדבר שאין פלל טובת הנאה למפקיד מהנפקד דהא הנפקד חייב באחריות כבהדיוט פנ"ל, וא"כ הפל על מקומו בא בשלום דמשנתנו דנתנה לבלן דמשמע אבל ספר לא מעל מיד י"ל דנשנית לאחר שתקנו דין שומרין בהקדש כמו להדיוט כמו המשנה דבני העיר ששלחו את שקליהן וכו' שג"כ נשנית אחר תקנה זו, ומשנתנו דכאן דמותרין ישתמש בהן ומפורש בברייתא דב"מ שם דהגזבר מעל נשנית קודם התקנה ולדין התורה ודאי מעל הגזבר מטעם טובת הנאה פיון שאין בהקדש דין שומרין.

וא"כ הרמב"ם הרי הוא פוסק דיניו לאחר התקנה דיש פבר דין שומרין בהקדש וליכא פלל טובת הנאה ולא יוכל למעול משום טוה"נ, ומטעם שליחות נמי ס"ל להרמב"ם דאינו חייב דהרי לא צינהו להוציאן משו"ה פסק דשניהם לא מעלו לא הגזבר ולא הנפקד, ואפשר שגם תוספתא דמכילתין אחר התקנה נשנית ע"ש ודו"ק: ובה יש ליישב ע"ד

החידוד הא דפסק הרמב"ם בנתינה לספר נכרי מעל מיז ולישראל לא מעל דמחוסר משיכה, והקשו עליו הא איהו גופא פוסק כריו"ח דד"ת מעות קונות וא"כ גם בישראל מעל מיז פדאמר רבא שם קרא ומתניתא מסייע לריש לקיש ועיין לעיל (דף י"ח) מש"כ בזה, אבל לדרכנו עתה י"ל דהא בלאו"ה הקשו שם התוס' דהא רבא עצמו ס"ל כריו"ח ואיך אמר דקרא ומתניתא מסייע לר"ל, אבל פבר הקשה שם השמ"ק מאי מקשה לריו"ח מהא דנתנו לספר לא מעל עד דמשיך הא גם ריו"ח מודה דאחר תקנת חז"ל פספ אינו קונה דהפקיעו קנינו והעמידו על משיכה, ולכך לא מעל, ותירץ השמ"ק דלענין מעילה לא תקנו חז"ל תקנתם וזה דוחק ועיין לעיל שם מש"כ בזה, אף י"ל דקשה ליה להש"ס קושית התוס' פאן דלריו"ח דד"ת מעות קונות וא"כ מותר המוכר להשתמש במעות דבזה לא עקרו חז"ל דין התורה כמש"כ התוס', והואיל ומותר להשתמש במעות וחיוב גם באונסין לכו"ע ואפי' לרב נחמן פל פמה דלא קבל עליו מי שפרע לשיטת הרי"ף והרמב"ם פידוע עיין ח"מ סי' ע"ו א"כ הו"ל למעול מטעם הנאה שיש לו טובת הנאה משו"ה מתניתא מסייע לר"ל, אבל הרי פתבנו דבהקדש לאחר תקנת חז"ל דיש בהן דין שומרין אין פאן טובת הנאה כלל, א"כ אין קושא ממתינתא דדילמא לאחר התקנה נשנית משנה זו, אף לריו"ח גופא הא אי אפשר לומר דנשנית לאחר התקנה דהרי אמר דבני העיר ששלחו את שקליהן וכו' משני ריו"ח הא מני ר"ש היא ולא ניח"ל לומר דלאחר התקנה נשנית המשנה או דלא ס"ל לריו"ח כלל להך תקנה, ורק ר"א משני תקנת חכמים היא פדי שלא ינלזו בהקדשות, וא"כ אריו"ח שפיר קשה מהך מתניתא דלמעול מטעם טובת הנאה, ולפ"ז א"ש הפל דרבא לשיטת ריו"ח קאמר מתניתא מסייע ליה לר"ל דמעות אינן קונות ד"ת דאל"כ למה לא ימעול מטעם טובת הנאה דהרי המוכר מותר להשתמש בהן ובאחריותן אינו חייב דהא אין דין אחריות שמירה בהקדש, אבל רבא בעצמו להלכה ס"ל כר"א דהיתה תקנה שיהא דין שומרין בהקדש וא"כ ליכא טובת הנאה ואפשר דנשנית אחר התקנה ומשו"ה לא מעל עד דמשיך דמחמת שימוש המעות הרי ליכא עתה טובת הנאה שיהי לטובת עצמו נתן לו, ומחמת קנין אין פאן מעילה דהא אפקיעו רבנן פספ ואוקמה אמשיכה, אף בספר גוי דמעות ג"כ קונות ומעל מיז משום קנין וא"ש הפל ע"ד החידוד ועיין בח"מ ס' רכ"א בנתיבות סק"י ובפ"ת שם סק"י וקצרת: בתוס' ד"ה המפקיד מעות אצל שולחני וכו' וצ"ע בב"מ פ' המפקיד דמיתי לה להיה דהכא ולא מיתי לה פלישנא דתנינן לה הכא עכ"ל, פבר נתבאר לעיל בדברינו דשם לאו משנתנו מיתי הש"ס רק ברייתא דמשנתנו אין ראיה דאיכא למימר דתרנוניהו לא מעלו אף דנקט תנא לא מעל בלשון יחיד וק"ל: ד"ה פרוטה של הקדש שפלה וכו' עד סוף הדיבור, דיבור זה צריך ביאור ארוך ורחב ויסדתי מדור בפ"ע בקונטרס מיוחד לפרשו מפל צדדיו וכאן אפרש בקצרה, הנה התוס' מפרשי מעילה דמשנתנו מעילה גמורה מדאורייתא והא דמחייב ר"ל מעילה על הראשונה אף דרק ספק הוא אם נהנה מפרוטה של הקדש, ר"ע לטעמיה דמחייב אספק מעילה אשם תלוי ובמעילת פרוטה שאין לה מעילה יותר מועטת מזו מודה ר"ע לר' טרפון בכריתות שם דמביא עתה גם הקרו והחומש ומתנה וכ"כ התפא"י במשניות פאן וזה נכון ובכריתות שם פתב התפא"י אחרת ע"ש, והקשו בזה"ל תימה וליבטל האי פרוטה של הקדש שפלה עכ"ל, מבואר דרק על פרוטה של הקדש שפלה תמהו דלכטל ברוב אבל על

פרוטה בכיס זה הקדש לא הקשו ודבר זה צריך טעם דלכאורה גם על בבא דפרוטה בכיס זה הקדש קשה דליבטל ברוב, וכתבו הרבה אחרונים דהתוס' אָזלו פֿאן בשיטת רבינו משולם במרדכי סוף חולין שפתיב דבדבר שבא לעולם ע"י תערוכות לא שייך בטול ועיין בספר ברוך טעם שער התערוכות דין א' פֿרק ד' ובמהרי"ט אָלְגֵזי בכורות פ"ג אות למ"ד מש"כ בזה וכן האריכו בזה עוד אחרונים ובגונטרסי הארכתי בענין זה הרבה עיי"ש וכאן לקצר אני צריך, ומקושית התוס' פֿאן הקשו אינה אחרונים על הש"ך ביו"ד סי' ק"ט דס"ל דבלא נודע התערוכות לא מהני ביטול מדאורייתא ועיין ברא"ש פֿרק גיד הנשה סי' ל"ז בארנפה, א"כ מה הקשו התוס' דלביטול ברנפא נימא דמתניתין מייירי דהוציא הפרוטה קודם שנודע התערוכות, ודברתי מזה בקונטרסי שם בארנפה, ויש שהקשו עוד יותר להירושלמי פ"ב ה"א דערלה דלענין בטול נודע התערוכות לבפלים דוקא בעיניו וכיון דבעלים דהקדש הוא גבוה הרי לא שייך כלל נודע התערוכות לבפלים דקמי שמיא גליא, אבל הא בורכא דהרי הא דבעיניו שהתערוכות יהיה נודע לבפלים הפונה היא לבפלים של היתר ובעלים דהיתר הרי הדיוט הוא ובודאי שייך נודע, אלא דמ"מ קשה בהא דיבמות (דף פ"א ע"ב) חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה בב' חתיכות של חטאת טהורות וכן פרוסה של לחה"פ טמאה שנתערבה במאה חתיכות של לחה"פ טהורות תעלה, וכן בזבחים (דף ע"ח) הפגול והנותר והטמא שבללן ואכלן פטור א"א שלא ירבה מין אחד על חבירו ומבטלו, ובמנחות (דף כ"ג) פֿריך ולא קמבטיל שיריים לטבלה ע"ש, ובכל הני הרי גם ההיתר לגבוה שייכי ואיך שייך בטול, ואכמ"ל אבל האמת נראה דמה דקודם שנודע התערוכות לא שייך בטול הוא רק מדרבנן, ועכ"פ שפיר הקשו פֿאן התוס', עוד העירו רבים על קושית התוס' פֿאן דמאי קושיא הא קיי"ל בסוף ביצה דממונא לא בטיל, והוכיח מזה השב שמעתיא שמעתיא ו' פ"ד דהקדש רק דין איסור יש לו ולא דין ממון כלל, ומה ששייך לפלפל בזה נתבאר בישע ה' בארנפה בקונטרס האמור, וכאן אינני רוצה להתרחק מהפשטות וע"כ די במה שהערתי פֿאן ותירצו התוס' וז"ל וצ"ל דליכא אלא חד בכיס ועיין בשמ"ק פֿאן] אי נמי מטבע חשיב ולא בטיל עכ"ל, והנה תירוץ השני מפליא כל עין רואה דהרי כמו שא"א לתרץ דמשו"ה לא בטלה מטבע של הקדש משום דהנה דשיל"מ, דדשיל"מ דלא בטיל הוא רק מדרבנן ואיך יביא קרבן מעילה שמה"ת הוא חולין בעזרה כמש"כ פֿן בעצמן פֿאן, ה"נ הא דדבר חשוב לא בטיל נמי רק מדרבנן הוא דידוע דדבר חשוב נמי בטיל מה"ת והוא פֿלא, ובספר קול יהודא ליקוטים הביא לבאר תירוץ התוס' בשם הגאון הגדול המפורסם רבינו אברהם ברוינדא זצ"ל ה"כ, דבאמת בגיטין (דף נ"ה ע"ב) איתא דגם ע"י מה שהוא הקדש רק מדרבנן יש מעילה, והשתא ה"כ פֿירושו של התוס' וכי תימא דהנה דשיל"מ ולא בטיל זה אינו דהוא רק מדרבנן, פ"י בשלמא אם מה"ת לא בטיל שפיר דאף שהוציא הפרוטה מעל דכן הוא גזה"כ, אבל פֿינו דלא בטיל רק מדרבנן מטעם דשיל"מ דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר ע"י פֿדיון, א"כ אחר שפֿכר הוציא שוב הרי לא שייך פֿדיון א"כ שובבטיל למפרע דעתה הפרוטה ההיא פֿכר אין לה מתירין וא"כ למה מעול, ותירצו דלא בטיל מטעם דהנה מטבע דבר חשוב ודבר חשוב לא בטיל בלי שום טעמים צדדיים, משו"ה מעל גם אחר שהוציא דאפי' בדבר דרבנן נמי מועלין מעילה גמורה וק"ל עכ"ל שם, ואף שיש לי לפקפק בזה הרבה מ"מ אחר שייסוד הסכרא דע"י דרבנן

מועליו נמי ע"פ הגמ' דגניטין ראיתי שכתב פן השמ"ק בב"ב (דף ע"ט) בשם הראשונים והבאתי דבריהם לעיל (דף י"ג ע"א) וכ"כ גם הריטב"א בב"מ (דף צ"ט ע"א) והבאתיו לעיל אמשנה דהמפקיד מעות אצל שולחני וא"כ הדברים יש שפיר מקום להם, וא"ת הא ר"ע לא קחשיב דברים חשובים.

אלא זו דברים אגוזי פרה וכו' אין זה קושיא דכבר כתבו התוס' ביבמות (דף פ"א ע"ב) דבין לרבנן ובין לר"ע איפא עוד טובא ושם לא חשיב אלא השייכים בערלה ע"ש וזה פשוט: ולגירסת הצ"ק דהתוס' מתרצי דמעילה מדרבנן קאמר עכ"ל, פשטות הדברים דקרבו מעילה אינו מביא באמת רק קרן לבד ככל מעילה דרבנן, אלא דקשה לפ"ז דלמה ליה לר"ע לומר כיון שהוציא הראשונה מעל משום ספק מעילות הרי אינו חייב קרבן על מעילה מדרבנן אף י"ל דהרי הא דאין מביא קרבן אמעילה דרבנן כתבו רש"י ותוס' לעיל (דף ב' ע"ב) הטעם דהנה חולין בעזרה, וא"כ י"ל דזה אינו רק למ"ד חולין בעזרה דאורייתא אבל למ"ד חולין בעזרה לאו דאורייתא יכול להביא אשם מעילות גם על מעילה דרבנן כבגזיר (דף כ"ט) ע"ש פידוע, ובחולין (דף י"ז) דר"ע סבר בשר תאנה לא אחסר כלל ור"י סבר בשר גחירה לא אשתרי כלל ופירש"י ד"ה בשר גחירה וכו' וזביחה דכתיב בהאי קרא וכו' לאסור שחיטת חולין בעזרה וכו' עכ"ל, א"כ לר"ע דכי ירחק ונבחה אתי לאסור בשר גחירה לדידה חולין שנסחטו בעזרה לאו דאורייתא, וא"כ שפיר מחייבו אשם תלוי אף על מעילה דרבנן ויש עוד להאריך בזה אף עת לקצר: בתוס' ד"ה ומודה ר"ע וכו' ובגמ' פריה מ"ש רישא ומ"ש סיפא עכ"ל מלשונם וכן מרש"י ורגמ"ה מבואר דאדר"ע פריה, ובאמת דלרבנן נמי יש נפ"מ בין רישא לסיפא, דברישא הרי לכתחילה אסור להוציא עכ"פ אפי' פרוטה ראשונה ובסיפא מותר לכתחילה להוציא עד פרוטה האחרונה שהיא הקדש, וא"כ גם לרבנן יש להקשות מ"ש רישא ומ"ש סיפא אלא דעל ר"ע הקושיא אלימתא יותר משו"ה כתבו דלר"ע פריה ולתירוץ הגמ' הרי לכו"ע ניחא בכל הג' רומיות ופשוט: בתוס' ד"ה היו שנים הגדול שבהן הקדש פי' ובסיפא דמתניתין נמי נימא דמטבע המוכר יתנה של הקדש אבל ארישא לא פריה דשפא לישנא דרישא משמע הכי עכ"ל, פי' דרישא אסיפא ומתא דשורים ארישא לא קשיא די"ל דלשון פרוטה בכיס זה לא משמע המוכר אלא פרוטה סתמא וממילא לא דמי לא רישא לסיפא ולא רישא לשורים, אבל בסיפא דלשון פרוטה מן פיס זה הוא ממש כלשון שור משורי ויקדש המוכר שפפרוטות, ורש"י ורגמ"ה ביארו דהקושיא היא מדיוקא דהא שניהם שוין הראשון שפא לידו הקדש ובמשנתנו תנו דהאחרון הקדש, והתוס' לא ני"ל פי' זה דמנ"ל למידק הכי גידוק דהא שניהם שוין האחרון הקדש וק"ל והנה הנמוקי יוסף פרק השוכר את הפועלים פתב דדוקא באמר בית בביתי, אבל במקר סתם בית או שור נותן לו בינוני, אבל בר"ן בגדרים פתב בשם הרמב"ן להיפך עיי"ש בריטב"א ונמוקי יוסף ואין להאריך פאן יותר בענין זה: ובפסקי הרמב"ם בענין זה רבים חקקי לב דתירוץ הש"ס דמירי באומר לא יפטור פיס זה מן ההקדש השמיט לגמרי, ודבריו בפ"ו מה' מעילה ה"ז סותרין לדבריו בפט"ז מה' מעשה"ק ה"ח פמו שיקשה הכ"מ ונשאר בצ"ע והבה"ז והפר"ח בספרו מים חיים כתבו יישובים כל אחד ע"פ דרכו.

והרב חק נתן מחלק בין אומר שור בשנרי בבי"ת לבין אומר שור משורי במ"ם, ובאמת בתוספתא דמכילתין פ"ג איתא דבפרוטה מן פיס זה הקדש נמי פליגי ר"ע ורפנן וגם איתא שם להדיא דטעמא דר"ע הוא משום דמחניב אספקא מעילות אשם תלוי ועיין במלבושי יו"ט ח"ב חח"מ סי' י ובחידושינו להרמב"ם יתבאר איה"ש: דף כ"ב גמ' ומיחל ושותה מיד.

הרגמ"ה פי' ומיחל שנעשה כל היין חולין לעגנו זה שיכול לשותות ממנו לאלתר רק שיזהר וישאר בכלי שיעור התרומה והמעשרות, ובהמפרש פי' לפי הגהת השמ"ק דומיחל קאי אלאחר השבת ופי' מיחל מחלל שלאחר השבת מחלל המעשר שני בכדי שיוכל לשותותו [וי"ל למה לא ישתה בלא חילול].

אבל השאר שותה מיד בשבת קודם החילול מטעם ברירה. וביתרון האור להגדול ממיןסק זצ"ל הביא להקשות איך מותר לשותות אחר שבת הא החולין נעשה פבוש עם התרומה והמעשרות, דמש"כ הר"ן בחולין דאין משקה בולט ממשקה ע"ש פ"ק כל הפשר דף קי"א גבי פי דוגי היינו רק להס"ד אבל לא לפי המסקנא, וא"ת דשותה באמת כל היין של חולין בשבת קודם שנעשה פבוש מעל"ע אפתי התרומה והמעשר יאסרו זה את זה ע"י שנכבשו יחדיו מעל"ע, ואין לומר דבאמת התרומה והמעשרות אוסרין זה וישתו אותו פהנים דוקא ובירושלים דוקא או שיחלל המעשר וישתו אותו פהנים אפי' במדינה, זה אינו דא"כ איך רשאי לעשות כן לכחחילה הא תנן במע"ש (פ"ג מ"ב) דאין לוקחין תרומה בכסף מע"ש משום דממעט באכילתו לזרים ובשביעית (פ"ח מ"ז) תנן דאין מבשלין ירק ש שביעית בשמן של תרומה ע"ש וה"נ ממעט הוא באכילת התרומה ומע"ש, ואין לומר דטעם היוצא מהתרומה קודם הפרשה אינו אוסר דהנה כמו ששייר בתחילה קודם חלות התרומה והמעשר, גם זה אינו דאפי' לשייר בהדיא אינו יכול דהנה דבר שאינו ברשותו ממש עיין ח"מ סי' ר"ט וסי' רנ"ז סעי' א' בהגה ובירושלמי פסחים (פ"ד ה"ט) המקדיש שדה אילן מהו שישיר בגידוליהו וכ"ש בכה"ג דלא הנה שיור ועפ"ז אפשר לקיים פירש"י ביומא ובגיטין דמיחל היינו דמחלל המע"ש ערב שבת ונדחק בטעם הדבר והתוס' שם הקשו עליו ע"ש, ולפי קושיא זו אפשר דצריך לחלל המע"ש כדי שלא יאסרו התרומה והמעשר זה"ז מטעם פבוש] ותירץ שם ע"פ מש"כ החו"ד ביו"ד סי' ק"ה סק"ב ליישב המשניות דכבושין מותרין ואמאי הא פבוש כמבןשול כמשה"ק התוי"ט, ותירץ דהא דטעם פעיקר לאו דאורייתא הוא מטעם ביטול ברוב אבל הטעם בעצמו אסור מה"ת ככל היוצא מן הטמא מקרא דהטמאין, וא"כ בתרומה דליכא קרא לאסור היוצא גם הטעם גופא אסור רק מדרבנן ומשו"ה פבוש מותר דלא התמירו בכבוש וא"כ גם הכא ניקא עכת"ד הגאון הגדול הנ"ל, וכה"ג איתא בנו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' ס"ו לתרץ את הש"ך ביו"ד סי' קי"ח סק"ח בהא דחלב סגי בחותם אחד ע"ש, וכן פתב הבאר יצחק לתרץ הא דקשה בגמ' דע"ז (דף ל"ה) חלב למאי ניהוש לה אי משום עירובי ניקום וכו' אי דקא בעי לגבינה ה"נ ע"ש, וקשה נהי דלא ידע מעיקרא מחשש דקאי ביני אטפי מ"מ אף דחלב טמא אינו מעמיד עכ"פ פבוש מעל"ע ודאי הוא ולמה יזהא מותר, ותירץ דטעם חלב טמא אינו אסור ע"שוא"כ תירוצו של הגאון הגדול זצ"ל ודאי נכון גם הוא: אלא דלענ"ד לפמש"כ רש"י במעילה פאן אין הקושיא מעיקרה חזקה כל כף, דכשישאר אחר השבת רק התרומה והמעשרות יחלל התשעה של מע"ש

על כֶּסֶף וגם הטעם שְׁנִבְלַע בְּהִתְרוּמָה יִחַלֵּל מֵאִילָיו, וא"כ הָרִי לֹא יִצְטָרֵף לְהִבְיָא הִתְרוּמָה לִירוּשָׁלַיִם וגם הַכֶּסֶף כְּשִׁיבִיא לִירוּשָׁלַיִם וְיִקְנֶה מֵהֶם דְּבַר מֵאֶכֶל הָרִי יִוְכְלוּ לְאַכְלוֹ גַּם זָרִים שֶׁהָרִי הֵטַעַם שֶׁל תְּרוּמָה לֹא חִלְּלָה, וְהֵינּוּ שֶׁל מַע"ש שֶׁשָׁנְתַחֲלַל וְהוּא עִתָּה חֻלְיִן יִשְׁתוּהוּ בְּאַמַּת רַק פְּהַנִּים מִשׁוּם טַעַם תְּרוּמָה שֶׁבּוּ וְאִי מִשׁוּם שֶׁכִּיּוֹן שֶׁאַחַר הַחִלּוּל לֹא יִהְיוּ זָרִים רִשְׁאִין לְשִׁתּוֹתוֹ יִתְמַעַט כֶּסֶף חִלּוּלוֹ וְהִנֵּה הַכֶּסֶף לַמַּע"ש זֶה לֹא מְצִינּוּ שֶׁיִּהְיֶה אֲסוּר וּבִפְרָט בְּשַׁעַת הַדָּחַק כְּעָרֵב שֶׁבַת עִם חֲשִׁיקָה וּמִשׁו"ה פִּי הַמְּפָרֵשׁ דְּמַחְלֵל הַמַּע"ש וְדו"ק, וּמִש"כ דִּלָּא מְהַנִּי תַנְאִי שְׁיִתְנַה שֶׁהֵטַעַם שֶׁיִּבְלַע שְׁאָר הֵינּוּ לֹא יִהְיֶה קַדוּשׁ בְּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִטַּעַם דִּלָּא מְהַנִּי שִׁיּוּר, עֵינִין לְעִיל (דָּף י"ג ע"א) בְּרִש"י ד"ה וְאַחֲרֵים מִתְנַדְבִּין כֵּן שֶׁפֶתַב דְּמְהַנִּי תַנְאִי שֶׁהַחֲלָב יִהְיֶה חֻלְיִן וְע"ש הַטַּעַם, וְה"נ הָרִי אִי בְּעֵי הִנֵּה מְכַנִּים דָּרָה גִּיּוֹן וְהִנֵּה פְטוּר לְגַמְרֵי מִמַּעֲשְׂרוֹת וְדו"ק שֶׁקִּצְרָתִי בְּזֶה וְעֵינִין בְּשׁו"ת רַע"א ס' קמ"ב וְהַנְמָשְׁכִים וְעוֹד נִרְאֶה דְלִפִּי הַסְּבָרָא דְטַעַמָא דַּר' מֵאִיר הוּא מִשׁוּם בְּרִירָה יֵשׁ לוֹמַר דְּכִמוּ דְאַמְרִינּוּ בְּרִירָה עַל מַמְשׁוֹת שֶׁל הֵינּוּ ה"נ אֲמַרְינּוּ בְּרִירָה עַל הַטַּעַם שֶׁל הֵינּוּ וְא"כ מַעֲיָקְרָא לֹא קָשָׁה מִיָּד וְעֵינִין בְּסוּף בִּיצָה דְאַמְרִינּוּ דְבִבְהִמָּה יִנְקִי תַחֲוּמִין מִהַדְדֵי מִשְׁא"כ חֻבִּית ע"ש וְאִין לְהֶאֱרִיף, וְדִינֵי בְּרִירָה מְבֹאָרִים בְּאַחֲרוֹנִים בְּאַרְנוֹפָה וְאַנִּי מְעוֹרֵר רַק לְבִיאוֹר הַסְּוֵגִיא: בְּרִש"י ד"ה ר' יְהוּדָא וּר"י וּר"ש אוֹסְרִין וְכו' דְקִסְרֵי אִין בְּרִירָה וְאֶכֶל כּוֹס וְכוֹס י"ל שֶׁהוּא תְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וְכו' עכ"ל וְכֵן הוּא גַּם בְּפִי רַגְמ"ה פֶּאן אֵלָא שְׁנִשְׁתַּבֵּשׁ בְּדַפּוּס עֵי"ש, דַּע דְּבָכָל דְּוִכְתִּי בִּיש"ס שֶׁהוּבָא בְּרִייתָא זֶה פִּירֵש"י טַעַם הָאִיסוּר דְּכִיּוֹן דְּאִין בְּרִירָה אִין פֶּאן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר כִּלְלֵי וְנִמְצָא שׁוֹמְהָ טְבָלִים לְמַפְרַע כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁהוּא טְבָל גְּמוּר, זֹלַת פֶּאן וּבְחֻלְיִן (דָּף י"ד ע"א) פִּירֵש"י נְמִי כְּמוֹ הֵכָא דְתְרוּמָתוֹ תְרוּמָה אֵלָא דְהו"ל מְדוּמַע וְעַל כֵּל כּוֹס וְכוֹס חִיּוּשִׁין שֶׁמָּא זֶהוּ הִתְרוּמָה וְיֵשׁ בְּנוֹדָאֵי לְהִבִּין טַעַם שִׁנּוּי הַפִּירוּשׁ מִבְּכָל מְקוֹם.

וְאַמַּת שֵׁישׁ מַחְלוּקַת הָרֵאשׁוֹנִים בְּזֶה וְעֵינִין בְּעִירוּבֵין (דָּף ל"ז ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה אֵלָא מַעֲתָה ע"ש, אֶבֶל עכ"פ שִׁיטַת רִש"י יֵשׁ לְהִבִּין לְמָה פִּירֵשׁ לָנוּ בְּשִׁנֵּי הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה לֹא כְּפִירוּשׁוֹ בְּכָל מְקוֹם, אֲכַן מְצִאתִי בַעֲזָה"ש יֵשׁוּב דְּבָרֵיו ע"ד הַפְּלִפּוּל מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּינוּ הַחֲתָם סוֹפֵר בְּסוּגְיוֹתָיו סוּגְיָא דְבְּרִירָה, דְּהִנֵּה הָר"ן בְּנִדְרִים ר"פ הַשְׁוֹתְפִין פֶּתַב דְּלְרַבְּנָן דְּרַאב"י אִין קִנְיָן חָל עַל דְּבַר מְסוּפָק, וְלֹא דְּוִקָא קִנְיָן אֵלָא כֵּל דְּבַר שֵׁישׁ לוֹ לְחוּל פְּגוֹן כְּוֹנֵת לְשִׁמָּה דְּגַט וּמִיּוֹנֵי דְּפִסַּח וְאַפִּי יִרְוֹשַׁת אַחֲזִין בְּרַגַע מִיַּתַּת הַמּוֹרִישׁ שֶׁרַאוי פַּח הִירוּשָׁה לְחוּל לְכָל אִח אִינוּ חָל עַל דְּבַר מְסוּפָק, לְהִכִּי חֲצַר שְׁאִין בּוּ דִין חֲלוּקָה שִׁיחּוּל הַקִּנְיָן שִׁיגִיעַ לְזֶה תַּשְׁמִישׁוֹ בְּשַׁעַת זֶה וְלִזְהָ בְּשַׁעַת זֶה נְמִי אִינוּ חָל לְרַבְּנָן דְּרַאב"י, וְא"כ לְהָר"ן אִפִּי אִם נִיחָא בְּרִירָה דְּהוּבָרַר לְמַפְרַע דְּזֶה רַאוי לְזֶה וְזֶה רַאוי לְזֶה אוּ שְׁלִזּוֹ רְצָה לְגַרֵּשׁ אוּ תַצָּא בְּפִתַח תַּחֲלִיָּה, מ"מ כִּיּוֹן דְּאַצְלִינּוּ הִנֵּה הַדְּבַר מְסוּפָק אִין הַקִּנְיָן אוּ שְׁאָר עֵנִין חָל, וְא"כ לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה ע"כ ס"ל תְּרוּנוּיָהוּ הֵינּוּ דִישׁ בְּרִירָה לְמַפְרַע וגַּם ס"ל דְּקִנְיָן חָל עַל סִפְקָא, וּבְזֶה צְדָקוֹ קֶצֶת דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל שֶׁמְבִיא ר"ת בְּסִפְרָא הִישָׁר דְּמֵאן דַּס"ל אֲדָם מִקְנֶה דְּבַר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם כ"ש דַּס"ל יֵשׁ בְּרִירָה, הֵינּוּ כִּיּוֹן דַּס"ל מְסוּבָרָא דְאַמְרִינּוּ הוּבָרַר הַדְּבַר לְמַפְרַע שְׁכֵן הוּא שׁוּב לֹא יַעֲמוּד כְּנִגְדּוֹ הַסְּבָרָא דְאִין קִנְיָן חָל עַל הַסִּפְקָא, כְּלוּמַר שֶׁהֵיּוֹם הוּא בְּסִפְקָא וּמְחַר יִתְבַּרַר הַדְּבַר, דְּהַשְׁתָּא מַה שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עֲדִיּוֹן כִּלְלֵי חָל עָלֵיו קִנְיָן, מְכָל שְׁכֵן שְׁחָל עַל מַה שֶׁכְּבָר בָּא לְעוֹלָם אֵלָא שְׁסוּפּוֹ לְהַתְבַּרַר מְחַר, כִּיּוֹן דְאַמְרִינּוּ הוּבָרַר הַדְּבַר לְמַפְרַע שְׁכָף הִנֵּה, אֵלָא דְבְּזֶה לֹא צְדָקוֹ דְּבָרֵיו לְתַלּוּת כֵּל דִּינֵי

ברירה בדין דבר שלא בא לעולם, דהרי אע"פ שאדם מקנה דבר שלב"ל היינו במה שיבוא לעולם.

אבל בדין ברירה מי יאמר לנו שהנברר למפרע שזה למשל חלקי המגיעו מעיקרא, ודברי הקצוה"ח סי' ס"א בזה תמוהין דאפי' לר"מ איך יאכל וישתה מהטבל שעוד לא הפריש תרומה, הרי אינו תרומה עכ"פ עד שיפריש ולא למפרע ור"מ מודה בדבר שלב"ל דעד שבאו לעולם יכול לחזור בו וכבר השיג ע"ז בשו"ת בית אפרים חיו"ד סי' ע' עיי"ש, וגם ר"ת שם בספר הישר דחה סברא זו בשתי ידים ע"ש, ולדברינו מאן דס"ל אין ברירה סגי ליה בחדא מתרי טעמי, או דלא אמרינו הנברר הדבר למפרע או אפי' אם נאמר הנברר הדבר למפרע אלא שאין קנין וכל פיוצא בזה חל על הספק כמו שבארנו לעיל, וא"כ אתיין דברי רש"י בפירושו שפיר דהרי אנו קיי"ל אין אדם מקנה דבשלב"ל, ורש"י נמי ס"ל דאין קנין חל על דבר מסופק וא"כ אין כאן קנין וה"ה חלות שם תרומה ומעשר כלל, ומשו"ה פירש בעלמא דבאמר שני לנגין שאני עתיד להפריש וכו' אין כאן תרומה ומעשר כלל והו"ל טבל גמור פשהיה, אבל בחולין דאזלא שמעתתא אליבא דרב דס"ל בעלמא אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, וכן כאן בסוגיין דסוף מעילה דאזלה עיקר שמעתתא אליבא דר"ע דס"ל ג"כ אדם מקנה דבר שלב"ל עיין ביבמות (דף צ"ג ע"א) עיי"ש, וא"כ מכ"ש דחל קנין על הספק אפי' בטורם שיבנר הדבר, ודאי עכ"פ שפיר הנה תרומתו אלא שאין ברירה שאין אנו יודעים איזה שני לנגין גליא קמי שמיא דהם המה התרומה, וא"כ אסור לשנות דעל כל כוס יש לחוש שמה הוא התרומה.

ובזה לא תקשי מירושלמי גיטין פ"ג ה"א דר"ש מטהר עד שיפרישם בטומאה ה"נ נימא דאין כאן תרומה כלל אבל התם לר"ש בעצמו קאי דס"ל אין אדם מקנה דשלב"ע, והתבונן בדבר שהוא נכון ע"ד הפלפול: תוס' ד"ה פיסין אלוגין רמי ליה דס"ד דטעמא דמתניתין משום ברירה אע"פ שאינו מפרש שום דבר ולכך פריה מלוגין דאפי' למ"ד יש ברירה מ"מ דוקא משום שפירש שאני עתיד להפריש וכו' עכ"ל, וכתב הקרן אורה ונ"ל וקשה דהא איכא תנאי דס"ל יש ברירה אפי' באינו מפרש שום דבר כמו באחין שחלקו דיורשין הו דכל אחד הנברר חלקו מתחילה עכ"ל ונשאר בקושיא, אף באמת התוס' כאן לא מסברא גרידא כתבו פן אלא דכבר הוכיחו פן בבכורות (דף מ"ח ע"א) אהא דתנן התם ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו ואם לאו פטורין והקשו התוס' שם ד"ה דכו"ע וכו' ונ"ל משמע הכא דר"מ מספקא ליה אי אית ברירה או לא ותימה דר"מ אית ליה ברירה בהלוקח יין מן הפותים וכו' ויש לחלק דיש ברירה היכא דמתנה בפירוש וכו' עכ"ל, וא"כ היכא דלא פירש מספקא ליה לר"מ אי יש ברירה או לא ולכן כתבו גם כאן לשיטתם דשם דנהו קושית הש"ס כאן דאפי' לר"מ היכא דלא פירש הא הנה ספק, וא"כ לר"ע דמחייב אספק מעילות אשם תלוי אמאי מוציא והולך כל הכיס עד האחרונה ולרבנן נמי עכ"פ איסורא איכא, וכמו דברי שא חייב לר"ע אראשונה אשם תלוי ולרבנן איסור לבד ה"נ צריך להיות הדין בסיפא, אכן להרב"ם בפיהמ"ש בבכורות שם יש שיטה אחרת בטעמא דר"מ התם ע"ש ולשיטתיה אין הוכחה מהתם דהיכא דלא פירש מודה ר"מ די"ל דאין ברירה, וי"ל דגם המפרש ורגמ"ה כאן סבירא ליה כהרב"ם שם ולהכי לא פירשו פהתוספות דמדר"מ פריה אלאמר"י ור' יוסי ור"ש

ואחיו שחלקו שאני דלא שייך התם לפרש כלל ודו"ק: בא"ד ומשני באומר לא יפטור פיס זה וכו' ונהו כמפרש בלוגין ומנהי מטעם ברירה א"נ מטעם זה יועיל אפי' למאן דל"ל ברירה עכ"ל, לא פירשו הטעם למה מהני אפי' למאן דלית ליה ברירה, אבל דע דכלל גדול הוא דעד כאן לא פליגי תנאי אי יש ברירה או אין ברירה אלא בדבר שאנו צריכין לומר הנוכר הדבר למפרע, כהא דקיי"ל בגט דבעינן פתיכה לשמה ואם אמר לסופר כתוב ואיזה שארצה אגרש, כשנתרצה אח"כ לגרש את זו צריף אתה לומר הנוכר הדבר למפרע דמשעת פתיכה הנה לשם אשה זו זה לא אמרינן למ"ד אין ברירה, אבל בדבר שאין אתה צריף לברירה דלמפרע ודי לה בברירה דהשתא ובסוף נתברר הדבר עכ"פ אין כלל מ"ד שאין ברירה, ואף שהדבר ברור בסברא יש גם ראיה לזה מהא דב"ק (דף ס"ט) בתוס' ד"ה פל הגלקט כתבו וז"ל תימה מתי הן אומרינן פן וכו' ואומר ר"י פל הגלקט לאו דוקא ממש אחר לקיטה אלא מניח המעות בעוד שלא נלקט ואומר לכשיהיה נלקט וכו' עכ"ל, ותמה התורת חיים עליהם דא"כ מה הקשה הש"ס שם והא אריו"ח הלכה פסתם משנה דהא פאן אמר פן בעוד שלא נלקט, ועוד הקשה התו"ח פיון דאמר פן בעוד שלא נלקט א"כ ע"כ ס"ל דיש ברירה א"כ אפתי תקשה הא אריו"ח האחין שחלקו לקוחות הן עיי"ש שדחה משום זה דברי התוס', אבל באמת דברי התוס' נכונים דאף באמר לכשילקטו לא שייך לומר דאין ברירה דנהי דלא הנוכר הדבר למפרע, מ"מ בשעה שנתברר דהיינו אחר לקיטה אז חל החילול ולא שייך זה כלל להא דאין ברירה, ואף לר"י דס"ל בעלמא אין ברירה מ"מ מודה בזה דבשעה שנתברר חל עכ"פ החילול אבל הא ניחא אי יכול לחלל דבר שאינו ברשותו אבל אי נימא דדבר שאינו ברשותו אינו יכול לחלל א"כ ע"כ צריף אתה לומר דהחילול חל למפרע בעוד שלא נלקט והנה ברשותו עדיין, ומוכרח אתה לומר הנוכר הדבר למפרע דאל"כ אין החילול רק אחר שנתברר ואז הרי אין הפירות ברשותו, ואי נימא ברירה יקשה דר"י אדר"י וזה ברור בכונת התוס', והנה הרמב"ם הלכות מע"ש פ"ד הט"ו פסק באמר יהא מחולל על סלע שמתעלה בידי מן הפיס ה"ז מחולל, וכתב שם הר"י קורקוס ז"ל דהמעשר שפיר מחולל לכו"ע על הסלע שעלה בידו, ותמה הקרן אורה בסוף מכילתין וז"ל ולא הבנתי דאפתי אמאי זו שעולה מן הפיס מעשר הא אין ברירה ושמה על אחרת חל המעשר עכ"ל, אבל לדברינו גם שם ניחא דהתם ג"כ אין אנו צריכין לברירה דלמפרע ודי לנו בברירה דעתה וכבר קבע השאגת אריה סי' צ"ג מסמרות בכלל זה, וא"כ א"ש גם כאן דבאמר לא יפטור פים זה מן ההקדש אף אם אין ברירה למפרע דאותה פרוטה הקדיש, מ"מ מאותה שעה שנתברר דהיינו בפרוטה אחרונה חל ההקדש על פרוטה זו האחרונה, ודוקא באומר שני לוגין שאני עתיד להפריש ה"ה תרומה דבעינן שיחול התרומה מיד דאל"כ הרי שותה טבלים עתה, בזה שייך שפיר לומר אין ברירה למאן דס"ל דאין ברירה, אבל באומר פרוטה בכיס זה הקדש הרי שפיר נוכל לומר שדעתו שחלות ההקדש יהיה בעת שיתברר איזה פרוטה יהא הקדש, ומשום חשש ברירה באמת לא היה צריף הש"ס לומר דמייירי באמר לא יפטור פיס זה מן ההקדש דבלאו"ה לא שייך לומר פאן אין ברירה, רק משום דחזינו דאף לר"מ דס"ל בעלמא יש ברירה מ"מ מצריף עכ"פ לש רש שני לוגין שאני עתיד להפריש וכו' וכאן הרי לא אמר פרוטה שאני עתיד להפריש הרי היא הקדש.

להכי מְשַׁנֵּי בְּאוֹמֵר לֹא יִפְטוֹר כִּימֵי זֶה מִן הַהִקְדָּשׁ וְחֹשֶׁשׁ בְּרִירָה בְּלֹאוֹ"ה לֹא שִׁינֶה בְּזוֹה
כְּמוֹ שְׁנֵתֶבְאֵר, וְעֵינָיו בְּעִירוּבֵינ (דף ל"ז ע"ב) הָאוֹמֵר מַעֲשֶׂר שְׁיֵשׁ לִי בְּבִיתִי מְחֻלָּל עַל
סֵלַע שְׁתַּעֲלֶה בְּיָדֵי מִן הַכִּיס וּכְבֹר הַזְּפָרְנוּ הֶרְמַב"ם בְּזוֹה וְדו"ק: בְּתוֹס' ד"ה דְתַנּוּ וְכו' וַיֵּשׁ
מְפָרְשִׁים דְּפָרִיף מַר"י וְר"ש וְכו' וְלֹא נִהְיָא דְמֵאן לִימָא לָן דְר"י וְר"ש הִיא לְהִבִּין אֲמַאי
נֵאדוּ הִי"מ רַש"י וְרַגְמ"ה מְלַפְרֵשׁ כְּתוֹס' דְלַר"מ יְהִיָה הַקְּוֹשְׁיָא וְאַזּוּ וְדַאי תְהִיָה הַקְּוֹשְׁיָא
יּוֹתֵר אֲלִימָתָא, נִרְאָה דְפְלִיגִי בְּפִלְגֵת הַתוֹס' בְּב"ק (דף ס"ט ע"ב) ד"ה אֲלֵא עֵי"ש,
שְׁפִתְבוּ דְהִיכָא שְׁמַבְרַר דְבְרִיו מוֹדָה ר"י דִּישׁ בְּרִירָה, וְהֶרְמַב"ם ס"ל דְהִיכָא דְקִי"ל אִין
בְּרִירָה הִינּוּ בְּדֹאוּרֵייתָא אֲפִי אִם מְבַרַר דְבְרִיו נְמִי אִין בְּרִירָה, ע"ש בִּיש"ש שְׁהָאֲרִיף
בְּזוֹה לְהוֹכִיחַ כְּדַעַת הֶרְמַב"ם דֵּאֵע"ג דְסֵתֵם מְשַׁנֵּה דְהִלּוּקַחַת כְּר"מ סְתָמָא דְגִיטִין (וְדף כ"ה)
עֲדִיף מְפָנִי שְׁנָקַט תַּנָּא שְׁם הַלְכוֹת פְּסוּקוֹת, וְדַעַת הִישׁ מְפָרְשִׁים וְרַש"י וְרַגְמ"ה פְּהֶרַמְב"ם
לְהִיכִי לֹא נִיחָא לְהוּ לְפָרֵשׁ כְּתוֹס' דְלֹא יִפְטוֹר לֹא יְהִנֶּה רַק לַר"מ, דֵּא"כ מוֹקִי ר"י לְדַר"ע
דְלֵא כְּוֹנֵתִיה וְיְהִיָה סְתָמָא דְהִלּוּקַחַת כְּר"ע וְכַר"מ וְיְהִיָה עֲדִיף מְסִתְמָא דְכָל הַגֵּט דְהִלְכָה
כְּר"ע מְחַבְרִיו וְכ"ש מְתַלְמִידִיו, לְהִיכִי פִינְרָשׁוּ דְפָרִיף מַר"י וְר"ש וְשִׁנֵּי דְמִינִירִי בְּאוֹמֵר
לֹא יִפְטוֹר וְכו' דְמוֹדָה ר"י דְעֲדִיף מְבַרַר דְבְרִיו דְהֵתֵם, וְהַתוֹס' לְשִׁיטְתֵם בְּב"ק דְבְּמַבְרַר
דְבְרִיו מוֹדָה ר"י לַר"מ לְכֹן פִּינְרָשׁוּ דְר"י מְשַׁנֵּי אֲלִיבָא דְנִפְשִׁיָה דְל"ל בְּרִירָה בְּאוֹמֵר לֹא
יִפְטוֹר וְכו' דְבְּמַבְרַר דְבְרִיו גַּם ר"י ס"ל כְּר"מ רַק בְּגִיטִין שְׁאֲנִי מְשׁוּם דְכְּתִיב וְכַתְּבָהּ
ע"ש בְּתוֹס' וְקוֹשְׁיַת הַתוֹס' דְמֵאן לִימָא לָן וְכו' הִיא רַק לְשִׁיטְתֵם, אֲבָל לְרַש"י וְרַגְמ"ה
וְרַמְב"ם לֹא יוֹעִיל פְּלוּם בְּמַאי דְנִימָא דְר"ע ס"ל כְּר"מ א"כ יְהִיָה קוֹשְׁיָא הַהִלְכָתָא אֲלִיבָא
דְרִיו"ח וְכַנ"ל, וְר"ל דְרַמִּי לְרִיו"ח לְשִׁיטַת רִיו"ח רַמִּי לִיה וְדו"ק הֵיטֵב לְפִי שְׁקַצְרִתִי
מְאוֹד וְסִמְכַתִּי עַל הַמְעֵינָיו: בֵּא"ד דְתַנּוּ הִלּוּקַחַת יִין מִבֵּין הַפּוֹתִים מַר"מ פָּרִיף וְכו' וִי"מ
דְפָרִיף מַר"י וְר"ש דְאוֹסְרִין דְלִית לְהוּ בְּרִירָה וְכו' וְלֹא נִהְיָא דְמֵאן לִימָא לָן דְר"י וְר"ש
הִיא עַכ"ל, הִי"מ הֵמָּה הַמְפָרֵשׁ וְרַגְמ"ה פֶּאן וּמְצוּה לִיִּישׁב דְבְּרִיָהֶם, וּפְשׁוּט י"ל דְכִינּוּ
דְר"י וְר"ש תְּלַמִּידֵי ר"ע הָיוּ שְׁפִיר יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מַר"ע דְמְשַׁנְתָּנוּ עֲלֵיהֶם כְּדִמְצִינוּ בְּיוֹמָא
וְדָף מ' ע"ב) ע"ש וּבְב"ק (דף מ"ד) גְּבִי הָא דְאָמַר רַב דְמוֹעֵד שְׁלֵא בְּכֹנְנָה פְּטוֹר מְזָה
וּמְזָה מְמִיתָה וּמְפוֹפֵר וְכַתְּבוּ הַתוֹס' שְׁם (דף מ"ג) ד"ה אָמַר רַבָּה דְאֲלִיבָא דְר"ע אָמַר
דְאֲלִיבָא דְר"א וְדַאי חֲזִיב וְאִפ"ה אֲתוּמַת רַב הֵתֵם (דף מ"ד ע"ב) מְבַרֵּייתָא דְאִירִי הֵתֵם
ר"י וְר"ש בְּסִיפָא שְׁהִיו תְּלַמִּידֵי ר"ע כְּדֵאִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין וְדָף פ"ו) וְכוּלְהוּ אֲלִיבָא דְר"ע
וְכו' עַכ"ל הַתוֹס' שְׁם.

וְא"כ וְדַאי דְגַם כְּפֶאן שְׁפִיר פָּרִיף מַר"י וְר"ש, וְלְפִי הַגִּירָסָא בְּסוּגְיָין ר' יְהוּדָא נְמִי כְּר"י
וְר"ש ס"ל דְלֹא זוּגִי זוּגִי קְתָנִי וְכוּלְהוּ הָרִי תְּלַמִּידֵי ר"ע הָיוּ וְשְׁפִיר יֵשׁ לְפָרוּף מַר"ע
עֲלֵיָהוּ וּמִהֶם עַל ר"ע וְזוֹה בְּרוּר וּפְשׁוּט, וּמְשׁו"ה שְׁפִיר פָּרִיף הַש"ס מְכִיסִין אֲלֹנְגִין: וְלְפִי
מֵה שְׁפִתְבוּ הַתוֹס' לְעִיל ד"ה הָיוּ שְׁנַיִם דְהַקְּוֹשְׁיָא הִיא מְשַׁנְוִרִים דְאֲמַאי הָכָא נְמִי לֹא יְהִיא
הַמְטָבַע הַמְּבַחֵר הַקְּדֵשׁ, יֵשׁ לְסַלֵּק קוֹשְׁיַת הַתוֹס' פֶּאן עַל פִּירוּשׁ הַמְפָרֵשׁ וְרַגְמ"ה שְׁהַקְּשׁוּ
דְמֵאן לִימָא לָן דְר"י וְר"ש הִיא בְּאֹפֶן אַחַר יוֹתֵר עֲמוּק, דְבְּאַמַּת גַּם רַב פְּפֵא ס"ל גַּם
רוּמָא דְרַבִּין מְכִיסִין אֲשַׁנְוִרִים דְאֲמַאי בְּשַׁנְוִרִים הַגְּדוֹל שְׁבָהוּ הַקְּרֵשׁ וְאֲמַאי לֹא יְהִיָה גַם
כְּפֶאן מְטָבַע הַמְּבַחֵר הַקְּרֵשׁ, אֲלֵא דַס"ל דְמְשַׁנְוִרִים לְחוּד לֹא נוֹכַל לְפָרוּף דְהֵא בְּמִנְחוֹת
(דף ק"ח) מְפָרֵשׁ הַש"ס הַטַּעַם דְבְּשַׁנְוִרִים הַגְּדוֹל שְׁבָהוּ הַקְּדֵשׁ מְשׁוּם דְיִקְדִישׁ בְּעֵין יְפֵה
מְקַדִישׁ, וְא"כ ר"ש דַס"ל בְּעַרְכִין (דף י"א ע"א) דְהַמְקַדִישׁ אֶת הַשְּׁדֵהֲלֵא הַקְּדִישׁ אֲלֵא

חרוב המורכב וסדן השקמה בלבד דמקדיש בעינו רעה מקדיש הרי לדידיה גם בשנורים אין הגדול שפיקו הקדש, ונהי דבב"ב (דף ע"ב ע"א) אמרינן דאליבא דר"ע מודה ר"ש דמקדיש בעינו יפה מקדיש היינו רק דלר"ע מקדיש בעינו יפה כמו במכירה להקדוּט אבל לא דמקדיש יתיה עוד עדיף ממוכר להקדוּט ובמוכר להקדוּט כה"ג ודאי שאין הגדול שבשנורים מכור ודו"ק, וא"כ רומיָא דרבין נוכל לתרץ דמשנתנו אתיא כר"ש ולא קשה מידי, משו"ה הקשה רב פפא מהא דלוגין נמי ואפשר דלזה פינו המפרש פאן בכתבו בד"ה פיסין אלוגין נמי רמי ליה ר"ל לריו"ח עכ"ל ומה השמיענו בזה לכן אפשר דצ"ל בדבריו פיסין אלוגין נמי רמי ליה ר"ל לריו"ח] דס"ל לר"ש אין בריקה וא"כ ממנ"פ קשה, דאי אתיא מתניתין כר"ש הא אין בריקה ואי אתיא מתניתין דלא כר"ש א"כ תקשה מהיא דשנורים דכמו דהתם הגדול שפיקו הקדש ה"נ הכא יתיה המטבע המוכרת הקדש ומינשב קושית התוס' פאן והוא מעט ע"ד החידוד, ודע דבגיטין (דף כ"ה) מפרש מעיקרא פלוגתא דר"מ ור"י ור"ש דפליגי בדין בריקה אי יש בריקה או אין בריקה, ורבא מוקים שם לפלוגתייהו בחיישינו שפא יפקע הנוד ע"ש, והנה כי כן לשיטת רש"י ע"כ לר"פ פאן ס"ל דפלוגתייהו הנה בדין בריקה דלא כרבא, אבל לשיטת התוס' פאן אין הכרח ויכול ר"פ לסבור כרבא שם ודו"ק: ודע דבירושלמי דמאי (פ"ז ה"ד) איתא ג"כ סוגיא זו והפ"מ והרידב"ז האריכו למעניתם וע"ש גם בתוספת הרי"ד שפפרש קושית ר"פ פאן דוקא לאוקימתא דרבא דפליגי בחששא דבקיעת הנוד ע"ש, ולענ"ד לא נהירין דבריו ואנו אין לנו אלא פירוש הראשונים ז"ל אשר מפיהם אנו חיים, וטל פי דרכם אנו חייבין לשמור את דרוך עץ החיים, ועתה פשט העני את ידו יד פהה לנורא עלילה, בסיימי מס' מעילה, חנני נא גם להלאה, ברוך ה' חילי ופועל ידי תרצה מעתה ועד עולם אמן: והנה בתוספתא (ברכות פ"ד) איתא בזה"ל הנהגה מן העוה"ז פלום בלא ברכה מעל עד שיתירו לו פל המצות עכ"ל, והלשון מוקשה, ופי' הרב לקח טוב פלל י"א דכונת התוספתא היא דכמו בהנאה גשמיית הנהגה בלא ברכה מעל והברכה מתרת ההנאה, פן הנהגה הנאה רוחנית מאיזה מצוה או מלימוד תורה ג"כ המתיר שלה היא ברפת המצוה לכל מצוה ברכתה [דאע"ג דמצות לאו ליהנות נתנו ח"מ כפר כתב המל"מ פ"ה מה' אישות ה"א דהא דמצות לאו ליהנות נתנו היינו בדיעבד שאם קיים מצוה באיסור הנאה לא חשיב הנאה ויצא אבל לכתחילה אסור לעשות מצוה באיסור הנאה דלכתחילה מצוה ודאי הנאה היא ע"ש] ועיין בהקדמתי לספרי זה בסופה וזהו שאמרה התוספתא פל הנהגה מן העוה"ז פלים בלא ברכה מעל עד שיתירו לו [הברכות] פל המצות לכל מצוה ברכתה, ובגדרים (דף פ"א) על מה אבדה הארץ וכו' אר"י א"ר על שלא ברכו בתורה תחילה ופי' הצושנת ר' אליעזר במדרש ריש פתיחתא דאיכה ד"ה על מאסה של תורה וז"ל, ע"ש בר"ן בשם ר"י דטעם הברכה משום דאסור ליהנות מעוה"ז בלא ברכה ופקודי ה' משמחי לב וכיון שלא ברכו בזה הראו שאין שמחה במענה פיהם ואין להם הנאה מד"ת וכו' עכ"ל, ולכן אני נותן הודאה לה' הטיב על העבר ברוך הוא שבראנו לכבודו ובחר בנו פל העמים ונתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו, ומתפלל להבא שיפתח לבנו בתורתו ויזכנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את פל דברי תלמוד תורתו באהבה, ולא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם, ואזכה להיות מהנותרים לחיים בירושלים הבנויה, ייתי ונחמיניה משיח צדקנו מפקיע מידי שעבוד,

וַיִּבְנֶה הַבַּיִת עַל תְּלוּ וְשָׁם נִעְלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה וְנִשְׁלַם שְׁלָמֵי חוֹבָה וְשְׁלָמֵי נְדָבָה, אִז
תִּחַפֵּץ זָבָחֵי עוֹלָה וְכֹלִיל, וְעֹרְבָה לָהּ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וְכֹשֶׁנִּים
קִדְמוֹנוֹת, וְבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ לְעֵינֵינוּ אָמֵן וְאָמֵן: